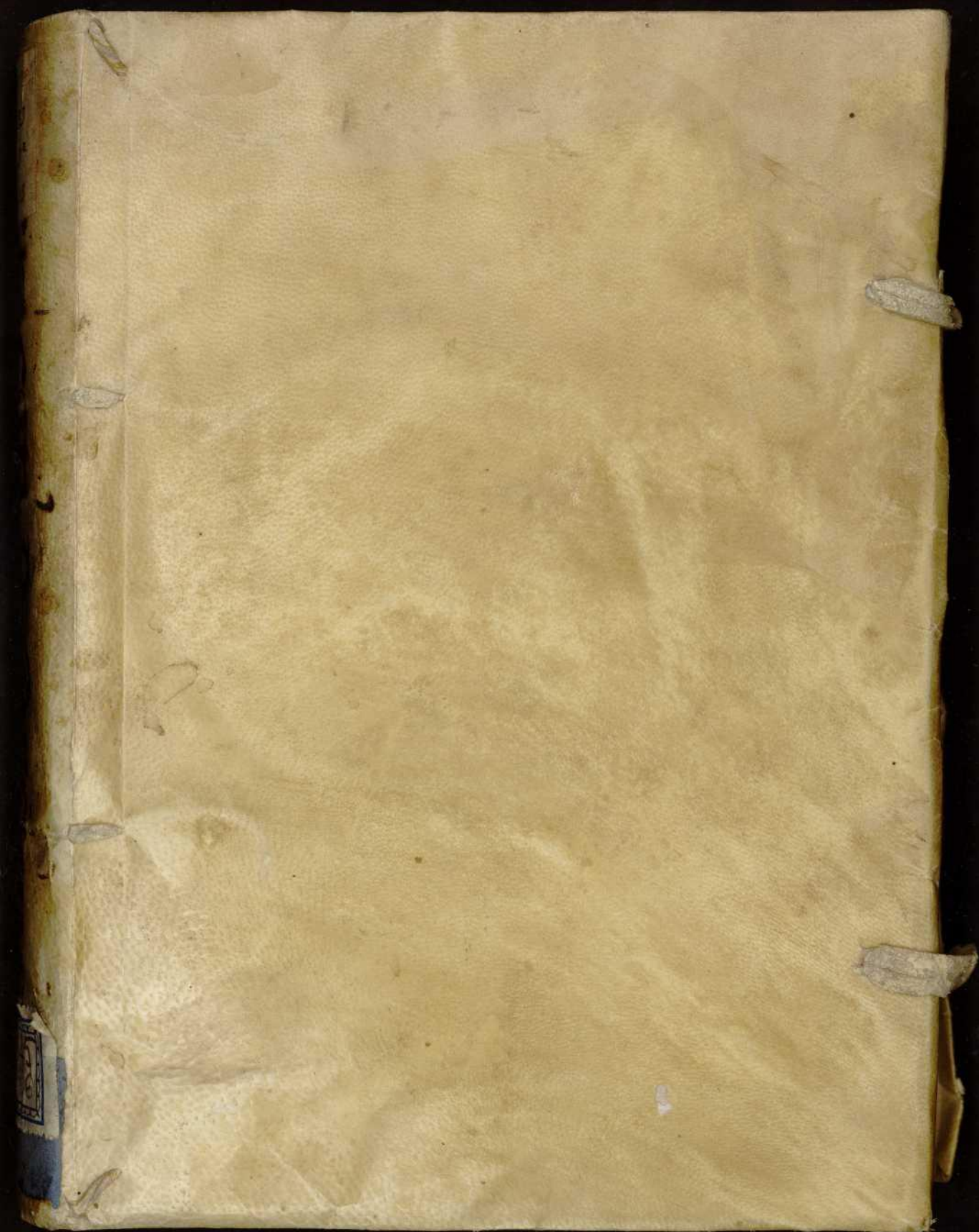
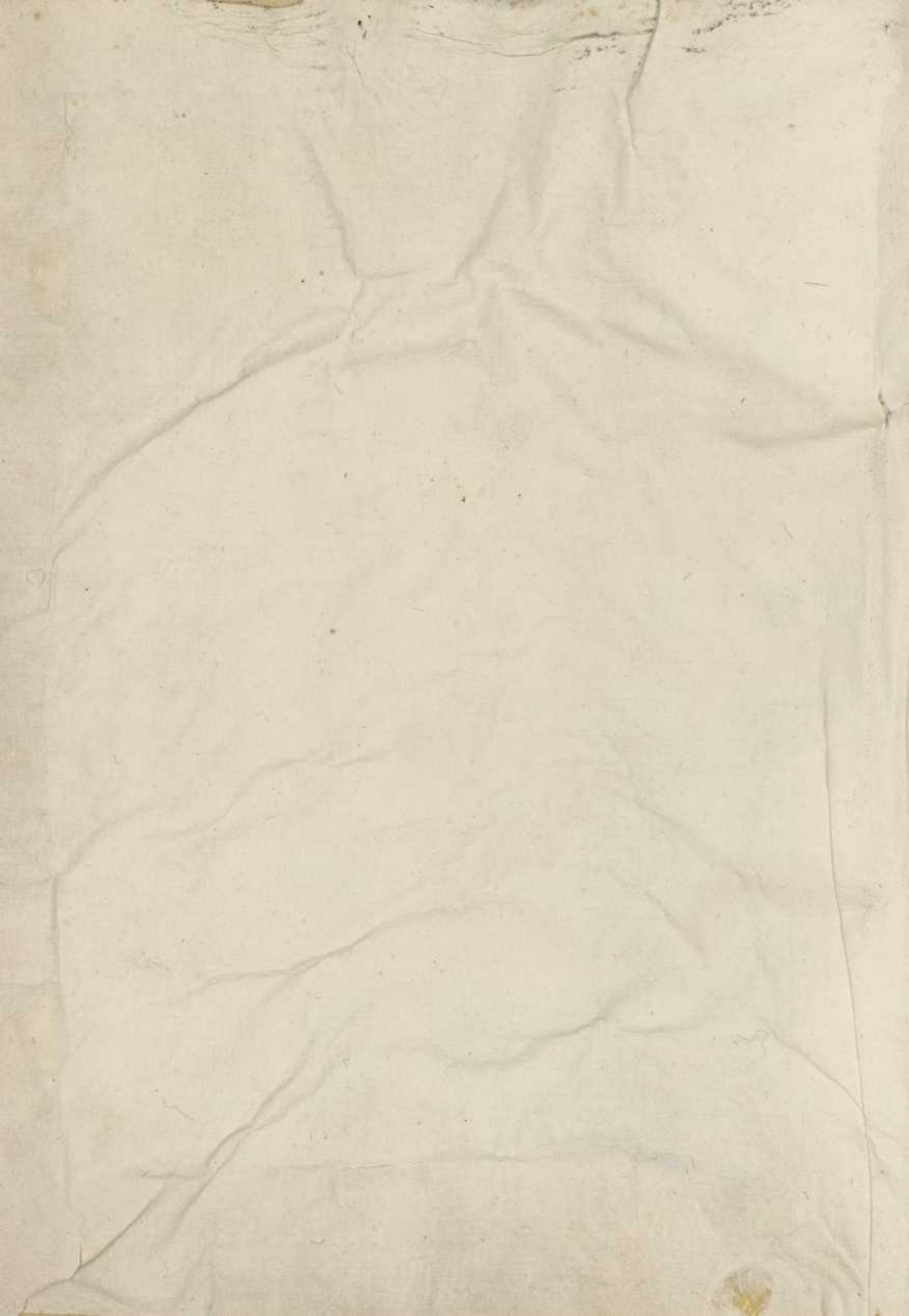

✠
BIBLIOTECA
DEL REAL MONASTERIO
DE HUERTA.
Núm. 59.

Constant 33
And 3^a
Vol 13

DE ORDINIS
SACRAMENTO
DECISIONES

AUCTORE
JOANNE CLERICATO
PRÆPOSITO PATAVINO

Juris Utriusque Doctore, olim in Curia Episcopali Patavina Advocato, &
Promotore Fiscali, deinde Auditore, ac demùm Vicario Generali.

IN QUIBUS

*Ex studio, & Responsis Cleri Patavini ad Casus de eodem Ordinis
Sacramento per eum propositos Anno 1693.*

Explicatur tota Doctrina, Materiam, Formam, ac Effectum Sacrarum Ordinationum,
earumque Ministros, Ritus, Personas ordinandas, eorum officia, ac obligationes con-
cernens: Unà cum Quæstionibus difficillimis per Theologos, & Canonistas inventis;
quæ Summorum Pontificum Epistolis, Conciliorum decretis, Ritualium antiquorum
testimonio, Historiis, ac eruditionibus multis elucidantur, præcipuè circa Græcorum
Ordinationes.

OPUS

Utile, ac jucundum Pontificibus, Abbatibus, Canonicis, Examinatoribus, Parochis,
Confessariis Sæcularibus, & Regularibus, Clericisque omnibus initiandis,
ac initiatis; aliisque Studiosis Ecclesiasticæ Hierarchiæ, gradus
& excellentiam ejus scire cupientibus.

EDITIO QUARTA.

VENETIIS, MDCCXXVI.

Apud Andream Poleti, sub Signo Italiæ.

SUPERIORUM PERMISSU, ac PRIVILEGIO.

A. v. m. sp. Gabrielis Suterii Notensii. 15. 2.

*Reverendissimis, ac Religiosissimis
Præsulibus Casinensibus*

D. JOANNI BARPO ABBATI SS. NAZARII, & CELSI VERONÆ,

D. JOSEPHO MARIÆ BARBERIO ABBATI S. MARIÆ PRATALEÆ,

D. ALOYSIO SYLVATICO ABBATI S. JUSTINÆ PADUÆ,

D. CLETO CASPIO ABBATI S. GEORGII MAJORIS VENETIARUM,

D. ANASTASIO GONZATO ABBATI S. FELICIS VICENTIÆ.

Joannes Clericatus Præpositus

F A U S T A A U S P I C I A.

Luribus adigor causis (REVERENDISSIMI, ac RELIGIOSISSIMI PRÆSULES) Vestris offerre conspectibus, Vestrisque decorare Nominibus has DE SACRAMENTO ORDINIS DECISIONES. Prima autem, ac præcipua est obsequium, ac devotio mei

ipſius tum erga Sacras Baſilicas Monaſteriorum Veſtrorum, tum verſus eorundem Monaſticam Diſciplinam, ac Veſtrum omnium præclaras, & egregias Virtutes. Siquidem corda omnium ad ſe trahunt Tempſa Caſinenſis Congregationis Veſtræ, quæ ornatu, ſumptuque maximo conſtructa, non ſolùm cœteris nobilitate, ac amplitudine antecellunt; ſed etiam Sacris SANCTORUM Corporibus, ac Lipſanis reperiuntur copioſiſſimè ditata. In hac enim Patavina S. JUSTINÆ Baſilica (ut ab ea, quæ nomen indicit toti Congregationi Veſtræ, incipiam) præter Sacrum ejusdem Virginis, ac Martyris S. JUSTINÆ Corpus, illud S. Proſdocimi, Principis Apoſtolorum Diſcipuli, primique Paduæ Epicoſi, ac Patroni; nec non illud S. Lucæ Evangeliftæ adorantur; præter Corpora S. Maximi Epicoſi, S. Juliani Confeſſoris, S. Felicitatis Virginis, S. Urii, & S. Arnaldi Abbatis; quibus adduntur Reliquiæ S. Matthiæ Apoſtoli, ac Oſſa plurimum SS. Innocentium. In pulcherrimo autem S. GEORGII Majoris Venetiarum Templo tot Corpora Sanctorum cenſentur requieſcere, quot Sydera videntur in Firmamento deambulare: nam in ipſo non ſolùm S. GEORGII Martyris Titularis Cranium, Brachium, & Manum, nec non S. Jacobi minoris Apoſtoli Cinciput, aliaque Sacra Oſſa aſſervatis; ſed etiam Corpora glorioſiſſimi Prothomartyris STEPHANI, cum uno ex lapidibus, quibus fuit à Judæis impetitus, SS. Martyrum Coſmæ, & Damiani; S. Pauli Conſtantinopolitani ob cultum SS. Imaginum ſub Conſtantino Copronimo paſſi (& hoc Sacrum Pignus uſque huc eſt incorruptum) S. Euſtichi, vulgò Euſtachii Patriarchæ Conſtantinopolitani, qui obiit anno 586. & S. Coſmæ

Cosmæ Eremitæ Cretensis . Extant ulteriùs in eodem magnifico Templo Ossa SS. Martyrum Timothei Episcopi, (Divi Pauli Apostoli alumni) Theodori , Platonis , ac Felicis Presbyteri : nec non S. Placidi , & Sociorum ejus , discipuli gloriosi Patriarchæ Vestri **BENE DICTI** ; ultrà SS. Pantaleonis , Zenonis , Scriptoris , Floriani , ac SS. puerorum Innocentium Corpora . His accedunt Brachium , & Manus S. Luciae Virginis , & Martyris ; Os S. Barbaræ pariter Virginis , & Martyris ; Brachium S. Hilarionis Abbatis ; Mentum S. Mariæ Ægyptiacæ ; Os S. Rosaliæ Virginis Panormitanæ ; præter adorabile **LIGNUM S. CRUCIS** Redemptoris Nostri, ac **SPINAM** unam ejus **CORONÆ** , **SPONGIÆ** Que partem , ac **VESTIS** Beatissimæ Virginis **MARIÆ** ejus **MATRIS** ; atque ejusdem S. Patriarchæ Vestri **BENEDICTI OS** , è quo Manna profluxit . Venerantur insuper Reliquia S. Gerardi Sagredi Episcopi , & Martyris ; pars **VESTIS** S. Caroli Borromei , cineres S. Nicolai , ac aliorum Sanctorum , quorum nomina etsi vetustate hîc periére , tamen scripta sunt in Libro Vitæ .

Plura quoque forent recensenda Sanctorum deposita in Sacris aliis Vestris Delubris, tum Veronæ, ubi non tantùm SS. Nazarii , & Celsi Martyrum , sed etiam S. Blasii Episcopi , ac Martyris Corpus requiescit ; tum Vicentiæ , ubi Corpora SS. Felicis , & Fortunati Martyrum , quinque SS. Innocentium , nec non SS. Martyrum Floriani , Gaudentiæ , Neophyte , & Innocentiæ venerantur ; nisi antiquorum Monachorum pietas, ingruentibus bellis , cœtera oculuisset , ne à Barbaris discerperentur ; nam, ut celeberrimus vester Chronista scripsit .: *Sanctorum Corporibus*

*Cavarius
in Hist.
S. Justina
lib. 6.
An. 1502.*

bus commune est, ut in aliquo Templo jaceant, sed singularis locus ignoretur. Ita accidit Ticini Augustino, Ambrosio Mediolani, Hieronymo Romæ, ut in Ecclesia certò sciatur quiescere, locus nesciatur. Hæc igitur augusta Templâ, tot Divorum Sacra Busta hospitantia, sicut à quocunque fidei venerationem exigunt, ita devotionem meam semper excitant, & excitant, ut eadem intimo colerem obsequio, & in hujus testimonium Decisiones has REVERENDISSIMIS DD. VV. dedicarem.

At suppetias quoque ad sic obsequendum porrigit Monastica Disciplina, quam in iisdem Cœnobiis Vestris vigere, ac florere semper observavi. In ipsis tot nobiles Juvenes, mundi pertesi, sedem sibi extra mundum, BENEDICTINUM Ordinem Vestrum ingressi, statuerunt; & in eodem Angelicam puritatem, Evangelicam obedientiam, ac Apostolicam paupertatem omni nixu colentes, à Prælatorum nutu, juxta CASINENSIIUM Constitutionum normam, fideliter pendent; atque in admirationem, ac venerationem ad se ipsos omnium corda trahunt. Hi humilitatem in pectore servant, & silentium in ore; nam nemo loquitur, nisi sibi; nemo alium audit, nisi seipsum: alloquuntur tamen simul omnes in Choro, cum Ecclesiastica Psalmodia, more Angelorum, DIVINAM MAJESTATEM, diu, noctuque colaudant, juxta illud:

Noctes, atque dies sacris concentibus auras

Implent addicti Sacris, viteque quieti.

Talisque, ac tanta est promptitudo, assiduitasque Monachorum Vestrorum in DEO Laudando, ut verè prælibent immortalitatem ante mortem, & vivant Vitam olim futuram; id agentes in terris,

ris, quod in Cœlis sunt semper acturi. Quis hanc inclytorum **DIVI BENEDICTI** Filiorum Sanctitatem non obsequeretur,

Qui Vitæ rimantur iter melioris, & alta

Mente DEI Legem, noctesque, diesque revolvunt?

Nec sub silentio involvenda eorumdem Litteraria exercitia, Philosophiæ scilicet, Theologiæ, ac Sacrorum Canonum Studia, quorum meipsum Testem allego, qui, longa Annorum serie, Monachos à Reverendissimis **ABBATIBUS** S. Justinæ, ac S. Mariæ Prataleæ pro tempore existentibus, ad excipiendas Laicorum Sacramentales Confessiones, & ad Curam animarum in Beneficiis de Mensa eorumdem Monasteriorum deputatos, Auditor Episcopalis, ac Vicarius Generalis cùm existerem, rigorosè examinavi; Eosque semper reperi, non tantùm Episcopalem approbationem, quam à me petebant, promereri; sed Pastoralem etiam Infulam, ob singularem Ipsorum Scientiam, Prudentiam, ac Doctrinam. Porro stupendum non est; in **VOBIS** enim **PRÆSULIBUS** omnes Virtutes eminenter resident; cumque *Filius Sapiens sit doctrina Patris*; & in Filiis Sapientibus excellentia Patrum repræsentetur juxta illud, *Effigies probitatis Paternæ Filius*; egregiæ Vestræ Virtutum dotes transcendunt in Filios, qui Vos ut Superiores timent, ut Patres amant, ac tanquam Magistros imitantur.

Prov. 13.

1.

Cicer. lib.
2. de Sen-
tib.

Hinc Vos, **RELIGIOSISSIMI AN-
TISTITES**, morem geritis omnibus, ut mel-
lissuè omnium mores regatis; & talis est Vestro-
rum dispensatio Regiminum, qualis Divus Gre-
gorius requirebat, ut scilicet arridentes timeamini,
& irati odio non sitis. **VOS** enim nec nimia læti-
tia viles reddit, nec immoderata severitas odio-
sos.

fos . Miscetis lenitatem severitati , ne multa duritie exulcerentur subditi ; neque nimia benignitate solvantur . Tanta discretionem Monasteria Vestra dirigitis , ut in eis degentes Vos ipsos tanquam Virtutum cultores diligant , tanquam vitiorum ultores expaveant . Superioritatem , non asperitatem exercetis , & sic **BENEDICTINO ORDINI** præestis , ut possetis Illum instituere , nisi institutum invenissetis . His omnibus excelsis meritis Ecclesiarum , Præsidum , ac Subditorum **CASINATUM** innititur præcipua harum Decisionum oblationis causa ; quia his omnibus nutritur , & alitur constans erga Venerabiles **DOMINATIONES VESTRAS** , Vestrosque Monachos , ac Basilicas , cultus , devotio , ac reverentia mea .

Porro & aliæ duæ oblationis hujus concurrunt non levis ponderis causæ ; quarum Una provenit ab Amplissimis , & quidem Regiis Bibliophylaciis Monasteriorum Vestrorum ; Altera à Potestate Abbatum conferendi Primam Tonsuram , ac Minores Ordines , de qua latè differitur in his Decisionibus . Hæ dicandæ erant **REVERENDISSIMIS DOMINATIONIBUS VESTRIS** respectu illarum eruditionum , quas mihi datum fuit ab Humanitate Vestra seligere tum ex ditissima Monasterii S. Georgii Venetiarum Bibliotheca , (cujus Libri numero , ac pulchritudine superare videntur librorum depositoria Eumenis Regis Pergami , ac Ptolomæi Regis Ægypti ;) tum ex novissima S. Justinæ de Padua utique Amalthea antiquorum , ac recentium Auctorum copiosissima , circa quam (ut aliàs dixi) per plures annos insudarunt plurimi , ac excellentes Fabri Lignarii , pluteos ex lignis pretiosissimis

ſiſſimis ex Hollandia eduſtis, Librorumque receptacula affabrè cum Columnis, & Chocleis erigentes, egregiam hanc Bibliothecam navantibus, dirigentibus, ac perficientibus **VOBIS REVERENDISSIMO ABBATE BARPO**, eo tempore Monasterii S. Juſtinæ Moderatore, tanti Operis Inventore, atque conſtructore; **REVERENDISSIMOQUE ABBATE SYLVATICO** in regimine ejuſdem Monasterii Succeſſore; quem delectat, juxta magnitudinem Cordis ſui, & ſapientiam Nobilium Patavinorum Comitum de **SYLVATICIS** ejus Avorum, ex omni Europæ parte Codices cujuſcunque Scientiæ peremere; atque in eadem Bibliotheca, membranis politiffimis ornatos reponere. Cum itaque ex utroque Bibliophylacio Veneto, ac Patavo plura, quæ antiquitatem collationis Ordinum, eorumque Materias, Formas, ac Miniſtros concernunt, delegerim, Juris, ac Juſtitiae erat, Has Deciſiones **VOBIS** humiliter offerre; ut ſicut flumina, quæ è Mari exeunt, ad Mare revertuntur; ſic ipſæ, quæ ornatum ex eruditionibus Bibliothecarum Veſtrarum receperunt, in iſdem requieſcerent.

Potestas tandem Tonſurandi, & ad minores Ordines promovendi veſtros Monachos, ac Subditos, ac iſdem Dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos concedendi, quæ ex Apoſtolicis antiquiſſimis Privilegiis ad **VOS** ſpectat, eandem requirebat Deciſionum harum Dedicationem **VOBIS** fieri, ut ea, quæ Theologi, ac Canonistæ ſparſim diſputant de Auctoritate Abbatum circa eandem collationem Ordinum, & Dimiſſoriarum conſeſſionem, hîc cum reperiantur in unum collecta, **VESTRO** favorabili intuitu approbarentur, ac **VESTRORUM**

b

NO.

NOMINUM Splendore magis splenderent, atque radiarent.

VOS igitur RELIGIOSISSIMI PRÆSULES, qui excellentiam Nobilis Vestri Generis omnium sustentatis Virtutum concursu, & quorum tanta est Pastoralis sollicitudo in Vestrorum Monasteriorum Regimine, tanta in negotiis pertractandis Prudentia, tanta in Juribus Vestris tuendis Fortitudo; tantaque erga omnes Benignitas, & Humanitas, hilari vultu Decisiones has, etsi donum tenue, excipite; Obsequium verò meum pergrande, constans, & intimum, quo illas REVERENDISSIMIS DOMINATIONIBUS VESTRIS devotissimè exhibeo, generosa Animorum Vestrorum dilectione prosequimini.

A U C T O R
Ad Ven.
CLERUM PATAVINUM
AC
STUDIOSOS LECTORES.

Mirari Vos, mihi videmini, quod per integrum annum, & ultra tardaverit Poletanum Prælum has DE SACRAMENTO ORDINIS Decisiones eniti; postquam ultimas de EXTREMA UNCTIONE ediderat. At ex hoc fulcimentum recipiet opinio illa Philosophorum, quod decimotertio, vel etiam decimoquarto Mense intra materna viscera fœtus vivens detineri potest, antequam lucis hujus usura potiatur, vel ob occulta nature impedimenta, vel ob incognitas difficultates, de quibus Narbona in tract. de Ætate Ann. 1. q. 6. num. 75. Hoc idem admittendum est circa præsentis Operis partum; quod quidem nasci debebat ab hinc sex ante Menses; & nihilominus vel ob multiplices Thematum tricas, quas magis, ac magis oportuit resolvere, vel ob alterius concursum libri in Typographiam; quod gemelliparum, quasi Latona Apollinem, & Dianam, hunc, & illum, etsi tardius, parere voluit, impossibile fuit, præsentis Decisiones optata sollicitudine editas videre. Nihilominus, Deo adjuvante, en Vestris benignis exhibentur desideriiis completæ; & in eis legendis, expectationem Vestram spero non defraudatam, tum ob Quæstionum circa Materias, Formas, ac Ministros Ordinum exactam disquisitionem; tum ob Ritus Orientalis Ecclesiæ diversos; tum etiam ob curiosas Historias, ac frequentes eruditiones insertas, ex Sanctis Patribus, & antiquis Auctoribus non absque magno labore collectas. Consueta igitur Humanitate Vestra Decisiones has suscipite; & alias de Sacramento Matrimonii, consimilibus eruditionibus, atque Historiis exornatas, attendite.

NOI REFORMATORI

Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la Fede di revisione, & approbatione del P. F. Vincenzo Maria Mazzoleni Inquisitore nel Libro intitolato : *Decisiones de Sacramento Ordinis Jo: Clericati J. U. D. Præpositi Patavini &c.* non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica ; & parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi , & buoni costumi ; concedemo licenza ad Andrea Poletti Stampatore, che possi esser stampato, osservando gl'Ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle Publiche Librerie di Venetia , & di Padova.

Dat. 11. Maggio 1705.

{ Ferigo Marcello Proc. Ref.

{ Marin Zorzi Reform.

Agostino Gadaldini Segr.

IN.

INDEX ARGUMENTORUM DECISIONUM.

DECISIO I.

ARGUMENTUM.

Nomen *Ordo*, & Verbum *Ordino* plura significant. Ostenditur quid propriè denotent in præfenti materia de Sacramento Ordinis. Plures probationes de Existentia Ordinum majorum, ac minorum in primitiva Ecclesia. Error Calvini, ac Lutheri eosdem Ordines negantium. Quomodo omnes Christiani dicantur esse Sacerdotes à Divo Petro, & à S. Joanne?

pag. I

DECISIO II.

ARGUMENTUM.

Examinatur celebris Quæstio, An Ordo sit verè, & propriè Sacramentum? Præmittuntur tria. 1. Differentia inter Ordinationem in fieri, & Ordinem in facto esse. 2. Quòd Apostoli, & Evangelistæ non scripserunt omnia facta à Christo, sed plura voce tantum tradiderunt, undè provenire Apostolicæ Traditiones. 3. Quòd Ecclesia Romana est earum fidelis custos. Resolvitur

proposita Quæstio Affirmativè, & probatur Ordinem esse verum Sacramentum rationibus, Conciliis, & Sanctorum Patrum testimoniis. Cur degradari Sacerdotes, si celebrent, validè consecrent? Exempla Presbyterorum degradatorum.

pag. 6

DECISIO III.

ARGUMENTUM.

Agitur de numero Ordinum, & recensentur quinque opiniones diversæ de eodem numero. Canonistæ tenent Ordines esse novem. Scotistæ eos esse octo. Thomistæ, septem. Græci, quinque. Hæretici, esse tres. Horum omnium fundamenta referuntur. Quarta, & Quinta opinio refutatur. Tertia amplectitur, & concordatur cum secunda. Prima, quæ vult etiam primam Tonсурam esse Ordinem, remanet sub dissidio.

pag. 12

DECISIO IV.

ARGUMENTUM.

Disputatur, An valida sit Ordinatio per saltum, suscipiendo scilicet

Index Argumentorum Decisionum.

scilicet Ordines superiores omis-
sis inferioribus? Distinguitur cir-
ca consecrationem Episcopi, qui
invalidè consecratur omisso Sa-
cerdotio; & circa Ordinationem
Presbyteri, qui validè, sed illi-
citè ordinatur, si alios Ordines
omittat. Exempla, Rationes,
& Auctoritates, quæ videntur suf-
fragari promotioni ad Ordines
per saltum. Earum resolutio. An
Episcopus possit dispensare cum
promotis per saltum? Variæ DD.
opiniones, quæ fœdere distin-
ctionis concordantur. pag. 22.

DECISIO V.

ARGUMENTUM.

Traduntur tres definitiones Sacra-
menti Ordinis, quarum Ter-
tia, quæ est Scœlitarum decla-
ratur, & ex ea demonstrantur
quinque genera causarum, quæ
in Sacra Ordinatione concur-
runt; Instrumentalis, Formali-
s, Materialis, Efficiens, &
Finalis. Hæc ultima est Gra-
tia, idoneos faciens Clericos
pro Altaris ministerio. Signa
visibilia ejusdem Gratiae super
aliquos Sanctos, dum promo-
verentur seu ad Ordines, seu ad
Episcopatum. Prodigium San-
guinis S. Joannis Baptistæ ebul-
lientis in Phiala posita super
Ara, in qua Missa celebratur.

pag. 30.

DECISIO VI.

ARGUMENTUM.

Discutitur Quæsitum? An singuli
Ordines sint Sacramentum? Pro-
positis quindecim argumentis pro-
negativa, referuntur quatuor
opiniones Doctorum. Prima
asserit, solum Sacerdotalem Or-
dinem esse Sacramentum. Se-
cunda, quòd soli tres Sacri, non
autem quatuor Minores. Ter-
tia, quòd Sacramenta sunt singu-
li septem, ac etiam Episcopatus.
Quarta, quòd & tres Ma-
jores, & quatuor Minores tan-
tum sunt Sacramenta. Ample-
ctitur hæc Quarta opinio, &
redditur ratio, ob quam singuli
septem Ordines habent veram
rationem Sacramenti. Respon-
detur XV. argumentis contra-
riis, & ostenditur, etsi omnes
Ordines sint Sacramenta, ta-
men non facere septem, sed
unum Sacramentum. Eruditio-
nes plures de Usu omnium se-
ptem Ordinum in primitiva Ec-
clesia. pag. 34.

DECISIO VII.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, Materias, & Formas
Ordinum esse à Christo Domino
institutas. Examinatur ardua
illa Quæstio, Cur Græci conse-
crant Ordines Sacros sine porre-
ctione materiæ tangendæ ab or-
dinato; sed solâ manuum impo-
sitione? Rationes, & auctori-
tates

Index Argumentorum Decisionum.

rates pro infallibilitate Concilii Florentini, Eugenii Papæ Quarti, & ipsius Ecclesiæ Romanæ, præcipuè circa materias, & formas Sacramentorum. Duplici dicendi modo conciliatur discrepantia Ecclesiæ Græcæ, & Latinæ circa collationem Ordinum. pag. 45

DECISIO VIII.

ARGUMENTUM.

Disputatur, An in collatione Ordinum materia sit tangenda Tactu physico, vel sufficiat Tactus Moralis? Præmittitur elegans narratio quinque sensuum exteriorum hominis, & eorundem utilitas, ac excellentia. Indè ostenditur, sensum Tactus ob præstantiam Manus humanæ præcellere in multis, præsertim ex dignitate Sacerdotali, quam Homo acquirit tactu materiæ in Ordine Sacro. Resolvitur Quæstio pro Tactu Physico, Ratione, Auctoritate DD. & Tutori opinione, quæ in confectioe Sacramentorum semper est amplectenda. pag. 50

DECISIO IX.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, An Materia sit tangenda per ordinandum nuda manu? vel sufficiat, si vestita Chirothecis? velo, aut sudario lo cooperta, seu impedita? Eruditiones nonnullæ de Chiro-

thecis. Dubii resolutio; prout etiam declaratio de tempore, quo materia est tangenda? Et an in parte, vel tota? An utraque manu? Et an sit exhibenda ab ipsomet Episcopo ordinante? pag. 57

DECISIO X.

ARGUMENTUM.

Agitur de Tonsura Ecclesiastica, de ejus mystica Significatione, Antiquitate, Speciebus, & Forma. Clericalem Tonsuram consistere in abscissione omnium capillorum, & in deferenda Clerica, seu Corona in summitate capitis, ostenditur, ac probatur, Conciliis, Decretis Pontificiis, Historiis, Exemplis Sanctorum, ac pluribus non injucundis eruditionibus. pag. 60

DECISIO XI.

ARGUMENTUM.

Proponitur famosa Controversia inter Theologos, & Canonistas agitata, quadringentis ab hinc annis, Utrum Tonsura sit Ordo, & imprimat characterem? Referuntur breviter, sed clarè argumenta utriusque Scholæ variis eruditionibus ornata. Dissidium relinquitur indecisum, quando non placeat Cardinalis Bellarmini concordatio. pag. 68

DE-

Index Argumentorum Decisionum.

DECISIO XII.

ARGUMENTUM.

Inquiritur ad Quem proprio jure spectet conferre primam Tonsuram, & Ordines? Ostenditur pertinere ad Episcopum; & quæ requirantur in Episcopo, ut conferat Ordines validè, & licitè? An Episcopi Schismatici, vel censuris irretiti validè ordinent? Quid, si sint notorii, sed non denunciati? Quæstio difficilis circa Constitutionem Martini V. de permissa conversatione cum Excommunicatis non denunciatis. Formosi Papæ Historia. Auxilii Scriptoris antiqui in ejus defensam libelli duo. De fraudibus ordinandorum in variando de uno ad alium Episcopum. Antidotum Bullæ Innocentii XII. contra prædictas fraudes. pag. 73

DECISIO XIII.

ARGUMENTUM.

Quæstio illa proponitur, & examinatur, Utrum SS. Angeli, ac Animæ beatæ possint ministrare Sacramenta, ac proinde primam Tonsuram, & Ordines conferre? Præmittuntur septem symboleitates Angelorum cum Sacerdotibus, & septem genera rerum, quas illi custodiunt. Fiunt argumenta pro utraque opinione propositæ Quæ-

stionis. Eadem sub distinctione resolvitur, & pluribus Historiis Sacris exornatur. pag. 83

DECISIO XIV.

ARGUMENTUM.

Demonstratur, simplices Presbyteros posse conferre primam Tonsuram, ac minores Ordines, sed è solius Papæ commissione, prout ex antiqua præxi Ecclesiæ, & ex nova concessione per Alexandrum Octavum facta Primicerio Sancti Marci Venetiarum. Difficilia argumenta in contrarium proponuntur, & evacuantur. Agitur de Chorepiscopis? Quinam essent? Quando introducti? Quandiu servati? Cur, & quando extincti? Quo jure ipsi ordinarent Clericos? pag. 92

DECISIO XV.

ARGUMENTUM.

Agitur de potestate Abbatum circa collationem Tonsuræ, & minorum Ordinum. Præmissis variis eruditionibus ad intelligentiam materiæ, ostenditur Quinam Abbates conferant Ordines, & Quibus? An etiam Novitiis? An extraneis venientibus cum dimissoriis suorum Episcoporum? Referuntur variorum Declarationes Sac. Congregationis, & opiniones Doctorum. Utrum exteri ordinentur ab

Index Argumentorum Decisionum.

ab Abbatibus non solum illicitè, sed etiam invalidè? Abbates habentes Territorium separatum cum omnimoda Jurisdictione Episcopali an possint dare dimissorias ad Ordines etiam suis subditis sæcularibus? Privilegium Primicerii Sancti Marci Venetiarum pro conferenda prima Tonsura, & quatuor minoribus Ordinibus. pag. 100

DECISIO XVI.

ARGUMENTUM.

Proponuntur, & resolvuntur quatuor curiosa dubia. Primò: An ex commissione Papæ possint Clerici non Presbyteri conferre Tonsuram, & Ordines minores? Secundò: An Presbyteri ex eadem Papali delegatione possint conferre Subdiaconatum? Tertio: An etiam Diaconatum? Quartò: An & Presbyteratum? Dantur non inutiles observationes legales præcipuè circa famigeratum Privilegium Innocentii VIII. ad Abbates Cistercienses pro collatione Sacrorum Ordinum. pag. 117

DECISIO XVII.

ARGUMENTUM.

Præmissa narratione Ostiariorum Templi Salomonici in Lege Hebraica, ostenditur existentia Ordinis Ostiariatus in Lege nova ab initio Ecclesiæ, eumque esse

Sacramentum à Christo Domino institutum. Declaratur ejus Materia, & Forma, quæ semper eadem fuit, prout ex variis antiquissimis Ritualibus ante millesimum Annum conscriptis. Recensentur Ostiariorum Officia, inter quæ duo præcipua. Unum, quod non permittant, populum adherere Altaribus, in quibus celebratur Missa. Alterum, quod non sinant, pauperes deambulare per Ecclesiam, elemosynam petentes tempore Sacrificii, vel Orationis. pag. 125

DECISIO XVIII.

ARGUMENTUM.

Proposita, & discussa Quæstione, Quare Græci non conferant Ordinem Ostiariatus, neque Exorcistatus, neque Acolythatus? Et relatis doctissimis argumentis tam pro, quam contra eorum omissionem; agitur de Ordine Lectoratus, & ostenditur, quæ sit ejus Materia, & Forma? & quæ ejus officia tam apud Latinos, quam apud Græcos. Eruditiones multæ de Libris Hebræorum antiquis tum Realibus, tum Metaphoricis; idest de Libro Vitæ, de Libro finalis Judicii, & Mortis. Exempla plura SS. Lectorum. pag. 133

Index Argumentorum Decisionum.

DECISIO XIX.

ARGUMENTUM.

Ad Exorcistatus Ordinis explanationem ostenditur : I. Dari verè Energumenos , adductis , examinatis , ac rejectis opinionibus DD. illos negantium . II. Quomodo Dæmones stent in corporibus humanis ? & an Angeli boni possint stare in ipsis ? III. Quæ , & quot sint signa ad cognoscendos veros dæmoniacos ? IV. Quas ob causas Deus permittat , homines à diabolo obsideri ? V. An Dæmones remediis naturalibus possint expelli ? VI. Probatur , Ordinem Exorcistatus semper fuisse in Ecclesia : & quæ sit ejus Materia , Forma , & Officium ? VII. Antiquitus duplex erat Adjuratio dæmonum , Solemnis , & Privata . VIII. Quatuor curiosa dubia , necessaria scitu omnibus Exorcistis , atque monita octo declarantur . pag. 146

DECISIO XX.

ARGUMENTUM.

Agitur de Acolythorum Ordine , Etymologia , Materia , Forma , ac Ministeriis , & quoniam Acolythi fuerunt figurati in candelabris aureis , in Tabernaculo per Moysem , & in Templo per Salomonem positis , differitur de pluribus circa eadem candelabra . Cur Hebræi non adhi-

berent in Sacrificiis candelas cereas ; hæ autem sint in usu in Ecclesia Catholica ? Observationes XIV. circa ministeria Acolythorum . Corollaria duo . An peccent mortaliter Acolythi , qui serviunt solemniter in peccato ? Et an Ordines minores conferri possint extra Missam ? Quomodo , & quando in Missa ? pag. 160

DECISIO XXI.

ARGUMENTUM.

Nominis Subdiaconi significatione exposita , tria de Ordine Subdiaconatus probantur . I. Ejus existentia in primitiva Ecclesia . II. Ejus institutio facta à Christo Domino , ob quam est Sacramentum . III. Ejusdem Ordinis Subdiaconatus denominatio , & reputatio inter Majores , & Sacros ob tres præcipuas causas . Varia objecta proponuntur , ac evacuantur circa prædictam denominationem ; & quid de Subdiaconatu Græci sentiant , demonstratur . pag. 168

DECISIO XXII.

ARGUMENTUM.

Inquiritur , Quænam sit Materia , & Forma Ordinationis Subdiaconorum ? Recensentur quinque diversæ opiniones , & fundamenta , quibus unaquæque earum innitur . Firmantur duæ
Reso-

Index Argumentorum Decisionum.

Resolutiones, una certa, alia disputabilis circa eamdem Materiam, & Formam Subdiaconatus. Eruditiones plures circa Vestes Sacras, Manipulum, & Librum Epistolarum. Et an Calix cum Patena tangendus à Subdiacono in ordinatione, debeat esse consecratus? pag. 177

DECISIO XXIII.

ARGUMENTUM.

Traduntur Ritus, quibus Subdiaconi Græci ordinantur. Eruditiones plurimæ de antiquitate, ac legitimitate Apostolicarum Constitutionum. De multiplici Manuum impositione, ac Templorum partibus. De variis Græcorum Vestibus, & Indumentis sacris, & de eorum discrimine cum illis Latinorum. Tandem quod Subdiaconi Græci exercent etiam officia Ostiiorum, & Acolythorum. pag. 185

DECISIO XXIV.

ARGUMENTUM.

Recensentur omnia Officia ad Subdiaconum Latinum, tam de Jure antiquo, quàm de Jure novo pertinentia. Eadem discutuntur, & eruditionibus exornantur: præcipuè circa antiquas fidelium Oblationes in Missa: Ablutionem Corporalium, cum Pallis, & Purificationis: Epistolæ decantationem:

Patena etymon, materiam, & usum: atque Crucis in Processionibus delationem. Tandem deciditur, An peccet mortaliter Subdiaconus officia sua exercens mortali culpa gravatus? pag. 193

DECISIO XXV.

ARGUMENTUM.

Cùm duæ sint Subdiaconorum principales obligationes, Recitatio Divini Officii, atque observantia Castitatis, de prima agitur in hac, & in sequenti Decisione. Explicatur quid sit Divinum Officium? Modus, illud recitandi, & Quot nominibus vocetur? Plura curiosa, sed utilia dubia de eo resolvuntur: præsertim, An Officii recitatio sit de Jure Divino, vel de Jure humano? Quando hæc cœperit in Ecclesia? Breviarium à quibus sit compositum, ac reformatum? Ad illud tenentur Beneficiati, Professi, Moniales, & Ordine Sacro initiati. Sed an hi omnes extra Chorum sub mortali? pag. 201

DECISIO XXVI.

ARGUMENTUM.

Examinatur difficilis illa Quæstio: Qua lege ordinati in sacris obligati sint, ratione Ordinis, recitare quotidie Breviarium? Referuntur quatuor opiniones. Prima, quæ refutatur ut falsa,

Index Argumentorum Decisionum.

sa, quod nulla sit lex, & nulla obligatio. Secunda, quod hæc lex sit Juris Canonici. Tertia, Consuetudinem immemorabilem, ac universalem esse legem constituentem hoc onus. Hæc est communior; ideo prædicta Consuetudo probatur Historiis, Exemplis, ac Decretis per XVII. decursa sæcula. Quarta opinio, quæ magis arridet, quod ex Apostolorum præcepto, non scripto, sed traditione apud omnes inuesto, Ordo Sacer obliget ad Breviarium. Tandem recensentur, ac declarantur quatuor causæ ab hoc debito eximentes, Impotentia, Charitas, Metus, atque Dispensatio. pag. 214

DECISIO XXVII.

ARGUMENTUM.

De Castitate, ad quam obligantur Subdiaconi, & alii Ministri Sacri, tractat præsens Decisio. Disputatur, An hæc obligatio sit de Jure Divino? vel de Jure Ecclesiastico? Inquiritur initium ejusdem obligationis, & ostenditur incoepisse ab Apostolis. Probatur ejus jugis observantia decretis Conciliorum, & Summorum Pontificum; dictis Sanctorum Patrum, atque Exemplis, de sæculo in sæculum collectis. Pseudosynodi Quinisextæ referuntur Canon, cujus vigore Græci ordinati in sacris utuntur uxoribus. Recensentur Nuptiæ sacrilegæ Lu-

theri, & Carolstadii. Discutitur, An prædicta obligatio insit Voto ordinati, vel Præcepto Ecclesiæ? Et quibus in casibus Subdiaconi non teneantur servare castitatem? pag. 223

DECISIO XXVIII.

ARGUMENTUM.

Ne Clerici Sæculares in Sacris cogantur cum dedecore Ordinis mendicare, ordinari non debent ex Jure Canonico antiquo, medio, ac novissimo, nisi habeant, unde honestè vivere possint. Contrarium effutierunt Marsilius Paduanus, Joannes Wicleff Anglus, & Martinus Lutherus Hæresiarchæ ab Ecclesia damnati. Explicantur tres Tituli pro initiandis Clericis Ordinibus Sacris, scilicet Beneficium, Pensio, ac Patrimonium: nec non pro Regularibus titulus Professionis Religiosæ. Circa eosdem omnes Titulos recensentur requisita necessaria, & plurimæ Quæstiones scitu dignæ, ac perpulchræ examinantur, & resolvuntur. pag. 238

DECISIO XXIX.

ARGUMENTUM.

Supposita incontrovertibili existentia Ordinis Diaconatus, & quod ipse sit Sacramentum; Inquiritur, Quænam ejus sit Materia, & Forma? Referuntur

Index Argumentorum Decisionum.

tur Quinque opiniones diversæ, sed valdè eruditæ: nec non earum Auctores, ac Fundamenta, cum objectionibus, quas sibi faciunt ad invicem. Concluditur, Materiam Diaconatus consistere tum in impositione manuum, tum in traditione Libri Evangeliorum; Formam verò in verbis, quæ in utraque Actione ab Episcopo proferuntur. pag. 247

DECISIO XXX.

ARGUMENTUM.

Ut declarentur Officia, ac Ministeria Diaconorum, hi in tria genera dividuntur, & ostenditur, Diaconos esse vel Maximos, vel Majores, vel Inferiores. Primi sunt Cardinales Diaconi S. R. E. quorum origo, numerus, & Officia explicantur, pluribus eruditionibus circa eosdem infertis. De majoribus Diaconis, idest Archidiaconis Ecclesiarum Collegiatarum agitur, & de ministeriis ad eos de jure spectantibus. Pariter narrantur Officia Diaconorum inferiorum, tum de Jure Divino, tum ex commissione Ecclesiæ eis competentia. Tandem differitur de Flabello, quod Diaconi Græci ex Officio tenent in manibus, ac movent ad Altare: ejusque mystica significatio, cum aliis curiosis Ritibus Maronitarum, exponitur. pag. 260

DECISIO XXXI.

ARGUMENTUM.

Antiquarum Diaconissarum originem, Ordinationem, Ministeria, ac Abolitionem continet hæc Decisio. In ea declaratur quadruplex genus Mulierum Deo dedicatarum, & ex his olim unum erant Diaconissæ. Referuntur Ritus, quibus ordinabantur; & inquiritur, an earum Ordinatio esset Sacramentum? Recensentur earumdem Ministeria octo; & causæ, ob quas recesserunt ab Aula. pag. 270

DECISIO XXXII.

ARGUMENTUM.

Harum vocum *Presbyteri*, ac *Sacerdotis* significatione præmissa, atque existentia Sacerdotii, & Presbyteratus Ordinis in Ecclesia, examinatur difficilis, laboriosa, ac famosa Quæstio, Quænam sit Materia, & Forma in Ordinatione Presbyterorum? Referuntur quatuor opiniones cum suis fundamentis. 1. Quod sit sola Traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum pane. 2. Quod sit sola Manuum impositio, quam facit Episcopus una cum Sacerdotibus assistentibus super caput Ordinandi. 3. Quod sit & dicta Traditio Calicis, & Patenæ; ætiam impositio Manuum, quam facit solus Episcopus.

Index Argumentorum Decisionum.

scopus in fine Ordinationis .
4. Quod ultra hæc omnia etiam
Unctio manuum Ordinandi cum
Sacro Oleo sit materia essen-
tialis . Forma sint Verba in
prædictis omnibus actibus ab
Episcopo prolata . Eligitur ter-
tia opinio , tribus aliis rejectis .
Ratio ejus fundamentalis . Ex-
ceptiones Juridicæ contra Mo-
rini Rituales antiquos non fa-
cientes mentionem de jam di-
cta Traditione Calicis , ac Pa-
tenæ . Auctoritas Traditionum
Apostolicarum . Reperitio com-
munis Theologorum doctrinæ ,
quod Christus instituit in ge-
nere Materias Sacramenti Or-
dinis , relinquens in potesta-
te Ecclesiæ , eas in specie desi-
gnare .

pag. 281

DECISIO XXXIII.

ARGUMENTUM.

Quæstiones octo curiosæ , sed sci-
tu necessariæ , concernentes Ma-
teriam , & formam Ordinis Pres-
byteratus , proponuntur , exa-
minantur , & resolvuntur in præ-
senti Decisione . Deinde osten-
ditur , quid possit , & debeat
facere Semipresbyter , idest ille ,
qui post contactum Calicis , &
Patenæ in sua Sacerdotali Or-
dinatione , discessit ab Ecclesia
ob nimios dolores corporis , non
recepta Manus Episcopi imposi-
tione cum verbis , *Accipe Spiritum Sanctum &c.*

pag. 296

DECISIO XXXIV.

ARGUMENTUM.

Sex Presbyterorum Officia recen-
sentur , quæ sunt Eucharistiam
consecrare , & Deo offerre , ac
fidelibus ministrare . Pœnitentes
subditos à peccatis absolvere .
Baptismi , ac Extremæ Unctio-
nis Sacramenta præbere . Popu-
lum erudire in Lege Dei , ac be-
nedicere . Ad quodcunque ho-
rum Ministeriorum plures ob-
servationes utilissimæ notantur ; &
eruditiones scitu dignæ , ac cu-
riosæ traduntur .

pag. 304

DECISIO XXXV.

ARGUMENTUM.

Relatis decem cognominibus ad
Episcopos spectantibus , eorum-
que mysticis significationibus
adductis , ostenditur , Dignita-
tem , ac Jurisdictionem Episco-
palem super Presbyteros esse de
Jure Divino . Referuntur verba
S. Hieronymi in *cap. Olim . dist.*
95. contrarium affirmantia : sed
ea non esse sancti Hieronymi ,
sed hæreticorum demonstratur :
ac esto fuerint ejusdem Sancti ,
eruditis interpretationibus ita
declaranatur , ut non negent , E-
piscoporum majoritatem à Chri-
sto emanare . Tandem circa
Quæsitum , *Ubi , & quando Apo-*
stoli sint à Christo ordinati Episco-
pi ? variæ SS. Patrum opiniones
enarrantur .

pag. 318

DE-

Index Argumentorum Decisionum.

DECISIO XXXVI.

ARGUMENTUM.

Prænotatis præcipuis Ritibus, qui adhibentur in consecrando Episcopo. Quæritur, Quænam sit Materia, & Forma Episcopalis Ordinationis? Referuntur octo diversæ opiniones Doctorum cum earum fundamentis, rationibus, objectionibus, ac resolutionibus. Quæstio relinquitur indecisa, & ponuntur novem Indumentorum Episcopaliæ mysticæ significationes.

pag. 329

DECISIO XXXVII.

ARGUMENTUM.

Narrantur causæ, ob quas antiquitus plurimi Episcopi interessebant Consecrationi novi electi in Episcopum, & quoniam nunc tres Episcopi interveniunt, examinatur illa difficilis Quæstio, An hic numerus Ternarius sit de Jure Divino, ac de necessitate Sacramenti? Referuntur tres opiniones, & earum fundamenta. Concluditur, esse de solemnitate, ac de Præcepto Ecclesiæ, circa quod Papa dispensare potest, prout pluries dispensavit. Tandem ostenditur, Consecrationem Episcopi non posse simplici Presbytero mandari.

pag. 339

DECISIO XXXVIII.

ARGUMENTUM.

Referuntur principaliora Officia Episcoporum, sub tribus capitibus collecta; quatenus alia sunt Spiritualia, alia Pastoralia, & alia Jurisdictionalia. Ad eadem adimplenda Episcopos esse strictissime obligatos ex justitia ostenditur; & ex his, valde periculosum esse statum Episcopalem, concluditur.

pag. 349

DECISIO XXXIX.

ARGUMENTUM.

Septem recensentur Libri, quibus Eminentissimus S. M. Gregorius Cardinalis Barbadius Episcopus Patavinus pro bene adimplendis antedictis Officiis, ac pro recto Regimine Animarum suæ Diæcesis attentè studebat. Fructus quoque uberrimi ex eorum studio provenientes enunciantur.

pag. 357

DECISIO XL.

ARGUMENTUM.

De Subjecto Sacramenti Ordinis differitur in hac Decisione; quæ docet, eum esse Virum quinque qualitatibus præditum, nempe Masculum, baptizatum, ac confirmatum, in legitima ætate constitutum, bonis moribus, litteris, intentione serviendi

Index Argumentorum Decisionum.

viendi Deo ornatum , atque à
canonicis impedimentis , im-
munem . Plura curiosa dubia
resolvuntur : præcipuè An Fœ-
minæ , ac Pueri infantes vali-

dè possint ordinari ? Tandem
recensentur impedimenta 40. è
Sacris Canonibus collecta , quo-
rum aliquo detenti non debent
ordinari .
pag. 366

D E SACRAMENTO ORDINIS.

DECISIO I.

A R G U M E N T U M.

Nomen Ordo, & Verbum Ordino plura significant. Ostenditur quid propriè denotent in præfenti materia de Sacramento Ordinis. Plures probationes de Existentia Ordinum majorum, ac minorum in primitiva Ecclesia. Error Calvini, ac Lutheri eosdem Ordines negantium. Quomodo omnes Christiani dicantur esse Sacerdotes à Divo Petro, & à S. Joanne?

S U M M A R I U M.

- 1 Ordo nomen; & Ordino Verbum plura significant; & Quæ?
- 2 Christus cur Sacerdos secundum ordinem Melchisedech?
- 3 Ordo significat aptitudinem Clericorum ad res Sacras.
- 4 Ordo accipiendus pro ipsa Ordinatione.
- 5 Ordines majores, & minores dari in Ecclesia quomodo probetur ex Scriptura, Summis Pontificibus, & Conciliis?
- 6 Jus Canonicum ostendit existentiam Ordinum majorum, & minorum.
- 7 Rationis congruitas eandem probat existentiam.

- 8 Salomonis ministrorum gradus plurimi.
- 9 S. Anthimus prius minores, deinde majores ordines suscepit.
- 10 S. Ambrosius eodem modo promotus.
- 11 Calvinus error in negandis minoribus ordinibus.
- 12 S. Cæli Pape anno 283. decretum circa minores, ac majores ordines.
- 13 Antonius Foresti Soc. Jesu laudatus.
- 14 Ordinatio omnis in Ecclesia est à Christo.
- 15 Christiani omnes quomodo vocentur Sacerdotes à S. Petro, & S. Joanne?
- 16 Ecclesia Catholica regitur tum Scripturis Sacris, tum Traditionibus Apostolicis.
- 17 Sacerdotes, ac Reges mysticè sunt omnes Christiani, non propriè.
- 18 Lutheri error, quod omnes baptizati sint veri Sacerdotes.
- 19 Anathema est negare existentiam ordinum minorum, & majorum in Ecclesia.

Prosequendo studiosas Exercitationes, in quibus non sine magna animi delectatione, ac majori cum profectu Clerus Patavinus sub sanctæ memoriæ Eminentissimi, ac Reverendissimi D. D. Gregorii Barbadii ejus Episcopi regimine, anno 1692. detinebatur,

tur, propofui, tanquam Vicarius Generalis, ac horum studiorum depositearius, & director, quæfita, & cafus Sacramentum Ordinis concernentes; Et quidem.

1. Quid fignificet hoc nomen Ordo?

2. An dentur Ordines in Ecclefia majores, ac minores?

Ad Primum Studiosi noſtri reſponderunt; quòd ficur verbum *Ordino* eſt æquivocum ad multa; ita hoc nomen *Ordo* plura ſolet ſignificare. Nam Verbum prædictum *Ordino* primò ſonat præcipio, & idè ait Judith Holoferni de Judæis, *ordinant, ut interficiant pecora ſua, & bibant ſanguinem eorum*. Judith 11. 11. ut famem, & ſitim expleant, ob defectum panis, & aquæ in ea obſidione. Secundò ordinare indicat diſponere cum aliqua forma, vel figura; & in hoc ſenſu dixit Deus Ezechiel: *Sumetibi laterem, & deſcribes in eo Civitatem Jeruſalem, & ordinabis adverſus eam obſidionem*. Ezech. 4. 1. quod allegoricè etiam intelligitur de Eccleſia; dum de ea dicitur *Can. 6. 3. Terribilis ut caſtrum acies ordinata*, ideſt diſpoſita. Tertiò ſumitur, ut idem ſit, ac conſtituere in aliquo gradu, vel ſuperioritate, in quo ſenſu ait Apoſtolus *ad Rom. 13. 1. Non eſt enim poteſtas niſi à Deo: quæ autem ſunt, à Deo ordinata ſunt*: videlicet qui ſuperiores noſtri exiſtunt, tales cenſentur à Deo conſtituti. Igitur pari modo nomen hoc *Ordo* habet & ipſum plures acceptiones, interdum enim accipitur pro debita, & convenienti rerum diſpoſitione; in quo ſenſu ſcripſit Ariſtoteles 12. *Metaph. tex. 52. ordinem in univerſo eſſe*. Et S. Auguſtinus lib. 19. de *Civit. Dei cap. 13. ordo eſt parium, impariumque unicuique ſua loca tribuens congrua diſpoſitio*. Aliquando ſignificat ſtatum, ſeu conditionem pluribus communem; ut de ſtatu nobili, vel plebejo, Senatorio, vel Equeſtri, vel Magiſtrali, vel Advocantium, vel Judicantium, & ſimilium; ut latiùs demonſtrat Joannes Morinus de *Sacris Ordin. part. 3. cap. 2. num. 2*. Aliquando autem præſert gradum, dignitatem,

& excellentiam; & juxta hunc ſenſum dicitur in Chriſto in Pſal. 109. *Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchizedech*, hoc eſt juxta Excellentiam Sacerdotalis ejus dignitatis, quæ offerebat in Sacrificio panem, & vinum; & Doctor gentium protulit *ad Hebr. 7. Chriſtum non eſſe ſecundum ordinem Aaron*, videlicet non ſecundum gradum, & dignitatem Aaronicam, quæ animalia ſacrificabat. At, prætermiſſis hiſ ſenſibus, ac ſignificationibus, Nomen *Ordo* in præſenti materia ſignificat poteſtatem Clericorum, ac eorum aptitudinem in Eccleſia Dei ad res ſacras, ac divinas peragendas; ut bene advertit Cotonius *Controverſ. celebr. lib. 3. contr. 1. cap. 1. num. 3.* & doctiſſimus Maſtrius in 4. *ſent. diſp. 4. n. 1.* ubi notabiliter advertit, quòd in hoc ſenſu nomen *Ordo* debet accipi pro *Ordinatione* ipſa, activè, & paſſivè ſumpta, quæ eſt cauſativa illius poteſtatis, & aptitudinis, quam recipiunt clerici, dum certo ritu conſecrantur, & ſunt habiles ad conſciendas, & exercendas actiones Sacras; principaliter quidem ad perficiendum Eucharistiæ Sacramentum, & ſacrificium; conſequenter verò ad peragenda alia ſacra miniſteria ad illud idem conferentia. Concordat Emin. Card. de Lauræa in 4. *ſent. tom. 3. diſp. 4.* Quæ eſt de Sacramento Ordinis, art. 1. num. 3. ſubdens, quòd improprie Sacramentum Ordinis vocatur *Ordo*; proprie autem debet vocari *Ordinatio*; quia per ordinationem conferitur gradus ille, qui verè eſt gradus: ſed uſus obtinuit, ut dicatur *Ordo*, vel quia per ipſum datur gradus, ideſt ſpiritualis poteſtas, & aptitudo, de qua ſupra; vel quia hoc nomine Ordinis intelligitur ipſa ordinatio; idcirco Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. *can. 3.* ad omnem ambiguitatem tollendam utrumque verbum adjeçit, *Ordinem, ſive Sacramentum Ordinationem*.

Quo ad ſecundum; in quo quæritur, An dentur ordines majores, & minores, ideſt diverſi gradus ſpiritualis poteſtatis in Eccleſia? Omnes affirmativè reſponderunt, idque conſtare demonſtra-

strarunt, Primò ex Scriptura Sacra, in qua manifesta mentio habetur de ordinationibus factis per Apostolos; videlicet *Act. 6.* ubi septem Diaconos ordinarunt. Item *Act. 13. 3.* Tunc jejunantes, & orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos. Hoc est Saulum, & Barnabam; quos consecrarunt Episcopos, ut ex Sanctis Patribus probat ibidem Tirinus. Item *Act. 14. 22.* ibi: Et cum constitissent illi per singulas Ecclesias Presbyteros. Item *Act. 20. 20.* ibi: Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei. Item *1. ad Tim. 4. 14.* ibi: Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam cum impositione manuum. Presbyteris. Item *ad Ephes. 4. 11.* ibi: Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores &c. ex quibus omnibus locis deducitur ab Apostolis alios esse ordinatorum in minoribus, alios in majoribus ordinibus. Secundò ex S. Clemente Papa I. *lib. 3. Constit. Apostol. cap. 11. & lib. 8. cap. 17. 18. 21. 22. 26. & 27.* ubi fit mentio de ordinibus, quos confert Ecclesia; nec non ex Summis Pontificibus Cajo in *Epist. Decret. Zepherino Epist. 2. Cyriaco Epist. 4. Gregorio Magno lib. 2. ex regist. Epist. 47. & ex Zosimo Epist. 1. cap. 3.* A quibus omnium eorundem ordinum fit mentio. Tertiò ex pluribus Conciliis, in quibus pariter de omnibus ordinibus sermo habetur; præcipuè ex Romano primo sub S. Sylvestro Papa, qui tempus assignat unicuique promotum tam in quatuor minoribus, quàm in tribus sacris majoribus ordinibus, antequàm ascendat de uno ad alterum, ut legitur in primo Tomo Conciliorum *pag. mibi 593. col. 1.* & in aliis Conciliis de quibus Cabasutius *Ad Sæcul. 2. Dissert. 9. num. 1.* & præcipuè Laodicen. *can. 24. Arelat. 3. cap. 3. Toletano 8. cap. 6. Carthaginensi 4. cap. 3. 4. & 5.* & aliis omissis, Tridentino sessi 23. *cap. 2.* ubi ita testatur: *Nam non solum de Sacerdotibus, sed & de Diaconis Sacra Litteræ apertam mentio-*

*nem faciunt, & quæ maximè in illorum ordinatione attendenda sunt, gravissimis verbis docent; & ab ipso Ecclesiæ initio (notetur), sequentium ordinum nomina, atque unicuiusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolyti, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarii in usu fuisse cognoscuntur. Quartò ex jure Canonico, præsertim *dist. 21. cap. Cleros*: prout etiam *dist. 23. cap. Presbyter*. 6 *cap. Diaconus*. *cap. Subdiaconus*, cum quatuor sequentibus desumptis ex antedicto Concilio Carthaginensi IV. celebrato Anno 398. in quibus de quatuor minoribus ordinibus agitur; nec non *dist. 25. cap. Perlectis*, in quo S. Isidorus Hispalensis Episcopus, recenset officia omnium tum ad tres Sacros, tum ad quatuor minores ordines promotorum. Quintò à congruitate rationis; cum enim in Ecclesia Catholica conficiatur Venerabile Eucharistiæ Sacramentum, ac Sacrificium; reli- 7 *ctaque sit à Christo Domino potestas absolvendi à peccatis; indecens erat, vel ut omnibus Christianis promiscuè, & absque discrimine hæc ministeria Sacrosancta competere; vel quòd ad ordinem Presbyteratus, aliis inferioribus gradibus, seu ordinibus omissis, quisquam ascenderet. Idcirco ad servandam debitam reverentiam erga Sacerdotale munus, oportuit, ut à Christo Domino instituerentur inferiores ordines, per quos tanquam per gradus clerici promoverentur ad prædictum fastigium consecrandi, ac sacrificandi suum verum Corpus; & purificandi corpus mysticum, idest fideles, à peccatis, ut doctè ratiocinatur Mastrius *d. disp. 4. sub num. 2.* & Emin. Card. de Lauræa *d. art. 1.* Sextò ex figura servorum Salomonis, quorum multiplices 8 erant gradus, & ministeria; adeò ut Regina Saba; ut habetur *3. Reg. 10. 5. Videns eorum habitacula, & ordines ministrantium, &c. non habebat ultra spiritum.* Fuit autem Salomon figura Christi, qui de se ipso ait *Luc. 11. 31. Ecce plusquam Salomon hic; & per consequens ex multitudine eorum, qui ministrabant Salomoni, deducitur argumentum ad multitudinem ministrum in Ecclesia.***

Christi, ut ex Vatablo, ac S. Gregorio ostendit Cornelius à Lapide *d. lib. 3. Reg. cap. 10. Vers. 5.* Septimò tandem probatur, dari in Ecclesia hanc diversorum graduum ordinationem, & diversos ordinum gradus exemplis Sanctorum, qui in primis ejusdem Ecclesiæ temporibus non ex abrupto ad Sacerdotium; sed per ordines minores tanquam per gradus ascendebant ad majores; & per hos ad illud; ut inter cæteros refert Simeon Metaphrastes apud Surium *tom. 2. die 27. Aprilis* de S. Anthimo Martyre, & Episcopo Nicomediensi anno (ut notat Emin. Card. Baronius) 293. siquidem de hujus Sancti promotione ad Presbyteratum prævia susceptione aliorum ordinum ita loquitur Auctor prædictus: *Evehitur ad excelsam Sedem Sacerdotii; & in Presbyterorum cathedra laudat Dominum: cum tamen non repente ad id pervenisset, neque suæ vitæ præmium fecisset Sacerdotium, sed (observetur) cum se prius rectè gessisset in multis aliis gradibus, & in eis convenientem exercuisset virtutem.* S. Martinus Episcopus Turonensis fuit prius ordinatus Exorcista Anno 360. in Urbe Cypro Salaminæ; & S. Paulinus Nolanus Anno 420. fuit promotus ad minores ordines Barcinone ab Episcopo Lampio, ut ipse testatur *Epist. 45.* & de his Sanctis, ac aliis notat Cabasutius in *Notitia Histor. Concil. ad Sæcul. II. dissert. 17. num. 7. & 8.* Et præclariùs Breviarium Romanum in lectionibus de S. Ambrosio Episcopo, ac insigni Ecclesiæ Doctore *die 7. Decembris*, in quibus sic: *Ambrosius baptizatus, erat enim Catechumenus, sacrisque initiatus, ac servatis omnibus ex instituto Ecclesiæ ordinum gradibus, octavo die, qui fuit septimo Idus Decembris, Episcopale onus suscepit.* En graduum, idest Ordinum, ac Ordinationum multiplex numerus, qui semper fuit in Ecclesia servatus pro ascensu ad Sacerdotale munus, atque Episcopale onus, ut notat Gobatus in sua *Experimentalis Theologia tract. 8. d. Ordine num. 2.* cujus verba hic transcribere non me piget: *Antiquitus fuit*

non solum cognita, sed etiam usurpata diversitas Sacrorum Ordinum; cum enim S. Ambrosius fuerit in Episcopum unctus Anno Christi 374. ut probat Cardinalis Baronius in Annalibus illius anni, vel hinc ostenditur errare Calvinum, cum lib. 4. Instit. cap. 19. §. 27. apud Cardinalem Bellarminum lib. de Clericis c. 12. scribit, Ordines, præcipuè minores, incognitos fuisse primitivæ Ecclesiæ, & multis postea annis excogitatos. Sanè nec sæculo S. Ambrosii, nec eo, quo floruit S. Cyprianus, scilicet circa Annum 240. excogitata est diversitas Ordinum, ut videre est apud eundem in Epistolar. lib. 2. c. 10. Ergo jam fuit nota primitivæ Ecclesiæ; ut etiam inde liquet, quod & S. Ignatius Martyr, & S. Clemens Romanus meminissent Ordinis Lectorum, Ostiariorum, Exorcistarum, ut leges apud Vasquez tom. 3. in 3. p. disp. 237. n. 20.

Sed neque omitti debet, quod ordinavit S. Cajus Pontifex Maximus, ac Martyr, evectus ad Sedis Apostolicæ culmen Anno Salutis 283. ipse enim in Epistola ad Felicem Episcopum relata à Gratiano in *dist. 77. cap. 1.* ita loquitur: *Illud nos statuentes vobis, & omnibus servare mandamus, ut ad ordines Ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia, qui ordinari merentur: id est, si quis Episcopus esse meretur, sit primum Ostiarius, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacretur Acolythus; demum verò Subdiaconus, deinde Diaconus, & postea Presbyter; & exinde, si meretur, Episcopus ordinetur.* Hinc eruditissimus P. Antonius Foresti Soc. Jesu in suo Mappamundo Historico *tom. 3. de Vitis Pontificum in Vita ejusdem S. Caii Papæ* ita concludit: *Visse S. Cajo nel Pontificato dodect Anni, quattro mesi, e cinque di, lasciando tra le altre ordinationi, che secondo l'uso antico, e le tradizioni Apostoliche, niuno salire potesse alla dignità Vescovile, se non passando per tutti li gradi de gl'ordini inferiori.* Igitur ab initio Ecclesiæ semper fuerunt omnes gradus ordinum, tum minorum, tum majorum. Delectat hic addere etiam testimonium Legum Imperialium; ita enim statutum fuit

fuit sub Gratiano Imperatore Anno 378. in *l. Presbyteros. 6. Cod. de Episcop. & Cler. Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, atque Exorcistas, Lectores, Ostiarios, & Acolytos personalium munerum expertes esse præcipimus.*

- Porrò hanc veritatem, quæ est de fide, Lutherani, & Calvinistæ nubilare
 14 conantur sequentibus objectis. *Primò*: Nulla danda est actio, dignitas, aut graduum ordinatio in Ecclesia, quæ à Christo Domino, Ecclesiæ fundatore non ducat originem. Sed in tota Scriptura Sacra non legitur, quòd Christus Dominus instituerit has ordinationes, ordinumvè minorum, ac majorum gradus, & dispositiones: Ergò dicendum, hos gradus ordinum non esse in Ecclesia. *Secundò*, Divus Petrus (inquiunt) scribens ad omnes Christianos, & baptizatos fideles, vocat eos *Genus electum, Regale Sacerdotium. 1. Petr. 2. 9.*
 15 Igitur omnes promiscuè sunt Sacerdotes; nec discernit in eis dignitatem Sacerdotalem per ordinationem, aut gradus Ordinum. *Tertiò* Divus Joannes in Apocalypsi testatur, audivisse Sanctos his verbis Christo Domino gratias agere canentes: *Redemisti nos Deo in Sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione; & fecisti nos Deo nostro Regnum, & Sacerdotes. Apoc. 5. 10.* Omnes itaque fideles sunt Sacerdotes. *Quartò* idem repetit S. Joannes *Apoc. 20. 6.* ibi: *Sed erunt Sacerdotes Dei, & Christi.*

His tamen minimè obstantibus remanet inconcussa Veritas fidei supra expressa, qua demonstratum est, ex divina institutione esse gradus plures ordinum, per quos non omnes Christiani, sed tantum qui in sortem Domini vocati sunt, ascendant ad Sacerdotium, & fiunt apti ad exercendas functiones sacras; usque ad conficiendum Corpus Domini, & ad Sacrificium peragendum, ut pluribus auctoritatibus probat Gonzalez, in *Commentar. ad cap. Ex litteris, num. 2. de Clerico non ordinato ministrante.* Primo autem objecto respondetur, quòd licet in Scriptura Sa-

tra non habeantur omnes septem gradus ordinum, ex qua ostendi possit, eos à Christo Domino fuisse institutos; nihilominus hæc institutio probatur à Christo facta ex Apostolica Traditione; siquidem, ut testatur Divus Augustinus relatus in *cap. Catholica, dist. 11.* & notat Eminentiss. Cardin. de Lauræa in *16 cit. tom. 3. disp. 4. de Sacram. Ordinis num. 14.* Ecclesia regitur non tantum Scripturis Sacris, sed etiam traditionibus Apostolicis; ex his autem semper edocti fuerunt fideles, omnes gradus Ordinum fuisse à Christo institutos. Secundo objecto respondetur, quòd Divus Petrus vocavit fideles regale Sacerdotium, idest, ut explicant Interpretes Sacri, Reges, ac Sacerdotes non verè, & propriè; sed mysticè, ac metaphoricè; quia scilicet satagunt regere passionem suam, 17 & offerre Deo Sacrificium laudum, & virtutum, quod bene advertit Cornelius à Lapide d. 1. *Epist. Petri 2. 9.* his verbis: *Pari modo fideles sunt Sacerdotes, quia Dei cultui addicti mysticas, & metaphoricas laudum, & virtutum hostias illi offerunt. Perperam ergo hæretici hinc colligunt, omnes Christianos esse propriè Sacerdotes; nam tales sunt Sacerdotes, quales & reges (utrumque enim ait S. Petrus.) Atqui Reges sunt mystici, & metaphorici, non veri, & proprii; ergo & tales sunt Sacerdotes.* Tertiò objecto adaptatur eadem responsio, nam S. Joannes in Apocalypsi intelligit de Regno, ac Sacerdotio mystico, non autem proprio; quapropter idem Cornelius à Lapide in *Apoc. 1. 6.* ita subdit ad illa verba: *Et Sacerdotes Deo: Offerentes scilicet Deo spirituales Hostias, putà. Orationes, elemosynas, jejunia, aliaque pia opera. Quare ineptè 18: Lutherus ex hoc loco contendit probare, omnes Christianos esse propriè dictos Sacerdotes, non mysticos; sic enim pariter deberent omnes esse Reges propriè dicti. Omnes ergò Dei cultores vocantur hic Sacerdotes, sed mystici.* Hujusmodi responsiones, ac interpretationes dederunt antiquitus etiam Sancti Doctores Ecclesiæ Ambrosius, Augustinus, & Leo

Leo Magnus, quorum verba refert Ivenim in suo *Comment. Hiflor. & Dogmat. Differt. 8. de Sacram. Ordinis quæst. 2. cap. 2.*

Quare concludendum est cum canone.

19. Sacri Tridentini Concilii *seff. 23. de Sacram. Ord. can. 2. Si quis dixerit præter Sacerdotium non esse in Ecclesia Catholica alios Ordines & majores, & minores, per quos, velut per gradus quosdam, in Sacerdotium tendatur. Anathema sit.*

DECISIO II.

ARGUMENTUM.

Examinatur celebris Quæstio, An Ordo sit verè, & propriè Sacramentum? Præmittuntur tria.

1. Differentia inter Ordinationem in fieri, & Ordinem in facto esse.
2. Quòd Apostoli, & Evangelistæ non scripserunt omnia facta à Christo, sed plura voce tantum tradiderunt, unde provenire Apostolicæ Traditiones.
3. Quòd Ecclesia Romana est earum fidelis custos. Resolvitur proposita Quæstio Affirmativè, & probatur Ordinem esse verum Sacramentum rationibus, Conciliis, & Sanctorum Patrum testimoniis. Cur degradati Sacerdotes, si celebrent, validè consecrent? Exempla Presbyterorum degradatorum.

SUMMARIUM.

1. Ordo an sit verè, & propriè Sacramentum?
2. Ordo, & ordinatio an differant inter se? Et in quibus?
3. Ordo in facto esse non est Sacramentum.
4. Apostoli, & Evangelistæ num scripserint omnia facta Christi?

5. Voce tantum Apostoli docuerunt successores suos plura mysteria.
6. Apostoli cur omnium Sacramentorum materiam, & formam non scripserunt?
7. Apostoli voce tantum tradiderunt institutionem ordinum à Christo factam.
8. Traditio Apostolica quid sit?
9. Traditiones Apostolicæ servandæ sunt prout Sacra Scriptura.
10. Romana Ecclesia est custos Apostolicarum Traditionum.
11. Ecclesiæ omnes tenentur sequi doctrinam Ecclesiæ Romanæ.
12. S. Irenæus Martyr cur Romam venerit?
13. Sacramentum Ecclesiæ est ordinatio Clericorum.
14. Ordines omnes instituti sunt à Christo.
15. Gratia confertur per Sacramentum Ordinis.
16. Manuum impositio apud Apostolos erat Sacra Ordinatio.
17. Actio Sacra, quæ fit cum materia, & forma irreiterabiliter est Sacramentum.
18. Concilium Florentinum anno 1439. declaravit Ordinem esse Sacramentum.
19. Concilium quoque Tridentinum.
20. Conciliorum Generalium Decreta à Summo Pontifice confirmata sunt infallibilis veritatis.
21. Ordinem vocarunt Sacramentum SS. Patres primis quinque sæculis Ecclesiæ.
22. Degradatus, si Missam celebraret, validè consecraret.
23. Degradatio clericorum etiam in primis sæculis usitata.
24. Asianus Presbyter degradatus, quia falsa scripserat de S. Paulo, & de S. Thecla.
25. Præpositus Rovereti reus atrocissimorum scelerum degradatus à S. Carolo Borromeo.
26. Ordinis potestas non est à Papa, sed à Deo.

SEd hæc alia insignis Quæstio fuit studiosis Cleri Patavini resolvenda proposita, *Utrum Ordo, seu Ordinatio sacra clericorum sit verè, ac propriè Sacramentum?* Pro cuius Quæstionis resolutione studiosiores tria præmittenda, ac prænotanda scripserunt.

Primum est, quòd quamvis à Sacris Canonibus, & à Doctoribus promiscuè usurpentur hæ duæ Voces, *Ordo*, & *Ordinatio*, nihilominus (ut etiam supra notatum est,) magna existit differentia inter illas, siquidem ordinatio propriè dicitur in fieri; Ordo autem in facto esse; videlicet ordinatio est actio illa, per quam clericus ordinatur, adhibitis materiâ, & forma convenienti cuique ordini: Ordo verò est potestas Spiritualis, & gradus, in quo remanet clericus postquam est ordinatus, ad exercendas functiones sacras eidem gradui competentes; & ideo Ordinatio consistit in actione transeunte; Ordo verò in gradu permanente, ut advertunt omnes Theologi tam Scholastici, quàm Morales, inter quos Mästrius in 4. d. disp. 4. de Sacram. Ord. num. 1. Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. tom. 3. de eod. Sacram. disp. 4. num. 15. Collegium Salmanticense tom. 12. de Sacram. Ord. tract. 8. cap. 1. num. 1. & Gobatus in Theol. experim. tract. 8. num. 7. De Ordine sumpto in facto esse, & tanquam gradu permanente, atque potestate jam recepta frustra esset quæ-
 3 re, An ipse sit Sacramentum? cùm manifestè constet, Sacramentum non esse gradum ipsum, seu potestatem, sive sit Episcopalis, sive Sacerdotalis, sive aliorum Ordinum, undè ita subdit Gobatus d. num. 7. Quando quæritur, Utrum Ordo sit Sacramentum, non sumitur nomen Ordinis in prima illa significatione; constat enim ipsum statum Sacerdotalem, Episcopalem, & generatim clericalem non esse Sacramentum; quandoquidem iste status est aliquid permanens; Sacramentum verò est aliquid transiens, seu in fieri, ut loquitur Dicastillo de Sacram. tract. 6. num. 60. sicut Baptismus, Confirmatio, Extrema

Unctio. Igitur quæstio proposita, an Ordo sit Sacramentum? intelligenda venit, & examinanda de ipsa Ordinatione Sacra, quæ sit rebus, ac verbis, tanquam materia, & forma; & per quam confertur ordo, idest status, & gradus Ecclesiasticus, cum potestate spirituali peragendi functiones Sacras.

Alterum præmissum est; quòd non omnia, quæ Christus docuit, & instituit, fuerunt ab Apostolis, & Evangelistis scripto consignata; sed quædam voce solum, & doctrina ad posteros transmiserunt, ac deinceps apud alios Patres, à quibus postea in Decretis Ecclesiæ consignata fuerunt, ut bene notat idem Mästrius in cit. disp. 4. de Sacram. Ordinis num. 27. in fine. Et hinc est, quòd in Scriptura Sacra, nec tempore Apostolorum reperiuntur notata nomina Subdiaconatus, nec minorum Ordinum; neque quo ritu, quibusvè materia, ac forma hos ordines ipsi Apostoli conferrent, satis enim ipsis fuit voce tantum de his omnibus docere discipulos suos, ac primos Ecclesiarum Pastores, Rectoresque animarum, eorum immediatè Successores, à quibus pariter ea omnia, quæ iidem per Apostolos edocti fuerant, subsequentibus Patribus, ac Pastoribus tradiderunt, & ab his conscripta, & in Epistolis, Canonibus, seu Conciliis commemorata sunt. Rationem, cur ab Apostolis, & Evangelistis prædicta non fuerint scripto tradita, ex S. Dionysio Areopagita reddit S. Thomas in 4. sent. dist. 7. q. 1. art. 1. ad prim. ubi de institutione Sacramenti Confirmationis, de quo pariter nihil in Scriptura Sacra de ejus materia, & forma, ita dicit: Nec obstat, quòd in 6 Evangelio, vel in Actibus Apostolorum non sit mentio de materia, vel forma huius Sacramenti: quia formæ Sacramentalis, & alia, quæ in Sacramentis exiguntur, occultanda erant in primitiva Ecclesia propter irrisiones Gentilium, ut Dionysius dicit; undè etiam in fine Eccles. Hierar. excusat se à determinatione formarum Sacramentalium. Ex quibus omnibus deducitur, non posse

posse impugnari institutionem Sacramen-
torum à Christo Domino factam ex eo,
7 quod Scriptura Sacra, Apostoli, vel
Evangelistæ de ea non loquantur, vel de
materia, forma, aut ritibus, quibus
Sacramenta conficiuntur; quia ob supra-
dictam causam relata ab Angelico Do-
ctore oretenùs tantùm docuerunt Apo-
stoli Dominicam institutionem Sacra-
mentorum, ac præcipuè ordinum majo-
rum, & minorum Episcopos, & Pres-
byteros successores suos, à quibus eadem
traditio pervenit in posteros Pontifices,
ac Ecclesiarum Pastores, ut notat etiam
Fagnanus in cap. Presbyter, num. 38. &
39. de Sacram. non iteran. Et hæc dicitur
Traditio Apostolica; qua regitur
8 Ecclesia Catholica simul cum Scriptura
Sacra. Ex dist. 11. cap. Catholica; &
de eadem traditione ita loquitur Tirinus
in Indice Controversiarum Fidei Con-
trov. 2. num. 17. & 18. Solam Scriptu-
ram non complecti omnia necessariò cre-
denda, & servanda (ut volunt hereti-
ci) ad oculum patet. Undè præter
Verbum Dei scriptum, necessariò admit-
tendum aliquod, Verbum Dei non scri-
ptum, sed viva voce traditum, seu Tra-
ditiones divinas, vel Apostolicas, colligi-
tur ex jam allatis exemplis. Et paulò
infra: Et postquam conscriptum esset
Evangelium, & plures etiam Epistolæ
ab Apostolis, nonnè S. Paulus 2. Thessal.
2. 14. adhuc monet fideles. Tenete tra-
ditiones, quas accepistis, sive per sermo-
nem, sive per Epistolam nostram. Et
quodnam obsecro aliud depositum com-
mendat Timotheo custodiendum Paulus,
si non, Formam Sanorum Verborum,
quæ ex ore ejus audierat? 2. Timoth. 1.
13. Quenam oro sunt illa multa, quæ
Christus ante mortem dicebat non posse
portari modò ab Apostolis, Jo: 16. 12.
Sed post Resurrectionem ipsos edocuit.
Act. 1. 3. per dies quadraginta apparens
eis, & loquens de Regno Dei, &c. Con-
cordat Cornelius à Lapide in cit. Epist.
2. ad Thessalon. cap. 2. Ver. 14. sic scri-
bens: Nota hic locum pro traditionibus
9 Apostolicis, scilicet tam ea esse servan-
da, quæ verbo, & viva voce tradide-

runt Apostoli, quàm quæ scripta in sa-
cris litteris reliquerunt. Et allegat qua-
tuor prima Concilia generalia, & plures
SS. Patres hoc idem docentes.

Tertium tandem præmissum fuit, quòd
quæcumque observat Ecclesia Romana
vel Sacramenta, aut Ritus Sacramen-
torum, ea omnia habuit ex traditioni-
bus Apostolicis; nam Ecclesia Roma- 10
na est custos paternarum traditionum,
ut ait Julius Papa Primus Epistol. 3.
cap. 35. & Pelagius Papa Secundus Epist.
5. 7. & 8. Nec docet nova, sed antiqua.
Cap. Præceptis, dist. 12. Et propterea 11
omnes aliæ Ecclesiæ tenentur sequi do-
ctrinam, disciplinam, & consuetudines
Ecclesiæ Romanæ ex cap. Nolite, &
cap. Quis nesciat, dist. 11. cap. Non
deceat, dist. 12. cap. Nulli fas sit, &
cap. Ita, dist. 29. cap. Si decreta, dist.
20. cap. Si quis dogmata 25. q. 2. Quod
latius prosequitur Eminentiss. Card. de
Lauræa in 3. Sent. tom. 1. disp. 7. num.
5. & 6. ubi adducit Tertullianum hoc
idem docentem in libr. de Præscript.
adv. hæret. cap. 36. nec non in libr. 4.
contra Marcionem, in quo hanc ratio-
nem assignat, quia Petrus, & Paulus
Romæ suo sanguine Evangelium signa-
tum reliquerunt. Concordat S. Irenæus
lib. 3. cap. 2. 3. & 4. hanc aliam ratio-
nem assignans; nam, inquit, in Eccle-
sia Romana semper conservatæ sunt, quæ
ab Apostolis habitæ sunt traditiones; imò
ipse S. Irenæus Romam venit Anno 179. 12
ut disceret Apostolicas Traditiones, pro-
ut ostendit Eminent. Card. Baronius ad
d. Annum.

His ita præmissis, ac prænotatis, Cle-
rus noster respondit ad quæstionem pro-
positam, & dixit: Sacram clericorum
ordinationem esse verè, ac propriè Sa-
cramentum. Hanc responsionem proba-
runt Ratione, Conciliis, ac SS. Patrum
testimonio.

Ratio triplex fuit assignata. Una de-
sumpta à Mastrio in 4. Sent. d. disp. 4.
num. 22. ubi sic: Omnis Sacra Ordina-
tio à Christo instituta est Sacramentum.
Sed omnes ordines instituti sunt à Chri-
sto. Ergo habent veram, & propriam 14
essen-

essentiam Sacramenti. Minorem probantur ex Concilio Tridentino *sess. 23. can. 6.* ubi ita: *Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam divina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris: Anathema sit.* Secunda ratio assignatur

15 ab Emin. Card. de Lauræa *d. tom. 3. in 4. sent. disp. 4. de Sacram. Ord. num. 20.* ubi arguit sic: Omnis actio sacra, quæ causat gratiam, est Sacramentum. Gonet *tom. 4. tract. 7. de Sacram. Ord. disp. 1. num. 1. & 2.* Sed omnis ordinatio clericorum causat gratiam. Ergo est Sacramentum. Minor probatur ex verbis Apostoli *1. ad Timoth. 4. 14.* Noli negligere gratiam, quæ data est tibi per impositionem manuum Presbyterii. Et ex aliis verbis *2. ad eundem Timoth. 1. 6.* Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum. Quod autem Apostolus intellexerit de gratia, quam Timotheus recepit, quando fuit initiatus ordinibus ab ipso, adducitur ab Emin. Card. de Lauræa auctoritas ejusdem Concilii Tridentini

16 *d. sess. 23. cap. 3.* ita dicentis: Cum Scripturæ testimonio, Apostolica traditione, & Patrum unanimi consensu perspicuum sit, per Sacram Ordinationem, quæ verbis, & signis exterioribus perficitur, gratiam conferri, dubitare nemo debet, Ordinem esse verè, & propriè unum ex septem Sanctæ Ecclesiæ Sacramentis; inquit enim Apostolus, admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum. Tertia

17 ratio datur à Collegio Salmanticensi *d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 1. num. 16. sic:* Omnis actio sacra, quæ conficitur determinata materia, & forma pro adaptandis Ministris in viam ad Sacrificium, ac est irreiterabilia, & imprimi in eis characterem, est Sacramentum. Sed omnis ordinatio clericorum habet suam propriam materiam, & formam, ac per eam character imprimi in ordinato, estque irreiterabilis ex antiquissima, ac immemorabili Ecclesiæ traditione, atque doctrina. Ergo verè, & propriè est Sa-

cramentum. Quod autem omnis ordinatio clericorum habeat suam propriam materiam, & formam, imprimat characterem, & non sit reiterabilis, plenè demonstrabitur infra, dum de singulis ordinibus sermo habebitur in particulari.

Secundò: Ordinem esse verum Sacramentum probantur Auctoritate Conciliorum; scilicet Florentini, ac Tridentini. Siquidem Concilium Florentinum in concordia Armenorum cum Sancta Romana Ecclesia de qua Eugenius Papa IV. in Constitut. XIX. Incipien. *Exultate Deo, &c.* publicata Florentiæ in publica Sessione Synodali die 22. Novembris Anno 1349. in § 15. ita declaravit: *Sextum Sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem. Diaconatus verò per libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus autem per calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem: & similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Forma Sacerdotii talis est: Accipe potestatem offerendi Sacrificium in Ecclesia pro vivis, & mortuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Et sic de aliorum Ordinum formis prout in Pontificali Romano latè continetur. Ordinarius Minister hujus Sacramenti est Episcopus. Effectus, augmentum gratiæ, ut quis sit idoneus Minister.* 18

Concilium pariter Tridentinum in primis *sess. 7. can. 1. de Sacramentis* ita sancit: *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Jesu Christo Domino nostro instituta, aut esse plura, vel pauciora, quàm septem, videlicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam aliquod horum septem non esse verè, & propriè Sacramentum: Anathema sit.* Deindè in *sess. 23. præter decisionem, quam fecit in cit. cap. 3. nempe Ordinem esse verè, & propriè unum ex septem Sanctæ Ecclesiæ Sacramentis* 19

successive in eadem sess. 23. can. 3. subjunxit: *Si quis dixerit Ordinem, sive Sacram Ordinationem non esse verè ac propriè Sacramentum à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum, excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis; aut esse tantum ritum quemdam eligendi Ministrum Verbi Dei, & Sacramentorum: Anathema sit.* Certum est autem apud omnes Catholicos, quòd decreta Conciliorum generalium à Summo Pontifice con-
 20 vocatorum, & ab eodem confirmatorum in materia fidei sunt infallibilis veritatis. Cotonius *Controvers.* 10. de *Concil.* num. 62. Emin. Card. de Lauræa in 3. *Sent.* tom. 3. in tract. de *Fide* disp. 5. art. 1. *S. Unico per tot. & signanter* num. 83. & est Doctrina S. Thomæ in 2. 2. q. 1. art. 10. & q. 11. art. 2. ad 3. Emin. Card. Bellarm. lib. 4. de Romano Pontifice cap. 3. Suarez de *Fide* disp. 5. sect. 8. à num. 9. cum quibus concordant Canonistæ, quos citat, & sequitur Barbosa de *Jure Eccl. Univ.* lib. 1. cap. 2. num. 38. Novissimè Fagnanus tom. 5. in cap. *Majoris*, à num. 28. usque ad num. 36. de *Baptismo*: ubi jura, & Doctores cumulat; & antea in tom. 2. in cap. *Cum contingat*, num. 72. De ætate, & qualitat. ord. ubi in terminis demonstrat, esse certum, & de fide, quòd Ordo sit Sacramentum stante diffinitione Concilii Florentini, ac Tridentini.

Tertiò: Hoc idem probari scripserunt studiosi de nostro Clero Patavino auctoritatibus Sanctorum Patrum, qui in primitiva Ecclesia vixerunt. Nam primò S. Dionysius Anno 71. de Ecclesiastica Hierarchia lib. 5. part. 3. hæc habet: *Manus impositio simul quidem divinum præsidium Sacramento adnexum declarat, quo tanquam Sancti pueri Patris charitate foveantur, itaut eis quidem statum vimque Ecclesiastici Ordinis largiatur.* Transcribit hæc Verba Emin. Card. de Lauræa de *Sacram. Ord.* d. disp. 4. sub num. 32. Et subdit: *Ergo secundum Dionysium Ordo est Sacramentum; quid autem queritur antiquius, cum Sanctus hic à Paulo Apostolo fuerit ad fi-*

dem conversus, & baptizatus ex Act. Apost. cap. 17. Secundò S. Cyprianus, qui vivebat Anno Domini 250. in Oratione de Operibus Cardinalibus sic habet: *Docetur ergo, quæ sit Baptismi, & aliorum Sacramentorum stabilitas. Nam Baptismum repeti Ecclesiasticæ prohibent regule, & semel Sanctificatis nulla deinceps manus iterum consecrans præsumit accedere: nemo Sacros Ordines semel datos iterum renovat.* En hujus Sancti mens, quòd sicut Baptismus non reiteratur, quia est Sacramentum irreiterabile; ita non reiteratur Ordo, nam & ipse est irreiterabile Sacramentum. Tertiò S. Gregorius Nazianzenus Anno Domini 370. Oratione in Baptismum Christi comparat Sacramentum Ordinis cum Sacramento Baptismi dicens: *Eadem initium Verbi vis etiam Sacerdotem augmentum, & honorandum facit novitate benedictionis à communitate vulgi segregatum, &c. invisibili quadam vi, ac gratia, animam in melius transformatam gerens; denotat enim his verbis effectum Sacramenti Ordinis, id est gratiam.* Quartò hoc clariùs testificatur etiam S. Ambrosius Anno 374. De dignitate Sacerdotis cap. 5. inquit: *Quis dat Episcopalem gratiam? Deus, an homo? Respondes sine dubio, Deus: sed tamen & per hominem dat Deus. Homo imponit manus: Deus largitur gratiam. Episcopus initiat Ordinem; & Deus tribuit Dignitatem.* Si ergo Ordo confert gratiam ex ministerio Episcopi, est Sacramentum. Quintò S. Hieronymus hoc idem innuit in Dialogo contra Luciferianos Anno 390. conferens toto illo libro Ordinationem Sacram cum Baptismo, & probans Ordines collatos ab hæreticis valere quo ad substantiam, eò quòd validus sit baptismus ab eis datus: *Si (inquit) in fide sua baptizatos baptizans nocere non potuit: & in fide sua Sacerdotem constitutum constituens non inquinabit; Uterque enim Baptismus, & Ordo est Sacramentum.* Sextò: Sed aptissimis verbis S. Augustinus, qui vivebat Anno salutis 420. nominat Ordinem Sacramentum prout Sacramentum est Baptismus, sic scri-

scribens. *De Baptismo contra Donatistas* cap. 1. Sicut redeunt, qui priusquam recederent, baptizati sunt, non baptizantur, ita redeunt, qui priusquam recederent, ordinati sunt, non utique rursus ordinantur, sed aut administrant, quæ administrabunt, si hoc Ecclesiæ utilitas postulat; aut si non administrant, Sacramentum tamen ordinationis suæ gerunt. Habentur hæc verba etiam in c. Oñdenditur. de Consecr. dist. 4. Idem Sanctus Augustinus in lib. de bono conjug. cap. 24. pariter scribit: Quemadmodum si fiat ordinatio Clerici ad plebem congregandam, etiam si plebis congregatio non subsequatur, manet tamen in illis ordinatis Sacramentum Ordinationis; & si aliqua culpa aliquis ab officio removeatur, Sacramentum Domini semel imposito non carebit. Fatetur Sanctus Doctor ordinem esse Sacramentum; simulque indelebile ab anima Ordinati. Septimò adimplatur S. Leo Magnus Papa Anno 440. in Epist. 81. ad Dioscorum Alexandrinum cap. 1. in qua cum præcepisset ordinationis Sacras Clericorum esse faciendas in Sabbato quatuor temporum jejuniorum, subdit exemplum Apostolorum, qui jejunantes, & orantes ordinaverunt Paulum, & Barnabam, Ut (ait) intelligamus quanta, & dantur, & accipientium devotione curandum sit, ne tantæ Benedictionis Sacramentum negligenter videantur impletum. Idem Sanctus Pontifex in Epist. 87. ad Episcopos Mauritanie cap. 1. De eadem Sacra Ordinatione loquens, Quis (inquit) dissimulare audeat, quod in tanti Sacramenti perpetratur injuriam? Octavò Anastasius Papa Secundus Anno 496. in Epistola ad Anastasium Imperatorem scribens de ordinatis per Acacium Episcopum Constantinopolitanum, qui contumax mortuus fuerat excommunicatus, cap. 7. ita ait: Nulli de his, quos vel baptizavit Acacius, vel quos Sacerdotes, sive Levitas secundum Canones ordinavit, ulla eos ex nomine Acacii portio læsionis attingit, quò forsitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur. Pariter cap. 8. subdit: Inviolabi-

le Sacramentum, quod per illum datum est aliis, perfectionem suæ virtutis obtinuit. Nonò tandem S. Gregorius Magnus Papa Primus, Anno 590. pluries vocat Ordinationem Clericorum Sacramentum; nempe, lib. 1. Reg. cap. 10. ibi: Sacrorum Ordinum Sacramenta. ab Ecclesiæ Doctoribus foris accipimus, sed Sacramentorum virtute ab Omnipotenti Deo interius roboramur; Virtus verò Sacramenti gratia est Septiformis, quam certè gratiam, qui accipiunt, quasi alio accepto corde immutantur; quia quos gratia sua Sanctus Spiritus roborat, esse eos facit protinus, quod non erant. Et in Expositione super 1. Reg. 10. ad illa Verba: Tulit autem Samuel lenticulam olei, & effudit super caput ejus, id est Saulis; ita dissevit Sanctus Doctor lib. 4. Exposit. c. 4. in princ. Hæc unctio exprimitur, quod in Sancta Ecclesia nunc etiam materialiter exhibetur; quia qui in culmine ponitur, Sacramenta suscipit: Unctionis: Quia verò ipsa Unctio Sacramentum est, is, qui promovetur, benè foris ungitur, si intus virtute Sacramenti roboretur. En itaque testimonia Sanctorum Patrum, & Ecclesiæ Doctorum, qui in primis sex integris sæculis crediderunt, & nominaverunt Ordinationem clericorum Sacramentum.

Cæterum alio etiam fortissimo argumento probatur, quod Sacra ordinatio est verè, & propriè Sacramentum; videlicet quia fuit à Christo immediate instituta, non autem ab hominibus adinventata; & hujus veritatis clarissimum est testimonium; quia si Presbyter ob aliquod enorme delictum degradetur, & sic degradatus Missam celebraret; gravissimè quidem peccaret, sed tamen validè consecraret, & conficeret Eucharistiæ Sacramentum, ut docent omnes Theologi, ac Canonistæ. S. Thomas 2. 2. q. 39. art. 3. & part. 3. q. 82. art. 4. Glossa in cap. 2. De Cleric. excom. ministr. in fine. Bellettus, qui alios citat, Disquisit. Clerical. part. 1. §. 10. n. 11. Novissimè Emin. Card. Capisuchius in Controversiis Theologicis Controv. 28. §. 16. pag. 879. Degradatio, dicta quoque Exauctoratio, & actuali-

- 33 lis depositio clericorum, est poena antiquissima, etiam in primis Ecclesiae saeculis adhibita contra Presbyteros, aut Episcopos atrocibus delictis irretitos, ut demonstrat Emin. Card. Baronius Anno Domini 57. num. 22. & 23. ubi ita scribit. *Est ejus rei exemplum apud Tertullianum de Baptism. cap. 17. de Presbytero Africano, qui ob eam causam, quod scilicet quasdam periodos Pauli, & Theclae confinxerat, sacerdotio privatus, loco decidit. Et tempore S. Caroli Cardinalis Borromaei Archiepiscopi Mediolanensis, dum in Visitatione quidam Praepositus Rovereti, Animarum Rector, accusatus fuisset de gravissimis enormitatibus, ac maleficiis, formato processu per insignem Jurisperitum Franciscum Bursarum jussu ejusdem S. Caroli; & reperto eodem reo obstinato, impenitenti, & incorrigibili, deventum fuit ad ejus actualem degradationem, ut narrat Joan. Petrus Justianus in Vita ejusdem S. Caroli lib. 7. cap. 4. Verbis istis: Nella medesima ostinatione perseverò il Preposito di Rovereto, che era poi il Capo sopremo di quella scelerata Setta; e per quanti ufficii faceffe seco il Cardinale, e gli altri suoi Ministri, non si potè piegare mai quell' indurato cuore ad un vero riconoscimento. La onde fù di necessità, per obedire a' Sacri Canonì, venire alla sua degradatione, con atto publico, quale fù accompagnato da lagrime, e da dolore estremo del Beato Cardinale. Sed etiam apud Gentiles, flagitio aliquo damnatae Virgines Vestales prius degradabantur, postea vivae sepeliebantur, ut ex Halicarnaseo, & aliis notat Gonzalez in cap. Cum non ab homine 10. de Judic. num. 15. Modo quænam est causa, quod Presbyter, et si degradatus actualiter, si celebret, conficiat, & validè consecret Eucharistiam? Utique illa est, quia potestas ordinis Presbyteratus, quam accepit in ordinatione, non est ab hominibus, sed à Deo; cum Ordo sit Sacramentum institutum immediate à Christo Domino. Ita Casabusius in Notitia Eccl. Concilior. Sæculo XVI. in altera Diatriba col. 2. cujus hæc sunt Verba: Episcopi, & Sacerdo-*
- 24 de Baptism. cap. 17. de Presbytero Africano, qui ob eam causam, quod scilicet quasdam periodos Pauli, & Theclae confinxerat, sacerdotio privatus, loco decidit. Et tempore S. Caroli Cardinalis Borromaei Archiepiscopi Mediolanensis, dum in Visitatione quidam Praepositus Rovereti, Animarum Rector, accusatus fuisset de gravissimis enormitatibus, ac maleficiis, formato processu per insignem Jurisperitum Franciscum Bursarum jussu ejusdem S. Caroli; & reperto eodem reo obstinato, impenitenti, & incorrigibili, deventum fuit ad ejus actualem degradationem, ut narrat Joan. Petrus Justianus in Vita ejusdem S. Caroli lib. 7. cap. 4. Verbis istis: Nella medesima ostinatione perseverò il Preposito di Rovereto, che era poi il Capo sopremo di quella scelerata Setta; e per quanti ufficii faceffe seco il Cardinale, e gli altri suoi Ministri, non si potè piegare mai quell' indurato cuore ad un vero riconoscimento. La onde fù di necessità, per obedire a' Sacri Canonì, venire alla sua degradatione, con atto publico, quale fù accompagnato da lagrime, e da dolore estremo del Beato Cardinale. Sed etiam apud Gentiles, flagitio aliquo damnatae Virgines Vestales prius degradabantur, postea vivae sepeliebantur, ut ex Halicarnaseo, & aliis notat Gonzalez in cap. Cum non ab homine 10. de Judic. num. 15. Modo quænam est causa, quod Presbyter, et si degradatus actualiter, si celebret, conficiat, & validè consecret Eucharistiam? Utique illa est, quia potestas ordinis Presbyteratus, quam accepit in ordinatione, non est ab hominibus, sed à Deo; cum Ordo sit Sacramentum institutum immediate à Christo Domino. Ita Casabusius in Notitia Eccl. Concilior. Sæculo XVI. in altera Diatriba col. 2. cujus hæc sunt Verba: Episcopi, & Sacerdo-
- 26

tes minores in iis, quæ sunt Ordinis, non habent dependentem à Papa Ordinis potestatem; licet enim excommunicati sint, & degradati, tamen scilicet, validè tamen consecrant: habent quippe à Deo immediatè characterem, & Ordinis potestatem.

Concludendum itaque ex hucusque dictis, deductis, & allegatis rationibus, Conciliis, ac Sanctorum Patrum testimoniis, quod Ordo, seu Sacra Ordinatio clericorum est unum ex Septem Ecclesiae Sacramentis, à Christo Domino institutum; quo datur gratia Sanctificans, imprimitur character, & traditur Spiritualis potestas ad Eucharistiam conficiendam, & ad Sacrificium divinum peragendum.

DECISIO III.

ARGUMENTUM.

Agitur de numero Ordinum, & recensentur quinque opiniones diversæ de eodem numero. Canonistæ tenent Ordines esse novem. Scotistæ eos esse octo. Thomistæ, septem. Græci, quinque. Hæretici, esse tres. Horum omnium fundamenta referuntur. Quarta, & Quinta opinio refutatur. Tertia amplectitur, & concordatur cum secunda. Prima, quæ vult etiam primam Tonsuram esse Ordinem, remanet sub dissidio.

SUMMARIUM.

1. Ordines clericales quot sint?
 2. Canonistæ docent novem esse ordines.
 3. Angelorum novem Ordines.
 4. Hierarchiæ Cœlesti debet terrestris conformari.
 5. Prima Tonsura est ordo secundum Canonistas.
 6. Canones nominant Primam Tonsuram ordinem clericalem, & num. 9.
- 7 De-

- 7 Degradatio datur etiam à prima Tonsura.
- 8 Ordo ibi est, ubi materia, & forma.
- 10 Confirmatus qui non est, tonsurari non potest, neque ordinari.
- 11 Clerici non confirmati sunt malè promoti.
- 12 Ordinatus absque prima Tonsura, an teneatur eam accipere?
- 13 Tonsuratus non est amplius Laicus, & est capax Ecclesiasticæ Jurisdictionis.
- 14 Canonis privilegio gaudet habens primam Tonsuram.
- 15 Prima Tonsura an imprimat characterem in anima?
- 16 Ordo sumitur largo, & stricto modo; ut hic.
- 17 Prima Tonsura non est Ordo secundum Theologos.
- 18 Est dispositio ad recipiendos Ordines.
- 19 Conversi in Religionibus, etsi Laici, gaudent privilegio fori, & Canonis.
- 20 Concilium Trid. non nominat primam Tonsuram cum ordinibus.
- 21 Scotistæ docent Episcopatum esse verum Ordinem.
- 22 Episcopatus non potest conferri Laico.
- 23 S. Stephano Regi Ungariæ collata fuit Jurisdictio Papalis.
- 24 Ordinis quæ sunt, neque Episcopo, neque Presbytero auferuntur.
- 25 Ordinati ab Episcopo hæretico, vel suspensio sunt validè ordinati.
- 26 Episcopus consecratus iterum consecrari non potest.
- 27 Consecratio Episcopi an sit Sacramentum?
- 28 Vicario Episcopus non delegat ordinationes Clericorum.
- 29 Thomistæ negant, Episcopatum esse ordinem per se distinctum. Rationes eorum plures.
- 30 Ordines esse septem traditio Ecclesiæ antiqua.
- 31 Scotistarum, & Thomistarum concordandi modus. circa ordinem Episcopatus.
- 32 Dianæ opinio circa Episcopatum, an sit Ordo.
- 33 Sacerdos qui non est, validè non consecratur Episcopus.
- 34 Patriarchatus, Cardinalatus, & Papatus an sint Ordo.
- 35 Thomistarum opinio ordines esse septem.
- 36 Ordines tot, quot dona Spiritus Sancti.
- 37 Ordines instituti respectu ad ss. Eucharistiam conficiendam, & distribuendam fidelibus.
- 38 Concilia loquentia de numero Ordinum.
- 39 Septenarius Ordinum numerus apud antiquos Patres.
- 40 Græcorum opinio circa numerum Ordinum.
- 41 Græci minores ordines non conferunt, excepto Lectoratu.
- 42 Græci reprehensi ob omissionem trium minorum Ordinum.
- 43 Acolythi antiquitus dicebantur Deputati, ac Ceroferarii.
- 44 Ritualia antiqua Græcorum habent ordines minores.
- 45 Abbatis Papadopoliti opinio de quatuor minoribus ordinibus apud Græcos.
- 46 Bulla Innocentii VIII. quod Græci conferre debeant omnes quatuor ordines minores.
- 47 Ordines tres tantum admittunt Hæretici.
- 48 Hæreticorum dogma, quod Ecclesia non erravit per primos quingentos annos.

PErplexæ quidem, sed famosa valdè, & digna scitu est subsequens Quæstio, circa quam requisita fuerunt responsa nostrorum Studentium, videlicet *Quot sint Ordines? & Quantum eorum numerus?* In responsione ad illam, dictum fuit reperiri quinque opiniones inter se discrepantes. Prima est Canonistarum doctentium Ordines esse novem. Secunda Scotistarum, volentium esse octo. Tertia Thomistarum doctentium esse septem. Quarta Græcorum autumantium.

tiam Ordines esse tantum quinque. *Quinta* Hæreticorum astruentium esse solummodò tres. Singulorum fundamenta omnimodò brevitatem sunt hic recensenda.

- Prima opinio est Canonistarum, qui docent novem esse ordines, videlicet Primam Tonsuram, Ostiariatum, Leitorum, Exorcistatum, Acolythatum, Subdiaconatum, Diaconatum, Presbyteratum, & Episcopatum. Fagnanus tom. 2. in cap. Cum contingat, num. 103. & 104. ubi dicit, quòd Hierarchia Ecclesiæ militantis instituta est ad similitudinem Hierarchiæ Ecclesiæ Triumphantis ex S. Dionysio de Eccl. Hierar. cap. 6. Sed in cœlesti Hierarchia novem sunt ordines Angelorum cap. 3. Principium, s. Omnis Lapis, de Pœnit. dist. 2. Ergo totidem Ordines esse debent in Ecclesia militanti. Atque ita si septem ordinibus, qui apud omnes Theologos Catholicos in confesso sunt, adjungatur prima Tonsura, & Episcopatus, novem Ordines in Ecclesia Dei sine errore calculi computantur; ut sic Superiori Hierarchiæ hæc inferior conformetur, ut inquit formaliter Hostien. in cit. cap. Cum contingat num. 6. cum quo transeunt Joannes Andr. Butrius, Cardinalis, & cæteri omnes, Præpositus 21. dist. num. 4. Angelus in Summa Verb. Ordo. Navarrus in Man. cap. 22. num. 18. & alii quos cumulat Marchinus de Ordine tract. 1. cap. 7.

- Probant autem esse verum Ordinem tum primam Tonsuram, tum Episcopatum. Et quo ad ipsam primam Tonsuram, (quam etiam Psalmistatum appellant) eam esse probant unum ex ordinibus Ecclesiæ sic. Primò per textum in cap. Cum contingat 11. de Etate, & Qualit. ubi eam Innocentius Papa Tertius vocat expressè Ordinem clericalem. Secundò per text. in cap. Non oportet il. primo 44. dist. ubi dicitur, quòd neque ordinatos in sacris, neque in minoribus Lectores, Ostiarios, aut Psalmistas oportet intrare tabernas, nisi causa necessitatis. Tertiò per text. in cap. Clericos 21. dist. & in cap. Perleclis 25. dist. in quibus nominantur novem gradus Ec-

clesiæ, idest septem ordines consuetos, & cum eis Psalmista, & Episcopus. Quartò ex Pontificali Romano, in quo post titulos de degradatione ab ordinibus minoribus ponitur titulus de degradatione à prima Tonsura; & extat hæc forma: *Exuimus te omni Ordine, beneficio, & Privilegio Clericali*. Et fusiùs in cap. 7. Degradatio de Pœnis in 6. ponitur forma degradandi clericos à quocunque ordine; & dicitur, esse continuandum, usque ad primam Vestem, quæ datur in collatione Tonsuræ, tuncque radatur caput ejus, seu tonsdeatur, ne Tonsuræ, seu Clericatus vestigium remaneat in eodem. Ergo & ipsa Prima Tonsura est Ordo. Quintò quia ibi est Ordo, ubi in ejus collatione traditur materia cum forma. Sed dum confertur prima Tonsura traditur Vestis clericalis cum Verbis præscriptis tanquam forma in Pontificali: Ergo est Ordo. Sextò, Nam in eodem Pontificali in Tit. de Clericis faciendis dicitur, loquendo de collatione primæ Tonsuræ: *Pro Clericis ordinandis parentur forfices pro incidendis capillis*: Nec non: *Qualibet Ordinandum habere debet suum Superpelliceum super brachium sinistrum*. Item *Ordinati redeunt ad loca sua*. Ergo prima Tonsura est Ordo. Septimò, quia frequenter in Jure Canonico habentes primam Tonsuram dicuntur habere Ordinem clericalem, ut in cap. 1. de Apostatis, in cap. 1. de Vita, & honest. cler. in 6. Et in cap. Eo libentius. De servis non ordin. & aliis pluribus. Octavò, quia ex præcepto Ecclesiæ nullus recipere potest Sacramentum Ordinis, nisi priùs receperit Confirmationis Sacramentum. S. Thom. in 4. dist. 24. q. 1. art. 2. qu. 4. Sylvester in Verb. Ordo 2. n. 1. Sed nemo potest initiari prima Tonsura, nisi priùs chrismate sit confirmatus. Concil. Trident. sess. 23. cap. 4. Ergo prima Tonsura est Ordo. Hinc Sacra Congregatio Concilii aliàs declaravit, initiatum prima Tonsura, chrismate priùs non suscepto, & postea chrismate suscepto, promotum ad alios Ordines, fuisse malè promotum, beneficia minùs legitimè acquisivisse, & ad Sacros,

- 11 Sacros Ordines non posse ascendere ab-
que Sedis Apostolicæ dispensatione; te-
ste eodem Fagnano, qui ejusdem Sacræ
Congregationis fuit Secretarius in d. cap.
Cum contingat, num. 96. de *Etate*, &
Qualit. Nondè, quia si quis Ordines
minores susceperit, omiffa prima Ton-
sura, debet postea eam recipere. Fagnan.
- 12 In d. cap. *Cum contingat*, num. 100. &
ibi Hostien. & alii. Igitur est Ordo;
aliàs posset omitti. Decimò Tonsuratus
non est ampliùs Laicus, sed Clericus,
& habet facultatem exercendi Ecclesia-
sticam Jurisdictionem tam ordinariam,
quàm delegatam, & obtinendi beneficia.
- 13 cap. *Ex litteris*, de *Transact.* Concil.
Trid. sess. 23. cap. 6. & gaudet omnibus
privilegiis Clericorum. Covaruvias *pra-*
ctic. quæst. cap. 31. sub num. 9. Unde-
cimò, hinc gaudet privilegio Canonis,
ita ut si quis percusserit clericum haben-
tem primam Tonsuram, sit excommu-
nicatus, & non possit absolvi nisi à Pa-
pa. Barbosa in d. cap. *Cum contingat*
num. 10. & ibi Glossa, & DD. Duode-
cimò, omiffis aliis argumentis, quia
Sixtus Papa Quintus in *Constitut.* 91. *In-*
cip. Sanctum, & *Salutare*. Edita Nonis
- 14 Januarii 1588. ait: Primam Tonsuram
imprimere clericalem characterem. Ergo
est Ordo, siquidem effectus Sacramenti
Ordinis est imprimere characterem in
anima ordinati. Et sic sentiunt omnes
Canonistæ antiqui, & moderni, quos
cumulat Barbosa in eodem cap. *Cum con-*
tingat numer. 8. de *Etate*, & *Qualit.*
Garzias de *benefic. part.* 7. cap. 1. à n. 1.
& seqq. Vivianus de *Jurepatron.* part. 2.
libr. 6. cap. 1. numer. 3. Rota Romana
part. 1. divers. decif. 731. num. 5. & 6.
ubi innumeros propè Doctores sic tenen-
tes numerat; & novissimè Fagnanus in
d. cap. *Cum contingat*, à num. 10. usque
ad n. 118. ubi fervido stylo hanc tueretur
opinionem, & præter supra recensita ar-
gumenta, alia plura colligit, & adducit,
ibi à studiosis videnda.
- Theologi tamen respondent supradi-
ctis argumentis, & ea resolvunt, di-
centes, quòd ubi Sacri Canones appel-
lant primam Tonsuram Ordinem, in-
- telligunt non de vero Ordine tanquam
Sacramento, sed in latiori significatio-
ne de statu quodam clericali, in quo
Tonsurati incipiunt servire Deo in fun-
ctionibus Ecclesiæ, & distinguuntur à
Laicis; sicut dicimus de statu Religiofo-
rum, qui appellatur Ordo; nempe Ordo
S. Benedicti, Ordo S. Augustini, S. Do-
minici, S. Francisci, & alii; & tamen
hi Ordines Religiosi non sunt Ordines
Sacramentales. Hinc degradatio Tonsu-
rati fit ab illo statu clericali, non au-
tem ab Ordine Sacramentali, quod non
habet. Nec verum est, quòd detur pri-
ma Tonsura cum materia, & forma, 17
prout cæteri Ordines; quia confertur per
Oraciones, & preces, non per verba
importantia collationem potestatis, ut in
aliis Ordinibus minoribus, qui deputant
ordinatos ad ministerium pro Sanctissima
Eucharistia conficienda, & Sacrificio
peragendo; at Tonsura tantum dis-
ponit Tonsuratum ad illa ministeria ca-
pessenda; idcirco prima Tonsura non
est Ordo, sed dispositio ad suscipiendos
Ordines; ut ait Catechismus Romanus
de *Sacram. Ordin.* num. 13. in illis Ver-
bis: *Docere oportet Primam Tonsuram*
quandam preparationem esse ad Ordi-
nes accipiendos. Ut enim homines ad
Baptismum exorcismis, ad Matrimo-
nium sponsalibus preparari solent:
ita cum tonsa capillo Deo dedicantur,
tanquam aditus ad Ordinis Sacramen-
tum illis aperitur. Quare dicuntur Ton-
surati esse clerici eo modo, quo Novitii
appellantur Religiosi, idest quòd sicuti
hi sunt in via ad Religionem, ita illi sunt
in via ad Ordines. Obligatio autem su-
scipiendi prius confirmationis Sacramen-
tum est de præcepto Ecclesiæ, ut sint ma-
gis dispositi ad habitum clericalem in-
duendum; participatio autem privilegio-
rum clericalium tum Canonis, tum fori
procedit ex benignitate Ecclesiæ, quæ
illa extendit etiam ad homines Laicos, 19
quales sunt Conversi in Religionibus,
qui Ordines clericales non habent. Nec
verum est, quòd Sixtus Quintus dicat,
primam Tonsuram imprimere clerica-
lem characterem; sed tantummodò ap-
pellat

pellat eam characterem clericalem, nempe signum, indicium, & notam vitæ clericalis, per depositionem comæ, & assumptionem habitus clericalis; non autem Ordinem, à quo tantum imprimatur character. Quod si quis ordinetur in minoribus omiffa prima Tonsura, adstringitur eam fufcipere, ne videatur contemnere præcepta Ecclesiæ, ac ejus ritus Sacros. Cæterum talis Tonsura non est Ordo ex eo invincibili argumento, quod Sacrum Tridentinum Concilium *d. fess. 2. cap. 2.* nominando minores Ordines, quatuor tantum, scilicet Acolytum, Exorcistam, Lectorem, & Ostiarium nominavit; at de prima Tonsura nihil dixit, quod non omiffisset, si eam quoque Ordinem minorem esse judicasset. Replicant Canonistæ, noluisse Concilium intrare in hanc quæstionem agitatam inter eos; & inter Theologos; at per hoc non fequi Primam Tonsuram verè, & propriè Ordinem non esse; quod Theologi negant; quos allegant, & fequuntur Cotonius *d. lib. 3. Controv. 1. num. 11.* Salmanticen. *dict. tract. 8. cap. 1. num. 24.* Mastrius in *4. Sent. d. tom. 4. disp. 4. num. 12.* & Eminent. Card. de Laurea de *Sacram. Ord. d. disp. 4. art. 7. per totum.* Et sic est lis, & diffidium implacabile inter Theologos, & Canonistas, An prima Tonsura fit Ordo? quam cum Ordinem esse teneant fimulque Episcopatum, ajunt Ordines clericales esse novem.

Secunda opinio est Scotistarum, qui affirmant, Ordines esse octo; rejecta enim per eos prima Tonsura, includunt inter Ordines Episcopatum; quem propterea esse verum, & proprium ordinem distinctum à Presbyteratu defendunt, prout faciunt etiam Canonistæ infra citandi *sub num. 28. ex fequentibus fundamētis.* Primò *ex Epist. 3. decretali S. Anacleti*, ubi docet, duos esse Sacerdotum Ordines à Christo in Ecclesia relictos, Episcopatum, & Presbyteratum. Secundò *ex cap. In novo, dist. 21. & ex cap. Omnium, dist. 32.* in quibus agitur de forma ordinandi Episcopos; & Episcopatus vocatur Ordo. Ergo

est Ordo distinctus à Presbyteratu. Tertio Episcopatus non potest conferri Laico. *cap. Sacerdotale. cap. Non negamus. cap. Miserum, & cap. Miramur, dist. 61.* Et tamen Jurisdictio Episcopalis, imò etiam Papalis potest Laico conferri, prout de facto collata fuit anno millesimo per Sylvestrum Papam II. Sancto Stephano Regi Ungarorum, quem Legatum suum Apostolicum creavit, cum facultate ordinandi, & instituendi Ecclesias in Provinciis illis, quas ad fidem Catholicam converterat, ut habetur apud Surium *tom. 4. in Vita ejusdem S. Stephani die 20. Augusti*; & refert Eminentiss. Cardin. Baronius ad *Annum 1000. num. 13.* Igitur si sola Jurisdictio Episcopalis delegari potest Laico, non est delegabile id, quod est Episcopalis Ordinis. Ergo Episcopatus est Ordo. Quarto confirmatur ex eo, quod neque Papa, neque tota Ecclesia potest auferre ea, quæ sunt Ordinis ab Episcopo; ideoque etfi Episcopus sit excommunicatus, vel schismaticus, vel hæreticus, & spoliatus omni, & quacunq; Jurisdictione; tamen si ordinet clericos, & Subdiaconos, Diaconos, aut Presbyteros, hi sunt validè ordinati; & solum egent dispensatione, ut suos Ordines exerceant, non autem ut illos iterum recipiant. Igitur Ordo Episcopalis est verus Ordo, qui auferri, neque deleri potest ab anima Episcopi. *cap. Convenientibus 1. qu. 7. cap. Si quis Hæretice, & cap. Omnis cujuslibet 1. qu. 1. cap. Ordinationes 9. qu. 1.* Conspicuum de hoc argumento est exemplum, quod legitur in Concilio Niceno II. *act. 7.* ubi Tarasius ostendit, Anatolium Patriarcham Constantinopolis, Pyrrhum, Sergium, Petrum Elurum, Petrum Gnaseum, & alios ordinatos ab Episcopis hæreticis fuisse receptos ab Ecclesia cum suis ordinibus tanquam validè ordinatos, ea scilicet ratione, quod *Ordinatio est à Deo.* Quintò facit, quia Episcopus semel consecratus non potest amplius consecrari. *cap. Sicut semel, dist. 68.* Cur ita? Nisi quia Episcopatus est Ordo, qui imprimitur in anima ordinati Episcopi indelebiter.

Sextò.

Sextò, quia tum Concilia, tum Jus Canonicum appellat institutionem Episcopi Ordinationem Sacram. *cap. Syracusane dist. 28. cap. Qui in aliquo, dist. 51. cap. Nullus in Episcopum dist. 60. c. Extra conscientiam, dist. 64. cap. Persona dist. 65. cap. Porro, dist. 66. & alii plures textus ac Concilia relata ab Emin. Card. de Lauræa d. disp. 7. num. 23.* Septimò, quia consecratio Episcopalis est Sacramentum. Ergo est Ordo. Antecedens probatur, quia constat ex rebus, & verbis sensibilibus, & dat gratiam, ut ait Apostolus 1. ad Timoth. 4. Ac etiam imprimit characterem, & ideo reiterari non potest. *cap. Non licet, dist. 4.* Octavò, quia Episcopalis Ordinatio non est ab homine, sed à Deo; ut ex Epist. 2. Sixti I ibi: *Episcopos jussu Domini institutos esse.* Ex S. Anacleto Epist. 3. ibi: *Ordo Sacerdotum, & Episcoporum à Deo datus est.* Ex Concil. Tridentino sess. 23. can. 6. ibi: *Hierarchia Ecclesiæ constans ex Episcopis, Presbyteris, & aliis Ministris, divina Ordinatione est.* Octavò: si Episcopatus non esset Ordo, posset Episcopus delegare suo Vicario ordinationes Clericorum, confirmationes Laicorum, & consecrationes Ecclesiarum, ac Altarium. Sed consequens est falsum; ergo & antecedens. Igitur secundum Scotistas Episcopatus est verus Ordo distinctus ab Ordine Presbyteratus, ut ex supradictis, & aliis pluribus argumentis ipsi probant, & insistant, inter quos novissimè Mastrius d. disp. 4. à num. 8. & seqq. citans Bassoium, Tataretum, Nicolaum de Nisse, & Emin. Card. de Lauræa; & his Theologis adhærent ferè omnes Canonistæ, quos longa manu cumulat, & eorum fundamenta latissimè refert Fagnanus in cap. Requisivit. à num. 33. & seqq. de Ordinatis ab Episc. qui renunc. Episcopatu tom. 2. pag. mibi 206. Plenissimè Diana part. 12. tract. 1. resol. 2. quæ in Coordinato ejus opere reposita invenitur tom. 4. tract. 8. resol. 2.

Thomistæ tamen resistunt huic Scotistarum opinioni, & asseverant, Episcopatum non esse Ordinem distin-

ctum à Presbyteratu ex pluribus rationibus; sed præcipuè, quia si esset Ordo distinctus, posset quis Ordinari Episcopus, etsi non Ordinatus Sacerdos, quod est falsum, nam quis potest Ordinari Sacerdos, quamvis non sit Diaconus, vel Subdiaconus, eò quia hi sunt Ordines inter se distincti. Item quia Sacramentum Ordinis dicit specialem potestatem ad conficiendam Eucharistiam, & ad sacrificandum, & ad hunc effectum diriguntur ipsi septem Ordines: Episcopatus autem non dirigitur ad hunc finem, scilicet consecrandi Eucharistiam, & Sacrificandi, qui est perfectissimus finis; adeò ut si Episcopatus esset Ordo, foret inferior Sacerdotio, uti directus ad actiones minùs perfectas, quàm Eucharistiam consecrandam. Item Ordines conferuntur in Sabato quatuor Temporum, Episcopatus in die Dominico. Ergo non est Ordo. Ulterius in tota consecratione Episcopi nulla apparet forma, vel materia Sacramenti, per quas imprimatur character. Hinc traditio antiquissima Ecclesiæ est, quòd Ordines sint tantùm septem; ut ait Diana Coordinatus d. tom. 30. 4. tract. 8. resol. 1. Salmanticenses d. tract. 8. cap. 1. à num. 28. & Gonetius alios allegans tom. 5. tract. 7. de Sacram. Ordinis disp. 4. art. 2.

Conantur ex doctissimis Theologorum plurimi concordare Scotistas, Canonistasque cum Thomistis dicendo: 31 quòd Episcopatus utique est Ordo, atque Sacramentum, sed non distinctum à Sacerdotio; ideoque est velut gradus per extensionem Ordinis Sacerdotalis magis perfectus in Episcopo. Ita Sotus in 4. dist. 24. q. 2. art. 2. & 3. & Vasquez in 3. part. D. Thom. tom. 3. disp. 240. cap. 5. num. 54. ubi ait, Episcopatum esse Sacerdotium perfectum, quo Sacerdos alios Sacerdotes generare, & ordinare potest; & comparat Episcopum Viro adultæ ætatis, qui alios homines potest gignere; Sacerdotem verò simplicem esse similem homini juveni, qui alios non potest generare. Emin. Card. de Lauræa breviter, sed clarè concordat

has opiniones *d. disp. 4. de Sacram. Ord. num. 57.* dicens, quòd quamvis Episcopatus sit Ordo, tamen Ordines sunt tantum septem, quia Sacerdotium sumitur vel in genere, & continetur utrumque Ordinem; vel in specie, & comprehendit solum Presbyteratum. Tandem alii pro concordia dicunt, Episcopatum non esse propriè Ordinem, prout est Sacramentum; sed esse Ordinem tanquam officium quoddam habens potestatem ex Dei Ordinatione ad actiones hierarchicas in corpore mystico Ecclesiæ peragendas, quam potestatem non habent alii inferiores Ordines. Ita S. Thomas in 4. dist. 24. q. 3. art. 2. q. 2. S. Bonavent. in 2. part. dist. 24. art. 2. q. 3. & alii, quos adducit ex Scholasticis, atque Summistis idem Diana Coordinatus *d. tom. 4. tract. 8. resol. 3. §. 1.* ubi sic concludit, Episcopatum esse Ordinem, sed non totaliter distinctum à simplici Sacerdotio; sed tantum partialem, ab ipso particulariter distinctum; quia ex Episcopatu, ut sic, & ex simplici Sacerdotio, integratur, & perficitur unum Sacerdotium; quia Episcopatus, ut distinctus à simplici Sacerdotio, est Ordo completus; & perficiens Ordinem Sacerdotii, eo modo, quo potestas absolvendi à peccatis superaddita potestati consecrandi complet, & perficit simplex Sacerdotium. Et sicut potestas absolvendi ita necessariò ex institutione Christi præsupponit potestatem consecrandi, ut hac non præsupposita, nequeat illa validè conferri; ita etiam potestas efficiendi Sacerdotes ita necessariò præsupponit Ordinem, & potestatem simplicis Sacerdotis; ut hac non præsupposita, nequeat illa validè conferri; quia Episcopus est Sacerdos perfectus, sæcundus, & potens alios Sacerdotes creare. Idem repetit Cotonius *d. lib. 3. contr. 1. num. 14 & 15.* & Layman *lib. 5. tract. 11. cap. 3. n. 6. in fine*; ubi & ipse sic loquitur: Quare pro conciliatione Doctorum distinguendum est, atque dicendum: Si Episcopatus completè accipiatur, includit in se Ordinem Presbyteri; ideoque distinctus ab eo Ordo censeri non potest. sin verò acci-

piatur incompletè secundum potestatem Ordinandi, & confirmandi, quæ Ordini Presbyteratus superadditur; negari non potest, quin sint diversi Ordines. Hæc de secunda opinione.

Obiter autem hic plures notarunt, quòd quidquid sit, an Episcopatus sit Ordo de per se distinctus à Sacerdotio, vel partialis tantum ejusdem Sacerdotii; è contra pro certo, & indubitato tenendum est, Archiepiscopatum, Patriarchatum, Cardinalatum, atque Patrum non esse Ordines distinctos ab Episcopatu; quia hi eandem potestatem habent Ordinis, quam Episcopi; non autem ampliorem; etsi excellent, & excedant quoad potestatem Jurisdictionis, quam habent superiore ipsi Episcopis, ut notat Cotonius *d. lib. 3. contr. 1. num. 16.* & differit Diana *part. 12. tract. 1. resol. 4.* quæ reperitur in Coordinati operis *tom. 4. tract. 8. resol. 4.* novissimè Mendezius in *Luce Fidei tom. 2. lib. 12. cap. 14. n. 14.*

Tertia opinio circa numerum, & quantitatem Ordinum est Thomistarum, qui juxta doctrinam S. Thomæ 3. p. in Supplem. q. 37. art. 2. tenent, Ordines esse septem, nempe Presbyteratum, Diaconatum, Subdiaconatum, Acolythatum, Exorcistatum, Lectorat, & Ostiariat. Probant autem quidditatem, & convenientiam hujus numeri septennarii Ratione, Conciliorum determinatione, & Sanctorum Patrum nominatione.

Ratio est duplex. Prima, quia tot debent esse Ordines, quot sunt dona Spiritus Sancti; nam Spiritus Sanctus eminenter tribuitur Ordinatis; juxta illud Apostoli *Act. 20. 28. Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Igitur donum Sapientiæ datur Episcopis, ac Sacerdotibus, qui animarum curam gerere debent, & tenentur populos instruere in doctrina Christiana. *Coloss. 3. 16. Verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia, docentes, & communes.* Donum intellectus elargitur Diacono-

Diaconis, qui prædicant Evangelium. *Philip. 4. 7. Et pax Dei, quæ exuperat omnem sensum custodiat corda vestra, & intelligentias vestras.* Donum Consilii datur Subdiaconis, qui castitatem sponte Deo vovent. *1. Cor. 7. De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino, ut sim fidelis.* Donum Fortitudinis conceditur Ostiariis, ut fortes sint in expellendis indignis ab Ecclesia. *Jerem. 1. 17. Ne formides à facie eorum. Ego quippè dedi te in columnam ferream, & in murum æreum.* Donum Scientiæ tribuitur Lectoribus, qui explanare debent legem Dei catechumenis. *Col. 1. 10. Fructificantes, & crescentes in Scientia Dei.* Donum Pietatis impertitur Exorcistis, qui ut suo munere dignè fungantur, debent vacare piis orationibus, ac jeuniis, juxta illud *Marc. 9. 29. Hoc genus (dæmoniorum) in nullo potest exire, nisi in oratione, & jejunio.* Donum Timoris Domini influitur Acolythis, qui magis accedunt Sanctuario parantes vasa pro Sacrificio, & de his dictum est *Psal. 2. 11. Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.*

Altera ratio, & quidem magis propria, & conveniens, quam approbat S. Thomas *d. par. 3. q. 37. art. 2. est*, quia Ordo institutus est principaliter ad consecrandam, & distribuendam Sanctissimam Eucharistiam; idcirco ad hoc mysterium dignè celebrandum opus est septem generibus ministrorum. Primò: Ut sint, qui consecrent, & sic Sacerdotes. Secundò: Ut sint, qui consecratas species distribuunt fidelibus, & sic Diaconi. Tertiò: Ut sint, qui deferant panem, & vinum consecrandum, & sic Subdiaconi. Quartò: Ut sint qui vasa sacra præparent, & lumina portent, & sic Acolythis. Quintò: Ut sint, qui arceant dæmones ab animabus, & à corporibus populi, & sic Exorcistæ. Sextò: Ut sint, qui instruant rudes, ac Catechumenos, & sic Lectores. Septimò: Ut sint, qui introducant dignos in Ecclesia; & expellant indignos, ac infideles, & sic Ostiarii. Ita S. Doctor *d. 3. p.*

qu. 37. art. 2. Salmanticenses d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 1. num. 11. Gonetus d. disp. 2. art. 1. num. 3. & ipse doctissimus Mastrius in 4. Sent. d. disp. 4. n. 5.

Secundò probant Thomistæ hunc numerum Ordinum Septenarium ex determinatione Conciliorum. Nam Concilium Romanum sub Sancto Sylvestro Papa Anno 325. in cap. 3. nominat hos septem Ordines, incipiendo à Presbytero, & procedendo usque ad Ostiarium. Concilium Carthaginense Quartum sub Siricio Papa Anno 398. cap. 1. (quod habetur in Decreto *dist. 23. à cap. 8. & seqq.*) differit de modo conferendi hos omnes septem Ordines, quos singillatim describit. Et aliis pluribus Conciliis prætermisiss, Concilium Florentinum Anno 1439. & Concilium Tridentinum in sess. 23. cap. 2. nominarunt, Ordines ipsos septem; nam in *d. cap. 2.* ita loquitur Tridentinum: *Non solum de Sacerdotibus, sed & de Diaconis Sacre Litteræ apertam mentionem faciunt, & quæ maximè in eorum ordinatione attendenda sunt, gravissimis verbis docent, & ab ipso Ecclesiæ initio sequentium Ordinum nomina; atque uniuscujusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythis, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarii in usu fuisse cognoscuntur.*

Tertiò probatur à Thomistis prædictus Ordinum septenarius numerus à Sanctorum Patrum nominatione; nam S. Cornelius Papa, qui Sedem Apostolicam adeptus est Anno 254. in Epistola ad Fabium Antiochenum (quæ est apud Eusebium *Hist. lib. 6. cap. 35.*) sic de Novato loquitur: *Is ergo, qui Evangelium vindicabat, nesciebat in Ecclesia unum Episcopum esse debere, ubi videlicet esse Presbyteros quadraginta sex, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythis quadraginta duos, Exorcistas, & Lectores cum Ostiariis quinquaginta duos &c.* Ecce ab hoc Sanctissimo, & antiquissimo Papa nominatos omnes septem Ordines Clericales. Sed etiam ante illum S. Dionysius de *Eccl. Hier. cap. 3.* loquens de Ordinatis in minoribus ait: *Ministrorum hi quidem ad januas Templi*

clausas consistunt; alii verò aliud quid proprii muneris exequentur. Et S. Ignatius Martyr in Epist. 11. ad Antiochenos. Saluto Sanctorum Presbyterorum Collegium: Saluto sacros Diaconos, Hypodiaconos, Lectores, Cantores, Janitores, Laborantes, Exorcistas, Confessores. S. Cajus Pontifex Romanus Anno 296. in Epistola ad Felicem Episcopum, (relata in cap. Illud, dist. 77.) ita de gradibus, per quos ascendatur ad Sacerdotium, verba facit: Sit primum Ostiarius, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacretur Acolytibus, demum verò Subdiaconus, deinde Diaconus, & postea Presbyter. De iisdem omnibus loquitur etiam S. Isidorus Hispalensis Episcopus, qui sedere cepit in ea Episcopali sede Anno 596. in Epistola ad Ludifredum, in qua agit de Episcopis, & aliorum Clericorum in Ecclesia Officiis. Igitur, qui scholam Sancti Thomæ sequuntur, jure optimo ajunt, se defendere septenarium numerum Ordinum, tot enim fuerunt in primitiva Ecclesia, & semper servati sunt.

Quarta opinio est Græcorum, & Ecclesiæ Orientalis, in qua asserunt Scriptores, Ordines esse solummodò Quinque, videlicet Lectoratum, Hypodiaconatum, Diaconatum, Presbyteratum, & Episcopatum, ut differit Morinus de Sac. Ordin. part. 3. cap. 2. num. 26. Vers. Cæterorum. De hac opinione invenim in suo Commentar. Hist. & Dogmat. de Sacramentis Dissert. IX. in prima ita loquitur: Quæ de usu septem Ordinum dicta sunt, intelligi non debent in Ecclesia Orientali, nam Primò nullum suppetit argumentum, quo probetur Acolythatum olim fuisse in usu apud Græcos quippe quòd nullus ex Scriptioribus Græcis illum recensuerit. Secundò: Nullum etiam reperire est, qui præter Lectoratum, alios minores Ordines dixerit fuisse Ordines Ecclesiæ Orientalis, seu ritus, per quos daretur aliqua potestas spiritualis in Ordine ad Eucharistiam. Igitur profitentur Græci nullam habere notitiam, nullumque apud illos unquam fuisse usum trium minorum Ordinum Acolythatus,

Exorcistatus, & Ostiariatus; quod etiam innuit Menardus in Notis ad lib. Sacramentor. pag. mihi 315. ubi refert formam, qua utuntur Græci in ordinando Lectore, & subdit: Quandoquidem minores alios conferre non solent. Hoc idem ad stipulat Gonzalez in Comment. ad c. Cum secundum. 9. De Tempor. Ordin. num. 5. his verbis: Primò enim minores gradus, videlicet Acolythi, Exorcistæ, & Ostiarii ipsi (Græci) non conferunt; tantum enim gradus Lectoris, & Psalmistæ administrant.

Porrò Magrius in suo Sacro Dictionario Verb. Anagnosta, reprehensibilem fatetur hanc trium prædictorum minorum Ordinum omissionem, & non usum, dicens: At non est dubium in cana Græcorum Ecclesia prædictos fuisse. Nam de Ostiario sic loquitur S. Dionysius. Ministrorum hi quidem ad januas Templi clausas consistunt; alii verò aliud quid proprii muneris exequentur. De Eccl. Hier. c. 3. De Exorcistis Divus Ignatius Martyr, Saluto Lectores, Cantores, Ostiarios, Exorcistas. Epist. ad Antiochenos. De eisdem Laodicenum Concilium; Non debere exorcizandi munus assumere ab Episcopis non proventus. Can. 26. Ex his Patrum antiquorum Ecclesiæ Orientalis scriptis habetur expressa mentio de Exorcistis, & Ostiariis, adeò ut non videretur dubitandum nisi de Acolythiis; at hi in primitiva Ecclesia Græca vocabantur Deputati, seu Ceroferarii; ut notat idem Magrius in Verb. Deputatus subdens, quòd Simeon Thessalonicensis in Dialog. de Myst. Eccles. miratur, obsoletum esse inter Græcos Acolythi officium; ait enim: Sunt & alia Deputati, & Ceroferarii officia, quæ ante Ordinationem Lectoris celebrantur, quæ sanè, nescio, cur non exercentur. In Ecclesia verò Thessalonicensium paulò ante in usu erant, & in antiquis Ritualium exemplaribus scripta reperiebantur. Hoc idem testatur Rituum Orientalis Ecclesiæ studiosissimus Petrus Arcudius lib. 5. concord cap. 9. Imò addit ipsemet Magrius in præd. Verb. Anagnosta. Romæ in Ecclesia S. Athanasii Græcorum Colle-

Collegii se expertum esse, hæc antiqua Ritualia observari in praxi ab Episcopis illius Ritus; & vidisse eosdem Episcopos Græcos conferre Ordinem Acolythi separatim à Subdiaconatu.

- 45 Hæc in re celeberrimus in hoc nostro Canonum Gymnasio Patavino Sacrorum Canonum Interpres Abbas Papadopoli in suis Prænotationibus Mystagogicis *Respons.* 1. num. 7. asseverari posse autumat, vel cum Arcudio *libr.* 6. *cap.* 10. quatuor minores Ordines fuisse in usu in antiqua Ecclesia Orientali, sed cessasse ante Photianum Schisma, quod emerfit Anno 858. dum Photius ex ministro à Secretis Imperatoris Michaelis III. se intrusit in Episcopalem Sedem Constantinopolitanam, expulso injustè Antistite Ignatio, ut narrat Spondanus in Epitome *ad d. Annum* 858. ipse enim Photius totam illam Ecclesiam, ac ejus Sacros Ritus pervertit, & confudit. Vel cum Christophoro Campanas Canonarcha Chii opinandum fore, tres minores Ordines, modò neglectos apud Græcos, esse immissos, & adnexos Ordinationi Lectoris, itaut unà cum isto Ordine reliqui tres conferantur.

- Quidquid sit de præenarrata trium minorum Ordinum omissione, de qua loquemur infra *Decis.* XVIII. *numer.* 2. certum est hanc quartam Græcorum opinionem de numero Ordinum esse etiam apud ipsos impracticabilem; siquidem 46 extat Bulla Innocentii Papæ VIII. emanata Anno 1254. Quæ incipit: *Sub Catholicæ*. In Bullarii Romani *tom.* 1. *pag.* mibi 103. in qua §. 19. Summus Pontifex ita præcipit, & mandat Græcis Episcopis: *Ad hæc volumus, & expressè præcipimus, quòd Episcopi Græci septem Ordines secundum morem Ecclesiæ Romanæ de cætero conferant, cum bucusque tres de minoribus circa Ordinandos neglexisse, vel prætermisisse dicantur. Illi tamen, qui jam sunt taliter Ordinati per eos, propter nimiam ipsorum multitudinem, in se susceptis Ordinibus tolerantur.* Hanc eandem Pontificiam Constitutionem ponit per extensum Pax Jordanus in suis *Elucu-*

brat. tom. 2. in fine *ad pag.* 590. & ad ejus executionem, ac obedientiam tene-ri Episcopos Græcos, qui communionem habent cum Sancta Apostolica Sede, nemo est, qui dubitet; prout ei obedire, & illam exequi, se vidisse testatur Magrius ubi supra in *Verb. Anagnosta*, Græcos Antistites, ipsos quatuor minores Ordines ad præscriptum Romanæ Ecclesiæ conferendo.

Quinta tandem opinio est Hæreticorum assentientium tres tantum esse Ordines Ecclesiæ, *Episcopatum, Presbyteratum, & Diaconatum*, quia hos tres tantum reperiunt in Scriptura Sacra nominatos, ut scribit Emin. Card. Bellarminus *lib.* 1. *de Clericis cap.* 11. quem refert Cotonium *d. lib.* 3. *contr.* 1. n. 7. Cæterum aberrant à fide, quæ fulcitur non sola Scriptura Sacra, sed etiam Apostolicis Traditionibus, per quas Sancta Catholica Ecclesia edocta est, usque ab ejus initio septem fuisse Ordines, tres majores, ac quatuor minores, ut loquitur Concilium Tridentinum *d. sess.* 23. *cap.* 2. Etequidem Novatores inexcusabiles sunt de hujusmodi errore; ipsi enim docent tanquam fidei suæ dogma indubitatum, quòd primitiva Ecclesia duravit Sancta, incorrupta, & omnis erroris expertis annis post Christum circiter quingentis, ut notat Richardus Ardekin in sua Theologia Tripartita *tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 1. *Verf.* *Secundò docent*, nec non Jacobus Tirinus in Indice Controversiarum Fidei *Contr.* 5. *num.* 2. subdens, eosdem hæreticos asserere, solummodò post S. Gregorium Magnum, Ecclesiam deficere cæpisse in veritate, quod etiam opinatum esse Illiricum, & Lutherum, & alios Novantes scribit Cornelius à Lapide 2. *Thassalon.* 2. *Verf.* 11. Quæ assertio, etsi quoad hanc suppositam deficientiam falsa sit, nihilominus, cum juxta eorum principia admittant, esse veræ fidei, & veritati conforme quidquid docuit Ecclesia, & scripserunt Sancti Patres quingentis illis primis annis, non absque pertinacia, & errore negare possunt numerum Septenarium Ordinum Clericalium, attenta multi.

multiplicitate testimoniorum circa eundem numerum, resultante ex Conciliis Sacris, & ex Epistolis SS. Dionysii, Ignatii Martyris, Cornelii, Cypriani, Augustini, & aliorum Summorum Pontificum, quas supra recensimus num. 38. & 39. qui omnes pie, ac sanctè vixerunt, ac eximia eruditione, & doctrina Ecclesiam gubernarunt intra cursum eorundem quingentorum annorum.

DECISIO IV.

ARGUMENTUM.

Disputatur, An valida sit Ordinatio per saltum, suscipiendo scilicet Ordines superiores omis- sis inferioribus? Distinguitur circa consecrationem Episcopi, qui invalidè consecratur omissio Sacerdotio; & circa Ordinationem Presbyteri, qui validè, sed illicitè ordinatur, si alios Ordines omittat. Exempla, Rationes, & Auctoritates, quæ videntur suffragari promotioni ad Ordines per saltum. Earum resolutio. An Episcopus possit dispensare cum promotis per saltum? Variæ DD. opiniones, quæ foedere distinctionis concordantur.

SUMMARIUM.

1. Ordinatio per saltum an sit valida?
2. Episcopus Ordinari non potest, qui non est Sacerdos.
3. Sacerdotium ubi non est, ibi Episcopalis character esse non potest.
4. Laicus an possit consecrari Episcopus?
5. Diaconus factus Episcopus an possit ordinare Diaconos?
6. Episcopus Sacerdos an validè consecrat Ordines, quos non habet?

7. Presbyter an validè ordinetur, omis- sis aliis Ordinibus.
8. Ordinatio per saltum cur sit valida, etsi illicita?
9. Honores de Jure Civili gradatim sunt conferendi.
10. Romani ascendeant per gradus ad supremos honores Reipublicæ.
11. Exempla Ordinatorum per saltum.
12. Ordines minores an rationabiliter omitti possint, & sumi majores?
13. Minores Ordines qui non vult exerce- re, an possit illos omittere?
14. Ludificatio dare minores Ordines ei, qui in illis non ministrabit.
15. Minores Ordines aliquando non nomi- nati.
16. Ordines etiam antiquius suscepti gra- datim, & non per saltum.
17. S. Cajus Papa Anno 283. decrevit, ut Ordines gradatim sumerentur.
18. Scriptores de Vitis Sanctorum non omnia ab eis gesta narrarunt.
19. Expressum consuetur, quod virtuali- ter inest.
20. Abusus non debent abolere præcepta Ecclesiæ.
21. Ordo ille nominatus, in quo quis in- titulatur Exempla.
22. Cardinalis M. Ant. Barbadius An- no 1673. fuit Canonicus Patavi- nus.
23. Lectoris gradus olim conspicuus. Et- cur?
24. Zizania in medio tritici doctrinæ etiam in primitiva Ecclesia.
25. Suspendio à Divinis infligita contra Or- dinatos per saltum,
26. Et contra omittentes primam Tonsu- ram.
27. Ordinatus omissio Sacramento Confir- mationis an peccaverit?
28. Dispensare Ordinatum per saltum quis possit?
29. Ordinatus per saltum ministrans sit ir- regularis.
30. Differentia Ordinari per saltum scien- ter, vel ex ignorantia.
31. Lex nova intelligenda juxta inter- pretationem Legis antiquæ.

- 32 *Dispensat Episcopus in delictis occultis ab irregularitate.*
 33 *Episcopus an disputet cum ordinato per saltum, qui de facto suscepit Ordinem omissum?*
 34 *Delictum promoti per saltum si sit publicum, & ministraverit, recurrendum ad Datariam Papæ.*

Subindè deventum fuit ad aliud Quæsitum satis agitatum in utraque Schola Canonistarum, & Theologorum de connexionione Ordinum inter se; videlicet: *An quis possit suscipere Ordines majores, omisiss minoribus, & an reputetur bene ordinatus, qui ordinatur per saltum?* Ad hoc quæsitum responsum fuit cum distinctione. Vel quærimus de Ordinatione, & consecratione in Episcopum, omisso Presbyteratu? vel de promotione ad Presbyteratum, omisso Diaconatu, vel Subdiaconatu, aut uno, vel omnibus Ordinibus minoribus?

- Primo casu non potest aliquis Ordinari Episcopus, nisi prius habuerit Ordinem Presbyteratus, & si secus factum fuerit, non erit validè Ordinatus, neque aliquod munus Episcopale exercere poterit, puta Ordines conferre, confirmare, vasa Sacra, seu Ecclesias consecrare; & si de facto hæc fecerit, omnia erunt nulla; ea ratione quia Dignitas, seu Ordo Episcopalis necessariò supponit characterem Sacerdotii, ut validè fiat. Ita Theologi omnes, inter quos Suarez *de Censuris disp. 31. sect. 1. num. 53.* Leander *tract. 6. disp. 1. q. 13.* Sanchez *Consil. Moral. tom. 2. libr. 7. cap. 1. dub. 14. numer. 8.* ubi plurimos DD. ita sentientes cumulat; & novissimè Salmanticenses *de Sacram. Ordin. tract. 8. cap. 2. num. 40.* ubi hanc reddunt rationem; quia Episcopatus non est novus Ordo, nec novum Sacramentum, sed complementum perfectissimum Sacerdotii; & ideò non infundit novum characterem, sed Sacerdotalem extendit. Extensio autem, & perfectio rei haberi non possunt absque ipsa re; sicque cum character Episco-

palis non sit diversus à Sacerdotali, sed sit idem magis extensus, invalida omninò est consecratio in Episcopum, nisi consecrandus fuerit prius Sacerdos.

Cæterùm, quia tum Canonistæ, tum Scotistæ tenent, Episcopatum esse verum Ordinem distinctum à Presbyteratu, ut retulimus supra *Decif. III. n. 21. & n. 28.* idcirco plures Interpretes Canonum docuerunt contrarium, & voluerunt, etiam Laicum posse validè consecrari in Episcopum, et si alios Ordines neque minores, neque majores suscepisset, & hujus opinionis assertores fuerunt Bartholomæus Brixienis, Joannes Andreas, Hugo, Archidiaconus, Henric Boich, Præpositus, Abbas, & quos citat, sed non sequitur Fagnanus *tom. 6. in cap. Tuæ litteræ n. 6. de Clerico per saltum promoti*; imò ibi allegat plurimos Canonistas nullitatem Consecrationis Episcopalis de persona laica tenentes; quam ipse quoque tenet, & antea etiam docuerat *in cap. Requisivit, num. 81. de Ordinatis ab Episcop. qui renunc. Episcop. tom. 2.* ubi hanc aliam reddit rationem, nempe: *Quia actus principalis Episcopi est ordinare Sacerdotes. cap. Cleros. §. Pontifex, 21. dist. cap. Quamvis, 68. dist. potestatem exercendi hujusmodi actum non potest Episcopus in sua consecratione accipere, nisi etiam sit Sacerdos; cum non sit possibile, ut conferat alteri Ordinem Sacerdotalem, quem non habet secundum Innocentium in cap. Quanto, de Consuetud. Sylvester in Verb. Ordo 1. num. 1. Vers. Sed si sit Sacerdos.*

Hæc tamen ratio, pace tanti Viri, mihi non placet, & videtur inconcludens, siquidem sequeretur, quòd si quis Subdiaconus, vel Diaconus tantum consecraretur in Episcopum, omisso Sacerdotio, posset validè ordinare Diaconos, vel Subdiaconos, & conferre illos Ordines, quos ipse haberet; quod sanè falsum est, quia consecratio Episcopalis nulla est quo ad omnia in non habente Sacerdotium; & consecratus Episcopus sine Sacerdotio nullus actus Episco-

Episcopales potest exercere, ut ajunt Salmanticenses, & alii Theologi ubi proxime allegati; qui è contra *numer. 41.* docent, quòd si quis esset ordinatus Presbyter omisso Diaconatu, Subdiaconatu, & aliis minoribus Ordinibus, & deindè consecraretur Episcopus validè conferret Diaconatum, Subdiaconatum, & alios minores Ordines. Ratio rationis est, quia sicut Episcopatus est perfectissimum Sacerdotium; & sicut ubi non præcedit character Sacerdotalis nulla est Episcopalis consecratio; ita ubi existit Sacerdotium, si superveniat Episcopatus, extenditur Sacerdotalis character ad illam perfectionis summitatem; & ejus vigore validè exerceret actus proprios illius Dignitatis, etiam conferendo Ordines inferiores Presbyteratu, quos ipse non haberet; cùm satis sit ad validè consecrandum Episcopum, ut in consecrando præcedat Sacerdotium. Gonzalez in *Commentar. ad Cap. Tue nobis num. 7. de Clerico per salt. promot. tom. 5.* Qui è contra vult satis esse, ut quis sit Presbyter ad hoc, ut validè consecraretur Episcopus. Sed contra hanc opinionem scribit Fagnanus in *dist. cap. Unico, de Cleric. per salt. prom. numer. 8.* dicens, quòd Presbyter consecratus Episcopus sine Diaconatu, vel aliis inferioribus Ordinibus, si illos conferret, nulliter conferret, ex *cap. Gratia, cap. Ventum est 1. qu. 1. cap. Daibertus 1. q. 7. & cap. Quomodo, de Consecr. dist. 4.* Attamen verum est, quòd sic consecratus ad licitè exercendos actus Episcopales, esset obligatus recipere Ordines Diaconatus, vel Subdiaconatus, aut minores, quos non haberet, ob illam regulam omni exceptione carentem, quòd in Ordinato per saltum supplendus est omnis gradus, qui fuerat prætermisus, ut infra dicemus.

Secundo casu, si quis ordinetur Presbyter, omisso Diaconatu, vel Subdiaconatu, aut aliquo, vel omnibus ex minoribus Ordinibus, erit quidem validè Ordinatus, sed illicitè, & idè remaneret suspensus, donec reciperet Ordines omisos, & si interim exercuisset Or-

dinem susceptum, incurrisset in irregularitatem, & opus esset dispensatione. *cap. Unico, de Clerico per saltum promot. cap. fin. 51. dist. cap. Sollicitudo, 52. dist. cap. Si officia, & per tot. 59. dist. cap. 1. & per tot. 60. dist.* Latè Fagnanus in *cit. cap. Unico à num. 16. & seqq.* ubi allegat Canonistas inter se contrarios disputantes, An Ordinatus per saltum sit suspendendus, aut sit ipso Jure suspensus? & concludit esse suspensum ipso Jure per *d. cap. Sollicitudo 52. dist. & cap. Unico, de Cleric. per salt. prom.* & idè ministrando in Ordine malè suscepto incurrit irregularitatem, ex *cap. Cum eterni, de Re Judic. libr. 6. Lapis allegat. 28. & Emin. Card. Tolet. in summa libr. 1. cap. 50. in Verb. Duo Sant.*

Ratio autem propter quam Ordinatus per saltum sit quidem validè Ordinatus, etsi illicitè, illa est, nam annexio Ordinum, & eorum gradus servandi in Ordinatione (ut hæc incipiat à prima Tonfura, & ab Ostiariatu ascendendo gradatim usque ad Presbyteratum) non provenit ex institutione Christi, neque ex necessitate Sacramenti, sed tantummodò ex præcepto Ecclesiæ, quæ justissimè decrevit, neminem ad gradum superiorem assumi, quin prius in humiliori, & inferiori fuerit promotus, & in eo ministraverit, ut ex pluribus Decretis Summorum Pontificum, & Conciliorum ostendit Gonzalez in *cit. cap. Unico, de Cleric. per salt. prom. num. 2.* ubi Canonistas, & Theologos cumulat hoc idem docentes; & *num. 5.* reddit rationem tum ex legibus civilibus, quæ disponunt, ut gradatim ad dignitates perveniantur. *l. Ut gradatim 1. l. Honor. 14. §. Gerendorum, ff. de Munerib. & Honor.* tum ex Historiis profanis, nam Romani non solum in militia Castrensi hunc Ordinem servabant. Lipsius de Militia Romana *lib. 2. Dial. 8.* verum & in Togata, nam per gradus Patrii nobiles ad Rempublicam gubernandam ascendebant, videlicet primùm per Quæsturam, deindè per Ædilitatem, postea per Præturam, post illam per Consulatum

fulatum, tandem per Censuram, ad Patriatum. Titus Livius *lib. 32.* Casiodorus *lib. 1. Epist. 3.* & est præceptum Aristotelis pro conservanda Republica *lib. 3. de Republ. cap. 8.* & differt Tholofanus *Syntag. Juris lib. 47. cap. 15.* Hinc D. Cyprianus *Epist. 52.* ad Antonianum scribit: *ipse ad Sacerdotii sublime fastigium cunctis Religionis gradibus ascendit.* Et S. Hieronymus *in Epist. ad Nepotianum: Fit Clericus, & per solitos gradus Presbyter ordinatur.*

Porro contra hanc graduum observantiam in suscipiendis ordinibus, ut à minori ad supremum; à prima Tonsura ad Ostiariatum, & subinde ab aliis tribus minoribus, ad tres majores ascendendum foret ex præcepto Ecclesiæ, obijciuntur exempla contraria, rationes, & auctoritates. Exempla habentur. Primò: De Optato Lectore, quem S. Cyprianus ordinavit Subdiaconum, ut in ejus *Epist. 24.* Secundò: De Sancto Joanne Chrysostomo, qui fuit ordinatus Lector, deindè Diaconus, postea Presbyter, ultimò Episcopus, ut in ejus vita ex Metaphraste apud Surium *27. Januar.* Tertiò: De S. Martino Turo-nensi Episcopo, quem legimus in ejus vita *die 11. Novembris*, conscripta à Severo Sulpitio ejus Discipulo, ordinatum fuisse Exorcistam à S. Hilario Pictaviensi Episcopo, deindè factum Episcopum. Quartò: De S. Eutichio Patriarcha Constantinopolitano, qui primum fuit Lector, deindè Diaconus, postea Presbyter, successivè Episcopus, ut ex Metaphraste Surius *die 6. Aprilis.* Quintò: Eisdem tantum Ordines habuisse Joannem Episcopum Cabilonensem scribit Sidonius *lib. 4. Epist. 25.* Sextò: S. Epiphanius Ticinensis Episcopus Subdiaconus primum, secundò Diaconus, tertiò Episcopali caractere fuit insignitus, teste S. Evodio in ejus Cathedrali Successore apud eundem Surium *tom. 1. die 22. Januarii.* Septimò: De altero S. Epiphanio Episcopo Salaminae; ubi Sede illa Episcopali vacante, orantibus omnibus de Clero profucessore eligendo, ex Dei revelatione

adductus est in Ecclesiam illam Epiphanius, qui eorum intellecta resolutione clamavit, *Non sum in Clero: Non sum Clericus:* Sed Pappus Episcopus Cytrix eum ordinavit Diaconum; & rursus dat ei pacem, & ipsum ordinavit Presbyterum. Rursusque facta consequentia, & eum ordinavit Episcopum. Ita ex Metaphraste Surius *tom. 3. die 12. Maii.* Octavò: De S. Felice Presbytero, & Martyre ait S. Paulinus, quòd incepit suum Clericatum ab Exorcistatus Ordine; deindè fuit ordinatus Sacerdos; undè *Natal. 4.* cecinit:

*Indè gradum cœpit, cui munus vocæ
fidelis,*

*Adjurare malos, & Sacris vellere
verbis.*

*Quod quia perspicua meriti virtute
gerebat.*

*Jure Sacerdotis veneranda insignia
nactus.*

Ex his, & aliis exemplis, quæ referuntur à Gonzalez *in cit. cap. Unico.* De Cler. per salt. prom. à Gaspare Ivenim *in suo Comment. Histor. & Dogm. de Sacram. tom. 2. Dissert. 8. q. 8. cap. 4.* & ab Illustrissimo, ac Reverendissimo Pompeo Sarnelio Episcopo Vigiliarium, vulgò di *Biseglia*, in Regno Neapolitano, *Epistolar. Ecclesiasticar. tom. 2. Epist. 15.* apertè deducitur, antiquissimam Ecclesiæ consuetudinem fuisse ordinandi Clericos per saltum, ac sine scrupulo plurimos eVectos fuisse ad Ordines majores, omisso uno, duobus, vel omnibus Ordinibus minoribus; prout etiam non paucos ascendisse ad Presbyteratum, prætermisso vel Diaconatu, vel Subdiaconatu; & quod magis est, Episcopalem consecrationem obtinuisse, Sacerdotio non suscepto.

Ratione etiam probari posse videtur, non esse illicitam promotionem ad Ordines per saltum. Primò, quia sicut licet plures sumunt vel solos Ordines minores, vel unum, aut duos ex majoribus absque animo ascendendi ad Superiores, imò cum deliberato proposito eos nunquam suscipiendi; ita licitum erit sumere aliquem Ordinem majorem, & relin-

relinquere minores, & sic ordinari per saltum; cum uniuscuiusque ordinandi voluntas, & commodum quod ad suspensionem Ordinum Clericalium attendatur. *Secundò*, & alia ratio urgentior

13 est, non conferendi Ordines minores cupienti, & petenti aliquem ex maioribus tantum, & sic eum ordinandi per saltum; scilicet quia petens Ordinem majorem pro comperto habet, & certò scit, se nunquam ministraturum in minoribus. Propono casum. Vacat Canonicius Diaconalis in Ecclesia Cathedrali. Vir nobilis illum affectat, postulat precibus, officiis, amicitis, & obtinet; sed quia habet annexam Præbendam Diaconalem, instat apud Episcopum sibi conferri Ordines à primo usque ad Diaconatum. Seu vacante pingui Archipresbyteratu cum Cura Animarum, Laicus dives illum procurat, ac consequitur; subindè accedit, ut omnes Ordines sibi Episcopus conferat, à prima Tonfura, & Ostiariatu usque ad Sacerdotium. Interrogo. Iste Archipresbyter, & ille Canonicus sunt ne aliquando exercitaturi Ordines minores; & eorum officia ministraturi? Meherclè nunquam; nam indignum reputabit uterque vel Ostiarii, vel Acolythi ministerium in Ecclesia gerere. Ad quid ergo iisdem conferre minores Ordines? Estne eorum institutio nominetenus tantum? An non hoc est, ut ait

14 Duarenus *lib. 1. de Sacris Eccl. cap. 16.* dicis tantum causa Ordines inferiores accipere? Nonne, ut scribit Gonzalez in *præcit. cap. Unico. De Cleric. per salt. prom. sub num. 3.* hæc est quædam Iudificatio Ordines minores conferre iis, qui ad majora officia destinantur? Igitur non erit illicitum ab eorum collatione abstinere, & majores solummodò, ad quos aspirant, elargiri.

Auctoritates pro alicujus minoris Ordinis omissione non videntur deesse. Nam S. Zosimus, qui fuit electus Papa anno 417. loquens de eo, qui vult promoveri ad Ordines, in *cap. Si officia 59. dist.* ita decrevit: *Assuescat in Domini*

castris in Lectorum primitus gradu divini rudimenta servitii, nec illi vile sit 15
Exorcistam, Acolythum, Subdiaconum, Diaconum per Ordinem fieri. Igitur si à Lectore primitus est incipiendum, prima Tonfura, & Ostiarii Ordo potest omitti. Idem censuisse refertur Gelasius Papa electus anno 492. in *Epist. ad Episc. Lucania cap. 3.* S. Cyprianus *Epist. 24.* fatetur, Optatum Clericum Lectorem à se promotum ad Ordinem Subdiaconatus, & nihil dicit de Acolythatus Ordine. Ac aliis omisit S. Thomas 3. *part. in supplem. quæst. 35. art. 5.* docet, quod *In primitiva Ecclesia aliqui ordinabantur in Presbyteros, qui prius inferiores Ordines non susceperant.*

His tamen minimè obstantibus tenendum, ac dicendum est, Ordinari per saltum semper fuisse prohibitum; & septem Ecclesiæ Ordines gradatim esse susceptos; ut habetur in *cap. Cleros* 16
21. dist. in cap. Perlectis. 25. dist. & præcipue in Decreto S. Caji Papæ, & Martyris in *cap. 1. dist. 77.* relato per me supra *Decif. 1. num. 12.* quod iterum non me piget hic referre, cum sit Magistrale, & est hujusmodi: *Illud Nos statuantes vobis, & omnibus servare mandamus, ut ad Ordines Ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia, qui ordinari merentur; idest, Si quis Episcopus esse meretur, sit primum Ostiarius, deindè Lector, postea Exorcista, indè Sacretur Acolythus; demum verò Subdiaconus, deindè Diaconus, & postea Presbyter; & exindè si meretur, Episcopus ordinetur.* Item S. Sylvester Papa in Concilio Romano *can. 5.* ita decrevit: *pag. mihi 593. Si quis Clericatum promereri desiderat, hoc justum est, ut sit Ostiarius Annunumum. Lector Ann. 20. Exorcist. Ann. 10. Acolythus Ann. 5. Subdiaconus Annos 5. Diaconus Ann. 5. & sic ad honorem Presbyterii accedat.* Igitur, attentis his 17
antiquissimis Ecclesiæ præceptis, nam S. Cajus factus fuit Papa Anno 283. & Sanctus Sylvester fuit electus Anno 313. ad exempla in contrarium adducta, respondetur, per ea non bene inferri, quòd illi Sancti Viri, quos suscepisse aliquos

aliquos Ordines narrant Auctores eorum vitæ, non fufceperint gradatim omnes Ordines ad præfcriptum Ecclefiæ; fiquidem cùm ipfi non ignorarent Sacrorum Canonum præcepta, præfumi-
 18. tur, nullum ex Ordinibus eos omiffiffe, etfi ab Auctoribus eorum vitam fcribentibus id non fit expreffum; fatis enim expreffum dicitur, quod intelligitur à jure. *l. Licet Imperator. ff. de leg. 2. Tiraquell. in l. Si unquam. num. 158. C. de Revoc. donat. Et expreffum cenfetur,*
 19. quod virtualiter inest. Gratian. *Discep. for. tom. 5. cap. 855. num. 14. Barbosa Axiom. 89. num. 12. & 13.* ubi, quod fatis habetur expreffum, quod fub ratione comprehenditur; ideò non eft credendum, quod illi Sancti homines omiferint aliorum Ordinum fufceptionem, quos rationabiliter fciebant, fe fufcipere oportere.

Ad rationes de non ufù minorum Ordinum in beneficiatis nobilioribus, re-
 20. fpondetur eas effe veras, imò veriffimas in praxi; at ex his abufibus aboleri non poffe præceptum Ecclefiæ ac ejus intentionem, ut nemo afcendat de Ordine inferiori ad fuperiorem, nifi immoratus fuerit in primo, & in eo miniftraverit per tempus à jure statutum, de quo loquuntur Canones. *in diff. 75.* Utinam omnes Antiftites in Ordinibus, ac beneficiis conferendis id, quod Sacri Canones decernunt, & Tridentinum Concilium *tota felf. 23.* fervarent. Utinam fibi præfigerent Regulam illam, quam omni conatu fervare ftudebat Eminentiſſ. & Reverendiſſ. Sanctæ memoriæ Cardinalis meus Gregorius Barbadicus Epifcopus Patavinus, ordinandos effe paucos Clericos, eofque non nifi probatæ vitæ, & non mediocris ſcientiæ; & in diftributione beneficiorum, non ex humanis affectibus, aut motivis, fed ex debito diftributivæ juſtitiae, quæ dignioribus ob labores in Eccleſia vult effe conferenda, conferrent. Utinam omnes Prælati Eccleſiarum legerent tractatum *de Sacra Ordinatione*; quem Epifcopus Criſpinus typis dedit Neapoli Anno 1680. & reve-

lationem S. Birgittæ *lib. 7. cap. 12.* Sed nimis crevit abufus, qui nunc pro lege ſervatur. Adden. ad Rotam *part. 3. rec. decif. 28. num. 250.*

Ad Auctoritates ex adverfo adductas, dupliciter refpondetur: Uno modo, quod plures dicebantur de uno Or-
 21. dine ibi expreffè nominato ad alium altiore affumi, omiffio medio, puta de Lectore ad Diaconatum; non ex eo, quod omitteretur Ordo medius, feu inferior, fed quia in Ordine particulariter expreffo Clericus ille, vel intitula-
 22. tus erat, vel egregiè feipſum exercuerat. Sit exemplum. In Cathedrali Patavina Anno 1673. Nobilis, ac Patrius Venetus Marcus Antonius Barbadicus (nunc S. R. E. Cardinalis Ampliffimus, & Montis Flaſconi, ac Cor-
 23. neti piiffimus Antiftes,) proviſus fuit Canonicatu Diaconali, quamvis jam eſſet in Sacerdotio conſtitutus. Si quis interrogaffet, quiſnam eſſet Canonicus ille? habuiſſet in reſponſo, eſt Canonicus Diaconus Eccleſiæ Patavinæ, & nihilominus omnes alios Ordines habebat minores, ac majores. Pari modo antiquitus, qui titulum, aut Præbendam Lectoralem habebant, dicebantur Clerici Lectores, & dum promoverentur ad aliam Præbendam, vel Titulum majorem, puta Diaconatum, vel Presbyteratum, dicebantur fieri Diaconi, vel Sacerdotes, tacitis Ordinibus intermediis; non tanquam promoti per ſaltum, vel illis non fufceptis, fed quia denominatio fiebat à titulo, & officio principali, in quo collocabantur. Et quoniam gradus Lectoris erat conſpicuus, quia ad ejus officium ſpectabat, non ſo-
 24. lum legere Prophetias, fed etiam docere, & inſtruere Catechumenos, & alios rudes fideles in myſteriis fidei, ideò, ut plurimum, qui ad altiores Ordines promovebantur, dicebantur de Lectore fieri Diaconi, vel Sacerdotes; ideſt, non omiffis mediis Ordinibus, ad illum exaltari, in quo multò magis pro animarum ſalute laborarent. Magrius in Hierolex. *Verb. Lector.* & ibi S. Cyprianus *Epift. 33. & 34.* in quibus
 D. 2. de Au-

de Aurelio, ac Celerino Lectoribus: & prælaudatus Antistes Sarnellius *Epistolar. Ecclesiastic. tom. 2. Epist. 15. pag. 71.* ubi ita scribit: Oltre alle cose sudette si „ vede , che anco dopò il Decreto di „ Cajo , e di Silvestro , che per tutti „ i sette Ordini di grado in grado , e con „ i dovuti interstitii si ascendesse . Si „ nominavano ne i Concilii non tutti i „ i sette gradi, mà i più conspicui solamen- „ te; così nel Concilio Sardicense *can. 10.* „ *Osus Episcopus dixit: Si quis dives ,* „ *vel ex foro Scholasticus , Episcopus fi-* „ *ri dignus habeatur , non prius consi-* „ *tuatur , quàm Lectoris , & Diaconi , &* „ *Presbyteri ministerium peregerit ; ut* „ *in unoquoque gradu , si dignus existi-* „ *matus fuerit , ad Episcopatus fasti-* „ *gium per progressionem possit ascende-* „ *re.* Dove sotto il nome di Lettore ven- „ gono compresi gli altri tre Ordini mi- „ nori; e nel Diaconato anco il Suddiaconato. Similmente nel Concilio Braca- „ rense *1. Can. 38. Ex Laico ad gradum* „ *Sacerdotis nemo veniat , nisi prius an-* „ *no integro in officio Lectorum , vel Dia-* „ *conatus disciplinam Ecclesiasticam di-* „ *scat ; & sic per singulos gradus eruditus* „ *ad Sacerdotium veniat .* Ecco , che „ quelle parole *per singulos gradus* , e „ quelle sopradette *per progressionem* , nel „ Decreto Sardicense , dimostrano , che „ quantunque habbia nominato il Letto- „ rato, ò il Diaconato, intende però an- „ co tutti gli altri gradi. Hinc etiam do- „ ctissimus Morinus *de Sacr. Ordin. part. 3. cap. 2. num. 15.* observat , quòd saltus sæpè significabat non omissionem Ordinis inferioris , sed ascensum ad maiorem sine debitis interstitiis.

Quò verò ad auctoritatem S. Thomæ asserentis, quòd *in primitiva Ecclesia ali-* „ *qui ordinabantur in Presbyteros , qui* „ *prius inferiores Ordines non suscep-* „ *erant.* *3. p. in suppl. q. 35. art. 5.* respon- „ detur, negari non posse, quòd in agro Ec- „ clesiæ etiam primis illis temporibus in me- „ dio tritici catholicæ doctrinæ fuerit su- „ perseminatum Zizania diverforum abu- „ sum ; inter quos , quòd aliquis ordi- „ naretur Presbyter omissis inferioribus

Ordinibus ; hinc S. Joannes in Apoca- „ lypsi *cap. 2. & 3.* scribit Episcopis Ephesino, Pergamensi, Thyatirensi, Sardi- „ censi , & Laodicensi , redarguens , & „ monens illos , ut corrigant nonnullas suas „ operationes , quæ reprehensione dignæ „ erant ; ideò nec mirum , si aliqui Episco- „ pi omittebant vel ex negligentia , vel ex „ abusu conferre Ordines minores petenti- „ bus majores ; ad quem abusum eliminan- „ dum Summi Pontifices statuerunt pœnam „ suspensionis in illos , qui per saltum or- „ dinarentur , ut in *cap. Sollicitudo . 52. 23* „ *dist. & in cit. cap. 1. De Cler. per salt.* „ *prom. & si malè promoti ausi essent in su-* „ *sceptis Ordinibus ministrare , fierent ir-* „ *regulares. cap. Cum æterni . De Re ju-* „ *dic. lib. 6.* neque ad altiores Ordines pos- „ sent ascendere , nisi dispensationem im- „ petrarent . Barbossa *alleg. 47. num. 1.* „ Layman *lib. 5. de Sacram. Ord. cap. 10. num. 9.* & latè Thesaurus *de Pœ-* „ *nis Eccl. part. 2. Verb. Ordines cap. 13.* „ *num. 1.* ubi ulterius advertit , quòd incur- „ rit suspensionem etiam ille , qui su- „ scipit Ordines minores omissa prima „ Tonfura , ex Sayro *lib. 4. cap. 14. num. 26.* & ex declaratione Sacræ Congre- „ gationis ; Ordinatus autem omisso Sa- „ cramento Confirmationis non dicitur „ promotus per saltum , & nullam incur- „ rit censuram , sed tantummodò peccat „ mortaliter ex Diaz *in praxi cap. 24.* „ Navarro *cap. 25. num. 69.* & eodem „ Sayro *lib. 7. cap. 10. num. 42.* Quamvis „ contrarium doceant DD. quos citat Bar- „ bossa *alleg. 2. num. 14.* & ipse Diana *part. 9. tract. 6. resol. 46.* quæ nunc reperitur „ in *Coordinato tom. 1. tract. 2. resol. 4.* ubi „ firmanz , non Confirmatum , suscipiendo „ Ordines , minimè peccare ; sed teneri „ quamprimum confirmationis Sacramen- „ tum recipere.

Corollarii loco , studiosus quis inter- „ rogabit , à quo sit petenda dispensatio „ pro ordinato per saltum , ad hoc ut Or- „ dines omisso possit recipere , & in jam „ receptis licitè ministrare ? Ad hanc in- „ terrogationem respondendum est cum „ hac distinctione : Vel promotus per „ saltum ministravit in Ordine per saltum „ susce-

fuscepto? Et in hoc casu solus Papa potest cum eo dispensare; ea ratione quia factus est irregularis, *d. cap. Cum æterni*, de Re judic. lib. 6. cap. Cum medicinalis, in fin. de Sent. excom. eod. lib. 6. Sylvest. in Verb. Irregularitas, num. 13. Borgas. de Irregular. part. 6. tit. de Clerico per salt. prom. num. 7. Sayr. lib. 7. cap. 10. num. 39. Thesaurus de Pœnis Eccl. d. part. 2. Verb. Ordo. cap. 13. Vers. Super hac. Facit Concil. Trid. sess. 23. de ref. cap. 14. in fine, ubi ait: Cum promotus per saltum, si non ministraverint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare. Ergo si ministraverint, solus Papa dispensat. Aut non ministravit? Et tunc est subdistingendum: Vel fuit promotus per ignorantiam? Et cum eo dispensat Episcopus, per cap. Sollicitudo, 25. dist. 8. per cap. 1. de Cler. per salt. prom. Vel fuit promotus per saltum scienter? Et in hoc casu duæ sunt opiniones Doctorum. Una, quod Episcopus possit dispensare, quia Concilium dat ei hanc facultatem, nihil aliud requirendo, nisi quod Ordinatus per saltum non ministraverit, ut in d. sess. 23. cap. 14. in fin. Ita tenent Marius Alterius tom. 2. de Censuris disp. 10. cap. 5. Vers. hoc in loco. Salzedo ad Diaz cap. 24. Thesaur. de Pœnis dist. cap. 13. Vers. Super hac; ubi ait posse Episcopum dispensare cum scienter promotum etiam in casu publico. Altera est opinio Fagnani in præcit. capit. 1. De Cleric. per salt. prom. num. 24. & 25. ubi docet, Episcopum non posse dispensare nisi cum ignoranter promotum, ea ratione, quia Canones antiqui id non permittebant Episcopis, nisi promotio per saltum facta fuisset ex ignorantia, ut in d. cap. 1. ubi Hostien. Verb. Negligentia, & in cap. Sollicitudo, 52. dist. Nec valet, quod Concilium Tridentinum non distinguat inter promotum scienter, & promotum ex ignorantia: quia respondet Fagnanus Decretum Concilii est lex nova, quæ intelligenda est cum interpretationibus, & limitationibus, quas materia ab antiquis legibus recipiebat. l. In contractibus. §. Præterea. C. de Non numer.

pecun. Quod procedit etiam si lex nova superveniens in materia disposita per leges veteres generaliter loquatur; quia nihilominus distinguitur, prout distinguunt leges antiquæ, ut post alios notat Jaf. in l. Sciendum, in princ. ff. Qui facti dare cogantur. Idque ne videatur leges veteres corrigere. Ita Fagnanus d. n. 25.

Ab ipso tamen discordat Pax Jordanus tom. 2. lib. 9. tit. 1. de Dispensationibus. numer. 168. ubi tenet, esse permiffum Episcopo dispensare cum promotum per saltum sive ignoranter, sive scienter, dummodò in susceptis non ministraverit: imò num. 170. concedit Episcopo hanc facultatem dispensandi etiam si promotus per saltum ministrasset, quando delictum esset occultum; & hoc vigore privilegii Episcopis indulti ab eodem Tridentino Concilio sess. 24. de reform. cap. 6. Bonacina de Censur. disput. 7. qu. 3. punct. 4. num. 5. Et sufficit quod delictum sit occultum in genere delicti, quamvis Ordo fuerit publicè susceptus. Bonacina d. loc. & ipse Jordanus ibid. num. 171. addens, quod huic facultati Episcopi nihil obstat Constitutio Sixti V. contra malè promotos, quia in hac parte, inquit, redacta fuit ad terminos Juris communis per aliam Constitutionem Clementis VIII.

Tandem, & illud notat Jordanus num. 173. quod Episcopus poterit dispensare cum promotum per saltum, etiam si iste de facto, & absque dispensatione suscepisset Ordinem jam omniffum, dummodò utrumque delictum sit occultum; Et hoc vigore d. cap. 6. sess. 24. quamvis id neget Barbosa de pot. Episc. alleg. 47. num. 16. In casu contingenti, si delictum sit occultum, tutius erit occurrere ad Sacram Pœnitentiarium, quæ hanc expressam facultatem habet ex concessione Innocentii Papæ XII. ut scripsi de Sacram. Pœnit. Decif. 48. sub num. 11. Vers. Nondò concedit. Quod si delictum hujus ordinationis per saltum sit publicum, & sic per saltum promotus in eo ministraverit, recurrendum est ad Datariam Papæ, vel ad ejus Cancellariam Apostolicam pro obtinenda dis-

da dispensatione pro suscipiendis ordinibus prætermisissis, tum, ut in susceptis licite ministrare valeat, tum etiam ut beneficia possit obtinere, vel retinere jam obrenta, ut docet Pyrrhus Corradus in *Praxi Dispens. Apostol. libr. 4. cap. 12. per totum*, ubi ponit formam supplicationis in his casibus.

DECISIO V.

ARGUMENTUM.

Traduntur tres definitiones Sacramenti Ordinis, quarum Tertia, quæ est Scotistarum declaratur, & ex ea demonstrantur quinque genera causarum, quæ in Sacra Ordinatione concurrunt; Instrumentalis, Formalis, Materialis, Efficiens, & Finalis. Hæc ultima est Gratia, idoneos faciens Clericos pro Altaris ministerio. Signa visibilia ejusdem Gratiæ super aliquos Sanctos, dum promoverentur seu ad Ordines, seu ad Episcopatum. Prodigium Sanguinis S. Joannis Baptistæ ebullientis in Phiala posita super Ara, in qua Missa celebratur.

SUMMARIUM.

1. Ordinis Sacramenti definitio tradita à S. Thoma.
2. Alia à Summa Diana.
3. Simonia an sit conferre Ordines, ob lucrum temporale?
4. Ordinis definitio data à Scotistis.
5. Essentia Sacramenti Ordinis in quo consistat?
6. Clericus est excelsior quocunque Laico.
7. Valentini Imperatoris dictum circa electionem Episcopi.
8. Melchiadis Imperatoris obsequium erga Ecclesiasticos.

9. Alexandri Magni reverentia erga Pontificem Judæorum.
10. S. Franciscus Clericum præferendum Angelo dicebat.
11. Tituli, quibus Clerici decorantur.
12. Episcoporum officium ordinare Clericos.
13. Forma Ordinum in quibus consistat?
14. Materia Ordinum quæ?
15. Ordinis Sacramentum institutum à Christo Domino.
16. Ordinis Causa finalis quæ?
17. Columba volitat super caput Sancti Joannis Chrysostomi, dum fit Sacerdos.
18. Visio ejusdem Sancti in Missa, facta consecratione.
19. Signa cælestia in electione SS. Pontificum Fabiani, & Gregorii, ac Athanasii.
20. S. Remigius dum consecratur Episcopus radio cælesti tangitur.
21. Angeli vocantur Sacerdotes. Et sunt similes S. Jo: Baptistæ.
22. S. Joannis Baptistæ Sanguinis liquefieri in ampulla, dum celebratur Missa in Ecclesia Monialium Eremitarum Neapoli.

Alia duo sequuntur Quæsitæ ad generalem notitiam Sacramenti Ordinis spectantia, & omnino scitu necessaria, quæ sunt: *Unum*, quid sit Sacramentum Ordinis? *Alterum*, An omnes septem Ordines, & eorum singuli sint Sacramenta.

Quod ad Primum tres relatæ sunt definitiones. Prima Magistri sententiarum *dist. 24.* quàm refert etiam Fornarius in *addit. ad Summam Toleti* *posi lib. 8. de Sacram. Ord. cap. 1. n. 11.* & eam ponit etiam S. Thomas in *Suppl. q. 34. art. 2.* & est hujusmodi: *Ordo est signaculum quoddam Ecclesiæ, quo spiritualis potestas traditur Ordinato.* Dicitur Ordo, idest *Sacra Ordinatio*, & actus ille, quem facit Episcopus, dum ordinat clericum; non autem gradus, seu officium, in quo remanet clericus post Ordinationem, communi usu vocatus Ordo, ut declaratum est supra *Decif. 1. um. 4.*

Dici-

Dicitur *Signaculum*, per quod designatur tum materia Ordinationis, quæ est illud signum, seu instrumentum, quod traditur tangendum clerico per Episcopum, dum illum ordinat: tum character, qui imprimitur in anima ordinati, & est effectus Ordinationis. Dicitur *Spiritualis potestas* &c. nam est alius effectus proprius hujus Sacramenti tradere potestatem spirituales Ordinationis, ut bene, idonee, ac perfecte exercent ministerium Ordinis suscepti respectu Sacrificii Eucharistici, ad cujus servitium deputantur.

Secunda definitio fuit illa, quam notat Summa Diana in Verb. Ordo num. 1. ita dicens: *Ordo est Sacramentum novæ legis, quo homines aliqui in Dei ministerium, spirituali potestate tradita, deputantur.* Coincidit cum superiori definitione, continens finem, & effectum sacre Ordinationis, idest deputare homines ad ministerium Eucharisticum, & eis tradere ad id peragendum spiritualem potestatem, remore primum in Ordinibus minoribus; deinde proximè in majoribus, ultimò effectivè in Presbyteratu; & hinc est, quòd Simoniam committeret, qui pro conferendis ordinibus lucrum temporale reciperet; nam in Ordine datur potestas spiritualis, ut ait ipsa Summa Diana in Verb. Ordo, num. 1. in fine.

Tertia est illa, quam tradit Scotus in 4. sent. dist. 24. & refertur tum à Cotonio lib. 3. controv. 1. num. 4. tum ab Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. d. disp. 4. num. 47. & est ista: *Ordo est institutio alicujus in gradu Ecclesiæ præeminente, cui convenit aliquod ministerium circa Eucharistiam exhibendum, facta à ministro idoneo, certa verba proferente, cum intentione debita, ministerium gradus illius signo aliquo visibili representans, ex institutione Divina, efficaciter significans gratiam præeminentem, qua Ordinatus dignè aliquod ministerium exequatur.* Hanc definitionem ipse Emin. Card. de Lauræa appellat prolixam descriptionem Sacramenti Ordinis, sed est utilis, tanquam clara,

& manifestè indicans tum essentiam hujus Sacramenti, tum ejus effectus, tum etiam quinque genera causarum, quæ concurrunt in hoc Ordinis Sacramento conficiendo. Dicitur, quòd est *Institutio alicujus in gradu Ecclesiæ præeminente*, quia essentia hujus Sacramenti consistit in consecrando Ordinatam, & eum constituendo in statu honorifico, superiore cæteris Laicis, respectu officii Sacri, ad quod deputatur; omnis enim Clericus respectu sue Ordinationis, & characteris spiritualis est dignior, & excelsior quocunque Laico. cap. Certum, 10. dist. cap. Si Imperator, 96. dist. cap. Duo sunt. cap. Novit. de Judic. cap. Solitæ. De Majorit. & Obed. Hinc Valentinianus Imperator, mortuo Auxentio Arriano Episcopo Mediolanensi, ad suffraganeos Episcopos electuros Successorem dixit: Talem in Pontificali Sede constituere procuretis, cui & Nos, qui gubernamus Imperium sincerè nostra capita submittamus. cap. Valentinianus, 63. dist. Prout à Melchiade Imperatore dictum esse, se erga Sacerdotem tanquam filium erga Patrem, seu discipulum erga Magistrum semper futurum, refert Belletus Disquisit. Cleric. part. 1. De disciplina Cler. §. 1. num. 72. Imò Alexander Magnus, dum capta Gaza, ad destructionem Jerusalem pergeret, Summum Sacerdotem, qui, ut illum exciperet, ei Pontificio ornatu indutus occurrerät, equo descendit, genibusque flexis adoravit; & Parmenoni ejus familiari interroganti, quare illi viro ita se humiliaverit, respondit, se non hominem adorasse, sed Deum, cujus ille erat Sacerdos. Josephus Antiquit. Judaic. lib. 11. cap. 18. 10 Divus Franciscus dicere solitus erat, si Angelum de cælo, & Sacerdotem simul obvius habuisset, se Sacerdotis manibus prius osculum daturum, deinde Angelo reverentiam facturum. S. Bonavent. in Vita S. Franc. cap. 4. Et merito, nam Clericali characterè, & Sacramento Ordinis initiati, ac instituti vocantur in utroque Jure Reverendissimi. cap. Constantinus. §. Viris autem, 96. dist.

96. *dist. cap. De persona* 11. q. 1. *cap. De crimine* 15. qu. 5. Authent. *De Sanctissimis, ac Reverendissimis Episc. & Clericis*. In rubro, & in nigro. Tenent vices Apostolorum. *cap. Dominus noster*. *cap. Si quis Presbyter*, 2. *quæst. 5.* Dicuntur familiares Christi. *cap. Nulli*, 3. qu. 1. & appellantur Angeli. *cap. Sacerdotibus*, 11. qu. 1. & pluribus aliis titulis exaltantur à S. Bernardo in *Serm Synod.* à S. Jo: Chrysost. *Hom. 2. in Epist. 2. ad Timot.* & à Divo Augustino in *Serm. ad fratres in Eremito*. Neque hucusque dicta videri debent nimis magna, quia subditur in definitione, talem honorificentiam dari Clericis ob eorum institutionem ad aliquod ministerium circa Eucharistiam exhibendum; idest circa verum Corpus Christi, quo nihil dignius, nihil excellentius.

- Dicitur, *facta à Ministro idoneo*; & ecce causa Instrumentalis hujus deputacionis, nempe Episcopus, ad quem solùm spectat ordinare Clericos. *cap. Ordinationes* 83. *dist. Concil. Tridentinum sess. 23. cap. 4. & Can. 7.* intelligendo de Ordinibus Sacris, & minoribus ex officio; nam ex privilegio etiam Abbates, & simplices Sacerdotes possunt minores conferre, ut dicemus infra de Ministro hujus Sacramenti. Dicitur *Certa Verba proferente cum intentione debita*.
- 13 Et denotatur causa formalis, quia omnis Ordo habet suam formam, quæ consistit in Verbis, in quorum prolatione perficitur Sacramentum; & de singulorum Ordinum forma infra disputabimus. Dicitur, *Ministerium gradus illius signo aliquo visibili representans*; & ecce causa materialis, quia omnis
- 14 Ordo habet suam materiam, in cujus traditione perficitur, idest rem illam, quam Ordinator tradit tangendam Clericis accedentibus ad Ordinem. An autem materia ipsa sit instituta in specie à Christo Domino, vel ab Ecclesia? infra demonstrabitur. Dicitur, *Ex institutione Divina*. Et ecce causa efficiens Sacramenti, idest Christus Dominus; à quo hoc Sacramentum in ultima Cæna institutum fuit, quando ordinavit

Apostolos in Sacerdotes, & Episcopos, tribuens illis facultatem consecrandi Eucharistiam; dein auctoritatem absolventi à peccatis post ejus Resurrectionem, ut præter Concilia, & SS. Patres docent ex Canonistis Cardin. Turrecremata in *cap. Presbyter*, num. 2. 23. *dist.* & alii plurimi, quos citat Fagnanus tom. 6. in *cap. 1. de Cler. per salt. prom.* num. 8. ex Scholasticis S. Thomas in 4. *dist. 24. quæst. 2. art. 3. ad 2.* & alii gravissimi Theologi, quos cumulat Mastrius in 4. *Sent. disp. 4. q. 1. num. 2.* ubi reddit congruitatem institutionis hujus Sacramenti factæ à Christo Domino dicens: *Et quia non expediebat, neque decens erat, ut omnibus promiscuè, & absque discrimine hoc ministerium, & potestas (Consecrandi, & Absolvendi) competeret; opus planè fuit, ut ipse Christus legitimam hanc potestatem in Ecclesia ad hæc faciendam reliqueret; & ritum aliquem visibilem, seu sensibile signum institueret, quo talis potestas, & gradus certis quibusdam personis à legitimo Ministro communicaretur: & hic ritus, & hoc signum est Sacramentum Ordinis, de quo loquimur.*

Ultimò dicitur in definitione: *Effcaciter significans gratiam præeminentem, qua Ordinatus dignè aliquod ministerium exequatur*. Quæ verba innuunt 16 causam finalem, ob quam institutum est hoc Ordinis Sacramentum; idest, ut detur gratia Ordinatis, à quibus bene, & idoneè conficiantur, & ministrentur Sacramenta; propterea ait Apostolus 2. Cor. 3. 6. *Sufficientia nostra ex Deo est, qui & idoneos nos fecit ministros novi testamenti*. Quem locum ibidem ita interpretatur Tirinus, idest *ad prædicandum Evangelium, Ecclesias fundandas, & Sacramenta administranda*. Hanc gratiam, quæ facit, ut Ordinati sint idonei ad officia suorum graduum rectè ministranda, non semel Deus aliquo signo visibili demonstrare voluit tum in Sacra Ordinatione multorum, tum in oblatione Sacrificii Eucharistici, quam ipsi faciebant ad Altare. De Sancto Joanne Chrysostomo, quo tempore fuit ordinatus

- natus Sacerdos, hæc scribit Simeon Metaphrastes, ut legitur apud Surium tom. 1. pag. 203. Cum ad aram verò Sacram accessissent, & ipse quidem, ut fas exigit, caput Pontifici submisisset, ipsi autem ejus manus fuissent impostæ, miraculum quoddam hic quoque fecit Deus, & ostendit eum, qui initiabatur, esse dignum; & ex sua sententia illum dignum fuisse Sacerdotio. Columba enim & colore alba, & specie valde pulchra Templum superius convolans, illic descendit, & insidet capiti ejus, qui ordinabatur. Supervacaneum esset omnino immorari in interpretandis iis, quæ sunt manifesta. Cui enim compertum non est, hoc esse signum Sancti Spiritus? Et de eodem dum sacrificaret, subdit idem Auctor:
- 27 Dicitur enim, & multorum sermone celebratur, quod cum Divinum panem consecrans extolleret, totus à Deo afflatus, quibusdam signis videbat Dei Spiritum ad dona propostis descendere.

- Consimilia sunt testimonia in electionem & consecrationem Episcoporum, quæ refert Cornelius à Lapide Comment. ad Epist. 1. Timot. cap. 1. Vers. 18. his verbis: Sic Eusebius lib. 6. Hist. capit. 25. notat, in electione Fabiani Pontificis columbam è cælo in eum delapsam. Sic S. Gregorius columnæ igneæ sibi incubantis indicio deprehensus, & designatus est Pontifex. Sic magnus ille Athanasius divinitus declaratus fuit B. Alexandro Episcopo Alexandrino morienti, quod sibi in Episcopatu esset successurus. Sed & de
- 28 Sancto Remigio Episcopo Rhemenfi Jo. Bonifacius Bagatta in Admirand. tom. 2. lib. 6. cap. 6. num. 3. similia hæc habet: In ordinatione S. Remigii descendit subito radius novi luminis super Sancti Viri verticem, ac si ipse Sol de cælo motus super eum decidisset. Placuit etiam Divine Omnipotentie huic miraculo aliquid addere; nam radio illustrante sentit capiti suo Unguenti Sacri infusum liquorem, quo torum ejus delibutum est caput.

- 29 Igitur ordinatio Sacra est Sacramentum à Christo Domino institutum, per quod infunditur in ordinatis gratia Divina, quæ facit eos habiles, & idoneos

ad Sacra ministeria exercenda. Legitur in cap. Sacerdotibus 11. q. 1. quod in divinis eloquiis Sacerdotes aliquando Dei, aliquando Angeli vocantur, juxta illud Malach. 27. Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum est: & assimilantur Sancto Præcuratori Baptiste, quia sicut ille Christum Redemptorem digito suo turbis ostendit, quando dixit ad illas: Ecce Agnus Dei, Ecce qui tollit peccata mundi. Jo. 1. 30. sic Ordinati Sacerdotes eadem verba proferunt toties quoties Sacram Eucharistiam fidelibus præbent. Et hujus similitudinis occasione sumpta observet studiosus Lector prodigium Sanguinis Sancti Joannis Baptiste, quod servatur Neapoli apud Cœnobium Sacrarum Virginum, liquescentis quousque consumitur Sacrificium in Altari, super quo reponitur, referente, ac attestante eodem Bagatta d. tom. 2. lib. 3. cap. 6. in append. n. 1. his præcis verbis: Sa-

22 cramenti Ordinis certitudo, & veritas, contra hæreticorum perfidiam, manifestè quotidie confirmatur Neapoli Sanguine Sancti Joannis Baptiste, intra perspicuum vas liquescente, dum Missa à Sacerdotali Ordine initiato celebratur. Est Neapoli hujusmodi Sanguis in sede Parthenii Cœnobii Virginum Sacrarum, quæ Domine Eremitæ (vulgò Donaromata) nuncupatur, & quæ olim admirando eo pignore illuc ex Asia convenerunt. Post Sacrificii exordia, oblationemque, & preces consuetas, ubi ventum est ad Canonis verba sacratoria, & ad panis, ac vini immolationem, conversionemque in Corpus, & Sanguinem Domini, plerumque hoc illud momentum est, in quo Sanguis intra Phialam purpurascere, colliquescere, defluere in imam vitri regionem, ac fervere videtur; & tandem resolutus manet, quamdiu in Ara est Sacrificium. Sanctum Joannem Baptistam credas in sanguine suo rursus vivere, loqui, & ingeminare illud: Ecce Agnus Dei, Ecce qui tollit peccata mundi. Verè etenim hic Agnus in Sacrificio Missæ immolatur pro salute mundi. Hucusque Bagatta.

Propterea ad tam sublime Sacrificium celebrandum, coram quo Sanguis Præcursoris fervet, ac purpurascit; deputentur Clerici Sacras Ordinationes suscipientes, speciali gratia decorandi, ut sint idonei ad ipsum cœleste Ministerium exequendum, ad quem finem illos idoneos faciendi institutum est hoc Ordinis Sacramentum. De altero Quæsito in Decisione sequenti.

DECISIO VI.

ARGUMENTUM.

Discutitur Quæsitum? An singuli Ordines sint Sacramentum? Propositis quindecim argumentis pro negativa, referuntur quatuor opiniones Doctorum. Prima asserit, solum Sacerdotalem Ordinem esse Sacramentum. Secunda, quod soli tres Sacri, non autem quatuor Minores. Tertia, quod Sacramenta sunt singuli septem, ac etiam Episcopatus. Quarta, quod & tres Majores, & quatuor Minores tantum sunt Sacramenta. Amplectitur hæc Quarta opinio, & redditur ratio, ob quam singuli septem Ordines habent veram rationem Sacramenti. Respondetur XV. argumentis contrariis, & ostenditur, etsi omnes Ordines sint Sacramenta, tamen non facere septem, sed unum Sacramentum. Eruditiones plures de Usu omnium septem Ordinum in primitiva Ecclesia.

SUMMARIUM.

- 1 Omnes Ordines an sint Sacramenta?
- 2 Sacramenta Ecclesiæ sunt septem tantum.

- 3 Ordo quam facultatem tribuat?
- 4 Confessio Sacramentalis an præmittenda ab Ordinandis?
- 5 Urbani II. difficile dictum circa Ordines. Et num. 35.
- 6 Materia Ordinum an sit variabilis?
- 7 Diaconi ab Apostolis ordinati quodnam habebant officium?
- 8 SS. Anacleti, & Damasi dictum difficile de Ordinibus.
- 9 Ordo ad quid detur?
- 10 Catechismus ante Baptismum est quid Sacramentale.
- 11 Sacramentum ordinis quas inferat obligationes.
- 12 Abbates an conferant Ordines minores?
- 13 Ordinatus an possit contrahere Matrimonium?
- 14 Ordines minores ad quem finem inventi?
- 15 Acolythi an essent in primitiva Ecclesia?
- 16 Episcopatus Ordo an sit Sacramentum? Et num. 20. & 23.
- 17 Dissidium inter DD. an omnes Ordines sint Sacramenta?
- 18 Sacerdotii Ordo est verè Sacramentum: de aliis omnibus Ordinibus plures negant.
- 19 Ordines Sacros esse Sacramenta, non etiam minores qui teneant?
- 20 Septem Ordines esse omnes Sacramentum, qui doceant?
- 21 Presbyteratus Ordo est Sacramentum; & hoc de fide.
- 22 Diaconatus, & Subdiaconatus sunt vera Sacramenta.
- 23 Sacramenta sunt omnes minores Ordines.
- 24 Usus antiquissimus conferendi Ordines minores.
- 25 Eosque fuisse Sacramenta.
- 26 Septem Ordines cur non sint septem Sacramenta, sed unum?
- 27 Domitii Veneti unus Principatus, & plures Magistratus.
- 28 Sacramentum Ordinis consideratur in genere, & in specie.
- 29 Justitia ut genus est Virtus Cardinalis habens sub se varias species.

cies virtutum, & quæ sint?

32. *Ordinatis in minoribus quæ gratia detur?*

33. *Contritio saltem præmittenda ab Ordinandis.*

34. *Ordinatus exercens suum officium in mortali an noviter peccet?*

35. *Traditio Apostolica de Ordinibus à Christo institutis.*

36. *Christus qualiter instituerit materiam Ordinum?*

37. *Eucharistia antiquitus ministrabatur à Diaconis.*

38. *Sacerdotum Ordines, idest gradus duo.*

39. *Chorepiscopi erant molesti in Ecclesia, idè deleti.*

40. *Castitas in Subdiacono cur introducta?*

41. *Clericus Matrimonium contrahens retinet characterem.*

42. *Minores Ordines erant in primitiva Ecclesia.*

43. *Acolythus Græcè, est Latine Minister.*

44. *Diaconis antiquitus ministeria minorum Ordinum demandata.*

Alterum quæsitum in præcedenti Decisione propositum, & in præfenti resolvendum est, *Utrum omnes septem Ordines sint Sacramenta, & unusquisque eorum habeat veram rationem Sacramenti?* Et prima fronte videtur respondendum negativè ob sequentes rationes, motiva, ac difficultates.

Primò, quia Sacramenta Ecclesiæ sunt tantummodò septem. Concil. Trident. *sess. 7. Can. 1.* Sed si Ordines singuli essent Sacramenta, omnia simul essent tredecim. Ergo singuli Ordines non sunt Sacramenta.

Secundò: Illud solum est Sacramentum Ordinis, quo tribuitur potestas faciendi id, quod sine illo Ordine à nemine fieri potest. Sed sic est, quòd omnes actus Ordinum, excepto Sacerdotio, à non ordinatis fieri possunt. Ergo omnes Ordines non sunt Sacramenta.

Tertiò: Si omnes Ordines essent Sacramenta, præciperet Ecclesia, ut nul-

lus initiaretur sive in minoribus, sive in majoribus, nisi præmissa Sacramentali Confessione, ne obicem poneret gratiæ, quam tribuunt Sacramenta. Sed nullibi constat de hoc præcepto; neque initiandi obligantur ad prius confitendum. Ergo non sunt Sacramenta.

Quartò: Ad hoc ut omnes Ordines essent Sacramenta, constare deberet, eos omnes esse à Christo Domino institutos. Sed de hac institutione in Scriptura Sacra non constat; imò Urbanus II. in cap. Nullus in Episcopum 60. diff. ait: *Sacros Ordines dicimus Presbyteratum, & Diaconatum; hos siquidem solos primitiva legitur habuisse Ecclesia.* Ergo.

Quintò: Si omnes Ordines essent Sacramenta à Christo instituta, haberent suam materiam, & forma invariabilem usque ab initio Ecclesiæ usque adhuc. Sed materia, & forma Ordinum præsentium temporum differt ab illa antiquorum; nam, exempli gratia, Diaconi ordinabantur per solam manuum impositionem, ut de primis septem Diaconis habetur *Aff. 6. 6. ibi: Et orantes imposuerunt eis manus.* Nunc ordinantur per traditionem libri Evangeliorum, ut infra *Decif. XXIX.* Ergo.

Sextò: Eatenus Ordines dicuntur Sacramenta, quatenus videntur instituti pro ministerio Altaris, & Eucharistia conficienda. Sed primi Diaconi fuerunt instituti ab Apostolis, non ut ministrarent in Altari, & in Sacrificio Eucharistico; sed ut ministrarent mensis; cum enim *Factum esset murmur Græcorum adversus Hebræos, eò quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum.* dixerunt Apostoli, *Non est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis:* undè constituerunt septem Diaconos super hoc opus. *Aff. d. cap. 6. 2.*

Septimò: S. Anacletus Papa, qui fuit electus Anno 102. in *Epist. 3. quæ 8.* habetur in primo Tomo Conciliorum, *pag. mihi 308.* loquens de Episcopis, ac

de Presbyteris dicit : *Amplius , quàm isti duo Ordines nec nobis à Deo collati sunt , nec Apostoli docuerunt* . Idem confirmat S. Damascus Papa electus Anno 367. in *Epist. 4. eod. tom. 1. Concil. pag. 412.* loquens de Episcopis , & Presbyteris ibi : *Nam non amplius , quàm duos Ordines inter discipulos Domini esse cognovimus* . Ergo si duo tantum Ordines ; alii omnes non possunt esse Sacramenta .

Octavus : Sicut Baptismus datur , ut homo possit suscipere alia Sacramenta ; sic Ordo confertur , ut ordinatus valeat Eucharistiam consecrare . Sed nullus Ordo dat hanc facultatem , nisi Sacerdotium . Ergo præter illud , alii Ordines non sunt Sacramenta .

Nonò : Præparatio quæ fit ad Sacramentum Baptismi per Catechismum , & ad Sacramentum Matrimonii per Sponsalia non sunt Sacramenta , sed Sacramentalia . Ergo Ordines inferiores Sacerdotio reputandi sunt præparationes , & Sacramentalia , non autem Sacramenta .

Decimò : Si omnes Ordines essent Sacramenta , omnes haberent obligationem continentiae , & recitandi Horas Canonicas . Sed consequens non est verum . Ergo neque antecedens .

Undecimò : Sacramentum Ordinis non potest conferri nisi ab Episcopo . Sed Ordines minores conferuntur etiam à simplici Abbate . *cap. Quoniam , 96. dist.* Ergo saltem hi non sunt Sacramenta , sed Sacramentalia , & humani ritus introducti ab Ecclesia .

Duodecimò : Si Ordines minores essent Sacramenta , illis initiatus esset perpetuò distinctus à cœtu sæcularium , pro ut est Religiosus professus ; nec posset prohibito fieri Laicus ; & sine dispensatione Matrimonium contrahere . Sed totum contrarium videmus quotidie in praxi . Ergo saltem minores Ordines non sunt Sacramenta .

Decimotertiò : Sacramentum Ordinis institutum fuit ad hunc finem , ut ab eo daretur ordinato facultas consecrandi Eucharistiam , vel immediatè ,

ut in Sacerdote ; vel mediatè , ut in Diacono , & Subdiacono , qui ei in Altario deferviunt . Sed Ordines minores huic fini non deferviunt ; sed ad disponendum populum , ut ex officio Ostiarii , Lectoris , & Exorcistæ patet . Ergo hi non sunt Sacramenta .

Decimoquartò : Si minores Ordines essent Sacramenta , reperirentur semper fuisse omnes quatuor etiam in primitiva Ecclesia . Sed tunc Acolythes non erant , ut ex *Epistol. 11. S. Ignatii Martyris* , de qua supra in *Decis. III. num. 39.* imò in ipsa referuntur , tunc fuisse in usu alii Ordines Clericorum , nempe Cantores , Janitores , Laborantes , & alii . Ergo cum quatuor minores olim non omnes existerent ; & præter eos alii forent , non sunt Sacramenta .

Decimoquintò , & ultimò : Neque Episcopatus Ordo videtur esse Sacramentum ea ratione , quia , si Sacramentum esset , validè posset conferri non Sacerdoti . Sed consequens est falsum , ut probatum est supra *d. Decis. III. n. 29.* Ergo & antecedens .

Hæc sunt argumenta , quæ inter Catholicos tam Canonistas , quàm Theologos agitantur ; & ob quæ dissidium magnum est inter illos circa hanc Quæstionem , An omnes Ordines sint Sacramenta ? & eorum quilibet habeat veram rationem Sacramenti in se ? & cum talis Quæstio numquam fuerit decisa ab Ecclesia ; nec sit determinatum ab aliquo Pontifice , vel Concilio , quid sit tenendum de fide ; propterea circa hanc Controversiam quatuor sunt Doctorum Catholicorum opiniones .

Prima asserit , solum Sacerdotium esse Sacramentum ; alios verò Ordines , sive majores , sive minores esse Sacramentalia , & solum Sacerdotium fuisse à Christo institutum ; Diaconatum verò , Subdiaconatum , aliosque Ordines minores fuisse postmodum ab Ecclesia , sive ab ipsis Apostolis adinventos , & institutos ad maiorem venerationem , & obsequium Ordinis Sacerdotalis ; ac proinde nequaquam eos habere vim , & rationem Sacramenti ; & pro hac opinione

nione citantur Durandus, Victoria, Cajetanus, Ledefma, Camerota, & alii, quos citat Sanchez in *Confil. Moral. lib. 7. cap. 1. dub. 7. & 8.* & Gobatus *tract. 8. num. 15.*

19 Secunda opinio asserit solum tres Ordines majores esse Sacramentum, scilicet Sacerdotium, Diaconatum, & subdiaconatum, minores vero esse Sacramentalia. Ita Michael Medina, Soto, Navarus, Arcudius, Meratius, & alii, inter quos Valquez *disp. 237.* qui ex professo hanc opinionem defendit. Morinus de *Sacram. Ord. part. 3. Exerc. XI.*

20 Tertia opinio tenet, omnes septem Ordines tam majores, quam minores, nec non etiam Episcopatum esse Sacramenta, & veram Sacramenti rationem singulos habere, & hanc tenent Scotistæ ex mente, ut ajunt, subtilissimi Doctoris, qui tamen circa Episcopatum non satis se declarat, ut inquit Mastrius in *4. Sent. d. disp. 4. num. 19. in fine.* Et ita tenent Altsiodorensis, Paludanus, Almainus, & alii, quos allegat, & sequitur Emin. Card. de Lauræa de *Sacram. Ord. disp. 7. art. 5. per tot.*

21 Quarta vero opinio communis, & apud Thomistæ amplexa, & defensa concedit, omnes septem Ordines, tres scilicet majores, & quatuor minores esse Sacramenta; & omnes habere Sacramenti rationem; Episcopatum vero fuisse quidem à Christo institutum præter Sacerdotium, & ultra ipsum spiritualem quandam addere potestatem; propriè tamen, & de per se non esse Ordinem, neque Sacramentum distinctum à Sacerdotio. Ita omnes Thomistæ juxta doctrinam Angelici Doctoris in *Supplem. p. 3. qu. 37. art. 2. & qu. 40. art. 5.* Gonetus *tom. 5. tract. 7. disp. 2.* & Layman. de *Sacram. Ord. lib. 5. tract. 9. cap. 3. à n. 4. usque in finem.*

22 Circa has opiniones dicendum est, esse certum, ac de fide, quod Sacerdotium est verum Sacramentum, & immediatè à Christo Domino institutum, ac Apostolis collatum eadem ipsa nocte Cœnæ, qua instituit Sacramentum, & Sacrificium Eucharistiæ; & fecit eosdem

Apostolos Sacerdotes novi Testamenti, ut habetur in Concil. Trident. *sess. 23. cap. 1.* Et patet ab effectu, nam per Sacerdotium confertur Presbyteris potestas supernaturalis, & divina tum conficiendi Eucharistiæ Sacramentum, tum absolvendi fideles à peccatis: ergo si de aliquo Ordine verificari debet, quod sit Sacramentum; maximè de Sacerdotio id est asserendum. Gonetus

d. disp. 2. §. 1. nu. 5. Layman. *d. lib. 5. tract. 9. cap. 4.* Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput. 6. art. 7. num. 149.* Gobatus *d. tract. 8. num. 15.* & Mastrius *d. disp. 40. num. 20. & 21.* ubi tanquam

23 egregius Scotista subdit, etiam Episcopatus Ordinem esse verum Sacramentum, quia immediatè fuit à Christo Domino institutus, confert gratiam, imprimit characterem, dat potestatem ordinandi, & confirmandi; quas functiones, & ministeria simplices Sacerdotes facere non possunt. Hoc idem docent cæteri de Schola subtilissimi, quos refert Sanchez *dist. lib. 7. consil. Moral. cap. 1. dub. 9. num. 1. & num. 4.* ubi Scotistis adhæret. Cæterum Thomistæ constanter tenent, Episcopatum non esse Ordinem de per se distinctum; quia ordinari non potest Episcopus, qui non est Presbyter; & si ordinaretur sine Presbyterio neque posset validè conficere Eucharistiam, neque validè Clericos ordinare; idè negant per Episcopatum imprimi novum characterem; sed dicunt, characterem Sacerdotalem extendi per novum modum superadditum, cujus virtute potest Episcopus conferre aliis, & Confirmationis, & Ordinis Sacramenta; & quamvis in illa extensione characteris Sacerdotalis detur nova gratia; attamen consecratio Episcopalis non est Sacramentum distinctum ab Ordine Presbyteratus; sed est hujus Ordinis Presbyteratus complementum, & sic cum eo unum, & idem Sacramentum. Idcirco hoc unum, & idem Sacramentum est efficax, & potens in simplici Presbytero ad consecrandam Eucharistiam, & illam offerendam in Altari; in Episcopo autem consecrato, ob prædictam.

dictam extensionem characteris, & perfectissimum complementum Sacerdotii, valet ad alios Clericos ordinandos, ac fideles confirmandos, cæteraque munia Episcopalia obeunda. Layman. *dict. lib. 5. tract. 9. cap. 3. num. 6.* Bonacina, qui alios cumulat, *de Sacrament. Ord. tom. 1. disp. 8. quest. Unica, punct. 1. numer. 3.* novissimè Salmanticenses *de eod. Sac. Ord. tract. 8. cap. 1. num. 29. & seqq.*

24. Quò verò ad Ordines Diaconatum, & Subdiaconatum, pariter dicendum est, utrumque esse Sacramentum, & eorum quemlibet veram Sacramenti rationem habere. De Diaconatu constat, quia illi primi Septem Diaconi ordinati fuerunt ab Apostolis per manuum impositionem, quæ est ritus conferendi Sacramentum. *Act. 6. 9.* in hoc ordine confertur gratia; & ejus institutio est à Christo, ut ait Concil. Trid. *d. sess. 23. can. 6.* ibi: *Hierarchiam Ecclesiasticam esse à Christo Domino institutam, & ipsam constare Episcopis, Presbyteris, & Ministris.* Per ministros autem negari non potest, quòd non veniant Diaconi, & Subdiaconi, qui Sacerdoti celebranti assistunt. Facit Epistola Anastasii Secundi Anno 496. qui ad Anastasium Imperatorem *cap. 7.* scribens dicit: *Per ordinationem Presbyteri, & Diaconi conferri gratiam Sacramenti.* De Subdiaconatu autem intellexit Concilium Florentinum, quòd sit Sacramentum, quando dixit, materiam Sacramenti Ordinis esse rem illam, quæ traditur ab Episcopo, & statim dedit exemplum de Sacerdotio, de Diaconatu, & de Subdiaconatu; quòd non fecisset, nisi censuisset, ordinationem Subdiaconi esse verum, & proprium Ordinis Sacramentum. Ulteriùs à SS. Patribus Subdiaconatus refertur inter Ordines majores, ut ait Concil. Trident. *d. sess. 23. cap. 2.* & perspicuè invenitur extitisse ab ipso Ecclesiæ exordio, & de eo fit mentio in *Can. 42. Apostol.* his Verbis: *Hypotaconus, vel Lector, vel Cantor similia faciens* (idest aleis, velebrietatibus vacans) *vel cesset, vel segre-*

getur. Et ponitur à S. Clemente Papa in *Constit. Apostol. lib. 8. cap. 21.* cùmque huic Ordini annexum sit votum solemne castitatis, necesse est, ut ordinato conferat specialem gratiam pro illo observando, & sic quòd sit Sacramentum.

Pro ordinibus minoribus, quòd quilibet eorum sit Sacramentum, deducitur ex eodem Concilio Florentino innuente materiam, & formam etiam istorum; de illa, dum ait: *Et similiter de aliis* (idest de quatuor minoribus) *per rerum ad sua ministeria pertinentium assignationem;* de ista: *Et sic de aliorum Ordinum formis, prout in Pontificali Romano continetur.* Hoc idem innuit Concilium Tridentinum *d. sess. 23. cap. 3. & can. 3.* ubi nominatis omnibus Ordinibus majoribus, & minoribus, subdit, per Sacram Ordinationem conferri gratiam, & Ordinem esse verum, & proprium Sacramentum; deindè *cap. 4.* subdit, Episcopos habere pro officio, & conferre Confirmationis Sacramentum, & ministros Ecclesiæ ordinare, completens tam in majoribus, quàm in minoribus initiandos; *Et can. 6.* definit, Hierarchiam Ecclesiasticam constantem ex Episcopis, & Presbyteris, & Ministris esse divina ordinatione institutam, & sic significat etiam minores Ordines & à Christo esse institutos, & eorum singulos esse Sacramentum.

Accedit antiquissimus usus Ecclesiæ conferendi hos Ordines minores per traditionem materiæ, & prolationem 26 propriæ formæ, & quòd illorum collatio fuerit semper irreiterabilis, indelebilis, & irrevocabilis; ex quibus inferitur, eos habere veram rationem Sacramenti, aliàs possent reiterari; prout fit de Consecratione Calicis, Altaris, & similium; & ex hac irreiterabilitate inferitur etiam ad impressionem characteris, & ex hoc ad esse Sacramenti. Tandem facit, ex antiquissima Patrum, & Ecclesiæ traditione hos omnes septem Ordines reputatos fuisse esse Sacramenta, à Christo Domino (etsi de 27 eorum initio non constet) instituta, & ut

& ut de talibus mentionem fecisse S. Ignatium Martyrem *dict. Epist. 11. ad Antiochenos*, S. Dionysium *de Eccles. Hierarch.* S. Clementem *libr. 8. Const. cap. 22.* S. Cajum Papam, ut supra *Decis. 4. num. 16.* & habetur *in cap. 1. dist. 77.* & in Concilio Romano S. Sylvestrum Papam, *can. 3.* & proinde ex his omnes Theologi concludenter deducunt, ipsos omnes Ordines esse verè, ac propriè Sacramenta; ut latius demonstrabimus infra, cum singillatim de unoquoque eorum tractabimus; & uniuscujusque materiam, formamque referemus, ut concorditer firmant Layman alios adducens *d. lib. 5. tract. 9. cap. 4.* Sanchez *in Consil. Moral. d. lib. 7. cap. 1. dub. 7.* ubi plurimos Theologos, & Canonistas sic sentientes cumulat. Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 1. num. 14.* Mastrius *dict. disp. 4. num. 24.* ubi ita loquitur: Cum ergo videamus septem hos Ordines, etiam minores includendo, eodem modo, & sub iisdem signis sensibilibus, scilicet forma, & materia in universa Ecclesia in usu, & praxi semper habitos fuisse; nec reperitur quando primò hæc institutio sit facta ab Ecclesia, vel aliquo Concilio, vel Decreto Papali, aut etiam ab ipsis Apostolis; hinc sufficientissimè deducitur, hos omnes Ordines sub his formis, & materiis à Christo Domino fuisse immediatè institutos; & semper habitos fuisse pro Sacramentis.

His ita firmatis, restat, ut argumentis in contrarium supra adductis breviter respondeamus juxta doctrinam Salmanticensium, qui inter Thomistas, sunt egregii, & ejusdem Mastrii, inter Scotistas eximii.

Ad Primum itaque respondetur, quòd licet omnes Septem Ordines, & eorum singuli sint verè, & propriè Sacramenta, nihilominus non sunt septem Sacramenta; sed unum Sacramentum tantum omnes simul unitate, quam habent inter se ad unum completum Ordinem, nempe ad Sacerdotium, in quo omnis plenitudo existit. Ita ex mente S. Thomæ Salmanticenses *dict. tract. 8. cap. 1. num. 17.* ubi dant exemplum de

potestate Monarchica in aliquo Regno, quæ una est, etsi reperitur in diversis gradibus Ministrorum, ut Proregis, Ministrorum, & similium; quod clariùs refulget in Serenissimo Dominio Veneto, in quo unus simpliciter est Principatus; sed reperitur in diversis Consiliis divisus quo ad exercitium; videlicet in Consilio de Quadraginta Civili, & Criminali, novo, & veteri, in Consilio de Decem, in Consilio Rogatorum; quæ tamen diversa Consilia, etsi Supremæ Auctoritatis, non sunt plures, aut diversi Principatus; sed unus tantum, unitate, quam habent inter se ad perfectum, & plenissimum Dominium totius Reipublicæ, residens in Serenissimo Majori Consilio ex omnibus Nobilibus Veneris, ac Patriciis constitutum. Ita de unitate Ordinum, respectu ad Presbyteratum, est dicendum; cum enim omnes tendant ad perfectionem Sacerdotii, in quo completur Dignitas Sacramenti; non dicuntur septem Sacramenta Ordinis, sed unum tantum.

Alio modo Scotistæ respondent, omnes septem Ordines non facere septem Sacramenta, sed esse unum Sacramentum unitate generis propinqui, quòd est Ordo, & est genus subalternum, quia respectu ad septem Sacramenta Ecclesiæ Ordo est species; respectu verò septem specierum Ordinum sub illo contentorum est genus unicam habens naturam, quæ perficitur, & completur in Sacerdotio. Ita Mastrius *in cit. disp. 4. de Sacram. Ordin. num. 18.* ubi dat exemplum de Virtutibus Cardinalibus, quæ in specie sunt plures, & tamen omnes continentur sub genere virtutis moralis, quæ in se una censetur. Apertius ego dicerem ita: Justitia in genere est virtus Cardinalis; & quidem Una tantum Virtus; at sub se habet plures species, nam Justitia alia est legalis, alia particularis; alia est punitiva, alia distributiva, alia commutativa; & huic commutativæ assignantur aliæ species, quas DD. vocant potentiales; & sunt Religio, Pietas, Observantia, Gratia, Gratitude, Veritas, Amicitia, & Li-

& Liberalitas . S. Thom. 2. 2. *qu. 80. Emin. Card. de Lauræa in 3. Sent. tom. 2. de Virtutib. disp. 18. art. 8. num. 200.* ubi ait , quod probabilissimum est , omnes præfatas Justitiæ species essentialiter inter se differre. Modò ad rem nostram . Justitia tanquam Virtus Cardinalis in genere habet sub se prædictas plures species . Omnes species prædictæ habent esse , & propriam rationem virtutis Justitiæ , at non sunt plures virtutes Cardinales , sed una tantum , nempe Justitia ; quia sub hoc genere Justitiæ continentur , & ad hanc virtutem perficiendam , & complendam omnes tendunt , & aspirant , ut ex omnibus simul sumptis resultet integra , ac perfecta Virtus Cardinalis , quæ appellatur Justitia . Igitur simili modo omnes species , & gradus Ordinum sunt quidem Sacramenta , sed faciunt unum Sacramentum Ordinis , quia tendunt ad perfectionem ejusdem Sacramenti ; quod perficitur , & completur in Sacerdotio .

Ad Secundum argumentum respondetur , quòd in Sacramento Ordinis
 32 Presbyteratus dat facultatem consecrandi , sine qua nemo potest exercere validè actum illum ; alii Ordines dant potestatem , non ad validè , sed ad bene exercendos actus proprios eorundem Ordinum . At per hoc non infertur , quòd non sint Sacramenta , quia sine illis , etiam Laici possunt eosdem actus exercere ; nam exercent , sed non ita bene : prout dici potest de Sacramentis Confirmationis , ac Extremæ Unctionis , sine quibus possunt fideles confiteri fidem , & resistere tentationibus Diaboli ; sed non cum tanta energia , quanta si dicta Sacramenta recepissent . Ita Salmanticensis *d. tract. 8. cap. 1. num. 18.* & Mastrius *dict. disp. 4. num. 29. Vers. Ad confirmationem.*

Ad Tertium respondetur , Ecclesiam
 33 expresse non præcipere confessionem Sacramentalem in suscipiendis Ordinibus , sed ejus mentem esse , ut in gratia recipiantur , saltem præmissa contritione , ubi quis esset in mortali ; prout etiam de Sacramento Confirmatio-

nis , & de Sacramento Matrimonii idem sentit . Igitur ex hoc non valet consequentia , quòd omnes Ordines non habeant veram rationem Sacramenti , prout Confirmatio , & Matrimonium Sacramenta sunt , etsi præcisa obligatio non sit imposita suscipientibus confitendi , antequam illa suscipiant . Ita Valentia , Trullench , Aversa , & alii apud Bonacinam *de Sacram. Ord. tom. 1. disp. 8. qu. Unica punct. 2. in fine.* Addens ex hoc (quod non placet , ut infra dicemus) Ordinum exercentem in mortali actum
 34 sui Ordinis non peccare mortaliter , nisi sit Sacerdos , & celebret .

Ad Quartum argumentum respondetur , omnes Ordines esse à Christo Domino institutos , & licet de omnibus non loquatur Scriptura Sacra , de eis testatur Traditio Ecclesiæ à tempore Apostolorum recepta , ut habetur in Concil. Trident. *Sess. 23. cap. 2.* Neque obstat dictum Urbani II. *in cap. Nullus in Episcopum* , *dist. 60.* Nam ibi decrevit , quòd *Nullus in Episcopum eligatur nisi in Sacris Ordinibus religiose vivens fuerit inventus* , Postea declaravit quinam tunc temporis essent Ordines Sacri ? & dixit esse Diaconatum , & Subdiaconatum ; subdens *hos siquidem solos primitiva legitur habuisse Ecclesia* , & dicere voluit , quòd eo tempore Ecclesia reposerat Presbyteratum , & Diaconatum tantummodò inter Ordines Sacros ; tunc enim Subdiaconatus non numerabatur inter Ordines Sacros , ut ait Glossa ibi *in Verb. Habuisse* . Quæ notat , quòd nihilominus erat in usu tempore Apostolorum , ut *in cap. Episcopus* , 35. *dist.* Igitur , ait Urbanus II. quòd soli duo erant Ordines Sacri ; non verò , quòd non essent alii Ordines , quàm duo .

Ad Quintum respondetur ex communi Theologorum , & Canonistarum doctrina , Christum Dominum in omnibus Ordinibus instituisse materiam , & formam genericè , ut utraque esset in rebus sensibilibus , quæ haberent vim denotandi potestatem eorundem Ordinum : voluit autem relinquere Ecclesiæ
 36 facultatem

facultatem determinandi in specie ipsam materiam, & formam; & hinc est, quod in initio Ecclesiæ Diaconi ordinabantur per solam manuum impositionem, deinde per traditionem libri Evangeliorum. *Mastrius d. disp. 4. n. 36.* ut latius dicitur infra, dum agemus de materia, & forma omnium Ordinum.

Ad Sextum argumentum respondetur, Diaconos fuisse electos ab Apostolis non tantum ut obviarent lamentationibus viduarum græcarum, quæ despiciantur circa mensas à Judæis; sed præcipue ut ministrarent Eucharistiam, & deservirent Altari juxta illud *Ad. 2. 42.* *Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus.* Unde Ecclesia in laudem S. Laurentii Martyris, & Diaconi refert in ejus officio verba, quæ ipse protulit ad S. Xistum Pontificem euntem ad martyrium: *Quò progredieris sine filio Pater? Quò Sacerdos Sancte sine Diacono properas? Cui commisisti Dominici Sanguinis dispensationem.* Hoc idem pluribus DD. citatis confirmat Eminent. Card. Brancatius in *Opusc. de Benedict. Diacon. pag. 248.*

Ad Septimum respondetur, S. Anacleum Papam, & S. Damasum non dixisse, Christum Dominum instituisse tantum Ordines duos, Episcopatum, & Presbyteratum, nullos autem alios ministros; quia, ut ex lectura earum Epistolarum manifestè constat, affirmabant prædicti Pontifices, duos tantum esse Ordines, idest gradus Sacerdotum, unum majorum, qui sunt Episcopi, alterum inferiorum, qui sunt simplices Sacerdotes; & sic loquebantur ad eliminandum gradum spurium Chorepiscoporum, qui tunc invaluerat in Ecclesia non sine magna molestia Episcoporum, quorum munia Pontificalia ipsi Chorepiscopi sibi usurpabant. De his plura Gonzalez in *cap. 1. de Privileg. & excessib. Privileg. num. 7. tom. 3. pag. 355.* & Barbosa de *Jure Eccles. Univ. lib. 1. cap. 15. & 16.*

Ad Octavum respondetur negando paritatem inter Sacramentum Baptismi,

& Ordinis; illud enim datur, ut omnes baptizati possint recipere Sacramenta; istud verò ut solus Sacerdos possit consecrare Eucharistiam; Clerici verò inferiorum graduum, ut valeant inservire Sacerdoti celebranti, & se disponere ad suscipiendum Sacerdotium; ad cuius culmen dignitatis non conveniebat unico saltu pervenire; sed gradatim ministrando, & inserviando in minoribus se præparare. Ita *Mastrius d. disp. 4. num. 29.*

Ad Nonum pariter respondetur, esse quidem Sacramentalia ut ritus, & cærimoniarum ante Baptismum, & sponsalia ante Matrimonium: sed Ordinationes sacræ in minoribus ordinibus esse Sacramenta, quia conferunt gratiam, imprimunt characterem, & dant potestatem exercendi officia propria eorumdem graduum. *Mastrius ibid. d. num. 29.*

Ad Decimum negatur consequentia, quia nullus Ordo sive major, sive minor de necessitate Sacramenti requirit continentiam, & horarum canonicarum recitationem. Sed hæc obligationes indigeant sunt de Præcepto Ecclesiæ in majoribus Ordinibus ob reverentiam gradus, & sanctitatem requisitam in tanta propinquitate ad Altare, & ad Divinum Sacrificium. 40

Ad Undecimum respondetur, nihil officere, quod minores Ordines sint Sacramenta, & possint conferri ab Abbate, vel à simplici Sacerdote ex privilegio Papæ, ut dicemus infra de Ministro hujus Sacramenti; quia cum Ordines minores sint remoti à consecratione Eucharistiæ, nullum est inconveniens, quod non solum ab Episcopis, sed etiam à Presbyteris privilegiatis conferantur. *Mastrius d. disp. 4. n. 32.*

Ad Duodecimum rursus negatur consequentia; quia transitus ad Laicalem statum, & Matrimonium, quem faciunt sæpè ordinati in minoribus, non procedit ex deletione characteris, neque ex eo, quod Ordines non fuerint Sacramenta; sed quia id est eis permisum ab Ecclesia, quæ non obligat ad perseverandum in statu Clericali, nisi quando

quando receptus fuit Ordo Sacer, cui annexum est votum solemne castitatis.

Ad Decimumtertium respondetur, etiam minores Ordines institutos fuisse ad inserviendum Sacerdoti consecranti Eucharistiam, etsi remotè, tum quia opus est aperire Ecclesiam, introducere in eam fideles, & expellere infideles; tum quia iidem fideles sunt adaptandi ad recipiendam Sanctissimam Eucharistiam, quod fit per instructionem in doctrina Christiana, & aliis mysteriis fidei; & in his omnibus officiis ordinati in minoribus cooperantur in obsequium Ordinis Sacerdotalis. Præterquam quod disponunt seipfos ad ascensum illius sublimis gradus, laborando in Ecclesia, & inserviando in minoribus.

Ad Decimumquartum respondetur; quod ex traditione Ecclesiæ constat, Ordines minores semper extitisse etiam ab ejus initio, ut ex decreto S. Caii Papæ, & S. Sylvestri, de quibus supra Decif. IV. num. 16. imò ex Epistola S. Cornelii Papæ, qui horum Pontificum fuit prædecessor, de qua in Decif. III. n. 39. Neque obstat, quod apud primi sæculi Patres, Apostolorum discipulos non legantur, aut reperiantur *Acolythi*; nam S. Clemens Papa lib. 3. *Constit. Apost.* cap. 11. commemorat *Diaconos, Lectores, Ministros, Cantores, & Janitores*; observat autem doctissimus *Mastrius dict. disp. 4. num. 34.* quod hæc vox *Acolythis* est vox Græca, quæ Latinè sonat, & interpretatur *Minister*; & ideo, quando S. Clemens Papa Primus, qui fuit Apostolorum discipulus, nominat *Ministros*; per eos intelligit *Acolythis*; & equidem Lexicon Græcum antiquum (quod apud me est) impressum Basileæ Anno Domini 1539. in Verbo *Acolythos*, vertit, *Ministrans in rebus corporis*. Igitur *Acolythi* tunc nominabantur *Ministri*, eorum enim officium præcipuum erat præparare urceolos cum vino, & hostias pro Missa ministrare, idest porrigere Subdiacono deferendas ad Altare; prout etiam lumina præparare in Ecclesia; & Cereos accensos deferre in decantatione Evangelii, ut latè infra Decif. XX. demonstrabitur. Per

Janitores autem non est incongruum intelligere Ostiarios, qui custodiebant januas Ecclesiæ tempore Missæ; & per *Laborantes* alios Clericos Lectores, vel Exorcistas, qui laborabant in explicanda doctrina Christiana fidelibus, & eos edocendo fidei mysteria, & præcepta Decalogi, juxta ministerium ex ordinibus receptis sibi competens. Concordat S. Dionysius Areopagita, & ipse Apostolorum discipulus, dum in libro de *Eccles. Hierarchy. cap. 3.* dicit: *Ministrorum alii stant ad portas Templi clausas, alii aliud proprii Ordinis operantur; alii autem Sacerdotibus proponunt super Altare Sacrum panem, & benedictionis Calicem.* In quibus verbis non obscure designantur, tum Clerici quatuor minorum Ordinum, tum Subdiaconi, qui etiam in illo principio Ecclesiæ erant in usu, siquidem per illa verba *Stant ad portas Templi* innuit Ostiarios; per illa *Alii aliud proprii Ordinis operantur*, denotat Lectores, & Exorcistas; per illa, *Alii Sacerdotibus proponunt super Altare Sacrum panem, & benedictionis Calicem*: designat aperte Acolythis, qui hæc porrigunt Subdiacono. Quare concludenter dicimus, omnes septem Ordines fuisse in usu in primitiva Ecclesia, & vim, ac rationem Sacramenti propriam quemlibet eorum semper habuisse. Plura de antiquitate minorum Ordinum differit Emin. Cardin. Bona *Rer. Liturgic. lib. 1. c. 25.* ubi sub n. 17. refert Doctorem Angelicum opinantem, in primitiva Ecclesia propter paucitatem ministrorum omnia inferiora ministeria Diaconis fuisse solita demandari, ut in *Suppl. 3. p. 9. 37. art. 2.*

Ad Ultimum argumentum non est necessaria responsio, cum jam sub num. 23. supra ostensum sit secundum Scottas esse Sacramentum; & secundum Thomistas habere rationem Sacramenti, non tamen distincti à Presbyteratu, sed tamquam complementum Ordinis Sacerdotalis.

DECISIO VII.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, Materias, & Formas Ordinum esse à Christo Domino institutas. Examinatur ardua illa Quæstio, Cur Græci conferant Ordines Sacros sine porrectione materiæ tangendæ ab ordinato; sed sola manuum impositione? Rationes, & auctoritates pro infallibilitate Concilii Florentini, Eugenii Papæ Quarti, & ipsius Ecclesiæ Romanæ, præcipuè circa materias, & formas Sacramentorum. Dupliciter dicendi modo conciliatur discrepantia Ecclesiæ Græcæ, & Latinæ circa collationem Ordinum.

SUMMARIUM.

1. Materia, & Forma Ordinum an sint institutæ à Christo?
2. Materia, & Forma quænam sit?
3. Materia Ordinum alia remota, alia proxima.
4. Forma Ordinum cur imperative proferatur?
5. Christus instituit materiam, & formam omnium Ordinum? & n. 27.
6. Materiæ, & Formæ Sacramentorum Institutio cur non fuit demandata Apostolis, vel Ecclesiæ?
7. Sacramenta cur immediatè à Christo sint instituta?
8. Apollo, de quo 1. Cor. 1. quisnam esset?
9. Gratia sanctificans à Christo immediatè provenit.
10. Græci cur Ordines Sacros conferant sine materia?
11. Et cum forma deprecativa?
12. Rituales Græci antiqui.
13. Arcudii Corcyrei Græci Tractatus.

14. Quæstio ardua de differentia Ordinationis in Ecclesia Latina, & Græca.
15. Florentini Concilii decretum de materia, & forma Ordinum.
16. Concilia generalia quando sint infallibilia?
17. Papa respondens è Cathedra errare non potest.
18. Ordinum Materia, & Forma an esset in usu ante Eugenium IV.
19. Materiæ Ordinum in Ecclesia Latina congruentia. & n. 20.
21. Græci tempore Concilii Florentini an in collatione Ordinum adhiberent instrumenta pro materia?
22. Philadelphiensis Metropolitæ attestatio de usu instrumentorum in Ordinationibus apud Græcos.
23. Manuum impositio in Scriptura Sacra erat Ordinatio.
24. Arcudii assertio, quòd Græci ordinantur sola manuum impositione.
25. Romæ tenetur Episcopus Græcus, qui ordinat more Græco.
26. Discrepantia Ordinationum Latinæ, & Græcæ Ecclesiæ quomodo concilietur.
27. Christus instituit materiam, & formam Ordinum in genere tantum.
28. Græci essentialiter conferunt eosdem Ordines, quos & Latini.
29. Christus non unam tantum materiam Ordinum, sed plures instituit.
30. Latina Ecclesia cur permittat Ordinationes Græcorum?
31. Ordines per traditionem Instrumentorum quando cœperunt conferri?
32. Ecclesia Romana servat traditiones Apostolorum incorruptas.
33. Errare in fide non potest, nec circa Sacramenta.
34. Ecclesia an possit mutare materiam, & formam Ordinum?

Antequam ad singulorum Ordinum naturam, & proprietates explicandas haberetur accessus, visum fuit necessarium, & opportunum à Studiois nostris.

nostris requirere , *An Christus Dominus*
 1. *assignaverit in individuo Formam , & Materiam pro Sacramento Ordinis ; veluti fecit in aliis Sacramentis , veluti in Baptismo , Eucharistia &c.* Pro faciliiori intelligentia , ac resolutione Quæsti præmiserunt tria .

Primum : Quòd sicut omnia Sacramenta habent suam materiam , & formam institutam à Christo Domino , sine quibus non possunt validè conferri ; ita etiam Sacramentum Ordinis oportet , ut prædictas materiam , & formam à Christo Domino assignatas habeat ; est autem Materia illud , per quod Ordo ab Episcopo confertur . Forma verò sunt verba , quibus significatur potestas , quæ per talem Ordinationem communicatur Ordinato ; ut habetur in Concilio Florentino in *Instruct. Armenor. &c.* docet S. Thomas in *Supplem. 3. p. qu. 34. art. 4. & 5.*

Secundum præmissum : Materia Ordinis , sicut in aliis Sacramentis , est in duplici differentia , alia remota ; & alia
 3. proxima . Materia remota est res illa , quæ traditur tangenda Ordinato ; ut Calix cum vino ; & Patena cum hostia Sacerdoti ; prout Diacono liber Evangeliorum ; de quibus in particulari agemus infra in singulis ordinibus . Materia verò proxima est ipsa traditio rei ab Episcopo facta ; necessitas autem utriusque materiæ prædictæ ex eo resultat , quia illa est materia Sacramenti , per quam Sacramentum conficitur ; sed ad conficiendum Sacramentum non solum opus est re , sed ejusdem rei traditione ; prout in Baptismo , aqua est materia remota ; ipsius verò applicatio per ablutionem est materia proxima .

Tertium præmissum : Forma hujus Sacramenti Ordinis , ut dictum est , sunt verba , quæ profert Episcopus ; quæ quidem verba proferuntur imperativo modo , dicendo : *Accipe potestatem &c.* undè notare oportet , quòd in aliis Sacramentis dicuntur verba modi indicativi , ut *Ego te baptizo &c. Signo te signo Crucis &c.* ea ratione , quia cætera Sacramenta , principaliter sunt instituta ad

sanctificandum suscipientem , ut est particularis persona , at Ordo est institutus à Christo Domino principaliter ad Sanctificationem Ministri , tanquam persona publica in Ecclesia , ideò in isto adhibentur verba imperativi modi , prout in Ministris Reipublicæ , dum eis datur auctoritas dicendo : *Accipe Sceptrum , vel Pileum , vel Baculum potestatis ;* in aliis autem Sacramentis forma significat gratiam significantem , quam operantur in suscipientibus tanquam personis privatis ; & sufficit eam indicare per verba modi indicativi . Ita S. Thomas in *cit. quæst. 34. art. 4. & Sotus in 4. dist. 24. qu. 1. art. 8.*

His ita præmissis pro responsione ad Quæstum dictum fuit , quòd absque ulla hæsitazione , materia , & forma Sacramenti Ordinis instituta , & determinata fuit à Christo Domino . Fundatur hæc responsio in Tridentino Concilio *sess. 7. Can. 1.* in quo diffinitum est , omnia septem Sacramenta esse instituta à JESU CHRISTO Domino nostro . Ergo ab ipso fuerunt instituta materia , ac formæ Sacramentorum omnium ; quia sine materia , & forma non esset Sacramentum . Spectabat autem ad Christum instituere , & determinare materiam , & formam Sacramentorum , quia Sacramenta sunt fundamenta Ecclesiæ , quæ ex latere Christi prodixit , undè scripsit S. Ambrosius *lib. 4. de Sacram. cap. 4. Author Sacramentorum quis est , nisi Dominus JESUS ?* Idcirco instituere , & determinare materias , & formas Sacramentorum non fuit demandatum Apostolis ; qui non fuerunt auctores , sed dispensatores Sacramentorum , juxta illud Pauli *1. Cor. 4. Sic nos existimet homo , ut ministros Christi , & dispensatores Mysteriorum Dei .* Næc fuit concessum Ecclesiæ , quæ non habet potestatem excellentiæ Sacramentis superiorem ; sed tantum ministerialem , & Sacramentis alligatam ; itaut possit quidem mutare cæremonias accidentales in eorum administratione ; salva tamen 7
 semper substantia à Christo Domino instituta , ut declaravit idem Concilium Triden-

Tridentinum *sess. 21. cap. 2.* Et equidem congruum fuit, ut Sacramenta, & eorum materiæ, & formæ instituerentur immediatè à Christo Domino ob tres præcipuas rationes, quas ponit S. Thomas 3. p. q. 64. art. 4. ad 1. & ad 3. Prima fuit ob hominum utilitatem, ne in alio homine spem ponerent. Secunda, 8 ne essent diversa Sacramenta, ex quibus divisiones, & schismata orirentur, sicut apud illos, qui dicebant 1. Cor. 1. *Ego sum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cepha.* (Apollo erat Judæus quidam Alexandrinus genere, Vir eloquens, potens in scripturis, qui fidem Christi magno fervore prædicabat, ut notat Cornelius à Lapide *Act. 18. 24.* & hoc nomen Apollo est indeclinabile, ac diversum ab Apolline Deo gentiliū.) Tertia, ne essent multa capita in Ecclesia. His quartam congruentiam addit Emin. Cardin. de Lugo de Sacram. *disp. 2. num. 83.* quia Sacramenta causant efficaciter gratiam; idcirco non poterant ab alio, quàm ab ipso Christo, qui est Auctor gratiæ, & propter unionem hypostaticam habuit potestatem excellentiæ, per quam & leges ferre, & 10 Sacramenta instituere, gratiamque dare ei concessum fuerat. Idem observant Salmanticenses *tract. 1. de Sacram. cap. 3. num. 21.* Gobatus *tract. 1. num. 15.* & Layman *lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 1.* Igitur sicut Christus instituit Sacramentum Ordinis, ita ab ipso met Christo fuerunt determinatæ materiæ, & formæ omnium Ordinum, ut latissimè probat ex Canonistis Fagnanus *in cap. Cum venisset, à num. 80. & seqq. de Sacra Unct. tom. 2.*

11 Cæterum hac responsione stante, insurgit difficultas magna ob praxim diversam, quam servant Græci cum omni Ecclesia Orientali in conferendis Ordinibus absque ulla traditione materiæ, seu Instrumentorum, sed per solam manuum impositionem super caput Ordinandorum; & cum verbis deprecativis, ut constat ex pluribus Euchologiis, & 12 Ritualibus Græcis antiquis, antiquioribus, & antiquissimis, quos per exten-

sum ponit Joannes Morinus *De Sacram. Ordin. part. 2. à pag. 52. & seqq.* nec non 13 Gaspar Ivenim *in Commentar. Hist. & Dogm. de Sacramentis tom. 2. Dissert. 9. Quæst. 9. cap. 1. pag. 943.* de qua praxi mentionem faciunt etiam Salmanticenses *De Sacram. Ord. tract. 8. cap. 2. num. 6.* Emin. Card. de Lugo *De Sacram. in gen. d. disp. 2. num. 85.* Cotonius *lib. 2. Controuv. 1. num. 19.* Emin. Card. de Lauræa *de Sacram. Ord. disp. 6. num. 52.* & copiose Fagnanus *in cit. cap. Cum venisset, à num. 90. De Sacra Unct.*

Hæc attenta Praxi diversa Græcorum doctissimus Diana *part. 8. tract. 1. resol. 14 42.* reposita in Opere Coordinato *tom. 3. tract. 1. resol. 67.* appellat hanc quæstionem satis arduam, propter quam torquentur doctissimorum hominum ingenia; siquidem habemus doctrinam Concilii Florentini in Bulla Eugenii Quarti, in qua pro instructione Armenorum S. 15. ita definitum fuit: *Sextum Sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur Or-* 155 *do; sicut Presbyteratus traditur per Calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem. Diaconatus verò per libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus verò per Calicis vacui cum patenæ vacuæ superposita traditionem. Et similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Forma Sacerdotii talis est: Accipe potestatem offerendi Sacrificium in Ecclesia pro vivis, & mortuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Et sic de aliorum Ordinum formis, prout in Pontificali Romano latè continetur.* Hæc Bulla incipit: *Exultate &c.* & inter illas Eugenii IV. est *Constitutio XIX.* solemniter publicata in Concilio Generali habito Florentiæ, præsentem eodem Eugenio IV. Anno Domini 1439. die 22. Novembris; Pontificatus ejus Anno nono.

Cum igitur diffinitum sit ab ipso Ecumenico Concilio, præsentem, & approbante Papa, quòd Materia Sacramenti Ordinis sit res illa, quæ per Episcopum tangenda traditur Ordinandis; Forma verò illa verba, quæ in ejusdem rei.

rei traditione proferuntur; dicendum est, hanc esse materiam, & formam Ordinum ea ratione, quia Decreta Conciliorum
 16 generalium, per Papam approbata, in rebus concernentibus articulos fidei, vel Sacramenta, sunt infallibilia; & esset hæresis de eorum veritate dubitare; ut docent Theologi, ac Canonistæ, & præcipue Emin. Card. de Lauræa in 3. *Sent. tom. 3. in tractatu de Fide disp. 5. art. 2. §. Unico per tot.* Cotonius lib. 3. *Contror.* 10. num. 62. & 63. atque Fagnanus in cap. Antigonus à num. 31. & seqq. de *Pactis*, in d. tom. 2. pag. 535. Et circumscripta ejusdem Concilii infallibilitate Constitutio Eugeniana supradicta processit ab ipso Papa tanquam universali Ecclesiæ Pastore; qui ita respondit
 27 ex Cathedra; unde sequitur, quod errare non potuerit ob promissam ei à Deo infallibilitatem juxta, illud *Luc. 22. 32. Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua;* & hoc late probant S. Thomas 2. 2. q. 1. art. 10. Emin. Card. de Turrecrem. lib. 2. de *Eccles. cap. 19.* & Theologi, ac Canonistæ plurimi, quos cumulat Barbosa de *Jure Eccles. Univ. lib. 1. cap. 2. à num. 38.* & seqq. & à me demonstratum fuit de Sacramento Pœnitentiæ Decis. 19. num. 19, ubi alios DD. allegavi.

Confirmatur veritas diffinitionis prædictæ, quia determinatio Eugenii IV.
 28 non fuit res nova, sed quæ erat in usu per plura antea cta sæcula; nam, quod traditio instrumentorum in ordinibus sit materia Sacramenti Ordinis, docuit Scotus, qui vivebat Anno 1300. & SS. Thomas, & Bonaventura, qui id scripserunt Anno 1250. De eadem locutus fuit Petrus Lombardus Magister Sententiarum Anno 1140. Sed & ante illum mentionem faciunt ejusdem materiæ Ordinum Rituales Manuscripti S. Germani à Pratis, & Tilianus, ut testatur Menardus in *Notis ad lib. Sacram. S. Gregorii Papæ pag. 292.* quos conscriptos esse ait in Præfatione sui Operis circa Domini Annum millesimum. Ulterius in Ordine Romano, quem citat Albinus Alcuinus, qui vivebat Anno 778: fit

mentio de porrectione Calicis cum vino, & patenæ cum pane in ordinatione Sacerdotum, ut refert Sarnellius *Epistol. Ecclesiasticar. tom. 1. Epist. 39. pag. 294.* En itaque usus conferendi Sacramentum Ordinis per traditionem materiæ, qui vigeat per septem sæcula in Ecclesia Latina ante Eugenium IV. & creditur provenisse ab Apostolorum Principe Petro, etsi de eo nullus scripserit tanquam de re extra controversiam versante.

Accedit & illa ponderosa ratio, quia in omnibus Sacramentis Materia, & 19 Forma debet esse talis, quæ demonstret exterius operationem interiorum, quam facit Sacramentum, ut ait S. Thomas in 4. *dist. 3. q. 1. art. 3. q. 1. ad 4.* Bene itaque traduntur instrumenta tangenda ab ordinando in omnibus ordinibus tanquam materiam Sacramenti, quia per ea demonstratur potestas collata in ipso Ordine; ut patet tam in minoribus, quam in majoribus Ordinibus; datur enim Subdiacono pro materia tangenda
 20 Calix vacuus, & patena, atque liber Epistolarum ad denotandum, quod sit habilis ad deferenda in Altare vasa Sacra pro Sacrificio, & ad Epistolam legendam. Diacono autem per librum Evangelii innuitur jus illud prædicandi; & Presbytero per Calicem cum vino, & Patenam cum pane facultas, quæ ei datur, consecrandi in Missa Corpus, & Sanguinem Domini, ut differit Reginaldus lib. 30. cap. 3. per totum.

Sed nec illud est omittendum, quod scribit Fagnanus in cit. cap. Cum venisset num. 75. de *Sacra Unct.* scilicet probabile esse, quod olim in Ecclesia Orientali, & tempore Concilii Florentini, Ordines conferrentur per traditionem instrumentorum, & non per solam manuum impositionem; quia cum in eo Concilio actum sit de unionem Ecclesiæ Orientalis cum Occidentali, & terminati fuerint articuli de Processione Spiritus Sancti, de Purgatorio, de Primatu Ecclesiæ Romanæ, & de Consecratione in fermentato, in quibus Græci discrepabant ab Ecclesia Latina; non
 21 est ve.

est verisimile, quòd nihil actum esset de collatione Ordinum sine traditione Instrumentorum, si tunc fuisset in usu apud Græcos ordinare Clericos absque dicta traditione cum tanta discrepantia Ecclesiæ Latinæ. Idcirco subdit ibidem Fagnanus, quòd in quodam libro Græco, seu Opusculo de Sacramentis Gabrielis Metropolitani Philadelphien. edito Anno 1600. legitur, *Materiam Ordinis Sacerdotalis esse Sacratissimum Panem;*

- 22 *& Sacrorum Vasorum numerum;* seu, ut alii exponunt, *quantitatem;* & reliqua cujusque Ordinis propria, uti moris est. Hoc opusculum integrum habetur apud Morinum *de Sacram. Ordin. part. 2. pag. 163.* Imò subdit idem Fagnanus, se curasse, ut insignis Religiosus Sacræ Theologiæ Lector, & ex primariis Venetorum familiis percunctaretur à Græcis, Venetiis degentibus, quid hac in re observarent? Et responderunt, se, & omnes Græcos non sola uti impositione manuum in ordinandis Sacerdotibus; sed panem in Patena, & vinum in Calice ordinandis tangendum porrigere. Unde sic ibidem concludit Fagnanus: *Probabilius est igitur hunc morem ordinandi sine traditione Instrumentorum, nec olim viguisse, nec hodie vigere in Ecclesia Græca; ac si fortè aliquando contrarium fuerit observatum; hujusmodi errorem irrepsisse post Concilium Florentinum; quemadmodum etiam per plures alii errores irrepsere, post recidivum Schisma, & inexcusabilem recessum ab unione Ecclesiæ Romanæ.*

- 23 Porro tria sunt, quæ non sinunt acquiescere dictis per hunc eximium in Curia Romana & Canonistam, & Prælatum, Sacrarum Congregationum Cardinalium Secretarium præstantissimum. Unum est, quòd in locis Sacræ Scripturæ, & in Conciliis citatis apud Dianam Coordinatum *d. tom. 3. tract. 1. resol. 67. num. 10.* in quibus agitur de Ordinatione Diaconorum, & Presbyterorum, fit mentio tantum de manuum impositione prout etiam in Ritualibus Græcis antiquissimis, qui habentur impressi apud eundem Morinum *part. 2.*

*Alterum est, quòd Petrus Arcudius Coryrensis lib. 6. de Sacram. Ord. cap. 3. reprehendit supranominatum Metropolitanam Philadelphiam de prædicta assertione, quòd apud Græcos Materia Sacerdotii sit Sacer panis, & certus instrumentorum numerus, affirmans, quòd Græci in Sacris ordinantur sola Pontificis manuum impositione; quod repetit cap. 5. concludens, præter manus impositionem, nullam aliam apud Græcos reperiri Materiam in ordinationibus. Porro Jo: Baptista Catumstyrites Italogræcus in suo tractatu De vera Utriusque Ecclesiæ Sacramentorum concordia. Accus. 82. protestatur, doctrinam Philadelphienis esse veram; Arcudii autem librum pluribus in locis fuisse à Græcis Schismaticis depravatum. Tertium, quòd peculiaris Bulla Clementis VIII. incipien. Sanctissimus Dominus noster &c. dati 31. Augusti 1595 ex sententia S. Congregationis super reformatione Græcorum, decernit, Romæ habendum esse Episcopum Græcum Catholicum, qui Clericos Græcos Episcopis Latinis Italiæ subjectos, cum eorum dimissoriis ordinet ritu Græco: idest non per instrumentorum traditionem, sed sola manuum impositione, ut oculis propriis vidisse Romæ testatur Emin. Card. de Lugo *d. tract. de Sacramentis in genere disp. 2. num. 85.* his verbis: *Nunc in Ecclesia Græca non solum Episcopi Schismatici; sed Catholici etiam, & qui Romæ degunt, dum Græcos Presbyteros ordinant, sciente, & consentiente Summo Pontifice (me præsentem) non per Calicis, & Patenæ porrectionem id faciunt, sed per manus impositionem super caput ordinandi. Ergo non est damnanda à nobis Ecclesia Orientalis ob hunc ritum, & modum ordinandi, quem Summi Pontifices sciunt, tolerant, non condemnant, imò etiam Romæ permittunt; ut latissime demonstrat Morinus de Sac. Ord. part. 1. cap. 4. ubi allegat Bullas Leonis X. Clementis VII. & VIII. nec non Pauli V. & Urbani VIII. Summorum Pontificum approbantium Græcos ritus**

tus in Ordinationibus Sacris.

- Pro Conciliatione hujus discrepantiæ, & resolutione tantæ difficultatis, duos reperiō apud Doctores respondendi modos. *Unus* est, quod Christus Dominus non determinavit in specie Materiam, & Formam hujus Sacramenti Ordinis; sed eas genericè tantum instituit; ut scilicet pro materia adhiberetur ali-
- quod signum sensibile significativum potestatis, quæ traditur; & pro forma adhiberentur verba sufficienter exprimentia eandem potestatem. Hinc fit, quod utraque Ecclesia Latina, & Græca servat essentialiter Materiam, & Formam à Christo institutas, quamvis determinatio signi sensibilis, & materialis prædictam potestatem significantis diversa sit apud Græcos, & Latinos; quia illi utuntur tantummodò impositione manuum, cum verbis indicantibus (etsi non ita clarè) facultatem spiritualem, quam recipiunt ordinati: at Ecclesia Latina præter manuum impositionem in Ordine Diaconatus, & Presbyteratus, utitur traditione libri Evangeliorum in illo; & Calicis cum vino, ac Patenæ cum pane in isto, ad majorem expressionem ejusdem potestatis ab Ordine collato provenientis. Ex his sequitur, quod Ordines, quos confert Ecclesia
- Græca non sunt diversi, nec specie distincti ab illis, qui conferuntur in Ecclesia Latina, sed tantum accidentaliter differunt: licet enim habeant diversas materias, & formas; illa tamen diversitas non est formalis, sed tantum materialis, eò quod ordinantur ad eundem effectum significandum, & causandum; unitas autem, vel diversitas specifica signi sumitur ex unitate, vel diversitate specifica rei significatæ. Ita respondet numerus ferè innumerabilis Doctorum, quos citat, & sequitur Diana *part. 6. tract. 8. resol. 18. Item part. 8. tract. 1. resol. 42. Nec non part. 10. tract. 11. resol. 65. Quæ nunc extant in Coordinato tom. 2. tract. 5. resol. 1. & resol. 2. prout etiam in tom. 3. tract. 1. resol. 67. inter quos Eminentissimi Cardinales Belarminus De Sacram. Ord. lib. 6. cap. 7.*

in fine; & de Lugo de Sacram. in genere disp. 2. sect. 5. n. 86. Petrus à S. Joseph, Amicus, Jo: Præpositus, Arcudius, Fornarius, Vasquez, Franciscus de Lugo, & alii, quibus adstipulantur doctissimi Salmanticenses de Sacram. in genere tract. 1. cap. 4. n. 48. & tract. 8. cap. 2. n. 5. Gonetius tom. 5. tract. 7. de Sacram. Ordin. disp. 2. n. 62. Fagnanus in cit. cap. Cum venisset. De Sacra Unct. n. 28. ubi alios allegat; & his omnibus addo Emin. Card. de Lauræa in 4. Sent. tom. 3. disp. 6. num. 103. ita scribentem: Christus instituens Ordinem, assignansque Materias, & Formas Ordinum in genere, permittens, ut Ecclesia determinaret sensibilia, quæ significarent collationem alicujus potestatis, habuit pro objecto non hoc, vel illud sensibile tantum, puta impositionem manus, vel traditionem libri, aut utrumque; sed hæc, & alia, quæ vellet Ecclesia deputare. Et num. 171. ita subjungentem: Replico, aliter non posse hæc salvari (scilicet discrepantiam Ecclesiarum Græcæ, ac Latine in collatione Ordinum) nisi dicatur, quod Christus Dominus, Materias Sacramenti Ordinis, sicut & Formas determinavit in genere; ut scilicet res quædam tradantur, & verba proferantur, quæ significant collationem alicujus potestatis. Hoc enim modo salvatur varietas hæc Materialium.

Alter modus respondendi, ac conciliandi supradictum discrimen utriusque Ecclesiæ est; dicere, quod Christus Dominus determinaverit Materiam, & Formam Ordinum non tantum in genere, sed etiam in specie; non tamen unam tantummodò, sed multiplicem, videlicet tam illam, quæ adhibetur in Ecclesia Latina, quam illam, quæ utitur Ecclesia Græca; itaut sub disjunctione, vel hanc, vel illam Ecclesia usurparet secundum quod magis expedire arbitraretur, attenta regionum, vel temporum diversitate. Hanc responsionem tradit Cotonius *d. lib. 2. de Sacramentis Controv. 1. num. 20.* quam etiam docuisse dicit Emin. Card. Pallavicinus *lib. de Sacramentis cap. 4. num. 66.*

rum. 66. & ante ipsum Eminen. Card. de Lugo d. disp. 2. sect. 5. & magis explicitè in disp. 7. num. 8. ubi ita concludit: *Adverte, cum dicimus, Christum instituisse per se omnia, & singula Sacramenta, non intendere nos, singulorum materias fuisse omnino determinatas à Christo; nam ut vidimus disp. 2. sect. 5. Christus in aliquibus Sacramentis solum determinavit materiam in genere, verbi gratia in ordine ad actionem externam, quæ sufficienter significet traditionem potestatis. Unde idem Ordo Sacerdoti apud Latinos confertur per porrectionem Hostiæ, & Vini &c. apud Græcos verò per solam manuum impositionem, cum verbis significantibus traditionem potestatis. Utraque autem materia fuit à Christo instituta non determinatè, sed disjunctim, ut supra diximus.*

Ex his duobus Primus modus dicendi est communior apud Doctores; sed Cottonius d. lib. 2. Controv. I. num. 24. ait: *Mihi placet posterior ille dicendi modus; nimirum quia hoc modo redduntur probabiles omnes mysticæ, atque arcane significationes circa ejusmodi materias, & formas, utpotè quarum Auctor præ Summa Sapientia nullam quantumvis abditissimam congruentiam in ipsis non vidit. Eligat studiosus ex his modis illum, qui sibi magis arridet; ex utroque enim bene inferitur id, quod scribit Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. d. disp. 6. num. 53. quòd materia, & forma Græcorum in Ordinibus conferendis una, & eadem essentialiter est cum Latina; utraque enim significat dari aliquam potestatem ordinato; alioquin Ecclesia non permisisset, ut Græci ita ordinarentur, eò vel maxime, quia Ecclesia Latina sæpè eorum ritus reformavit, & nullum prorsus verbum fecit de modo conferendi Sacramentum. Ordinis apud eosdem Græcos, quod præsertim fuerat faciendum in Concilio Florentino, ubi de tollendis Græcorum erroribus diu actum est, prout etiam ante sub Innocentio IV. Conf. 14. Incipien. Sub Catholicæ. de quo diximus supra Decis. III. num. 46.*

Adhuc autem fieri potest hæc instan-

tia. Quonam tempore Ecclesia Latina cepit ordinare Clericos per instrumentorum traditionem? Respondetur, credendum esse, quòd usque ab ejus initio, & postquam Divus Petrus Sedem suam Apostolicam Romæ firmavit. Et si enim nihil reperiatur scriptum in Conciliis, vel apud SS. Patres de hac instrumentorum traditione; nihilominus cum nemo possit ostendere, quando cæperit; sequitur ex traditione Apostolica cæpisse, & semper in Ecclesia Latina continuasse; Ecclesia enim Romana servat traditiones Apostolorum incorruptas, & non docet nova, sed antiqua. cap. Præceptis. 12. dist. Julius I. Epist. 3. cap. 35. Pelagius II. Epist. 5. 7. & 8. Et ipsa numquam erravit in fide, sed nec errare potest. cap. A recta. cap. Memor sum. cap. Hæc est fides, cum seqq. 24. q. 1. præsertim circa doctrinam Sacramentorum. cap. Ad abolendam. 33. De Hæreticis. Et tanti ponderis est traditio Ecclesiæ, quanti ipsa Scriptura. cap. Catholica. & cap. Ecclesiasticarum. 11. dist. quod eruditè demonstrat Sarnellius tom. 2. Epist. 40. per totam. Idcirco nihil officit, quòd in primis Ecclesiæ Sæculis non reperiatur scriptum, quòd Diaconi per libri Evangeliorum traditionem; Sacerdotes per Galicis cum vino, & Patenæ cum Hostiæ porrectionem ordinarentur, quia credendum est, id ex antiquitate traditionis semper in Ecclesia Latina fuisse in usu; ut optimè firmat Cottonius d. lib. 2. Controv. 1. num. 24. & facit d. cap. Ecclesiasticarum. 11. dist. in quo referuntur plures functiones sacræ, quæ fiunt in Ecclesia, & nullibi sunt scriptæ; sed tantum ex traditione observatæ. Tantò magis, quia ut docet S. Thomas in 4. dist. 7. q. 1. art. 1. essentialia Sacramentorum occultabantur in primitiva Ecclesia ob irrisum gentilium, & deinde SS. Patres nominarunt Ordinationem per antonomasiam *Manuum impositionem*; quia sic eam nominarunt Apostoli, ut docet scribit Fagnanus tom. 2. in cap. Presbyter. num. 38. & 39. De Sac. non iteran.

Quòd si quis petat; an hodie Ecclesia possit

G

possit

possit mutare materiam, & formam Ordinum, & alias confimiles introducere?
 34 Respondet Emin. Card. de Lauræa *disp.* 5. de Sacram. Ord. num. 49. Se non audere dicere pro, vel contra. Utrumque posse asseverari; sed Romanæ Ecclesiæ iudicio id esse relinquendum. Fagnanus autem in cit. cap. Cum venisset. num. 89. de Sacra Unct. adhæret negativæ ob rationes ibi per eum allegatas.

DECISIO VIII.

ARGUMENTUM.

Disputatur, An in collatione Ordinum materia sit tangenda Tactu physico, vel sufficiat Tactus Moralis? Præmittitur elegans narratio quinque sensuum exteriorum hominis, & eorundem utilitas, ac excellentia. Indè ostenditur, sensum Tactus ob præstantiam Manus humanæ præcellere in multis, præsertim ex dignitate Sacerdotali, quam Homo acquirit tactu materiæ in Ordine Sacro. Resolvitur Quæstio pro Tactu Physico, Ratione, Auctoritate DD. & Tatiore opinione, quæ in consecratione Sacramentorum semper est amplectenda.

SUMMARIUM.

- 1 Tactus materiæ in Ordinatione an sit de necessitate Sacramenti?
- 2 Sensuum quinque exteriorum hominis quis sit dignior?
- 3 Auditus utilitas in homine.
- 4 Surdi à natiuitate remanent semper muti.
- 5 Visus quàm utilis, & necessarius? Ejus Laudes.
- 6 Odoratus nobilitas, & utilitas.
- 7 Astomi qui sint? & ubi sint?
- 8 Gustus utilitas, necessitas, & officium.

- 9 Tactus an sit dignus laude?
- 10 Manus hominis cæteris sensibus præcellunt. Earum laudes.
- 11 Manus aliorum membrorum officia suppleant.
- 12 Manus Ordinantis, & Ordinandi conficiunt Sacramentum Ordinis.
- 13 Sacerdotis dignitas, & excellentia.
- 14 Tactus, ac Manus summopere custodiendæ.
- 15 Ursini Presbyteri moribundi dictum.
- 16 Mulierum manus non tangendæ.
- 17 Episcopus Fundanus tentatus à diabolo erga Sanctimonialem.
- 18 B. Jordani Generalis Prædicatorum dictum.
- 19 S. Niceti Episcopi rigor neque pueros tangentis.
- 20 Tactus alius Physicus, alius Moralis.
- 21 Præceptum Ecclesiæ de tangenda Materia realiter in Ordinatione.
- 22 Tactu Physico, vel Morali an sit tangenda Materia de necessitate Sacramenti? & num. 26.
- 23 Acceptio rei in civilibus sit moraliter.
- 24 Parvuli an validè possint Ordinari? & num. 32.
- 25 Matrimonii Sacramenti quænam sit Materia? & num. 33.
- 27 Tactus Physicus materiæ in Ordinibus est de necessitate Sacramenti.
- 28 Sollicitudo Ordinantium, ut Ordinandi tangant physice materiam.
- 29 Accipe Verbum requirit tactum physicum.
- 30 Sacramentorum effectus causatur in tactu physico materiæ.
- 31 Argumentum non valet de contractibus ad Sacramenta.
- 34 Dominii, ac possessionis differentia.
- 35 Propositio damnata, quòd in Sacramentis sufficiat opinio probabilis.
- 36 Tactus Physicus materiæ omninò faciendus in Ordinatione.
- 37 P. Cardenas doctrina de Tactu physico in Ordinibus.
- 38 P. Thyrsi Gonzalez opinio de eodem Tactu physico.

Succes.

SUCCESSEVE ad generalem intelligentiam hujus Ordinis Sacramenti proposita fuit hæc Quæstio resolvenda, *An sit de necessitate Sacramenti Ordinis, ut qui initiantur tangerent materiam? & quomodo debeant illam tangere?* Ad ornatum materiæ ante resolutionem Quæstionis, Studiosi nostri tria præmiserunt.

- Primum; quod in homine sunt quinque sensus exteriores, *Auditus, Visus, Odoratus, Gustus, & Tactus*; ideò disputant Philosophi, quis eorum sit dignior, ac nobilior? Alii volunt nobiliorem esse *Auditum*; qui quidem utilis est hominibus dormientibus, & vigilantibus; nam dormientes si quis eos aggrediatur, sono perterriti possunt ferri; vigilantes autem, quia audientes aliorum sermones, & discursus, fiunt sociabiles; consistit enim societas hominum in narratione, & auditione. Maxime verò *Auditus* inservit ad acquirendas scientias; quisque enim nostrum Doctore indiget, ut plenior habeat cognitionem rerum omnium, imò sine auditu non posset homo cognoscere ipsum Deum, ejusque Divinam Fidem; & Legem apprehendere juxta illud, *Fides ex auditu. Rom. 10. 17.* & evaderet similis bestiis; & hac de causa diximus in tractatu de Pœnitentia Decif. 22. num. 6. ex doctrina Aristotelis de *Hist. Animal. lib. 4. cap. 9. num. 10.* eos, qui sine auditu nascuntur, & sunt
- 4 Surdi à nativitate, remanere mutos toto cursu vitæ suæ; quia loquelam acquirere non possunt, nec linguam in prolatione verborum excitare, cum alios homines loquentes non audiant. Alii arbitrantur sensum *Visus* esse nobiliorem cæteris, quia est magis utilis, ac necessarius; & in primis *Visus* habet objectum nobiliorem, & universaliorum, nempe lucem, & colores; lux enim convenit etiam cœlestibus corporibus; estque inter omnia alia sensibilia qualitate simplicior, purior, & immaterialior. Actus insuper videndi est certior quolibet alio actu sensibili cæteris paribus; unde objecta *Visus* for-

tiùs movent phantasiam, & intellectum; ut patet in somniantibus, qui magis somniant de rebus visis, quàm de aliis perceptis ab aliis sensibus; tum quia *Visus* potest duo contraria, ut album, & nigrum, simul distinctè cognoscere; quod aliis sensibus non competit, vel saltem non ita perfectè; quia vel sensatio unius impedit alterius sensationem; vel si ambo contraria percipiuntur, hoc fit indistinctè, & confusè. Præter hoc organum *Visus* est nobilioris complexionis cæteris sensoriis; & per visum cognoscere possumus magnitudinem cujuscunque molis, quod nequit fieri aliis sensibus. *Odoratus* non defuit motiva nobilitatis, tum quia per olfactum homo suaviter respirat, & attrahit aerem ad refrigerandum cor, & cerebrum; magnum autem incommodum est illis, qui stipatum habentes nasum, coguntur ore continuò aperto respirare: tum etiam quia confortatur cerebrum, & recreatur homo, dum odores pretiosos florum, muschi, ambrae, aut aliarum compositionum fragrantiam per olfactum assumit; & quodammodò attribuitur iste Sensus ipsi Deo, qui purissimus spiritus est, juxta illud oblato per Noe sacrificii: *Odoratusque est Dominus odorem suavitatis. Genes. 8. 21.* Præterquam quod sensus odoratus etiam ad nutritionem corporis, & ad conservationem vitæ deservit, si vera sunt, quæ scribit Plinius *lib. 7. cap. 4.* his verbis: *Ad extremos fines Indiæ ab Oriente circa Fontem Gangis Assorum gentem sine ore, corpore toto hirtam, habitu tantum viventem, & odore, quem naribus trahunt. Nullum illis cibum, nullumque potum; tantum radicum, florumque varios odores, & sylvestrium malorum, quæ secum portant longiore itinere, ne desit olfactus.* Alias quoque vivere gentes solo odore fructuum, florum, & herbarum, quas olfactui, & naribus, non stomacho condiunt, narrat P. Nierembergus *lib. 8. Hist. Nat. cap. 1.* quem refert P. Schottus in *Physica Curiosa tom. 1. lib. 3. cap. 11. §. 3.* En igitur *Odoratus* excellentia.

Verùm *Gustus* eò videtur cæteris sensibus nobilior, quò est magis omnibus necessarius; ex illo enim dependet vitæ
 8 conservatio, & nullum est animal volatile, & aquatile, vel terrestre, cui detur vivere absque sensu gustus; quòcirca docet Aristoteles *lib. 2. de Hist. Animal. cap. 15. num. 2.* quòd omnia animalia, quæ aerem recipiendo respirant, habent gulam, asperam arteriam, & pulmonem, & quamvis in aliquibus videatur non esse gula, tamen penes os est ipsa arteria ad recipiendum cibum. Hujus sensus officium est discernere sapes, & residet præcipuè in acumine linguæ; hinc subdit Aristoteles *lib. 4. de part. anim. cap. 11. num. 4.* quòd lingua est data animali, ad hoc ut dum cibum mandit, prægustet saporem cibi; & hæc est excellentia hujus sensus, quia ex eo pendet vita; siquidem animal, ut vivat, debet nutrir, ut autem nutriatur, debet habere sensum discretivum alimenti, hoc est gustum. *Arist. libr. de Sensu, & sensib. cap. 1. num. 6.*

Tandem de sensu *Tactus* pauca dicunt Philosophi ad ejus nobilitatem extollendam; satis enim dixisse credunt, asserentes de eo, quod est commune omni animali, nam nullum animal sine eo existere potest ex *Aristot. 3. de Anima 62.* bonum autem quò communius, eò præstantius; ut de hoc, & de aliis prænaratis sensibus differit doctissimus *Mastrius in Arist. tom. 3. in lib. de Anima disp. 5. num. 6.* At insurgunt Medici; & hoc est

Secundum præmissum. Insurgunt, inquam, Medici ad præconizandam excellentiam sensus *Tactus*; qui, etsi per totum corpus diffusus, suam habet residentiam in manibus; advertunt, quòd Manus hominis plerisque aliis sensibus; & membris nobilitate, & utilitate præcellunt; hoc enim unico Manuum instrumento, veluti *Rationis* satellite, ipsa *Ratione* dictante, cætera animalia Homo domat, ut ait *Galenus libr. 11. de Usu part.* & Manus hominis ministræ sunt sapientiæ, & rationis, ut dicebat *Cælius Rhodigin. lib. 4. Lect. antiq.*

cap. 3. sine quarum auxilio veluti emortuus homo, & inermis omninò existens, facilis præda fuisset sævioribus feris, & quocumque bruto infelicio. Summo ergo summi Opificis beneficio Manus homini datæ sunt; quibus non modò ipse sibi in necessariis opem ferret, sed & cæteris animantibus; qualis namque esset facies terræ, qualem spiraret horrorem, nisi manibus hominis coleretur, ac custodiretur? Et ex his Sensus *Tactus* in manibus præcipuè residentis excellentia, nobilitas, & utilitas innotescit. Sed ulterius Manus hominis non solum præstant in suo proprio munere, sed sæpè etiam suppleant aliorum membrorum defectum; nam oculo in tenebris, aut ex cæcitate non vidente, Manus ipsa præcedens aut errantes dirigit gressus, aut vacillantes baculo sustinet; & per Manum offendicula quæque obvia evitantur. Lingua non potente ob morbum, seu ob externi idiomatis ignorantiam mentis conceptus exprimere, Manus ipsa ita linguæ officio fungitur, ut eos facillimè valeat significare. Quin etiam internas cordis preces manibus Deo porrigimus; & incorruptæ fidei pignus manu alter alteri damus; præterquamquod per Manus liberalitatis virtus exercetur, quæ inter omnes charior est, ac desiderabilior, prout de his differunt *Arist. de Partu Animal. lib. 4. cap. 10. Cicero lib. 1. de Nat. Deor. Mercurialis lib. 3. Var. lect. cap. 20. & aliis DD. relatis, Zacchias in 22. Medico-legal. tom. 1. lib. 5. tit. 3. Quæst. 7. à num. 1. & seqq. ubi num. 13.* assumit laudes digitorum manus humanæ, præsertim pollicis, & indicis, quibus utimur in scribendo, delineando, pingendo, & quæcunque alia ad nutritionem, defensionem, ac delectationem vitæ spectantia, operando.

At præter hæc omnia. Manuum humanarum suprema est excellentia ex hoc etiam, quòd in præsentì Decisione, & Quæstione discutiendum proponitur, videlicet quòd mediante sensu *Tactus*, idest per extensionem manuum
 12 Ordinandi, & per contactum materiæ, quàm

quàm manus pariter Episcopi Ordinantis porrigunt tangendam, confertur Sacramentum Ordinis; & homo Christianus elevatur non solum ad gradus Ordinum minorum, sed etiam majorum, Subdiaconatus, & Diaconatus; & ulterius ad Sacerdotii dignitatem, de qua exclamavit S. Ephrem *de Sacr. Miraculum stupendum! magna, & multa, immensa, & infinita Sacerdotii dignitas!* Si quidem duas impertit Sacerdotibus facultates, unam in Corpus verum Christi Domini, illud consecrando, & offerendo; alteram in ejusdem Corpus mysticum, nempe fideles, eosdem absolvendo à peccatis; & de utraque S. Carolus Borromeus ita pronuntiavit in *Aff. Eccles. Mediolanen. fol. 347. Potestas Corpus, & Sanguinem Domini nostri conficiendi, & offerendi, tum peccata dimittendi, quæ Sacerdotibus collata est, humanam rationem, & intelligentiam superat, ne dum ei par, & simile in terris inveniri queat.* At ex hac *Tactus* excellenti prerogativa resultat.

Tertium præmissum; in quo moniti esse debent omnes Ecclesiastici ita sentire *Tactus*, ac Manus suas custodire; ut eas non solum ad illicita, & ad inhonesta non extendant; sed neque ubi aliquod periculum insurgere possit adversus honestatem, eas præsumant porrigere, præcipue mulieres sub nullo prorsus prætextu tangendo. De hoc præmissio agit Cornelius à Lapide in *Prov. Salom. cap. 7. Vers. 18.* & ostendens quàm ignitus, & venenatus sit tactus mulieris: adducit id, quod scribit S. Gregorius *libr. 4. Dialog. cap. 11.* de Ursino Presbytero, qui animam agens, cum mulier naribus ejus aurem admove-
 15 ret, ut sentiret, an adhuc viveret, ipse collecto spiritu, ac voce exclamavit: *Recede à me mulier, adhuc ighiculus*
 16 *vivit: paleam tolle.* Et illud, quod narrat Jacobus Cardinalis de Vitriaco in vita S. Mariæ Ogniacensis *lib. 2. cap. 5.* nimirum cum quidam Vir spiritualis ex devotione manum ejus stringeret, audita est vox quasi de Cælo lapsa dicens: *Noli me tangere:* Nec omitten-

dum, quod recitat idem S. Gregorius *libr. 3. Dialog. cap. 7.* de Andrea Fundano Episcopo, qui Sanctimoniam in suo Episcopio habitare permiserat, certus de illius continentia, & puritate. At paucos post dies cum quidam Judæus Fundanam versùs Civitatem iter ageret, nec eam ingredi potuisset à nocte præventus, declinavit in propinquum Apollinis Templum, & expavescens ob idola, etsi inimicus Crucis, se signo Crucis munivit. Media nocte vigilans vidit introeuntes dæmones multos, qui alium tanquam Principem suum obsequuti caperunt narrare quales, & quot homines tentassent. Eorum unus exposuit, se stimulis luxuriæ commovisse Episcopum Andream Fundanum erga Sanctimoniam prædictam; & usque adhuc obtinuisse, ut die præterito, vespertina hora ejus mentem traxerit, ut in terga ejusdem Sanctimonialis femine blandiens alapam daret. Gavissus est Cacodæmon, & hortatus malignum Spiritum, ut prosequeretur opus, ac ab hoc simplici humerorum tactu Episcopum antedictum in totalem carnis lapsum induceret. Postea intuitus Judæum jacentem, ac trementem, interrogavit satellites suos, quis esset ille? Responderunt *Vas vacuum, sed signatum;* & eo incolume relicto, tota Spirituum turba discessit. Die facto Judæus non sine magno pavore ivit ad Episcopum, & quæ noctu viderat, & audiverat, ei narravit. Erubuit Præsul, & *tactus dolore cordis intrinsecus,* pœnituit, ac Sanctimoniam ab Episcopio dimisit; suisque precibus conversionem illius Judæi à Domino impetravit. En quanta diligentia cavendum sit à sensu *Tactus.* Et quanto rigore abstinendum est à contactu manuum, potissimum ab illis, qui eas sanctificarunt in Sacramento Ordinis per contactum materiæ in eorum collatione sibi porrectæ. Legitur de Beato Jordano, qui Magister Generalis in Ordine Prædicatorum fuit; quod quidam vice reprehendit socium suum, eò quia mulierem lapsam in via, extensa, & ap-

& apprehensa ejus manu surgere juit. Se excusavit Socius dicens, mulierem illam esse bonæ, ac innocentis vitæ. Subjuxit Beatus Jordanus: *Bona, & innocens est aqua de Cælo cadens; pariter bona, & innocens est terra; at ubi utraque se tangunt, lutum conficiunt.* Oh quanti boni, & innocentes ob non custoditum sensum Tactus, ac manuum
 19 suarum, inhonestatis luto se deturparunt! S. Nicetus Episcopus Lugdunensis neque puerulos manu tangere præsumebat, teste S. Gregorio Turonensi in *Vitis Patrum* cap. 8.

His ad eruditionem Clericorum ita enucleatis, deveniendo ad resolutionem Quæstionis propositæ, *An sit de necessitate Sacramenti Ordinis, ut qui initiantur, tangant materiam, & quomodo debeant illam tangere?* In primis distinxerunt necessitatem eam tangendi ex præcepto Ecclesiæ à necessitate ob validitatem Sacramenti. Item distinctionem fecerunt de Tactu Physico; & de Tactu Morali. Physicus Tactus est actualiter Manu tangere materiam. Mora-
 20 lis verò extendere manum, & eam appropinquare eidem materiæ, sed realiter eam non contingere. Si loquamur de necessitate Præcepti; omnes dixerunt, instrumentum, seu materiam in collatione Ordinis ab Episcopo porre-
 21 ctam, esse tactu physico tangendam; ea ratione, quia constat de præcepto in cap. *Presbyter, de Sacram. non iteran.* in quo Gregorius Papa Nonus dicit, Ordinem conferri *Tactu corporali*. Ergo non tantum morali, sed physico. Hinc Episcopi, ac eorum Magistri Cæremoniarum solliciti sunt in Ordinationibus, ut Ordinandi physice tangant instrumenta iisdem porrecta; & ideò, qui illa corporaliter non tangerent, mortaliter peccarent tum ob transgressionem Præcepti Ecclesiæ in re gravi; tum ob dubium nullitatis Sacramenti, ut mox dicemus. Ita Salmanticenses de *Sacram. Ord. tract. 8. cap. 2. n. 8.*

Quòd si loquamur de necessitate Sa-
 22 cramenti Ordinis? Duæ sunt Theologorum opiniones. Una, quòd sufficiat

tactus Moralis. Altera, quòd opus sit tactu Physico. Pro prima opinione adducuntur hæc argumenta.

Primò. Quia nulla alia ratio videtur obligare ad Tactum realem materiæ, nisi illa, ut verificentur verba formæ *Accipe &c.* qui enim vult rem sibi porrectam accipere, eam realiter accipit. Sed hæc ratio non stringit; quia in civilibus contractibus satis est moraliter rem exhibitam accipere; nec realis contactus censetur necessarius. Ergo neque in collatione Ordinum.

Secundò, quia etiam parvuli possunt validè ordinari; ut tenent S. Thomas
 24 in 4. *Sent. dist. 25. qu. 1. art. 1. & ibid.* Scotus, & S. Bonaventura qu. 2. & notat Emin. Card. de Lauræa de *Sacram. Ord. disp. 9. art. 2.* Sed parvuli non possunt tactu physico instrumenta Ordinum tangere. Ergo Tactus Physicus non est de necessitate Sacramenti.

Tertiò. quia in Sacramento Matrimonii juxta plurimorum Theologorum sententiam corpora contrahentium sunt materia ipsius Sacramenti. Sanchez de *Matrim. libr. 2. disp. 5. num. 4.* Sed eo-
 25 rumdem corporum realis traditio non est de necessitate Sacramenti; quia fieri potest etiam inter absentes per procuratorem. Sanchez d. lib. 2. *disp. 11. per totam.* Ergo neque in Sacramento Ordinis realis contactus materiæ est de essentia.

Hæc opinio censetur probabilis, & docetur à pluribus Doctoribus, quos citat, & sequitur Diana *part. 3. tract. 4. resol. 185.* nunc reposita in Coordinato ejus opere *tom. 2. tract. 5. resolut. 8.* in qua §. 2. nominat eam tenentes Albertum Magnum in 4. *Sent. dist. 24. art. 38. ad 2.* Zambranum, Ragucium, Valentiam, Ledesmam, Vegam, Victorem in *addit.* ad tractatum de Ordine Martini Fornarii *cap. 2.* & aliis omis-
 26 siss Layman in *Theolog. Mor. libr. 5. tract. 9. cap. 5. num. 4.* quibus ego addo Reginaldum *lib. 30. num. 8.* Vasquesium *disp. 246. cap. 2. num. 20.* Novissimè Gobatum de *Sacram. Ord. tract. 8. num. 57.* ubi ita loquitur: Nullo modo est du-

25 est dubitandum, quin hæc Sententia sit probabilissima; licet sine dubio delinquat mortaliter, qui omittit Tactum physicum, saltem quando vult suscipere Presbyteratum, vel Episcopatum; quandoquidem & delinquit graviter contra morem universalis Ecclesie, & suscipit Sacramentum verè dubium; proinde est repetenda Ordinatio talis facta, sicut explicabo infra casu VI. nempe n. 185.

Nihilominus his non obstantibus doctissimi Salmanticenses advertunt, supradictam opinionem non esse in praxi tenendam; sed omnino amplectendam fore Sententiam contrariam, quæ vult, Tactum physicum materiæ in Ordinatione esse de necessitate Sacramenti, itaut qui actualiter materiam sibi ab Episcopo porrectam actualiter non tangeret, minimè esset ordinatus, ut docet S. Thomas 3. p. qu. 34. art. 5. Sylvester Verb. Ordo 2. qu. 5. D. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 16. Cajetan. Marchin. Enriquez, Coninch, Palaus, & alii ibidem allegati, quorum motiva sunt sequentia.

Primò, maxima sollicitudo, quam 28 habent Episcopi, & Magistri Cæremoniarum, ut Ordinati tangerent physicè materiam; ex qua sollicitudine deducitur, quòd talis contactus non solùm sit de præcepto; sed etiam de essentia Sacramenti.

Secundò, quia Verba formæ ab Episcopo prolata debent physicè compleri, & verificari; nempe quando dicit Accipe &c. Illud autem non accipitur, quod realiter manu non apprehenditur. Idcirco corporali Tactu Ordinatus debet materiam sibi porrectam accipere.

Tertiò, quia reliqua Sacramenta causant gratiam, & suum effectum in suscipiente ex contactu physico suæ materiæ; ut in Baptismo per abluionem, in Confirmatione per Chrismatismis in 30 fronte impositionem, & in Unctione extrema per actualem infirmi Unctionem. Esset autem manifestus error asserere, quòd puer esset baptizatus, si Parochus effunderet aquam parùm extra

puerum, eum nihil abluendo; vel si Episcopus confirmaret, aliquatenus distans à confirmato, & ejus frontem non tangendo; & idem si Parochus non ungeret actualiter sensus ægroti, sed propè illos Crucis signa formaret. Igitur idem dicendum est de Ordinis Sacramento; in quo de ejus essentia reputandus est contactus physicus, realis, & actualis Instrumentorum, quæ ab Episcopo porriguntur Ordinandis.

Neque urgent argumenta contraria: ad Primum enim respondetur, quòd sicut Episcopus actualiter porrigit materiam, & dicit Accipe &c. ita Ordinandus debet realiter eam accipere; nec valet exemplum de morale acceptione in contractibus profanis; quia in illis ratio est diversa; valet enim solus consensus ad validitatem contractus, cujus essentia ab eodem consensu contrahentium pendet: sed in Sacramento Ordinis, quia perficitur in actuali acceptione activa, & passiva materiæ; hæc est physicè tangenda. Ad Secundum responde- 32 tur, esse casum metaphysicum parvulorum Ordinationem; sed estò, quòd in praxi validè fieri possit, contactus physicus interveniret, prout intervenit in Baptismo; in quo materia, quæ est aqua, tangit corpus pueri, cujus intellectus deficientia suppletur à consensu vel parentum, vel Ecclesiæ. Ad Tertium de Matrimonio, respondetur, Materiam non esse corpora Contrahentium, sed eorum consensum; 33 formam verò ejusdem consensus manifestationem; ut ex veriori Sententia tenent DD. quos citat, & sequitur ipsemet Sanchez d. libr. 2. disp. 11. Nihilominus, posita etiam pro validitate Sacramenti traditione corporum, intelligenda est traditio quo ad Dominium; non quo ad possessionem. Certum est autem apud Legulejos, quòd Dominium est quoddam Jus, & quid incorporale; receptibile solo animo, & consensu. 34 E contra verò possessionem esse actum corporeum, & ad eam requiri physicam, ac actualem apprehensionem; igitur Matrimonium valet absque corporum.

perum actuali contactu; & fieri potest per Procuratorem inter absentes, quia agitur de acquirendo dominio corporum utriusque contrahentis, & in hujus domini acquisitione sufficit animus, & non est necessarius contactus realis. Ita Salmanticensis *d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 2. num. 18. & 19.* quorum opinio est omnino amplectenda, attenta prima ex propositionibus damnatis per Innocentium Papam XI. Anno 1679. quæ ita asserbat: *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc Sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.* Circa hanc propositionem damnatam duo sunt observabilia: unum, quod amplius non licet sequi opinionem probabilem, & relinquere tutiorem, in Sacramentis conferendis; ex qua damnatione cavendum est ab opinione Dianæ, & aliorum DD. allegatorum ubi supra num. 26. alterum est, quod ipsa quoque Propositio damnata cognoscebat necessarium excipere, & expressè excipiebat à sua opinione, & assertione Sacramentum Baptismi, & Sacramentum Ordinis circa Sacerdotium, & Episcopatum, ut in ultimis verbis ejusdem Propositionis.

36 Igitur cum Tactus physicus in collatione Ordinum sit opinio tutior; & Tactus moralis admittatur sufficiens solummodò ex opinione probabili; ab ista est recedendum omnino; & illa tutior est amplectenda; ut in puncto docent duo moderni probatissimi Auctores, nempe P. Cardenas, & P. Thyrsus Gonzalez, quorum verba congruit hic referre P. Joannes Cardenas Societatis Jesu Theologus in tractat. 1. de Probabilitate disp. 15. cap. 4. num. 341. ita profertur: *Peccat lethaliter Episcopus (& oppositum est improbable) si conferat Ordinem Sacerdotii sine Tactu physico, contentus solo Tactu morali; quia si à parte rei est vera opinio, quæ docet invalidum esse Sacramentum ita collatum; exponun-*

tur fideles multis nullitatibus Sacramentorum in præjudicium suæ justificationis, & salutis æternæ. Idem P. Cardenas in Crisi Theologica Dissertat. 2. cap. 7. in Prima Propositione damnata num. 505. 506. & 507. hæc habet: *Inquiritur tertio, An opinio docens, in Ordine Sacra non requiri Tactum physicum materiæ remotæ Sacramenti; sed sufficere Tactum moralem, huic damnationi subjiciatur? Et quidem prima Sententia docet, non esse necessarium contactum physicum, quam propugnant B. Albertus Magnus, Armilla, Victoria, Vasquez, Cajetanus, & Layman, ut refert P. Castropalao tom. 4. tract. 27. disp. Unica puncti. 5. num. 21. Secunda opinio asserit, eum contactum physicum esse necessarium ad valorem Sacramenti. Ita P. Castropalao citatis num. 22. & apud ipsum Divus Thomas, Valentia, Sà, Coninch, & Bonacina. Dicendum ergo est ad præfatam quæstionem, primam opinionem speculative sumptam esse valde probabilem: in praxi tamen subjeti huic damnationi, quia est opinio minus tuta circa valorem Sacramenti; nam si coram Deo vera est opposita Sententia, Sacramentum frustratur: si autem adhibeatur contactus physicus, nihil fit contra valorem Sacramenti.* 37

Pari stylo Reverendissimus P. Thyrsus Gonzalez Pietate, ac Sapiencia Venerabilis, & ejusdem Societatis JESU Præpositus Generalis meritissimus, in suo Tractatu Theologico de Recto usu Opinion. Probabil. Dissert. 10. num. 19. ita subdit: *Pariter cum damnata jam sit ab Innocentio XI. Propositio asserens: Non esse illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiori: omnino constat, Ministrum Sacramentorum teneri ad apponendam materiam, & formam certam, graviterque peccare, & sacrilegium committere, si extra casum necessitatis utatur materia, vel forma dubia, aut incerta, omissa certa; etiamsi id faciat sequendo opinionem probabilem speculative, aut etiam præ-* 38

probabiliorem, vel probabilissimam de veritate, & sufficientia illius ad Sacramenti valorem.

Quapropter omnino tenendum, esse necessarium tactum Physicum materiae in Ordinatione ad validitatem Sacramenti.

DECISIO IX.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, An Materia sit tangenda per ordinandum nuda manu? vel sufficiat, si vestita Chirothecis? velo, aut sudario-lo cooperta, seu impedita? Eruditiones nonnullae de Chirothecis. Dubii resolutio; prout etiam declaratio de tempore, quo materia est tangenda? Et an in parte, vel tota? An utraque manu? Et an sit exhibenda ab ipsomet Episcopo ordinante?

SUMMARIUM.

- 1 Tactus materiae an manu nuda faciendus?
- 2 Chirothecarum usus quibus conveniat?
- 3 Chirotheca unde dicta?
- 4 Chirothecis utuntur Episcopi in Pontificalibus. Et quale ob mysteriorum?
- 5 Abbates Casinenses quando coeperint uti Chirothecis in Missa solenni?
- 6 S. Ubaldi Episcopi Chirotheca.
- 7 Chirotheca projecta in Urbem obsessam à militibus.
- 8 Chirotheca DEIPARÆ servatur in Monasterio S. Bertini Abbatis.
- 9 Chirothecas ferreas portabant milites, CHRISTUS percussus alapa manu ferrea.
- 10 Manu cooperta velo, vel Cotta an sufficiat tangere materiam Ordinum?

- 11 Tactus materiae quo tempore faciendus?
- 12 Materia Ordinum an tota sit tangenda?
- 13 Et an utraque manu?
- 14 Materia an sit exhibenda ordinando per ipsum Episcopum?
- 15 Carthaginensis Concilii Quarti correctio.
- 16 Clementis VIII. decretum de reiterandis Ordinibus ob materiam non porrectam ab Episcopo.
- 17 Sagium quid sit?

Sed non inutilis fuit Quæstio proposita, occasione Tactus Physici, An scilicet idem Tactus sit sufficiens, si materia Sacramenti Ordinis tangatur ab ordinando non immediate nuda manu, sed mediatè; idest vel vestita-chirothecis, vel aliquo velo, aut sudariolo amicta, sive impedita Superpelliceo, seu Cotta?

Pro responsione dictum fuit, Quæstionem quo ad manum vestitam chirothecis videri metaphysicam; quia proprium quidem est Episcoporum, dum Pontificalia exercent, uti chirothecis; prout etiam Regum, Principum, Nobiliumque personarum, ac Virginum; Militum, & Studentium; sed Clericorum censetur improprium in Ecclesiis & præsertim in Ordinum susceptione.

Quod Chirothecæ, (sic dictæ, quasi *manuum thecæ*, seu *tegumenta*) sint propriæ Episcoporum Pontificaliter celebrantium, docent DD. quos referunt Gonzalez in *Comment. ad cap. 1. de Sacr. Unct. n. 34.* & Emin. Card. Bona *Rer. Liturgic. lib. 4. cap. 24. num. 12.* qui volunt, talem usum traditum esse ab Apostolis, etsi hoc non placeat eidem Emin. Bonæ; ea ratione, quia in primis Ecclesiæ sæculis nullum Chirothecarum reperitur monumentum; habent tamen Chirothecæ, quibus utuntur Pontifices, suas mysticas significatio- nes, & præcipue quod sicut aliquando manus Chirothecis velant, aliquando ex tactis Chirothecis denudant; sic opera bona interdum propter arrogantiam declinandam celare debent, & interdum propter ædificationem populis monstrare.

Infuper Chirotheca Episcoporum incon-
fuitiles esse debent; quia eorum actio-
nes oportet rectæ fidei esse concordēs.
De his Durandus in *Ration. Divin. offic.*
lib. 3. cap. 12. Magrius in *Hierolox.*

- 5 *Verb. Chirotheca.* & Eminent. Bona
d. num. 12. qui omnes advertunt, Chi-
rothecarum usum spectare etiam ad Ab-
bates Casinenses; quibus à Summis Pon-
tificibus concessum est, eis uti, ac San-
daliis, dum solemniter celebrant; &
primus omnium videtur fuisse Leo Pa-
pa Nonus, qui usum Pontificalium con-
cessit Abbatibus Casinensibus, ut narrat
Eminentiss. Card. Baronius *Anno 1049.*
num. 5. & deinde plurimi alii Summi
Pontifices hoc Privilegium iisdem Ab-
batibus confirmarunt, quorum Litteræ
leguntur in Bullario Casinensi. Unam
6 ex Chirothecis S. Ubaldi Episcopi as-
servari in Castro Pineti apud Basileam
ex approbatis Auctoribus refert Morinus
in *Schola Christi. cap. 15.* propè finem;
quam quidem Chirothecam idem San-
ctus sibi exuit, dum mortuus jaceret in
loculo, & famulo suo Teutonico por-
rexit.

Quodd autem Reges, & Principes
semper induerint manus suas Chirothe-
cis, nullus est, qui dubitet, cum ad or-
natum, & ad resistendum frigori deser-
viant; & hinc procedit illud, quod ex
traditione antiquorum notat Cornelius à

- 7 Lapide *Comment. in 2. Reg. cap. 9. Vers.*
14. his verbis: *Mos erat Regum, cum*
Urbem aliquam munitam obsidebant, ut
Chirothecam in Urbem projicerent, quo
significabant, se ab Urbe non recessu-
ros, nisi ea capta, & Chirotheca rece-
pta. Et hoc etiam innuere voluit Cice-
ro, dum ait in *Philippo*. *Solet enim*
ipse citò accipere Chirothecas, nec diu-
tius obsidionis metum sustinere. Idem
est asseverandum de divitibus, & nobi-
libus personis, ut mos est etiam tempo-
ribus nostris, & multò magis de Matro-
nis, ac Virginibus, quarum manus Chi-
rothecis tegere modestia docet; & hac
de causa non videtur difficile creditum id,
8 quod idem Mansinus scribit in *d. Schol.*
Christi. cap. 31. videlicet, unam ex Chi-

rotheis, quam adhibebat DEIPARA
Sanctissima, haberi, ac servari inter
Sacras Reliquias in Monasterio Sancti
Bertini Abbatis, cujus vitam ponit Su-
rius tom. 5. die 5. *Septembris*, & de eo-
dem differit Trithemius de Viris Illustri
Ordinis S. Benedicti *lib. 3. cap. 205.* &
Mulanus in indice Sanctorum Belgii. De
aliis Chirothecis, ac utensilibus Beatæ
MARIE Virginis Matris Dei agit
Ferreolus Locrius in libro *MARIA Au-*
gusta lib. 5. à cap. 22. & sequent. quem
citatur Menochius in *Storeis part. 2. Cen-*
tur. 4. cap. 76. De Militibus referunt hi-
storici, quodd Chirothecas ferreas indu-
bant; idcirco unus ex illis, qui compre-
henderunt JESUM Salvatorem No-
strum in horto, & dedit ei alapam co-
ram Pontifice, manum Chirotheca fer-
rea armatam tenebat, quæ quidem, An-
no 1099. capta à Christianis Urbe Je-
rusalem, delata Romam cum aliis Do-
minicæ Passionis Instrumentis, donata
fuit per Papam Duci Burgundiæ, teste
Octavio Beltiano *par. 1. tract. 7. cap. 2.*
quem refert idem Mansinus ubi ante *cap.*
21. Et equidem faciem Redemptoris ma-
nu ferrea percussam fuisse bene probat
Cornelius à Lapide in *Matth. cap. 26.*
Vers. 59.

Ab his itaque personis Chirothecas
in usu haberi comprobatur consuetudo, &
ab aliis Laicis cujuscunque conditionis;
ut à Clericis in actu Sacræ Ordinationis
non est conveniens; adeòt propo-
sita dubitatio non semel possit contingere,
si Clericus, dum ordinatur, vel
Cotta indutus sub ea manum tenens ma-
teriam Ordinum sibi ab Episcopo porre-
ctam tangat; vel etiam ordinandus in
Sacris, habens sub cingulo in parte an-
teriori Sudariolum ad abstergendas na-
res, manum in illo implicitam exten-
dat, & sic manu eo cooperta Ordinationis
instrumenta, dum sibi ab Episcopo
tangenda exhibentur, aut incautè, aut
incultè contrectet. Seu fortè instrumen-
ta ipsa sint aliquo velo tecta, ponatque
Ordinandus manum supra velum, &
eo mediante illa tangat. Quæritur ita-
que an sic tangens sit bene, ac validè or-
dina-

ordinatus? Et respondent affirmativè Salmanticensis *in cit. tract. 8. de Ordine cap. 2. num. 10. & ibi Aversa quæst. 1. sect. 2. & Castropalao tract. 27. disp. Unica, punct. 4. num. 20.* ea ratione, quia requiritur ad validitatem Ordinationis dumtaxat ille physicus contactus, quo verificetur, quòd ordinandus verè rem exhibitam attingat, & accipiat: at nemo dubitat, quòd qui illam tangit, vel accipit etiam medio velo, cotta, vel sudario, verè illam accipiat, & tangat, ut de cæteris rebus hoc modo tactis, vel acceptis usus communis nos certos facit.

Porrò, & aliud dubium proponunt Theologi, an scilicet, contactus materiæ sit ab ordinando faciendus uno, & eodem tempore, quo Episcopus profert verba formæ, & antequam eandem formam compleat? Nonnulli arbitrati sunt, simul, physicè, & eodem tempore procedere debere & prolationem verborum formæ, & contactum materiæ. Ita Cajetanus *tom. 1. Opuscul. tract. 26. Torrelanca lib. 2. pract. cap. 13. Navarrus in summa cap. 22. num. 17.* Sed contrarium docent Sotus, Castropalaus, Bonacina, Layman, & alii apud eosdem Salmanticensis *d. cap. 2. num. 20.* hanc reddentes rationem, quòd sicut in Baptismo, Pœnitentia, & aliis Sacramentis sufficit moralis conjunctio applicationis materiæ cum prolatione verborum; ita etiam in Ordine: ideòque quamvis verba finita sint, validè, imò licitè Sacramentum recipitur, si post parvum tempus materia contingatur; ex quibus deducitur, non esse improbandam consuetudinem illorum Episcoporum, qui plures Clericos promoventes ad eundem Ordinem, prolatis in plurali verbis formæ: *Accipite potestatem &c.* porrigunt aliquibus materiam tangendam, postmodum aliis successivè, ne diutius in Ordinatione detineantur, absque repetitione formæ.

Quòd si quis quærat, an tota materia sit necessariò tangenda? Respondetur negativè, quia sufficit, si aliqua pars ejusdem materiæ tangatur, & sic

Ordinandus in Sacerdotem si tangat Calicem, ac Patenam, non autem Hostiam positam in illa, est bene ordinatus; prout etiam in Minoribus qui tangeret tantummodò pelvim, in qua starent instrumenta eorundem Ordinum; ita Philibertus *de Ord. tract. 1. part. 1. cap. 16. Bonacina, Diana, & alii apud eosdem Salmanticensis num. 21.* nec non Aversa *q. 2. sect. 2.* addentes, non esse necesse tangere materiam utraque manu, sed una tantum; imò non tota manu, sed extremis digitis; quamvis omninò sit curandum, ut ordinandi bene tangant Materiam ipsam, ne eos scrupuli invadant circa validam Ordinum receptionem.

Tandem omittendum non est illud aliud quæsitum: Utrùm Materia tangenda exhiberi debeat Ordinando ab ipso Episcopo Ordinante? Vel satis sit, si ab aliquo ejus ministro exhibeatur. Ad quod quæsitum cum distinctione respondet S. Thomas *in 4. diff. 25. q. 1. art. 1.* prout etiam *in 3. p. q. 38. art. 1.* videlicet in Ordinibus Sacris Materiam esse prorsus exhibendam ab ipso Episcopo; in Minoribus autem nihil officeret, si annuente Episcopo exhiberetur ab Archidiacono, vel ab aliquo ex ejus Capellanis, ob illam utique rationem, Qui per alium facit per seipsum facere videtur. Cæterum, salva reverentia Sancto Doctori debita, etsi speculativè sic argumentari possit, practicè tamen dicendum, & tenendum est, tam in Minoribus, quàm in Majoribus Ordinibus Materiam esse tradendam ab ipsomet Episcopo Ordinante; nam in cunctis Sacramentis Minister, qui verba profert, exhibet etiam Materiam, ut ajunt DD. apud eosdem Salmanticensis *d. cap. 2. num. 22. & 23. & alii plurimi, quos citat, & sequitur Diana part. 10. tract. 15. resol. 20.* nunc impressa in Coordinato *tom. 2. tract. 5. resol. 7.* in qua duo valde notanda dicit: *Unum*, quòd in Concilio Carthaginensi IV. *cap. 6.* relato etiam per Gratianum *in 23. diff. cap. 16.* in ordinatione Acolythi dicitur, *ab Archidiacono accipiat Ceroferarium*, etsi

in aliis Ordinibus idem Concilium præcipiat, quod Ordinandus de manu Episcopi accipiat Materiam. Idcirco Pontificale Romanum prædictum antiquum Canonem Carthaginensem moderatus est, jubens, ut etiam Acolytho ipse Episcopus porrigat Ceroferarium tangendum. Nec credatur, prædictam moderationem esse modernam; nam in Rituali nono sæculo Romæ conscripto, quem per extensum ponit Morinus de *Sacris Ordinibus. part. 2. pag. 259.* in Ordinatione Acolythi ita legitur: *Acolythus cum ordinatur, primum ab Episcopo doceatur, qualiter in officio suo agere debeat, & accipiat ab eo Ceroferarium, dicente sibi Episcopo &c.* Alterum est, quod Clemens VIII. præcepit iterum Ordinandos esse sub conditione nonnullos Clericos, quibus Episcopus Sagienfis in Ordinatione non tradiderat propriis manibus instrumenta tangenda. Sagium, vulgo *Seez* est Urbs Gallie Celticæ Episcopalis sub Archiepiscopo Rhotomagensi, sita ad Olinam fluvium propè ejus fontes, distans 40. leucis à Lutetia Parisiorum in Occasum, ut notat Ferrarius in *Lexic. Geograph. Verb. Sagienfis Urbs*. Igitur absque ulla exceptione dicendum est, in singulis Ordinibus Materie traditionem esse faciendam ab Episcopo Ordinate; quod etiam tenet novissimè Cotonius *Controz. illustr. lib. 3. Controv. 1. num. 29.*

DECISIO X.

ARGUMENTUM.

Agitur de Tonsura Ecclesiastica, de ejus mystica Significatione, Antiquitate, Speciebus, & Forma. Clericalem Tonsuram consistere in abscissione omnium capillorum, & in deferenda Clerica, seu Corona in summitate capitis, ostenditur, ac probatur, Conciliis, Decretis Pontificiis, Historiis, Exemplis Sanctorum

ac pluribus non injucundis eruditionibus.

SUMMARIUM.

- 1 Tonsura Ecclesiastica quid sit?
- 2 Tonsura requirit duo. Et quæ?
- 3 Mysteria tria in Tonsura Clericorum.
- 4 Nazaræi quomodo Votum suum complebant?
- 5 Joseph cur vocetur Nazareus?
- 6 Clerici Nazaræis similes.
- 7 S. Paulus votum Nazaræorum fecit.
- 8 Aquila, & Priscilla hospites S. Pauli quinam essent?
- 9 Nazarææ mulieres an essent?
- 10 S. Petrus à Gentilibus consus in contemptum Christi.
- 11 Tonsuræ Clericorum antiquitas.
- 12 S. Aniceti Papæ præceptum de Tonsura Anno 167.
- 13 Exempli Sanctorum de Ecclesiastica Tonsura.
- 14 S. Nicetius natus cum Clericali Tonsura.
- 15 S. Benigni Tonsura manifesta etiam tempore persecutionum.
- 16 Gasparis Ivenim opinio reprobata circa Tonsuram in primis sæculis.
- 17 Tonsuræ species quatuor. Et quæ?
- 18 Infantes tondentur à Græcis in baptismo.
- 19 Pueri Græci dum Ecclesiæ offeruntur, detondentur.
- 20 Ambonis vox quid significet?
- 21 Monachorum Tonsura quæ?
- 22 Monialium antiquitas Tonsuræ.
- 23 Vestales Virgines capillos suos rescindebant.
- 24 Clericalis Tonsura in Ecclesiæ initio.
- 25 Monachorum Tonsuræ forma.
- 26 Clericorum Tonsuræ quæ sit forma?
- 27 Capillos longos Clerici deferentes peccant mortaliter.
- 28 Comæ nutritio in Clericis est quædam species hæresis.
- 29 Omnis Christi actio debet esse nostra instructio.
- 30 Christus an sibi capillos totonderit?
- 31 Hebræi comam nutrire solebant.

32 *Græci Sacerdotes cur comam nutriant?*

HIS tanquam in genere explicationem Sacramenti Ordinis concernentibus declaratis, deveniendo ad singularem tractatum uniuscujusque Ordinis, oportet in primis agere de Ecclesiastica Tonsura, circa quam quatuor sunt examinanda, & videnda.

1. Quid, & Quotuplex sit Tonsura?
2. Quæ, & Quot sint ejus mysteria?
3. Quæ, & Quanta sit ejus antiquitas?
4. Quæ, & Qualis olim fuerit, & nunc esse debeat ejus forma?

Quo ad primum. Ecclesiastica Tonsura est rescissio omnium capillorum, & formatio Coronæ, seu Clericæ in vertice, idest capitis summitate. Ex quibus verbis resultat, quod duo concurrere debent ad essentiam Tonsuræ Ecclesiasticæ, scindere capillos per totum caput; & in ejus superiori parte formare Clericam, seu Coronam; adeo ut unum non sufficiat sine altero, neque verè dicatur quis deferre Ecclesiasticam Tonsuram, qui portat Coronam, seu Clericam in vertice; sed servat capillos per totum caput; & comam nutrit. Hoc invincibiliter, & manifestè probatur: Primò ex cap. Clerici, 15. de Vita, & Honest. Cleric. Ubi Innocentius Papa III. præcipit, ut Clerici omnes Coronam, & Tonsuram habeant congruentem. Ergo non solam Coronam, sed etiam rescissionem Capillorum. Secundò ex cap. ult. de Cleric. conjug. in quo Honorius Papa III. loquens de quodam milite, cui in minori ætate collata fuerat Ecclesiastica Tonsura, ita de illo ait: *Qui Tonsuram tantum, & Coronam Clericalem assumpsit.* Igitur hæc duo concurrere debent ad Ecclesiasticam Tonsuram efficiendam. Tertiò ex cap. Prohibete, 23. dist. in quo S. Anicetus Papa Episcopis Galliarum ita scripsit: *Prohibete fratres, per universas regionum vestrarum Ecclesias, ut Clerici juxta Apostolum comam non nutriant, sed desuper caput in modum sphaeræ radant.* Endepositio comæ, & forma-

tio Clericæ. Quartò ex Glossa in cap. Unico, de Cleric. Conjug. in 6. quæ sic notat: *Propriè Tonsura est illa abscissio capillorum, quæ est in parte inferiori, ut aures pateant: & Clerica est abscissio capillorum in parte Superiori.* Quintò tandem ex Eminent. Card. de Lauræa, qui in suo Epitome Canonum Verb. Tonsura hæc habet: *Tonsura Clericorum talis esse debet, ut aures videantur; Corona verò debet esse rotunda.* Est itaque incontrovertibile, quod illa non possit dici vera Ecclesiastica Tonsura, quæ non constat omnium rescissione capillorum, & formatione Coronæ in vertices capitis; quia ex utraque ejusdem Tonsuræ essentia pender.

Quo ad Secundum. Tria sunt præcipua Mysteria, quæ à Clericis repræsentantur in Ecclesiastica Tonsura. Unum est abominatio sæcularis fastus; cum enim mundani homines ex ornatu comæ, cincinnorumque fimbriis calami-stratis gloriolam captare soleant, & valde intumescant; Clerici, qui mancipantur Divino servitio, ut se ab omni mundano fastu segregatos ostendant, Comam deponunt, & Capillos rescindunt, ut possint dicere cum Apostolo ad Gal. 6. *Mibi abst. gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Alterum Mysterium est, ut Clerici, qui se Deo offerunt, imitentur Nazaræos, qui cum se Domino devovissent, votum suum per abscissionem crinium, & horum combustionem in Altari complebant, ut legitur Num. 6. 18. Nazaræus enim idem est ac Sanctus & Separatus; ut notat Cornelius à Lapide in Deuteron. 32. 16. ubi observat, quod Joseph Patriarcha fuit Nazaræus. Primò: Quia Sanctus inter fratres. Secundò: Quia separatus ab eis, & venditus in Ægyptum. Tertiò: Quia intonsus mansit, donec exivit de carcere. Et Quartò: Quia fuit exaltatus ad Principatum. Sic Clerici Sancti esse debent inter homines, ac ab istorum conversatione separati; ideoque tondentur in capite, ut exalcentur ad Sacerdotalem dignitatem.

Hoc

Hoc innuit Isidorus *de Divinis Officiis*, quem refert idem Cornelius à Lapide *d. num. 6. 18.* ita dicentem: *Clerici Domino consecrantur quasi Nazaræi, idest Sancti Dei, ut crine præciso innoventur, ut hoc signo, & religione vitæ refectantur, & criminibus carnis nostræ, quasi crinibus exuamur, expoliantes nos veterem hominem cum actibus suis.* Hoc

7 Nazaræatus votum fecisse, & adimplevisse Apostolum Paulum habetur in *Actis Apostolorum cap. 18. Vers. 25.* imò idem Isidorus *lib. 2. cap. 4.* subdit, emisisse hoc Votum etiam Aquilam, & Priscillam, apud quos S. Paulus hospitabatur *Corinthi*, ut in *d. cap. 18. Act. Vers. 2.* Erant autem Aquila, & Priscilla conjuges, ex Judaismo conversi per S. Petrum ad fidem, & baptizati Romæ; à qua cum coacti fuissent omnes Judæi à Claudio Imperatore discedere, Aquila, & Priscilla venerunt Corinthum, ubi in piis, ac sanctis operibus se exercebant, suscipientes, atque docentes eos, qui ad fidem Christi convertebantur, ut differit Menochius in *Actis Apost. lib. 2. cap. 24.* & hinc est, quod notat Tirinus *Num. 6. 1.* Nazaræatus votum fuisse commune utrique sexui; nam etiam de

9 fœminis multæ Nazarææ fiebant; sicut in Religione nostra Catholica non tam Viri, quàm Mulieres Religiosam amplectuntur vitam. Tertium Tonsuræ Ecclesiasticæ Mysterium est imitatio Principis Apostolorum Petri, qui cùm in contemptum Christianæ fidei, quam

10 Romæ prædicabat, fuisset à Gentilibus detonsus, voluit, ut in memoriam Spineæ Coronæ, qua Christus Dominus fuit in Passione affligtus, Clerici tonsò capite procederent, & Coronam, idest Clericam in vertice portarent. Ita Ceolfridus Abbas in Epistola, quam refert Beda *Hist. Angl. lib. 5. cap. 22.* his verbis: *Neque verò ob id tantum in Coronam attondemur, quia Petrus ita attonsus est: sed quia Petrus in memoriam Dominicæ Passionis ita attonsus est: idcirco & nos, qui per eandem Passionem salvari desideramus, ipsius Passionis signum cum illo in vertice, summa videlicet corporis*

nostri parte gestamus. Sed copiosius id explicat Rabanus Maurus *lib. 1. c. 3.* ita scribens: *Diversas ob causas Petrus Apostolus hunc ritum primus sumpsit. Primitus, ut formam, & similitudinem Christi in capite gestaret, dum pro Redemptione nostra Crucis patibulum subiturus, à nefanda Judæorum gente acutis spinarum aculeis crudeliter coronaretur. Deinde ut Sacerdotes veteris, & novi Testamenti in Tonsura, & habitu discernentur. Postremò ut idem Apostolus, sui-que successores, & sesquipedes, ridiculosum naturæ ludibrium in populo Romano portarent; quia & horum Barones, hostiles exercitus superatos, sub Corona vendere solebant.* Has rationes Mysticas ponit etiam Auctor Gemmæ Animæ *lib. 1. cap. 195.* Gregorius Turonensis *lib. de gloria Martyr. cap. 8.* Alcuinus *lib. de Divin. Offic. tit. de Tonsura Cleric.* & alii plures, quos allegant Gaston Chamillard *De Corona, Tonsura, & Habitu Cleric. cap. 5.* Et Joan. Morinus *de Sacr. Ordin. part. 3. Exercit. 15. cap. 1. à num. 5. & seqq.* Hæc itaque sunt Mysteria præcipua, & quidem reverenda, propter quarum significationem Tonsura Clericali omnes Ecclesiastici decorantur.

Quo ad Tertium: Antiquitas Ecclesiasticæ Tonsuræ non potest esse major, cum initium sumpserit ab Apostolo Petro, ut supra dictum est. Hinc Pontificale Damasi in vita S. Aniceti Papæ ait, quod ipse *Constituit, ut Clericus Comam non nutriat, secundum præceptum Apostolicum.* Idem testatur Breviarium Romanum in Læctione ejusdem S. Aniceti *die 17. Aprilis*, ibi: *Decrevit, ne Clerici Comam nutrirent:* fuit autem electus Papa S. Anicetus *Anno 167.* Idem præceptum Clericalis Tonsuræ innovavit Concilium Nicænum *Can. 74. Anno 325.* ac subindè illud renovavit Concilium Carthaginense IV. *Can. 44. Anno 398.* & successivis temporibus alia Concilia, ut observaretur, decreverunt, ut notat Morinus *d. p. 3. Exercit. 15. n. 2.* & legitur in Decretalibus *cap. Si quis ex Clericis. 4. cap. Clericus. 5. cap. Clerici 7. De Vita, & Honest. Clericor. & in cit. cap. Pro.*

Prohibete 23. *dist.* Plurimos alios Canones Conciliares, ac Pontificios à primis Ecclesiæ sæculis usque ad Tridentinam Synodum colligit, & refert Gonzalez in *Commentar. ad cap. Si quis ex Clericis*. 4. *De Vita, & honest. Cleric. num. 2.* tom. 3. pag. 11. ibi per Studiosum Lectorem videndus, ubi idem Auctor concludit, ex *Apostolica Traditione semper in Ecclesia observatum fuit, ut Clerici Tonsuram deferrent*. Quod etiam demonstrat Fagnanus in *cap. Cum contingat*. num. 84. *de Etate, & Qualit.*

13 Confirmatur hæc Ecclesiasticæ Tonsuræ antiquitas Sanctorum exemplis. Narrat S. Cyrillus in *Vita S. Euthimii*, hunc Sanctum totondisse Otrejum Melitensem, qui postea factus fuit Episcopus, Theodosio Seniore regnante. Evagrius *lib. 2. cap. 26.* de alio viro scribit, qui Coma tonsa Presbyter fuit factus. Sanctus Gregorius Nazianzenus *Orat. in Maximum* de nonnullis conqueritur, qui nihil aliud contulerant ad Episcopatum, quam quod Comam, cuiusmodi, & ornandæ turpiter studuerant, miserint. Joannes Diaconus in *Vita S. Gregorii lib. 2. cap. 15.* enuntiat, cum S. Gregorius declarasset se velle per viros Ecclesiasticos ministeria, & negotia quælibet Ecclesiæ tractare, magnam Laicorum multitudinem per Capillorum abscissionem Ecclesiasticam vitam assumpsisse, & Tonsurari cœpisse. De his forsitan idem S. Gregorius conqueritur *lib. 7. Epist. 112.* dicens: *Tonsura accepta, seu potius arrepta, hoc quoque ad nos pervenisse, non dissimili dignum contestatione complectimur, quod quidam desiderio honoris inflati Tonsurantur, & sunt repente ex Laicis Sacerdotes*. Arator antiquus Poeta in *Epist. ad Parthenium* de se ipso ait:

Namque ego Romanæ caulis permixtus amoenis

Ecclesiæ Tonso Vertice factus ovis.

In *vita S. Germani Episcopi Antistodorenensis*, Auctore Constantio Presbytero legitur: *Invocato nomine Domini, Cæsariem ejus capiti detrahens, habitu Religionis, rejectis secularibus ornamentis,*

cum promotionis honore induit. Norgerus Episcopus Leodiensis in *vita S. Landoaldi* dicit: *Ab oratione surrexit, capitis Comam sibi abscindit, Clericatus adeptus honorem*. S. Gregorius Turo-nensis in *Vitis Patrum cap. 17.* rem miram scribit his verbis: *S. Nicetius Episcopus ab ipso ortus sui tempore designatus est Clericus; nam cum partu fuisset effusus, omne caput ejus, ut est consuetudo nascentium infantium, à capillis quidem nudum cernebatur, in circuitu verò modicorum Capillorum ordo apparuit, ut putares ab iisdem Coronam Clerici fuisse figuratam*. Aliis in locis frequenter enunciat ipsemet Turonensis, viros ad Clericalem vitam ingressos suscepta Capillorum Tonsura, ut in *sua Histor. lib. 6. cap. 9.* de Badesigilo Maiore domus Regiæ in Episcopum designato, qui *Tonsuratus gradus, quo Clerici sortiuntur, ascendens, post quadraginta dies Migranti Sacerdoti successit*. In *vita S. Audoeni lib. 10. cap. 8.* subiungit: *Clerici Tonsuram accipit uno, eodemque tempore ipso Eligio viro Dei Comam ponente*. Tandem Auctor *vitæ S. Suitberti apud Surium 1. Martii: scientiam, ait, Sacrarum scripturarum, & bonorum operum sumens exemplum, Tonsuræ Ecclesiasticæ Coronam devotè suscepit*. Consimilia exempla plurima reperiuntur apud Surium, præter illa, quæ exarantur à Morino in *cit. part. 3. Exercit. 15. cap. 1. de Sacra Ordinatio*. à Gonzalez in *d. cap. Si quis ex Clericis*, num. 5. *de Vita, & Honest. Cleric.* & à Ghamillard. in *d. Opusc. de Tonsura cap. 6. per totum*, à quo Lectorem 15 de S. Benigno narrationem.

„Cum Aurelius Imperator ad Castrum, quod Divionem vocant, fuisset ingressus, ait: Bene muros hos constructos video: ædificate nunc Templum Jovi, Mercurio, & Saturno, nec patiamini ullum, qui se Christianæ Legis affirmat, in locis istis residere, ne eorum vana religio, ne populus noster avertatur. Audiens hæc Terentius Comes loci illius ait: „an Christianus quispiam hic sit, In-
„victis

„ victissime Imperator, nos non novi-
 „ mus. Vidi autem quendam hominem
 „ peregrinum **CAPITE TONSO**,
 „ cujus habitus differt ab habitu nostro,
 „ vitæque ejus nostræ dissimilis est, Deo-
 „ rumque cæremonias refutat: popu-
 „ lum nostrum abluit aqua, & balsa-
 „ mo linat: signa multa in populo facit,
 „ novum Deum patriæ nostræ annun-
 „ ciat, & post mortem aliam vitam il-
 „ li Deo credentibus promittit. His au-
 „ ditis Aurelius, Quantum audio, in-
 „ quit, hic, quem dicis, Christianus
 „ est: inquire eum, & alligatum in
 „ conspectum meum adducite. Ita Su-
 „ rius in vita sancti Benigni Presbyteri,
 „ & Martyris Kal. Novembr. ex an-
 „ tiquo M. S. Codice, cui vetustissima
 „ Martyrologia consentiunt. Obiit An-
 „ no CLXIX.

Ex hac Historia reprobatum opinio
 Gasparis Ivenim scribentis in dicto suo
Comment. de Sacram. Ordinis q. 8. cap.
2. non esse verisimile, quod tribus prio-
 16 *ribus sæculis Clerici, in quos præsertim*
sæviebat persecutio, externo Tonsuræ
Clericalis signo se se non à Gentilibus
modò, sed etiam à fidelibus Latcis dis-
stinxerint. Siquidem contrarium ostendit
 prædicta Historia de sancto Benigno
 Presbytero; etenim tanta erat Fides, &
 Pietas Ecclesiasticorum in illis primis Ec-
 clesiæ Sæculis, ut non timerent vincu-
 lorum, carcerum, ac mortis periculum,
 in deferendo patenter Tonsuram, & Ha-
 bitum Clericalem; ad confusionem no-
 strorum temporum, in quibus Deo man-
 cipati Sacris Ordinibus, se à Mundanis
 differre verentur, & Comas nutrire con-
 tra Apostolicam Traditionem, & innu-
 mera Ecclesiæ universalis præcepta non
 erubescunt.

Quo ad Quartum: Ut sciamus, Quæ,
 & Qualis olim fuerit, & nunc esse de-
 beat forma Ecclesiasticæ Tonsuræ; præ-
 mittere oportet, quatuor reperiri species
 17 Tonsuræ, scilicet Infantum, Puero-
 rum, Monachorum, & Clericorum.
 Prima species Tonsuræ est Infantum,
 & hæc viget apud Græcos, qui in eo-
 dem instanti, in quo baptizant pueru-

lum, non solum eum Chrismate Sacro
 in fronte confirmant, sed etiam capillos 18
 capitis ejus in Crucis figuram tondent,
 ut observat Morinus *d. part. 3. de Sacr.*
Ord. Exercit. 15. cap. 4. num. 8. allegans
 Euchologium Jacobi Goartii, & attestatio-
 nem Simeonis Thessalonicensis, ita
 scribentis de causa, propter quam Ton-
 sura fit in baptizatis: *Post Chrismatio-*
nem autem, Unguenti Sacri dico unctio-
nem, tondet in Crucis figuram capillos
capitis ejus: & capilli Christo offerun-
tur velut Primitiæ, & Sacrificium hu-
mani corporis in baptizato; sunt enim
velut totius corporis exhalatio, idèd
Pontifex iis acceptis non ut fors tulit,
negligenter projicit, sed in loco sacro
reponit. Hic est mos Græcorum; sub-
ditque Morinus ubi supra, quod quibus-
dam in locis Sacerdos capillos detonsos
 in manum Patrini tradit, à quo postea
 reverenter ad imaginem Christi Crucifixi
 appenduntur.

Secunda species Tonsuræ, est Puero-
 rum, & hæc pariter vigeat apud Græ- 19
 cos, qui olim pueros in pupillari ætate
 alicui Ecclesiæ, ut bene educarentur,
 & in ministeriis Sacris possent erudiri,
 offerentes; prout nunc apud Latinos in
 Seminariis, eorum capilli tondebantur,
 & veste talari nigra induti inserviebant
 in Sacris functionibus; & de his loqui-
 tur Concilium Nicænum II. *Can. 14.* ita
 diffiniens: *Quoniam videmus nonnul-*
los à pueris Cleri Tonsuram accipien-
tes, nondum accepta Episcopi manuum
impositione; & in Synaxi in ambone
legentes, id contra canones facientes,
fieri in posterum prohibemus. (In am- 20
 bone, idest in pulpito, in quo Diaconi
 legunt Evangelium, ut Venetiis in Ba-
 siliica Sancti Marci) At illa puerorum
 Tonsura nullam habebat spiritualitatem,
 sed tantum externam modestiam præse-
 rebat, ut dissevit idem Morinus *part. 2.*
in Adnotat. in Græcas Ordinationes
num. 39. & part. 3. d. Exercit. 15. cap. 4.
num. 9.

Tertia Tonsuræ species erat Mona-
 chorum; siquidem omnes Monachi, 21
 qui religiosam vitam in Monasteriis du-
 cen-

cendam amplectebantur, capillos rescindebant, & ad cutem usque tondentur à vertice ad aures descendendo. De hac Tonsura testatur Divus Dionysius part. 2. Hierarch. cap. 6. his verbis: *Moris est post omnium abrenuntiationem, signi Crucis confectione à Sacerdote tonderi cum invocatione Trinitatis, & tunc demum veste nova indui. Et S. Gregorius Papa de ea meminit lib. 9. Registr. Epist. 44. dicens de quodam conjugato Monachatum amplexo ejus uxore reclamante: Volumus, ut maritum suum illi, etiamsi Tonsuratus est, reddere debeas, omni excusatione cessante. Plura alia sunt testimonia de hac Monachorum Tonsura in Sacris Conciliis, & apud Sanctos Patres, quos allegat Giballinus de Clausura Religios. disquisit. 2. cap. 4. num. 44. & Gonzalez in Comment. in cap. De Clericis. num. 3. de Regularib. tom. 3. ubi etiam citat Socratem lib. 3. cap. 1. scribentem, de Juliano Apostata, quod & ipse ab rasa cute vitam Monasticam simulaverat.*

Huic Tonsuræ addere possumus illam Monialium; nam antiquitus etiam consuetum fuit capillos Virginum, quæ se Deo vovebant, rescindere, prout etiam 22 Viduarum, ut de utrifque scribit S. Hieronymus Epist. 48. ibi: *Moris est in Ægypti, & Syriæ Monasteriis, ut tam Virgo, quam Vidua, quæ se Deo voverint, & sæculo renunciantes omnes delicias sæculi renunciaverint, crinem Monasteriorum Matribus offerant dissecandum, non intecto postea, contra Apostoli voluntatem, incessuræ capite; sed ligato pariter, & velato. Quinimò etiam apud Gentiles Virgines Vestales, Auctore Plinio lib. 16. cap. 14. incisos capillos ad arborem 23 Lotos suspendebant, quæ capillaribus arbor idcirco à Festo dicitur, ut notat Raderus in Martialem lib. 6. Epig. 17.*

Quarta tandem species Tonsuræ est illa Clericorum, de cujus antiquitate locuti sumus supra, & de qua differit Emin. Card. Baronius in Annalibus ad Annum Christi 58. num. 128. ita scribens: 24 *Certè adeò pervulgata in orbe res fuit, ut nec Scriptores Ethnici de ea (Tonsu-*

ra) tacuerint: nam Ammianus Marcellinus testatur, temporibus Juliani Apostatæ, Theodorum quendam Ecclesiæ edificandæ præfectum ab Ethnicis supplicio affectum, quod, ut ait, cirros puerorum licentiùs detondebat; nihil aliud significans, nisi quod pœnas dedit, eo prætextu quod complures pueros in clericos cooptaret; capillorum enim Tonsura ejusmodi initiari, (ut etiam modò fit) antiquitus consuevisse, satis est exploratum.

His ita prænotatis, si quærimus, Quæ, & Qualis fuerit olim Ecclesiasticæ Tonsuræ forma? omissis speciebus prima, & secunda, quæ propriè non spectant ad Tonsuram Ecclesiasticam, de qua agimus; dicendum est, quod Tonsura Monachalis consistebat in detensione, ac rasura totius capitis, relicto parvo capillorum circulo in ejus inferiori parte in formam coronæ. Ita colligitur ex verbis prælaudati Emin. Card. Baronii d. Anno 58. num. 124. quæ sunt sequentia: *Verùm distinctam fuisse Tonsuram Monachorum ab ea, quæ est Clericorum, certum est, cum illi non tantum verticem capitis, sed totum ferè caput radere consuevisent; ut sit nimirum, quod esset ipsorum vitæ studium declararent, abrasionem quippè capitis, symbolum, ac hieroglyphicum fuisse lugentis, atque morientis hominis non tantum proditur testimoniis divinæ Scripturæ, sed assertionibus etiam externorum. Igitur quia Monachorum officium erat, pœnitentiam agere, & peccata deslere, totum caput sibi radebant, & cute tenus attonsi procedebant. Hanc Tonsuram servant etiam nostris temporibus Regulares Sancti Francisci strictioris observantiæ; Monachi Carthusiani, & Eremitæ Camaldulenses, alique multi antiquitatis imitatores. Clericorum autem Tonsuræ figura, ac forma in duobus requisitis semper constitisse apparet juxta Sacros Canones, & Sanctorum 26 Patrum Testimonia, videlicet in detondendis omnibus capillis, & in formanda Clerica, seu Corona in modum sphæræ in summitate capitis, quæ vel major, vel minor esset respectu majorem,*

rum, vel minorum Ordinum, quos Clericus susceperit; maxima verò in Episcopo Pontificiam dignitatem assecuto. De supradictis duobus requisitis manifestè constat in cit. cap. Clerici. 15. de Vita, & Honest. Cleric. in cap. ult. De Cleric. Conjugat. & in cap. Prohibere. cap. Non liceat. 23. dist. aded ut non dicatur deferre Ecclesiasticam Tonsuram quì solam Clericam, seu Coronam portat in vertice, nutriendo comam, & prolixos capillos in capite; ut probatum fuit in responsis nostri Cleri Anno 1683. ad Casum prudentialem Mensis Januarii; in quibus offensa fuerunt exempla, & Auctoritates Sanctorum Patrum, & Conciliorum, quæ nunc leguntur in meis Decisionibus Miscellaneis impressis Anno 1703. in Decis. 109.

27 Ex his deducitur, peccare mortaliter Clericum insignitum prima Tonsura nutriendam comam, & portantem prolixos capillos, etsi Clericam, vel Coronam in summitate capitis deferat, ea ratione quia non sufficit Corona, nisi rescindantur capilli: & quòd horum nutritio, ac delatio sit culpa gravis constat ex pœna excommunicationis inflata per Sacros Canones contra Clericos nutriendes comam; ut in cap. Si quis 23. dist. & cap. Si quis. De Vita, & Honest. Cleric. quæ quidem pœna non infligitur, nisi ubi datur culpa mortalis. Emin. Card. Toletus in Sum. lib. 1. cap. 8. Et hoc docent Abbas in d. cap. Si quis. De Vit. & honest. Cler. num. 1. Diaz in Praxi Crimin. cap. 79. num. 1. & ibi Adden. Navarrus in Man. cap. 25. num. 110. Layman lib. 5. tract. 9. cap. 12. num. 3. Nec immeritò, quia suscipere Ecclesiasticam Tonsuram, & postea eam non deferre, & capillos prolixos portare est Deum irridere; cujus Divinam Majestatem sic exoravit Antistes, dum Clericum tondit: Oremus, fratres charissimi Dominum Nostrium **JESUM CHRISTUM** pro hoc famulo suo, qui ad deponendum comas capitis sui pro amore ejus festinat. Violatio hujus promissionis nonnè est irrisio? Spernere hoc præceptum, & hanc Tonsuræ formam ab

Apostolica Traditione promanantem, nonnè est quædam species hæresis? Ita differit Concilium Toletanum celebratum sub Honorio I. Anno 633. Can. 41. his verbis: Omnes Clerici, vel Lectores, sicut & Levitæ, & Sacerdotes detonso superius toto capite, inferius solam circuli Coronam relinquunt. Non sicut hucusque in Gallicia partibus facere Lectores videntur, qui prolixis, ut Laici, comis in solo capitis apice modicum circulum torquent. Ritus enim iste in Hispania hucusque Hæreticorum fuit. Considerent hæc verba, qui sibi satis putant deferre Clericam in vertice, & caput tenere comis ornatum: Subiit enim Concilium ibidem, Qui autem hoc non custodierit, Fidei Catholicæ reus erit. Legat studiosus Lector Episcopum Sarnellium Epist. Eccles. rom. 1. Epist. 10. ubi plenè de hac Tonsura. Legitur in Historia Patrum Oratorii per R. P. Joannem Marcianum Congregationis Oratorii Neapolis piè, ac doctè conscripta, rom. 4. lib. 3. cap. 9. quòd Venerabilis Pater Joannes Maria Monrubeus, Sacerdos ejusdem Congregationis Oratorii Paduæ, aded zelabat observantiam Sacrorum Canonum circa Clericalem Tonsuram, ut cuicumque Clerico comam, capillosvè prolixos deferenti constanter absolutionem Sacramentalem negaret; & quadam die Capellano cujusdam exteri Episcopi, ac Principis prohibuit celebrare in sui Ecclesia Oratorii, quia comatus erat; & eidem Capellano dicenti sibi usum deferendi comam ab Ecclesiasticis esse universalem, pius Pater respondit, abusum fore, & corruptelam incessanter ab Ecclesia, & à Summis Pontificibus damnatam, & ei dedit legendum Edictum Romæ publicatum, & impressum de mandato SS. Innocentii Papæ XI. die 10. Octobris 1681. capillos prolixos in Ecclesiasticis prohibens; quapropter Capellanus ille confusus, & ejus Herus convictus absque Missæ celebratione discesserunt. Quare optimè ibidem subdit „ P. Marcianus: Fosse in piacere di Dio, „ che in questi nostri tempi, ne i quali „ gl'

„ gl' Ecclesiastici, anco Sacerdoti, non
 „ contenti de i proprii capelli li pren-
 „ dono in prestito da gl' altri, compran-
 „ doli à caro prezzo per vanamente or-
 „ nare il loro venerando capo, vi fosse-
 „ ro molti imitatori del Monterosso, che
 „ con petto costante latrassero come ca-
 „ ni fedeli contro questo intollerabile abu-
 „ so; e come giusti, e severi Giudici
 „ negassero à trasgressori l'assoluzione,
 „ che ben tosto si vedrebbe tolta la va-
 „ nità de' capelli, e delle Vesti corte, e
 „ quasi secolari, che con sì poca
 „ edificatione si usano hoggi da molti
 „ Ecclesiastici.

- Sed dicet aliquis. Omnis Christi actio
 debet esse nostræ vitæ instructio. *Clem.*
 1. *de Magistr.* Sed Christus Dominus si-
 29 bi capillos non totondit, imò prolixos
 portavit. Ergo etiam Clerici, Levitæ,
 & Sacerdotes poterunt licitè comam nu-
 trire. Minor probatur tum ex Nice-
 phoro Calixto *lib. 1. cap. 40.* ubi de Re-
 30 demptore nostro ait: *Capitis capillos tu-
 lis prolixiores, novacula enim in caput
 ejus non ascendit: tum ex Lentulo Ju-
 daici populi Præside, qui sic Dominum
 Nostrum descripsit: Capillos habebat co-
 loris nucis avellane præmaturæ, & pla-
 nos ferè usque ad aures: ab auribus verò
 concinnos, crispas, aliquantulum cæru-
 leos, & fulgentiores ob oculos ventilan-
 tes; discrimen erat in medio capitis jux-
 ta morem Nazaræorum; frontem pla-
 nam, & serenissimam, cum facie sine ru-
 ga.* Ita ex Malonio in *Notis ad cap. 3.
 Paleotti Archiepiscopi* refert Gonzalez
 in *Comment. ad d. cap. Si quis ex Clericis.*
*num. 3. de Vita, & Honest. Cleric. & ex
 S. Anselmo Sherlogus in Cantica tom. 3.
 Explanat. Hist. Vestig. 32. num. 10.* At
 huic objectioni respondet Gonzalez, ubi
 31 supra, Hebræos longam comam alere so-
 litos fuisse, ut probat Pineda *lib. 1. in
 Job. vers. 20. n. 11.* Undè Christus Do-
 minus prolixioribus utebatur capillis ne
 in illis, quemadmodum nec in aliis rebus
 à communi suæ gentis usu discederet;
 tunc enim expediebat Redemptorem no-
 strum, ab usu ordinario hominum non
 abhorrere, ut observat Cresolius *lib. 4.*

Mytag. cap. 12. sect. 2. & Sherlogus d. tom.
 3. *Vestig. 33. num. 3.* subdens tamen quòd
 Christus sibi tondebat capillos nonnun-
 quam, et si longam aleret cæsariem pro
 usu Hebræorum. Non est igitur à Cle-
 ricis trahendum argumentum ab usu Le-
 gis antiquæ, ac Judaicæ; sed à Tra-
 ditione Apostolica, & à præceptis Sum-
 morum Pontificum, Conciliorum gene-
 ralium, Provincialium, & Diocesano-
 rum, in quibus per hæc integra decem,
 ac septem sæcula injunctum est Eccle-
 siasticis hanc Tonfuræ formam servare,
 ut caput sit totum detonsum; capilli non
 sint auribus longiores, & in vertice Cleri-
 cam, idest Coronam sphericam cuilibet
 inspicere liceat.

Porro adhuc urgetur Clericus intonsus;
 si ita in præcepto est, cur Sacerdotes Græ-
 ci procedunt comati, & Tonfuram non
 colunt? Huic instantiæ satisfaciunt doctis-
 simus Abbas Papadopolis, qui in suis eru-
 32 ditis Prænotionibus Mythagogicis *Resp. 32.
 4. sect. 1. sub num. 5.* ita loquitur: Antu-
 „ mo contra morem Ecclesiasticum pe-
 „ nes Photianos usurpari cæptum, ne
 „ Sacri Ministri, Monachique capillos
 „ tondeant, ne quid servile præferant,
 „ ostentantes interea, more suo, id à se
 „ fieri in quandam Nazaræorum spe-
 „ ciem, cum re vera corruptela sit om-
 „ nibus modis emendanda. Etenim ma-
 „ nifestum est, priscos illos Patres, Ma-
 „ joresque nostros à deradendis quidem
 „ capitibus abstinuisse, Tonfuram verò
 „ usurpassè perpetuò. Quòd, si cæte-
 „ ra deessent, nobis apprimè insinuarent
 „ antiquissimæ tabulæ, atque icones, in
 „ quibus nullum ex Sanctissimis Patribus
 „ videre erit promissa Cæsariæ propo-
 „ tum. Hinc usque prædictus Auctor,
 „ qui prosequitur referre exempla custoditæ
 „ Tonfuræ Ecclesiasticæ apud Græcos, do-
 „ nec in Photii Schismate, de quo infra ver-
 „ ba habebimus, ab Ecclesia Catholica
 „ segregatos eos puduit tonsuræ deferre ca-
 „ put, & capillos ad normam Sanctorum
 „ Patrum, & eorundem Canonum rescin-
 „ dere.

DECISIO XI.

ARGUMENTUM.

Proponitur famosa Controversia inter Theologos, & Canonistas agitata, quadringentis ab hinc annis, Utrum Tonsura sit Ordo, & imprimat characterem? Referuntur breviter, sed clarè argumenta utriusque Scholæ variis eruditionibus ornata. Diffidium relinquatur indecifum, quando non placeat Cardinalis Bellarmini concordatio.

SUMMARIUM.

- 1 Patavina diæcesis Parochi Theologi, ac Canonistæ plurimi.
- 2 Prima Tonsura an sit Ordo? Theologi negant.
- 3 S. Cuius Pape nominatio Ordinum, non autem Tonsuræ.
- 4 Leonis Pape IX. similis nominatio.
- 5 Tonsuræ nullum proprium ministerium in Ecclesia.
- 6 Officium Divinum olim cantabatur à Laicis unà cum Clericis.
- 7 Tonsura à Presbytero potest conferri.
- 8 Tonsura in quacunque hora diei conferri potest.
- 9 Dispositio à statu, ad statum. Exemplum.
- 10 Ordinum ministeria habent relationem ad Eucharistiam.
- 11 Tonsura omissa non est repetenda. Contrarium num. 32.
- 12 Ordinis Sacramentum requirit suam materiam.
- 13 Aut est particula, quæ diversificat.
- 14 Etiam augmentatid, quod prius non erat dictum.
- 15 Functiones Omnium Ordinum restituendæ in Ecclesia.
- 16 Suspensus an sit Episcopus datus primam Tonsuram non subdito?
- 17 Capitulum intra annum dat. dimis-

sorias pro Tonsura.

- 18 Catechismus Romanus quid doceat de Tonsura?
- 19 Canonistæ tenent Tonsuram esse Ordinem.
- 20 Abbates benedicti conferunt Tonsuram.
- 21 Forma pro Tonsura à quo data?
- 22 Tabernas intrare non debent Ordinati.
- 23 Degradatio datur etiam à prima Tonsura. Et num. 24.
- 25 Tonsuræ quænam sit Materia, & Forma?
- 26 Clericalis Ordo appellatur Tonsura.
- 27 Pontificale Romanum nominat Tonsuram Ordinem.
- 28 Gratia confertur in Tonsura.
- 29 Episcopus ordinarius minister Tonsuræ.
- 30 Confirmati debent esse Ordinandi. An etiam Tonsurandi?
- 31 Tonsuratus non Chrismatum male Ordinatus.
- 32 Tonsura omissa repetenda.
- 33 Hierarchia Ecclesiæ Militantis similis. Cælesti.
- 34 Effectus plurimi Clericalis Tonsuræ.
- 35 Causa per effectus cognoscitur.
- 36 Rotæ Romanæ opinio an Tonsura sit Ordo?
- 37 Tridentinum Concilium noluit diffinire, an Tonsura sit Ordo?
- 38 Ordo dupliciter sumitur.

Quoniam in Clero Patavino plurimi sunt Parochi, ac Confessarii Sacræ Theologiæ Doctores, & alii in magno numero Doctoratus Lauream in utroque Jure, & Sacrorum Canonum professione adepti, congruum visum fuit iisdem proponere insignem illam Theologorum, & Canonistarum controversiam discutiendam, Utrum Prima Tonsura sit Ordo imprimens characterem in anima Tonsurati? Negarunt Theologi, affirmarunt Canonistæ; idcirco utriusque opinionis potiora argumenta ex eorum responsis collecta, placet hic brevi, ac facili stylo narrare. Ajunt Theologi, Primam Tonsuram non esse Ordinem,

dinem, neque Sacramentum, nec imprimere characterem; sed esse simplicem dispositionem ad Ordines. Probant suam assertionem:

Primò ex verbis S. Cail Papæ, & Martyris (qui, ut jam notavimus, fuit electus Pontifex Anno 283.) relatis in cap. 177. diff. ubi nominat omnes Ordines, sed inter eos non ponit Primam Tonsuram. Ergo ipsa non est Ordo. Verba S. Cail hæc sunt: *Ad Ordines Ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia qui ordinari merentur. Sit primum Ostiarius, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacretur Acolytus; demum vero Subdiaconus, deinde Diaconus, & postea Presbyter, & exinde, si meretur, Episcopus.* Ecce nominatio omnium Ordinum, inter quos non est Tonsura. Ergo ipsa non est Ordo: tantò minus, quia primus Ordo dicitur esse Ostiarius. Igitur ante illum nullus Ordo existit arg. cap. Joseph, de Verb. Signif. & leg. Proximur, ff. eod.

Secundò per cap. Seriatim 32. diff. ubi pariter Leo Papa Nonus, sic loquitur: *Seriatim, & apertè prosequamur quid Sancta Romana Ecclesia in gradibus Clericorum agat. Clericos tantum Ostiarios, Lectores, Exorcistas, Acolytos &c. uxorem ducere virginem cum benedictione Sacerdotali permittit.* Hi sunt Ordines minores in Ecclesia; sed inter hos non recensetur Prima Tonsura. Ergo hæc non est Ordo. Eadem nominatio Ordinum, & non Tonsuræ fit in cap. A Subdiacono 93. diff. Et in Epistola S. Cornelii Papæ ad Fabianum, de qua Eusebius lib. 6. Histor. cap. 33.

Tertiò: Omnes Ordines habent suum proprium officium, ac ministerium in Ecclesia, denotatum per instrumenta, quæ Ordinandis traduntur tangenda. Sed prima Tonsura, quæ in jure appellatur etiam *Psalmistatus*, & *Cantoratus*, cap. Psalmista, 23. diff. nullum habet ministerium, sed solum potest cantare Psalmos, cap. Perleclis, & cap. Cleros, 25. diff. quæ cantatio olim erat communis omnibus fidelibus, ut notat Episcopus Sarnellius Epist. Ecclesiast. tom. 1. Epist. 9.

ubi hæc verba: *Uso ancora fù della primitiva Chiesa, che il popolo soleva cantare con i Chierici, e rispondere all' Oratione detta dal Sacerdote; onde S. Girolamo lasciò scritto in Præfat. Epist. ad Galat. Ad similitudinem cælestis conivit Amen reboat, &c.* Ergo Prima Tonsura non est Ordo.

Quartò: Omnes Ordines conferuntur ab Episcopo tantum, d. cap. Perleclis. §. Ad Episcopum pertinent, 25. diff. Concil. Trident. de Sacramento Ordinis sess. 23. cap. 4. & Can. 7. Sed Tonsura, seu Psalmistatus confertur etiam à simplici Sacerdote, d. cap. Psalmista, 23. diff. Ergo non est Ordo.

Quintò: Nullus Ordo datur nisi in Missæ celebratione. S. Thom. 3. p. 2. q. 40. art. 3. Card. Turecrem. in cap. Clerici num. 3. 23. diff. Sed prima Tonsura potest conferri in quacunque hora diei, & sine Missa, ut in Pontificali Romano in Rubric. de Ord. Confer. Ergo non est Ordo.

Sextò: In omni transitu de statu ad statum convenienter interponitur aliqua dispositio. Sic inter statum Sæcularem, & Religiosum interponitur Novitiatus; inter Paganismum, & Christianismum Catechumenus, inter statum liberum, ac Matrimoniale Sponsalia. Ergo etiam inter statum Laicalem, & Clericalem debet intervenire aliqua dispositio, & hæc est Prima Tonsura; quæ non potest dici Ordo, sed dispositio ad Ordines.

Septimò: Omnes Ordines habent relationem ad Eucharistiam, ad ejus cultum, & obsequium ministeria Ordinum sunt instituta, d. cap. Perleclis 25. diff. Concilium Trident. sess. 23. cap. 2. & Can. 2. S. Thomas in 4. diff. 24. q. 2. art. 1. qu. 2. ad 3. Sed Tonsura nullum habet ministerium respiciens Eucharistiam, & secundum Innocentium in cap. Cum contingat, in Verb. Ordo, de Etate, & Qualit. Si Tonsura sit omiffa, & minores Ordines sint suscepti, ipsa non est repetenda. Ergo non est Ordo.

Octavò. In omni Ordine necessaria est ma-

est materia, quia sine illa non perficitur Sacramentum. Concilium Florentinum

- 12 in Decreto Fidei Eugenii IV. in §. 5. Concilium Tridentinum. sess. 23. de Sacram. Ord. cap. 3. & materia est illa res, quæ traditur tangenda, dum ordinatur, ut in d. Decreto Eugenii IV. §. Sextum Sacramentum. Sed dum confertur Prima Tonsura nulla materia traditur tangenda à Tonsurato; sed solum rescissis capillis, induitur Superpelliceo non ex necessitate, sed ex sola congruitate. Jo: Monachus in cap. Degradatio, de Pœnis in 6. num. 2. ubi dicit: multos tonderi vidi sine hac veste Clericali. Ergo non est Ordo:

- Nonò: Concilium Tridentinum sess. 23. de Ref. cap. 6. ita loquitur: Nullus prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus ante decimumquartum annum beneficium possit obtinere. Ergo Prima Tonsura secundum Concilium Tridentinum non est Ordo; tum quia si eam esse minorem Ordinem censuisset, non nominasset illam de per se, & separatim ab Ordinibus; tum etiam quia utitur illa particula Aut, quæ ponitur inter diversa. l. Iter si suscepit, ff. de Procurat. Barbosa dict. 46. num. 6. ubi DD. Et particula Etiam, quæ de sui natura est augmentativa illius, quod prius non includebatur. Idem Barbosa dict. 112. num. 11. Ergo Tonsura non est Ordo, sed quid aliud, quàm minores Ordines.

- Decimò: Quia idem Concilium Tridentinum d. sess. 23. cap. 7. præcepit Episcopis, ut in Ecclesia restituant functiones omnium Ordinum ab Apostolorum temporibus receptas, & pluribus in locis aliquandiu intermissas; & nominando eosdem Ordines, nihil dicit de Prima Tonsura. Ergo hæc non est Ordo.

- Undecimò: Quia cum Episcopus Hieracen. dubitasset, an incidisset in pœnam suspensionis, de qua in d. sess. 23. cap. 8. de Refor. ob datam Primam Tonsuram cuidam extraneo, subdito aliterius Episcopi, absque ejus dimissoriis; Sacra Congregatio censuit, non incidisse; ut testatur Fagnanus in d. cap. Cum

contingat, num. 38. de Etate, & Qualit. Ergo censuit, Tonsuram non esse Ordinem.

Duodecimò: Cum sit prohibitum Capitulis Sede vacante dare dimissorias ad Ordines intra annum à Tridentino sess. 7. de Ref. cap. 10. & petiti fuerit, an pro recipienda Tonsura dimissoriæ intra annum dari possint à Capitulo? Eadem S. Congregatio respondit, Posse; teste eodem Fagnano d. num. 38. Ergo non est Ordo.

Ultimò: Catechismus Romanus de Sacram. Ordinis sect. 14. ita loquitur: Incipiendum autem est à prima Tonsura, quam quidem docere oportet, quandam præparationem esse ad Ordines accipiendos. Et paulò post sect. 15. subdit: Post primam Tonsuram ad Ostiarii Ordinem primus gradus fieri consuevit. Igitur, si primus gradus Ordinum est Ostiarius, Tonsura non est Ordo, sed simplex præparatio ad Ordinem. Ita tenuerunt Theologi antiqui S. Thomas 3. p. q. 40. art. 2. & in 4. dist. 24. q. 2. art. 1. q. 2. & præter Altfiodoren. Albertum Magnum, & S. Bonaventuram, Sotus in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 1. ac Sylvester in Verb. Ordo n. 1. Inter modernos autem hanc opinionem amplectuntur Salmanticenses tract. 8. de Sacram. Ordinis cap. 1. n. 26. & seqq. ubi allegant Trullench, Bonacinam, Reginaldum, Gonetum, & alios; Gobatus de Ordine tract. 8. numer. 9. doctissimus Maftrius in 4. Sent. disp. 4. n. 12. & cæteris plenius Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ordinis disp. 4. art. 7. per totum, referens hujus sententiæ fuisse etiam Scotum, cujus ætate, scilicet circa Annum 1300., controversia hæc ferebat in Scholis inter Theologos, & Canonistas.

Canonistæ itaque ab antiquo tempore docuerunt, Primam Tonsuram esse Ordinem, esse Sacramentum, & imprimere Characterem ex sequentibus non spernendis argumentis, juribus, & rationibus.

Primò ex textu in cap. Cum contingat 11. de Etate, & Qualit. ubi Innocentius Papa Tertius interrogatus, an Clerica-

ricatus Ordo in Tonsura ab Abbate data conferatur? respondet, si Abbas sit Sacerdos, & benedictus ab Episcopo, per
 20 *primam Tonsuram juxta formam Ecclesiæ datam Clericalis Ordo confertur.* Ergo Prima Tonsura est Clericalis Ordo; & hoc notant omnes DD super hoc textu scribentes.

Secundò: Quia ibi est Ordo, & Sacramentum Ordinis, ubi reperitur præscripta forma in eo conferendo. Sed in collatione Primæ Tonsuræ servanda est forma Ecclesiæ data (ut ait ibidem Papa) idest, per Christum Ecclesiæ, non data ab Ecclesia. Ergo est Ordo.

Tertiò per *text. in cap. Non oportet*, il primo, 44. *dist. in quo præcipitur*, ne
 22 *Ordinati ingrediantur tabernas*, & inter eos nominantur *Psalmistæ*, idest habentes Primam Tonsuram. Ergo hæc est numeranda inter Ordines. Eadem nominatio inter gradus Ordinum legitur de *Psalmistatu in cap. Cleros*, 21. *dist. in cap. Perlectis*, 25. *dist. & in cap. Episcopus* 23. *dist.*

Quartò ex Pontificali Romano, in quo post degradationem ab Ordinibus Lectoratus, & Oltiariatus habetur etiam degradatione à Prima Tonsura per hæc verba: *Exuimus te omni Ordine, beneficio, & privilegio Clericali &c.* Deinde à Pontifice eum tondente dicitur: *Te velut ingratum filium à sorte Domini, ad quam vocatus fueras, abjicimus*, & *Coronam de tuo capite amovemus*. Et demùm privatur officio *Psalmistæ*, his verbis: *Quod ore cantasti, corde non credidisti, nec opere implevisti; idèò cantandi officium in Ecclesia Dei à te amovemus*. Igitur si fit degradatio etiam à Prima Tonsura, prout ab aliis Ordinibus, ipsa quoque est Ordo.

Quintò confirmatur ex Constitutione Bonifacii Papæ VIII. *in cap. Degradatio, de Penis in 6.* in qua præscribens
 24 formam degradandi Clericos ab Ordinibus loquitur expressè etiam de habentibus Primam Tonsuram. Concordat textus *in cap. Si quis Episcopus*, 27. q. 1. qui loquitur de depositione *Psalmistæ*, idest de degradatione à Prima Ton-

sura, ut explicant ibi Canonistæ.

Sextò, quia ibi est Ordinis Sacramentum, ubi in Ordinatione traditur materia tangenda. Bulla Eugenii IV. 25
in instructione Armenorum, §. sextum Sacramentum. Sed in collatione Primæ Tonsuræ traditur Vestis, idest Superpelliceum pro materia, d. *cap. Degradatio*, ibi: *Usque ad Primam Vestem, quæ traditur in collatione Primæ Tonsuræ.* Ergo est Ordo. Forma verò est *Induante Dominus*.

Septimò, nam & alibi sæpè à Sacris Canonibus Prima Tonsura vocatur Clericalis Ordo; ut *in cap. 1. de Apostat.* ibi: 26
reliquo Ordine Clericali, & Habitu tanquam Laici conversantur, in *cap. 1. de Vita, & Honest. Cleric.* in 6. ibi: *Clerici qui Clericalis Ordinis dignitati non modicum detrahentes*, in *cap. Cum inter, de Sent. & Re judic.* ibi: *repræsentatione ad Ordines, Tonsuratione.* Et in *cap. Ed libentius. De Servis non Ordinand.* ibi: *obligati Ordini Clericali;* scilicet Primæ Tonsuræ & cæteris omisiss, Bulla Sixti V. quæ est la 95. Incipien. *Sanctum, & Salutare.* In qua pluries appellat Tonsuram Clericalem *Caractærem*.

Octavò: Rursus Pontificale Romanum sæpè nominat Primam Tonsuram tanquam Ordinem: videlicet *in tit. de Cleric. facien* ibi: *Pro Clericis Ordinandis parentur forbices pro incidendis capillis.* Et paulò post: *Quilibet Ordinandorum habere debet suum Superpelliceum super brachium sinistrum:* & ibi in fine post factam Tonsurationem: *Ordinati redeunt ad loca sua.* Ulteriùs *in tit. de Ordinib. conferen.* ibi: *Ordinati ad Primam Tonsuram.*

Nonò: Quia in Tonsura sicut in aliis Ordinibus confertur gratia, quæ est effectus Ordinis, nam dum Clericus Tonsuratur, ita orat Antistes: *Oremus D. N. J. Christum pro hoc famulo suo, qui ad deponendum comam capitis sui pro ejus amore festinat, ut donet ei Spiritum Sanctum &c.* nempe gratiam sanctificantem. *cap. Omnes, & cap. Spiritus Sanctus, de Consecr. dist. 5.* Ergo Tonsura est Sacramentum, quia in solis Sacramentis

mentis gratia confertur, non autem in cæremoniis præambulis ad Sacramenta. S. Thomas 1. 2. q. 108. art. 2. ad secund.

Decimò, quia Ordinarius Minister Primæ Tonsuræ est Episcopus, prout aliorum Ordinum. Idem S. Thomas 3. p. q. 38. art. 1. in corp. & q. 40. art. 2. ad 2. Concil. Florentinum in d. Instruct. Armen. §. sextum Sacramentum. Et licet eam conferant etiam Abbates, id faciunt ex privilegio. cap. Abbates, de Privil. in 6.

Undecimò, quia omnes Ordines de præcepto Ecclesiæ prærequirunt Sacramentum Confirmationis. S. Thomas in 4. dist. 24. q. 1. art. 2. q. 4. Sylvester in Verb. Ordo, 2. n. 1. Sed Prima Tonsura de necessitate præcepti prærequirit Chrismatis Sacramentum. Concil. Trid. sess. 23. de ref. cap. 4. Ergo ipsa etiam est Ordo. Hinc Sacra Congregatio declaravit, Tonsuratum non suscepto Chrismate, ac postea eo suscepto ad minores Ordines promotum, esse malè promotum, beneficia minùs legitime acquisivisse, neque ad majores Ordines posse promoveri absque Apostolica dispensatione, quidquid scripserit Navarrus in Man. cap. 22. de Sacram. Confirm. n. 9. Vers. Quintò peccat, ut testatur Fagnanus in cit. cap. Cum contingat, n. 96. de Etate, & Qual.

Duodecimò: Etiam ex eo, quòd si suscepti sint minores Ordines absque Tonsura, ea est postea suscipienda, ut ex doctrina Hostien. Jo: Andr. Butrii, Cardinalis, & Abbatis ostendit Fagnanus ibid. n. 101. & 102.

Decimotertiò: Quia Hierarchia Ecclesiæ militantis debet esse similis illi triumphantis. S. Dionysius de Eccles. Hier. cap. 6. Sed in Hierarchia cœlesti novem sunt Ordines Angelorum. cap. Principium. §. Omnis Lapis, de Pœnit. dist. 2. Ergo tot debent esse in nostra Ecclesia, & sic præter septem Ordines, duo alii debent numerari, Prima Tonsura, & Episcopatus, ut sint novem. DD. quos citat Fagnanus in d. cap. Cum contingat, n. 104.

Ultimò: Quia mirabiles sunt effectus primæ Clericalis Tonsuræ; ea enim

suscepta Tonsuratus transfertur à statu Laicali ad statum Clericalem. cap. Duo sunt genera, 12. qu. 1. cap. Cleros 21. dist. 8. Eximitur à potestate Sæculari. cap. Si Imperator, 96. dist. Ejus bona non subjacent collectis Laici. cap. Quamquam. de Censib. in 6. Gaudet privilegio Canonis. cap. Contingit, de Sent. Excom. Et fit capax beneficiorum, ac Pensionum. Concil. Trid. d. sess. 23. de ref. cap. 6. Potest judicare causas spirituales, & omnem Jurisdictionem Ecclesiasticam exercere, tam ordinariam, quàm delegatam. cap. Ex Litteris, de Transact. Card. Turrecrem. in cap. Clerici num. 5. 23. dist. Latè Carolus de Grassis de Effectib. Cleric. in Prælod. num. 300. Igitur ob tantos effectus dicendum est, Tonsuram non esse dispositionem tantum ad Ordines, sed esse Ordinem: causa enim per effectus cognoscitur, & demonstratur. cap. Quod Dei timorem, & de Stat. Monachor. Clem. Exivi. §. Cupientes. Vers. Cum enim, & ibi Card. in 2. notab. de Verb. Signif. Fagnanus in cit. cap. Cum contingat, de Etate, & Qualit. ubi num. 45. allegat pro hac opinione Rotam part. 1. divers. Decis. 731. n. 5. & 6. nec non part. 5. recent. Decis. 36 num. 5. Et ulterius adducit num. 117. & 118. binas Sacræ Congregationis declarationes, in quibus censuit, Primam Tonsuram imprimere characterem; ex quibus fortiter tanquam Canonista fidelis concludit, Primam Tonsuram esse Ordinem, ac Sacramentum.

His stantibus quam opinionem amplectemur? Quænam erit Decisio nostra? Testatur Fagnanus ubi supra num. 132. Sanctam Tridentinam Synodum noluisse diffinire hanc controversiam, ne fortè condemnaret Sacros Theologos, aut honorabiles Canonistas, & quia putavit, non necessarium eam expedire. Igitur multò minùs convenit humilitati nostræ super hac controversia judicium ferre. Tantummodò referemus ea, quæ pro concordia hujus dissidii notat Emin. Cardin. Bellarminus tom. 2. Controvers. 2. de Cleric. lib. 1. c. 11. videlicet Ordinem Clericalem sumi posse duobus

duobus modis; strictè, & largè. Sumitur strictè, & propriè quando habet certum ministerium respectu Sacrosancti Eucharistiæ Sacrificii, & hoc modo dicuntur Ordines tum tres Majores, tum quatuor Minores. Largo modo, & communiter dicuntur Ordines, qui non habent relationem ad Sacrificium, sed ad alia divina obsequia; sit exemplum *cap. Diaconissam*, 27. q. 1. in quo dicitur, Diaconissam non debere ante annos 30. Ordinari. Forſan mulieres olim recipiebant Sacramentum Ordinis? Abſit. Sed largo modo dicebantur Ordinari, idest benedici, ut declarat Gloſſa ibi. Item in Pontificali Romano sub Rubrica de benedictione Abbatis ponitur formula juramenti ab eo præſtandi, quæ talis est: *Ego N. Ordinandus Abbas promitto &c.* Numquid illa benedictio est Sacramentum Ordinis? Minimè ſi ſtriçtè, & propriè Ordo accipitur; ſed tantum largè, & communiter. Igitur Theologi affirmant, Primam Tonſuram non eſſe Ordinem ſumptum propriè, & ſtriçtè. Canonistæ aſſerunt eſſe Ordinem largo modo, & communiter intelligendo. Qui non habet ſatis hanc diſtinctionem, & vult adhærere Canonistis, legat Fagnanum in cit. *cap. Cum contingat. De Ætat. & Qualit. ubi à num. 119. & ſeqq.* reſpondet argumentis Theologorum. Qui vult tenere cum Theologis adeat Emin. Card. de Lauræa in cit. *tract. de Sacram. Ordinis disp. 4. art. 7. & 8.* ubi evacuat, & reſolvit omnia argumenta Canonistarum.

DECISIO XII.

ARGUMENTUM.

Inquiritur ad Quem proprio jure ſpectet conferre primam Tonſuram, & Ordines? Oſtenditur pertinere ad Episcopum; & quæ requirantur in Episcopo, ut conferat Ordines validè, & licitè? An Episcopi Schismatici, vel cenſuris irretiti validè ordinent? Quid, ſi ſint notorii, ſed non

denunciati? Quæſtio difficilis circa Constitutionem Martini V. de permiſſa converſatione cum Excommunicatis non denunciatis. Formoſi Papæ Hiſtoria. Auxilii Scriptoris antiqui in ejus deſenſam libelli duo. De fraudibus ordinandorum in variando de uno ad alium Episcopum. Antidotum Bullæ Innocentii XII. contra prædictas fraudes.

SUMMARIUM.

1. *Minister primæ Tonſuræ, ac quatuor minorum Ordinum quis ſit?*
2. *Episcopus jure ordinario confert Primam Tonſuram, & Ordines.*
3. *Lutherus primus fuit, qui negavit in Episcopis poteſtatem conferendi Ordines.*
4. *Apoſtolorum, & Diſcipulorum Chriſti differentia.*
5. *Episcoporum poteſtas Ordinis eſt indelebilis.*
6. *Conſecratus debet eſſe Episcopus, ut conferat Ordines.*
7. *Episcopus non Sacerdos nullam habet poteſtatem Ordinis.*
8. *Episcopus an Ordines, quos non habet, poſſit conferre?*
9. *Requiſita tria in Episcopo, ut validè, & licitè Ordinet Clericos.*
10. *Schismatici Episcopi validè Ordinant; ſed non licitè.*
11. *Schiſma quid ſignificet?*
12. *Schismatici quoniam dicantur?*
13. *Schismatici ſunt Excommunicatione irretiti.*
14. *Irregulares ſunt Ordinati à Schismaticis, ſi celebrent.*
15. *Cap. Daibertus. 1. q. 7. declaratur.*
16. *Conſecratio Episcopi, non ſervata forma Eccleſiæ, eſt nulla.*
17. *Hæreticorum Ordinationes factæ juxta formam Eccleſiæ, valent.*
18. *Episcopus cenſura irretitus validè, ſed illicitè Ordinat.*

- 19 *Et etiam licite, si non sit denunciatus.*
- 20 *Constitutio Martini V. de conversando cum excommunicatis non denunciatis, an sit revocata?*
- 21 *Excommunicati notorii, etsi non denunciati, sunt vitandi.*
- 22 *Lex posterior derogat priori.*
- 23 *Communicatio in divinis cum notoriis excommunicatis, est peccatum mortale. Et facit incurrere in excommunicationem.*
- 24 *Distingue, in Sacramentis, & non extra.*
- 25 *Martini V. Constitutio recepta est in toto Orbe, & in Urbe.*
- 26 *Ordines illicitè recipiuntur ab Episcopis censura irretitis, etsi non denunciatis.*
- 27 *Ignorantia Ordinati ab Episcopo notoriè censurato cum non excusat à suspensione.*
- 28 *Formosi Papæ Historia.*
- 29 *Joannis VIII. indignatio in eundem. Et qua de causa?*
- 30 *Joannes VIII. cur vocatus Papissa.*
- 31 *Stephani VII. crudelitas contra Formosum defunctum.*
- 32 *Romani Pontificis in rebus Fidei, & Sacramentorum infallibilitas.*
- 33 *Odium Stephani VII. in Formosum: Et num. 37.*
- 34 *Ordinationes significant etiam collationem dignitatum.*
- 35 *Marinus Papa restituit Formosum ad suum Episcopatum.*
- 36 *Papa excommunicari, vel censuris affici non potest.*
- 38 *Auxilii antiqui Auctoris scripta ad favorem Formosi.*
- 39 *Papa redargui non potest, nisi de Hæresi, vel de Simonia.*
- 40 *Ordinandus debet esse subditus solius Episcopi Ordinantis.*
- 41 *Ordines de jure antiquo ab uno ex tribus Episcopis recipi poterant, Originis scilicet, Domicilii, vel Beneficii.*
- 42 *Bonifacii VIII. de hac re Constitutio.*
- 43 *Variatio an licita de Episcopo ad*

Episcopum pro Ordinibus?

- 44 *Fraudes, quibus frequenter Clerici ab alienis Episcopis ordinabantur.*
- 45 *Innocentianæ Constitutionis de Anno 1694. Compendium circa Ordinandos.*
- 46 *Fraudes omnes circa Ordinationes eradicavit Innocentius XII.*
- 47 *Diana factus inutilis circa Ordinationum alienorum Episcoporum resolutiones.*

Subindè opportunum visum fuit quæ-
rere, Quinam possit conferre Pri-
mam Tonsuram? ac etiam, (cùm hæc
secundùm Canonistas sit unus ex mino-
ribus Ordinibus) quinam valeat qua-
tuor minores Ordines conferre? Ad hoc
Quæsitum responsum fuit, quatuor ge-
nera personarum posse Primam Tonsu-
ram, ac quatuor minores Ordines con-
ferre; Episcopos, Angelos, Simples
Presbyteros, atque Abbates. Episcopos
quidem jure ordinario; reliquos autem
jure delegato, & ex speciali commis-
sione.

Quòd Episcopi jure ordinario confe-
rant Tonsuram, & reliquos minores
Ordines nemo est, qui dubitet, cùm
hoc semper servatum fuerit in Ecclesia
usque ab ejus initio, & diffinitum in
Œcumenicis Conciliis, videlicet in Ni-
cæno *can. 4.* in Carthaginen. *2. can. 12.*
in Florentino in Decreto fidei. *S. Sex-
tum Sacramentum*, in Tridentino *sess.
23. can. 4. & can. 7.* & legitur in *cap. Reli-
qui, & cap. Episcopus 67. dist. & cum
S. Thoma in 4. Sent. dist. 25. q. 1. art. 1.*
atque in *3. p. q. 38. art. 1.* tenent Alenfis,
S. Bonaventura, Scotus, ac omnes Ca-
tholici, ut advertunt Salmanticenses de
Sacram. Ord. tract. 8. cap. 3. num. 11.
& Emin. Card. de Lauræa *eod. tract. disp.
3. art. 1.* ubi *num. 4.* plurima alia Con-
cilia hanc veritatem determinantia cumu-
lat, addens, quòd potestas Ordinandi Cle-
ricos competit Episcopis jure Divino;
quam quidem veritatem nullus Hæreti-
corum, in tot transactis sæculis ausus
fuit impugnare, nisi effrontissimus Lu-
therus.

therus. De hac Episcopali potestate duæ præcipuè sunt rationes. Una, quia Episcopus in Ecclesia se habet, sicuti publica Potestas absoluti Principis in Republica; sed ad publicam Potestatem spectat Magistratus designare, & reliquos ministros instituire. Ergo ad Episcopos jure proprio spectat Ministros Ecclesiæ ordinare. Altera ratio est, quia Dominus Noster JESUS CHRISTUS duo habuit genera discipulorum; Apostolos scilicet duodecim; & discipulos septuaginta duos. Primos Apostolos vocavit, quos non solum Sacerdotes in ultima Cœna ordinavit, sed deinde Episcopos consecravit, facultatemque dedit, Sacerdotes, ac alios Ecclesiæ suæ ministros ordinandi; prout ipsi Apostoli prædictos septuaginta duos discipulos Ordinarunt. Apostolis deinde decedentibus successerunt Episcopi cum eadem facultate. *cap. In novo. 21. dist. Barbosa de Pot. Episc. part. 2. alleg. 3. num. 2. Pax Jordanus, qui alios DD. allegat tom. 1. d. lib. 3. tit. 6. de Sacram. Ord. num. 5. addens, quod hæc potestas tribuitur Episcopis in eorum consecratione, & fundatur in*
5 *charactere, adeo ut eis auferri non possit neque per privationem Episcopatus, neque per degradationem, neque per mortem; itaut si quis Episcopus resurgeret, posset absque nova consecratione Ordines conferre.*

Porro ut hæc potestas Ordines conferendi acquiratur Episcopo, satis non est, ut sit electus; sed oportet, ut sit consecratus; quia posset quidem post suam electionem, & confirmationem concedere dimissorias ad Ordines Clericis sibi subditis, cum talis concessio sit actus Jurisdictionis, sed ipse eos ordinare minimè valeret. Salmanticenses *d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 3. num. 13. ubi doctè advertunt, ulteriùs necesse fore, ut talis Episcopus consecratus antea fuerit Ordinatus Sacerdos, quia si quis non Sacerdos consecraretur Episcopus, non reciperet hanc facultatem, de qua agimus, Ordines conferendi; & de facto si eos conferret, invalidè ordinaret, ea ratione quia potestas in Corpus*
7

mysticum Christi, nimirum fideles, & maximè potestas hæc suprema ad constituendos Ministros in Ecclesia supponit potestatem in Corpus Christi reale ad illud consecrandum, quæ recipitur per Sacerdotium; etsi in hoc non omnes Doctores conveniant, ut notat Barbosa *d. p. 2. alleg. 1. num. 38. Quod si daretur Presbyter Ordinatus per saltum, omissis scilicet minoribus Ordinibus, ac etiam Subdiaconatu, & Diaconatu; qui consecrationem Episcopalem obtineret, validè quidem posset conferre aliis Clericis eisdem Ordines minores, & duos Sacros, quos ipse non haberet, etsi sic ordinando peccaret mortaliter; non obstante regula, quod nemo dat ea, quæ non habet; quia character Sacerdotalis continet eminenter in se omnes alios inferiores Ordines; & adaucto eodem caractere per consecrationem Episcopalem, fit habilis hujusmodi consecratus ad conferendos Clericis omnes Ordines. Layman lib. 5. tract. 9. cap. 9. num. 8. Vasquez in 3. p. tom. 3. disp. 243. cap. 2. num. 26. Salmanticenses *d. cap. 3. num. 13. Granadus, Hurtadus, Præpositus, & alii apud Dianam part. 8. tract. 2. resol. 4. sedente in Opere Coordinato tom. 2. tract. 5. resol. 27. ubi nihilominus §. 2. referuntur antiqui Theologi, ac Summistæ opinantes, Sacerdotem Episcopum non esse aptum conferre inferiores Ordines, quos ipse non suscepisset; at communior est opinio contraria tenens, ut dictum est, quod validè posset Ordines dare, quibus ipse careret. Et hæc de Episcopi potestate quo ad validitatem Ordinum collatorum.**

At præter validitatem, ut licitè possit Episcopus Ordines, Primamque Tonsuram conferre; tria requisita debent in eo concurrere. Unum, quod gratiam, & communionem habeat cum Sancta Romana Ecclesia. Alterum, quod censura aliqua non sit notoriè affectus. Tertium, quod Ordinandus non sit subditus alterius Episcopi vel ratione Originis, vel ratione Domicilii, vel ratione Beneficii; quod si sortitus sit subjectionem alibi ex aliqua ex dictis tribus

causis; tunc necesse sit, ut habeat Litteras dimissoriales, & consensum illius alterius Episcopi ad præscriptum novissimæ Constitutionis Innocentii Papæ XII. de Anno 1694. de qua infra.

- Primum requisitum est, ad licitam Ordinum collationem, ac Primæ Tonsuræ concessionem, ut Episcopus habeat gratiam, & communionem cum Sancta Romana Ecclesia; ex quo sequitur, quod si quis ordinetur ab Episcopo Schismatico, validè quidem characterem Ordinis recipiat; sed Ordinis executionem non habeat, quia illicita est talis Ordinatio; & in jure canonico vocatur irrita; scilicet quo ad executionem. *cap. Ordinationes 9. q. 1. cap. Quod à Prædecessore*, ubi Glossa, Host. Joan. Andr. & alii, *De Schismaticis*. Novissimè Fagnanus *ibidem* advertens, quod
- 11** *Schisma* est nomen Græcum significans *Scissuram*; & qui se scindit, ac separat à Sancta Romana Ecclesia, & ejus Apostolica Sede, vocatur Schismaticus; cum enim unica sit vera Fides, & unica Sancta Ecclesia, debet omnis Christianus manere in hac unitate; & qui ab ea se separat, fit Schismaticus. *cap. Schisma. cap. Sicut Domini vestimentum 16. q. 7.*
- 12** *cap. Loquitur Dominus. 24. q. 1.* Et quamvis largo modo vocentur Schismatici etiam Hæretici; imò omnes criminosi, & existentes in peccato mortali. *cap. Sacerdotes, 1. q. 1. cap. Rescandæ. 24. q. 3.* quia sunt extra charitatem, & separati à Deo juxta illud Isaïæ *cap. 49. Peccata nostra dividerunt inter nos, & Deum nostrum*, tamen verè, & propriè illi sunt Schismatici, qui dividunt se ab unitate Ecclesiæ, & conantur sibi Episcopos, Presbyteros, & Constitutiones facere. *cap. Novatianus. cap. Factus est. & cap. Denique. 7. q. 1.* recusantes subesse Romano Pontifici Vicario Christi, qui est caput Ecclesiæ. *Clem. 1. de Jurejur.* prout faciunt Orientales, autumantes Ecclesiam Constantinopolitanam non esse sub Ecclesia Romana; & Patriarcham C. P. non esse inferiorem Romano Pontifice; ut disserit idem Fagnanus *in cit. cap. Quod à Prædecessore. num. 16.*

De Schismat. subdens *num. 23. & 24.* quod omnes Schismatici sunt etiam excommunicati per *cap. Licet de vitanda. De Elect.* per *cap. Nulli 19. dist. per cap. Excommunicamus. 1. & 2. §. Credentes. De Hæretic.* ac etiam per *Extravag. Et si Dominici. Pauli II. & Sixti IV. de Pœnit. & Remiss.* & nunc per *cap. 1. in Bulla Cœnæ Domini*. Idcirco, qui ordinantur ab Episcopis Schismaticis non habentibus gratiam, & communionem cum Sancta Romana Apostolica Sede, etsi recipiant characterem, & validè sint Ordinati, nihilominus executionem Ordinum non habent, tanquam illicitè Ordinati, ac ipso jure suspensi, & statim ac Ordines ita susceptos exercent, sunt irregulares. *cap. Quod quidam. 1. q. 1. cap. Ostenditur. de Consecr. dist. 4. Glossa in Summa. 9. q. 1.* Fagnanus ubi supra à *num. 28. & seqq.* ubi respondet aliquibus juribus dicentibus prædictorum Ordinationes esse irritas; nempe quo ad executionem, usum, ac ministerium, non autem quo ad characterem, & validitatem; character enim non confertur à ministro, sed imprimitur in anima immediatè à Christo; & infectio ministri non impedit characteris impressionem. *§. Verum. 32. dist. S. Thomas in 4. dist. 25. q. 1. Salmanticenses d. tract. 8. cap. 3. n. 14.* ubi alii DD. & plenius Emanuel Gonzalez *in Commentar. Juris Canon. tom. 5. ad cap. Fraternalitati tuæ, n. 8. de Schismat.*

Sed aliquis objiciet *cap. Daibertum. 1. q. 7.* in quo Urbanus Papa II. respondit, reiterandam esse ordinationem illius Daiberti, qui ab Episcopo Hæretico promotus fuerat ad Diaconatus Ordinem; & allegat sententiam Sanctorum Pontificum Innocentii, & Damasi, qui decreverunt, quod *reiterari oportet, quod malè actum est*. Ergo Ordinatio non solàm censetur illicita, sed etiam invalida.

Respondet Glossa *in d. cap. Daibertum*, quod Episcopus, qui ordinaverat Daibertum, fuerat consecratus ab aliis Hæreticis non servata forma Ecclesiæ, & sic nullam potestatem adeptus fuerat

Clericos Ordinandi; & cùm de facto contulerit Ordinem Diaconatus prædicto Daiberto, irrita, inanis, & invalida fuit illius Ordinis collatio; & hanc responfionem approbat Gonzalez ubi
 17 *supra num. 8.* eamque pluribus auctoritatibus confirmat; liquidem Ordinationes ab Hæreticis, & Schismaticis Episcopis factæ servata forma Ecclesiæ, semper habitæ fuerunt validæ, etsi illicitæ, ut ex rescripto Anastasii Papæ Primi ad Episcopos Africanos, narrat Spondanus in *Epitome Ann. 401. n. 5.* his verbis: *Sed & illud decretum est, ut ad ipsum in primis Anastasium Apostolicæ Sedis Episcopum, cæterosque transmarinos Antistes scriberetur, ut Donatistis redire volentibus ad Ecclesiam indulgeretur, in iisdem Ordinibus, & apud suos ante susceptis, (si hoc recipiens Episcopus conducere existimaret) perseverare;* quod quidem olim sub Melchiade Papa in Romano Concilio cum eisdem Donatistis transactum vidimus, &c. Et ita indultum, & concessum à prædicto Anastasio fuit; prout etiam ab Urbano II. relato in *cap. Ordinationes, 9. quæst. 1.* ubi sic: *Qui verò ab Episcopis quondam catholice Ordinatis, sed in Schismate à Romana Ecclesia separatis, consecrati sunt, eos nimirum, cum ad Ecclesiæ unitatem redierint, servatis propriis Ordinibus misericorditer suscipi jubemus,* undè remanet inconcussa conclusio, quòd Ordinationes factæ ab Episcopis Schismaticis sunt quidem illicitæ; sed sunt validæ. Concordat Diana *part. 8. tract. 2. resol. 1. in fine;* jacente in Coordinato *tom. 2. tract. 5. resol. 23.*

Secundum requisitum necessarium in Episcopo, ut licitè conferre valeat Primam Tonsuram, ac alios Ordines, est, ut aliqua censura non sit notoriè affectus; quapropter si Episcopus sit vel excommunicatus, vel suspensus, vel interdictus licitas Ordinationes non faceret, & qui ab eo Ordines susciperent, executionem Ordinum non haberent, & ab eorum ministerio essent suspensi ipso jure; quòd si ministrare in eis præsume-

rent, fierent irregulares. Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 5. resol. 24. de sumpta ex part. 8. tract. 2. resol. 2.* ubi respondet nonnullis juribus, quæ videntur dicere easdem collationes Ordinum esse irritas, & invalidas; advertendo scilicet, ut supra dictum est, esse intelligenda de irrita executione, non autem de valida collatione; quod docent omnes DD. tam Theologi, quàm Canonistæ, quos longa serie adducit Barbosa de Pot. *Episc. d. part. 2. alleg. 3. n. 3.* in qua ulteriùs *num. 17.* subiungit, quòd si Episcopus qualitercunque excommunicatus, vel alia censura irretitus, occultus sit, non solum validè Ordines daret, sed etiam Ordinatus ab eo reciperet Ordinum executionem ex communi placito Doctorum, quos ibi allegat, inter quos Garziam de *Benefic. part. 11. cap. 10. num. 160.* præcipuè post *Extravag. Ad vitanda scandala Martini V.* quæ concedit conversationem, & communionem cum excommunicatis, dummodò non sint publicè denunciati, vel notorii Clericorum percussores.

Cæterùm huic doctrinæ mordicus se opponit Fagnanus in *cit. cap. Quod à Prædecessore, de Schismat. num. 53. & seqq.* ubi probare conatur, prædictam Martini V. Extravagantem, correctam, & restrictam esse per aliam posteriorem Constitutionem Concilii Lateranensis sub Leone X. *sess. 11. in §. Statuimus;* & habetur in *tom. 4. Concilior. part. 2. pag. 117.* in qua non solum prohibetur communicatio cum notoriis Clericorum percussoribus, & cum Excommunicatis publicè denunciatis: sed etiam (sunt verba hujus Concilii) *si ita notoriè in Excommunicationis sententiam constitit incidisse, quòd nulla possit conversatione celari, aut aliquo juris suffragio excusari: nam à Communione illius abstinere volumus juxta Canonicas Sanctiones.* Qua nova Constitutione attentata, ut ait *ibidem* Fagnanus, prohibita est quæcunque communicatio in temporalibus, ac participatio in spiritualibus cum omnibus Excommunicatis etiam non denunciatis, quorum crimen est adeo

est adeo notorium, ut nulla possit tergiverfatione celari, juxta textum in cap. *Tua nos*, & in cap. fin. de *Cohabit. Clericor. & mulier.* non obstante, quod hæc Constitutio Lateranensis expresse non derogaverit prædictæ Extravaganti Martini V. quia tanquam posterior est observanda, & censetur fufficienter eidem derogasse juxta communem doctrinam.

22 Glossæ, & DD. in cap. 1. de *Constitut.* in 6. & nihil suffragante contraria consuetudine; quæ censetur corruptela, & abusus, nulliusque valoris contra Concilium Generale, quale fuit illud Lateranense, ut scribunt Canonistæ, quos congerit Fagnanus *cod. loco numer. 61.* tantò minùs, quia participatio in divinis cum Excommunicatis notoriis, est culpa mortalis. cap. *Sacris*. De his, quæ

23 vi, metusve causa fiunt, cap. *Rogo*. 11. q. 3. cap. *Exceptionem*, de *Except.* ideò consuetudo prædicta non valet, & est irrationabilis tanquam nutritiva peccati, cap. fin. de *Consuetud.* cap. *Flagitia*, 32. q. 7. Accedit, quòd communicantes in spiritualibus cum notoriis Excommunicatis, quamvis non denunciatis, excommunicantur majori Excommunicatione, cap. *Significavit*, de *Sent. Excom.* cap. *Statumus*, & ibi Glossa in *Verb. Constitutionibus*, *cod. tit. in 6.* Et sic etiam sentit Suarez in 3. p. q. 65. art. 4. disp. 18. sect. 1. col. 5. B.

Circa hanc Fagnani opinionem distinguendum puto circa communicationem cum Excommunicato notorio, sed

24 non specificè nominato, seu denunciato in his, quæ non sunt Sacramenta, & circa participationem in Sacramentis, & præcipuè in Sacramento Ordinis. In primo casu, dicendum est, non esse illicitam communicationem, & standum esse Constitutioni Constantiensi, scilicet antedictæ Extravag. Martini V. quia, ut testantur Canonistæ, ac Theologi

25 citati à Thesaurò de *Pœnis Eccl. part. 2. Verb. Censura* cap. 4. ipsa est usu recepta non solum in toto Orbe, sed etiam in Urbe Romæ, ut profitetur Sayrus lib. 2. de *Censur.* cap. 13. num. 9. Sacra Rota Romana *part. 1. recens. De-*

cis. 534. num. 12. Avila *part. 2. cap. 6. disp. 2. dub. 5.* & cum aliis plurimis ipse Thesaurus ibidem. At in secundo casu, aliter est dicendum, & sic ubi agitur de participatione in Sacramento Ordinis, illicita semper est, & esse debet, & ideò quæcunque Ordinatio recepta ab Episcopo notoriè censura aliqua detento, etsi nominatim non denunciato, non habet executionem; ut docet ipsemet Thesaurus d. *part. 2. Verb. Ordo*, cap. 24. ubi recensita prima opinione, ab ea recedit ita dicens: *Contraria tamen sententia quoad Episcopum Hæreticum, vel Schismaticum, vel Simoniacum notorium, etiam non denunciatum, verior est, & tenenda, quam observat stylus Curiae,* 26 *ut isti censeantur vitandi, saltem quoad Ordines ab illis non recipiendos: itaut ab illis Ordinati irregulares censeantur, donec à Sede Apostolica cum eis fuerit dispensatum; quia isti sunt vitandi ratione criminis, & non solius censuræ, de qua procedit Extravag. Ad evitanda Martini V. in qua se fundat magis communis opinio supradicta; & ideò non est expectanda denunciatio.* Et in terminis hanc sententiam tenent Azor. *part. 2. lib. 3. cap. 48. qu. 11.* Alterius *tom. 2. disp. 9. cap. 3. & 4.* Sayrus *lib. 4. cap. 14. num. 4.* Ugolinius de *Irregularit.* cap. 40. §. 3. num. 2. Igitur etli valida quo ad characterem sit collatio Ordinum facta ab Episcopo notoriè irretito aliqua censura; est tamen illicita, & irrita quo ad executionem, quia Ordinatus à tali Episcopo ministrare non potest absque Sedis Apostolicæ dispensatione; etiamsi assereret, se ignorasse, Ordinantem fuisse Excommunicatum, quia talis ignorantia non liberat Ordinatum à suspensione, sed eum juvat ad faciliùs obtinendam dispensationem; ut bene disserit Barbosa de *Pot. Episc. d. p. 2. alleg. 3. à n. 18. usque in finem.* 27

Sed adhuc impugnari posset validitas Ordinum collatorum ab Episcopo Excommunicato ex Historia Formosi Papæ, quam ex Luitprando *lib. 1. cap. 8.* 28 narrat Emin. Card. Baronius in *Annalibus ad Annum 897.* & novissimè Joannes

nes Palatius Venetus in *Gestis Pontific. Roman. Vol. 2. in Adnot. ad Formosum Papam CXIII. num. 11.* Historia est huiusmodi. Formosus Episcopus Portuenfis Legatione egregiè perfunctus pro Apostolica Sede apud Bulgaros Anno 866. apud Germanos Anno 873. & apud
 29 Gallos Anno 875. reversus Romam, ubi Summus Pontifex sedebat Joannes Papa VIII. ejus indignationem incurfus, depositus fuit ab Episcopatu Portuensi, & Excommunicatus, non alia de causa, ait P. Antonius Foresti in *Mappamundo Historico in Vita Formosi, se non di zelo fedele nel riprendere alcune azioni poco lodevoli di quel Regnante* Concordat Palatius ubi ante in Vita
 30 Joannis Papæ VIII. num. 9. ubi cum dixisset, hunc Pontificem vocatum fuisse *Papissam*, idest hominem nullius roboris, vel constantiæ, subdit, quod quia à Formoso Episcopo Portuensi argueretur, hunc Episcopatu deposuit, jurare cogens, se nunquam repetiturum Episcopatum, Laica Communionem contentum. Formosus, defuncto Joanne VIII. tribusque aliis Pontificibus Successoribus, restitutus in primam suam Portuensem Episcopalem Cathedram à Marino Pontifice, electus fuit Papa Anno 891. annos quinque Ecclesiam rexit, & multas fecit Ordinationes. At eo mortuo obtinuit Apostolicam Sedem Stephanus VII. qui (ut scribit Luitprandus d. lib. 1. cap. 8.) Formosum è sepulchro extrahere, atque in Sedem Romani Pontificatus, Sacerdos alibus indumentis indutum collocari præcepit; Cui, & ait: cum Portuensis esses Episcopus, cur ambitionis spiritu Romanam Universalem Sedem usurpasti? His expletis, sacris mox exutum vestimentis, digrisque tribus abscissis, quibus benedicere moris est, in Tyberim jactari præcepit: Cunctosque, (notet Lector) quos ipse Ordinaverat, gradu proprio depositos iterum Ordinavit. Consonat Leo Ostiensis in *Chronic. Cassinen. lib. 1. cap. 45.* ubi hanc eandem refert Historiam.

Igitur, quia Episcopus Portuensis Formosus à Papa Joanne VIII. excommu-

nicatus, etsi postea ad Apostolicam Sedem assumptus, pluribus Ordines contulerat, Stephanus VII. ejus Successor declaravit invalidas, & inanes Formosi Ordinationes, nam, ait Luitprandus: *Cunctos, quos ipse ordinaverat, gradu proprio depositos, iterum ordinavit.* Si inhæreamus illi Catholicæ Ecclesiæ fundamento, quod Papa errare non potest circa articulos Fidei, & Sacramentorum; & quod Romani Pontificis judicium est infallibile, de quo nos egimus in *Decisionibus de Sacramento Penitentiae Decif. 19. n. 20.* opus est asserere, quod Ordines collati à Formoso tanquam Episcopo antea Excommunicato, nulliter, invalidè, & incassum, etiam quod ad characterem, fuerunt dati: eos enim Stephanus reiteravit. Tres sunt hujus Historiæ resolutiones.

Prima, quod Stephanus VII. quæ fecit, & decrevit contra Formosum defunctum, non operatus est tanquam Papa, sed tanquam inimicus: non ex
 32 motivo veritatis, aut justitiæ, sed impetu rabiei, ac vindictæ; nam, ut ex Sigiberto transcribit Palatius in *Adnotat. ad vitam ejusdem Stephani n. 2. Æstro furoris percitus Tyrannus, quod non potuit in Formosum viventem, explevit in mortuum.* Concordat Barboza in *Colletan. DD. tom. 4. ad cap. Anastasius 19. dist. num. 12.*

Secunda responsio est, quod Ordinationes, quas reprobat, & annullavit Stephanus, non fuerint Sacramentales, sed Jurisdictionales; idest non collationes Ordinum, sed dignitatum Ecclesiasticarum, quæ diutius Romæ vacant, & conferuntur à Papa; adeout quos Formosus fecerat vel Archipresbyteros, vel Canonicos, Decanos, Cantuarios, Thesaurarios, aut etiam Cardinales; hos omnes Stephanus gradu proprio deposuit, & iterum ordinavit, idest eosdem nova provisione in eisdem Officiis, Muneribus, ac Dignitatibus reposuit. Ita ex doctrina Emin. Card. de Aguirre *Decif. 30. num. 54. respondimus in d. Decif. 19. de Sacram. Pœnit. sub num. 20.*

Tertia

Tertia potest dari responsio, Ordinationes Sacramentales Formosi non fuisse factas, eo in Excommunicatione, vel degradatione manente. Nam vel supponimus plures fuisse per ipsum male Ordinatos antequam ad Papatum
 35 ascenderet? Et hoc esse non potest, quia à Marino Summo Pontifice Successore Joannis VIII. fuit restitutus ad suum Episcopatum Portuensem; erat enim notissima illius innocentia, ut testatur Palatius in ejus vita num. 5. Vel dicimus, Formosum Ordines contulisse, postquam ipse fuerat factus Papa? Et neque in hoc casu dici potest, quod tunc fuerit censuris irretitus; quia Papa nequaquam potest excommunicari, vel censuris irretiri, ea ratione quia Papa nulli subicitur, & illi tantum ligari possunt censuris, qui Ecclesiæ, ac illas ferenti sunt subiecti. Valentia tom. 4.
 36 disp. 7. q. 17. punct. 4. Barbosa in Collect. DD. tom. 4. ad cap. Non liceat Papæ 12. q. 2. num. 2. & seqq. ubi probat, Papam nulli humanæ potestati esse subiectum. cap. Nemo. cap. Aliorum, cum seqq. 9. q. 3. & ideo Papa nec excommunicari, nec aliis censuris ligari certum est, ut docet Navarrus in cap. Novit. de Judic. Notabil. 3. num. 78. & num. 142. nec non in Manuali cap. 27. num. 13. Suarez de Censur. tom. 5. disp. 5. sect. 1. à n. 27. Diana part. 8. tract. 1. resolut. 20. collocata in tom. 3. tract. 1. resolut. 28. §. 2. Idem Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 2. n. 184. Quare de primo ad ultimum dici non potest, quod Ordinationes Formosi Papæ fuerint factæ, eo aliqua censura irretito existente; & per consequens neque invalidæ, nec illicitæ poterant declarari; & quidquid factum, & declaratum fuit à Stephano VII. ejus Successore, processit ex nimio odio, &
 37 appetitu vindictæ; & ejus actio crudelis, inhumana, & barbara à Scriptoribus vocatur. Contra illam duos libellos, composuit Auxilius, Auctor antiquus, sed incognitus, quos ex Bibliotheca Archiepiscopi Toletani extractos
 38 transcribit Morinus in suo tract. de Sacris Ordinatis. part. 2. pag. 282. quibus

Præfationem fecit, & in ea, præter cætera, dicit, dissidium illud Stephani cum Formoso ad Fidem nullo modo spectasse. Defendit Auxilius Formosum ab imputato ei crimine, quod de Episcopatu Portuensi ad Romanum ex ambitione contra Sacrorum Canonum dispositionem transmigraverit; quam ob causam in eum etiam defunctum sæviit Stephanus, quem propterea, excusari posse ab injustitia, ait Morinus, etiam non ab excessivo rigore. Exempla plura Sanctorum Episcoporum, qui Sedem Episcopalem mutarunt absque culpa, imò cum laude, narrat Auxilius, aliasque plures eruditiones Historicas, & Morales, quas Studiosos legisse non pigebit in prædictis Libellis. Hoc unum est extra omne dubium, quod Formosi Papæ Ordinationes fuerunt & licitæ, & validæ; ea ratione quia, supposita canonica electione in Papam ejusdem Formosi, contra eam nulla alia exceptio poterat apponi, nisi de Hæresi, vel de
 39 Simonia; si & quatenus quis eum voluisset de his criminibus accusare, & legitimas probationes inducere, ut docent Canonistæ, quos allegat, & sequitur Fagnanus in cap. Licet de vitanda, à n. 11. & seqq. de Elect. tom. 2. pag. 21. ubi demonstrat, quod quando quis electus est in Papam à duabus partibus Cardinalium ex tribus nulla potest exceptio contra electum opponi, exceptis criminibus Hæresis, & Simonia.

Tertium tandem requisitum, ut licita sit Ordinatio, est, quod Ordinandus non sit subditus alterius Episcopi, nisi
 40 illius solius à quo petit Ordinari Concil. Trid. sess. 23. cap. 8. de ref. At cum subiectio consideretur vel respectu Originis, vel respectu Domicilii, vel respectu Beneficii; si subiaceat ex prædictis respectibus etiam alteri Episcopo, ejus Litteras dimissorias, & assensum debet prius obtinere juxta novissimam Constitutionem Innocentii Papæ Duodecimi, publicatam Anno 1694.

Pro intelligentia hujus Tertiæ requisiti sciendum est, quod decem prioribus sæculis omnis Laicus poterat Ordinari à quocun-

quocunque Episcopo; at recepta Tonsura ab uno, non poterat variare, & ad alium Episcopum pro reliquis Ordinibus accedere; ut Conciliorum Decretis, & Historiis probat Ivenim tom. 2. *Comment. Hist. Dogmat. de Sac. Ord. Dissert. 8. q. 4. cap. 3.* At deinde quemlibet fidelem usque ad dictum Annum 1694.

41 potuisse recipere Ordines ab uno ex his tribus Episcopis, videlicet vel ab Episcopo *sue originis*, idest in cujus Diœcesi natus fuisset; vel ab Episcopo *sui domicilii*; nempe ab illo, intra cujus Diœcesim cœpisset habitare animo permanendi, constituto ibi proprio domicilio, vel ab Episcopo *sui beneficii*; ab illo scilicet, sub cujus Diœcesi beneficium Ecclesiasticum esset adeptus, firmatum, & decisum fuit in *cap. Cum nullus. De temporib. Ordinat. in 6.* cujus hæc sunt verba: *Cum nullus Clericum Parochiæ alienæ præter superioris ipsius licentiam, debeat Ordinare, superior intelligitur in hoc casu Episcopus, de cujus Diœcesi est is, qui ad Ordines promoveri desiderat, oriundus: seu in cujus Diœcesi beneficium obtinet Ecclesiasticum: seu habet (licet alibi natus fuerit) domicilium in eadem.* Ex hac plena, & favorabili Bonifacii Papæ VIII. Constitutione, quadringentis ab hinc annis circiter emanata, quamplures nimis laxas opiniones introduxerunt tum Theologi, tum Canonistæ, quas collegit Antonellus de *Regim. Milit. Eccl. lib. 2. cap. 1. & Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 33. à num. 20. & seqq.* inter quas illa præcipua, An ordinatus ab uno Episcopo posset variare; itaut si ab Episcopo, exempli gratia, domicilii susceperit primam Tonsuram, & minores Ordines, licitum ei fuerit, consequi Sacros ab Episcopo originis, vel beneficii; aut vice versa? circa quam Quæstionem alii asserebant, alii negabant, ut videre est apud Barbosa, & Antonellum supracitatos, apud Bonacinam tom. 1. de *Sacram. Ord. disp. 8. q. Unic. punct. 4. num. 20. & pluribus citatis apud Dianam part. 6. tract. 7. ref. 35. Item part. 8. tract. 2. ref. 9. & 10. Nec non part. 9. tract. 9. re-*

43

sol. 4. Quæ nunc translatae sunt in Coordinatum tom. 2. tract. 5. resol. 35. 36. 37. & 38.

Ingeniorum acrimonia in scribendo, ulcera generavit in operando; nam Ordinandi habitantes in Diœcesibus Episcoporum pietate, zelo, ac vigilantia insignium, cum sub illis vel ob malos mores, vel ob deficientiam Litterarum, à prima Tonsura ad reliquos, potissimum Sacros Ordines, ascendere non valerent, ibant ad Episcopopellos, quibus se subditos faciebant vel ex paterna, vel ex materna origine; seu ex confecto aereo aliquo beneficii titulo, sive etiam simulato per breve tempus domicilio, (habitatione in eorum Diœcesibus malitiosè posita) ab iisdem consequebantur Ordinationes, deinde revertebantur in Diœcesim suorum Ordinariorum, à quibus Ordines sibi fuerant denegati, & in eorum contemptum, imò cum eorum irrisione celebrare, Capellanias obtinere, ac etiam ad Confessiones audiendas admitti temerè tentabant. Sub regimine Eminentissimi, ac Reverendissimi S. M. Gregorii Cardinalis Barbadiçi Episcopi Patavini, Heri mei semper Venerabilis, cui tanquam Auditor, & demùm tanquam Vicarius Generalis inserviebam, adeò creverat numerus in hac Diœcesi Patavina amplissima harum clandestinarum, & fraudulentium Ordinationum ab alienis Episcopis illicitè factarum, ut ad eas compescendas inutilis foret Suspendio à Divinis in Ordinatos fulminata, Electo Summo Pontifice Innocentio Duodecimo, in cujus Diœcesi, & Metropoli Neapolitana, (quam antea piè rexerat,) consimiles abusus pariter multiplicaverant, auditis indolentiis etiam Emin. Cardinalis Barbadiçi prænominati, ad eos extirpandos generalem Constitutionem edidit, & promulgavit die 6. Novembris 1694. Incipien. *Speculatores domus Israel.* relata à Pignatello tom. 10. consult. 13. & impressam post mea Erotemata in 2. Editione, in qua enarratis supradictis abusibus, ad eos penitus tollendos decrevit:

45

1. Quòd nulli Episcopo liceat, seu cuiusvis loci Ordinario, tametsi Cardinalatus honore fulgeat, exterum non sibi subditum ad Clericalem Tonsuram promoverè sub prætextu cuiusvis beneficii Ecclesiastici, ei statim conferendi, etiamsi præsentatus, vel à Patronis ad illud nominatus fuerit; aut beneficium ea lege fundatum esset, ut quis immediatè post Tonsuram in eo institueretur.

2. Quòd qui promotus fuit à suo Episcopo ad primam Tonsuram, seu minores Ordines, non possit ad ultiores promoveri ab alio Episcopo ratione beneficii in ejus Diocesi obtenti, nisi obtineat Testimoniales Litteras ab Episcopo suæ originis, ac domicilii, easque exhibeat Episcopo, à quo intendit Ordinari.

3. Quòd nemo evadat subditus alterius Episcopi ratione beneficii obtenti in ejus Diocesi, nisi beneficium sufficiat ad ejus sustentationem, detractis oneribus, & pacificè possideatur: sublata facultate cuique supplendi quod deficeret fructibus hujuscemodi beneficii cum adjectione Patrimonii etiam pinguis.

4. Quòd is sit subditus ratione originis, qui natus est in ea Diocesi non ex accidenti, occasione nimirum itineris, officii, legationis, mercaturæ, vel cuiusvis alterius temporalis moræ, seu permanentiæ ejus Patris in illo loco. Quo casu hæc fortuita nativitas minimè erit attendenda; sed vera tantum Patris origo.

5. Quòd si quis tanto tempore steterit in loco, in quo ex accidenti natus est, ut potuerit ibi aliquo Canonico impedimento irretiri; etiam ab ejus loci Episcopo teneatur Litteras Dimissorias obtinere, & eas Episcopo Ordinanti prius præsentare.

6. Quòd si pater in illo alieno loco, ubi ejus filius natus est, domicilium constituerit, tunc pro Ordinatione ejusdem filii attendatur locus illiusmet domicilii; non autem originis paternæ.

7. Quòd domicilium intelligatur constitutum, si per decennium in illo loco

habitaverit, vel majorem partem bonorum ibi deferendo, per aliquod considerabile tempus ibi steterit cum animo verè ibi permanendi, quod jurejurando teneatur affirmare.

8. Quòd qui adultus discedit à Diocesi suæ originis, & vadit alibi ad inhabitandum, teneatur obtinere dimissorias, & consensum Episcopi suæ originis antequàm ab Episcopo loci, in quo habitat, ordinetur.

9. Quòd nullus Episcopus ordinare præsumat alienæ Diocesi subiectum familiarem suum, nisi habeat testimoniales Episcopi suæ originis, vel domicilii, & nisi per triennium secum steterit juxta Concilium Tridentinum *Sess. 23. cap. 9. de reform.* & eum suis sumptibus aluerit, ac beneficium ad vitam sustentandam sufficiens verè ei contulerit, vel saltem intra mensem à die Ordinationis conferat, de quibus omnibus in Litteris dimissoriis Ordinum mentionem teneatur facere.

10. Quòd quilibet Episcopus subditos suos ratione originis, vel domicilii ab aliis Episcopis, etiam de suo consensu ordinatos, examinare possit, & inquire, an hujus Constitutionis forma fuerit plenè observata; aliàs eos à divinis valeat suspendere.

11. Quòd hæc Constitutio absolute ab omnibus observetur, itaut si ei contraventum in aliqua parte fuerit, Ordinans sit suspensus à collatione Ordinum per annum; Ordinati verò ab executione Ordinum ad arbitrium suorum Ordinariorum.

12. Quòd hæc omnia, & singula semper, & in perpetuum à quocunque debeant servari, præcepit, decrevit, ac injunxit; cum clausula *sublata &c.* & cum Decreto *irritanti, &c.*

Supradictæ Constitutionis Innocentianæ de Anno 1694. iste est sensus, ac tenor compendiosè relatus pro studentium, & etiam Episcoporum faciliori intelligentia, ut possint deprehendere ex Lectura integræ ejusdem Constitutionis, quam in fine harum Decisionum imprimi curabo; quòd per eam radicitus evulsæ

evulsæ sunt innumerae propriæ fraudes, quæ à Clericis rudibus, aut vitiosis committebantur in suscipienda prima Tonsura, aliisve Ordinibus minoribus, & sacris à non suo Episcopo, & in proprii Ordinarii injuriis, ac contemptum sub fictis prætextibus originis, domicilii, beneficii obtenti, vel obtinendi, etiam si tenuis, & cum adjunctione Patrimonii, vel etiam, fraudolenta familiaritate; de quibus omnibus Theologi, ac Canonistæ impleverant tot papyros, foverent, ut plurimum, istorum ignorantiam, ac vitiosorum Ordinandorum malitias, ut videre est in Diana Coordinato de Sacramento Ordinis in d. tom. 2. tract. 5. à resol. 31. usque ad resol. 70. in quibus disputat de supradictis omnibus prætextibus, & casibus; concludens, ut plurimum, contra proprium Episcopum, & verum Superiorem fugitivi (ut ita dicam) Ordinandi; quapropter in præsentī inutilis remanent supradictæ quadraginta resolutiones, tanquam expunctæ per eandem novissimam Innocentianam Constitutionem, à qua opportunum sanè antidotum repertum est huic pernicioso morbo, per totam ferè Italiam diffuso; contra quem in hac Diocesi Patavina, antequam eadem Sanctissima Constitutio ederetur, magnoperè mihi infudandum fuit.

D E C I S I O XIII.

A R G U M E N T U M.

Quæstio illa proponitur, & examinatur, Utrum SS. Angeli, ac Animæ beatæ possint ministrare Sacramenta, ac proinde primam Tonsuram, & Ordines conferre? Præmittuntur septem symbolicitates Angelorum cum Sacerdotibus, & septem genera rerum, quas illi custodiunt. Fiunt argumenta pro utraque opinione propositæ Quæ-

stionis. Eadem sub distinctione resolvitur, & pluribus Historiis Sacris exornatur.

S U M M A R I U M.

1. Angeli an possint esse Ministri Sacramentorum.
2. Angelorum, ac Sacerdotum symbolicitas, & convenientia.
3. Angeli ad septem custodienda deputantur. Et quæ?
4. Lauretana Domus quando ab Angelis transportata?
5. Sacellum cum imagine Deiparæ alibi ab Angelis delatum.
6. Angeli elevant de terra Cereum ardentem, ne Vestes Episcopi incendat.
7. Angeli adstant Sacerdoti celebranti.
8. Angeli custodiunt Civitates, & Exercitus.
9. Navibus cur imponatur nomen Sanctorum?
10. Monasteria ab Angelis custodiuntur.
11. Angeli conferre Ordines non possunt. Contrarium num. 19.
12. Hominibus data est à Christo potestas Sacramentorum.
13. Sensibilia formant Sacramentum.
14. Angeli non loquuntur humano modo. Et cur?
15. Angelorum zelus pro salute hominum.
16. Ordines minores à non Presbyteris dari non possunt.
17. Censuras Angeli fulminare non possunt.
18. Lutheri error circa Ministros Sacramentorum.
19. Deus potest facere Angelos Ministros Sacramentorum.
20. Locutio Angelorum cum hominibus multiplex. Et quæ?
21. Eucharistia per Angelos data pluribus.
22. Extrema Unctio data ab Angelis; ac sepultura.
23. Michael Archangelus consecravit Ecclesiam in Monte Gargano.

- 24 *S. Amphiloſius Ordinatus ab Angelis.*
- 25 *Angeli non ſunt Miniſtri ordinarii Sacramentorum, ſed poſſunt ex ſpeciali Dei commiſſione delegari.*
- 26 *Argumentorum reſolutio quòd Angeli non poſſint miniſtrare Sacramenta.*
- 27 *Animæ Beatæ an ſacramenta valeant miniſtrare?*
- 28 *S. Philemon. M. baptizatus à Chriſto.*
- 29 *S. Catharina Senenſis Virgo à Chriſto communicata.*
- 30 *Sacellum Deiparæ conſecratum à Chriſto.*
- 31 *S. Petrus Apoſtolus Anno 610. conſecrat Eccleſium Londini.*
- 32 *S. Thomæ Apoſtoli annua apparitio, & Euchariſtiæ diſtributio.*

Secundum genus Miniſtrorum, à quibus conferri poſſunt prima Tonſura, & quatuor minores Ordines, conſiderat Angelos, ac Beatos in Cælo exiſtentes; unde in præſenti examinare oportet Quæſitum, jam Clero noſtro decidendum, tempore harum Exercitationum Sacramentalium demandatum, *Utrum Angeli, ac Beati poſſint eſſe Miniſtri, & Collatores Ordinum, ipſiſque primæ Tonſuræ?* Pro majori intelligentia dicendorum ſtudioſiores præmiſerunt duo.

- Unum eſt, inter Angelos, ac Sacerdotes magnam eſſe ſymboleitatem, ac convenientiam præcipuè ob ſeptem rationes. Primò, quia Angelus interpretatur
- 2 Nuncius, ut ait ſanctus Hieronymus ſuper Malachiam Prophetam; Sacerdos pariter eſt Dei Nuncius, ac Legatus, quia, ut ſcribit S. Joann. Chryſoſtomus, ſicut Legatus non aliud, quàm Principis ſe legantis voluntatem annunciat, eique nihil addere, aut demere poteſt; ita & Sacerdos Dei voluntatem nihil addendo, aut demendo debet annunciare. *Homil. 2. in Epift. ad Rom.* Secundò, quia ſicut Angeli, ita Sacerdotes miniſtrant Deo, juxta illud Tertulliani *Libr. contra Judæos cap. 9. Deus eos vocare conſuevit*

Angelos, quos virtutis ſuæ Miniſtros præfecit. Tertiò, quia ſicut Angeli jugiter aſtant Deo, in eum intentam habent aciem mentis, ei jubitant, & pſallunt *Sanctus, Sanctus &c.* Ita Sacerdotes debent jugiter orare, ac pſallere prout in *Pſalm. 137. Verſ. 2. In conſpectu Angelorum pſallam tibi.* Quartò, quia Sacerdotes imitari debent Angelorum veritatem, ſinceritatem, caſtitaſtem, puritatem, virtutem, & zelum, ut latè diſſerit Iſidorus Peluſiota *lib. 1. Epift. 319.* Quintò, quia Sacerdotes recipiunt poteſtatem ſuprahumanam in conſecratione. Sextò, quia ſicut Angelorum tria ſunt munia, ſcilicet, purgare, illuminare, & perfeſcere, ut ait S. Dionyſius Areopagita in cœleſti Hierarchia; ita Sacerdotes erga populum eadem munia exercere debent, teſte S. Ambroſio in *Libr. de initiandis cap. 2.* ita ſcribente: *Sacerdos eſt Angelus, qui regnum Chriſti, & viam æternam annunciat, non ſpecie tibi æſtimandus, ſed munere.* Septimò, quia ſicut Angelorum, ita Sacerdotum eſt perfeſcere in Sanctificatione, & Sanctitate, qui enim, ut dicit S. Baſilius in *Hom. de Spiritu Sancto, in ea non perfeſcerunt, facti ſunt Dæmones; ita Sacerdotibus neceſſaria eſt perfeſſerantia in eorum opere, & officio.*

Alterum præmiſſum eſt, quòd Angeli deputantur à Deo ad ſeptem gubernia, cuſtodias, & præſidentias, videlicet, Elementorum, Provinciarum, 3 Templorum, Altarium, Civitatum, Exercituum, & Monafteriorum. Primò Angeli præſident quatuor Elementis, hinc ait S. Joannes in *Apoc. cap. 14. cap. 16. & cap. 17.* quòd *Angelus exivit, qui habebat poteſtatem ſuper ignem.* Et iterùm: *Audiſi Angelum aquarum.* Et poſteà ipſe vidit: *Angelos coercentes ventos.* Secundò Angeli deputantur præſidentes Provinciarum, idcirco legitur in *Daniele cap. 10. Princeps regni Perſarum reſſiſit mihi,* hoc eſt Angelus Perſiæ, & ibi etiam fit mentio de Angelo Græcorum. Et cum Jacob dixiſſet *Gen. 32. Caſtra Dei ſunt hic,* docent Toſtatus, & Lyranus, eum locutum eſſe de Angelis

- gelis Custodibus Regionum Syriæ, & Chanaam, qui ibidem se ostenderunt ei, ne periculum aliquod incurreret in Terra, cui præsidebant. Tertio Angeli præfident Templis: & hoc est, quod narrat Josephus Hebræus *lib. 6. de Bello Judaic. cap. 31.* Spondan. *ad Ann. 34. num. 38.* & alii, priusquam scilicet Jerosolima à Tito Vespasiano subverteretur, auditas fuisse voces Angelorum, qui ad Templi custodiam adhibiti erant, clamantium & dicentium: *Migremus hinc.*
- 4 Sanctam domum Beatissimæ Virginis MARIE Matris Dei Anno 1291. mirabiliter ab Angelis asportatam fuisse à Galilæa in Dalmatiam; & inde Anno 1294. advectam in Picenum, in locum Lauretum appellatum, nemo est, qui ignoret. Sacellum quoque in quo depicta erat Imago ejusdem Gloriosissimæ
- 5 Deiparæ, in Territorio Asciani propè Senam; propter agrum, in quo extructum erat, cum duo fratres se ad duelum provocassent, à fundamentis evulsum Angelorum ministerio ad collem vulgò di *Versighe* propè pagum Montis S. Savini in Tuscia fuit translatum, ut legitur in *Chronic. Montis S. Savini lib. 1.* Dum S. Fulcranus Episcopus Lodenensis Basilicam in Arvernia dedicaret, & in suo Subsellio Pontificalibus indutus
- 6 federet, Clero Gradualia Missæ canente, Cereus ardens de pariete contiguo cecidit super ejusdem S. Episcopi indumento sericeo, & tandiu mansit, ut damnosa combustio fieri potuisset, ministris non advertentibus; quem postea cum conspexissent, & accurrerent ad eum tollendum, per manus Sanctorum Angelorum, mirantibus omnibus Cereus ille ardens ad suum locum fuit restitutus, ut notat Bollandus in *Actis SS. Februarii tom. 2.* Quarto SS. Angeli Altaria custodiunt; idè in *Prato Spirituali lib. 4.* legitur, quemdam Eremitam vidisse penes Altare, quod Prælatum consecraverat, cœlestem Angelum, qui rogatus respondit, post Consecrationem custodiæ suæ fuisse deputatum. Consimilem visionem in alio Altari habuit Abbas Leontius. Hanc ob causam Sa-
- cerdos celebrans post elevationem Calicis orat dicens: *Supplices Te rogamus Omnipotens Deus, jube hæc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime Altare tuum in conspectu Divinæ Majestatis tuæ &c.* scilicet Sancti Angeli Custodis illius Altaris; in quibus verbis in Monasterio Sabinensi, tempore Serionis Abbat, vidit Religiosus celebrans circa Altare plures Angelos, quorum unus cæteris altior Sacram Hostiam Deo visibiliter offerebat, ut narrat Marchantius in *Horto Pastorum lib. 1. tract. 2. lect. 5. propos. 3. Vers. 4.* Quinto, omnes Civitates habent suos speciales Angelos, à quo custodiuntur, de quibus, (advertente Tostato super *Isa. cap. 62.*) scriptum est, *Super muros tuos Jerusalem constitui custodes &c.* & notante Spondano *ad Annum 400. n. 8.* Angeli Custodes Urbis Constantinopolitanæ servarunt eam ab incendio Gainæ Gothi. Sexto, quod autem Sancti Angeli sint Exercituum Tutores legitur in *lib. 2. Machab. cap. 11.* & quod ab eis adjutus, fuit Gallicanus Dux pugnans contra Scythas. Spondan. *ad Ann. 330. n. 11.* prout etiam Ardaburius pro Theodosio Juniore Imperatore contra Persas Anno 420. num. 3. Hinc Emanuel Portugalliæ Rex nomen Gabrielis Archangeli imposuit primariæ Navi, quæ ad Indias novum subactura orbem destinabatur, ut milites sub protectione illius Beatissimi Spiritus progredierentur, qui primus inveterati mundi renovationem in Angelica Salutatione Deiparæ nunciaverat. Marchant. *d. propos. 3.* subdens, quod etiam Judith strenua Ducissa Exercituum Hebræorum id intellexit, dum dixit: *Vixit Dominus, quia custodivit me Angelus ejus, & hinc euntem, & ibi morantem, & inde huc revertentem.* *Judith. 13. 20.* Septimò tandem, ut ait Marchantius *ibidem*, cui libet Monasterio particularis Angelus attribuitur ex doctrina Divi Thomæ *1. p. q. 133. art. 2. ad 1.* cui adhæret Molina; & adimplatur F. Alexander Bovius in suis Observationibus de Angelis *Observ. 29. in fine;* & Marchantius *ubi supra,*

supra, vers. Denique. Confirmari potest hæc doctrina ex traditis per Gregor. Turonensem *Lib. 1. de Glor. Mart. cap. 11.* ubi narrat quod deficiente cibo in magno quodam Monasterio, & Monachis ad Abbatem clamantibus, ipse illis ait, vigilemus, & oremus Dominum; quod cum fecissent, & post Matutinas Laudes se dedissent somno; venit Angelus Domini (utique custos ejusdem Cœnobii) & posuit super Altare multitudinem innumeram auri, etsi essent Ostia ædis obserata; quod ut scivit Abbas, redidit Deo gratias, victui necessaria comparavit.

Hjs ita præmissis respondentes Studiofi nostri ad propositi Quæsti primam partem, *Utrum Angeli possint primam Tonsuram, & quatuor minores Ordines conferre?* alii negarunt, alii affirmarunt. Qui pro negativa opinione fuerunt, hæc fundamenta adduxere.

Primò: Quia Christus Dominus, quando instituit Sacramenta Ecclesiæ, eorum administrationem commisit Apostolis, dicendo illis circa Baptismum, *Euntes docete omnes gentes baptizantes eos &c.* ut habetur *Matth. 28.* circa verò Eucharistiam iisdem dixit: *Hoc facite in meam commemorationem.* *Luc. 22. 19.* & circa Pœnitentiam *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* *Joan. 20. 23.* ex his deducitur, quod illi tantum habent aliquam potestatem in Ecclesia, quibus data est à Christo. Sed Christus solis hominibus dedit potestatem ministrandi Sacramenta. Ergo soli homines, non etiam Angeli possunt primam Tonsuram, & minores Ordines conferre.

Secundò: quia testatur Apostolus ad *Hebr. 5. 1.* quod *omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur &c.* Ergo si ex hominibus, non ex Angelis; hinc S. Joan. Chrysostomus in *Lib. 3. de Sacerdotio* inquit: *Qui terram incolunt, atque in ea versantur, iis commissum est, ut ea, quæ in celis sunt, dispensent; iis datum est, ut potestatem habeant, quam Deus Optimus neque Angelis, neque Archangelis datam esse vo-*

luit: neque enim ad illos dictum est, quæcunque alligaveritis in terra, erunt ligata & in Cælo; & quæcunque solveritis in terra, erunt soluta & in Cælo.

Tertiò: Christus instituit omnia Sacramenta in rebus sensibilibus, ut in eisdem sensibilibus consistant, & per sensibile conferantur. Sed Angelus neque est sensibilis, neque sensibilia potest ministrare, etsi enim assumat corpus aereum, illud non informat, sed apparenter eo utitur. Ergo non potest esse Minister Sacramentorum.

Quartò: Omnia Sacramenta efficiuntur ex materia, & forma; forma autem debet proferri voce humana juxta institutionem factam à Christo. Sed Angeli humano modo non loquuntur, quia ut ait Damascenus *lib. 2. de fide cap. 3.* quem refert Mastrius in *2. Sent. disp. 2. de Angelis num. 263.* commentitium est inter Angelos locutionem fieri per sensibilia signa sicut inter homines; nam intellectus humanus, pro statu isto à sensibus pendet, & ideo nequeunt homines sibi invicem suos manifestare conceptus, nisi per sensibilia signa: at intellectus Angelicus est omnino separatus à sensibus, & ideo à sensibilibus signis non pendet in sua locutione. Igitur cum Angelus non possit proferre formam Sacramenti humano modo, neque poterit esse Minister Sacramentorum.

Quintò: Si Angeli possent ministrare Sacramenta, nullus homo moreretur sine Baptismo; ipsi enim maxima vigilantia procurant salutem animarum. Sed sic est, quod multi infantes decedunt absque Baptismo; & plures adulti obeunt sine Sacramentis. Dicendum itaque ea ab Angelis non posse conferri.

Sextò: Collatio Sacramenti Ordinis, & sic primæ Tonsuræ, ac Minorum supponit in conferente characterem saltem Presbyteratus, ut infra de Abbatibus, & Cardinalibus ostendemus. Sed Angeli non sunt capaces characteris Sacramentalis, & de facto eum à nullo recipiunt, quia neque Ordinantur, neque Ordinari possunt. Ergo neque Ordines valent conferre.

Septimò:

Septimò : Angeli non possunt ferre censuras , neque aliquem Excommunicare. Reginaldus *lib. 9. num. 114.* Sal-
 17 manticentes *tom. 12. tract. 10. de Cen-*
suris cap. 1. num. 54. ubi Bonacina , & alii DD. Ergo à simili neque aliquem Tonsurare , vel ad minores Ordines initiare.

Octavò , quia inter errores Lutheri refertur assertio , qua ipse dicebat , non solum homines , sed etiam Angelos , imò etiam diabolum posse ministrare Sacramenta ; ut refert Emin. Card. Bellarminus *lib. 1. de Sacram. in genere cap. 24.* & legitur apud Dianam *part. 12. tract. 1. resol. 111.* translata in *Coordinatum tom. 4. tract. 8. eadem resol. 111.* Ergo affirmare non licet , posse Angelos esse primæ Tonsuræ , ac Ordinum collatores.

His tamen non obstantibus multò plures amplexi sunt opinionem affirmativam , ex sequentibus rationibus , & argumentis.

Primò , quòd sicut Deus virtutem suam non alligavit Sacramentis , quin sine eis possit effectum Sacramentorum conferre ; ita etiam virtutem suam non
 19 alligavit ministris Ecclesiæ , quin etiam Angelis possit tribuere virtutem ministrandi Sacramenta ; quæ ratio est D. Thomæ *in 3. p. q. 64. art. 7.* & ante ipsum eam consideravit S. Augustinus *lib. 2. contra Parmenionem , cap. 15.*

Secundò , quia Angeli in corporibus assumptis absque ulla difficultate possunt adhibere materias Sacramentorum , &
 20 eorum formas proferre per verba humano more prolata ; siquidem , etsi Angeli possint loqui hominibus , vel secundum phantasmata rerum sensibilem , vel per modum actionis phantasiæ apprehendentis sermonem ; vel per immediatum influxum specierum in potentiam hominis intellectivam , ut differit Bartholom. Sibylla *in Speculo Peregr. Quæst. Decad. 2. cap. 8. quæst. 4.* facilius tamen loquuntur voce humana , & idiomatica exteriori , formata vel immediate per se in aereo corpore assumpto , vel mediante lingua alicujus animalis , cui taliter illapsus est , ut usu

organorum ejus loqui possit , ut ait Sibylla *ibidem* ; & de utroque modo loquendi voce humana habemus innumera propè exempla in Scriptura Sacra , ut de Agar , quam solatus est Angelus in deserto , & de Jacob in via ; de Angelis , quos hospitatus est Abraham , & qui eduxerunt Loth de Sodomis ; & hac voce humana Gabriel Archangelus salutavit Despam , nuncios ei Divini Verbi Incarnationem ; & Petrum in Carcerem dormientem Angelus Domini excitavit dicens , *Surge velociter.* *Act. 12. 8.* De locutione autem humana per organa , & linguam alicujus animalis constat , quando mediante Angelo locuta est Asina Balaam ; imò & Serpens ad Evam , diabolo verba proferente per os illius. Idcirco cum Angeli possint proferre humana voce formas Sacramentorum , & eorum materias applicare , concedi debet , eos esse posse ministros Sacramentorum , quæ quidem Sacramenta ab Angelis administrata censenda sunt ejusdem speciei simpliciter cum Sacramentis ministratis ab homine , ut demonstrat Emin. Cardin. de Lauræa *in 4. Sent. tom. 1. De Sacram. in gen. disp. 10. num. 6.* contra Card. de Lugo *cod. tract. disp. 8. sect. 1. num. 1.* ubi admittit hanc facultatem in Angelis , & docet validum fore Sacramentum ab iisdem Angelis ministratum , sed non esse reputandum ejusdem speciei cum Sacramentis collatis ab homine.

Tertiò , quia testantur Historiæ non semel Angelos fuisse Sacramentorum Ministros ; nam Marco Monaco eos ministrasse SS. Eucharistiam scribit Soto-
 21 menus *lib. 9. cap. 29.* Et S. Bonaventuræ , S. Bertrandæ , B. Onuphrio , B. Stanislao , & aliis notat Cornelius à Lapide *Comment. in Levitic. cap. 21. in fin. & in Apocal. cap. 8. vers. 3.* nec non Gobatus *tract. 1. num. 50.* Et ego in meis Decisionibus de Virtute , ac Sacramento Pœnitentiæ *Decis. 39. num. 29.* ubi de Viatico Sacro per Angelos exhibitò S. Raymundo. Concordant pariter exempla relata à Marchantio in *Candelabr. Myst. tract. 1. lect. 7. propos. 1. col. 3.*

- 22 & 4. in qua narrat ex Cæsario, quod Einulpho puero in extremis ægrotanti Angelus ministravit Sacramentum Extremæ Unctionis, & ab Angelis etiam datam esse sepulturam tum Moyfi, tum B. Catharinæ Virgini, ac Martyri in summitate Montis Sinæ advertit idem Cornelius à Lapide *Comm. in Eccl. cap. 38. sub Vers. 16.* Et quod magis est, addit Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 10. num. 2.* quod, sicut notat Scotus in *4. dist. 6. q. 1. sub B. Archangelus Michael consecravit Ecclesiam in Monte Gargano, & proinde Episcopo prohibuit, ne iterum eam consecraret.* Si itaque Archangelus consecravit Ecclesiam, & exercuit munus spectans ad solum Episcopum, poterit etiam Primam Tonsuram, & Ordines conferre.

Quartò: Sed in terminis collationis Ordinum relata fuit Historia de S. Amphiloquio Iconii Episcopo, quæ habetur apud Nicephorum *lib. 11. cap. 20.* & eam transcribit Marchantius in *d. Candelabr. Mystico tract. 1. lect. 7. propos. 1. col. 3.* his verbis: S. Amphiloquius cum vitæ, & doctrinæ gratia emineret misit Deus ad eum Angelos, qui Mystica, & arcana benedictione ad Episcopale eum dignitatem consecrarent. Paulò verò post venerunt Episcopi, ut eum eligerent, & ordinarent: at ubi ex ipso agnoverunt ab Angelis Dei consecrationem accepisse, data de tam sacra, & divina gratia Deo gloria, ut Pontificem Dei, & Evangelii præconem, ac fidei defensorem cum timore reverenter admiserunt, & solita salutatione, atque osculo impertito; ea, quæ Episcopalis functionis sunt, administrare permiserunt. Scio Augustinum Bernal Theologum apud Dianam Coordinatum *d. tom. 4. tract. 8. resol. 111. §. 9.* cavillare veritatem hujus Historiæ; sed eam tanquam indubiam admittunt gravissimi, & doctissimi Auctores, quos allegat Diana *ibidem §. 10.* quibus consentientes addo Salmanticenses *tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 4. n. 16.* Gobatum *d. tract. 1. n. 50.* Emin. Card. de Lugo *de Sacram. in gen. d. disp. 8. sect. 1. n. 1.* nec non Eminent. Card. de Lauræa *eod.*

tract. disp. 10. num. 3. Legitur eadem Historia etiam apud Surium in *Vita sancti Amphiloquii die 23. Novembris.* Igitur ex his omnibus videtur confirmata hæc opinio affirmans, posse SS. Angelos Primam Tonsuram, & alios Ordines conferre.

Hanc controversiam Theologi omnes concordant sub hac distinctione. Vel quærimus, an Angeli sint, & esse possint Ordinarii collatores Tonsuræ, & 23 Ordinum? & tenenda est opinio negativa; quia Deus commisit hominibus ministrare Sacramenta, & non Angelis, ut advertunt omnes Doctores mox citandi. Vel petimus, an aliquando possint Angeli ex particulari Dei commissione ministrare Sacramenta, & sic Ordines conferre? & amplectenda est opinio affirmativa, quia Deus nullo motivo necessitatur, ut per solos homines Sacramenta ministrentur; sed ejus supremæ voluntati semper liberum est delegare ministerium Sacramentorum, etiam Angelis, ut fatentur DD. quos cumulat Diana *Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resol. 111.* & iisdem novissime adstipulantur Gobatus *d. tract. 1. num. 50.* Volpi *resol. 168. numer. 7.* Marchantius in *Candel. Myst. d. tract. 1. lect. 7. propos. 1. col. 2.* Quartus in *Rubr. Missal. p. 3. tit. 1. sect. 2. dub. 2.* P. Macedo *de Clavib. Petri lib. 4. cap. 9.* Et prælaudati Emin. Cardinales de Lugo *d. disp. 8. de Sacram. in gen. sect. 1. n. 1.* & de Lauræa *eodem tract. disp. 10. n. 2. & seqq.*

Hac distinctione stante, & concordia retenta, non obstante argumenta pro opinione negativa adducta: Non primum, ac secundum; quæ intelligenda sunt de ministris ordinariis Sacramentorum; ut sunt homines, quibus à Christo Domi- 26 no data est facultas illa conferendi; secus autem de extraordinariis, quales asserunt DD. posse esse Angelos ex speciali delegatione iisdem à Deo facienda, ut aliquod Sacramentum conferant. Non tertium, quia etsi Angelus non habeat sensus in se, & dicatur formaliter sensibilia non agere; objectivè tamen operatur sensibile, quia habet virtutem.

virtutem applicandi hominibus, & infinuandi sensibus hominum ea, quæ sibi demandata sunt à Deo, ut doctè docet Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 10. de Sacram. in gen. num. 7.* non Quartum, quia sicut Angeli possunt applicare materias Sacramentorum sensibilibus; ita valent proferre formas voce humana; quæ autem dicta sunt à Damasceno de locutione Angelorum procedunt, dum ipsi inter se loquuntur; tunc enim eorum locutio non est per sensibilia, neque per vocem humanam; sed spiritali modo infinuando conceptus suos ad invicem, ut ex S. Thoma *in 2. dist. 11. q. 2. art. 3.* nec non *de Veritate quæst. 9. art. 4. 5. & 7.* tradunt Salmanticenses *tom. 2. part. 2. de Angelis tract. 7. disp. 15.* Et ex Scoto *in 2. dist. 9. q. 2.* demonstrat Mastrius *in 2. lib. sent. disp. 2. q. 9. per totam.* Non quintum, quia cum Angelis non sit demandatum jure ordinario, & ex officio ministrare Sacramenta, eorum vigilantia, cura, & sollicitudo salutis hominum redargui non potest, si aliqui moriuntur, sine Sacramentis, sic Deo permittente ex imperscrutabili sua providentia. Non Sextum, quia ut ait Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 10. n. 8.* procedit regulariter in hominibus, non autem in speciali commissione, quam Angelis Deus daret; ipse enim non alligavit virtutem suam characteribus præcedentium Sacramentorum. Non obstat Septimum, quia & illud intelligendum est ex officio proprio, & de jure ordinario. Nec Ultimum, quia error Lutheri resultabat ex eo, quod potestatem conferendi omnia Sacramenta, assererat esse communem omnibus hominibus, imò & Angelis, & Diabolo, ut negaret illam spectare ad Presbyteros tantum ex Christi institutione, ut declarat Diana *d. resol. 111.* & Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 10. num. 10.* At quod Deus, si velit, possit aliquando committere Angelis Sacramentorum administrationem, nullus est error, cum id affirmetur à S. Thoma *3. p. q. 64. art. 7.* à Scoto *in 4. dist. 6. q. 1.* & ab utriusque Scholæ tantorum Magistrorum Discipu-

lis Suarezio *tom. 3. in d. 3. p. disp. 64.* Lefcio *ad d. q. 64. D. Thomæ d. art. 7. num. 17.* Mastrio *in Theologia Morali disp. 16. num. 35.* & præter alios supra citatos ab Emin. Card. de Lugo *disp. 8. de Sacram. in genere sect. 1.* & Card. de Lauræa *disp. 10. art. 1.*

Alter pars propositi quæstioni continebat; *Utrum Animæ Beatorum in Cælo existentes possint ministrare Primam Tonsuram, & Ordines?* Ad quod pariter responsum fuit, & respondendum venit, jure ordinario negativè; ex ea repetita ratione, quod de facto solus homo viator habere potest ordinariam facultatem ministrandi Sacramenta. Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 10. art. 1. num. 3. & seqq.* ubi *num. 8.* subdit, quod licet Beati sint ejusdem speciei cum viatore, & habeant eosdem characteres, ita ut si aliquis Sacerdos Beatus resurgeret, posset iterum consecrare, nihilominus non habent amplius hanc potestatem in actu, & sunt sicut aliquis Commissarius, qui complevit tempus exercendi jurisdictionem ante habitam; nam etsi retineat adhuc patentes Litteras significantes dignitatem, & potestatem olim sibi traditam, non potest eam amplius exercere; & quidem congruenter, quia cum Beati non degant nobiscum, inutilis, & frustratoria esset hæc potestas in ipsis ministrandi Viatoribus Sacramenta. Ex particulari autem commissione Dei, & ob aliquam causam infinitæ ejus Sapientiæ benevisam, bene possent Beati Sacramentum Ordinis, & alias Sacramentales, & Episcopales functiones ministrare, & facere; prout aliquando ab eis factum fuisse sequentia exempla, ac Historiæ demonstrant.

Primò quidem Christus Dominus gloriosus in Cælis non dedignatus est S. Philemonem Martyrem baptizare. Nam, (ut refert Surius ex Metaphrasæ *in Vita S. Thyrsi, & factor. die 14. Decembris*, atque Gobatus *tract. 2. num. 222.* ex iisdem auctoribus, & Lipomano;) *28* Glorioso Christi pugili Philemoni Catechumeno pro religione inter carnifices decertanti objecit Præses, ei nihil profu-

turam tormentorum perpeffionem pro Chriffo, eò quòd non effet baptizatus. Tunc Philemon magna voce adftantes rogare cœpit, ut fi qui Chriftiani effent, & tormenta non formidarent, fibi Sacrum Lavacrum impertirent. At præ timore cùm nullus ad tam pium officium explendum fe exhiberet; Martyri Chrifti ejus flagitanti opus, ecce advenit nubes rotida de Cœlo, & in ea Chriftus Dominus, qui benignè Philemonem baptizavit, & in eadem nube Cœlum repetiit. At non femel Chriftum de Cœlo venientem, & alios baptizantem oftendit ex Vitis SS. Bagatta tom. 2. lib. 3. cap. 1. §. 3.

Secundò: Sanctæ Catharinæ Senenfi Virgini, concupifcenti Communionem, nec ob quorundam murmuraciones fumere valenti, Chriftus ipfe Particulam Hoftiæ Consecratæ detulit ex Altari, ut testatur Raymundus Capuanus, è cujus manibus Catharina eam in ore recepit. Ita in ejus vita cap. 82. & 83. & ex eadem Cornelius à Lapide in *Levitic. cap. 21. in fin.* & Bagatta de *Admirand. tom. 2. lib. 3. cap. 3. num. 45. & 46.*

Tertiò. Ipsemet Clementiffimus Salvator noster Chriftus Dominus dignatus fuit propriis manibus Consecrare augustiffimum Sacellum Beatæ Virginis Eremitanæ pridie, quàm S. Conradus Epifcopus ejusdem inaugurationem aggrederetur; cumque de hac Chriftifera functione admonitus non acquiefceret, fed ad eam repetendam accessiffet, prohibitus fuit ab Angelis his vocibus: *Ceffa, ceffa, Frater, Capella divinitus, jam consecrata est.* Ita ex Annalibus Heremitanis per R. P. Christophorum Hartmannum fcriptis ad pag. 50. & 51. tranfcribit idemmet Gobatus d. tract. 2. num. 158. Verùm, cùm huius Sacræ functionis Historiam ponat per extenfum P. Guilielmus Gunpperberg è Societate Jefu, in Atlante Mariano, in quo agit de Imaginibus DEIPARÆ per Orbem Chriftianum Miraculoſis, mihi exhibitò per Reverendiſſimum, atque Religioſiſſimum P. D. Cletum Caſpi Abbatem Caſinenſem S. Geor-

gii Majoris Venetiarum; in eodem lib. 1. ad Imaginem Miraculoſam Beatæ Mariæ Virginis Eremitanæ pag. 20. fic ſcribit:

Hic (ideſt Eberardus Decanus Argentinenſis è Regio Burgundiorum ſanguine) edificato Canobio (quod nunc poſſident Monachi Caſinates cum Eccleſia, in qua ſervatur eadem Imago Miraculoſa) S. Conradum Epifcopum Conſtantienſem invitavit, rogavitque, ut tam nobile Templum, tandem Eccleſiæ ritu Virgini Deiparæ dedicaret. Annuit ille, & Uldaricum Auguſtanum Præſulem, quem tunc habebat hoſpitem, unà deductum, tanto Virginis feſto intereſſe voluit. Cùm ecce pridie, quàm inſtitueretur Dedicatio, dum Conradus nocte ad preces pro more è lecto ſe proripit, videt inſolito fulgore feneftras cubiculi relucere. Tum non parùm attonitus, ipſum quoque Templum, quantum erat, reſplendere accenſis luminibus advertit. Ingreſſus itaque Sacellum vidit delapſos Cœlo Divos peragere, quàm ipſe poſtridie peracturus venerat, Dedicacionem. Ne quid in tanti momenti re abeamus à vero, viſum eſt mihi apponere ea, quæ ipſe Conradus in Libro de Secretis Secretorum, hac de re à ſe ſcripta reliquit in hac fere verba:

Anno à nato Salvatore 948. impetrante Othone, ſedente Agapito II. anno decimo tertio Epifcopatus Conradi, in feſto S. Crucis in Autumno, fuit ab ipſo CHRISTO Domino Noſtro, & à ſuis Sanctis Angelis consecrata Capella Beatæ Virg. in Eremito in hunc modum. CHRISTUS Dominus Noſter deſcendit de Cœlo Caſula Sacerdotali ſive purpurea, ſive violacea indutus, ſequè ante Altare B. Virginis ſiſtitit; ibique Sanctiſſimum Miſſæ Officium complevit, præſentibus quatuor Evangeliftis, qui ritu Eccleſiæ mitram imponebant Sacro Capiti, vel amovebant. Sancti Angeli accenſis aureis Thuribulis, odoribus replebant Templum, non ſine ſuavi ſono, qualem Zephyrus ſolet efficere, cùm inter arborum folia ludit. Aſtitit lateri uni S. Gregorius tenens manu

manu aspergillum; alterum latum tenuit S. Petrus, Pedumque Pastorale præse tulit. Assistit quoque cum S. Augustino S. Ambrosius. Ipsa verò Virgo Deipara super Altare inter coruscis, & plusquam solares radios cælesti cum maiestate apparuit. S. Michael Archangelus Symphoniacorum. Præfectus Angelorum, quorum nonnulli suffraganeorum Episcoporum officio fungebantur. Cantus is ipse, & omnium cæremônia fuit, quam ritus Ecclesiæ in Templorum Cathedralium Consecratione præscribit. Epistolam cecinit Sanctus Stephanus, S. Laurentius Evangelium. Reliquum, quod supererat, Cantus facere Angeli non sine præstantissimis instrumentis. Quædam verba etiam mutarunt. Etenim cum ad SANCTUS ventum est, sic auditi sunt verba variare. *Sanctus Deus in Aula gloriosæ Virginis, MARIE; Sanctus Deus in Altare S. Crucis; Sanctus, & immortalis Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt Cæli, & Terra gloria tua, Benedictus sit Filius MARIE in æternum, qui venit in nomine Domini, Hosanna in excelsis.* Nonnulla quoque mutata sunt, cum ad Agnus Dei ventum est, *Agnus Dei miserere omnibus, qui credunt in te, miserere nostri. Agnus Dei miserere defunctorum, qui in te requiescunt. Agnus Dei da pacem vivis, & defunctis, qui te benedicunt.* Quoties verò oportebat ex ritu Ecclesiæ dicere, *Dominus vobiscum,* respondebant Angeli, *Qui sedet in throno Cherubinorum, & videt abyssum Inferni.*

Manè orto, omnibus pro Templi Consecratione ritè compositis, Episcopus Conradus in Templo permansit usque ad meridiem, dulcissima præteritorum recordatione suspensus, sperans aliis modis ea, quæ viderat, ad aliorum notitiam perventura. Elapso penè meridie, monent primi Clericorum, tempus abire, nec tamen populi expectationi satisfactum. Ille, quæ noctu facta essent, quæque vidisset, verissima narratione ingenue fatetur. Illi pium somnium arbitrati instant obtrusis sacris ve-

stibus, coguntque nolentem ad Sacras cæremônias peragendas. Vix autem, datum Sacris est principium, cum vox clara omnium auribus de Cælo insonuit: **FRATER CESSA CONSECRA-RE**, &, ut firmids hæreret, ter repetita est. Territi, qui negabant, fidem dedere verbis Conradi, Deumque in miraculis suis laudaverunt. Ex eo tempore VIRGO quoque, nunquam non ante liberalis, favores cælestes etiam prodigè effudit, etiam ultra spem petentium. Hucusque ejusdem P. Gumppenbergi narratio.

Trinas hujuscemodi Templorum miraculosas Consecrationes à CHRISTO Domino factas refert Bagatta in *Admir. Orb. Christ. tom. 2. lib. 5. cap. 2. num. 3. 4. & 5.* ibi à devotis studiosis legendas. Et ne quis excipiat, has functiones Sacras factas esse à Dei Filio ob auctoritatem Excellentia, qua solus præfulget; addere volui.

Quartò Consecrationem Basilicæ Londoniensis in Anglia, quam Anno 610. ut ibi notat Emin. Card. Baronius, perfecit S. Petrus Apostolus, & describit Surius in vita S. Eduardi Regis die 5. Januarii his verbis: *Tempore, quo Rex Ethelbertus qui regnavit in Cantia, prædicante B. Augustino, fidei Sacramenta suscepit, nepos ejus Sebertus, qui Orientalibus Anglis præfuit, fidem eodem Episcopo Evangelizante suscepit. Hic Londomis, quæ regni sui caput habebatur, intra muros Ecclesiam Bæti Pauli fabricavit, & Episcopali honore Mellitum Episcopum instituens honoravit. Extra muros verò in Occidentali parte, in honorem B. Petri Monasterium in signe fundavit, & multis possessionibus dotavit. Nocte autem Dedicationem ejusdem Ecclesiæ præcedente, piscatori cuidam Thamensis fluvii, qui idem Monasterium prætersuit, ulteriori ripa in habitu peregrino Beatus Petrus apparens, promissa mercede, transponi se ab eodem, & petiit, & promeruit. Egressus autem de navicula, Ecclesiam piscatore cernente ingreditur. Et ecce subito lux cælestis emicuit, miroque splendore illustrans om-*

nia, noctem convertit in diem. Adfuit cum Apostolo multitudo Civium supernorum, ingredientium, & egredientium; melodique cœlestis insonuit, & indicibilis odoris fragrantia naves perfundebat. Peractis autem omnibus, quæ ad Ecclesiæ Dedicationem spectant, solemnitis, rediit ad piscatorem piscium Piscator egregius hominum. Illum nimio timore trementem cum Apostolus confortasset, & retia in capturam piscium laxare iussisset, eaque piscibus implevisset, subiunxit: *Piscem hunc, qui præ cæteris prærio, & magnitudine præcellit, Mellito ex mea parte defer Episcopo; cætera pro nautica mercede tibi tolle. Ego sum Petrus, qui loquor tecum, qui cum meis concivibus constructam in meo nomine Basilicam dedicavi, Episcopalemque benedictionem meæ sanctificationis auctoritate præveni. Dic ergo Pontifici, quæ videristi, & audisti; tuoque sermoni signa parietibus impressa testimonium perhibebunt. Supersedeat à Dedicatione, suppleat, quod omisimus, Dominici Corporis, & Sanguinis Sacrosancta Mysteria. Et paulò infra: His dictis confestim ab oculis ejus disparuit. Manè autem factò, Episcopo Mellito ad dedicandam Ecclesiam procedenti cum pisce piscator occurrat, & omnia, quæ sibi mandata fuerant, pandat. Stupet Antistes, reseratisque Ecclesiæ valvis, videt pavimento utriusque Alphabeti inscriptione signatum, parietem bis senis in locis Sanctificationis Oleo linitum; totidem cereorum reliquias duodenis Crucibus inherere, & quasi recenti resperione adhuc cuncta madescere. Quod videns Episcopus unum cum populo Deum benedixit, & retulit gratias &c. Hujus Historiæ ex probatis auctoribus desumptæ præter Emin. Card. Baronium meminit Spondanus ad d. Annum. 610. num. 6. Emin. Card. de Lugo d. disp. 3. de Sacram. in gen. num. 14. Bagatta d. tom. 2. lib. 5. cap. 3. §. 2. num. 6. & Diana Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resol. 111. §. 8. quæ habetur in veteri part. 12. tract. 1. pariter resol. 111. Itaque Beatorum Animæ, ex speciali Dei commissione Sacramenta possunt, nobis, mini-*

strare. Confirmatur hoc ipsum

Quintò: Narratione Stapletoni in *Collectam. S. Thomæ Apost.* quam referunt non solum Diana in cit. resol. 111. & ex Nauclero in *Chronic. vol. 2. Bagatta de Admirand. d. tom. 2. lib. 3. cap. 3. n. 14.* sed etiam Eminentissimi Cardinales de Lugo d. disp. 8. n. 4. & de Lauræa d. disp. 10. n. 3. quæ est hujusmodi. Joannes Patriarcha 32. Indorum Anno salutis MCXX. peregrinationis causa Romam veniens, Callisto II. tunc Romano Pontifici, Cardinalibus, aliisque præsentibus in Concistorio testatus est, Sanctum Thomam Apostolum omni anno, in die festivitatis ejus, visibilem apparere in propria Ecclesia, ibique populum manu propria communicare, Sacram Eucharistiam porrigendo dignis, ab indignis verò retrahendo. Ex quibus omnibus Doctores deducunt, ex Dei jussu etiam Beatos nunc in Cœlo existentes ad nos properare posse, Sacramenta hominibus ministraturos. Ita S. Thomas. 3. p. q. 63. art. 5. Nugnus, Dicastillus, Averfa, Turrianus, & Henriquez apud Dianam Coordinatum d. tom. 4. tract. 8. resol. 111. §. 4. Marchantius in *Candel. Myst. d. tract. 1. lect. 7. propos. 1. Quartus in Rubr. Missal. d. part. 3. tit. 1. sect. 2. dub. 2.* & prælaudati Cardinales de Lugo, & de Lauræa ubi supra allegati.

DECISIO XIV.

ARGUMENTUM.

Demonstratur, simplices Presbyteros posse conferre primam Tonsuram, ac minores Ordines, sed è solius Papæ commissione, prout ex antiqua praxi Ecclesiæ, & ex nova concessione per Alexandrum VIII. facta Primicerio Sancti Marci Venetiarum. Difficilia argumenta in contrarium proponuntur, & evacuantur. Agitur de Chorepiscopis. Quinam essent? Quando introducti? Quandiù servati?

vati? Cur, & quando extincti?
Quo jure ipsi ordinarent Clericos?

S U M M A R I U M.

- 1 Presbyteris an possit committi collatio Ordinum minorum? Et à quo?
- 2 Abbates Presbyteri Ordinant suos Monachos in minoribus. Et n. 3.
- 4 S. Sequanus Tonsura insignitus ab Eustadio Presbytero.
- 5 Parochi jus dandi primam Tonsuram olim habebant.
- 6 Emerita, vulgò Merida Urbs Lusitanie antiquitus Metropolitana. Ejus prærogativæ; & destructio.
- 7 Cardinales Presbyteri conferunt Tonsuram, & Minores Ordines.
- 8 Primicerius S. Marci Venetiarum confert Tonsuram, & quatuor Minores Ordines. ex Privilegio Alexandri VIII.
- 9 Olim conferebat tantum primam Tonsuram.
- 10 Confirmationis Sacramentum potest Presbyter ministrare ex delegatione Papæ.
- 11 Ministri Sacramentorum sunt à Christo designati.
- 12 Ordinum collatio valida pendet à characteri Episcopali.
- 13 Presbyteris in primitiva Ecclesia denegata facultas Ordinandi. Et num. 14.
- 15 Papam delegare posse collationem Ordinum Presbyteris non reperitur, ubi id sit ei concessum.
- 16 Ecclesia Romana habet veram Fidem circa Sacramenta, & est Magistra veritatis.
- 17 Factum à Papa satis probatur bene factum, quia ab eo factum.
- 18 Christus non abstulit Vicario suo potestatem deputandi Presbyteros ministros Confirmationis, & Ordinum.
- 19 Papæ commissio in Sacramentis Confirmationis, & Ordinis æquivalet

characteri Episcopali.

- 20 Apostolicarum Constitutionum libris an standum in omnibus?
- 21 Diaconis nunc permessa ea, quæ olim erant eis prohibita.
- 22 Ss. Benedictus, Maurus, & Placitus quos Ordines susceperint?
- 23 Cardinales Diaconi solemnem dant benedictionem.
- 24 Papa solus, non autem Episcopi delegant Presbyteros Ministros Ordinum.
- 25 Chorepiscopi olim ex delegatione Episcopi etiam Sacros Ordines dabant. An essent simplices Sacerdotes?
- 26 S. Isidorus quo tempore factus Episcopus Hispalensis?
- 27 Chorepiscopatus dignitas quænam olim esset, & quando inceperit?
- 28 Quanto tempore duraverit?
- 29 Chorepiscopi alii simplices Presbyteri, alii Episcopi.
- 30 Saracenorum Tyrannis in Christianorum sæculo quinto, & sexto.
- 31 Chorepiscopi conferentes Ordines Sacros erant Episcopi Titulares.
- 32 Endymionis somnum dormire quid significet?
- 33 Chorepiscopis Presbyteris facultas Ordinandi non erat data ab Episcopis privatis, sed ab Ecclesia, idest à Papa capite Ecclesiæ.
- 34 Conciliorum decreta à Papa confirmata dicuntur Papalia.

Dictum fuit in initio Decisionis XII. quatuor esse genera personarum à quibus Prima Tonsura cum quatuor minoribus Ordinibus conferri potest; scilicet ab Episcopis jure ordinario, ex speciali autem, ac extraordinaria commissione ab Angelis, & Beatis; à Presbyteris, & ab Abbatibus. Actum est de primis duobus, nunc videre oportet de tertio; & examinare, an Presbyteri possint esse ministri, & collatores tum primæ Tonsuræ; tum etiam minorum Ordinum?

Hujus Quæstioni duæ sunt partes. Una est, an simplici Presbytero possit delegari.

gari primæ Tonsuræ, & minorum Ordinum collatio? altera, à quo fit faciendatalis delegatio? Circa primam partem, communis est Theologorum, & Canonistarum responsio, quod simplices Presbyteri possunt ex speciali delegatione conferre primam Tonsuram, & quatuor minores Ordines. Ita S. Thomas in 4. dist. 25. q. 1. art. 2. Scotus dist. 24. q. Unica, 5. de Tertio. Sylvester Verb. Ordo 3. q. 7. Covaruvias lib. 1. Var. cap. 16. n. 9 & 10. Morinus de Sacris Ordinatis. part. 3. Exerc. 4. cap. 3. n. 1. ubi ait, sic omnes Doctores sentire, uno, vel duobus tantum exceptis. Fagnanus in c. Cum contingat, n. 9. de Ætate, & Qualit. tom. 2. Diana part. 8. tract. 1. resol. 33. Quæ reperitur in Coordinato ejus opere tom. 3. tract. 1. resol. 68. Novissime Salmanticenses, qui plurimos Theologos ita docentes cumulant tom. 12. in tractatu de Sacram. Ordinis tract. 8. cap. 3. à n. 18. & seqq. Nec non Emin. Card. de Lauræa eod. tract. disp. 8. n. 17. Hæc communis opinio probatur:

Primò ex cap. Quoniam, 69. dist. ubi conceditur Abbati conferre minores Ordines suis Monachis, dum tamen consuet ipsi esse Presbyterum.

Secundò ex cap. 1. de Ordinatis ab Episc. qui renunc. ubi Alexander III. respondens ad sibi propositam difficultatem, distinguit Ordines Sacros à minoribus, & postea subdit, Hujusmodi Ordines (minores) à non Episcopis quandoque conferuntur.

Tertiò per cap. Cum contingat, 11. de Ætate, & Qual. ubi Innocentius III. repetit, & confirmat circa collationem Tonsuræ, & minorum Ordinum factam ab Abbate in suo Monasterio, quod si consuet eum esse Sacerdotem per primam Tonsuram, juxta formam Ecclesiæ datam, Clericalis Ordo confertur.

Quartò per cap. Abbates 3. de Privileg. in 6. ubi Alexander IV. loquens de Abbatibus Monasteriorum, qui Sacerdotes sunt, inquit, Nec eis licitum sit aliis, quam Monasteriorum suorum conversis, & qui ad illa convolverint, & in quos Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem jurisdictionem obtinent, primam Clerica-

lem conferre Tonsuram. Ergo suis subditis eam possunt conferre.

Quintò: Ex Concil. Trid. sess. 23. cap. 10. de Ref. docente, Abbates, qui Sacerdotes sunt, non posse nisi suis subditis Ordines minores, aut Tonsuram conferre.

Sextò probatur ex usu Ecclesiæ, quæ pluribus Sacerdotibus, qui non sunt Episcopi, talem facultatem conferendi primam Tonsuram, & minores Ordines concessit, quod est apud omnes receptissimum, ut notant Salmanticenses d. tract. 8. cap. 3. num. 17. & testatur Magrius in Hierolexico. Verb. Ordo col. 4. ubi duo refert testimonia; Unum de Sancto Sequano, quod legitur in Historia Rhemensi sic dicente: Erat autem tunc temporis in Marnimontensi oppido Presbyter moribus, & ætate nomine Eustadius Vir Deo dignus, atque sanctissimus: quem parentes B. Sequani ad tondendum eum adduxerunt cum lætitia: qui cum venisset, & precibus Deo profudisset, ejus capitis verticem divino charactere signatum totondit; & post detonsionem, casta oscula capiti, atque labiis ejus insignens benedixit eum &c. Alterum testimonium deducit ex Concilio Emeritano Can. 18. in quo sic fuit statutum: Omnes Parochiani Presbyteri, juxta ut in rebus à Deo s. creditis sentiunt habere virtutem, de Ecclesiæ suæ familia Clericos sibi faciant. Utique iisdem primam Tonsuram, & minores Ordines conferendo. Emerita, vulgò Merida, olim erat 6 totius Lusitanæ Metropolis, cujus à Mauris everse nunc nihil superest, nisi parietinæ, & rudera, ut notat Cabasutius in Notitia Ecclesiastica Concil. ad Annum 666. quo anno in ea dictum Concilium fuit celebratum, Vitaliano Papa existente. Tunc ipsa nobilitabatur natalitio, & Martyrio Sanctæ Virginis Eulaliæ, de qua Prudentius canit in ejus Hymno.

Carmine nobilis Eulalia
Mortis, & indole nobilior:
Emeritam Sacra Virgo suam,
Cuius ab ubere progenita est,
Ossibus ornat, amore colit.

Eratque

Eratque Urbs famosa ob granum rubrum in ipsa nascens, quo vellerat tingebantur Tyrio splendori neutiquam cedente, teste Plinio *lib. 9. cap. 41*. Conditā fuerat à Cæsare Augusto, & post ejus everisionem Callistus Papa II. transfudit ejus Jus Metropoliticum in Ecclesiam Compostellanam. Nunc est Urbicula tenuis concessa Equitibus S. Jacobi de Spatha, ut notat Ferrarius in *Lexic. Geograph. V. Emerita*. Est tamen advertendum quòd nostris temporibus opus est speciali delegatione, quia nunc si quis Parochus, Archipresbyter, vel Præpositus propria auctoritate Tonsuram, vel minores Ordines conferret, nihil ageret, ut respondit Sacra Congregatio apud Nicolium in *Floscul. Verb. Ordo n. 4*.

Septimò; quòd simplices Presbyteri possint delegari ad primam Tonsuram, & minores Ordines conferendos confirmatur ex prærogativa S. R. E. Cardinalium, qui etsi non sint Episcopi, dummodò Presbyteratus characterem sint adepti, promovent ad primam Tonsuram, & Ordines minores tam suos familiares, quàm alios sibi subditos respectu suæ dignitatis Cardinalitæ Titulorum; ut ex antiquissima consuetudine testantur omnes Canonistæ, inter quos Host. & Jo. Andr. in *cap. 1. de Suppl. neglig. Prælat. Felinus in cap. Inter Monasterium num. 2. de Re Judic. Cardin. Jacobat. de Concilio libr. 1. artic. 12. & alii, quos cumulat Fagnanus in d. cap. Cum contingat, num. 9. de Ætate, & Qualit. & latius in cap. His, quæ, num. 25. & 26. de Major. & obed. ubi allegat etiam Rotam Romanam sic sentientem in par. 1. divers. Decis. 731. num. 10. & idem docent Theologi Victoria, Valentia, Ledesma, Sotus, Vasquez, & alii plurimi, quos citat, & sequitur Diana part. 3. tract. 2. resol. 5. quæ in Coordinatum ejus opus transvolavit *tom. 9. tract. 7. resol. 51*. ubi confutat Gernonium, qui docuit contrarium in tract. de Indult. Cardin. §. Tam ratione num. 29. Concordant cum Diana Salmanticenses d. tract. 8. cap. 3. n. 19. Suarez de Relig.*

tom. 4. lib. 2. num. 4. Tamburin. de Jure Abb. tom. 1. disp. 11. quæst. 4. num. 4. & cæteris melius Emin. Card. Brancatius in Opuscul. de Benedict. Diacon. pag. 292. & ibi Joan. à Turri de Legat. à latere §. 4. lib. 2.

Octavò probatur ex Brevis Apostolico Alexandri Papæ VIII. directo Serenissimo Duci, ac Senatui Veneto Anno 1690. in quo testificans observantiam suam erga Patriam, & Patricios Venetiarum, de quorum gremio erat, concedit Primicerio Ecclesiæ Ducalis Sancti Marci simplici Presbytero, ut præter usum Pontificalium à Pontificibus Romanis antea ei concessum, possit etiam conferre Tonsuram, ac quatuor Minores Ordines Clericis ejusdem Ducalis Basilicæ, & aliarum eidem subditarum. Verba Brevis Alexandrini, totumque ipsum Breve ponetur infra post Decisionem XV. in quo ulterius narratur, eundem Primicerium Sancti Marci solitum fuisse conferre primam Tonsuram personis inservientibus prædictæ Basilicæ S. Marci, & aliis Ecclesiis eidem subiectis, tum ex immemorabili consuetudine, tum ex indulto Apostolicæ Sedis, à Romanis Pontificibus Prædecessoribus suis ipsi Primicerio concessio; quòd quidem Indultum opus est, ut emanaverit post Concilium Tridentinum, aliàs sublatum, & extinctum remansisset, ex eo quòd ipsum Concilium in d. sess. 23. cap. 10. cassavit, annullavit, & abolevit quæcunque indulta, & consuetudines etiam immemorabiles conferendi primam Tonsuram, & Ordines minores, exceptis illis, quas habebant Abbates respectu suorum Regularium subditorum, ut dicitur in Decisione XV.

Ultimò, quòd simplices Presbyteri possint esse Ministri primæ Tonsuræ, ac Ordinum Minorum probatur ab exemplo Sacramenti Confirmationis, quod licet spectet jure ordinario ad Episcopum; tamen ex speciali Papæ delegatione etiam simplices Sacerdotes possunt illud ministrare; ut nos latè probavimus in nostris Decisionibus. De Sacramento.

gram. Confirm. Decis. 57. per totam, & docent S. Thomas 3. p. q. 72. artic. 11. Suarez, Hurtadus, Sanchez, & alii, quos citat, & sequitur Diana part. 8. tract. 1. resol. 3. posita in Coordinato tom. 3. tract. 1. resol. 11. Pignatellus tom. 10. consult. 155. n. 2. & Emin. Card. de Lauræa d. disp. 8. n. 24.

Cæterum, quod Presbyteris delegari non possit facultas conferendi primam Tonsuram, ac minores Ordines videtur dicendum ex sequentibus.

Primò: In omnibus Sacramentis præscripta est à Christo Domino materia, forma, & persona Ministri. S. Thomas 3. p. q. 64. art. 4. Catechismus Romanus de Sacram. in gen. sect. 24. Sed nullus potest mutare materiam, & formam Sacramentorum à Christo institutam. Ergo neque personam Ministri. Hinc sequitur, quod Minister Sacramenti Ordinis institutus à Christo cum sit Episcopus, ut probavimus supra Decis. 12. à num. 2. & seqq. & docent S. Thomas in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. & ibidem S. Bonaventura; Item Scotus in 4. dist. 24. qu. Unica, sequitur, inquam, quod nemo potest mutare personam Ministri hujus Sacramenti, & ejus collationem committere simplici Sacerdoti, vel alteri, qui non sit Episcopus.

Secundò: Potestas conferendi Ordines pendet à caractere Episcopali; adeò ut qui ordinatur ab illo, cui Episcopalis deest character, nihil recipiat; & iterum debeat Ordinari. cap. Propter totius, dist. 19. cap. Per illicitam, 9. q. 1. Ergo frustra, & inaniter Ordinum collatio committitur simplicibus Presbyteris non habentibus characterem Episcopalem.

Tertiò: In Apostolicis Constitutionibus lib. 3. cap. 11. sic legitur statutum: 13 *Neque Presbyteris potestatem damus Ordinandi Diaconos, aut Diaconissas, aut Lectores, aut Ministros, aut Cantores, aut Janitores: sed Episcopis tantum.* Ergo illis, qui non sunt Episcopi, Ordinationes Clericorum delegari non possunt.

Quartò: In iisdem Constitutionibus

Apostolicis lib. 8. cap. ult. legitur: *Unusquisque in Ordine sibi dato maneat, neque transeat regulas; non enim nostræ sunt, sed Dei.* Et deinde post comminationes pœnarum in exercere præsumptibus Ordinem, quem non habent, subiungitur: *Neque enim fas est Diacono 14 Sacrificium offerre; aut baptizare; aut benedictionem sive parvam, sive magnam facere; neque Presbytero Ordinationes Clericorum facere.* Igitur cum ab homine mutari non possint, quæ à Deo sunt ordinata, ac instituta, possibile non videtur, ut in ministrum Tonsuræ, & minorum Ordinum deputeretur simplex Presbyter etiam à Papa; cum à Deo sit designatus, & deputatus minister solus Episcopus.

Hæc argumenta esse quidem difficilia fatentur doctissimi Salmanticenses in d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 3. num. 18. Diana Coordinatus d. tom. 3. tract. 1. de Potestate Pontificia resol. 68. quæ decrepta est ex veteri part. 8. tr. 1. resol. 33. ac etiam Eminent. Card. de Lauræa cod. tract. de Sacram. Ord. disp. 8. num. 13. & num. 34. ubi subdit, quod neque assignari potest, ubi sit concessum, ut Papa 15 dispenset in essentialiter requisitis ad Sacramenta, cujusmodi est Minister Ordinum, aliàs dici posset, quod in omnibus Sacramentis posset dispensare circa personam Ministri; & sic quod Missam diceret, qui non est Sacerdos, vel absolveret à peccatis, aut Extremam Unctionem daret.

Nihilominus prædictis non obstantibus asseverandum est, posse Papam committere simplici Sacerdoti, & non Episcopo collationem Tonsuræ, ac minorum Ordinum; quia talis est, & ab 16 antiquo fuit praxis Ecclesiæ Romanæ, in qua est vera fides Sacramentorum, nec aliter quis de eis potest sentire, quam ipsa Ecclesia sentiat. cap. Ad abolendam de Hæretic. siquidem apud illam fideliter custodiuntur, & servantur traditiones Apostolorum; & dicitur Magistra veritatis. cap. In novo, & cap. Quamvis, dist. 21. quæ non potest errare, imò ipsa est, quæ destruit omnes errores fidei; juxta

juxta id, quod scriptum est *Matth. 16. & Portæ inferi non prævalebunt adversus eam. cap. Si Petrus, 24. qu. 1.* Idcirco, ut scribit Emin. Cardin. de Lauræa *de Sacram. Confirmat. disp. 2. num. 44* prout Papa delegat simplici Presbytero ministrationem Sacri Chrismatis, etsi illius Sacramenti Ordinarius minister sit Episcopus; & nulla alia ratio illius delegationis adduci potest, nisi quia Sedes Apostolica eandem delegationem facit; & tale factum satis est ad probandum, quod sic facere potest, ob illud inconcussum principium, non posse Papam errare in fide; eodem modo dicendum venit, posse Apostolicam Sedem committere collationem primæ Tonsuræ, & minorum Ordinum simplicibus Presbyteris, ea ratione, quia sic facere potest, & antiquitus sic fecit; unde tenendum est, sic facere potuisse, ut respondet idem Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 8. de Sacram. Ord. num. 35.* subdens ibidem: *Non apparere explicitam concessionem hujus privilegii pro Papa; sed negari non posse implicitam, quæ Petro facta putatur, cum ei Ecclesiæ gubernum traditum est: imò omnis potestas, qua utitur Papa, quæ aliquibus videtur exorbitans, propria ejus est, à Christo in Petro accepta, & per Successores ejus manifestata.* Quo principio fidei incontestabili stante circa Sedis Apostolicæ infalibilitatem in rebus fidei, moribus, ac Sacramentis; respondetur

Ad Primum: designatum esse quidem à Christo Domino Episcopum ministrum Ordinarium Sacramenti Ordinis; sed non esse ablatam ab eodem Christo Domino facultatem Petro, ac Pontificibus Romanis Vicariis suis delegandi cum commissione speciali etiam simplices Presbyteros in ministris ejusdem Sacramenti, prout etiam Sacramenti Confirmationis, imò iisdem talem potestatem reliquisse. Ita Diana, & DD. quos allegat *d. tom. 3. tract. 1. resol. 68. & Salmanticenses dict. tract. 8. cap. 3. n. 18.*

Ad secundum respondetur; concedendo, collationes Ordinum pendere à characterem Episcopali; & quid nihil facit,

& invalidè agit, qui non habens dictum characterem Episcopalem præsumit alios ordinare: sed hoc procedit, ubi deficit etiam Commissio, seu Delegatio Summi Pontificis; ea autem interveniente, ob potestatem, quam habet à Christo valida est collatio Ordinum, ut testatur praxis Ecclesiæ, quæ in hoc puncto est irrefragabilis, ut ajunt Salmanticenses *dict. num. 18. & Diana Coordinatus d. resol. 68.*

Ad Tertium respondetur, in primis præstari non posse indubiam fidem omnibus, & singulis contentis in iisdem Constitutionibus, & Canonibus Apostolicis per ea, quæ latè deducit Cabasutius *in d. Notitia Ecclesiæ Histor. & Concilior. pag. 7. & 8. de eorundem propemptica Diatriba*; sed esto fuerint ab Apostolis, deducitur, eo tempore delegatam non fuisse Presbyteris collationem Ordinum; at non consequitur, ut futuris temporibus, iusta interveniente causa, & utilitate Ecclesiæ suadente, non possit delegari.

Ad Quartum respondetur, hoc idem scilicet tunc talem fuisse usum; sed non impedire, quin mutari non possit; imò ex iisdem verbis *lib. 8. cap. ultim. colligi*, alia esse prohibita impossibilia, nempe Diaconos Sacrificare; alia, quia tunc non erant expedientia, ut Diaconos prædictos Baptizare, ac benedicere; quæ quidem functiones non multo post fuerunt Diaconis permixtæ ab Ecclesia; ut de potestate solemniter Baptizandi habetur *in cap. Perlectis, dist. 25. & in cap. Diaconos, dist. 93.* ac apud Tertullian. *lib. de Baptism. cap. 17. & de facultate benedicendi populum*, testatur Nissenus in vita S. Gregorii Taumaturgi, in qua refertur exemplum de quodam Diacono, qui sua benedictione publica repressit sceleratas hominum fraudes; quod etiam notat Emin. Card. Brancatius *in d. Opusculo de Benedict. Diaconali pag. 256. & pag. 261.* ubi summa cum eruditione demonstrat, S. Benedictum Patriarcham, sanctosque ejus spirituales filios Maurum; & Placidum alium Ordinem supra Diaconatum.

tum non fumpſiſſe; nihilominus ſolitos fuiſſe benedicere tum in Choro, tum extra, quia erant Abbates; & nunc

- 23 Cardinalibus Diaconis juſ ſolemne benedictionem impertiendi competere, & olim etiam competiſſe affirmat S. Antoninus in *Summa part. 3. tit. 14. cap. 16. §. 9.* Quapropter ſi hæc conceſſa ſunt Diaconis poſt illas Conſtitutiones, quæ appellantur Apoſtolorum, etſi in eis eſſent prohibita; ita concedi poteſt Presbyteris Ordinationo Clericorum, quæ tunc in iſdem Conſtitutionibus interdicebatur; etſi enim Episcopi ſint à Chriſto Domino designati ordinarii Ordinum collatores, non fuit denegata poteſtas Summo Pontifici ejus Vicario delegandi in miniſtros eorundem Ordinum aliquos Presbyteros non Episcopos. Et hæc de prima parte Quæſiti.

Altera Quæſiti propoſiti pars requirit, à quo fieri poſſit hæc delegatio Presbyteris Ordinandi Clericos? videlicet an à ſolo Papa? vel etiam ab Episcopis?

- 24 Et communis eſt reſponſio, quòd à ſolo Papa fieri poteſt; non etiam ab Episcopis. Fagnanus in *cap. Aquanum. 5. de Conſecr. Eccl. vel Altar.* Ciarlinus *lib. 2. cap. 220. num. 53.* ubi DD. & hoc patet manifeſtè, quia à principio Eccleſiæ uſque adhuc ſolus Papa delegavit Presbyteris Ordinum collationem; Episcopi autem nunquam tales delegationes fecerunt; quod eſt argumentum, eos minimè poſſe illas facere; ſiquidem, ſi hanc facultatem habuiſſent, non fuiſſent otioſi in illa exercenda; prout delegant, & delegare conſueverant alias ſuæ jurisdiſtionis Episcopalis partes, nempe judicare cauſas, beneficia conferre, cenſuras fulminare, & ab illis abſolvere, Confeſſarios approbare, & ſimilia; prout ſcribit Fagnanus in *cap. Aqua num. 2. de Conſecr. Eccl. vel Altar.* & prout conſiderat Emin. Card. de Lauræa *d. diſp. 8. de Sacram. Ord. num. 20. & 21.* & Reginaldus *tom. 2. lib. 30. traſt. 1. cap. 5. num. 25.* Diana *Coordinatus d. tom. 3. traſt. 1. reſol. 68. §. 3.* & Salmanticenſes *d. traſt. 8. de Sacram. Ord. cap. 3. num. 21.*

Verum prædictæ reſponſioni obſtare

videtur, quod in diverſis Conciliis antiquitus reperitur ſtatutum circa Chorepiscopos, videlicet quòd jure proprio poſſent minores Ordines conferre; ex delegatione autem Episcopi etiam Ordines Sacros; & tamen ipſi Chorepiscopi erant ſimplices Sacerdotes, carentes Episcopali charactere, ut fuſè probat Morinus *d. part. 3. Exercit. 4. cap. 2.* Exemplum Conciliorum, ut ſupra ſtatuentium, habentur in Concilio Ancyrano *can. 13.* ſic loquente: *Chorepiscopus abſque permiſſu Episcopi Presbyterum, vel Diaconum non ordinato.* Lectores autem, Subdiaconos, & Exorcistas, hoc eſt Catechetas ordinato. Qui aliter fecerit, gradu excidat. Sic Canonem hunc ex Græco in Latinum eſſet Harmenopolus in *Epitome Canonum ſect. 1. tit. 9.* Item in Concilio Antiocheno *can. 10.* ſic mandante: *Chorepiscopi conſtituant Lectores, Hypodiaconos, & Exorcistas, & eorum promotionem ſufficere exiſtiment. Nec Presbyterum, nec Diaconum Ordinare audeant abſque Urbis Episcopo, cui ſubſcitur ipſe, & regio.* Idem etiam in Concilio Aquisgranenſe ſub Carolo Magno Anno 789. *cap. 2. in 2. tomo Conciliorum Gallia* pariter hoc idem præcipiente his verbis: *Conſtituere autem his (Chorepiscopis) permittitur Lectores, & Subdiaconos, & Exorcistas; quibus ſufficiat iſtorum tantum graduum licentiam accepiſſe; non autem Presbyterum, non Diaconum audeant ordinare præter conſcientiam Episcopi Civitatis, vel Eccleſiæ, cui adjacens invenitur, ſeu ipſe, ſeu regio, in qua præeſſe dignoſcitur.* Igitur cum conſcientia, ideſt cum conſenſu, delegatione, & permiſſione Episcopi Diœceſani, ſolebant Chorepiscopi ſimplices Presbyteri conferre Ordines minores.

Accedit teſtimonium Sancti Iſidori Hiſpalenſis Episcopi, qui Episcopalem illam ſedem poſſedit ab Anno 596. uſque ad Annum 636. ipſe enim in *lib. 2. de Offic. Eccleſiaſt. cap. 6.* agens de poteſtate Chorepiscoporum, inquit: *Hi in vicis, & villis inſtituti gubernant ſibi commiſſas Eccleſias, habentes licentiam conſtitue-*

stitueret Lectores, Subdiaconos, Exorcistas; Presbyteros autem, & Diaconos Ordinare non audeant præter conscientiam Episcopi, in cujus regione præesse noscuntur. Consimiles aliorum Conciliorum Canones allegat Morinus *d. p. 3. Exercit. 4. cap. 4. ubi num. 5.* in fine concludit: *Est igitur evidentissimum, & antiquorum auctorum suffragio testatissimum, Chorepiscopis omnium Ordinationum infra Episcopatum, & Chorepiscopatum, factam esse potestatem; eorummen discrimine, ut minores Ordines possent pro prudentia conferre; majores verò cum Episcopi sui scientia, & consensu.*

Pro hujus difficultatis resolutione prænotare oportet, in Oriente, ac in Occidente antiquitus invaluisse quandam
 27 Dignitatis gradum, medium inter Presbyteros, ac Episcopos, qui vocabatur *Chorepiscopatus*. Ad hanc dignitatem promoti residebant vel in Villis, vel in Oppidis, & dicebantur Chorepiscopi, à *Chore* verbo Græco, quod significat Latine *Oppidum*, vel *Villam*, undè etiam prædicti appellabantur Episcopi Villani. Barbosa *de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 16. num. 2.* & ibi DD. novissimè Morinus *de sacris Ordin. d. part. 3. Exercit. 4. cap. 1. num. 1. & seqq. ubi num. 3.* demonstrat, incepisse Chorepiscopos in Oriente circa finem tertii sæculi; in Occidente autem multò seriùs, nempe circa medietatem sæculi quarti, & erant verè, & propriè Ministri Episcoporum atque eorum Vicarii superintendentes Ecclesiasticæ disciplinæ, tum circa mores Clericorum, & eorum officia, tum circa nitorem Ecclesiarum, & animarum gubernium intra certos terminos villarum, seu oppidorum sibi assignatos; prout nunc fit à Vicariis Foraneis Episcoporum, habentibus hanc superintendentiam, in octo, novem, aut decem Parochiis sibi assignatis, cum facultate eas visitandi, quæ recta non sunt corrigendi, rescribentes Episcopo Superiori
 28 re dependentes. Quatuor circiter sæculis gradus iste *Chorepiscopatus* perdura-

vit; sed quia in eo constituti, ex nomine ad inanem gloriolam aspirantes, & quasi jure proprio Clericis, ac populis dominantes, Episcoposque spernentes odiosi evaserant, & contra eos multis delatis querelis ad Apostolicam Sedem super usurpationem Jurium Episcopalium, præcipuè in concernentibus Ordinationes Clericorum, Consecrationes Virginum, Ecclesiarum, Altarium, ac Oleorum; decreta sunt eorum abolitio, ut constat ex *Can. 12. Concilii Romani*, aliàs *Ravennatis Anno 904.* sub Joanne IX. Papa; quem refert Morinus, cæteris penitiùs agens de origine, progressu, & exterminio eorundem Chorepiscoporum *d. part. 3. Exercit. 4.* per totam.

Porrò non una tantum, sed duæ erant eorundem species, videlicet alii Chorepiscopi erant simplices Presbyteri, alii verò Episcopali caractere insigniti reperiiebantur, qui vel lapsi in hæresim, & deinde ea abjurata ad fidem reverfi, vel ob aliquod crimen à Sede Episcopali depositi, pœnitentia peracta, ex misericordiæ motivo in pagis, aut villis permittebantur aliquam portionem suæ, vel alterius Diœcesis, dependenter à proprio Episcopo, gubernare; vel quod credibilis est, erant hi Episcopi Titulares Ordinati ad titulum Cathedralium in partibus infidelium existentium, præcipuè sub Tyrannide Saracenorum, qui
 30 sæculo quinto reduxerant sub tributum Imperatores Orientales, sexto autem sæculo devastarunt totam Arabiam, Ægyptum, Syriam, totam Africam, Cyprum, Persiam, Armeniam, mox etiam Hispaniam; & idcirco Prælati Ecclesiarum illarum regionum, mercenariorum more, veri Pastoris officium obliti, potiùs aliis Episcopis ob parvum salarium inservire, quàm pro salute suarum ovium sanguinem fundere, eligebant; & de his duabus Chorepiscoporum speciebus testimonia plurima ex Conciliis collecta allegat Emanuel Gonzalez in *Comment. ad cap. 1. de Privileg. num. 7. & 8. tom. 5.* & cum ipso concordant Frances *de Eccles. Cathedr. cap. 1.*

num. 128. Ricciullus *Eccles. Lucubrat. libr. 2. cap. 1.* Barbosa *de Jure Eccles. Univ. d. lib. 1. cap. 16. num. 4.* Magrius *in Hierolex. Verb. Chorepiscopus col. 3.* & fatetur ipsemet Morinus *d. part. 3. Exercit. 4. cap. 2. n. 12.*

- His ita prænotatis ad difficultatem supra propositam duæ responsiones dantur: Una quod Chorepiscopi, qui Ordines minores conferebant ex proprio arbitrio, ac etiam majores mandato Episcoporum Diocesano, erant & ipsi
 31 consecrati, & Episcopali caractere insigniti, ideoque valide ordinabant, prout etiam faciunt temporibus nostris Episcopi Suffraganei, qui à Principibus Cathedralibus Ecclesiis possidentibus, conducuntur, ut onus Episcopale sive bene, sive male totum portent, ipsis Endymionis fabulosi quondam Paltoris somnum dormientibus, ut loquitur idem Morinus *d. Exercit. 4. cap. 5. num. 4.* In hoc autem peccabant hi Chorepiscopi, quod absque licentia sui superioris Episcopi etiam Sacros Ordines dabant, & alia munia Episcopalis dignitatis sibi usurpabant, Consecrando Virgines, Altaria, & Basilicas, & Confirmationis Sacramentum ministrantes; & hac de causa emanarunt in diversis Conciliis Canones, has functiones iisdem Chorepiscopis interdicentes, Præsulibus reclamantibus; sed non erant irritæ, etsi illicitæ, ut respondit Nicolaus I. Pontifex in Epistola ad Rodolphum Archiepiscopum Bituricensem, quæ habetur *tom. 3. Concilior. Gallie Anno Christi 864.* & quam refert ipsemet Morinus *eod. Exercit. 4. cap. 5. num. 2.* Hæc responsio, & difficultatis resolutio datur à doctis Salmanticensibus *d. tom. 12. tract. 3. de Sacram. Ordinis cap. 4. n. 24.* à Cabasutio *in Notitia Concil. Sæculi IV. ad Concil. Antyrannum, pag. 95.* & à doctissimo, ac Emin. Domino Cardinali de Lauræa *eod. tract. disp. 8. num. 33.* Altera responsio est, quod esto Chorepiscopi conferentes Ordines minores (inter quos olim reputabatur etiam Subdiaconatus) simplices
 33 Presbyteri fuissent, non proveniebat illis facultas ipsa ordinandi Clericos à spe-

ciali delegatione unius Episcopi, sed à tota Ecclesia, & sic à capite ipsius Ecclesiæ, qui est Pontifex Romanus; siquidem talis potestas data erat Chorepiscopis pro minoribus Ordinibus conferendis per Concilia, vel generalia, vel Provincialia à Papa confirmata; quapropter proveniebat ab Apostolica Sede; ea ratione, quia Conciliorum diffinitiones post impartitam illis auctoritatem à Papa censentur Papales, ut bene probat Fagnanus *in cap. Majores. 34 num. 36. de Baptismo, tom. 5.* ac ulterius, quia quotiescunque legitur in Conciliis, vel in Sanctis Patribus aliquid concessum esse ab Ecclesia, intelligitur à capite ipsius Ecclesiæ, ut in puncto hujus difficultatis dicit prælaudatus Emin. Card. de Lauræa *in eadem disp. 8. numer. 22.*

Quod si quis petat, An simplicibus Presbyteris, & non Episcopis possit à Papa committi collatio Ordinum Sacrorum? de hoc agemus in Decisione XVI.

DECISIO XV.

ARGUMENTUM.

Agitur de potestate Abbatum circa collationem Tonsuræ, & minorum Ordinum. Præmissis variis eruditionibus ad intelligentiam materiæ, ostenditur Quinam Abbates conferant Ordines, & Quibus? An etiam Novitiis? An extraneis venientibus cum dimissoriis suorum Episcoporum? Referuntur variæ Declarationes Sac. Congregationis, & opiniones Doctorum. Utrum exteri ordinentur ab Abbatibus non solum illicitè, sed etiam invalide? Abbates habentes Territorium separatim cum omnimoda Jurisdictione Episcopali an possint dare dimissorias ad Ordines etiam suis subditis sæcularibus? Privilegium

legium Primicerii Sancti Marci Venetiarum pro conferenda prima Tonsura, & quatuor minoribus Ordinibus.

SUMMARIUM.

- 1 Abbat's nomen quid significet? & quid Abba?
- 2 Abbat's titulus convenit omni Superiori Collegiorum.
- 3 Abbates alii Sæculares, alii Regulares.
- 4 Patavina Diæcesis quot beneficiatos habeat?
- 5 Commendæ Abbatiarum quando cœperint?
- 6 Abbates Regulares in duplici sunt differentia.
- 7 Abbates, ut Ordines conferant, tria debent habere requisita. Et quæ?
- 8 Differentia inter potestatem Episcoporum, & Abbatum quò ad Ordines?
- 9 Abbates Monasteriorum quare non benedicantur?
- 10 Cardinales Presbyteri Ordinant in minoribus ex privilegio Papæ.
- 11 Abbatibus tria sunt jura, quæ dant facultatem Ordinandi.
- 12 Privilegia Casinensium Abbatum pro Ordinibus conferendis.
- 13 Communicatio Privilegiorum inter Ordines Monasticos.
- 14 Concilii Tridentini dispositio circa Abbates quò ad dandos Ordines.
- 15 Abbatum facultas circa Ordines restricta est ad solos subditos regulares.
- 16 Abbates sæculares non possunt conferre minores Ordines?
- 17 Abbates Monasteriorum Ordinant suos Regulares subditos tantum.
- 18 Novitit an ab Abbatibus possint Ordinari?
- 19 Abbates utrùm possint Ordinare extraneos cum dimissoriis Episcoporum?
- 20 Favori pro se introductio quilibet renunciare potest.
- 21 Episcopi Titulares non possunt ordinare sine consensu Ordinariorum.
- 22 Abbates Regulares antiquitus ordinabant exteros habentes dimissorias à suis Episcopis.
- 23 S. Congregationis declaratio de Anno 1572. quòd Abbates Regulares possint Ordinare extraneos cum dimissoriis.
- 24 S. Caroli Borromei Decretum circa potestatem Abbatum conferendi Ordines.
- 25 Fagnani opinio circa exteros Ordinandos ab Abbatibus.
- 26 Exteri etsi cum dimissoriis suorum Episcoporum non possunt ab Abbatibus Ordinari.
- 27 Rota coram Seraphino, quòd Abbates non possunt Ordinare Clericos.
- 28 Ordinare alienum subditum absque dimissoriis est in jure prohibitum.
- 29 S. Congregationis prohibitio de Anno 1641. quòd Abbates non ordinent alienos quamvis dimissorias habentes.
- 30 Doctores qui se retraxerunt circa Ordinationes Abbatum.
- 31 S. Congregationis Decreta habent vim legis.
- 32 Abbates si Ordinent alienos, utrùm validè ordinent? distinctio notabilis.
- 33 S. Congregationis declaratio Anno 1688. ordinationis illicitæ.
- 34 Primicerius S. Marci Venetiarum an possit Ordinare alienos Clericos cum dimissoriis suorum Episcoporum?
- 35 Abbas Regularis finito suo officio An possit Ordinare Monachos ejusdem Monasterii?
- 36 Abbates habentes Territorium separatum, an possint Ordinare subditos sæculares, & dare dimissorias iisdem?
- 37 Quòd non, ex doctrina Fagnani.
- 38 Quòd sic, ex multis fundamentis.
- 39 Abbas Montis Casini dat dimissorias ad Ordines etiam Clericis sæcularibus sibi subditis. Item alii Abbates Casinenses.

- 40 *Nonantulae, ac Vangadicte Abbates dant dictas Dimissorias.*
 41 *Georgius Cornelius Episcopus Patavinus Senior laudatus.*
 42 *Dimissorias ad Ordines etiam secularibus subditis Abbates quando possint concedere?*
 43 *Privilegium Primicerii S. Marci Venetiarum pro collatione Tonsuræ, & Ordinum Minorum.*

Quartum genus personarum, quæ possunt conferre primam Tonsuram, & quatuor minores Ordines, comprehendit Abbates, ideò de his in præfenti est agendum. Ad intelligentiam autem dicendorum circa potestatem, quam habent Abbates in minoribus Ordinibus conferendis, sunt præmittenda quatuor.

- Primum, quòd hoc nomen *Abbas* idem est ac *Pater*, ut cum S. Hieronymo notat. S. Thomas in *Epistola ad Galatas cap. 4.* & S. Augustinus *Epist. 177.* & ideò Apostolus Paulus non semel conjunxit utramque vocem simul, videlicet in *Epist. ad Roman. cap. 8. Vers. 15.* ibi: *In quo clamamus Abba, Pater.* Pariterque in *Epist. ad Galat. cap. 4. Vers. 6.* ibi: *clamantem Abba, Pater;* tum ad majorem explicationem ejusdem vocis *Abba*; tum, ut ait ibidem Cornelius à Lapide, ut significetur idem esse Deus, eademque apud Deum esse adoptio Judæorum, & Gentium: *Abba* enim Judæorum, *Pater* Græcorum, & Gentium est vox, atque idioma. Hinc Canonistæ deducunt, quòd hoc nomen *Abbas*, est nomen laboris, & sollicitudinis, quia cum idem sit, ac *Pater*, iste debet insudare, & esse sollicitus pro bono spirituali, & temporali filiorum. Glossa in *cap. Tuum, v. Non ascendat*, & ibid. *Abbas n. 3. de Etate, & Qual.*
 2 Loterius de *Re benefic. lib. 1. cap. 17. à num. 2. & seqq.* & hac de causa nomen Abbatis convenire potest cuicunque Præposito, & Superiori Collegiorum, ut tradit Alciatus in *l. 2. num. 2. de in Jus vocando.* Et in *l. Collegiorum, num. 4. ff. de Verb. Signific. Cardinalis in Clem.*

Attendentes. §. Statuimus, num. 2. de Statu Monachorum: ea ratione, quia omnis Superior cujuscunque Universitatis satagere tenetur in concernentibus utilitatem ejusdem; ut latè differit Joseph. Langius in *Polyanthea. V. Abbas*, ubi etiam addit, quòd in Aquitania plures nobiles Laici vocantur *Abbates*, idest *Comites, & Titulati.*

Alterum præmittendum est, quòd duo sunt genera Abbatum; siquidem alii sunt Abbates sæculares, & alii Regulares. Lezana in *Summa tom. 3. Verb. Abbas num. 2.* Barbosa de *jure Eccles. Univers. lib. 1. cap. 17. num. 17.* Sæculares Abbates illi sunt, qui beneficia sæcularia obtinent, Abbatis appellata; etsi verè, & propriè sint beneficia Parochialia, aut etiam simplicia cum hoc nomine; & de his testatur Barbosa ubi supra *num. 19.* complures extare in Hispania, & in Regno Lusitanie; addens, quòd etiam in Regno Neapolitano omnes digniores Clerici hoc honorario titulo decorantur; unde fit, ut rarissimi sint Abbates Sæculares, quibus verè competat nomen Abbatis; & equidem in hac Diœcesi Patavina, etsi amplissima, & millenario circiter numero beneficiarum sæcularium gaudente, nullus est in veritate Abbas. Illud tamen est verum, quòd non pauci sunt Abbates sæculares Commendatarii, qui obtinent Monasteria ab Apostolica Sede in commendam; cæperunt autem commendari Monasteria regularia, & Clericis sæcularibus dari sub Leone IV. sæculo nono; ut colligitur ex *cap. Qui plures, 21. qu. 1.* Exempla habentur in Sæculis Benedictinis *tom. 4. part. 1. ad Annum 821. num. 54.* ubi Abbates Regulares in Gallia Narbonensi impetrarunt ne amplius eorum Cœnobita darentur in Commendam Clericis sæcularibus, qui proinde vocabant se Abbates. Et quamvis Clemens V. curaverit retractare omnes hujusmodi commendationes; fuerunt firmatæ ab Urbano VI. à Bonifacio IX. & à Paulo II. cujus exemplum transivit in usum usque in præsentem diem, ut latè differit Tamburin.

rin. de Jure Abb. tom. 1. disp. 4. quæst. 1. & seqq.

Regulares Abbates sunt illi, qui præfunt Monasteriis, & habent sub se Monachos; & hi sunt in duplici differentia: alii enim sunt tantummodo exempti à Jurisdictione Ordinariorum, & Sedi Apostolicæ immediatè subjecti, ut sunt omnes Abbates Lateranenses, Casinenses, Camaldulenses, Olivetani, & consimiles, qui præfunt suis Monasteriis in Civitatibus, & in Diæcesibus Episcopalibus: Alii verò non solum gaudent prædicta exemptione, sed sunt etiam Prælati Ordinarii habentes Jurisdictionem quasi Episcopalem in Clero, & populum cum territorio separato; & possunt omnia, quæ spectant ad Jurisdictionem Episcopalem. Tales sunt Abbates Montis Casini Ordinis S. Benedicti; SS. Trinitatis de Cava; S. Ambrosii Mediolanensis, & alii pluri, quos recenset Barbosa d. lib. 1. cap. 17. num. 22. & hi, quamvis eorum Monasteria, oppida, & populi sint in aliqua Diæcesi, & intra confines unius, aut plurium Episcopatum, dicuntur non esse in Diæcesi, neque de Diæcesi, ad differentiam Abbatum Regularium exemptorum tantummodo, qui etsi censentur non esse de Diæcesi, quia non sunt subjecti Episcopo nisi in aliquibus casibus, præcipue concernentibus curam animarum; tamen dicuntur esse in Diæcesi; prout loquitur Rota part. 2. divers. Decis. 207. & post tom. 3. Tamarin de Jure Abb. Decis. 45 & 46. & latè explicat Loterius de Re benef. libr. 1. qu. 24. à num. 44. & seqq. & in puncto num. 87. 88. 89. advertens, quòd hæc exemptio unà cum Clero, Populo, & Territorio separato non proficiscitur à Jure communi; sed à Privilegio particulari Pontificio, cujus verba sunt attendenda, pro cognoscendo effectu hujus exemptionis. Idcirco quando alicui Abbati concessa est per Sedem Apostolicam exemptio ab omnimoda Episcopali Jurisdictione non solum pro toto ejus Monasterio, sed etiam pro toto Clero, & populo degente in locis dependentibus ab

auctoritate Monasterii, cui assignatur proprium Territorium, in quo nullum Jus, nullavè Jurisdictio Episcopo Diæcesano remaneat, tunc ille Abbas vocatur Ordinarius in toto illo Territorio, & in eo exercet plenam Jurisdictionem Episcopalem in Clero, & populo privatè quoad Episcopum, & habetur tanquam Diæcesanus. Jo: Andr. in cap. Cum contingat num. 4. & Butrius num. 11. de Foro compet. Rota Romana part. 1. rec. decis. 324. num. 1. ubi DD. cumulat; ac latius part. 14. decis. 99. n. 4. & latissimè part. 17. decis. 274. n. 12.

Tertium præmittendum est, quòd in Abbatibus, ut possint esse habiles ad conferendum primam Tonsuram, & quatuor minores Ordines, tria requisita debent concurrere; Unum, ut sint Sacerdotes; Alterum, quòd sint benedicti; Tertium, quòd habeant sub se subditos-regulares, quibus eosdem Ordines, ac Tonsuram conferant. Barbosa de Offic. & pot. Episc. part. 3. all. g. 3. n. 14. Ciardin lib. 2. Controv. Forens. cap. 220. num. 51. Tamburin. de Jure Abb. tom. 2. disp. 2. quæst. 2. ubi advertit hæc tria requisita esse de jure antiquo, ut legitur in cap. 1. dist. 69. in cap. Cum contingat. de Etate, & Qualit. & in cap. Abbates, de Privileg. in 6. & quidem valde rationabilia; nam quòd sint Presbyteri convenit, quia Ordinare Clericos, est eos disponere, ac præparare ad conficiendum Corpus Christi: igitur hanc dispositionem, & præparationem provenire oportet ab eo, qui habeat potestatem Consecrandi Corpus Christi. cap. Ex Litteris, de Excessib. Prælator. Quòd solemnem benedictionem ab Episcopo receperint, est congruum; nam largo modo in jure vocatur Consecratio, & est adinstar Consecrationis Episcopalis, per quam confertur potestas conferendi Ordines. Felin. in cap. Inter Monasterium, in princ. de Re Judic. Fagnanus tom. 2. in cap. 1. de Supplend. neglig. Prælat. à n. 3. & seqq. subdens n. 6. quòd hoc intelligi debet proportionabiliter, quia eidem benedictioni naturaliter, seu de jure divino non est annexa potestas conse-

conferendi Ordines, prout Consecratio-
 ni Episcoporum; sed ipsa potestas pro-
 venit Abbatibus ex indulto, & conces-
 sione Ecclesiæ; & hinc fit, quod si
 8 Episcopus prohibeatur à Papa conferre
 Ordines, & conferat, imprimat chara-
 cterem, & validè ordinat, etsi illicitè:
 at Abbates etiam post susceptum
 benedictionis munus, non imprimunt,
 & nihil conferunt. Innocent. in cap.
Quanto num. 4. de Consuetud. idem Fa-
gnanus in cit. cap. 1. num. 9. & 10. de
Suppl. neglig. Præl. Porro antiquitus
 omnes Abbates, quia erant perpetui,
 solemniter benedicebantur ab Episcopis,
 ut legitur in Sæculis Benedictinis tom. 2.
 in Præfat. num. 51. & ex his licet etiam
 cognoscere, quia de causa Abbates Tem-
 porales Monasteriorum non suscipiant
 hodie solemnem benedictionem ab Epis-
 copis, & nihilominus conferant Ton-
 suram, & minores Ordines; nam hæc
 9 potestas Ordinandi, ut dictum est, non
 inest ipsi benedictioni; sed emanat à
 Privilegio, & concessione Sedis Apo-
 stolicæ; quod quidem Privilegium sup-
 plet munus benedictionis, ut tractat in
 puncto ipse Tamburinus d. tom. 2. disp. 2.
 quæst. 3. ubi allegat Privilegium Euge-
 nii IV. concessum Congregationi S. Ju-
 stinæ de Padua Anno 1536. & in tom. 1.
 disp. 11. quæst. 3. docens ibidem, quod
 non benedicuntur Abbates Monasterio-
 rum his temporibus, quia non sunt per-
 petui, sed triennales, & quia prædicta
 benedictio non imprimat characterem,
 neque est instituta à Christo Domino,
 & idè non est de essentia, neque sim-
 pliciter necessaria in Abbatibus, cum
 ex Pontificia concessione possint exer-
 10 cere actus Ordinis sine illa; adinstar
 Cardinalium Presbyterorum, qui sine
 alia benedictione ex solo Privilegio Pa-
 pæ conferunt Tonсурam, & minores
 Ordines; quod notarunt Canonistæ an-
 tiqui Cardin. in Clem. Attendentes. §.
Statutum q. 5. de Stat. Monach. Jo. An-
 dreas in cap. Ut Apostolica, de Privil.
 in 6. Et scribentes moderni Gratianus
 Discept. for. cap. 871. à num. 11. & seqq.
 Ciarlinus lib. 2. cap. 220. n. 110. & Fa-

gnanus in cap. Aqua num. 18. de Consecr.
 Eccl. vel. Altar. Tandem quod Abbates
 debeant habere subditos regulares, &
 quod iisdem solis suis subditis conferant
 Ordines, juxta tertium requisitum, con-
 gruentia est manifesta, quia collatio Or-
 dinum pendet non solum à potestate Or-
 dinis, sed etiam à potestate Jurisdic-
 tionis. Fagnanus ubi proximè n. 17. & 18.
 cumque Jurisdictio non exerceatur nisi in
 subditos, eos solummodò possunt Abba-
 tes Ordinare.

Quantum præmissum notandum est,
 tria esse Jura concedentia Abbatibus fa-
 cultatem conferendi Tonсурam, & qua-
 tuor Ordines minores subditis suis, vi-
 delicet jus antiquum, jus medium, & 11
 jus novum: Habetur jus antiquum in
 cap. Quoniam, dist. 69. in cap. Cum con-
 tingat, de Etate, & Qualitate; &
 in cap. Abbates, de Privileg. in 6. In
 his tribus canonicis conceditur Abbatibus,
 si sint Presbyteri, & benedicti Ton-
 surare, & in minoribus Ordinare in eo-
 rum Monasteriis subditos suos, ac alios,
 in quos Ecclesiasticam Jurisdictionem
 exercent. Jus medium reperitur in In-
 dultis, & Privilegiis per Summos Pon-
 tifices Religionibus Monasticis conces-
 sis ab Anno 1200. citra, quæ in Bulla-
 rio Casinensi tom. 1. infrascripta legun-
 tur diversorum Monasteriorum Abbatibus
 ejusdem Casinensis Congregationis elar-
 gita: videlicet, ab Innocentio III. Anno 12
 1203. Const. 22. Ab Honorio III. Anno
 1218. Const. 25. A Gregorio IX. Anno
 1263. Const. 30. Ab Alexandro IV. An-
 no 1255. & à Paulo III. Anno 1537.
 Const. 156. quæ etiam existit in Bullario
 Romano Laertii Cherubini inter illas
 ipsius Pauli III. Const. 15. & eam alle-
 gat Tamburinus de Jure Abb. d. tom. 2.
 disp. 2. quæst. 1. sub n. 7. unà cum Pri-
 vilegio Eugenii IV. concessio Abbati
 religiosissimi nostri Monasterii S. Justi-
 næ de Padua Anno 1436. in quibus om-
 nibus Privilegiis, præter alias honorifi-
 cas facultates, exemptiones, & præ-
 rogativas, idem Summi Pontifices in-
 dulgent Abbatibus Casinensibus, ut
 Monachis, ac subditis suis primam Ton-
 suram,

- suram, & quatuor minores Ordines valeant conferre; quæ quidem Privilegia, & alia plurima pluribus Ordinibus concessa inter eosdem communia sunt, & ut dicunt Theologi ad invicem communicantur. *Lezana in Summa tom. 2. cap.*
- 13 *1. à num. 52. & tom. 4. Verb. Privilegia Regularium num. 24. & ibi DD.* Jus novum habetur in Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 10. de Ref.* in quo statutum fuit, quod Abbatibus, ac aliis quibuscunque, quantumvis exemptis, non liceat in posterum, intra fines alicujus
- 14 *Dioecesis consentientibus, etiamsi nullus Dioecesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre &c. nec litteras dimissorias aliquibus Clericis secularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant &c. sed horum omnium ordinatio ad Episcopos, intra quorum Dioecesis fines existant, pertineat, non obstantibus quibusvis privilegiis, præscriptionibus, vel consuetudinibus, etiam immemorabilibus.* Per hoc decretum omnes scribentes, quos cumulat Barbosa *d. sess. 23. cap. 10. n. 1.* advertunt, restrictam esse facultatem Abbatum quoad Ordines conferendos, itaut eam exercere non valeant, nisi in suos proprios subditos Regulares; & casu quo habeant sub se subditos laicos, vel Clericos sæculares, horum ordinatio non spectet amplius ad Abbates, sed ad Episcopos, intra cujus Dioecesis fines reperitur Monasterium; & per hoc derogatum est dispositioni supracitati *cap. Abbates. De Privileg. in 6.* in quo dabatur facultas Abbatibus tonsurandi, & ordinandi quoscunque suos subditos, non tam regulares, quàm etiam sæculares, & laicos, ut differit novissimè Fagnanus *in cit. cap. Aqua n. 12. De Consecr. Eccl. vel Alt. tom. 5.*
- His ita præmissis, ac prænotatis, si quæramus, quam potestatem habeant Abbates circa collationem primæ Tonsuræ, ac minorum Ordinum? distinguere oportet, Abbates sæculares, ab Abbatibus Regularibus; nec non Abbates Regulares simpliciter exempti, ab Abbatibus non solum exemptis, sed omnimodam Jurisdictionem Episcopalem exercentibus in Clero, & populo, ac Territorium habentibus separatim. Abbates sæculares primi generis, de quibus diximus supra, qui vel sunt nominetenus, vel aliquod beneficium Ecclesiasticum Abbatiam appellatum possident, nisi habeant speciale Indultum ab Apostolica Sede, post Tridentinum Concilium obtentum, nullo modo possunt Clericos tonsurare, vel in minoribus ordinare; quia de Jure Canonum, ut demonstratum est, talis facultas concessa erat Abbatibus Regularibus tantum, non etiam Abbatibus sæcularibus; & hi si per Privilegium Apostolicum, vel ex præscriptione, aut consuetudine etiam immemorabili talem potestatem olim acquisivissent, nunc eis est ablata per Concilium Tridentinum *d. sess. 23. cap. 10.* dum illam ibi reservavit pro solis subditis regularibus; undè fit, quod Abbates sæculares, qui non habent, nec habere possunt sub se subditos Regulares, nullum habeant quem tonsurare, aut ordinare possint, quia esto quod illis subditi sint Laici, vel Clerici sæculares, horum ordinatio spectat ex Tridentino ad Episcopum Dioecesanum. Barbosa in Collect. DD. ad ejusdem Tridentini Concilii *cap. 10. sess. 23. num. 2.* Quapropter S. Congregatio Concilii *die 4. Aprilis 1637.* censuit, Ordinatos ab Abbate Titulari Montis Regalis in Sicilia tam Sæculares, quàm Regulares esse, iterum ordinandos, quia Ordines fuerunt nulliter collati ex defectu potestatis, ut refert Pignatellus *tom. 1. consult. 366. n. 5.* & latè docet Fagnanus *in cap. Statuimus de Sup. neglig. Prælat. num. 14. & 15. tom. 2.* Et hoc adeò est verum, ut etiam si talis Abbas sæcularis esset Episcopus minimè posset ordinare, aut tonsurare subditos Laicos, vel Clericos sæculares ejusdem Abbatie per eum possessæ; ut declarasse S. Congregationem *die 8. Augusti 1621.* ait Barbosa *ubi supra n. 8.* Idcirco dixi, opus esse Indulto Apostolico obtento post ipsum Tridentinum Concilium, quale est illud concessum per Alexandrum VIII. Illustrissimo, ac

Reverendissimo Primicerio Sancti Marci Venetiarum; in quo data est ei facultas tonsurandi, & ordinandi Clericos illius Ducalis Basilicæ, & Ecclesiæ eidem subiectarum, etsi præfati Clerici sint sæculares; & aliàs eorum tonsuratio, & ordinatio etiam in minoribus de jure spectaret ad Illustrissimum, & Reverendissimum Patriarcham Venetiarum tanquam Ordinarium, & Diocesenum illius inclytæ Urbis.

Quo verò ad Abbates secundi generis, nempe ad Prælatos Regulares Monasteriorum simpliciter exemptos, qui non omnimodum exercent Jurisdictionem Episcopalem, sed tantum præfunt personis subiectis suis Monasteriis, manifestum est ex hucusque dictis, & deductis, quòd attento decreto Concilii Tridentini in *cit. sess. 23. cap. 10. de ref. si* sint Presbyteri, possunt quidem tonsurare, & ad Minores Ordines promovere, sed subditos suos regulares tantum, & non alios, adeò ut si ex aliqua causa habeant jurisdictionem in Clericos sæculares, vel in personas Laicas, quæ cupiant clericari, nihil possunt Abbates Regulares circa illas, sed debent adire Episcopum Diocesenum, à quo promoveantur juxta tenorem ejusdem Concilii Tridentini; quod abrogavit *cap. Abbates. De Privilegiis in 6.* & si quæ alia erant indulta Pontificia concedentia Abbatibus Regularibus facultatem ordinandi Laicos, vel Clericos sæculares, & hæc est concors doctrina Theologorum, & Canonistarum, quos cumulat Barbosa in *Collect. DD. ad d. cap. 10. quibus addo Pacem Jordanum tom. 1. lib. 5. tit. 4. n. 60. Macedonem de Clavibus Petri lib. 4. cap. 5. in princ. & Emanuelem Gonzalez in Comment. ad cap. Cum contingat. n. 5. & 6. De Ætate, & Qualit. tom. 1.* Porro circa hos Abbates Regulares solent Doctores tres agitare Quæstiones.

17 Prima est, An ipsi possint tonsurare, & ad minores promovere Novitios? Affirmativam sententiam tenet Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 29. n.*

12. Pellizarius in *Manuali Regularium tom. 2. tract. 8. cap. 2. num. 177.* Sanchez in *Opusc. Moral. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 19. n. 15.* & Layman *lib. 5. tract. 9. cap. 9. num. 2.* Ea ratione, quia Beneficium Principis est latè interpretandum, qualia sunt Indulta Pontificia concessa Abbatibus conferendi Tonsuram, & minores Ordines; ac etiam quia ex Tridentino cùm facultas ordinandi concessa Abbatibus sit restricta ad suos subditos regulares, Novitii censentur subditi regulares, saltem in favorabilibus, nam & in pluribus aliis legibus Religionis tales reputantur; prout latius ostendit Hurtadus *tom. 2. tract. 12. cap. 1. resol. 33. num. 1854.* & Leander de *Ord. quæst. 11.* quibus adhærent ipsimet Salmanticenses *tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 4. num. 39.* Contraria tamen opinio negativa communior est, siquidem Novitii non sunt verè Regulares, neque propriè subditi Abbatum, cùm degant in Monasteriis ad experiendum, an velint, & valeant profiteri; possintque quandocunque discedere, ac ad sæculum reverti, & ideò Abbatum facultas circa Ordines non extendi ad Novitios non solum docent Canonistæ. Card. Tuscus *tom. 1. litt. A. concl. 9. num. 7.* Ugolinus de *Offic. Episc. cap. 26. §. 20. num. 7.* Barbosa in *Collect. DD. ad d. sess. 23. cap. 10. Concil. Trident. Jordanus d. lib. 5. tit. 4. num. 60.* & Antonellus de *Regim. Mil. Eccl. lib. 2. cap. 1. num. 17. & 18.* Sed etiam Theologi Regulares, quos cumulat Barbosa ubi proxime *num. 2.* & præcipuè ipse Tamburinus de *Jure Abb. d. tom. 2. disp. 2. quæst. 10. per totum,* & quod mirum studentibus facit, ita tenet etiam Diana *part. 11. tract. 2. resol. 30.* collocata in Opere ejus Coordinato *tom. 2. tract. 5. resol. 81. §. 6.* ubi in margine notat Coordinator alias resolutiones, in quibus ipsemet Diana amplectitur hanc opinionem; cui adhæret novissimè Pasqualigus in *addit. ad Laurentum de Franchis de Controvers. inter Episc. & Regular. part. 1. n. 10.* & hæc opinio est in praxi tenenda.

Secunda Quæstio valde famosa est, An prædicti Abbates Prælati Monasteriorum

riorum possint tradere Tonsuram, & minores Ordines tum Clericis sæcularibus ad eos accedentibus cum specialibus dimissoriis suorum Episcoporum; tum Regularibus aliorum Conventuum, vel Religionum, missis expressè ad illos ab eorundem ordinandorum Superioribus? Affirmant innumeri propemodum Doctores infra citandi, innixi sequentibus rationibus, ac auctoritatibus. Primò, quia ad conferendos Ordines requiritur potestas Ordinis, & potestas Jurisdictionis. S. Thomas 2. 2. q. 39. art. 3. Potestatem Ordinis obtinent Abbates vel ob receptam benedictionem Episcopalem, vel ob Indultum, & Privilegium Pontificium, ut ostendimus supra num. 9. Hanc potestatem Concilium Tridentinum nec ademit, nec limitavit iisdem Abbatibus, quia potestas Ordinis tanquam indivisibilis non recipit restrictionem, nec potest pro parte auferri, & pro parte non, ut latissimè probat Fagnanus in cap. 1. De supplen. neglig. Prælat. tom. 2. Potestatem jurisdictionis abstulit quidem Concilium Abbatibus circa omnes, qui non sunt eorum subditi regulares; sed hanc concedunt iisdem Abbatibus ipsimet Episcopi, & alii Superiores ordinandorum, concedendo dimissorias speciales, & consentiendo, ut ab iisdem Abbatibus ordinentur; potestas enim Jurisdictionis simplici voluntate, & verbo confertur. cap. Nullus, de Paroch. Glossa in cap. Aqua. Verb. Jurisdictionis. De Consecr. Eccl. vel Altar. Secundò, prohibitio facta in Tridentino d. sess. 23. cap. 10. ne Abbates ordinent alios, quàm suos subditos regulares, concernit favorem ipsorum Episcoporum, & aliorum Superiorum quorumcunque. Sed quilibet potest renunciare favori pro se introducto. cap. 1. & seqq. 20 71. dist. cap. Lugdunensis 9. q. 2. Ergo accedentes de consensu Episcoporum, ac aliorum Superiorum ordinandi cum specialibus dimissoriis ad Abbates, ab his poterunt ordinari. Tertiò etiam Episcopi Titulares prohibiti sunt ab eodem Tridentino sess. 14. De ref. cap. 2. & ab eis ablata est potestas Jurisdictio-

nis, ne quemvis Clericum possint ordinare. Nihilominus de consensu Ordinariorum, & cum eorum dimissoriis ordinant Clericos alienos, ut praxis demonstrat, & quotidie videmus. Ergo etiam Abbates cum prædicto consensu, & dimissoriis sibi specificè directis poterunt eos ordinare. Quartò, restrictio Abbatialis potestatis facta à Tridentino quo ad ordinandos tantum subditos regulares concordat cum dispositione Juris communis antiqui in cap. Quoniam. 69. dist. & in cap. Cum contingat. De Ectæ. & Qualit. nam in iisdem juribus prohibitum erat Abbatibus ordinare alios, qui non essent iisdem subditi degentes in eorum Monasteriis. Et tamen non obstante illa prohibitione Abbates ordinabant extraneos, accedente consensu Episcoporum, vel Superiorum personarum, quæ ordinari desiderabant, ut testatur Glossa in d. cap. Quoniam, in Verb. Monasterio; & Canonistæ super eo scribentes; nec non Henric. Boich. Jo. de Anania, & Bellam. in d. cap. Cum contingat. Ergo idem poterunt facere etiam in præsentì post Tridentinum: nam lex nova disponens in materia antiqua recipit interpretationes, & limitationes, quas materia ab antiquis legibus recipiebat. l. In contractibus. S. Præterea. C. De non numer. pecun. Glossa, Bartolus, & DD. in l. Sciendum. ff. Qui satisf. cogan. Quintò tandem, quia tenendo hanc opinionem non redditur inutilis determinatio Concilii Tridentini, nam subsistit prohibitio ordinandi Clericos sæculares subditos eorundem Abbatum; & repelluntur ab hac potestate conferendi Tonsuram, & Ordines Abbates illi, qui innitebantur Indultis Pontificiis, etsi nullos subditos sub se haberent; & ut ita dicam, erant Abbates simplices beneficiati, quos noluit Concilium posse de cætero uti dictis Indultis sub quovis prætextu.

Auctoritate autem firmatur hæc affirmativa opinio, quia sic responsum fuit à Sacra Congregatione Concilii Tridentini in una Bononien. die 11. Aprilis.

lis 1572. de qua meminit Fagnanus in d. cap. Aqua. n. 8. de Consecrat. Eccl. vel Alt. & quæ extracta ex Actis Curiae Archiepiscopalis Bononiæ legitur per extensum in Bullario Casinense tom. 1. Const. 200. in litteris ejusdem Sacræ Congregationis directis Cardinali Paleotto tunc Archiepiscopo prædictæ Civitatis, per hæc verba conceptis:

23 Illustrissime, & Reverendissime Domine. Ex Sacra Congregatione Cardinalium, qui præpositi sunt Decretis Tridentini Concilii interpretandis, quaestum est Illustrissimæ Amplitudinis tuæ nomine, per Libellum confectum cum his litteris: An Abbates Regulares, habentes jus deferendi Baculum, & Mitram, possint ex decreta Concilii sess. 23. cap. 10. intra fines alicujus Diocesis, cuique qui Regularis sibi subditus non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre? Quod ubi in consultationem venit, Congregatio censuit, hujusmodi Abbates, postquam benedictionis munus, & Sacerdotalem Ordinem susceperint Tonsuram, & minores Ordines secularibus, Episcopi Jurisdictioni subiectis conferre, si modo ipsius Episcopi consensus accedat, & isque specialiter fuerit ab eodem Episcopo concessus, sed hoc semper concessione singulis opus sit, Posse. Item eosdem Ordines conferre aliis Regularibus, qui Litteras Dimissorias speciales Superiorum suorum, nec non specialem consensum Episcopi loci habuerint. Ac præterea aliis secularibus, qui aliorum Episcoporum sint jurisdictioni subiecti, dummodò, & ipsi attulerint speciales Litteras Dimissorias suorum Ordinariorum, & specialem consensum Episcopi loci illius. Quod Illustrissima Amplitudo Tua, pro sua prudentia, integrè servandum curabit; cui Deum benignum, & propitium exoptamus. Romæ die 11. Aprilis 1572. Illustrissimæ, & Reverendissimæ Amplitudinis Tuæ.

Humilis Servus

Philippus Boncompagnus Cardinalis.
S. Sixti.

Huic Magistrali Sacræ Congregationis Declarationi se conformavit S. Carolus Borromeus, qui in suo Concilio

Provinciali Mediolanensi V. part. 3. de Sacram. Ordinis sic suis Episcopis suffraganeis injunxit: Abbates etiam Baculi, & Mitræ jure utentes, aliòvè hujusmodi privilegio, & auctoritate conferendi minores Ordines, munitos non patitur Episcopus Diocesanus Tonsuram, atque minores Ordines (id, quod Tridentina Synodus vetuit) aliis conferre, quam iis, qui Regulares sunt, & eorum jurisdictioni subiecti; nisi & ipsius Episcopi consensus ante accedat, & illi initiandi à suo Episcopo, vel Regulari Superiore attulerint Litteras Dimissorias, non generatim, sed speciatim concessas; nec verò quibuscvis Abbatibus id permitti liceat; sed iis tantum, qui Sacerdotio initiati sint, & statim Benedictionis precibus consecrati. Ivit igitur S. Carolus cum tota illa sua Synodo Provinciali in hanc sententiam, nec immeritò, quia eandem professi sunt triginta Doctores partim Theologi, partim Canonistæ, quos allegat Ciarlinus d. lib. 2. cap. 220. num. 119. inter quos Zerola in Praxi Episc. part. 1. Verb. Abbas. Rodericus Acuna Archiepiscopus Bracarensis Comment. super cap. Præsenti. diff. 95. num. 6. Hieronymus Venero in Exam. Episc. lib. 1. cap. 12. n. 62. & 63. Qui quatuor DD. sunt digni notatu, quia non sunt Regulares propensè Abbatiali dignitati; sed sunt Episcopi, & ut plurimum aduersi; & cum iisdem consentiunt Azorius tom. 1. lib. 12. cap. 20. q. 7. Vasquez 3. p. tom. 3. disp. 243. n. 33. Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8. l. b. 2. cap. 49. num. 20. Fornarius de Sacram. Ord. cap. 5. num. 8. & plures alii apud Tamburin. de Jure Abb. tom. 2. disp. 2. quæst. 7. apud Barbosa de Jur. Eccl. Univ. lib. 1. cap. 17. num. 68. & Salmanticenses tract. 8. cap. 4. num. 38. Quibus omnibus adhæsit Fagnanus, qui fuit Secretarius eximius Sacrarum Congregationum in Romana Curia, in d. cap. Aqua. De Consecr. Eccl. vel Altaris à num. 8. usque ad n. 19. ubi disputata ex Cathedra hac Quæstione, allegatis pluribus fundamentis Canonis, & prædicta declaratione Sacræ Congregationis in eadem Bononien. supra

pra transcripta, firmat, quòd Episcopi possunt mittere Clericos sibi subditos cum suis dimissoriis ad Abbates, ut ab eis recipiant primam Tonsuram, & quatuor Ordines minores.

26 Quis non crederet hucusque dictis, & deductis ad favorem Abbatum? Et quis faceret scrupulum Abbati ordinaturo Clericos Sæculares, vel Regulares non sibi subditos, venientes ad se cum Litteris dimissoriis suorum Superiorum, & Episcoporum? Et nihilominus contrarium est omnino tenendum; quia tum Rota Romana, tum eadem Sacra Congregatio Concilii maturius eadem questione examinata, & discussa, improbavit antecedentem opinionem; & statuit, decrevit, ac firmavit, Non posse ab Abbatibus ordinari alienos subditos sive Sæculares, sive Regulares, etsi deferant specificas dimissorias, & consensum tum Episcoporum, tum Superiorum suorum; quia juxta Litteram, & tenorem Concilii Tridentini in d. sess. 23. cap. 10. Abbates non habent hodie aliam potestatem conferendi Tonsuram, & minores, nisi suis subditis Regularibus; idcirco cæteri omnes sive sæculares eorum subditi, sive non subditi Sæculares, atque Regulares, non obstantibus Dimissoriis suorum Superiorum non possunt mitti ad Abbates, pro iisdem Ordinibus recipiendis.

27 Rota Romana ita judicavit die 27. Aprilis 1592. coram Emin. Card. Seraphino de mandato Clementis Papæ VIII. ex duobus præcipuis fundamentis, ut legitur in Decif. 985. inter impressas ejusdem Cardinalis.

Primum fundamentum fuit, quòd Tridentinum in dict. sess. 23. cap. 10. de ref. non solum decrevit, ut Abbates possent ordinare tantummodò eorum subditos regulares; sed etiam prohibuit iisdem Abbatibus dare dimissorias aliis eorum subditis sæcularibus; cumque ejusdem potestatis sit dare dimissorias, & ordinare cap. 1. diff. 72. & à Concilio ablata sit Abbatibus facultas dandi dimissorias Clericis Sæcularibus eorum subditis, sequitur, etiam abstulisse Concilium Ab-

batibus potestatem ordinandi quoscunque Clericos sæculares, sive habeant, sive non habeant dimissorias à suis Superioribus, & Episcopis; quia sicut Papa non potest dare licentiam ei, qui ordinatus non est, conferendi Ordines Sacros, ut docet Innocentius in cap. Quanto, de Consuetud. cum nemo det id, quod non habet; ita non possunt Episcopi, vel alii Superiores Clericorum per dimissorias suas dare facultatem ei, qui ex dispositione Concilii ea facultate caret.

Alterum Rotæ fundamentum fuit, quòd si admitteretur contraria sententia, concedens Abbatibus ordinare posse alienos subditos vigore dimissoriarum, dispositio Concilii Tridentini remaneret inutilis, ac superflua; siquidem jam antea in jure erat statutum, quòd nemo ordinaret alienum subditum absque dimissoriis sui Superioris. cap. Nullus Episcopus, De 28 Tempor. Ordin. Igitur, si concedatur Abbatibus ordinare alienos cum dimissoriis, sequitur, Concilium Tridentinum nihil aliud voluisse disponere, nisi quòd non ordinent sine dimissoriis; quæ quidem dispositio hoc modo intellecta, supervacanea, & inutilis foret: ut latius considerat eadem Rota coram Seraphino in d. Decif. 985.

Huic voluit se conformare Sacra Congregatio Concilii; forsan ob frequentes indolentias, & reclamaciones Episcoporum, in quorum Diæcesibus Abbates Monasteriorum magnificas ordinationes faciebant, etiam alienorum Clericorum Sæcularium, & Regularium, cum solis dimissoriis Superiorum eorundem ordinandorum; & idèò die 13. Novembris 1641. emanavit sequens Magistralis Declaratio ab ipso Summo Pontifice Urbano VIII. approbata; quam ponunt per extensum Nicolius in Lucubrat. Canonici tom. 2. lib. 1. tit. 14. num. 2. nec non Pignatellus tom. 1. consult. 366. n. 1. hujusmodi tenoris.

Catanien.

Die 13. Novembris 1641. Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, utraque parte informante ore, & scriptis, ac rationi-

rationibus hinc inde deductis mature examinatis, inhaerendo Decisioni Rotæ Romanæ sub die 27. Aprilis 1592. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino, de ordine foelicis recordationis Clementis Papæ Octavi factæ, nec non Declarationibus ejusdem Sacræ Congregationis, dictæ Decisioni conformibus subsecutis; Censuit, improbatâ opinione contraria, Abbatibus Regulares Benedictinos ejusdem Congregationis Casinensis, seu alterius Congregationis, vel Ordinis, aut Instituti, habentes etiam jura Episcopalia, usumque Mitræ, & Baculi, & benedicendi, ac facultatem primam Tonsuram, & minores Ordines conferendi, Non posse dictam Tonsuram, vel minores Ordines, nisi suis subditis Regularibus, conferre, non autem Regularibus alterius Congregationis, Ordinis, vel Instituti, etiam si habeant Litteras Dimissorias Superiorum suorum Regularium, & consensum Ordinariorum, intra quorum Diocesum fines ipsi Regulares Ordinandi existunt: & multo minus personis secularibus etiam habentibus Litteras Dimissorias à suis Ordinariis. At propterea inibet Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Prælati inferioribus, tam Secularibus quàm Regularibus, ut in futurum concedere non audeant supradictas Litteras Dimissorias hujusmodi Abbatibus directas, nec ab istis recipi. Quod si secus fiat, tam concedentes, quàm ordinantes à collatione Ordinum suspensionemaneant, præter alias pœnas arbitrio ejusdem Sacræ Congregationis reservatas.

Quam Declarationem S. D. N. Urbanus VIII. die 17. Januarii 1642. ad se delatam approbavit, & inviolabiliter observari jussit.

Petrus Aloysius Card. Caraffa.

Franciscus Paulus S. R. C. Secret.

Hanc eamdem Declarationem ponunt, & integram referunt ultra supradictos DD. Diana part. 7. tract. 11. resol. 42. quæ transmigravit in Operis Coordinati tom. 2. tract. 5. resol. 80. Lezana in suis Consultis Variis Consult. 22. sub num. 26. & Hyacinthus Donatus Rer.

Regular. tom. 3. tract. 3. quæst. 35. n. 9.

Eam legant Reverendissimi Monasteriorum Præsules Mitrati, & huic Declarationi acquiescant, prout acquieverunt Miranda, Rodriguez, Barbosa, Naldus, Novarius, & alii, quos allegat Donatus d. quæst. 35. num. 2. subiens ibi in fine, quod non est ampliùs disputationi locus; undè & Lezana, qui contrariam opinionem defenderat, & ad favorem Abbatum scripserat in Summa tom. 1. cap. 18. num. 65. & tom. 4. Verb. Ordines. Sacri num. 6. visa supradicta Catanienfis Declaratione à præcedente opinione se removit: in cit. Consult. 22. num. 26. & idem facere non erubuit ipsemet Fagnanus in citat. cap. Aqua de Consecr. Eccl. vel Altar. n. 19. ubi reponit eandem declarationem, dicens, quod emanavit postquam ipse in contrarium scripserat, & quod reperitur ipsamet Declaratio in lib. Memorial. pag. 427. Imò ibidem subdit, quod eadem Sacra Congregatio Concilii die 10. Maii 1658. iterùm respondit juxta prædictam Declarationem, eandem confirmando. Igitur non est disputandum, sed obediendum; & jure quidem, cum Declarationes Sacræ Congregationis Concilii habeant vim legis, & obligent in utroque foro, ut, confutatis DD. contrarium asseruentibus, ostendit Barbosa de Jur. Eccles. Univ. lib. 1. cap. 4. numer. 83. & dixit Rota coram Burato Decif. 479. num. 21. præcipuè quando approbatæ sunt à Sanctissimo, ut in præsentis casu; in quo habetur confirmatio Urbani VIII. aded ut, & in foro fori, & in foro poli opus sit obedire, ut tradunt DD. apud Peyrinum de Subdito qu. 1. cap. 25. & Nicolius Lucub. Canon. in Proœmio n. 13.

Sed dicet aliquis; si de facto aliquis Prælati inferior, contra tenorem prædictæ Declarationis Catanienfis præsumat ordinare alienos subditos sive Sæculares, sive Regulares habentes dimissorias à suis Episcopis, vel Superioribus, ordinatio eritne tantùm illicita, vel etiam irrita, nulla, & invalida, Hoc dubium diffusè examinatur à Fagnano in cit. cap. Statuimus, de Supplen. neglig.

neglig. Præl. à n. 11. usque in fine, ubi vocat illud difficile ob diversa responsa, quæ ad illud dedit Sacra Congregatio, quæ ad invicem videntur pugnare, cum aliquando responderit, Ordinationes fuisse irritas, & invalidas, & idem reiterandas; & aliquando dixerit, characterem fuisse impressum, & Ordinationes validas, etsi tantum illicitas; ut apud eundem Fagnanum *ibid. num. 12. 13. & 14.* Cæterum hac distinctione subdit ipse, esse dubium resolvendum. Vel Prælatus inferior, qui ordinat alienos subditos cum dimissoriis, non habet sub se subditos proprios regulares? Et in hoc casu Ordinatio est irrita, nulla, & invalida; quia cum Tridentinum Concilium abstulerit omnia privilegia Abbatum, & inferiorum Prælatorum non habentium subditos regulares circa collationem Tonsuræ, & minorum Ordinum, prædicti Prælati, qui non habent subditos regulares, carent omnino potestate ordinandi, & sic si Ordines conferant, nihil faciunt, & Ordinatio est irrita. At si subditos habent regulares, & præsumant ordinare subditos alienos cum dimissoriis contra declarationem S. Congregationis, vel subditos suos sæculares contra decretum Concilii Tridentini *d. sess. 23. cap. 10.* quia in hoc casu non carent potestate ordinandi, etsi illam restrictam habeant ad suos regulares subditos, nihilominus in hoc casu valide ordinant, & imprimunt characterem; sed ob defectum jurisdictionis illicita est Ordinatio, & subjacet suspensioni. Hoc probat Fagnanus ibidem pluribus rationibus, & auctoritatibus Doctorum; & sub *n. 30.* confirmat hoc exemplo: Si ego, inquit, tradidero tibi sigillum, ut imprimas in aliqua materia centum dumtaxat imagines, & tu excedendo, facias imagines, & impressiones centum, & quinquaginta, vel plures, certè omnes erunt veræ imagines, & valide impressæ, quamvis illicitè contra meum mandatum. Ita in Ordinatione Prælatorum inferiorum. Ecclesia dedit eis sigillum, idest potestatem imprimendi characterem spirituales in anima ordinandorum

per collationem minorum Ordinum; sed eam restrinxit ad solos subditos regulares ejusdem Prælati inferioris. Is, si excedat ordinando etiam non sibi subditos, vel sibi subditos sæculares, quia potestas Ordinis est indivisibilis, validè ordinat omnes; sed illicitè ob prohibitionem Ecclesiæ. Quod si non habeat subditos regulares, tunc non habet sigillum, idest nullam habet potestatem ordinandi, & si de facto ordinet, nihil agit. Quæ distinctione retenta concordantur Declarationes Sacræ Congregationis, quæ videntur ad invicem contrariæ; ut scilicet, quæ dicunt, Ordinationes fuisse irritas, procedant in Ordinationibus datis à Prælati inferioribus non habentibus subditos regulares; quæ verò declarant Ordines validos, sed illicitè collatos, intelligantur de collatione Ordinum facta ab habentibus subditos regulares circa personas vel sæcularium sibi subditorum, vel alienorum venientium cum dimissoriis suorum Episcoporum, & Superiorum.

Hujusmodi est sequens declaratio, quam ponit Pignatellus *tom. 3. consult. 8. n. 9.* his verbis:

Clericus Carolus Corbellus Terræ Matosollonis narrat, sibi fuisse aliàs concessas à Vicario tunc existentis Episcopi S. Marci litteras dimissoriales, ut promoveri possit ad duos primos minores Ordines à quodam Abbate Cisterciensi, uti reipsa fuit ab ipso Abbate promotus. Nunc verò cupiens Orator ad alios Ordines ascendere, renuente moderno Episcopo illum promovere, eò quia dictus Abbas sibi non subditis Ordines conferendi facultatem nullatenus habebat, supplicat declarari, An ipse Orator fuerit validè promotus in casu, de quo agitur?

Die prima Decembris 1668. Sacra Concilii Congregatio respondit, Oratorem validè quidem fuisse promotum, sed non licitè.

Ex supradictis pariter resultat, quid sit dicendum, si Prælatus inferior habeat Privilegium Pontificium sibi à Sede Apostolica concessum post Concilium Tridentinum conferendi Tonsuram,

ram, & quatuor minores Ordines certo generi personarum, prout habet Illustrissimus Primicerius Sancti Marci Venetiarum, & ordinet Clericos non sibi subditos venientes ad se cum dimissoriis suorum Superiorum? Respondet enim huic casui ipsemet Fagnanus in d. cap. Statuimus in fine his Verbis: *Si habet Privilegium post Concilium, & tunc aut ordinat personas designatas in privilegio, & ordinati ab ipso recipiunt characterem, & executionem Ordinum, quia Concilium non sustulit privilegia futura, nec est opus ut Tridentino Concilio in Litteris Privilegii fuerit specialiter derogatum; sed satis est, ut fuerit expresse concessum contrarium ejus, quod Concilium disponit, ut sæpius censuit Sacra Congregatio. Aut ordinat personas in privilegio non comprehensas, ut in casu præsentis Quæstionis, & valida est ordinatio ratione absolutæ potestatis; sed ob defectum Jurisdictionis, Ordinis executio non confertur, ut patet ex supradictis.*

Sed adhuc instabit aliquis, Abbas 35 Monasterii Regularis finito suo triennali officio, vel eo deposito, ut sui ipsius quieti vacet, poterit ordinare in minoribus Clericos regulares ejusdem Monasterii ex commissione actualis Abbatis? Respondendum est huic instantiæ negativè, ex illa inconcussa regula, quod Abbas non potest ordinare nisi Monachos sibi subditos. At certum est, quod Monachi non sunt amplius subditi illius Abbatis, qui complevit officium, vel eidem renunciavit. Ita respondit Gobatus tract. 8. de Ord. n. 348. Confirmatur responsio Declaratione Sacræ Congregationis diei 5. Aprilis 1636. quam ponit Pignatellus d. tom. 1. Consult. 366. n. 5. in qua dictum fuit, quod Abbas finito officio non potest conferre Ordines minores, licet sit Procurator generalis in Curia.

Restat loquendum de tertio genere 36 Abbatum, illorum, scilicet, qui non solum sunt exempti à Jurisdictione Episcopi; sed etiam habent omnimodam Jurisdictionem Episcopalem in Clerum, & populum cum Territorio separato,

& vocantur Ordinarii, & Diæcesani in sua Abbatia. De his igitur etiam disputatur, & dubitatur, An possint dare Tonsuram, & minores Ordines omnibus suis subditis tam regularibus, quàm sæcularibus, & iisdem omnibus concedere Dimissorias, ut à quocunque Catholico Antistite etiam ad Sacros Ordines promoveantur?

Fagnanus in cap. Significasti à n. 12. 37 & seqq. de Offic. Archid. tom. 2. tractat hoc quæsitum in virga ferrea, & post multas distinctiones, & inductiones sub num. 24. deducit, quod Nullus Prælatus inferior Regularis, aut sæcularis hodie reperitur, cui liceat Tonsuram, & minores Ordines conferre personis sæcularibus, tametsi omnimodam Jurisdictionem Ordinariam, & quasi Episcopalem, ac etiam Temporalem habeant in Clerum, & populum, exclusis Episcopis; & si ve illorum Territorium sit intra fines alicujus Diæcesis, sive extra. Et subinde adducit varias Declarationes S. Congregationis Concilii, quibus præcipitur Abbatibus possidentibus Abbatis exemptas, & habentibus plenam Jurisdictionem Episcopalem in Clerum, & populum, ac Territorium separatum, ut abstineant à concessione Dimissorialium pro Clericis sæcularibus, quorum ordinatio ex dicto decreto Concilii Tridentini sess. 23. cap. 10. spectat, & spectare debet non ad ipsos Abbates, sed ad Episcopos intra quorum Diæcesim fines existunt dictæ Abbatiæ; quæ si reperiantur extra fines cujuscunque Episcopatus, ordinatio antedictorum Clericorum sæcularium pertineat, & pertinere debeat ad Episcopum viciniorem, ut ex iisdem Sacræ Congregationis responsis, quæ studiosus Lector apud eundem Fagnanum poterit videre in d. cap. Significasti, à num. 26. usque in finem.

Cæterum contra hanc doctrinam Fagnani plura sunt argumenta, quæ suadent, posse prædictos Abbates dare dimissorias ad Ordines tam minores, quàm majores Clericis sæcularibus sibi, ut supra, subiectis. Hæc autem sunt:

Primò Decisio Rotæ coram Emin. Card.

Card. Orsibono, qui fuit *Alexander Papa VIII.* in una *Avellina Jurisdictionis 4. Julii 1646.* inter ejus impressas *Decis. 82. num. 11. & 12.* ubi tenet, quod *Abbatibus* habentibus plenam *Jurisdictionem Episcopalem* in *Clerum*, & *populum*, ac *Territorium separatum*, non obstat *Decretum Concilii Tridentini sess. 23. cap. 10.* quia sunt *Ordinarii*, & *Diocesani* in sua *Abbatia*, & sic possunt dare *dimissorias* ad *Ordines* etiam suis *subditis* *secularibus*.

Secundò: *Alia Decisio Rotæ*, equidem *Magistralis*, in *Cavensi collationis Ordinum 26. Junii 1654. coram R. P. D. Verospio*, quam ponit per extensum *Pignatellus tom. 8. Consult. 59. à num. 9. & seqq.* & quæ impressa reperitur in *Bullario Casinensi tom. 2. Const. 521.* in qua *decisum* fuit, *Sacrum Monasterium SS. Trinitatis Cavense* habere proprium *Territorium*, *Nullius Diocesis fore*, *Abbatem* illius *omnimodam Jurisdictionem Episcopalem* possidere; & ideo *Litteras Dimissoriales* concedere, & *minores Ordines* conferre omnibus suis *subditis* etiam *secularibus* posse.

Tertiò: *Opinio Stephani Gratiani* in suis *Disceptionibus. Forensib. tom. 2. cap. 212.* ubi tractat in terminis hanc *Questionem*, & *num. 23. 26. & 27.* ita loquitur: *Quibus adde, quod Abbas, qui exercet Jurisdictionem ordinariam in aliquo Territorio ex consuetudine immemorabili, confirmata à Sede Apostolica, poterit concedere hujusmodi Litteras Dimissorias ad Ordines, itaut ei non obset supradicta dispositio Concilii Tridentini cap. 10. sess. 23. de ref.* Hanc *Gratiani opinionem* ratam habet *Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 33. n. 69.*

Quartò: *Consultatio Jo: Baptistæ Ciarlini* ad favorem *Archipresbyteri Carpenfis*, quem *lib. 2. cap. 220.* demonstrat habere *Territorium separatum* cum *omnimoda Jurisdictione Episcopali* in *Clerum*, & *populum*; & ideo posse omnibus suis *subditis* etiam *secularibus* *Ordines* *minores* conferre, & *dimissorias* dare; imò *num. 99.* subdit quod si hujusmodi *Abbates* essent *Episcopi*, pos-

sunt eosdem etiam in *Sacris ordinare*; & allegat *Sellium in Selectis Canonis Quest. cap. 19. num. 21.* asserentem, sic fuisse *resolutum à Sacra Congregatione Concilii die 8. Augusti 1621.* & hoc idem testatur *Barbosa in Apostol. Decis. Verb. Abbas num. 20.*

Quintò: *Reclamatio RR. PP. Carthusianorum*, quibus cum fuisset prohibitum à *Sacra Congregatione Episc. & Regul. die 21. Februar. 1631.* ne *Prior S. Stephani de Bulco* daret *dimissorias* *Clericis* *secularibus* sibi *subditis* ad *Ordines*, ipsi ostenderunt, *Prioratum* illum esse *exemptum*, habere *Territorium separatum*, & *omnimodam Episcopalem Jurisdictionem*. Quibus attentis eadem *S. Congregatio die 13. Junii 1632.* revocavit prohibitionem, & admisit tanquam *juridicam earundem Litterarum dimissorialium concessionem*. Ita *Tamburin. de Jure Abb tom. 2. disp. 2. quæst. 26. num. 3.* & *Barbosa d. Verb. Abbas num. 21.*

Sextò: *Quia Abbas Monasterii Montis Casini* tanquam *Ordinarius*, & *Diocesanus* concedit suis *subditis* *secularibus* dictas *dimissoriales* ad omnes *Ordines* prout ex *Bulla Sixti V. die 6. Augusti 1586.* quæ legitur in *Bullario Casinensi tom. 1. Const. 227.* Eandem facultatem sibi competere ob prædictas qualitates *omnimodæ Jurisdictionis Episcopalis* cum *Territorio separato* obtinuerunt declarari *Abbas Casinensis SS. Trinitatis de Cava à Paulo Papa V. die 23. Octobris 1620.* ut in eodem *Bullario Casinen. tom. 1. Const. 286.* Et *Abbas Monasterii S. Pauli de Urbe* pariter *Casinensis* ab *Urbano Papa VIII. die 10. Julii 1625.* ut in eodem *Casinen. Bullario tom. 1. Constit. 296.*

Septimò: *Quia multi Abbates Comendatarii* profitescentes habere eandem plenam *Episcopalem Jurisdictionem*, ac *Territorium separatum*, absque scrupulo concedunt *dimissorias* ad omnes *Ordines* *subditis* suis *secularibus*, ut de *Abbate Nonantulæ* testatur *Ciarlinus d. lib. 2. cap. 220. num. 52.* & de *Abbate Vangadicæ* ego testis sum tempore *gloriosæ*

rioræ memoriæ Illustrissimi, ac Reverendissimi Georgii Cornelii Senioris Episcopi Patavini, & dum viveret, ejusdem opulentissimæ Abbatæ Vangadicensis Commendatarii Abbatis, Heri mei beneficentissimi, qui ejusdem Abbatæ Clericos sæculares ordinabat, & dimissorias iisdem ad Ordines concedebat; nec argui poterat de inscitia, fuerat enim Sacræ
 41 Rotæ Romanæ Auditor clarissimus; & quoscunque Prælatos cœtaneos suos scientia, prudentia, zelo, pastoralique sollicitudine superabat.

Quid igitur terminandum? & cui ex his contrariis opinionibus adhærendum? Puto, contrarietatem de medio tolli, si Abbatis exemptas, & nullius Diocesis dictas, sed absque Territorio penitus separato, ab illis Abbatibus, quæ ultra omnimodam Jurisdictionem Episcopalem, etiam Territorium separatum habent, distinguamus. In Abbatibus, veram Territorii separationem non habentibus, non possunt Abbates ordinare subditos sæculares, nec eis Litteras dimissorias pro ordinibus concedere juxta doctrinam Fagnani in cit. cap. Significasti. De Offic. Archidiac. & Pignatelli in cit. tom. 8. Consult. 59. in qua à num. 19. facit se amanuensem, transcribendo de verbo ad verbum dicta per eundem Fagnanum. Ratio est, quia sunt intra fines Episcopalis Dioceseos, ut ait Concil. Trid. de quo supra num. 14. At in Abbatibus, de quibus diximus supra in secundo præmissis, suum Territorium verè;
 42 & propriè separatim habentibus cum totali Episcopali Jurisdictione legitime præscripta, præcipuè circa judicandas causas matrimoniales, & dandas dimissorias ad Ordines etiam subditis sæcularibus, non videtur negandum, quod Abbates earum possessores possint subditos sæculares ordinare, & iisdem impartiri dimissoriales Litteras, ea ratione quia sunt extra fines cujusunque Episcopalis Dioceseos; & de eis non fuit dispositum in Concilio Tridentino d. cap. 10. sess. 23. & sic sentit Barbosa de Jur. Eccles. Univers. d. lib. 1. cap. 33. num. 62. ubi hæc verba: Verùm si inferiori hu-

jusmodi Prælato Territorium separatim cum plena jurisdictione in omnes homines tam de Clero, quàm de populo fuerit concessum; Episcopusque omne jus, omnemque Jurisdictionem, & correctionem, quæ ei competeat, à se penitus abdicaverit, nullumque jus in eis retinuerit, etiam quo ad consecrationes, ordinationes, ceterasque Episcopalis officii indigentias; sed eas à quocunque voluerit Episcopo recipiendi illi tribuerit facultatem, per donationes apostolicis confirmationibus munitas, credo tali casu, posse Inferiorem dimissorias concedere, nec esse adeundum viciniorem Episcopum ad notata per Rotam in Nullius, seu Squillacen. Jurisdictionis 4. Martii 1616. coram b. m. Martino Andrea, & in eadem coram eodem 15. Januarii 1618. Harum prima habetur in recent. part. 4. decif. 234. tom. 1. & post Tamburinum de Jure Abb. tom. 3. decif. 69. Prædictam suam opinionem ratificat Barbosa etiam de Pot. Episc. alleg. 7. num. 8. & in Votis Decisivis lib. 2. vot. 57. num. 6. ubi sic tenentem ex Declaratione S. Congregationis Episc. & Regul. allegat Florem de Menna Var. Q. Q. lib. 3. q. 24. à num. 6. & seqq. Cum iidem concordat Tamburinus de Jure Abb. tom. 2. disp. 2. quæst. 26. num. 2. & 3. ubi citat Rotam coram Card. Seraphino in Una Salamantina Jurisdictionis die 9. Maii 1594. quam per extensum ponit post tom. 3. decif. 117. in ea enim dicitur, Concilium Trid. sess. 23. cap. 10. non obstat Abbatibus Territorium penitus separatim, atque omnimodam Jurisdictionem Episcopalem, cum totali exclusione Episcopi, habentibus, quin possint dimissorias sæcularibus subditis suis dare; & ita etiam esse decisum à Sacra Congregatione die 16. Julii 1601. testatur Nicolius in Flosculis Verb. Abbas num. 8. in fine. His omnibus adjungo Dianam part. 7. tract. 2. resol. 4. existens. in Coordinato tom. 3. tract. 3. resol. 5. Campanilem Rubr. 9. cap. 8. num. 4. Thesaurum de Pœnis Eccles. part. 2. Verb. Ordines. cap. 20. Sanchez in Opuscul. lib. 7. cap. 1. dub. 21. n. 6.

Leza-

Lezanam tom. 3. Verb. Dimissoriae num. 3. & tom. 4. Verb. Ordines sacri num. 13. & Paulum Squillantem De Obligat. & Privileg. Episc. part. 3. cap. 24. n. 16. qui omnes sunt favorabiles potestati supradictorum Abbatum circa concessionem dimissorialium pro suis subditis secularibus ad Ordines à quocunque Antistite promovendis.

PRIVILEGIUM

Illustrissimi, ac Reverendissimi Primicerii S. Marci Venetiarum pro collatione Tonsuræ, & Ordinum minorum.

43 **A**LEXANDER VIII. Ad perpetuam rei memoriam. Ad Apostolicæ Dignitatis fastigium, nullo licet meritorum nostrorum suffragio, per ineffabilem Divinæ Bonitatis abundantiam evecti, circa statum omnium Ecclesiarum, præsertim Insignium, quarum Nobis à Domino commissæ est sollicitudo, Personarumque in eis primarias Dignitates obtinentium propensis; studiis jugiter intendimus, earumque decori, ac dignitati paterna benignitate consulimus, sicut Personarum, & locorum qualitatibus maturè consideratis salubriter expedire in Domino arbitramur. Cum itaque, sicut accepimus, Insignis Collegiæ Ecclesiæ Sancti MARCI Venetiarum, quæ ab Ordinarîi Jurisdictione exempta, Sedique Apostolicæ immediatè subjecta existit, Primicerius pro tempore existens, qui Dignitatem inibi principalem obtinere dignoscitur, quamplurimis hucusque per Romanos Pontifices Prædecessores nostros, & Sedem Apostolicam concessis privilegiis decoratus reperitur, adeo ut inter cætera, vigore Privilegiorum hujusmodi primam Tonsuram personis eidem Ecclesiæ inservientibus conferre, ac propterea in omnibus actibus solemnibus, atque etiam Processionibus Mitra, & Baculo, aliisque Pontificalibus Insigniis in Ecclesia præfata, & aliis Ecclesiis illi subjectis, uti, indumen-

ta, ac ornamenta Ecclesiastica quæcunque, in quibus Unctio sacra adhibenda non sit, pro usu earundem Ecclesiarum benedicere; nec non in prædicta SANCTI MARCI, & aliis subiectis Ecclesiis solemnem Benedictionem impendere possit. Quinimò etiam ulterius ab immemorabili tempore idem Primicerius personis Ecclesiasticis hujusmodi servitio addictis Litteras Dimissoriales ad omnes, etiam sacros, & Presbyteratus Ordines concedere, nec non Presbyteros, quos prævio examine per se, vel alium, seu alios, ad Sacras Christi fidelium confessiones audiendas approbandos duxerit, pro iisdem Christi fidelium ad Ecclesias præfatas confluentium confessionibus excipiendis deputare, iisque opportunam etiam concedere licentiam hæcenus consueverit.

Nos considerantes Ecclesiam SANCTI MARCI supradictam ingenti olim sumptu splendidissimè extructam, ac ditissimè exornatam, præclarioribus indies Dilectorum, filiorumque Nobilium Virorum, DUCIS, & DOMINII VENETORUM pietatis, & magnificentiæ in eam argumentis celebriorem evasisse, nec non singularibus in Nos, & hanc Sanctam Sedem Ducis, & Dominii præfatorum Catholicæ Fidei conservandæ, & propagandæ Zelo, aliisque eximiiis virtutibus, atque decoribus multiplicetur præfulgentium adducti; ipsamque Ecclesiam SANCTI MARCI, & illius pro tempore existentem PRIMICERIUM amplioris honoris prærogativa decorare, ac aliquod paternæ nostræ erga Civitatem Venetiarum, Patriam nostram dilectissimam, Benevolentiæ monumentum extare cupientes; nec non dilectum Filium modernum dictæ Ecclesiæ Primicerium, à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & Pœnis, à Jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium duntaxat consequendum,

harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, Motu proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione Nostra, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, eidem moderno, ejusque Successoribus Ecclesiæ supradictæ Primiceriis, in perpetuum, ut eidem personis, quibus de præsentis vigore Privilegorum præfatorum Primam Tonsuram conferre possunt, etiam quatuor minores Ordines, dummodò aliàs idoneæ sint personæ prædictæ, similiter conferre; nec non ad majorem cautelam, & quatenus opus sit, ut idem modernus, & pro tempore existentes Primicerii, prout hætenus consueverunt, personis hujusmodi Litteras Dimissoriales ad Clericalem characterem, & ad omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, ad effectum illos extra tempora ad id à Jure statuta, vel non servatis temporis interstitiis, si licentiam à Sede Apostolica desuper obtinuerint, aut in decretorum Concilii Tridentini, & in casibus ab eodem Concilio concessis intra annum, annique curriculo non expectato, à quocunque, quem maluerint, Catholico Antistite, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habente suscipiendi concedere; nec non prout hætenus similiter consueverunt, Presbyteris, qui ab iisdem moderno, & pro tempore existentibus Primiceriis, per se, vel alium, seu alios, prius ad Sacras Christi fidelium confessiones audiendas examinati, & approbati fuerint, quarumcunque utriusque sexus personarum ad præfactam SANCTI MARCI, & alias subditas Ecclesias, devotionis causa confluentium confessiones audiendi, iisque salutare pœnitentia, aliisque injungendis injunctis absolutionem impendendi, licentiam impartiri liberè, & licitè possint, & valeant, Tenore præsentium, facultatem concedimus, & impartimur. Decernentes easdem præsentis Litteras, & in eis contenta quæcunque, etiam ex eo, quod quicunque etiam specifica, & individua mentione digni, in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet præ-

tendentes illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, nec causæ, propter quas præsentis emanarunt, sufficienter adductæ, verificatæ, & justificatæ fuerint, aut ex alia quacunque, quantumvis justa, legitima, pia, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore Juris clauso, nullo unquam tempore, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vicio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensu, aliove quocunque, etiam quantumvis magno, & substantiali, & incognito, & inexcogitabili, individuaque expressionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, limitari, ad terminos juris reduci, aut in controversiam vocari, seu adversus illos apertionis oris, restitutionis in integrum, aliudque quodcunque Juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, vel intentari, aut impetrato, seu etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concessio, vel emanato, quemquam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare posse; sed ipsas præsentis Litteras semper, & perpetuò firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quoscunque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, sic, & non aliter in præmissis per quoscunque Judices &c. judicari, & definiri debere, sublata &c. ac irritum &c. Non obstantibus &c. Quibus omnibus specialiter, & expressè derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, sub Anno lo Piscatoris die 8. Aprilis 1690. Pontificatus Nostri Anno Primo.

DECISIO XVI.

ARGUMENTUM.

Proponuntur, & resolvuntur quatuor curiosa dubia. Primò: An ex commissione Papæ possint
Cle.

Clerici non Presbyteri conferre Tonsuram, & Ordines minores? Secundò: An Presbyteri ex eadem Papali delegatione possint conferre Subdiaconatum? Tertio: An etiam Diaconatum? Quarto: An & Presbyteratum? Dantur non inutiles observationes legales, præcipuè circa famigeratum Privilegium Innocentii VIII. ad Abbates Cistercienses pro collatione Sacrorum Ordinum.

S U M M A R I U M.

- 1 Minister Ordinis an esse possit qui non est Sacerdos?
- 2 Errori proximum est asserere, non Sacerdotem posse Ordines dare.
- 3 Diana asserit, non Sacerdotem posse esse Ministrum Ordinum.
- 4 Episcopi consecratio an ab uno solo Episcopo fieri possit?
- 5 Dianæ opinio singularis, quòd non Sacerdos possit conferre Ordines.
- 6 Cardinales Diaconi non conferunt Ordines, neque Tonsuram.
- 7 Abbates, qui non sunt Presbyteri, nunquam dederunt Ordines.
- 8 Abbates olim non ordinabantur ultra Diaconatum.
- 9 Laici olim dabant primam Tonsuram. Imo aliqui sibi ipsi.
- 10 Tonsura illa non erat character Clericalis, sed signum contemptus sæculi.
- 11 Minister Ordinis esse non potest, qui non est Sacerdos.
- 12 Subdiaconatus à Presbytero an ex delegatione Papæ possit conferri? Quòd non, Ratio numer. 13. Quòd sic num. 17.
- 14 Chorepiscopi an darent Ordines Sacros? Et cur? num. 16.
- 15 Subdiaconatus olim non erat Ordo Sacer. & num. 19.
- 17 Presbyter potest ex commissione Papæ ordinare Subdiaconos.

- 18 Innocentii VIII. Privilegium, ut Abbates Cistercienses conferant Ordines Sacros, & num. 24. ejus Verba num. 25.
- 20 Diaconi olim ministrabant Communionem in Missa.
- 21 Diaconatus an possit conferri à simplici Presbytero? & numer. 22. & 27.
- 23 Glossæ opinio prævalet aliis Doctoribus.
- 26 Franciscani non Episcopi in India conferunt Ordines Sacros.
- 28 Cisterciensium Privilegium Autenticum nemo vidit de Ordinibus Sacris conferendis.
- 29 Privilegium qui asserit habere, debet Autenticum monstrare.
- 30 Victoria Theologus. quid legerit in Privilegio Innocentii VIII.
- 31 Sumptum de sumpto non probat.
- 32 Privilegia omnia Prælatorum inferiorum circa collationem Ordinum Sacrorum à Tridentino revocata.
- 33 Presbyter an possit conferre Presbyteratum ex commissione Papæ? Quòd sic, Rationes num. 34. Quòd non num. 35.
- 34 Acri, & Wiclefi error.

ADhuc autem occasione potestatis, quam habent Abbates conferendi primam Tonsuram, & quatuor minores Ordines subditis suis regularibus, ut in præcedenti demonstratum est, restant tres aliæ Quæstiones breviter discutendæ, ac terminandæ. Prima est, an qui non sunt Presbyteri, sed sunt exempli gratia Diaconi, vel Subdiaconi tantum, aut solum in minoribus Ordinibus constituti, possint deputari à Papa ministri primæ Tonsuræ, ac minorum Ordinum? Secunda est, an simplices Presbyteri possint ab eodem Papa delegari ad conferendos Sacros Subdiaconatus, & Diaconatus Ordines? Tertia, an etiam ad conferendum Presbyteratum?

Quo ad Primam Quæstionem. Negativè respondent Salmanticenses in tract. 3. de Sacram. Ordinis. cap. 4. num. 20.

ea ratione, quia cum hæc, quod est Ordines conferre, soli Episcopo ut ordinario Ministro ex jure divino competat, justum est, ut nulli alteri hæc potestas ex delegatione conferatur, nisi illi, qui sit minister proximus eidem Episcopo, nempe habenti characterem Sacerdotalem, in quo radicaliter inest Ordo Episcopalis, & reperitur ipsamet ordinandi facultas. Idcirco subdunt ibidem Salmanticenses, inauditum esse hucusque in Ecclesia, ut asserunt communiter Doctores, quod facultas Ordines minores conferendi, concessa unquam fuerit alteri, nisi Sacerdoti. Ita etiam docet S. Thomas *in 4. dist. 25. qu. 1. art. 2. nec non 3. p. q. 38. art. 1. ad tertium.* Sylvester *V. Ordo 3. qu. 7.* Dicastillus, & Nugnus apud eosdem Salmanticenses, qui asserunt, oppositum dicere esse errori proximum. Cum his concordant Capreolus, Ledesma, Victoria, Paludanus, & Tabiena, quos citat, & sequitur Sanchez *in Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 18. n. 7.* & Bonacina *tom. 1. de Sacram. Ord. disp. 8. q. Unic. punct. 4. num. 4.*

Contrarium tamen scribit Diana *Conordinatus in tom. 3. tract. 1. resol. 74. de sumpta ex veteri part. 8. tract. 1. resol. 38.* ubi allegat Glossam sic tenentem *in cap. Quanto, de Consuetud.* & movetur ex eo, quod etsi qui alium ordinat, & elevat ad Ecclesiasticum Ordinem, debeat ordinandos dignitate superare; hæc superioritas semper reperietur in ordinante, quamvis non Presbytero; siquidem supponitur, hunc habere Ordines, quos vult aliis conferre; cumque in tali collatione procedat tanquam delegatus à Papa; ex hac delegatione adipiscitur superioritatem, & excellentiam, qua sit dignior ordinandis ab eo. Ulterius nemo est, qui non concedat, posse Pontificem concedere ex privilegio, ut quis consecratur Episcopus ab uno solo Episcopo, licet ex divina institutione ad hujusmodi consecrationem tres requirantur Episcopi. Id probatur ex S. Gregorio Magno, qui *Libr. 12. Epist. Registri Epistol. 31. respondit ad*

S. Augustinum Legatum ejus in Anglia, posse in casu necessitatis ab uno solo Episcopo alium in Episcopum consecrari. Et Henriquez *in Summ. tom. 1. cap. 24.* refert, quod Gregorius XIII. peculiari Brevi dispensavit, ut Patriarcha Æthiopiarum solus, ubi esset opus, consecraret Episcopos, & concordat circa hæc Cotonius *Lib. 3. Controv. 1. num. 126.* Hoc idem esse practicum pro Missionariis in America, notat Emin. Card. de Lauræa *de Sacram. Ord. disp. 8. n. 74.* Ergo à simili, ait Diana, poterit Pontifex concedere speciali suo privilegio, ut Subdiaconi, aut Diaconi, vel etiam Clerici in minoribus Ordinibus constituti possint Ordinem, quem ipsi habent, aliis conferre.

Hæc opinio Dianæ est singularis, quia nullum alium Auctorem reperio, qui eam amplectatur; imò neque ipse reputat eam probabilem, nam se remittit judicio Summi Pontificis; ego autem credo, contrariæ esse omnino adhærendum. Primo, quia Glossa, quam allegat *in cap. Quanto, de Consuetudine* hoc non dicit, etsi hoc dixerit *in cap. Manus quoque, de Consecr. dist. 3. in Verb. Irritum.* Secundo, quia Cardinales non Presbyteri, etiamsi sint Diaconi non possunt Ordines minores conferre, ut probat Emin. Card. Brancatius *in Opusc. de Benedic. Diacon. pag. 292. Vers. Confirmatur.* Secundo. Et nihilominus Cardinales Diaconi longè præstantiores sunt ne dum Abbatibus, verum etiam Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis, ut ajunt DD. apud Azorium *tom. 2. lib. 4. cap. 1. q. 1. & 9.* Tertiò, quia qui non habet potestatem Ordinis in verum Christi Corpus, quæ confertur in Sacerdotio, non debet habere eamdem Ordinis potestatem in Corpus Christi mysticum, quæ exercetur in Ordinibus conferendis, & deputandis Ministris in Ecclesia. Quartò, quia etiam in antiquissimis sæculis, quando concessum primitus fuit Abbatibus, conferre primam Tonfuram, & quatuor Ordines minores, positum fuit expressè hoc requisitum; ut scilicet

ut scilicet Abbates constituti essent in Ordine Sacro Presbyteratus, ut legitur in septima Synodo Œcumenica *cap. 14. relato in cap. Quoniam dist. 69.* Quandoquidem tunc plures ex Abbatibus ob humilitatem nolebant ascendere ad Ordinem Sacerdotalem, sed contenti erant Subdiaconatus, vel Diaconatus gradu, ut de S. Benedicto Patriarcha totius Ordinis, & de S. Mauro Abbate notant Sæcula Benedictina in eorum Vitis. Et nos diximus supra *Decis. XIV. num. 22.* Hinc S. Gregorius Magnus *Lib. 1. Epist. 12. & Lib. 4. Epist. 5.* mentionem faciens de Abbate Monasterii Portusveneris nominat eum Diaconum; & *Lib. 5. Epist. 44.* concessit ex speciali gratia Urbico Abbati, ut Presbyter ordinaretur. Igitur tunc Abbates, qui non erant Presbyteri, Ordines minores conferre non poterant, neque suis subditis, ut latè demonstrat Emanuel Gonzalez in *Comment. ad cap. Cum contingat, de Ætate, & Qual. tom. 1. & per consequens multò minus, nunc qui neque sunt Abbates, neque characterem Sacerdotalem possident, poterunt delegari ministri ad collationem primæ Tonsuræ, & minorum Ordinum.*

His ob stare videtur id, quod scribit Mabillon in observationibus ad Sæcula Benedictina *tom. 1. Anno 580. sub Litt. A.* videlicet, quòd antiquitus nonnunquam ipsemet Laici pietatis, ac devotionis nota conspicui primam Tonsuram conferebant, de quibus exempla non carere ait usque ad Sæculum Nonum: & sub *num. 30. ibid.* subdit, quòd in miraculis S. Maximini Abbatis Misiacensis ita legitur: *Cui ministerio præfuit Venerabilis Simon nomine, à Laico quidem tonsuratus, sed modestè, & gravitatis moribus non improbabilièr adornatus.* Imò nonnulli sibi ipsis capillos præscindebant, & sic in Clerum adlegebantur, ut de S. Chlodoaldo narrat Gregorius Turonensis *Lib. 3. Hist. cap. 18.* inquiens: *Is postposito Regno terreno ad Dominum transit, & sibi manu propria capillos incidens Clericus factus est.* Ergo Laici etiam collatio Tonsuræ olim

erat permissa; idcirco multò magis habentibus Ordines infra Presbyteratum poterit ejusdem, ac minorum Ordinum collatio delegari.

Respondetur, falsam esse consequentiam; & ad exempla adducta dicendum est, Tonsuram à Laicis collatam antiquitus non fuisse illam, quam Sacri Canones appellant Clericalem characterem, & est præparatio ad Ordines, de qua egimus supra *Decis. 10. num. 1. & 2.* sed extitisse materiale abscissionem Capillorum ad denotandum firmum propositum serviendi Deo, & mundum deferendi; qua visa vel Prælati Regulares recipiebant in Monasterium perionam sic detonsam, ut ingrederetur Novitiatum, ad experiendum statum Religiosum; vel Episcopi sic detonsos introducebant in Ecclesiam, suos loco, & tempore Tonsura Ecclesiastica, & habitu Clericali decorandos. Quapropter idem Mabillon loco antè citato adjungit, quòd etiam S. Sigirannus sui capitis comam torondit; licet postea ab Episcopo Turonensi Clericus factus dicatur. Episcopus enim, ut dictum est, confert tanquam Minister Ordinarius Sacramentum Ordinis; Presbyter autem, non autem carentes Presbyteratu, potest delegari Minister extraordinarius pro collatione primæ Tonsuræ, & minorum Ordinum.

Secunda Quæstio est: An simplices Presbyteri quemadmodum delegantur à Papa ministri Tonsuræ, & minorum Ordinum; ita etiam deputari possint ad collationem Subdiaconatus, & Diaconatus? Pro majori intelligentia dicendorum in hac quæstione distinguere oportet Ordinem Subdiaconatus ab Ordine Diaconatus. Quo ad Ordinem Subdiaconatus non pauci sunt Theologi, qui tenent negativam sententiam, & docent, non posse Papam committere simplici Sacerdoti collationem Ordinis Subdiaconatus ex doctrina S. Thomæ in *4. sent. dist. 25. qu. 1. art. 1. ad 3.* ubi sic loquitur: *Ad tertium dicendum, quòd Papa, qui habet plenitudinem potestatis Pontificalis potest committere non Episco-*

Episcopoea, quæ ad Episcopalem dignitatem pertinent, dummodò illa non habeant immediatam relationem ad verum Corpus Christi: & ideo ex ejus commissione aliquis Sacerdos simpliciter potest conferre Ordines minores, & confirmare, ut supra dist. 7. dictum est, non autem aliquis non Sacerdos. Nec iterum Sacerdos (notet Lector) majores Ordines, qui habent immediatam relationem ad Corpus Christi, supra quod consecrandum Papa non habet majorem potestatem, quam simplex Sacerdos. Eandem doctrinam, imò eadem verba Angelici Doctoris observare licet in ejus Summa 3. part. in suppl. q. 38. art. 1. ad 3. & ideo cum dicat S. Doctor, quòd Sacerdos non potest à Papa delegari, ut conferat Ordines Sacros; non posse simplicem Sacerdotem ex commissione Papæ conferre Subdiaconum scripserunt Paludanus, Capreolus, Sylvester, Nugnus, Petrus de Ledesma, Sylvius, & Gonetus, qui eos allegat, tom. 5. disp. 3. de Sacram. Ord. num. 2. in fine. Quibus adhærent Sylvester in Verb. Ordo 3. q. 7. Eminent. Card. Bellarm. de Sacram. Ord. cap. 7. in fine. Sotus in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. Covaruvias lib. 1. Var. cap. 10. n. 10. Sanchez in Opuscul. seu Consil. Moral. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 18. n. 10. Layman. libr. 5. tract. 9. cap. 9. n. 4. & aliis omisiss, Bonacina tom. 1. disp. 8. de Sacram. Ordinis. quæst. Unica punct. 4. num. 3. Vers. Ordo verò Subdiaconatus.

13 Declarant prædicti DD. & præcipue Gonetus rationem à S. Thoma allegatam pro hac opinione negativa sic: Tanta est auctoritas simplicis Sacerdotis in verum Christi Corpus, quanta Summi Pontificis; ea enim consistit in consecratione specierum panis, & vini; quæ transubstantiantur in verum, & naturale Christi Corpus. Sed simplex Sacerdos ex propria auctoritate non potest conferre Ordines Sacros, qui habent relationem ad verum Christi Corpus. Ergo neque poterit ex commissione Summi Pontificis. Ulterius commissio Papæ, ut simplex Sacerdos consecrare, & ordinare possit Subdiaconos, velet actus Jurisdic-

tionis, vel est actus Ordinis. Si dicamus esse actum Jurisdictionis, nihil valet, quia Jurisdictio Pontificia non obiectatur in verum, & naturale Christi Corpus, & in illa, quæ habent immediatam relationem ad ipsum; sed tantummodò in Corpus Christi mysticum, quod est populus Christianus. Si verò dicamus esse actum Ordinis, nihil operari potest eadem commissio Pontificia, quia non augeat Ordinem Sacerdotalem, cujus est consecrare idem verum, & naturale Christi Corpus.

Nec obitare opinioni Sancti Thomæ, inquit præfati Theologi, quòd olim Ordo Subdiaconatus conferebatur à Chorepiscopis, qui erant simplices Sacerdotes, ut in Concil. Antiochen. can. 10. & in cap. Quamvis 68. dist. ubi Chorepiscopis prohibetur tantum consecratio Diaconorum, Presbyterorum, & Virginum; non autem Subdiaconorum. Eminent. Cardin. de Lauræa in Epitome Canon. Verb. Chorepiscopi. Nam respondent; quòd eo tempore Subdiaconatus non reputabatur Ordo Sacer, seu major, sed inter minores computabatur, ut ait Innocentius III. in cap. A multis, de Etate, & Qualit. præfic. & quatenus etiam eo tempore fuisset ordo major, & Sacer; respondent, ideo fuisse collatum à Chorepiscopis, qui Episcopalem gradum, & characterem fuerant consecuti, ut notat idem Emin. Cardin. de Lauræa in d. Verb. Chorepiscopis; & fusiùs in tract. de Sacramento Ordinis disput. 8. num. 30. atque dictum fuit à nobis supra Decif. XIV. num. 31.

His tamen minimè obstantibus magis communis opinio est affirmativa, quam amplectuntur Theologi Scholastici utriusque Scholæ, & Moralistæ, & Canonistæ infra citandi; qui omnes docent, posse ex delegatione, & commissione Papæ simplicem Sacerdotem fieri ministrum Ordinis Subdiaconatus, & illum conferre, & hoc probant: Primò, quia Concilium Florentinum in Decreto Eugenii IV. agens de Sacramentis in §. Sextum, ait, Ordinis Sacramenti Episcoporum esse ministrum ordinarium, pro ut etiam

ut etiam supra dixerat de Sacramento Confirmationis. Ergo supposuit dari posse ministrum extraordinarium, nempe simplicem Sacerdotem ex delegatione Papæ, prout fit etiam in administratione ejusdem Sacramenti Confirmationis, ut probatum fuit in nostris Decisionibus *De Sacram. Confirm. Decif. 57. num. 6.* Secundò, quia Alexander III. interrogatus de validitate Ordinum collatorum ab Episcopo, qui Episcopatu renuntiaverat, in *cap. 1. De Ordin. ab Episc. qui renunc.* distinguendo respondit: *Si Ordines postea contulerat usque ad Subdiaconatum, validè contulisse, quia hujusmodi Ordines, ait, à non Episcopis quandoque conferuntur.* Ergo Subdiaconatus dari potest per delegationem Papæ à simplici Sacerdote non Episcopo. Tertiò, quia in *lib. 3. Apostol. Const. cap. 11.* dicitur: *Neque Presbyteris potestatem damus Ordinandi Diaconos, aut Diaconissas, &c. Sed Episcopis tantum.* Ergo Subdiaconatus Ordinatio non erat Presbyteris interdicta. Et quartò ex facto Romanorum Pontificum, qui hanc delegationem fecerunt, nam Innocentius VIII. Anno 1439. concessit Privilegium Abbati Cistercii, ut ipse, & ejus successores omnibus Monachis Ordinis Cisterciensis possent Subdiaconatus Ordinem conferre, necnon alii quatuor Co-Abbates pro suis Monasteriis, de quo Privilegio loquimur infra; & testantur de eo omnes infra scripti DD. qui propterea constanter docent, Subdiaconatum posse ex delegatione Papæ à simplici Sacerdote conferri; & ita tenent Suarez *tom. 3. in 3. p. disp. 11.* Turrian. in *Annotat. ad Concil. Nicæn. can. 54.* Vivald. in *Candel. Aur. 1. p. tit. de Sacram. Ord. num. 17.* Diana *Coordinatus tom. 3. tract. 1. de Potestate Pontificis resol. 69.* desumpta ex *part. 8. tract. 1. resol. 34.* in qua citat Grnadum, Victoriam, Henriquez, Rodriquez, Jo: Propositum, Navarrum, Opatovium, Ochagaviam, Hurtadum, Caramuelem, & Aversam hanc opinionem sustinentes; & respondentes ad doctrinam S. Thomæ, eam procedere de potestate ordinaria Papæ; secus autem de

potestate absoluta. Hæc eadem opinio placet Emin. Card. de Lauræa in *d. disp. 8. de Sacram. Ord. n. 23.* ubi alios Theologos allegat; quibus adhærent novissimè doctissimi Salmanticenses in *cit. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 4. num. 28.* quorum verba hic inferere volui, nam evacuant meliùs oppositionem ex doctrina S. Thomæ supra factam, & sunt illa: *Afferimus, posse Summum Pontificem præbere facultatem ad conferendum Ordinem Subdiaconatus; Diaconatus verò non ita.* Nec D. Thomas loco citato oppositum tenet; ipse enim locutus fuit de Ordinibus Majoribus, & Sacris, qui omni tempore inter sacros computati sunt, qualiter non Subdiaconatus, ut est omnibus notum. Et hanc esse ejus mentem ex eo liquet, quia loquitur de Ordinibus majoribus dicentibus immediatam habitudinem ad Corpus Christi, uti non est Subdiaconatus, qui solum mediatam dicit eam: bene autem Sacerdotum, & Diaconatus, quia Sacerdos immediate Corpus Christi consecrare potest; & Diaconus illud tangere, & fidelibus per se ipsum Corpus, & Sanguinem distribuere. Ita Salmanticenses, cum quibus absque hæsitacione est tenendum. De officio Diaconi ministrandi Corpus, & Sanguinem Domini fidelibus in Missa solemni dixi in meis Decisionibus *De Vener. Euchar. Sacram. Decif. 14. n. 6.* ubi præter alia testimonia adduxi illud vetustissimi Ritualis manuscripti, existentis in Archivio hujus mei Illustrissimi, ac Reverendissimi Capituli Ecclesiæ Cathedralis Patavinæ.

Quo verò ad Diaconatum, (& est secunda pars secundæ propositiæ Questionis) an ipsum conferre possit simplex Sacerdos ex delegatione Summi Pontificis? negant tum Thomistæ supra num. 12. allegati; tum ipsi Salmanticenses, ut ex eorum verbis deprehenditur, tum etiam Richardus in *4. dist. 25. art. 1. q. 7.* Candidus *tom. 4. disp. 4. art. 3. dub. 17.* Molfesius in *Summa tom. 1. tract. 2. cap. 2. num. 3.* Azorius *tom. 2. lib. 3. cap. 48. q. 16.* Sayrus *de Censuris lib. 6. cap. 8. num. 8.* & novissimè Franc. Hallier. *de Sacris Electionib. & Ordin. sect. 4. c. 1.*

Q

S. 5. nec

§. 5. nec non Martinus de S. Joseph in *Monit. Confessar. tom. 1. lib. 1. tract. 3. de Ordine num. 2.* ex rationibus supra consideratis pro negativa circa Subdiaconatum, quæ magis urgent, ne quæ sita delegatio fieri valeat pro Diaconatu immediatam relationem habente ad verum Christi Corpus.

- Nihilominus affirmativam sententiam tuerentur Leander, Baunius, Palaus, 22 Dicastillus, Isambertus, & alii, quos cumulat, & sequitur Diana *part. 10. tract. 16. resol. 22.* transportata à Coordinante in Coordinatum *d. tom. 3. tract. 1. resol. 71.* & (quod magis huic opinionis adstipulatur) Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 8. de Sacram. Ord. num. 23.* Duo sunt fundamenta hujus opinionis. Unum est assertio Glossæ in *cap. Perventi. 95. dist.* quæ in *Verb. Concedimus*, dicit, quod Presbyter ex delegatione Papæ potest conferre omnia Sacramenta, quæ ipse recepit. Glossæ autem opinionem in re dubia prævalere 23 debere opinionibus aliorum Doctorum, & eis anteponendam esse, scribit Fagnanus in *cap. Cum Vos, in fine. De offic. Ordin. tom. 2.* & hoc idem notaverat ante illum Calcanæus *consil. 6. num. 5. & 6.* Alterum fundamentum est Privilegium supranominatum Innocentii VIII. Abbatibus Cisterciensibus concessum Anno 1489. de quo testantur omnes supralati Theologi apud Dianam; ex quibus Vasquez *de Sacram. Ord. disp. 243. cap. 4. num. 39.* affirmat, se in quodam vetusto Codice Collegii Complutensis, qui 24 inscribitur *Collecta Bullarum Ordinis Cisterciensis*, legisse Bullam, qua concessum fuit ab eodem Innocentio VIII. Anno 1489. ejusdem Ordinis Abbatibus, ut suis Ordinis Monachis Subdiaconatus, & Diaconatus Ordines conferre liberè possint, & in dicta compilatione est Privilegium CXVIII. Joannes Isambertus Doctor Sorbonæ in *3. p. D. Thomæ disp. 6. de Sacram. Ord. art. 1. num. 5.* fidem facit de eodem Privilegio, subdens illud esse in usu videntibus, nec repugnantibus, imò consentientibus Episcopis, in quorum Diocesi Abbatia illæ Cisterci-

sium existunt; nam Religiosos à suis Abbatibus in Subdiaconos, & Diaconos ordinatos, & ad se pro suscipiendo Ordine Presbyteratus missos, visis eorum præcedentibus Ordinationibus, sine ulla difficultate, vel scrupulo ordinant Sacerdotes. Caramuel in *Commentar. ad Regul. S. Benedicti disp. 129. cap. 62. n. 1626.* referens idemmet Privilegium Cisterciensium ait: *Hoc Privilegium est in Praxi, & hodie supersunt qui ad majores Ordines ab his Abbatibus fuerunt promoti.* Et, quod magis apud me pondus habet, Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 8. num. 13.* fatetur se vidisse, & legisse ipsum Privilegium, in Tomo Privilegiorum Ordinis Cisterciensium, qui inscribitur *Regula, Constitutiones, & Privilegia &c.* pag. 190. ubi verba Innocentii VIII. circa medium Bullæ hæc sunt: 25 *Ac, ne Monachi dicti Ordinis pro suscipiendis Subdiaconatus, ac Diaconatus Ordinibus extra claustrum hinc inde discurrere cogantur, Tibi, & Successoribus tuis, ut quibuscunque dicti Ordinis Monachis, altis verò quatuor Abbatibus præfatis, ac eorum successoribus, ut suorum Monasteriorum prædictorum Religiosis, quos ad id idoneos repereritis, Subdiaconatus, ac Diaconatus Ordines hujusmodi ritè conferre possitis, concedimus &c.* His accedit, quod testatur Tannerus *disp. 7. q. 3. dub. 1. num. 30.* & Henriquez *lib. 10. in addit. relatus à Morino de Sacris Ordinatis. part. 2. cap. 3. num. 2.* vide- 26 licet, consimile Privilegium concessum recenter fuisse per Summos Pontifices Prælati Franciscanis in India.

Ex hucusque dictis concludunt supracitati Doctores, & alii apud Morinum *d. cap. 3.* esse probabilem opinionem, quod Presbyter ex delegatione Papæ possit conferre Diaconatum, & eam fir- 27 mant tribus fundamentis. Unum, quod valet argumentum circa auctoritatem Papæ de facto ad posse. Alterum, quod non est major ratio de Subdiaconatu ad Diaconatum, uterque enim est Sacramentum, & Ordo Sacer. Tertium, quod potestas Ordinandi ministros Altaris radicaliter inest in Sacerdotio, nam

nam Episcopus non Sacerdos, invalide ordinaret. Non est igitur impossibile, ut Papa ex suprema Auctoritate sibi à Christo attributa deputet extraordinarium ministrum Ordinis Diaconatus Presbyterum, habentem in se radicaliter hanc habilitatem ob potestatem, quam tenet, consecrandi, & conficiendi verum Corpus Christi.

- Supposita veritate Privilegiorum, de quibus supra, temerarium esset, hanc affirmativam opinionem improbabilem appellare. Duo tamen sunt, quæ me difficilem reddunt in ea subscribenda.
28. Primum, quòd nullus ex præallegatis Auctoribus refert se vidisse Privilegium Innocentii VIII. concessum Cisterciensibus originale, & authenticum; prout conveniret referre in materia tam gravi, & inusitata; circa quam non est reprehensibile dubitare, an assertum Privilegium sit apocryphum, ac fictitium, quamvis conscriptum in antiquis codicibus, vel etiam in libris impressis insertum; multa enim typis data legimus, vel exarata in vetustis papyris reperimus, quæ tamen à Doctoribus convinctur de falsitate; ut apud Neotericos Historiarum, vel Controversiarum Scriptores passim observamus. Nullus Studiosus est, qui nesciat decisionem Bonifacii VIII. relata in cap. Cum perso-
29. næ. De Privileg. in 6. in qua deciditur, quòd asserenti se habere Privilegium à Sedè Apostolica jam obtentum, non sit credendum, nisi ipsum Privilegium authenticum ostendat, & ad legendum exhibeat; juxta quem canonem non dedecet, non præstare fidem circa existentiam, & veritatem prædicti Privilegii Cisterciensium, donec reperiantur testes legitimi, qui deponant vidisse illud vel originale, vel autenticum, & quòd in ipso concessa verè fuerit ab Innocentio VIII. prædicta facultas Abbatibus illis conferendi Subdiaconatum, & Diaconatum Monachis suis. Siquidem Victoria num. 235. in Summa ait legisse antedictum Privilegium, in quo tantummodò concedebatur facultas conferendi Subdiaconatum; ut notanter dicunt ipse

Diana Coordinatus d. tom. 3. tract. 1. resol. 71. propè finem. Et Salmanticenses d. tract. 8. cap. 4. n. 29. quapropter transumptis, seu copiis, aut registris non authenticis, etsi typis impressis, non est credendum circa tenorem asserti Privilegii Innocentiani, cum nemo attesteretur vidisse illud in suo originali, vel in forma authentica, ut ait Rota coram Buratto decif. 472. num. 4. & illud quòd legisse referunt Vasquez, & Emin. Card. de Lauræa erat sumptum de sumpto, quòd de Jure nihil probat. Rota par. 31. 18. rec. decif. 84. num. 2. & decif. 345. n. 6. ubi quòd transumptis Privilegiorum non est credendum, nisi sint extracta cum solemnitatibus præscriptis in cap. fin. de Fide Instrum.

Sed estò, fuerit verum assertum Privilegium Cisterciensium ab initio, non videtur posse esse verum id, quòd affirmant Lambertus, & Caramuel, de præfenti usu ejusdem Privilegii, quia à Concilio Tridentino prorsus est revocatum, & annullatum, ut probant Navarrus de Privil. lib. 5. conf. 14. Aversa de Sacram. Ord. quest. 3. sect. 3. Layman. d. lib. 5. tract. 9. cap. 9. n. 4. Vasquez d. disp. 243. cap. 4. num. 4. Cottonius d. libr. 3. contr. 1. n. 129. ipse quoque Diana Coordinatus d. tom. 3. tract. 1. resol. 70. desumpta ex part. 8. tract. 1. resol. 35. in qua s. ult. prædictam revocationem, & annulationem probat, tum ex cap. 8. sess. 23. de ref. ubi præcipitur, ut unusquisque à proprio Episcopo ordinetur; tum ex cap. 10. ejusdem sess. in quo non permittitur Abbatibus nisi collatio Tonsuræ, & quatuor minorum Ordinum subditis suis Regularibus; tum etiam in subsequenti cap. 12. præcipiente circa Regulares, quòd non ordinentur ab Episcopis, nisi prævio ejus diligenti examine, privilegiis quibuscunque penitus exclusis, & non obstantibus consuetudinibus, seu præscriptionibus etiam immemorabilibus? Nec suffragatur, si quis dicat, Privilegia fuisse confirmata per Gregorium XIII. post Concilium Tridentinum, teste Navarro d. conf. 14. quia in confirmatione inserta est ista clausula re-

*Prædicta: Dummodò ipsi Concilio non ad-
versentur*; ut notat idem Diana Coordi-
natus d. *resol.* 70. *in fine*. Quare præfati
religiosissimi Abbates Cistercii sicut obli-
gati sunt obedire Decretis Concilii, ita
eos fecisse credendum est, & abstinnisse
post Concilium Tridentinum à collatione
Sacrorum Ordinum, quatenus antea eam
facere soliti fuissent.

- Tertia, & ultima propositarum quæ-
stionum est, An simplex Sacerdos ex
commissione Papæ possit conferre etiam
33 Ordinem Presbyteratus? Morinus vocat hanc difficultatem maximam *in cit. Part. 3. Exercit. 4. cap. 3. ubi à num. 3. & seqq.* allegat Glossam, Innocentium IV. & plures antiquos Canonistas, & Theologos affirmativam opinionem amplectentes ex illo apud eos firmato principio, quòd omnis Clericus ex commissione Papæ potest conferre Ordines, quos ipse habet. Ita d. Glossa *in cap. Manus quoque impositionis, de Consecr. dist. 5. & in cap. Pervenit. dist. 95.* Innocentius IV. *in cap. Quanto. De Consuetud. Angelus in Summa Verb. Ordo 2. num. 2.* & antehos omnes ita tenuit, teste eodem Morino, Hugo antiquissimus, & celebris Canonista, cujus verba refert Jo: Bachonius *in 4. Sent. dist. 7. q. 1. art. 4.* Ugo-
linus *in cap. Porro. 66. dist.* Guilelmus antiquus Raymundi Romæ Glossator, Guilelmus Antiochenensis, Summa-
Astenfis, Abbas Panormitanus *in cit. cap. Quanto. num. 9. de Consuetud. Petrus Aureolus Franciscanus ob doctrinæ præstantiam postea factus Archiepiscopus Aquensis, Nicolaus de Orbellis, Vasquez, Præpositus, & Meratius*, quos allegat cum eorum verbis idem Morinus, subdens *cap. 4.* ita illos omnes tenuisse, opinatos, posse Presbyteros vi
34 characteris Sacerdotalis, qui idem est cum Episcopali, Ordines conferre, sed Jure Ecclesiastico id eis esse interdictum, & solis Episcopis demandatum; & se extendit in allegandis Ordinationibus, quas faciebant Chorepiscopi conferentes etiam Ordines sacros de licentia Episcoporum, quamvis, ut ipse Morinus conatur probare, essent simplices Pres-

byteri. Hanc affirmativam opinionem tenet etiam Diana *in part. 8. tract. 1. resol. 36.* quæ sortita est sedem in Coordinato *tom. 3. tract. 1. resol. 72.* in qua *num. 2.* allegat etiam Ochagaviam, & Hurtadum idem sentientes ex his rationibus; Primò, quòd Eugenius IV. cum dixerit in Concil. Florentino, Episcopum esse ministrum Ordinarium Sacramenti Ordinis, supposuit, posse dari ministrum Extraordinarium. Secundò, quia etiam in Sacramento Confirmationis Presbyter potest minister delegari. Tertiò exemplo Chorepiscoporum, quilibet simplices Presbyteri essent, Sacerdotes ordinabant, ut *in Concil. Antiochen. can. 10.* Quartò, quia de Jure divino Papa habet hanc potestatem delegandi Presbyteros ministros omnium Ordinum etiam majorum; nam Christus, qui instituit Materiam, Formam, & Ministros Sacramentorum, concessit Vicario suo hanc libertatem circa Ministrum Confirmationis, & Ordinis; quam opinionem tacite sequitur Emin. Card. de Lauræa *in cit. disp. 8. num. 23.* sed doctissimus Scotistarum Magistrus hanc quæstionem neque tangere voluit, illam sub silentio præteriens.

Cæterùm negativam opinionem tutati sunt Candidus *tom. 4. disp. 4. art. 3. dub. 17.* Optatovius *de Sacram. Ordinis disp. 5. num. 16.* & præter alios Averla *cod. tract. 9. 3. sect. 3.* ita scribens: Extra dubitationem esse debet, non posse Sacerdoti non Episcopo committi Ordinationem alterius Sacerdotis, seu collationem Ordinis Sacerdotalis, & meritò, quia cum jam constet, Ministrum ordinarium esse Episcopum, non debet sanè, nec potest hoc ministerium extendi ad alium per commissionem absque solido antiquitatis fundamento: quare pro hujus rei persuatione sufficit, si nullum tale fundamentum reperiatur. Quapropter cum ab initio Ecclesiæ usque adhuc nunquam legamus, hanc delegationem factam fuisse à Summis Pontificibus, probabilior censenda est hæc opinio negativa, quam tenet etiam Nugnus, Granadus, Palaus, & Salmanticenses d. *tract. 8. de*

Sacr. Ord. cap. 4. num. 25. hanc ponderosam adducentes rationem: Quia consecrare Sacerdotem, illique præbere facultatem consecrandi verum, & reale Corpus Christi, & reconciliandi fideles absolvendo, vel ligando eos, est Excellentissimum ministerium, & inter omnes spirituales, & supernaturales facultates Supereminens. Ergo à solo Ministro consecrato, & Principe Ecclesiæ habente facultatem supremam, uti est Episcopus, debuit impertiri. Notatu dignum est, quod scribit Cornelius à Lapide Comment. in Epistol. ad Philipp. cap. 1. Vers. 2. hoc est, æquales facere Presbyteros in Ordinationibus cum Episcopis, esse errorem Aerii, & Wiclefii, qui asseriebant, eandem esse potestatem utrorumque; idcirco potestatem Ordinum, quæ est propria Episcoporum, non esse de facili attribuendam Presbyteris, ut notat etiam Eminent. Card. Bellarmin. lib. 1. de Cleric. cap. 5.

DECISIO XVII.

ARGUMENTUM.

Præmissa narratione Ostiariorum Templi Salomonici in Lege Hebraica, ostenditur existentia Ordinis Ostiariatus in Lege nova ab initio Ecclesiæ, eumque esse Sacramentum à Christo Domino institutum. Declaratur ejus Materia, & Forma, quæ semper eadem fuit, prout ex variis antiquissimis Ritualibus ante millesimum Annum conscriptis. Recensentur Ostiariorum Officia, inter quæ duo præcipua. Unum, quod non permittant, populum adhærere Altaribus, in quibus celebratur Missa. Alterum, quod non sinant, pauperes deambulare per Ecclesiam, elemosynam petentes tempore Sacrificii, vel Orationis.

SUMMARIUM.

- 1 Ostiariatus Ordo in Lege Hebraica.
- 2 Levitarum alii Cantores, alii Judices, alii Ostiarii.
- 3 Ostiariorum Hebraicæ Legis officia.
- 4 Eorundem numerus, & Duces.
- 5 Portæ Templi Salomonici quot?
- 6 Atria ejusdem Templi quæ, & quot?
- 7 Ostiarii Hebræorum adstabant portis Templi, & Atriorum ejus.
- 8 Exedrae in atriis Templi quid essent?
- 9 Exedrarum custodes de quo stipite nati essent?
- 10 Ostiarii Hebræorum quomodo, & quando inserviebant Templo?
- 11 Ostiariatus Ordo in Lege nova à Christo Domino institutus. Et quando?
- 12 Ostiariatus Ordo erat in usu ab initio Ecclesiæ?
- 13 Ordinum septem gradus existere in Ecclesia est de fide.
- 14 Ostiariatus Legis novæ in quo differat ab illo Legis veteris?
- 15 Ostiariatus Ordo est Sacramentum.
- 16 Dictionis similiter significatio.
- 17 Materia, & Forma Ostiariatus quænam sint?
- 18 Rituales antiquissimi ostendentes Materiam, & Formam Ostiariatus.
- 19 Pictavi Civitas ubi sit? & qualis sit?
- 20 Idioma Latinum quinto sæculo barbarum valde.
- 21 Abbatia Corbejensis ditissima, & ubi sit?
- 22 Rodradus Scriptor antiquus quis fuerit?
- 23 Ambiani Civitas ubi sit?
- 24 Rodradus factus fuit Sacerdos ex obedientia.
- 25 Rodradi ejusdem carmina antiqua.
- 26 Horis distinctis olim recitabatur divinum Officium.
- 27 Horologia antiquorum quænam essent?
- 28 Horologia hydraulica quæ, & à quo inventa?

- 29 *Offitii Ecclesiæ tactus in Ordinatione Ostiariorum Anno 900.*
- 30 *Officium Ostiariorum duplex, & quale sit?*
- 31 *Ostiariorum munus ex Synodo S. Caroli.*
- 32 *Abusus contra reverentiam Ecclesiarum plurimi.*
- 33 *Laicorum adhesio Altari, dum celebratur Missa, abusus.*
- 34 *Cancelli ante gradus Altarium ponendi.*
- 35 *Egenorum per Ecclesiam Stipem peccentium tempore Missæ abusus.*
- 36 *S. Pii V. Constitutio, ne egeni quærant eleemosynam per Ecclesias.*
- 37 *Libri pro Ecclesiarum reverentia custodienda legendi.*
- 38 *Ostiaarii à quatuor abstinere debent. Et quæ?*
- 39 *Pœnitentes publici irregulares censentur.*

Post tractatum de Prima Tonsura, & de personis, quæ illam, unâ cum quatuor minoribus Ordinibus, possunt, vel non possunt conferre, opus est, eorundem minorum Ordinum aggredi explicationem. Cumque hi sint quatuor, Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, & Acolytatus, ut diximus supra Decis. III. num. 2. nec non num. 35. & 38. ubi *texx.* & *Concilia*, eos omnes ita nominantia; in præsentî de Ordine Ostiariatus est agendum. Itaque videbimus

- 1 An Ostiariatus. Ordo fuerit in Legge Hebraica?
- 2 An sit in Legge Evangelica, & in quo differat ab illo Hebræorum?
- 3 Quænam sit ejus Materia, & Forma
- 4 Quodnam ejus Officium? & quæ Ostiariorum obligatio?

Quo ad Primum. Respondetur, fuisse in Legge Hebraica Ordinem Ostiariatus. Pro intelligentia sciendum, quod descendendum de Tribu Levi, Divino

1 *mancipata servitio, diversi erant gradus; ex eis enim alii erant Pontifices, alii Sacerdotes; alii verò, qui vocaban-*

tur Levitæ, dividebantur in Cantores, 2 in Judices, & in Ostiarios; ut ex Abulensi, Tornielo, Saliano, & aliis scriptissimus in nostris Decisionibus de Sacrificio Missæ Decis. XXII. & XXIII. Cantores erant, qui in Templo Domini Musicis vocibus, & instrumentis Psalmos, & Hymnos canebant; Judices, qui populum instruere in mandatis Domini; & causas concernentes Divinum cultum judicare tenebantur; Ostiaarii, quorum munus erat excubias 3 facere ad portas Templi, ne immundi aut incircumcisi ingrederentur in ipsum; & Exedras, in quibus thesauri, & res pretiosæ ejusdem Templi erant, custodire, ut narrat Salianus ad Annum Mundi 3021, num. 18. ubi notat, quod 4 Ostiariorum numerus erat quatuor millia; & istorum Principes seu Duces, & capita proveniebant ex tribus stipitibus; quorum unius Auctor fuit *Meselemias*, alterius *Obededon*, tertij *Hofa*, omnes de genere Levitarum, sed eorum egregia facinora in bello contra Philisthiim fuerunt Duces Ostiariorum deputati, post fabricatum à Salomone Templum, ut latius *ibidem* Salianus num. 37. Ipsius Templi tres tantum erant portæ; Orientalis una, Meridionalis altera, Septentrionalis tertia; at, cum Templum circumdatum esset triplici Atrio; primum quorum patebat omnibus etiam Gentilibus; secundum verò Israelitis, qui aliqua legalis immunditiæ macula non essent affecti; tertium verò, ipsi Templo annexum, 6 solis Sacerdotibus, & Levitis; ac eadem atria constarent ex porticibus; & ædificiis, cum areis quadratis in medio, prout sunt nostris temporibus claustra Monasteriorum; singula ex prædictis Atriis habebant plura ostia, quæ manè aperiiebantur, & claudebantur sero, unâ cum portis Templi; & prædictis omnibus, & singulis Ostiis, tum Templi, tum Atriorum, adstabant Levitæ Ostiaarii, seni, vel quatuor, attendentes, & observantes, ne incircum 7 cisi introirent in Atrium Israelitarum; nec in istorum Atrium aliquis Israeli-
ta im-

ta immundus; & eo minùs in atrium Levitarum, qui non esset ex hac Tribu.

8 Ulteriùs, quia præter alia ædificia ad habitandum constructa in iisdem atriiis, & supra prædictas porticus, plures erant Exedræ, scilicet cameræ amplæ continentes thesauros, resque pretiosas Templi, vasa aurea, argentea, ærea, pecunias, vestes sacras, pro Sacerdotibus ministrantibus in Templo, & Sacrificantibus, aliqua donaria multa, à Regibus, Principibus, aliisque personis ex voto Deo dicata, Duces Ostiariorum vacabant harum Exedrarum custodiæ; & hi duces descendebant à duobus filiis Moÿsis Gersonè, & Eleziere, quibus in obsequium Parentis fuit hic honos datus, ut custodirent Thesauros Domus Domini, ut scribit Josephus Hebræus lib. 7. *Antiquit. Judaic. cap. 11.*

9 Tandem cum esset ingens Ostiariorum prædictorum numerus, ne confusionem facerent, si omnes simul convenirent, divisi fuerunt in viginti quatuor vices, prout etiam factum fuerat de Sacerdotibus, & Cantoribus; & unicuique vici assignatæ familiæ; itaut 10 juxta vicem suam accederent Ostiarii ad Januas Atriorum, & Templi, quibus assidebant per totam hebdomadam, & mutabantur de Sabbato in Sabbatum; & inter se partiebantur horas diurnas, (quia de nocte portæ Templi, & Atriorum omnino clauderantur) itaut qui assistebant manè, vacabant vespere; & qui vespere stabant ad ostia, liberi erant de manè, & sic officium sui Ostiariatus Ordinis exercebant, & completo tempore vicis suæ, quilibet Ostiarius revertebatur ad proprios lares, & familias: prout etiam faciebant Sacerdotes, ut ex Abulensi, Serario, & aliis exactissimè scribit ipse Salianus d. Anno 3027. num. 40. & relatum fuit in nostris Decisionibus prænominatis de *Sacris. Missæ Decis. XXIII. num. 25.* ubi docuimus, quòd Sacerdotes Aaronici non turmatim, & pro libito se intrudebant in functionibus Sacris, ac Sacrificiis

peragendis, sed in sua hebdomada tantum juxta vicem suam, & hoc idem à Levitis Ostiariis servabatur; ut conformiter scribunt Sacræ Scripturæ Interpretes in 1. *Paralipom. 23.* & in 2. *ejusdem libri cap. 8.*

Quo ad secundum: Respondetur in Lege Evangelica institutum esse Ordinem Ostiariatus ad exemplum Legis Hebræicæ, quæ erat umbra, & typus Legis novæ à Dei Filio publicandæ; ut advertit Emin. Card. de Lauræa De *Sacram. Ordinis disp. 3. num. 1.* subdens num. 45. quòd fuit institutus à Christo Domino, & hujus Ordinis officium ab eodem expletum, cum ingressus in Templum, facto flagello de funiculis ejecit ex eo eementes, & vendentes tanquam indignos, ac ejusdem Templi profanatores dicens: *Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis*, ut legitur *Joan. 2. 15.* Quòd autem iste Ordo sit à Christo Domino institutus probatur, quia fuit in usu ab initio Ecclesiæ; Siquidem: Primò in Apostolicarum Constitutionum *Lib. 3. cap. 11.* dicitur: *Neque Presbyteris potestatem damus Ordinandi Diaconos, aut Diaconissas, aut Lectores, aut Ministros, aut Cantores, aut JANITORES, sed Episcops tantum; hic enim est Ordo Ecclesiasticus, & concertus.* Janitores autem erant Ostiarii. Secundò S. Dionysius Areopagita Apostolorum discipulus de *Eccles. Hierarch. cap. 3.* hæc habet: *Ministrorum hi quidem ad JANUAS Templi clausas consistunt, alii verò aliud quid proprii muneris exequentur.* S. Ignatius Martyr, qui pariter vixit tempore Apostolorum, & fuit eorum alumnus in *Epist. ad Antiochenos* ait: *Saluto Lectores, Cantores, OSTIARIOS, Exorcistas &c.* utrorumque verba hæc refert Magrius in *Hierolex. Verb. Anagnosta.* Imò de Ostiariis, Lectoribus, Exorcistis, & Acolythis expressè meminit S. Clemens Papa Discipulus Petri *Epist. 2. ad Jacob. fratrem Domini*, ut observat Cabasutius in *Notitia Eccles. sæcul. 2. Dissert. 9. num. 1.* Tertiò S. Cornelius Papa, qui

qui in Sede Apostolica erat Anno 254. ¹² in Epist. ad Fabium Antiochenum (quam ponit Eusebius Hist. lib. 6. cap. 35.) loquens de Novato sic dicit: Is ergo, qui Evangelium vindicabat, nesciebat, in Ecclesia unum Episcopum esse debere, ubi videlicet esse Presbyteros quadraginta sex, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythos quadraginta duos, Exorcistas, & Lectores cum OSTIARIIS quinquaginta duos. Quarto S. Cajus Pontifex Romanus Anno 296. in Epistola ad Felicem Episcopum, (quæ habetur etiam in cap. Illud, 77. diff.) nominat tum minores, tum majores Ordines dicens: Sit primum OSTIARIUS, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacretur Acolythus, demum verò Subdiaconus, deinde Diaconus, & postea Presbyter. Quinto Concilium Carthaginense IV. celebratum tempore Siricii Papæ Anno 398. decreta facit de omnibus Ordinibus, & præcipue de Ostiariatu; ut legitur etiam in cap. Ostiarius 23. diff. Sexto De Ostiariis nominatim mentionem faciunt S. Cyprianus Epist. 34. Concilium Laodicenum Can. 34. & S. Epiphanius in expositione Fidei Catholice, ut notat Menardus in Libr. Sacrament. S. Greg. Papæ pag. 272. in fine. Septimo imò de iisdem quatuor minoribus Ordinibus loquuntur Imperatores Valentinianus, & Valens fratres, qui imperabant Anno 370. in l. Presbyteros. C. de Episc. & Cleric. concedentes iisdem immunitatem à muneribus personalibus, ita decernentes: Presbyteros Diaconos, Subdiaconos, atque Exorcistas, Lectores, Ostiarios, & Acolythos, etiam personarum munerum expertes esse præcipimus. Ecce igitur, quòd ab initio Ecclesiæ per quatuor priora Sæcula tum SS. Apostoli, tum eorum discipuli, Pontifices Romani, Concilia, ac Imperatores nominant hunc Ostiariatus Ordinem, ac alios tres minores tanquam à Christo Domino institutos in sua Ecclesia; & idèò relictis tot, & tantis posterioribus Conciliis, de eodem Ordine mentionem facientibus, satis esse debet testimonium Tridentini

Concilii in sess. 23. cap. 2. ita affirmantis: Non solum de Sacerdotibus, sed ¹³ & de Diaconis Sacra Littera apertam mentionem faciunt, & quæ maximè in illorum ordinatione attendenda sunt, gravissimis verbis docent; & ab ipso Ecclesiæ initio sequentium Ordinum nomina, atque uniuscuiusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythi, Exorcistæ, Lectoris, & OSTIARII in usu fuisse cognoscuntur. Quapropter cùm id sit de fide, sequentia Anathemata Concilium ipsum fulminavit contra aliter asserentes in d. sess. 23. Can. 2. Si quis dixerit, præter Sacerdotum non esse in Ecclesia Catholica alios Ordines, & majores, & minores, per quos velut per gradus quosdam in Sacerdotium tendatur, Anathema sit. Deinde in Can. 3. Si quis dixerit Ordinem, sive Sacram Ordinationem, non esse verè, & propriè Sacramentum, à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum, excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis, aut esse tantum ritum quendam eligendi Ministros Verbi Dei, & Sacramentorum, Anathema sit.

Ex his autem faciliè cognoscitur in quo differat Ordo Ostiariatus legis novæ à Christo Domino institutus ab Ostiariatu, qui erat in lege veteri; siquidem illud Hebræorum non erat Sacramentum conferens gratiam, & imprimens characterem in anima; at Ordo Ostiariatus, quem habemus in Ecclesia Catholica, est verum, & reale Sacramentum, per quod confertur gratia in Ordinato, & character in ejus anima imprimitur, ut docet Magister Sententiarum in 4. diff. 24. & scribunt omnes Thomistæ, ac Scotistæ, quos abundè citant Averſa de Sacram. Ord. sect. 4. & Halier. de Sacram. Ord. tom. 2. sect. 1. cap. 2. art. 2. §. 7. novissimè Eminent. Card. de Lauræa d. disp. 5. de Sacram. Ord. à numer. 7. & seqq. ubi considerat, id esse definitum à Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. in quo cùm definitum sit, Sextum Sacramentum esse Ordinis, & hoc docuerit conferri in tradi-

traditione materiæ, ac expresserit materias Ordinum majorum, subdit, *Et similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem*. Igitur sicut Ordines Sacri sunt Sacramenta, quia conferuntur per materiæ traditionem; ita & minores, quia & ipsi per traditionem instrumentorum conferuntur; verbum enim, *similiter* quo utitur Concilium, denotat identitatem in facto, in modo, & in cæteris qualitatibus, exclusa prorsus omni difformitate, ut loquitur Innocent. in cap. *Exscripto. De Jurisjur. DD. & Rota apud Barbosam de dictionib. usufrequen. dict. 367. num. 5.* Hanc eandem definitionem, quod Ostiarius Ordo sit Sacramentum, denotat Concilium Tridentinum, dum in cit. sess. 23. cap. 2. inter septem Ecclesiæ Ordines nominat Ostiariatum; deinde in cap. 3. subdit: *Sacram Ordinationem, quæ ex rebus, & verbis perficitur, esse unum ex septem Ecclesiæ Sacramentis*; atque cap. 4. dicit: *Per Sacramentum Ordinis characterem imprimi; & in Ordinatione Episcoporum, Sacerdotum, & cæterorum Ordinum non requiri consensum populi, aut Magistratus secularis*; Ea utique ratione, quia sicut Sacerdotium, ita & cæteris Ordines sunt Sacramentum; & his omnibus argumentis addi potest & illud, quod Ostiarius, sicut alii Ordines, est irreiterabilis. cap. *Non licet. De Consecr. dist. 4.* nam, ut dictum est, imprimit characterem, & est verum Sacramentum, à Christo Domino institutum constans ex Materia, Forma, & Ministro.

Quo ad Tertium. Materia Ordinis Ostiarius est clavium traditio, quam facit Episcopus Ordinato; Forma autem sunt Verba illa, quæ idem Episcopus, dum claves porrigit, profert; nempe: *Sic age, quasi rationem redditurus Deo pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur*, ut in Pontificali Romano *De Ordinatione Ostiarii*; ad quæ verba in margine notatur, cum traduntur claves: *Hoc actu imprimitur character*. Et de hac materia, & forma ha-

bemus textum in cap. *Ostiarius. dist. 23.* desumptum ex Concilio Carthaginensi IV. cap. 9. quod celebratum fuit, (ut antea diximus) Anno 398. Cæterum, ut Studiosus Lector videat, & materiam, & formam Ostiarius uniformem fuisse in Ecclesia Latina, & ab antiquioribus sæculis post prædictum Carthaginense Concilium semper servatam, placet hic referre verba diversorum Ritualium; quos collegit doctissimus Morinus, & per extensum posuit in suo Tractatu *de Sacris Ordinationibus part. II. à pag. 110. Et seqq.* ut ex locis, & temporibus, quibus ipsi Rituales conscripti fuerunt, magis eluceat antiquitas, uniformitas, & observantia ejusdem materiæ, & formæ Ordinis Ostiarius.

Primo: In antiquissimo Codice in gratiam Ecclesiæ Pictaviensis descripto ante Annum Domini DLX. (existente in Bibliotheca Amplissimi Viri Petavii Senatoris Parisiensis) habentur benedictiones, dum minores, & majores Ordines conferuntur, ab Episcopo recitandæ; inter quas in ordinando Ostiario hæc legitur. *Benedictio Ustarii. Deum Patrem Omnipotentem suppliciter deprecemur, ut hunc famulum suum benedicere dignetur, quem in officii Ustarii eligere dignatus est, ut sit ei fidelissima cura in diebus, ac noctibus, ad distinctionem horarum certarum ad invocandum nomen Domini. Per &c. Alia, Domine Sancte Pater Omnipotens æterne Deus, benedicere digneris, famulum tuum hunc Ustarium, ut inter Janitores Ecclesiæ, pareat obsequia, & inter partem tuam mereatur habere mercedem. Per Dominum.* Circa has duas benedictiones duo sunt notanda. Unum, quod Pictavium, vulgò *Poitiers*, est Urbs amplissima Galliæ Aquitanicæ, gaudens celebri Academia, & pingui Episcopatu Suffraganeo Archiepiscopi Bituricensis. Hujus Urbis Ecclesiam olim rexit S. Hilarius, de quo cecinit Fortunatus lib. 2.

Si Hilarium quæris, quis sis? cognoscere, Lector,

Allobroges referunt, Pictavii genitum.

Et libr. 6. *Pictavia attigit arces.*

Et libr. 8. *Pictavii residens, qua Sanctus Hilarius olim.*

Alterum notandum est, quod in illo quinto sæculo Idioma Latinum satis barbarum erat, ut notat Morinus ad dictum Rituale; ideo nil mirum si pro *Ostiaro* scribatur *Usteario*; erant enim tunc populi illi, prout etiam totius Germaniæ, barbarie fœdati.

Secundò: In antiquissimo Codice Manuscripto olim Abbatie S. Petri Corbejensis, & nunc pertinente ad Monachos Benedictinos S. Germani, vulgò nuncupatos *de Pratis*, in Suburbano Parisiensi, conscripto Anno Domini DCCC. (quem etiam Hugo Menardus Monachus Benedictinus Notis illustravit,) agitur de collatione tam majorum, quam minorum Ordinum; & quo ad *Ostiarium* ita habet. *Ordinatio Ostiarii. Ostiarius cum ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in Domo Dei debeat conversari ad suggestionem Archidiaconi tradat ei Episcopus Claves Ecclesie dicens: Sic age quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ istis Clavibus recluduntur. Et tradat ei Diaconus Ostiaria Ecclesie.* Benedictio est eadem, quæ supra in Rituali Pictaviensi. Corbeja, vulgò *Corbie*, est Urberula Galliæ, in Picharda regione, parva, sed munita, ad Somonam fluvium, cum celebri Abbatia, antiquitùs Divo Petro dicata. Abbatia verò S. Germani in Pratis est ditissima; ejusque taxa annuorum reddituum in libris Rev. Cameræ Apostolicæ ascendit ad summam Scutorum octo millia.

Tertiò: In alio pervetusto Rituali manuscripto per Rodradum Presbyterum Anno DCCCL. circiter, & custodito in Bibliotheca ejusdem Monasterii S. Petri de Corbeja, habetur eadem forma Ordinationis Ostiarii, ejusque benedictio; qualis in præcedenti Codice S. Germani, ut legitur apud Morinum, qui illum ponit per exten-

sum d. part. 2. pag. 226. Rodradus scriptor illius Ritualis fuit Presbyter, & ordinatus Sacerdos ex obedientia Anno 853. ab Hilmerado Episcopo, ut in sequenti ejus Præfatione: Hilmeradus autem Episcopus fuit Ambianensis, ut demonstrat d. Hugo Menardus in *Præfat. ad Sacram. S. Gregor. Vers. Secundus Codex*. Ambianum verò est Urbs Galliæ, Provinciæ Pichardiæ præcipua, vulgò *Amiens*, cujus Episcopus est suffraganeus Archiepiscopi Rhemensis. Prædictum Codicem exscripsit ex vetustissimis S. Gregorii Papæ libris ipse Rodradus, qui valdè pius, nec poesis ignarus conspicitur ex Præfatiunculis, quibus ornavit idem suum opus, & sunt sequentes.

Ego Rodradus *Misericordia Dei indigens, victus Hilmeradi Antistitis iussionibus, vinculaque Episcopalis auctoritatis excommunicationibus IV. Non. Martii Sacerdotalis Ministerii trepidus suscepti officium, Anno Incarnat. Dom. DCCCLIII. Quicumque hanc Ordinationis meæ adnotariunculam legeris, & per hunc Codicem Dominici Corporis recitaveris consecrationem, tuis quæso precibus adjutus, dicatum Christo exhibere Sacerdotem, ut supernæ visionis consequi merear bravium.* Duæ enim erant illius Ritualis Codicis descriptæ partes. Una de modo celebrandi Missam more Romano. Altera de ritu Sacrarum Ordinationum. Secunda Præfatiuncula, quam posuit Menardus, & extat in Codice Rodradi poetica hæc est:

Hunc ego Rodradus Sanctorum indignus alumnus

Composui librum, Christi sub honore dicandum,

Officiis Sacris Agni dum Victimam digni

Religione pia Sacram maciatur ad Aram.

Qui licet indignus meritorum dote bonorum

Destituar, noxæ nimio sub pondere vilis,

Saltem hujus studii donet pietate placere

Alti-

*Altithrono Regi ferimus quo Judice
cuncti,*

*Pro merito nostro mercedis præmia di-
gne.*

*Te quoque suppliciter, Christi benedi-
cte Sacerdos,*

*Codicis istius fueris qui forsitan usus,
Inter Sacrorum Solemnia sis memor*

ipse

*Posco mei, precibusque Deum mihi
conciliato,*

Obsequio cuius cælestia munera libas.

Quartò : In alio Codice antiquissimo Rotomagensis Ecclesiæ Anno DCCC. circiter exarato pro usu Episcoporum Angliæ, apud eundem Morinum d. part. 2. pag. 220. Ordinatio Ostiarii concepta est iisdem verbis, quibus & supra positæ, idest : *Ad suggestionem Archidiaconi tradat ei Episcopus Claves Ecclesiæ de Altari dicens : Sic age, quasi redditurus Deo rationem &c. Benedictio pariter ejusdem Ostiarii hæc est : Deum Patrem Omnipotentem suppliciter deprecemur, ut hunc famulum suum N. benedicere dignetur, quem in officium Ostiarii eligere dignatus est ; ut sit ei fidelissima cura in Domo Dei diebus, ac noctibus, ad distinctionem horarum certarum, ad invocandum nomen Domini, adjuvante Domino Deo nostro Jesu CHRISTO, qui cum eo vivit, & regnat Deus, in unitate &c.* Hic autem est notatundum, inserta fuisse verba illa : *Ad distinctionem horarum certarum ad invo-*

26 *candum nomen Domini &c.* quia antiquitus omnes horæ Canonicæ recitabantur in Choro tam à Sæcularibus, quam à Regularibus die, ac nocte horis distinctis ; ad quas horas Ostiarii Campanam pulsabant, & Choro addictos vocabant ; ad hunc autem effectum in nocte observabant Syderum cursus ; in die verò corporis humani umbram, & hæc

27 *erant eorum Horologia, ut observat Menardus in cit. Not. in lib. Sacramentor. pag. 273 de quibus ait, scripsisse Bedam librum de Ratione Temporum. Memini me legisse in Historia Monastica S. Benedicti Abbatis, Auctore P. D. Petro Antonio Torna-*

mira Monacho Benedictino, lib. 3. cap. 2. §. 9. Horologia hydraulica, idest ex aquæ motu, & cum aqua horas 28 demonstrantia fuisse adinventà à Gili- berto Monacho Floriacense Ordinis S. Benedicti, qui ob insignes suas virtutes factus fuit Rhemensis Episcopus, deinde Archiepiscopus Ravennæ, tandem ad Apostolicam Sedem assumptus nomen Sylvestri II. sibi imposuit, Anno Domini millesimo. Hunc per Epichejam referunt fuisse solitum recitare carmen hoc, denotans ascensus Cathedralarum, quos fecerat :

*Scandit ab R. Glibertus ad R. ; post
Papa viget R.*

Idest ascendit ad Episcopatum Rhemensem, ex eo ad Ravennatensem, deinde ad Romanum.

Quintò : exhibet idem Morinus d. part. 2. à pag. 236. usque ad pag. 280. novem alios Rituales libros diversarum Cathedralium Ecclesiarum, conscriptos partim ante millesimum Annum, partim post, & in ipsis eadem sunt verba exprimentia tum traditionem clavium, tum prolationem formæ in ordinando Ostiario : hæc tantummodo est additio in Codice, Anno CM. circiter conscripto, spectante ad antenominatum Monasterium San- 29
cti Germani in Suburbio Parisensi ; videlicet post traditas claves Ecclesiæ Ostiariis, dum ipsi tangunt ejusdem Ecclesiæ Ostium, Archidiaconus dicit : *Per hoc Ostium traditur vobis ministerium, ut sitis Janitores Templi Dei ; habeatisque potestatem recipiendi bonos, & expellendi indignos.* Igitur ex his omnibus manifestè patet, quænam sit, & quæ semper fuerit materia, ac forma Ordinis Ostiariatus.

Quo ad Quartum : Officium, ac obligatio Ostiariorum, consistit tum in faciendo, tum in abstinendo. Ea, quæ 30
facere debent, sunt, aperire, & claudere Januas Ecclesiarum ; earundem Ostiis assistere, indignos, nempe excommunicatos excludere, ut constat ex Decretis Concil. Laodicen. cap. 19. To-
R. 2. letan.

letan. cap. 8. ac ex cap. *Perleſtis diſt. 25.* cujus hæc ſunt verba : *Ad Oſtiarium pertinent Claves Eccleſiæ, ut claudat, & aperiat Templum Dei; & omnia, quæ ſunt intus, extraque cuſtodiat, fideles recipiat, excommunicatos, & infideles excipiat.* His addit Gobatus *tract. 8. num. 65.* Oſtiariorum munus eſt, *res, & depoſita Eccleſiæ fideliter cuſtodire.* At melius cæteris quæ faciendæ ſunt ab Oſtiariis declarant S. Carolus Borromeus in *Concil. Mediol. 1. part. 2. tit. De Oſtiario*, ubi hæc de eo ponit. *Arceat populum, ne accedat ad ſacerdotem facientem divina. Campanas pulſet. In Eccleſia deambulantes, dormientes, vendentes, tumultum facientes ad Superiorem deferat, & expellat. Mendicantes ab Eccleſia excludat. Eccleſiam verrendam curet. Canes, & alia bruta expellat, & omne indecens ab Eccleſia removeat.* Referuntur hæc eadem Divi Caroli præcepta ab Emin. Card. de Lauræa in *Epitome Canonum Verbo Oſtiarius.*

Sanè aded noſtris temporibus creverunt in Eccleſiis abuſus, quibus prædicta Synodus Mediolanenſis præcipit Oſtiariis, occurrere, ut ad eos eliminandos puto minimè ſatis fore numerum Oſtiariorum, quem notavimus ſupra *num. 4.* in *Lege Hebraica*. Duo præcipui ſunt, & quidem moleſtiſſimi. Unus eſt acceſſus Laicorum ad Altare, in quo Sacerdos celebrat Miſſam; Alter mendicorum per Eccleſiam deambulantium, dum Sacra ſunt, videnti-
 32 bus, & tacentibus Oſtiariis, nempe Clericis omnibus tam majoribus, quales ſunt Canonici, Parochi, & alii Eccleſiarum Rectores; quàm minoribus, puta Capellanis, Sacriſtis, aliisque, qui Eccleſiaſticis ſtipendiis vivunt.
 33 Paucis ab hinc annis cùm acceſſiſſem ad Altare celebraturus, & Introitum Miſſæ recitarem, ecce Matrôna quædam Nobilis Patavina, ætatis Annorum quadraginta circiter, quæ pietatem, ac devotionem proferebatur, Miſſam meam auditura ſiſtit ſe in gradibus Altaris in cornu Epistolæ, & genufle-

ctens, facie ſua tangebatur Miſſale. Exarſi, an ira, nescio, an zelo? Antequam legere in Miſſali inciperem, illam increpando vocè gravi dixi: *Recede.* Decet hic ſitus Matronam piam? Erubuit ipſa, & diſceſſit; lacrymaruſque ſui in corde meo tantam in populo ignorantiam, provenientem à Parochorum deſidia, qui aut nesciunt, aut negligunt ſuos Parochianos docere, illicitum, & indecens eſſe genuſſectere in Altari, in quo Miſſæ ſacrificium offertur. Legant, quæſo, Paſtores animarum, & Eccleſiarum Rectores, quæ in Sacris Conciliis, & à Sanctis Patribus ordinata ſunt de cancellis ante Altaria ponendis, & de prohibito Laicis ingreſſu in illos. Sanctus Germanus Episcopus Conſtantinopolitanus *Hiſt. Eccl. pag. 148.* ſcribit: *Cancelli locum orationis designant, quouſque extrinſecus populus accedit: intrinſecus autem ſunt Sancta Sanctorum ſolis Sacerdotibus perſona.* Concilium Laodicenum *can. 19.* ſtatuit: *Solis Miniſterio Sacro deditis ad Altare ingredi, & communicare ibidem licet.* Concilium Nanetenſe *can. 3.* præcipit ita: *Hoc ſecundum auctoritatem Canonum modis omnibus prohibendum, ut nulla fœmina ad Altare præſumat accedere.* Ac huiuſmodi prohibitiones leguntur etiam in *cap. Pervenit.* & *cap. Sacerdotum. de Conſecr. diſt. 2.* Parochos, ac alios Sacerdotes meminiffe oporteret, ſe Ordinem Oſtiariatus ſuſcepſiſſe; ideòque de eo reddituros eſſe Deo rationem, ſi vel ob ignaviam, vel ob inſcitiam hos irreverentiæ actus, ac abuſus compeſcere omiſerint, permittendo Laicas perſonas propè Altaria, & in eorum gradibus genuſſectere, tanto cùm incommodè Celebrantis.

Sed non minor eſt importunitas ege-
 35 norum, ac mendicantium per Eccleſiam tempore Sacrificii deambulantium, eleemoſynam ab audientibus Miſſam petentium; ac diſtractionem non parvam iſdem, nec non Sacerdoti Sacrificanti cauſantium. Antiquus mos Eccleſiæ fuit, ut pauperes ad fores Eccleſiæ

Ecclesiæ flarent, ibi eleemosynam recepturi, ut ait S. Jo: Chrysostomus *Homil.* 28. ad Popul. Antioch. ibi: *Ante Ecclesias pro foribus pauperes sedent.* Legant Ecclesiastici constitutionem V. S. Pii Quinti, Incipien. *Cum primum:*
 36 *Datam Kal. Aprilis 1566.* & videant pœnas statutas in Rectores Ecclesiarum tam Sæculares, quàm Regulares, qui sinunt, pauperes, & egenos deambulare per Ecclesiam, stipem petentes, tempore Divinorum Officiorum, & negligunt eos expellere, huncque molestissimum abusum de medio tollere; quem etiam damnant, & frequenter prohibent uniuscujusque Diœcesis Synodales Constitutiones, & Episcopalia præcepta. Et quoniam plures alii sunt abusus, atque actus irreverentes, qui committuntur in Ecclesiis, quos tolli oportet ab Ostiariis, idest ab omnibus Ostiariatus Ordinem habentibus, cùm sint Deo injuriosi valdè, legant P. Paulum Segnerium in *Christi Instr. part. 3. serm. 4.* & nostras Decisiones Miscellaneas *Decif. CCL.* ubi, occasione casus prudentialis, de reverentia Ecclesiis debita, & de remediis in ea procuranda, plenè, & abundè differitur de illis.

Quo ad aliam partem officii Ostiariorum, consistentis in non faciendo, quatuor notantur in Collatione Maxima Conciliorum omnium Hispaniæ, & novi Orbis facta ab Emin. Card. de Aguirre
 38 *tom. 3. à pag. 8.* ubi hæc habet. I. Ostiarii non debent Secretarium ingredi, nec vasa Dominica tangere ex *Concilio Laodicensi Can. 21.* II. Quòd neque Ostiarii, neque Lectores, neque alii gradus Ordinum habentes audeant ingredi tabernas. *d. Concil. Laodicens. Canon. 23.* III. Quòd Ostiarii non se absentent à foribus Ecclesiæ, easque deserant, etiam brevi tempore; neque sub prætextu, ut Orationi vacent, *dist. Concil. Can. 4.* IV. Nullus Pœnitens Ostiarius, aut Lector fiat, nisi ad hoc necessitas cogat. *Concil. Toletan. 1. tit. 3. à cap. 44.* Appellatione Pœnitentis intelligitur ille, qui ob aliquod publicum delictum publicam fecisset pœnitentiam; hic enim irre-

gularis erat, & ab Ordinibus excludebatur, ut constat ex Origene *lib. 2. contra Celsum.* Ex S. Hieronymo in *Dialog. adv. Luciferian.* Ex S. Siricio Papa *Epist. 1.* Ex Innocentio Papa *lib. 4. de Pœnitent. cap. 12.* Et ex decretis plurium Conciliorum, quæ allegantur ab Illustrissimo Sarnelio Episcopo Vigiliarum in ejus eruditissima *Basilicographia cap. 18. num. 11.*

Sed dicet aliquis, qua de causa Ecclesia Græca non confert Ordinem Ostiariatus? Huic instantiæ satisfaciam in Decisione sequenti.

DECISIO XVIII.

ARGUMENTUM.

Proposita, & discussa Quæstione, Quare Græci non conferunt Ordinem Ostiariatus, neque Exorcistatus, neque Acolythatus? Et relatis doctissimis argumentis tam pro, quàm contra eorum omissionem; agitur de Ordine Lectoratus, & ostenditur, quæ sit ejus Materia, & Forma? & quæ ejus officia tam apud Latinos, quàm apud Græcos. Eruditiones multæ de Libris Hebræorum antiquis tum Realibus, tum Metaphoricis; idest de Libro Vi-tæ, de Libro finalis Judicii, & Mortis. Exempla plura SS. Lectorum.

SUMMARIUM.

1. Ostiariatus Ordinem non conferunt Græci, & cur?
2. Græci ex minoribus Ordinibus solum Lectoratum habent.
3. Euchologia Græca de quot Ordinibus meminerint?
4. Concilii Generalis VIII. decretum quinque tantum Ordines nominat.
5. Ni-

- 3 Nicetæ antiqui Scriptoris testimonium de quinque tantum Ordinibus.
- 6 Pontifices Romani numquam conquesti de Græca trium Ordinum omissione.
- 7 Elias Cretensis quinque Ordines tantum nominat.
- 8 S. Jo: Damascenus similiter, &
- 9 Metaphrastes.
- 10 S. Theodorus ordinatus primum Lector, deinde in tribus sacris.
- 11 Justinianus Imperator nihil de Ostiariis, Exorcistis, & Acolytis.
- 12 S. Clementis Papæ Constitutiones Apostolicæ, nihil de iisdem.
- 13 S. Ignatius Martyr nominat Ostiarios, Exorcistas, ac Acolytos.
- 14 Laodicensis Synodus similiter; nec non
- 15 S. Epiphanius; atque
- 16 Concilium Antiochenum.
- 17 Et Constitutiones Apostolicæ S. Clementis.
- 18 Morini tria dicta pro excusandis Græcis ab omissione trium minorum Ordinum.
- 19 Cabasutii dictum de horum trium Ordinum Græca omissione.
- 20 Lectoratus materia in Ecclesia Latina.
- 21 Libri Sacri vel Protocanonici, vel Deuterocanonici.
- 22 Concilii Tridentini Decretum de Libris Canonici.
- 23 Libri antiquorum convolvibiles ad cylindrum.
- 24 Libri cur dicebantur scripti intus, & foris?
- 25 Hysterialia quid sit?
- 26 Christus quomodo dicatur Luc. 4. 17. plicuisse librum?
- 27 Libri Sacri, vel Reales, vel Metaphorici.
- 28 Moyses cur sanguine aspersit Librum Legis?
- 29 Libri sacri Metaphorici qui sint? Et qualis Liber Vitæ.
- 30 Romani cur vocabantur Patres conscripti?
- 31 Liber vitæ dupliciter scriptus. Inchoatè, & Completè.
- 32 Liber finalis judicii qualis sit?
- 33 Facta uniuscujusque quomodo ab omnibus videbuntur in die Judicii?
- 34 Angeli, & Animæ beatæ quomodo ad invicem loquantur?
- 35 Peccata electorum an ab omnibus videnda in judicio?
- 36 Liber mortis quisnam sit?
- 37 Libri Sacri an omnes sint materia Lectoratus? Et an
- 38 Liber Pontificalis?
- 39 Forma Lectoratus quæ in Ecclesia Latina?
- 40 Quæ in Ecclesia Græca?
- 41 Pselonium quid sit? & quid Omophorium?
- 42 Lectoris Officium quadruplex in Ecclesia Latina.
- 43 Lectores an possint prædicare?
- 44 S. Apollonii Lectoris cum S. Philemone M. jucundus eventus.
- 45 Cantare in Ecclesia spectat ad Lectores.
- 46 Lectores cur aliquando nominati etiam Cantores, & Notarii?
- 47 Lector occisus ab Arianiis dum cantaret Alleluja.
- 48 Benedicere panem, & novos fructus est officium Lectorum.
- 49 Lectorum Officia apud Græcos.
- 50 Græci Lectoratus unitum esse ajunt: Ostiariatum, & Acolythatum.

DE Lectoratus ordine, qui est secundus inter minores, agendum est in præsentia; & de eo ostendere oportet, extitisse in primitiva Ecclesia; ejusque materiam, & formam declarare; nec non Lectorum officia quæ, & quos sint exponere, ac exemplis confirmare; sed prius satisfaciendum est curiositati perentium, qua de causa Ecclesia Græca non conferat Ordinem Ostiariatus, de quo locuti sumus in præcedenti.

Joannes Morinus in suo erudito Commentario de Sacris Ecclesiæ Ordinationibus part. 3. Exercit. 14. cap. 1. describit de omissione trium minorum Ordinum, quam faciunt Græci, à quibus tantum

tantum Lectoratus Ordo confertur, & hanc quæstionem spinosiorē vocat, & difficiliorem cæteris in d. part. 3. *Exercit. 13. cap. 1. num. 1.* Cæterum in prædicta *Exercit. 14. cap. 1.* conatur probare ab annis mille, & centum supra, quando ipse scribebat, (videlicet à sæculo quinto citra) memoriā Ostiarius, Exorcistatus, & Acolythatus apud Græcos esse sepultam. Imò ab iisdem Episcopis Apostolorum successoribus in Orientali Ecclesia eisdem tres Ordines fuisse omisos; quandoquidem omnia

3 *Euchologia Græca* etsi vetustissima nullam de iisdem tribus Ordinibus memoriā faciunt, sed tantummodò loquuntur de collatione Ordinum Lectoratus, Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus, & Episcopatus; quod ostendimus etiam nos supra *Decif. III. à num. 40. & seqq.* Argumenta collecta per eundem Morinum, quibus cohonestat, imò protegit trium minorum Ordinum neglectum, sunt:

Primò: Decretum Octavi Concilii Generalis celebrati, & conclusi Anno 870. Constantinopoli, in quo damnatus fuit Photius Patriarcha intrusus in illa

4 Sede, & restitutus Ignatius indebitè ex ea pulsus: in quo Patres illi Græci circa Sacramenta *act. 10. cap. 10.* sic decreverunt in detestationem ejusdem Photii, qui ex Laico factus fuerat intra sex dies Episcopus: *Quod si quis nulla suspitione dictæ ambitionis, vel honoris spectatus, sed recta, honestaque disciplina inductus, in Clericum, & Monachum attonsus est, perque omnes gradus Ecclesiasticos definitis temporibus vitam agendo inculpata transisse reperiatur; itaut in Lectoris munere annum; in Subdiaconi duos, in Diaconi tres, Sacerdotii quatuor annos expleverit, ad Episcopatus honorem evehebatur.* En quinque tantum Ordinum nominatio, & recognitio simul cum Episcopatu in hoc decreto. Illud refert etiam Eminent. Cardin. Baronius sub Anno 869. num. 49. Vim hujus argumenti Morinus exaltat; quia hæc Synodus fuit ab Apostolica Sede confir-

mata; & nihil circa omissionem trium minorum Ordinum fuit oppositum.

Secundò: id, quod asserit Nicetas in vita S. Ignatii prædicti Patriarchæ Constantinopolitani, viri Sanctissimi ad suam Sedem, intruso Photio depulso, restituti; de eo enim ita asserit: *Primum quidem Lector, Sacrarum Litterarum præco factus: deinde Hypodiaconus, tum Diaconus, ac deinceps Sacerdos; ordine, ac lege Ecclesiasticorum graduum consecratur.* Ergo tunc talis erat consuetudo, & legitima existimabatur.

Tertiò: Quia Summi Pontifices Nicolaus I. & Adrianus II. toties Photio præposteræ Ordinationis crimen exprobarunt; sed nunquam trium omissorum 6 Ordinum minorum à Photio, aut aliis Græcis mentionem fecerunt. Proculdubio gravissimè conquesti fuissent de hac omissione, si novam, aut spuriam reputassent. Ulteriùs Ignatius Patriarcha, ut antea, ad suam Sedem restitutus scripsit ad Adrianum II. Papam, quid esset agendum de Lectoribus per Photium ordinatis? & nihil de Ostiariis, Exorcistis, & Acolythis, quod signum est, horum Ordinationem tunc non fuisse in usu.

Quartò: Elias Cretensis, Senior prædicta Synodo, in Commentariis super operibus S. Gregorii Nazianzeni in *Orat. 19. vers. finem* loquens de Ordinibus Ecclesiasticis, Sacerdotium, Diaconatum, Subdiaconatum, ac Lectoratum solummodò nominat; & præter hos nullum alium.

Quintò: S. Joannes Damascenus, qui vivebat Anno 728. initio Dialogi adversus Manichæos, declarans vocem *Principium* tanquam æquivocam 8 variis exemplis, inter cætera, hoc utitur: *Principium insuper de Ordine dicitur: prima dignitas Lector est, deinde Subdiaconus, post Diaconus, post Presbyter, atque ita demum Episcopus dicitur.* Non ita loqueretur, si tunc quatuor minores Ordines fuissent in usu.

Sextò: Metaphrastes apud Surium
die 26.

die 26. Septembris, narrat S. Cyprianum Antiochenum ascendisse ad Episcopatum, per quatuor præcedentes Ordinum gradus, dicens; quòd Anthimius Antistes: *Octavo quidem die fecit cum sacrum preconem, & expositorem Christi mysteriorum: vicesimo autem Subdiaconum: tricesimo verò refert in numerum Diaconorum: cum autem totus annus esset transactus, dignus judicatus est Cathedra Presbyterorum.*

Septimò: Consimile exemplum legitur de Sancto Theodoro apud eundem Surium die 22. Aprilis, ubi Georgius Presbyter ejus discipulus narrat, prædictum Sanctum promotum fuisse à Theodosio Anastasiopolis Episcopo ad Lectoratus primùm, deinde ad Subdiaconatus, Diaconatus, ac Presbyteratus Ordines.

Octavò: Argumentum sumitur ex I. Sacris Canonibus 43. C. de Episc. & Cleric. in qua Justinianus Imperator, qui regnabat, & suum Codicem promulgavit Anno 528. inhærendo Sacris Canonibus inhibet nuptias Presbyteris, Diaconis, Subdiaconisque: illas autem permittit Psaltis, & Lectoribus. Ergo nullus erat usus Ostiariorum, Exorcistarum, seu Acolythorum.

Nondò: Tandem pro legitima exclusionem horum trium minorum Ordinum apud Græcos considerat Morinus varios Canones in Constitutionibus Apostolicis S. Clementis Papæ, in quibus ipsi non referuntur, etsi de Lectoribus mentio habeatur.

Cæterùm adversùs hæc Orientalis Ecclesiæ argumenta urgent sequentia testimonia. I. S. Ignatii Martyris tertii à S. Petro Antiocheni Episcopi, qui in fine Epistolæ ad Antiochenos omnes istos Ordines singillatim enumerat: *Saluto Sanctum Presbyterorum Collegium. Saluto Sacros Diaconos, Hypodiaconos, Lectores, Cantores, Janitores, Laborantes, Exorcistas, Confessores. Saluto Custodes Sacrorum vestibulorum in Christo, Diaconissas. Saluto Christo afflatis Virgines, quibus* *seuat in Domino J E S U. Saluto popu-*

lum Domini à parvo usque ad magnum. In his verbis Janitores indicat Ostiarios, & non incongruè Acolythos Custodes Sacrorum vestibulorum. II. verba Canonis 24. Concilii Laodiceni celebrati secundùm aliquos tempore Liberii Papæ, vel secundùm alios sub Damaso ejus Successore Anno 360. circiter, quæ ita loquuntur: *Quod non oportet Sacratum à Presbytero usque ad Diaconum, & deinceps quemlibet Ecclesiastici Ordinis usque ad Ministros, vel Lectores, vel Cantores, vel Exorcistas, vel Ostiarios, vel Exercitatorum Ordinis in cauponam ingredi.* En omnes quatuor minores Ordines expressi, si per *ly Ministros*, intelligamus Acolythos ministrantes Diaconis, ac Subdiaconis in Missa. III. Notata per S. Epiphanium in expositione Fidei, quam inferuit operi suo post omnium hæreseon confutationem; ubi post enarratas personas Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum; nec non Lectorum, & Diaconissarum, subjicit: *Post illos omnes deinceps Exorcistæ sequuntur, & Linguarum interpretes, tam inLECTIONIBUS, quàm in Concionibus. Sequuntur Laborantes, qui mortuorum corpora curant. Tum Janitores, ac reliqui disciplinæ causa Ordines instituti.* IV. Canon. 10. Concilii Antiocheni celebrati tempore Julii Papæ Primi, qui fuit creatus Pontifex Anno 330. in eo enim Canone, dum agitur de potestate Chorepiscoporum circa Clericos ordinandos, ita dicitur: *Ordinent etiam Lectores, & Subdiaconos, atque Exorcistas, quibus promotiones istæ sufficiant.* V. Urgent sequentes Canones in Apostolicis Constitutionibus à S. Clemente Papa conscriptis, & per ipsos Apostolos, ut communis opinio est, dictati; videlicet Lib. 2. cap. 57. in quo agentes de modo verlandi in Ecclesia tempore divinorum officiorum, præcipiunt, quòd Janitores, idest Ostiarii: *stent ad introitus virorum, custodiendi causa, &c.* Deinde Lib. 3. cap. 11. ita: *Neque reliquis Clericis potestatem facimus baptizandi, ut Lectoribus, Cantoribus, Janitori-*

nitoribus, aut ministris; Et paulò post: Neque Presbyteris potestatem damus ordinandi Diaconos, aut Diaconissas, aut Lectores, aut Ministros, aut Cantores, aut Janitores. Per ly *Ministros* non incongruè denotari *Acolythos* multi dicunt, ex eo quòd eorum officium erat, & est ministrare Diaconis, & Subdiaconis in Sacrificio. Tandem *lib. 6. cap. 17.* dum præcipitur, Episcopos, Presbyteros, ac Diaconos non ordinari, nisi sint unius Uxoris viri, subditur: *Item Ministros, Cantores, Lectores, & Janitores monogamos, idest unumquemque eorum unius Uxoris virum esse præcipimus.* Ergo ex his omnibus decretis simul consideratis deducitur, quòd in primitiva Ecclesia, ac tempore Apostolorum extrahant omnes quatuor minores Ordines Osiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, & Acolythatus; & de iisdem omnibus mentionem fecerunt etiam Sancti Patres Græci, qui fuerunt Apostolorum discipuli, vel vivebant non multò post eosdem Apostolos; & per consequens quòd erant in usu etiam in Ecclesia Orientali.

Morinus, ut se expediat ab his oppositionibus, quibus de omissione trium minorum Ordinum Orientales arguuntur, tria dicit; quæ an sint plausu digna, judicabunt studiosi; mihi enim videntur potius putescere. Unum est, quod promittit *d. part. 3. Exercit. XIII. sub numer. 1.* nempe quatuor minores Ordines esse institutionis Ecclesiasticæ, ideòque apud plures nationes fuisse neglectos, etsi fuerint in Ecclesia Romana semper servati; eorum tamen materias, & formas non semel esse immutatas. Alterum est, quod enunciat sub *num. 10.* hos quidèminores Ordines prorsus esse inutiles, cum eorum officia, & ministeria à quolibet occurrente, & non initiato, & vix aliquando ab initiatis administrantur. Undè sibi proponi facit hanc interpellationem. *Quamobrem igitur, inquires, istos Ordines retinuit Ecclesia, & non abolevit? Aut saltem tribus abolitis, ut Græci, unum solum non conservavit? Et*

quævis rationes reddat eorundem conservandorum in Ecclesia Romana, non se alienum ostendit à commendandis Orientalibus, qui Osiariatus, Exorcistatus, & Acolythatus tanquam inutiles aboleverunt. Tertium Morini dictum habetur in *d. part. 3. Exercit. XIV. cap. 2. num. 3.* & est quòd Ordines tres minores prædicti, etsi nominentur apud antiquos Patres Græcos, tamen tales non erant, nisi quo ad nomen latè sumptum pro aliquo officio Ecclesiastico, quod conferebatur non per chirotoniam, idest per Ordinationem; sed per solam electionem, seu deputationem, ut nostris temporibus fit de Thesaurariis in Ecclesiis Collegiatis, aut de Vicariis foraneis in Villis; idcirco, ait Janitores, Exorcistæ, & Ministri apud Græcos antiquissimos, (nam Acolythi vox apud eos non reperitur) non innuebant Ordines Ecclesiasticos; sed officia, seu ministeria in Ecclesia, quæ à non Ordinatis explebantur; pro ut sit nostra ætate circa Osiariorum, Exorcistarum, & Acolythorum functiones, quas, (ut ejus verbis utar) præstant viles personæ, mercede conductæ.

Hac in altercatione meum non est judicis vestem induere; sed præter ea, quæ notata fuere supra *Decif. III. num. 42. & seqq.* ex doctissimis Magrio, & Papadopoli, duo adjiciam; Unum, quod dicit eruditissimus Cabasutius in *Notitia Conciliorum sæcul. 2. Dissert. 9. num. 3.* in fine verbis istis: *Cum verò nonnulli negant esse nunc Græcorum ullos Ordines, quàm Lectorum: si hoc ita sit, nuperum est: cum ex superius adductis priorum Græcorum testimoniis, per omnem Græciam viguisse minores Hypodiaconorum, Lectorum, Exorcistarum, & Osiariorum, seu Janitorum Ordines, liquido constet.* Alterum, quod plene fuit per me extensum in *cit. Decif. III. num. 38. & 39.* scilicet in Ecclesia Latina semper veneratos, & adhibitos fuisse eosdem omnes quatuor Ordines minores, ut ex Summis Pontificibus, qui in primis sæculis rexerunt Ecclesiam,

fiam, & ex Sacris Conciliis ibidem adductis manifestè conſtat; quod etiam reperit præcitus Cabafutius *d. Differt. 9. num. 1.* adeò ut non fit ampliùs immorandum circa eorum in Orientali Ecclesia omiffionem; quam ubique in facto praticari negat Maſtrius in *Hierolexic. Verb. Anagnoſta.*; ut innui pariter in *d. Decif. III. num. 44.*

20 Ex his itaque ſufficienter Studioſi noſtri comperunt, Lectoratus Ordinem ſemper in utraque Eccleſia Latina, & Græca exiſtiſſe; & de ejus materia, forma, & officio, ut ab initio hujus Decifionis propoſuimus, oporteat verba facere. Sanè circa materiam Lectoratus diſcrepantia adhuc eſt inter Græcos, & Latinos; hi enim porrigunt librum continentem lectiones utriusque Teſtamenti tangendum ordinando, nempe *Breviſtarium*. Gobatus *de Sacram. Ord. tract. 8. num. 42.* Salmanticenſes *eod. tract. 8. cap. 3. num. 14.* illi verò nulum librum porrigunt, ſed Antifiles manus imponit ſuper Lectore ordinando, & orationem quandam recitat, & ſic eum ordinat, ut demonſtrant omnia Ritualia Græcorum, tranſcripta ab eodem Morino, & inſerta in dicto ſuo opere *de Sacris Ordinationibus part. 2. à pag. 17. uſque ad pag. 134.* & ipſemet Morinus docet in *part. 3. Exercit. XIV. cap. 6. num. 1. & 2.* ubi ſubdit, non obſtare, quòd Græci dum ordinant Lectorem, tradunt ei librum epiſtolarum; quia cùm illa traditio per eos fiat, completa jam Lectoris ordinatione, non deſervit pro materia; ſed pro ſigno poſſeſſionis, quam Lectores capiunt, legendi Epiſtolam intra Miſſarum ſolemnia, ut mos eſt inter Græcos. Igitur in Eccleſia Latina Lectoratus Ordo conſertur per traditionem libri; & ita ſemper praticatum fuit, & ſervatum ab initio Eccleſiæ ad hæc uſque tempora, ut legitur in decem, & ſeptem Ritualibus magis principalium Epiſcopatuum Occidentalis Eccleſiæ tam ante, quàm poſt decimum ſæculum conſcriptis; quæ non abſque magno labore collegit, & inſeruit ipſe Morinus in *d.*

ſuo tract. de Sac. Ordin. part. 2. à pag. 210. & ſeqq. incipiendo à Concilio Carthagenſi IV. celebrato Carthagine Anno 398. in quo ſic fuit ſtatutum: *Lector cùm Ordinatur, faciat de illo verbum Epifcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Poſt hæc ſpectante plebe; tradat ei codicem, de quo leſturus eſt, dicens ad eum: Accipe, & eſto Lector Verbi Dei, habiurus, ſi fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui Verbum Dei miniſtraverint.* Concordant circa hujus Ordinationis materiam, & formam antediſta Ritualia antiquorum, ac modernorum temporum unà cum Pontificali Romano, juffu Gregorii XIII. reformati & editi.

Verùm quia conſtat, materiam Ordinis Lectoratus eſſe traditionem libri; Hujus occasione, noter ſtudioſus tria. Primum quòd libri Sacri, ideſt Sacræ Scripturæ, ſunt in duplici differentia; 21 alii enim vocantur Protocanonici, alii Deuterocanonici. Illi ſunt Pentateuchus Moyſis, Quatuor Evangelia, Epiſtolæ Divi Pauli, & alii nonnulli; qui appellantur Protocanonici quaſi primi Canonici, eò quod omni ævo apud omnes habiti ſunt canonici; itaut de eorum auctoritate nullus unquam orthodoxus dubitarit. Reliqui ſunt Liber Eſther, Baruch, Danielis pars, Tobias, Judith, Sapientia, Eccleſiaſticus, duo Machabæorum, & alii quidam, dicti Deuterocanonici, quaſi ſecundi Canonici eò quod aliquando Eccleſia, aut Patres de eorum auctoritate dubitarint, poſteriori tamen ævo ab omnibus in Canonem ſunt recepti, ut ſcribit Cornelius à Lapide in *proœmio Epiſt. 1. S. Joannis*, in principio. At nunc nefas eſſet dubitare de auctoritate, ac legitimitate omnium librorum cum veteris, tum novi teſtamenti, attento Decreto Sacri Tridentini Concilii *ſeſſ. 4.* in quo nominatim omnes Sacræ Scripturæ li- 22 bros authenticos, ac Canonicos declarat, & tanquam tales haberi ab omnibus præcipit ſub anathematis pœna; ut ad idem

ad idem Decretum notat Barbosa, colligens DD. de Sacris Libris tractantes.

- Alterum à Studiofis notandum est, quòd antiquorum Libri, (& potissimum Hebræorum, ipsiusque Sacre Scripturæ) non erant similes nostris, idest per
 23. folia divisi, & colligati; sed convolvibiles in cylindrum, siquidem veteres scribebant in membranis, sive pellibus ab una, puta mundiori, pellis parte, eamque deinde convolvebant, colligabant, & obsignabant, ut obsignantur testamenta; & à tali convolutione libri veterum vocabantur volumina; ut advertunt Tirinus in *Comment. ad Isaïam cap. 8. Vers. 1.* & Cornelius à Lapide in *Proverb. Salomon. cap. 25. Vers. 1.* nec non in *Apocalyp. Joan. cap. 5. Vers. 1.* subdens, quòd aliquando Hebræi scribebant ab utraque parte membranæ; & tunc liber dicebatur scriptus intus, & foris; idest in interiori parte membranæ, & simul in exteriori; talisque fuerat liber, quem in extasi raptus testatur vidisse Joannes d. *cap. 5. Vers. 1.* dicens: *Et vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intus, & foris signatum sigillis septem.* Quòd si Lector petat, quomodo videre potuit Apostolus, librum scriptum fuisse intus, & foris, si involutus, & signatus erat sigillis septem? Respondet Commentator prædictus, ita Joannem locutum per hystero-logiam; quæ figura est in loquendo; dum narratur prius, quod posterius contigit; undè hystero-logus dicitur, qui præposterè loquitur. Itaque antiqui Scriptores libros suos non in foliis subsequenteribus, ut nos facimus, exarabant, sed in longissimis membranis scribebant, quas instar mapparum geographicarum convolvebant; ac tales per vetustos Hebræorum Bibliorum libros se vidisse in Bibliotheca Vaticana Romæ testatur idem Cornelius d. *cap. 5. in Apoc. Vers. 1.*

Exemplum hujusmodi formæ scribendi libros Hebraicos habemus etiam apud S. Lucam *cap. 4. Vers. 17.* ubi narrat, quòd JESUS intravit die Sabbati in Synagogam, & surrexit legere: Et

traditus est ei Liber Isaïæ Prophetæ; & ut revolvit librum invenit locum, ubi scriptum erat, *Spiritus Domini super me &c. Et cum plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit.* Quo loci Vatablus, aliique interpretes observant, Christum Dominum expandisse, seu explicuisse Isaïæ librum, ut legeret, & lecto eo Versu, *Spiritus Domini super me*, plicuisse librum ipsum; quia, ut dictum est, non erat scriptus in foliis simul colligatis; sed in una membrana longa, & continua, quæ circa cylindrum ab initio ad finem convolvebatur, uti convoluta videmus instrumenta antiqua contractum, seu testamentorum in chartis hædinis per publicos Notarios conscripta, quæ vulgò *rotoli* vocantur.

Tertium notandum est, quòd libri sacri, vel sunt reales, vel metaphorici. Primi sunt omnes libri utriusque Testamenti; quos recenset Tridentina Synodus in *cit. sess. 4. in Indice libror.* qui quidem libri testamenti veteris per omne Sabbatum legebantur pro aliqua parte ad populum in Synagogis ad exemplum Moylis, de quo ait Apostolus Paulus in *Epist. ad Hebr. cap. 9. Vers. 19. Lecto enim omni mandato legis à Moysè universo populo, accipiens sanguinem vitulorum, & hircorum, cum aqua, & lana coccinea, & hyssopo ipsum quoque Librum, & omnem populum aspersit.* Cujus asperisionis tres rationes reddit Cornelius à Lapide ibidem. Pri-
 28. mò. Ut significaret, leges fœderis in libro contentas, & sanguine victimarum aspersas, esse sanctas. Secundò. Ut scirent qui violarent illas leges, proprio sanguine violationem esse luituros. Tertiò. Ut indicaret mysterium effusionis futuræ Sanguinis Christi, per quem omnes fideles essent sanctificandi, & ad observantiam Divinæ Legis mun-
 29. tiendi.

Libri Metaphorici sunt tres, nempe Liber vitæ, Liber judicii finalis, & Liber mortis. Primus Liber Vitæ est præscientia Dei, & Prædestinatio, in qua ipse Deus tanquam in libro describit electos, de quo quidem libro locu-
 30. tus

tus primum est Moyses in *Exod. cap. 32. Vers. 32.* dum petens veniam populo Hebræo, qui vitulum adoraverat, dixit: *Aut dimitte eis hanc noxam, aut, si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.* De eodem libro intellexit David in illis verbis *Psal. 68. Vers. 29. Deleantur de libro viventium*; nec non Apostolus Paulus in *Epist. ad Philipp. cap. 4. Vers. 3. Quorum nomina sunt in Libro vitæ.* Quo loci subdit Cornelius à Lapide *Librum* Hebraicè significare *Catalogum*; & ideò liber vitæ est Catalogus viventium, eorum scilicet, qui conscripti sunt in mente divina ad vitam æternam: prout apud homines, qui ad aliquod munus, vel dignitatem eliguntur, conscribuntur in libro, ut faciebant Romani de Militibus, & Senatoribus, qui ex hoc vocabantur Patres conscripti. Porro duplici modo homines describuntur à Deo in Libro vitæ, inchoatè, & completè. Scribuntur *inchoatè* omnes iusti, qui in hac vita luctantur cum mundo, carne, & dæmone, ut si in iustitia perseverent, mereantur in fine ad æternam vitam pervenire; at si deficient, deleantur de libro viventium. *Completè* scribuntur illi omnes, quos præscientia Dei cognoscit esse perseveraturos in gratia usque ad mortem, & eos prælegit ad vitam æternam; & quia nemo est, qui sciat se esse in bonis operibus perseveraturum, sic nemo potest asserere se esse prædestinatum, & completè scriptum in Libro vitæ, ut latè demonstrat, & differit Collegium Salmanticense in *Cursu Theologico tom. 1. tract. 5. de Prædestin. disp. 1. dub. 2.*

Liber iudicii finalis est conscientia quorumcunque hominum judicandorum, de qua canit Ecclesia in *Sequentia Missarum pro Defunctis*:

*Liber scriptus proferetur,
In quo totum continetur,
Undè mundus iudicetur.*

Et de hoc eodem libro meminit Evangelista Joannes in *Apocalypsi cap. 20. Vers. 12.* in illis verbis: *Et Libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est*

vitæ uniuscujusque: & judicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum: juxta quæ verba scriptum reliquit S. Augustinus lib. 20. De Civit. Dei cap. 14. Futurum enim est, ut per Dei potentiam cujusque opera mira celeritate à quolibet conspiciantur. Hæc autem aperitio librorum conscientiarum omnium hominum, ut quilibet legat, videat, & intelligat facta sua, & aliorum, uno ex his duobus modis à Deo fiet: vel per locutionem mentalem, nimirum per divinam revelationem, indendo cuique, & suggerendo ex sua omni scientia quidquid alius quisque fecerit: vel per elevationem phantasie, & intellectus simul, & semel omnium hominum; illis vires, & lumen supernaturale præbendo, ut videant facta cujusque in alterius conscientia, & memoria quasi descripta; ut latius differit idem Cornelius à Lapide in *cit. cap. 20. Apoc. Vers. 12.* ubi dat similitudinem Angelorum, & animarum à corporibus separatarum: *Dum enim, inquit, hæc sibi invicem loquuntur, faciunt naturaliter, ut is, vel illa, cui loquuntur, videat cogitata, & volita sua, hoc ipso, quo volunt ipsum, vel illam ea scire; & hoc ipso sit earundem conceptus, & cogitatio, aliàs secreta, obiectum proportionatum intellectui audientis, ut naturaliter ab eo sentiri, & cognosci possit.* Sic ergo Deus per hanc mentis cujusque elevationem faciet, ut potentia intellectus cujusque proportionata sit, & sufficiens ad omnia illa obiecta, puta ad facta singulorum hominum, saltem successivo tempore, sed brevissimo cognoscenda. At de horum aperitione librorum in finali iudicio legendus Emin. Card. de Lauræa in *4. Sent. tom. 4. disp. 10. art. 9. & 10.* nec non videndus Mastrius in sua *Theologia Morali disput. 28. à num. 51. & seqq.* ubi disputant de iudicio finali, & de modo, quo manifesta erunt omnibus opera hominum.

Quòd si quis petat, An tunc videntur sint peccata electorum, per poenitentiam deleta, etiam ab aliis hominibus?

bus? Magister Sententiarum in 4. dist.
 35 43. & cum eo Viguërius, Sonius, &
 alii respondent negativè; quia, inquit,
 scriptum est in *Psal. 31. Beati, quorum*
remissæ sunt iniquitates, & quorum te-
sta sunt peccata. Et Psalm. 50. Dele
iniquitatem meam. Nec non 1. *Petr. 4.*
Charitas operit multitudinem peccato-
rum. Prout etiam *Ezechiel. 18. Si im-*
pius egerit pœnitentiam, omnium ini-
quitatum ejus non recordabor ampliùs.
 Et non modicus esset rubor, ac confusio
 Electorum, si quæ commiserunt pec-
 cata enormia, ab omnibus videnda fore-
 rent. Assertivam tamen Sententiam
 tenent Scotistæ, & Thomistæ, cum
 Doctoribus, quos allegant iisdem Ma-
 strius, & Emin. Cardin. de Lauræa ubi
 proximè citati, ob Scripturarum, &
 Glossarum auctoritatem, quas ibi refe-
 runt, & præcipue ob illud Apostoli 2. *ad*
Corinth. 5. Omnes enim nos manifestari
oportet ante Tribunal Christi, ut referat
unusquisque propria corporis, prout ges-
sit, sive bonum, sive malum. Negant
 autem, manifestationem illam allaturam
 fore ruborem Sanctis, quia pœnitentia
 per eos acta, & tunc cunctis nota im-
 munes à verecundia illos faciet.

Tertius tandem liber est liber mor-
 tis; nempe mens Divina, & præscien-
 tia Dei, qui eos omnes, quos in pecca-
 to morituros prænoscit, in hujusmodi
 libro describit, illos æternis pœnis pu-
 niendos destinando, ut ex Theophylato
 refert Cornelius à Lapide in d. *Epist. ad*
Philipp. cap. 4. sub Vers. 3. subdens nihi-
 lominus ibidem, quod Divus Thomas
 non admittit hunc librum mortis, tum
 quia illius nunquam meminit Scriptura,
 tum etiam quia Deus, cujus natura est
 bonitas, per se ordinat, & conscribit
 suos ad vitam; quod si impios impœni-
 tentes destinat ad mortem, id facit non
 per se, sed quasi coactus à malitia, & à
 peccatis eorum.

His sic prælibatis tum de Libris sacris
 realibus, tam de Metaphoricis occa-
 sione materiæ Ordinis Lectoratus, quæ
 37 est Liber lectionum, ut diximus *supra*
num. 20. revertentes ad eandem ma-

teriam; eamque fusiùs explicantes,
 asserendum cenſeo, omnes libros Ca-
 nonicos tam novi, quàm veteris testa-
 menti; & eorum quemlibet esse suffi-
 cientem materiam remotam hujus Or-
 dinis; cùm enim talis reputetur illa,
 quæ aliquo modo est repræſentativa mu-
 neris, seu officii quod in ordinatione
 confertur, ut loquitur Emin. Card. de
 Lauræa de *Sacram. Ord. disp. 4. num.*
61. munus autem, & officium Lectoris
 sit, non solum lectiones ex utroque
 testamento in Ecclesia recitare; sed
 etiam prima Christianæ Religionis ru-
 dimenta fideles docere, ut advertit
 Antonius Volpi in suis resolutionibus
 Moralibus *resolut. 137. num. 4.* & nos
 paulò infra ostendemus; sequitur, tra-
 di posse Ordinando in Lectorem pro
 materia quemcunque librum; in quo
 vel Scripturæ Sacræ veteris aliqua pars,
 vel Evangelii contineatur. Ex hujus ge-
 neralis doctrinæ principio requisitus P.
 Gobatus, an essent validè Ordinati Le-
 ctōres nonnulli Clerici, quibus in ordina-
 tione traditus fuit tangendus liber Pon-
 tificalis? post aliquam hæſitationem
 respondit affirmativè de *Sacram. Ordin.*
d. tract. 8. num. 193. & reddit sui respon-
 si rationem dicens: Etenim Pontificale 38
continet Psalmos plurimos, dignos uti-
que in Ecclesia legi à constituto in Ordine
Lectoratus; & complectitur multas
exhortationes perquàm graves æquipa-
randas Homiliis. Hanc eandem opi-
 nionem assertivam docuit Pax Jorda-
 nus lib. 3. tit. 6. de *Sacram. Ord. num. 465.*
 ubi ait sufficere, si tradatur Lectori tan-
 gendum Missale, vel Pontificale; &
 miror Gobatum satis studiosum Jorda-
 ni, eum in prædicto loco non observasse;
 minùs enim hæſitasset in responden-
 do ad prædictum dubium. Et hæc satis
 de Lectoratus Materia.

Forma hujus Ordinis nullam admit-
 tit disputationem quia eadem reperitur
 iisdem verbis servata in Ecclesia Latina 39
 per mille, & quingentos Annos, ut
 conspicitur in illis decem, & septem,
 Ritualibus, seu Pontificalibus libris,
 quos collegit, & inseruit Morinus in
 præci-

præcitato suo laborioso opere de Sacris Ordinationibus *part. 2. à pag. 209. usque ad pag. 280.* prima enim illa est, quam ponit Concilium Carthaginense IV. Anno 398. & quæ refertur in *cap. Lector. dist. 23.* expressa his verbis: *Accipe* (idest librum) & *esto relator verbi Dei, habiturus, si fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei ministraverint.* Hæc ipsa met, & iisdem verbis repetitur, ut dixi in omnibus Conciliis, & Ritualibus subsequen- tium sæculorum usque ad præ- sens; & ponitur etiam à Salmanticensibus in *dist. tract. 8. de Sacram. Ordin. cap. 3. num. 14.* à Barbosa in *Collect. DD. ad d. cap. Lector dist. 23.* pariterque in suo eximio, & ultimo tractatu de *Jure Eccles. Univers. lib. 1. cap. 37. num. 23.* ubi alios DD. plurimos eam referentes congerit.

De forma Græcorum in hoc Ordine conferendo anceps fui, an aliquid hic transcriberem ex eorum Euchologiis, adeo videtur informis, cum sit simplex benedictio, & magis indicet primæ Tonsuræ, quam Ordinis Lectoratus collationem. Nihilominus ad satisfaciendum saltem curiositati studentium, ecce methodus Ordinandi Lectorem, desumpta ex Euchologio Græco, quod Morinus affirmat sibi Romæ ad exscribendum commodatum fuisse à doctissimo Viro Leone Allatio Græco Corcy- ræo; & quam inseruit in suo volumine de *Sacris Ordinat. part. 2. pag. 85.* ubi *pag. 86.* sic habetur. *Officium in Ordinatione Lectoris.* Præsentat Archidia- conus Ordinandum, eoque coram Episcopo genuflectente dicit: *Domine Benedic.* Et dicit Episcopus: *Dominus benedicat Te in Lectorem Sanctissimæ Ecclesiæ hujus N. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper.* Tondeturque ab eo in figuram Crucis, sic dicente: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper.* Postea ab aliquo in Clerici formam perfectè tondetur; sicque iterum ad Episcopum adducitur, qui accepto phelonio ipsum induit: imponit quoque

Episcopus omophorium super Caput ejus; sicque precatur. *Pax omnibus. Dominum deprecemur.* Et subindè recitat hanc orationem.

Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum, qui misisti Abraham Patrem nostrum, ut tonderet comam Sacerdotis tui Melchisedech: qui adfuisi benedictioni, & Tonsuræ Apostolorum tuorum, eisque fidem irreprehensibilem dedisti, & in omni opere illis præbuisi Sermone Sanctum, & Sacrum: ipse in servi tui hujus caput pro justorum tonsura immitte cogitationes, & ratiocinationes justitiæ; & conversationem concede virtute suspiciendam, ut secundum mandata tua vitam suam instituens, dignus reddatur, qui ad dexteram tuam aliquando subsistat; huicque, qui propter in te fidem hos capillos recidit, benedictione Simeonis justii donato, qui Te in ulnis suis suscepit; omnibusque huc convenientibus benedictione spiri- tuali benedicito. Exclamatio. Quia Tu es Christe Deus noster qui omnia benedixisti, & Sanctificasti, Tibique glori- am reddimus Patri, & Filio, & Spi- ritui Sancto nunc, & semper. Subdit Episcopus *Pax omnibus. Dominum de- precemur.* Et hic completur ordinatio; subindè autem datur Lectori Missale, ut legat Epistolam illam D. Pauli ad Ro- manos: *Paulus Servus Jesu Christi, vocatus Apostolus &c.* Qua lecta Episcopus eum monet, ut sit diligens in Sa- cris Scripturis pertractandis; & audito- res ex ejus prudentia ædificentur. Tan- dem concludit Episcopus: *Benedictus es Domine. Ecce Servus Dei hic N. factus est Lector Sanctissimæ Ecclesiæ istius N. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum.* Populus ter dicit: *Dignus est.* Et Episcopo multos Annos precatur.

Consimilem formam in Ordinatione Lectoris ex alio Euchologio Græco, tacito Auctoris nomine, ponit Ivenim in suo *Commentar. Histor. Dogm. de Sa- cram. Ordinis. Dissert. 9. Quæst. 9. c. 1.* Sed brevioribus verbis compositam, et hunc eundem

eundem sensum præferentem. Ad prædictam autem Leonis Allatii, seu Euchologii ipsius, iuvat sequentes facere observationes. 1. Quòd illa Tonfio Capillorum sapit potius collationem Tonfuræ, quàm Lectoratus. 2. Quòd ubi dicitur, iterum ad Episcopum adducitur, qui accepto Phelonio ipsum induit: in forma transcripta per Ivenim ex alio Euchologio loco proximè citato, legitur: *Si denudò ad Pontificem adducitur, qui accepto Camisso eum induit.* Phelonium enim græcè, interpretatur latine Camisum. Magrius autem in Hierolexic. dist. V. Phelonium vertit Casulam. Et Joseph Laurentius in Amalthea Onomastica eod. Verb. ponit, *Vestem Sacram sine manicis instar Sacri Patriarchalis.* Idcirco potest intelligi, Lectorem græcum in sua Ordinatione indui velle simili nostris Cottis Clericalibus, seu Sacerdotalibus Albis, vulgò Camissi. 3. Ubi prædicta forma Euchologii Allatiani dicit: *imponit quoque Episcopus Omophorium super caput ejus:* ipsemet Morinus declarat, *Omophorium* esse pallium Episcopi; cuius pallii extremitatem, quæ infra genua protenditur, super ordinandi caput imponit; & subdit hanc cæremoniam in aliis Euchologiis non legi, prout non extat in illa supracitata, quam Ivenim transcribit. 4. Tandem ex precibus Antistitis implorantis à Deo, ut det Lectori Ordinato cogitationes, & ratiocinationes iustitiæ, desumitur, officium esse præcipuum ejusdem Lectoris explicandi Legem divinam, & eam populum docendi, ut mox dicam.

Officium itaque Lectoris est quadruplex in Ecclesia Latina. Primum est studere Sacræ Scripturæ, & ejusdem libro Sacros, atque canonicos fideliter, & diligenter custodire. Hinc in Vita S. Saturnini Lectoris, ac Martyris, de quo in Martyrol. Rom. die 11. Februar. & apud Episcopum Sarnellium in Speculo Cleri Sæcul. part. 1. pag. 116. legitur, tempore Diocletiani, ac Maximiniani Imperatorum carcera-

visum, ut eis Sacros libros traderet: quod cum negasset facere Sanctus Lector, tormentis subjectus fuit; cumque latera ejus, ac pectus ferreis, pectinibus tortores crudeliter excarnificarent, aiebat, altius fodite hinc pectentibus in pectore meo, intus enim reperietis Sacros libros, quos in visceribus impressos custodio. Eadem de causa sævo martyrio cruciati fuerunt SS. Fortunatus, & Septimius Lectores, quia Scripturas Sacras, quas custodiebant, prodere iisdem Imperatoribus detrectabant, ut in eorum Actis per Episcopum Sarnellium d. part. 1. pag. 145. & 146. relatis. Secundum Lectoris officium consistit in edocendis populis rudimenta fidei, ad quem effectum Lectores tenebantur scrutari libros Canonicos, & Sacræ Scripturæ diligenter studere. Hoc probatur ratione, auctoritate, & exemplis. Desumitur ratio ex verbis formæ, quæ proferuntur ab Episcopo, dum tradit codicem tangendum in Ordinatione Lectoris; nempe *Accipe, & esto relator verbi Dei &c.* Et habiturus partem cum eis, qui Verbum Dei ministraverint. Quid est referre Verbum Dei, illudve ministrare, nisi explicare Doctrinam Christianam; catechizare, arcana fidei viva voce catechumenos docere, aliosque fideles in præceptis Dei, & Ecclesiæ erudire; ac quæ spectant ad Sacramenta instruere? Hoc munus demandabatur in primitiva Ecclesia Lectoribus; quorum opéra valde egebant Episcopi; quandoquidem quomodo baptizare poterant, vel judæos, vel ethnics, qui convertebantur ad fidem, nisi prius memoriter didicissent Orationem Dominicalem, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, præcepta Decalogi, & Ecclesiæ, ejusque Sacramenta; & alia plurima scitu necessaria, ut quis profiteri possit fidem Christianam? Hunc laborem assumebant Lectores, qui statis horis, & locis quotidie congregatos catechumenos instruebant, interrogabant, erudiebant, & verbo Dei spiritualiter pascebant; in mysteriis fidei, ut ea pos-

sent

sent comprehendere in publicis prædicationibus, quas tum Episcopi, tum Diaconi faciebant intra Missarum Solemnia, quæ quidem satis esse non poterant ad eosdem plenè docendos, ut patet ad sensum. Auctoritate hoc idem confirmatur ex traditis per Sacros Canones. In cap. *Perlectis dist. 25.* dicitur: *Ad Lectorem pertinet lectiones pronuntiare, & ea, quæ Prophetæ vaticinaverunt, populis prædicare.* Et in cap. *Cleros. 21. dist.* dictum fuerat, *Lectores à legendo, Psalmistæ à psalmis canendis vocati: illi enim prædicant populis, quid sequantur; isti canunt, ut excitent ad compunctionem animos audientium.* Et quamvis DD. disputent inter se, an Lectoribus liceat prædicare, & nonnulli teneant, quod non ob
 43 *tex. in cap. Adjicimus. 16. q. 1.* in quo statuitur, ut nullius præter Domini Sacerdotes audeat prædicare. Quod notant Salmanticenses d. *tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 3. num. 14.* tamen Valquez *disp. 236. cap. 2.* sustinet, quod sic, quia textus ille emanavit contra Laicos, vel Monachos non Ordinatos, seu meliùs intelligendus est de prædicatione intra Missarum solemnias; secùs autem de catechesi, quam ex officio facere debent Lectores ad instruendum populum in fide, & in mandatis Domini. Ideirco docere rudes Doctrinam Christianam esse proprium officium promotorum ad Ordinem Lectoratus testantur gravissimi Doctores tam antiqui, quàm moderni: Alcuinus in cap. *de Eccles. Ordin.* & Hugo de S. Victore *De Cærem. & Sacram. lib. 1. cap. 34.* quos citat Bissus in *Hierurgia Verb. Lector. num. 53.* Metaphrastes in vita S. Cypriani Antiocheni, qui ut eum initiatum Lectorem dicat, vocat illum *Sacerum præconem, & expositorum Christi Mysteriorum*, ut notatum est à nobis supra num. 9. Salmanticenses quoque d. num. 14. dicunt, quod Lectorum secundum officium est, *tradere Cathæcumenis Christianæ Religionis rudimenta.* Concordat Volpi d. *Resol. 137. num. 4.* scribens, *Lectoratus munus est, libros*

novi, & veteris Testamenti clara voce in Ecclesia recitare; primaque Christianæ Religionis rudimenta fideles docere; unde antiquitus prædicationi vacabat: Scilicet explicando, instruendo, declarando, & tanquam magister in Scholis cum facilitate docendo. Exemplis hoc idem probatur, nam de S. Synesio Martyre, quem S. Sixtus Papa Lectorem ordinaverat, ita testatur Martyrologium Romanum die 12. Decembris. *Romæ S. Synesi Martyris, qui tempore B. Sixti Papæ Lector Ordinatus, cum multos convertisset ad Christum, apud Aurelianum Imperatorem accusatus, gladio percussus Martyrii coronam accepit.* Quomodo multos convertit ad Christum? utique docendo, instruendo, verbum Dei ministrando, ac prædicationi, & explanationi Doctrinæ Christianæ incumbendo. Consimiles labores plurimi alii Sancti Lectores, & Martyres Domini perfecerunt, quorum gesta refert Episcopus Sarnelius in *cit. part. 1. lib. 3. ubi pag. 149.* jucundus recitatur eventus S. Apollonii Lectoris, qui timore Martyrii cum rogasset Philemonem gentilem virum, arte choraulem, vulgò *Suonatore di*
 44 *Piffero*, eique pecuniam dedisset, ut fingens se Apollonium diis sacrificaret, ille induta ejus Clericali veste tanto amore in Christum, & Religionem Christianam statim exarsit, ut eam strenuè confitendo coram Præsidente (qui illum in irrisionem Christianorum putans loqui, valdè ridebat) at cognita ejus constantia in fide ipsum Philemonem sibiq. adjunctum Appollonium Lectorem, (quem & timiditatis, & facti poenituerat) ad mortem condemnavit; & sic uterque coronam martyrii fuit affectus. Idipsum narrat fusè Metaphrastes, & ex eo Surius tom. 6. die 14. Decembris.

Tertium Lectorum officium est lectiones Horarum Canoniarum in Ecclesia legere; nec non Prophetias, quando in Missa sunt legendæ; prout etiam in Missarum Solemnis introitus, 45
 gradualia, alleluja, & alia de more canenda

renda cantare, & hac de causa, ut ait textus in *cit. cap. Cleros. 21. diff.* duplici nomine vocabantur Lectoratus Ordines insigniti, videlicet Lectores à legendo; & Psalter, seu Cantores à canendo. Magrius in *Hierolexic. Verbo Notarius*, qui loquitur de Sanctis Marciano, & Martyrio Lectoribus, & ait aliquando vocatos Notarios, & Cantores, quia ad eorum Officium spectabat cantare in Ecclesia; & à Legendo Lectores, à canendo Cantores, & à notis musicalibus Notarii dicebantur, teste Balsamone in *Can. 62. Trull.* quem ibi Magrius refert. Huic Officio canendi in Ecclesia, quod est proprium Lectorum, consonat id, quod legitur in Martyrologio Romano *die 5. Aprilis* his verbis: *In Africa passio ss. Martyrum, qui in persecutione Genserici Regis Arriani in die Pasche in Ecclesia cæsi sunt: quorum Lector, dum in pulpito Alleluja cantaret, sagitta in gutture transfixus est.* In honorem hujus Sancti Lectoris, ac Martyris Episcopus Sarnellius refertens ejus gloriosam mortem posuit hæc carmina:

Transfixus volucris modulantia guttura ferro,

Alleluja canens, Lector ad astra volat.

Quartum, & ultimum Lectoris Officium est benedicere panem, & novos fructus, majori cum devotione comedendos à fidelibus; quæ modo recessit ab aula; vix enim in solemnitate Paschali panis, agni, & ovorum benedictionem his temporibus fideles postulant; quamvis præteritis sæculis quoscunque fructus, & cibos benedici ab Ecclesiasticis satagerent, antequam de illis ederent; ego enim habeo Rituale antiquum impressum Venetiis Anno 1657. in quo inter plurimas comestibilium benedictiones, hæ sunt etiam: pabuli animalium, salis, hordei, siliginis, avenæ, uvarum, vini novi, iardi, casei, butyri, lactis, mellis, & similia. Hæc de Lectorum Officiis in Ecclesia Latina.

Quæ autem apud Græcos sint Officia assignata Lectoribus narrat Simeon

Thessalonicensis Archiepiscopus in Libello, seu Dialogo *De Sacramento Ordinis*, existente apud Morinum *d. part. 2. pag. 104. & seqq.* ubi in *cap. 3. pag. 108.* ita loquitur: *Sic igitur, qui Lector constitutus est, legit ab eo tempore Scripturas propter populum positas, Sacra scilicet Prophetarum, & Apostolorum oracula, à Diaconis, vel Presbyteris jussus, stans in medio, aperto capite eo modo, quo obsegnatus est. Nec hoc tantum, verum etiam Sanctuarium ingrediens ut Sanctuarii Minister, lumina accendit, ignemque offert Sacerdoti, præceditque Cereos accensos ante Sancta dona gestans; oblationes quoque, & aquam, & fervidam Sacerdoti offert; & exornat quæ ad Templum spectant; cæteraque subministrat, Hymnos quoque divinos psallentibus præcinit, sive Canonem incipit, atque ut absolute dicam, Divinorum Minister est in Templo.*

Ex his verbis studiosi possunt colligere; præter Officium legendi, idest docendi populum Sacras Scripturas, & canendi in Ecclesia, quod proprium est Lectoris etiam apud Græcos; per eos quoque junctum esse Lectoribus suis, lumina in Missa deferre, vinum, & aquam pro Sacrificio ministrare, & quæcunque in Templo sunt, vel ad illud spectant, custodire; quæ apud Latinos sunt munia Acolythorum, & Ostiariorum; unde Græci deducunt, apud se non existere hos duos Ordines, quia immixti, & uniti sunt Lectoratui; siquidem ipsorum Lectores, ut satis aperte innuit Simeon Thessalonicensis jam relatus, trium prædictorum Ordinum Officia simul adimplent, & ita asserit Christophorus Campanas Canonarcha Chii, in *Opusc. de Vi Canon. ad Can. Apostol.* quem citat, & sequitur Abbas Papadopoli in suis *Prænotionib. Mystagogic. Resp. I. num. 7.*

DECISIO XIX.

ARGUMENTUM.

Ad Exorcistatus Ordinis explanationem ostenditur : I. Dari verè Energumenos , adductis , examinatis , ac rejectis opinionibus DD. illos negantium . II. Quomodo Dæmones stent in corporibus humanis ? & an Angeli boni possint stare in ipsis ? III. Quæ , & quot sint signa ad cognoscendos veros dæmoniacos ? IV. Quas ob causas Deus permittat , homines à diabolo obsideri ? V. An Dæmones remediis naturalibus possint expelli ? VI. Probatur , Ordinem Exorcistatus semper fuisse in Ecclesia : & quæ sit ejus Materia , Forma , & Officium ? VII. Antiquitus duplex erat Adjuratio dæmonum , Solemnis , & Privata . VIII. Quatuor curiosa dubia , necessaria scitu omnibus Exorcistis , atque monita octo declarantur .

SUMMARIUM.

- 1 Exorcistæ vocabuli significatio .
- 2 Energumeni undè dicantur ?
- 3 Energima quid sit ?
- 4 M. Margaritæ Diomiræ Vita mirabilis impressa Anno 1704.
- 5 Philosophi negantes dari Energumenos ; & plures eorum opiniones .
- 6 Diabolus quomodo stet in corpore humano ?
- 7 Diabolum obsidere corpora hominum est de fide .
- 8 Melancholia , & Astrorum influxus quos effectus possint operari in homine , & quos non ?
- 9 Spirituum in obsessis dicta , ut plurimum , fallacia .

- 10 Angeli plures possunt esse in eodem loco . Et quomodo ?
- 11 Diabolus quomodo stet in corpore humano simul cum Anima ?
- 12 Diabolus non ingreditur essentiam animæ energumenum .
- 13 Angeli boni , & Animæ separatæ cur non intrent in corpora hominum viventium ?
- 14 Angelus in Sancta Sanctorum quomodo loquebatur Hebræorum Pontifici ?
- 15 Amodeæ Blondæ apparitio septem Angelorum in corporibus humanis .
- 16 Energumeni multi non veri , sed ficti .
- 17 Energumenorum cognoscendorum signa .
- 18 Lutheri absentis mors manifestata ab Energumenis .
- 19 Græcè , vel Latine loqui ignarum hominem , signum est dæmoniacum esse .
- 20 Monialis scientiis imbuta à diabolo , manifestata à Beato Joanne à Cruce .
- 21 Voces inconditæ , & ululatus signa Energumenorum .
- 22 Puella obsessa nihil comedens per dies 82 .
- 23 Nomen JESU , ac preces Energumeni abhorrent .
- 24 Diabolum obsidere homines Deus permittit ob peccata . Exempla .
- 25 Veniales culpæ aliquando sunt causa Energumenismi .
- 26 Imprecationibus parentum filii obsessi à diabolo .
- 27 Judicia Dei imperisrutable circa Energumenos .
- 28 Remediis naturalibus an dæmones expelli possint à corporibus ? Exempla .
- 29 Hebræorum Exorcistæ ex Josepho Judæo . Et ex Actibus Apostolorum .
- 30 Dæmones non ejiciuntur à corporibus directè per remedia naturalia .
- 31 Indirectè quidem , & hoc dupliciter .
- 32 Exorcistatus Ordo semper fuit in Ecclesia .

- 33 *Ejus Materia, & Forma quæ?*
- 34 *Officium Exorcistæ expellere dæmones de humanis corporibus.*
- 35 *Energumenorum adjuratio antiquitūs alia solemnīs, alia privata.*
- 36 *Energumenis olim an daretur Eucharistia?*
- 37 *Exorcizatio semper facta super obsessis.*
- 38 *Græci Oleo Sancto Energumēnos ungebant.*
- 39 *S. Martini charitas erga obsessos. Item sancti Augustini, & sancti Ambrosii.*
- 40 *Exorcizabantur olim omnes baptizandi ab Exorcistis.*
- 41 *Exorcizare an possint, qui non sunt Exorcistæ?*
- 42 *Exorcistæ an egeant licentia Ordinarii ad Exorcizandum?*
- 43 *Exorcismi Ritualis Romani uti debent Exorcistæ.*
- 44 *Psalmus Exurgat Deus &c. terribilis contra Dæmones.*
- 45 *Sanctorum Reliquiæ potentes sunt ad pellendum diabolū.*
- 46 *Exorcistæ cavere debent octo, quæ hic notantur.*

DE Exorcistatus Ordine in præsentī est differendum, qui tertius est inter minores: verū quia pauca de eo sumus dicturi circa ejus existentiam, quæ notissima est etiam in primitiva Ecclesia; & pauciora circa ejusdem Materiam, & Formam; cū utraque inalterabilis servata sit quocunque tempore, ut infra videbimus; idcirco pro majori intelligentia Officii hujus Ordinis, quod est adjurare Dæmones, siquidem Exorcista idem est ac adjurans, & increpans, ut ex S. Isidoro notant Durandus in *Ration. Divin. Offic. lib. 2. cap. 6. n. 1.* Alcuinus de *Divinis Offic. in cap. De Tonsura Cleric. & Bissus in Hierurgia Verb. Exorcista. n. 228.* præmittenda, & examinanda sunt quinque:

1. *Qui sint? & an verè dentur Energumeni?*
2. *Quibus signis Energumeni cognoscantur?*

3. *Quas ob causas Deus permittat Energumēnos?*
4. *An Diabolus expelli possit ab humanis corporibus per remedia naturalia?*
5. *Quæ sit Materia, Forma, & Officium Exorcistatus? quibusque cautelis sit exercendum?*

Quo ad Primum. Energumeni vox venit à verbo græco *ἐνερμεν*, quod significat permovere, agitare; & denotat homines, qui obsessi à Diabolo, ab eo agitantur; & hi nominantur etiam Dæmoniaci, Atreptitii, infessi, obsessi, & Dæmonium habentes; ut ait S. Mattheus cap. 8. *Vers. 27.* communiter autem Energumeni; & ideò *Energima*, idest *diabolica obsessio*, definitur, ut fit: *Vexatio homini illata à Diabolo, immediate, & localiter, intra corpus ejus, existente, ac operante, illudque ad tempus subigente.* Ex qua definitione deducitur, duo esse necessaria ad constituendum verum Energima; & ad faciendum verum Energumenum. Unum est, quòd Diabolus ingressus sit corpus hominis, & in eo resideat localiter, non ut forma in subiecto; sed ut motor in mobile. Alterum, quòd vexet, agitet, & molestat corpus humanum, intus illud permanendo; undè fit, ut qui vexantur à diabolo extra corpus, prout contingit Beato Job, S. Antonio Abbati, aliisque pluribus; quos exteriores molestias passos esse à diabolo Historiæ narrant, & ut novissimè legitur in Vita Vener. *M. Margaritæ Diomiræ cap. 16. & 17.* impressa Venetiis apud Andream Poleti Ann. 1704. hi, inquam, non sint neque dici possint Energumeni, ut latè differit Gisbertus Voetius *Select. disput. part. 1. de Energum.*

Nihilominus, quamvis infinita prope modum sint testimonia tum Scripturæ Sacræ, tum Historiarum Ecclesiasticarum, & profanarum, quibus probatur verè dari Energumēnos, & homines infessos, ac obsessos à Diabolo; non defuerunt Philosophi hanc evidentem veritatem negantes, & attribuentes causis naturalibus operationes.

nes inſolitas, quas Dæmoniâci operantur. Alii dixerunt, eas provenire à melancholia, quæ attrahit, & cumulat humores corporis atroces, & violentos; ex quibus melancholicus agitur, in furoremque pellitur, ac mira operatur; Ita Levinus Lemnius *De oculi natur. Mirac. lib. 2. cap. 2.* & alii, quos citat Voetius *d. part. 1. Problem. 2.*

Alii operationes miras, quas faciunt Energumeni, tribuunt influentiæ Astro-
rum, ita ut ab illis cœlestibus corporibus per suos influxus proveniat virtus, & potestas vaticinandi, peregrinis linguis loquendi, & alia inſolita peragendi; cuius opinionis plures citantur à sancto Hieronymo in *Matth. cap. 4.* & ita sentisse proficitur Petrus Pomponarius in *lib. de Incantation. cap. 10. supposit. 6.* & idem repetit *cap. 12.* loquens de Variis, Sibyllis, ac Dæmoniâcis. Alii, subtilioribus speculationibus fingunt, quasdam intelligentias superiores, & mentes cœlestes; easque (ajunt) illabi intellectu hominis agenti, & hoc modo ipse homo adaptari ad multa, quæ supernaturalia videntur operanda. Ita Andreas Cattaneus Imolenſis in *Tract. de caus. mirabil. effect.* apud Hieronymum Magium *lib. 4. Miscellan. cap. 11.* Alii opinati sunt, non esse Dæmones obſidentes corpora Energumenorum, & in eis loquentes, & operantes, sed esse animas Defunctorum, quæ proinde sæpè sæpius revelant secreta multa sibi dum viverent cognita, & petunt aut suffragia, aut restitutiones fieri, aut alia bona præbent documenta; quorum auctor diabolus esse non potest. Hanc opinionem vocat vulgarem Cœlius Rhodiginus *lib. 2. cap. 13.* & eam tenuisse Judæos ostendit Josephus Flavius *de Bello Judaico lib. 7. cap. 33.* Alii verò negant Energumenismum ea ratione, quia, inquit, capere non possunt, quomodo
6 Diabolus possit stare in corpore humano unâ cum anima illud informante; quandoquidem Anima rationalis est tota in corpore, & tota in qualibet ejus parte. Ergo non est ibi Dæmon, tum quia non potest esse simul in eodem lo-

co cum anima, ex doctrina D. Thomæ *1. part. q. 52. art. 3.* docentis plures spiritus non posse esse simul in eodem loco: tum etiam quia operationes animæ confunderentur cum operationibus Dæmonis. Ulteriùs, quia diabolus non potest illabi animabus hominum, nec intra eas esse, quia hoc proprium est solius Dei, & tandem quia si id possibile esset diabolo, etiam Angeli boni intrarent, & obſiderent corpora hominum viventium; imò etiam animabus separatis licitus esset talis ingressus; & de utroque nullum est testimonium, & nunquam legitur fuisse factum. Ex his igitur, ac similibus rationibus negant Energumenismum, & opinantur, dari non posse homines obſessos à Diabolo.

Contrarium tamen est omninò asserendum, quia de fide est, diabolum intrare corpora hominum, & dum degit intus in eis, illos vexare, prout pluribus in locis testantur SS. Evangelistæ, referentes ejectiones Dæmonum, quas faciebat Christus Dominus, sua divina potestate, & ejus Apostoli, ac Discipuli in ejus nomine; prout legitur apud S. Matthæum *cap. 8. Vers. 16.* ibi: *Vespere autem facto obtulerunt ei multos Dæmonia habentes, & ejiciebat spiritus verbo.* Et *Vers. 28.* Cùm Christus venisset trans: fretum in regionem Gerasenorum subdit Evangelista: *Occurrunt ei duo habentes Dæmonia de monumentis exeuntes, sævi nimis &c.* Dæmones autem rogabant eum, dicentes: *Si ejicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum.* Et ait illis, *Ite: At illi exeuntes abierunt in porcos.* Idem narrat S. Marcus *cap. 5. à Vers. 1. & seqq.* Et S. Lucas *cap. 8. Vers. 26.* Et in aliis locis multis constat à Christo Domino liberatos fuisse Dæmoniâcos; imò ab Apostolis, & Discipulis ejus, de quibus S. Lucas *cap. 10. Vers. 17.* *Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes: Domine, etiam Dæmonia subſcitiuntur nobis in nomine tuo.* De Divo Petro habetur in Apostolorum Actibus *cap. 5. Vers. 16.* *Concurrerebat autem & multitudo vicinarum*

varum civitatum Jerusalem, afferentes egros, & vexatos à spiritibus immundis, qui curabantur omnes. Et de Philippo Diacono ibid. cap. 8. Vers. 7. Multienim eorum, qui habebant spiritus immundos, clamantes voce magna exibant. Et de aliis Apostolis sæpè; adeout nefas sit de hac veritate dubitare, quam fatentur omnes Patres, Concilia, Theologi, & tot illustres Scriptores, qui de Energumenis integros tractatus ediderant; & factis, ac exemplis Sanctorum eam confirmarunt usque in præsentia tempora, demonstrantes fuisse jugiter apud fideles quarumcunque nationum signum illud, quod Christus Dominus promisit, dum dixit Marc. cap. 16. Vers. 17. Signa autem eos, qui crediderint hæc sequentur: In nomine meo Dæmonia ejicient.

Neque vim aliquam habent Philosophicæ rationes supra adductæ ad suadendum non dari Dæmoniacos, seu 8° Energumenos. Ad primam enim respondetur, & ad secundam, quòd etsi melancholia, & Astrorum influxus habere possint vim caufandi in aliquibus hominibus affectus, & symptomata iis similia, quæ veri Energumeni patiuntur; falsum tamen est, causas naturales, quæcunque illæ sint, efficere posse, ut homines loquantur linguis peregrinis, quas nunquam didicerunt, aut prædicant, vel agnoscant futura, aut absentia; est enim falsissima doctrina illa Philosophorum docentium, scire nostrum esse reminisci; & nihil esse in nostra mente, quod non fuerit in sensu; nihil in lingua, quod in mente non fuerit. Ad Tertiam de Intelligentiis, Mentibusque cœlestibus, à quibus, ajunt, intellectum hominum recipere cognitionem, & motum extraordinaria dicendi, vel operandi, respondetur esse manifestum errorem; quia vel nomine dictarum Intelligentiarum, & Mentium intelligunt Angelos bonos, atque beatos, & ecce hujus assertionis impietas; eùm Energumeni sæpè absurdissima dicant, & faciant, quæ talibus Mentibus sine blasphemia adscribi non pos-

sunt; vel intelligunt Angelos malos; & confitentur dari Energumenismum, etsi integram ejus causam non confiteantur. Ad Quartam de Animabus defunctorum patet incongruitas: nam vel sunt beatæ? & impium, ac indignum est illis adscribere actiones turpes, quas dæmoniaci agunt. Vel sunt damnatæ? & hæc habere non possunt scientiam, aut virtutem talem, qua Energumeni erudiri valeant. Vel sunt in statu medio? & iisdem adaptatur hæc ultima ratio, & ulterius hæc non intersunt hominibus, ut eos torqueant; sed ut ab eis auxilium obtineant. Nec relevat, quòd aliquando vel ipsi spiritus hominem obfidentes asserant se tales esse, quia decipiunt: vel revelationem faciant aliqujus rei soli defuncto notæ; nam multiplicitèr id dæmones scire possunt; vel quòd aliquando multa utilia mo-
9 neant; quia etiam talia iidem dæmones præstant ad magis decipiendum, & perendum.

Cæterùm quòd ad Quintam, & Ultimam (quæ est de subtilioribus Quæstionibus tum apud Philosophos, tum apud Theologos utriusque Scholæ, ut videre est apud Salmanticenses tom. 2. part. 2. in tract. de Angelis quæst. 52. disp. 2. dub. 9. & 10. qui Angelicum Doctorem sequuntur; & apud Mastrium in lib. Physic. disp. 11. quæst. 7. num. 101. ubi secundùm Scoti doctrinam disputat, An plures spiritus possint esse simul in eodem loco) juxta præfatos Doctores respondetur, non esse impossibile, nec inconveniens, quòd sub diversis respectibus plures Angeli sint simul five boni, 10 five mali in eodem loco; & per consequens, quòd iidem possint stare in humano corpore simul cum anima. Et circa hunc casum, de quo nunc differimus, diversus est modus essendi, nam Anima stat in corpore tanquam forma illud vivificans; & hic modus non est possibilis dæmoni, ideò stat ipse in corpore coexistenter exercendo vires omnes corporales pertinentes ad motum localem ejusdem corporis; & movendo omnia organa ejus ad actus exteriores.

similes ad illos, quos ipsa Anima elicit
 11 in corpore suo. Nec ex hac coexistentia dæmonis in corpore cum anima illud informante confunduntur actiones ipsius Animæ, & diaboli; quia iste non habet potestatem in ipsam animam; idest in intellectum, & voluntatem illius directè; sed indirectè tantum, quatenus potest agere, & agit in corpus, ac sensus corporeos, quos ipsa Anima informat; & idèd aliæ sunt operationes, quæ proveniunt ab intellectu, & voluntate hominis obsessi à diabolo: & aliæ, quæ operatur ipse diabolus in eodem homine; nam diabolus operatur secundum imperium voluntatis suæ adhibendo organa corporea ejusdem hominis tanquam superior, & potentior in natura; nullam tamen inferendo violentiam Animæ ejusdem corporis, in quo insidet. Et ex his resolvitur alia objectio, quòd diabolus videatur illabi animabus, & esse intra illas, quod est
 12 proprium Dei; siquidem diabolus non ingreditur essentiam animæ rationalis, quæ cum sit simplex, & incorporea, nec habeat dimensiones quantitatis; nihil in ea esse potest, nisi illud, quod dat ei esse, idest Deus per virtutem suam; ut plenè tractant sanctus Augustinus de Eccles. dogmat. cap. 50. & Beda super illud Act. Apost. cap. 5. *Anania cur tentavit Sathanas cor tuum*. Salmanticenses, & Maftrius locis supracitatis; ubi obijciunt illud Jo: 13. quod *post bucellam introivit Sathanas in Judam*, non quidem in corpus, sed in animam; nam dant resolutionem, & est, intrasse in animam non substantialiter, sed per effectum malitiæ, suggerendo eidem Præceptoris, ac Domini sui prodictionem.

Tandem Ad ultimum, quòd non legantur exempla de infessione Sanctorum Angelorum, vel animarum separatarum in corporibus hominum viventium, respondetur, id evenire non ex impossibili, sed ex Divina Voluntate, quæ tales ingressus fieri non vult: quòd si vellet præcipere, & ordinare, ut fierent, possent & Angeli boni, & animæ de-

functorum ex iisdem rationibus, quibus Dæmones, Deo permittente, obsident hominum corpora, eadem & ipsi introire, organa movere, & alia, quæ ad motum localem pertinent, peragere; prout de Angelo, qui intra Sancta Sanctorum in corpore humano, & voce humana loquebatur Summo hebræorum Pontifici philosophatur Cornelius à Lapide *commentar. in Levitic. cap. 16. sub Vers. 2.* In Vita venerandæ Matris Amodeæ Blondæ, sancti Francisci de Sales spiritualis filix, legitur cap. 4. pag. 42. septem juvenibus peregrinis eleemosynam petentibus, & quasdam plagas in suis corporibus curari flagitantibus ipsam benignè, ac liberaliter succurrisse, tunc unum ex eis gratias agentem dixisse, quando ò Amodea, ad patriam nostram veneris, rependemus vicem. Esto devota
 15 septem Angelorum Throno immaculati Agni adstantium. His dictis discessere; & eos fuisse septem Angelos testatur historia. Cur ni in septem corporibus humanis, & plagatis tunc introgressi? Videatur Suarez in 1. p. D. Thom. tom. 1. disp. 13. sect. 4.

Quò ad Secundum: Notanda, & referenda sunt signa præcipua ad cognoscendum, an quis verè sit Energumenus? multi enim vel ex infirmitate mentis, vel ex malitia fingunt, se obsessos à Diabolo; etsi id verum non sit. Exemplificat Schottus in Physica Curiosa lib. 4. cap. 9. de quadam muliere, quæ multis signis, ac clamoribus se diu Energumenam ostenderat; quam tamen pius Sacerdos cognovit stultitia potius, quàm Dæmonis obsessione laborare: super illam enim ad exorcizandam ei adductam, clavem suam domesticam ferream velo obvolutam super caput posuit; ipsa autem imaginata eam esse alicujus Sancti reliquam, clamare cepit, crucior nimis, crucior: aufer te quod imposuisti. Et de alia puella, quæ pariter fingeat se Dæmoniacam, quia ejus frater recusaverat serica veste eam ornare. Ego ipse de Novitia Moniali, quæ cupiens de Monasterio exire, se à Dæmone vexatam simulabat, notavi

notavi in meis Decisionibus *de Ven. Eucharistiæ Sacram. Decif. 30. num. 30.* Idcirco non ita de facili debent Exorcistæ credere, omnes clamores emittentes esse Dæmoniacos; siquidem *pravum est cor hominis, & inscrutabile. Jerem. 17. 9.* & præcipue mulierum, de quibus scriptum est: *Brevis omnis malitia super malitiam mulieris. Eccles. 25. 26.* Sunt itaque attendenda signa urgentia, quorum

- Primum est, quando qui se obsessum asserit, revelat occulta, seu absentia. Hoc est signum urgens; quia cum spiritus hominis scire non possit ex sua naturali, vi, vel scientia quæ in longinquis partibus aguntur; vel quæ ignota sunt omnino, & occulta, necesse est, (quando non adsint probationes, fieri à Deo, vel à bonis Angelis revelationes illas) Dæmonem in Energumeno insidentem eas facere; & ita haberi probabile signum, quod obsideat hominem, ex cujus ore, vel res absentes, vel res occultæ revelantur. Hujusmodi Signum, dederunt energumeni, qui licet absentes revelarunt mortem Martini Lutheri, & narrarunt omnes Dæmones reliquisse ex abrupto obsessorum corpora, ut sepulturæ ejusdem Lutheri eorum amicissimi adstarent, prout ex pluribus auctoribus notavi in *tract. de Extrem. Unct. Decif. 62. n. 20. in fine.*

- Secundum Signum est, linguarum peregrinarum peritia, & locutio, quas loquens nunquam didicit; cum enim naturaliter fieri non possit, ut quis loquatur illa idiomata, quibus non studuit; vel si quis scientiarum se possessorem demonstret, quarum acquisitioni non vacavit; deducitur argumentum Energumenissimi; (nisi vel ex Dei speciali gratia; vel ex boni Angeli ope eas provenire noscatur.) Hoc Signo frequenter cogniti sunt homines à Dæmone vere obsessi. De aulico Imperatoris Constantii, narrat S. Hieronymus in Vita S. Hilarionis, loquente perfectissime Syro idiomate, etsi linguam Francam, & Latinam tantum sciret; ex quo S. Hilarion apprehendit, Aulicum prædictum dæ-

moniacum fuisse. Idem de muliere Mediolanensi adducta ad sanctum Bernardum, quæ nunc Italica, nunc Ibera lingua loquebatur, ut habetur in vita ejusdem sancti *lib. 2. cap. 4.* Puellam, quam exorcizavit sanctus Norbertus, Cantica Cantorum memoriter recitasse: & tum Latina, tum Teutonica lingua interpretatam esse, scribit Sigebertus in *Chronica ad Annum Christi 1122.* De alia puella, quæ nec legere, nec scribere sciebat, & tamen Græcè, & Latine loquebatur, testatur Majolus *tom. 2. colloq. 3* & de puero ita similiter loquente, quamvis easdem linguas ignorante, refert Ferne- lius *lib. de abditis rer. conf.* His concordat id, quod legitur in Vita Beati Joannis à Cruce, impressa in principio ejus Operum Spiritualium §. 6. de quadam Moniali, quæ credebatur habere scientiam insulam, adeo erudita erat in omnium scientiarum genere, & præcipue in exponenda Scriptura Sacra, summa eam audientium personarum cum admiratione; sed illam cum Beatus Joannes ex obedientia Superiorum visitasset, cognovit obsessam esse à dæmone, cujus opem mira loquebatur; jussusque Beatus ipse illam exorcizare, non absque multo labore, jejuniis, & pœnitentiis, à malo dæmone liberavit.

Tertium Signum constituunt barbaræ, & inconditæ voces, clamores, & ululatus belluini; horribilis, & truculentus vultus, membrorum stupor, & functionum ferè omnium vitalium privatio; perpetua quædam somnolentia, summa inquietudo, & è contra vires in corpore humano non ordinariæ, ita ut rumpant vincula, & catenas, onera gestent, ad quæ hominum robur non sufficit, reptent muros, summa currant agilitate, voracitas, atque bibacitas prorsus exotica, atque similia. Hæc signa collecta sunt ex Historiis, & referuntur exempla plurima à Scriptoribus, qui tractant de Dæmoniacis. Narrat Theodoretus, in *Hist. SS. Patrum sect. 13.* quod fuit obsessus, qui tametsi uno die triginta gallinas absumeret, famem satiare non poterat. Palladius ve-

rò in vita Macarii Abbatis notat, alium fuisse energumenum, qui trium modiorum panes una vice devorabat. E contra totalis abſtinentia à cibo ſignum eſt obſeſſionis à diabolo. Legat ſtudioſus exemplum puellæ dæmoniæ, quæ diebus 82. ope dæmonis nihil guſtavit, de qua Morinus *de Sacr. Pœnit. lib. 6. cap. 7. num. 19.* & de eadem Cabafutius *ad Concil. Illiberit. can. 29.* ubi num. 16. cauſam dicit, cur eam diabolus obſederit. Siegbertus *in Chronic. ad Annos 697.* ſcribit, Geilam Franconiz Duciffam (quæ jufferat occidi S. Hilianum ſuadentem Duci, ut ipſam, quæ erat fratris conjux, dimitteret,) à dæmone correptam ita illam à malo ſpiritu eſſe tortam, ut à multis teneri vix poſſet, & tandem poſt multos corporis temporales cruciatus, ad æternos animam emiſiſſe.

Quartum Signum cenſetur probabile inhabitantis dæmonis in hominibus, ſi obſeſſi renuant proferre nomen JESU, 23 invocare DEUM, recitare pſalmum *Miferere mei DEUS*, aut *Qui habitat*, aut alias pias orationes. Item ſi ad prolationem nominis JESU, aut Sanctorum aliorum, ad præſentiam rerum Sacrarum, ad Signum Sanctæ Crucis, ad exorcifmos intentatos, aliaque ſimilia exhorreſcunt, terrentur, concutiuntur, impatientes ſunt, blaſphemant, & fugiunt: ſic enim experientia frequentiffima docet, & ex his ſignis sæpè obſeſſi cognoscuntur; quia conſtat dæmones ſimilia horrere, ut paſſim apud DD. & præcipuè apud Zacchariam Vicecomitem *in Complem. Exorciffæ part. 1.* ubi ſigna XXV. colligit; & proponit ad detegendos Dæmones in humanis corporibus inſidentes, eademque tranſcribit Schottus *in ſua Phyſica Curioſa diſt. libr. 4. cap. 9. §. 3.* ubi prudenter in fine advertit, eadem ſigna non eſſe infallibilia, nec ſemper probabilia verorum Energumenorum; quoniam multa eorum exhibentur etiam à falſis Energumenis vel malitia moti, vel atra bile, aut aliquo violento morbo affecti.

Quò ad Tertium: Si quærimus cau-

ſas, propter quas Deus permittat, homines evadere Energumenos, & in eos 24 ingredi Diabolum? pii Auctores notant ſequentes: Prima eſt ob ſcelera, quæ ab iſdem hominibus committuntur. Hinc Rex Saul à maligno ſpiritu obſidebatur, quando furebat in Davidem cytharam pullantem 1. Reg. 15. utique ob propria peccata, & præcipuè ob invidiam in eundem benemerentem juvenem. Etiam Nabuchodonoforem ob peccatum ſuperbiæ fuiſſe à Dæmone abreptum exiſtimarunt SS. Hieronymus, & Epiphanius. Ex Maria Magdalena Chriſtus ejecit ſeptem dæmonia. Marc. ult. Verſ. 9. quæ utique propter peccata eam obſederant, ut interpretes volunt. Divus Paulus 1. Cor. 5. 4. tradidit Satanæ quemdam Corinthum propter commiſſum inceſtum. Item Hymenæum, & Alexandrum propter blaſphemiam, ut legitur 1. Timoth. 1. ult. Narrat S. Bernardus in Vita S. Malachiæ, Sanctum hunc Hiberniæ Primatem à quodam petulante Simiam eſſe appellatum. Ipſe Sanctus edoctus non reddere maledictum pro maledicto, obmutuit; & non aperuit os ſuum. Sed Dominus non oblitus ſermonis ſui, quem dixerat: *Mibi vindictam, & ego retribuam*: eadem die homo ille arreptus eſt à diabolo, & diris cruciatus tormentis. Exercitus Pipini Francorum Regis cùm devaſtaſſet Villam, quæ ad S. Auſtregeſium ſpectabat, milites plurimi à dæmonibus invaſi dentibus ſeiſpſos lacera- bant, & ſe in ignem injecebant, teſte Divo Antonino *in Chronic. part. 2. tit. 13. cap. 6. §. 5.* Poſt mortem ſancti Gerardi Sagredi Epifcopi, & Martyris nefandus quidam in convivio ſedens illudebat Sancto Dei; ſed protinus à Dæmonibus arreptus, carnem propriis dentibus mordens vitam exhalavit, ut apud Arnoldum *in vita ejuſdem Sancti cap. 21.* alia conſimilia exempla reperiet curioſus Lector apud Bagattam *in Admirand. Orbis Chriſtiani tom. 2. lib. 2. cap. 2. §. 8. per tot.*

Non ſolùm autem ob ſcelera gravia, de quibus ſupra, permittit Deus, ho- mines

25 mines à Dæmonibus obsideri, sed ali-
 id, quod narrat Cassianus *collat. 7. cap.*
27. de Abbate Moyse, quem propter
 impatientiam, & durius prolatum ver-
 bum diabolus possedit; & quod scribit
 S. Gregorius de quadam Virgine Mo-
 niali, quæ ob levem culpam gulæ fuit
 à Diabolo obfessa. Idem accidit, cuidam
 Monacho eò quod in Oratione distra-
 ctus esset, ut scribitur in Sancti Ber-
 nardi Vita *lib. 2. cap. 1.* In Sæculis Bene-
 dictinis legitur *tom. 2. ad Anno 664. pag.*
502. unum ex Monachis iussu Ravenge-
 ri Abbatis Diaconatus Ordinem ab Epi-
 scopo Trajactensi suscepisse; sed quia fi-
 bulam auream, quam surripuerat, apud
 se retinebat, statim post ordinationem eum
 Diabolus arripuit, & graviter vexavit,
 donec ejus socii, hortatu Abbatis, ex ejus
 ore piscati sunt Confessionem prædictæ
 culpæ; pœnituit, & à Diabolo libera-
 tus fuit.

26 Porro etiam ob aliena peccata finit
 Deus homines à Dæmone invadi, &
 torqueri, ut docent exempla illorum fi-
 liorum, quos ob malam imprecationem
 parentum Diabolus arripuit. Apud Sa-
 rium habetur in vita S. Zenonis Mar-
 tyris *die 25. Maii*, quod quædam ma-
 ter, cum febricitanti filio poculum ali-
 quoties præbuisset, nec filius petere desi-
 steret, impatiens effecta iterum dedit po-
 culum dicens, *bibe Dæmonium*. Oh hor-
 ror! Statim Filium obsedit Diabolus, &
 diù dirè vexavit. Puerum hunc post mul-
 tum temporis delatum fuisse Florentiam
 ad Ecclesiam S. Zenobii Episcopi, & me-
 ritis hujus Sancti fuisse ab obsessione Dia-
 boli liberatum, narrat etiam Bagatta *d.*
tom. 2. lib. 5. cap. 4. §. 4. num. 11. in
 quo S. plures perniciosos effectus maledi-
 ctionum, quæ à genitoribus in filios pro-
 feruntur, cumulat.

27 Aliquando tamen absque ulla actuali
 culpa homines à Diabolo possidentur ex
 Dei inscrutabili judicio, ut observat S.
 Hieronymus in *Epist. ad Paulam de*
Dormitione Blesillæ, ubi ait, divinæ dis-
 positionis arcanis relinquendum esse, quod
 stimuli, trimulivè & ubera materna

lactantes à Dæmonio corripantur; &
 hoc idem scribit S. Jo: Chrysostomus
 in *lib. de Provid.* Certum est autem,
 quòd etiam ex his lacrymosis eventibus
 multa bona exhauriuntur, nam præter
 cætera discimus, ultra corpora, & ani-
 mas nostras esse alios spiritus, quos
 olim Saducæi, & nunc Athei negant;
 & ulterius cognoscimus, quàm mise-
 rum sit, Dæmonis servituti se per peccat-
 um subijcere; & is quam tyrannidem
 exercebit in inferno contra homines, quos
 tam miris, & diris modis vexat in hac
 vita.

Quo ad Quartum: Plures sunt scripto-
 res autumantes, expelli posse Diabolum
 è corporibus obsessis virtute rerum natura-
 lium; nam præter exemplum Juvenis
 Tobiae, qui instructus à S. Raphaelè
 suffitu, seu fumo jecoris, & cordis pi-
 scis fugavit Dæmonem ab ædibus Sa-
 ræ Sponsæ suæ, ut habetur *Tob. cap.*
8. Apud hebræos erant exorcistæ, qui
 quadam radice, & verbis per Regem
 Salomonem traditis, profitebantur ar-
 tem pellendi Dæmones; & de iisdem
 Josephus *lib. 8. Antiquitatum cap. 2.* sic
 testatur: *Præstitit autem Deus, ut etiam*
contra Dæmones artem, ad utilitatem
hominum, & eorum curas (Salomon)
edisceret: & incantationes instituit, qui-
bus ægritudines soleant mitigari. Mo-
dos autem conjurationum, quibus obsi-
di Dæmones, ne denuò redeant, effu-
gantur, invenit. Et hæc cura hæcenus
apud nos multum prævalere dignosci-
tur. Vidi etenim quendam Eleazarum
de gente nostra, præsentè Vespasiano, &
ejus filii, & Tribunis, alioque simul
exercitu, curantem eos, qui à Dæmoni-
bz vexabantur. Modus autem medici-
næ fuit hujusmodi. Intulit naribus ejus,
qui à Dæmone vexabatur, annulum ha-
bentem subter signaculum radicem à Sa-
lomone monstratam; & deindè Dæmo-
nium per nares odorantis abstraxit,
& repenti cecidit homo. Postea conju-
rauit eum, juramentum objiciens Sa-
lomonis, ne ad eum denuò remearet,
idest cantica, quæ ille composuit, edicens
super eum. Volens autem satisfacere,
 V & pro-

& probare præsentibus Eleazarus hanc
 se habere virtutem, ponebat ante eos
 aut calicem aqua plenum, aut pelvim;
 & Dæmonio imperabat, ut egressus ab
 homine, hæc everteret, & videntibus
 præberet indicium, quod hominem reli-
 quisset. Hæc Josephus de illo Eleaza-
 ro Exorcista Judæo sui temporis. Eam-
 dem artem Exorcizandi profitebantur
 & illi septem fratres Judæi filii Scævæ
 Principis Sacerdotum, qui erant Ephe-
 si, dum ibi pervenisset Divus Paulus,
 de quibus ita loquitur S. Lucas in *Actib.*
Apost. cap. 19. Vers. 14. Tentaverunt au-
tem quidam de circumcumbentibus Judæis
Exorcistis invocare super eos, qui ha-
bebant spiritus malos, nomen Domini
JESU dicentes: Adjuro vos per JE-
SUM, quem Paulus prædicat. Erant
autem quidam Judæi Scævæ Principis
sacerdotum septem filii, qui hoc facie-
bant. Respondens autem Spiritus ne-
quam dixit eis: JESUM novi, & Pau-
lum scio, vos autem qui estis? Et insi-
liens in eos homo, in quo erat Dæmonium
pestimum, & dominatus amborum inva-
luit contra eos; ita ut nudi, & vulnerati
effugerent de domo illa. Itaque prædictos
Judæos, quos Dæmonium percussit, &
laceravit, fuisse Exorcistas radicibus ar-
borum, & incantationibus Salomonicis
utentes, demonstrat Cornelius à Lapi-
de, alique Sacri Interpretes in d. Act.
Apost. 19. 14. nec non Menochius super
iisdem Actib. lib. 2. cap. 26. num. 5. Sco-
tus autem in d. Physica Curiosa lib. 4. cap.
15. §. 2. plures Scriptores allegat, recen-
sentes plurimas herbas, inter quas sal-
viam, anhetum, fœniculum, allium,
rutam caprariam, & alias, nec non lapi-
des vim, & virtutem habentes, ut ipsi
opinantur, Dæmones pellendi, de qua re,
& opinione videndi Valesius in Sacra
Philos. cap. 28. & Tholosanus in Syntag.
Jur. lib. 34. cap. 22.

Cæterum doctissimus inter Medicos
 Zacchias in *Q. Q. Medicolegal. lib. 4. tit. 1.*
 30 *q. 5. à num. 25. & seqq. constanter tenet,*
 nullum posse esse remedium naturale de
 directo contra Dæmones, & conse-
 quenter nulla arte, nulloque remedio,

nisi supernaturali, ex obsessis corporibus
 Dæmones ejici posse; ea ratione quia
 omnis curatio per suum contrarium fie-
 ri debet: at Dæmonibus, quatenus sub-
 stantiæ spirituales sunt, & metaphysi-
 cæ, nihil corporeum naturale, aut
 physicum contrarium esse potest, sunt
 enim contraria sub eodem genere, ideo
 nulla curatio artificialis esse potest ad
 Dæmonia ejicienda. Nec obstat, si di-
 catur, quod aliquando etiam Exorcistæ
 Ecclesiastici utuntur suffitu herbarum,
 & lignorum ad expellendos Dæmones,
 ut tradit Mengus in *Flagell. Dæmon.*
Dec. 3. 4. & 6. Nam respondetur, ta-
 les suffitus fieri potentes ad hunc effe-
 ctum operandum duplici respectu. Pri-
 mus est, quod tanquam remedia natu-
 ralia diminuunt humores melancholicos,
 quibus utitur Diabolus ad magis vexan-
 dum obsessum; & ex tali diminutione
 alleviatur à molestia causata in agita-
 tione eorum humorum. Alter est, quod
 iidem suffitus, aliaque naturalia remedia
 sociantur Exorcismis, precibus, & cæ-
 remoniis à Sancta Ecclesia institutis ad
 abigendos Dæmones, & sic induunt
 quandam supernaturalem virtutem; qua
 ipsi Dæmones devicti constringuntur ex
 corporibus humanis exire; sicque fit,
 ut physica remedia dicantur huic ejectio-
 ni prodesse, ut disserit idem Zacchias
 d. q. 5. num. 30. Delrius *Disquis. Magic.*
lib. 2. q. 30. sect. 3. & lib. 6. cap. 2. q. 3.
sect. 2. latè Scotus in Physic. Curiosa
lib. 2. cap. 40. per totum; ubi plurimos
 DD. ita scribentes citat, qui respondent
 exemplo fumi, quo Tobias fugavit Dæ-
 monium juxta monitionem S. Raphaelis,
 nam relatis variis opinionibus, vo-
 lunt habuisse virtutem partim natu-
 ralem, partim supernaturalem à Deo indi-
 tam Serarius, Justinianus, & Celada
 in *Comment. ad d. cap. 8. Tobie*, nec
 non P. Eusebius Nierembergii in *Phi-*
losophia Curiosa part. 1. lib. 1. cap. 49.
 & Joannes Niderus in *Malleo Malefic.*
cap. 12. Ad operationes illius Eleazari,
 quem refert Josephus *lib. 8. Antiquit.*
cap. 2. respondent DD. fuisse ex pacto
 Dæmonis, non ex radice, seu ex Exor-
 cismis

cismis per Salomonem compositis: potius autem ex adjurationibus Rabbino-
rum arti Magicæ studentium, qui &
ipsi alios instruebant in eadem arte, &
tales extitisse filios Scevæ Principis Sa-
cerdotum. Ratio evidens est, quia post
publicatum Evangelium tota virtus ex-
pellendi Dæmonia reservata erat Sanctis-
simo Nōmini JESU, & Exorcismis Ec-
clesiæ, ut latè demonstrant Delrius *cit.*
lib. 2. g. 30. sect. 2. & Scotus *d. lib. 4. cap.*
15. §. 5.

Quò ad Quintum: Ut ad Exorcista-
tus Ordinem explicandum revertamur,
ejusque existentiam, materiam, for-
mam, ac officium doceamus; in aper-
to est, eum fuisse in primitiva Eccle-
sia, & semper usitatum; ut ostendimus
supra in Decif. III à num. 38. & seqq. Et
quamvis disputent DD. de tempore, quo
Christus Dominus hunc Ordinem insti-
tuit, cum alii asserant, tunc instituisse,
quando ejecit Dæmonium surdum, &
mutum ab homine, dicens *Ephraïm &c.*
Marc. 7. 15. alii, quando dedit Aposto-
lis potestatem, ut omnes languores cu-
rarent. *Matth. 10. 1.* alii, quorum vi-
detur probabilior opinio, quando in ul-
tima Cæna instituit Eucharistiæ Sacra-
mentum, & Apostolos ordinavit Sacer-
dotes, tunc enim omnes septem Ordines
instituit, tanquam relativos ad di-
gnam Eucharistiæ celebrationem, ac dis-
pensationem, ut notat Brognolus in *Spe-*
culo Clericor. tract. 16. de Sacram. Ord.
cap. 6. resol. 3. num. 4. & ibi S. Thomas in
4. dist. 24. & S. Bonaventura *q. ult. idem*
sentientes. Novissimè Emin. Card. de
Lauræa de eodem *Sacr. Ord. disp. 4. num.*
74. ubi Canones, & Concilia, atque SS.
Patres, qui in primitiva Ecclesia vixe-
runt, & de hoc Exorcistatus Ordine men-
tionem fecerunt, allegantur.

Materia remota ordinationis Exor-
cistatus est Liber Exorcismorum, qui
apud nos est Ritualis Romanus, in quo
post Rubricas de Sacramentis, de Exe-
quiis, de Benedictionibus, & de Pro-
cessionibus habetur titulus de *Exorcizan-*
dis obsessis à Dæmonio; nec non de *Con-*
juratationibus ad fugandas tempestates.

Traditio autem ejusdem libri, itaut ab
ordinando tangatur, est materia proxi-
ma tunc, & quando ab Ordinate pro-
fertur Forma, quæ est: *Accipe, & com-*
menda memoriæ, & habe potestatem
imponendi manum super Energumenum,
sive Baptizatum, sive Catechumenum.
Hæc verba habentur in *cap. Exorcista*
dist. 23. desumpta ex Concilio Carthagi-
nensi IV. celebrato Anno 398. & in qua-
tuordecim Codicibus, seu libris vetustis-
simis Ritualibus, successivis temporibus,
manuscriptis pro usu diversarum
Ecclesiarum, quos integros transcripsit
Morinus, & posuit in suo opere de *Sa-*
cris Ordinat. part. 2. à pag. 211. usque
ad pag. 271. videlicet ab Anno 600. us-
que ad Annum 1100. reperitur indefi-
nenter eadem materia, & forma, iis-
dem Verbis concepta; quam similiter po-
nit, ac servat liber Pontificalis Romanus;
in quo, ubi sunt verba prædictæ Formæ,
notatum est in margine: *Hoc actu impr-*
mitur character hujus Ordinis: ex qui-
bus bene deducitur, ea esse Formam,
nam per illa verba imprimitur charac-
ter, & significatur potestas, quæ tradi-
tur Exorcistæ ordinato nempe adjuran-
di, increpandi, & expellendi Dæmo-
nes. *cap. Cleros. dist. 21. & cap. omni*
die, de Consecr. dist. 5. Eandem For-
mam referunt Isidor. *lib. 2. de Offic. Ec-*
cles. cap. 13. Rabanus Maurus *de Instit.*
Cleric. lib. 1. cap. 10. Amalarius *lib. 2.*
cap. 9. Concilium Aquisgran. *cap. 4.* Et
concordare cum Ritualibus vetustissimis
ostendit Ménardus *pag. 278.*

Officium autem, & ministerium Exor-
cistæ est, & semper fuit expellendi Dæ-
mones de humanis corporibus per adju-
rationes, & Exorcismos ab Ecclesia ap-
probatos, ut denotant verba Formæ hu-
jus ordinis supra relata. Est autem scien-
dum; quod in primitiva Ecclesia du-
plex erat modus adjurandi Energume-
nos, & eos à potestate diaboli liberan-
di; de quibus copiosè agit Morinus in
alio suo Commentario Historico de *Sa-*
cramento Pœnitentiæ lib. 6. cap. 7. per
totum. Unus solemnns, alter priva-
tus. Modus solemnns erat intra Missa-

rum solemnia, post dimissos publicos pœnitentes, nec non Catechumenos, completa recitatione Evangelii, ac prædicatione, vocabantur in medium Templi qui erant Energumeni; hisque in genua positis, Diaconus monebat populum, ut Deum pro eorum liberatione rogaret, & subinde Episcopus, seu Sacerdos solemniter celebrans nonnullas recitabat super eis publicas preces, Divinam excitando potentiam, ut hostem humani generis ab obsessis illis dignaretur expellere; & completis precibus, Energumeni de Ecclesia dimittebantur; non enim eis erat permissum adstare Sacris Mysteriis, neque oblationes facere ad Altare. Ita ex S. Clemente *ex lib. 8. Constit. Apostol. cap. 6. & 7.* ex S. Dionysio Areopag. *de Hierarch. Eccles. cap. 3.* ex S. Jo: Chrysostomo *Hom. 2. de Incomprehensibili natura Dei*, tradit Morinus *d. cap. 7. num. 2. 3. & 4.* subdens, quod iidem Energumeni non admittebantur ad Sacram Eucharistiam nisi in articulo mortis, severiori primitivæ Ecclesiæ disciplina durante, quam deinde Concilium Arausicanum. I. *cap. 14.* temperavit, decernens, eos statim temporibus communicari posse, si obediētes fuerint suis Exorcistis, devoti, & ab omni blasphemia, scandalo, aut rumore alieni. Concordat Cabafutius in *Notitia Eccl. Concil. sæculo III. ad Concil. Illiberitan. Can. 29. pag. 75.* Hic sollemnis modus adjuvandi Energumēnos in tertio, quartovē sæculo cessavit apud Græcos, eo scilicet tempore, quo cessarunt apud illos publicæ pœnitentiæ; & quia hæ apud Latinos diutius durarunt, & ut ait Morinus *ubi supr. num. 16.* usque ad septingentesimum Annum (sed fallitur, nam Patavii ex Rituali antiquo Illustrissimi Capituli hujus Cathedralis etiam in Anno millesimo ducentesimo, & post obitum Divi Antonii Patavini erant in usu) idcirco cessantibus publicis Pœnitentiis, cessavit etiam antedictus publicis, & sollemnis modus adjuvandi Energumēnos per communes orationes Episcopi, Cleri, ac populi super eos intra Missarum solemnia.

Alter privatus modus fuit, & semper extitit, quem adhibuerunt Exorcistæ ad hunc effectum ab Ecclesia ordinati, qui imponebant manus, & Exorcizabant obsessos à Diabolo tam Catechumenos, quàm Baptizatos; & tale exercitium, ac ministerium adimplebant tum in privatis domibus, tum in Ecclesiis, sed extra Missam, ut sequitur demonstrare Morinus *d. cap. 7. num. 7. & 8.* allegans Concilium Carthaginense IV. ex cujus *Canon. 90. & 92.* deprehenditur, quod tunc permittebatur Energumenis, si vellet, immorari in Ecclesia diu, noctuque, & in ea ab Exorcistis cibum sumere; & ideo Paulinus in Vita S. Ambrosii scribit, servum Sciliconis Comit. Dæmonio laborantem, à S. Ambrosio curatum in Ambrosiana Basilica mansisse. Fuit igitur semper in usu Officium Exorcistarum quocunque tempore in utraque Ecclesia; nam in Eucharologiis Græcis est consequentia, seu Ordo ad consolationem infirmorum agitatorum à spiritibus immundis, & molestiam afferentibus, in quo habentur variz Præces, Psalmi, Cantus, & Exorcismi, quos partim tribuunt Magno Basilio, partim Chrysostomo, ut ait Morinus *in cit. cap. 7. num. 10.* subdens, quod etiam soliti fuerunt Græci Oleo Benedicto Energumēnos inungere, & quod hoc ministerium à solis Presbyteris exercebatur, ideo omiserunt ordinare Exorcistas. De eodem usu Græcorum in Exorcizandis obsessis à Diabolo locuti sunt Trullani Patres, qui paulò post Annum 700. decreverunt *in cap. 60. Eum, qui se Energumenum simulaverit, iisdem afflictionibus, laboribusque subjici, quibus ii, qui verè à Dæmone correpti sunt, ut Dæmonis operatione liberentur.* Hæc omnia Morinus *d. num. 10.*

In Ecclesia verò Latina non est opus allegare auctoritates pro perenni hujus officii usu, cum de eodem plenæ sint Historiæ Sacræ, & Vitæ Sanctorum. In vita S. Martini Episcopi scribit Sulpitius Severus *Dialog. 3.* quod sæpè sanctus Vir Energumēnos in Ecclesia exor-

exorcizabat, sed sub hac forma: *foribus obferatis in media Ecclesiæ, cilicio circumtectus, cinere aspersus, & solo stratus orans.* De S. Augustino narrat Posidonius in eius vita; *vidisse illum pro quibusdam Energumenis patientibus, ut oraret rogatum in oratione lacrymas fundentem, Deum rogasse, & Dæmones ab hominibus recessisse.* Idem de S. Ambrosio scribit Paulinus in eius vita; *dicens, Multos etiam diebus ipsi, impo- nente illo manus, & imperante, à Spiritibus immundis vidimus esse purgatos.* Hæc autem manuum impositio, quam Exorcistæ faciebant super Energumenos, locum habebat sive hi essent baptizati, sive essent catechumeni, ut notat ibidem Morinus num. 11. observans, in Concilio Eliberitano *can. 37.* statutum fuisse: *Eos, qui à Spiritibus immundis vexantur, si in fine mortis fuerint constituti, baptizari placet.* Si verò fideles fuerint, *dandum eis esse Communionem.* Itaque Exorcistæ hoc ministerium suum adjurandi, & pellendi Dæmones exercebant tam à catechumenis, quam à baptizatis Energumenis; quod probatum reliquit Conciliis, testimoniis Patrum, & Exemplis etiam Delirius Disquisit. Magic. lib. 6. quæst. 3. Sect. 3. pag. 719.

40 Sed & illud est observatione dignum, quod notat Episcopus Sarnellius in cit. Speculo Cleri Sæcularis lib. 4. de Exorcistis; quòd scilicet in primitiva Ecclesia hi exorcizabant non solum energumenos, & à Diabolo corporaliter obsessos; sed etiam omnes Catechumenos per plures dies antequam baptizarentur, ea ratione, quia reputabantur obsessi in anima, seu in mente spiritualiter à Dæmone; à quo quodammodo impediabantur in intelligentia articulorum fidei, & rudimentorum Doctrinæ Christianæ. Hinc S. Paulinus Nolanus, qui florebat Anno 420. describens eleganti poemate vitam S. Felicis Martyris, notavit hunc Sanctum prius fuisse ordinatum Lectorem, quem Ordinem exercuit docendo fideles Doctrinam Christianam, deinde initiatum fuisse Exorcistam, sic lib. 4. canendo:

primis, Lector servavit in annis: Inde gradum cepit, cui munus voce fidei Adjurare malos, & Sacris pellere verbis. Hanc exorcizationem retinuit semper Ecclesia ante collationem Baptismi; & eam nunc facit Parochus, seu Sacerdos infantes baptizaturus, antequam enim eos introducat in Ecclesiam, post porrectionem Salis benedicti in oseorum, incipit adjurare Diabolum, sic dicendo: *Exorcizo te immunde Spiritus in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti &c. ut exas, & recedas ab hoc famulo Dei, &c.* ut in Rituali Romano in Ordine Baptismi parvulorum. Et idem servat in Ordine Baptismi Adultorum; in quo genuflexiones, & Orationes plures pro ejiciendo Diabolo ex anima Catechumeni adulti baptizandi. Quapropter subdit idem Sarnellius Episcopus dist. lib. 4. pag. 160. *Nè solo quelli, che erano manifestamente oppressi dal Demonio, à gl' Esorcisti si appartenevano, mà eziandio gl' altri, che occultamente semiglianti cose pativano; quali sono gli huomini prima, che ricevano il Battesimo; Si come coloro, che sono al diabolico imperio soggetti: onde uso antico fu della Santa Chiesa, che tutti avanti il Battesimo fossero esorcizzati.* Alia ratio addi potest, ob quam Exorcistis demandabatur hoc opus exorcizandi per plures dies Catechumenos ante baptismum, ne nimis morarentur in iisdem baptizandis vel Episcopi, vel Sacerdotes, quoniam baptizandorum ingens erat numerus, si tunc, & in eo actu singuli fuissent prius exorcizandi, sicut hodie fit in collatione baptismi. Videatur Menardus in libr. Sacram. S. Greg. pag. 136.

Hæc de officio, ac ministerio Exorcistarum; circa quod adhuc restant quatuor dubia breviter resolvenda. Primum dubium est: An qui non sunt hoc Exorcistatus ordine initiati, possint energumenos exorcizare? Negat Philibertus tract. 2. punct. 4. cap. 4. asserens, nec publicè, nec secretò, nec in domibus, aut Ecclesia posse non Exorcistas exorcismis à corporibus humanis Dæmones 41 pauca

pellere: Adde pro hac opinione negativa *rex. in cap. fin. dist. 69. & Alcuinum de Div. Offic. cap. 34. Affirmant Suarez tom. 2. de Relig. lib. 4. de Abjurat. cap. 2. numer. 11. & Sanchez in Decalogum lib. 2. cap. 42. num. 18. dicentes, quod si exorcismi sint ab Ecclesia probati possunt à quolibet fidei exerceri; omnes enim fideles potestatem habent à Christo pellendi Dæmones, juxta ejus promissionem, de qua Marcus cap. 16. Vers. 17. ibi: Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in Nomine meo Dæmonia ejicient. Utramque opinionem referunt Salmanticenses de Sac. Ord. tract. 8. cap. 3. num. 15. & videntur adhærere affirmativæ, dummodò non ex professo, aut publicè, & passim non ordinati id faciant; sed in aliquo particulari casu, ex Dei interiori instinctu, ut in vitis Sanctorum, de servis Dei Laicis, aut Sanctis mulieribus legitur: siquidem solemniter, & ex officio hoc ministerium ad Exorcistas ordinatos tantum spectat. Barbosa de Jur. Eccl. lib. 1. cap. 38. num. 17.*

42 Secundum Dubium est: An omnes initiati Exorcistatus ordine possint statim, absque alia Superioris licentia exercere hoc ministerium, & Energumenos adjurare? Respondetur negativè, quia ex Constitutionibus Synodalibus. ferè omnium Diœceseon, & ex Conciliis Provincialibus uniuscujusque bene directæ Provinciæ, requirenda est licentia in scriptis ab Ordinario; ut notat Gavantus in Manuali Episc. Verb. Exorcista num. 1. Et quidem in Synodo Farfensi sub Emin. Cardinali Carolo Barberino Abbate de Anno 1685. in cap. 13. de Sac. Ord. sub num. 4. habetur: Exorcistatus tamen officium à nemine, etiam Regulari, in ulla, etiam propria Ecclesia, absque nostra speciali licentia sub gravissimis pœnis exerceatur. In Synodo Albanensi de Anno 1687. sub Emin. Card. Flavio Chisio Abbate sess. 1. cap. 13. §. 1. ita decernitur: Exorcizandi munus nemo, etiam Regularis, sine, nostra expressa, & speciali licentia, nedum in aliena, sed nec in propria

Ecclesia exercere audeat. In Synodo Concordiensi Anno 1697. celebrata per Illustrissimum, ac Reverendissimum Paulum Vallareffum, olim Canonicum Patavinum; nunc ejusdem antiquæ, & præclarissimæ Diœcesis Antistitem vigilantissimum, cap. XV. num. 2. ita præcipitur. Volumus nullum Sacerdotem, sive Sæcularem, sive Regularem, etiam Parochum, immundos spiritus in obsessis corporibus exorcizare, vel abjurare posse, nisi facultate à Nobis in scriptis impetrata. Consimiles prohibitiones passim in aliis Conciliis Synodalibus leguntur. Scio, P. Candidum Brognolum Ordinis Minorum Reformatorum, seu strictioris Observantiæ S. Francisci, exitium non minùs Exorcistam, quàm Theologum conqueri de hujusmodi Episcopalibus prohibitionibus in cit. Specul. Clericor. de Sacram. Ord. tract. 16. cap. 6. à n. 8. & seqq. Sed non jure, quia cùm in hoc ministerio opus sit sanctitate, & prudentia; ac ob defectum alteriusque scandala Exorcistæ frequenter excitaverint, spectat ad Ordinarios locorum ea impedire, & obligare Exorcistas, ut priùs Episcopalem obtineant licentiam, quod laudat P. Gobatus de Sacram. Ord. tract. 8. num. 68. & Bissus in Hierurgia Verb. Exorcista §. 1.

Tertium Dubium est: Quibus orationibus, seu rebus uti debeat Exorcista in adjurando Diabolo, & eo expellendo ex corpore Energumeni? Respondetur quò ad orationes, nec efficaciores, nec sanctiores recitari per Exorcistam posse, quàm approbatas ab Ecclesia in Rituali Romano sub Paulo V. in Rubr. de Exorcizandis obsessis à Dæmonio; ibi enim Evangelia, preces, & psalmi potentissimi, inter quos Exurgat Deus &c. de quo S. Athanasius scripsit ad Antiochum q. 14. ut refert Cornelius à Lapide in libro Numeror. cap. 10. Vers. 35. Non existit in toto tam veteri, quàm novo testamento verbum terribilius, atque magis dispergens diaboli potestatem, quàm initium psalmi 67. Quamprimum enim dicto verbo: Exurgat Deus, & dissipentur inimici ejus: mox ululans evanescit,

scit, & disparet Diabolus, offendens
hujus orationis virtutem, & operatio-
nem. Sunt autem alii etiam Codices à
piis viris compositi ad Energumenos
exorcizandos, ut experientia demon-
strat. At circa res, quæ præter oratio-
45 nes, adhiberi possunt, hæc sunt Reliquiæ
Sanctorum; in quarum præsentia, seu
contactu Dæmones fugantur non secus
ac audaces, & impii latrones, qui si for-
tè dum prædas agunt, ministros Impera-
toris obvios habeant, præcipientes abse-
dunt, ut ait S. Jo: Chrysostom. *Homil.*
7. de Machab. Exempla si quis cupiat
SS. Reliquiarum in fugandis Dæmoni-
bus, legat Ricciullum *Lucubrationum*
Ecclesiasticar. lib. 1. cap. 29. ubi ex pro-
fesso de hoc argumento agit.

Quartum, & Ultimum dubium est;
Exorcistas pro recta sui officii functione
à quibus debeant abstinere? Responde-
46 tur à pluribus, sed præcipue à sequenti-
bus per eos abstinendum esse, prout præ-
cipit Rituale Romanum in cit. *Rubr. de*
Exorcizandis obsessis à Dæmonio; de-
cernuntque supracitæ Constitutiones
Synodales, & advertunt DD. infra al-
legandi. I. Ne faciliè credant, quem
esse Energumenum, nisi adsint signa
per nos supra notata num. 17. Sanè mul-
tos vidi adeò credulos, ne dicam impru-
dentes, ut quemcumque virum, vel
mulierem melancholia, vel fictione la-
borantem pronuncient Energumenum.
II. Abstineant à nimio cibo, & potu,
memores dixisse Dominum, *Dæmonio-*
rum genus non ejici nisi in oratione, &
jejunio. Marc. 7. III. Eorum finis, &
intentio in Energumenis exorcizandis sit
Dei gloria, & charitas erga proximum,
non autem interesse, vel lucrum tempo-
rale, à quo debent omninò esse alieni.
IV. In exorcizandis mulieribus sive in
Domibus, sive in Ecclesiis, numquam
sint soli, sed adsint aliqui obsessarum con-
juncti; & omninò caveant, ne tangant
mulieres, quas exorcizant, ut notat Ga-
vantus in *Manuali d. V. Exorcista n. 3.*
ex Decreto S. Caroli in *Conc. 1. Prov.*
Mediolan. Hoc in laudem S. Martini
scripsit Sulpitius Severus *Dial. 3. in ejus*

Vita ibi: Si quando exorcizandorum Dæ-
moniorum Martinus operam recepisset,
neminem manibus attrectabat; & re-
fert Morinus in opere de Sacram. Pœni-
tentiæ cit. lib. 6. cap. 7. num. 7. V. Exor-
cistæ non vagentur in multiloquio, aut
supervacaneis, vel curiosis interrogatio-
nibus, præsertim de rebus futuris, &
occulis ad suum munus non pertinenti-
bus, ut inculcat Rituale Romanum ubi
supr. Vers. Exorcista. VI. Potissimum
caveant, ne cum Dæmone jocentur,
vel cum eo nugacia misceant colloquia;
aut ridiculas confabulationes; hostis
enim est perfidus, & attentus compe-
scere Exorcismos, ac offendere eosdè
Exorcistas, ut mōitis, ac exemplis
demonstrat Delrius Disquis. Magic. dist.
lib. 6. q. 3. sect. 3. pag. 719. Barbosa in
cap. Exorcista 23. dist. num. 4. nec non
de Jure Eccl. d. lib. 1. cap. 38. num. 19.
Et Guaccius in Compend. Malefic. lib. 3.
pag. 337. VII. Nullam medicinam cor-
poralem præbeant Exorcistæ, aut sua-
deant obsessis, relinquentes hanc Medi-
cis curam, ut expresse vetat Rituale
Romanum ubi ante. VIII. Et Ultimò
caveant à vanagloria; siquè Deus bene-
dicendo eorum labores, & Exorcismos,
liberari concedat Energumenos à pote-
state Diaboli, eidem Deo humillimas
gratias agant; nec aliquam suis meritis,
aut industriæ gloriolam tribuant; ad
quod servandum, bonum erit, si Exor-
cistæ legerint Exemplum unius Sancti
Viri, qui mirabilis erat in fugandis Dæ-
monibus; sed sentiens se aliquando glo-
riolæ sensu titillatum, rogavit Deum,
& obtinuit, ut quinque mensibus tor-
queretur à Diabolo, ut ex Sulpitio Se-
vero dial. 1. transcribit laudatus Mori-
nus de Pœnitentiæ Sacram. dist. lib. 6.
cap. 7. num. 20. Plura alia monita, &
quidem utilia pro hoc ministerio piè, ac
sanctè gerendo; reperiunt Exorcistæ
apud Sanchez in cit. lib. 2. in Decalog.
cap. 42. num. 18.

DECISIO XX.

ARGUMENTUM.

Agitur de Acolythorum Ordine, Etymologia, Materia, Forma, ac Ministeriis, & quoniam Acolythi fuerunt figurati in candelabris aureis, in Tabernaculo per Moysen, & in Templo per Salomonem positus, differitur de pluribus circa eadem candelabra. Cur Hebræi non adhiberent in Sacrificiis candelas cereas; hæ autem sint in usu in Ecclesia Catholica? Observationes XIV. circa ministeria Acolythorum. Corollaria duo. An peccent mortaliter Acolythi, qui serviunt solemniter in peccato? Et an Ordines minores conferri possint extra Missam? Quomodo, & quando in Missa?

SUMMARIUM.

- 1 Acolythatus Ordo semper fuit, etiam in initio Ecclesiæ.
- 2 Acolythi etymologia multiplex.
- 3 Ceroferarii vocantur Acolythi.
- 4 Corbicularii Clerici qui sint?
- 5 Candelabrum aureum factum à Moysse jussu Dei. Ejus materia, forma, & ornamenta.
- 6 Talenti unius, ac minæ pondus.
- 7 Candelabri Moysi altitudo.
- 8 Lucernæ ejus an in eadem altitudine æquales?
- 9 An lucerent die, ac nocte?
- 10 Candelabri aurei basis cujus fuerit formæ?
- 11 Ejusdem mystica significatio, & Acolythatus Ordinis figura.
- 12 Candelabra aurea septem à Salomone facta.

- 13 An ablata à Nabuchodonosor?
- 14 Candelæ de cera cur non adhibita in templo ab Hebræis.
- 15 Mel cur prohibitum in Sacrificiis Hebræorum?
- 16 Candelæ cereæ usus in Ecclesia ob duas rationes.
- 17 Acolythatus Materia, & Forma duplex, & quæ?
- 18 An utraque sit de essentia?
- 19 Character in Acolytho quando imprimatur.
- 20 Acolythi officia duo. Et quæ?
- 21 Lumina cur ab Acolythis portantur?
- 22 Acolythorum circa ministeria observationes quatuordecim.
- 23 Acolythi in mortali servientes an peccent mortaliter?
- 24 Minores Ordines an possint conferri extra Missam? Et quomodo, & quando si dentur in Missa?

Acolythatus Ordo quartus est inter minores, de quo in præsentis est nobis agendum; quem in primitiva Ecclesia usitatum fuisse; & subsequenter omnibus sæculis in Ecclesia Latina dubitare non possumus, attentis testimoniis Conciliorum, & SS. Patrum jam antea adductis, & præcipue Decif. VI. num. 42. & 43. nec non Decif. XVII. num. 12. & 13. quibus adstipulatur Menardus in Sacram. S. Greg. Papæ pag. 279. hæc dicens: Acolythorum mentio est apud S. Cyprianum Epist. 55. & in Epistola Cornelii Papæ, quæ est ad Fabium Episcopum Antiochenum apud Eusebium Hist. Eccles. lib. 6. cap. 31. Fuit autem electus Papa S. Cornelius Anno 254. S. Cyprianus verò factus fuit Episcopus Carthaginensis paulò ante, idest Anno 250. & de ordinatione Acolythorum loquitur Concilium Carthaginense IV. can. 6. celebratum Anno 398. & omnes Rituales libri vetustissimi, quos transcripsit Morinus de Sacris Ordin. part. 2. à pag. 211. & seqq. qui alios Patres Græcos allegat part. 3. Exercit. 14. cap. 2. in quorum dictis etiam expressè non sint Acolythi nominati, habentur

tur tamen in ipsis sub nomine Ministrorum. Cæterum pro majori intelligentia hujus Ordinis videbimus quinque.

1 Acolythorum quæ sit Etymologia, & quot nominibus in Ecclesia fuerint nuncupati?

2 Quid, & quale fuerit Candelabrum Moysis positum in Tabernaculo?

3 Quot, & qualia Candelabra sint posita à Salomone intra Sancta Sanctorum?

4 Quæ sit Materia, & forma Acolythatus?

5 Quæ, & quot sint officia Acolythorum?

Quo ad Primum. Non unica est Acolythi vocis Etymologia, nec unicum nomen: siquidem 1. Acolythus dicitur ex verbo græco *ακολυθω*, idest *prohibeo*, & ex negativa particula *Α* anteposita, quæ significat *non prohibeo*, & ex utraque formatur supradictum nomen *Acolythus*, idest *Non prohibitus*, quia initiatus hoc ordine non prohibetur Sacrificio interesse, imò est obligatus, quæ essentialia sunt Sacrificii, nempe Panem, Vinum, & Aquam præparare. Magrius in *Hierolexie. Verb. Acolythus*. 2. Ejus Etymon etiam deducitur à verbo *Ακολουθω*, quod significat *sequi*; nam Acolythorum officium est sequi Diaconum cum cereis accensis, quando accedit ad canendum Evangelium. Menardus ubi ante d. pag. 279. *lin. 11. v. Acolythus*, ubi ex Hesychio, & Glossis antiquis ait, quod Acolythus interpretatur, *sequitor*, *pedissequus*, *consequens*, *iter faciens retro*, *junior servus*, habita scilicet relatione ad obligationem inserviendi Diaconis, ac Subdiaconis in Missa. 3. Hinc Acolythi à prædicto Officio deferendi cereos accensos antiquè dicebantur etiam Ceroferarii, ut scribit Eminent. Card. Baronius ad Annum Christi 44. num. 80. his verbis: *Cum enim ab ipso rerum nostrarum initio Ordinem fuisse constat in Ecclesia Ceroferariorum Clericorum, qui & Acolythi dicebantur, cujus, ut diximus, mentio est apud Cyprianum, Cor-*

*nelium Papam, Eusebium, Romanum Concilium sub Silvestro, nec non Synodum quartam Carthaginensem; quorum eo Ordine initiatorum Clericorum munus erat ad Sacrum Mysteriorum pompam ferre accensos Cereos. Hinc scriptores Sacrorum Rituum vocant Acolythos Ceroferarios, ut videre est apud Bauldry in Cerem. cap. 14. art. 1. & seqq. apud Castaldum lib. 1. Sect. 4. cap. 14. & apud Bissum in Hierurg. Verb. Acolythi num. 90. 4. In quibusdam Galliarum Ecclesiis Acolythi vocantur etiam Corbicularii, à Rochetto, quod induunt, quod Galli Corbulam vocant, ut notat Magrius in Verb. Corbicularius. Est autem Rochetum illud Cotta cum manicis, quam deferunt Acolythi in forma Rochetti etiam apud Regulares, dum inserviunt Missæ, & portant Ceroferalia, ut subdit Magrius ibidem; addens in Verb. Pascha quod in Andegaveni Ecclesia (quæ est in Gallia, vulgò *Nosjèu*) in die Paschæ duo Corbicularii, idest Acolythi induti Rochetto, & Dalmaticis, ac velato capite representantes mulieres euntes ad monumentum Domini, vadunt ad Capellam; in qua servatur SS. Eucharistia, ubi duo Sacerdotes cum pluvialibus eos interrogant cantantes: *Quem queritis?* Respondent Corbicularii: *JESUM Nazarenum Crucifixum*. Replicant Sacerdotes: *Non est hic: surrexit, sicut prædixit. Ite, nunciate discipulis &c.* Et statim prædicti Corbicularii vadunt in Choro, & referunt Episcopo, ac Canonici: *Surrexit Dominus, Alleluja*; & statim cantatur solemniter *Te Deum laudamus* à Choro. Hæc sunt signa pietatis, & devotionis, qua pollebant primitivi Christiani. Igitur Acolythi Etymologia cum deducatur à ministro, quod ipsi præstant in Ecclesia, serviendo in Sacrificio Missæ, & divinis officiis, ac ministrando Diaconis, & Subdiaconis; hinc est quod à vetustissimis Patribus, etiam Græcis vocabantur Ministri, ac Ministrantes, & sub hoc nomine Acolythos significabant, ut ostendimus d. Decif. VI. num. 43. etiam apud*

apud Latinos Ceroferarii, ut plurimum nominarentur, ab officio deferendi candelabra cum cereis accensis in Horis Canonicis, & in Missa.

Quoad Secundum: Quando Deus præcepit Moyfi fabricare Tabernaculum portatile, quod deserviret pro Templo, in quo sibi Divinus cultus ab Hebræis præstaretur; ut demonstravi in Decisionibus de Sacrific. Missæ Decif. XII. num. 14. mandavit etiam eidem Moyfi, ut faceret Candelabrum Aureum ad sustinendas septem lucernas ardentes, & reponendum in eodem Tabernaculo penes mensam panum propositionis, ut legitur in Exodo cap. 25. Vers. 31. ubi hæc verba: *Facies & Candelabrum ductile de auro mundissimo, hastile ejus, & calamos, scyphos, & spherulas, ac lilia ex ipso procedentia*. Circa hoc Candelabrum plura notant Interpretes Scripturæ Sacræ; advertentes, quoddam alia de eo certa habentur; alia autem sunt incerta provenientia ex assertionem Scribentium, & præcipue Josephi Flavii in *Libr. Antiquit. Judaic.* Certa sunt, quoddam hoc Candelabrum erat totum de auro purissimo; erat ductile, non fustum; sed malleatione productum, ac efformatum. Constat Hastile, in cuius superiori parte egrediebantur sex calami, seu rami, qui assurgebant quasi semicirculi, & in eorum summitate ponebantur lucernæ: ita ut hæc septem forent, addita una in summitate hostilis, seu stipitis ejusdem Candelabri. Calami erant triplici, Hastile verò quadruplici ordine Scyphorum, Spherularum, sive globulorum, ac liliolorum, vicissim sibi succedentium ornati, quæ quidem ornamenta terna erant in calamis, quaderna in hastile. Lucernæ prædictæ illuminabant locum Sanctum Tabernaculi. Altare thimiamatis, & mensam panum propositionis. Penes Candelabrum erant emunctoria, ac vasa pariter aurea, in quibus ea, quæ de lucernis emuncta erant, extinguebantur. Pondus totius Candelabri cum iisdem emunctoriis, ac vasibus erat unius talenti auri. Talentum unum pendebat 6 minas centum; una mina faciebat tri-

ginta uncias; idcirco Candelabrum ipsum constabat tribus millibus uncis auri; & hæc omnia tanquam certa, & in sacro textu expressa concorditer notant Salius ad *Annum Mundi* 2554. à num. 446. Torniellus ad eundem *Annum* num. 72. & Cornel. à Lapide in *Exod. d. cap. 25. num. 31.*

Incerta de eodem Candelabro, & quæ sub disputatione remanent apud scriptores, sunt sequentia. 1. Cujus altitudinis esset ipsum Candelabrum? Varii varia dicunt: sed verior est opinio, quoddam non esset altius Altari, seu Mensa propositionis panum præter cubitum; tum quia cum esset ordinatum, ut illuminaret idem Altare, & Mensam, lucernæ stantes in summitate Candelabri, opus erat, ne essent altiores valde; sed quantum solet esse lucerna, cum Dominus cœnat, in mensa existens: tum etiam quia coopertoria, & pelles, quibus tegebatur Tabernaculum, & de quibus dixi de *Sacrific. Missæ, eadem Decif. 12. num. 14.* non erant multum elevatæ; idcirco ne à summo lucernarum deturparentur, fas erat, eas esse demissas, nec nimis exurgere in altum. Ita Torniellus *d. Anno Mundi* 2544. num. 72. 2. Disputant DD. an omnes lucernæ essent æqualiter altæ simul cum illa, quæ erat in summitate hastilis? Affirmat Cornelius à Lapide *d. cap. 25. in Exod. Vers. 31.* Negant alii, autumantes lucernam hastilis fuisse cæteris eminentiorem; & hæc mihi videtur opinio verisimilior, quia pulchrior est aspectus lucernarum, si plures luceant per gyrum, & quæ in medio est, emineat aliis; præterquamquod, ajunt, septem illas lucernas repræsentare septem planetas, inter quos Sol medius inter alios supereminet majestate, ac splendore. 3. Quærent DD. an prædictæ septem lucernæ aurei hujus Candelabri lucerent tantum in nocte, vel etiam nocte, ac die? Cajetanus contendit, eas luxisse perpetuo, diu, noctuque, ex *cap. 27. Exod. Vers. 20.* ubi præcipitur filiis Israel dare oleum Levitis, ut ardeat lucerna semper in Tabernaculo testimonii.

Si,

Si, semper! Ergo nocte, ac die præterea illius Candelabri lucernæ accendebantur, ut lumen darent in loco Sancto, qui carebat fenestris. Ergo nocte, ac die. Imò magis die, quia tunc fiebat Sacrificium thymiamatis, ac panum azy-morum; de nocte autem ibi nulla actio, nullum Ministerium. Ita etiam sentit Lippomanus in *Exod. cap. 27.* Josephus lib. 3. *Antiquit. cap. 9.* tenuit, quod medietas earundem lucernarum luceret in die; alia medietas in nocte. Abulen-sis, Sà, Vatablus, Oleaster, & alii, quos citat, & sequitur Salius ad *d. An-num M. 2544. num. 461.* tenent, quod nocte tantum ardebant; idque probant ex *textu Exod. d. cap. 27. in fin.* ubi Deus loquens de iisdem lucernis, ait, & collocabunt eam Aaron, & filii ejus, ut usque manè luceat coram Domino. Si usque manè lucernæ ardere debebant: ergo non factò manè. Alia argumenta adducit Salius ibidem videnda. 4. Al-

10. *tercantur.* Interpretes circa basim hujus Candelabri? Alii enim unicam, nempe rotundam, fuisse arbitrantur, prout esse videmus nostris temporibus plurium ex Auricalcho Candelaborum. Alii, quod fuerit gemina ajunt, ex Candelabro, quod post destructam Jerusalem Titus in triumphum duxit, in quo basis erat biceps, habens marinos equos duos in piscem desinentes. Alii, dant ei formam triangularem, ut nunc faciunt periti artifices in Candelabris argenteis. Alii tandem quadrangularem, ad majusejusdem basis robur in firmitate Candelabri tuenda; & de his omnibus differunt Torniellus, ac Salius ad *d. Annum M. 2544. ille sub num. 72. iste sub num. 447.* Ultimò percrutantur DD.

11. mysticam illius aurei Candelabri, ornamentorumque ejus significationem? Plura dicit Cornelius à Lapide *d. cap. 25. Exod. sub Vers. 31.* Sed ex eis fuisse figuratum Acolythatus Ordinem, quod officium incumbens Acolythis deferendi lumina in Sacrificio advertunt Alcuinus *de Div. Offic. in cap. de Eccles. Ord.* Durandus in *Rat. Div. Offic. lib. 2. cap. 7.* & Bissus in *Hierurg. Verb. Aco-*

lythi num. 218. §. 1. Porro subdit Torniellus *d. num. 72.* Significasse eos, qui in Sancta Dei Ecclesia cæteris vel dignitate, vel evangelizandi munere præfulgent: Etenim (ait) lilia Symbolum sunt castitatis, & innocentie; & sphaerulæ verò perfectionis: Scyphi autem bene possunt aquam Sapientie Salutaris, ac vinum doctrine spiritualis significare: quemadmodum certum est, septem lucernas fuisse typum septem donorum Spiritus Sancti, quæ in Sanctis Præsulibus, ac Verbi Dei Prædicatoribus potissimum præfulgere debent: qui etiam tanquam in oculis omnium positi, magis studere tenentur, castitatem, & innocentiam, & super omnia charitatem (quæ est vinculum perfectionis) in auro purissimo, ex quo totum factum est Candelabrum, præfiguratam, sectari; ut non solum per doctrinam cæteris propinatam lucere; sed & bonis vitæ exemplis cunctos edificare valeant.

Quò ad Tertium. Respondet Cornelius à Lapide *Comment. in 3. Reg. cap. 7. Vers. 49.* quod etsi Moyses fecerit unicum Candelabrum aureum habens septem calamos, & totidem lucernas; Salomon tamen fabricato Templo, non unum tantum, sed decem formavit Candelabra aurea, prout testatur Scriptura *Sacra d. vers. 49.* his verbis: *Fecitque Salomon omnia vasa in domo Domini, Altare aureum, & mensam, super quam ponerentur panes propositionis, auream: & Candelabra aurea, quinque ad dexteram, & quinque ad sinistram contra oraculum ex auro puro; & quasi lilii flores, & lucernas desuper aureas.* Circa hæc decem Salomonis Candelabra aurea quærunt expositores Sacri, an de prædata fuerint à Nabuchodonosor Rege Babylonis quando Jerusalem devastavit, Templum incendit, populumque Judaicum in captivitatē duxit Anno M. 3447: vel potius ante Urbis direptionem fuerint sub-tus terram occultata unà cum Arca fœderis, & aliis vasibus aureis ejusdem Templi per Levitas, & Sacerdotes, hortante, & præmonente Jeremia pro-

pheta Salianum *ad Annum M. 3446. num. 29.* allegat Josephum Hebræum *lib. 10. Antiquit. cap. 11.* expressè scribentem, mensas aureas, atque Candelabra, cum columnis æneis à Chaldæis fuisse sublata. Torniellus opinatur, ea fuisse abscondita, & non ablata. Salianus nec abscondita, neque ablata, quia, ait, non multum ante excidium Urbis Jerusalem à Chaldæis factum, Sefac Rex Ægypti, quinto Roboani anno, deprædatus fuerat thesauros Templi, & omnia vasa aurea, ut habetur *3. Reg. 14. 25.* nec credibile est, deinde tot mensas aureas, & Candelabra de auro purissimo fuisse iterum facta, & in Templo reposita.

Sed hic interrogabit aliquis; qua de causa in Templo hebræorum, & super his Candelabris aureis impositæ erant lucernæ, quæ ex oleo lucerent, non autem candelæ, ut sit temporibus nostris?

14. Respondetur, proscriptas fuisse candelas in hebraico Templo, quia earum materia, quæ cera est, deducitur ex melle apum; prohibuerat autem Dominus hebræis. *Ne quidquam fermenti, aut mellis adoleretur in Sacrificio.* *Levitic. 2.*

11. Hujus prohibitionis plures mysticas causas recenset Cornelius à Lapide *ibidem*, sed una allegorica est, ut signifi-

15. caretur in Sacrificio Crucis Christi omne mel, idest omnis suavitas, & consolatio defutura: altera Tropologica, ut sciremus à Sacris abesse debere mel, idest voluptates carnales; & intervenire penitentiam, juxta illud: *Sacrificium Deo Spiritus contribulatus.* *Psal. 50. 19.* Igitur quia mel, & cera fraternizabant, & ex eodem fonte fluebant, cerei, ac candelæ ex cera non adhibebantur ad illuminandum Templum hebræorum, sed earum vice lucernæ ex oleo, quod est Symbolum charitatis. Ita Episcopus Aretius *lib. 5. Impres. 139. num. 2.* In Ecclesia verò Catholica candelarum ex cera, cereorumque usus semper fuit ob duas rationes, mysticam unam, moralem alteram. Ratio Mystica est, quia cera, quam apes gignunt sine commixtione, seu concubitu, denotat car-

nem Christi assumptam de Virgine MARIA sine opera viri ex virtute Spiritus Sancti. Elychnium autem candelæ vulgò *il pavello* (de quo Ferrarius *de Orig. Lingue Italice Verb. Pavero*) intra ceram latens significat animam ipsius CHRISTI in carne latentem. Ignis verò, seu flamma, qua candela accensa ardet innuit Divinitatem ipsius Verbi Incarnati; siquidem *Deus noster Ignis consumens est.* *Deut. 4. 24.* Ita pluribus DD. antiquis citatis *Quartus de Benedictionib. tit. 2. Sect. 6. Præhud. 2.* Causa Moralis est, ut Sacerdotes novi testamenti, quorum munus est Sacrificare, discant à candelis cereis, quæ, ut dictum est, elaboratæ sunt à castis Apibus, servare se innoxios ab omni labe carnali, & idè candelæ debent esse ex cera, & non de sevo, ne aliquid carneum sit in Sacerdote; sed tanquam ceram habeat cor liquecens ad pietatem, & tanquam candelam ceream ardentem inclinatum ad charitatem; ut per bona opera, & exempla verificetur in illo, quod præcepit Dominus: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est.* *Matth. 5. 16.* Ita Mendezius in *Bran Haymanot*, seu *In Luce fidei lib. 11. cap. 2. num. 4.* His addi potest, conferre ad majorem munditiam Altarium, quòd lumina in eis ardentia sint ex cera, non ex oleo, ob periculum effusionis. Cereas candelas pro Divino Cultu consumi probavit Deus sibi gratum esse miraculis multis; & prodigia plurima narrantur à Bagatta de cereis miraculosè ardentibus coram Sacris Imaginibus, ac Altaribus, eorumque laudes referuntur à Serlogo *tom. 2. in Cantic. Vestig. 13. Exposit. Didascalie. Sect. 1. num. 24.* Idem Bagatta *tom. 2. lib. 5. cap. 2. §. 12. & 13.*

Quo ad Quartum: Materia, ac Forma Acolythatus Ordinis, (cujus figuram gessit Candelabrum aureum Moysis, & alia, de quibus hucusque locuti sumus) duplex utraque est; siquidem duæ dantur res tangendæ Aco-

lytho, dum ordinatur, nempe Candelabrum cum cereo, & Urceolus vacuus. *cap. Acolythus, 23. dist.* quod est desumptum ex Concilio Carthaginensi IV. celebrato, ut sæpè dictum est, Anno 398. & *cap. Perleſtis, 25. dist.* in quo sic legitur: *Ad Acolythum pertinet præparatio luminariorum in Sacrario: ipse cereum portat: ipse suggesta pro Eucharistia, Calices Subdiaconis præparat.* Forma pariter est duplex: una consistit in Verbis, quæ profert Episcopus, dum dat Candelabrum cum cereo eidem Acolytho tangendum, nempe: *Accipe Ceroferarium cum Cereo, ut scias te ad accendenda Ecclesiæ lumina mancipari in nomine Domini.* Altera, cum eidem exhibet Urceolum, videlicet in illis verbis: *Accipe urceolos ad suggerendum vinum, & aquam in Eucharistiam Sanguinis Christi in nomine Domini.* Et est mirabile, ac notatu dignum, quod in septemdecim Ritualibus vetustissimis, quos ponit Morinus *de Sacr. Ordin. d. par. 2. à pag. 210. & seqq.* incipiendo à prædicto Concilio Carthaginensi IV. de Anno 398. & prosequendo per subsequentia sæcula usque ad Pontificale Romanum sub Gregorio XIII. de Anno 1575. semper leguntur eadem materiæ, & eadem formarum verba; etsi prædicti Ritualis libri extracti sint ex variis Episcopatibus, Monasteriis, & Ecclesiis Cathedralibus Ecclesiæ Occidentalis. De iisdem materiis, & formis testantur Theologi de Ordine Acolythatus scribentes, inter quos Brognolus *in Specul. Cleric. tract. 16. cap. 7. resol. 1.* Salmanticenses *de Sacr. Ord. tract. 8. cap. 3. num. 16.* & alii plurimi, quos allegat Barbosa *de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 38. num. 9. & 10.* quibus adde Eminent. Card. de Lauræa *disp. 5. de Sacr. Ord. art. 5. per totum.*

Hic autem ab iisdem Doctoribus duo excitantur dubia. Unum est, an utraque Materia sit de essentia hujus Ordinis, vel una tantum? Nonnulli arbitrati sunt, solam Candelabri cum Cereo traditionem esse materiam hujus Ordinis necessariam, & ided Acoly-

thos vocari Ceroferarios ab officio deferendi in Missa Candelabrum ipsum. Ita sanctus Bonaventura *in 4. dist. 24. part. 2. dub. 5.* & Angelus *in Summa Verb. Ordo.* Alii verò volunt traditionem Urceoli esse essentialem materiam. Ita Durandus *in ead. dist. 24.* & Sanchez *in consil. Moral. lib. 7. cap. 1. dub. 12. num. 8.* Porro Divus Thomas *in 4. dist. 24. q. 2. art. 2.* docet utramque materiam, & formam esse de essentia hujus Ordinis; & ita tenent Marchinus *tract. 2. p. 5. cap. 2. Aversa sect. 4.* & alii, quos citant, & sequuntur Salmanticenses *d. cap. 3. num. 17.* Alterum dubium est, in cujus rei traditione imprimatur character hujus Ordinis in anima Acolythi? Et communis Theologorum, & Canonistarum responsio est, quod imprimatur, cum traduntur Urceoli, ea ratione, quia quando aliquis Ordo duplicem habent materiam, & formam, character imprimatur in traditione illius materiæ, quæ principalior est, & immediatius Eucharistiæ deservit. Sed talis est traditio Urceoli. Ita sanctus Thomas, Bonacina, & Sanchez apud Salmanticenses *dist. num. 17.* in fine; quibus adhæret Fagnanus *in cap. Cum venisset, num. 63. de Sacr. Unct. tom. 2.*

Quo ad ultimum: Duo sunt officia præcipua Acolythorum; videlicet deferendi Ceroferaria cum candelis accensis in Missa, & quando cantatur Evangelium; nec non suggerendi Subdiacono urceolos cum vino, & aqua ut ipse cum Diacono illud, & illam infundant in Calicem pro consecrando Sanguine Christi in Sacrificio, *cap. Cleros. d. fin. 21. dist. cap. Acolythus 23. dist. cap. Perleſtis, 25. dist.* Gonzalez *in Comment. ad cap. Officium, num. 3. de Offic. Archid. tom. 1.* Fornarius *de Ordine cap. 7. num. 5.* Gobatus *eod. tract. 8. num. 70.* Salmanticenses *d. cap. 3. num. 16.* & ex Juristis Petr. Gregor. Tholosanus *in Syn. tagm. Jur. lib. 16. cap. 6.* ubi ait, Acolythos deferre lumina non quidem ad effugandas tenebras, sed ut lumine materiali significant lumen illud æternum, qui venit in hunc mundum, ut testimonium perhi-

perhiberet de lumine ; & illuminaret omnem hominem . Ex Scholasticis autem , & Canoniftis fimul , Eminentiff. Card. de Lauræa in *Epitome Canonum Verb. Acolythus* , ubi ulterius advertit , Acolythum portare lumen in Ecclefia in fignum lætitiæ . Hæc duo funt verè , & propriè officia Acolythorum ; verùm quia pro eorum perfectò exercitio plura funt obfervanda , quæ notantur à Magiftris Cæremoniarum infra citandis , idèd placuit fequentes obfervationes transcribere , è quarum lectione qui ordinati fuerint Acolythi difcant bene , ac laudabiliter officium fuum in Ecclefia exercere .

I. Acolythi , feu Ceroferarii fervientes in Miffa , feu Vesperis funt pares .
 22. ftatura , quantum fieri potefl , ut æqualia in motu funt Candelabra . II. In deferendis Candelabris hanc fervent regulam , ut qui efl à dextris teneat finiftra pedem , dextera verò nodum medium Candelabri ; qui verò efl à finiftris , dextera teneat pedem ; finiftra autem nodum medium Candelabri . III. Acolythi , dum celebrans cum Diacono , & Subdiacono fedet , regulariter flare debent apud Credentiam : fi tamen effet confuetudo , quòd federent ; tunc fedent fuper infimum gradum Altaris ad latus Epiftole verfa facie ad Celebrantem . Vel poterunt federe in aliquo humiliori fcamno nudo apud Credentiam ad hoc præparato . Ad Epifto lam verò , & Graduale nequaquam fedent , etiamfi Celebrans federet . IV. In Vesperis Acolythi portant Candelabra cum candelis accenfis , præcedentes Sacerdotem , Diaconum , ac Subdiaconum , dum hi exeunt de Sacriflia , & vadunt ad Altare ; ubi cum pervenerint , facta genuflexione Altari , Candelabra deponunt fuper angulos pofteriores Credentiæ . V. Ante Capitulum fumunt Candelabra , & cum eis accedunt ad fedem Celebrantis , facta debita reverentia Altari , ac ipfi Celebranti , coram quo flant , donec legat Capitulum . VI. Finito *Magnificat* , accipiunt iterum Candelabra , & cum illis ad fedem Ce-

lebrantis vadunt , & finita oratione , vel orationibus comitantur Diaconum , & Subdiaconum ad gradus Altaris cantaturos *Benedicamus Domino* , & recitata per celebrantem ultima oratione poft *Salve Regina* , vel aliam Antiphonam Deiparæ pro tempore , eodem ordine , quo venerunt , revertuntur ante Celebrantem , & miniflros in Sacrifliam . VII. In Miffa folemni , dum Celebrans facit confeffionem , Acolythi , (depofitis prius candelabris fuper Credentia , ut dictum efl ,) genuflektunt & ipfi apud Credentiam : confeffione finita , furgunt , & flant apud eandem . Dum cantatur *Gloria* , vel flant , vel fedente Celebrante , & ipfi fedent , ut fupra dictum efl ; fed prius elevent aliquantulum planetam , & dalmaticas celebrantium à retro ubi funt feffuri . VIII. Præparet Acolythus Miffale : porrigendum Subdiacono cantaturo Epifto lam ; & ab eodem illud recipiat , ea finita , & poft osculatam manum Celebrantis . Dabit poftea idem Miffale Diacono , qui ipfum poftiturus efl fuper Altare , donec Celebrans ponat incenfum in Thuribulo , & det eidem Diacono benedictionem . IX. Ad Evangelium flent Acolythi unus ad dexteram , & alter ad finiftram Subdiaconi tenentis Miffale , donec Diaconus cantat Evangelium , cum Candelabris , & Candelis accenfis , in æquali altitudine ; & finito Evangelio , ea deferunt ad Credentiam , cum genu reverentiam facientes in medio Altaris ante gradus , dum tranfeunt , in tanta diflantia , ut Diaconum incensantem Sacerdotem , non impedian . X. Dum cantatur Symbolum , vel flent , vel fedent Acolythi , ut dictum efl , fed genuflektant , dum cantatur verfus *Et Incarnatus efl* ; & eo finito , habeant paratam burlam cum corporali exhibendam Diacono , ut illud explicet in medio Menfæ . XI. Completo Symbolo ponant velum longum in humeros Subdiaconi , (ab eodem illud ablaturi ad finem *Pater noster*) & dent ei Calicem cum Patena , & Hoftia deferendum in Altare ; deinde iidem Acolythi dent miniflris

nistris paratis ampullas cum vino, & aqua, ut illud, & illam fundant in Calice, & ab iisdem illas recipiant deferendas ad Credentiam: & notent ipsi Acolythi, quod neque osculari debent ampullas, neque manum Subdiaconi, aut Diaconi; siquidem res, & manus osculatur solummodò, quando celebranti porrigitur ex Gavanto *tom. 1. part. 2. tit. 7. num. 9.* & ex Bisso *Verb. Acolythi num. 103.* XII. Completa incensatione oblaturum, & cum ipse Celebrans fuerit à Diacono incensatus, duo Acolythi debent ministrare aquam eidem celebranti ad lavandas manus; unus scilicet eam infundendo; alter verò mappulam ad abstergendos digitos Celebranti, cum debita reverentia, porrigendo; caveantque ne aquam pelvicolæ in pavimento penes Altare projiciant, nam vel in aliquo catino, vel alio loco honesto est projicienda. XIII. Intorticia accensa deferant Acolythi ad elevationem, genuflectentes utroque genu vel ante infimum gradum Altaris cum debita distantia; vel duo in cornu Evangelii, duo autem in cornu Epistolæ facie ad invicem versa. Si intorticia magna sunt valde, ea tenent recta adhaerentia pavimento. Si valde magna non sunt, dum elevatur Hostia, & Calix, & ipsi eadem aliquatenus elevant. Completa elevatione Calicis, surgunt, & deferunt intorticia in Sacristiam, nisi Missa esset pro Defunctis, vel nisi facienda esset communio Cleri, vel populi post Communionem Sacerdotis; tunc enim stare debent sic genuflexi cum intorticiis, donec finita sit Communio. XIV. Ad Communionem celebrantis Acolythus iterum deferat ampullas cum vino, & aqua ad Altare, eas porrigens Subdiacono pro purificatione Sacerdotis, & exinde eas deferat ad Credentiam, nulla facta genuflexione, sed tantum debita cum reverentia. XV. Dum celebrans daturus est benedictionem, Acolythi genuflectunt apud Credentiam, & eam devotè recipiunt, deinde surgunt, & sumunt de Credentia candelabra cum candelis accensis, & procedunt ad Altare, atque ante infimum

illius gradum se locant, hinc inde omnium postremi; & cum Celebrans finierit Evangelium, facta genuflexione redeunt ad Sacristiam, ordine quo venerant, scilicet præcedentes Celebrantem, Diaconum, & Subdiaconum, ac alios Ministros paratos. Hæc pauca scripsisse sufficiat, pro aliqua instructione Acolythorum in eorum ministerio, qui multò plura scitu necessaria reperient apud Gavantum in *Rubric. Missal. tom. 1. part. 2.* Michaellem Bauldry in *Manuali Sacram. Cærem. part. 1. cap. 14.* Andream Castaldum in *Praxi Cærimon. lib. 1. sect. 3. cap. 8. & sect. 5. per totam*, in qua agit de Acolytis fervientibus Episcopo celebranti. Et apud P. D. Bernardum Bissum Monachum Congregationis Cassinensis S. Benedicti, in recenti eruditissima sua Hierurgia, Rei scilicet Divinæ peractione, in *Verb. Acolythi, & in V. Ceroferariis*; ubi cumulat, quæ ad hujus Acolythatus Ordinis officium spectant.

Duo Corollaria nec omittenda, nec ignoranda veniunt. Unum est, an Acolythi, qui officium suum solemniter exercent, vel in Vesperis, vel in solemnibus Missa, ut supra notatum est, sed reperiuntur culpa mortali gravati, peccent mortaliter? Negativè respondet Cabrera, quem citat & approbat Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 5. resol. 119.* desumpta ex Veteri ejus opere *p. 3. tract. 4. resolut. 95.* ex ea minùs pia opinione, quæ nulli sapientiorum tum Theologorum, tum Canonistarum arridet, quod minores Ordines non sint Sacramenta, contra quam & DD. & auctoritates collegimus supra in *Decif. VI. à numer. 25. & seqq.* Item ex eo quòd admittendo Acolythatum esse Sacramentum, adhuc ejus ministerium, & officium non videtur perfectum in genere mysterii sacri, & reputari potest levis materia. Ratio evidenter insulsa; scriptum est enim, *Mundamini, qui fertis Vasa Domini. Isa. 52. 11. & Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Psal. 100. 6.* Quapropter hujusmodi Acolythum ministrantem in peccato mortali mortaliter pecca-

peccare responderunt ex Scholasticis Faber de Sacram. Ord. in 4. Sent. dist. 24. q. 1. disp. 1. cap. 3. num. 80. qui citat Angelum, & Sylvestrum; & ex Canonistis Navarrus in Manuali cap. 27. num. 163. & fusiùs de Horis Canonicis cap. 7. num. 41. quorum doctrinam nemo timoratae conscientiae despiciet; est enim magna Dei injuria, ut minister ingrediatur Sanctuarium, & se approximet Altari, etsi immediatè in eo non ministrat, cum sit inimicus Deo, animam habens mortali culpa fœdatam. Utique cuicumque Clerico inservienti in Ecclesia ex officio debet esse cordi monitio illa: *Lavabo inter innocentes manus meas, & circumdabo Altare tuum Domine.* Psal. 25. 6.

24 Secundum Corollarium est; quòd tum Acolythatus, tum alii tres minores Ordines conferri possunt tam in Missa, quàm extra Missam, dummodò tamen conferantur de manè, ut expressum habetur in Pontificali Romano sub Rubric. de Colat. Ord. Minor. & notat Bissus in cit. Verb. Acolythi num. 119. §. 3. ubi advertit, quòd si quatuor minores Ordines conferantur in Missa habentè septem lectiones, seu Epistolas, Ostiarius conferendus est post primam Epistolam, Lectoratus post secundam, Exorcistatus post tertiam, & Acolythatus post quartam. Quòd si Missa unicam tantum habeat Epistolam, omnes prædicti minores Ordines, & eorum singuli dandi sunt post recitationem *Kyrie eleison.*

DECISIO XXI.

ARGUMENTUM.

Nominis Subdiaconi significatio-
ne exposita, tria de Ordine
Subdiaconatus probantur. I. Ejus existentia in primitiva Ecclesia. II. Ejus institutio facta à Christo Domino, ob quam est Sacramentum. III. Ejusdem Ordinis Subdiaconatus denominatio, & reputatio inter Majores, & Sacros ob tres

præcipuas causas. Varia objecta proponuntur, ac evacuantur circa prædictam denominationem; & quid de Subdiaconatu Græci sentiant, demonstratur.

SUMMARIUM.

- 1 Ordines alii majores, & sacri; alii minores, & non sacri.
- 2 Ratio hujus divisionis.
- 3 Subdiaconi Vox quid denotet, & unde sumpta?
- 4 Nathinai in lege Mosayca figurabant Subdiaconos.
- 5 Subdiaconi instituti à Christo Domino.
- 6 Apostolorum Canones an sint indubiæ Auctoritatis?
- 7 S. Clemens Papa nominat Subdiaconos.
- 8 Item S. Ignatius Martyr.
- 9 Et S. Fabianus Papa, & Martyr.
- 10 Item S. Cornelius, & S. Cajus Romani Pontifices.
- 11 Et S. Sylvester Papa.
- 12 Ac Concilium Carthaginense IV.
- 13 Necnon Leges Imperatorum.
- 14 S. Augustinus, S. Gregorius Magnus, & alii Pontifices.
- 15 Cabassutii conclusio de septem Ordinibus.
- 16 Mysteria Fidei fundantur in Scriptura Sacra, & in Traditione Apostolica.
- 17 Subdiaconatus Ordinem esse Sacramentum, probatur ex Concilio Florentino, & Tridentino. & n. 18.
- 19 Determinatio una respiciens plura, ea æquè terminat.
- 20 Subdiaconatum non esse institutum à Christo, propositio est de hæresi suspensa.
- 21 Conciliorum generalium Auctoritas eadem cum Evangelio.
- 22 Sapientiam CHRISTI offendit, qui negat, omnes Ordines non esse ab eo institutos.
- 23 Ordinum multitudo in Ecclesia ob tria. Et quæ?

- 24 Eucharistiæ in obsequium septem Ordines à Christo instituti.
 25 Christus quæ sit locus Apostolis per dies 40. post Resurrectionem?
 26 Ordo dicitur Sacer dupliciter.
 27 Continentiæ lex semper fuit annexa Subdiaconatui.
 28 Cap. A multis. De Ætate, & Qual. declaratum.
 29 Subdiaconatus quando inter majores Ordines collocatus?
 30 Chorepiscopi an ordinarent Subdiaconos?
 31 Sacra via duo apud antiquos. Et quæ?
 32 Vasa sacra an Subdiaconi tangere possint?
 33 Græcorum ceremoniæ in deferendo pane, & vino ad Altare in Missa.
 34 Græci vocant Subdiaconatum Ordinem minorem.

P Rincipalis est divisio Ordinum apud Canonistas, & Theologos, quod alii sunt Minores, & non sacri; alii verò Majores, & sacri, cap. Nemo, 32. dist. cap. Miramur, de Servis non Ordin. cap. 1. de Filiis Presbyt. in 6. in quibus textibus expressa mentio fit prædictæ duplicis denominationis, quam repetit etiam Concilium Tridentinum sess. 23. de Ref. cap. 3. 6. & 8. Hæc autem divisio, & diversa denominatio non procedit ex eo, quod asserere voluerunt nonnulli Theologi, (moti auctoritate Gratiani in princ. dist. 21.) minores Ordines non esse à Christo Domino institutos, sed ab Ecclesia; siquidem hæc assertio fuit rejecta, & profligata supra Decis. VI. in opinione quarta; sed quia majores Ordines, qui sunt Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, specialiori ratione reddunt homines sacros, cum eos admittant ad pertractanda majora ministeria, & ad ea, quæ sacratiora sunt, pertingenda, ut bene notat Gonzalez in Commentar. cap. A multis, 9. De ætate, & qualitat. num. 3. omnes enim Ordines, attentæ eorum institutione, sacri dici possunt, & personam sacrant, cui conferuntur, ut legitur in cap. 1. dist. 77. Igitur cum hucus-

que egerimus de Ordinibus minoribus, & non sacris, & principales quæstiones, ad eos attinentes, fuerint explicatæ, transeundum est ad exponendas Ordines majores, & sacros, inter quos primum locum in ascendendo obtinet Subdiaconatus; & idè de eo videbimus tria.

1. Quando inceperit Ordo Subdiaconatus?
2. An Subdiaconatus Ordo sit Sacramentum?
3. Quando cœperit vocari Ordo Sacer, & inter majores reputari?

Quò ad Primum. Subdiaconi Latine, Græcè vocantur Hypodiaconi; idest subjecti, & ministri Diaconorum, iidem enim subjacent, & oblationes à fidelibus datas Diaconis deferunt, ut eas Altaribus superponant. Magrius in Verb. Subdiaconus, col. 2. & hæc vox desumpta est à vocabulo græco *Hypobole*, quod significat *Subjectionem*, ut notat Laurentius in *Amalthea Onomast. Verb. Hypobole*, & Magrius ubi supra; subdens; hunc Subdiaconatus Ordinem institutum esse in Ecclesia Catholica loco Nathinæorum Legis Mosaicæ, quorum officium erat deferre Levitis, & ad eosdem deferre Ligna, & Aquam pro usu Sacrificiorum; ut demonstravi in meis Decisionibus de Sacrificio Missæ Decis. XXIV. à num. 22. & seqq. ubi ex Josepho lib. 5. Antiquit. cap. 1. & 2. & ex Torniello ad Annum M. 2545. ac ex Sallustio ad Annum M. 2584. eorundem Nathinæorum historiam narravi. Idem docet Bissus in Hierurgia Verb. Subdiaconus n. 194. ostendens Nathanaelem, de quo Jo. 1. fuisse Nathinæum. Ipsi autem Nathinæi non absque fundamento figurantur Subdiaconatus Ordinem, qui tertium locum tenet in Altari siquidem Nathinæi tertio Ordine ponuntur in Scriptura Sacra, ut legitur 1. Paralipom. 9. 2. ibi: Et Sacerdotes, & Levitæ, & Nathinæi. Et repetitur 2. Esdr. 11. 3. Hujusmodi autem Subdiaconatus Ordo cœpit à primis Ecclesiæ incunabulis, tanquam à Christo Domino institutus, ut ex sequentibus probationi-

tionibus, & testimoniis, fit manifestum.

Primò ex Canonibus Apostolorum, ex quorum jussu, & mandato censentur pro bono regimine Clericorum conscripti: in eis enim ita legitur in *Can. 41. & 42.* quos Gratianus retulit in *cap. Episcopus, 35. dist. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus aleæ, atque ebrietas deserviens, aut desinat, aut certe damnetur. Subdiaconus, aut Lector, aut Cantor similia faciens, aut desinat, aut communione privetur.* Existebat igitur Subdiaconatus Ordo Apostolorum tempore; de quo, ut supra, mentio expressa habetur. Scio, Cabassutium in *Notitia Ecclesiastica Sæcul. I. pag. 8.* dubiam reddere auctoritatem, & fidem 6 horum Apostolicorum Canonum, sed ipsemet subdit, primos quinquaginta haberi legitimos, etsi reliqui, ut plurimum, reputentur apochryphi, idèdque ibidem illos transcribit. Idem advertit Emin. Card. Bellarminus de *Scriptorib. Eccl. in tit. de S. Clemente Romano Ann. 92.* sed ibidem *Vers. At contra,* ita loquitur: *Sed hæc conciliari possunt, si dicamus, Canones legitimos esse solum quinquaginta priores: reliquos non esse legitimos, quamvis à Græcis recipiantur.* Idem exprimitur in *cap. Clementis librum. 16. dist. testaturque Turrianus lib. 1. pro Epist. Decretal. cap. 15.* Hincmarum scripsisse, Canones Apostolorum, ab Ecclesia nobis traditos, esse solum quinquaginta; de quibus etiam meminit Tertullianus in *lib. advers. Praxeam.* S. Athanasius in *Synopsi,* & S. Jo: Damascenus de *Fide Orthodoxa lib. 4. cap. 18.* idèd debet reputari legitimus, & agiographus præcatus *Canon. 42.* nominans Ordinem Subdiaconatus.

Secundò probatur existentia Ordinis Subdiaconatus ab initio Ecclesiæ ex libris Constitutionum Apostolicarum scriptis à S. Clemente Papa, qui fuit Divi Petri discipulus; ipse enim in *lib. 8. cap. 11.* recenset eundem Subdiaconatus Ordinem sequentibus verbis: *Diaconi stent ad januas, quibus viri in Templum ingrediuntur: & Hypodiaconi ad ja-*

nuas, quibus mulieres, ne quis egrediatur, nevé aperiatur janua tempore oblationis, quamvis sit aliquis fidelis. Unus autem Hypodiaconus ministrat aquam Sacerdotibus ad lavandum manus &c. S. Clementem fuisse discipulum Principis Apostolorum, & ab eo edoctum quæcunque gubernium Ecclesiasticæ Hierarchiæ concernebant, nemo est, qui audeat negare; fuit enim ab ipso ordinatus Sacerdos Anno Domini LVII. ut ad eundem Annum Emin. Card. Baronius affirmat; & quantæ auctoritatis sint, & semper fuerint prædictæ Apostolicæ Constitutiones per S. Clementem conscriptæ, pluribus argumentis, & testimoniis probat Franciscus Turrianus in *Proemio* ad illas; itaut nefas sit dubitare de veritate supradictorum verborum, in quibus Subdiaconi nominantur; quorum officium inter cætera tunc erat; custodire januas Templi, nempe Sacrarum, seu Sanctuarii, ut infra ostendemus *Decif. XXIV.*

Tertiò: Eadem existentia probatur ex testimonio Sancti Ignatii Martyris Episcopi Antiocheni, qui sedere cepit in ea Cathedra post S. Petrum, & post 8 S. Evodium Anno Domini LXXI. ipse enim in Epistola ad Antiochenos, (quæ in Bibliotheca Patrum est duodecima) ita concludit: *Saluto Sanctum Presbyterorum Collegium: Saluto Sacros Diaconos: Saluto Hypodiaconos, Lectores, Cantores, Janitores, Laborantes, Exorcistas &c.* Utique non salutasset Hypodiaconos, nisi hi eo tempore fuissent in ea Ecclesia ordinati: & quoniam prædicta Ecclesia fundata fuerat à Diyo Petro Apostolorum Principe, & ipse illam rexerat septem continuos annos, ut dissevit Emin. Card. Baronius ad *Annum 39. numer. 8.* manifestum est ab eodem Apostolo omnes gradus Ordinum fuisse in usu positos, sicut à Christo Domino didicerat, & sibi fuerat injunctum; & in eadem Ecclesia Antiochena alios Clericos promovisse ad minores Ordines, alios ad majores; sicque inter cæteros ordinasse etiam Subdiaconos; quarum ordinationum exemplum sequuti S. Evodius,

dius, & S. Ignatius discipuli ipsius Divi Petri, & in eadem Cathedra Antiochena Successores, continuarunt promotionem Clericorum ad omnes gradus Ordinum; ac proinde ad Ordinem Subdiaconatus.

Quartò. Ex Epistola prima Sancti Fabiani Papæ, & Martyris, qui Apostolicam Sedem ascendit Anno 238: in ea enim ita scribit: *Septem ergo Diaconos in Urbe Roma per septem regiones Civitatis, sicut à Patribus accepimus, habemus: qui per singulas hebdomadas, & Dominicos dies, atque festivitatum sollemnia, cum Subdiaconibus, & Acolythis, ac sequacium Ordinum ministris, injuncta sibi observant ministeria, & parati omni hora sunt ad Divinum Officium, & quidquid eis injungitur, peragendum.* Existebant ergo Subdiaconi una cum aliis ordinatis tum in majoribus, tum in minoribus, in illo tempore; & ut ait S. Fabianus, *sicut à Patribus accepimus*, idest non ex nostra inventione, seu institutione; sed juxta observantiam, & praxim prædecessorum Romanorum Pontificum, ac ipsius Petri discipulorum.

Quintò: Ex alia Epistola S. Cornelii Papæ; qui successit in Apostolicam Sedem eidem Divo Fabiano Anno 254. scribens enim Pontifex iste ad Fabium Antiochenum in ea ita loquitur. *In hac Ecclesia Catholica non ignorabat (Novatianus Antipapa, & hæreticus) Presbyteros esse quadraginta sex, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythis quadraginta duos, Exorcistas, & Lectores, unà cum Ostiariis quinquaginta duos.* Concordat S. Cajus factus Papa Anno 283. qui in Epist. ad Felicem, nominat omnes septem gradus Ordinum, & eadem habetur in cap. 1. dist. 77. De eodem S. Cajo narrat Bollandus tom. 2. die 2. Januæ. quòd ordinavit Marcum, & Marcellianum Diaconum, Tranquillinum eorum patrem Presbyterum, & alios plures Subdiaconos. Itaque existebant Subdiaconi simul cum aliis majoribus, & minoribus Ordinum gradibus tempore horum Pontificum.

Sextò: Ex Concilio Romano habito per S. Sylvestrum Papam Primum, tempore Constantini Imperatoris, Anno scilicet Domini 325: in quo per plures Canonos multa habentur spectantia ad omnes gradus Ordinum, & in specie ad Subdiaconos.

Septimò: Ex Concilio Carthagenensi IV. relato in cap. Subdiaconus, 23. dist. in quo Can. 5. ita fuit statutum: *Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, Patenam de manu Episcopi accipiat vacuum, & Calicem vacuum: de manu verò Archidiaconi accipiat urceolum cum aqua, manile, & manutergium.* Fuit autem celebratum prædictum Concilium, ut sæpè jam dictum fuit, Anno 398.

Octavò: Ex Legibus Civilibus Imperatorum Valentis, Valentiniiani, & Gratiani, qui eodem sæculo, & parùm ante tempus Concilii Carthagenensis IV. prædicti principabantur; siquidem in l. 13. Presbyteros 6. C. de Episc. & Cleric. ab iisdem promulgata pro immunitate personalium onerum, omnibus Clericorum gradibus tributa, nominantur tam majores, quàm minores Ordines, & differtè dicitur eandem immunitatem competere Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, Exorcistis, Lectoribus, Ostiariis, & Acolythis. Ergo Subdiaconi tunc existebant.

Nondò: Ex scriptis SS. Augustini, & Gregorii Magni, qui frequenter loquuntur de Subdiaconis; & referuntur in cap. Nullum, dist. 28. cap. Subdiaconis, 32. dist. & cap. Subdiaconus, 24. qu. 1. prout etiam ante hæc tempora ex Epistolis S. Leonis, Innocentii II. & Urbani II. Summorum Pontificum in cap. Decernimus, cap. Eos, qui, & cap. Omnium, 32. dist. adeò ut per integra quinque sæcula habeantur probationes concludentes omnium septem graduum Ordinum; & de iisdem subsequenter sæculis creverint SS. Patrum testimonia; inter quæ illud S. Isidori Episcopi Hispalensis, qui migravit in cælum Anno 636. & inter alia sua opera, quæ scripta reliquit, in Epistola ad Ludifredum De Episcopis, &

aliorum Clericorum in Ecclesia officio egit de ministerio omnium graduum Ordinum, inter quos de Subdiaconatu; ut videre est in cap. *Perfectis*, 25. dist. quod est desumptum ex prædicta Epistola.

Decimò: His attentis optima est conclusio Joannis Cabaflutii in *Notitia Ecclesiastica secul. 2. Dissert. 9. num. 1.* his verbis expressa: *Septenarium Ordinum*

15 *Ecclesiasticorum numerum penes Latinas Ecclesias jam inde à primis seculis invaluisse planè compertum est: Presbyterorum scilicet, sub quibus Episcopi comprehenduntur, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolythorum, Exorcistarum, Lectorum, & Ostiavorum: hos enim cunctos recenset Clemens. Papa discipulus Petri Epist. 2. ad Jacobum fratrem Domini; & Cornelius Pontifex in Epist. ad Fabium Antiochenum, apud Eusebium lib. 6. Hist. Eccles. cap. 42. Item Cajus Pontifex in Epist. ad Felicem; cuius etiam meminit Damasus Papa. Concilium etiam sub Sylvestro Can. 3. Item Laodiceum Can. 24. & Carthaginense IV. Can. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. cui subscribit Augustinus Hyponensis Episcopus, atque (ut mediorum temporum testimonio fideam) novissimè Concilium Tridentinum sess. 23. de Sacram. Ord. cap. 2.*

Sed objiciet aliquis: De Subdiaconatu nulla habetur mentio in Scriptura Sacra. Ergo Subdiaconatus non fuit ab initio Ecclesiæ. Respondetur, fallam
16 esse consequentiam. Ratio est, quia mysteria fidei non fundantur solummodo in Scriptura Sacra; sed etiam in Apostolica traditione, & Ecclesiæ Catholice declaratione. cap. *Catholica*, 11. dist. Idcirco etsi in Scriptura Sacra non habeatur expressa mentio Subdiaconatus, aliorumvè minorum Ordinum, de iis tamen mentionem fecerunt Apostolorum discipuli, ut S. Ignatius Martyr, S. Clemens Papa; & alii, quibus ab Apostolis traditum fuit, institutos fuisse à Christo Domino omnes septem Ordines; eosque omnes fuisse collatos ab Apostolis ipsis, & esse pro tempore in Ecclesia conferendos pro complemento, & ornamento Ecclesiasticæ Hierarchiæ;

cujus traditionis vigore omnes Episcopi in primitiva Ecclesia eisdem septem Ordines suis Clericis contulerunt; & in ipsorum collatione in tota Ecclesia semper fuit continuatum. Ita Emin. Cardin. de Lauræa de *Sacram. Ord. disp. 6. num. 11. & 12.* Et concordat Tirinus in *Indice Controvers. Fidei contro. 2. num. 18.* ubi de auctoritate Verbi non scripti, Traditionum scilicet Apostolicarum nervosè agit; & in *Comment. ad 1. Cor. 16. 2.* ex Traditione Apostolica ostendit, fideles cæpisse in primitiva Ecclesia servare diem Dominicam festivam loco Sabbati; & subdit ex prædicto exemplo: *Unde optimè consequitur, non omnia scripta esse, quæ servari jusserunt Apostoli; sed quædam viva voce tradita; quæ jam Traditiones Apostolicæ vocantur; & æqualis sunt auctoritatis cum scriptis legibus Apostolorum, ut fusè demonstrat Bellarminus de Verbo Dei non scripto.* Legatur de hac re S. Dionysius Areopagita de *Eccles. Hierarch. cap. 1.* ubi reddit rationem, cur non fuerint scripta omnia concernentia Ordines sacros ab Apostolorum discipulis; sed contenti fuerint, ea per Traditionem scire, & docere; & illum refert Catumstyritus Italogræcus in *Tractu De Vera Utriusq. Eccles. Sacram. concord. pag. 15. num. 2.* Idem nos etiam probavimus supra *Decis. II. à. num. 7. & seqq.*

Quò ad Secundum. Affirmandum venit, Subdiaconatus Ordinem esse Sacramentum, juxta ea, quæ latè adduximus in *Decis. VI.* quibus inhærendo, probatur hæc assertio etiam sequentibus argumentis. *Primò.* Omnia Sacramenta sunt à Christo Domino instituta, 17 ut definitum est à Concilio Florentino in *Decreto Eugenii*, & à Tridentino *sess. 7. de Sacramentis cap. 1.* ubi anathema infligitur, *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à JESU CHRISTO Domino nostro instituta.* Sed idem Concilium Florentinum in eodem Decreto, loquens de Sacramento Ordinis, ait, illam ordinationem esse Sacramentum, quæ fit per traditionem materiæ cum debita forma: & post nomina-

minationem materiæ, & formæ Presbyteratus, & Diaconatus, ostendit materiam, & formam Subdiaconatus, dicens *eam dari per Calicis vacui cum patena superposita traditionem*. Igitur, si omne Sacramentum est à Christo institutum, & illud est Ordinis Sacramentum, quod fit per traditionem materiæ cum forma; & ipse Subdiaconatus confertur in traditione Calicis vacui cum patena superposita ex definitione ejusdem Florentini Concilii; sequitur per necesse, quod Subdiaconatus sit Sacramentum Ordinis à Christo Domino institutum. *Secundò*: Concilium Tridentinum *sess. 23. de Sacram. Ord. can. 6.* ita statuit: *Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam, Divina Ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris: Anathema sit*: Sed nomine Ministrorum Concilium intellexit Diaconos, ac Subdiaconos, cum reliquis gradibus quatuor minorum Ordinum, quos expressè nominavit *ead. sess. 23. cap. 2.* Ergo Subdiaconatus, unà cum aliis gradibus, est Divina Ordinatione institutus. Ergo est Sacramentum. *Tertiò*: Determinatio una respiciens plura determinabilia, debet ea pariformiter determinare. *1. Nam hoc jure, & l. Lucius, ff. de Vulg. & Pupillar. Substit.* Barbosa *Axiom. 69. num. 6.* & ibi DD. Sed Concilium Florentinum docens illas Ordinationes esse Sacramentum, quæ fiunt cum debita materia, & forma, exemplificat uno, & eodem contextu de Presbyteratu, Diaconatu, & Subdiaconatu. Ergo vel nullus horum trium Ordinum est Sacramentum, (quod est absurdum intolerabile dictum) vel eodem modo Subdiaconatus est Sacramentum, quo & Diaconatus, & Presbyteratus. Ita Eminent. Cardin. de Lauræa *d. disp. 6. de Sacram. Ordin. num. 7. & 8.* & ante illum Gonetus *tom. 3. eod. tract. 7. disp. 1. §. 1. & 2.* Brognolus *in Specul. Cleric. tract. 16. cap. 2. resolut. 5.* Cotonius *lib. 3. Controv. 1. num. 18.* & 19. & alii DD. quos allegavimus supra *in cit. Decis. 6.*

Ex his deducere licet, cavendum esse à doctrina tum Gasparis Ivenini, tum Joannis Morini, amborum Oratorii Gallicani Presbyterorum; quorum primus in suis *Comment. Histor. Dogmat. tom. 2. de Sacram. Ordin. dissert. 9. q. 6. cap. 3.* asserit, *Christum non esse auctorem Subdiaconatus, qui originem suam debet Ecclesiarum Præpositis, à quibus institutus est labente priore sæculo*: Secundus autem *de Sacris Ordin. part. 3. Exercit. 12. cap. 1. num. 1.* dicit, quod *Subdiaconatus ab Ecclesia in auxilium Diaconorum, ut & minores Ordines, est institutus*: Siquidem hæc ita liberæ assertiones, etsi olim à nonnullis antiquorum Theologorum prolatae fuerint, nunc sunt evidenter oppositæ determinationi, ac doctrinæ Conciliorum Florentini, ac Tridentini, & per consequens, (ut observat Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 6. num. 8.*) ingerunt hæresis suspicionem; quia licet in Sacris litteris non legamus expressè, Subdiaconatus Ordinem esse Sacramentum à Christo Domino institutum, hoc est sufficienter declaratum in iisdem Conciliis Florentino, ac Tridentino; quæ sunt Concilia Generalia per Papam approbata; est autem, apud Catholicos Axioma inconcussum, quod auctoritas Conciliorum generalium eadem est sicut auctoritas Evangelii, prout habetur *in cap. Sicut Sancti Evangelii 15. dist. & ideo sunt veneranda, ac eorum diffinitiones absque alteratione amplectendæ, cap. Majores 24. q. 1. cap. 1. & cap. Violatores, 25. q. 1. l. Nemo. C. De Summ. Trinit. & fid. Cathol.* Barbosa *in cap. Canones ead. dist. 15. ubi n. 13.* DD. cumulat.

Sed præter Conciliorum auctoritatem, evidenter demonstrantium Subdiaconatus Ordinem, prout alios sex, à Christo Domino esse institutum, duæ habentur urgentissimæ rationes idipsum suadentes, quæ ab Angelico Doctore prudentissimè examinantur. Prima ratio est: qui asserunt, solum Sacerdotii, & Diaconatus Ordinem institutum esse à Christo Domino, faciunt ejus in creatam, & Divinam Sapientiam valde man-

dè mancam, & deficientem, dum in Ecclesia sua, quam effusione totius pretiosissimi Sanguinis sibi desponsaverat, tam angustum ministrorum numerum, pro Sacris Mysteriis exercendis, reliquerit, qui in Lege Mosayca, quæ erat umbra, ac figura Ecclesiæ; Salomonem docuerit, amplissimum ministrorum numerum in Templi, ac sui ipsius servitio deputare, ut latè disserit Alcuinus in lib. de Divin. Offic. ostendens omnes gradus Sacramenti Ordinis fuisse tanquam in figura exercitos à Levitis in Lege Hebraica. Hinc S. Thomas in 3. p. q. 37. art. 1. circa hanc rationem ita scribit: *Ordinum multitudo est inducta in Ecclesia propter tria. Primò quidem propter Dei Sapientiam commendandam, quæ in distinctione rerum ordinata maxime relucet, tam in naturalibus, quam in spiritualibus: quod significatur in hoc, quod Regina Saba videns Ordinem ministrantium Salomoni, non habebat ultra Spiritum, deficiens in admiratione Sapientie illius. Secundò ad subveniendum humanæ infirmitati, quia per unum non poterant omnia, quæ ad divina Mysteria pertinebant, expleri sine magno gravamine; & ideo distinguuntur Ordines diversi ad diversa officia. Tertiò ut via proficiendi hominibus amplior detur, dum plures in diversis Officiis distribuuntur, ut omnes sint Dei cooperatores, quo nihil est divinius, ut Dionysius dicit. Ideirco est quædam detractio Divinæ Sapientie incarnatæ; asserere duorum tantum Ordinum existentiam ab ea provenire, dum ob eam laudem, & ob temporalem, ac spiritua-lem hominum profectum, plures Ordinum, ac Ministrorum gradus oportebat deputare.*

24 Altera ratio est, quæ desumitur ab excellentia Sacramenti Eucharistiæ, in cuius obsequium omnes septem gradus Ordinum fuerunt à Christo Domino instituti, tanquam necessarii ad eam dignè perficiendam, ac pertractandam. Nam, ut fusiùs loquitur idem Angelicus Doctor d. part. 3. q. 37. art. 2. tot

Ordines Christus Dominus instituere debebat in Ecclesia, quot sunt specialia ministeria, exercenda circa illud, quod omnium est Augustissimum in ea, nimirum Eucharistiæ Sacramentum. Porro ad hoc conficiendum, & consecrandum opus erat Presbyteratus Ordine. Ad ejus materiam proximè Sacerdoti tradendam, & post consecrationem populo dandam, necessarius fuit Ordo Diaconatus; ad eam verò parandam in Vasis Sacris Ordo Subdiaconatus; & in Vasis non Sacris Ordo Acolythatus. Et quoniam plures fidelium solent à dæmone impediri, ne Eucharistiam suscipiant, oportebat esse Ordinem Exorcistatus, qui potestatem daret ordinato expellendi dæmones. At eosdem fideles conveniebat etiam instruere, ac docere, ut dignè accederent ad Eucharistiam recipiendam; & ad hanc instructionem præstandam institutus est Ordo Lectoratus; tandem necesse erat advertere, ne infideles, aut indigni accederent ad Mensam Sacram, & munus hoc datum fuit Ordini Ostiariatus. Hæc omnes functiones circa pignus æternæ gloriæ, Sacratissimum scilicet Corpus, & Sanguinem suum, quod Christus jam dederat Ecclesiæ, aut ignorasse, aut non cogitasse esse necessarias, & pro illis exercendis non esse deputandos Ministros, gratia, & character ex divina ordinatione institutos, impium esset asserere: nam Christus Dominus post resurrectionem suam, ut habetur in Act. Apost. cap. 1. Vers. 3. *Præbuit seipsum vivum, (Apostolis, ac discipulis) per dies quadraginta appa-rens eis, & loquens de Regno Dei;* idest de Ecclesia sua, ut bene advertit ibidem Tirinus, ita scribens: *Tunc enim docuit illos Christus quomodo Ecclesiam* 25 *formarent, regerent, perficerent. Docuit Ordines omnes, gradus, & status varios tam Ecclesiasticos, quam Laicos. Docuit materias, formas, ritusque singulorum Sacramentorum, & Ordinum, aliasque Traditiones, quas ab Apostolis acceptas Ecclesia, tanquam certissimum, nobilissimumque thesaurum, omni studio bucusque conservavit. Verba sa-*

ba sanè aurea, memoriæ, & cordi pii Lectoris indelebiliter imprimenda. Confimilia, & ejusdem sensus ponit Cornelius à Lapide *eod. cap. 1. Vers. 3.*

Quò ad Tertium: hoc quæsitum duo continet. 1. Quando Ordo Subdiaconatus cœperit vocari Ordo Sacer? 2. Quando cœperit reputari inter ordines majores; ideò duplici responsione resolvendum est. Sit prima responsio. Ex doctrina S. Thomæ in 3. p. qu. 37. 26 artic. 3. Ordo dicitur Sacer dupliciter. Uno modo secundum se, & sic quilibet Ordo est Sacer, ea ratione quia quilibet Ordo est Sacramentum, ut supra probatum fuit *Decif. VI.* & per consequens Sacer est Ordo Subdiaconatus, tamquam Sacramentum habens suam institutionem à Christo, ut mox demonstravimus *numer. 17. & seqq.* Alio modo Ordo vocatur Sacer ratione materis consecratæ, circa quam habet aliquod ministerium, vel actum; & sic Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus dicuntur Ordines Sacri; primi duo, quia pertractant Sacratissimum Corpus, & Sanguinem Domini; Presbyter in consecrando, & Sacrificando; Diaconus in deferendo, & populis ministrando; tertius verò, nempe Subdiaconatus, quia agit, & contrèctat vasa Sacra, in quibus Corpus, & Sanguis Domini reponitur. Igitur Ordo Subdiaconatus semper, & omni tempore fuit Ordo Sacer; & talis appellatus fuit, videlicet, quia est institutus à Christo Domino, & habet quidditatem Sacramenti, & quia ejus officium est pertractare res Sacras, idest consecrata vasa pro Sacrificio Missæ. Tertia causa addenda est, ob quam Subdiaconatus Ordo inter Sacros fuit semper numeratus; nempe quia ab initio Ecclesiæ eidem injuncta fuit lex continentiae, & inhabilitas ad matrimonium contrahendum, de qua quidem lege constat in *can. 25. aliàs 27.* Apostolorum in Concilio Eliberitano I. *can. 33.* celebrato Anno 305. in *cap. Omnium*, 32. *dist.* quod est S. Leonis Papæ, qui fuit electus Pontifex Anno 440. in *cap. Multorum*,

& *cap. Subdiaconis*, *eod. dist. 32.* & sunt S. Gregorii Magni *de Anno 590.* & ex innumeris Conciliorum, ac Pontificum Decretis successivis temporibus emanatis circa continentiam Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, ac Subdiaconorum; de quibus Emin. Card. de Lauræa in suo Epitome Canonum, Verbo *Clerici in Sacris*, an possint ducere Uxores. Et in Verbo *Ordinatorum in Sacris obligationes circa conjuges*. Igitur has ob omnes causas semper, etiam in primis Ecclesiæ Sæculis, Subdiaconatus Ordo vocatus fuit Ordo Sacer, & inter Sacros repèritur annumeratus, ut videre est in *cap. De iis 28. dist. in cap. Eos, qui, in cap. Erubescant*, & in *cap. Nemo dist. 32.* & aliis multis.

Cæterum huic antiquæ denominationi, quam adscribimus Subdiaconatui de Ordine Sacro, obistere videntur verba Innocentii Terti in *cap. A multis*, *De ætate*, & *qualit.* ubi loquens de eligendis in Episcopos refert, Urbanum Papam Secundum dixisse, *Sacros Ordines esse Diaconatum, & Presbyteratum, quos solos primitiva Ecclesia legitur habuisse.* Ergo olim Subdiaconatus non computabatur inter Sacros Ordines. Respondetur, falsam esse consequentiam, attentis juribus supracitatis, in quibus S. Leo Papa, S. Gregorius Magnus, & ipsemet Urbanus Secundus expressè vocant Subdiaconatum Ordinem Sacrum. Ad illa autem verba, quæ refert Innocentius Tertius in *cit. cap. A multis*; dicendum est, ea loqui de qualitate Ordinis Sacri requisita in illis, qui olim promovendi erant ad Episcopatum; quæ quidem qualitas restricta erat ad solos Ordines Presbyteratus, & Diaconatus; qui enim non erant vel Presbyteri, vel saltem Diaconi, eligi non poterant ad Episcopalem dignitatem; ab ipso autem Urbano II. concessum fuit, ut etiam Subdiaconi possent eligi ad Episcopatum, sed de licentia Metropolitani, vel Papæ *cap. ult. 60. dist.* Deinde ab Innocentio Tertio extensa fuit dicta concessio absque alia licentia. Igitur Subdiaconatus non erat

erat Sacer habita relatione ad habitudinem pro eligendo in Episcopum, sed erat Sacer respectu sui ipsius tanquam Sacramenti, & respectu confectionis Sacrorum vasorum, & respectu legis continentiae sibi incumbentis. Hoc testatur expressè idem Innocentius Tertius in cap. *Miramur*, de *Servis non Ordin.* ubi citat constitutionem S. Gregorii Papæ, scilicet ejus decreta, quod nemo promoveatur ad Sacrum Subdiaconatus ordinem, nisi promittat servare castitatem; quæ leguntur in cap. *Nul- lum* 28. dist. & in cap. *Ante triennium*, dist. 31. Et hæc interpretatio prædicti textus in cap. *A multis*, de *Ætate*, & *Qualit.* ponitur ab Eminent. Card. de Lauræa in cit. disp. 6. de *Sacram. Ord.* num. 14. & num. 43. non absque confusione nonnullorum Canonistarum, quos non pudet asserere, Ordinem Subdiaconatus inter Sacros collocatum fuisse tempore Urbani II. qui fuit factus Papa Anno 1088. & nihilominus reperimus tempore S. Gregorii Magni, & etiam ante hunc Sanctum Pontificem, eundem Subdiaconatus Ordinem Sacrum fuisse nominatum.

Ex his resultat altera responsio ad secundam partem Quæsitæ, videlicet, quando ipsemet Subdiaconatus Ordo coeperit inter majores Ordines reputari? Nam post concessam ab Urbano II. & ab Innocentio III. huic Ordini passivam electionem ad Episcopalem dignitatem, cœpit haberi unus ex Ordinibus majoribus; & subindè hæc duo nomina Sacer, & Major synonyma facta sunt; adeo ut ab illo tempore idem sit dicere Ordinem Sacrum, ac Ordinem majorem; & appellatione majorum Ordinum veniant omnes tres Ordines Sacri, Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus; ad differentiam aliorum quatuor inferiorum Ordinum; qui proprio nomine dicuntur Minores, ut eos sæpè appellat Concilium Tridentinum Sess. 23. de *Sacram. Ord.* cap. 2. & can. 2. ac in eadem Sess. 23. de *refor.* cap. 5. & 6. & notat Gobatus de *Ord. tract.* 8. num. 12.

Ultimò; adhuc aliquis impugnabit hucusque dicta, obijciendo, quod si Subdiaconatus Ordo antiquitus fuisset ex majoribus, & Sacris, non potuisset conferri à Chorepiscopis, qui erant simplices Episcoporum Vicarii, non autem Episcopi, cap. *Chorepiscopi*, 68. dist. Sed Chorepiscopi ordinabant Subdiaconos, ut ex Concilio Antiocheno can. 10. ibi: *Ordinent Lectores, Subdiaconos, & Exorcistas*. Ergo Subdiaconatus Ordo non erat Sacer. Ulteriùs si Subdiaconi fuissent constituti in Ordine Sacro, potuissent ingredi Secretarium, quod Græci vocant *Diaconion*, & tangere vasa Sacra. Sed id erat eis prohibitum, cap. *Non oportet* 26. 23. dist. Ergo Subdiaconatus non erat Ordo Sacer. Respondetur ad primum, quod duo erant genera Chorepiscoporum, ut plenè docuimus supra Decif. XIV. alii erant Episcopi, alii non. Illi ordinabant Subdiaconos, prout etiam Diaconos, & Presbyteros, sed de licentia Ordinariorum. Isti autem minimè ordinabant Subdiaconos, sed tantum quatuor minores conferebant, prout nunc faciunt Abbates. Eminent. Card. de Lauræa in Epitome Canonum. *Verb. Chorepiscopi* Vers. 6. & de *Sacram. Ord.* dist. disp. 6. num. 16. & 17. Ad secundum responde- tur, Sacra duo fuisse apud antiquos; Unum, in quo suppellex Ecclesiastica servabatur; & aliud, in quo recondita servabatur Sanctissima Eucharistia. In primum intrabant Subdiaconi, non autem in secundum. Item Vasa sacra, vel continebant Corpus, & Sanguinem Domini; & hæc non tangebantur, nisi à Presbyteris, vel Diaconibus; vel vacua erant, consummato jam Sacramento, & hæc absque difficultate tangere, & deferre poterant Subdiaconi, etsi sacra forent, cap. *penult. ead. dist.* 23. Cabasutius ad Concil. Laodiceum. sub Damaso *Sæculo IV. Can. 21. num. 12. pag. 154.* Gonzalez in *Comment. ad dist. cap. A multis*, de *Ætate*, & *Qualit. numer. 6. tom. 1.* Idem Eminentiss. Cardin. de Lauræa dist. disp. 6. num. 18. citans cap. 1. dist. 24. id expressè innuens.

Novif-

Novissimè Jo: Morinus in elaborato suo opere *de Sacris Ordinatis. part. 3. Exercit. 12. cap. 2. num. 7.* qui hanc eandem distinctionem docentes Balsamonem, & Zonaram allegat; addens ex sententia ejusdem Zonaræ, censeri prohibitos Subdiaconos tangere, ac deferre Vasa sacra apud Græcos, dum tempore sacrificii ea deferuntur cum pane, & vino consecrando ad Altare. Siquidem (ait) solent Græci magna cum pompa deferre sacra Symbola à sacra propositionis Mensa ad divinum Altare, ut sacrificentur. Diaconus enim, præcedentibus Lampadibus, & subsequētibz Clericis, super humeros sanctum Panem deferret, Sacerdos verò Calicem manibus; & hoc apparatu, gyro per Ecclesiam facto, omnibusque interim ante sancta Symbola procumbentibus, ad Altare accedunt Sacerdos, & Diaconus, eaque super Altare reponunt; & idcirco in hac delatione nullam Subdiaconi sacrorum Vasorum contrectationem habent.

Tandem ex eodem Morino notare licet, adhuc apud Græcos Subdiaconatus Ordinem reputari inter minores, etsi iisdem castitas imperata sit, & contrectandi Vasa sacra data licentia: hac de causa ordinantur extra Sanctuarium, ad differentiam Sacrarum Ordinationum, quas intra Sanctuarium faciunt, videlicet cum ordinant Episcopos, Presbyteros, & Diaconos. Ita Morinus *d. p. 3. Exercit. 11. cap. 6. n. 1. nec non Exercit. 12. cap. 5. num. 9.*

DECISIO XXII.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, Quænam sit Materia, & Forma Ordinationis Subdiaconorum? Recensentur quinque diversæ opiniones, & fundamenta, quibus unaquæque earum innitur. Firmantur duæ Resolutiones, una certa, alia disputabilis circa eandem Ma-

teriam, & Formam Subdiaconatus. Eruditiones plures circa Vestes Sacras, Manipulum, & Librum Epistolarum. Et an Calix cum Patena tangendus à Subdiacono in ordinatione, debeat esse consecratus?

SUMMARIUM.

- 1 Subdiaconatus circa materiam, & formam opiniones quinque.
- 2 Calicis vacui, ac patenæ traditio materia est Subdiaconatus.
- 3 Rituales antiqui XIV. de modo conferendi Ordines.
- 4 Forma, qua traditur Calix, & patena Subdiaconis ordinandis.
- 5 Materia Ordinum quomodo cognoscatur.
- 6 Albertus Magnus factus Episcopus Ratisbonensis Anno 1263.
- 7 Durandus Episcopus Aniciensis Anno 1320.
- 8 Petrus Paludanus Patriarcha Hierosolymitanus Anno 1330.
- 9 S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus Anno 1459.
- 10 Urceoli cum aqua, ac manutergii traditio materia Subdiaconatus.
- 11 Loto manuum celebrantis, & corporatum necessaria sub pœna peccati.
- 12 Purificationem in Missa solemniter celebrans recipit à Subdiacono.
- 13 Vestes Sacræ, quas dat Episcopus Subdiacono, an sint materia Ordinis?
- 14 Vestes Sacræ cur adhibeantur in Missa?
- 15 Sine illis celebrare mortale peccatum est.
- 16 Vestium Sacrarum usus introductus ab Apostolis.
- 17 Vestibus Sacris quando cœperint uti Subdiaconi.
- 18 Manipulus an sit materia Subdiaconatus?
- 19 Irregularis sit, qui non Subdiaconus cantat Epistolam cum manipulo.

- 20 Manipulus olim quid esset? Quando usus ejus in Missa?
- 21 Subrogatum sapit naturam ejus, in cuius loco est subrogatum.
- 22 Libri Epistolarum traditio an sit materia Subdiaconatus?
- 23 Forma ordinationum an imperativis verbis proferenda?
- 24 Liber Epistolarum non dabatur Subdiacono per Annos 1200.
- 25 Epistola olim non à Subdiacono, sed à Lectore cantabatur.
- 26 Calicis vacui, ac patenæ traditio est vera Materia Subdiaconatus.
- 27 Materia Subdiaconatus dubia, ac disputabilis; aliæ res, quæ traduntur rangendæ Subdiacono.
- 28 Materias Ordinum Christus non instituit in individuo.
- 29 Calix, & Patena in ordinatione Subdiaconi an debeat esse consecratus?
- 30 Vasa Laica non sunt apta materia Ordinis Subdiaconatus.

PROBATA igitur Subdiaconatus ordinis institutione à Christo Domino facta, ex qua Sacramenti quidditatem sortitur, ac ejus existentia ab initio Ecclesiæ; sequitur, ut de ejus Materia: ac forma differamus; & quoniam utraque diversa est in Ecclesia Latina ab illa Ecclesiæ Græcæ, prius exponemus, quænam sit in Ecclesia nostra? Et circa hanc quæstionem reperio opiniones quinque.

- 1 Quòd Materia Subdiaconatus sit traditio Calicis vacui, & Patenæ vacuæ.
- 2 Quòd sit traditio Urceolorum, ac manutergii.
- 3 Quòd sit impositio Amictus, & Tunice.
- 4 Quòd sit traditio Manipuli.
- 5 Quòd sit traditio Libri Epistolarum.

Prima, (quæ principalis est, & indubitata apud omnes) tenet, quòd Ordinis Subdiaconatus Materia sit traditio Calicis vacui, cum patena vacua; quam facit Episcopus ordinando. For-

ma verò sunt verba, quæ ab eodem Episcopo in actu traditionis ejusdem Calicis, & Patenæ proferuntur. Hujus opinionis tria sunt solidissima fundamenta. Primum est Concilium Carthaginense IV. can. 5. relatum in cap. Subdiaconus, 23. dist. in quo usque de Anno 398. fuit ita diffinitum: Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, patenam de manu Episcopi accipiat vacuam, & Calicem vacuum. Alterum est Concilium Florentinum sub Eugenio Papa IV. qui in Bulla Concordiæ Armenorum cum Sancta Romana Ecclesia, Incipien. Exultate &c. Anno Domini 1439. Decimo Kalend. Decembr. agens de Sacramento Ordinis in §. 15. ita loquitur: Sextum Sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per Calicem cum vino, & patenæ cum pane porrectionem. Diaconatus verò per Libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus verò per Calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem. Et recitata forma Presbyteratus subdit: Et sic de aliorum Ordinum formis, prout in Pontificali Romano latè continetur. Igitur materia Subdiaconatus est illa, quam utrumque Concilium recenset, Calicis scilicet vacui, ac Patenæ vacuæ superpositæ traditio. Tertium fundamentum sunt quatuordecim Rituales, seu Libri manuscripti de Ritu conferendi Ordines tum Sacros, tum Minores, quos ex principalioribus archivii Ecclesiarum Cathedralium totius Europæ, ac Monasteriorum decerpfit, non sine magno labore, ac integros in opere suo reposuit Jo: Morinus de Sacris Ordinat. part. 2. à pag. 209. usque ad pag. 280. qui quidem Rituales Libri incipiunt ab Anno 500. & prosequuntur, sæculis subsequentibus, usque ad Annum 1200. & in iis omnibus in Ordinatione Subdiaconorum exprimitur materia prædicta, traditio scilicet Calicis vacui, & Patenæ vacuæ, cum eadem forma verborum, quæ

quæ proferuntur ab Episcopo in actu ejusdem traditionis; & est tenoris hujusmodi: *Videte ejus ministerium vobis traditur; & idè si usque nunc fuissetis tardi ad Ecclesiam, amodò debetis esse assidui. Si usque nunc somnolenti, amodò vigiles. Si usque nunc ebriosi, amodò sobrii. Si usque nunc inhonesti, amodò casti. Oblationes, quæ veniunt ad Altare, panes. Propositionis appellatur. De ipsi oblationibus tantum debet in Altari poni, quantum populo possit sufficere, ne aliquid putridum in Sacratio remaneat. Pallæ verò, quæ sunt in subtrahitorio Altaris, in alio vase debent lavari, in alio corporales pallæ. Ubi autem pallæ corporales lotæ fuerint, nullum lintheamen ibidem debet lavari. Ipsa aqua in baptisterium debet mergi. Idè admono, ut vos exhibeatis, ut Deo placere possitis.*

Et tradit eis Calicem, & Patenam. Uniformis est forma hæc in omnibus antedictis Ritualibus sæculorum octo; etsi aliquando in singulari numero, aliquando in plurali legatur concepta; nec dissimilis est illa, quæ hodie habetur in Pontificali Romano de ordinatione Subdiaconi, quam transcribit Bissus in sua Hierurgia Verb. Subdiaconus, num. 194. §. 2. Quartum fundamentum est ratio, qua moventur Theologi, ac Canonistæ ad habendam prædictam traditionem Calicis vacui, & Patenæ vacuæ, cum antedictis verbis pro vera, & essentiali materia, ac forma Ordinis Subdiaconatus; Siquidem ita arguunt. Illa est materia propria cuiuslibet Ordinis, per quam sufficienter, & melius ejus potestas in Ordine ad Sacrificium Missæ significatur. Sed ministerium præcipuum Subdiaconi est deservire Sacerdoti Sacrificanti, porrigendo Calicem, & patenam Diacono, cum pane, & vino tanquam per populum oblatis, ut ea Sacerdoti ministret; & hoc totum optimè significatur per antedictam Calicis, & Patenæ traditionem. Ergo hæc est vera, & essentialis materia, & forma in ordinatione Subdiaconi. Ita Vasquez apud Tam-

burinum de Ord. lib. 7. cap. 3. n. 1. Salmanticensis tract. 8. de Sacram. Ordin. cap. 3. numer. 20. Castropalaus part. 4. tract. 27. punct. 4. numer. 13. Bissus in Verb. Materie Sacramentorum, numer. 107. §. 76. & novissimè Emin. Card. de Lauræa de Sac. Ord. d. disp. 6. num. 30. nec non num. 49. Quotum fundamentum est ingens numerus Doctorum ita docentium, quos (ultra proximè citatos) innumeros numerat Comitulus in Respons. Moral. lib. 1. quæst. 52. inter quos, utriusque Scholæ Principes S. Thomam in 4. Sent. dist. 25. q. 1. art. 1. & Scotum in 4. Sent. dist. 24. q. 1. & subindè S. Bonaventuram, Albertum Magnum, Aureolum, Richardum, Durandum, Victoriam, & alios Theologos insignes; qui omnes de Sacramento Ordinis egregie disputarunt theoricè, & eorum aliqui eandem materiam edocti fuerunt etiam practicè; nempe Albertus Magnus ob singularem sapientiam sic cognominatus, natione Svevus, ejusdem Ordinis S. Dominici Episcopus Ratisbonensis, ad quam dignitatem assumptus fuerat ab Urbano IV. Summo Pontifice Anno 1265. Durandus à S. Portiano, natione Gallus, Ordinis Prædicatorum Episcopus Ancyensis, qui floruit Anno 1320. Petrus Paludanus, natione Burgundus, ejusdem Ordinis Patriarcha Hierosolymitanus, Anno 1330. & S. Antoninus, patria Florentinus, Prælaudati Ordinis Prædicatorum, & Florentiæ Archiepiscopus ab Eugenio Papa IV. creatus, Vir doctissimus, ac Sanctissimus, qui obiit Anno 1459. ætatis suæ septuagesimo, quem in Sanctorum Catalogum retulit Adrianus VI. Pontifex Maximus. Stat igitur inconcussa supradicta prima opinio tot, ac talibus innixa fundamentis.

Secunda opinio est, quòd ultra Calicem, & Patenam vacuum, sit etiam materia Ordinis Subdiaconatus traditio Urceolorum cum vino, & aqua, & manutergii, quam facit Archidiaconus eidem Subdiacono in actu ipsius ordinationis. Fundatur hæc opinio: Primò in

Concilio Carthagenensi IV. *can. 5.* de quo in *cit. cap. Subdiaconus*, 23. *dist.* ibi enim post præscriptam traditionem Calicis, & patenæ dicitur; quodd Subdiaconus *de manu Archidiaconi accipiat Urceolum cum aqua, manile, & manutergium.* Secundò in Epistola S. Isidori Hispalensis Episcopi ad Ludifredum relata in *cap. Perlectis*, 25. *dist.* in qua ita scribit: *Ad Subdiaconatum pertinet Calicem, & patenam ad Altare Christi deferre, & Levitis tradere, eisque ministrare.* Urceolum quoque, & aquam, manile, & manutergium tenere: Episcopoque, & Presbytero, & Levitis pro lavandis ante Altare manibus aquam præbere. Tertiò in Ritualibus libris ab annis mille citra conscripta diversarum Ecclesiarum, ac Monasteriorum, existentibus in eodem Opere Joannis Morini à *pag. 220. & seqq.* in quibus ferè omnibus continetur traditio Urceoli, cum aqua, ac manutergio. Quartò in Pontificali Romano, quo utuntur Episcopi hisce temporibus, nam & in illo in *tit. de Ordinatione Subdiaconi.* legitur, quodd post monitionem Episcopus tradit singulis Calicem cum patena vacua superposita, dicens, *Videte &c. & immediatè post Archidiaconus tradit eis Urceolos cum vino, & aqua, ac Bacilecum manutergio, que omnia ab omnibus, & singulis tangi debent:* Et hoc advertit Castaldus in *Praxi Cæremon. libr. 2. sect. 15. cap. 7. num. 5.* Quintò in ratione, nam sanctitas, & excellentia Sacrificii requirit, ut & manus Sacerdotis celebrantis lotæ, ac mundæ sint, prout etiam corporalia, pallæ, & linrea, super quibus Corpus, & Sanguis Domini reponitur; siquidem culpa gravis, aut saltem venialis est, si manus vel pallæ prædictæ sint immundæ, juxta gravitatem, vel levitatem immunditiæ. Tamburinus de *Sacrific. Miss. lib. 1. cap. 7. §. 7.* Quartus in *Rubric. Miss. part. 2. tit. 1. sect. 1. dub. 5.* ubi de lotionem manuum; & antea *part. 1. tit. 20. dub. 8. in fin. Aversa de Sacrific. q. 11. Sect. 13. §. Rursus*, ubi de Tobaleis. Et Diana *part. 10. tract. 12. resol. 19,*

existente in *Coordinato tom. 2. tract. 1. resol. 165.* Igitur Urceoli, Bacile, & Manutergium, quod traditur tangendum Subdiacono in ejus ordinatione, significat ejus Officium præparandi, ac porrigendi aquam Celebranti pro manuum lotionem; nec non lavandi pallas, & corporalia, & sic censetur esse materia essentialis hujus ordinationis; forma verò sunt verba Episcopi, quæ proferuntur ab ipso, dum monet Subdiaconum de modo abluendi pallas, sub illis verbis: *Videte cujus ministerium vobis traditur &c.* Sextò fundatur etiam hæc opinio in praxi circa functiones spectantes ad Subdiaconum in Missa; ipse enim post communionem celebrantis desert ad Altare Urceolos cum vino, & aqua, & cum eis porrigit ablutionem Calicis, & digitorum ejusdem Sacerdotis celebrantis, ut præcipit *Rubrica Missalis tit. 10. & notat Castaldus libr. 1. sect. 7. cap. 1. num. 21.* quapropter ab hoc Urceolorum ministerio in Missa non obscure deducitur, quodd eorum traditio in ordinatione Subdiaconi sit partialis, materia ejusdem Ordinis. Septimò, quia etiam Morinus *d. part. 3. Exercit. 12. cap. 1. num. 5.* invehit contra id negantes; & è converso in ejus dictis, & assertionem fundatur hæc secunda opinio, quodd traditio Urceolorum, Bacilis, & manutergii spectet ad essentiam materiæ Subdiaconatus.

Tertia opinio est, quodd, præter res supradictas, sit etiam materia Subdiaconatus traditio Sacrarum Vestium, quam facit Episcopus, dum Subdiaconos ordinat; siquidem ut legitur in Pontificali *pag. 38. & 39.* postquam traditus est Calix, & Patena vacua ab Episcopo, & ab Archidiacono Urceoli, Bacile, cum Manutergio, recitataque est Oratio *Domine Sancte &c.* Episcopus sedens cum mitra Amictum in collo ordinandorum jacentem imponit eorum capitibus, singulis dicens, *Accipe Amictum &c.* & postea singulis imponitur Tunicella, dicendo cuilibet, *Tunica jucunditatis, & indumento lætitiæ induat te Dominus:* quæ verba sonant for-

formam Sacramentalem ejusdem Ordinis. Fundatur hæc opinio in apertissima, & urgentissima ratione: nam sicut Vestes sacræ Sacerdotes perti-
 24 nent ad splendorem, & obsequium sa-
 cratissimi, ac tremendi Sacrificii, ut ex ipso exteriori apparatu, & specialibus ministrorum indumentis indicetur, actionem illam non esse communem, aut vulgarem, sed omnino sacrosanctam, & excellentiam, ut ait Quartus in *Rubr. Missal. part. 2. tit. 1. in expositione Litteræ num. 2.* ita traditio Amictus cum Alba, & Tunicella declarat ministerium Sacrum, ad quod deputatur Subdiaconus; ut scilicet prævia inductione Sacrorum Vestium illarum possit ministrare Sacerdoti celebranti, & Diacono eidem assistenti; certum est enim quod ministrare in Altari sine vestibus Sacris non licet neque Sacerdoti, neque Diacono, aut Subdiacono absque gravissima culpa
 25 peccati mortalis. *cap. Vestimenta, de Consecr. dist. 1. Quartus dist. part. 2. tit. 1. sect. 4. dub. 5. Castropalaus part. 4. tract. 22. punct. 10. num. 8. Gobatus tract. 3. num. 347. & Bissus in Hierurg. Verb. Vestes num. 39. §. 5.* Hinc usum sacrorum vestimentorum esse ab Aposto-
 26 lis ex Christi Domini præcepto introdu-
 ctum, fas est credere, ut probat Suarez in 3. part. D. Thom. tom. 3. disput. 82. sect. 2. ubi allegat Epistolam primam decretalem S. Anacleti Papæ Successoris S. Clementis, in qua scripsit: *Episcopus ministros secum habeat sacris indutos vestimentis.* Et pluribus aliis antiquitatis testibus adductis subdit, quod sicut Deus in Lege Moysayca ordinavit Vestes, quibus Sacerdotes, & Levitæ induerentur, ut constat *Exod. 28. 40.* quas ego enarravi, & explicavi de Sacrificio *Missæ Decif. 23. num. 11.* sic Apostolos, & discipulos docuit, illas in ministeriis sacris instituere, ac adhibere. Et quoad Subdiaconorum Sacras vestes, eos in ministerio Altaris solitos fuisse induere
 27 Amictum, & Albam S. Gregorii Papæ temporibus, constat ex ejus *lib. 7. Epistol. 64.* & iisdem paulo post fuisse concessam Tunicellam, ac Manipulum,

testatur Honorius in *Gemma Animæ lib. 1. cap. 229.* ut refert Eminentiss. Cardin. Bona *Rer. Liturgic. lib. 1. cap. 24. num. 19.* & Bissus *Verb. Subdiaconus, num. 196.* Sequitur ex his omnibus, cum illa sit materia, & forma Sacramenti Ordinis, per quam significatur potestas, ministerium, & officium ordinati (ut antea dictum est) jure optimo, & manifesta ratione appellari posse materiam, & formam Ordinis Subdiaconatus traditionem Amictus, Albæ, & Tunicellæ, quam facit Episcopus in ordinatione Subdiaconorum; formamque Verba, quæ in eadem traditione profert; quia per illa ostenditur, & declaratur, Subdiaconum factum esse ministrum Sacri Altaris, cui absque iisdem sacris indumentis minimè posset ministrare, atque inservire. Hanc opinionem tenet Medina *lib. 1. de Continentia cap. 44.* quem refert ipse Morinus *d. part. 3. Exercit. 12. cap. 1. n. 3.*

Quarta est opinio; quod Manipulus, quem Episcopus tradit Subdiacono, dum illum ordinat, sit materia essentialis hujus ordinationis; & forma existat in verbis, quæ in ejusdem Manipuli traditione profert Episcopus, nempe: *Accipe Manipulum tuum, & imple ministerium tuum: potens est enim Deus, ut augeat tibi gratiam.* Hujus opinionis fuit Richardus Episcopus Cremonensis in libro manuscripto de *Institut. Ecclesiæ lib. 2. cap. 2.* quem citat, & ejus verba transcribit idem Morinus *dist. part. 3. Exercit. 12. num. 13.* Nec videtur hæc opinio esse sine solido fundamento: quandoquidem Manipulus adeo spectat ad Ordinem Subdiaconatus, ut si quis non
 19 Subdiaconus audeat ipsum induere, & cum eo cantare Epistolam, incurrat irregularitatem, *cap. 1. & 2. de Clerico non ord. ministr. Quartus d. part. 2. tit. 6. de Epistola dub. 6.* ubi citat Bonacinum *tom. 1. de Irregularitate disp. 7. qu. 3. punct. 6. num. 2.* & alios DD. quibus ego addo Thesaurum de *Pænis Ecclesiæ part. 2. Verb. Ordo cap. 32.* innumeros DD. allegantem. Igitur oportet, Manipulum esse materiam propriam in ordinatione
 Subdia.

Subdiaconi, dum ejus usurpatio à non habente hunc Ordinem, caufat incurfum tam gravis pœnæ Ecclesiasticæ, qualis est Irregularitas.

Cæterum fortiter reclamat Morinus *d. part. 3. Exercit. 11. cap. 3. numer. 7.* contra hanc opinionem ex eo, quia Manipulus olim non erat Vestis sacra, neque propria Subdiaconorum; imò Manipulus erat Sudariolum; five Mappula brachio sinistro alligata; qua faciei sudor, & narium pituita abstergebatur; ut docent Alcuinus, Amalarius, Rabanus Maurus, & alii Scriptores de Divinis Officiis, quorum verba transcribit ibidem Morinus *diff. num. 7. & fusiùs Eminentiss. Cardin. Bona Rev. Liturgic. lib. 1. cap. 24. num. 5.* demonstrans, prædictæ mappulæ, seu sudarioli usum durasse donec in locum ejus Manipulus non ad tergendas sordes, sed ad ornatum suffectus est, ex eadem re, ac textura, ex qua conficitur Stola, ac Planeta; & hanc mutationem Mappulæ in Manipulum conjicit factam esse sæculo decimo; nam Alcuinus, & Amalarius, qui sæculo nono vixerunt nihil de Manipulo, plura de Mappulis lineis scripserunt; & prima Manipuli mentio reperitur in veteri Missa ex Codice Ratoldi Abbatis Corbejensis apud Menardum, qui Ratoldus vixit Anno 980. & in Concilio Pictaviensi sub Paschali Papa II. post Annum 1100. *cap. 5.* fuit sancitum, *Ut nemo Monachorum deinceps Manipulis utatur, nisi fuerit Subdiaconus.* Igitur, cum Manipulus nullam redolet antiquitatem, concludit Morinus *diff. num. 7.* nihil potest pertinere ad Subdiaconatus ordinationem: nisi dicere velimus, Manipulum subrogatum esse Mappulis lineis, quibus etiam subdiaconi, dum Altari interviebant, utebantur; & ideo locum habere posse regulam, quæ dicit: Subrogatum sapit naturam ejus, in cujus locum subrogatur, *cap. Ecclesia, il primo, & ibi Glossa. Ut lit pendens.* Plura de usu, ac Mystica Manipuli significatione notat Magrius in *V. Manipulus* ibi videnda.

Quinta est opinio, quod præter ma-

teriam Calicis vacui, ac Patenæ vacuæ, alia sit materia partialis in Ordine Subdiaconatus, sed æqualis essentia, & necessitatis cum antedicta, nempe traditio Libri Epistolarum, quam facit *22.* Episcopus ordinando, jubens eum illum tangere, & dicens: *Accipe, & habes potestatem legendi Epistolam in Ecclesia Dei tam pro vivis, quam pro defunctis. In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Quæ verba fortuntur pariter secundam partialem formam hujus Ordinis Subdiaconatus. Plures sunt rationes, quibus innitur hæc opinio: Prima, quia denotatur in traditione Libri Epistolarum unum ex præcipuis officiis Subdiaconi, quod est cantare Epistolam in Missa. At, jam demonstratum fuit, illam haberi pro necessaria materia, & forma, quæ significat principale ministerium ordinati. Secunda, nam hæc traditio Libri Epistolarum est ad exemplum Libri Evangeliorum, quem Episcopus tradit Diacono cum iisdem formalibus verbis: Ideo sicut nemo dubitat, Librum Evangeliorum esse materiam Diaconatus, & verba in ejus traditione ab Episcopo prolata esse formam; ita idem dicere in traditione Libri Epistolarum videtur consentaneum rationi. Tertia, quia ex communi DD. regula materia exhibenda est ab ordinante ordinato cum verbis imperativis, & cum *23.* iisdem forma est exprimenda; de qua relaté agit Morinus *de Sacramento Pœnitentiæ lib. 8. cap. 19.* Sed in traditione Libri Epistolarum loquitur Episcopus imperativo modo, *Accipe &c.* Ergo hanc opinionem sequuntur, ac defendunt Vigverius in *Summa Instit. Theolog. cap. 16. §. 6. num. 1. & 2.* Aversa de *Sacram. Ord. qu. 2. sect. 5. §. Adde verò.* Dicastillus in *tract. 6. disp. 1. dub. 12.* quos citant Salmanticenses de *Sacram. Ordin. tract. 8. cap. 3. num. 19.* quibus addendus est Filliucci *tom. 1. tract. 9. cap. 2. num. 45.* quem pro hac opinione allegat Diana *Coordinatus tom. 2. tract. 5. resol. 3. §. 1.* existente in veteri *part. 3. tract. 4. resol. 188. aliàs 189.*

Impugnat hanc opinionem ingens Theo-

Theologorum numerus, quos cumulat idem Diana Coordinatus *d. resol. 3. §. 2.* nec non Collegium Salmanticense *diff. cap. 3. numer. 20.* quibus jungendi sunt Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp. 6. de Sacram. Ord. num. 34.* & Morinus de Sacris Ordinatis *diff. part. 3. Exercit. 12. cap. 1. num. 6. & 7.* ubi vocem extollit, tanquam antiquitatis studiosus, & inculcat lectionem Ritualium Librorum, quos exscripsit ab Anno quingentesimo usque ad Annum millesimum ducentessimum. in quibus nihil de traditione Libri Epistolarum in ordinatione Subdiaconi, undè inferit: *Tam altum silentium est argumentum evidens, Subdiaconos antiquitus Epistolam in Synaxi, sive publico Ecclesiæ cœtu ex officio non legisse;* & allegat hoc idem asserentes Rabanum Maurum, Amalarium, Micrologum, & alios scriptores ante decimum sæculum de Divinis Officiis. Hoc idem latissimè ostendit Emin. Card. Bona *Rerum Liturgic. lib. 2. cap. 6.* in quo agens de usu antiquissimo legendi Epistolas in Missa tum ex Prophetis, tum ex Apostolis, non apud gradus Altaris, sed in ambone, seu pulpito, ex quo etiam Episcopus conciones habebat ad populum, demonstrat, quòd præcis temporibus Lectoris partes erant Epistolam, & Evangelium legere in Missa, ut ex *Epist. S. Cypriani 33. & 34.* & ex Concilio Toletano I. *Can. 2.* & subdit, Subdiaconos cœpisse legere Epistolam in Missa sæculo octavo ex Amalarium *lib. 2. cap. 11.* quo tempore etiam Diaconis permixtum fuisse opinatur, ut legerent Evangelium. Igitur cum per octo priora sæcula non esset officium Subdiaconi legere Epistolam in Missa; neque tunc traderetur eidem Liber Epistolarum in ejus ordinatione, ut ex Ritualibus antiquis, deducitur, traditionem ejusdem Libri, quæ nunc fit, non esse materiam essentialem ordinationis, sed meram cæremoniam. Ex alio fundamento id esse deducendum ait Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 6. num. 28.* videlicet, quia neque Concilium Carthaginense IV. neque Concilium Florentinum in assignan-

da materia Subdiaconatus mentionem fecerunt de traditione Libri Epistolarum; idè hanc conclusionem facit *num. 31.* Satiùs ergo est catholico loqui cum generali Concilio, & Pontifice Romano, quàm sophismata, & aereas opiniones sequi. Imò Concilii sententiam tenetur amplecti, omnemque aliam respicere.

Quid dicendum in hac opinionum varietate? Duæ sunt resolutiones capiendæ: Una certa, & infallibilis: alia dubia, & disputabilis. Prima est, quòd vera, & propria materia ordinationis Subdiaconi est traditio Calicis vacui, & Patenæ vacuæ; forma verò sunt verba, quæ tunc dicit Episcopus: *Videte, quale ministerium &c.* & idè in hac traditione imprimitur character. Fundatur hæc resolutio in verbis Conciliorum Carthaginensis, & Florentini prædictorum, quibus omninò standum est, ut dixit Emin. Card. de Lauræa *d. n. 31.* Item in manifesta ratione, quam Salmanticenses vocant à priori, quia scilicet per Calicis vacui, & Patenæ vacuæ traditionem sufficienter, & magis evidentè significatur ministerium Subdiaconi, quod est inservire Sacerdoti Sacrificanti, præparando Vasa Sacra, eaque porrigendo Diacono, ut celebranti exhibeat; quapropter ita resolvunt, ac tenent S. Thomas, Scotus, Valentia. Palaus, Layman, Bonacina, & alii plurimi, quos citat non solum Comitulus *in d. lib. 1. quæst. 52.* sed ipsemet Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 5. resol. 3. §. 2.* Salmanticenses *d. cap. 3. num. 19.* Tamburnus *d. lib. 7. de Ordine cap. 3. num. 2.* & prælaudatus Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 6. art. 2.* per totum.

Altera resolutio dubia, & disputabilis est, quòd omnes aliæ res, quæ traduntur Subdiacono per Episcopum, nempe, Amictus, Manipulus, & Tunicella, nec non Urceoli cum vino, & aqua sive Bacile cum manutergio, ac demum Liber Epistolarum, sint materiæ partiales, unà cum suis formis, integrantes Subdiaconatus Ordinem, atque ipsius Subdiaconi ordinationem. Ad objectum ex antiquitate desumptum, & ex

perve-

pervetustis Ritualibus, in quibus nulla fit mentio earundem rerum, respondere potest illud tolli ex communi Theologorum doctrina, quod circa Sacramentum Ordinis Christus Dominus non determinavit in particulari materias, & formas materialiter sumptas, sed generatim præscripsit, quod Ordines conferrentur per signa sensibilia significativa potestatis, quæ traditur ordinato; atque aded reliquit Ecclesiæ facultatem determinandi materias, & formas, per res, & verba sibi magis placita, dummodò habeant vim significandi eandem potestatem, & virtutem, quæ in Ordine confertur. Ita Præpositus in 3. part. D. Thom. quæst. Unic. de Sac. Ord. dub. 10. num. 109. Fornarius cap. 2. de Ordine. Arcudius lib. 6. cap. 4. §. Itaque credibile. Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 3. resol. 2. Salmanticenses de Sacram. in genere tractat. 1. cap. 4. num. 48. Tamburin. dist. libr. 7. cap. 3. §. 2. num. 5. Mastrius in 4. sent. disp. 4. de Sacram. Ordin. numer. 36. & num. 40. Emin. Card. de Lauræa de Sacramentis in genere disp. 2. art. 3. num. 45. Et Emin. Card. de Lugo eod. tractatu disp. 2. sect. 5. num. 86. & disp. 7. sect. 1. num. 8. Qua distinctione componitur dissonantia Ecclesiæ Græcæ discordantis in collatione Ordinum ab Ecclesia Latina, quæ estd non adhibuerit in primis sæculis, & tempore Concilii Carthaginensis IV. aliam materiam in ordinatione Subdiaconorum, quam traditionem Calicis vacui, ac Patenæ vacuæ, subindè ad magis exprimendam potestatem ministerialem, quæ dabatur promotæ ad illum Ordinem, addidit Urceolos, Amictum, Tunicellam, Manipulum, & Librum Epistolarum; tanquam materias partiales cum suis formis, eorumque usum per Provincias orbis Christiani innoxit, & in Pontificali Romano fixit ex facultate sibi à Christo Domino relicta. Quod si quis noluerit huic doctrinæ acquiescere, cogetur dicere, additionem omnium prædictarum rerum esse ex cæremonia, sacroque Ritu præscriptam ad majorem ornatum, & deco-

rem ordinationis ab ipsa Ecclesia.

Retenta prima opinione, (quod essentialis materia ordinationis Subdiaconi sit traditio Calicis vacui, & Patenæ vacuæ) satis curiosa insurgit quæstio; An hic Calix, & Patena debeant esse consecrati? distinguunt DD. In primis, an hoc dubium proponatur circa præceptum Ecclesiæ, vel circa essentiam Sacramenti? Quo ad præceptum, affirmant omnes, esse debere consecratum Calicem, & consecratam Patenam; ita quod peccaret Episcopus mortaliter, si Vasa non sacra porrigeret tangenda ordinando; ac ipse ordinandus, si scienter permetteret, se ordinari cum iisdem; est enim hæc cæremonia sacra valde substantialis, & ab Ecclesia requisita. Quo verò ad validitatem, & essentiam Sacramenti, non esse necessariam prædictorum Calicis, & Patenæ consecrationem opinati sunt Barbosa de Jure Eccles. Univers. lib. 1. cap. 37. num. 7. Sorus, Ledesma, Henriquez, Leandrus, Molfesius, & alii, quos citat, & sequutus fuit Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 3. resol. 3. desumpta ex part. 3. tract. 4. resol. 188. ea ratione, quia, ut ajunt, non est alicubi ab Ecclesia hoc expressum; & sicut Sacerdos validè consecraret panem, & vinum in Calice, & Patena non sacra; ita per eorum traditionem validè Episcopus Subdiaconum ordinaret. Nihilominus idem Diana palinodiam canendo contrariam opinionem, abjurata prima, amplexus est part. 10. tract. 11. resol. 9. ingesta à Coordinante in Coordinato ejus tom. 2. tract. 3. resol. 4. ubi reddit rationem mutatae opinionis, inquires, quod Vasa porrigenda Subdiacono pro ejus ordinatione debent esse talia, quæ possint deservire Sacrificio Missæ, ad cujus servitium deputatur minister, eadem vasa portaturus ad Aram. Idcirco si laica sint, & similia communibus Laicorum Calicibus, sicut non sunt apta pro Altaris ministerio, ita non valent significare Subdiaconi officium, ad quod deputatur. Neque valet paritas considerata de valida consecratione Eucharistiæ in Calice, & Pa-

tena non sacris; siquidem validitas pendet ab ipsa materia consecrabili panis, & vini; non autem à vase, seu à loco, in quo sit collocata; ut bene respondent, hanc opinionem sequentes, doctissimi Salmanticenses *d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 3. num. 22.* quam etiam tenent Sylvester *Verb. Ordo §. 4. Vers. 2.* Marchianus *de Sacram. Ord. tract. 2. part. 6. dub. 1. n. 3.* Fornarius *cap. 2. n. 6.* & Dicastillus *tom. 1. tract. 6. de Ordine disp. 1. dub. 12. num. 182.* In sequenti agemus de ordinatione Subdiaconorum in Ecclesia Græca. Tandem quærant DD. An sit valida ordinatione, si tradatur Subdiacono solus Calix, vel sola Patena. Affirmat Sylvester *Verb. Ordo, 21. q. 11.* sed negat Tamburinus pluribus citatis *d. cap. 3. §. 2.*

DECISIO XXIII.

ARGUMENTUM.

Traduntur Ritus, quibus Subdiaconi Græci ordinantur. Eruitiones plurimæ de antiquitate, ac legitimitate Apostolicarum Constitutionum. De multiplici Manuum impositione, ac Templorum partibus. De variis Græcorum Vestibus, & Indumentis sacris, & de eorum discrimine cum illis Latinorum. Tandem quòd Subdiaconi Græci exercent etiam officia Osiariorum, & Acolythorum.

SUMMARIUM.

- 1 Græci ordinant Subdiaconos sine materia, & forma.
- 2 Constitutio Apostolica de ordinatione Subdiaconorum.
- 3 Constitutionum Apostolicarum antiquitas, & legitimitas.
- 4 An sint scriptæ ab ipsis Apostolis?
- 5 Manus impositio an facienda in ordinatione Subdiaconi?

- 6 Manuum impositio duplex. Et qualis?
- 7 Benedictiones antiquitus quomodo dabantur?
- 8 Subdiaconi officium ab Apostolis insinuat.
- 9 Cardinalis Barberini Bibliotheca laudata.
- 10 Græcanica formula antiquissima ordinandi Subdiaconos.
- 11 Diaconicum quid sit apud Græcos?
- 12 Templorum partes tres. Et quæ?
- 13 Græcorum vestes in ministeriis sacris.
- 14 Toga est Vestis talaris dicta Himation, nigra, manicata.
- 15 Phenolion, seu Camisson quid sit, & quotuplex?
- 16 Sticharium quid sit?
- 17 Orarium quid sit, & quomodo portetur à Diaconis Græcis?
- 18 Casula Græcorum Sacerdotum qualis sit?
- 19 Epitrachelium Græcorum quid sit?
- 20 Manipulos duos adhibent Presbyteri Græci.
- 21 Episcoporum Græcorum Vestes propriæ, quæ?
- 22 Pallium Episcopale Græcorum in quo differat ab illo Latinorum?
- 23 Pallii sacri Metropolitanorum Latinorum descriptio.
- 24 Omaphorion Pallium est Græcorum Episcoporum signum dignitatis.
- 25 Pallii Episcopalis mystica significatio.
- 26 Maphorium velum sacrum Monialium.
- 27 Diaconissæ olim Stolum portabant.
- 28 Pœnitentiæ Vox apud Græcos significat reverentiam.
- 29 Subdiaconi Græci ordinatio brevissima.
- 30 Simeonis Thessalonicensis Archiepiscopi formula pro ordinandis Subdiaconis.
- 31 Quo tempore vixerit, aut scripserit?
- 32 Subdiaconi Græci etiam Osiariorum, & Acolythorum exercent officia.

Quomodo Græci ordinent suos Subdiaconos in præfenti est differendum; sed parùm, aut nihil scribere possumus circa materiam, & formam, quam Orientalis Ecclesia adhibet in initiandis Subdiaconis, quippe ut ait Morinus *part. 3. de Sacris Ordin. Exercit. 12. cap. 1. in fine: Nihil in toto ritu sive antiquo, sive recentiore extat præter manuum impositionem, quod materię vicem subire possit; aut formę, præter Orationem, Mantile quidem, & pollubrum manibus lavandis ab Episcopo eis traduntur; multaque alia ministeria exercere jubentur: sed hæc omnia fiunt post Ordinationem completam, ut munere, quod recens acceperunt, fungantur.* Ne igitur studiosi nostri propo- sita defraudentur expectatione, ex plu- ribus Ritualibus Græcis, seu Eucholo- giis pervetustis, quos ipsemet Morinus collegit, & imprimendis typis curavit in secunda parte dicti sui operis *de Sa- cris Ordinationibus à pag. 17. usque ad pag. 172.* tres formulas Ordinationis Sub- diaconorum hic transferibemus; & circa easdem non inutiles, nec ineruditas ob- servationes dabimus, ex quibus magis, ac magis Græcorum antiquorum Rituum, in Subdiaconis inaugurandis, mysticus sensus apparebit in majorem Ecclesię Latinę Ordinationum venerationem, ac obsequium.

Prima itaque Græcorum formula, omnium antiquissima, desumitur ex Constitutionibus Apostolicis per S. Cle- mentem Papam, Divi Petri discipu- lum, conscriptis, & in octo libros di- gestis; in quorum *lib. 8. cap. 21.* agens de Ordinatione Subdiaconi (in Tomo Primo Conciliorum, *pag. mibi 143. & apud eundem Morinum, d. part. 2. pag. 21.*) ita loquitur: *De Subdiaconis verò ego Thomas sic Vobis Episcopis constituo. Cum Subdiaconum ordinas Episcope, impones ei manus, & dices: Domine Deus, celi, & terrę factor, & om- nium, quę cælo, terraque continentur; qui in Tabernaculo testimonii ædituos fe- cisti Sanctorum Vasorum tuorum custo- des; & ipse nunc respice in hunc famu-*

lum tuum, qui ad ministrum Subdiacono electus est: & tribue ei Spiritum San- ctum, ut vasa ad ministrandum tibi fa- cta digne attrectet, pareatque voluntati tuę semper, per Christum tuum, cum quo Tibi gloria, honor, & cultus, ac San- cto Spiritui in sæcula. Amen. Circa hanc Subdiaconorum ordinationis formulam, quę cæteris Orientalis Ecclesię antiquis- sima est, tres sunt à nobis observationes faciendę.

Una concernit antiquitatem, & legi- timitatem harum Apostolicarum Con- stitutionum; & equidem quò ad tem- pus, quo composite, & scriptę ³ sunt, etsi certitudo præcisa haberi non possit, certum tamen, & exploratum apud omnes videtur, eas antecessisse Constantinum Magnum Imperatorem, ac Concilium Nicenum primum, eo præfente celebratum; nam allegantur à SS. Patribus, qui eo tempore vive- bant, & ad reprimendās hęreses, quę tunc in Ecclesia pullulabant, iidem SS. Patres ad earum auctoritatem, & do- ctrinam, tanquam ab Apostolis tradi- tam, & à Clemente discipulo Divi Pe- tri conscriptam confugiebant, ut adver- tit Morinus in præfatione ad easdem Constitutiones *d. part. 2. pag. 17.* Quò verò ad legitimitatem, & auctoritatem ipsarum, præter multa, quę scripsit Franciscus Turrianus Soc. Jesu in illa- rum defensionem ad Emin. Cardinalem Sirletum in *Proëm.* ante dict. Constitu- tiones, ut in *tom. 1. Concilior. pag. mi- bi 26. & seqq.* satis est allegare testi- monium Sancti Epiphani, Salaminę Cypri Episcopi, qui scribebat Anno 370. ipse enim *ad hęresim 70.* quę erat Au- dianorum, hæc protulit: *Audiant ve- rò ad institutum suum quandam ex Apostolorum Constitutione auctoritatem accommodant. Qui liber tamen si du- bie apud nonnullos fidei sit, non est tamen improbandus: Nam in eo, quę ad Ecclesię disciplinam attinent, om- nia comprehenduntur: neque quidpiam aut in fide, ac Catholica professione de- pravatum, aut Ecclesię administrationi, ac decretis contrarium continent.* Qua- propter

propter etsi præfatæ Constitutiones non sint individualiter scriptæ à Sanctis Apostolis, ut ait Morinus in *Adnotationib. in Græcas Ordinat. num. 47. pag. 186.* earum tamen tenor, doctrina, & dispositio ab ipsis processit; & de eorum mandato fuerant in scriptis ad instructionem, & bonum regimen Ecclesiarum per eorum primos discipulos redactæ; ut bene concludit ipse Morinus in eadem Præfatione ad ipsas verbis istis: *Primus eas in ordinem ex ore (notetur) & mandatis Apostolorum exceptas rededit, & edidit Clemens.* Deinde successu temporis à Synodis Orientis auctæ primi Auctoris nomen constanter retinuerunt. Hoc non inficiabitur, opinor, qui disciplinæ Orientalis peritus Constitutiones illas legerit. Opponi multa scio; sed eorum magnam partem jam constat veritatem esse patentissimam; nedum errorem, aut crimen, de reliqua facile stipulari possem. Constitutiones igitur illas, quæ spectant Ordinationes sacras, non præcisè ut ab Apostolis editas; sed ut antè 1400. annos (nunc 1464.) in Oriente usurpatas, exscribimus, & ob Lectorum oculos exponimus. Huiusmodi est supraposita de ordinatione Hypodiaconi, seu Subdiaconi lib. 8. cap. 21. Nihilominus plura sunt in lib. 5. 6. 7. & 8. earundem Constitutionum, quæ abhorre-re videntur à veritate, prout notat Emin. Cardin. Bellarminus de *Scriptorib. Ecclesiast. Anno 92. de S. Clemente Romano*; quæ censentur tractu temporis inserta ab hæreticis, quorum studium est in tritico Apostolicæ doctrinæ superfeminare zizania falsorum dogmatum, & errorum.

Altera observatio dirigitur ad illa verba in principio hujus Apostolicæ constitutionis posita: *Cum Subdiaconum ordinas, Episcopo, impones ei manus.* Nonne hæc verba pugnant cum illis Concilii Carthaginensis IV. *Can. 5.* relatis in cap. *Subdiaconus* 23. diff. videlicet: *Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accepit, Patenam de manu Episcopi accipiat vacuam &c.* Nonne adinvicem adversantur, &

contraria sunt, *imponere manus Subdiacono? & Subdiaconum Manuum impositionem non accipere?* Pro hujus antinomix resolutione sciendum est, duplicem esse manuum impositionem, aliam Sacramentalem, aliam non Sacramentalem. Manuum impositio Sacramentalis est quintuplex secundum Glossam in cap. *Manuum impositio*, 119. 1. *Prima Consecratoria*, quæ fit in Baptismo; de qua differit Severinus Binus in *Notis ad decreta Melchiadis*. Et Ambianas ad *Tertullian. in Apologet. cap. 39. in fin.* quos allegat Gonzalez in *comment. ad cap. Presbyter. num. 6. de Sac. non iter. tom. 1.* Et de ea Cornelius à Lapide in *Epistola ad Ephesos cap. 5. Vers. 25. & 26.* ad illa verba: *Mundans eam lavacro Aquæ in Verbo Vitæ*: dicens, *Idest per sacram, & vivificam Verborum Baptismi formam non deprecatoriam, sed consecratoriam, & sacramentalem.* Secunda impositio manuum est *Confirmatoria*, per quam scilicet Episcopi conferunt Sacramentum Confirmationis; & de hac loquitur Scriptura *Act. 8. 16. Qui cum venissent (Petrus, & Joannes in Samariam) imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum.* Tertia est *Reconciliatoria*, per quam reconciliantur peccatores Deo, per absolutionem Sacramentalem; in cujus prolatione Sacerdotes manum imponunt super poenitentis caput. *cap. Poenitentes, cap. De infirmis, cap. Is, qui poenitentiam, & per totam 26. q. 6. cap. Placuit, cum sequenti 50. diff. & de ea plura differit Albaspinna lib. 2. observ. cap. 31. & latissime Morinus de Sacramento Poenitentiae lib. 8. cap. 15.* Quarta *Morborum Curatoria*, quæ fit per impositionem manus Sacerdotis super infirmum, illum ungens Oleo Sancto, ministrando eidem Extremæ Unctionis Sacramentum; & de ea intelligi potest illud *Marc. 16. 18. Super ægros manus imponent, & bene habebunt*, etsi hæc possit etiam esse non Sacramentalis, quando per simplicem benedictionem fit ad impetrandam corporis sanitatem, de qua mox dicemus.

Quinta tandem est *Ordinatoria*, quando Ordines Sacri Episcopatus, Presbyteratus, & Diaconatus conferuntur, dicuntur enim per antonomasiam dari per manus impositionem. *cap. Presbyter. 23. dist. cap. Multi. 1. q. 3. cap. Daibertum. 2. q. 6. cap. Presbyter. De Sacram. non iter. & ibi Gonzalez. num. 4.* ubi plures alias auctoritates adducit de hac ordinatoria manuum impositione, tum ex Scriptura Sacra, & Conciliis, tum ex scriptis S. Ambrosii, S. Hieronymi, & aliorum Patrum.

Alia verò manuum impositio est non Sacramentalis, & est illa, quæ consistit in simplici benedictione, sed non operatur Sacramentum; & de ea Doctores dant exemplum de Patriarcha Jacob, *Genes. 48. 14.* ubi benedicturus duos filios Joseph, *extendens manum dexteram posuit super caput Ephraim minoris fratris, sinistram autem super caput Manasse, qui minor natus erat.* Item de Christo Domino pueros sibi oblato benedicente, ut *Matth. 19. 13.* *Oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret.* Item de Catechumenis, super quos imponuntur manus, prout etiam super infantes, antequam baptizentur, ut dictum est supra de Exorcistis *Decif. XIX. num. ult.* Item de impositione manuum in ordinandis, idest benedicendis Diaconissis, de quibus disputabimus infra *Dec. XXXI.* Item de impositione manuum in promotione magni Œconomi apud Græcos, ut in eorum Rituali apud Morinum *part. 2. de Sac. Ord. pag. 93.* Et in benedictione Abbatis, *ibid. pag. 96.* Et (aliis relictis) in visitandis infirmis, & in recitationem Psalmorum, & Evangeliorum, quam facit Sacerdos super eos, ut in Rituali Romano; tunc enim manum extendit, & ponit super caput infirmi. Hujusmodi est igitur manuum impositio, quæ fit in ordinatione Subdiaconi juxta Apostolicam Constitutionem, de qua supra: etenim non est de essentia Sacramenti, sed simplex deprecatio, & oratio super ordinandum; ad differentiam impositionis manuum, quæ fit in aliis Majoribus Ordinibus, quæ

quidem essentialis, & Sacramentalis est; & ideo quando Concilium Carthaginense IV. *Can. 5.* dixit, Subdiaconum non suscipere manuum impositionem, intellexit de manuum impositione Sacramentali, & essentiali; Constitutio autem Apostolica *lib. 8. cap. 21.* *Cum Subdiaconum ordinas, Episcopo impone ei manus,* loquitur de impositione manus per viam orationis, & deprecationis super eundem Subdiaconum, ut bene declarant Cabafutius in *Notitia Eccles. sæcul. 2. Dissert. 1.* Franciscus Turrianus in *Adnot. ad eundem lib. 8. Constitut. Apostol. tom. 1. Concilior. pag. mibi 259.* & Joannes Morinus de *Sacris Ordinationib. part. 2. pag. 190. num. 71.* ubi id latè probat, & concludit, quod non valet argumentum, *Manus imposuit; Ergo ordinavit. Quia in omni Ordinatione sacra fit manus impositio, ut in Episcopo, Presbytero, & Diacono; sed non in omni manus impositione fit Ordinatio.*

Tertia observatio objectatur ad illa verba, quæ ab Episcopo dicenda ponuntur in eadem Apostolica Constitutione *lib. 8. cap. 21.* in ordinatione Subdiaconi; nempe *Domine Deus cæli, & terræ factor &c. qui in Tabernaculo testimonii aditus fecisti sanctorum Vasorum tuorum custodes &c. respice in hunc famulum tuum &c. & tribue ei Spiritum Sanctum, ut Vasa ad ministrandum Tibi facta dignè attrectet, &c.* quandoquidem ex his antiquissimis verbis per Sanctos Apostolos compositis, & ab eorum primis discipulis in ordinatione Subdiaconorum adhibitis, canonizatur eorum ministerium, & officium, quod est præparare Vasa sacra, quæ ad sacrificium sunt necessaria, & eadem porrigere Diacono, ut celebranti ipsamet exhibeat super Altare, ut diximus in antecedenti *Decif. 22. num. 26.* Cujus sanè ministerii, & officii nunquam interrupta denominatio, atque demonstratio per mille, ac septingentos circiter annos, non mediocris est consolationis causa: reflectendo eundem sensum, & mentem profiteri Ecclesiam hisce tem-

poribus, qualem ab initio habuerant Apostoli. Hæc de prima Formula.

Secunda Formula Græci Ritus, quæ Orientalis Ecclesiæ utitur in initiandis Subdiaconis, defumitur ex duobus Codicibus antiquissimis, ante nongentos ab hinc circiter annos, integrè scriptis, existentibus in Bibliotheca Eminentissimi Cardinalis Barberini, Ven. Mem. olim Urbani Papæ VIII. Nepotis, libris excusis, & manuscriptis instructissima. Ab iisdem Codicibus decerpas copias in prælaudato Opere suo de *sacris Ordinationibus part. 2. pag. 52.* Joan. Morinus inseruit; in quibus de Ordinatione Subdiaconi pag. 65. hæc habentur.

Ingrediente Episcopo in Diaconicon, & ad eum ante sacram mensam stantem, Ordinandus adducitur, indutus Sticharium, & cinctus, & desuper Phenolis amictus; facitque Pœnitentias tres. Episcopus verò ter caput ipsius signat, & imponens manum precatur.

„ Domine Deus Noster, qui per
„ unum, & eundem Spiritum Sanctum
„ unicuique eorum, quos elegisti, charismata tua divisisti; qui Ordines diversos Ecclesiæ tuæ donasti, & gradus ministerii in ea contulisti ad ministrandum Sanctis tuis, & immaculatis Mysteriis: Qui ineffabili providentia tua definisti hunc servum tuum
„ N. dignum esse inservire Pœnitentiæ tuæ Ecclesiæ: Ipse Domine conserva illum
„ in omnibus sine querela, & reprehensione. Da illi amare honestatem, & decorem domus tuæ, assistere portis
„ Templi sancti tui; accendere lumen Tabernaculi gloriæ tuæ. Planta eum
„ in Ecclesia sancta tua ut olivam frugiferam iustitiæ fructum ferentem; & perfectum redde servum tuum, ut cum
„ adveneris, retributione eorum, qui tibi placuerunt, fruatur. Quia tuum
„ est regnum, & Virtus.

Disso Amen, qui factus est Subdiaconus ter dicit: Quicumque fideles &c. datque lavare manus Episcopo, qui ipsum ordinavit; qui incipit postea Introitum Missæ, & eum postea communicat.

Hæc sunt, quæ ponuntur in prædictis duobus Codicibus Græcis, & consimilia habentur in aliis Euchologiis, & Ritualibus Orientalis Ecclesiæ ab eodem Morino collectis circa Ordinationem Subdiaconi, aliqua tantum vacula mutata, sed eodem sensu utrobique retento. Porro Gaspar Ivenin in suo Commentario Historico Dogmatico de Sacramentis tom. 2. Dissert. 9. qu. 9. cap. 1. pag. 942. registrat Euchologium ordinationum Ecclesiæ Græcæ recentissimum, in quo post prædictam Orationem Dominus Deus noster &c. in ordinatione Subdiaconi habentur sequentia verba, quæ magis declarant complementum ejusdem Ordinationis.

Disso Amen, Accipiens Pontifex mantile imponit sinistro humero ejus, qui Ordinatur Subdiaconus. Similiter præbet illi Vas ad infundendum aquam pro lotionem manuum: ille verò Vas accipiens osculatur manum ipsius; & aquam infundit ad manus Pontificis, qui eas lavat. Tandem accepta benedictione discedit; statque pro foribus Sanctuarii; & suo tempore in Missa ter profert illud, Quotquot fideles &c. Peracto verò majori ingressu cum sacramentum Mensam Diaconus incensat, rursus lavat manus Pontifex in catenulo, quod gestat, qui ordinatus est Subdiaconus. Porro in ingressu majori ipse quoque ordinatus post omnes sequitur, gestans etiam Vas pro manuum lotionem, ac mantile. Et quidem cæteris omnibus Sanctuarium ingredientibus, ipse remanet extra stans in loco consueto. Sic fit Ordinatio Subdiaconi; & si multi sunt, qui ordinantur, Oratio ad multos accomodatur. Hucusque Euchologium transcriptum ab Ivenino, nihil dicens, à quo illud habuerit. Cæterum Lectorem non pigeat sequentes observationes notare.

Prima est ad illa Verba: *Ingrediente Episcopo in Diaconicon.* Siquidem Diaconicum erat locus ille in Sanctuario, in quo constituebatur Mensa, seu Credentia ad sustinenda vasa sacra, & panes pro consecratione faciendi in Missa, unde:

undè vocabatur *Prothefis*, nempe Mensa propositionis, ut notat Episcopus Sarnellius in sua *Basilicographia* cap. 37. num. 2. & Magrius in *Verb. Subdiaconus*, col. 3. Antiquitus in tres partes dividebantur Ecclesiæ, scilicet in *Narthecem*, quæ erat Navis Templi; in qua stabat populus à janua usque ad Cancellos Sanctuarii; in *Sanctuario*, in quod intrabant Ministri sacri tum ad psallendum, tum ad ministrandum Pontifici Sacra peracturo; & in *Sancta Sanctorum*; ubi erat Altare, super quo Sacrificium fiebat, undè & nos nunc cum ascendimus ad Altare dicimus *Aufer à nobis, quæsumus Domine, iniquitates nostras, ut ad Sancta Sanctorum puris mereamur mentibus introire*. Sarnellius ubi proxime c. 14. & cap. 33. qui multa promit ex antiquitate. Igitur ingrediens Episcopus in *Diaconicum*, idest in *Sanctuario*, sistit se ante ejusdem Sanctuarii portam, & ibi ordinat Subdiaconos; non enim Græcis usus est, hos ordinare in Altari; seu ad Altare, ut notat Morinus *d. part. 2. pag. 179. num. 15.* ex eo deducens, quod hujusmodi ordinatio fit extra Missam, quamvis, ordinatione completa, statim ab Episcopo celebretur Missa; in qua Subdiaconus recentur ordinatus aquam ad manus Episcopi lavandas infundit.

Secunda observatio est super illis verbis: *Ordinandus adducitur indutus Sticharium, & cinctus, & super Phenolio amictus*, hæc enim verba *Sticharium*, atque *Phenolion* requirunt brevem, sed plenam notitiam vestium, ac indumentorum, quibus in ministeriis sacris utuntur Græci; alia enim sunt indumenta Clericorum, alia Subdiaconorum, alia Diaconorum, alia Sacerdotum, alia Episcoporum, & alia Diaconissarum. Toga est prima Vestis; quia omnes Clerici utuntur Toga nigra, vel violacea, talari, ampla, & manicata; quæ totum corpus ambit, & superponitur vestibus laicis, quibus corpus tegitur. Hæc Toga vocatur *Himafon*, de qua Morinus *d. part. 2. in Adnot. n. 7. pag. 176. col. 2.* Non est vestis sacra,

sed civilis, etsi Clericalis, & ea utuntur Ordinati tam in minoribus, quam in majoribus Ordinibus, cum in publicum prodeunt. Secunda Vestis est *Phenolion*, quæ dicitur etiam *Camifon*, de sumpto nomine ab Italis, qui eam vocant *Camice*. Hæc communis est Lectoribus, Subdiaconis, Diaconis, ac Sacerdotibus, omnes enim eam induunt, cum in Ecclesia ministrant, & alia est alba ex lino indicans ministrantium puritatem; alia purpurea denotans passionem Christi, & de ea agit Morinus. Tertia Vestis est *Sticharium*, propria Subdiaconi, qui eam recipit ab Episcopo in sua ordinatione, teste eodem Morino ubi supra num. 30. pag. 183. col. 2. qui tamen omittit narrare ejus præcisam formam, sed cum dicat esse communem omnibus majoribus Ordinibus, arguitur, eam esse similem Albæ, seu Camisio, forsan subtilioris materiæ, quam illa Lectorum; & hæc pariter per annum est coloris candidi, in quadragesima verò purpurei. At Magrius in *Hierolex. Verb. Sticharium*, ait, esse manifestum abusum Græcorum, induere Sticharium coloratum, quia semper debet esse candidum, ob ejus mysticam significationem ibi à SS. Patribus relata. Quarta Vestis est *Orarium* spectans ad Diaconum; quam Latini *Stolam* vocant, & nomen Orarii à Græcis acceperunt. De ea plura disserit Morinus *dist. part. 2. in Adnot. num. 6. pag. 174.* ex quibus duo discrimina notat circa Græcorum, ac Latinorum Stolas; unum est, quod Diaconi Græci portant Orarium super humerum sinistrum, dependens ex utraque parte, & in alarum quemdam typum utrinque fluitans; non enim alligant partes illas fluitantes sub humero, & brachio dextero, ut faciunt Latini; & ajunt significare Alas Angelorum, quibus ipsi Diaconi comparantur. Aliud discrimen est, quod Græci prædicti tempore communionis cingunt se eodem Orario, seu Stola, in qua ter est inscriptum *Agios*, idest *Sanctus*, quo Angelorum canticum designetur, ut fusè ibidem.

dem Morinus. Quinta Vestis est Presbyterorum, & hæc triplex *Phenolion*, *Epitrachelion*, & *Manipulus*. Nam
 18 Græci dicunt Sacerdotum *Phenolion*, quod nos appellamus *Casulam*; est enim vestis alba, manicis carens, totum corpus circumtegens, à capite usque ad pedes, unam tantum habens aperturam in superiori parte, per quam caput immititur, & postea toti corpori allabatur, brachia, manusve cum cætero corpore concludens. Sic erant etiam apud nos *Casulæ* antiquæ, ut demonstrant Emin. Card. Bona *Rerum Liturgic. lib. 1. cap. 24. num. 8.* Magrius in *Hierolexic. Verb. Casula*. Nostre Decisiones de *Sacrificio Missæ Decif. 50. num. 30.* & Morinus ubi supra pag. 177. col. 2. subdens, quod quando Sacerdoti erat aliquid agendum, reflectebat, & revolvebat lacinias interiores *Casulæ* super brachia, ut manibus liberis uti posset; & talis forma *Casularum* adhuc durat apud Græcos. Altera vestis propria Sacerdotum est *Epitrachelium*, idest *Stola* valde lata; siquidem Sacerdotes Græci duas adhibent *Stolas*, seu *Oraria*: primam, quæ etiam Diaconi utuntur, & hanc Presbyteri portant pendentem à collo, solum, & fluentem, prout faciunt Sacerdotes Latini, dum *Vesperas* canunt, vel *Sacramenta* ministrant. Alteram dictam *Epitrachelium*; quæ solis Sacerdotoribus competit, non etiam Diaconis; & ut dixi, est majoris latitudinis, & eam Græci sibi ponunt ad collum, & deinde stringunt ante pectus adinstar Latinorum Sacerdotum celebrantium, ut differit idem Morinus in d. *Annotationib. numer. 92. pag. 193.* *Manipulus*
 20 est ultima Sacerdotum Græcorum Vestis sacra; & hic est duplex, quia illum deferunt in utroque brachio, dextero, & sinistro, ut advertit Magrius in *Hierolex. Verb. Manipulus*. Sextum genus Vestium sacrarum est Episcoporum, qui præter prædictas, habent sibi proprias alias duas *Phenolion*, & *Pallium*. Differt autem *Phenolion*, seu *Casula* Episcopalis à *Phenolio*, seu *Casula* Presbyterali; hæc enim, ut supra dixi-

mus, est simplex; illa verò, qua utuntur Episcopi est variis Crucibus insignita; & ideo ab ipsis vocatur *Multicrucium*; & juxta varietatem temporum, vel alba est, vel violacea, aut purpurea, teste eodem Morino in *dist. Adnotation. sub num. 7. in fin. pag. 177. col. 2.* *Pallium* quoque est Episcoporum Græcorum indumentum: sed valde differt à *Pallio*, quo decorantur à Papa Primates, & Archiepiscopi Latini; nam in Ecclesia Latina *Pallium* est fascia lanea, duos, aut tres digitos lata, cingens Episcopum per humeros ante, retroque in modum circuli; cui fasciæ Cruces quatuor applicantur, una ante pectus, altera retrorsum ex opposito, cæteræ super humeros; & signum est Jurisdictionis, Præminentiae, & Superioritatis, ut docent Canonistæ, & scribentes ad titulum, & Rubricam de *Auctoritate*, & *Uso pallii*. At Græcorum Antistitem *Pallium* est fascia longa ejusdem, aut paulò majoris latitudinis, primò collum involvens, deinde à collo per medium pectus descendens usque ad genua, crucibus pluribus intertexta; & ab ipsis Græcis appellatur *Omophorion*. Datur autem in consecratione omnibus Episcopis, & ab iisdem jugiter in ministeriis sacris adhibetur; quia apud illos est signum dignitatis, non autem Jurisdictionis, ut ex testimonio antiquorum Patrum, ac Conciliorum probatur ab ipso met Morino ubi proximè num. 19. pag. 180. & à Magrio *Hierolex. Verb. Pallium*, ubi plurimas de hoc Sacro indumento eruditiones cumulat. Duos tamen Græcorum abusus notat circa ipsum: Unum videlicet, quod illud sericum faciunt, cum debeat esse laneum, ob mysterium deperditæ ovis, quam bonus Pastor querere, & inventam in humero ad ovile portare debet. Alterum quod *Pallium* concedunt omnibus Episcopis, etsi antiquitus in ipsa Ecclesia Orientali soli Patriarchæ, & Metropolitæ eo ornabantur à Romanis Pontificibus, ut ostendit ibidem Magrius, & narrat Eminent. Card. Baronius *Anno 535. à num. 55. & seqq. & iterum*
 Anno

Anno 934. num. 1. Ultimum genus vestis Sacrae erat *Maphorium*, velum scilicet Virginum Deo dedicatarum; quocaput suum ornabant, dimittentes illud pendens aliquantulum super humeros, ut faciunt etiam nostris temporibus Moniales, quando diebus festis procedunt ad chorum; & de eo agit S. Athanasius in libello *De Virginitate* paulò ante medium, jubens illud esse sine fimbriis, aut villis; & erat etiam ornamentum Diaconissarum, subtus quod portabant Stolum diaconalem ab utraque colli parte pendentem, cujus extremitates ambæ exterius conspiciebantur ad tradita per eundem Morinum in *Annotat. anted. num. 14. in fine.*

Tertia observatio versatur circa illa verba: *Et facit Pœnitentias tres*; denotant enim tres reverentias, quas Subdiaconus ordinandus exhibet Episcopo, dum se præsentat ad Ordinationem; quia apud Græcos usus iste invaluit, ut prostrationes corporis vocentur pœnitentiæ, prout scribit Morinus mox citatus num. 31. pag. 184. col. 1. subdens, quòd etiam apud illos in Confessione Sacramentali solitum est imponere centum Pœnitentias, idest centum genuflexiones, aut corporis prostrationes.

Quarta observatio stat in illis verbis positis post Orationem: *Et dicto Amen, qui factus est Subdiaconus*: ex quibus inferitur, quòd hujus Ordinis collatio breviter expeditur, incipit enim à signo Crucis, quòd Episcopus facit in capite ordinandi ante Orationem, & in ejusdem unicæ, ac brevis Orationis recitatione completur. Hinc Morinus opinatur, quòd porrectio malluvii, ac mantilis, quam facit Episcopus Subdiacono, & per hunc effusio aquæ super manibus Episcopi, necnon proclamatio illa, tempore oblationis, *Quicumque fideles sunt, stent; qui Catechumeni, egrediantur*, non sint actus ad substantiam Ordinationis spectantes, sed adeptæ possessionis, ac exercitia ejusdem Ordinationis. Ecce verba ejusdem Morini *part. 3. Exercit. 11. cap. 7. n. 8. Græci in Ordinationibus suis, postquam aliquem in Lectorem,*

vel Subdiaconum ordinaverunt, Lectorem in novæ dignitatis adeptæ possessionem mittunt, non modò librum tradendo, sed etiam legendo; Subdiaconum non modò mantile, & malluvium tradendo, sed etiam jubendo ut reipsa aquam infundat super Ordinatoris manus, cæteraque ministret, quæ sunt Subdiaconorum propria. At hæc omnia magis conspiciuntur in sequenti

Tertia ordinationum Græcorum formula, quam ex Simeonis Thessalonicensis Archiepiscopi libro ibidem Morinus transcripsit, & collocavit in d. suo opere *de Sacris Ordinationibus part. 2. pag. 104. & seqq.* ubi sic loquitur.

Ritus Ordinationis Subdiaconi, ejus officia, & sacra horum explicatio.

Cap. 3.

„ Post Lectores, sequitur, ut diximus, „ Subdiaconorum Ordo, qui Lectoratu „ excelsior est, utpotè Diaconis tantum „ postpositus. Lectoribus autem, & „ Psaltis licet post susceptum divinum „ sigillum legitimo matrimonio jungi: „ Subdiaconis autem non amplius. Illi „ igitur postquam Lectoris sigillum primum acceperunt, ut bene ministrarent, „ tempore huic Ordinationi suscipiendæ „ definito offeruntur. Tempus autem est „ annus ætatis vigesimus. Pontifice igitur „ stante ante portas regias, Missa nondum incepta, adducitur qui manus „ impositionem Subdiaconi accepturus „ est vestem nigram indutus, & porphyrium Camisum. Accendunturque luminaria, quod in omni Ordinatione „ fieri solet in gloriam magni Luminis, „ & demonstrationem illuminationis divinitus subministratæ. Deindè iussu „ Pontificis Camisum deponit, & Sticharium induit, Pontifice ipsum benedicente. Sed prius ad Orientem versus „ ter Deum adorat auctorem, & subministratorem illuminationum, velut „ ad majorem illuminationem, quæ Stichario significatur, accedens. Porphyream quidem vestem exuit, quæ „ Passionis indicium est, utpotè vibices „ adhuc sanguinolentas indicans: sed „ album Sticharium demonstrat puriores „ gloriæ

„gloriæ Dei radios, amictumque perturbationis expertem. Eum etiam cingunt, ut doceant, eum non posse amplius vestem castitatis suo arbitrio possidere, sed ipsam circa lumbos ejus in humilitate constringi per temperantiam, & castitatem, cum in posterum uxorem ducere non possit.

„Adiens igitur Episcopum ab eo signatur, quia JESUS, qui mortificatus est, & vivit, ipsum inaugurat, & ipsi consecratur. Manus quoque illi imponitur, quoniam Oratio à Deo gratiam, & protectionem recipit. Ipsa autem est ejusmodi: *Quia tu posuisti in Ecclesia Gradus, & Ordines, hunc quoque suscipe, ut adset portis Templi Sancti tui &c.* Et cum gratias egit, eumque signavit, mantile imponit Episcopus ejus humero, manibus autem malluvium tradit; ipse vero Episcopi manus deosculatus hæc accipit. Huncque honorem ei defert, eò quod hujusmodi ministerium consecutus est. Episcopus autem manus extendit, & consueta recipit; sicque ordinatus benedicitur, & salutans Subdiaconos, ut factus ejusdem Ordinis, ad eos abit, executurus Subdiaconorum munia; custoditque portas sacras, ne quis profanorum intra Sanctuarium ingrediatur; tangit quoque Vasa sacra, & pulchro ordine ea disponit, ut Sacerdotes præparata invenientes dona deferant, & in maximo introitu ea suscipiens, vasa, inquam, Sacra, quæ supersunt, conservat, & Ministris (sive Subdiaconis aliis) tradit. Fas enim non est inferioribus, quàm isti sunt, ea tangere. Catechumenos quoque expellit tempore constituto, cum scilicet dicit Diaconus, *Catechumeni procedite*. In Litanis Crucem tenens cæteros præcedit. Subdiaconi insuper Cereostata in divina Mensa, & Tricerium Sanctuarii, & luminaria præparant, ac adornant. Ideò in omni sacra operatione cum Episcopo inserviendum est, accedunt illi ad Sacras portas post Diaconos, ibique Mysteriorum communione fruuntur. Sic

„se habent ea, quæ ad Subdiaconos, sive Ministros pertinent.

Hucusque Simeon Archiepiscopus Thessalonicensis, de quo Morinus in *Commentar. Histor. de Sacram. Pœnitentiae* in adnotatione ad ejusdem Archiepiscopi Dialogum de eodem Pœnitentiæ Sacramento, ita scribit: *Quando scripserit Simeon mihi est ignotum. Sexcentis annis majorem esse judicat Possesvinus: sed multò juniorem existimo.* In præfatione autem ad ejusdem Simeonis libellum de Sacramento Ordinis, subdit idem Morinus: *Simeonem cap. 8. libri istius mihi videtur innuere, se scribere cum Franci in Græcia dominarentur.* Cæterum, cum non ita facile sit ex historiis diffinire, quando Franci in Græcia præliaverint, incertum remanet, quo tempore Simeon prædictus viveret, ac scriberet; sed ex supradicta ejus formula ordinationis Subdiaconorum constat, iidem Subdiaconis Græcis præter præparationem Vasorum Sacrorum pro Sacrificio, adjunctum fuisse munus custodiendi portas Templi, & accendendi Cereostata, & Tricerium; idest Candelabra, & Cereum triangulum, & sic per eosdem Græcos coacervatos esse in unum Ordines tres, scilicet Ostiariatum, Acolythatum, & Subdiaconatum; & hac de causa omittunt conferre eosdem Ordines Ostiariatus, & Acolythatus, ut differimus supra *Decif. XVIII.* idcirco Subdiaconi Græci sunt potius similes Acolythis Latinorum, quàm Subdiaconis, ut ait Emin. Card. Bona *Rer. Liturg. lib. 1. cap. 25. §. 16.* in fine, quem refert, & ejus dictum approbat Bissus in *Hierurgia Verb. Subdiaconus num. 194.*

DECISIO XXIV.

ARGUMENTUM.

Recensentur omnia Officia ad Subdiaconum Latinum, tam de Jure antiquo, quàm de Jure novo pertinentia. Eadem discutuntur, & eruditionibus ex-

ornantur : præcipuè circa antiquas fidelium Oblationes in Missa : Ablutionem Corporalium, cum Pallis, & Purificatoriis : Epistolæ decantationem : Patenæ etymon, materiam, & usum : atque Crucis in Processionibus delationem . Tandem deciditur , An peccet mortaliter Subdiaconus officia sua exercens mortali culpa gravatus ?

S U M M A R I U M .

- 1 Officia Subdiaconorum explicare utilissimum.
- 2 Subdiaconi olim custodiebant portas Templi ; & aquam ad lavandum manus Sacerdotis dabant , & n. 14.
- 3 Martyrum gesta colligere spectabat ad septem Subdiaconos Romæ ex decreto S. Fabiani Papæ .
- 4 Notarii septem prius deputati à S. Clemente .
- 5 Subdiaconi Nuncii Apostolicæ Sedis :
- 6 Nuncii Apostolici nunc sunt character Episcopali insigniti .
- 7 Oblationes fidelium in Missa olim à Subdiaconis receptæ .
- 8 Offertorium in Missa cur sic dictum ?
- 9 Oblationes in Missa factæ à fidelibus usque ad Annum MCC.
- 10 Oblationes aliæ erant pro Sacrificio Missæ , aliæ pro Ministris .
- 11 Oblationarius Subdiaconus quis esset ?
- 12 Oblationum usus adhuc in Gallia servatus , & Mediolani .
- 13 Calicis , ac Patenæ delatio ad Altare officium Subdiaconi antiquissimum .
- 14 Aquam ad lavandas manus Sacerdotis Subdiaconi non dant .
- 15 Officia Subdiaconi ex Pontificali Romano quinque .
- 16 Aquam pro Sacrificio , non etiam Vinum Subdiaconus cur debeat præparare ?
- 17 Vinum consecrare sine missione aquæ non licet .
- 18 Aquam in Calicem Subdiaconus infundit .
- 19 Corporalis etymon , forma , & magnitudo .
- 20 Pallæ parvæ materia , & forma . Et cur dicta Animetta ?
- 21 Corporalia , & Pallæ quando à Laicis tangi non possint ?
- 22 Purificatoria tangere illicitum .
- 23 Abluere Corporalia , Pallas , & Purificatoria spectat ad Subdiaconos .
- 24 Epistolam cantare in Missa pertinet ad Subdiaconum .
- 25 Epistola legitur in Missa ex Apostolorum instituto . Et quid ipsa significet ?
- 26 Patenam vel obvolutam tenet Subdiaconus in Missa solemnè .
- 27 Patena S. Petri Chrysologi in Ecclesia Imolensi .
- 28 Patenæ velo obvolutæ mysterium .
- 29 Patena cur non teneatur à Subdiacono in Missis Defunctorum ?
- 30 Pax cum Patena dari non debet , nec poni sub mento communicantium .
- 31 Crucem in Processionibus quando Subdiaconus deferat ? Et quando non ? Et num. 35.
- 32 Crucis delatio in Processionibus ritus antiquissimus .
- 33 Crucis Christi etymon , & materia .
- 34 Æthiopum devotio erga Crucem .
- 36 Crux à Regularibus velo tecta defertur in Processionibus .
- 37 Crux Ecclesiæ Paduanæ cum amplissimo serico Vexillo .
- 38 Cruce se signant aliter Latini , & aliter Græci .
- 39 Subdiaconus in peccato serviens Missæ an peccet ?
- 40 Præceptum naturale est res sanctas sanctè tractare .

R Evertens à Subdiaconis Græcis ad Latinos , horum officia , ac ministeria oportet explicare : quamvis enim Morinus de Sacris Ordinat. part. 3. Exercit. 12. cap. 2. num. 2. dicat , explanationem hanc esse magis curiosam , quàm

quàm necessariam, eò quia nunc, & ab aliquot sæculis officia Subdiaconorum adimpleant vel Laici in Missis privatis, vel Sacerdotes in solemnibus Sacrificiis; qui parùm attentè quæ sunt Diaconi, quæve Subdiaconi considerant, & officia huiusmodi transitorie agunt; nihilominus hoc universaliter non est verum; quia in Cathedralibus, ac aliis Collegiatis Ecclesiis utriusque Cleri Sæcularis, ac Regularis, Subdiaconorum ministeria per eosdem Subdiaconos exactè observantur, & quo, par est, obsequio peraguntur, & ideo non inutile, sed expediens est de iisdem ministeriis differere, tum ad illustrandam antiquitatem, tum ad modernos Subdiaconos erudiendos in omnibus ad eorum gradum spectantibus. Ut igitur facilius intelligantur ea, quæ ad ipsorum officium pertinent, distinguere oportet Jus antiquum, à Jure novo; nam ex utriusque Juris aspectu Studiosi conspiciant, quæ olim fuerint Subdiaconorum functiones, nunc obsoleat; & quæ adhuc subsistant, & habeantur in praxi. Quatuor sunt Jura antiqua loquentia de Subdiaconorum ministeriis, ac officiis.

Primum est in Constitutionibus Apostolicis per S. Clementem Papam conscriptis, in quibus lib. 8. cap. 11. ita dicitur: *Hypodiaconi stent ad januas, quibus mulieres ingrediuntur, ne quis egrediatur, neve aperiatur janua tempore oblationis; unus autem Hypodiaconus ministret aquam Sacerdoti ad lavandum manus.* Ex hoc canone discimus, quòd Subdiaconi in primitiva Ecclesia superintendebant custodiæ portarum Templi, ut debita præstaretur reverentia, quasi non sufficeret diligentia Ostiarii; & dabant aquam Sacerdoti ad lavandas manus in Missa; quæ duo officia nunc recesserunt ab aula, primum enim spectat ad Ostiarios, alterum ad Acolythos.

Secundum Jus antiquum extat in Epistola prima S. Fabiani Papæ Anno 240. impressa in tom. 1. Concilior. pag. mihi 354. in qua S. Pontifex ita loquitur cir-

ca initium: *Septem Subdiaconos ordinavimus, qui septem Notariis imminerent, & gesta Martyrum veraciter colligerent, nobisque rimanda manifestarent. Quod etiam Vos omnes agere monemus &c.* Ex quibus verbis deprehenditur, tunc demandatum fuisse Subdiaconis, gesta Martyrum colligere, & in scriptis ponere; fuit enim Ecclesia semper sollicita usque ab initio, ne memoria gestorum per Martyres perderetur, ac quòd eorum cruciatus, tormenta, verba, & acta describerentur; ad quem effectum S. Clemens Papa id primum magna diligentia fieri à septem Notariis curavit, quibus S. Fabianus, ut accuratius id agerent, septem Subdiaconos præfecit, ut latè demonstrat Emin. Cardin. Baronius ad Annum Christi 238. & ibi Spondanus num. 1. & 2. Cum autem tyrannorum persecutiones cessassent, etiam finem habuit hoc officium Subdiaconorum; quos cæpit Sedes Apostolica mittere Nuncios in Provinciis, & eorum opera uti in Ecclesiastica disciplina vel tuenda, vel restauranda, ut testantur plures canones Decreti, qui sunt Epistolæ ad eosdem Subdiaconos Ministros Apostolicos transmissæ, ut videre est in cap. *Pervenit*, & cap. *Nunciatum*. 84. dist. item in cap. *Volumus* 16. qu. 4. in cap. *Cognovimus*, & cap. *De Lapsis*. 16. q. 6. in cap. *Abbatem in Monasterio*. 18. q. 2. & in aliis pluribus. Hoc officium pariter cessavit in Subdiaconis; nunc enim Summi Pontifices mittunt Nuncios suos caractere Episcopali insignitos; tum ad majorem Apostolicæ Sedis venerationem, tum ne ipsis Episcopi locorum, ubi mittuntur, subesse etiam in functionibus sacris detrectent.

Tertium Jus antiquum habetur in cap. *Cleros*. dist. 20. ubi de Subdiaconis hæc leguntur: *Subdiaconi sic appellantur, quia subjacent præceptis, & officiis Levitarum: oblationes enim in Templo Dei à fidelibus ipsi suscipiunt, & Levitis superponenda Altaribus deferunt.* Hæc verba innuunt magnum, & laboriosum ministerium, ac officium,

cui antiquitus addicti erant Subdiaconi, scilicet colligendi oblationes panis, & vini pro Sacrificio Missæ, ac communionem tum Cleri, tum Laicorum, quas in Ecclesia fideles exhibebant. Scire studiosos oportet, solitos olim fuisse quoscunque Christianos Sacrificio adstantes diebus Dominicis, ac festivis, post decantatum Apostolorum Symbolum, munera sua Altari offerre, unde
 8 pars illa Missæ vocata est *Offertorium*, quia tunc offerebantur à populis dona; & interim Psalmi plurimi à Choro decantabantur, quorum loco, nunc Versus unus legitur sub offertorii nomine. Mos ille offerendi munera duravit mille, & ducentis annis in Occidentali Ecclesia, ut demonstrat Morinus in tractatu de Sacram. Pœnitentiæ lib. 6.
 9 cap. 17. num. 5. Emin. Card. Bona *Rerum Liturgic. Lib. 2. cap. 8. num. 4.* Magrius in *Hierolexic. Verb. Oblatio*, nec non *Verb. Offertorium*; & nos ostendimus in nostris Decisionibus *De Sacrificio Missæ Decif. 4. num. 14.* Spectabat igitur ad Subdiaconos has fidelium oblationes recipere; & separare eas, quæ pro usu Sacrificii erant, idest panem, & vinum, ab illis, quæ pro divino cultu, & sustentatione Ministrorum debebant deferri; nempe oleum, incensum, grana, ac pecunias, ut differit Sarnellius in sua *Basilicographia cap. 27. num. 1. & seqq.* & selectum panem, & vinum, quod satis esset pro Sacrificio, & communionem totius populi, Subdiaconus deferrebat ad Diaconum, & hic super Altare consecrandum à Sacerdote liante illum ponebat; hincque factum esse observat Sarnellius *d. cap. 27. num. 15.* quod Subdiaconus hæc agens vocabatur Subdiaconus oblationarius. Concordat Gonzalez in *Commentar. ad cap. Perniciosus valde. 3. num. 2. de Celebrat. Missar. tom. 3. & in cap. Causa. 13. à num. 3. & seqq. De Verb. Signific. tom. 5.* ubi de his oblationibus Canones allegat, atque Concilia. Quadringentis ab hinc annis paulatim deferrebat celebris illa populorum devotio; & cessavit omnino oblationum usus in Missa, & sic obsole-

tum factum est hoc officium, ac ministerium Subdiaconorum ubique; etsi asserat Morinus *d. cap. 17. num. 5.* quod adhuc multa supersunt in Gallia istius antiquissimæ, & laudatissimæ consuetudinis vestigia; & Sarnellius in *d. cap. 27. num. 16.* subiungat: *Nella Chiesa Metropolitana di Milano sin' hoggi è in uso farsi le oblationi, come prescrive il Messale Ambrogiano; imperciocchè due Vecchioni dalla parte de gli huomini offeriscono tre Hostie, ed un Vaso di Vino bianco: lo stesso offeriscono dalla parte delle donne due Matrone.*

Quantum denique Jus antiquum reperitur in *cap. Perleclis. dist. 25.* in quo de officiis Subdiaconorum propriis ita registratur: *Ad Subdiaconum pertinet, Calicem, & Patenam ad Altare Christi deferre, & Levitis tradere, eisque ministrare: Urceolum quoque, & aquam manile, & manutergium tenere; Episcopoque, & Presbytero, & Levitis pro lavandis ante Altare manibus aquam præbere.* Duo genera officiorum ad Subdiaconos spectantium in hoc canone describuntur. Unum est deferre Calicem, & Patenam ad Altare; atque Urceolos cum vino, & aqua pro Sacrificio; & hoc est in usu etiam nostris temporibus; omnia enim hæc Subdiaconi exhibent Diaconis in Missis solemnibus, ut Rubricæ Missalis præcipiunt, & experientia testatur. Alterum est, præbere aquam Episcopo, seu Sacerdoti celebranti ad lavandas manus ante Altare, ac manutergium ad eas tergendas porrigere; & hoc non observatur in praxi; expletur enim ab Acolythis, nam Subdiaconus, dum Sacerdos lavat manus, occupatus est in detentione Patenæ, de qua mox dicemus. Hucusque jus antiquum.

Jus novum circa Subdiaconorum officia habetur in Pontificali Romano sub Rubrica *De Subdiaconi Ordinatione*, ubi ea recensentur verbis istis: *Ad Subdiaconos spectat, Aquam ad ministerium Altaris præparare, Diacono ministrare, Pallas Altaris, & Corporalia ablueri; Calicem, & Patenam in usum Sacrificii eidem*

eidem offerre. Oblationes, quæ veniunt ad Altare panes Propositionis vocantur; de ipsis Oblationibus tantum debet in Altare poni, quantum populo possit sufficere, ne aliquid putridum in Sacrario remaneat. Pallæ, quæ sunt in Substradorio Altaris, in alio Vase debent lavari; & in alio corporales Pallæ. Ubi autem Corporales Pallæ totæ fuerint, nullum aliud linteamen debet lavari; ipsaque lotionis aqua in Baptisterium debet vergi. Hucusque Verba Pontificalis, quæ referuntur ab ipso Morino Sacrar. Ord. part. 3. Exercit. 12. cap. 2. num. 2. à Tamburino de Sacram. Ord. lib. 7. cap. 3. n. 4. à Bisso in Hierurgia Verb. Subdiaconus, numer. 194. §. 2. & ab Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 6. num. 56. Ex quibus verbis quinque Subdiaconi officia colliguntur. 1. Aquam ad ministerium Altaris præparare. 2. Diacono ministrare. 3. Pallas, & Corporalia abluere. 4. Calicem, & Patenam ad Aram portare. 5. Panem consecrandum, quantum sufficiat pro Communionem populi, deferre. De secundo, quarto, & quinto non est opus ut verba faciamus, cum ex jam dictis constet esse munia propria Subdiaconorum ministrare Diaconis, Calicem, & Patenam deferre ad Altare, ut quotidie experimur. De seligendo autem pane consecrando pro populi communionem, cum jam cessent oblationes panis, quas antiquitus fideles faciebant in Missa, Subdiaconi non sunt amplius solliciti, & ab illis hoc officium in Parochos transivit, ad quos spectat tot particulas consecrare, quot opus habeant pro communicando populo.

Porro circa primum officium, Aquam ad ministerium Altaris præparandi, sciscitari possumus, cur Aquam, non etiam Vinum injungatur Subdiacono præparare? Puto respondendum ob duas causas. Prima, quia in duodecim transactis sæculis, quando fideles faciebant oblationes in Missa, offerebant panem, & vinum consecrandum, non autem aquam: idcirco officium erat Subdiaconi præparare aquam ad mini-

sterium Altaris, immiscendam scilicet cum vino in Calice; quia nefas est consecrare vinum, & in eo aquam non miscere, cap. Perniciosus valde. De Ce- 17
lebr. Missar. ubi Gonzalez in Commemtar. num. 2. tom. 3. Altera causa est, quia spectat ad Subdiaconum infundere aquam in Calicem postquam Diaconus in eo vinum posuit, ut præcipit Rubrica Missa- 18
lis, idem monetur à Pontificali Romano eamdem aquam præparare, cum sit ejus officium, illam in Calicem ponere. Bissus ubi supra d. Verb. Subdiaconus, num. 195. §. 13.

Quò verò ad tertium Subdiaconi officium, idest Pallas, & Corporalia abluere; notandum est, Corporale (sic dictum, quia in eo ponitur Corpus Christi, ut ex Alcuino, & Gavanto notat 19
Bissus Verb. Corporale, §. 3.) debet esse ex lino, longitudinis duorum palmorum cum dimidio, & totidem latitudinis, aut parùm minùs, etsi antiquitus esset multò majus, quia ejus extremitatibus cooperiebatur Calix; at nunc ad hoc utimur Palla parva; quo nomine vocabatur etiam ipsum Corporale, ut ait Gavantus ad Rubr. Miss. part. 2. tit. 1. num. 1. & Bissus Verb. Palla parva num. 3. quæ propterea & ipsa debet esse lineæ, non colorata, nec alterius materiæ; & vocatur vulgò Animetta, ex eo- 20
dem Gavanto, & Bisso d. num. 3. §. 3. quia asservatur intra Corporale plicatum, veluti anima intra corpus. Utrumque autem Corporale, & Palla debet esse benedictum ab Episcopo, vel ab inferiori à Sacra Rituum Congregatione licentiam habente; & cum semel in Sacrificio Missæ adhibitum fuerit tam Corporale, quàm Palla, à Laicis, vel Clericis 21
minorum Ordinum tangi non possunt, absque expressa concessione Episcopi, vel Privilegio Papæ (quo gaudent Conversi Religiosi ex Callisto III. Sixto IV. & Leone X. teste eodem Bisso Verb. Patena, §. 8.) & si ea tetigerint, peccant mortaliter secundum aliquos DD. at secundum alios venialiter tantum, cessante contemptu, ut disputando firmat, citatis pro utraque opinione Theologis, Diana.

- Diana *Coordinatus tom. 2. tract. 1. resol. 182.* desumpta ex veteri *part. 10. tract. 11. resol. 2.* Bonacina, & Palaus apud eundem Bissum *d. Verb. Patena.*
- §. 8. qui omnes eandem prohibitionem tangendi advertunt vigere in Purificatoriis, postquam semel in Missa, iisdem usus est Sacerdos. Porro Corporalia, Pallæ, & Purificatoria, munda, & nitida servari debent; & cum per usum immunda aliquantulum evaserint, tunc à Subdiaconis sunt abluenda; quia ex præscripto Pontificalis Romani ad eorum officium talis ablutio spectat juxta verba illa, quæ indicant modum servandum in iisdem abluendis; & quid agendum sit de ipsa lotione, videlicet: *Pallæ, quæ sunt in substractorio Altaris* (idest Tobalæ, quæ totam mensam Altaris cooperiunt, ut notat Magrius *Verb. Substractorium*) *in alio Vasæ debent lavari; & in alio Corporales Pallæ;* (idest Corporalia, Animettæ, & Purificatoria.) *Ubi autem Corporales Pallæ lotæ fuerint, nullum aliud lintheamen debet lavari; ipsaque lotionis aqua in Baptisterium vergi debet.* Porro, Corporalia, Pallæ, & Purificatoria post primam lotionem, ab omnibus tangi possunt, imò traduntur Monialibus, vel aliis, ut melius dealbentur, & reficiantur. Bissus *d. Verb. Corporale.* §. 6. ubi DD.
22. 23. 24.

His autem officiis de jure ad Subdiaconos spectantibus tria alia addiderunt Rubricæ Missalis, hic pariter referenda. Unum est, ut induti Alba, Tunicella, ac Manipulo cantent Epistolam in Missa solemnī; antiquit̃s enim, ut dictum est supra *Decis. 22. num. 17.* Subdiaconi solum Albam vestiebant, non etiam Tunicellam, & Manipulum: sed in fine octavi sæculi usus invaluit ad majorem ministerii sacri venerationem, ut prædicta indumenta assumerent, & Epistolam cantarent. Magrius in *Hierolex. Verb. Subdiaconus col. 2. in fine*, ubi refert verba Amalarii Episcopi Trevirensis, qui vivebat Anno 830. quæ in *lib. 2. de Ecclesiast. Offic. cap. 11.* talia sunt: *Miror quæ de re sumptus usus in*

Ecclesia nostra, ut Subdiaconus frequenter legat lectionem (idest Epistolam) *ad Missam, cum hoc non reperitur ex ministerio sibi dato in consecratione commissum; neque ex litteris Canoniciis, neque ex nomine suo.* Quare etsi antiquit̃s Subdiaconi non cantarent Epistolam in Missa, nunc ex usu, & consuetudine ab Ecclesia approbata eam cantant induti Tunicella, & Manipulo super Albam; & rationem hujus consuetudinis reddit Durandus in *Rat. Divin. Offic. lib. 2. cap. 8. num. 4.* quem citat, & approbat Bissus *d. Verb. Subdiaconus.* §. 4. scilicet quia cum introductum fuerit, ut Diaconus cantaret Evangelium in Missa, determinatum etiam fuit, quòd Subdiaconus Epistolam legeret ad majorem Sacrificii venerationem; nam cum à SS. Apostolis institutum sit, ut Epistola legeretur in Missa, ut ex Dionysio, & ex S. Clemente ostendit Bissus *Verb. Epistola §. 6.* & ad Lectores spectaret illam legere. Hugo de S. Victore *lib. 1. de Cærem. & Sacram. c. 34.* translatum fuit hoc officium de Lectoribus ad Subdiaconos, qui illam etsi minoris dignitatis, cantant ante Evangelium, ut animi audientium à minoribus ad majora se præparent, ut ait Gavantus *tom. 1. part. 1. tit. 10. num. 1.* addens etiam quòd Epistola significat prædicationem S. Joannis Baptistæ, Evangelium verò Jesu Christi; qui voluit, illum esse sui ipsius Præcursores. Nunc itaque officium est Subdiaconi Epistolam in Missa cantare; ad quod demonstrandum, cum ordinatur, librum Epistolarum accipit ab Episcopo, ut explicuimus supra *Decis. XXII. num. 22.*

Alterum officium Subdiacono junctum est tenere Patenam velo involutam in Missa solemnī juxta præscriptum Rubricæ Missalis ita dicentis: *Subdiacono de- i n d e s t a n t i i n c o r n u E p i s t o l a* (Diaconus) *p o n i t i n d e x t e r a m a n u P a t e n a m , q u a m c o o p e r i t e x t r e m i t a t e v e l i a b e j u s h u m e r o p e n d e n t i s , q u i v a d i t p o s t c e l e b r a n t e m a n t e m e d i u m A l t a r i s , & f a c t a g e n u f l e x i o n e i b i s t a t , s u s t i n e n s e a m e l e v a t a m u s q u e a d f i n e m O r a t i o n i s D o m i n i c æ .*

nicæ. Plura reperiuntur scitu digna apud Scriptores Ecclesiasticos circa hujusmodi sustentiam Patenæ. Etenim ea Patena vocatur, quia patens est, & spatiosa. Magrius in *Hierolexic. Verb. Patena*, subdens, quod in Liturgia S. Jacobi appellatur *Discus*, & in *Ord. Rom.* dicitur *Patina*, & quod in Imolensi Ecclesia adhuc conservatur Patena argentea S. Petri Chrysologi, qui fuit Ravennæ Episcopus, & vivebat Anno 440. & in eadem Patena est delineatum Altare, super quod est Crux, atque Agnus cum sequentibus carminibus circum circa inculptis.

Quem plebs tunc cara Crucis jam fixit in Ara,

Hostia fit gentis, primi pro labe parentis.

Ulterius refert Gavantus *tom. 1. part. 2. tit. 7. num. 9. lit. R.* teneri patenam à Subdiacono extremitatibus veli obvolutam ex Decreto S. Silverii Papæ, ut scribit Petrus de Ruiz in *suo Cæremoniali*. Sed hoc est intelligendum de velamine, quo tegitur ipsa Patena obmysterium, quia significat latibulum Discipulorum propè passionem ex Innocentio II. in *lib. 2. de Myst. Miss. cap. 19.* non autem de hoc officio demandato Subdiaconis illam sic obvolutam sustinendi, quia Sanctus Silverius fuit creatus Papa Anno 536. & eo tempore sustinebatur Patena sic recta velo ab Acolyto, ut notat Magrius ubi supra *verb. Patena*; & vix initio Octavi Sæculi Subdiaconus hoc accepit officium, ut mox diximus ex Amalario de cantanda Epistola. Tenetur autem Patena à Subdiacono in manu dextera, quia ejus rotunditate significat æternitatem, quam felicem sperare nos docet, cum Calice per eundem Subdiaconum manu sinistra delato; idest ex tribulationibus hujus mundi, ad dexteram transibimus felicitatis æternæ, per Resurrectionem Christi, significatam in ejusdem Patenæ detectæ post orationem Dominicalem, ad Altare delatione, ut ait idem Magrius ex Gemma, & Amalario, addentibus, in Missis Defunctorum

Patenam à Subdiaconis non teneri, quia in eis abesse debet omne signum lætitiæ. Idem notat Bissus *Verb. Patena §. 9. & seqq.*

Duo autem non sunt ignoranda de Patena, sed memoriæ commendanda, quæ ponit ipsemet Magrius ubi proxime his verbis: *Pax cum Patena non datur, ut in Epistola S. Pii V. ad Archiepiscopum Tarraconensem die 8. Januarii 1571. Nec à ministris sub mento eorum, qui communicaturi sunt, supponi debet Patena, nisi quando Episcopus communionem ministrat, quod fit ratione majestatis ministrantis.* Hæc omnia docent etiam Gavantus *tom. 1. part. 2. tit. 10. sub num. 9.* Bissus *tom. 2. Verb. Patena §. 14. & in Verb. Pax in Missa §. 4.* atque Bauldry *part. 2. cap. 10. art. 1. num. 4.* apud quos eruditiones multæ de initio, ac mysterio pacis, quæ datur in Missa.

Tertium officium noviter injunctum Subdiacono est deferre Crucem in Processionibus; excepta feria quinta in Cœna Domini, quando Sacramentum deferretur in Sepulchrum, quia tunc alius Subdiaconus paratur, qui Crucem deferat; ille verò qui inservivit Missæ assistit Sacerdoti unà cum Diacono, & eidem celebranti ministrant, prout etiam quando Processio cum Sanctissima Eucharistia statim facienda est post completam Missam Solemnem. Bissus *Verb. Processio SS. Sacramenti numer. 226. §. 2. Et Verb. Subdiaconi officium feria V. in Cœna Domini num. 197.* In reliquis autem Processionibus, & dum fit absolutio super sepulchris Defunctorum Crux deferretur, & deferri debet à Subdiacono, qui Missæ inservivit. Bissus *Verb. Absolutio Defunctorum, num. 45. §. 1. & Quartus in tract. de Processionib. sect. 1. punct. 6. numer. 4. & eod. punct. 6. consid. 2. in princ.* advertens, Crucis prælationem, ubi incipit Processio, esse Ritus antiquissimum, de quo scripserunt S. Cyrillus *lib. 6. contra Julianum*, Sozomenus *lib. 1. cap. 18.* Socrates *lib. 6. cap. 8.* & Gregorius de Cruce *lib. 1. cap. 84. & lib. 2. cap. 30.*

cap. 30. subdens, quod Tertullianus sic testatur de signo Crucis in *lib. de Corona Milit.* cap. 3. *Ad omnem progressum, ad omnem aditum, & exitum, ad vestitum, ad mensam, frontem Crucis signaculo terimus.* Et S. Cyrillus Hierosolymitanus in *Cathec.* 12. & 17. *In omnibus Crux fiat, in panibus comedendis, in poculis bibendis, in egressu, & ingressu, ante somnum &c.* Et Divus Hieronymus ad Eustochium: *Ad omnem actum, ad omnem incesum manus formet Crucem;* de quibus omnibus rationem reddit S. Leo Papa *serm. 8. de Pass.* dicens: *Quia Crux Christi est omnium fons benedictionum; omnium causa gratiarum.*

33 Crux autem dicitur à cruciatibus. *cap. Nulli in fin. 3. qu. 1. & Crucem Christi ex quatuor lignis formatam fuisse ait Glossa in Clem. 1. de Summ. Trinit.* nempe ex Cedro, Palma, Cupressu, & Oliva; undè Versus:

Ligna Crucis Palma, Cedrus, Cupressus, Oliva.

34 Et de illa plura scribit Magrius in *Hierolexic. Verb. Crux;* & præcipue erga ipsam plurimum devotos esse
35 Æthiopes; nam Laici eam in collo appendam semper ferunt; in manu autem Monachi, & reliqui Ecclesiastici, sicut & eorum Imperator. Hoc idem faciunt Moscovitæ; sed hunc miscent errorem credentes, se satisfacere præcepto audiendi Sacrum in diebus festis, si se signent signo Crucis. Igitur in Processionibus Crucem deferre spectat ad Subdiaconum medium inter duos Acolythos cum candelabris, & candelis accensis, ut præscribit Rituale Romanum de *Processione in die Festo Purific.*
36 B. M. V. nec non de *Process. in die Palm.* Hinc ex more antiquissimo Subdiaconus defert Crucem ante Romanum Pontificem equitantem, ut notat Emin. Card. Baronius *Anno Christi 855.* & ibidem Spondanus *num. 4.* Regulares autem in Processionibus nudam Crucem ferre nequeunt, sed cum velo in ea pendenti ex Decreto *Sacr. Rit. Congreg. 14. Januarii 1617.* teste eod. Magrio ubi

supr. col. 3. Paduæ Illustrissimum, ac Reverendissimum Capitulum Ecclesiæ Cathedralis ab immemorabili tempore, & ex antiquis ejus Privilegiis deferre facit in Processionibus Crucem oblonga, rubeaque in hasta, à qua pendet amplissimum purpureum ex Serico Vexillum; de quo ita loquitur Eques Ursatus in *sua Hist. Patav. ad Annum Christi 1089. pag. 254.* *Eperche di questi honori n'era stato intercessore il Vescovo (Milone) perciò ne volse anco à parte il Capitolo Padovano, onde da quel tempo in quà le procurò l'honore di poter portare, come tuttavia portano li Canonici nelle Solennità, e Processioni, pendente da un Hasta rossa, un gran Purpureo Stendardo.* Plurimas eruditiones de signo Sanctæ Crucis, de ejus delatione, ac positione tum in Altari, tum in indumentis sacris, ac de pluribus ejus infra annum festivitatis in utraque Ecclesia Græca, & Latina reperiet Lector apud prædictum Magrium *diff. Verb. Crux.* qui *col. 5.* in fine notat, nos Latinos muniri signo Crucis manu dextera aperta à fronte ad pectus, deinde à latu sinistro ad dextrum in signum, quod virtute Sanctæ Crucis de miseriis transimus ad felicitatem: at Græci se signant à dextera ad sinistram ad significandum, prædicationem Crucis transitum fecisse ab Hebræis ad ipsos.

Corollarii loco quis instabit, & requireret, An Subdiaconus exercens supradicta omnia officia, vel eorum aliquod in peccato mortali peccet mortaliter? Negativè respondet Diana *part. 3. tract. 4. resol. 194. alias 195.* quæ invenitur reposita in *Coordinato ejus opere tom. 2. tract. 5. resol. 118.* ubi pro hac opinione allegat Vasquesium, Sotum, Suarezium, & alios, qui rationes has adferunt, quod horum officiorum exercitium non est opus tam sanctum, & quod non reperitur præceptum de eis obeundis in statu gratiæ. At sententiam contrariam, affirmantem, quod Subdiaconus prædictus peccet mortaliter, amplectuntur saniores Theologi ex doctrina S. Thomæ in *4. diff. 24. artic. 3.* Ange-

Angelus Verb. Clericus . 8. Sylvester eod. Verb. 2. Cajetanus 2. 2. q. 6. art. 2. Victoria de Ministr. Baptismi q. 29. Navarrus in Man. cap. 25. num. 72. Lessius in 3. part. q. 64. art. 6. dub. 1. num. 10. Sà Verb. Ordo. num. 31. & præter Toletum, Molanum, & alios Filliucciustom. 1. tract. 1. cap. 6. num. 87. cum quibus sentio esse tenendum; siquidem nimis lacrymabile est asserere officia Subdiaconi non esse tam Sancta, cum imò sint Sanctissima, ex peculiari Ordine Sacro emanantia, & tam proxima Sacrosancto Eucharistiæ Sacrificio, ad quod celebrandum Vasa Sacra ipse Subdiaconus cum materia panis, & vini Diacono porrigit, & aquam in Calicem infundit, sacris induens vestibus cum manipulo Epistolam cantat, & Patenam Sacram, in qua Sacratissima Hostia est reponenda, in manu sua tenet. Quomodo in hoc Subdiacono existente in mortali peccato verificabitur id, quod scriptum est in Psal. 25. 6. *Lavabo inter innocentes manus meas, & circumdabo Altare tuum Domine?* Et illud: *Ego autem in innocentia mea ingressus sum?* ibid. Vers. 11. Nonne absonum à pietate est, non dari præceptum, de his ministeriis Sacris in statu gratiæ, & absque mortali culpa, conscientiam ministri aggravante, explendis? Nonne extat præceptum naturale sanctè tractandi res, & actiones Sacras, de quo S. Thomas in 4. dist. 5. q. 2. art. 2. quæstiunc. 4. Igitur huiusmodi Subdiaconum reum esse culpæ mortalis, ac Sacrilegum cenfeo, quotiescunque aliquod ex officiis præenarratis in hac Decisione solemniter exercet, ut etiam de Acolythis in mortali servientibus dictum est supra in Decif. XX.

DECISIO XXV.

ARGUMENTUM.

Cum duæ sint Subdiaconorum principales obligationes, Recitatio Divini Officii, atque observantia Castitatis; de prima

agitur in hac, & in sequenti Decisione. Explicatur quid sit Divinum Officium? Modus illud recitandi, & Quot nominibus vocetur? Plura curiosa, sed utilia dubia de eo resolvuntur: præsertim, An Officii recitatio sit de Jure Divino, vel de Jure humano? Quando hæc cœperit in Ecclesia? Breviarium à quibus sit compositum, ac reformatum? Ad illud tenentur Beneficiati, Professi, Moniales, & Ordine Sacro initiati. Sed an hi omnes extra Chorum sub mortali?

SUMMARIUM.

- 1 Subdiaconorum obligationes duæ, Divinum Officium, & Castitas.
- 2 Officium Divinum quid sit?
- 3 Oratio Vocalis duplex, Publica, & Privata.
- 4 Officium recitandum est voce articulata.
- 5 Vox quanta esse debeat in Officio recitando?
- 6 Alternatim recitans Officium cum alio satisfacit.
- 7 Choro additus non satisfacit si de per se solus recitet, & multò minus si nihil recitet.
- 8 Consuetudo Canonorum non recitandi officium in Choro cum Choro est abusus, nec salvat eorum conscientias.
- 9 Officium Divinum recitandum juxta formam ab Ecclesia præscriptam.
- 10 Officium Divinum pluribus nominibus nuncupatur hic relatis.
- 11 Obligatio recitandi Officii an sit de Jure Divino, vel humano?
- 12 Argumenta, quod sit de Jure Divino.
- 13 Orare tenentur omnes fideles ex Præcepto Divino, & naturali.
- 14 Argumentum valet ab Etymologia vocabuli.

- 15 Officium Divinum est de Jure humano.
- 16 Collegiatæ Ecclesiæ Patavinæ, in quibus abolita est recitatio horarum Canonicarum.
- 17 Papa non potest dispensare contra Jus Divinum.
- 18 Navarrus, dum esset Scholaris, petiit dispensari ab Officio Divino.
- 19 Officium quo ad debitum est de Jure Divino, quo ad ritum de Jure humano.
- 20 Papa commutat, non dispensat Officium Divinum.
- 21 Psalmidia in Ecclesia quando ceperit?
- 22 Officiorum antiquorum quinque diversa genera. Et quæ?
- 23 Apostoli instituerunt septem Canonicas Horas.
- 24 Alternæ psalmodiarum recitationis in Choro quis Auctor?
- 25 Breviarium à quibus compositum?
- 26 Gloria Patri, &c. in fine uniuscujusque Psalmi quis ordinavit?
- 27 A Gregorio VII. prohibita Matutina brevia per annum.
- 28 Breviarium reformatum jussu Innoc. III. & Gregorii IX.
- 29 Restitutum à S. Pio V. Anno 1568.
- 30 Recognitum à Clemente VIII. & Urbano VIII.
- 31 Obligati quinam sint ad recitationem Breviarii?
- 32 Beneficiati tenentur quotidieolvere pensum Officii Divini.
- 33 Cardinalis non ordinatus an teneatur recitare Breviarium?
- 34 Possessio beneficii requiritur pro recitatione Breviarii.
- 35 Beneficiati quando excusentur, vel non, à Breviario.
- 36 Beneficium tenue an obliget ad recitationem Officii?
- 37 S. Pii V. Bulla circa restitutionem fructuum à beneficiatis.
- 38 Pensionarii non ordinati in Sacris tenentur recitare Officium B. Mariæ Virg.
- 39 Restitutio fructuum ob omissum Officium obligat in conscientia.
- 40 Religiosi professi utriusque sexus obligati sunt ad dicendum Breviarium.
- 41 Moniales etiam antiquitus recitabant Officium Divinum.
- 42 Nocte an Regulares debeant ad Matutinum surgere?
- 43 Professi in Sacris non ordinati, ac Moniales an extra Chorum obligati sint ad Divinum Officium? Rationes pro negativa. Resolvuntur num. 46.
- 44 Argumenta pro affirmativa, quæ est verior.
- 45 Consuetudinem obligare sub pœna peccati quatuor condiciones indicant.
- 47 Prælati Regulares an dispensent Professos non ordinatos ab Officio?
- 48 Ordinati in Sacris tenentur recitare Officium.

ENucleatis Subdiaconorum Officiis, convenit explicare eorundem obligationes, quæ quidem in Ecclesia Latina duæ recensentur, Recitatio Divini Officii; & observantia Castitatis. De hac in sequenti loquemur; in præsentia autem de prima; circa quam examinabimus

- 1 Quid sit Divinum Officium, & quot nominibus appelletur?
- 2 Institutio Officii Divini, & Horarum Canonicarum an sit de Jure Divino, vel Ecclesiastico?
- 3 Quis redegit in hanc formam Horas Canonicas?
- 4 Qui sint obligati ad Horarum Canonicarum recitationem.
- 5 Quo Jure Subdiaconi non habentes beneficium, nec non Diaconi, ac Presbyteri teneantur recitare quotidie Canonicas Horas?
- 6 Quando hi excusentur à prædicta recitatione?

Quò ad Primum. Horæ Canonicæ, seu Officium Divinum est Sacrificium laudis de fructu laborum Deo debitum ab iis, qui in sortem Domini sunt electi clara voce solvendum, certis circumstantiis,

2. *iis, per Ecclesiam determinatum.* Hæc definitio colligitur ex *Clem. 1. de Celebrat. Miss.* in qua *ly. Sacrificium* fiat loco generis, quia Sacrificium est omnis oblatio Spiritualis Deo facta, sive sit Missæ, sive Confessionis, sive dedicationis sui ipsius Deo, sive macerationis carnis in jejuniis, aut disciplina, juxta illud *Sacrificium Deo spiritus contribulatus. Psal. 50. 19.* Dicitur laudis, nam in Divino Officio manifestantur virtutes, & excellentiæ Dei, testante *Psalmista Imola Deo Sacrificium laudis. Psal. 49. 14.* Dicitur *De fructu labiorum*, quia Laus Deo redditur vel pura mente, ac spiritu; & hoc fit in Oratione mentali, quando fideles meditantur Divina mysteria, vel contemplantur attributa Divina, & excellentiam Majestatis Divinæ: vel cum voce, & lingua; & hoc modo laudatur Deus per Orationem vocalem. Hæc autem est duplex, Publica, & Privata. Illa est, quando cantantur,
3. vel recitantur Divina Officia in Ecclesia per ejus Ministros; vel etiam si extra Ecclesiam, dummodo sint ejus Ministri in hac recitatione illam representantes. Glossa in *Clem. Unica. in Verb. Orationes. De Reliq. & Vener. Sanct.* Privata est, quando unusquisque pro se orat tanquam particularis, non nomine Ecclesiæ: S. Thomas 2. 2. qu. 83. art. 12. Igitur dictum est *de fructu labiorum*, habita relatione ad Orationem Publicam, quæ fieri quidem debet corde, & spiritu, sed simul voce, & labiis per articulata verba, ut ait Glossa in *d. Clem. 1. Verb. Fructuum labiorum. De Celebrat. Missar.* adeo ut qui est obligatus recitare Officium, non satisfaciatur, nisi recitet voce articulata, proferens verba ore, & labiis ad text. in cap. *Nūquam. De Consecr. dist. 5.* Dicitur *Deo debitum ab iis, qui in sortem Domini sunt electi.* Si enim Laici tenentur ex præcepto orare, ac Deum laudare, ut infra demonstrabimus num. 13. quanto magis Clerici, ac religiosi, qui ministerio Divino sunt addicti; de quibus proprium est, quod dixerat David: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo. Psal. 33. 1.* Dicitur *clara voce solvendum*: non quod sit necessarium alta voce clamare, vel cantare toties quoties recitatur Officium; sed ne hoc fiat balbutiundo, vel syncopando, & tanta voce, ut recitans seipsum audiat. *d. Clem. 1. de Celebr. Missar. cap. Dolentes.* & ibi Glossa *Verb. Studiosè. eod. tit. Navarrus de Horis Canon. cap. 20. num. 14.* Item, ut Clericus obligatus sciat, se non satisfacere, si illud tantum audiat, etsi auribus attentissimis; quamvis verum sit, quod qui horas Canonicas persolvit in Choro, vel privatim cum socio, satisfacit dicendo alternatim versus Psalmorum, ad versicula respondendo, ac Lectiones, Orationes, Capitula, & Responsorialia audiendo, cum talis sit universalis consuetudo, ut notat Navarrus *de Oratione cap. 10. num. 16.* ea ratione quia ob unionem charitatis censentur unum corpus; imò si quis in Choro aliquos breves versus non dicat, puta dum interrogatur à Sacrista de aliqua re necessaria, non tenetur supplere; nisi notabilem partem omitteret, puta unum, aut plures Psalmos. Innocentius in cap. *Dolentes. De Celebr. Missar.* Quapropter, qui additus est Choro, tenetur recitare alta voce Officium in Choro simul cum aliis in Choro recitantibus; & non satisfacit obligationi, neque lucrari potest distributiones, si in Choro existens, Officium persolvat de per se submissa voce, ut ex Gaetano, & Navarro notat Marcellus Vulpes in *Praxi cap. 51. num. 12.* & multò minus si sola presentia stet in Choro nihil psallens; ut faciunt aliqui Canonici prætextu immemorabilis consuetudinis, quæ cum sit merus abusus non potest salvare eorum conscientias, prout pluries declaravit S. Concilii Congregatio, & præcipue in *Una Patavina die 17. Septembris 1667.* quæ quidem declarationes leguntur extensæ apud mea Erotemata Ecclesiastica cap. 18. sub num. 17. & ratio redditur manifesta à Concilio Tridentino sess. 24. *de Reform. cap. 12. Cc. 2. Verso.*

pers. Præterea; in quo cum dictum sit, quod illi tantum (distributiones) percipiant, qui statis horis interfuerint, statim explicans Concilium, quid sit statis horis interesse, subdit hæc verba: Omnes verò per se, & non per substitutos compellantur inservire, atque in Choro ad psallendum instituto, Hymnis, & Canticis Dei nomen reverenter, ac distinctè laudare. Dolendum valde de animarum pernicie tum hunc abusum sequentium, tum Prælatorum eundem eliminare non curantium. Ceccoperius *De Canonicis libr. 2. num. 117.* Et verba Bullæ 138. S. Pii V. relata infra num. 37. Tandem dicitur, certis circumstantiis per Ecclesiam determinatum; quia in recitatione Horarum Canonicarum servandus est modus, ordo, & ritus ab Ecclesia præscripti; non enim licet unicuique privato novam methodum recitandi Divinum Officium sibi præscribere; sed eam, quam Summi Pontifices approbarunt, observare. Ceccoperius *de Canonicis d. lib. 2. num. 7.* & Gobat. *d. tract. 5. à num. 597. & seqq.* aliàs oneri suo non satisfaceret, ut ex Bullis S. Pii Quinti, Clementis VIII. & Urbani VIII. in principio Breviarii impressis; & asserere, quod pro Officio longo satis sit recitare Officium breve, est opinio damnata ab Alexandro VII. die 18. Martii 1666. num. 6. Præter prædictas Bullas Pontificias habentur præcepta Ecclesiæ circa Divini Officii recitationem in cap. Presbyter. dist. 92. in cap. In die. De Consecrat. dist. 5. in cap. 1. & cap. Dolentes. de Celebr. Miss. & in Clem. 2. eod. tit.

Non est autem ignorandum, quod hæc divinarum laudum recitatio pluribus nominibus nuncupatur, videlicet: I. Officium ab efficiendo, quia Clerici illud quotidie tenentur efficere, idest exequi. Rabanus Maurus *de Institut. Cleric. lib. 1. cap. 32.* II. Horæ Canonicæ, quia ad certas horas regulantur. Durandus *de Ritib. lib. 3. cap. 1.* Bissus in Hierurg. Verb. Nomen Officii S. 3. ubi refutat eos, qui dicunt, sic nuncupari, quia à Canonicis sunt recitandæ.

III. Breviarium, nam Officium Divinum est breve, & admirabile compendium Sacræ Scripturæ. Gavantus in Rubric. Breviarii sect. 2. cap. 1. Magrius in Hierolex. Verb. Breviarium. IV. Canon, quia sicut Vassalli Regibus, & coloni Dominis suis Canonem solvunt, sic Ecclesiastici Canonem Divini Officii quotidie Deo impendunt. Gonzalez in Commentar. ad cap. Presbyter. 1. De Celebrat. Missar. num. 14. V. Pensum, prout illud nominat Ivo Carnotensis Episc. 19. dicens: Rarè canonicum pensum determinatis horis solvere non valemus. VI. Cursus, eò quia juxta cursum Solis, à quo horæ mensurantur, recitatur; idè S. Macharius in sua Regula cap. 9. ait: Cursum Monasterii super omnia diligas. Et Venantius Fortunatus, qui florebat Anno 570. commendans Sanctos viros sui temporis in Divinis laudibus recitandis assiduos cecinit:

*Carmine Davidico Divina poemata
pangens.*

Cursibus assiduis dulce revolvit opus. Concordat eruditissimus Joannes Mabillon Monachus Benedictinus, qui post lib. 3. Liturgiæ Gallicanæ addit Disquisitionem De Cursu, idest, de Officio Gallicano, in qua num. 1. hæc ponit: Hanc Disquisitionem inscribitur de Cursu Gallicano, quo nomine statas Ecclesiæ preces, quæ sub Breviarii nomine per singulos dies decurri, ac recitari debent, majores nostri solebant significare. Hinc Gregorius Turonensis Antistes librum è suis unum, De Cursibus Ecclesiasticis inscripsit. VII. Orarium, videlicet ab orando, ut ex Gavanto observat Gobatus *d. tract. 5. num. 554.* VIII. Officium Divinum vocatur etiam Psalmodia, ut in Bulla Urbana in principio Breviarii Incipien. Divinam Psalmodiam, nec non Psallentia, ut in d. Verb. scribit Magrius referens hæc verba S. Damasi in Epist. ad S. Hieronymum: Peto etiam tuam charitatem, ut sicut à Rectore tuo Alexandro Episcopo nostro didicisti Græcorum psallentiam, ad nos dirigere tua Fraternitas delectetur.

Actur. His ad stipulatur Gonzalez in d. cap. 1. de Celebrat. Miss. num. 14. addens etiam ex antiquis Scriptoribus alia nomina, quibus Divinum Officium nuncupatur, nempe *Ordo psallentium, Collecta, Solemnitas*, & alia ibi videnda.

Quò ad Secundum. Non levis controversia est inter Theologos, atque Canonistas, An obligatio recitandi Divinum Officium Ecclesiasticis incumbens, sit de Jure Divino, vel humano? Plurimi infra citandi docuerunt, eam esse de Jure Divino, & eorum hæc sunt argumenta. Primò, quia de Jure Divino est consecratio Ministrorum Ecclesiæ per Sacramentum Ordinis, ut serviant Deo, & saluti populorum fidelium vacent, ut pluries demonstratum est supra, probando omnes Ordines esse Sacramentum, & præcipuè Decif. VI. & habetur expressum testimonium Divi Pauli Apostoli in illis verbis *Act. 20. 28. Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo*. Ubi Tirinus notat, per verbum *Episcopos* Apostolum significasse *Presbyteros*, & sic omnes Ministros sacros. Sed pro hujus ministerii à Jure Divino instituti recognitione solvitur Canon recitationis quotidianæ Horarum Canonicarum, ut dictum est supra in Verb. Canon. Ergo sicut Ministerium est de Jure Divino, ita ejusdem Canonis impositio, ac solutio. Secundò, quia ejusdem Juris esse debet recitatio divinæ Laudis, quæ nunc fit in Ecclesia, ac erat illa, quæ olim fiebat in Lege Mosayca. Sed illa proveniebat ex præcepto Divino; ut legitur pluribus in locis Exodi, & Librorum Paralipomenon, sed præcipuè 1. Paralip. 23. 30. ibi: *Levitæ verò stent manè ad confitendum, & canendum Domino, similiterque ad Vesperam*. Et de eorum personis videtur intelligendum id, quod ait David *Psal. 54. 18. Vespere, & manè, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam*. Ergo etiam in Ecclesia Catholica obligatio, quam tenent Ministri in sacris constituti reci-

tandi Canonicas horas censenda est de Jure Divino. Tertiò valet argumentum à minori ad majus. *Auth. multò magis, C. de Sacrosanct. Eccl.* Everardus in *Topicis Legal.* loco 65. Barbosa loc. 73. ubi DD. Sed pro precibus coram Deo faciendis, & Orationibus recitandis extat præceptum Divinum, & naturale obligans omnes Laicos fideles, ut docent omnes Theologi, inter quos Azorius tom. 1. lib. 9. cap. 34. quæst. 2. Baddellus in *Theolog. Moral.* tom. 2. lib. 3. disp. 19. num. 10. Mastrius eod. tract. disp. 14. art. 1. Erotemata nostra cap. 16. de Oratione num. 4. Ergò multò magis idem præceptum Juris Divini esse debet afficiens ministros Dei, qui ejus servitio per ordinem sacrum sunt mancipati. Quartò hoc indicatur in *Psal. 118. Vers. 62. Media nocte surgebam ad confitendum tibi, & Vers. 164. Septies in die laudem dixi tibi*. Item Apostoli, ac discipuli orabant hora tertia, quando in eos descendit Spiritus Sanctus. *Act. 2. 15.* Divus Petrus hora sexta Orationi vacabat. *Act. 10. 9.* Et ad Templum cum Joanne ascendit ad horam orationis nonam. *Act. 3. 11.* Et cur Apostoli elegerunt septem Diaconos, qui ministrarent mensis? Ecce: *Nos verò Orationi, & ministerio Verbi instantes erimus. Act. 6. 4.* Et Quintò validum, & usitatum est argumentum ab Etymologia vocabuli. Abbas conf. 82. num. 2. lib. 1. Barbosa text. & DD. cumulans loc. 44. Sed horæ Canonicæ vocantur Officium Divinum. Ergo à præcepto Divino procedit obligatio illas recitandi quotidie, quæ Ministris sacris incumbit. His, & aliis rationibus ita tenent Abb. in cap. 1. de Celebrat. Missar. S. Antoninus part. 2. tit. 9. cap. 12. §. 1. Angelus Verb. Horæ, qu. 6. Rosella eod. Verb. n. 13. Tabiena 15. qu. & Armilla n. 11. Cardinalis in Clem. 1. de Celebrat. Missar. & Turrecremata in cap. Presbyter, dist. 91.

Contraria tamen sententia est communior apud Theologos, & Canonistas, qui tenent, ac docent, præceptum de recitandis horis Canonicis per personas servitio Dei mancipatas non esse.

esse Juris Divini, sed tantummodo Juris positivi Ecclesiastici; ea ratione quia neque ex Scriptura Sacra, neque ex Ecclesiæ traditione, neque ex Sanctorum Patrum testimonio colligitur, Horas Canonicas Jure Divino institutas fuisse: imò ob hanc causam vocantur communiter Horæ Canonice, quia per Sacros Canones præscriptæ, & ab Ecclesia ad laudandum Deum institutæ sunt; ut dissertit Gonzalez in *Comment. ad d. cap. 1. num. 17. de Celebr. Missar. & Azorius d. l. 10. cap. 1. quæst. 7.* ubi relatis Laurentio, Rodolpho, & Joanne de Lignano celeberrimis Canonistis ita docentibus in *cap. Dolentes, de Celebr. Miss. & Sylvestro in Verb. Hora, quæst. 8. num. 9.* respondet contrariis argumentis, dicens: Abbatem antesignanum opinionis contrariæ accipere latissimo modo Jus Divinum pro omni eo, quod habet aliquam relationem ad verba Scripturæ Sacræ, etsi non importent præcise præceptum, prout sunt verba illa David, quibus ait, quòd septies in die precabatur, & quòd surgebat media nocte ad orandum; nam per ea narratur factum ab illo Rege, sed non constituitur Jus, aut præceptum; alioquin omnes Reges cogèrentur id officii, ac muneris obire. His accedunt duo alia fortissima argumenta; quorum unum est, quòd si hæc Horarum Canonicarum recitatio esset de Jure Divino non posset dimitti in Ecclesiis Collegiatis, in quibus aliquando instituta fuerat; ut considerant Salmanticenses in *Cursu Theologiæ Moralis tom. 4. tract. 16. de Horis Canonice cap. 1. num. 33.* ubi DD. allegantur; subdentes, quòd nihilominus plurimæ reperiuntur Collegiatæ Ecclesiæ, in quibus cessat earundem Horarum Canonicarum recitatio, prout factum est in hac Diocesi Patavina, in qua octo ab hinc sæculis recitabantur horæ Canonice in Choro in Ecclesiis S. Thomæ de Curte, S. Fidentii de Meliadino, S. Marthæ de Vantio, S. Laurentii Consylvarum, S. Martini de Tribano, & S. Justine de Pernumia; quarum omnium Ecclesiarum, Canonicatus antiqui-

tus obligabant ad residentiam, & ad divinas preces in Choro quotidie canendas; nunc autem, ex abusu temporum, vocantur simplicia beneficia, & piscantur summa aviditate ab otiosis Clericis, absque ulla memoria antiquarum obligationum publicam Psalmodiam in iisdem Ecclesiis requirentium. Aliud argumentum est, quòd si obligatio recitandi horas Canonicas esset de Jure Divino, nullus posset dispensari per Papam ab hac obligatione; siquidem Papa non dispensat, nec dispensare potest contra Jus Divinum, ut docent omnes Theologi, atque Canonistæ, quos citat, & sequitur Fagnanus in *cap. Perniciosam, num. 79. de Offic. Ordin. tom. 2.* nec non in *cap. Henricus, num. 30. de Clericis pugnans in duell. tom. 6.* Sed sic est, quòd aliquando ex gratia speciali Papa dispensat cum aliquo Clerico obligato ad Horas Canonicas, ne ad earum recitationem teneatur; ut testatur Pyrrhus Corradus in *Praxi dispensat. Apostolicar. lib. 4. c. 2. num. 50.* ac etiam *num. 58.* ita dicens: Summus Pontifex potest per suam dispensationem excusare quem ab horis Canonicis, cum illæ sint jure humano præceptæ; ipseque Papa possit circa omne jus humanum dispensare, *cap. Proposuit, de Concess. Præb. & hoc idem scribit Navarrus cap. 11. de Oratione num. 31.* ad-

18
dens tamen, quòd hoc Papa vix facit; idque in se ipso expertum fuisse, nam cum studeret Tholosæ procuravit dispensationem ab Horarum Canonicarum recitatione, ut melius studio vacaret, sed eam obtinere non potuit. Hanc eandem opinionem tenet Gavantus in *Rubr. Brev. d. sect. 1. cap. 4. n. 1.* Barbosa in *Collect. DD. in d. cap. Presbyter. 1. de Celebrat. Missar. n. 16.* & in *cap. Dolentes, n. 13. eod. tit.* atque Bonacina plurimos cumulans *tom. 1. de Horis Canonicis disp. 1. quæst. 6. punct. 3.*

In hac opinionum discrepantia placet mihi modus dicendi, quo usus est M. Antonius Cuccius in *Instit. Majorib. lib. 5. tit. 7. num. 5.* videlicet, debitum recitandi quotidie Divinum Officium esse de 19 Jure Divino; modum autem & ritum il-

lud recitandi esse de Jure Ecclesiastico; & sic concordantur supradictæ discrepantes opiniones. Ecce hujus Auctoris verba: *Utrum autem hoc pensum in horas prædictas sic partium verè ex Divino præcepto sit, an id minus? non est certè, ut mihi videtur, facilis solutionis: quandoquidem doctissimi, iidemque valdè religiosi viri, hac in questione disceptarunt: sed ego potius Sylvestrum sequor quòd scilicet obligatio statit horis, sic in septem intervalla distinctis laudes divinas canendi cum illis precibus, hymnis, & psalmis &c. à Patribus quidem antiquis in Ecclesia introducta sit, non tamen ex divino jure præscripta. Pensum autem Divini alicujus indefiniti Officii Jure Divino, & naturali præcipiatur.* Hinc est, quòd stylus Romanæ Curiae observat, teste eodem Pyrrho Corrado d. lib. 4. de Dispensat. cap. 2. num. 50. & 58. quandocunque contingat aliquem dispensari ab obligatione recitandi Divini Officii, eidem semper injungere, ut quasdam certas alias preces quotidie recitet, puta Officium B. M. ARIÆ Virginis, vel ejus coronam, aut quid simile, adeò ut nunquam tollatur debitum solvendum alicujus recitationis, sed commutetur in brevius, vel facilius.

Quò ad Tertiam, in quo quæritur, *Quis redegerit in hanc formam Horas Canonicas?* Præmittendum est, quòd Psalmodia incepit unà cum ipsa Ecclesia tempore Apostolorum; siquidem eorum exhortatione non solum Clerici, sed etiam Laici ad fidem conversi congregabantur simul, die, ac nocte ad divinas Laudes psallendas, ut testantur omnes Sancti Patres antiqui, quos referunt Francolinus de Horis Canonic. part. 1. cap. 2. Ceccoperius de Canonicis lib. 2. num. 4. & Gonzalez in Comment. ad d. cap. 1. de Celebr. Miss. num. 17. ubi ex Tertulliano in Apolog. adv. gentes in princ. & ex Eusebio in Hist. Eccl. lib. 3. cap. 26. referunt, Plinium secundum Provinciam regentem in Oriente consuluisset Trajanum Imperatorem, quid sibi agendum de Christianis, qui *Diis sa-*

crificare detrectabant, & cætos antelucanos ad canendum Christo faciebant, quod etiam notant Eminent. Card. Baronius, & Spondanus ejus Summator Anno 51. num. 20. ac Surius in Vita S. Huduvalis Archiepiscopi die 6. Junii col. 3. in fin. tom. 3. pag. 163. tergo. Hinc Joannes Mabillon in Disquisit. de Cursu Gallicano, §. 1. quam ponit post suam Liturgiam Gallicanam, refert libellum quemdam Anonymi perversum, tractantem de Cursuum Ecclesiasticorum origine, in quo quinque genera Cursuum, idest Divinorum officiorum habentur; Unum Asiaticum, quem institutum asserit à Sancto Joanne Evangelista; ejusque discipulo S. Polycarpo, primo Smyræorum Episcopo, quòd deinde in Gallias fuit inventum. Alterum Alexandrinum Auctore S. Marco Evangelista, & hoc transivit in Scotiam, & receptum in Monasteriis Lerinensi, & Massiliensi. Tertium Orientale à S. Athanasio adactum, & à S. Macario decantatum in duodecim horas distinctum. Quartum Ambrosianum, seu Mediolanense, à S. Ambrosio pro usu Ecclesiæ suæ reformatum; & Quintum Benedictinum, quòd per S. Benedictum pro suorum Monachorum usu, à Breviario Romano excerptum, statutum fuit; & ex his facile est colligere, quòd Horæ Canonicæ habuerunt exordium à Sanctis Apostolis, à quibus fuerunt distributæ in horas nocturnas, & diurnas, singulis earum assignatis psalmis, collectis, & Lectionibus, de quibus locutus videtur S. Clemens in Constitutionibus Apostol. lib. 8. cap. 30. & c. 40. teste eodem Gonzalez in d. cap. 1. de Celebr. Miss. num. 17. ubi subdit, Polydorum Virgilium errasse, dum in lib. 6. de Invent. rer. cap. 2. scripsit, Breviarii dispositionem factam fuisse à Papa Pelagio I. per text. in cap. Eleutherius. 91. dist. idest Anno 553. siquidem Psalmodiam in primis Ecclesiæ Sæculis, ut dictum est, fuisse usitatam testantur S. Cyprianus lib. 1. de Orat. Domin. S. Basilii tum in instit. Moral. tum in Regulis fusi num. 37. & alii plures antiqui Patres

Patres apud d. Gonzalez num. 17. idemque advertit Magrius in *Hierolex. Verb. Horæ Canonice*. Imò Socrates Ecclesiasticæ Historiæ Scriptor Anno 430. lib. 6. cap. 8. alterni cantus originem tribuit S. Ignatio tertio post Divum Petrum Antiochenſi Episcopo; etenim ibi scribit: *Ignatium vidisse aliquando Angelos hymnis alternatim decantatis Sanctam Trinitatem celebrantes; indeque canendi rationem, quam in illa visione animadverterat, Ecclesiæ Antiochenæ tradidisse; unde ista traditio ad omnes postea Ecclesiæ permeavit.*

- His stantibus, ut respondeamus Quæſito, opus est dicere id, quod legitur in Concilio Toletano VI. *Can. 6.* scilicet *longinquitate temporis sæpè fieri, ut originis ratio non pateat*; nam sicut certum est, recitationem divinarum laudum provenire ab Apostolis, earundem compositionem ex Psalmis, Hymnis, lectionibus, responsoriis, versiculis, benedictionibus, absolutionibus, capitulis, invitatorio, antiphonis, & collectis, seu orationibus (hæc enim omnia organizant Breviarii corpus) incertum est, quis fuerit proprius, seu primus Auctor; & magis verisimile est, ex cursu temporis à Summis Pontificibus supradictas omnes partes revisas, purgatas, & firmatas fuisse. Siquidem (ut subjungit Gonzalez in *dict. cap. 1. de Celebr. Missar. num. 19.*) Theodosius Imperator rogavit S. Damasum Papam Anno 368. circiter, ut Divinum Officium pro singulis horis in melius disponderet, qui hoc negotium commisit Divo Hieronymo, ob eximiam ejus Litterarum, ac linguarum peritiam. Divus Hieronymus Psalterium emendavit; Evangelia, & Epistolas distribuit; scripturasque pro qualibet Hora Canonica ordinavit, quod Opus S. Damasus Anno 382. approbavit, & in omnibus Ecclesiis observandum præcepit; addito, quod in fine uniuscujusque Psalmi diceretur
- 26 Versus *Gloria Patri, &c.* ut ipse S. Hieronymus exoraverat, prout ex ejus Epistola, quæ legitur in primo Tomo Conciliorum post illam S. Damasi, pag.

mibi 707. Hanc ex Gonzalez observationem confirmat Magrius in *Verb. Breviarium* per hæc verba: *Certum est, quòd ante Divi Hieronymi Lectionarium, nullus orandi methodus in Dei Ecclesiæ præscriptus erat.* Igitur primus, qui formam recitandi Horas Canonicas firmavit, & juxta illam Divini Officii pensum solvi præcepit, fuit S. Damasus Papa; de quo etiam in libro Pontificali, de ejus Decretis d. tom. 1. Concilior. pag. mibi 705. legitur: *Hic constituit, ut Psalmi die, nocteque canerentur per omnes Ecclesias, qui hoc præcepit Presbyteris, Episcopis, ac Monasteriis scilicet juxta dispositionem à S. Hieronymo factam, & ab ipso Damaso approbatam.* Successivè Gelasius Papa, post centum circiter annos; idest Anno 494. in Concilio Romano post approbationem Codicum Ecclesiasticorum Scriptorum, pro conscientiæ legentium securitate, confirmavit lectiones, quæ ex utroque testamento positæ sunt in Breviario legendæ pro tempore, ut patet in *cap. Sancta 15. dist.* Subsequentem postea sæculo S. Gregorius Magnus ejusdem lectiones, ac Breviarium revidit, purgavit, ac in meliorem formam recitandum proposuit, ut legitur in Bulla S. Pii V. *Quod à Nobis*, in principio Breviarii impressa, quod notat Gavantus in *Rubr. Brev. sect. 1. cap. 2. num. 2.*

Hæc forma Breviarii à S. Damaso constituta, & à Gelasio Papa, ac à S. Gregorio confirmata, servata fuit usque ad millesimum annum; sed tunc, devotione ægrotante, non pauci fuerunt, qui opinionem ab Alexandro VII. nostris temporibus damnatam invexerant, scilicet satis esse, ad solvendum Divini Officii debitum, recitare quotiæ Matutinum breve, ut in die Paschæ, vel Pentecostes; quapropter contra illam decretum tulit Gregorius VII. Anno 1076. quod legitur in *cap. In die. de Consecr. dist. 5.* in quo præcepit, recitandos esse Psalmos prout in Breviario Romano præscriptos, tam in ferialibus, quam in diebus festis, proscripita antedicta ex tædio recitantium genita opinione. Fas est cre-

est credere magis prolixam fuisse ufque ad Gregorium VII. Breviarii formam, etfi quo ad Pfalmos idem efferet numerus, quem nunc obfervamus; nam notat Magrius in *d. Verb. Breviarii*; quod Innocentius III. anno circiter ducentefimo fupra millefimum ordinavit ejufdem Breviarii reformationem, ac reftrictionem
 28 circa preces, aut lectiones, quod opus affumpfuit Aymonius Minifter Generalis Ordinis Divi Francifci, quo completo, & in breviorẽ methodum redactõ, Gregorius IX. illud approbavit, & unã cum Miffali pariter reformato, ubique obfervari decrevit, ut ex Vivario de *Veter. Mon. lib. 4. cap. 4. art. 4.* ex Radulpho Tungrenti *Propof. 7.* & ex Wadingo *Annal. Minor. Anno 1244.* refert fupradictus Gonzalez ad *d. cap. 1. de Celebrat. Miffar. num. 19.* & differt Magrius *d. Verb. Breviarii col. 1.*

Tandem trium fubfequentium fæcutorum decurfu, quibus Ecclefia Romana Breviario per Gregorium IX. conftituto ufa fuerat, multi irrefperant abufus in publicis Precibus recitandis; præcipuẽ in mutilatione Pfalmorum, ac introductione ad Epifcoporum libitum novarum lectionum; quibus corrigendis à
 29 Concilio Tridentino *feff. 25. in fine,* in Decreto de *Indice Librorum, Catechifmo, Breviario, & Miffali* requifitum fuit Romani Pontificis judicium, & auctoritas, quod exequens S. Pius V. tum Miffale, tum Romanum Breviarium reftituit, purgavit, ac ad legitimam formam reduxit Anno 1568. prout in ejus Bulla *Incipien. Quod à Nobis,* impreffa in principio Breviarii, in qua præcepit, ut in toto orbe fervetur ab his, qui tenentur horas Canonicas recitare, aliàs muneri fuo non fatisfactoris; & omnibus juffit Prælatiſ, ut hoc introducant tam in choro, quàm extra chorum; permittendo tamen, ut Breviaria non Romana, antiquiora ducentis annis, computandis ab approbatione illius (fi tamen ab initio pro illis obtentã fuiſſet licentia Apoſtolicæ Sedis) conſerventur ad uſum officii; ita tamen ut mutari poſſint in hoc Romanum, iis

omiffis, fi Epifcopus, ac Capitulum conſentiant; & hoc ut tollatur varietas, & firmetur unitas orandi. Recognitum deinde fuit Breviarium Romanum Anno 1602. à Clemente VIII. quia ob incuriam Typographorum, & audaciam aliquorum erat aliquantulum depravatum; ac Urbanus VIII. Anno 1631. aliqua, quæ ex rudi latinitate in Hymnorum metris ab elegantia deſcedebant, caſtigari, poliri, vel ex integro condidit, itaut in præſenti habeamus Breviarium ſuis omninò numeris, ac perfectionibus abſolutum, ut ex Bullis eorundem Pontificum Clementis, ac Urbani VIII. in initio ejufdem Breviarii poſt illam S. Pii V. impreſſis. De hac reformatione leguntur hi Verſus:

*Diſpoſuit primum Damasus Breviarium
 At illud*

*Corruptum purgant Pontifices alii:
 Reſtituit Pius, ac de Præcepto eſſe reſuſcit.
 Clemens, Urbanus denuò perpoliunt.*

Quo ad Quartum: Requirenti, quidnam ſint obligati ad Horarum Canonicarum recitationem, reſponderetur, concordem eſſe Theologorum, atque Canoniſtarum doctrinam, quod tria genera perſonarum Eccleſiaſticarum ad illam tenentur, nempe Clerici beneficiati, Religioſi profeſſi, & Ordinibus ſacris inſigniti, nempe Presbyteri, Diaconi, ac Subdiaconi; de quibus omnibus breviter, quæ ſcitu neceſſaria ſunt, hic tangemus.

Primò igitur Clerici beneficiati tenentur quotidie officium Divinum celebrare, vel publicè in Eccleſias, ſi ſint additi alicui Cathedrali, aut Collegiatæ; vel privatim in domibus ſuis, ſi extra dictas Eccleſias ſint inſtituti. *cap. Presbyter. 91. diſt. cap. 1. & cap. Dolentes. de Celebr. Miffar. cap. Quia per ambitioſam. De Reſcript. in 6.* Concilium Lateranenſe ſub Leone X. *feff. 9. de Reform. Curia. S. Statuimus &c.* & Conſtitutio 135. S. Pii V. quæ incipit: *Ex proximo,* publicata Anno 1572. Nomine autem beneficii veniunt Epifcopatus, Canoniciatus, Dignitates, Præpoſituræ, Parochiales, beneficia ſimplicia, ut ſunt Clericatus, ac Præſtimonia, nec non

D d Capel-

Capellaniæ Ecclesiasticæ, idest auctoritate Episcopi erectæ, etsi sint manuales, ut latè differunt, ac demonstrant Baldellus in *Theolog. Mor. tom. 2. libr. 3. disp. 23.* Azorius *libr. 10. cap. 3.* Gobatus in *Theolog. Experim. tract. 5. num. 572.* ubi notat famosissimam Regulam, *Beneficium datur propter officium.* Salmanticenses in *Cursu Theol. Mor. tom. 4. tract. 16. de Hor. Canon. cap. 2. punct. 3. §. 1. & Diana Coordinatus tom. 3. tract. 6. per totum resol. 1. desumpta ex veteri part. 8. tract. 7. resol. 1. in qua disputat, an Cardinalis non ordinatus in sacris, & adhuc nullum habens beneficium teneatur pensum Officii Divini solvere?*

- Ut autem prædicti beneficiati, ratione beneficii obligati sint Horas Canonicas recitare, opus est, eos adeptos fuisse possessionem beneficii; vel per illos stare, si eam non susceperint; siquidem si nullo impedimento detineantur, sub-
- 34 jecti sunt huic obligationi; secus si impediantur lite, & non habeant moralem probabilitatem vincendi; requiritur enim vel pacifica possessio, vel moralis certitudo consequendi fructus. Sanchez in *Consil. Mor. lib. 2. cap. 4. dub. 76. num. 10.* Pellizzarius *tract. 5. cap. 8. num. 195.* Emin. Card. de Lago *Respons. Mor. lib. 5. dub. 5. num. 9.* & Salmanticenses *d. cap. 2. §. 3. num. 39.* Quod si possidentes beneficia priventur fructibus absque eorum culpa ex inopinatis accidentibus furti, alluvionis, siccitatis, belli, aut similibus,
- 35 pariter excusarentur, prout supracitati DD. notant; qui advertunt aliter esse dicendum, si quis reciperet beneficium ex resignatione, reservatis omnibus fructibus resignanti, vel ex Statuto Ecclesiæ per duos, aut tres primos annos non lucraretur fructus, tanquam assignatos Fabricæ, vel aliis Præbendis, quia sicut non esset excusatus à residentia, & aliis functionibus Ecclesiæ, ita neque à recitatione Divini Officii, ut latè ostendunt DD. quos citat, & sequitur Barbosa in *cap. Dolentes. num. 9. de Celebr. Missar. Salmanticenses d. cap. 2. num. 44. & 45* Reginald. *d. lib. 30. n. 30. & Bonacina de Hor. Can. disp. 1. q. 2. p. 4. n. 21.*

Porro celebris est alia quæstio, quam Canonistæ, ac Moralistæ examinant, utrum teneatur Officium Divinum dicere, beneficium tenue qui habet, ex ejus fructibus non sumit suam necessariam sustentationem? Alii enim negant, 36 quorum antesignanus est Sotus *lib. 10. q. 5. art. 3.* Pellizzarius *d. tract. 5. cap. 8. num. 187.* & alii plurimi collecti per Salmaticense Collegium *d. cap. 2. sub num. 46.* quod tamen eorum opinionem non approbat; sed contrarium firmat *sub num. 48.* & rectè quidem, nam sibi imputet qui beneficium tenue acceptat; à quo, si causa pensu Officii Divini sentit se gravatum, potest se exonerare, renunciando, & dimittendo prædictum beneficium; est enim lex, & præceptum Ecclesiæ, quod beneficiati sive divites, sive egeni recitent Canonicas Horas; à quarum recitatione si absque legitima causa infirmitatis, vel alterius Canonici impedimenti cessaverint, peccant mortaliter, & ad fructuum restitutionem tenentur, ut decernit Concilium Lateranense sub Leone X. *d. sess. 9. §. Statuimus;* necnon Constitutio antedicta 135. S. Pii V. cujus verba hic me non piget transcribere, tanquam magistralia pro decidendis dubiis circa quantitatem fructuum ob non recitatum Divinum Officium restituendorum.

Nos huic rei (verba sunt Bullæ Piæ) evidentiùs, atque expressius providere volentes, statuimus, ut qui Horas omnes canonicas uno, vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficii, seu beneficiorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie dividerentur: Qui verò Matutinum tantum dimidiam: qui cæteras alias horas, aliam dimidiam: qui horam singulam, sextam partem fructuum ejus diei amittat; tamen si aliquis Choro addictus non recitans omnibus horis Canonicis cum aliis præsens adsit, fructusque, & distributiones fortè aliter assignatas, sola præsentia, juxta statuta, consuetudinem, vel alias sibi lucrificasse prætendat; is etiam præter fructuum, & distributionum amissionem, grave peccatum intelligat, se admisisse.

(No-

(Notent hæc verba, paveant, & refipiscant Canonici, & Confessarii absolventes Canonicos, qui in Choro non recitant cum choro Horas Canonicas, & ob consuetudinem putant sola præsentia, vel de per se privatim recitantes suo oneri satisfacere:) Sequitur Bulla Piana: *Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusaverit, grave peccatum intelligat admisisse. At quicumque pensiones, fructus, aut alias res Ecclesiasticas ut Clericus percipit, cum modo prædicto ad dicendum officium parvum B. Mariæ Virginis decernimus obligatum; & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum, amissioni obnoxium.* Hucusque verba Bullæ S. Pii V. ex quibus manifestè apparet, beneficiatos non recitantes Divinum Officium, præter culpam mortalem, obligatos esse ad fructuum restitutionem; quam quidem facere tenentur, nulla Judicis sententia expectata, sed ut dici solet, in conscientia, ut concorditer tenent omnes DD. quos citant, & sequuntur Salmanticensi d. tract. 16. de Horis Canon. cap. 2. num. 53. inter quos Petrus Navarra de Rest. lib. 2. cap. 2. num. 195. Layman lib. 4. tract. 2. cap. 5. num. 1. Filliucius tract. 28. cap. 10. q. 4. n. 311. novissimè Gobatus tract. 5. num. 581. & seqq. apud quos DD. & præcipuè apud Salmanticenses ventilantur nonnullæ difficultates circa prædictam restitutionem, quas ibi Audiosi poterunt videre, ut in casu consulendi beneficiatis contumacibus in officii recitatione, vel eos absolvendi, non illaqueent suam conscientiam; sunt enim casus, qui sudare faciunt, aut potiùs algere Confessarium ut non semel ego expertus sum in audiendis Confessionibus.

Secundum genus personarum Ecclesiasticarum, quæ ad pensum Divini Officii quotidie persolvendum tenentur, sunt Religiosi professi, utriusque sexus, in Religione usum chori habente, ut constat ex Clem. 1. de Celebrat. Missarum; & ex concordia Theologorum, & Canonistarum doctrina, quos allegat Rodriguez tom. 1. 22. Regular. q. 42. art. 1.

Miranda tom. 1. Manual. Præl. q. 37. art. 5. S. Antoninus 2. part. tit. 9. cap. 12. §. 3. Angelus Verb. Hora. num. 25. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 10. num. 7. & Diana part. 10. tract. 14. resol. 3. quæ jacet in Coordinato ejus opere tom. 3. tract. 6. resol. 19. quibus addo Gobatum d. tract. 5. num. 568. & Salmanticenses d. tract. 16. de Horis Canonic. cap. 2. num. 9. qui omnes deducunt originem hujus obligationis ex antiquissima Ecclesiæ traditione, nec non ex Regulis, & Statutis fere omnium Religionum, quæ quotidie Horas diurnas, ac nocturnas psallunt in Choro; ut constat ex usu Religiosorum S. Marci Evangelistæ, & ex Philone probat Valdensis tom. 3. tit. 3. cap. 122. num. 4. & 5. ac refert Lezana in Summa tom. 4. Verb. Officium Divinum. num. 2. & de Monialibus habetur testimonium Divi Hieronymi Epist. 27. in qua scribit vitam S. Paulæ Romanæ, 41 eamque transcribit Surius die 27. Januarii tom. 1. ubi pag. 226. col. 2. in fine de ea hæc dicit: *Manè, hora tertia, sexta, nona, vespere, noctis medio per ordinem* (ipsa, & aliæ Virgines apud illam conviventes) *Psalterium cantabant; nec licebat cuique sororum ignorare Psalmos.* Ideirco non tam Monachi, & alii Regulares, quàm Moniales debent diù, ac noctu Deum in Choro laudare. An autem teneantur, sub medium noctis è stragulis ad Templi tegulas, è lecto ad 42 Chori tectum, ex cubuli caula ad Dei aulam projici? Legendus Gobatus dict. tract. 5. num. 556. ubi refert prædictas antitheses, à quodam, ut ait, indiscreto Thomista refricatas contra non surgentes media nocte ad Matutinum, illaque retundit. Excipiuntur autem ab hac obligatione Chori, & Horarum Canonicarum Novitii, Conversi, Professi ex dispensatione Pontificia uxorem ducentes, ejecti in perpetuum à Religione, damnati ad triremes; non etiam Apostatæ, seu fugitivi; ut de omnibus rationem reddit, & DD. allegat Collegium Salmanticense d. tract. 16. cap. 2. num. 9. & 10.

Verùm circa hoc secundum genus
D d 2 obli-

obligatorum ad Divini Officii pensum
 perfolvendum, famosa est Quæstio, &
 43 non levis difficultas, *Utrum professi non
 ordinati in Sacris; ac etiam Moniales
 teneantur sub mortali recitare Horas
 Canonicas privatim, quando non acceffe-
 runt ad eas psallendas, seu dicendas in
 Choro?* Pluries hanc quæstionem tracta-
 vit, & pro utraque opinione Doctores in-
 numeros retulit Diana variis in partibus
 resolutionum ejus; quæ omnes nunc le-
 guntur simul collectæ in opere Coordina-
 to d. tom. 3. tract. 6. de Horis Canonicis
 Resol. XII. XIII. XIV. XV. XVI. XVII.
 in quibus curiosus Lector reperiet quid-
 quid tam pro, quàm contra in hac con-
 troversia allegari potest. Illi, qui exi-
 munt ab hac obligatione Professos sacris
 non initiatos, atque Moniales, fun-
 dant se in eo, quòd nulla adest lex scri-
 pta de illa; sed debitum hujus recitatio-
 nis (ut ajunt) nascitur ex sola consue-
 tudine. At consuetudo hæc non potest
 obligare ad culpam mortalem, quia in-
 troducta est ex sola pietate, ac devotio-
 ne; ut salutare Virginem in meridie,
 ac vespere; jejunare in ejus vigiliis; &
 sicut horum omissio non est mortalis, ita
 neque non recitatio officii extra Cho-
 rum. Item consuetudo introducta ex
 errore, vel ignorantia, non est obliga-
 toria. Talis est hæc, de qua agimus,
 nam invaluit apud plurimos credentes
 ex errore, quòd obliget sub mortali; vel
 ex dictis Confessoriorum ignorantium,
 quorum ingens est numerus, præcipuè
 apud Moniales. Item ut consuetudo obli-
 get ad mortale, constare debet, eam
 expressè inductam fuisse cum obligatio-
 ne hujusmodi; nam si dubitare contin-
 gat, amplectenda est opinio excludens
 obligationem. 1. Si Præses, ff. de Pœnis,
 l. ea quæ, de Regul. Jur. Has, & alias
 rationes allegat Collegium Salmanticensè
 d. cap. 2. à num. 12. & seqq. citans
 plures DD. hanc opinionem probabilem
 asserentes, præter illos, quos cumulat
 Diana in supra adductis resolutionibus;
 & inter illos extat Caramuel in Regula
 D. Benedicti disp. 103. art. 2. resol. 8.
 num. 1358. Gordonus Var. Resol. part. 1.

resol. 30. num. 3. & Lezana d. tom. 4. Verb.
 Officium Divinum, num. 5.

His tamen non obstantibus contra-
 riam opinionem, videlicet quòd Pro-
 fessi, qui non sunt in Sacris, atque Mo-
 niales teneantur recitare privatim Di-
 vinum Officium, quod in Choro non
 perfolverunt, tenet major, ac sanior
 Theologorum numerus, quos longa
 serie cumulat Collegium Salmanticensè.
 44 d. cap. 2. num. 19. inter quos Pellizza-
 rius tom. 1. tract. 3. cap. 8. num. 53. Re-
 ginald. lib. 18. num. 140. Tamburinus
 de Jure Abb. tom. 2. disp. 10. quæst. 1.
 num. 11. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 4.
 cap. 27. num. 9. Sanchez Consl. tom. 2.
 lib. 7. cap. 2. dub. 3. num. 6. & 12. Bal-
 dellus tom. 2. lib. 3. disp. 22. num. 13.
 Donatus de Regularib. tom. 4. tract. 18.
 Quæst. 8. & Quæst. 9. & cæteris omis-
 sis, ipse Diana Coordinatus d. tom. 3.
 tract. 6. in cit. resol. 12. & seqq. præ-
 fertim in resol. 16. desumpta ex Veteri
 ejus opere part. 10. tract. 11. resol. 45.
 cujus quidem Dianæ opinio censenda
 est maximi ponderis, tum quia maturè,
 ac pluries trutinatus est utriusque Sen-
 tentiæ fundamenta; tum etiam quia
 laxiorem eligit, quando salva conscien-
 tia id posse facere putat; cumque in
 præsentem teneat pro obligatione, de
 qua disputat, dicendum est, eam soli-
 dioribus inniti fundamentis. Hæc au-
 tem sunt. 1. Quia obligatio recitandi
 Officium Divinum Professorum Cho-
 ro addictorum, ac Monialium est onus
 personale, quod sequitur personam ubi-
 cunque fuerit. 2. Quia obligatio reci-
 tandi in privato est sequela recitandi in
 Choro; ergo sequitur naturam illius.
 cap. Accessorium. De Reg. Jur. in 6.
 l. Cum principal. ff. eod. tit. Sicut er-
 go Professi, ac Moniales obligati sunt
 sub mortali recitare in Choro; ita si de-
 ficiunt in eo, tenentur in privato.
 3. Quia per professionem facti sunt Mi-
 nistri Ecclesiæ ad orandum Deum pro
 publicis ejus indigentis quotidie; quod
 si omiserint facere in Choro, debent
 privatim facere, ut suo muneri publico
 satisfaciant. 4. Quia consuetudo uni-
 ver-

verfalis est, ut prædicti Professi, ac Moniales sint obligati sub mortali ad recitandum in privato, quando non id fecerint in Choro. Ergo tanquam lex est servanda, *cap. fin. de Consuet.* Quod autem hæc consuetudo sit cum obligatione sub pœna mortalis peccati, dignoscitur ex illis quatuor conditionibus, quæ pro ejus cognitione assignantur à Bonacina *de Legib. disp. 1. qu. 1 punct. ult. §. 3. num. 21.* scilicet, si Superior redarguat, vel puniat eam non observantes. Si populus ob ejus violationem scandalizetur. Si materia illius multum conferat ad bonum commune. Si major pars Communitatis ita sentiat. Hæc autem omnes condiciones concurrunt in consuetudine, de qua loquimur, nam Prælati increpant non recitantes Officium neque in Choro, neque in privato; boni de hac omissione scandalizantur; Ecclesia defraudatur orationis illius auxilio; & in quacunque religione major pars tenet pro hac obligatione. 5. Tandem quia hæc consuetudo est rationabilis, de re honesta, Juri Divino, ac naturali consona; convenit enim, ut Deo pensum quotidianum Horarum Canonicarum solvant, qui per Professionem sive Masculi, sive Fœminæ sunt ejus servitio consecrati, ut latius disserunt tum Donatus *d. quæst. 8. & 9.* tum Salmanticenses *d. cap. 2. num. 19.* ubi firmant, ac tenent, peccare mortaliter tam Religiosum professum, quàm Monialem omittentem recitare privatim Officium, quo die in Choro illud non dixerunt.

Nec subsistunt fundamenta pro contraria Sententia allegata. Non illud, quod hæc consuetudo sit introducta ex sola devotione, ac pietate; quia verius est, eam fuisse inductam cum obligatione sub peccato mortali, ob illas quatuor condiciones supra enarratas, quæ illam committantur. Non illud, quod hæc obligatio provenerit ex errore, vel ignorantia, quia cunctis præteritis Sæculis Sancti Patres, ac viri doctissimi eam tradiderunt: imò quod hæc con-

suetudo non obliget ad peccatum, dici non potest, nisi cum nota erroris, & ignorantia, nam offendit principia Religionis nostræ, & debitum, quod Deo est solvendum de jure Divino naturali ab his, qui mancipantur ejus servitio; quapropter Donatus *d. tom. 4. tract. 18. quæst. 9. num. 5.* cum demonstraverit, Moniales teneri privatim Divinum Officium recitare, quando in Choro ipsum non persolverint, subdit: *Contraria opinio mihi videtur omni probabilitate careere, ne dicam, quod sit temeraria, contra communem, scandalosa, & odiosa saluti animarum.* Eadem pleniori calamo scribunt Salmanticenses *diſt. tract. 16. de Horis Canonicis cap. 2. n. 19.* qui addunt *num. 20.* posse Prælatos Regulares aliqua vice ex justa causa dispensare cum suis subditis professis, sed nondum Sacris initiatis, ut non teneantur horas Canonicas recitare, cum in eis talis obligatio sit una ex observantiis Regularibus, circa quas idem Prælati possunt dispensare; quod affirmandum venit etiam de Abbatissis erga suas Moniales.

Tertium denique genus Ecclesiasticorum, qui adstricti sunt recitare quotidie Canonicas Horas, censentur Clerici ad Ordines Sacros promoti, nempe Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri, etsi nullum habeant beneficium, neque alicui Ecclesiæ sint deputati; tenentur enim ad eas statim, dum Ordine Sacro sunt insigniti, ut testantur omnes Theologi tam Scholastici, quàm Morales, necnon omnes Canonistæ, & Summistæ. S. Thomas *in Quodlibet, 6. q. 5. art. 8.* Hostien. Jo: Andr. Abbas, & alii, quos citat, & sequitur Fagnanus *in cap. Presbyter num. 15. de Celebrat. Missar. Suarez de Relig. tom. 2. libr. 4. cap. 16. num. 2. Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 9. numer. 43. Castropalaus tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 1. §. 1. Salmanticenses d. tract. 16. de Horis Canonic. cap. 2. num. 3. Baldellus in Theol. Mor. tom. 2. lib. 3. disp. 21. num. 3. Azorius lib. 10. cap. 5. quæst. 1. Donatus tom. 4. tract. 18. quæst. 3. Gobatus in Experim. Theol.*

Theol. tract. 5. num. 559. & passim omnes. Cæterum à quo Jure imposita sit iisdem hæc obligatio? & quando ab eo eximantur, videbimus in sequenti

DECISIO XXVI.

ARGUMENTUM.

Examinatur difficilis illa Quæstio: Qua lege ordinati in sacris obligati sint, ratione Ordinis, recitare quotidie Breviarium? Referuntur quatuor opiniones. Prima, quæ refutatur ut falsa, quòd nulla sit lex, & nulla obligatio. Secunda, quòd hæc lex sit Juris Canonici. Tertia, Consuetudinem immemorabilem, ac universalem esse legem constituentem hoc onus. Hæc est communior; idè prædicta Consuetudo probatur Historiis, Exemplis, ac Decretis per XVII. decursa sæcula. Quarta opinio, quæ magis arridet, quòd ex Apostolorum præcepto, non scripto, sed traditione apud omnes invecro, Ordo Sacer obliget ad Breviarium. Tandem recensentur, ac declarantur quatuor causæ ab hoc debito eximentes, Impotentia, Charitas, Metus, atque Dispensatio.

SUMMARIUM.

1. Obligatio Officii quo jure proveniat?
2. Antiquorum DD. opinio, quòd à nullo jure. Sed est falsa.
3. Obligatio Officii an sit ex Jure Canonico? Rationes plures.
4. Presbyteri nomen comprehendit etiam Diaconos, & Subdiaconos.
5. Breviarium. diversi ritus, quando liceat recitare?

6. Basileense Concilium in quibus sit probatum?
7. Consuetudo universalis an obliget Subdiaconos ad Officium?
8. Ordinati in Sacris deputantur Ministrari ad Dei laudes celebrandas.
9. Consuetudo recitandi Officium privatim ab ordinatis in Sacris probatur per omnia sæcula Ecclesiæ.
10. Angelus qui portabat Uvas modò acerbas, modò maturas, modò marcidat Clerico Officium recitanti.
11. Psalmi omnes olim à Clericis memoriter retenti.
12. Pater noster ab aliquibus omittebatur in Officio.
13. Debet est verbum importans necessitatem.
14. S. Ludgeri recitantis Officium devotio.
15. Itinerantes non excusantur à recitatione Officii.
16. S. Edmundus, cum esset simplex Presbyter Officium recitabat.
17. S. Philippus Neri usque ad ultimum idem pensum Officii solvit. Idem faciebant Presbyteri Congregationis Oratorii.
18. Cornelii Mussi Episcopi Bituntini Synodus de recitatione, tum publica, tum privata Officii.
19. Synodus Patavina Anno 1580. de eadem recitatione.
20. Baldi pulchrum dictum de reverentia debita Consuetudini.
21. Subdiaconi nescientes recitare Breviarium peccant mortaliter.
22. Consuetudo à quibus debeat introduci? Et quibus circumstantiis?
23. Civitates subditæ non condunt legem, sed consuetudinem.
24. Apostolicum Præceptum ex Traditione habitum est origo obligationis recitandi Breviarium.
25. Traditiones Apostolicæ tum quòd ad fidem, tum quòd ad mores; ac eorum Præcepta alia scripta, alia tradita.
26. Subdiaconi tenentur recitare Officium ex Apostolorum præcepto.
27. S. Caroli præceptum ad Subdiaconos, de recitando Officio.

- 28 *Synodus Farsensis, ac Toletana de eadem obligatione.*
- 29 *Causæ quatuor excusant à Breviario.*
- 30 *Impotentia tum Physica, tum Moralit eximens à Breviario, quæ sit?*
- 31 *Scrupulosi an sint obligati ad Officium? Remedium S. Ignatii.*
- 32 *Impotentia ad Officium multi relati casus.*
- 33 *Parochus quando possit cœnare, & Officii recitationem omittere?*
- 34 *Charitas erga proximum quando excuset à Breviario?*
- 35 *Metus gravis eximit ab eodem.*
- 36 *Dispensare à recitatione Officii quis possit? Quando, & quomodo?*
- 37 *Censuris irretiti an teneantur Officium recitare? Et an qui dubitant de sua sanitate.*
- 38 *Restitutio fructuum ob non recitatum Officium quomodo facienda? Remissivè.*
- 39 *Nocturnum impositum ab Episcopo recitandum ab ordinatis an sit de Præcepto?*

Sequitur, ut explicemus duo ultima Quæsitâ in præcedenti Decisione proposita. Et equidem

I Quò ad quintam Quæsitum, videlicet, Quo Jure Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri non habentes beneficium Ecclesiasticum, & nulli Ecclesiæ deputati, teneantur quotidie recitare Divinum Officium? non est facile respondendo satisfacere; & tale responsum dare, quod plenè omnibus arrideat; siquidem reperio quatuor opiniones inter se omninò diversas.

Prima opinio est, quòd Subdiaconi, & alii supradicti nullo jure cogantur ad quotidianam Divini Officii recitationem, & per consequens cum nullum repèriatur Jus, nulla in eis existat obligatio; & quamvis adepti sint Ordinem Sacrum, arctari non possint ad pensum Horarum Canoniarum solvendum; quia est debitum pertinens ad Clericos possidentes beneficia Ecclesiastica. Ita multi DD. antiqui, quos tacito nomine

citat, sed respuit Glossa in cap. ultim. 92. dist. Fagnanus verò in cap. 1. de Celebrat. Missar. num. 15. refert, quòd Petrus de Sampson Magister Abbatis antiqui solebat dicere (teste eodem Abbate in d. cap. 1.) ratione Ordinis neminem teneri ad Horas Canonicas arg. cap. ult. 92. dist. subdit tamen ibidem Fagnanus, sed hoc nullus sequitur, & oppositum tenent hic Jo: Andr. numer. 12. in Verb. Presbyter. Henricus Boich. numer. 5. & communiter Doctores, ut Abbas testatur loco citato, imò ad hoc nullus discrepat, ut asserunt Host. n. 3. & Joan. Andr. ubi supra, & consentit S. Thomas Quodlibet. 6. qu. 3. artic. 8. & Summistæ omnes in Verb. Horæ. Est igitur hæc opinio prorsus rejicienda, quia ut inquit Donatus d. tract. 18. q. 9. num. 5. caret omni probabilitate, & tanquam noxia saluti animarum reputanda est temeraria, & scandalosa; & non sine magna admiratione audiui a iquos Religiosos profertentes id, quod de iisdem admirans scripsit doctissimus Mabillon de Cursu Gallicano disquisit. Unica §. 6. numer. 64. his verbis: *Durior multis videtur hæc obligatio, qua sub lethalis peccati poena Divinorum Officiorum recitatio à Sacris Ministris exigitur. Censens quippe ejusmodi homines novitiam hanc esse obligationem, prisca temporibus ignotam, nec ulla Ecclesiæ Universalis lege impositam; sed à Scholasticis, & à casuum Arbitris inductam. Ea igitur abjurata.*

Secunda opinio dicit, hanc obligationem in personis Sacris, beneficia non obtinentibus, procedere à Jure Canonico; & hoc probare nituntur: Primò ex cap. Presbyter. 1. de Celebr. Missar. in quo expressè injungitur onus recitandi quotidie, horis debitis, septem Canonicas Horas; & quamvis textus ille loquatur tantùm de Presbytero, ajunt Canonistæ sub eo nomine venire etiam Diaconos, ac Subdiaconos; & allegant cap. 2. de Cohabit. Cleric. & mulier. id innuens his verbis, *Si quisquam Sacerdotum, idest Presbyter, Diaconus, vel*

vel Subdiaconus ; Glossam quoque ibi ita declarantem in *Verb. Sacerdotum: Nomine Sacerdotis intelliguntur inferiores, ut patet hic, quia inferiora includuntur in Superioribus &c.* Hoc idem confirmant per *cap. Si quispiam 81. dist. in quo ita: Si quispiam Sacerdotum, idest Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus &c.* Igitur cum appellatione Presbyteri, seu Sacerdotis veniant etiam Diaconi, atque Subdiaconi, & Jus Canonicum in *cit. cap. 1. de Celebr. Missar.* loquatur de obligatione recitandi Horas Canonicas, quæ incumbit Presbyteris, intelligendum venit etiam de Diaconis, ac Subdiaconis. Ita Lancellotus in *Instit. Can. lib. 1. tit. 22. §. ult. & Fagnanus in eod. cap. 1. num. 15. de Celebrat. Missar.* Verum hæc illatio non placet Azorio *d. lib. 10. cap. 5. quæst. 1.* quia in pœnalibus, & in odiosis non fit extensio ad personas non expressas ; & quod magis resistit, Presbyter in *d. cap. 1. de Celebr. Missar.* habebat beneficium Parochiale, ut desumitur ex illis verbis : *Deinde peractis Horis, & infirmis visitatis ;* & sic non est applicabile ordinatis in Sacris nullum habentibus beneficium, de quibus loquimur. Secundò itaque id melius probare intendunt per *cap. Dolentes eod. tit. de Celebr. Missar.* in quo differtur de ipso opere recitandi Divinum Officium ; & inculcatur adimplementum ejus *tam Ecclesiarum Prælati, quam minoribus Clericis ;* horum autem appellatione, respectu Prælatorum, veniunt Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi. Ergo ex hoc Canone, quod est Concilii Generalis Lateranensis habiti sub Innocentio Tertio Anno 1215, 5 resultat obligatio, de qua agimus. Tertiò evidentius per *Clem. 2. de Celebrat. Miss.* in qua conceditur Clericis quibuscunque familiaribus Cardinalium, & Episcoporum, ut recitantes Officium cum iisdem Prælati etiam ex Breviario sibi non conveniente, non sint amplius obligati eamdem recitationem cum proprio Breviario reiterare. Ergo ex hac Pontificia dispensatione deprehen-

ditur antecedens Canonica obligatio. Quartò fortius ex Concilio Basileensi *sess. 21. tit. Qualiter Horæ Canonice &c.* ubi monentur, ut devotè pensum Officii Divini solvant etiam illi, qui in sacris constituti, beneficia non habentes, illud privatim recitare tenentur. Nec officit, Concilium illud tanquam Acephalum fuisse abolitum ; quia abolitio fuit quo ad articulos fidei, & Pontificiæ despectæ Superioritatis, secus quò ad decreta disciplinam Ecclesiasticam concernentia, quæ fuerunt confirmata per Nicolaum V. teste Cabassut^o 6 in *Notitia Ecclesiastica ad d. Concil. & post sequen. Diatribam, num. 10.* Hæc secundæ opinionis fundamenta fulciunt initiatorum in Sacris obligationem, de qua est disputatio, sed non indicant ex jure Canonico scripto eam originaliter prodire. Quapropter

Tertia opinio, quam communiter Canonistæ, ac Theologi sequuntur, est illa Navarri asserentis *de Oratione cap. 7. num. 2.* nullum Jus Canonicum extare, quod Diaconos, aut Subdiaconos, beneficia non possidentes, obliget ad Divini Officii recitationem ; sed hujusmodi obligationem provenire ab universalis consuetudine Ecclesiæ ; in qua ab 7 immemorabili tempore semper, & ubique servatum fuit, ut Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri nulli Ecclesiæ deputati, & nullam Præbendam beneficalem habentes, ex vi Ordinis sacri, & tanquam publici Ministri Ecclesiæ privatim recitarent Horas Canonicas, & ad hoc pensum solvendum tenerentur sub pœna peccati mortalis, Hanc Navarri opinionem laudant, & sequuntur omnes Moralistæ, quos allegant Baldellus *d. tom. 2. lib. 3. disp. 21. Layman lib. 4. tit. 1. cap. 4. num. 4. Salmanticenses dist. tract. 16. de Horis Canonicis cap. 2. num. 3. Suarez de Relig. tract. 4. lib. 4. cap. 16. num. 9. Lessius de Justit. & Jur. lib. 2. cap. 37. dub. 9. & Reginaldus in Praxi Fori Penitent. lib. 18. num. 135. & 136.* ubi firmat ex communi doctrina scribentium : *Diaconi, ac Subdiaconi obligationem recitan-*

citandi Horas Canonicas ratione Sacri Ordinis provenire ex antiqua, & generali Ecclesiæ consuetudine; quæ cum sit rationabilis, & legitime præscripta vim legis habet, juxta cap. fin. de Consuetud. Quod sit rationabilis constat, quia

8 Clerici per Ordinem Sacrum deputantur Ministri Ecclesiæ ad cultum, & Laudes Divinas celebrandas. Lessius d. dubit. 9. num. 45. quæ quidem Laudes Divinæ ne in incertam ferrentur, determinatæ fuerunt ab ipsa Ecclesia, prout modò leguntur in horis Canonicis. Est igitur rationi consonum, ut ordinati in sacris subeant quotidie hoc onus, & recitent Divinas Laudes, ad quod se obligarunt, amplectentes statum vitæ ad hanc recitationem destinatum per susceptionem Ordinis Sacri. Quod autem quo ad omnes sacris initiatos hæc consuetudo sit præscripta, nullus est, qui dubitet, cum observata semper fuerit per cursum decem, ac septem sæculorum (id est ab initio Ecclesiæ, ac temporibus Apostolorum usque ad præsens) ab omnibus Catholicis; & contra illam soli hæretici reclamaverint, ut bene notat Lessius eodem lib. 2. cap. 37. dub. 8. Plurima verò testimonia liceat hic referre ex Historiis Sacris, ac probatissimis Auctoribus deducta, quibus ostenditur inveteratus usus recitandi privatim horas Canonicas ab Ordinatis in

9 Sacris nullum habentibus beneficium. Id in primis demonstrat S. Clemens in Lib. 8. Constit. Apostol. cap. 34. in illis verbis: *Preces facite mane, hora tertia, ac sexta, & nona, & vespere, atque ad Galli cantum;* quibus verbis horarum Canonicarum tempus, ac methodus designatur, & usus earum innuitur quo ad omnes ordinatos. Non est incongruum hic transcribere, quod ex Jo: Andrea notat Fagnanus in cit. cap. 1. de Celebr. Missar. num. 8. de Angelo, qui portabat cuidam Sacris initiato, vitam Eremiticam agenti, Uvas modò acerbas, modò maturas, modò marcidæ,

10 & ab eo interrogatus Angelus de diversitatis causa? respondit: *Se acerbas deferre, cum horas recitandi præ-*

veniebat: maturas, cum congruo tempore recitabat: marcidas cum nimis tardabat. Ergo in primis sæculis Ecclesiæ recitatio privata Officii Divini erat in usu. S. Genadius Patriarcha Constantinopolitanus, qui vivebat Anno 458. neminem ordinabat, qui Psalterium non sciret memoriter, ut ex Theodoro Lectore apud Valesium pag. 554. scribit Mabillon in d. Diquisist. Univ. de Cursu Gallicano num. 73. addens ibi, quod antiquitus ex Canonum præscripto Clerici omnes Psalmos memoria tenere debebant. Gregorius Turronensis, qui Anno 580. florebat, in Libro de Gloria Confessor. cap. 31. agit de quodam Presbytero, qui in itinere apud pauperem quemdam hospitatus, juxta morem Sacerdotum de nocte ab stratu suo surrexit, & matutinum persolvit. Hoc idem de se ipso fatetur Gregorius in lib. 8. Histor. cap. 15. Ergo recitatio privata Horarum Canonicarum apud Clericos in Sacris erat usitata. Venantius Fortunatus contemporaneus ejusdem Gregorii in vita S. Germani Parisiorum Episcopi pluries de ejus privata Divini Officii solutione loquitur, & præcipue cap. 76. de eodem hæc habet: *Equitans in itinere semper de Deo aliquid aut verbo confutebat, aut cantavit. Cursum (id est Officium Divinum) nudo capite dicens, nisi nix, aut imber urgeret.* In Concilio Toletano IV. (quod celebratum fuit Anno 633.) in Can. 10. aliàs 9. dolent Patres de omittentibus orationem Dominicam in principio horarum Canonicarum, & sic decreverunt, (ut legitur in tom. 3. Concilior. pag. 70.) *Quisquis Sacerdotum, vel subjacentium Clericorum, hanc Orationem Dominicam quotidie aut in publico, aut in privato officio præterierit, propter superbiam judicatus, Ordinis sui honore multetur.* Quis negabit, eo tempore consuetam fuisse privatam Divini Officii recitationem? Et quis per Clericos subjacentes Sacerdotibus non intelliget Diaconos, ac Subdiaconos? Ergo hi ratione Ordinis Sacri etiam privatim persolvebant horas Canonicas. Albinus Alcuinus Anglus, Ven. Be-

E e da di-

- dæ discipulus, qui floruit Anno 780. in formula Confessionis, quam composuit, col. 166. hæc habet: *Peccavi, quod negligens fui de meo Cursu, quem per horas Canonicas exsolvere debui, & de mea Psalmodia, & de meis Orationibus.* Igitur recitatio Divini Officii tunc erat necessaria omnibus habentibus Ordines Sacros, & qui non recitabat illud, peccabat, & obligatus erat confiteri, & se accusare de hac omissione; verbum enim
- 13 *Debet* importat necessitatem. *l. sapè, ff. de Offic. Præsid.* Fagnanus in *cap. Qualiter, num. 37. De Cleric. non resident.* In Vita S. Ludgeri Episcopi Monasteriensis legitur apud Surium tom. 2. *cap. 32. 26. Martii*, quod vocatus sanctus iste per nuncium à Carolo Magno Imperatore summo mane, dum domi cum suis Capellanis Divinum Cursum recitaret, prius, Psalmodiam complevit,
- 14 deinde ad Palatium Imperatoris accessit; fuit autem hoc circa Annum 800. quod denotat ejusdem privatæ recitationis usum in Clericis Sacris. De eodem sancto Ludgero legitur, quod increpavit unum de Capellanis suis, qui in recitatione privata Divini Officii penes ignem, curvato genu carbonem fumigantem eiecerat. Ita in *Specul. Exempl. dist. 8. Exempl. 57.* Hoc idem confirmant Constitutiones Synodales de Anno 850. Crodegangi Metensis Antistitis, quæ ita præcipiunt *cap. 27.* (apud Mabillonem *d. Disquisit. de Cursu Gallic. num. 66.*) *Quicumque ex Clero in itinere cum Episcopo, vel cum alio proficiuntur, ordinem suum, (idest Horas Canonicas)*
- 15 *in quantum iter, vel ratio permiserit, non negligant, & non eos debent præterire horæ constitutæ, tam de Officiis Divinis, quam de aliundè.* Hic eodem sæculo octavo cum dimidio, Leo Papa IV. in *Homil. 4. ad Presbyteros, & Sacerdotes* ita loquitur: *Omni nocte ad nocturnas Horas surgite: Cursum vestrum horis certis decantate: Missarum celebrationes devotè peragite.* S. Petrus Damianus, qui scribebat Anno 1060. refert in *Epistol. 14. ad Desiderium Abb.* *cap. 7.* S. Severinum Episcopum Colo-

nien. Purgatorias poenas sustinuisse, quia cum Capellano omnes Horas diurnas summo mane recitabat. Et *cap. 9.* Presbyterum, qui in lecto Completorium recitabat; de hoc redarguitum fuisse à dæmoniaco, dum eum exorcizaret. Alia plura gravissimorum Patrum testimonia adducit Mabillon ubi supra à *num. 67. & seqq.* super necessitate solvendi devotè pensum Divini Officii usque ad sæculum decimum, & ultra, quibus satis sit addere verba Jacobi à Vitriaco S. R. E. Cardinalis, qui in *Hist. Occiden. cap. 34.* ita loquitur Anno 1240. *Horas Canonicas (initiatas in Sacris) non debet omittere; aliæ enim Orationes sunt voluntatis, hæc autem necessitatis.* Juxta hoc præceptum sanctus Edmundus, hoc eodem sæculo, ac tempore, cum esset simplex Sacerdos, & Magister Artium Parisiis, quotidie 15 antequam publicam lectionem faceret, Horas Canonicas recitabat, & Sacrum faciebat teste Grangermano in *Specul. Exempl. dist. 8. cap. 6.* Quare veritati, ac usui inhærens Concilium Basileense Anno 1430. asseruit in *supracit. sess. 21.* quod non solum Clerici beneficiati, sed etiam ordinati in Sacris absque beneficio Horas Canonicas tenentur quotidie persolvere.

Concludant Processum super immemorabili, & ab initio Ecclesiæ, per sexdecim sæcula, semper servata consuetudine, recitandi Divinum Officium quotidie per Clericos non beneficiatos ordinatos in Sacris, exemplum sancti Philippi Nerii Presbyteri sæcularis, ac filiorum ejus spiritualium, qui vixerunt post incæptum Annum 1500.; nec non Constitutiones Synodales, quæ post eundem Annum 1500. de eadem obligatione per consuetudinem inducta loquuntur: De sancto Philippo Nerio ita narrat Petrus Jacobus Baccius in ejus vita lib. 2. *cap. 5. num. 10. & 11.* L'Officio Divino era da lui recitato con grandissima devotione, e quando lo diceva solo, subito rimaneva rapito in Dio. E se bene, essendo già vicino à gl'ottanta anni, per le sue continue infermità, & asfra-

aspirazioni di Spirito, Gregorio XIV. gli aveva conceduto, che potesse in vece dell' Officio dire la Corona, o altra più breve Oratione, non si volle però mai servire del Privilegio, ma sempre lo disse. Idem confirmat de hoc Sancto Joannes Marcanus in *Memor. Historicis Congregationis Oratorii tom. 1. lib. 2. cap. r3. pag. 121.* subdens, d. lib. 2. cap. 25. pag. 179. quod in hac quotidiana Penſi Divini ſolutione perſeveravit uſque ad ultimam veſperam vitæ ſuæ; in qua *Venero à viſtarlo Agoſtino Cardinale Cuſano, Girolamo Pamſilio Auditore di Rota, e Spinello Benci primo Veſcovo di Montepulciano, co' quali volle pagare quel debito, che non dovea, recitando con eſſi il Matutino del giorno ſequenti, nel quale ſarebbe ſtato non Viatore, ma Comprenſore.* Eamdem quotidianam Horarum Canonicarum devotè, ac attentè factam recitationem fuiſſe ab Eminentiffimo Cardinale Baronio, Joanne Matthæo Ancina, Alexandro Fiddelio, Angelo Vello, Petro Conſolino, Antonio Gallonio, Nicolao Lilio, Julio Saviolo Nobili Patavino, ac aliis pluribus, qui ſimplices Sacerdotes non beneficiati, fuerunt de eadem Congregatione Oratorii, teſtantur eadem Memoriarum Hiſtoriarum Marcianæ primo, ac ſeqq. voluminibus.

Conſtitutiones Synodales ſub eodem ſæculo 1500. idem atteſtantes binas refero Cornelianas. Primæ ſunt Cornelii Muſſii Epifcopi Bituntini, ac famigerati Prædicatoris tum in ſuggeſſu Eccleſiarum, tum in Concilio Tridentino; in illis enim ſerm. 1. ad Synod. de Divino Officio can. 1. pag. 189. habetur monitio recitandi quotidie Divinum Officium ad omnes ſacros Clericos, *Quia ad Divinum Officium tanquam ad publicam, & communem in Eccleſia ſervitutem Miniſtri Dei, ut ſeorſum ſinguli, ſic ſimul omnes jure tenentur:* quæ verba mirabili energia oſtendunt eamdem eſſe obligationem ordinatorum in ſacris recitandi Divinas preces ſeorſum cum illa quam habent pſallendi publicè mancipati Choro. Aliæ ſunt Federici Cor-

nelii, hujus Patavinæ Eccleſiæ Anno 1580. Epifcopi vigilantiffimi, ac pauld poſt S. R. E. Cardinalis ampliſſimi, qui in cap. de Subdiaconis pag. 30. ſic loquitur: *Omnes Subdiaconi Officium Dominicum quotidie recitent.* Cur ita? Quia ſcilicet talis etiam Patavii, prout in tota univerſali Eccleſia, erat irrefragabilis conſuetudo. Igitur ex combinatione tot teſtium, & probationum ab initio Eccleſiæ uſque ad noſtrum ſæculum, quaſi per viam proceſſus de ſæculo in ſæculum collectarum, conſtat manifeſtè, & concludenter de conſuetudine, obligante Subdiaconos, Diaconos, ac Presbyteros, quamvis non beneficiatos) ad recitandum quotidie Divinum Officium ſub pœna mortalis peccati, & idcirco eidem conſuetudini deferendum, & omnino ſtandum eſt, juxta dictum Baldi conſ. 318. repetitum per Rolandum à Valle conſ. 55. num. 19. vol. 3. & allegatum à doctiſſimo, ſimulque eruditiffimo Gobato d. tract. 5. Theol. Exper. num. 560. videlicet: *Conſuetudini ſicut Matri debet adhiberi reverentia;* qui quidem Gobatus ibid. n. 561. optimè inferit, quod proinde peccat graviter, qui ſuſcipit hypodiaconatum ignarus legendi officium ex Suario cit. lib. 4. cap. 27. num. 6. & Tannero tom. 3. diſp. 5. qu. 1. num. 17. vel rectè recitandi ex Navarro de Oratione cap. 11. num. 39. Azorio part. 1. lib. 9. cap. 13. q. 18. & Reginaldo lib. 18. n. 193. incipit enim in ipſo Subdiacono eadem die, & hora, quibus Ordine illo Sacro inſignitur, obligatio perſolvendi Officium Divinum. Sanchez Conſil. Moral. lib. 7. cap. 2. dub. 7. Palauſ part. 2. tract. 7. punct. 4. num. 3. idem Gobatus d. tract. 5. num. 561. qui tamen pro prima ordinationis die, non eſſe integrum penſum ſolvendum, ſed vel ab hora ſexta, vel à veſpere contendunt.

Stat itaque inconcuſſa hæc immemorabilis conſuetudo: nihilominus non deſunt, qui blaterant contra illam, vel tædio recitandi Canonicas horas, vel ſtimulo ſe ingenioſos oſtendendi; nonnulla, ad eam avertendam, commini-

scientes argumenta, quorum præcipua sunt. Primò: Consuetudo introducta à non habentibus auctoritatem condendi legem, non potest habere vim legis. Sed hæc consuetudo privatæ recitationis horarum Canoniarum introducta est à juvenibus Subdiaconis, & à professis, nec non Monialibus, non habentibus facultatem condendi legem. Ergo non potest tanquam lex eos ad mortale obligare. Secundò: ut consuetudo obliget sub mortali debet introduci non ex devotione, ac mera pietate; sed ex animo, ut obliget tanquam lex de re gravi. Consuetudo, de qua agimus introducta fuit ex devotione ut dictum fuit supra *Decis. 25. num. 43.* Ergo non potest obligare ad mortale. Tertiò: consuetudo inventa ex errore, vel ignorantia multitudinis judicantis se teneri ad aliquos actus sub mortali, detecto errore, ad nihilum obligat. Suarez de *Legib. lib. 7. cap. 12.* Castropalaus *tom. 1. tract. 3. disp. 3. punct. 2. §. 3. n. 10.* & passim omnes. Sed consuetudo privatæ recitationis Breviarii à Subdiaconis, & Monialibus introducta, est ex ignorantia, & ex errore, credentes adesse legem, quæ eos, & eas obliget ad mortale, etsi nulla lex sit. Ergo detecto errore non obligat. Quarto: consuetudo ut sit obligatoria, debet esse certa, constans, & indubia apud omnes. Sed hæc, de qua loquimur, non est talis, quia multi opinantur non esse obligatoriam, ut diximus supra de viris professis, de Monialibus, & de Subdiaconis secularibus *num. 43. d. Decis. 25.* Ergo non obligat.

Frivola tamen hæc sunt, & de facili resolvuntur: ad Primum enim respondetur, falsam esse majorem propositionem, quia omnes Civitates, Oppida, & Villæ, etsi non possint condere legem, valent introducere consuetudinem obligantem ad instar legis, quia id faciunt ex Superioris consensu tacito, vel expresso. Sanctus Thomas *1. 2. q. 97. art. 3. ad 3.* Castropalaus *d. tom. 1. tract. 3. disp. 3. punct. 2. num. 4.* & Salas de *Legib. disp. 19. sect. 6. num. 59.* & *sect. 11. num. 9.* Ad secundum responderetur, obligationem

Divini Officii, non ex sola devotione esse introductam, sed ex debito, & sub gravi culpa ob rationes notatas supra *num. 8.* Ad Tertium negatur, in primordio hujus Consuetudinis fuisse errorem; imò supponitur cognitio proprii debiti, ad ministros Dei in sacris constitutos spectantis, cujus intuitu omnes Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri semper Divinum Officium privatim recitarunt. Ad Quartum, esse certam, & obligantem hanc consuetudinem dicimus ex illis quatuor conditionibus eam comitantibus quas posuimus supra pro obligatione Monialium, & Professorum non ordinatorum *Decis. 25. num. 45.* Et nihil ponderis habet opinio aliquorum Scribentium, & de valore hujus consuetudinis dubitantium; quia cum non probent extare consuetudinem in contrarium; imò confiteantur eam in facto subsistere, ac vigere; sequitur, quod ea vigente, ac florente irrefragabilis sit ejus obligatorius effectus; & redarguendi sunt mulitantes in illam verbis Donati, de quibus pariter *d. Decis. 25. num. 46.* nec non adagio Baldi *cons. 112. vol. 2.* affirmantis, quod *Qui contra omnes loquitur, non bene loquitur.*

Quarta denique opinio, cæteris excellentior, circa initium privatæ recitationis Breviarii, quam faciunt ordinati in sacris non beneficiati, est, quod proveniat ab Apostolico præcepto, in universam Ecclesiam evecto, non scriptura, sed traditione. Ita Cardenas in *Crisi Theologica part. 1. tract. 3. de Legib. & Præceptis disput. 23. cap. 7. à num. 223.* & seqq. Fulcitur hæc opinio, illo Religionis nostræ fundamento, quoddantur in Ecclesia Apostolicæ Traditiones non solum in his, quæ ad fidem pertinent, sed etiam ad mores; siquidem etiam in his habentur Apostolica præcepta non solum scripta, sed tantum tradita, ut ex Concilio Niceno II. *act. 7.* & ex Concilio Tridentino *sess. 7. Can. 8. de Baptismo*, probat idem Cardenas *d. disp. 23. cap. 5. num. 92.* itaut quando reperitur præceptum aliquod nullibi scriptum, sed semper in universa Ecclesia serva-

servatum, dicendum sit, datum ab Apostolis, & per Traditionem inter omnes populos fideles propagatum. Ipse Cardenas adducit testimonium S. Augustini Lib. 4. *Contra Donatistas* cap. 24. dicentis: *Quod Univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi auctoritate Apoſtolica traditum rectiſſimè creditur*: prout etiam Lib. 5. cap. 23. *Sunt multa, quæ univerſa tenet Eccleſia; & ob hoc ab Apoſtoliſ præcepta bene creduntur, quamquam ſcripta non reperiantur*. Hoc etiam confirmat Cardenas ibidem aliorum SS. Patrum aſſertionibus, præcipue Tertulliani, Origenis, S. Hieronymi, & S. Baſilii, quorum verba tranſcribere omitto; non enim ad heterodoxos, ſed ad pios Catholicos, hanc proſtantes veritatem, hæ Deciſiones diriguntur: & quod in Eccleſia ſint multa præcepta Apoſtolorum, de quibus conſtat ex ſola Traditione, dicit etiam Diana Coordinatus tom. 3. tract. 1. reſol. 77. §. 2. quæ in veteri eſt part. 8. tract. 1. reſol. 77. Idcirco Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri recitant privatim horas Canonicas ex Apoſtolorum præcepto; ab illis enim hoc onus inſiſtens fuit cunctis ordinatis in ſacris, quod & ipſi Apoſtoli quotidie adimplebant; ut conſtat tum ex Act. cap. 3. 1. Petrus, & Joannes aſcendebant in Templum ad horam Orationis nonam; tum ex cap. 6. 4. quando decreverunt eligere ſeptem Diaconos, qui præſiderent menſis, & dixerunt: Nos verò Orationi, & miniſterio Verbi inſtantes erimus. Quoniam autem hoc Apoſtolicum præceptum non reperitur ſcriptum, cenſetur traditum, & de traditione firmam fidem, ac probationem facit univerſalis per totam Eccleſiam conſuetudo, adeo ut verè, & propriè non ſit conſuetudo, quæ obliget Sacros Miniſtros ad penſum Divini Officii; ſed ipſa demonſtret, ac teſtetur, ad illud eſſe obligatos ex Apoſtolorum præcepto. Ita Cardenas d. tract. 3. diſp. 23. cap. 7. num. 223. uſque in fine; optime deducens, conſuetudinem eſſe quid faci, probando præexiſtentiam Præcepti

Apoſtolicum, quod eſt quid Juris; & ſic Jus, ſeu lex obligans eoſdem ſacris iniſtiatos ad quotidianam Divini Officii privatam recitationem, eſt Præceptum Apoſtolorum; probatio verò ejuſdem præcepti eſt immemorabilis conſuetudo, univerſaliſque obſervantia huius recitationis, quæ denotat Præceptum ipſum ex traditione fuiſſe in totam Eccleſiam diffuſum, & in tota Eccleſia ab ejus initio uſque ad præſentia tempora ſervatum. De hac Apoſtolica lege intellexit S. Carolus Borromeus, quando in Concil. Mediolan. Provinc. V. Hoc idem Anno 1579. in Titulo De initiandis Ordinis Sacramento dixit: *Qui Subdiaconatus Ordini adſcriptus eſt, cum ſtatim* 27 *LEGE adſtrictus ſit, canonicarum Horarum Officium ex Breviarii præſcripto recitandi; nemo ad eum Ordinem capieſſendum recipiatur, qui in horarii illius Officii, cujus LEGE devinctus tenetur, rectè, ac rectè recitandi uſu peritus non ſit. Ad eamdem Legem reſpexit etiam Emin. Card. Carolus Barberinus, dum Anno 1685. in ſua Synodo Diœceſana Farſenſi cap. 21. n. 4. ſuis Clericis ita fuit locutus: Omnes verò, qui ad Divini Officii recitationem, ſive Ordinis ſuſcepti, ſive beneficii ratione TENENTUR, eandem competentibus horis ſtudioſè pariter, & devotè peragant, nec unquam ſub pœnis per Apoſtolicas Conſtitutiones ſancitis omittre præſumant. Eidem legi inhærens Synodalis Conſtitutio Toletana in tit. de Celebr. Miſſar cap. 14. Arbitrariam pœnam imponit Clericis, qui beneficium Eccleſiaſticum non habent, & horarias præces omiſerint recitare, ut notat Lopez de Salzedo in addit. ad Diaz Præſ. Crimin. Canonic. cap. 57. Litt. A. in fin.* 28

Quoad Sextum, & Ultimum, in quo quæritur, quando Subdiaconi, & alii obligati ad penſum horarum Canonicarum excuſentur ab earum recitatione? Quatuor ob cauſas ajunt Doctores eos excuſari; ſcilicet ob Impotentiam, ob Charitatem, ob Metum, & ob Diſpenſationem. Ita Sanchez in Conſil. Moral. lib. 7. cap. 2. dub. 25. num. 4. Reginaldus d. lib.

d. lib. 18. à num. 181. & seqq. & Gobatus d. tract. 5. *Experim. Theologiæ* num. 708. ubi duo notabilia: unum, quod omnes causæ excusantes ab auditione Missæ, excusant etiam à pensatione Breviarii; alterum, quod major causa requiritur ab excusando beneficiato, quam ordinato in Sacris absque beneficio. Impotentia est duplex, Physica, quæ complectitur omne impedimentum corporis; & Moralis, se extendens etiam ad animi mœsticiam. Hinc infirmi, febricitantes, nimis defatigati, carentesve Breviario excusantur ab hoc onere solvendo ob physicam impotentiam. Afflicti verò magno animi mœrore, puta ob mortem Patris, ob inopinatum grave infortunium, censentur ab eodem exempti ob impotentiam moralem. Sanchez, Tamburinus, & alii apud Gobatum, num. 709. d. tract. 5. qui num. 718. sub hac morali impotentia ponit scrupulosos, nempe illos, qui non semel repetunt psalmos jam recitados, tanquam vel nunquam, vel non bene recitados; & narrat prudens remedium, quo S. Ignatius Loyola liberavit ab his scrupulis P. Cornelium Brughelmanum Flandrum Sacerdotem suæ Societatis, ei præcipiendo, ut recitaret officium cum Horologio pulverario, & in eo recitando non plus temporis poneret, quam alii Patres consueverant, quo tempore consumpto, si qua fortè pars ad totum officium explendum deesset, eam ille eo die prætermitteret. Cornelius veritus ne aliquam partem omittere cogeretur, cessavit scrupulizare, & jugi pronuntiatione pensum prosequi; sicque ab illa animi infirmitate se liberavit.

Plures autem quæstiones faciunt Theologi super utraque impotentia; verbi gratia, an qui prævidet se impeditum iri in recitatione, teneatur præveniendi recitare? An expectans febrem tertianam, vel quartanam, debeat ante paroxysmum officium dicere? An si solus non potest, cogatur socium quærere, vel se ultrò offerentem admittere? Valerudinarii an dubii de detrimento pos-

sint non recitare? An dicto Medici stentuta conscientia, etiam si Medicus sit Lutheranus, vel, ut in hac Civitate, Judæus? An Cæcus adstrictus sit ad psalmos quos memoriter tenet? An timens oculorum læsionem. Et plures aliæ, circa quas alii DD. negant, alii DD. affirmant, quos allegant Sanchez d. lib. 7. cap. 2. dub. 43. Jo: Sancius in *Selectis* disp. 15. Tamburin. lib. 2. in *Decal.* cap. 5. §. 8. & Gobatus eod. tract. 5. à num. 701. & seqq. usque ad num. 721. ubi refert casum facetum Parochi, qui rogavit sumere cibum, & totum officium recitare usque ad ultimam dimidiam horam ante mediam noctem; adeo ut, si prius pensum officii solvat, manducabit post dimidiam noctem, & die sequenti Missam, tanquam non jejunus, celebrare non poterit: si verò prius comedat, terminabit media nox, & non erit tempus solvendi officium pro die decurso. Quid igitur Parochus prædictus facere debet? Cœnare, ut postridi celebraret omittendo officium divinum diei decursi? Vel recitare officium, deinde cœnare, & die sequenti non celebrare? distinguit Gobatus ita: Vel Sacrificium diei sequentis est de præcepto, & omitti non potest absque magno scandalo populorum? Et tunc cœnet ante mediam noctem, omittatque recitare officium diei decursi; quia majus præceptum prævalet minori; & majus censetur illud de celebrando, ne sequatur scandalum die sequenti, quam recitare officium pro die antea. At si Missam est dicturus ob solam devotionem, solvat pensum horarium, deinde cœnet post mediam noctem, & abstinat die sequenti à celebratione; siquidem officium, quod est in præcepto, prævalere debet Missæ ex sola devotione. Ita ingeniosè Gobatus, apud quem num. 726. d. tract. 5. extat alia resolutio ad hunc casum, quam facit Leander de Ord. tract. 8. disp. 5. q. 43. quod scilicet Parochus ille cœnet per quartam partem ultimæ horæ, & per aliam quartam partem recitet officium, quantum potest, & quod non potest, omittat.

Non

Non placet Gobato hæc responsio, sed mihi arridet.

- 34 Charitas est secunda causa excusans à pensitatione Breviarii, idest, ut proximo succurratur vel in corporalibus, vel in spiritualibus indigentis. Hinc assistentia infirmo graviter ægrotanti, debitum prædicandi, Confessiones audiendi, moribundum confortandi, & similes piæ actiones à recitatione Horarum excusant Sanchez *d. lib. 7. cap. 2. dub. 52.* Gobatus alios cumulans *d. tract. 5. num. 727.* subdens tamen, quòd Sancti Viri hæc omnia faciebant, & ab onere officii Divini non se excusabant.

- 35 Metus concernit tum personam ordinati in sacris, si per vim, & metum cadentem in constantem Virum fuerit initiatus: vel si recitando officium timeat gravissimum aliquod corporis, vel bonorum detrimentum. Sanchez, Tamburinus, & alii apud eundem Gobatum *d. tract. 5. num. 728.*

- 36 Dispensatio denique est quarta causa excusans ab horarum Canonicarum penso; hæc autem provenire potest vel à Summo Pontifice, vel ab Episcopo, vel ab ejus Vicario, vel à Prælato Regulari erga professos sibi subditos, Choro adstrictos. Inter hos omnes Superiores illud est commune, quòd semper requiratur iusta causa pro dispensatione concedenda. Ab Episcopis, & eorum Vicariis non dispensatur ab hoc onere nisi ex brevi tempore, & ad paucos dies. Tamburin. *in Decalog. lib. 2. cap. 5. §. 8.* Gobatus *d. tract. 5. num. 729.* Prælati Regulares hanc potestatem habent ex Apostolicis Privilegiis, quæ referuntur ab eodem Gobato *ibid. num. 730.* advertens, quòd præter justam causam debent semper injungere aliquas breves orationes dicendas loco pensæ Horarii, prout observat ipsemet Summus Pontifex, quando dispensat ab hoc onere, ut diximus supra *Decis. 25. num. 20.* & notatum est de S. Philippo Nerio *num. 17.*

- 37 Corollarii loco notanda sunt duo. Unum quòd Clerici censuris irretiti non sunt exempti ab onere Divini officii;

damnati verò ad triremes excusantur secundum aliquos, & secundum alios censentur obligati. Alterum, quòd dubitans, an possit, vel non possit abstinere ab officio divino, tenendum est pro obligatione, donec per prudentes viros judicetur, adesse justam causam non recitandi. Gobatus *in Appendice d. tract. 5. post num. 731.* Menochius *de Arbitr. Judic. casu 429. num. 15.* Quomodo autem Clericus beneficiatus omittens Officium peccet mortaliter, & sit obnoxius restitutioni fructuum? & quando excusari possit ab eadem restitutione? legendus est Gobatus *d. tract. 5. à num. 573. & seqq.* nec non Collegium Salmanticense *d. tract. 16. de Horis Canonicis cap. 2. punct. 3. à num. 26. & seqq.* ubi DD. allegantur, & casus; ac dubia magis frequentia circa eosdem beneficiatos Horas canonicas non recitantes, resolvuntur.

Unum adhuc, appendicis loco restat notandum; An scilicet, Nocturnum, quod Episcopus recitandum imponit Subdiacono, ac Diacono in eorum ordinatione, sit ab iisdem dicendum sub pœna peccati mortalis? Non desunt DD. qui affirmant, quos citat Tamburinus *lib. 7. de Ordine cap. 3. §. 4.* Sed ipse contrarium tenet, prout facit Sanchez *in Conf. Moral. libr. 7. cap. 2. dub. 2. num. 6.* & alii, ea ratione, quia illa impositio non est de præcepto, aut in pœnitentiam, sed de consilio, & in gratiarum actionem; idemque asserunt tum de Psalmis Pœnitentialibus, qui injunguntur ordinatis in minoribus, tum de tribus Missis Sacerdotio initiat.

DECISIO XXVII.

ARGUMENTUM.

De Castitate, ad quam obligantur Subdiaconi, & alii Ministri Sacri, tractat præsens Decisio. Disputatur, An hæc obligatio sit de Jure Divino? vel de Jure Ec-

re Ecclesiastico? Inquiritur initium ejusdem obligationis, & ostenditur incepisse ab Apostolis. Probatum ejus jugis observantia decretis Conciliorum, & Summorum Pontificum; dictis Sanctorum Patrum, atque Exemplis, de sæculo in sæculum collectis. Pseudosynodi Quinisextæ refertur Canon, cujus vigore Græci ordinati in sacris utuntur uxoribus. Recensentur Nuptiæ sacrilegæ Lutheri, & Carolitadii. Discutitur, An prædicta obligatio inest Voto ordinati, vel Præcepto Ecclesiæ? Et quibus in casibus Subdiaconi non teneantur servare castitatem?

S U M M A R I U M.

- 1 Castitas in Clericis Sacris tria continet. Et quæ?
- 2 Matrimonium nunquam prohibitum minores ordines habentibus.
- 3 Matrimonium facit vacare beneficia, ac Pensiones.
- 4 Matrimonium semper prohibitum ordinatis in Sacris.
- 5 Castitas in Ministris Sacris quòd sit de Jure Divino.
- 6 Nicolaus Primus Diaconus Uxoris suæ usum volebat, & num. 19.
- 7 Castra sic dicta à castimonia Militum.
- 8 Venus cur dicatur adulterata cum Marte?
- 9 Uxores Militum cur permixtæ in exercitu Imperiali Anno 1684.
- 10 S. Paulus Apostolus castus, & in-nuptus.
- 11 S. Petrus solus uxoratus. Non etiam alii Apostoli.
- 12 Episcoporum status perfectior statu Religiosorum.
- 13 Hebraici Sacerdotes an obligati ad castitatem?

- 14 Castitas in Ministris Sacris, quòd sit de Jure Ecclesiastico.
- 15 Papa non dispensat contra Jus Divinum.
- 16 Uxores aliquando permixtæ Subdiaconis, ac Diaconis. Et cur?
- 17 Græci in Sacris utuntur uxoribus ante ordinationem acceptis.
- 18 Anxietas in rebus temporalibus prohibetur omnibus fidelibus non ex præcepto, sed de consilio.
- 19 Nicolaitarum hæresis, quotidie luxuriæ vacare.
- 20 Episcopis paupertas non est injuncta.
- 21 Castitas cur imposita Ministris Sacris?
- 22 Castitas Ministrorum Sacrorum fuit ab initio Ecclesiæ.
- 23 Apostoli prohibent Matrimonium Clericis Sacris. Et num. 25.
- 24 Ac etiam Uxorum ante ordinationem ductarum usum.
- 26 Origenis verba de continentia Clericorum.
- 27 Lucii Papæ decretum de castitate eorundem Anno 255.
- 28 Eliberitani Concilii canon de eadem Anno 305.
- 29 Mortini error calculi.
- 30 Ancyrani Concilii canon pro Diaconis Uxoratis Anno 314.
- 31 Arelatensis, ac Romani Concilii canon de castitate Ministrorum Sacrorum. Anno 320.
- 32 Nicæni Decretum de eadem Anno 325.
- 33 Papænutii instantia in Synodo Nicæna contra castitatem Clericorum fabulosa.
- 34 Eusebii Cæsariensis dictum de Clericali castitate.
- 35 Item S. Epiphani, ac S. Basilii Magni.
- 36 Siricii Papæ, & Concil. Carthaginensis. II. Decreta de eadem.
- 37 S. Hieronymi testimonium de ipsa. Ac
- 38 S. Joannis Chrysostomi; &
- 39 S. Leonis Papæ.
- 40 Concilii Turonici I. Canon de eadem Anno 461. &

- 41 Concilii Agathensis Anno 506. necnon.
- 42 Concilii Turonici II. Anno 570.
- 43 Concilii Matisconensis I. Anno 581.
- 44 Ursini Presbyteri Exemplum de Castitate Clericali.
- 45 Subdiaconi in Sicilia Uxorati Anno 590.
- 46 S. Gregorii Magni remedium cum illis.
- 47 Concilii Toletani VIII. Canon contra impudicos Clericos Anno 655.
- 48 Concilii Sexti Trullani Canon Anno 680. de iisdem.
- 49 Synodi Quintisextæ Trullanæ Decretum pro usu Uxorum Clericorum Græcorum Anno 692.
- 50 Eadem non Œcumenica, sed Erratica.
- 51 Ejus Canones reijecti, & non approbati ab Apostolica Sede; neque à tribus Patriarchis Orientalibus.
- 52 Græci cur à Deo puniti furore Turcarum?
- 53 Meldenfis Concilii Anno 845. Canon pro Clericorum castitate.
- 54 Leonis Papæ IX. dictum de eadem.
- 55 Alexandri III. Decreta circa conjugatos ordinandos.
- 56 Votum solenne Ordinis Sacri impedit, & dirimit Matrimonium.
- 57 Hæresiarche sæculi XVI. impugnantes cœlibatum Clericorum.
- 58 Luiberi Uxor Monialis ab ejus discipulis osculata.
- 59 Carolstadius Archidiaconus primus contra Votum solenne Uxorem duxit.
- 60 Carolstadii vita, ac mors infelicitissima.
- 61 Castitas Ministrorum Sacrorum an ex Voto, vel ex Præcepto?
- 62 Quod ex Voto rationes quatuor.
- 63 Quod ex Præcepto Ecclesiæ itidem rationes quatuor.
- 64 Castitas Clericorum est ex Voto, ac Præcepto simul.
- 65 Subdiaconi tribus in casibus non tenentur ad castitatem. Et qui sint?

dinatorum, est servare perpetuam continentiam, ac castitatem; cui quidem obligationi tria insunt, Unum, ne quis Sacris Ordinibus initiatus Uxorem ducat; & de facto si contrahat Matrimonium, hoc sit non solum illicitum, sed irritum, & nullum. Alterum, ne possit uti uxore, quam fortè duxisset ante ordinationem, sed ab ea prorsus abstineat; nisi absque ejus licentia Ordinem Sacrum sumpsisset; nam tunc, ea requirente, debitum reddere teneretur, non etiam petere, ut suo loco demonstrabimus. Tertium, ut abhorreat quoscumque actus venereos, qui etiam Laicis extra Matrimonium vetantur, adeo ut si eorum aliquo se coinquinet, ultra speciem illius actus inhonesti, etiam malitiam Sacrilegii teneatur in confessione exprimere, ut præter Valentiam tom. 4. disp. 9. qu. 5. punct. 5. §. 1. notant Salmanticenses de Sacram. Ordinis tract. 8. cap. 6. num. 2. De hac autem obligatione continentiae, & castitatis ordinatorum in Sacris tria sunt videnda.

- 1 An sit de Jure Divino, vel de Jure Ecclesiastico?
- 2 A quo tempore ipsa cœperit?
- 3 An insurgat talis obligatio ex voto ordinati in Sacris, vel ex præcepto Ecclesiæ ipsi Ordini Sacro annexo.

Quod ad Primum. Præmittendum, Clericis in minoribus ordinibus constitutis nunquam fuit hæc obligatio continentiae, ac castitatis imposita; ita ut iisdem semper licitum fuerit sive Græcis, sive Latinis contrahere Matrimonium; ut habetur in cap. Si qui verò dist. 32. ubi sic dicitur: Si qui verò sunt Clerici extra Sacros Ordines constituti, qui se continere non possunt, sortiri uxores debent. Idemque legitur in cap. Si quis. ead. dist. 32. ibi: Si quis eorum, qui ad Clerum accedunt, voluerit nuptiali jure mulieri copulari, hoc ante ordinem Subdiaconatus faciat. Idem decernitur in cap. Lectores, & in cap. De illo Clerico. ead. dist. Est tamen verum, quod statim ac uxores accipiunt,

FF

si pos-

Secunda principalis obligatio Subdiaconorum, ac aliorum in Sacris Or-

si possident beneficia Ecclesiastica, vel Pensiones, iisdem ipso jure privantur. *cap. 11. cum duobus sequentibus. De clericis. Conjug. Loterius de Re benef. lib. 3. quæst. 26. à num. 64. & seqq. usque ad num. 75. ubi id procedere demonstrat, etiamsi Matrimonium contractum esset nullum, alia tamen nullitate, quam ex defectu consensus, ut etiam ait Rota part. 3. recent. decif. 8. num. 3. Clericis autem Sacros Ordines habentibus, incipiendo à Subdiaconatu usque ad Episcopatum, sive Græcis, sive Latinis illicitum est contrahere Matrimonium, ut deciditur in cap. ult. dist. 27. his præcisus verbis: Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, & Monachis concubinas habere, seu Matrimonia contrahere penitus interdiximus. Concordant textus in dist. 32. cap. 1. ibi: Ad exhibendam tamen perfectam continentiam puritatem, nec Subdiaconis quidem concubium carnale conceditur. Et eo fortius cap. Erubescant ead. d. 32. ita loquente. Erubescant impii, & aperte intelligant, iudicio Spiritus Sancti eos, qui in Sacris Ordinibus Presbyteratu, Diaconatu, Subdiaconatu sunt positi, nisi mulieres abjecerint, & castè vixerint, excludendos ab omni eorundem graduum dignitate. Plurima alia Concilia, ac Canones de hac obligatione castè vivendi ordinatorum in Sacris (quos infra de anno in annum referemus) cumulat Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 9. à num. 162. & seqq. & ibi allegat S. Thomam 2. 2. qu. 88. art. 11. Scotum in 4. dist. 37. in princ. & S. Bonavent. ibid. art. 1. q. 2. idem docentes. Hoc præmissis, duæ sunt opiniones Theologorum circa originem continentiam, & castitatis in Ministris Sacris.*

Prima arbitratur, hanc obligationem procedere à Christo Domino, & sic à jure Divino; & innitur his argumentis. Primò, quia Christus Dominus præcepit Apostolis cavere à curis hujus vite. Luc. 21. 34. Divus Petrus exhortans Ecclesiarum Pastores, monet illos, ut omnem sollicitudinem suam projiciant in Deum. 1. Petr. 5. 7. Aposto-

lus Paulus scribens ad Timotheum, admonet illum, quòd Nemo militans Deo implicet se negotiis secularibus. 2. Timoth. 2. 4. & Titum certum fecit, quòd Christus eosdem Apostolos erudit, ut abnegarent impietatem, & secularia desideria. Tit. 2. 12. Sed qui uxoribus vacant, ac generationi, & educationi filiorum, implicant se curis hujus vite; non possunt omnem sollicitudinem suam projicere in Deum; secularibus negotiis, ac desideriis se immergunt. Ergo, ut ab his omnibus, qui Deo sunt ministri consecrati, abstineant, continentia, & castitas censetur iisdem à Christo Domino injuncta. Secundò, quia Christus Dominus per Joannem in Apocalypsi cap. 2. Vers. 14. reprehendit Episcopum Pergami his verbis: Quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israel, edere, & fornicari: ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. Sed doctrina Nicolai fuit, quia cum esset unus ex septem primis Diaconis, voluit adhuc retinere uxorem (quam ante ordinationem duxerat) & cum illa commercium habere, ut sumitur ex Clemente Alexandrino Lib. 3. Stromatum, & ex S. Epiphanio Hæres. 25. Ergo ex Jure Divino prohibitum erat uti Matrimonio Ecclesiasticis in Sacris constitutis, quia Spiritus Sanctus invehit contra Clericos Sacros Uxoribus vacantes. Tertiò quia iterum Apostolus Paulus ita dixit ad Timotheum, Labora sicut bonus miles Christi. 2. Timoth. 2. 3. Sed militibus Romanis interdicta erant matrimonia, & usus omnium mulierum; & idcirco eorum exercitus vocabantur castra à castimonia, ut notat Isidorus lib. 9. Orig. cap. 3. non enim permittebantur scemina in castris. Tacitus Annal. lib. 14. undè Quintilianus in Declamat. Mariane ait: Meretrices ab exercitu submoventur; intrare castra sceminis non licet. Et Propertius innuens hanc prohibitionem libr. 4. Eleg. 3. ita cecinit: Romanis utinam patuissent castra puellis. Essem militie sarcina fida tue.

- Imò S. Augustinus ad significandum, & incongruam esse belligerantibus. Venerem, eam uxorem Vulcani adulteratam esse cum Marte fixisse. Poetas scribit *libr. 20. contra Faustum cap. 9.* Et si nostris temporibus in exercitu Augustissimi Imperatoris Leopoldi contra
9. Turcas, Annis 1684. & sequentibus, permixtas fuisse uxores Militum, mihi testatus fuit Venerabilis Pater Fr. Marcus de Ayiano Capuccinus Prædicator zelantissimus, qui comitatus fuit eundem exercitum in recuperatione Budæ, ea ratione, quia prædictæ mulieres egregiè suffragabantur iisdem militibus à pugna revertentibus, exhibentes eis cibum præparatum, & vulneratis mira inservientes patientia. Porro antiquius obligati erant milites castè vivere; & cum Apostolus veller, Timotheum laborare sicut bonum Christi militem, intelligenda est obligatio castitatis, quæ de Jure divino imposita ei fuerat sacris initiato. Quartò quia & ipse Apostolus
10. Paulus castitatem colebat, & erat innuptus, ut *1. Cor. 7. 8. Dico non nuptis, & viduis: bonum est illis si sic permaneant, sicut & ego*; ubi Cornelius à Lapide ita notat: *Hinc clarissimum est, S. Paulum non habuisse uxorem, sed cœlibem fuisse*. Idem scribit in eadem *1. Cor. 9. 5.* subdens quòd imò S. Hieronymus (*libr. 1. contra Jovinian.*) docet inter Apostolos solum Petrum habuisse
11. Uxorem, idque tantum ante conversionem: & quod idem tradit Tertullianus (*libr. de Monogamia ante medium*) inquit, *Petrum solum invenio maritum*, quod pariter probat Gonetius *d. disp. 3. de Ordine num. 68.* Si itaque Christus Dominus Elegit Apostolos cœlibes, quos Sacerdotes consecravit, eosque continentiam, ac castitatem servare voluit; sequitur in Ministros sacros, eorum Successores, hanc obligationem ex præcepto Divino dimanasse. Quintò, quia status Episcoporum perfectior est statu Religiosorum, ut docet S. Thomas 2. 2. qu. 184. art. 7. Sed status Religiosus ex jure divino habet annexum votum castitatis, ut latè
- probat Sanchez *de Matrimonio libr. 7. disp. 25. numer. 8.* Ergo etiam status Episcoporum, & subindè aliorum in sacris ministrorum, ex eodem Jure Divino junctam habet obligationem continentiae, & castitatis; ait enim S. Leo Papa. *Epist. 92. ad Rusticum: Lex continentiae eadem est Ministris Altaris, quæ Episcopis, atque Presbyteris.* Sextò tandem quia Sacerdotes Hebraici, sicut & eorum sacrificia, erant imperfectiores, ut ait Apostolus ad *Hebr. 7. 11.* & tamen nec sacrificare poterant, nec
13. panes Propositionis manducare, nisi essent mundi, idest abstinentes à mulieribus, ut ait Abimelech Davidi *1. Reg. 21.* & observat Azorius *tom. 1. lib. 13. cap. 12. q. 1.* adeò ut ex præcepto Divino colere debebant castitatem tempore, quo erant sacrificaturi, ut legitur etiam in *cap. Plurimos. dist. 82.* & probat Gonetius *d. disp. 3. num. 54.* Ergo multò magis censendum est, Sacerdotibus, & ministris sacris Evangelicæ legis, qui perfectiores sunt, hoc divinum præceptum esse junctum. Hanc opinionem tenent Major Chlichtoveus, Waldensis, & alii, quos citat Azorius *d. cap. 12. qu. 1.* ac Salmanticenses *d. tract. 8. de Sacramento Ordinis cap. 6. num. 9.* ac præcipuè Turrianus *libr. 2. de Dogmat. charact.* à quibus probabilis vocatur.
- Secunda opinio, quæ communior est, & à Theologis, atque Canonistis amplectitur, docet, obligationem castitatis in Ministris sacris provenire ab Ecclesiastico Jure tantum; idque probant: Primò, quia nullus reperitur Scripturæ locus, in quo iisdem Matrimonium prohibeatur; nec aliquis Concilii Canon, qui declaret dictam obligationem esse de Jure Divino; aliquodvè Decretum, vel Constitutio Romani Pontificis, quæ id asserat. Secundò, quia si esset de Jure Divino, Papa non posset circa illam dispensare; siquidem in iis, quæ Juri Divini sunt, nulla humana potestas dispensat. *cap. Satagendum. cap. Decessorum. cap. Quicunque; & cap. Justitæ. 25. q. 1.* Sed ut
14. Ff. 2. Mini-

Ministri Sacri, & in ordinibus Sacris constituti, possent matrimonium contrahere, non semel ob justam causam Sedes Apostolica dispensavit; prout de de nobili Veneto Justiniano narrat Tarcagnota Anno 1169. in *Hist. Mundi part. 2. lib. 13. pag. 495.* & prout ex exemplis relatis per Eminen. Card. de Lauræa d. disp. 9. de *Sacram. Ord. num. 204.* in præterito sæculo ab anno 1602. usque ad annum 1659. Tertiò, quia ab initio Ecclesiæ, & per subsequenta sæcula habentur Canones ejus prohibentes Ministris Sacris matrimonia contrahere, vel antea contractis uti. Ergo ab Ecclesia inducta est iisdem obligatio continentiæ, & castitatis. Leguntur Canones prædicti præcipuè *Libr. 6. Constit. Apostol. cap. 17. & in cap. Presbyteris. & cap. Diaconus. dist. 27.* Item in *cap. Diaconi. cap. Presbyter. & cap. Decernimus. dist. 28.* Nec non in *Clem. Unica. De Consanguin. & in Extravag. Antiquæ. De Voto,* & alii plurimi per nos infra congesti. Quartò, Quia antiquitus S. Gregorius Magnus indulgit Subdiaconis Siciliæ, ut uterentur uxoribus, quas absque promissione servandæ castitatis duxerant, ut in *cap. 1. dist. 31.* Ancyra quoque Synodus permittit, ut Diaconi, qui in eorum ordinatione protestati erant, velle se habere uxores, nec posse se continere, eas haberent, nec cogerentur ad continentiam servandam, in *cap. Diaconi dist. 28.* Et usque in præsentem diem Græci Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri uxorati utuntur uxoribus, vidente, sciente, ac tolerante Ecclesia Romana. *cap. ult. dist. 31.* quæ omnia nec facta, nec tolerata fuissent, si contra jus Divinum essent. Quintò, quia expressè Concilium Tridentinum *sess. 24. can. 9.* dicit, prohibitionem Matrimonii in Ministris Sacris esse ex lege Ecclesiastica: ibi: *Si quis dixerit, Clericos in Sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares castitatem sollemniter professos, posse Matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto &c. Anathema sit.* Quare

ita tenent, ac docent S. Thomas 2. 2. q. 88. art. 11. in corp. Scotus in 4. dist. 37. per totam. Sanchez de *Matrim. libr. 7. disp. 27. num. 5.* ubi innumeros allegat. Layman *lib. 5. tract. 9. cap. 11. num. 1.* Fagnanus in *cap. Majores. num. 110. de Batismo.* Gonzalez in *Comm. ad cap. Si qui Clericorum. 3. de Cleric. Conjug. num. 3.* Gonetius de *Sacram. Ord. disp. 3. art. 3.* Gobatus *tract. 8. num. 754.* Salmanticenses d. *tract. 8. cap. 6. à num. 10. & seqq.* Diana *Coordin. tom. 3. tract. 1. resol. 77. §. 4.* ubi allegat textum in *cap. Ut lex. 27. q. 1.* & plures DD. adducit; quibus adstipulatur novissimè ipse Emin. Card. de Lauræa in *cit. disp. 9. de Sacram. Ord. art. 9. §. 2. à num. 202. & seqq.* Qua opinione re-
tenta:

Non obstant argumenta contraria. Non primum, quia loca illa Sacræ Scripturæ prohibent quidem nimiam anxietatem in rebus temporalibus; sed non continent prohibitionem Matrimonii, de qua agimus; licet enim magis expediat esse cœlibes, ad mundanas curas evitandas, tamen etiam uxorati possunt castè, sobriè, ac piè vivere; idcirco exhortationes illæ non ad solos Mini-
stros Sacros factæ fuerunt, sed ad omnes fideles, ut ajunt Salmanticenses d. *cap. 6. num. 15.* addentes, eas fuisse de consilio, non de præcepto. Non secundum de reprehensione ad Episcopum Pergami, de qua in *Apocal. 2. 14.* quia esto errorem Nicolai Diaconi fuisse usum Uxoris, quam ante Ordinem Sacrum susceperat, & post ordinationem dimiserat, de quo reprehendebatur ab Apostolis, ut pluribus probat Cornelius à Lapide *Comment. in Apocal. dist. 19. cap. 2. Vers. 14.* & Salesles de *S. Inquisit. lib. 3. cap. 5. regula 217.* non sequitur, Jus divinum prohibuisse Ministris Sacris usum uxorum, sed ipsos Apostolos; à quibus propterea prædictus Nicolaus arguebatur, & ad cujus exemplum invaluit secta Nicolaitarum profitentium, omnes homines debere, se quotidie luxuriis coinquinari. Non Tertium, quòd milites Christi sacris ordinibus ini-
tati

tiati ad imitationem militum Romanorum à mulieribus abstinere; quia hoc verum est, sed non ex divino præcepto, de quo quærimus, at ex lege Ecclesiastica, ut indicavimus. Non Quartum; concessa enim Pauli, & aliorum Apostolorum continentia, & castitate; consequentia non subsistit, quòd eam servarint ex divino præcepto, sed, ut dictum est, ex Ecclesiastica lege. Non Quintum, quia status Episcoporum dicitur magis perfectus, quàm status Religiosorum, non respectui sui, sed in ordine ad alios dirigendos, gubernandos, & perficiendos; quapropter non est de Jure Divino imposita continentia
 20 Episcopis; prout neque paupertas, etsi secùs sit in statu Religioso pro eorundem Religiosorum perfectione, ut latè differit Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 25. num. 8. & disp. 27. num. 7. Tandem non obstat sextum, ex Levitarum Hebræorum exemplo, quia si Deus voluit iisdem prædictum præceptum facere, ut notat Gonet d. disp. 3. num. 47. hoc noluit de per se injungere in Evangelica Lege, sed reliquit prudentiæ Apostolorum, ac aliorum Pontificum, in eorum locum succedentium; qui quidem justas ob causas continentiam, & casti-
 21 tatem Ministris Sacris indixerunt, ac præcipue ut iisdem rebus divinis magis vacarent, & à populis venerarentur, videntibus illos vitam castam, atque Angelicam ducere: Ut majorem exercerent in pauperes charitatem, atque hospitalitatem, quàm si onerati essent uxoribus, ac filiis: Et ne redditus Ecclesiastici traherentur, more mundano, ad successores eorundem Ministrorum Sacrorum, ut latius differunt ipsi Sal-
 manticenses d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 6. num. 3.

Quo ad Secundum. Si quærimus à
 22 quo tempore hæc obligatio continentiæ, & castitatis incæperit in Ministris Sacris? Respondetur, eam incæpisse ab initio Ecclesiæ, ac tempore Apostolorum, & quamvis in tertio sæculo, in aliquibus Provinciis, ex acerbitate temporum, ex malitiis hominum, & ex

incuria Antistitum, fuerit intermissa: iterum tamen instaurata, & renovata fuit tum per Concilia, tum per Summos Pontifices, prout ex sequentibus decretis, canonibus, ac præceptis eorundem, per ordinem temporum collectis, facile est cognoscere; exceptis Græcis, qui, si uxorati assumantur ad Ordines Sacros, ab usum antiquorum temporum retinentes, ab uxoribus non abstinere, ut in cap. ult. dist. 31. Igitur

Primò: Apostolorum tempore, & Ecclesiæ initio, qui Ordines Sacros accipiebant, Matrimonium contrahere amplius non poterant, & si ante ordinationem Uxores habuissent, ab eorum usu abstinere obligabantur, ut ex Apostolorum can. 25. ita dicente: *Ex his, qui non ducta Uxore ad Clerum promoti sunt, jubemus, si velint uxorem ducere, Lectores, & Cantores solos.* Ergo qui in Sacris erant, non poterant Uxorem ducere, sic verantibus, ac prohibentibus Apostolis. Hinc Paulus ad Titum cap. 1. ait: *Oportet Episcopum continentem esse:* ubi S. Hieronymus exponit, *Nempe ab Uxoris etiam amplexibus.*

Secundò: Anno 99. Clemens Papa Primus in Epistola I. in qua protestatur, quòd omnia, quæ ibi refert, acceperit à S. Petro, inter alia hæc habet: *Ad Domini autem ministeria tales eligantur, qui ante ordinationem suam conjuges suas noverint; quòd si post ordinationem suam, Ministro Altaris contigerit proprium invadere cubile Uxoris, Sacrarii non intret limina, nec Sacrificii portitor fiat.* Igitur etiam usus Uxorum, quæ ductæ erant ante ordinationem, interdictus fuerat per Apostolos Ministris Sacris.

Tertiò: Concordat aliud Apostolorum Decretum prohibens Ministris Sacris Uxores ducere, quod legitur in Lib. 6. Constit. Apostol. cap. 17. sic dicens: *Episcopum, & Presbyterum, ac Diaconum ordinari præcipimus, qui sint Monogami, &c. Post ordinationem tamen, si Uxores non habent præcipimus, ut non liceat amplius ducere.* En prohibita apparent nuptiæ post susceptionem Ordinis.

nis Sacri : At non sequitur , quod esset licitus usus uxorum ante ordinationem susceptarum ; siquidem ab ipso Ministri Ecclesiæ sacris initiati omnino abstinere ; & erant obligati abstinere ; ut testatur.

Quartò : Anno 226. Origenes Hom. 13. in Numer. his verbis : *Illus solus est offerre Deo Sacrificium, qui se indefecti, & perpetue devoverit castitati.* Et hoc idem confirmatur.

Quintò : Anno 255. ex Decreto Lucii Papæ, quod legitur in cap. Ministri, 26. dist. 81. ita præcipiente : *Si verò post ordinationem suam Ministros contigerit propriæ Uxoris invadere cubile, Sacrarum non intrent limina, neque Sacrarum portitores fiant, neque Altare contingant, neque ab offerentibus holocausti oblationem suscipiant* (hic loquitur, & intelligit de Subdiaconis, quorum officium erat recipere oblationes in Missa, ut ostendimus supra Decif. XXIV. n. 10.) *neque ad Dominici Corporis portionem accedant*, ea ratione, quia revertens Minister ordinatus in sacris ad usum Uxoris, violabat votum continentiae, ac castitatis in ordinatione emissum, & habebatur tanquam excommunicatus. Porro, quia Constitutiones, ac Decreta hucusque scripta non videbantur expressè locuta circa hanc obligationem etiam de Subdiaconis, idè.

Sextò : Anno 305. emanavit novum Decretum in Concilio Illiberitano, seu 28. (ut alio nomine vocatur) Eliberino, (Illiberis erat Civitas in Hispania, septimo lapide ab Urbe Granatensi distans, teste Plinio lib. 3. cap. 3.) in quo Concilio can. 33. sic fuit definitum : *Placuit in totum prohiberi Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, & Subdiaconibus postis in ministerio, abstinere se à conjugibus, & non generare filios : quicunque verò fecerit, ab honore Clericatus exterminetur.* Et ex hoc textu apparet, errorem continere computum, 29. quod fecit Morinus, quando dixit, de Sacram. Ord. part. 3. Exercit. 12. cap. 5. num. 8. quod post sexcentos à Nativitate Christi annos celibatus per universum

Occidentem Subdiaconatus erat lege perpetua conjunctus, quandoquidem ab initio Ecclesiæ etiam Subdiaconi comprehensi erant in hac lege, & in hoc Concilio Illiberitano statim post tercentos annos à Nativitate Christi expressè denominati leguntur. Est tamen verum, quod paulo post in Ecclesia Orientali ab aliquibus Diaconis continentia sacra cœpit deturpari ; unde.

Septimò : Anno 314. in Concilio Ancyranò (Ancyra est Urbs principalis in Galatia, nunc sub ditione Turcarum) emanavit hoc Decretum in can. 10. quod legitur etiam in cap. Diaconi, 30. dist. 18. *Diaconi quicunque, cum ordinantur, si in ipsa ordinatione protestati sunt dicentes, velle se habere uxores, nec posse se continere, hi postea, si ad nuptias venerint, maneat in ministerio, propterea, quod his Episcopus licentiam dederit. Quicunque sanè tacuerunt, & susceperunt manus impositionem, professi continentiam, si postea ad nuptias venerint, à ministerio cessare debebunt.* Porro hoc Decretum intelligendum venit de Diaconis ordinatis per vim, & metum, ac penitus invitis ; alioquin nullius roboris esset censendum ; resistentibus Apostolicis Constitutionibus in universali Ecclesia per annos tercentos observatis, ut notat Cabafutius in Notitia Eccles. Concilior. Saeculo IV. ad d. Concil. Ancyran. num. 5. quo tamen non obstante in Ecclesia Occidentali servata fuit lex continentiae à Ministris Sacris ; ut patet.

Octavò : Anno 320. ex Concilio Arelatensi II. can. 2. posito in cap. 6. dist. 28. his verbis : *Assumit aliquem ad Sacerdotium in conjugii vinculo constitutum non oportet, nisi fuerit promissa conversio*, idè castitas, & continentia. Patet etiam eodem Anno 320. in Concilio Romano sub S. Sylvestro Papa, in quo cap. 8. præceptum fuit *Nullum Subdiaconorum ad Nuptias transire ; & multò minus eos, qui in Diaconatus Ordine superiori essent constituti.* Fuit autem confirmata hæc lex.

Nonò : Anno 325. in magna Synodo

do Nicæna I. nam (firmatis articulis fidei contra hæreticos Arianos) quò ad disciplinam Ecclesiasticam in cap. 3. *Interdixit per omnia Sancta Synodus non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, vel alicui omnino, qui in Clero est, licere subintroducendam habere mulierem, nisi fortè aut Matrem, aut Sororem, aut Amitam, aut etiam eas idoneas personas, quæ fugiant suspiciones; qui quidem textus relatus à Gratiano in cap. 16. d. fl. 32. comprobatur, quanta tunc esset sollicitudo Prælatorum in custodienda continentia, ac castitate in personis Sacrum Ordinem adeptis; dum iisdem prohiberent familiaritatem omnium mulierum præter matrem, amitam, ac sororem. Et quoniam in cap. Nicæna Synodus, dist. 31. narratur eamdem, (perorante, ac suadente Paphnutio Confessore, ut permitteretur Ministris Sacris usus Uxorum,) ab ipsarum prohibitione superesse, & quod nihil ex hac parte sancti-
32 vit; sed hoc in uniuscujusque voluntate, non in necessitate dimisit: non lateat studiosum Lectorem, narrationem illam esse confictam, & fabulosam, ut demonstrat Gerunda de Episcop. Ratione lib. 3. disp. 5. cap. 3. n. 24. Cabasutius d. Sæcul. IV. ad d. Nicæni Conc. Can. 3. num. 8. Layman lib. 5. tract. 9. de Sacram. Ord. cap. 11. n. 8. & P. Macedo de Clavib. Petri lib. 4. cap. 7. col. 4. Vers. Quod autem obijciunt hæretici. Etenim ita dicendum esse apparet, cum*

Decimò: Anno 326. Eusebius Episcopus Cæsariensis, qui in eadem magna Nicæna Synodo intervenerat, scripta reliquit hæc verba in Lib. 1. De Evangelica demonstrat. cap. 9. Veruntamen eos,
34 qui Sacriati sunt, atque in Dei cultu, & ministerii occupati, continere se deinceps ab uxoris commercio docet. Et paulò post: Ceterum Sacratis viris, & circa Dei cultum vacantibus abstinere de reliquo, & continere se convenit à nuptiali consuetudine. Hæc eadem verba græcè, ac latinè transcribit Cabasutius ad d. Concilii Nicæni can. 3. n. 5. Quapropter sicut in tribus transactis sæculis Ordines Sacros habentes coebant casti-

tatem; ita ab omnibus eadem servabatur in sæculo quarto; juxta testimonium S. Epiphani tunc viventis; ipse enim

Undecimò: Anno 370. ad finem operis contra hæreses, ita scribit: Sanctum Sacerdotium ex Virginibus ut plurimum aut ex solitariis, aut sibi ad ministerium non suffecerint, ex his constituitur, qui propriis ab uxoribus se continent. Et si quis ab initio continens fuerit, aut viduus, habere potest locum Episcopi, Presbyteri, Diaconi, aut Subdiaconi. Hæc apud Cabasutium ad d. can. 3. num. 7. Alias ejusdem Sancti expressas attestaciones de cultu continentiae apud Episcopos, Presbyteros, Diaconos, ac Subdiaconos illius sæculi transcribit Emin. Card. de Lauræa disp. 9. de Sacram. Ord. num. 218. 219. 235. & 239. quibus adlupulatur factum S. Basilii Magni ejusdem temporis, (relatum in ejus Epist. 198.) in qua graviter objurgat Paregorium Presbyterum septuagenarium, qui mulierem, etsi non suspectam, intra suas ædes ad ministerium habebat, eumque ab Ordine suspendit tanquam Nicæni decreti transgressorem. Hinc

Duodecimò: Anno 385. Syricus Papa Epist. 1. cum præmississet, Christum Dominum castissimum sponsum velle Ecclesiam suam continentie splendore radiare, subdit: Nos omnes Sacerdotes, atque Levitæ insolubili lege constringimur, ut à die ordinationis nostræ sobrietati, ac pudicitie, & corda nostra mancipemus, & corpora. Et concorditer Concilium Carthaginense II. quod eodem Anno 385. reperitur celebratum, in attestationem ejusdem inviolatæ Ministrorum Sacrorum castitatis can. 2. hæc habuit: Placuit, & concedet Sacrosanctos Antistes, & Dei Sacerdotes, nec non & Levitæ, vel qui Sacramentis divinis inserviunt, continentes esse in omnibus, quo possint simpliciter, quod à Deo postulant impetrare, & ut Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus. Ab universis Episcopis dictum est: Omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & qui Sacramenta contrectant, pudicitie custodes

flodes etiam se ab uxoribus contineant. Habetur etiam in cap. Cum in præterito dist. 84. in quo duo sunt observari digna, quòd scilicet hæc obligatio incipit ab Apostolis, & eam servavit antiquitas, & quòd in illis verbis, qui Sacramentis divinis inserviunt; & in illis, qui Sacramenta contrectant, Subdiaconi intelliguntur.

Decimotertiò: Anno 390. corroborat hanc veritatem Sanctus Hieronymus, qui tunc vivebat, vitæque suæ pœnitenti, ac scriptis egregiis Ecclesiam illustrabat; in Epistola enim 53. ad Riparium num. 8. 37 scilicet: In Oriente, & Aegypto non esse licitum Clericis uti uxoribus; sed continere debere. Et in lib. 1. contra Jovinian. hæc habet: Si Laicus, & quicumque fidelis orare non potest, nisi careat officio conjugali, ut ait Apostolus 1. Cor. 7. Sacerdoti, cui semper pro populo offerenda sunt, semper orandum est; igitur semper matrimonio cendum. Et in libro adversus Vigilantium subdit: Quid facient Orientis Ecclesiæ? Quid Aegypti, & Sedis Apostolicæ? Quæ aut Virgines Clericos accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint, mariti esse desistunt? En igitur per quatuor sæcula fidelitas Ministrorum sacrorum in observatione pudicitiae, castitatis, atque continentiae. Confirmatur quoque

Decimoquartò: Anno 398. testimonio S. Joannis Chrysostomi, scribentis eo tempore, ac versantis inter Græcos, qui Homil. de Patientia Job, ait: Sic dicit Apostolus: Unius Uxoris virum; non ea ratione, ut id nunc ab Ecclesia observetur: oportet enim prorsus castitate Sacerdotem ornatum esse. Inviolata autem custodiebatur hæc obligatio castitatis in habentibus Ordines Sacros etiam in principio, ac medietate quinti sæculi ex attestatione Innocentii Papæ I. qui

Decimoquintò: Anno 402. Epist. 9. ad Victoric. ait: Quod dignum, & pudicum, & honestum est, tenere Ecclesia omnino debet, ut Sacerdotes, & Levitæ cum Uxoribus suis non coeant, & S. Leonis Papæ, qui, Anno 440. cum ipse federet in Vaticano, sic locutus est

de illa, Epist. 82. ad Anastas. (& extat in cap. 1. dist. 32.) videlicet: Omnium Sacerdotum tam excellens est electio, ut hæc, quæ in aliis membris Ecclesiæ vacant à culpa, in illis tamen habeantur illicita, Nam cum extra Clericorum Ordinem constitutis, nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum; ad exhibendam tamen perfectæ continentiae puritatem, nec Subdiaconis quidem connubium carnale conceditur; ut & qui habent, sint tanquam non habentes; & qui non habent, permaneant singulares: Quòd si in hoc ordine, qui quartus est à capite, dignum est custodiri, quantò magis in primo, vel in secundo, tertioque servandum est; ne aut Levitico ministerio, aut Presbyterali honore, aut Episcopali excellentia quisquam idoneus æstimetur, qui se à voluptate uxoria necdum frænasse detegitur. Successivè

Decimosexto: Anno 461. in Concilio Turonico Primò cap. 1. innovata fuit hujus obligationis memoria omnibus Ministris Sacris, præmissa ejusdem relevantia, sub his propriis verbis: Si enim universis fidelibus secundum Apostolicam doctrinam, castitas custodienda indicitur, ut qui habent Uxores, ita sint quasi non habentes: quantò magis Sacerdotes Dei, ac Levitæ divino mancipati Altari, se custodire debent, ut non solum cordis, verum etiam corporis puritatem servantes, pro plebe supplicaturi, preces eorum ad divinum mereantur introire auditum! Hoc idem

Decimoseptimò: Anno 506. confirmatum videmus in Concilio Agathensi tunc celebrato, in quo cap. 16. & 17. (prout etiam legitur in cap. Episcopus dist. 77.) ita fuit dispositum: Sane si conjugati juvenes consenserint ordinari, etiam Uxorum voluntas ita requirenda est, ut sequestrato mansionis cubiculo, religione promissa, posteaquàm pariter conversi fuerint, ordinentur. Concordat de observantia continentiae, ac castitatis apud Sacris Ordinibus insignitos, Concilium Turonense II. Siquidem per ipsum,

Decimo octavo: Anno 570. ita in can. 20.

can. 20. fuit decretum: *Si inventus fuerit Presbyter cum sua Presbyteria, aut*
 42 *Diaconus cum sua Diaconissa, aut Subdiaconus cum Subdiaconissa* (sic nominabantur Uxores ordinatorum, prout nunc dicuntur Ducissæ, & Marchionissæ Uxores Ducum, aut Marchionum) *annum integrum excommunicatus habeatur, & depositus ab omni officio Clericali inter Laicos se obsecrare cognoscat. Necnon*

Decimonono: Anno 581. Concilium Marisconense I. tunc celebratum, cuius *can. 11. de Clericis Sacris loquens, dicit: Quisquis ille est, divino munere benedictione percepta, uxoris prius sue frater illico efficiatur ex conjuge. Erat namque constans tota Ecclesia Occidentalis in custodienda Ministrorum Sacrorum castitate; adeo ut si uxorati Ordines Sacros suscepissent, ab uxoribus in perpetuum abstinerent; si cælibes, conjugia contrahere non possent. Facit exemplum, quod hoc tempore vivebat, narratum à sancto Gregorio Papa lib. 4. Dialog. cap. 11. his verbis: Hic ex tempore ordinationis sue Presbyteram suam ut sororem diligens, sed quasi hostem cavens, ad se propius accedere nunquam sinebat. Sequitur deinde narrare, qualiter factus senex Ursicinus esset, ægro-
 44 *tansque vix extremos spiritus traheret; & ipsa ejus Presbyteria incerta si expirasset, aurem naribus ejus admovit; tunc ille recollectis viribus in has erupit voces: Discede mulier, adhuc igniculus est, amove paleam.**

Non est autem ignorandum, quod hoc tempore in Sicilia invaluerat abusus, ut
 45 *uxorati ordinarentur Subdiaconi, qui postea ab uxoribus recusabant abstinere, eò quia se, dicebant, nullam promississe continentiam; quare Summus Pontifex Pelagius II. iisdem prohibuit earumdem usum Uxoribus; at ipso defuncto sanctus Gregorius Papa ad Sedem Apostolicam evectus.*

Anno 590. mitius procedendo, (ut habetur in *cap. Ante triennium. dist. 31.*) permisit Subdiaconis illis cum uxoribus

stare; sed deinceps præcepit omnibus Episcopis, ut nullum Subdiaconum facere præsumerent, nisi qui se videturum castè promiserit: subdens: *Quia nullus debet ad ministerium Altaris accedere, nisi cujus castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata; sicque restituit S. Gregorius, & in viridi observantia reposuit continentiam, & castitatem, quam semper coluerant Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, ac Episcopi in Ecclesia Latina ex Apostolorum constitutione, ut advertit etiam Glossa in cit. cap. Ante triennium, in princ. Cæterum in septimo sæculo tentarunt in Hispania nonnulli Subdiaconi abusum Sicilia jam extinctum suscitare; quibus statim se opposuit Concilium Toletanum VIII. quod quidem*

Anno 655. convocatum in *can. 4. 5. 6. & 7. repressit Ecclesiasticorum incontinentiam; & in can. 7. ita de Subdiaconis loquitur: Relatum est nobis, quosdam Subdiaconos, postquam ad sacri*
 47 *hujus ordinis pervenerint gradum, non solum carnis immunditia sordidari, cum scriptum sit; Mundamini qui fertis vasa Domini: sed etiam (quod dictu quoque nefas est) novis uxoribus copulari. Subindè quancunque mulierum familiaritatem iisdem auferri præcipit, concludens: Quod si hoc vulnere deinceps fuerint sauciati, mox erunt sub penitentiae oneribus usque ad extremum vitæ Monasteriis relegandi. At mirabile est quod sequitur decretum sextæ Ecumenicæ Synodi, Trullanæ vocatæ (tanquam habitæ Constantinopoli in Secretario Palatii Regii, quod Trullum vocabant.) Hæc*

Anno 680. legitimè convocata, præfidentibus Legatis Agathonis Romani Pontificis, post firmatos articulos fidei contra hæreticos illius temporis; quo ad Ecclesiasticam disciplinam communendam in *can. 6. ita sancivit: Quoniam in*
 48 *Apostolicis canonibus dictum est, eorum qui non ducta uxore in Clerum promoventur, solos Lectores, & Cantores uxorem posse ducere: & Nos hoc servantes decernimus, ut deinceps nulli pe-*

nitus Hypodiacono, vel Diacono, vel Presbytero post sui ordinationem Matrimonium contrahere liceat. Si quis autem hoc facere ausus fuerit, deponatur. Refertur, etsi strictis verbis, in cap. Si quis eorum dist. 22. & ex eo constat, prohibitas nuptias Ministris Sacris, ac quarum nuptiarum, ante ordinationem contractarum, usus prohibitus erat in cap. Subdiaconis. Placuit. Eos, qui. cap. Erubescant. & cap. Placuit. ead. dist. 32. Sed ecce excidium castitatis in Subdiaconis, Diaconis, ac Presbyteris Græcis ex sequenti Pseudosynodo Trullana, Quinisexta nuncupata, promanans: Nam

49 Anno 692. habitus est Constantinopoli Præfulum Orientalium conventus in Trullo Imperialis Palatii, Secretario supernè fornicato, qui duos supra centum Canones condiderunt. Vocarunt hunc conventum Synodum Quinisextam, ut ei conciliarent auctoritatem Quintæ, ac Sextæ Synodorum; in quibus de articulis fidei tantummodo actum; alios pro disciplina tunc non extensos hæc compleret, ut disserit Eminent. Card. Baronius, atque Spondanus ad hunc Annum 692. & Cabasutius in Notitia Eccles. Sæculo VII. ad eundem Annum pag. 297. Igitur hoc Conciliabulum, cum prius in can. 12. statuisset, conjugatos ad Episcopatus ordinem assumptos, non posse amplius cum Uxoribus coire, quod servant Græci usque in præsentem diem, postea in can. 13. aliis Ministris Sacris ad libidinem relaxavit habenas, ita decernens: Quoniam à Romana Ecclesia pro canone traditum esse cognovimus, ut Diaconi, vel Presbyteri, qui digni, qui ordinentur, existimandi sunt, profiteantur, se non amplius suis uxoribus jungendos, Nos antiquum Canonem Apostolicæ perfectionis, ordinisque servantes, hominum, qui sunt in sacris, conjugia deinceps ex hoc temporis momento firma, & stabilia esse volumus, nequaquam eorum cum uxoribus conjunctionem dissolventes, vel eos, mutua, tempore convenienti, consuetudine privantes. Quamobrem si quis dignus inventus fuerit, qui Hypodiaconus, vel

Diaconus, vel Presbyter ordinetur, is ad talem gradum assumpt nequaquam prohibeatur, si cum legitima Uxore cohabitet. Sed neque Ordinationis tempore ab eo postuletur, ut profiteatur se à legitima cum uxore consuetudine abstinenturum; ne ex eo à Deo constitutas, & sua præsentia benedictas Nuptias, injuria afficere cogamur; Evangelica voce exclamante, Quæ Deus conjunxit, homo non separet; & Apostolo docente, Honorabiles Nuptias, & Thorum immaculatum; & Alligatus es Uxori? ne quære solutionem. Scimus autem, sicut & qui Carthagine convenerunt, & Ministrorum gravitatis, honestatisque curam gerentes dixerunt, ut Subdiaconi, qui sacra Mysteria contrahant, & Diaconi, & Presbyteri propriis terminis à consortibus abstineant: ut & quod per Apostolos traditum est, & ab ipsa usque antiquitate servatum, Nos quoque similiter servemus, tempus in omni re scientes, & maxime in jejuniis, & oratione. Oportet enim eos, qui divino Altari assident, in sanctorum tractandorum tempore esse omnino continentes, ut possint id, quod à Deo impliciter petunt, obtinere. Si quis ergo præter Apostolicos canones incitatus sit aliquem eorum, qui sunt in sacris, Presbyterorum, inquam, vel Diaconorum, vel Hypodiaconorum conjunctione cum legitima Uxore, & consuetudine privare, deponatur. Similiter & si quis Presbyter, vel Diaconus suam uxorem, pietatis prætextu, ejecerit, segregetur; & si perseveret, deponatur. Hucusque Quinisextæ Synodi Decretum ex tom. 3. Concilior. pag. mihi 395. & 396. transscriptum; quod Gratianus posuit (pluribus tamen concisis verbis) in cap. Quoniam dist. 31.

Circa ipsum autem plura sunt notanda, & mandanda memoriæ. Primum. quod hæc Synodus non fuit Œcumenica, sed Pseudosynodus; nam absque licentia Romani Pontificis convocata, & 50 ejus Legatis non præsentibus, ex quorum præsentia defectu, hujusmodi conventus pluries declarati fuerunt Concilia-

ciliabula, Erratica Concilia, ac nullius auctoritatis, ut demonstrat Eminentiss. Card. Baronius, & Spondanus *ad hunc Annum* 692. & exempla adducens Cabasutius *d. pag. 297. Secundum*, quod prædicti Canones à Sergio Papa tunc 51 vivente rejecti, atque damnati fuere, etsi Justinianus Orientalis Imperator graviter infletisset pro eorum confirmatione; quam nec potuit obtinere à Joanne Septimo, ac Constantino Romanis Pontificibus. Sergii Successoribus. *Tertium*, quod eisdem Quinisextæ Synodi Canones recipere noluerunt Patriarchæ Orientales Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus, tum quia eos adversantes Apostolicis decretis, & universalis Ecclesiæ cognoverunt; tum etiam quia ipsi nec per se, nec per suos Legatos ejusmodi Conciliabulo interfuerunt, ut Spondanus, & Cabasutius *loc. supra cit.* probant. *Quartum*, quod falsò obijciunt Ecclesiæ Romanæ, eam contra Evangelium solvere nuptias ante Ordinationem à Ministris sacris contractas, non enim eas solvit quo ad vinculum; sed quo ad usum juxta præceptum Apostolorum, & doctrinam Catholicam per septingentos, circiter annos in universa Ecclesia de cælibatu prædictorum receptam, & custoditam; ac à Sanctis Patribus Græcis eximie commendatam. *Quintum*, non posse desumi, eosdem Canones fuisse approbatos à Gregorio II. & ab Hadriano Papa, qui citarunt ex eis *Canonem* 83. loquentem de Sacris imaginibus; id enim fecerunt ad magis convincendos Græcos Iconoclastas, & ut eosdem suis ipsorum gladiis jugularent. *Sextum*, (& sunt verba ipsius Spondani *ad d. Ann. 692. num. 5.*) *Cum tanta procacità, inter alia mala, Græci confregerint jugum à Patribus custoditum* 52 Ecclesiæ cælibatus, *idem & in reliquis sunt in deterius æquè prolapsi; ut vix breviter post hæc sit reperire interstitia temporum, quibus vel Hæresi, vel Schismate, non fuerint ab Ecclesia Catholica, & Orthodoxa divisi; quousque tandem, in ultionem scelerum, à Deo vindice, post longam patientiam, meruerunt*

Virga furoris Assur. conteri. Hanc eandem Ministrorum Sacrorum castitatis destructionem à Græcis factam, contra Decreta Ecclesiæ Universalis per Annos 692. ubique servata narrat etiam Episcopus Sarnellius *tom. 2. Epist. 37.* ubi de aliis Græcorum erroribus. *Septimum*, quod nihilominus Ecclesia Romana tolerandam duxit hanc Orientalis Ecclesiæ Clericalis cælibatus violationem *cap. Cum Olim. De Clericis conjug.* Illum tamen constanter servavit, & servatum esse voluit apud Ministros sacros Latinos juxta decreta Pontificia, ac Conciliaria relata in *cap. Lex continentia. cap. Omnino dist. 31. cap. Eos, qui cap. Placuit. & cap. Seriatim. dist. 32.* pro quorum majori executione.

Anno 845. in Concilio Meldensi sub Sergio II. Papa *can. 26.* innovata fuit omnibus Clericis sacris, ac ipsis Episcopis prohibitio cohabitandi cum mulieribus sub his verbis: *Quia si secundum leges canonicas in mansiones Clericorum introitus seminarum prohibentur, quanto magis domus Episcopi ab hujusmodi in habitatione, & conversatione, etiam à legitimo connubio conjugatorum debet immunis esse, & aliena?* In hac eadem conformitate.

Anno 1049. Leo Papa IX. respondens Epistolæ Nicetæ Abbatis, (pro ut habetur in *cap. Omnino dist. 31.*) sic scribit: *Omnino confitemur, non licere Episcopo, Presbytero, Diacono, & Subdiacono propriam uxorem causa religionis abjicere à cura sua, scilicet ut ei videtur, & vestitum largiatur, non ut cum illa ex more carnaliter jaceat.* Et quoniam uxorati, qui petebant se ordinari etiam in Sacris, devotionis prætextu, causam violandi cælibatus Clericalis præbebant:

Anno 1063. in Concilio Lateran. 3. ab Alexandro III. convocato, statutum fuit, ut uxorati Clerici nec beneficia, nec immunitatem Ecclesiasticam haberent; neque ad Sacros Ordines promoverentur, nisi voverent castitatem; & hoc idem rescriptis idem Pontifex, prout legitur in *cap. 2. de Clericis Conjugat.* sub his

55 verbis: *Provideas attentius, ne deinceps Clericus conjugatus ad Ecclesiasticabeneficia, vel Sacros Ordines, aut administrationes Ecclesiasticas admittatur, nisi forte castitatem voveret perpetuam, & qui unicam, & virginem habuisset uxorem.* Sed quoniam multi uxorati, ut ordinarentur in Sacris, vovebant continentiam perpetuam, & eorum Uxores reclamabant, decrevit ipse Pontifex Alex. III. ut Nullus conjugatorum sit ad Sacros Ordines promovendus, nisi ab Uxore continentiam proficiente fuerit absolutus. Ita in cap. *Conjugatus. 5. De Convers. conjugat.* de quo latè differit Fagnanus in cap. *Majores à num. 95. & seqq. de Baptismo.* Et exinde.

Anno 1294. Bonifacius VIII. declaravit Ordinem Sacrum habere sibi annexum Votum solemne castitatis non solum impediens Matrimonium contrahendum, sed etiam dirimens contrahendum, ut legitur in cap. 1. *De Voto, & Voti redempt.* in his verbis: *Præsents declarandum duximus oraculo Sanctionis, illud solum Votum debere dici solemne, quantum ad post contractum Matrimonium dirimendum, quod solemnizatum fuerit per susceptionem Sacri Ordinis, aut per Professionem expressam, vel tacitam factam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis.*

Igitur à tempore Bonifacii VIII. usque in præsens non fuit ampliùs necessitas disputandi de obligatione, quæ Clericis Sacris incumbit, servandi continentiam; sed coercendi prævaricantes ex humana fragilitate, ut in titulis Decretalium, Libri sexti Clementinarum, ac Extravagantium *De Vita, & Honestate Clericorum;* donec è latebris Germaniæ, ne dicam Averni, Sæculo decimo sexto incepto, impudentissimis Hæresiarchis Luthero, Calvino, Brenzio, Petro Martyre, Melancthone, Carolstadio, & aliis erumpentibus, ab his omnibus impugnata scriptis, & attrita factis fuit castitas Ministrorum Ecclesiæ sacrorum, ut refert Salesles *de 5. Inquisitione lib. 3. cap. 18. per tot. Pater Macedo. De Clavib. Petri lib. 4. cap.*

7. (ubi notat, quòd Lutherus cùm duxisset in Uxorem Catharinam Boram Monialem, eam salacissimis discipulis suis osculanda dedit, ut impudica illa oscula sigilla essent robur asserentia impudicissimæ suæ opinioni, & actioni.) & Gonzalez tom. 3. in Comment. ad cap. *Si quis Clericorum. De Clericis conjugatis num. 2. & 3.* addens ibidem, quòd Andreas Carolstadius Archidiaconus Witembergi in Saxia intimus, sed pejor Luthero, primus omnium prædictorum hæresiarcharum publicè Matrimonium inivit, in cujus laudem Lutherani, nondum abrogata Missa, hanc in ea recitabant orationem: *Deus, qui post longam Sacerdotum cecitatem, beatum Andræam Carolstadium ea gratia donare dignatus es, ut primus, nulla habita Papistici juris ratione, Uxorem ducere ausus fuerit: da quæsumus, ut omnes Sacerdotes, hujus vestigia sequentes, ad legitimum consortium thori convertantur.* Oh diabolica impietas! Oh cæcitas deplorabilis! impugnare, & atterere Cælibatum Ecclesiasticorum, quem per quindecim integra sæcula Sanctissimæ Synodi propugnarunt; & doctissimi Viri in universa Ecclesia coluerunt. Sed de Carolstadio subdit Salesles *d. cap. 18. num. 302.* quòd ejus vita, inito Matrimonio, fuit miserabilis; eum enim, ut viveret, oportuit agricolam agere; mors verò infelicitissima, horrendissima, pessima: viso enim spectro terribili, ab eodem post triduum moriens raptus fuit. Contra Clericos incontinentes præscriptæ sunt pœnæ à Concilio Tridentino sess. 25. *de Reform. cap. 14.* de cujus intellectu videndus Barbofa *ibid. in Collect. DD. & Thesaurus de Pœnis part. 2. V. Concubinatus cap. 1.*

Quòd ad Tertium: Disputant Theologi, an hæc obligatio castitatis, ad quam Ministri Sacri tenentur, insurgat ex Voto, quod ipsi faciunt, dum Sacros Ordines sumunt? seu ex Præcepto, quod eisdem Ordinibus sacris Ecclesia adjecit? Tres sunt opiniones.

Prima tenet, eam insurgere ex Voto ex sequentibus fundamentis. Primò
Ex cap.

62 *Ex cap. 1. dist. 31. ubi S. Gregorius Magnus ait: A præfenti die Episcopis omnibus dicatur, ut nullum Subdiaconum facere præsumant, nisi qui se vidurum casu promiserit. Sed promissio facit Votum. Secundò Ex cap. Unico. De Voto in 6 in quo Bonifacius VIII. declarat, Matrimonium dirimi Voto solemnè, quod fit in susceptione Ordinis Sacri. Ergo ex Voto. Tertiò: Si non esset ex Voto, Minister Sacer peccando contra castitatem non committeret Sacrilegium. Sed sic est, quòd Sacrilegium committit, & in confessione tenetur hanc circumstantiam exprimere, ut notavimus supra sub num. 1. Ergo est ex Voto. Quartò: Si non esset ex Voto, Papa posset dispensare absque ulla causa cum ordinato in Sacris, ut contraheret Matrimonium. Sed sic est, quòd semper requirit justam causam, ut diximus supra n. 75. Ergo hæc obligatio est ex Voto; prout ita docet S. Thomas 2. 2. q. 88. art. 1. Sanchez de Matr. lib. 7. disp. 27. n. 10. Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. d. disp. 9. num. 249.*

63 *Secunda opinio astruit, eam esse ex Præcepto Ecclesiæ. Primò: Quia circumcui sunt vitandi. Sed Ecclesia potest de per se obligare Ministros Sacros ad castitatem. Ad quid ergo præcipere iisdem, ut eamdem voveant? Secundò: Si esset ex Voto, illud explicitè emitteretur in suscipiendis Sacris Ordinibus. Sed sic est, quòd neque Subdiaconi, neque Diaconi, aut Presbyteri faciunt explicitè hoc votum. Ergo obligatio castitatis non est ex Voto, sed ex Præcepto. Tertiò: Si esset ex voto, hoc contingeret fieri in multis contra eorum voluntatem. Sed id esse non potest, cum Votum sit voluntaria, ac deliberata promissio Deo facta. Ergo. Quartò: Quia si ex voto esset, plures non essent obligati, illi scilicet, qui illud nollent facere. Igitur dicendum est, omnes Ministros Sacros obligari ad castitatem ex solo Ecclesiæ Præcepto. Ita tenent Valentia disp. 9. q. 5. punct. 5. §. 1. Aversa de Ord. q. 4. sect. 7. §. præferendus, qui alios DD. allegat.*

Tertia Opinio est, quòd hæc obligatio æquè nascatur tam ex Voto ordinatorum in Sacris, quàm ex Præcepto Ecclesiæ: ex Voto, quod quilibet facit, & tenetur facere assumendo Ordinem Sacrum, cum ita statutum sit ab Ecclesia, ut volentes ordinari in Sacris promittant castè vivere, prout est textus in prima opinione relatus. Nec obstat, quòd nemo explicitè hoc votum faciat; quia si verbis, & ore non facit, illud emitit facto; scilicet suscipiendo Ordinem. Nec dici potest, quòd plures voveant inviti, & contra suam liberam voluntatem; siquidem cum quisque sciat Ordini Sacro annexam esse hanc obligationem vovendi castitatem, statim hac illum vult suscipere, & suscipit, voluntariè censetur vovere. Quòd si daretur aliquis ignorans hanc obligationem vovendi; vel qui intra se diceret, nolo vovere, nec me obligare ad Castitatem, adhuc esset obligatus ad illam ex Præcepto Ecclesiæ, & absolvi non posset in foro conscientiæ, nisi admonitus de obligatione vovendi, voveret; cum eligendo statum Clericalem in Sacris, tenetur etiam ad emitendum votum castitatis. De Præcepto autem Ecclesiæ constat ob plurimos canones hanc obligationem continentiam in Ministris Sacris præcipientes, & potissimum in cap. 1. & seqq. dist. 31. Item cap. 1. cap. Si quis eorum dist. 32. Concil. Eliberitanum, de quo supra Anno 305. Nicænum Anno 325. Toletanum VIII. Anno 655. & Trullanum Anno 680. & in tit. De Vita, & Honestate Clericorum in Decretalibus in Libro VI. in Clementinis, & in Extravagantibus. Hanc opinionem amplexi sunt Hurtadus, Perez de Matrim. Rebellius, & alii apud Gobatum tract. 8. num. 755. ac etiam novissimè Diana in Opere Coordinato tom. 3. tract. 1. resol. 77. quæ in Veteri est part. 8. tract. 1. resol. 72. cui adhæret Cotonius libr. 5. controuv. 1. num. 297.

Tandem Corollarii loco, notandum est tribus in casibus Ordinatos in Sacris non esse obligatos servare castitatem. Primus est, si ordinatio esset invalida.
ex de-

ex defectu materiæ, nam Votum castitatis est accessorium ad ordinationem; unde si hæc sit invalida, neque Votum valet, Salmanticenses, *de Sacram. Ord. d. tract. 8. cap. 6. n. 41.* qui secus dicendum advertunt in professione invalida Regularium; hi enim cum verè voverint castitatem, tenentur ad illam, sed ex vi simplicis Voti. *cap. Quidam, & cap. Placet, de Convers. Conjugator.* Secundus casus est, si ordinetur Puer ante usum rationis, nam ordinatio est quidem valida, etsi illicita; tamen ordinatus, nisi illa ratificet in annis pubertatis, non est obligatus servare Castitatem. Salmanticenses, alios allegantes DD. *dict. tract. 8. cap. 6. num. 42. & 43.* Tertius casus est, si quis ordinetur per vim, & metum gravem cadentem in constantem Virum, & in hoc casu, si expressè protestetur, se nolle ordinari, certum est, invalidam fore ordinationem, & nullam adesse obligationem castitatis. At si consentiat in Ordines, etsi gravissima violentia adductus; discordes sunt DD. circa obligationem castitatis; alii enim negant, alii affirmant, ut videre est apud eosdem Salmanticenses, qui pro utraque parte rationes adducunt, & examinant *d. tract. 8. cap. 6. à num. 45. & seqq.* ac DD. citant, quibus ego addo Decisionem Rotæ Magistralem *part. 6. recent. decif. 40. à Studiofis* videndam.

DECISIO XXVIII.

ARGUMENTUM.

Ne Clerici Sæculares in Sacris cogantur cum dedecore Ordinis mendicare, ordinari non debent ex Jure Canonico antiquo, medio, ac novissimo, nisi habeant, unde honestè vivere possint. Contrarium effutierunt Marsilius Paduanus, Ioannes Wicleff Anglus, & Martinus Lutherus Hæresiarchæ ab Ecclesia damnati. Explicantur

tres Tituli pro initiandis Clericis. Ordinibus Sacris, scilicet Beneficium, Pensio, ac Patrimonium; nec non pro Regularibus titulus Professionis Religiosæ. Circa eosdem omnes Titulos recensentur requisita necessaria, & plurimæ Quæstiones scitu dignæ, ac perpulchræ examinantur, & resolvuntur.

SUMMARIUM.

1. *Titulus necessarius ad suscipiendos Ordines Sacros pro alimentis.*
2. *Hæreticorum doctrina contra beneficia Ecclesiastica.*
3. *Marsili Paduani hæretici error contra bona temporalia Ecclesiarum.*
4. *Joannis Wicleffi hæretici idem error, & blasphemie multæ.*
5. *Lutherus idem dogma hæreticale docet.*
6. *Militibus debita sunt stipendia.*
7. *S. Hieronymi tempore Clerici non ordinabantur sine patrimonio.*
8. *Chalcedonense Concilium Anno 450. requirit titulum sustentationis in ordinandis.*
9. *Urbanus II. renovat Anno 1092. præceptum ejusdem tituli.*
10. *Alexandri III. dispositio circa eundem titulum ordinandorum.*
11. *Innocentii III. altera Constitutio pro ipso titulo.*
12. *Concilii Tridentini Decretum pro titulo Sacrorum Ordinum.*
13. *Tituli quatuor pro Ordinibus Sacris, Beneficium, Pensio, Patrimonium, & Professio Religiosa.*
14. *Beneficii pro Ordine Sacro sumendo, quatuor requisita.*
15. *Patrimonium Clerici nobilis debet esse majoris summe, quam Clerici ignobilis.*
16. *Beneficium, ad cujus titulum quis fuit ordinatus, quomodo resignari possit.*
17. *Coadjutorie ad titulum an quis possit*

possit in Sacris Ordinari?

- 18 Beneficio insufficienti iungi potest pars Patrimonii pro ordinando Clerico in Sacris.
- 19 Pensio servit pro titulo ad Ordines Sacros.
- 20 Pensiones an ab Episcopis possint imponi super beneficiis?
- 21 Pensiones à paucis promptè solvantur.
- 22 Gregorii Cardin. Barbadici eximia charitas erga Clericum pauperem.
- 23 Præstitionia quid sint? Et an serviant pro Ordinibus Sacris.
- 24 Patrimonia pro Sacris Ordinibus quæ, & qualia esse debeant?
- 25 Subdiaconus ordinatus cum siclo Patrimonio an sit suspensus?
- 26 Pactum de non petendo Patrimonio an sit irritum, vel irritet Patrimonium ipsum?
- 27 Patrimonii renunciatio absque licentia Episcopi, si ordinatus aliundè habeat, ut honestè vivat, an valeat?
- 28 Seminarii ad titulum an possit alumnus Ordinari in Sacris?
- 29 Seminarium Patavinum facit Ordinare suos Clericos in Sacris.
- 30 Abbatia Montis Crucis, & Cortoroduli unita est Seminario Patavino, per Cardin. Barbadicum pro Ordinandis Clericis.
- 31 Eleemosynarum certarum ad Titulum an Clerici possint Sacris initiari? Exemplum Venetiarum.
- 32 Regulares professi Ordinantur in Sacris ad titulum Paupertatis.
- 33 Regularis sciens suam Professionem esse irritam, suscipiens Ordines Sacros incurrit pœnam suspensionis, & irregularitatis.
- 34 Quando effugiat dictas pœnas.
- 35 Professio invalida censetur ratificata per susceptionem Ordinis Sacri. Contrarium num. 36.

POST Subdiaconorum obligationes, quas contrahunt recitandi officium, & servandi castitatem, aliam explica-

re oportet iisdem incumbentem, antequam ad ipsum Sacrum Ordinem promoveantur; scilicet ut habeant sufficientem titulum ad propriam sustentationem, ne cum Ordinis dedecore mendicare cogantur.

Pro cuius obligationis majori intelligentia sciendum est, transactis sæculis non defuisse hæreticos homines, qui non valentes adipisci pingues Ecclesiasticas Præbendas, quas affectabant, in odium Prælatorum illas possidentium, docere cœperunt, eas esse illicitas, nec à Clericis possidendas, & multò minùs ab Episcopis; utpotè Apostolorum Successoribus, & imitatoribus Christi, cuius, & quorum vita in paupertate semper mansit. Inter huiusmodi heterodoxos (præter Hussitas, de quibus meminit Illustrissimus Episcopus Battaglinus, vulgari idiomate, sed erudito calamo, in Annalibus Sacerdotii, & Imperii Anno 1626. num. 2. tom. 2.) recensentur à Salelle in tract. de S. Inquisit. lib. 3. cap. 14. num. 16. Mârsilius Paduanus, qui asserbat Anno 1117. Ecclesiasticos viros non posse ullas divitias possidere, nec agros, nec alia bona ob prædictum Christum, & Apostolorum exemplum; quam hæreticalem doctrinam, etsi ab Ecclesia damnatam, reasumpsit Joannes Wicleffus natione Anglus, qui inter cæteros errores, quos Anno 1378. effutire, ac docere cœpit, affirmabat, contra Scripturam Sacram esse, quòd Viri Ecclesiastici habeant possessiones. Decimas puras eleemosynas fore, & eas Párochianos ad libitum suum auferre posse ob suorum Prælatorum peccata. Religiosos teneri per labores manuum sibi victum acquirere. Errasse S. Sylvestrum Papam, & Constantinum Imperatorem Ecclesias ditando. Sanctos Augustinum, Benedictum, ac Bernardum, nisi pœnituerint, damnatos esse, ex eo quòd instituerint Religionem bona temporalia retinentes; ut refert idem Salelles d. libr. 3. cap. 16. à num. 245. & seqq. qui quidem Wicleffus damnatus fuit in Concilio Constantiæ sub Joanne XXII. Anno 1415.

no 1415. ut legitur in Tomo IV. Concil. ad præd. Concil. Constantiæ sess. 8. pag. mibi 270. ubi referuntur omnes errores ejusdem Wicleffi; cujus ossa exhumari idem Concilium decrevit, & extra locum Sacrum projici tanquam hæretici impenitentis, quod etiam legitur apud Emin. Card. à Turrecremata in *Summa de Ecclesia part. 2. lib. 4. cap. 38.* & apud Odoricum Raynaldum in *Anna-lib. Eccles. ad Annum 1415. num. 34.* Hunc eundem errorem, & hæreticale
5 dogma fuscitavit Lutherus Anno 1520. docendo, Ecclesiam, seu Ecclesiasticas personas non posse, nec debere bona, agros, ullasve possessiones habere; suadendo Principibus sæcularibus, ut Ecclesias suis rebus spoliarent; quod factum fuit pluribus in locis Germaniæ, ac Galliæ, ut latius ex approbatis Auctoribus demonstrat idem Salesles *d. libr. 3. cap. 28. num. 54.*

Cæterum doctrina Catholica, & mens Ecclesiæ, semper fuit, ut ejus Ministri, præsertim in Sacris ordinati, haberent, undè honestè vivere possent; nec cogerentur mendicare, & hoc ob plures causas, ac rationes. Prima est, quia mendicitas Clerici cedit in dedecus Ordinis Clericalis, *cap. Diaconi sunt, dist. 93. & cap. Ad supplicationem. De Renuntiat.* Secunda, quia cùm dicat Glossa in *cap. Cum secundum. Verb. Obsequium. De Præbend.* quòd *Non sibi, sed Domino gravis est, cui servit, egestas*; si Clericus egeat, redundat in opprobrium ejus, in cujus sortem, seu hæreditatem assumptus est, *cap. Cleros, 21. dist.* Tertia, quia cùm eligatur ad onus, repelli non debet à mercede, *cap. Charitatem, cum duob. seqq. 12. qu. 2.* Quarta, quia ut ait Apostolus *1. Cor. 9. Qui Altari servit, de Altare vivere debet.* Quinta, quia Clerici sunt milites Christi; sed militibus debita sunt stipendia, quibus vivant; & de his sol-
6 liciti erant Imperatores Romani, ut notat Svetonius in *Claudio cap. 25.* undè subdit Apostolus *1. Cor. 9. 7. Quis militat suis stipendiis unquam? Quis plantat vineam, & de fructibus ejus non*

edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Igitur irreprehensibilis est determinatio Ecclesiæ, ut ejus Ministri habeant, unde honestè vivant. Nec vim facit Christi Domini, aut Apostolorum paupertas, quia hi paupertatis votum fecerunt; prout etiam DD. autumant fecisse etiam Christum, quos refert Cornelius à Laupide in *Act. Apostol. cap. 5. sub Vers. 2.* Sed Ministros Ecclesiæ ad hoc paupertatis votum non obligavit. Idcirco Ratio principalis, ob quam Ecclesia prohibet ordinari Subdiaconum non habentem, undè honestè vivat, utique in eo consistit, ne cogatur mendicare cum dedecore habitus, ac ordinis Clericalis, ut notant omnes Canonistæ, ac Theologi. Fagnanus in *cap. Cum secundum, 16. num. 28. de Præbend. Barbosa allegat. 19. à num. 1. & seqq. Pax Jordanus lib. 3. tit. 6 num. 293. Gobatus de Sacram. Ordin. tract. 8. num. 602. & Salmanticensis cod. tract. 8. cap. 6. numer. 61.* ubi citantur verba Concilii Tridentini in *sess. 21. cap. 2.* sic loquentis: *Cum non debeat eos, qui Divino Ministerio adscripti sunt, cum Ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem questum exercere.* Hinc antiquissimum fuisse morem in Ecclesia, ut nullus ordinaretur absque sufficienti sustentationis titulo, adeò verum est, ut multi ex DD. quos citat Gonzalez in *Commentar. ad cap. Episcopus, 4. de Præbend. num. 9.* arbitrentur, illum viguisse etiam tempore S. Hieronymi, scilicet Anno 390. ob verba ejusdem Sancti relata in *cap. ult. 16. qu. 1.* ubi scribens ad S. Damasum Papam ait: *Clericos autem illos convenit Ecclesiæ stipendiis sustentari, quibus parentum, & propinquorum nulla suffragantur.* Sed quidquid sit de origine hujus tituli sustentationis, de ipsa præceptum fecit

Primum, Anno 450. Concilium Generale Chalcedonenſe in *can. 6.* qui habetur in *cap. Neminem dist. 70.* cujus hæc sunt verba secundum Ballamonis 8 versionem apud eundem Gonzalez ubi supra num. 7. *Neminem absolūtè ordinarī*

hari (præcipimus) nec Presbyterum, nec Diaconum, nec omnino aliquem eorum, qui sunt in Ordine Ecclesiastico, nisi specialiter in Ecclesia civitatis, vel pagi, vel Martyrio, vel Monasterio is, qui ordinatur, designetur. Eos autem, qui absolute ordinantur, decrevit Sancta Synodus irritam, ac invalidam haberi ejusmodi manuum impositionem, & nusquam exercere, ac operari posse, ad ejus, qui ordinavit, injuriam. Quibus verbis ostenditur, tunc temporis ordinandum prius debuisse esse designatum, idest intitulatum in aliqua Ecclesia, ex cujus redditibus honestè vivere posset, aliàs ordinatio esset irrita quo ad executionem, itaut ordinatus esset suspensus ab ordine, ut notat ibi Glossa, & Barbosa, atque omnes scribentes. Hoc idem præceptum innovavit brevioribus, sed clarioribus verbis Urbanus II. in Concilio Placentino, Anno 1095. quæ referuntur in cap. Sanctorum, eodem dist. 70. videlicet: *Sanctorum Canonum statuta consona Sanctitate decernimus, ut sine titulo facta ordinatio irrita habeatur: non quo ad characterem, & validam ordinis collationem; sed quo ad executionem, ut dictum est, quia ordinatus sine titulo suspensus erat à divinis. Sed quoniam vel ex Episcoporum incuria, vel ordinandorum audacia, frequentia succedebant scandala ob Subdiaconos sine titulo ordinatos, qui ordinem exequentes, licet suspensi, evadebant irregulares; ideo*

Medium Jus Canonicum emanavit, huic malo opportunè occurrens; nempe Alexander Papa III. Anno 1160. in cap. Episcopus 3. de Præbendis, in quo ita statuit: *Episcopus si aliquem sine certo titulo, de quo necessaria vitæ percipiat in Diaconum, vel Presbyterum ordinaverit, tandiu et necessaria subministret, donec in aliqua Ecclesia, ei convenientia stipendia militiæ clericali assignet. Nisi talis ordinatus de sua, vel paterna hereditate subsidium vitæ possit habere. Verùm, quia deinde dubitabatur, an ordinati incurrerent, ut antea in pœnam suspensionis, cum titulum non*

haberent, etsi ab ordinatore alimenta reciperent? eos non incurrere indictam pœnam declaravit Innocentius III. Anno 1198. in cap. Cum secundum Apostolum. eod. tit. de Præb. ubi præmissa convenientia ejusdem tituli, & honestæ sustentationis, subjunxit: *Licet autem Prædecessores nostri, ordinationes eorum, qui sine certo titulo promoven-
II
turi in injuriam ordinantium irritas esse voluerint, & inanes: Nos tamen benignius agere cupientes tandiu per Ordinatos, vel successores eorum provideri volumus ordinatis, donec per eos Ecclesiastica beneficia consequantur.* Duo itaque continet de novo hæc Innocentii III. declaratio. Unum, quod ordinati sine titulo, de consensu Episcopi, non incurrant in suspensionis pœnam. Alterum, quod donec beneficium Ecclesiasticum consequantur, alimenta sint eis præstanda non solum ab Episcopo Ordinatore, sed etiam ab aliis Episcopis successoribus illius; quod tamen intelligunt Doctores, si Episcopatus vacaverit per obitum, secus autem si per renunciationem, translationem, dimissionem, aut aliam viam; tunc enim actio pro alimentis ut supra ordinati dirigitur contra eundem ordinatorem, ubicunque sit. Barbosa alleg. 20. num. 22. Jordanus de Sacram. Ord. d. libr. 3. tit. 6. num. 368. ubi Quaranta, & Bonacina idem sentientes.

Novum tamen Jus Canonicum successit circa hanc necessitatem tituli Subdiaconorum, pro honesta eorum sustentatione, hoc est Concilium Tridentinum, quod ad magis compescendos abusus tum ordinantium, tum ordinandorum in hac parte, in sess. 21. cap. 2. ita decrevit: *Statuit Sancta Synodus, ne
I 2
quis deinceps Clericus secularis, quamvis aliàs sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad Sacros Ordines promoveatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad vitium honestè sufficiat, pacificè possidere. Id verò beneficium resignari non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficii titulum sit promotus; neque ea*

resignatio admittatur, nisi constituto, quod aliunde vivere commodè possit, & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium verò, vel Pensionem obtinentes, ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum; eo quoque prius perspecto, Patrimonium illud, vel Pensionem verè ab eis obtineri, taliaque esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint: atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extinguere, vel remitti nullatenus possint, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant, undè vivere possint, antiquorum Canonum pœnas super his innovando.

Attento itaque hoc jure novissimo Concilii Tridentini, tres sunt tituli, ad quos Subdiaconi ordinari possunt, si sint Clerici sæculares: Beneficium Ecclesiasticum, Pensio, & Patrimonium; quibus quartus addendus est pro ordinatione Regularium, nempe Professio in Religione approbata. Lezana in Summa tom. 1. cap. 14. num. 10. ubi citat Navarrum in Manuali cap. 27. num. 258. & S. Antoninum 3. part. tit. 14. dicentem, quod Regularibus pro titulo deservit sporta, & pro illis extat Constitutio 75. S. Pii V. Incipien. *Romanus Pontifex*. Et de prædictis omnibus titulis, quia multa disputant tum Theologi, tum Canonistæ, de eorum singulis quæ magis scitu sunt necessaria, hic annotabimus.

Beneficium Ecclesiasticum est primus Titulus, ad quem Clericus sæcularis promoveri potest ad Ordines Sacros; sed quatuor requisita circa beneficium sunt observanda. Primum est, quod beneficium (sive Simplex, sive Curatum) sit perpetuum; ideoque beneficia amovibilia, prout capellanæ manuales deservire non possunt pro Sacris Ordinibus suscipiendis. Sanchez in *Consil. Moral. lib. 7. cap. 1. dub. 25. num. 5.* Ph. libertus de *Ordine tract. 2. part. 6. cap. 6. num. 17.* Barbosa *alleg. 19. num. 25.* Parisius de *Resign. benef. libr. 2. quæst. 6. num. 2.* Jordanus *d. libr. 3. tit. 6. num.*

308. ubi alios allegat. *Secundum*, ut ejusdem beneficii ordinandus habeat pacificam possessionem; non enim sufficit nominatio, præsentatio, electio, aut etiam institutio, sed debet esse inductus in possessionem, & quidem pacificam; quæ talis esse censetur, quando circa eam nulla est lis, vel controversia juris, vel facti, in Judicio, vel extra. Felinus in *cap. Cum Joannes. num. 33. de Fide Instrum.* Adcirco lite extante ab ordinatione est abstinendum, sive lis sit super proprietate beneficii, sive super sola possessione. Barbosa *d. alleg. 19. num. 19.* Jordanus *d. tit. 6. num. 304. & 305.* ubi excipit litem, quæ concerneret tantummodò aliquod particulare prædium beneficii pacificè possessi; tunc enim non impediretur ordinatio beneficiarii, dummodò bona non litigiosa, quæ supersunt, sufficiant ad ejus congruam sustentationem. Glossa in *cap. Commissa de Elect. in 6. Verb. Pacificam.* Item Glossa final. in *cap. Si tibi concessio. De Præb. in 6. Tertium requisitum est, ut prædictum beneficium, vel capellania sit sufficiens ad sustentationem Subdiaconi ordinandi. Garzias de *Benefic. part. 2. cap. 5. à num. 107. & seqq.* Diaz in *Praxi Crimin. cap. 18. num. 4.* Sufficietæ autem determinatio non est à jure taxata, sed relinquitur arbitrio Episcopi, ut respondit Sac. Congregatio apud Parisium *d. libr. 2. qu. 6. num. 14.* & Garziam *d. cap. 5. num. 112.* in quo quidem arbitrio formando, attendenda est consuetudo regionis; sed An hæc æqualiter procedat in Clericis ordinariæ conditionis, ac in nobilibus, & qualificatis? Dissensio est inter DD. quos pro utraque opinione citat Jordanus *112. d. lib. 3. tit. 6. num. 296. & seqq.* ubi satis esse, ait, servare id, quod ordinariè servatur. Ego autem, pace tanti Viri, contrarium dicendum censeo, quia in persona Nobili, vel graduata opus est majori Summa ad ejus condecens, honestamque sustentationem; nam opus habet majori famulatu, hospitalitate, vestitu, & similibus convenientiis, à quibus Clerici ordina-*

dinariae conditionis possunt abstinere, non autem Nobiles, vel graduati. Quare hanc opinionem tenet Garzias *d. part. 2. cap. 5. num. 115.* & Ignatius in *addit. ad Diaz d. cap. 18. num. 4.* nec non Salmanticenses in *d. tract. 8. cap. 6. num. 67.* & novissimè Pignatellus *tom. 9. Consult. 168. num. 33.* Quartum requisitum est, ut hujusmodi beneficium, quod Subdiaconatus ordini deservivit pro titulo, renunciari non possit, nisi facta expressa mentione, quòd renunciatus ad illius titulum fuerit ordinatus, & quòd resignans habeat, undè commodè sustentari possit, juxta Decretum ipsius Sacri Concilii Tridentini *d. sess. 21. cap. 2.* & concordem omnium DD. assertionem, quos cumulat Jordanus *d. tit. 6. num. 321.* & Rotam Romanam relatum à Barbosa *d. alleg. 19. num. 34.* cujus vigore, in Tyrocinio Advocati Ecclesiastici mei ipsius, quinquaginta ab hinc annis, in hac Curia Episcopali Patavina, defendi, & manuteneri obtinui in possessione Beneficii Curati Villæ Cortelatæ Senem Parochum, qui siens meum imploraverat patrocinium, adversus quemdam Presbyterum Estensem, à quo malis artibus extortum fuerat mandatum Procuræ pro libera resignatione illius non tenuis beneficii. Expeditæ erant Romæ litteræ resignationis, & pro earum executione præsentatæ coram Vicario Generali Marco Marchiano Abbate executore Apostolico, quas ego impugnavi, cum repperim, prædictum Senem fuisse promotum ad Sacros Ordines ad titulum illius beneficii, de qua ordinatione nihil dictum fuerat in resignatione; quæ propterea fuit declarata nulla, ac resignatarius licentius cum condemnatione expensarum juxta meritum ejus indebitæ operationis.

17. Quærent ulterius DD. an Subdiaconus possit ordinari ad titulum Coadjutoris? Et respondent affirmativè, si in ea sit assignata congrua portio fructuum pro suo labore, ac residentia. Garzias *d. part. 5. cap. 2. num. 132.* Barbosa *d. allegat. 19. num. 30.* Vivianus de

Jurepatr. lib. 5. cap. 1. num. 88. & Jordanus *d. libr. 3. tit. 6. num. 315.* prout etiam ad titulum quotidianarum distributionum, quando certæ sunt; secus autem si dependeant ab eleemosynis, aut aliis emolumentis incertis. Sacra Congregatio, quam refert Jordanus *ubi proximè num. 317.* & Pignatellus *d. tom. 9. Consult. 168. num. 34.* & ibi Rota coram Comitolo *Decis. 70. num. 14.* Sed utrùm beneficio insufficienti possit jungi aliqua pars Patrimonii, quæ reddat illud sufficiens, & sic ad illius titulum ordinari? Affirmativè respondit Sacra Congregatio, quam refert Garzias *d. part. 2. cap. 5. num. 111.* ea ratione, quia non curatur de modo, quando haberi potest effectus, cumque ex duobus de per se insufficientibus, sed unitis sufficientiam causantibus possit Subdiaconus honestè vivere, poterit ad talem titulum ordinari. Jordanus *d. tit. 6. num. 316.*

Pensio est alter Titulus canonicus, ad quem Subdiaconus potest ordinari, dummodò sit sufficiens quo ad annuam summam, vel respectu consuetudinis regionis, vel qualitatis Pensionarii ad arbitrium Episcopi, ut dictum est de sufficientia beneficii; & dummodò sit perpetua, idest concessa per Papam; quia extra controversiam est, quod Episcopi non possunt imponere Pensiones perpetuas super beneficiis, nec aggravare beneficium, & successores in ipsum, sed tantum Pensiones temporales, duraturas, donec duret in beneficio beneficiarius ille, quem Episcopi voluerint gravare ad solvendam Pensionem alicui Clerico ob justam causam. Abbas in *cap. Conquerente num. 5. de Clericis non resid.* Gigas de *Pensionib. q. 6. à num. 2. & seqq.* Garzias de *benefic. part. 1. cap. 5. §. 2. à num. 295.* Jordanus *tom. 2. lib. 9. tit. 1. num. 489.* ubi innumeros DD. & Rotæ Decisiones congerit; quibus novissimè ad stipulatur Tondut in *tract. de Pensionib. cap. 1. per tot.* In praxi tamen rarissimè ordinantur Clerici ad titulum Pensionis Ecclesiasticæ, quia pauci sunt beneficiarii, qui promptè eas solvant; per

multi autem qui litigijs, & cavillationibus pensiones involvant, ac eas solvere detrectent, ut didici in hac Curia Episcopali, & dum Advocati, & dum Auditoris, ac Vicarii Generalis munus exercerem. Hic autem recensendus venit eximie actus charitatis Eminentissimi, ac Reverendissimi Gregorii Cardinalis Barbadici Episcopi Patavini, quondam Heri mei Venerabilis, qui volens promovere ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem Clericum pauperem, quem in Episcopio alebat, & deputaverat tum ad legendum in Mensa, tum ad registrandum relationes Scholarum Doctrinae Christianae, numerum operariorum, ac discipulorum, qui singulis Dominicis diebus ad eam conveniant explicandam respectivè, ac discendam, continentes; & quæ à trecentis & ultra Parochis totius hujus Diocesis mensuatim ad Eminentiam suam transmittebantur, (quo in officio legendi, ac registrandi prædictus Clericus erat diligens, & assiduus) Pensionem annuam Ducatorum quadraginta, prævio Summi Pontificis assensu, imposuit super fructibus Abbatiae Sanctæ Mariæ de Busco, quem Eminentia sua in commendam tenebat; & litteras Apostolicas pro eadem Pensione suis expensis expeditas consignavit antedicto pauperi Clerico dicens: Accipe titulum, ut promovearis ad Ordines Sacros, Pensionem scilicet à me mihi impositam super mea Abbatia. Hanc enim certus sum, quod promptè exiges à me; non etiam ab alio, si super alio beneficio ad tui favorem illam imposuisssem. Sed hæc obiter in laudem, reverentiam, & gloriam tanti Præstul.

Similitudinem cum Pensionibus Ecclesiasticis habent Præstimonja, quæ sunt in usu apud Hispanos; & dicuntur esse certi redditus abstracti ex redditibus beneficiorum, juvenibus concessi, ut studiis vacare possint, ut notant Salmanticenses d. tract. 8. cap. 6. num. 69. & Gonzalez ad Reg. 8. Cancell. gloss. 3. §. 2. num. 15. quæ deservire possunt pro titulo ad Ordines Sacros, quia conferun-

tur in perpetuum: nec possunt resignari, prout Pensiones non valent extinguere, vel aliis obligari, nisi ordinatus habeat aliundè honestam sustentationem, & licentia Episcopi interveniat, ut decernit Concilium Tridentinum in cit. sess. 21. cap. 2.

Patrimonium est tertia species Tituli, ad quem Subdiaconi promoventur ad Sacros Ordines; consistit autem in possessione temporalium introituum, qui annuatim exigantur; & sufficient ad vitam ordinati sustentandam. Garzias d. p. 2. cap. 5. num. 74. & 75. Jordanus d. lib. 3. tit. 6. num. 323. & 324. atque Salmanticenses d. tract. 8. cap. 6. num. 76. & 77. dicentes, quod hoc Patrimonium debet esse certum, fundatum in re immobili, ac frugifera, pacificè possessum, ære alieno non onustum, nec alteri hypothecatum; ac illius quantitatis, quam requirit usus regionis, quæ in hac Diocesi Patavina ex Synodali-bus Constitutionibus quondam Illustrissimi, ac Reverendissimi Marci Cornelii Sanctissimi Antistitis de Anno 1620. esse debet Ducatorum Venetorum quadraginta L. 6. 4. pro Ducato; quæ summa etsi rigorosè loquendo non sufficiat ad victum, & vestitum unius Clerici, nihilominus prælaudatus Eminentissimus, ac Reverendissimus Cardinalis Barbadicus Episcopus Successor, in sua Synodo Anni 1670. noluit eam augere, misertus paupertati hujus Urbis incollarum, ne magis difficilem faceret viam ad vitam Ecclesiasticam iis, qui mediocrem habent bonorum fortunam. Igitur non habens beneficium Ecclesiasticum, neque Præstimonium, aut Pensionem poterit ad Sacros Ordines ascendere ad titulum Patrimonii, si sibi realiter cum supradictis requisitis assignetur vel à parentibus in primo, aut secundo gradu tantum, juxta Synodum Patavinam prædicti Anni 1620. vel etiam ab extraneo donatum, Episcopo consentiente; & hæc assignatio est præcisè necessaria, etiamsi quis haberet Patrem divitem, vel facultatem locupletem, ut notant omnes DD. Parisius de Resignat. lib. 2.

lib. 2. q. 6. à num. 22. & seqq. Garzias *d. part. 2. cap. 5. n. 77.* Jordanus *d. lib. 3. tit. 6. n. 333.* & Salmanticenses *d. cap. 6. num. 77.*

Plura verò sunt quæ sita, quæ faciunt Theologi, ac Canonistæ circa huiusmodi Tituli Patrimonialis constitutionem; quorum duo tantum, brevitatis gratia, hic referam, cætera apud DD. & præcipue apud Parisium, Garziam, 25 Barbosam, Jordanum, ac Salmanticenses locis supracitatis videnda relinquens. Unum est, an Subdiaconus, qui decepit Episcopum, & proposuit eidem Patrimonium fictum, falsum, aereum, vel factum cum præcedenti promissione, de eo renunciando, vel fructibus non petendis, incurrat suspensionem in *cap. Neminem*, & in *cap. Sanctorum*, *dist. 70.* inflictam, & Episcopus teneatur alere eundem Subdiaconum juxta *cap. Si Episcopus*, & *cap. Secundum Apostolum*. De Præbend. atque Concilium Tridentinum in *præd. sess. 22. cap. 2.* ubi si fuerit contraventum eidem *cap. 2.* dicit, se innovare pœnas Sacrorum Canonum? Concorditer respondent DD. quod, ubi Episcopus non fuit in culpa, qui adhibuit omnem diligentiam, & à nimia ordinati malitia fuit deceptus, non est obligatus alere ordinatum, sed imò eum debet severe, ac rigorose punire. Philibertus *de Ordine cap. 7. diff. 5.* Sanchez *de Matrim. lib. 6. disp. 32. n. 8.* Avila, Corduba, & alii apud Salmanticenses *d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 6. num. 82.* Quo verò ad ipsum ordinatum, discordes sunt DD. quo ad pœnam, etsi concordent quo ad culpam, dicentes omnes, quod peccavit mortaliter transgrediendo decretum Tridentini Concilii, & decipiendo suum Superiorem. Quo verò ad pœnam, atque suspensionem à Divinis aliqui faciunt eum immunem, quando realiter factum fuit 26 Patrimonium, etsi cum promissione præcedenti, vel illud renunciandi, vel fructus non petendi; quia (inquiunt) hæc promissio est irrita ipso jure, & constitutio Patrimonii subsistit. Alii verò putant, Patrimonium non subsi-

stere, & servandam esse promissionem factam constituenti, de eo renunciando, vel non petendo, & idcirco ordinatum incurrare suspensionem, & multo magis, si bona nominata pro Patrimonio non essent in rerum natura, sed ficta, & falsa, ut latius differunt DD. quos allegant Salmanticenses in *cti. tract. 8. cap. 6. à n. 80 & seqq.* & multo plures pro utraque opinione apud Dianam *part. 2. tract. 16. resol. 5.* nec non *par. 3. tract. 4. resol. 184.* ac etiam *part. 5. tract. 10. resol. 50.* Quæ omnes nunc reperiuntur unitæ simul in Diana Coordinato *tom. 5. tract. 3. resol. 48. 49. & 50.* quibus ego addo Jordanum *d. lib. 3. tit. 6. num. 353. cum seqq.* & Fagnanum in *cap. Cum secundum*, num. 68. & 69. de Præbend. nec non Pignatellum modernum Auctorem pro affirmativa, & negativa scribentem *tom. 5. Consult. 77. per totam*; sed præcipue num. 29. quos Auctores, his casibus occurrentibus, poterit Confessarius, aut Judex consulere; ait enim Diana præcitatus, quod frequenter accidunt; etsi in hac Patavina Dicecesi, in qua per annos 30. & ultra Judex fui ad Patrimonia Clericorum approbanda specialiter Deputatus, nulla fictio, aut falsitas occurrit; attamen me rigorosum in examinandis scripturis eorundem Patrimoniorum, & in petendis cautionibus pro ipsorum securitate, omnes vocitabant.

Alterum Dubium, & quidem famosum est, An Ordinatus in Sacris ad titulum Patrimonii; (idem est de Beneficio, aut Pensione) si postea alibi acquirit bona, vel beneficium sufficiens ad sui ipsius honestam sustentationem, possit de per se renunciare Patrimonium sine licentia Episcopi? Ingens est numerus DD. qui negant, & DD. qui affirmant, quos cumulat Jordanus *d. lib. 3. tit. 6. num. 342. & 343.* ubi ipse tenet, esse necessariam Episcopi licentiam ob plures rationes canonicas, & politicas ibi consideratas. Sed absque illa valide, & licite fieri posse prædictam renunciationem docent Azor. *part. 2. lib. 3. cap. 4. q. 3.* Molfesius *tract. 2. cap. 18. num. 31.* atque

que Garzias de benef. part. 2. cap. 3. n. 186. eam adducentes rationem, quia Concilium Tridentinum d. sess. 21. cap. 2. ait, quòd Patrimonium, aut Pensio sine licentia Episcopi alienari, extinguì, vel remitti nullatenus possint, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliundè habeant, undè vivere possint. At illa dictio Donec est restrictiva temporis, habetque naturam suspensivam, donec aliud emergat. Ergo dato beneficio, vel aliis bonis sufficientibus ad sustentationem Clerici, poterit Patrimonium suum alienare absque licentia Episcopi. In hoc opinionum conflictu Sacra Congregatio stat pro negativa, quia in una Aquilana die 24. Februarii 1652. respondit, renunciationem Patrimonii etiam post obtentum beneficium sufficiens, absque licentia Episcopi non valere, prout refert Pignatellus tom. 1. Consult. 303. Pro affirmativa militat praxis in nostris regionibus, nullus enim requirit Episcopalem licentiam; sed de Patrimonio disponit, quando beneficium, vel alia sufficientia bona acquisivit, forsàn quia ferè in omnibus instrumentis Patrimoniorum inseritur hæc clausula; ut quodcumque Clericus ille aliundè habuerit, undè honestè vivere possit, Patrimonium cesset, & ad constituentem illud revertatur. Quidquid sit, Episcopi post Ordinato Clericos, nihil cogitant de eis; ac sibi magnum quid fecisse arbitrantur, si super sufficientia Patrimonii informationes acceperint, antequam illos ordinent in Sacris.

Sed dicet aliquis, alumnus Seminarii potestnè Ordinari in Sacris ad titulum Mensæ Seminarii? Respondet Jordanus d. lib. 3. tit. 6. n. 310. quòd, si essent unita beneficia eidem Seminario ad hunc effectum, posset ordinari, aliàs non; quia Seminaria instituta sunt, & dotata ad alendos Magistros, Rectores, ac alios ministros, qui Clericos doceant scientias, ac eosdem Clericos, donec eas didicerint, non ut eos in perpetuum alimentent. Porro Seminarium Patavinum hanc potestatem affectus est ab

heroica Pietate prælaudati Eminentissimi, ac Reverendissimi Gregorii Cardinalis Barbadici Antistitis, qui cùm esset Romæ Anno 1670 à Summo Pontifice Clemente Decimo obtinuit licentiam uniendi in perpetuum Patavino Seminario Abbatiam Montis Crucium, & Prioratum S. Andreæ de Cortarodulo Paduanæ Diocesis, quorum beneficiorum (duorum millium Ducatorum summam circiter annuatim reddentium) Eminentia sua erat Commendatarius, ac possessor; & hoc ad effectum ut ex prædictis annuis redditibus Clerici pauperes Alumnij ejusdem sui Seminarii ad Sacros Ordines possent promoveri, & ex eis alimentari, donec de competenti beneficio Ecclesiastico providerentur; & interim inservirent, vel docendo alios Clericos scientias in scholis ipsius Seminarii; vel animabus Patavinæ Diocesis Sacramenta, ac Verbum Dei, prout opus esset, ad nutum Antistitis ministrando. Mihi Eminentia sua, tunc suo Auditori, expeditionem Litterarum Apostolicarum commisit super prædicta unione, quam, Deo dante, feliciter complevi dicto Anno 1670. summa cum admiratione generosæ, ac eximie charitatis prædicti Sanctæ memoriæ Eminentiss. Præsulis, ac Heri mei; cujus pietatis fructus nunc Diocesis Patavina recepisse lætatur, & lætabunda possidet.

Ulterius si quis petat, Utrum Clerici adscripti alicui Ecclesiæ Collegiatæ possint Ordinari in Sacris ad titulum eleemosynarum, quæ tamen certò veniant ex largitate fidelium? Respondet affirmativè Ugolinius de Offic. Episc. cap. 26. §. 8. num. 6. Barbosa cod. tract. alleg. 19. num. 26. & Jordanus d. lib. 3. tit. 6. num. 312. sed cum duabus conditionibus; una, quòd adscriptio sit perpetua, non ad tempus; alia, ut obtineatur assensus Summi Pontificis; prout obtentus fuit Anno 1592. per Patriarcham Venetiarum à Sixto Papa V. pro Clericis inclytæ Civitatis illius, ut constat ex Breve Pontificio, quod ponit Jordanus ibid. num. 313.

Professio Religiosa, seu Votum solenne paupertatis emissum dicitur quartus Titulus, ad quem Regulares ordinantur in Sacris; ipsi enim non comprehenduntur in *cit. cap. 2. sess. 21. Conc. Trid.* nec eget beneficio, pensione, aut patrimonio, ut declaravit S. Pius V. in *cit. sua Consl. 75.* incipien. *Romanus Pontifex*, & scribit Lezana in *Summa tom. 1. cap. 14. num. 10.* necnon in *tom. 4. num. 17.* ubi advertit, quod si Regularis sciat, suam Professionem irritam esse, & faciat, se promoveri ad Ordines Sacros ad Titulum paupertatis, peccat mortaliter, & incurrit poenam latam contra Clericos sæculares ordinatos sine Titulo, quia re vera talis Regularis sæcularis est, & debet habere vel Beneficium, vel Pensionem, vel Patrimonium, ut ritè, ac rectè ordinetur in Sacris. Portellus in *Dubtis Regul. Verb. Ordines Sacri num. 8.* Hieronym. Rodríguez in *Compend. 22. Regular. Resolut. 106. num. 25.* atque Bordonus *Resol. 8. num. 32.* & ulterius prædictus Regularis afficitur poena suspensionis lata per Pium II. in sua Bulla VII. anni 1461. incipien. *Cum ex Sacrorum &c.* contra suscipientes Sacros Ordines absque legitimis Dimissoriis; iste enim non ordinatur cum Dimissoriis legitimis, quia non sunt concessæ à legitimo Superiore Regulari, cùm Prælati Monasterii non sit verè Prælati respectu invalidè professi, ut notat Bordonus *d. Resol. 8. num. 32.* & Lezana *d. tom. 4. num. 17.* inferens ex hoc, quod incurrit etiam in irregularitatem, si cum dicta suspensione celebraverit, dispensabilem à solo Papa juxta antedictam Bullam 75. S. Pii V. prout declaravit tum S. Congregatio apud Garziam *d. part. 2. cap. 5. num. 11.* tum Rota in una *Urgellen. Canonizatus 3. Martii 1595. coram Blanchetto*, quam ponit ibi Garzias, ac Sanctarellus *Var. Resol. 9. 49. n. 10.* Barbosa *alleg. 19. num. 5.* & Thesaurus de *Pœnis Eccles. part. 2. Verb. Ordo. cap. 11.* Excusant tamen omnes præfati Theologi Regularem ordinatum cum professione invalida in Sacris, si bona fide credebat, eam esse validam, vel sciens

esse irritam ausus non fuisset eam manifestare ob aliquam gravissimam causam, timorem, damnum, vel scandalum; quo in casu consulendi sunt antedicti Auctores, ac etiam Sanchez de *Matrim. lib. 7. disp. 37. num. 43.* Illud autem est valde notabile, quod invalidè professus suscipiens Ordines Sacros ad titulum professionis censetur eam tacitè ratificare, ut respondit S. Congregatio in una *Beneventana 20. Decembris 1619.* apud eundem Lezanam *d. tom. 4. Verb. Professio Regularis num. 2.* à studiosis videndum. Si tamen obtineat Regularis, ut supra in Sacris ordinatus, declarari nullam suam professionem, debet sibi providere de Patrimonio, antequam celebret, & illius approbationem obtinere ab Ordinario, prout præcipiunt Judices Apostolici in sententia super nullitate Professionis; & ego pluries prædicavi circa Patrimonia, ad approbandum mihi exhibita in Curia Episcopali à Regularibus, qui obtinuerant in Nunciatura Apostolica Venetiarum declarationem nullitatis suæ professionis; ex quibus sententiis deduco, non esse in viridi observantia antedictam declarationem S. Congregationis, & circa eandem non leves considerari posse difficultates, siquidem Regularis inscius nullitatis suæ professionis si ordinetur in Sacris, non videtur posse ratificare illam, quia nemo ratificat rem, quam ignorat; & è contra si ejusdem nullitatis scientiam habebat, nunquam posset, sententiam super eadem nullitate reportare, & de claustris exire; quod tamen frequenter fieri videmus. Sed & hæc obiter, non enim talis disputatio spectat ad præsentem Decisionem.

DECISIO XXIX.

ARGUMENTUM.

Supposita incontrovertibili existentia Ordinis Diaconatus, & quod ipse sit Sacramentum; Inquiritur, Quænam ejus sit
Mate-

Materia, & Forma? Referuntur Quinque opiniones diversæ, sed valdè eruditæ: nec non earum Auctores, ac Fundamenta, cum objectionibus, quas sibi faciunt ad invicem. Concluditur, Materiam Diaconatus consistere tum in impositione manuum, tum in traditione Libri Evangeliorum; Formam verò in verbis, quæ in utraque Actione ab Episcopo proferuntur.

SUMMARIUM.

- 1 Diaconatus Ordo semper fuit in Ecclesia.
- 2 Episcopi nomen olim comprehendebat etiam Presbyteros.
- 3 S. Clementis Papæ, & Conciliorum testimonium de existentia Diaconorum.
- 4 Diaconatus Ordo est Sacramentum.
- 5 Diaconatus de Materia, & Forma opiniones quinque.
- 6 Manus impositio an sit materia Ordinis Diaconatus?
- 7 Apostoli per eam ordinarunt septem primos Diaconos.
- 8 Carthaginensis Conc. IV. Can. 4. declaratio. Et n. 35.
- 9 Gratia an conferatur in Diaconatu, per impositionem manus? Et n. 37.
- 10 Ritualia antiquissima quid dicant de materia Diaconatus? Et n. 16.
- 11 Evangeliorum libri traditio in Ordine Diaconatus antiquissima.
- 12 Monachi Cassinenses prædicant Fidem in Anglia Anno 596.
- 13 Scriptoribus antiquis incognita traditio Libri Evangeliorum in Ordine Diaconatus.
- 14 Durandus Episcopus fuit Urbis Anticenis.
- 15 Diaconi ab initio Ecclesiæ Evangelium recitabant.
- 17 Anticenis Civitas ubi sit? ac Bellovacæ?

- 18 Carlomanus filius Regis Franciæ factus Clericus, & Diaconus.
- 19 Orientalis Ecclesia ordinat Diaconos sola manuum impositione.
- 20 Gabrielis Metropolitæ Philadelphiæ dictum de Materia Ordinum.
- 21 Græcus Episcopus Romæ alitur à Papa pro Ordinationibus Græcis.
- 22 Græci Ritus circa Eucharistiam approbati à Papa qui sint?
- 23 Innocentii IV. Bulla quod Græci ordinant juxta Ritus Ecclesiæ Romanæ.
- 24 Diaconatus Materia est Libri Evangeliorum traditio.
- 25 Concilii Florentini Verba circa Materiam, & Formam Sacrorum Ordinum.
- 26 Pontificalis Romani Verba circa Ordinem Diaconatus.
- 27 Pontificale, ac Cæremoniale Romanum habent vim legis.
- 28 Cap. 1. de Sacram. non iterum declaratio. & n. 39.
- 29 Cap. Presbyter. eod. tit. explicatur. & num. 39.
- 30 Forma Sacramentorum debet eorundem Virtutem innuere.
- 31 Mastrii responsio circa Materiam, & Formam Diaconatus.
- 32 Traditio libri Evangeliorum in Diaconatu habetur ultra XI. Sæcula.
- 33 Diaconatus Materia duplex, Traditio Libri, & Manuum impositio.
- 34 Concilii Florentini doctrina infallibilis.
- 36 S. Hieronymi auctoritas de impositione Manuum in Diaconatu.
- 38 Conciliorum Carthaginensis IV. & Florentini concordatio.
- 40 Stola, an sit Materia Diaconatus?
- 41 Diaconus an peccet mortaliter cantando Evangelium sine Stola?
- 42 Ritualium antiquorum alia ponunt Stola dari Diacono, alia non.
- 43 Diaconorum Manuum in Ordinatione Unctio.

EXpediti ab his omnibus, quæ circa Subdiaconorum Ordinationem erant necessariò explananda, opus est assu-

assumere declarationem Ordinis Diaconatus; cuius causa immorandum non est in probanda ejus existentia; & in demonstrando, quod iste Ordo sit, & semper fuerit in Ecclesia, etiam ab initio; cum de eo testimonia habeamus in Scriptura Sacra, videlicet in *Act. Apost. cap. 6. num. 5.* ubi Apostoli elegerunt septem Diaconos, & eorum primum S. Stephanum, qui fuit Protomartyr. Item de Diaconis verba fecit Apostolus Paulus indicans virtutes, quibus ornati esse debent, dicens: *1. Timoth. 3. 8. Diaconos similiter pudicos, non bilinques, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes, habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi probentur primum, & sic ministrent nullum crimen habentes.* Prout etiam in *Epist. ad Philippenses cap. 1. num. 1.* ibi: Paulus, & Timotheus servi JESU CHRISTI omnibus sanctis in CHRISTO JESU, qui sunt Philippi, cum Episcopis, & Diaconis; ubi Cornelius à Lapide sic seipsum interrogat, ac respondet: *Dices, in una Civitate Philippensi tantum unus erat Episcopus, quomodo ergo scribit Paulus Episcopis in plurali? Respondeo, per Episcopos hic Apostolus intelligit Presbyteros.* Ita Chrysostom. Theophyl. Ecumen. & alii. Unde Syrus vertit, cum Presbyteris, & eorum Ministris: vult enim Apostolus hisce duobus nominibus salutare totum Clerum Philippensem, & sic Presbyteros nominat Episcopos; Diaconos verò, Subdiaconos, & reliquos inferiores, digniori Diaconorum nomine complectitur. Episcopum autem non salutat, quia hic erat Epaphroditus harum lator Litterarum. Agitur tunc Diaconi erant.

Uterius testimonium reddunt existentiae Ordinis Diaconatus in Ecclesia Dei primi Apostolorum discipuli, quos inter S. Clemens Papa, electus Anno 93. ipse enim in *lib. 8. Apostolic. Constitut. cap. 10.* sic eos nominat: *Oremus pro omnibus Diaconis, & Ministris, ut tribuat eis Dominus Ministerium sine querela ullius.* Et inter Canones, qui dicuntur Apostolorum, *cap. 41.* ita legi-

tur: *Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus aleis, & ebrietatibus vacans, vel cesset, vel deponatur.* In Concilio Arelatensi I. celebrato Anno 310. hæc habentur in *cap. 18.* *De Diaconibus Urbicis ut non aliquid per se præsumant; sed honor Presbyteris reservetur.* Et *cap. 22.* *De Presbyteris, aut Diaconibus, qui solent dimittere loca sua, in quibus ordinati sunt, & ad alia loca se transferunt, placuit, ut his locis ministrent, quibus præfixi sunt.* Concilium Anciranum de Anno 318. in *cap. 9.* Ita Diaconos indicat: *Diaconi quicunque ordinantur, si in ipsa Ordinatione protestati sunt, & dixerunt, velle se conjugio copulari &c.* Concilium verò Romanum Anno 325. habitum sub S. Sylvestro Papa *cap. 6.* dicit: *Ut Diaconi non sint plus, vel amplius per Parochiarum examen, nisi duo.* Similiter *cap. 18.* *Nemo enim Diaconus adversus Presbyteros afferat crimen turpitudinis.* Concilium autem Nicænum Primum, quod eodem Anno 325. fuit congregatum in *can. 16.* de Diaconis ita disserit. *Diaconus non debet communicare prius, quam Episcopus, neque prius, quam Presbyter, quia gradus Diaconi infra gradum Presbyteri est.* Ex quibus omnibus, præter alia Concilia, quæ supradictis subsequuntur, & de Diaconis decreta ediderunt, plenissime constet de existentia Ordinis Diaconatus, qui quidem semper extitit apud omnes Ecclesias.

Pati modo non est opus probare, quod Diaconatus Ordo sit à Christo Domino institutus; & quod sit Ordo Sacer, atque Sacramentum; tum quia id à nobis plenè probatum fuit supra *Decis. VI.* & demonstratur à Barbosa *de Jure Eccles. Univ. lib. 1. cap. 35. num. 8.* tum etiam quia id habetur expressè in Concilio Tridentino *sess. 23. can. 6.* his verbis: *Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam Divina Ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris: Anathema sit.* At Diaconus est unus de principalibus Ministris. Ergo est ex Divina institutione. Ergo Ordinatio Diaconi est Sacramen-

rum. Hinc S. Ignatius Martyr *Epist.* 14. scripsit ad Ephesios: *Exultimini, Charissimi, subiecti esse Episcopo, & Presbyteris, & Diaconis; qui enim his obeditis, obedit Christo, qui eos constituit.* At Diaconatus essentia, & Ordinis Diaconatus qualitas Sacramentalis innotescunt ex decreto Concilii Florentini, in quo huius Ordinis exprimitur Materia, & Forma; certum est autem quod talis expressio indicat illum esse Sacramentum, ut copiose differit Eminent. Card. de Lauræa *de Sacr. Ord. disp.* 6. à num. 69. & *segg.* Idcirco pro explanatione huius Ordinis duo tantum veniunt examinanda; Unum, *Quæ, & Qualis sit Materia, ac Forma Ordinis Diaconatus?* Alterum, *Quæ, & Quot sint officia Diaconorum?* De primo agendum in præsentî Decisione; de altero in sequenti.

Et equidem quod ad hoc Assumptum requirens, *Quæ, & Qualis sit Materia ac Forma Ordinis Diaconatus?* reperio quinque opiniones. Prima, quod materia sit traditio Libri Evangeliorum. Secunda, quod sit impositio manus Episcopi super caput Ordinandi. Tertia, quod utraque ex prædictis concurrat simul ad integram huius Ordinis materiam. Quarta, quod ultra primam, & secundam materiam antedictam concurrat etiam traditio Stolzæ. Quinta, quod præter omnes materias præenarratas olim accedebat Unctio manuum ejusdem Diaconi Chrismate Sacro. Forma autem sint Verba, quæ profert Episcopus in prædictarum materiarum traditione. De singulis differamus, earum fundamenta demonstrando, objecta referendo, ac juxta approbatos Auctores resolvendo.

Prima itaque opinio tenet, quod Materia Ordinis Diaconatus sit impositio manus Episcopi super caput ordinandi; 6 Forma verò Verba illa, quæ tunc Episcopus profert, nempe: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur ad resistendum diabolo, & temptationibus ejus in nomine Domini.* Hanc opinionem ait Morinus *d. part.* 3. *Exercit.* 9. *de Sacris Ordinat.*

cap. 1. num. 2. doceri à S. Bonaventura in 4. *dist.* 24. *part.* 1. *art.* 1. q. 4. à Durando *ibid.* q. 3. num. 7. & 8. à Scoto in *ead.* *dist.* q. 1. (sed Scotistæ negant, opinionem hanc esse Scoti) à Rossense in libro contra Captivitatem Babyloniam *cap.* 22. §. 7. & de Sacerdotio contra Lutherum *Axiom.* 9. ab Arcudio *lib.* 6. *cap.* 4. à Bécano *de Sacram. Ord.* *cap.* 26. q. 4. quibus additur Hosius à Maffrio in 4. *Sent. disp.* 4. num. 42. Fundamenta hujus opinionis sunt sequentia:

Primum, quod hoc modo ordinati fuerunt primi septem Diaconi ab Apostolis, ut legitur in *supracit.* *cap.* 6. *Act. Apost.* num. 6. Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, & orantes, imposuerunt eis manus. Quo loco scribit Tirinus: *Qua ratione verò Diaconorum horum Ordinatio sit verum, ac propriè dictum Sacramentum à Christo institutum, & hic ab Apostolis primum collatum, patet ex impositione manuum hic adhibita, quo signo representatur illapsus, & obumbratio Spiritus Sancti, & ita docet Innocentius III. lib. 3. de Myst. Missæ cap. 5. & 56.*

Secundum; quod Concilium Carthaginense IV. in *can.* 4. de hac tantum Materia, scilicet impositione manuum loquitur, ita dicens: *Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.* Cæterum, qui sequuntur aliam opinionem, quod Materia sit traditio Libri Evangeliorum, de qua infra, respondent supradicta duo fundamenta non concludere, solam manuum impositionem esse Materiam Diaconatus; quia non excludunt eandem traditionem Libri, etsi eam non enuncient; imò Concilium Carthaginense præfatum non videtur voluisse in illo Canone docere materiam huius Ordinationis; sed tantummodò decernere, quod dum Diaconus ordinatur, solus Episcopus debet imponere manum super caput ejus; non autem cum Episcopo etiam alii Sacerdotes, ut faciunt in ordinatione Presbyteri; siquidem ait Con-

Concilium, non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur. Ita Dicaftill. tract. 6. num. 171.

Tertium fundamentum est; quia per hanc impositionem manus tam in Diaconatu, quam in Presbyteratu confertur gratia, ut docet sanctus Thomas in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. ad 5. & colligitur ex 9. D. Paulo 1. ad Timoth. 4. 14. Noli negligere gratiam, quæ data est tibi, cum impositione manuum Presbyteri: Ideo definiit Concilium Tridentinum ss. 23. can. 4. Si quis dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra Episcopos dicere, Accipite Spiritum Sanctum, Anathema sit. Ergo per impositionem Manus perficitur Ordinatio Diaconi, & conficitur Sacramentum; quia ubi gratia confertur, ibi datur Ordo, & Sacramentum. At huic fundamento responderi potest, quod datur gratia non materialiter ad illa Verba Accipe Spiritum Sanctum ad robur &c. sed moraliter in tota Ordinatione; quod est dicere inchoative; dum illa Verba proferuntur, completive, quando traditus est Liber Evangeliorum, ut differunt Salmanticensis de Sacram. Ordinis tract. 8. cap. 3. num. 31. & seqq. & nos diximus supra Decif. XI. num. 28.

Quartum fundamentum est, quia in Ritualibus, seu Libris Pontificalibus antiquis, idest exaratis ab initio Ecclesiæ usque ad annos nongentos, ubi agitur de Diaconorum Ordinatione, non fit mentio de alia Materia, quam de Manus Episcopi impositione. Horum Ritualium plura exempla ponit Morinus in cit. tract. de Sac. Ordin. part. 2. à pag. 212. usque ad pag. 280. quorum exemplar primum conscriptum esse ait Anno Quingentesimo, in quo ad pag. 214. in Oratione, quæ inscribitur Consecratio in Ordinatione Diaconi, versus finem hæc habentur Verba deprecativa: Emitte in eum, quæsumus Domine, Spiritum Sanctum, quo in opus ministerii tui fideliter exequendi munere Septiformis tuæ gratiæ roberetur. Et prosequitur deprecando, ut in eo christianæ virtutes abun-

dent. Porro huic fundamento ob stare videtur id, quod scribit idem Morinus d. tract. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 4. his verbis: Excipiendum est solum Sacramentarium Anglicanum, quod Annorum videtur octingentorum, & illam traditionem habet (Libri Evangeliorum) cum formula speciali: Postea tradat ei Episcopus Sanctum Evangelium dicens: Accipe istud volumen Evangelii, lege, & intellige, & aliis trade, & tu opere adimple. Nam prædictum Sacramentarium, seu Rituale, aut Pontificale potest esse vetustius, ac non solum ante Annos octingentos scriptum (ut arbitratu ipse Morinus) sed etiam ante mille Annos, & ultra; cum enim sit Anglicanum, prout illud quoque nominat Menardus in Notis ad Lib. Sacram. S. Gregorii pag. 289. cur ni illud scripserit, ac secum tulerit S. Augustinus, nuncupatus Apostolus Anglorum, quem S. Gregorius Magnus misit cum aliis Monachis Cassinensibus ad prædicandam fidem in Angliam Anno 596. teste ibid. Emin. Card. Baronio, nam fuerat à S. Gregorio Papa creatus Episcopus, & per consequens opus habebat Pontificali Libro pro Ordinationibus Sacris?

Quintum fundamentum hujus opinionis, quod totis viribus dilatat Morinus d. p. 3. Exercit. 9. cap. 1. à num. 4. & seqq. est, quod Scriptores antiqui, de Ordinibus Ecclesiasticis, ac de Divinis Officiis scribentes, nullam fecerunt mentionem de traditione Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi, ut videre est apud S. Isidorum Episcopum Hispalensem, qui vivebat Anno 630. lib. 2. cap. 8. apud Alcuinum, qui scribebat Anno 780. & apud Amalarium, qui florebat Anno 830. ex cujus verbis lib. 2. de Ecclesiast. Offic. cap. 11. & 12. Imò desumitur, non potuisse Librum Evangeliorum tunc esse materiam Diaconatus, quia ibi notat, quod eo tempore Diaconi non legebant Evangelium in Missa. Igitur ordinabantur sola Manuum impositione, & hæc erat unica Materia illius Ordinis. Hoc idem expressè testatur Durandus Ordinis Prædicatorum, &

- Episcopus Aniciensis Anno 1320. in 4. Sent. dist. 24. q. 3. num. 7. ubi hæc habet: *Traditio Libri in Ordinatione Diaconi non observatur in omni Ecclesia; unde secundum Ordinarium (idest Rituale, seu Librum Pontificalem) antiquissimum Ecclesie Aniciensis, cui præsumimus, Liber Evangeliorum non tradebatur Diacono in Ordinatione sua; sed Nos volentes nos conformare cæteris Ecclesiis. posuimus de manu nostra in margine dicti Ordinarj, quod Liber Evangeliorum tradatur Diacono cum consueta forma Verborum.* Sed subverti posse videtur fundamentum hoc ex præcimatorum Auctorum dictis coacervatum, tanquam minus stabile, quia alij antiquiores ipsis testantur, quod in primis Ecclesie Sæculis Diaconi in Missa Evangelium recitabant. S. Hieronymus Anno 390. scripsit in Epist. ad Sabinianum: *Evangelium Christi quasi Diaconus legebatur.* S. Gregorius Magnus d. Anno 596. lib. 4. Epist. 44. in Synodo Romana habet hæc: *Constitutio, ut in hac Sede Sacri Altaris Ministri (idest Diaconi) cantare non debeant, solumque Evangelicæ lectionis Officium inter Missarum solemnias exsolvant.* S. Isidorus Hispalensis, antedicto suo ævo, scilicet Anno 630. d. lib. 2. De Divinis Officiis cap. 8. postquam multa Diaconorum officia retulit, subdit: *Ipsi etiam, ut aures habeamus ad Dominum, clamant; ipsi quoque evangelizant; sine ipsi Sacerdos nomen habet, officium non habet.* Ergo præcisè illis temporibus Diaconi cantabant Evangelium in Missa, & Auctores præcitati contrarium asserentes, non censentur bene informati. Annotationem Durandi si quis carpere vellet, inquirere posset, cujus ætatis esset Ordinarius, seu Ritualis Liber, in quo asserit, nihil fuisse scriptum de traditione Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi? quandoquidem in Rituali Bellovacensi scripto Anno 970. quem ponit ipse Morinus d. part. 2. de Sac. Ordin. pag. 270. col. 2. in ejusdem
15. Diaconi Ordinatione, post traditam eisdem per Episcopum Strolam, leguntur hæc Verba: *Tunc porrigit Episcopus ei*

textum Evangelij, ita dicens: Accipe licentiam legendi Evangelium in Ecclesia Dei. Istud Rituale scriptum fuerat annis quædringentis ante Durandum, & continebat in se traditionem Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi. Ergo vetustius esse debebat ordinario Durandi, seu ejus Ecclesie Aniciensis, in quo hæc traditio Libri Evangeliorum non erat. At est ne credibile dictu, quod Liber Ritualis adhiberetur ab Episcopis Aniciensibus per annos quædringentos, & integer perduraret? Tanta laborabat paupertate Ecclesia Aniciensis, ut in cursu quatuor sæculorum novum Codicem, Librumvè Ritualem sibi comparare non posset? Fortius. Aniciensis Episcopatus, ac Civitas est in Gallia, distans à Lugduno leucis 22. ut notat Ferrarius in *Lexico Geograph. Verb. Anicium.* At quomodo asseverare possunt supracitati Auctores, quod neque traditio Libri Evangeliorum spectabat ad Ordinationem Diaconi, neque Lectio Evangelij in Missa ad Officium Diaconorum; si in prædicto Rituali Bellovacensi ea notabatur, & Bellovacum est Urbs Gallie? Certissimè Annales Merenses Anno 870. apud eundem Morinum d. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 14. referunt hæc, quæ sequuntur de Carlomanno Caroli Calvi Galliarum Regis Filio: *Carlomannus cum esset parvulus, jussu Patris attonsus, Clericus factus est. Dehinc procedente tempore ad Diaconatus Officium, quamvis invitatus, atque coactus in præsentia Genitoris ordinatus est, legitque publicè Evangelium, & Pontifici Missam celebranti juxta morem ministravit.* Ex his deducitur, cantare Evangelium in Missa fuisse proprium Officium Diaconi, non solum tempore Durandi, sed per quingentos annos ante illum, atque in temporibus Alcuini, Amalarii, & Rabani. Igitur quomodo negabunt traditionem Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi ex supposita non Lectione Evangelij à Diacono in Missa? Hac Lectione comprobata potest deduci ex ea prædicta Libri traditio in Ordinatione; &

ne; & impugnari quodd Ordinatio Diaconorum fieret per solam manus impositionem. Hæc dicta sint, non ad impugnandam, sed ad magis dilucidandam veritatem.

29 Sextum fundamentum supradictæ primæ opinionis est Ecclesiæ Orientalis usus, ac immemorabilis consuetudo ordinandi Diaconos sola manuum impositione; ut demonstrant omnes scribentes Scholastici, ac Canonistæ, & testantur Libri Rituales Ordinationum Græcarum, quos inseruit ipse Morinus in d. tract. de Sacris Ordin. part. 2. inter quos in vetustissimo Codice existente in Bibliotheca q. Eminen. Cardinalis Francisci Barberini, conscripto (ut ait) nongentis ab hinc annis de Diaconorum Ordinatione pag. 55. apud eundem Morinum ita legitur. **ORDINATIO.**

„ **DIACONI:** Postquam facta est Sancta Oblatio, & portæ apertæ sunt, antequam dicat Diaconus, **OMNIUM SANCTORUM**, adducitur Archiepiscopo, qui ordinandus est Diaconus, & cum dictum est, **DIVINA GRATIA**, genuflectit qui ordinatur; Archiepiscopus autem tribus factis super caput ejus, Crucis signis, Manuque ipsi imposita, sic precatur.

„ Domine Deus noster, qui Providentia tua subministrationem, & abundantiam Sancti tui Spiritus in eos misisti, qui ab inscrutabili virtute tua constituti sunt Ministri, ut inserviant immaculatis tuis Mysteriis: Ipse Domine hunc, quem tibi placuit à me promoveri ad Diaconi munus, in omni morum gravitate, & severitate conserva, ut Mysterium Fidei in pura conscientia detineat. Donaque illi gratiam, quam Stephano Protomartyri tuo donasti. Et quem primum vocasti ad opus Ministerii tui, dignum quoque illum redde pro tuo beneplacito, qui administret datum sibi à benignitate tua gradum. Qui enim bene ministrant, gradum sibi ipsis bonum acquirunt: Perfectum quoque servum tuum effice, quia tuum est regnum, & virtus.

„ *Facitque precem Diaconorum unus.*
„ In pace Dominum deprecemur. Pro pace superna, & salute animarum nostrarum Dominum deprecemur. Pro pace Universi mundi. Pro Archiepiscopo nostro N. ipsius Sacerdotio, auxilio, perseverantia, pace, & salute ipsius, & operibus manuum ejus, Dominum deprecemur. Pro eo, qui nunc promovetur, Diacono, & salute ipsius, Dominum deprecemur; ut benignus Deus, & hominum amans illi donet Diaconatum sine macula, & inculpate exercere. Dominum deprecemur pro piissimo Imperatore nostro.

„ *Dum à Diacono fit hæc Oratio, Archiepiscopus habens similiter manum super caput illius, qui ordinatur, sic precatur.*

„ Deus Servator noster, qui incorrupta voce Apostolis tuis prædixisti, & primum eorum fore prædicasti eum, qui adimpleverit Diaconi Ministerium, sicut scriptum est in Sancto Evangelio tuo, *Quicumque volerit inter vos esse primus, sit vester Minister.* Tu omnium Domine hunc quoque servum tuum, quem dignum effecisti, qui Diaconi ministerium subiret, reple per adventum vivifici tui Spiritus omni fide, & charitate, & virtute, & sanctificatione. Non enim in impositione manuum mearum, sed in visitatione divitis misericordiæ tuæ iis, qui de te digni sunt, gratia conceditur; ut omni peccato purgatus in die tremenda Judicii tui sine culpa tibi præsentetur, & mercedem tuæ promissionis, quæ fallere non potest, recipiat. Tu enim es Deus noster, Deus misericordiæ, & salutis. **R. Amen.**

„ *Amen pronunciato, tollit Phenolion illius, qui ordinatur, & illi Orarium imponit, datoque illi osculo tradit ei Sanctum Flabellum, sistitque ventilando sancta Dona, quæ in Divina Mensa exponuntur. Tunc qui in ambone est Diaconus dicit: Omnium Sanctorum memoriam agentes &c. Cum autem Ordinatus participaverit Sancto*

„Corpori, & pretioso Sanguini, tradit
 „ei Archiepiscopus Sanctum Calicem,
 „quo accepto participes facit Sacri San-
 „guinis ad eum accedentes. Hæc equi-
 „dem cum Missa integra peragitur &c.

Patet itaque ex usu, ac consuetudine Orientalis Ecclesiæ ordinandi Diaconos absque instrumentis materialibus; Materiam hujus Ordinis esse manus impositionem, quam facit Episcopus Ecclesiæ Occidentalis, dum ordinat Diaconos. Hanc Ecclesiæ Græcæ, & Orientalis consuetudinem testantur omnes scribentes de Ordinis Sacramento; cui nihilominus refragatur Gabriel Philadelphia Metropolitæ in Libello de septem Ecclesiæ Sacramentis, quem per extensum posuit Morinus de Sacram. Ordin. part. 2. pag. 163. in eo enim ita testatur cap. 4. *Materia quidem Sacri Ordinis sanctus est panis, & Sanctorum Vascularum quantitas, & cætera uniuscujusque Ordinis, ut fert consuetudo.* His verbis manifestè innuit Græcus hic Antistes, ac Metropolitæ, quòd suis temporibus etiam in Ecclesia Orientali Ordines Sacri conferebantur non per solam manuum impositionem, sed cum traditione Instrumentorum. Dispicit supradicta verba Morino, qui in Adnot. Ad Græcas Ordinationes pag. 205, num. 151. ea retundere conatur, ita scribens: *Vult Gabriel aliquo modo se Latinis accommodare, qui constituere solent Sacramenti Ordinis materiam in Instrumentorum porrectione.* Porro Joannes Baptista Catumstyrites Italogræcus in Libello De Vera utriusque Ecclesiæ Sacramentorum concordia Accus. 82. obtestatur, verissimam esse doctrinam Metropolitæ Philadelphiaensis; & pro ea sentit Fagnanus in cap. Cum venisset, num. 75. De Sacra. Unct. ubi affirmant, ita etiam attestatum sibi fuisse à Græcis Catholicis qui habitant Venetiis, ut latius notavi supra in Decis. VII. num. 2. & 22. Cæterum Veritate circa Ritus Ordinationum Orientalis Ecclesiæ illibata permanente:

Septimum fundamentum exhibetur antedictæ opinionis, consistens in ap-

probatione Græcorum Rituum; quam fecerunt Summi Pontifices Romani Leo X. Anno 1521. die 18. Maii. Clemens VII. Anno 1526. die 26. Martii. Clemens VIII. Anno 1595. die 23. Decembris, & Paulus V. Anno 1615. die 10. Decembris; quorum Constitutiones per extensum ponit Morinus de Sacram. Ordin. part. 1. cap. 4. à num. 6. & seqq. advertens, quòd prædicti Summi Pontifices Clemens VIII. ac Paulus V. aluerunt Romæ Episcopum Græcum, qui ibi Ordinationes Ritu Græco celebraret, ut diximus etiam supra Decis. VII. num. 25. idemque fecit Urbanus VIII. ampliando, ut præfatus Græcus Episcopus Divina Officia, atque Ordinationes in Ecclesia S. Athanasii Ritu Græco perageret, & cæremonias, ac Ritus Orientalis Ecclesiæ Alumnos illius Collegii doceret; concludens Morinus d. cap. 4. num. 16. in fine: *Est igitur evidentissimum, Ecclesiam Romanam Græcas Ordinationes semper approbasse; Græcorum Episcopos, & Presbyteros, Schismate ejerato, nunquam reordinasse; sed cum exercitio Ordinum, quos à Schismaticis susceperant, nisi aliud crimen subesset, admisisse, ratamque Ordinationem, quam apud eos acceperant, semper habuisse.* Inferens Morinus ex his omnibus, Materiam Ordinis Diaconatus esse manuum impositionem; Formam verò verba deprecatoria, seu Orationem, quam recitat Episcopus tenens manum super caput Ordinandi, deprecans super eum Spiritus Sancti illapsum, ac Divinæ gratiæ concessionem. Hæc omnia ad favorem præenarratæ primæ opinionis.

Verùm contra hoc ultimum fundamentum obijci posset; quòd Constitutiones Leonis X. Clementis VII. ac VIII. loquuntur, non de Ritibus Græcis Ordinationes Sacras concernentibus; sed de respicientibus panem fermentatum in consecratione Eucharistiæ; formam verborum in Baptismo, usum Matrimonii Ordinatorum in sacris contracti ante Ordinationem; nutritionem Barbæ, ac Eucharistiæ sub utraque specie dispensationem

nem cuiunque fidelium, etiam pueris; quorum articulo Ritus Leo X. ac subsequentes nominati Pontifices ex desiderio unionis utriusque Ecclesiae approbaverunt, & permiserunt: at de materia, & forma Ordinum conferendorum nihil dixerunt. E contra Innocentius Quartus Anno 1254. in sua Constitutione XIV. quae incipit, *Sub Catholica*, agens de variis Graecorum Ritibus circa sancta Sacramenta, in §. *Ad haec* 19. circa Ordines ita disposuit: *Ad haec volumus, & expresse praecipimus, quod Episcopi*

23 *Græci septem Ordines secundum morem Ecclesiae Romanae de cætero conferant.* Sed utrum Papa intellexerit tantum de numero Ordinum septenario, vel etiam de traditione Instrumentorum, quæ sunt materia Ordinum? cogitet Studiosus Lector. Nicolius citans prædictam Constitutionem Innocentii IV. in *Flosculis Verb. Græci* num. 10. tantummodò ait: *Ordines secundum morem Ecclesiae Latinae Græci conferre tenentur.* Hæc de prima opinione.

24 Secunda opinio tenet, in Ordinatione Diaconi Materiam esse traditionem Libri Evangeliorum, quam facit Episcopus Ordinando; Formam verò hæc Verba: *Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei, tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini.* Tutores, ac defensores huius opinionis sunt Richardus in 4. dist. 24. art. 4. q. 3. Summa Astensis lib. 6. tit. 5. art. 6. Sylvester Verb. Ordo num. 3. Ruardus Tapperus art. 17. contra Lutherum. Paludanus dist. 24. q. 2. artic. 8. num. 15. & seqq. Major ead. dist. q. 1. circa medium. Viguerrus in Instit. cap. 16. §. 6. Vers. 1. Dominicus Soto ibid. q. 1. art. 3. §. Per quam tamen. Gregorius de Valentia disp. 9. qu. 1. de Sacramento Ordinis punct. 5. Ludovicus Meratius tract. de Ordine disput. 6. sect. 1. tom. 3. in Summ. S. Thomæ. Vasquez in 3. part. disput. 236. cap. 7. num. 85. & disput. 238. cap. 4. numer. 35. 36. Bonacina de Sacram. Ord. disp. 8. qu. Unica punct. 3. num. 4. Castropalaus tract. 27. disp. Unica punct. 4. n. 10. Faber, Villalobos, Nugnus,

& alii apud Dianam Coordinatum tom. 2. tract. 5. resol. 5. §. 2. requiescente in ejus opere inordinato part. 3. tractat. 4. resol. 187. quibus ego addo Gonetum tom. 5. de Sacram. Ord. disp. 2. art. 3. n. 48. & Emin. Card. de Lauræa de eod. Sacram. disp. 6. artic. 3. per totum. Probant hanc opinionem sequentibus argumentis, juribus, ac rationibus.

Primò ex Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. ubi loquens de Ordine ait: *Sextum Sacramentum est Ordinis, cuius Materia est illud, per cuius traditionem conferitur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per Calicis cum vino, & Patenæ cum pane porrectionem; Diaconatus verò per Libri Evangeliorum dationem.* Ergo hæc opinio innititur punctuali, & manifestæ doctrinæ Concilii Florentini.

Secundò probatur ex Pontificali Romano impresso Anno 1582. jussu Gregorii XIII. in quo part. 1. de Ordinatio Diaconorum. dum Episcopus tradit Librum Evangeliorum notatur in margine: *In hoc actu imprimitur Character huius Ordinis.* Modò sic argumentatur. Character in Sacramento Ordinis tunc imprimitur, quando Ordinando traditur materia propria tangenda. Sed Character Ordinis Diaconatus imprimitur, dum traditur ab Episcopo, & tangitur ab Ordinando Liber Evangeliorum, ut innuit Pontificale Romanum. Ergo Libri Evangeliorum traditio est Materia Ordinis Diaconatus; Forma autem Verba, quæ dicuntur in eadem traditione Libri. Quòd autem Pontificale Romanum sit Liber authenticus, & habeat vim legis, nefas esset dubitare, ut de aliis Libris Ritualibus, & Cæremonialibus per Summos Pontifices approbatis docent Gratian. Discept. Forens. cap. 112. num. 7. Loterius lib. 1. q. 16. num. 123. Sperellus Decis. 179. num. 23. atque Rota Romana part. 4. recent. tom. 3. decis. 647. & part. 17. decis. 87. num. 23.

Tertiò allegatur textus in cap. 1. De Sacram. non iteran. in quo Innocentius III. interrogatus, *An permitti debeat*
mini-

28 ministrare, qui sine impositione manuum fuerit ad Ordinem Diaconatus assumptus? Respondit, Non esse aliquid iterandum, sed cautè supplendum, quod incautè fuerat prætermisum. Modò sic differitur: quando Ordo fuit nulliter collatus, est omninò iterandus, quia quod nullum est à principio, nullum producit effectum, & nullam concedit potestatem. *cap. Solemniter. De Consecr. dist. 1. DD. in cap. Unico, de Sacra Unct.* E contra si quid est omissum in collatione Ordinum, quod non impedit eorum validitatem, non sunt Ordines repetendi, seu reiterandi, *cap. 1. & 2. & 5. 68. dist. cap. Consultationi, de Tempor. Ordin. Sed supplendum tantummodo est id, quod fuit omissum, d. cap. 1. de Sacram. non iteran. & ibi Gonzalez in Comment. num. 8. Sanchez in Consil. Moral. libr. 7. cap. 1. dub. 3. Cùm igitur Innocentius III. in hoc cap. 1. de Sacram. non iteran. dicat, non esse iterandam Ordinationem Diaconi, in qua fuit omissa manus impositio; sequitur eundem Diaconum fuisse bene ordinatum. Sed cum qua materia, & forma? Utique per traditionem Libri Evangeliorum, cum illis verbis, *Accipe potestatem legendi Evangelium &c.* Nec amaritudinem faciat, quòd textus in d. cap. 1. non dicat *ad Ordinem Diaconatus*; sed habeat, *ad Ordinem Subdiaconatus*; quia est error Typographi; & debet legi *ad Ordinem Diaconatus*; tum ob manifestam rationem, siquidem Subdiaconi non ordinantur per manus impositionem, sed per traditionem Calicis vacui, ac patenæ. *cap. Subdiaconus, 23. dist. tum quia in bonis exemplaribus Juris canonici habetur expressè ad Ordinem Diaconatus*, ut testantur Anton. Augustinus, & Hostiensis in eod. cap. 1. Suarez de Censuris disput. 41. sect. 4. numer. 12. Franciscus Hallierius de Sacris Elect. pag. 434. & alii, quos citat, & sequitur ipse Gonzalez in Not. ad d. cap. 1. De Sacram. non iteran.*

Quartò facit textus in cap. Presbyter. 3. eod. tit. De Sacramen. Ordin. ubi pa-

riter Gregorius IX. respondit, & dixit; quòd si omissa fuerit manus impositio tam in ordinatione Presbyteri, quàm Diaconi, non est Ordo iterandus; sed statuto tempore ad huiusmodi Ordines conferendos cautè supplendum quod per errorem existit prætermisum. Igitur ex supradicta consideratione essentia Ordinis Diaconatus non consistit in impositione manus, sed in traditione Libri Evangeliorum, quam ibi Pontifex supponit interfuisse.

Quintò: quia si manus impositio esset Materia essentialis Ordinis Diaconatus, haberet formam expressivam ministerii, ac officii Diaconalis, nam in omnibus Sacramentis forma debet exprimere vim, & operationem illius Sacramenti, & præcipuè in Sacramento Ordinis debet innuere potestatem, quæ confertur Ordinato. Salmanticenses de Sac. Ord. tract. 8. cap. 3. num. 27. At quando Episcopus imponit manum super caput Diaconi nullam formam proferit indicativam ministerii Diaconalis; & è contra illam exprimit in traditione Libri Evangeliorum, dicendo: *Accipe potestatem legendi Evangelium &c.* Ergo sequitur veram, & essentialem Materiam Ordinis Diaconatus esse ipsam Libri Evangeliorum traditionem; Formam verò Verba prædicta.

Verumtamen graviter obstat huic opinioni, quòd Sancti Apostoli non traderunt Librum Evangeliorum septem Diaconis, quos ordinarunt, & consecrarunt Act. 6. 6. nec in aliquo Concilio ante Florentinum enunciatur hæc Libri Evangeliorum traditio; nullumque Rituale, aut Auctor Catholicus per nongentos circiter annos post fundatam Ecclesiam mentionem facit prædictæ Evangeliorum Libri traditionis; ut tetigimus supra numer. 7. & 13. ubi Durandi testimonium de sua Ecclesia Aniciensi retulimus.

Respondet doctissimus Mastrius in 4. Lib. Sent. disput. 4. de Sacram. Ordinis sub num. 44. his verbis: Minimè dubitandum est in universali Ecclesia Ritum

lum hunc tradendi Librum Evangeliorum semper fuisse servatum; licet aliqua Ecclesia particularis pro aliquo tempore circa hoc errare potuerit; & auctoritas præsertim illius Ecclesie Antientis, cujus Durandus ipse fuit Episcopus, non est tanta, ut nos movere, vel turbare debeat, ut inquit Coninchius. Ratio est, quia mos, & laudabilis Summorum Pontificum consuetudo fuit, ad tollendam Religiosorum ambitionem, ac eorum humilitatem servandam, dum Episcopalem dignitatem extra claustra querunt, vel eam non concedere, vel solum in Ecclesiis infimi ordinis; unde talem esse illum censo, cui Durandus præfuit Religiosus ex Ordine Prædicatorum assumptus. Respondent aliqui, quod licet ab Ecclesie initio conscriptus non fuerit integer Evangeliorum Liber, poterat esse, ut in chartis quibusdam aëscriptæ essent aliquæ partes, sive aliqua Mytheria Fidei, quæ utique habuissent eandem vim, & nomen Evangelii, & ad hanc Ordinationem sufficiebant. Alii dicunt, Christum in initio dispensasse cum Apostolis, ut possent hunc Ordinem conferre sine traditione Libri Evangeliorum.

Melius tamen respondetur ex communi doctrina jam tradita ab initio Questionis num. 36. cum Bellarmino, Coninchio, Marchino, Aversa, & aliis, quod sicut Christus externam peccatorum confessionem instituit determinatè materiam Sacramenti Pœnitentie: Num autem hæc facienda sit verbo, vel scripto, aut aliis signis sensibilibus non determinavit, sed Ecclesie determinandum reliquit; & materiam, ac formam Matrimonii instituit consensum contrahentium externis verbis, vel aliis signis expressum; hæc autem signa in particulari non determinavit, sed ea communi usui, & contrahentium voluntati reliquit: Item formam ejusque Sacramenti instituit in genere Verba, quæ actionem conferentis significarent. V. G. talem hic, & nunc à baptizante ablui in Nomine Patris &c. ipsa autem Verba in particulari, & in individuo talem actionem exprimentia non instituit; sed hæc reliquit

communi loquentium usui in proprio Idiomate; siquidem ad illam eandem actionem significandam alia adhibet verba Græcus, alia Dalmata, alia Latinus, alia Gallus, Italus, & Hispanus in propria vernaculi lingui: Sicut, inquam dicta Signa in Matrimonio, & Pœnitentia, & Verba in aliis formis Sacramentorum instituit quidem determinatè secundum rationem suam formalem, seu significatorem, quatenus determinatè talia esse voluit, ut certam rem determinatè significarent; indeterminata tamen secundum esse materiale: ITA PARITER instituit materiam hujus Ordinis in traditione alicujus rei, qua Diaconi officium designaretur; quænam autem res in individuo tradi deberet, hoc determinationi Ecclesie reliquit; ita quod hanc Materiam Diaconatus instituit secundum rationem formalem determinatam; qua scilicet determinatè significaretur hic, & nunc per talem actionem tribui Ordinato certam Potestatem Ecclesiasticam; indeterminatam tamen secundum esse materiale; quatenus in potestate Ecclesie reliquit per traditionem hujus, vel illius rei collationem hujus potestatis significare. Et per hanc doctrinam facili conciliatur Ritus diversus Ecclesie Latine, & Græce in Ordinibus conferendis; utraque enim confert Ordinationem per signum sensibile, & Verba, quæ optimè collationem Ordinis significant. Quare utraque validè conficit, & utraque servat, formaliter loquendo, Materiam, & Formam à Christo institutam; licet materialiter signis diversis utatur. Hæc est responsio communis inter Theologos, & Canonistas, quos longa serie citavi supra in Decis. VII. num. 28. & 29.

Idcirco ostendendum esset tantummodò, quando cœperit Ecclesia ordinare Diaconos cum traditione Libri Evangeliorum? At hoc initium non reperitur scriptum; & potest procedere ex traditione Apostolica, cujus fidelissima custos est Ecclesia Romana, ut ostendimus in Decis. VII. num. 32. Equidem ex illo Rituali Anglicano vetustissimo

arguitur esse ultra XI. sæcula, ut diximus *supra num. 11.* certissimum est autem, quod erat in usu per sexcentos annos, & ultra ante Concilium Florentinum; & quòd hoc errare non potuit in assignanda traditione Libri Evangeliorum pro Diaconatus Ordinis Materia, ut pluribus rationibus ostendit Emin. Cad. de Lauræa *d. disp. 6. de Sacram. Ord. num. 102. & seqq.*

- 33 Tertia Opinio, quæ est magis communis docet, non solum traditionem Libri Evangeliorum, sed etiam Manuum impositionem cum illis verbis. *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, & ad resistendum diabolo, & tentationibus ejus*, esse duas parciales, sed essentielles hujus Ordinis Materias, ac Formas. Ita S. Thomas *in 4. dist. 24. q. 2. art. 3.* & in Supplemento *3. p. qu. 37. art. 5. ad 5. & q. 38. art. 1. ad prim.* Card. Hosius *in Confess. Cathol. cap. 52.* Card. Bellarminus *de Sacram. Ord. cap. 9.* Hallerius *de Sacris Ordin. §. 15.* Ilambertus *de Sacram. Ord. disp. 3. art. 3.* Layman. *lib. 5. tract. 9. cap. 5 num. 2.* ac Eitius, Puteanus, Gammacheus, & alii plures, quos cumulat Morinus *d. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 3.* quibus, addendi Cajetanus, Card. de Lugo, Coninchius, Marchinus, & alii, quos citant, ac sequuntur Salmanticenses *de eod. Sacram. Ord. tract. 8. cap. 3. num. 28.* & quos approbat Mastrius *in cit. disp. 4. num. 42.* necnon Diana *Coordinatus tom. 2. tract. 5. resol. 5. ac tom. 3. tract. 1. resol. 67.*

- 34 Probatur hæc opinio, quò ad ipsam traditionem Libri Evangeliorum, cum forma Verborum illam associantium, ex Concilio Florentino, in quo de eadem Materia, & Forma datur expressa doctrina; & ideò de ea nefas esset dubitare, ob infallibilitatem, quam omnes Catholici profitentur in Concilio Generali, præsentè Papa, & illud approbante. Fagnanus *in cap. Majores, num. 36. de Baptismo tom. 5. pag. 234* & alii DD. quos citavimus *supra in Decif. VII n. 16.* Quo verò ad impositionem manus, & Verba Episcopi eam comitantia, sequentes dantur probationes.

Prima ex Concilio Carthaginensi IV. *can. 5.* in quo sic definitur: *Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus manum supra caput ejus ponat, quia non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.* Et quamvis *supra num. 8.* obijciendo dixerimus secundum aliquos, ibi Concilium non videri locutum de hac manus impositione tanquam materia Ordinis Diaconatus, sed ad distinctionem impositionis manuum, quæ fit in Presbyteratu non à solo Episcopo, ac etiam ab aliis Sacerdotibus unà cum eodem Episcopo, nihilominus communiter docent DD. inter quos Mastrius *dist. disp. 4. num. 42.* verba Concilii Carthaginensis esse intelligenda de Materia Ordinis Diaconatus; siquidem in antecedenti Canone loquitur de Materia Ordinis Episcopatus, & Presbyteratus, & in subsequentibus de materia Subdiaconatus, Acolythatus, Exorcistatus, Lectoratus, & Ostiariatus, qui omnes Canones repositi leguntur à Gratiano *in dist. 23. cap. Episcopus, cap. Presbyter. cap. Diaconus, cap. Subdiaconus,* cum aliis eorundem Ordinum minorum subsequentibus.

Secunda probatio desumitur ex Verbis Divi Hieronymi *in cap. 56. Isate* ita scribentis: *Ordinatio non solum ad impetrationem vocis, sed etiam ad impositionem manuum impletur.*

Tertia probatio & quidem præcipua est Gratia, quæ datur Diacono per manus impositionem, ut diximus *supra num. 9.* Et docet S. Thomas *in 4. dist. 25. qu. 2. art. 3. in corp.* & aliæ auctoritates *dist. numer. 9.* à nobis adductæ. Neque obstat, quòd si manus impositio sit materia Ordinis Diaconatus, videatur dicendum, quòd per eam imprimatur Character, & Gratia conferatur contra id, quod ex Pontificali Romano probatum est *supra num. 26.* & dictum est *d. num. 9.* Nam respondent Salmanticenses, quòd quando aliquis Ordo habet duas parciales materias, Character imprimitur, & Gratia confertur, dum materia principalior, ac magis expressiva potestatis illius Ordinis

- dinis applicatur; & ideò, quia traditio Libri Evangeliorum est materia magis principalis Ordinis Diaconatus; idcirco, dum traditur Liber imprimatur Character; & Gratia, quæ moraliter cœpit infundi in impositione manus Episcopi, in eadem Libri traditione completur. Ita Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 3. num. 33.* Minus obstat, quòd adinvicem videantur sibi contraria Concilium Carthaginense, & Concilium Florentinum, dum primum non loquitur de traditione Libri Evangeliorum; secundum autem non meminit impositionis manus; nam respondet Mattheus *d. disput. 4. num. 42.* quòd licet utrumque Conciliorum de utraque materia mentionem non fecerit, nihilominus altera, de qua nihil dixerunt, non fuit ab iisdem exclusâ; & per consequens concludendum utramque materiam cum sua forma verborum concurrere ad essentiam Ordinis Diaconatus; etsi traditio Libri Evangeliorum, tanquam magis expressiva potestatis, quæ per hunc Ordinem confertur, sit magis principalis, & in ea imprimatur Character; & ob hanc rationem *in cap. 1. & in cap. 3. de Sacram. non interand.* dictum sit à Summis Pontificibus Innocentio III. ac Gregorio IX. quòd si in ordinatione Diaconi omissa fuerit manus impositio, non sit Ordinatio reiteranda; sed opportuno tempore supplendum, quod fuit omissum; quia scilicet ob traditionem Libri Evangeliorum, quæ est materia principalior, & in qua imprimatur character, & consistit essentia Ordinis Diaconatus, valide fuit collatus Ordo, & Ordinis Sacramentum. Hæc de Tertia opinione.
38. Quarta reperitur opinio, quæ censet, Materiam Ordinis Diaconatus ultra Manuum impositionem, & Libri Evangeliorum traditionem, esse quoque Stolæ in humero Diaconi applicationem. Hanc opinionem habuit Sichelardus Cremonensis Episcopus *Lib. 2. de Institur. Eccles. cap. 2.* ubi ita scribit de Ordinatione Diaconi: *Postea dat ei Stolam super humerum sinistrum. Episco-*
- pus. dicens, Accipe Stolam candidam de manu Domini &c. & postea, ut intelligat se esse præconem Christi, tradit ei Evangelium dicens, Accipe potestatem legendi Evangelium tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini. Hæc res igitur, & hæc Verba, sunt hujus Sacramenti substantia. Dalmatica verò sicuti datur, solemnitate est, & non substantia. Similiter ita opinatus est Paulus Jaderensis Archiepiscopus in suo Opere inscripto *Thesaurus Pontificum*, in quo ita notavit: Diacono, cum ordinatur, traditur sub certis verbis Stola, & Codex Evangelii, quæ res, & verba sunt hujus Sacramenti substantia; cætera sunt de solemnitate. Horum Auctorum verba prædicta transcribit Morinus *de Sacris Ordin. d. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 2.* Porro hæc opinio nullum alium sequacem habet, & jure merito, quia Stola est simplex ornamentum Diaconi, quæ uti debet in cantando Evangelio, ut demonstrat Magrius *in Herolexic. Verb. Stola*; addens, quòd si illud cantaret absque Stola, peccaret mortaliter, quod nos notavimus in Decisionibus *de Sacrificio Missæ Decis. 50. sub num. 29.**
39. Hic autem credimus magna observatione dignum, quod nonnulli ex Libris Ritualibus antiquis apud Morinum *part. 2. de Sacris Ordin.* faciunt mentionem de Stola danda per Episcopum Diacono in ejus Ordinatione; ut videre est *pag. 221. pag. 255. & pag. 274.* At eorundem Ritualium major numerus nullum verbum continet de eadem Stola, neque de ejus impositione in sinistro humero, quam facit Episcopus, dum ordinat Diaconum, prout studiosus Lector observare poterit in eodem Morino *d. pag. 213.* ubi incipiunt Ritualia pro Latinis Ordinationibus. Sequitur ex hoc silentio circa Stolam, quòd prædicti Libri Rituales non expriment omnia, quæ in antiquissimis sæculis servabat Ecclesia in collatione Ordinum; unde ex eis deduci non potest concludens argumentum circa traditionem Libri Evangeliorum dicendo, Rituales

antiqui de ea non loquuntur. Ergo antiquitūs traditio Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi non erat in usu. Nam neque de Stola tradenda Diacono loquuntur plurimi eorundem Ritualium vetustissimorum; & tamen ineptum esset dicere, quod Stola non daretur; cū alii Rituales libri ejusdem antiquitatis vel ejusdem Stolæ dationem ponant, vel ipsius benedictionem notent in ordinandis Diaconis. Præterquam quod dicendum foret, Diaconos antiquitūs ordinatos fuisse absque Vestibus Sacris; eo quia de iisdem nulla mentio habeatur in prædictis Ritualibus. Igitur sicut Scriptores antiqui prædictorum Ritualium non curarunt notare Vestes Sacras, & Stolam, quibus Diaconi, dum ordinantur, induuntur; ita non debet esse à veritate alienum dicere, quod antiquitūs traderetur Liber Evangeliorum, ut habetur in illo Rituali Anglicano, de quo supra num. 11. & in alio Bellovacensi de Anno 900. circiter apud eundem Morinum d. part. 2. pag. 270. etsi alii Libri Rituales antiqui ejus non meminerint.

43 Quinta demum opinio in aliquibus Ecclesiis antiquitūs erat, quod Manuum impositioni, Libri Evangeliorum traditioni, Stolæque exhibitioni accederet, pro Materia Diaconatus, etiam Unctio manuum Ordinandi cum Sacro Chrismate, cum verbis vim Formæ habentibus in eadem Unctione prolati; ut refert Hugo Menardus in Notis ad Libr. Sacrament. S. Gregori Papæ pag. 289. ita scribens: In citato Pontificali Anglicano M. S. post traditionem Libri Evangeliorum Diaconi manus unguuntur, ita enim habetur. Consecratio manuum Diaconi de Oleo, atque Chrimate. Consecrentur Manus istæ, quæsumus Domine, & sanctificentur per istam Unctionem, tuamque Benedictionem, ut quæcunque benedixerint, benedicta sint, & quæcunque sanctificaverint, sanctificata sint. Et sanè olim in Gallia hic mos inoleverat, ut manus Diaconis ungerentur; quod manifestum est ex Epistola Ni-

colai Papæ I. ad Rodulphum Archiepiscopum Bituricensem, ibi: Præterea, sciscitaris, Utrū solis Presbyteris, an Diaconibus debeant, cū ordinantur, manus Chrimatis liquore perungi: Quod non interrogasset Pontificem Maximum Rodulphus, nisi id moris esse in Diaconorum Ordinatione alicubi in Gallia, compertum habuisset. Hucusque Menardus. De qua quidem unctione scribunt etiam Magrus in Hierolexic. Verb. Chrima col. 3. & in Verb. Diaconus col. 2. Et Emin. Card. Bona Rer. Liturgic. lib. 1. cap. 25. in fine. Forſan tunc prædicta Unctio reputabatur Materia Ordinationis Diaconatus ex his, quæ habentur apud Tertullianum Libr. de Resurrect. Carnis: videlicet: Caro ungitur, ut anima consecratur: caro signatur, ut anima muniatur: caro manus impositione adumbratur, ut anima spiritu illuminetur. Cæterum hæc opinio nullo stabili innixa fundamento de se corruit, & prædicta Unctio, quæ erat introducta motivo devotionis ab aliquibus Episcopis Galliæ, à pluribus sæculis est intermissa; & sic concluditur, restringi Materiam Ordinis Diaconatus tum ad impositionem Manus, quam facit Episcopus super caput Ordinandi, tum ad traditionem Libri Evangeliorum; Formam verò ad Verba, quæ in utraque actione ab eodem Episcopo proferuntur.

DECISIO XXX.

ARGUMENTUM.

Ut declarentur Officia, ac Ministeria Diaconorum, hi in tria genera dividuntur, & ostenditur, Diaconos esse vel Maximos, vel Majores, vel Inferiores. Primi sunt Cardinales Diaconi S. R. E. quorum origo, numerus, & Officia explicantur, pluribus eruditionibus circa eosdem insertis. De majoribus

bus Diaconis, idest Archidiaconis Ecclesiarum Collegiatarum agitur, & de ministeriis ad eos de jure spectantibus. Pariter narrantur Officia Diaconorum inferiorum, tum de Jure Divino, tum ex commissione Ecclesiæ eis competentia. Tandem differitur de Flabello, quod Diaconi Græci ex Officio tenent in manibus, ac movent ad Altare: ejusque mystica significatio, cum aliis curiosis Ritibus Maronitarum, exponitur.

S U M M A R I U M.

- 1 Diaconi græcè, Levitæ hebraicè, Ministri latine dicuntur.
- 2 Diaconi alii Maximi, alii Majores, alii Inferiores.
- 3 Cardinales S. R. E. Diaconi sunt maximi.
- 4 Cardinalium omnium numerus septuagesimus. Et cur?
- 5 Cardinalium nomen, ac Dignitas tempore S. Sylvestri Papæ.
- 6 Cardinales unde sic nominati?
- 7 Cardinalium numerus olim varius.
- 8 Cardinales alii Episcopi, alii Presbyteri, alii Diaconi.
- 9 Diaconi Cardinales olim septem tantum. Et cur?
- 10 Angelorum septem coram Deo asstantium nomina.
- 11 B. Amadæi Lusitani Reformantis Ord. S. Francisci laudes.
- 12 Diaconi Cardinales septem cur dicti Regionarii?
- 13 Cur deinde quatuordecim; ac postea decem, & octo?
- 14 Cardinales Episcopi VI. Presbyteri L. Diaconi XIV.
- 15 Diaconie, seu Tituli Cardinalium Diaconorum qui sint?
- 16 Diaconorum Cardinalium antiquitus Officia tria. Et quæ?
- 17 Mensæ, seu Tabulæ lignæ super qua Christus instituit Eucharistiam descriptio, & conservatio.
- 18 Diaconorum Cardinalium nunc Officia quinque. Et quæ?
- 19 Concistorium Papale quid sit? & Quotuplex?
- 20 Congregationes Cardinalitiæ Urbis Romæ quæ?
- 21 Cardinales tenentur residere Romæ. Pœnæ contra absentes.
- 22 Diaconi Cardinales an possint solemniter benedicere populum?
- 23 S. Benedictus Abbas Diaconatus Ordine fuit contentus. Item S. Maurus, ac S. Placidus.
- 24 Archidiaconi nomen quid significet?
- 25 Archidiaconi prima dignitas de Jure in Collegiatis. Et cur?
- 26 Archidiaconorum Officia antiquis temporibus.
- 27 Consuetudo attendenda circa Officia Archidiaconorum.
- 28 Archidiaconatus Paduæ, ac Plebis Sacci est secunda Dignitas.
- 29 Archipresbyter Patavinus est prima Dignitas.
- 30 Diaconorum ministeria quatuor ex Jure Divino. Et quæ?
- 31 Mensæ tempore Apostolorum duplices, Sacræ, & Profanæ.
- 32 Diaconi septem ordinati ab Apostolis, ut Eucharistiam distribuerent.
- 33 Baptizare solemniter quando Diaconus possit?
- 34 Diaconorum ministeria septem ex commissione Ecclesiæ?
- 35 Benedictio Ceret Paschalis an competat Diacono de Jure Divino?
- 36 Munda cor meum &c. an recitet Diaconus ante Præconium Exultet.
- 37 Præconit Exultet &c. cantatio cur commissa Diacono?
- 38 Græcorum Diaconorum officium tenendi in Missa Flabellum. Et quid sit?
- 39 Flabelli prædicti mystica significatio.
- 40 Maronitarum Flabella, & eorum usus in Missa.
- 41 Organi vox tremula cur sonetur ad elevationem Hostiæ in Missa?

Restat.

Restat pro integra Diaconatus Ordinis explicatione, ut Diaconorum officia, seu ministeria declaremus; triplici enim voce Diaconi nuncupantur; Hebraica idest *Levitæ*; Græca, nempe *Diaconi*, & Latina scilicet *Ministri*; & his tribus vocibus formatur eadem significatio, quæ est ministrare, ac servire Sacerdoti, juxta id, quod Deus præcepit Moyfi in Lege Veteri Numer. 3. 6. *Applica Tribum LEVI, & fac eam stare in conspectu Aaron Sacerdotis, & ministrare ei; & excubent, & observent quicquid ad cultum pertinet multitudinis coram Tabernaculo Testimonii, & custodiant vasa Tabernaculi servientes in ministerio.* Pro majori autem intelligentia dicendorum advertendum est, Tria esse genera Diaconorum, alii enim sunt Maximi, alii Majores, & alii Inferiores, ac de singulis singillatim est agendum, & eorum officia, ac ministeria demonstranda.

Diaconi Maximi sunt Eminentissimi S. R. E. Cardinales Diaconi; siquidem Sacrum Collegium Cardinalitium constat ex Episcopis sex, ex Presbyteris quinquaginta, & ex Diaconis quatuordecim; qui omnes constituunt numerum septuaginta Cardinalium juxta magistralem Constitutionem Sixti Papæ Quinti, quæ legitur in Bullario novo tom. 2. *Constit. 59. §. Quoniam verò pag. 561.* quod quidem Eminentissimum Cardinalium Collegium à Jure Divino originem duxisse Canonistæ testantur, tum ex verbis Domini ad Moysem Numer. 11. 16. *Dixit Dominus ad Moysem, congrega mihi Septuaginta viros de senibus Israel, quos tu nosti, quod senes populi sint, & magistri; & duces eos ad ostium Tabernaculi fœderis, faciesque ibi stare tecum, ut descendam, & loquar tecum, & auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, & non tu solus graveris, tum ex electione duodecim Apostolorum, quam fecit Christus Dominus Luc. 6. 13. & aliorum septuaginta duorum discipulorum. Luc. 10. 1.* unde ait Innocentius III. in cap. *Per Venerabilem. Qui filii sint legit.*

Sunt autem Sacerdotes Levitici generis Fratres Nostri, qui Nobis Jure Levitico, in executione Sacerdotalis Officii Coadjutores existunt. Et Eminent. Card. Paleottus in tract. de Sac. Constit. Consult. membr. 5. cap. 10. subdit: Alii autem eos in locum Apostolorum, qui Christo Domino Nostro assistebant, successisse tradunt, quæ magnorum Virorum est sententia, & magna probabilitate nititur: certum enim est Christum Dominum Redemptorem Nostrium, cum in terris versaretur, sibi duodecim Apostolos, & septuaginta duos discipulos habuisse, qui sibi assisterent. Hoc autem nomen Cardinalis, seu potius dignitas Cardinalitia antiquissima est, de ea enim mentio expressa habetur in Concilio Romano à S. Sylvestro Papa celebrato Anno 324. dum in cap. 6. sancit, Ut Diaconi non essent plus, nec amplius, per Parochiarum examen, nisi duo: Et Diaconi Cardinales Urbis Romæ septem. Et in Synodo Nicæna habita Anno sequenti 325. sub eodem S. Sylvestro, iidem Cardinales nominantur in decreto firmato ab eadem Synodo, circa modum procedendi judicialiter contra Prælatos Ecclesiarum, quod refertur in cap. Præsul. 2. q. 4. his verbis: Præsul non damnabitur, nisi cum 72. testibus; nec Præsul Summus à quoquam judicabitur, quoniam scriptum est, Non est discipulus super Magistrum. Presbyter autem Cardinalis nisi cum 44. testibus condemnabitur. Diaconus verò Cardinalis Urbis Romæ nisi cum 27. testibus condemnabitur. Ideoque dicuntur Cardinales à Cardine Apostolicæ Sedis, cui assistunt; nam, ut ait Anacletus Papa in cap. Sacrosancta, 22. dist. in fin. Apostolica Sedes Cardo, & caput omnium Ecclesiarum à Domino, & non ab alio est constituta, & sicut Cardine ostium regitur, sic hujus Sanctæ Sedis Auctoritate omnes Ecclesiæ (Domino disponente) reguntur. Unde Archidiaconus Canonista in eodem textu ita scribit: Senatus Cardinalium à Cardine nomen accipit, quasi se regat, & alios; sicut enim ostium regitur per Cardinem, ita Ecclesia per istos: & Card-

Cardinales Cardines dicuntur in Romana Ecclesia duplici similitudine, vel quia sicut domus habet Ostium, & Cardinem, sic Ecclesia habet Papam, qui est Ostium Dei, vel Ecclesiæ, & Cardinales, qui sunt Cardines. Prout etiam Zecchius de Republ. Eccles. part. 2. tit. de Cardinal. hæc subdit: Nomen Cardinalis idem ferè significat, quod Principalis; vel is, à quo alii dependent; ut à Cardine officia pendere solent; unde & Venit Cardinales, Virtutes Cardinales, & puncta Cæli Cardinalia dici solent.

Igitur Cardinalitius Senatus constat septuaginta Proceribus Sacris ex antedicta *Constit. 30. Sixti V.* qui hunc numerum firmavit ad imitationem septuaginta Seniorum, quos Deum dedisse Moyfi Coadjutores in regimine populi Hebraici ex *Num. 11.* diximus supra; etsi numerus iste ante Sixtum V. pro varietate temporum variaverit; itaut aliquando decreverit usque ad octo tantum Cardinales, aliquando auctus fuerit usque ad sex, & septuaginta, ut ex probatis Auctoribus ostendit Jacobus Cohellius in *Notitia Cardinalatus cap. 3.* ubi in fine ex doctrina Martini Laudensis, Cassanæ, Zecchii, ac Mandosii advertit, posse Summum Pontificem augere prædictum numerum Septuaginta, non obstante Sixtina Constitutione; & *cap. 4.* docet, in tres Ordines distinctum esse numerum Cardinalium, Episcoporum scilicet, *8* Presbyterorum, & Diaconorum, ad similitudinem Cœlestis, ac Triumphantis Ecclesiæ, ubi Omnipotens humani generis Auctor tres summos, ac præcipuos Angelorum Ordines, instituit. Seraphim, Cherubim, & Thronorum; & sic in Romana Ecclesia sex Cardinales Episcopi significant Seraphim, qui præcæteris in amore sui Creatoris ardentissimi, & intimi sunt; Cardinales Presbyteri designant Cherubim, qui sunt sapientia, & eruditione præstantissimi; Cardinales Diaconi repræsentant Thronos, doctrina, ac iustitia rectissimos; quod latius demonstrat Mosconius de *Majest. Milit. Eccl. lib. 1. part. 1. cap. 5.* & his tribus

Ordinibus Cardinalium utitur Papa velut Summus Sacerdos, & Supremus Hierarchy in regimine totius Orbis Christiani in tribus illis hierarchicis actibus, qui sunt purgare, illuminare, ac perficere, juxta doctrinam S. Dionysii Areopagitæ de *Cœlest. Hierarch. cap. 3.*

Et quod attinet ad Cardinales Diaconos, quos Maximos nominamus, hi ab initio Ecclesiæ septem fuerunt, tum in Alma Urbe, tum in aliis Ecclesiis Cathedralibus juxta Sanctionem S. Evaristii Papæ Anno 112. quæ legitur in *cap. 11. dist. 93.* præcipientem ita: *Diaconi (qui quasi oculi videntur esse Episcopis) in unaquaque Civitate juxta Apostolorum constituta septem debent esse.* Septem enim Diaconos elegerunt Apostoli ab initio *Act. 6. 3.* ad imitationem septem Spirituum Deo assistantium, de quibus Raphael ait ad *Tobiam 12. 15.* *Ego sum unus ex septem, qui adstant ante Dominum.* Et S. Joannes in *Apoc. 8. 2.* *Et vidi septem Angelos stantes in conspectu Dei;* quorum nomina recenset Nicolaus Serarius in *Tob. 12. 15.* dicens, quod hi vocantur *Michael, Gabriel, Raphael, Uriel, Scathiel, Jebudiel, & Barachiel.* At Cornelius à Lapide in *Apoc. 1. 4. col. 4.* notat, quod ultima quatuor nomina incerta sunt; & sola tria prima agnoscuntur, & coluntur ab Ecclesia, ut dictum fuit in Concilio Romano, cui præfuit Zacharias Papa Anno 745. cum prima tria tantum habeantur in Scriptura Sacra approbata; etsi alia recenseantur à pluribus SS. Patribus ibi per Cornelium à Lapide allegatis; qui etiam adjungit, Nomina septem Angelorum jam recensita divinitus fuisse revelata B. Amadæo Viro sanctitate, miraculis, ac prophetiis illustris; qui fuit familiæ Lusitanæ, & Dei amore incensus, spreto opibus, ac statibus, monitu S. Francisci ejus Ordinem amplexus est, illiusque reformationem, quæ Amadæorum vocatur instituit; & à Lusitanis B. Amatōr, ab Italis B. Amadæus vocatur. Hinc à Sixto IV. in confessarium electus, ab eo obtinuit Montem Aureum, vulgò dictum Montem,

torium, ubi Crucifixus fertur S. Petrus Apostolus; ibique Monasterium sui Ordinis extruxit; & de ejus Sanctitate, & revelationibus multa habent Annales Ordinis S. Francisci *part. 3. libr. 6. cap. 30.*

- Hunc autem Septenarium numerum Diaconorum Cardinalium longo tempore durasse, neque auctum fuisse usque ad Decimum Sæculum testatur Panvinus de *Septem Urbis Eccles. cap. 3.* & Ciacconius in *Vita S. Sixti Papæ Primi*; ac ratione, quia post incendiatam Urbem à Nerone, in ipsa remanserunt septem Regiones tantum, & his Regionibus deputati fuerunt ipsi septem
- 12 Diaconi Cardinales, ut in eis Christianam Religionem promoverent, pauperum inopiæ de Ecclesiæ thesauris, ac fidelium oblationibus subvenirent, vitæque, si opus esset, exposita pietatem tuerentur; qua de causa ipsi Diaconi appellabantur Regionarii, ut scribit Emin. Card. Baronius ad Annum 324. notans, quod tunc S. Sylvester Papa, cum deessent Diaconi duo, & essent in humanis tantum quinque videlicet Fabianus, Marcus, Libertus, Archidamus, & Julius, ordinati, & additi fuerunt ab eodem Pontifice alii duo, Priscus scilicet, & Theodorus. Verumtamen restitutis XIV. in Urbe Regionibus, & aucta Romanæ Ecclesiæ Majestate, ordinati sunt alii septem Diaconi Cardinales, ut unaquæque Regio suum haberet; ac deinde cum etiam Summus Pontifex egeret aliquorum Diaconorum assistentia, alios quatuor Diaconos Cardinales creavit, qui Palatini, nam Palatio Papæ incumbabant, nuncupabantur, & Pontifici Romano celebranti ministrabant. Post plura autem sæcula variavit hic numerus, adeo ut testetur Panvinus in *Vita Higinii Papæ tom. 1. pag. 47.* sub Paulo III. Anno 1545. Diaconos Cardinales fuisse XIX. sub Pio IV. extitisse XXV. & tandem sub Sixto V. redactum esse numerum eorumdem ad XIV. ut in ejusdem Sixti *Const. 50.* ubi, ut dictum est supra, in
- 13 *S. Quoniam verò, sancivit, ut Cardi-*

nales Episcopi essent VI. Presbyteri L. 14 Diaconi verò XIV. & sic omnes simul ascenderent ad LXX. de quo numero, præter antiquos Scriptores, eleganter differit Emin. Card. de Luca in *Opusculo il Cardinale cap. 3.* seu in quo notat, has esse Diaconias, seu Titulos XIV. Diaconorum Cardinalium, videlicet: *S. Mariæ in Via Lata. S. Mariæ de Scala. 15 S. Adriani. S. Nicolai in carcere Tulliano. S. Agathæ. S. Mariæ in Domnica. S. Mariæ in Cosmedino. S. Angeli in Piscaria. S. Georgii ad Velum Aureum. S. Mariæ in Aquiro. SS. Cosmæ, & Damiani. SS. Viti, & Modesti. S. Mariæ in Porticu, & S. Laurentii in Damaso.*

Officia itaque, ac Ministeria horum Maximorum Diaconorum alia erant in tempore antiquo, alia in præsentī. Antiquitūs tria erant. Unum ministrandi Summo Pontifici celebranti, & eidem, 16 dum prædicaret, assistendi, ut ex sanctione S. Evaristi in *cap. Diaconi 93. dist. Alterum* prospicere necessitatibus tum spiritualibus, tum temporalibus fidelium in Regione sibi assignata habitantium, prout ex *Epist. 1. S. Clementis* relata in *cap. 6. ead. dist. 93.* in qua ita dicit: *Diaconi Ecclesiæ tanquam oculi sint Episcopi, oberrantes, & circumlustrantes cum verrecundia actus totius Ecclesiæ, & perscrutantes diligentius, si quem videant vitium fieri præcipitio, & proximum esse peccato, ut referant hæc ad Episcopum. Sed & de peregrinis similiter Episcopo suggerant reformendis, & cætera his similia, quæ ad cultum Ecclesiæ, & disciplinam ejus pertinent, Diaconis curæ sint.* Tertium erat, quod narrat Emin. Card. Rasponus *Lib. 2. de Basilica Lateranen. cap. 8. pag. 140.* ex Innocentio III. *lib. 1. de Myster. Missæ cap. 5.* his verbis: *Diaconi Cardinales Mensam Lateranensis Altaris supra humeros suos in die Cænæ deportant, & reportant in Sabbato.*

Mensa prædicta Tabula est ligneâ, atque sacrosancta, super qua Christus Dominus feria quinta ante Parasceve 17 cœnavit cum Apostolis; & in ea instituit

tant Auguftiffimum Euchariftiæ Sacramentum; ac primum obtulit Sacrificium Corporis, ac Sanguinis fui Aeterno Patri fub speciebus Panis, & Vini, tanquam Summus Sacerdos Secundum ordinem Melchisedech; quæ quidem Mensa, ac Tabula lignea fervatur magna cum veneratione inter Sacras Reliquias in Ecclesia Lateranensi; illamque ego obtinui videre, ac osculari *Anno* 1667. quo Romæ eram; & tunc intellexi, quod fingulis annis in feria Quinta Ccenæ Domini exponebatur publice fidelium venerationi; & de ea agit Masinus in *Christ. schola cap. 21. pag. 174.* ubi citat Masellum, ac Theopulum de ea differentes. Duo ultima antiqua Cardinalium Diaconorum munia recesserunt ab aula, primo solum re-
tento.

Præsenti tempore quinque sunt Officia, seu Ministeria eorumdem Eminentiſſimorum Diaconorum. *Primum* est, de quo jam diximus, inservire Pontifici solemniter celebranti tam in Missa, quam in Vesperis, ac aliis Divinis officiis juxta Rubricas Cæremonialium Romanorum. *Secundum* est, dum eos Papa consulit, opinionem suam, ac votum ei cum veritate, ac sinceritate exprimere, tamquam boni, ac fideles Consultores, nullo habito respectu ad interesse vel sui, vel suorum, vel personarum, quibus sint obligati; sed solum Deum præ oculis habentes, justitiam, ac servitium Christianæ Religionis, ut bene advertit Eminent. Card. de Luca in *cit. Opuscul. II. Cardinale cap. 8. à num. 5. & seqq.* & hoc sive interrogentur privatim à Papa, sive in Consistorio. Est autem Consistorium illa adunantia, seu Congregatio, quæ fit per Papam cum Collegio Cardinalium in forma Senatus in ejus Palatio Apostolico, pro rebus Christianam Rempublicam concernentibus discutiendis, ut doctè describit idem Eminent. Card. de Luca in *Relat. Rom. Curiae disc. 5. num. 1.* declarans ibidem, quod Consistorium aliud est publicum, in quo interveniunt non solum Cardinales, sed etiam Ora-

tores Principum, & alii Prælati; aliud est secretum, in quo Cardinales tantum interfunt; aliud verò Semisecretum admittens etiam aliquos Prælatos, seu Ministros. *Tertium* officium, ac munus eorumdem Diaconorum Cardinalium (prout etiam aliorum Purpuratorum altioris Ordinis) est interesse Congregationibus Cardinalitiis, quibus sunt deputati, & quæ semel, his aut pluries in hebdomada convocantur, præcipuè in Congregatione Sancti Officii, Tridentini Concilii, Sacrorum Rituum, Episcoporum, ac Regularium; & aliis de quibus idem Card. de Luca in *d. Opusculo II. Card. à cap. 25. & seqq. ubi cap. 25. n. 2.* hanc notabilem reddit rationem: *Perche col mezo d'esse Congregationi più maturamente si esaminano, e si maturano i negozi più gravi.*

Et ex his pro enit *Quartum* munus, & officium principale eorumdem DD. Diaconorum Maximorum, videlicet Residentia, & onus residendi in Alma Urbe, ut possint prætor esse, quando Papa eos petit vel pro consilio, vel pro opere, & ut antedictas Cardinalitias Congregationes non deferant; & tanti æstimatur eorum residentia, ac præsentia in Urbe, ut contra discedentes absque licentia Papæ, gravissimæ pænæ inflictæ sint in diversis Bullis Pontificiis, sed præcipuè ab Innocentio X. in Constitutione XV. Incipien. *Cum juxta Sacrorum Canonum, &c. diei 19. Februarii 1646.* *Quintum* tandem officium est, Apostolica Sede Vacante per mortem Papæ, intrare Conclave, & ad præscriptum solemnem Bullæ Gregorii XV. eligere novum Pontificem; circa quam electionem plura differunt Canonistæ, ac Theologi, quos cumulat Barbosa *de jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 1.* ubi plenè de Summi Pontificis electione.

Disputabant olim Cæremonialistæ, Utrum spectaret ad officium Diaconi Cardinalis benedicere solemniter populo in suis Ecclesiis Titularibus, seu Diaconiis? Et quia plures negabant, prodire doctissimæ allegationes pro affirmativa, summo studio elaboratæ per

Eminentissimos Cardinales Albitium, & Brancatium, nec non per eruditissimos antiquitatis, & Cæremoniæ professorum, Dominicum Magrium, Jacobum Bonamicum, ac Franciscum Griefendum; quæ omnes impressæ leguntur in Opusculis ejusdem Eminentissimi Francisci Mariæ Cardinalis Brancatii sub titulo de *Benedictione Diaconali*, in quibus perpulchra collecta sunt argumenta, Jura, rationes, & Historiæ, inter quas, quod S. Benedictus Abbas se continuit in Ordine Diaconali, ut scripsimus supra *Decif. XIV. numer. 22. & Decif. XVI. num. 8.* prout etiam S. Maurus, ac S. Placidus Abbates Cassinenses ejusdem S. Patriarchæ spirituales filii, & tamen suis Monachis solemniter benedicebant; prout etiam quod Diaconus in Sabbato Sancto benedicit Cereum benedictione non solum deprecative, at simul constitutiva, atque sanctificante, de qua nos infra *num. 35.* Quapropter rejecta opinione plurium Theologorum, ac Canonistarum dicentium Cardinales Diaconos non posse solemniter benedicere; videlicet Mioli, Tamburini, Panvini, Joannis Andreæ Franchi, & aliorum, qui referuntur in *d. Opuscul. de Benedict. Diacon. pag. 302. & 303.* tandem Sacra Rituum Congregatio die 15. Septembris 1668. resolvit, eisdem Eminent. Cardinales Diaconos posse in suis Diaconiis solemniter populum benedicere; & hanc sententiam Sacræ Congregationis Clemens Papa IX. laudavit, & approbavit, ut sub eodem tit. de *Benedict. Diacon. pag. 253.* legitur, & continetur. Hæc de officiis Diaconorum Maximorum.

24 Secundum genus Diaconorum Majorum, de quorum ministeriis, & officiis nunc est agendum, comprehendit Archidiaconos, qui sunt instituti in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis. Hoc autem nomen *Archidiaconus* græcum est, & significat Principem Ministrorum; componitur enim ab *Archos* quod est Princeps & *Diaconus*, nempe Minister, ut observat Petr. Gregorius in *Syntagm. Jur. lib. 25. cap. 20. in*

princ. Reginaldus in Praxi lib. 30. num. 49. & Azorius part. 2. libr. 3. cap. 14. quæst. 1. Antiquitudo Archidiaconi Dignitas prima post Episcopum erat; itaut Archidiaconi præcederent Archipresbyteris, Primiceriis, & aliis Dignitatibus de Capitulo in voce, loco, & aliis sessionibus, ut notant omnes Canonistæ in *cap. 1. De offic. Archid. Vulpes in praxi cap. 34. numer. 12. Adden. ad Gregor. XV. decif. 411. numer. 5. & Loterius lib. 1. qu. 16. num. 112.* Processerat autem hæc majoritas Archidiaconorum è duplici fonte, nempe ex Jurisdictione super totum Clerum, quam tanquam Vicarii Episcopi exercebant; & ex redditibus Ecclesiæ, quos colligebant, & administrabant, ut notat Gonzalez in *cap. 1. num. 3. de Offic. Archidiacon. ubi ita scribit: Eorum dignitas adeò primis Ecclesiæ Saculis aucta fuit, ut divitiarum, quas administrabant, potentia freti, clientela Diaconorum, & aliorum Ministrorum, quibus imperitabant, & assiduo Episcoporum, in quorum comitatu versabantur, favore intumescerent, cœperunt primas sedes occupare, & non solum Presbyteris anteferri, ut in cap. Legimus 93. dist. verum & Episcopis anteponi. cap. Diaconos, ead. dist. Quare opus fuit, ut Concilia generalia tantam arrogantiam Archidiaconorum compescerent, ut legitur in Nicæno *can. 14. in Laodiceo. can. 24. in Carthag. 4. can. 37. & in aliis apud eundem Gonzalez d. cap. 1. num. 4. & Morinum de Sac. Ordin. part. 3. Exercit. 16. cap. 3. per totum.**

Hæc autem antiquis temporibus erant officia, ac ministeria, quæ de iure compete-
 28 bant Archidiaconis. 1. Ad eos spectabat publica reconciliatio pœnitentium, *cap. 2. de Furt. ubi Gonzalez, Barbosa, & alii; quibus addo Morinum de Sac. Pœnit. lib. 6. cap. 16. n. 12.* 2. Visitare Ecclesias, ac personas Ecclesiasticas, si Episcopus esset impeditus, *cap. 1. & cap. Ad hæc, de Offic. Archid. 3.* Episcopo solemniter celebranti ministrare, & in choro deputare illos, qui lectiones in Officio divino recitent.
 cap.

cap. Perleſtis, 21. *diſt. cap. 2. de offi. Archid.* 4. Vafa diurnis Eccleſiæ uſibus dicata ſedulo cultodire, *cap. Ea, quæ, de offi. Archid.* 5. Clericos ad Ordines promovendos examinare. *cap. Ad hæc. cap. Ut noſtrum, eod. tit. cap. Unico, de Scrutinio in Ord. fac.* 6. Eoſdem Clericos examinatos Epifcopo, ut eos ordinet, nomine Eccleſiæ præſentare, *d. cap. Ad hæc, & cap. Ut noſtrum.* Vulpes in *Praxi cap. 8. num. 35.* 7. Inſpicere, an Primicerius, Cuſtos, Sacriſta, & alii de Eccleſia in proprio munere ſint diligentes, *d. cap. Perleſtis*, 25. *diſt. cap. Ea quæ contra. de Offi. Archid.* 8. Abbates, & Abbatiffas in ſua Sede collocare, *d. cap. Ut noſtrum, eod. tit.* 9. Lites, & jurgia Clericorum audire, & terminare, atque errantes punire, *cap. Litet, de Pœnis, cap. Referente, de Præbend.* 10. Etiam cenſuras inſigendo, ſed habita licentia ab Epifcopo. *cap. Archidiaconis, de Offi. Archid.* 11. Inſtituere beneficiatos, nomine tamen, & vice Epifcopi. *cap. Si in plebibus,* 63. *diſt. cap. Nullus*, 16. *qu. 7.* 12. Inſtitutos ab Epifcopo ponere in poſſeſſionem beneficiorum, *d. cap. Ad hæc, de Offi. Archid.* 13. Epifcopo abſente, & Vicarium proprium non habente, Epifcopatus jura ſpiritualia, actemporalia adminiſtrare; non tamen Sede Epifcopali vacante, quia tunc hæc facultas ſpectat ad totum Capitulum. Barboſa *de Jur. Eccl. lib. 1. cap. 24. n. 35.* niſi Archidiaconus haberet pro ſe præſcriptionem; ut reſpondit Rota ad favorem Archidiaconi Vicentini Anno 1624. ut legitur apud Poſſium *de Manutent. tom. 2. decif. 194.*

Cæterùm hæc officia Archidiaconorum, quæ eis de Jure competeabant antiquiſ, hodie per conſuetudinem contrariam ſunt imminuta, & eis ablata; adeo ut circa eadem officia, ac miniſteria attendenda ſit conſuetudo. *cap. Cum olim, de Conſuetud. cap. Ad hæc, de Exceſſ. Prælat.* Hinc in pluribus locis Archidiaconi nec omnia prædicta officia exercent, nec primam dignitatem dicuntur habere; prout hic Patavii, &

in Collegiata Plebis Sacci hujus Patavinae Diœceſis, in quibus Archiprebyter obtinet primam Dignitatem, & habet præcedentiam ſuper Archidiacono, 28 & ponit in poſſeſſione beneficiatos, ut ſcripſit olim Alexander *conſ. 142. Viſo proceſſu lib. 6.* & refert Barboſa *d. lib. 1. cap. 24. num. 40.* ubi idem ſervari ait in Cathedrali Eccleſia Taurinenſi, in qua pariter ad exemplum Eccleſiæ Patavinae Archiprebyter eſt prima Dignitas; ſecunda autem Archidiaconus, in omnibus cedens locum, & præcedentiam Archiprebytero, qui propterea inſervit cum pluviali Epifcopo Patavino ſolemniter celebranti; & eo abſente in feſtivis ſolemnioribus diebus Archiprebyter cantat Veſperas, ac Miſſam; non autem Archidiaconus, niſi caſu quo Archiprebyter eſſet abſens, vel impeditus; & ita ſervatur in praxi hic Patavii. Illud autem eſt notandum, quod ſcribit Barboſa *d. cap. 24. in princ.* videlicet Archidiaconum eſſe debere Doctorem, vel in Theologia, vel in Jure Canonico ad præſcriptum Concilii Tridentini *ſeſſ. 24. de Reform. cap. 12.* & juxta doctrinam omnium ſcribentium, quos ibi Barboſa cumulat *num. 5.*

Tertium genus Diaconorum completur nomen Diaconos, qui minores ſunt, ideſt nulla præditi dignitate, ſed tantummodo ſacro Diaconatus Ordine inſigniti; & horum Officia, ac miniſteria alia ſunt de Jure Divino; & alia ex commiſſione Eccleſiæ. Miniſteria Diaconorum, ad eos ex Jure Divino pertinentia, hæc ſunt: I. Promulgare populo Evangelium tum illud cantando in Miſſa ſolemni, tum illud prædicando; ut conſtat Exemplo S. Stephani primi Diaconi *Act. 6.* & ex Pontificali Romano, quod in ordinatione Diaconorum hæc habet ad illos: *Curate, ut quibus Evangelium ore annuntiatis, vivis operibus exponatis.* Et in actu Ordinationis: *Accipe poteſtatem legendi Evangelium in Eccleſia Dei &c.* II. Diſpenſare Sacram Euchariftiam populo; non autem illam offerre in Sacrificium, ut demonſtrat Cabafutius in *Notitia Concilior.*

eilior. Saculo IV. Ad Concil. Ancyran. Anno 314. can. 2. Hinc in Actibus Apostolorum cap. 6. Diaconi electi sunt ab Apostolis, ut ministrarent Mensis, quæ
 31 *quidem erant duplicis generis; Sacræ, in quibus distribuebatur fidelibus Corpus, & Sanguis Christi, juxta illud Apostoli 1. Cor. 10. Panis, quem frangimus, nonne participatio Domini est? Et illud: Quicumque manducaverit Panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè, reus erit Corporis, & Sanguinis Domini. Et profanæ, in quibus post complementum Divinorum officiorum elargiebatur in Ecclesia cibis materialis iisdem fidelibus, juxta provisionem, quam quilibet sibi fecerat, unde de hoc ait idem Apostolus 1. Cor. 11. Alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Igitur seprem primi Diaconi ordinati fuerunt, ut assisterent Mensæ Sacræ, distribuendo Sanctissimam Eucharistiam; non autem solum mensis profanis; quia pro his non erat opus ordinatione. Hinc Sanctus Laurentius Levita agebat S. Xyxo Papæ eunti ad Martyrium: Experire, Virum idoneum ministrum elegeris, cui commisti Domini Sanguinis dispensationem. III. Ministrare, ac inferre vires Sacerdoti celebranti. cap. Cleros, dist. 21. ubi dicitur: Diaconi succedunt Levitis, qui in mysticis illis Sacramentis veteribus Sacerdoti ministrabant. Diaconus græcè idem sonat, ac latine Minister, quia sicut in Sacerdote consecratio, ita in Diacono ministerii deputatio habetur. Prout etiam in cap. Perlectis, dist. 25. Ad Diaconum pertinet Sacerdotibus ministrare in omnibus, quæ aguntur in Sacramentis Christi. IV. Diaconorum officium pariter de Jure Divino ipsis competens est: solemniter baptizare: de commissione tamen Episcopi, vel Patrochi, nisi in casu necessitatis, Sacerdotibus deficientibus. Prima pars probatur exemplo Philippi Diaconi tempore Apostolorum, qui baptizabat. Act. 6. & in*

33 *cap. Perlectis, dist. 25. Secunda pars desumitur ex cap. Constat. de Consecr. dist. 4. ubi ita dicitur: Baptismi ministerium, nec ipsis Diaconis explere est licitum,*

absque Episcopo, vel Presbytero, nisi, his procul absentibus, ultima languoris necessitas cogat. Ergo in hoc casu potest solemniter baptizare, idest faciendo Exorcismos, & recitando omnes Orationes, ut in Rituali Romano; quia in necessitate omnis persona privatè, idest sola ablutione aquæ, baptismum dare potest. cap. In necessitate. cap. Mulier, dist. 93. Et sic tenet Eminent. Card. de Lauræa de Sacram. Ordinis disput. 6. n. 124. & ego dixi in meis Decisionibus de Baptismo Decif. 28. n. 2. & Decif. 35. num. 4. & hæc sunt quatuor ministeria, quæ de Jure Divino comperunt Diaconis ex vi sui characteris, & Sacræ Ordinationis.

Ex commissione autem Ecclesiæ, & sic de Jure Ecclesiastico olim spectabant, & nunc spectare possunt ad Diaconos sequentia officia. 1. Gerere curam pauperum, eis elemosynas elargiendo, ut legitur de Sancto Laurentio. 2. In collectione, & custodia reddituum Ecclesiæ. 34 *cap. Volumus. cap. Diaconum 89. dist. 3. Instruere Catechumenos, & eos ad Baptismum disponere. S. Dionys. de Eccles. Hierar. cap. 2. nec non Missam Catechumenorum celebrare. Morinus de Sacramento Pœnitentiæ libr. 6. cap. 10. num. 3. Erat autem Missa Catechumenorum ab Introitu usque ad Offertorium, ut ibi Morinus probat, subdens. lib. 8. cap. 24. quod aliquando totam Missam dicere præsumpserunt, sed fuerunt repressi. 4. Curare, ut in Ecclesia omnia fiant cum modestia, & sine strepitu. S. Clemens Papa Apostol. Constit. lib. 2. cap. 44. ubi præcipitur, quod Diaconus sit Episcopi auris, oculus, os, cor, & anima. 5. Custodire Episcopum prædicantem. cap. Diaconi, 93. dist. 6. Cantare Psalmos in Choro, ex S. Fabiani Epist. 1. in princ. Et 7. cantare Præconium Exultet, ac benedicere Cereum Paschalem in die Sabbati Sancti.*

Quod si Lector quærat, an hæc benedictio Lectori competat Diacono ex Jure Divino? vel ex commissione Ecclesiæ? Dubia est responsio; nam quod 35 *fit ex Jure Divino facit, quia Præconium*

nium illud est Evangelizatio Resurrectionis Christi; at Evangelium cantatur à Diacono, ut dictum est supra, de Jure Divino. Item quia Diaconus antea benedicitur à Celebrante iisdem verbis, quibus utitur in benedicendo illum ante Evangelium, nempe *Dominus sit in corde tuo &c.* E contra quòd sit ex sola commissione Ecclesiæ urget, quia soli Sacerdotes de Jure Divino benediciunt; & benedictiones rerum in Ecclesia faciunt, ad quem effectum in eorum ordinatione Episcopus ungit Oleo Sacro eorum manus dicens: *Ut quæcunque benedixerint, benedicantur, & quæcunque consecraverint, consecrentur.* Ideò DD. ajunt de Jure Divino nullum inferiorem Sacerdoti posse benedicere. Quartus de *Benedictionib. tit. 1. sect. 4. dub. 2.* & ibi Suarez in *3. p. D. Thom. tom. 3. disp. 15. sect. 3.* Nec obstat, quòd Diaconus perat, & recipiat benedictionem à Celebrante pari modo, ac verbis, quibus ad cantandum Evangelium: Nam quòd ad ipsum Diaconum magna est differentia; non enim recitat præcedentem Orationem: *Munda cor meum, ac labia mea Omnipotens Deus &c.* ut advertit Bauldry in *Manuali Sacrar. Cærimon. part. 4. cap. 11. art. 3. num. 1.* Ergo non ex Jure Divino, sed ex commissione Ecclesiæ peragit illam benedictionem.

37 Quòd si iterum quis petat, Cur Ecclesia commiserit benedictionem Cerei Paschalis, & decantationem illius Præconi Exulet ipsi Diacono, non autem Sacerdoti? Respondet idem Quartus eod. tract. de *Benedictionib. tit. 2. sect. 6. dub. 1.* his verbis: *Quia Christus postquam resurrexit à mortuis, se primum manifestavit Mariæ Magdalene, cui etiam commisit, ut hoc Mysterium aliis nuntiaret, ut sicut mortis initium per mulierem, idest per debiliorem sexum in mundum intraverat; ita novæ vitæ, seu Resurrectionis initium per mulierem, & sexum debiliorem nuntiaretur. Hinc in representatione hujus Mysterii non destinatur celebrans ad cantandum Præconium, quo benedicitur Cereus, & nunciatur populo gloria Resurrectionis Christi; sed*

Minister inferioris Ordinis, videlicet Diaconus. Ita Rupertus de *Divin. Offic. lib. 6. cap. 30.* & Durandus in *Ration. lib. 7. cap. 80. n. 3.*

Tandem omittere non debemus alterum officium Diaconorum Ecclesiæ Orientalis, præter omnia supradicta, quæ sunt in usu in Ecclesia Latina. Si quidem Diaconi Græci exercent ministeria, & officia hucusque recensita; sed ulterius in Missa, dum inserviunt celebranti, tenent Flabellum in manu, illud leniter, sed jugiter moventes ad muscas abigendas, quod Flabellum compositum est ex pennis Pavonum; & traditur Diaconis Græcis in eorum Ordinatione ab Episcopo, ut in Ritualibus Ordinationum Græcarum apud Morinum de *Sacr. Ordin. part. 2. pag. 89.* & notat Magrius in *Hierolex. Verb. Flabellum*, ubi refert hæc verba, quæ leguntur apud Surium die 3. Aprilis in Vita S. Nicetæ. *Sanctus verò Athanasius assistebat cogitatione, & mente tota intentus, ministerii Flabellum tenens; erat enim Diaconus.* Legatur forma, qua Episcopus Græcus ordinans Diaconum dat ei Flabellum, apud eundem Morinum d. pag. 89.

Duo autem notatu digna subdit Magrius ibidem. Unum est mysterium, seu mystica significatio ejusdem Flabelli; quam esse dicit S. Germanus representationem Seraphinorum sex alas habentium, ac Cherubinatorum, qui sunt pleni oculis, ut innunt pennæ Pavonum formantes Flabellum. At S. Hilbertus ajebat, abigere muscas de Altari tempore Sacrificii cum Flabello esse expulsionem omnium malarum cogitationum de mente Sacrificantis. Alterum est Ritus Maronitarum utentium pariter iisdem Flabellis in Missa, de quibus idem Magrius ita: *Maronyæ verò orbiculatis Flabellis ex argenteis, sen cupreis laminibus utuntur, ac circumcirca Tintinnabula addunt, quæ à duobus Clericis hinc inde post Celebrantem tremulo motu agitantur. Imò & ipse Sacerdos pronuntiando illa verba, Sanctus, Sanctus &c. tremorem Beatorum Spirituum*

tuum manibus representat, qui tremor tunc in Organi pulsatione solet etiam penes varias Ecclesias formari. Utique hic Patavi mos est, ad elevationem Hostiæ, & Calicis in Missa solemnî, Organi sonum tremulentum facere ob hoc mysterium; paucis tamen, ne dicam nulli, cognitum.

DECISIO XXXI.

ARGUMENTUM.

Antiquarum Diaconissarum originem, Ordinationem, Ministeria, ac Abolitionem continet hæc Decisio. In ea declaratur quadruplex genus Mulierum Deo dedicatarum, & ex his olim unum erant Diaconissæ. Referuntur Ritus, quibus ordinabantur; & inquiritur, an earum Ordinatio esset Sacramentum? Recensentur earumdem Ministeria octo; & causæ, ob quas recesserunt ab Aula.

SUMMARIUM.

1. *Mulierum Deo dedicatarum olim genere quatuor.*
2. *Virgines Sanctimoniales erant tempore Apostolorum.*
3. *S. Marthæ Virginis vita Monastica.*
4. *Viduae in initio Ecclesiæ se Deo dedicabant cum voto castitatis.*
5. *Vela sex mulierum Deo dedicatarum. Et quæ?*
6. *Velum probationis datur Monialibus Novitiis.*
7. *Velum Professionis, & Velum Consecrationis Monialium Professarum.*
8. *Velum Prælationis olim dabatur Abbatissis perpetuis?*
9. *Velum Conversionis erat, quod dabatur Viduis.*
10. *Velum Ordinationis erat illud Diaconissarum.*

11. *Uxores illorum, qui sumebant Ordines sacros, Deo serviebant emissio continentiae voto.*
12. *Episcopæ, Presbyteræ, Diaconæ, Subdiaconæ quænam essent?*
13. *Græci sumentes Ordines sacros non dimittunt Uxores.*
14. *Diaconissæ verè, & propriè quænam olim essent?*
15. *Diaconissarum origo tempore Apostolorum.*
16. *Phæbæ, de quæ in Epist. ad Rom. 16. 1. quænam esset?*
17. *Cenchri quis esset locus?*
18. *Diaconissarum mentio apud SS. Patres antiquos.*
19. *S. Martina V. & M. Romana fuit Diaconissa.*
20. *Theofebia Uxor S. Gregorii Nissen. Diaconissa.*
21. *Diaconissæ Constantinopolitanæ nobilissimæ.*
22. *Bibliotheca Monasterii s. Justinæ de Padua laudata.*
23. *Diaconissarum Ordinationis formula ex S. Clemente Papa.*
24. *Ritualium Græcorum alia formula.*
25. *Ritus Romanus in consecranda Diaconissa.*
26. *Stola, Velum, & Annulus dabatur Diaconissis in Ordinatione.*
27. *Diaconissæ an Ordinis Sacramentum reciperent?*
28. *Benedicebantur; non ordinabantur.*
29. *Manuum impositionis genera duo. Et quæ?*
30. *Mulieres non sunt capaces Sacramenti Ordinis. Et num. 38.*
31. *Balsamonis Auctoris Græci verba de Ordine Diaconissarum.*
32. *Constitutiones Apostolicæ S. Clementis quas objectiones patiuntur?*
33. *Ordinare Diaconissas significat, eas benedicere.*
34. *Arcudii sensus circa Ordinem Diaconissarum.*
35. *Diaconissarum officia, ac Ministeria octo.*
36. *Mulieres in Ecclesiis separatæ à Viris.*

- 37 *Catechumenæ docebantur à Diaconissis articulos fidei.*
- 38 *Baptismus dabatur antiquitus per irinam immersionem totius corporis in Aqua.*
- 39 *Mulieres baptizandæ spoliabantur, & vestiebantur à Diaconissis.*
- 40 *Diaconissæ tempore persecutionum visitabant in domibus, & confortabant Mulieres Christianas.*
- 41 *Elemosynæ dispensabantur à Diaconissis.*
- 42 *Infirmæ ab eis visitabantur.*
- 43 *Extrema Unctio dum eis dabatur, assistebant.*
- 44 *Mortuas vestiebant, & ornabant.*
- 45 *Diaconissæ quando cessaverint in Ecclesia?*
- 46 *Diaconissæ cur extinctæ in Ecclesia?*
- 47 *Matronæ docentes Doctrinam Christianam puellas Venetiis, ac Patavit.*
- 48 *Mediolani extat species quedam Diaconissarum.*

Explicatis Diaconorum officiis, nec inutile, nec injucundum erit exponere hic in unum, quidquid sparsim legitur apud antiquos Conciliorum Canones de Diaconissis. Igitur de his quatuor examinabimus, & docebimus:

1. Quænam essent Diaconissæ? & quando inceperint?
2. Quomodo ordinarentur?
3. Quæ earum Officia, ac Ministeria?
4. Quomodo, quando, & cur Diaconissæ cessaverint?

Quò ad Primum. Præmittere oportet, quòd in primis Ecclesiæ sæculis quatuor erant genera mulierum Deo dicatarum. In primo genere ponebantur Virgines, quæ statim post publicationem Evangelii votum Virginitatis emittebant, ac se Deo consecrabant, quarum primæ fuerunt quatuor filix Philippi Diaconi, de quibus in Actibus Apostolorum cap. 21. num. 9. dicitur: *Huic autem (Philippo Diacono Evangelium prædicanti in Cæsarea)*

2. *erant quatuor Filix Virgines prophetantes; idest divinas laudes celebrantes,*

uti nunc faciunt Moniales, & notat ibi Cornelius à Lapide, ex eo, quòd etiam in libris Regum vocantur Filii Prophetarum, qui Psalmis, & Divinis Laudibus vacabant; subdens, quòd ævo S. Hieronymi extabant Cæsareæ domuncula, & cubicula Filiarum harum Virginum Philippi, quæ S. Paula itura Hierosolymam, cum venisset Cæsaream, pio invisit affectu, ut ipse testatur in ejus Epitaphio. Inter easdem primas Virgines Deo consecratas recensenda est S. Martha soror Mariæ Magdalene, ac Lazari, quæ post Ascensionem Domini à Judæis in navim posita unâ cum sorore, fratre, & aliis Christi discipulis sine velo, ac remiglio, vastissimoque mari ad certum naufragium data fuit: sed navis Deo gubernante, salvis omnibus Massiliam appulit, ac *Martha*, (ut ait Breviarium Romanum die 29. Julii) *mirabili vitæ sanctitate, & charitate, omnium Massiliensium animis in sui amorem, & admirationem adductis, in locum à viris remotum (nempe Monasterium) cum aliquot honestissimis fæminis se recepit.* Verùm de hoc primo genere sic scribit Giballinus *De Clausura Regulari Disquisit. 1. cap. 1. num. 3. Virgines Deo solènni Voto dicatæ duplicis generis olim fuerant. Aliæ enim domi suæ cum parentibus, & cognatis alebantur, & si quæ ditiores essent, alias sibi socias, ejusdemque propositi asciscebant, cujusmodi erat Marcellina Ambrosii soror, Romæ à Liberio Pontifice Deo consecrata, ut ipse testatur lib. 3. de Virginib. Eusebium, Principia, Demetria, & aliæ, quarum S. Hieronymus sæpè meminit. Aliæ verò Virgines in Monasteriis, & Asceteriis simul debebant ex antiqua Apostolorum disciplina; nam Collegia Virginum salutem Ignatius Epist. 10. 12. & 13. Et Clemens Romanus apud Epiphanium Hæres. 30. earundem meminit; quòd etiam testatur Hieronymus lib. 1. adv. Jovinian. & alii antiquiores passim indicant.*

Secundum genus Mulierum Deo dicatarum erant Viduæ, quæ defuncto marito castitatem Deo vovebant: & hæ

& hæc pariter vel vivebant in Monaste-
 4 riis cum Virginibus, vel domi suæ cum
 parentibus, sub peculiari tamen Episco-
 pi cura, prout differit Morinus *de Sa-
 cram. Ordin. part. 3. Exercit. 10. cap. 1.
 n. 2.* advertens hanc fuisse differentiam
 inter dedicationem, seu consecrationem
 Virginum, ac Viduarum; quod illis
 velum sacrum dabatur ab Episcopo, istis
 autem à Presbytero juxta Conciliorum
 Canones, & Summorum Pontificum
 Epistolas, quas ibi allegat; quibus ego
 addo textum *in cap. fin. 20. quæst. 1.*
 Porro hic notandum venit, quod docet
 Jordanus *Elucubrat. tom. 1. lib. 5. tit. 5.
 à num. 6. & seqq.* sex scilicet reperiri spe-
 cies sacrorum Velorum. Unum est Ve-
 lum probationis, quod datur Moniali-
 bus Novitiis deferendum cum habitu
 Religioso per annum, antequam pro-
 fiteantur, ut interim probent difficulta-
 tes Religionis, & è contra Moniales
 observent earum mores, & qualitates ad
 6 præscriptum S. Concilii Tridentini *sess.
 25. cap. 15. de Regularib.* & hoc Velum
 vocatur etiam Velum album, & Ve-
 lum Conversionis. Hostien. *in Sum. de
 Tempor. Ordin. n. 4.* Secundum est Ve-
 lum Professionis, quod imponitur Mo-
 nialibus profitentibus perpetuam castita-
 tem, paupertatem, ac obedientiam,
 7 servatis requisitis, de quibus *in eadem
 sess. 25. cap. 15. de Regul.* Tertium est Ve-
 lum Consecrationis, quod datur solem-
 niter ab Episcopo iisdem Monialibus
 professis, quando pervenerint ad annum
 ætatis suæ vigesimumquintum, & non
 sint in Religione, seu ex Ordine Men-
 dicantium. Jordanus *ubi supr. num. 20.*
 & ibi Decretum S. Congr. Regul. *diei
 30. Septembris 1616.* Quartum est Ve-
 lum Prælationis, quod olim dari sole-
 8 bat Abbatissis in signum earum Prælaturæ.
*cap. Sanctimoniales, 20. qu. 1. cap.
 Quamvis, 68. dist. & ex Pontificali Ro-
 mano sub tit. de Benedict. Abbatissæ,*
 concurrentibus tamen requisitis, de qui-
 bus per Jordanum *d. lib. 5. tit. 6. à n. 7.
 & seqq.* inter quæ, quod sit Abbatissa
 perpetua, prout est illa nobilissimi Mo-
 nasterii Venetiarum, vulgò vocati *delle*

Vergini, secùs autem si sit triennis, prout nunc est in usu in tota Italia; qua
 de causa non datur amplius Abbatissis
 hoc Velum Prælationis. Quintum est
 Velum Conversionis, quod elargitur
 Mulieribus Viduis, quæ deferentes pom-
 9 pas mundi, toto corde se Deo conver-
 tunt, votum continentiae facientes. *cap.
 Vidua, 27. qu. 1.* de quibus mox dixi-
 mus, & exempla habemus innumera in
 Breviario Romano de Sanctis Viduis,
 quarum festum Ecclesia celebrat, & de
 S. Paula Romana discipula S. Hierony-
 mi. Sextum Velum est Ordinationis,
 10 quod erat proprium Diaconissarum, de
 quo infra dicturi sumus.

Tertium genus Mulierum, quæ olim
 Deo dedicabantur erant illæ, quarum ma-
 riti de earum consensu assumebantur ad
 Ordines Sacros Subdiaconatus, Diaconatus,
 Presbyteratus, ac etiam Episcopatus; 11
 hæc etenim vovebant continentiam, ut di-
 ctum est supra *Decif. XXVII. num. 55.*
 & ad imitationem Viduarum serviebant
 Deo. Solebant autem vocari eo nomi-
 ne, quod Ordini Sacro per earum ma-
 ritos assumpto conveniret, nempe *Sub-
 diaconissæ, Diaconissæ, Presbyteræ, ac
 Episcopæ.* Morinus *d. part. 3. Exercit.
 X. cap. 1. n. 5.* & ibi Concilium Turo-
 nen. 2. *cap. 14.* ita dicens: *Episcopum 12
 Episcopam non habentem nulla sequitur
 turba mulierum, & can. 20.* subdens: *Si
 inventus fuerit Presbyter cum sua Pres-
 bytera, aut Diaconus cum sua Diacon-
 issa, aut Subdiaconus cum sua Subdia-
 conissa, annum integrum excommunicatus
 habeatur.* Et attento voto continen-
 tiæ, quod prædictæ mulieres emiserant,
 nubere alteri non poterant neque post mor-
 tem maritorum Ordinatorum in Sacris;
 ideò Gregorius Papa II. in Concilio Ro-
 mano *cap. 1. Anno 721.* ita decrevit:
*Si quis Presbyteram duxerit in conju-
 gium, Anathema sit.* Hæc quidem fie-
 bant, & observabantur in Ecclesia Lati-
 na, non autem in Ecclesia Græca; in
 qua Uxorati Viri promoti ad Ordines
 Sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & 13
 Presbyteratus, Uxores non dimittunt,
 sed eis utuntur, sic Romano Pontifice
 tole-

tolerante, *cap. ult. dist. 31.* & notatum est supra *Decis. XXVII. n. 17.*

Quantum verò genus antedictarum Deo consecratarum Mulierum erant Diaconissæ, (non quidem Uxores Diaconorum, de quibus mox locuti sumus, & quarum talis erat ex ordine Maritorum denominatio.) sed erant Mulieres sive Virgines, sive Viduæ virtutibus ornatae, ac pietate conspicuæ ex omni conditione, (non tamen ex Monialibus Professis,) his etenim egressus è Monasteriis rarissimè concedebatur; Diaconissæ verò, ut explicabimus, ut plurimum ex officio Civitatem circuire tenebantur ad pia opera sibi competentia explenda; & ad hunc effectum eligebantur, & Deo votum castitatis facientes, in anno saltem quadragesimo constitutæ ad hunc gradum Diaconissatus initiabantur.

Harum autem Diaconissarum origo adeò est antiqua, ut eam Canonistæ, ac Theologi coram faciant Apostolis, quorum unus Paulus in illis verbis: *1 Timoth. 5. 9. Vidua eligatur non minor sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor,* censetur loqui de muliere eligenda ad hunc gradum Ecclesiasticum Diaconissarum, eo quia in ea requirit non solum ætatem annorum 60. & bonorum operum testimonium, sed etiam quòd fuerit Viri unius uxor, non bigama, prout requiritur in Viris ad gradus Ordinum Ecclesiæ promovendis, qui si conjugati fuerint, unius Uxoris tantum mariti fuerint, & à bigamiæ irregularitate sint penitus immunes, ut reflectit, & notat subtiliter Morinus *dist. part. 3. cap. 2. num. 1.* Hinc Interpretes Scripturæ Sacræ observant, Sanctam illam mulierem Phæbem, de qua loquitur idem Apostolus Paulus *ad Rom. 16. 1.* in illis verbis: *Commendo autem vobis Phæbem sororem nostram, quæ est in ministerio Ecclesiæ, quæ est in Cenchris, ut eam suscipiatis in Domino dignè Sanctis: & assistatis ei in quocunque negotio vestri indigerit: etenim ipsa quoque assistit multis, & mihi ipsi* observant, inquam, ipsam fuisse Dia-

conissam, ut ex auctoritate S. Joannis Chrysostomi, ac Origenis scribit Cornelius à Lapide *in d. cap. 16. Vers. 1. ad Roman.* subdens, quòd Cenchri erat portus. & pagus Corinthi, undè discebat Phæbe Romam versùs, portans illam Apostoli Epistolam ad fideles Romanos, quibus S. Paulus commendat eandem latricem, quæ erat *in ministerio Ecclesiæ*, idest Diaconissa, mulier omnium christianarum virtutum genere conspicua.

Nec desunt alia plura testimonia antiquitatis de Diaconissis; de eis enim non semel mentionem fecit S. Clemens Papa, & Martyr, qui fuit discipulus Principis Apostolorum in libris Apostolicarum Constitutionum per eum conscriptis; videlicet *in libr. 3. cap. 15.* ubi agens de ministris, & coadjutoribus ab Episcopo eligendis, ait: *Eliges quodamque Diaconissam fidelem, & sanctam ad ministrandum mulieribus.* Similiter *lib. 6. cap. 17. in fine* dicit: *Diaconissa verò eligatur Virgo pudica: Sin autem non fuerit Virgo, sit saltem vidua, quæ uni nupserit, & fidelis, atque honorata sit.* De iisdem plenius loquitur etiam *libr. 8. cap. 19. & 20.* tradens formam benedicendi easdem Diaconissas, quam inferius transcribemus. S. Ignatius Martyr discipulus & ipse SS. Apostolorum easdem Diaconissas nominat in Epistola ad Antiochenos, ita ad eos scribens; *Saluto sanctarum portarum custodes Diaconissas: Saluto Christo acceptas Virgines.* Et in Epistola ad Philipenses: *Saluto Collegium Virginum, & Ordinem Viduarum.* In quodam antiquo manuscripto Lectionario (scribit Magrius *in Hierolexic. Verb. Diaconissa*) in Archivio S. Petri Vaticani conservato, legitur, S. Martinam Romanam Virginem, ac Martyrem fuisse Diaconissam, ut etiam testatur Torrigius *de Cryptis Vatican. impress. 2. pag. 357.* Hæc autem Vigo consummavit martyrium Anno 228. ut in Annalibus Emin. Card. Baronii *ad d. Annum.* Concilium generale Nicænum celebratum sub S. Sylvestro Papa, & Constantino Magno

Imperatore Anno 320 nominat easdem Diaconissas tum in *can. 19.* loquendo de illis, quæ ab hæresi Paulianistarum revertebantur ad Ecclesiam, tum in *can. 74.* decernendo circa earum ætatem, & ministeria, his verbis: *Et hujusmodi Diaconissæ paratæ sint, ut feminas in Baptismo suscipiant.* Theosebiam S. Gregorii Nysseni conjugem, postquam ipse ad Ordines Sacros assumptus fuit

20 Anno 380. Diaconissam factam esse scribit pariter Magrius *eod. Verb. Diaconissa.* Tempore S. Joannis Chrysostomi, qui florebat Anno 390. inter cæteras Diaconissas Constantinopolitanas nominantur Olympias, Pentadia, ac Salvina nobilissimæ, ac sanctissimæ

21 Mulieres, de primariis totius Imperii profapiis ortæ, & maritis dignitate conspicuis viduatæ, ut refert Cabasutius in *Notitia Concilior. sæcul. II. Dissert. 2. num. 5.* qui allegat S. Hieronymum eodem ævo viventem, & de Diaconissis in *Epistola ad Nepotian.* differentem, ac plura alia Concilia sequentium sæculorum colligit, in quibus habentur decreta, & Canones de Diaconissis; adeo ut evidenter constet, eas ab initio Ecclesiæ constitutas fuisse, & earum gradum in primis, ac subsequentibus sæculis observatum; & hoc idem confirmatur ex his, quæ scripta leguntur in sæculis Benedictinis existentibus in *Amalthæa Cassinensi Patavina*, videlicet in amplissima Bibliotheca Nobilissimi Monasterii S. Justinæ, quam

22 more Regio extruxit Reverendissimus Joannes Barpus Abbas Anno 1700. & An. 1704. excellentium librorum numeroditavit Reverendissimus Aloysius Sylvaticus ex Comitibus Sylvaticis Nobilibus Patavinis Abbas Successor in eodem Monasterio S. Justinæ; siquidem in iisdem Benedictinis Sæculis, *Tom. 4. ad Sæculum III. part. 2. Anno DCCC.* in vita S. Segolenæ Abbatissæ *pag. 543.* legitur, quod *Episcopus eam manu superposita consecravit Diaconam*, & in additione *ibid.* quod S. Medardus Radegundem Diaconam ordinavit, ita scribente Fortunato. Et hæc de origine,

ac existentia Diaconissarum in sæculis Ecclesiæ primioribus.

Quod ad Secundum; in quo quæritur, *Quomodo Diaconissæ ordinarentur?* optimè satisfacere huic Quæsito cenfeo transcribendo formulas, quæ leguntur tum in Apostolicis Constitutionibus S. Clementis Papæ, tum in Ritualibus Græcis, tum etiam in Ordine Romano, de quo testatur Morinus infra citandus. Itaque in Apostolicarum Constitutionum Clementis Romani *lib. 8. cap. 19.* ita legitur: *de Diaconissa Constitutio Bartholomæi.*

De Diaconissa verò Ego Bartholomæus constituo, ut manus ei Episcopo impones præsentibus Presbyteris, & Diaconis, ac Diaconissis, & dices:

Imploratio in Ordinatione Diaconissæ cap. 20.

Deus æternæ Pater Domini nostri Jesu Christi, qui viri, & mulieris Auctor es, qui Mariam, Deborah, Annam, & Oldam Spiritu Sancto implevisti; qui non duxisti indignum, ut Filius tuus Unigenitus ex muliere nasceretur; qui in Tabernaculo Testimonii, & in Templo custodes feminas januis tuis sanctis præfecisti. Ipse etiam nunc respice hanc Ancillam electam ad Ministerium, & da ei Spiritum Sanctum; illamque emunda ab omni iniquatione carnis, & spiritus, ut opus sibi impostum dignè perficiat, ad gloriam, & laudem Christi tui, cum quo Tibi gloria, & adoratio, & Sancto Spiritui, in sæcula. Amen. Hæc in *d. lib. 8. Constit. Apostol. cap. 19. & 20.*

In Ritualibus verò Græcis, uno ante nongentos annos conscripto, & relato à Morino *de Sacr. Ordin. part. 2. pag. 56.* altero ante octingentos annos *pag. 65.* & tertio ante sexcentos annos, ut sibi visum fuisse ait idem Morinus, *24 pag. 80.* sequens formula habetur, quæ concordat cum iisdem tribus Ritualibus: Videlicet:

Oratio in Ordinatione Diaconissæ.

Postquam facta est Sancta Oblatio, & apertæ sunt portæ, antequam dicat Diaconus: Omnium Sanctorum: Ordinan-
da ad

ad Episcopum ducitur, & alta voce pronunciat istud: Divina Gratia: Ordinande caput inclinanti manum imponit, facitque tribus Crucis signis, sic precatur.

Deus Sancte, & Omnipotens, qui per Nativitatem Filii tui Unigeniti, & Dei nostri ex Virgine secundum carnem sanctificasti sexum Muliebrem, & largitus es non solum Viris, sed etiam Mulieribus gratiam, & adventum Spiritus Sancti; Ipse nunc Domine respice super hanc Ancillam tuam, eamque advoca ad opus Ministerii tui; & immitte in eam divitem, & abundantem donationem Sancti tui Spiritus: Conserva illam in orthodoxa Fide, in conversatione irreprehensibili, Ministerium suum juxta id quod Tibi placitum est semper exequentem: quia Te decet omnis Gloria, & Honor.

Dicto, Amen, Diaconorum unus hanc facit Orationem:

In pace Dominum deprecemur. Pro superna pace: Pro pace universi mundi. Pro Archiepiscopo Nostro N. Sacerdotio ejus, auxilio, perseverantia, pace, & salute, & operibus manuum ejus. Pro hac ista, quæ nunc promoveatur Diaconissa, & ejus salute, ut clemens, & amans hominum Deus noster puram, & inculpatam illi largiatur Diaconiam. Dominum deprecemur propitiissimo, & à Deo custodito Imperatore Nostro.

Dum hæc à Diacono fit Oratio, Archiepiscopus similiter habens manum super caput Ordinande, ita precatur:

Here Domine, qui non repellis Mulieres: consecrantes seipsas, & volentes, ut decet, ministrare sanctis domibus tuis, sed eas in Ordine Ministrorum recipis, largire gratiam Sancti Tui Spiritus huic Ancillæ tuæ, quæ vult seipsam Tibi consecrare, Ministeriique Diaconici gratiam adimplere; ut largitus es Phœbæ Ministerii tui gratiam, quam vocasti ad opus hujus administrationis. Da illi Deus sine culpa perseverare in sanctis Templis tuis, cautè curare propriam conversationem, moderationem præ-

sertim, & temperantiam. Effice præterea Ancillam tuam perfectam, ut ipsa Tribunali Christi tui adstans dignum optimæ conversationis fructum reporter, misericordia, & humanitate Unigeniti Filii tui.

Dicto, Amen, circumponit collo ipsius Orarium, sive Stolam Diaconicam subtus Maphorium ipsius, gestans anteriùs duas Stolas extremitates. Tunc qui stat in ambone dicit: Omnium Sanctorum memoriam agentes, & reliqua. Postquam autem particeps facta est sancti Corporis, & pretiosi Sanguinis, tradit ei Archiepiscopus Sanctum Calicem, quem accipiens in Sancta Mensa deponit. Hucusque Euchologium Græcum antiquius apud eundem Morinum part. 2. pag. 36. & 57: cui consimilia sunt alia duo juniora pag. 65. & pag. 80. Quid sit Maphorium, mox nominatum, docet Morinus part. 2. Exercit. 10. cap. 1. n. 7. dicens, fuisse Velum oblongum, quod pendebat à capite. per humeros Diaconissarum.

Ordo autem Romanus in Bibliotheca Patrum editus, ut ait idem Morinus d. part. 3. Exerc. 10. cap. 2. n. 11. Ritus exhibet, & Missam peculiarem Ordinationis: Diaconissæ; quæ ordinatur ad Altare inter Missarum solemnias, post Epistolam, & Graduale. Quæ sint Orationes in hac ordinatione, Morinus non refert, sed tantum subdit: Consecratione peracta, idest post Communionem, Tunc ponat Episcopus Orarium in collo ejus dicens: Stola jucunditatis induat te Dominus. Ipsa autem imponat Velamen capiti suo, (idest supradictum Maphorium) palam omnibus, de Altari acceptum: Deinde datur illi Anulus, postea Torques in capite. Tandem Evangelium legitur, & Missa completur; & paulò post subdit Morinus, notatum esse in eodem ordine Romano: Quando autem ad Ecclesiam Diaconissa procedit, portat Orarium super collum suum; sic verò ut summities Orarii ex utraque parte sub Tunica sit. His igitur caeremoniis, ac formulis Diaconissæ ordinabantur, de quibus duo alia notatu digna observat.

servat Cabasutius in *dist. Notitia Concil. Sæcul. 2. Dissert. 2. num. 5.* scilicet quoddam iisdem Diaconissis Vestis Religiosa tradebatur, Laicali per ipsas deposita; & quoddam stipendiis Ecclesiarum sustentabantur, ut legitur in *Concil. Carthagin. IV. can. 103. & can. 104.* & disserit S. Jo. Chrysostomus *lib. 3. de Sacerdotio.*

- Sed dicit aliquis; Diaconissæ ordinabantur per manuum impositionem, per infusionem gratiæ, invocationem Spiritus Sancti, traditionem Stoliæ, ac iisdem Orationibus, & solemnitatibus, quibus Græci ordinabant Diaconos. Ergo Diaconissæ recipiebant Sacramentum Ordinis, & character Diaconatus in earum anima imprimebatur. Respondet Emin. Card. de Lauræa de *Sacr. Ord. disp. 9. num. 12.* primò his verbis: *Fateor, quoddam stando in verbis illius Canonis (Apostolic. Constit. lib. 8. cap. 19 & 20.) & præscindendo à praxi Ecclesiæ, quæ traditione in his utitur, argumentum urget, quia canon eodem modo loquitur, sicut de ordinatione Diaconi; & difformiter loquitur in can. 24. de Virginitatibus, & in can. 25. de aliis Viduis, quas non fieri ordinatione dicunt.* Secundò itaque respondet Eminentia sua, negando illam consequentiam, & dicendo, quoddam Diaconissæ non ordinabantur sacramentaliter, sed tantummodo benedicebantur; siquidem Mulieres sunt incapaces de Jure Divino Ordinis Sacramenti. *cap. Nova quædam. De Pœnit. & Remiss. S. Thomas 3. p. qu. 39. in addit. art. 1. quem universi DD. Catholici sequuntur, quos citat Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 36. n. 6. & dicemus infra, ubi de subiecto Ordinis tractabimus.* Nec obstat, quoddam super eis fieret ab Episcopo Manuum impositio; nam variz sunt species impositionis manuum; ut ostendit idem Emin. Cardinalis de Lauræa in suo *Epitome Canonum Verb. Manuum impositio*; sed omnes reducuntur ad duo genera, quatenus vel Manus impositio est *Consecrativa*, vel *Deprecativa*. Primi generis dicitur impositio Manus, quæ fit in conferendis Sacramentis Confirmationis, & Or-

dinis, quia in tali Manus impositione imprimitur Character; secundi generis dicuntur aliæ omnes impositiones Manuum, quæ sunt super Cathecumenis, Energumenis, Publicis Pœnitentibus, Infirmis, Sanctimonialibus Viduis, ac Diaconissis; sunt enim hæ omnes deprecativæ; idest simplices Orationes, quas facit Minister Ecclesiæ ad implorandam Divinam opem, super prædictas personas, eas simpliciter benedicendo. Ita Cabasutius *ad d. Sæcul. 2. Dissert. 2. num. 7.* Basilii Pontius *de Impedim. Matrim. cap. 10. Versi. Sed cum in Diaconissæ. Laborius Var. Lucubr. tom. 1. tit. 4. cap. 34. num. 33.* & deducitur ex Glossa in *cap. Diaconissam, 27. q. 1.* ita dicente: *Respondet, quoddam mulieres non recipiunt characterem, impediens sexum, & constitutione Ecclesiæ; unde nec officium Ordinum exercere possunt 23. dist. cap. Saceratas: nec Diaconissa ordinatur, sed fundebatur super eam benedictio.*

Nec urget, quoddam S. Clemens Papa *in cit. libr. 8. Apostolicar. Constit. cap. 20.* expressè dicat: *Imploratio in Ordinatione Diaconissæ; non autem in Benedictione Diaconissæ.* Item quoddam Concilium Chalcedonense *can. 15. relatum in cap. Diaconissam, 27. q. 1.* hæc verba habet: *Diaconissam non debere ante 40. annos ordinari.* Nec non quoddam Euchologia, seu Ritualia Græca & ipsa utantur verbo Ordinationis, & dicant: *Oratio in Ordinatione Diaconissæ*; ideoque Blastarius, & Balsamon magnæ auctoritatis Scriptores Græci sensisse videntur, quoddam ipsæ verè Ordinem Diaconatus reciperent, ait enim Balsamon *lib. 5. Jur. Orient. Respons. 35.* (quem refert Morinus *d. part. 3. Exercit. 10. cap. 1. n. 7.*) *Olim aliquando Ordines Diaconissarum canonibus cogniti fuere; habebantque & ipsæ gradum, seu dignitatem in Sacerdotio.* Siquidem respondetur:

Primò, quoddam Constitutiones Apostolicæ, quæ sub nomine S. Clementis habentur, tanquam ab eo scriptæ, non sunt tales, quales ipse Pontifex eas audivit ab Apostolis, & proprio calamo conscripsit, plura enim additamenta ab

32 Orientalibus fuerunt iisdem facta, ut observat Morinus ipse in *Præfat. ad easdem in part. 2. de Sac. Ordin. num. 5. pag. 18.* ita dicens: *Itaque his, aliisque conjecturis fretus, Constitutiones illas, quæ vulgò Clementis nomine feruntur, censeo disciplinam esse Ecclesiasticam, qua Orientalis Ecclesia ante Constantinum Primum sub ethnicis Imperatoribus regebatur. Primus eas in ordinem ex ore, & mandatis Apostolorum exceptas redegit, & edidit Clemens.* Deinde successu temporis à Synodis Orientis auctæ primi Auctoris nomen constanter retinuerunt. Hoc non inficiabitur, opinor, qui discipline Orientalis peritus Constitutiones illas legerit. Hæc Morinus, & ex his non à verisimili alienum est asserere; ordinationis Diaconissarum verba, & formam non venire ab Apostolis, neque ab eorum discipulo Clemente, sed esse adinventam in secundo, vel tertio Ecclesiæ sæculo à Synodis, vel Prælati Ecclesiæ Orientalis juxta eorum devotionem, & proprium sensum, non autem totius Ecclesiæ Universalis. Responderetur secundo, quod verbum *Ordinare* respectu ad Diaconissas, de quo in iisdem Apostolicis Constitutionibus, in Chalcedonenſi Concilio, & forſan in aliis, 33 fuit semper interpretatum *Benedicere*; itaut Ordinatio ipsarum fuerit simplex *Benedictio*; ut declaravit Concilium Arauficanum celebratum Anno 441. in *can. 26.* in quo ita definivit: *Diaconissæ omnimodè non ordinandæ. Si quæ jam sunt, benedictioni, quæ populo impenditur, capita submittant.* (Arauficum est Urbs Episcopalis in Gallia Narbonensi, vulgò *Orange*, parùm distans ab Avenione). Et Benedictionem expressè nominavit Concilium Aurelianense II. habitum in Aurelia Urbe Galliæ Celticæ, vulgò *Orleans* Anno 533. in ejus enim *can. 17.* sic legitur enunciatum: *Fœminæ, quæ benedictionem Diaconatus hæcenus contra interdicta Canonum acceperunt, si ad conjugium probantur iterum devolutæ, à communione pellantur.* Ergo earum Ordinatio cense-

batur simplex benedictio, ac *Benedictio* tantum erat consimilis benedictioni Sacramentalium, ac Viduarum velatarum; ut optimè advertit inter Canonistas Barbosa *d. lib. 1. Juris Univ. cap. 36. num. 5.* inter Scholasticos Eminent. Cardinale Lauræa *d. disp. 9. de Sacram. Ord. num. 11.* & inter antiquitatis perſcrutatores Magrius *d. Verb. Diaconissa*, & Cabasutius *d. Sæcul. 2. Dissert. 2. num. 7.* Hanc eandem interpretationem esse dandam Euchologiis, seu Ritualibus Græcis nemo est, qui non videat; nihil relevante sensu Balsamonis, aut Blastarii, alteriusvè Orientalis Ecclesiæ scriptoris, adversus quem ita Arcudius celeberrimus apud Græcos *lib. 6. cap. 10.* relatus à Morino *d. part. 3. Exercit. 10. cap. 1. in fin.* respondet: *Quod refert Blastarius ex quibusdam antiquis, seu potius Apocryphis Euchologiis de Stola Diaconæ, & quod ampliùs de forma illa enunciamda, Divina Gratia, quæ infirma sanat &c. errorem esse judico, imò hæreticum, per consequens improbandum, & omninò rejicendum.* Igitur apud Latinos nullius ponderis esse debet assertio Græcorum, quod Ordinatio Diaconissarum sit Sacramentum; cum hanc assertionem esse erroneam, imò hæreticam, atque improbandam asseveret Arcudius eximius Auctor Græcus.

Quò ad Tertium. Octo erant præcipua officia, ac ministeria Diaconissarum in primis sæculis Ecclesiæ; videlicet: Primum vacare januis Ecclesiarum, per quas introibant Mulieres, ne 35 per eas Viri auderent intrare; erat enim sic præordinatum à Sanctis Episcopis, ad hoc ut in Templo Dei summa cum modestia Viri ingrederentur, & starent separati à mulieribus; quas propterea Diaconissæ comitabantur ad earum proprium locum, in quo Divina erant audituræ, sive essent baptizatæ, sive Catechumenæ. Hinc S. Ignatius Martyr, ut dictum est supra num. 18. eas salutat, & vocat *Custodes Sacrorum Vestibulorum*. Et S. Clemens Papa in *lib. 8. Apost. Const. cap. 28.* scribit: *Diaconissæ non*

sa non benedicit, neque facit aliquid eorum, quæ Presbyteri, aut Diaconi faciunt, nisi quoddam Januas custodit. Unde subdit Magrius in d. Verb. Diaconissa: 36. quoddam ejus incumbentia erat ad Ecclesiæ januam observare, per quam fœminæ ingrediebantur, & ad locum pro hoc sexu separatam, eas deducebat: Adhuc inter Orientales, Græcosque Christianos, & in ruralibus Melitæ Ecclesiis locus pro utroque sexu separatus observatur; qui tamen laudabilis usus in hac insula Parochorum incuria sensim perditur. Verius dixisset hic Auctor Antiquitatum incuria; quia ubi Episcopi solliciti sunt, ut in suis Diocesis servetur hæc locorum distinctio in Templis pro Viris, ac pro Mulieribus; stat in viridi observantia, ut expertus sum triginta annis, & ultra, in quibus amplissimam hanc Diocesim Patavinam visitando perlustravi cum Eminentissimo, ac Reverendissimo S. M. Gregorio Cardinali Barbado Antistite, cujus mandato in omnibus Ecclesiis ruralibus per portam majorem Templi intrant tantum Mulieres, per laterales verò januas Viri; hi sistunt se in medietate Templi viciniori Choro; illæ stant in alia remotiori medietate; ac telis stragulis obductis ad altitudinem staturæ unius hominis permanent à Viris invisæ. Ubi autem Episcopi de hac sancta antiquissima separatione non curant, omnia in pejus ruunt; & deficit debita Deo reverentia in ejus domo.

37. Secundum Diaconissarum, ministerium erat docere Catechumenas Symbolum Fidei, orationem Dominicalem, & alios articulos Doctrinæ Christianæ, ut aptæ fierent ad recipiendum baptismum; & scirent ea, quæ responsuræ erant Sacerdoti eas interroganti, & baptizanti. Hoc desumitur ex Verbis Concilii Carthaginensis IV. cap. 12. ita loquentis: Viduæ, vel Sanctimoniales, quæ ad ministerium baptizandarum Mulierum eliguntur, tam instructæ sint ad officium, ut possint apto, & sano sermone docere imperitas, & rusticas mulieres, tempore quo baptizandæ sunt,

qualiter baptizatori interrogatæ respondeant, & qualiter accepto baptismate vivant. Quibus verbis relatis Morinus part. 3. Exercit. 10. cap. 3. num. 3. ait: Puto ex antecedentibus constare, Viduas illas, vel Sanctimoniales electas ad hoc ministerium fuisse Diaconissas, quæ ex Viduis, & Sanctimonialibus eligi solebant. Hoc idem testantur Magrius, & Cabasutius locis supracitatis, & Barbosa d. lib. 1. cap. 36. num. 7.

Tertium, & quidem præcipuum ministerium, ac officium Diaconissarum erat, assistere mulieribus catechumenis tempore, quo baptizabantur in ætate adulta. Quare sciendum, quod in prioribus Ecclesiæ sæculis mos erat baptizare gentes 38. non per effusionem aquæ supra caput, ut nunc est in usu; sed per immersionem trinam totius corporis in aqua; ad quem effectum ipsa Aqua servabatur in fonte, in quem descendebat, qui erat baptizandus, & à Sacerdote formam Baptismi proferente ter totus demergebatur, & elevabatur ab aqua. Ita legitur in Apost. can. 50. Si quis Episcopus, aut Presbyter non trinam immersionem unius mysterii celebret, sed semel mergat in Baptismate, quod dari videtur in Domini morte, deponatur. Et manifestè S. Augustinus, ut habetur in cap. Postquam, 77. de Consecr. dist. 4. aiebat ad baptizandos: Postquam Vos credere promissistis, tertio capita vestra in Sacro Fonte demersimus. Qui Ordo Baptismatis duplici mysterii significatione celebratur. Rectè enim tertio mersi estis, qui accepistis Baptismum in nomine Sanctæ Trinitatis. Rectè tertio mersi estis, qui accepistis Baptismum in nomine JESU CHRISTI, qui die tertia resurrexit à mortuis: illa enim tertio repetita demersio typum Dominicæ exprimit sepulture; per quam Christo consecrati estis in Baptismo, & cum Christo resurrexistis in fide, ut à peccatis abluti in sanctitate virtutum Christum imitando vivatis. De eadem forma baptizandi per immersionem loquuntur S. Hieronymus, & S. Gregorius Magnus in cap. De trina immersione, 80. & in cap.

cap. Eodem modo 81. de Consecr. ead. diff. 4. Igitur in hujus collatione Baptismi opus erat, ut baptizandi Viri expoliarentur; prout etiam Mulieres, retenta simplici subucula, quam statim egressæ de aqua, opus habebant exuere, corpus abstergere, & vestimenta induere; ad quæ omnia peragenda adstant Diakonissæ, Presbyteris, vel Diaconis baptizantibus semotis, ut pudori parceretur, prout testatur S. Epiphanius ad Hæres. 79. his verbis: *Quamquam Diaconissarum in Ecclesia Ordo sit, non tamen ad Sacerdotii functionem, aut ullam ejusmodi administrationem institutus est: sed ut muliebris sexus honestati consulatur, ut Baptismi tempore adsit, & cum nudandum est corpus mulieris interveniat, ne Virorum, qui sacris operantur, aspectui sit exposita, sed à sola Diaconissa videatur.* Et de hoc ministerio eruditè scribunt tum idem Morinus d. cap. 3. num. 3. tum Cabasutius d. Dissert. 2. num. 2. ac Magrius d. Verbo Diaconissa.

40 Quartum erat officium earundem Diaconissarum, tempore persecutionum, accedere ad domus Christianorum, & in eis mulieres commorantes confortare in fide, atque iussa, & mandata Episcoporum significare, vigiliis, jejunia de præcepto, alique pia monita insinuare, quæ à Presbyteris, aut Diaconis non ita commodè iisdem mulieribus deferri poterant, cum hi magis essent expositi paganorum oculis, & tyrannorum observationi; & hoc innuunt Const. Apostolica d. lib. 3. cap. 15. in illis verbis: *Eliges quoque (Episcopo) Diaconissam fidelem, & Sanctam ad ministrandum mulieribus.* Evenire enim solet aliquando in quibusdam domibus, ut non possis propter infideles mittere Diaconum ad mulieres, mittere verò possis Diaconissam propter cogitationes improborum.

41 Quintum earundem officium erat deferre eleemosynas per domos mulieribus egenis; earumque curam agere, ac necessitatibus temporalibus occurrere ex pecunia, quam ad hunc effectum

Episcopi iisdem Diaconissis subministrabant, ut notant supracitati Auctores Morinus, Cabasutius, ac Magrius, qui in d. Verb. Diaconissa col. 2. hæc subiungit: *In Arcisprioræ Castro Tusculanæ Diœcesis vidi aliquas similes, quas ibi Sanctelas dicunt. Hæ in Quadragesima per domos comestibilia pro Concionatore, & in Autumno pro Parocho, ejusque Vicario oblationes fructuum colligunt.*

Sextum erat officium visitare mulieres infirmas, ac iisdem summa cum charitate ministrare, & inservire, ut præceperunt Constitutiones Apostolicæ lib. 3. cap. 19. in quo cum hoc officium Diaconis commendassent erga infirmos, ulterius dixerunt: *Ac mulier quidem (id est Diaconissa) mulieres curet; quod etiam notavit, teste Narbona ad Annum 40. q. 3. n. 2. in fin. Cujacius de Præscription. cap. 31. in fine.*

Septimum refert Magrius ubi supra his verbis: *Item fœminas ad recipiendam Extremam Unctionem exuebant, seu detegabant corporis partes ungendas, easdemque unctiones extergebant.*

Octavum tandem suggerit idem Auctor ibidem dicendo: *Item mortuas vestire, & ornare solebant.* Et hæc omnia erant ministeria Diaconissarum, ac officia concernentia charitatis opera erga alias mulieres in spiritualibus, & temporalibus; illas adjuvando in instructione circa articulos fidei, & receptionem Sacramentorum; & in exhibitione eleemosynarum; ut ex testimonio SS. Patrum referunt supracitati Auctores, quibus addendus est P. Menochius in Storeis part. 3. Centur. 6. cap. 11. ubi de Diaconissis differens, relatis supradictis earum officiis concludit: *Finalmente erano le Diaconesse come Madri, e Maestre dell'altre Donne; perche le instruvano, quando si dovevano battezzare, havevano cura delle inferme, e pare c'haveessero anco pensiero di distribuire le vivande alle Tavole communi, che si usavano nella primitiva Chiesa.*

Quò ad Ultimum, Diaconissarum gradum

gradum cessasse in Ecclesia Sæculo Decimo ex multis conjecturis opinatur Morinus *d. part. 3. Exercit. 10. cap. 3. num. 5.* sed præcipuè ex illa, quod Petrus Lombardus Episcopus Parisiensis, cognominatus Magister Sententiarum, qui floruit Anno 1145. & exactè scripsit de Sacramento Ordinis, nullum verbum fecit de Diaconissis; quarum gradum non omisisset, si tunc in Ecclesia fuisset in usu. Hinc Petrus Pictaviensis primus Lombardi Commentator in *glossis super Sent. lib. 4. dist. 20. lit. F.* ut testatur ipse Morinus *ubi prox. num. 6.* hæc verba posuit: *Est velum Ordinationis in Diaconissis, quadragesimo anno, sed abiit in desuetudinem.* Subdit tamen Morinus, quod prius cessarunt in Ecclesia Latina; tardiùs autem in Græca. Quod si studiosus requirat causas, propter quas extinctus fuit Diaconissarum Ordo? Respondet Barbosa *d. lib. 1. Jur. Univ. cap. 36. num. 10.* his verbis: *Postmodum succedentibus temporibus ex hac Ordinatione, & multiplici munere concesso Diaconissis, forsitan ipsis insolescentibus, & majora conantibus, prout innata est fæmineo sexui ambitio, Diaconissarum Ordo aboleri cepit, eo modo, quo & Chorepiscoporum usus sublatus est.* Sed non obscura est ratio abolitionis earundem Diaconissarum; scilicet quia Episcopi in primis Ecclesiæ sæculis earum ministerio potissimum indigebant in baptizandis mulieribus adultis per immersionem; opus enim erat, ut Diaconissæ assisterent, baptizandas spoliarent, & post baptismum statim vestirent, ut dictum est supra. At reddita pace Ecclesiæ, extinctis tyrannis Idolorum cultoribus, & Catechumenarum mulierum deminuto numero, ob frequentem parvulorum baptismum; quem non ampliùs per immersionem, sed per infusionem aquæ saper caput ferè ubique introduxit Ecclesia tanquam faciliorem, ac honestati magis consentaneum; cessavit etiam usus Diaconissarum in ministrando Baptismo, & hac de causa paulatim fuit intermissus, atque earum Ordo abole-

tus; cætera Diaconissarum ministeria aliis piis personis exsequentibus. Et equidem in inclyta Civitate Venetiarum, ac etiam in hac Urbe Antenorea sunt, & semper fuerunt Matronæ nobilitate, ac pietate eximias, quæ licet non assumant Ordinem Diaconissarum, earum tamen officia egregiè exercent, tum in edocendo puellas doctrinam Christianam singulis Dominicis diebus, in Ecclesiis per Episcopos designatis; tum in subministrando largas elemosynas mulieribus egenis; ut mihi innotuit in visitationibus Scholarum Doctrinæ Christianæ per annos jugiter quadraginta sub regimine Illustrissimi, ac Reverendissimi Georgii Cornelli Episcopi Patavini, ac Eminentissimi Gregorii Cardinalis Barbadii successoris in hoc Episcopatu, quibus humilitati meæ datum fuit in gradu Auditoris, & Vicarii Generalis deservire. Uterque enim ex Antistitibus prænominatis, ob eorum Apostolicum Zelum in instruendo populo, ac eo edocendo Doctrinam Christianam, frequenter invisebant Scholas ipsas, & antedictas pias Matronas in hoc Sancto opere laborantes, commendabant; & ad earum instantiam elemosynas amplissimas, quarum sæpè sapiùs ego secretus delator eram, pro sublevandis pauperibus vel innuptis, vel maritatis mulieribus, faciebant. Qui plura de Diaconissis scire desiderat, legat Illustris Episcopum Sarnellium in sua novissima *Basilicographia cap. 17.* Emin. Card. Bonam *Rer. Liturgic. cap. 25. numer. 15.* Joannem Bapt. Casallium *de Veterib. Sacr. Christ. Ritib. part. 2. cap. 29.* Emin. Card. de Lauræa in *Epitome Canonum Verb. Diaconissæ.* Et Ascanium Tamburinum *de Jure Abbatissarum disp. 7. quæst. 8.* ad cujus finem ait, Mediolani adhuc vigere speciem quandam antiquarum Diaconissarum; scilicet quatuor Matronas, quas Vetulas vocant, à quibus in Missa solemnifertur ad januam Chori panis, & vinum pro Sacrificio, quod etiam notat Magrius in *d. Verb. Diaconissa.*

DECISIO XXXII.

ARGUMENTUM.

Harum vocum *Presbyteri*, ac *Sacerdotis* significatione præmissa, atque existentia Sacerdotii, & Presbyteratus Ordinis in Ecclesia, examinatur difficultis, laboriosa, ac famosa Quæstio, Quænam sit Materia, & Forma in Ordinatione Presbyterorum? Referuntur quatuor opiniones cum suis fundamentis. 1. Quòd sit sola Traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum pane. 2. Quòd sit sola Manuum impositio, quam facit Episcopus unà cum Sacerdotibus assistentibus super caput Ordinandi. 3. Quòd sit & dicta Traditio Calicis, & Patenæ; ac etiam impositio Manuum, quam facit solus Episcopus in fine Ordinationis. 4. Quòd ultra hæc omnia etiam Unctio manuum Ordinandi cum Sacro Oleo sit materia essentialis, Forma sint Verba in prædictis omnibus actibus ab Episcopo prolata. Eligitur tertia opinio, tribus aliis rejectis. Ratio ejus fundamentalis. Exceptiones Juridicæ contra Morini Rituales antiquos non facientes mentionem de jam dicta Traditione Calicis, ac Patenæ. Auctoritas Traditionum Apostolicarum. Repetitio communis Theologorum doctrinæ, quòd Christus instituit in genere Materias Sacramenti Ordinis, relinquens in potestate Ecclesiæ, eas in specie designare.

SUMMARIUM.

- 1 *Presbyteri*, ac *Sacerdotis* nominum significatio.
- 2 *Presbyter* significat quatuor. Et quæ?
- 3 *Presbyter* in Jure significat *Simplicem Sacerdotem*.
- 4 *Sacerdotum* Hebraicorum, & Legis Evangelicæ discrimina.
- 5 Hæretici, qui *Sacerdotium* Legis gratiæ impugnarunt.
- 6 *Pauli Samosatani*, & *Zenobiæ* Historia.
- 7 *Albigensium* hæreticorum error circa *Sacerdotes*.
- 8 *Hussitani* Hæretici negant potestatem *Sacerdotalem*.
- 9 *Lutherus* eorundem sectator.
- 10 *Sacerdotes* fuerunt in omni lege.
- 11 *Sacerdotium* in Lege gratiæ à Christo institutum.
- 12 *Presbyteratus* Ordo est Sacramentum.
- 13 *Presbyteratus* de Materia, & Forma opiniones quatuor.
- 14 Calicis cum vino, & Patenæ cum pane Traditio an sit Materia *Presbyteratus*? Et quæ Forma?
- 15 *Florentini Concilii* Verba circa dictam Materiam, & Formam.
- 16 *Tridentini Concilii* doctrina circa eandem.
- 17 Character in ordinatione *Presbyteri* quando imprimatur?
- 18 *Presbyteri* in eorum ordinatione an consecrent *Eucharistiam* unà cum Episcopo eos ordinante?
- 19 *Presbyteri* præcipuum officium quale sit?
- 20 *Judas Iscariotes* an fuerit ordinatus *Sacerdos*?
- 21 Cap. *Presbyter*. De Sacram. non iter. declaratio.
- 22 Absolvendi à peccatis potestas an detur ex sola traditione Calicis, & Patenæ? & num. 49.
- 23 Manuum impositio, quòd sit Unica Materia *Sacerdotii*, fundamenta, & DD.
- 24 *Carthaginensis Concilii* IV. Verba
N n circa

- circa Ordinationem Presbyteri.
- 26 Græci Presbyteros ordinant sola Manuum impositione.
 - 27 Presbyterorum ordinatorum sine eorum consensu Historie.
 - 28 Antiqui Auctores nihil dixerunt de dando Calice, & Patena in ordinatione Presbyterorum.
 - 29 Albini Alcuini attestatio Anno 780. de Traditione Calicis, & Patenæ.
 - 30 Testibus duobus affirmantibus magis credendum, quam mille negantibus.
 - 31 Rituales antiqui nihil dicunt Græci, & Latini de traditione Calicis, & Patenæ in ordinatione Presbyterorum.
 - 32 Ritualium Græcorum discrepantia cum forma ordinationis Apostolicarum Constitutionum.
 - 33 Rituale ab 800. annis, & ultra scriptum habet traditionem Calicis cum Patena, præmissa manuum Unctione.
 - 34 Rituales alii antiqui cum dicta traditione Calicis, & Patenæ.
 - 35 Morino probabilis æquivocatio circa tempora Ritualium.
 - 36 Calicis, ac Patenæ traditio in ordinatione Presbyterorum antiquissima.
 - 37 Manuum impositio triplex, dum Presbyteri ordinantur.
 - 38 Materias, ac Formas duas Partiales in ordine Presbyteratus.
 - 39 Presbyteri potestates duæ; & quæ?
 - 40 Manuum impositio est Materia partialis essentialis Ordinis Presbyteratus.
 - 41 Materie, & Formæ Ordinis Sacramenti cur non scriptæ in primis sæculis Ecclesiæ?
 - 42 Unctio manuum ordinandi Sacerdotis an sit Materia essentialis? & Verba in ungendo An sit Forma?
 - 43 Unctio manuum prædicta antiquissima.
 - 44 Benedicere personas, ac res spectat ex officio ad Presbyteros.
 - 45 Hosi Cardinalis opinio de Unctione manuum Presbyterorum.
 - 46 Unctionis Manuum Sacerdotum mysteria.
 - 47 Opinio communis de Materia, & Forma Presbyteratus quæ sit?
 - 48 Materie, ac Formæ duæ partiales cur in ordinandis Presbyteris?
 - 49 Absolvendi à peccatis potestas dari non potest non valenti consecrare Eucharistiam.
 - 50 Christus dedit Apostolis primum facultatem consecrandi, deinde absolvendi à peccatis.
 - 51 Manuum impositio ultima in ordinando Presbytero est materia essentialis, ac partialis.
 - 52 Presbyteri non possunt esse Ministri Ordinis Presbyteratus.
 - 53 Ischyra, & Colluthus quinam fuerint?
 - 54 Rituales Libri apud Morinum de Sacr. Ord. quam fidem mereantur.
 - 55 Scriptura sine die, & anno, & sine Auctore nihil probat.
 - 56 Error probatur, cum ostenditur rem se aliter habere.
 - 57 Traditio Apostolica de materia Ordinis Presbyteratus.
 - 58 Ecclesia habet à Christo facultatem mutandi materias Ordinum.
 - 59 Theologi Itali, & Galli docent posse Ecclesiam mutare materias Ordinum.
 - 60 Morini confessio de legitima Materia, ac Forma Ordinis Presbyteratus.

Presbyteratus Ordo nunc est explicandus, qui cunctis aliis excellit ordinibus; quippe ipsi instituti sunt in obsequium hujus, & de eo præcipua disputatio versatur circa Materiam, ac Formam tum ob discrepantes Scholasticorum opiniones, tum ob differentem usum primitivæ Ecclesiæ Latinæ, & Græcæ; quia ab initio nulla fit mentio Instrumentorum traditionis in collatione hujus Ordinis, ut infra demonstrabimus. Porro pro faciliiori intelligentia dicendorum, quatuor sunt præmittenda.

Primum est, quod hæc duo nomina Presbyter, & Sacerdos, licet apud nos idem

idem significant; olim tamen diverſum habebant ſignificatum tum apud Scrip-
 1. ptores Sacros, tum apud profanos. Si-
 quidem *Sacerdos* ſemper ſignificavit
 perſonam Dei cultui dicatam ad ſacrifi-
 cia faciendā; ut oſtendit ipſius etymo-
 logia vocabuli; *Sacerdos* enim ita dicitur,
 quaſi *Sacra dans*, vel *Sacra faciens*. Hinc de Melchifelech Rege Sa-
 lem ſcriptum eſt *Genef. 14. 18.* quod
 protulit panem, & vinum, erat enim
Sacerdos Dei Altiffimi. Et de Aaro-
 ne, ac filiis ejus, qui ad Sacrificia offe-
 rendā fuerant à Deo electi, dicitur
Exod. 28. 1. Moyſi: *Applica quoque ad*
te Aaron fratrem tuum cum filiis ſuis,
de medio filiorum Iſrael, ut Sacerdotio
ſungantur mihi. Et Divus Paulus Apo-
 ſtolus his expreſſit verbis ad *Hebr. 5. 1.*
Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus,
pro hominibus conſtituitur in iis, quæ
ſunt ad Deum, ut offerat dona, & Sa-
crificia pro peccatis. Quæ omnia latè
 repetuntur in cap. *Cleros, diſt. 21.* ubi ſic:
Sacerdos nomen habet compositum ex
Græco, & Latino, quaſi Sacrum dans:
ſicut enim Rex à regendo, ita Sacerdos
à ſacrificando vocatus eſt; conſecrat
enim & ſacrificat, & proſequitur oſten-
dere hoc ipſum in Sacerdotibus Genti-
lium, qui vocabantur Flamines, de-
monſtrans cauſam huius denominationis.
 At nomen *Presbyter* quatuor ha-
 bet ſignificationes; aliquando ſignificat
 2. *Judicem*, ut legitur in *Daniele cap. 13.*
Verſ. 28. *Venerunt & duo Presbyteri*
pleni iniqua cogitatione adverſus Suſan-
nam; ideſt illi duo Viri, qui exarſerant
 amore impudico verſus eam; & erant,
 non Sacerdotes, ſed *Judices* populi Ju-
 daici. Aliquando ſignificat ſapientem,
 & in hunc ſenſum dictum eſt ab *Eccleſ.*
 7. 15. *Noli verbosus eſſe in multitudine*
Presbyterorum, ideſt Virorum ſapientum.
 Aliquando ſignificat *Episcopum*; juxta
 verba illa: in *Act. Apoſtol. 14. 22.* Et cum
 conſtituiſſent illis per ſingulas *Eccleſias*
Presbyteros: ubi Cornelius à Lapide
 commentatur dicens: *tum ſummos, ideſt*
Episcopos; tum minores, ideſt Sacerdo-
tes; Episcopi enim nomine Presbytero-

rum comprehenduntur, ut dixi etiam
1. Timoth. 5. Verſ. 1. & 8. Nunc autem
 cōmuni ſenſu ſignificat Sacerdotem
 inferiorem *Episcopo*, & ab *Episcopo*
 diſtinctum *Rota Maceraten. tom. 2. de-*
ciſ. 256. num. 21. & ita appellatur *Sacer-*
dos in *Sacris Conciliis*, & in *Jure Ca-*
nonico Presbyter ut in *Apoſtol. can. 6.*
Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus
ſæculares curas non ſuſcipiat: prout etiam
 3. in *Nicæni Concilii Primi can. 16.* *Dia-*
conus non debet communicare prius, quàm
Episcopas, neque prius, quàm Presby-
ter; quia gradus Diaconi infra gradum
Presbyteri eſt; ſcireque debet, officii
ſui eſſe miniſtrare Episcopo, & Presby-
teris; ideſt ſimplicibus Sacerdotibus.
 Et ſic paſſim in *Conciliis*, ac ultimò in
Tridentino ſeſſ. 23. can. 6. *Si quis dixe-*
rit in Eccleſia Catholica non eſſe Hierar-
chiam Divina ordinatione inſtitutam,
quæ conſtat ex Episcopis, Presbyteris,
& Miniſtris, Anathema ſit; prout etiam
can. 7. *Si quis dixerit, Episcopos non*
eſſe Presbyteris ſuperiores &c. Ergo
Presbyteri ſunt Sacerdotes inferiores
Episcopis.

Secundum præmiſſum eſt; quòd ma-
 gnum verſatur diſcrimen inter Sacerdo-
 tes Legis veteris, & Legis gratiæ noſtro-
 rum temporum: Illi enim ad certam
 4. *Tribum* erant alligati, & debebant ini-
 tis *Matrimoniiſ* ſucceſſores progignere;
 noſtri verò Sacerdotes non carnali pro-
 pagatione, ſed divina conſecratione ge-
 nerantur: Illi immolabant belluinas car-
 nes: noſtri offerunt Corpus, & San-
 guinem Unigeniti Filii Dei. Illi rarò
 accedebant ad ſacrificandum, quia non
 pro libito, ſed juxta tempus vicis ſuæ,
 ut demonſtravimus in noſtris *Deciſioni-*
bus de Sacrif. Miſſæ Dec. 22. n. 25. Dec. 23.
n. 4. ideſt omni vigefimaquarta hebdoma-
 da tantum; erant enim diſtincti Sacerdo-
 tes Aaronici in 24. vices, ſeu *Classes*;
 quæ per turnum accedebant ad Tem-
 plum; & ibi unica hebdomada mora-
 bantur vacantes *Sacrificiis*, & hebdo-
 mada expleta revertebantur ad domos
 ſuas, locum cedentes *Vici*, ſeu *Classi*
 ſubſequenti. Noſtri autem Sacerdotes

quotidiè sacris Myſteriis Sacrificiorum, Divinarum Laudum, & Sacramento-
rum peragendis incumbunt. Illi tandem
Uxorati carnalibus operibus, ac tempo-
ralibus negotiis vacabant; noſtri verò
cœlibes, & continentes ſpiritualibus exer-
citiis, ac cœleſtibus contemplationibus
incumbunt, ut latiùs diſſerit Gonzalez
in *Comment. ad cap. Si qui Clericorum*,
1. n. 9. de *Cleric. Conjug.* & nos oſten-
dimus ſupra *Decis. XXVII. n. 21.*

Tertium præmiſſum concernit hære-
ticorum deliria contra Sacerdotium Le-
gis gratiæ. Primi omnium fuerunt Pau-
lianiſtæ circa annum Domini 300. cir-
citer dicentes, illud nullam poteſtatem
importare, ut notat Emin. Cardin. de
Lauræa de *Sacram. Ord. diſp. 6. n. 140.*
Hi hæretici habuerunt Auctorem Pau-
lum Samofatenum natione Syrum, qui
quaſi monſtrum horrendiſſimum, ſeu
quaſi peſtis pernicioſiſſima fuit gregi
Chriſtiano tempore, quo obtinuit Epi-
ſcopalem Sedem Antiochenam. Fer-
tur aſcendiſſe Cathedram illam Patriar-
chalem favore Zenobiæ, cui Perſæ,
victis Romanis, Syriæ regimen tradi-
derant, ut notat Salelles de *S. Inquiſi-
tib. 3. cap. 7. regul. 232. num. 165.* Erat
Zenobia natione Judæa erudita in ſcien-
tiis à Longino Philoſopho, & in fide
Chriſtiana ab eodem Paulo Samofate-
no inſtructa, teſte Spondano. *ad An-
num Chriſti 265. num. 1. & ad Annum*
269. num. 2. ubi ſubdit: *Totum Orientem*
*poſt Odenati obitum Zenobiam ejus uxo-
rem plusquam virili animo poſſediſſe.*
Et ſubinde Anno 724. indiſto bello
contra ipſam per Aurelium Impera-
torem, fuiſſe ab eo ſpoliatam Orienta-
li Regno, & poſtea in triumphum
Romæ; ſed poſtea liberam dimiſſam
fuiſſe à Senatu; & ei conceſſam poſſeſ-
ſionem in agro Tiburtino, ubi unà cum
ſiliis vixit more Romanæ Matronæ.
De ea tandem ſic Spondanus ibidem
concludit: *Zenobiam, quæ ex Hebræis*
venerat, & exculta erat (ut aliàs di-
xiſum) Chriſtianis Litteris, damnato
jam ejus Magiſtro, ac Doctore impietatis
Paulo Samofateno, & ex Imperii faſtu

*depoſitam, redditam putamus Sapientio-
rem; atque probè chriſtianam Romanæ*
Eccleſiæ fidem ſectatam eſſe. Igitur præ-
dicti Pauli Samofateni diſcipuli nega-
bant Sacerdotii novæ legis vim, ac po-
teſtatem.

Poſt variorum ſæculorum curſum, ideſt
Anno Chriſti 1176. inſurrexerunt hære-
tici Albigenſes, qui aſſerebant, bonos
Sacerdotes habere quidem poteſtatem
conſciendi Euchariftiam, malos autem
nequiquam, ut advertit Emin. Cardin.
de Lauræa d. *diſp. 6. num. 140.* & hi
quidem fuerunt damnati in Concilio La-
teranenſi ſub Alexandro Papa Tertio,
ut obſervat Spondanus *ad Annum 1179.*
num. 3. His extinctis ſurrexerunt hære-
tici Huſitani, ſic dicti à Joanne Huſſ
Bohemo Anno 1407. eorum magiſtro; &
hi docebant, Sacerdotibus in Sacra Or-
dinatione nullam aliam poteſtatem dari,
quàm officium prædicandi. Tandem
his ſucceſſit Lutherus, qui inter cæte-
ras blaſphemias hæreticales contra Ca-
tholicam fidem divulgabat, Sacerdotium
novæ legis nihil Sacrum continere, ideo-
que à Laicis Magiſtratibus poſſe cuicum-
que ad libitum conferri, ut notat præ-
laudatus Emin. Card. de Lauræa d. *diſp.*
6. num. 140.

Quantum præmiſſum eſt, quòd de
exiſtentia Sacerdotii ac Ordinis Pres-
byteratus in Eccleſia Catholica nemo
eſt, qui dubitet; cùm maniſeſtum ſit,
in omni Lege, voluiſſe Deum, ut eſſent
Sacerdotes, atque homines Sacerdota-
li gradu inſigniti, qui ſibi hoſtias offer-
rent. Etenim in Lege naturæ habemus
exempla de Caino, Abele, ac Noe,
qui Sacrificia offerebant Deo, ac etiam
Abraham, & Jacob, nec non Melchi-
ſedech, & Job, de quo ſcriptum eſt:
*Conſurgensque diluculo offerebat holocau-
ſta (pro filiis ſuis.) Dicebat enim: Ne*
*forte peccaverint filii mei, & benedixe-
rint Deo in cordibus ſuis.* Job 1. 5. De
Legis verò ſcriptæ, ſeu Moſaycæ ſacri-
ficiis, in ſignum cultus, & adoratio-
nis Dei plenus eſt Canonicus textus,
incipiendo ab Exodo, & percurrendo
per omnes libros uſque ad Evangelium,
ideſt

ideft per annos MD., & ampliùs, nempe ufque ad devaftationem Jerufalem, ac Templi fub Tito, & Vefpafiano; in iis enim omnibus temporibus, five in Tabernaculo per defertum, five in Galgalis, & Sylo, five in Templo Sacrificia Moſayca in veri Dei adorationem à Sacerdotibus Aaronicis facta funt; eò quia, ut ait Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. cap. 1. *Sacrificium, & Sacerdotium ita Dei Ordinatione conjuncta funt, ut utrumque in omni Lege extiterit.*

Igitur etiam in Lege gratiæ, in qua vivimus, & in Eccleſia Catholica extat Sacerdotium, & Sacrificium à Chrifto Domino inſtitutum, tanquam Pontifice, & Summo Sacerdote ab æterno ejus Patre conſtituto; juxta illud *Pſalmi 109. 4. Juravit Dominus, & non pœnitebit eum: Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchizedech.* & prout diſſerit Apoſtolus Paulus *ad Hebr. 7. 24.* oftendens quòd *JESUS* eò quòd maneat in æternum, ſempiternum habeat Sacerdotium; & in Eccleſia ſua reliquit Sacerdotes, qui tales effecti ordinatione Sacra, & Charactere Sacerdotali inſigniti ſacrificium ſui pretioſi Corporis, ac Sanguinis offerrent; ac fideles à peccatis abſolverent, juxta poteſtatem traditam Apoſtolis, quos primos Sacerdotes, ac Episcopos conſecravat, unde ſubjunxit Trid. Concil. in cit. ſeſſ. 23. cap. 1. *Cùm igitur in novo Teſtamento ſanctum Euchariftiæ Sacrificium viſibile ex Domini inſtitutione Catholica Eccleſia acceperit, fateri etiam oportet, in ea novum eſſe viſibile, & externum Sacerdotium, in quod vetus translatus eſt. Hoc autem ab eodem Domino Salvatore noſtro iſtitutum eſſe, atque Apoſtolis, eorumque Succeſſoribus in Sacerdotio, poteſtatem traditam conſecrandi offerendi, & miniſtrandi Corpus, & Sanguinem ejus; necnon & peccata dimittendi, & retinendi Sacre Litteræ oſtendunt, & Catholicæ Eccleſiæ traditio ſemper docuit.*

Idcirco cùm in Lege gratiæ exiſtat Sacerdotium, & hoc ſit à Chrifto Domino inſtitutum, ſequitur, Ordinem Sa-

cerdotalem, ac Presbyteratum eſſe Sacramentum, tum quia conſert gratiam, & imprimit characterem, tum etiam quia eſt irreiterabile, ut oſtenſum eſt ſupra *Decif. VI. num. 18. & num. 22.* ubi DD. utriuſque Scholæ allegantur ita ſentientes, ac docentes; & hoc eſt de fide non ſolùm ex decreto Concilii Florentini in Decreto Eugenii IV. ubi loquens de Sacramento Ordinis assignat ejus materiam, & formam; ſed multò magis ex definitione Concilii Tridentini d. ſeſſ. 23. can. 3. facta his verbis: *Si quis dixerit Ordinem, ſive Sacram Ordinationem non eſſe verè, & propriè Sacramentum à Chrifto Domino inſtitutum &c. Anathema ſit;* quod latius demonſtravimus d. *Decif. VI.* & docet Layman lib. 5. tract. 9. cap. 4. num. 1. ac Caſtropalaus part. 4. tract. 27. punct. 3. n. 1.

His ita prænotatis, ac præmiſſis, cùm Sacerdotalis Ordinatio ſit Sacramentum, famoſa oritur controverſia apud Scolasticos Theologos, & apud Canoniſtas, quærentes: *Quenam ſit Materia, ac Forma hujus Ordinis Presbyteratus?* Circa quam Quæſtionem quatuor reperiuntur opiniones, quæ hic ſunt referendæ cum fundamentis, quibus inniuntur.

Prima opinio tenet, quòd Materia Ordinis Presbyteratus ſit ſola traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum hoſtia, quam facit Episcopus, dum ordinat Presbyteros, & quam iidem ordinandi tangunt. Forma verò, quòd ſint Verba, quæ profert Episcopus, dum ipſi ordinandi eadem instrumenta tangunt: videlicet: *Accipite poteſtatem offerendi Sacrificium in Eccleſia Dei tam pro vivis, quàm pro defunctis.* Fundamenta hujus opinionis ſunt ſequentia. I. Auctoritas Concilii Florentini in Decreto Eugenii IV. ubi ſic dicitur: *Ordinis materia eſt illud, per cujus traditionem conſertur Ordo; ſicut Presbyteratus traditur per Calicis cum vino, & Patenæ cum pane porrectionem.* Et paulò poſt ſubdit: *Forma Sacerdotii talis eſt: Accipe poteſtatem offerendi Sacrificium, &c.* Cùm itaque Florentinum

- Concilium docendo , quænam sit materia , ac forma Presbyteratus , nil aliud dixerit , præter supradicta verba , sequitur totam materiam hujus Ordinis consistere in traditione Calicis cum vino , & Patenæ cum hostia ; formamque totam restringi in iisdem Verbis eadem traditionem comitantibus . II. Ex
- 16 Concilio Tridentino sess. 22. cap. 1. in quo agens de prima oblatione , quam Christus Dominus fecit in ultima Cœna pretiosi sui Corporis , & Sanguinis sub speciebus panis , & vini , & in qua ordinavit Apostolos Sacerdotes , hæc habentur verba : *Corpus , & Sanguinem suum sub speciebus panis , & vini Deo Patri obtulit ; ac sub earundem rerum Symbolis , Apostoli , quos tunc novi Testamenti Sacerdotes constituabat , ut sumerent , tradidit ; & eisdem , eorumque in Sacerdotio Successoribus , ut offerrent , præcepit per hæc verba : Hoc facite in meam commemorationem , ut Ecclesia semper intellexit .* At horum verborum loco , in Sacerdotum ordinatione ponuntur hæc : *Accipite potestatem offerendi Sacrificium &c.* Ergo per ista verba , & per Calicis cum vino ; & Patenæ cum pane porrectionem , quæ tunc fit , cum proferuntur ab Episcopo , Diaconi constituuntur veri , ac perfecti Sacerdotes . III. Quia illa est materia , ac forma essentialis Sacramenti Ordinis ; in cujus traditione , & respectivè prolatione imprimitur Character . Sed hic
- 17 in ordinatione Sacerdotum imprimitur , dum illis traditur tangendus Calix cum vino , & Patena cum pane ; & dum proferuntur prædicta verba : *Accipe potestatem offerendi Sacrificium* , ut notat , signat , ac admonet Pontificale Romanum in margine ad eadem verba . Ergo horum Instrumentorum traditio est tota materia , & eorumdem verborum prolatio est forma Ordinis Presbyteratus . IV. Neomistæ , seu ipsi Sacerdotes recenter ordinati per dictam traditionem materiæ , & prolationem formæ , antequam illis imponatur manus ab Episcopo , & dicatur *Accipite Spiritum Sanctum , &c.* proferunt verba consecrationis simul cum Episcopo ; & consecrant easdem species , quas in Altari
- 18 habet ipsemet Episcopus unâ cum illo ; ut in confesso est apud omnes ; & docent Layman lib. 5. tract. 1. c. 7. n. 5. Diana Coordinatus pluries , idest tom. 2. tract. 5. res. 20 & 21. nec non tom. 3. tract. 1. res. 48. & latè tom. 4. tract. 8. res. 89. & 90. Sed potestatem consecrandi statim post tradita prædicta Instrumenta Neomistæ non haberent , si per illam traditionem Instrumentorum , & prolationem Verborum , non essent perfectè ordinati , ac veri Sacerdotes effecti . Ergo tota , & integra materia Ordinis Presbyteratus est antedicta Calicis cum vino , & Patenæ cum pane traditio ; forma verò verba , quæ in eadem traditione ab Episcopo proferuntur . V. Quando aliquis Ordo habet plura ministeria , & officia , tunc imprimitur character , quando traditur instrumentum tangendum , per quod denotatur magis præcipuum officium , ut notant Theologi de Oltiariis , Acolythis , ac Subdiaconis . Sed Presbyteri magis præcipuum officium est consecrare Corpus , & Sanguinem Domini ; & hoc denotatur per traditionem Calicis cum vino , & Patenæ cum pane . Ergo in hac traditione character imprimitur , & completur Ordo . Ergo horum Instrumentorum traditio est materia ; verba autem , quæ tunc dicuntur , sunt Forma . VI. Judas Iscariotes fuit verè ordinatus Sacerdos cum aliis Apostolis , & habuit verum Sacerdotium , de quo intellexit S. Petrus , cum ipsi Judæ applicavit , quod Spiritus Sanctus prædixerat in Psal. 107. *Et Episcopatum ejus accipiat alter* : idest Sacerdotium , ut commentatur S. Jo. Chrysost. in d. Psal. Hom. 3. Sed Judæ non fuerat à Christo insufflatum , & dictum *Accipe Spiritum Sanctum &c.* quia hæc insufflatio fuit post Resurrectionem tantum . Ergo essentia Ordinis Sacerdotalis consistit in Instrumentorum traditione , quæ est totalis , & integra materia ; & in prolatione Verborum , quæ est vera , & unica forma . VII. tandem probatur hæc opinio per text. in cap. Presbyter.
- 19
20

byter. de Sacram. non iteran. ubi Gregorius IX. ita respondit: Presbyter, & Diaconus, cum ordinantur, manus impositionem tactu corporali (Ritu ab Apostolis introducto) recipiunt. Quod si omiffum fuerit, non est aliquatenus iterandum; sed statuto tempore ad ejusmodi Ordines conferendos cautè supplendum, quod per errorem extitit prætermiffum. At hæc doctrina de non iterando Sacramento efflet falſa, ſi jam Sacramentum Presbyteratus, ac etiam Diaconatus per traditionem materiæ cum forma, de qua ſupra, non fuiſſet validè collatum. Ergo traditio Calicis, & Patenæ cum pane, & vino eſt ſubſtancialis materia Ordinis Sacerdotalis; & Verba, quæ dicuntur in eadem traditione, ſunt forma. Hanc opinionem tenent Sotus in 4. diſt. 24. q. 1. art. 4. concl. 5. Gregorius de Valentia tom. 4. diſp. 9. qu. 1. punct. 5. ubi verſ. Secundò ait, quòd Ordinatus Sacerdos poſt ſibi traditum Calicem cum vino, & Patenam cum pane, quò ad poteſtatem Ordinis poſſet abſolvere à peccatis, eſſi nondum ei ab Epifcopo fuiſſet dictum cum impositione manus, Accipe Spiritum Sanctum &c. Idem docet ex Scotiſtis Faber de Sacram. Ord. in 4. diſt. 24. q. 1. diſp. 1. cap. 4. n. 96. Joannes della Cruz in Director. Conſcien. part. 2. de Sacram. Ord. dub. 2. concl. 1. Nugnus in 3. par. tom. 2. q. 37. art. 5. Hos citat, & eorum opinionem probabilem dicit Diana part. 3. tract. 4. reſolut. 186. reſidente in ejus opèris coordinati tom. 2. tract. 5. reſol. 6. Alios pariter DD. allegat Caramuel in Theolog. Fund. lib. 3. numer. 3636. quibus noviffimè adhæret Gonetus tom. 5. de Sacram. Ord. diſp. 2. art. 3. §. 1. à n. 45. & ſeqq.

Secunda Opinio tenet, veram Materiam Ordinis Presbyteratus eſſe Manuum impositionem; Formam verò verba, quæ proferit Epifcopus cum manus imponit; adeò ut traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum hoſtia, ſit ſimplex cæremonia. Hanc mordicùs defendit Morinus de Sacram. Ord. part. 3. Exerc. 7. cap. 1. n. 7. ubi ita: Poſtrema opinio ea eſt, quæ materiam Sacerdo-

zii conſtituit ſolam Manuum impositionem. Hanc ſolam omnis Eccleſia Latina, Græca, Barbara ſemper agnovit. Hanc ſolam commemorant omnes antiqui Rituales Latini, Græci: omnes antiqui, & recentiores Patres, Græci, Latini. Fundamenta hujus opinionis ſunt. I. Auctoritas S. Clementis Papæ in libr. 8. Apoſtolic. Conſtit. cap. 16. ubi ſic: De Ordinatione Presbyterorum ego (Joannes) dilectus à Domino conſtituo vobis Epifcopis. Cum Presbyterum ordines Epifcope, impone ipſe manum capiti Presbyteri, aſtantiſque tibi Presbyteris, & Diaconis, & faciendo precationem, dic: Domine omnipotens Deus noſter, qui cuncta per Chriſtum condidiſti &c. & ſequitur ſatis proluxa oratio, in qua imploratur gratia Spiritus Sancti, ut ille ordinandus aptus evadat ad opitulandum conſiliis populo Dei, ad eumque corde mundo gubernandum. Nihil de poteſtate Euchariftiam conſciendi, vel offerendi: nihil de traditione Calicis, & Patenæ. II. Definitio Concilii Carthaginenſis IV. in quo cau. 3. ſic dictum fuit: Presbyter cum ordinatur, Epifcopo eum benedicente, & Manum ſuper caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, Manus ſuas juxta manum Epifcopi ſuper caput illius teneant. Legitur idipſum relatam à Gratiano in parte prima Decreti diſt. 23. cap. Presbyter. III. Praxis Eccleſiæ Orientalis, quæ etiam nunc ordinat ſuos Presbyteros more antiquo, ſola Manuum impositione, & hoc, ait Morinus d. cap. 1. num. 8. etiam Romæ, videntiſque, & probantiſque Summiſ Pontificibus Romanis, quod demonſtravimus ſupra Decif. VII. num. 25. & oſtendit Gobat tract. 8. num. 94. & 95. IV. Verba S. Hieronymi in Comment. ſuper Iſaia cap. 58. Verſ. 9. quæ talia ſunt. Plerique noſtrorum Chirotoniam, id eſt Ordinationem Clericorum, quæ non ſolum ad imprecationem vocis, ſed ad impositionem impletur Manus, ne ſcilicet, ut in quibuſdam riſimus, vocis imprecatio clandestina Clericos ordinet neſcientes, ſic intelligunt, ut aſſumant teſtimonium

monium Pauli scribentis ad Timotheum: *Manum citò nemini imposueris*. Nihil itaque de traditione Calicis, aut Patenæ: tota locutio de deprecatione cum impositione Manuum. V. Historica narratio Theodoret, qui florebat Anno 410. & refert ordinationem Salamani sanctissimi Eremitæ, quem Sacerdotem ex abrupto fecit Episcopus illius loci, 27 *Manum super illum imposuit, & peregit precationem*. Et alterius Macedonii solitarii Monachi, & hominis simplicissimi, quem pariter Sacerdotio insignivit, Manu super eo posita, etsi ille ignoraret, quid secum ageretur; cumque aliqui ex adstantibus eum certificassent, factum esse Presbyterum, *excanduisse* (ait) *& obvios convitiis, & baculo, cui iniebatur, laceffivisse*. Ita in *Hist. SS. Patrum*, quam Religiosam vocat, seu *Philotheam cap. 13. & cap. 19.* prædictus Theodoretus. At quantam mereatur credulitatem? & an validè ordinari possit Sacerdos aliquis ex abrupto, ignorans, quid secum agatur? & detrectans omnino ordinari? cogitet studiosus Lector; nos de hoc videbimus infra suo loco. VI. Tractatus antiquorum omnium Auctorum, qui ante Annum Millesimum scripserunt de Divinis Officiis, & egerunt de Sacris Ordinationibus, inter 28 quos S. Isidorus, Alcuinus, Amalarius, Rabanus Maurus, Valfridus Strabo, quos nominat ipse Morinus *dist. part. 3. Exercit. 7. cap. 1. num. 13.* Hi enim omnes nullam fecerunt mentionem de traditione Calicis cum vino, & Patenæ cum pane in ordinatione Presbyterorum; sed tantum de Manuum impositione.

Cæterum ab his discordat Albinus Alcuinus, qui fuit Venerabilis Bedæ discipulus, & scribebat Anno 780. nam in libello de Divinis Officiis testatur, 29 tunc fuisse in usu non solum manus Episcopi impositionem iis, qui Sacerdotio augurabantur, sed etiam traditionem Calicis habentis vinum aqua mistum, ac Patenæ panem continentis; cum horum verborum prolatione Acci-

pe petestatem offerre Sacrificium Deo, Missamque celebrare tam pro vivis, quam pro defunctis; ut doctè observavit, & notavit Cabasutius in *Notitia Eccles. Concilior. ad Sæcul. IV. in Dissertat. & Appen. ad Concil. IV. Carthaginen. num. 3. pag. mihi 176.* Qua Alcuini attestazione attenta, unà cum alterius Ritualis ejusdem ævi, de quo infra, videtur intrare inconcussum illud Juris Axioma; quod magis est credendum duobus testibus affirmantibus, quam mille negantibus. Gloss. in *l. Diem proferre, in §. si plures, ff. de Arbitr. & in cap. 1. de Prescript. in 6.* Marcus Mantua Juris Consultus, & Eques Patavinus in *Apophtegm. Juris Singularis* 373. & passim omnes.

Tandem VII. fundamentum hujus opinionis est Lectura Euchologiorum, seu Græcorum Ritualium, quæ ponit Morinus de *Sacr. Ordinat. part. 2. pag. 52. & seqq.* nec non Latinorum pariter Ritualium Librorum, transcriptorum à diversis Bibliothecis antiquis per eundem Morinum, & excusorum in *eadem part. 2. à pag. 212. & seqq.* in quibus non reperitur annotata dicta Calicis, ac Patenæ traditio in Presbyterorum ordinatione; sed sola Manuum impositio; undè prædictus Auctor in *part. 3. Exercit. 7. num. 12.* amplificans 31 hoc fundamentum, ita ait: *Antiqui Rituales Latini, non secus ac Græci, istam instrumentorum traditionem nobis non exhibent. Quidquid spectat ad illam materiam, & formam ab iis abest. Duo Ritus Ordinationis editi, unus Romæ in Sancti Gregorii Sacramentario ex Bibliotheca Vaticana; alter Parisiis ab Hugone Mainardo ex Bibliotheca Corbejensi, quos hic cum aliis editos habes, ista omnia nobis non repræsentant.* Et prosequitur narrando diversa alia Ritualia Latina antiquissima per eum, ut dixi, collocata in *part. 2. à pag. 212.* quæ sunt numero novem, in quibus nihil de traditione Calicis, ac Patenæ in Sacerdotibus inaugurandis, undè concludit *d. cap. 1. numer. 12. Profundum, & mirum est de hisce rebus apud*

apud eos silentium. Quis adeo desipit, ut sibi persuadeat, istos Scribas, & Episcopos, quorum libris, in Sacris agendis, utebantur, ea omisisse, quæ sola Presbyterum creabant; innumera verò, quæ ad rem nihil pertinebant, tam diligenter, & tam magnificè descripsisse?

Porro tria opponi possunt prædictis Ritualibus. Unum, quòd in Ritualibus Græcis, quoad formam verborum in ordinando Presbytero magna est differentia inter illam traditam ab Apostolis, quæ est in *Apostolic. Constit. lib. 8. cap. 16.* & illam, quam iidem Rituales Græci continent: hi enim addiderunt, tum hæc verba: *Divina gratia, quæ infirma semper curat, & deficientia supplet, promoves hunc religiosissimum N. Diaconum in Presbyterum;* tum in subsequenti Oratione *Deus, qui potens es in virtute &c.* addita sunt hæc alia: *Ut dignus sit sine crimine, & querela assistere Altari tuo; Offerre Tibi dona, & Sacrificia spiritualia.* Nullum horum Verborum reperiuntur in antedicta forma deprecatoria Apostolorum. Igitur Ecclesia Græca formam antiquam inaugurandi Sacerdotes, quam adhibebant Apostoli, & primi Episcopi eorum discipuli, mutavit; & aliam expressivam Ministerii Sacerdotalis, & magis denotantem potestatem consecrandi Eucharistiam, illamque sacrificandi, & Deo in Sacrificium offerendi, addidit. Ergo id ex Christi permissione potuisse facere credendum, ex nostrorum Theologorum doctrina sæpius dicta, ac iterum infra repetenda, quòd Christus Dominus instituit materias, & formas Ordinum in genere, non autem in individuo; id relinquens facere Ecclesiae suæ. Deducitur ex his, non esse criminandam Ecclesiam Latinam, si in ordinandis Presbyteris addidit traditionem Calicis cum vino, & Patenæ cum pane tanquam materiam magis expressivam effectus, ac facultatis ejusdem ordinationis. Alterum est, quòd in Codice Sacrarum Ordinationum Ritus antiquissimus, quem ponit Morinus *d. part. 2. pag. 257.* & affirmat sibi ad utendum con-

cessum fuisse Romæ à Venerabili, docto, pioque Sene Constantino Abbate Cajetano, Viro Litterarum, & antiquitatis amante, & quem Codicem scriptum esse ait circa *Annum Domini 800.* in hoc, inquam, Codice antiquissimo, in ordinatione Presbyteri ita legitur *pag. 262. col. 2. Expleta autem Oratione, (quam 33 recitavit Episcopus tenens manum super caput Ordinandi, & cum eo illam pariter ita tenentes alii Presbyteri) accipiens oleum faciat Crucem super manus ambas ita dicendo: Consecrare, & Sanctificare digneris Domine manus istas per istam Unctionem, ut quæcunque consecraverint, consecrentur, & quæcunque benedixerint, benedicantur, & sanctificentur. In nomine Domini Nostri Jesu Christi. Hoc factò accipiat Patenam cum oblatis, & Calicem cum vino, & dicat: Accipe potestatem offerre Sacrificium Deo, Missamque celebrare, tam pro vivis, quàm pro Defunctis. In nomine Domini. Alios etiam Rituales Codices ponit Morinus à *pag. 269. & seqq.* quos juniores illo vocat, etsi aliquos ante annum millesimum scriptos, in quibus pariter post unctionem manuum ordinandorum Sacerdotum fit mentio traditionis Calicis, ac Patenæ; vinum, & panem continentium. His stantibus, reflectat studiosus Lector, & consideret, dictam Calicis, ac Patenæ traditionem non esse nudius tertius introductam, cum de ea præfatus Ritualis Abbatis Cajetani meminerit anno octingentesimo; ex quo confirmatur attestatio Albini Alcuini, de qua supra, ante eundem Annum octingentesimum scribentis; sicque Concilium Florentinum eandem traditionem Calicis, & Patenæ innuendo anno 1430. non posuit pro materia Ordinis Presbyteratus quid novi; sed quod erat in usu septingentis annis, & ultra juxta horum Ritualium antiquissimorum, ac eorum ætatem à Morino indicatam. Tertium autem, quòd iisdem Morini Ritualibus opponi potest, (salva semper reverentia ipsi Morino debita, tanquam Viro eruditissimo, & in per-*

perferutandis antiquis Sacrarum Ordinationum Ritibus summè benemerito,) illud est, quodd errare potuerit in ipso
 35 rum ætate, seu antiquitate definienda; & fortè quodd sint seniores, atque antiquiores, quàm ille eisdem faciat; utitur enim Astrologia judiciaria, seu Chirromantia, quæ est ars vaticinandi ex manuum signaturis, ac lineamentis, in eorundem Codicum nativitate judicanda; videlicet ex aspectu characterum, seu frontis; & circa hoc nihil est, quod eum ab errore præservet; sunt enim Libri antiqui adinstar hominum, quos sæpè judicamus ex aspectu faciei vegetæ juniores multò, quàm sint in ætate. Cur non licet asserere, Codices Rituales Anglicanos, seu Gallicanos, quos Morinus ortum habuisse vaticinatur parùm ante, vel post millesimum annum; fuisset conscriptos quatuor, vel quinque sæcula ante millesimum? In quarto, & quinto Sæculo Fides Catholica in florentissimis illis Regnis invecita est per Sanctos Viros, qui sicut à Romanis Pontificibus fuerunt missi, sic ab ipsis eisdem Rituales Codices, traditionem Calicis cum vino, ac Patenæ cum pane in initiandis Presbyteris continentes, accepisse est verisimile.

Quidquid sit, hæc traditio Calicis, & Patenæ in Ecclesia Latina non est recens, sed vetustissima; etsi non inficiemur, multos SS. Patres, imò etiam
 36 Pontifices Romanos antiquos de ordinatione Presbyterorum loquentes solius impositionis manuum meminisse, inter quos Alexander II. in cap. *Ex multis*, 1. qu. 3. & Urbanus II. in cap. *Daibertum*, 1. qu. 7. & Urbanus III. in cap. 2. de *Clerico non Ord. ministr.* quorum verbis freti multi Theologi, qui ante Concilium Florentinum scripserunt, non habentes notitiam vetustorum Ritualium attestantium traditionem Calicis, ac Patenæ, opinati sunt, solam impositionem Manuum in ordinatione Sacerdotum, esse materiam essentialem; prout tenuisse videtur S. Bonaventura; qui scribebat Anno 1265. in 4. dist. 24. part. 2. art. 1. qu. 4. num. 58. & alii, quos citat Fagnanus

in cap. *Presbyter*, num. 32. de *Sacram. non iteran.* quibus adhæcere voluit Morinus in cit. part. 3. *Sacrar. Ordin. Exercit.* 7. cap. 1. ubi (quod magis est.) num. 5. notat, tres manuum impositiones fieri in ordinatione Presbyterorum ex Pontificali Romano; *Unam* statim post Litanias tum ab Episcopo, tum à Sacerdotibus adstantibus sub silentio; *Alteram* ab iisdem omnibus, Episcopo Orationem alta voce recitante; & *Tertiam* in fine Ordinationis, dum solus Episcopus ponit manum super caput ordinati, & dicit: *Accipe Spiritum Sanctum; quorum remiseras peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris retenta sunt.* Hanc Tertiam impositionem manus, vult Morinus, (opinione sua, equidem recenti, & Scholasticis inaudita) esse simplicem cærimoniam, alienam prorsus ab ordinis Presbyteratus essentia, ac quiditate; quæ in prima, ac secunda manuum impositione vult tantum existere.

Tertia autem opinio communiter à Theologis, & Canonistis approbata docet, duas esse partiales materias, ac formas ordinis Presbyteratus, scilicet *Unam* Calicis cum vino, & Patenæ cum pane traditionem; *Alteram* Impositionem manuum, quam facit Episcopus super Caput ordinandi, & subinde duas esse formas partiales, sed essentielles; Verba scilicet, quæ proferuntur ab Episcopo in applicatione ipsarum materialium; in prima: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium in Ecclesia Dei tam pro vivis quàm pro Defunctis*; in secunda, *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiseras peccata &c.* Hujus communis opinionis fundamenta sunt .I. Quia
 39 duæ sunt potestates, quæ conferuntur Presbytero in ejus ordinatione; *Una* in Corpus verum, & realem Christi, idest ejus consecrationis; *Altera* in Corpus mysticum, nempe absolvendi fideles à peccatis. Itaque prima potestas traditione Calicis, ac Patenæ conferitur cum prolatione suæ formæ; secunda in impositione manus cum Verbis, *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remis-*

miseris peccata &c. II. Quia de prima Materia, & Forma expresse locutum est Concilium Florentinum, & in eo Eugenius IV. in Decreto Armenorum. De Secunda autem loquitur Concilium Carthaginense IV. in cap. 3. III. Quia illa est vera materia Sacramentorum, per quam denotatur effectus, ac vis ex eis emanans. Sed vis, & effectus ordinis Presbyteratus est conferre ordinato facultatem conficiendi Eucharistiam, illamque offerendi Deo; & hæc denotatur per primam Materiam, ac primam Formam. Item ejusdem Ordinis vis, & effectus est absolvere à peccatis; & hæc innuitur in secunda materia, & forma IV. Quia Episcopus in collatione hujus Ordinis imitatur Ordinationem Apostolorum à Christo Domino factam. Sed Christus Dominus prius contulit Apostolis potestatem consecrandi, idest in ultima Cœna ante passionem, postea dedit iidem facultatem absolvendi à peccatis, scilicet post Resurrectionem, V. Proprium est omnium formarum Sacramentalium id efficere practice, quod significant speculative: sed utraque forma significat dictas duas essentielles potestates; ergo utraque est vera Forma; Res autem, cum quibus profertur, sunt veræ materiæ. VI. Quia de jure Divino potestas absolvendi à peccatis annexa est potestati consecrandi Eucharistiam, itaut hæc sine illa nequeat existeret. Ergo cum dari non possit facultas absolvendi à peccatis non habenti facultatem conficiendi Eucharistiam; & illa facultas Eucharistiam conficiendi non tribuat potestatem absolvendi; necesse est, ut utraque expresse conferatur per suas proprias materias, & formas; quarum utraque est quidem partialis, sed necessaria, & de essentia perfectæ Ordinationis. VII. Quia Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 2. de Extrema Unct. dicit, illius Sacramenti ministros esse, aut Episcopos, aut Sacerdotes, ab ipsis ritè ordinatos per impositionem manuum. Ergo hæc est altera forma partialis, & essentialis ordinationis Presbyteratus: eò magis quia idem Conci-

lium Tridentinum sess. 23. de Sacram. Ord. can. 4. subdit: Si quis dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra Episcopum dicere, Accipe Spiritum Sanctum &c. Anathema sit.

Quare hoc canone manifestè resultat, secundam Formam, quæ profertur ab Episcopo Presbyterum ordinante, Accipe Spiritum Sanctum &c. non esse simplicem cærimoniam, ut asserit Morinus, (cujus opinio relata supra num. 37. non solum est improbabilis, sed periculosa in fide) sed Formam partialem, ac de essentia ejusdem Ordinationis, per quam confertur gratia Spiritus Sancti, & completur Sacerdotium, impartiendo facultatem ligandi, atque absolvendi: prout tenent, ac docent Theologi Scholastici, Moralistæ, ac Canonistæ, quos allegant, & sequuntur Salmanticenses de Sacram. Ordinis tract. 8. cap. 3. à numer. 38. & seqq. Coninch, Vasquez, Eillucius, Layman, Henriquez, & alii apud Dianam Coordinatum tom. 2. tract. 5. resol. 6. deducta ex inordinato part. 3. tract. 4. resolut. 136. Eminen. Card. Bellarminus de Sacram. Ordinis libr. 1. cap. 9. Et de Lauræa eod. tract. disput. 6. art. 8. per totum, quibus addo Castropalaum part. 4. tract. 27. punct. 4. num. 7. Gobatum tract. 8. num. 117. 118. & seqq. Brognolum in Specul. Cleric. tract. 16. cap. 10. num. 4. Doctissimum Maffrimum in 4. Sent. disp. 4. de Sacram. Ord. art. 2. & Illustrissimum Fagnanum in cap. Prebyter, de Sacram. non iteran. per totum, ubi copiosè de hac opinione; & num. 38. ubi notabiliter dicit, non esse mirandum, quòd in Actibus Apostolorum, & per consequens in primis sæculis Ecclesiæ nulla mentio fiat de materia, & forma 41 Ordinis Sacramenti, sed de sola impositione Manuum, quia ut ex S. Dionysio observat S. Thomas in 4. dist. 7. qu. 1. art. 1. hæc occultanda erant in primitiva Ecclesia propter irrisiones Gentilium; subdens: Et propterea idem S. Dionysius in fine Ecclesiasticæ Hierarchie excusat se à determinatione formarum.

marum Sacramentalium : unde non mirum si in cap. 5. ubi Ordinationum Ritus declarat , non meminerit nisi solius manuum impositionis.

- Quarta denique opinio circa Materiam , & Formam Presbyteratus est , quod etiam Unctio manuum Ordinandi , quam facit Episcopus Oleo Sacro
- 43 Catechumenorum sit Materia essentialis una cum aliis materiis hucusque relatis ; Forma quoque essentialis sint ista Verba , quæ in ipsa Manuum Unctione profert Episcopus ; videlicet : *Consecrentur Manus istæ , quesumus Domine , & sanctificentur per istam Unctionem , & ostendam Benedictionem , ut quæcunque benedixerint , benedicta sint : & quæcunque sanctificaverint , sanctificentur .* Hujus opinionis duo possunt assignari fundamenta . Unum est , quod
- 43 hujusmodi Unctio manuum ordinandorum ad Presbyteratum est antiquissima ; siquidem reperitur annotata non solum in omnibus Ritualibus Latinis antiquis , quos Morinus transcripsit d. p. 2. de Sac. Ord. à pag. 217. & seqq. Sed etiam in antiquissimo , & omnium antiquorum primo , quem scriptum fuisse Anno 500. affirmat ipsemet Morinus , *ibid.* pag. 212. in gratiam Ecclesiæ Pictaviensis ; & nunc conservari in Bibliotheca Viri Amplissimi D. Petavii Senatoris Parliamenti Parisiensis integerrimi . Si enim est Materia Presbyteratus traditio Calicis cum vino , & Patenæ cum Hostia , quæ recentior est , ac posterior in Ritualibus ; multò magis dicendum videtur , Materiam quoque esse prædictam manuum Unctionem , quæ antiquior est , imò antiquissima in Ecclesia Latina , & de ea constat , quod fuerit in usu circa quintum sæculum à Christi Nativitate .
- 44 Alterum fundamentum esse potest , quod proprium officium est Presbyterorum benedicere tum personas , ut in Missa , tum infirmos , ac alias res materiales comestibiles , candelas , palmas , & hujusmodi , de quibus in Rituali Romano : hoc autem officium , seu potestas in Sacerdotibus provenire videtur ab hac manuum Unctione cum

Oleo Sacro , quam receperunt in eorum Ordinatione . Hinc Quartus in Tractatu de Benedictionibus tit. 1. sect. 4. dub. 2. ita scribit : *Sacerdotes consecrantur , ut sint præcipui Christi Ministri , & dispensatores Mysteriorum Dei , ex Apostolo 1. Corinth. 4. Cum ergo per Benedictiones dispensentur gratiæ , & dona Dei , merito Ecclesia adnexuit Ordini Sacerdotali munus benedicendi ; itaut soli Sacerdotes sint Ministri Benedictionum .* Quare dum quis ordinatur Sacerdos (notetur) ejusque manus consecrantur , sic ei dicitur ab Episcopo consecrante : *Ut quæcunque benedixerit , benedicantur ; & quæcunque consecraverit , consecrentur , sicuti constat ex Pontificali Romano tit. de Ordin. Presbyteri .*

Nihilominus paucissimi sunt Auctores , qui hanc opinionem approbaverint , ut testatur ipsemet Morinus *part. 3. Exercit. 7. cap. 1. num. 6.* ita dicens : *Sententiam istam amplexus est Cardinalis Hosius ; paucissimi , aut nulli eum secuti sunt , licet præcedentibus omnibus sit probabilior , utpotè Patrum dictis , & antiquis Ritualibus multò conformior .* Sed nec mirandum , quod non reperti sint sectatores opinionis Hosii , quia officium benedicendi spectat ad Presbyteros tanquam omnium fidelium spirituales Patres , quorum officium est filios benedicere , ut subdit Quartus *d. dub. 2.* Unctio autem manuum in ordinatione habet alia mysteria , relata ab Amalario *de Offic. Eccles. lib. 2. cap. 13.* his verbis : *Ordinandis Ordine Presbyteratus unguuntur Manus ab Episcopo , tum ut sint mundæ ad Hostiam Deo offerendam , tum ut sint longæ ad omnia pietatis Officia .* Quare Hosii opinionem refutat Gobatus *d. tract. 8. num. 128.* ubi num. 130. ait , nihil innovandum , si per errorem Unctio facta fuisset cum Chrismate .

Ex his igitur quatuor opinionibus hucusque relatis circa Materiam , & Formam Ordinis Presbyteratus , videndum est , quænam ex ipsis sit eligenda , & approbanda ? Et equidem Tertia est , quam

quam amplectuntur communiter Theologi, ac Canonistæ; & quam nos quoque sequi debemus, aliis tribus prorsus explosis, ac derelictis. Rationes, & Fundamenta inconcussa illa sunt, quæ pro probatione ejusdem Tertiar opinionis retulimus; sed illud præcipuum, quodd in Ordinatione Presbyteri duæ traduntur ipsi potestates, Una in verum Christi Corpus, ut possit Eucharistiam consecrare, & offerre; Altera in Christi Corpus mysticum, quod est populus fidelis, ut valeat eum absolvere à peccatis. Idcirco opus est duabus distinctis materiis, ac formis ad conferenda has duas potestates; nam etsi prima stet, & stare possit in Presbytero absque secunda; per eandem primam obtentam ipse non habet secundam; adeo ut si Episcopus moreretur post factam Ordinando traditionem Calicis cum vino, & Patenæ cum hostia, unâ cum recitatione formæ, talis ordinatus posset quidem consecrare Eucharistiam, ac dicere validè Missam, sed non esset habilis ad absolvendos fideles à peccatis. Castropal. d. part. 4. tract. 27. punct. 4. num. 7. Salmanticenses de Sac. Ordin. tract. 8. cap. 3. num. 41. & 42. ubi alios citant. Prout è contra, quia secunda potestas non potest stare sine prima; nec potest initiandus Sacerdotio obtinere facultatem absolvendi à peccatis, nisi prius receperit potestatem consecrandi Corpus, & Sanguinem Domini; sequitur dicendum, quodd si eidem initiando fieret manus impositio cum illis verbis, *Accipe Spiritum Sanctum; quibus remiseric peccata remittuntur eis* &c. frustratoria esset illa manus impositio, & prolatio illius formæ, & nullam initiandus reciperet potestatem, ut probat Bissus mox citandus; ea repetita ratione, quodd sicut Christus Dominus primùm dedit Apostolis in ultima Cæna facultatem consecrandi, & offerendi Corpus, ac Sanguinem suum; deinde post Resurrectionem, (ut habetur Joan. 20. 22.) insufflavit, & dixit eis, *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseric peccata, remittuntur eis*

&c. ita Episcopus in ordinatione Presbyterorum debet prius iisdem conferre potestatem consecrandi, & offerendi Eucharistiam per traditionem Calicis cum vino, & Patenæ cum hostia; dicendo *Accipe potestatem offerendi Sacrifcium in Ecclesia Dei* &c. postea verò debet iisdem dare facultatem absolvendi à peccatis, imponendo eis manum super caput, & dicendo *Accipe Spiritum Sanctum* &c. Ita tenent, ac docent Theologi Scholastici, ac Moralistæ, nec non Sacrorum Canonum expositores, quos citavimus supra post num. 40. quibus novissimè adstipulatur Bissus in Hierurgia tom. 2. Verb. Materia Sacramentorum num. 107. §. 90. qui subinde in sequenti §. 92. notabiliter dicit, quodd sola ultima manuum impositio, quam facit Episcopus super ordinando Sacerdote cum illis verbis *Accipe Spiritum Sanctum, cui remiseric peccata* &c. est altera materia, & forma partialis de essentia Ordinationis Presbyteri, per quam eidem confertur potestas absolvendi à peccatis; non autem illa prior manuum impositio, quam facit Episcopus simul cum aliis Sacerdotibus adstantibus, & quæ præcedit traditionem Calicis cum vino, & Patenæ cum hostia; illa enim non est essentialis, nullum imprimit characterem, & nullam tribuit potestatem, ut asserbat Morinus supra num. 37. & quem retulimus num. 40. Hoc autem comprobatur Bissus d. §. 92. duplici ratione. Prima, quia cum nondum sit data facultas consecrandi ipsi initiando, non est capax potestatis absolvendi à peccatis. Altera, quia si hæc potestas absolvendi daretur per priorem impositionem manuum, quæ fit à pluribus Presbyteris adstantibus unâ cum Episcopo, sequeretur, eosdem Presbyteros esse Ministros Sacramenti Ordinis; nec Episcopum sine illis posse Ordinem Presbyteratus conferre, contra doctrinam universalem Ecclesiæ; de qua differit idem Bissus d. tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum num. 171. §. 38. ubi ex Cabasutio in Notitia Concilior. cap. 2. propè fin. narrat, Synodum Alexandri-

53. xandrinam obtinuisse declarari à S. Julio Papa I. Anno 342. Ichyram calumniatorem S. Athanasii non fuisse verum Sacerdotem, eo quia ordinatus fuerat à Collutho simplici Presbytero, non autem Episcopo. De hoc Collutho sic scribit Spondanus *ad Annum Christi 315. num. 12. His quoque temporibus, quibus Arius prodit, Colluthus, æquè Presbyter Alexandrinus, & uni ex Ecclesiis ejusdem Civitatis Præpositus, se, cum non esset, Episcopum gerens, cepit ordinare Presbyteros, & docere hæresim &c.* Retenta igitur supradicta tertia Opinione

Restat, ut satisfaciamus objectioni, quæ urgere videtur contra illam; scilicet ut respondeamus Ritualibus antiquis Græcis, & Latinis, de quibus supra num. 31. quorum silentium circa traditionem Calicis cum vino, ac Patenæ cum pane in ordinatione Sacerdotum amplificat Morinus, eodem num. 31. reputans ipsos. Rituales libros. testes omni exceptione majores ad probandum quod per mille annos, & ultra incognita, inusitata, & nunquam adhibita fuerit dicta Calicis, ac Patenæ cum pane, & vino traditio in Presbyteris ordinandis. Respondetur primò, quod prædicti Libri Rituales non sunt textus Canonici, nec Scriptura Sacra, ut iisdem tanta, & tota fides præstari debeat, ut præstat Morinus; imò de Jure nullam videantur facere probationem, cum sint sine die, sine anno, sine sigillo publico, sine nomine scriptoris, & sint sumpti sine expressione originalis, à quo fuerint transumpti. Certum est autem in Jure, quod Scriptura etsi antiqua, etsi in aliquo publico Archivio reperta, quando est sine die, & anno, sine sigillo, sine nomine Auctoris, sine subscriptione publici Notarii, dicitur informis, & nihil probat. Ita Rota Romana *part. 2. 53. recent. Decis. 382. num. 2.* & ibi Bartolus & alii DD. *in Auth. Ad hæc. C. de Fide Instrument. Puteus Decis. 136. num. 2. libr. 3. & Cypicius Decis. 104. part. 2.* Unde potest esse, quod primus Scriptor alicujus ex ipsis Ritualibus Libris inadvertenter omiserit verba *traditionis Calicis*

*cum vino, & Patenæ cum pane in ordinatione Sacerdotum; & ab eodem libro sic imperfecto, & cum tali omissione alii Scriptores alia sumpta fecerint; & sic omnes subsequentes. Rituales cum hoc mendo, & errore scripti fuerint. Hæc præsumptio confirmatur, reflectendo, quod omnes illi Rituales sunt Gallicani, idest spectantes ad Bibliothecas, seu Archivia Monasteriorum, sive Ecclesiarum in Gallia existentium; vocantur enim ab eodem Morino iidem Rituales. *Pictaviensis, Corbejensis, Rothomagensis, Remensis, Sennonenfis, Germani, & Tuvani* loca omnia Gallicana; ideoque mirum non debet esse, si error primi transierit in subsequentes tanquam scripti in eadem Regione, & in eodem Regno, juxta illud *Matth. 15. 16. Cæcus autem si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* Augetur præsumptio, quod per errorem scribentium omissa fuerit mentio *traditionis Calicis, & Patenæ cum vino, & pane;* dum ordinantur Presbyteri in iisdem Ritualibus Gallicanis, ex eo quia in Rituali Romano Abbatis Cajetani antiquissimo, & quod ad annos æquiparante, & forsitan superante omnes prænomatos Rituales in Gallia existentes, & quem Morinus transcripsit Romæ, & eum inseruit *in d. part. 2. sacr. Ord. pag. 257.* continetur prædicta traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum hostia dum Sacerdotes consecrantur, ut observavimus supra num. 33. accedente attestatione traditionis eorundem Calicis, & Patenæ, quam facit Albinus Alcuinus discipulus Venerabilis Bedæ, quam pariter retulimus supra num. 29. Attestatio hæc, & illa Ritualis Cajetani excedunt Annos mille; Rituales autem Gallicani à Morino positi sunt ante ejusdem ætatis ad summum, aut etiam juniores. Deducitur, in iisdem per errorem scribentium fuisse omissam Calicis, & Patenæ traditionem; error enim sufficienter probatur, quando ostenditur, rem se aliter habere. *l. De etate, §. fin. & l. Cum de indebito, ff. de Probat. Bartolus in l. Non fatetur, num. 106. ff. de**

ff. de Confess. Rota part. 4. recent. tom. 1. Decis. 482. num. 5.

Respondetur Secundò: Supponamus: eosdem Rituales Libros scriptos esse sine errore scribentium; illis tamen prævalere debet Traditio Apostolica docens nos, quòd semper in Ecclesia Romana materia in ordinatione Sacerdotum partialis fuit Calix cum vino, & Patena cum pane; quem, & quam Episcopus tangendam porrigit ordinando. Nec turbare debet, quòd horum Instrumentorum porrectio non legatur scripta per prima septem sæcula Ecclesiæ circiter; siquidem Traditio Apostolica non fundatur in scriptura, sed in usu, consuetudine, & praxi semper servata ab Ecclesia Romana, quæ semper fideliter servavit, & servat Traditiones Apostolorum incorruptas, ut probavimus supra *Decis. VII. num. 32.* & legitur in *cap. Ecclesiasticarum*, 11 *diff.* ubi referuntur quamplurimæ actiones sacræ, & cæremoniæ, quæ semper fuerunt ab Ecclesia Romana servatæ in Sacrificio Missæ, & in Sacramentorum ministratio-
 37 ne tanquam traditæ ab Apostolis; & nihilominus nullibi reperiuntur notatæ, vel scriptæ. Idcirco idem iudicium fieri potest de hac materia Ordinis Presbyteratus in traditione Calicis, & Patenæ cum vino, & hostia; quòd scilicet eam Ecclesia Romana acceperit à Divo Petro, & semper fuerit servata, & adhibita in Sacerdotibus initiandis, etsi non fuerit scripta, nisi in septimo circiter sæculo, in quo præsumitur scriptus Liber Ritualis Abbatis Cajetani, relatus à Morino *d. part. 2. pag. 262.* faciens mentionem ejusdem Calicis, & Patenæ porrectionis; & in quo de ea fuit locutus discipulus Ven. Bedæ Albinus Alcuinus.

Respondetur tertio. Esto, quòd usque ad septimum sæculum sola materia Ordinis Presbyteratus fuerit manuum impositio; ut servat Ecclesia Græca, & supponunt Rituales Libri Latini pervetusti: Nihilominus, deinde successit in gradum materiæ partialis ipsamet traditio Calicis cum vino, &

Patenæ cum pane ex Ecclesiæ legitimo decreto; siquidem ut demonstratum est *d. Decis. VII. supra n. 27. & 28.* Theologi omnes, & Canonistæ docent, Ecclesiam posse materiam ac formam Sacramenti Ordinis immutare ex concessione Christi, qui utramque instituit non in individuo, sed tantum in genere; videlicet, ut materia esset in re sensibili cum forma Verborum apta ad significandam virtutem, potestatem, & ministerium Ordinis conferendi. Hinc fit, ut Græci conferant Ordines sola impositione manuum cum Verbis habentibus significationem ejusdem ministerii, & officii, quæ Verba formalia Ecclesia ipsa Orientalis non semel mutavit, ut ex Const. Apostolicis S. Clementis, & ex eorum Euchologiis. Hoc idem fecit Ecclesia Latina ad majorem expressionem potestatis in Ordinibus, tam minoribus, quàm majoribus collatæ, addendo traditionem Instrumentorum, quæ in promovendis Presbyteris sunt Calix cum vino, & Patena cum pane. Hanc doctrinam, & distinctionem gratam, & ratam esse ait Morinus *d. par. 3. de Sacr. Ord. Exercit. 1. cap. 1. num. 14.* non solum Canonistis, & Theologis Italis antiquis, & modernis ibi, & in lib. 8. de *Sacram. Pœnitentiæ cap. 17.* per eum relatis, & à nobis *d. Decis. VII. num. 28.* recensitis, sed etiam Scholasticis in tota Gallia celeberrimis; inter quos connumerat Nicolaum Isambertum Virum Clarissimum, qui plurimos annos Theologiam Regiis stipendiis magna cum fama, & hominum concursu Parisiis publicè docuit; nec non Philippum Gamacchæum, quem appellat, alterum, dum viveret, Sorbonæ lumen; atque Franciscum Hallerium doctissimum hominem, qui *De Mater. & Form. Ordinat. art. 1. cap. 2. §. 21. sect. 57.* ita habet: *Negandum est Materias Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, ac Matrimonii ab Ecclesia variatas esse in ea ratione formali, secundum quas à Christo institutæ sunt Sacramentorum materiæ. Negandum in diversis Ecclesiis eas secundum illam rationem*

tionem esse diversas; quamvis materialiter, ut ita dicam, & ut res quædam in se sunt, nec per respectum ad sacramentum, cujus sunt Materię considerentur, & variatę fuerint, & in diversis Ecclesiis diversę sint. Alio ritu Græci, alio Latini ordinant: alio à nobis ritu hoc tempore, alio primis Ecclesię sæculis Ordinationes peractę sunt, manente semper eadem materia, ut est signum spiritualis potestatis traditę, quamvis diversa sit, prout diversę res ad hanc potestatem significandam assumptę sunt.

Galli hi eximii Didiscali omnem ab intellectu Morini abstulerunt difficultatem circa varietatem materię, ac formę in Sacramento Ordinis, & præcipuè in inaugurandis Presbyteris; quapropter ipsemet in d. part. 3. de Sacram. Ord. Exercit. 1. cap. 1. num. 19. sic confiteatur: Admissa hac distinctione, nulla superest amplius difficultas, nec in varietate, quę conspicitur inter Latinos, & Græcos comparanti utriusque gentis Ordinationes: nec in varietate, quę conspicitur inter Latinos solos comparanti antiquos eorum Rituales cum recentioribus. Semper enim erit in promptu, & usquequaque recurret ad unamquamque innovationem, vel factam, vel faciendam, Christum materias, & formas quorundam Sacramentorum in genere tantum instituisse, & universaliter decrevisse, sensibile quoddam pro materia esse ab Ecclesiā assignandum, quodd ex usu gentis potestatem significaret, quam tradit per illius sensibilis applicationem. Hoc autem, vel illud sensibile in individuo Ecclesiā illis sæculis secundum potestatem à Christo acceptam assignasse pro materia: istis verò sæculis, atque etiam nunc, aliud sensibile, sive aliam materiam optimis de causis substituisse; vel declarando priorem esse tantum nunc accidentalem, posteriorem autem substantialem; vel priorem, & antiquam prorsus abrogando.

Hucusque Morini Verba, quibus concedit, legitimas esse duas materias, ac formas partiales, & ambas substantia-

les in ordinatione Sacerdotum; traditionem scilicet Calicis cum vino, & Patenę cum pane, dicente Episcopo: Accipe potestatem offerendi sacrificii &c. & Manus impositionem, Episcopo pariter proferente; Accipe Spiritum Sanctum, cui remiseris peccata &c. & per consequens per illa verba Morinus abrenunciat suę præcedenti periculosę doctrinę, quodd sola materia essentialis Ordinis Presbyteratus esset Mannum impositio; & hæc non illa ultima, quam facit Episcopus dicens: Accipe Spiritum Sanctum &c. sed illa prior, quam faciunt unà cum Episcopo alii Presbyteri assistentes, eam accidentalem recognoscendo.

DECISIO XXXIII.

ARGUMENTUM.

Quæstiones octo curiosę, sed scienti necessarię, concernentes Materiam, & formam Ordinis Presbyteratus, proponuntur, examinantur, & resolvuntur in præsentī Decisione. Deinde ostenditur, quid possit, & debeat facere Semipresbyter, idest ille, qui post contactum Calicis, & Patenę in sua Sacerdotali Ordinatione, discessit ab Ecclesiā ob nimios dolores corporis, non recepta Manus Episcopi impositione cum verbis, Accipe Spiritum Sanctum &c.

SUMMARIUM.

- 1 An Calix, & Patena tangendi in ordinatione Presbyteri debeant esse consecrati?
- 2 Calix vacuus, & Patena sine hostia an sit materia sufficiens Ordinis Presbyteratus?
- 3 Patena cum hostia, & Calix vacuus: seu Calix cum vino, & Patena sine hostia

ne hostia an sint materia ejusdem Ordinis Presbyteratus? & n. 6.

- 4 Missa an celebrari possit cum sola specie Panis?
- 5 Norw'gis an fuerit concessum celebrare Missam sine Vino?
- 6 Cereemoniarum Magistrum diligentia in Ordinationibus Sacris.
- 7 Ordinatus Presbyter tactu unius speciei panis, vel vini tantum, an sit suspensus, & Irregularis?
- 8 Potestas consecrandi Panem an per concomitantiam contineat potestatem consecrandi Vinum?
- 9 Fabulosa est dispensatio celebrandi Missam sine Vino.
- 10 Tangere solummodo Calicem, vel solam Patenam an sufficiat ordinando Presbytero?
- 11 Polluta Ecclesia polluitur etiam Cæmeterium ei contiguum.
- 12 Ordinandi Presbyteri qua methodo tangent simul Calicem, & Patenam.
- 13 Tactus Calicis, & Patenæ an debeat esse Physicus, vel Moralis?
- 14 Hostia stans in Patena an sit tangenda ab ordinando Presbytero?
- 15 Calix, & Patena an ab ipso Episcopo sint tradendi Ordinando?
- 16 Qui per alium facit, per seipsum facere videtur.
- 17 Materia Sacramenti est applicanda à formam proferente.
- 18 Sagensis Civitas ubi sit?
- 19 Tactus Calicis, & Patenæ an sufficiat factus ante, vel post prolationem Formæ.
- 20 Simultas mathematica Materiæ, & Formæ non requiritur in Sacramentis, sed moralis.
- 21 Offerri, pro offerre, an vitiet formam Ordinis Presbyteratus?
- 22 Forma hæc ab alio prolata vitiat Ordinationem.
- 23 Ordinandus Sacerdos, si post tactum Calicis, ac Patenæ, ob dolores corporis discedat ab Ecclesia, an possit celebrare Missam?

DUæ sunt itaque Materiæ, ac Formæ partiales Ordinis Presbyteratus in Ecclesia Latina; traditio scilicet Calicis cum vino, ac Patenæ cum pane sub propria forma verborum; nec non impositio manus, quam in fine Ordinationis facit Episcopus cum illis formalibus verbis: *Accipe Spiritum sanctum &c.* Circa primam materiam Scholastici promouent octo quæstiones; quas ne studio nostri ignorent, vel alibi cogantur inquirere, hic sunt breviter proponendæ, ac examinandæ.

Prima Quæstio est, An Calix cum Patena, quem Episcopus tangendum porrigit iniciando Presbyteratu, debeat esse unà cum ipsa Patena consecratus? & an Ordinatio sit irrita, si fuerit absque consecratione? Duæ sunt opiniones: Una Castropalai tom. 4. tract. 27. punct. 5. num. 5. & aliorum ibi citatorum docentium: De necessitate Sacramenti, Calicem, & Patenam consecratam esse debere, quia seculæ consecratione, non sunt vasa sacrificii, neque ad sacrificium deputata. Ergo eorum traditio, & contactus ad sacrificium referri non potest, neque significare tangentem ea vasa, eo contactu in sacrificii obsequium deputari. Quare, esto nullibi caveatur, prædicta Vasa consecrata esse debere, id ex natura rei sequitur ob significationem, quam habere debet materia Ordinationis. Nec obstat, quod validè consecratur Corpus, & Sanguis Christi etiam in Patena, & Calice non consecratis; quia Eucharistiæ consecratio pendet solum ex materia Panis, & Vini; at Ordinatio Presbyteri pendet ex significatione Sacrificii, quod in folis sacratis Vasis perficitur. Præterquamquod, si Calix, & Patena non sacrati sufficerent ad inaugurandum Presbyterum, sequeretur eundem ordinari posse per traditionem cuiuscunque vasculi terrei, vel lignei, nam in similibus vasis si conficeretur Eucharistia validè fieret consecratio. Ita Castropalaus ubi supra, necnon Diana part. 10. tract. 15. resol. 20. §. 9. reportata à Coordinante ejus opera in Coordinato tom. 3. tract. 5. resol. 7. Cui adhæret

Quartus in Rubric. Missal. part. 3. tit. 1. sect. 2. dub. 4. concludens, quod sic ordinatus non est tutus in praxi, sed iterum sub conditione ordinari debet, ut etiam sentit Diana ubi supra §. 10.

Contrarium tamen sentit Bissus in Hierurgia Verb. Materia Sacramentorum num. 107. §. 48. ubi ita: *Queritur, Utrum Calix, & Patena debeant esse de necessitate consecrata? Respon- deo, probabilissimam esse sententiam negativam, saltem loquendo de necessitate Sacramenti, quia in iis non consecratis potest validè confici Eucharistia. Ergo etiam per traditionem illorum Vasorum non consecratorum potest dari potestas ad consecrandum.* Hæc opinio videtur amplectenda ex hac alia ponderante ratione; quod scilicet illa est materia apta in Sacramento Ordinis, quæ habet vim significandi potestatem, quæ traditur ordinato. At per Calicem, & Patenam, etsi non consecrata, facta tamen juxta usum, & formam Ecclesiæ Latinæ, denotatur in eorum traditione Ordinandis Presbyteris potestas, quæ tunc eis confertur. Ergo sunt materia sufficiens. Nec urget objectum factum à Diana, quod etiam quæcunque Vasa terrea, lignea, & hujusmodi dicerentur materia sufficiens Ordinis Presbyteratus; negatur enim hæc paritas, & hæc consequentia; quia ex eorum Vasorum aspectu non resultat demonstratio facultatis tradendæ in ordinatione pro Eucharistia conficienda; siquidem etsi validè conficeretur in Vasibus terreis, ac ligneis, ut erat in usu in primis sæculis Ecclesiæ; attamen in præfenti, cum hæc vasa sint à tanto tempore proscripta, non retinent amplius vim demonstrandi Sacerdotalem potestatem in Eucharistia conficienda, prout habent Calix, & Patena ex argento, & auro ad formam præsentium temporum, quam Ecclesia adhibet. Idcirco hanc opinionem amplectitur Leander de Sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 3. qu. 16. Opatorius, & Gesualdus, quos citat, licet non sequatur Diana d. resol. 7. §. 10. in Coordinato.

Secunda Quæstio est, An inaugurandus Sacerdos sit verè ordinatus, si ei porrigatur tangendus Calix vacuus, ac Patena sine hostia? Ad hanc quæstionem concorditer respondent omnes Theologi negativè; ea ratione, quia Concilium Florentinum in sæpe citato Decreto Eugenii IV. pro Instrucl. Armenor. expressè enunciavit, Materiam Ordinis Presbyteratus esse traditionem Calicis cum vino, & Patenæ cum hostia. Ergo si desit hostia, & vinum, illa Vasa non sunt materia apta illius Ordinis. Ratio rationis est, quia non significant potestatem consecrandi, & transubstantiandi panem in Carnem, & vinum in Sanguinem Christi. Ulteriùs nulla esset differentia inter materiam Ordinis Subdiaconatus, & Ordinis Presbyteratus. Quare Joan. della Cruz in director. Conscien. part. 2. de Sacram. Ordin. dub. 2. conclus. 1. ita scribit: *Materia Sacerdotis est traditio Patenæ cum hostia, & Calicis cum vino; itaut si in Patena non sit hostia triticea, & in Calice vinum vitis, non manet ordinatus.* Idem sentit Ledesma in Summa tom. 1. de Sacram. Ord. cap. 3. diff. 3. quibus adslipulatur Bissus d. Verb. Materia Sacramentorum num. 107. §. 99. ubi hanc ulterius reddit rationem: *Necessarium est, quod in Calice sit vinum, & super Patenam hostia: eo quia in Ordinatione Presbyteri non datur potestas consecrandi Calicem, & Patenam: sed panem, & vinum; quocirca solus Calix, & Patena non erunt sufficiens Materia.*

Tertia autem Quæstio difficilior, & magis agitata est, An initiandus Sacerdotio sit validè ordinatus, si ei porrigatur Patena cum hostia, sed Calix vacuus sine vino? Vel è contra Calix cum vino, sed Patena vacua, ac sine hostia? Plurimi affirmant. Plurimi negant. Illi, qui affirmativam amplectuntur opinionem, innuntur duobus fundamentis. Uno, quia potestas ad utramque speciem conficiendam est indivisibilis, & una in alia quasi per concomitantiam continetur; unde sicut in una specie reperitur totum Eucharistiæ Sacra-

mentum, quia per concomitantiam in Hostia est Sanguis Christi, & in Calice Sanguis, & Caro; sic potestas, quæ per traditionem unius speciei ad consecrandam illam tribuitur, includit per concomitantiam potestatem ad aliam speciem consecrandam. Ergo quamvis una dumtaxat species porrigatur Ordinando, sit verus Sacerdos ad totam Eucharistiam conficiendam. *Altero*, quia ex plurimorum DD. placido valide, etsi non licite, consecrari potest in Missa una species sine altera; imò licite ex dispensatione Summi Pontificis, juxta id, quod refert Volateranus lib. 7. *Geographiæ cap. 4.* Oñuñrius Panvinus in *Chronico Anno 1490.* & Fagnanus in *cap. Cum venisset, num. 30. de Sacram. Unct. tom. 2.* videlicet ab Innocentio VIII. fuisse concessum populis Norvegiæ, vitibus, ac vino ob rigidissimam regionis illius frigiditatem carentibus, ut ibi Missa in sola specie panis celebraretur. Ergo similiter potest ordinari Sacerdos per unius speciei tantum traditionem. Ita Henriquez lib. 10. *cap. 6. num. 1.* Bonacina de *Sacram. disp. 8. qu. unic. punct. 3. num. 3.* Filliacius, Homobonus, & alii apud inordinatum Dianam *part. 3. tract. 4. resol. 185.* translata in Coordinatum *d. tom. 3. tract. 5. resol. 13.* in qua adhæret huic opinioni affirmativæ.

Negativa verò opinio communior est, & procedit stipata majori & rationum, & Doctorum numero. Rationes sunt. *Primò*, quia Concilium Florentinum aperte requirit pro materia utramque speciem panis, & vini cum Patena, & Calice. *Secundò*, quia forma, quam profert Episcopus in traditione Calicis, & Patenæ non respicit alterutram partem Materię tantum, sed utramque ex æquo. Ergo utraque pars materiæ, & utraque species requiritur ex æquo ad valorem collationis Ordinis Presbyteratus. *Tertiò*, quia Patena cum pane, & Calix cum vino non traduntur divisim, sed simul. Ergo, si quid est neutram speciem divisam, seu per se solam sufficere ad validitatem Ordinationis. *Quartò*, quia Forma, seu

verba, quæ profert Episcopus in porrectione materiæ significant potestatem offerendi Sacrificii juxta solitum modum, quo offertur in Ecclesia. At modus iste est, ut offeratur, & offerri debeat sub utraque specie panis, & vini. Ergo utraque species debet intervenire in Ordinatione. *Quintò*, potestas, quæ datur in ordinatione Presbytero est ad consecrandum integrum Eucharistiæ Sacramentum. Sed hæc integritas Sacramenti conficiendi non salvatur in una tantum specie, sed utraque essentialiter requiritur. Ergo etiam utraque materia est necessaria ad prædictam potestatem conferendam. *Sextò*, hæc potestas ad utramque speciem consecrandam una, & indivisibilis est, sicut unus, & indivisibilis est character pro utroque munere, & pro utraque consecratione. Igitur dari non potest divisa, seu pro parte, idest pro consecranda specie, quæ porrigitur tantum. Igitur nulla potestas conceditur, si non ambæ species, sed una tantum pro materia Ordinationis porrigatur. Ita argumentatur, & tenent Tannerus, Villalobos, Ledesma, Aversa, Bauny, & alii, quos citat Diana, & quibus adhæret, abjurata prima opinione in *part. 4. tract. 4. resol. 119.* nec non in *part. 6. tract. 8. ref. 22.* quæ transierunt in Coordinatum *tom. 3. tract. 5. resol. 14. & 15.* Hanc eandem amplexi sunt Salmanticenses de *Sacram. Ord. tract. 8. cap. 3. num. 47.* & ibi Granadus, Philibertus, Gabriel, & alii, quibus ego addo Emin. Card. de Lugo in *Responsis Moralibus lib. 1. dub. 30. num. 6.* prout etiam Gobatum in *Theol. Experiim. tract. 8. à num. 98. & seqq.* & hi duo ultimi eximii Auctores testantur non semel hanc Quætionem evenisse in praxi, ob inadvertentiam Magistrorum Cæremoniarum, qui in actu ordinationis exhibuerunt Episcopo Patenam cum hostia; sed Calicem vacuum, sine vino porrigendum, prout porrexit tangendum initiandis, cumque completa ordinatione, & cognita deficientia vini in Calice, magna orta esset disputatio, an forent Presbyteri valide ordinati?

Eminent. Card. de Lugo, atque Gobatus scripserunt pro negativa ex rationibus, & Theologis supra pro ea allegatis; ad-dentes Presbyteros ita inauguratos esse iterum ordinandos, sub conditione; ne remaneant expositi multis Sacrilegiis, quæ committerent, si nulla existente eorum prima Ordinatione ob deficientiam vini in Calice iisdem ad tangendum porrecto, celebrarent, & absolverent invalidè à peccatis. Imò subdit ibidem Gobatus *sub num. 98. & 99.* quòd si de facto celebrassent non reordinati, & ab aliquo stipendium acceperint pro Missa, ultrà peccatum mortale, essent obligati ad restitutionem; se tamen in eorum favorem putare, quòd in nullam incurrissent suspensionem, aut irregularitatem, tum ob bonam fidem, & opinionem validæ suæ ordinationis, pro qua stant tot Theologi supra commemorati, etsi magis probabilis, ac securior opinio sit ista, de nullitate prioris ordinationis, & de ea repetenda; tum quia nullus est canon, seu textus Canonicus, qui in sic ordinatos censuram, aut sic celebrantes irregularitatem infligat. Qua doctrina, & opinione re-tenta:

Non obstant fundamenta contraria. Non primum, quòd in potestate tradi-ta consecrandi speciem exhibitam ordi-nando ad tangendum, per concomitan-tiam censeatur data etiam potestas con-
8. secrandi speciem, quæ non fuit exhibi-ta; ad imitationem utriusque speciei Sacramentalis Eucharisticæ, in alteru-tra quarum per concomitantiam reperitur & Corpus, & Sanguis Christi. Nam respondetur, in consecratione utriusque speciei Eucharisticæ haberi suas pro-prias distinctas formas, scilicet verba, quibus tam panis, quàm vinum divisim consecratur, & transubstantiatur; ideo cum sint duæ consecrationes, promanantes à duabus formis, una subsistit sine altera; & in subsistente reperitur per concomitantiam illa altera, quæ non fuit de per se consecrata. At in ordinatione Presbyterorum unica, & singularis est potestas, quæ iisdem conser-

tur ad consecrandum, & offerendum, & hæc datur eis sub unica forma verborum, ut dictum est supra, non sub duabus formis; & ex hoc sequitur, quòd si utra-que species panis, & vini non detur tan-genda Ordinando in Calice, ac Patena simul, & eodem tempore, sed una tantum, nullam recipiat potestatem; cum hæc sit indivisibilis, & incommunicabilis pro divisa, & pro parte; ut latius respondet Salmanticenses *d. tract. 8. d. 2. Sacram. Ord. cap. 3. num. 48.* & propterea hanc rationem etiam Barbosa, qui *de Potest. Episc. alleg. 18. num. 8.* in prima editione illius operis amplexus fuerat in hac questione opinionem affirmativam, in secunda editione ab ea recessit, & huic negativæ adhæsit tanquam probabiliori, & securiori, siquidem datur principaliter potestas Sacerdoti ad sacrificandum; de Sacrificii verò essentia est consecratio utriusque speciei divisa, ac separata, ut aliàs ostendimus in nostris Decisionibus *De Sacrificio Missæ Decif. XXXII. ubi num. 16.* advertimus, commentitiam, ac fabulosam esse assertam dispensationem Pontificiam cum Norvegis de cele-
9. branda Missa absque specie vini, & cum sola specie panis, ut notat etiam Suarez *in 3. p. D. Thomæ, disp. 43. sect. 4.* quia cum alterius speciei deficientia destruat naturam, & essentiam Sacrificii Eucharistici, quod à Christo Domino oblatum fuit in ultima Cœna sub utra-que specie ad figurandam realem separationem sui pretiosi sanguinis faciendam à corpore in ara Crucis in Sacrificio cruento sequentis diei, asserta dispensatio nec facta fuit à Papa, nec fieri potuit. Supposita verò deficientia vini in Norvegia ob excessiva frigora non subsistit, quia quod natura ibi non reddit, navigatio continua ex aliis regionibus supplet, & quod Sol non generat, ventus abundanter producit, & sic cessat etiam secundum contrarium fundamentum affirmativæ opinionis.

Quarta Quæstio, quam Scholastici proponunt circa materiam ordinis Pres-
byteratus est, An inaugurandus Sacerdos teneatur tangere tam Calicem, quàm
Pate:

Patenam? vel sufficiat, si vel tantummodò Calicem, vel tantummodò Patenam tangat? Bissus in *Hierurgia dict. Verb. Materia Sacramentorum* num. 107. §. 101. ita respondet: *Respondeo esse certò probabile, quòd tactus Calicis tantum, super quem sit Patena, sufficiat ad validam ordinationem, eò quia in illo casu saltem mediato, tangitur etiam Patena.* Et citat Castropalaum ita pariter opinantem *part. 4. tract. 27. punct. 4. num. 21.* His ego adjungo. Dianam in *Veteri part. 10. tract. 13. resolut. 50. resposita in Coordinato opere tom. 3. tract. 5. resol. 12. §. 4.* ita loquentem: *An Ordinandus saltem de necessitate Sacramenti debeat tangere immediatè Calicem, simulque Patenam? Respondeo negativè; quia ad valorem Sacerdotii sufficit tangere Calicem, super quem imposita est Patena: nam qui tangit Calicem, censetur tangere Patenam illi superpositam.* Sic Soto, Valentia, Vasquez, Hurtado, Granados, & alii, quos citat, & sequitur *Leandrus de Sacrament. tom. 2. tract. 6. disp. 3. qu. 25.* Confirmari potest hæc responsio Dianæ, & aliorum DD. ex *cap. 1. De Consecr. Eccles. vel Altar. in 6.* ubi Bonifacius VIII. ait, si Cæmeterium sit contiguum Ecclesiæ, & hæc polluat, censi pollutum etiam Cæmeterium; quia hoc censetur idem cum Ecclesia. Ac per *l. Vulgaris 21. ff. de furtis* in illis verbis: *Nam & qui aurem alicujus tetigit, inquit Trebatius, totum eum videri tetigisse.* Et qui vult accipere possessionem fundi, non tenetur totum fundum deambulare, sed satis est, si intret in angulo, *l. Possidere, ff. de Acquiren. Posses.* Glossa in *l. Restituta 32. Verb. earum, in fin. ff. ad Trebellian.* Idcirco cum Patena sit Calici superposita, & licet sint duo Instrumenta, in illa actione reputantur quasi quid unum; qui tangit Calicem, censetur tangere etiam Patenam, sicque absque ullo scrupulo ordinandus habetur pro verè ordinato. Hic autem laudanda est solertia Magistrorum Cæremoniarum nostrorum temporum; qui inservientes Pontificibus in collatione Sa-

cri Presbyteratus Ordinis, dum ab ipsis traditur Patena cum Calice tangendo ab initiandis, qui tunc post unctionem manuum, eas habent ligatas simul cum Sudariolo palmam ad palmam; intrare faciunt Patenam super Calice stantem inter eorum initiandorum digitos medium, ac anularem usque ad eandem palmas manuum; & ita fit, ut inferioribus digitis anulari, & auriculari tangant Calicem, superioribus verò indice, ac medio Patenam eodem tempore contingant; proferente interim Episcopo verba formæ, *Accipe potestatem offerendi Sacrificium &c.* prout in Pontificali; & juxta hanc praxim absque ulla difficultate fit contactus Calicis, nec non Patenæ super eo impositæ utraque manu ordinandi.

Quinta subsequens Quæstio est, an Calicis, ac Patenæ tactus, per inaurigandos Presbyteros faciendus, debeat esse physicus, vel sufficiat moralis? Hanc quæstionem examinavimus supra *Decif. VIII.* ubi pro utraque opinione fundamenta retulimus; sed elegimus illam, quæ docet, tactum physicum requiri de necessitate Sacramenti, neque sufficere tactum morale; ad eandem itaque Decisionem VIII. recurat Lector, ubi Doctrinam reperiet excellentium Auctorum nostri temporis P. Thyrsi Gonzalez Præpositi Generalis Societatis Jesu; & Joannis Cardenas Theologi ejusdem Societatis, quorum dicta summa decet veneratione recipere.

Sexta Quæstio est, Utrùm qui ordinatur Presbyter, dum tangit Calicem, ac Patenam super eo stantem, modo prædicto, teneatur etiam tangere Hostiam in eadem Patena collocatam? *Respondet Diana Coordinatus in d. tom. 3. tract. 5. resol. 12. §. 3.* desumpta ex *part. 10. tract. 13. resolut. 50. Doctores, quos citat, & me etiam citato sequitur Leandrus de Sacrament. tom. 2. tract. 6. disp. 3. qu. 26. dicunt non esse credibile, mortale committere illum, qui immediatè Hostiam non tangeret: quia ut bene notat Vasquez, cum Ordinandus habeat*

runc manus linteo colligatas, difficile est tangere cum Calice, & Patena etiam ipsam Hostiam, præsertim habenti digitos breviores. Rectè itaque dixit Lublinus Verb. Ordo num. 6. in susceptione Ordinis Sacerdotalis, non est tangenda Hostia: nam sicut tradendo Calicem cum vino, non est opus tangi vinum, sed Vas cum vino; ita tradendo Patenam cum Hostia, non est necessarium tangi Hostiam, sed Patenam, in qua est Hostia. Hanc opinionem non solum laudat Gobatus d. tract. 8. num. 105. sed eam docentes allegat Sotum, Valentiam, Palaum, Coninch. Georgium de Rhodes, & alios, quibus adnectere licet Bissum in Hierurgia d. Verb. Materia Sacrament. num. 107. §. 101. sic scribentem. Indubitatum est, tactum immediatum Hostie non esse necessarium; quia ceterum non minus esset necessarium tangere vinum in Calice.

- Septima Quæstio est, An traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum pane sit facienda ordinando per Episcopum propriis manibus? Aut sufficiat, si ejusdem Episcopi nutu tradantur ab Assistentibus, vel de mensa accipiantur ab eodem ordinando? Non desunt, qui opinentur, non esse necessarium ad validitatem ordinationis, ut de manibus propriis Episcopi ordinantis procedat prædicta Calicis, ac Patenæ traditio, tum quia ipsa non est à Christo Domino ordinata; tum etiam quia regula est in Jure; quod Qui per alium facit, perinde est, ac si faciat per se ipsum, cap. Qui per alium, & ibi Dynus de Reg. Jur. in 6. præter aliam Regulam dicentem: Potest quis per alium, quod potest per seipsum, cap. Potest. eod. tit. in 6. Et idè sic censuit Aversa de Sacram. Ord. q. 2. sect. 2. quamvis videatur statim se retractare dicendo, quod talis ordinatio esset satis dubia: Quapropter contrarium est omnino tenendum; & absolūtè dicendum, quod ad validitatem ordinationis Presbyteri, oportet ut Episcopus propriis manibus ei tangendum porrigat Calicem cum vino, & Patenam cum pane. Ratio præ-

cipua est, quia in Sacramentis in usu consentientibus applicatio materiæ est facienda à Ministro conficiente ipsum Sacramentum, ut patet in Baptismo, in quo Aqua est infundenda ab illo, qui baptizat; in Confirmatione, in qua Unctio cum Chrismate est facienda ab Episcopo, qui confirmat, & in Extrema Unctione, in qua Unctiones cum Oleo Sancto provenire debent à manu Sacerdotis illud Sacramentum ministrantis. Ergo idem est sentiendum in Sacramento Ordinis, quod est Sacramentum consistens in usu. Ulteriùs materia Sacramenti Ordinis est porrigenda ab illo, qui est proprius hujus Sacramenti Minister. Sed talis est Episcopus, præcipuè in Ordine Presbyteratus, qui à nemine inferiore conferri potest, ut probatum est supra Decif. XXXII. num. 52. Ergo à solo Episcopo, & per ejus manus Calix, & Patena sunt Ordinando ad tangendum porrigendi. Ita docet Diana Coordinatus d. tom. 3. tract. 5. resol. 7. desumpta ex part. 10. tract. 15. resol. 20. ubi §. 2. numerat innumeros Theologos ita tenentes, inter quos Isambertum de Sacram. Ord. art. 8. num. 4. quibus, præter S. Thomam in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. addere licet ex Canonistis Navarrum conf. 3. de Sacram. non iteran. Piascium in Praxi Episc. part. 1. cap. 1. n. 51. Vers. Traditio. Et Pacem Jordanum to. 1. lib. 3. tit. 6. n. 468. ubi in puncto allegat textum in cap. Subdiaconus dist. 23. qui licet loquatur de traditione Calicis vacui cum Patena in Subdiaconorum ordinatione, facit argumentum indissolubile etiam in casu nostro; ait enim: Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, Patenam de Manu Episcopi accipiat vacuum, & Calicem vacuum. Si igitur de manu Episcopi, non de Manu assistentium, neque à seipso de mensa. Hinc Diana in supracit. resol. 7. §. 6. narrat Summum Pontificem Clementem VIII. decrevisse, esse reordinandos sub conditione nonnullos Clericos, quibus in eorum ordinatione Instrumenta non fuerant tradita ab Episcopo Sa-

gien.

18 giensi per feipfum. Sagiensis Civitas, quæ & Sagium dicitur, vulgò autem Seez, est Urbs Episcopalis Galliz Celtice in Normannia sub Archiepiscopo Rhotomagenfi, ut notat Ferrarius in *Lexic. Geografic. Verb. Sagium*.

19 Octava Quæstio versatur in deciden-
do, an valida sit ordinatio Presbyteri, qui non tetigit Calicem, & Patenam sibi ab Episcopo porrectam, eo tempore, quo Episcopus verba formæ profe-
rebat, sed paulò ante, vel paulò post? Et videtur respondendum vel invali-
dam, vel valde dubiam esse prædictam ordinationem, attenta doctrina Cajetani in *Opuscul. tract. 26. Sylvestri in Verb. Unctio §. 7.* & ibi etiam Paludan. nec non Navarri in *Manuali cap. 22. n. 17.* dicentium in Sacramento Ordinis Phy-
sicam conjunctionem formæ cum tradi-
tione Instrumentorum esse essentialem, & necessariam pro validitate Sacramen-
ti; & pro hac opinione facere videtur auctoritas Libri Pontificalis, qui in Presbyterorum ordinatione ita loquitur: *Cupppam Calicis, & Patenam simul tan-
gant* (Presbyterandi) Pontifice singulis dicente, *Accipe potestatem &c.* Si Pon-
tifice dicente; ergo non antequam dicat, vel postquam dixerit.

Nihilominus in casu hujus Quæstio-
nis ordinationem fuisse validam tenent communiter Theologi Sà, Henriquez, Bonacina, Layman, quos citat, & se-
quitur Gobatus *d. tract. 3. de Sacram. Ord. num. 114.* & in puncto scripserunt Brognolus in *Speculo Cleric. tract. 16. cap. 10. num. 6.* Castropalaus *tract. 27. punct. 4. num. 20.* Et Eminentiss. Card. de Lugo in *Responsis Moralibus lib. 1. dub. 33.* per totum, in quo examinat hanc quæstionem, & pluribus argumen-
tis, ac eruditionibus eam exornat; nar-
rans inter cæteras, Patrem Aloysium de Alcazar doctissimum in Apocalypsim Interpretem se ita de facto fuisse ordina-
tum Sacerdotem, nec potuisse Episco-
pum adduci, ut iterum sub conditione formam repeteret, & materiam porri-
geret, constanter asseverans, id sine ul-
lo prorsus fundamento exigi. Ratio hu-

jus opinionis est, quia sicut in aliis Sa-
cramentis, ita in Sacramento Ordinis non exigitur de essentia simulatas mathe-
matica materiæ, & formæ; sed sufficit moralis, quæ talis esse censetur, quan-
do parùm ante prolationem verborum, vel parùm post inaugurandus Sacerdos tangit Calicem, ac Patenam sibi ab Episcopo porrectam. Concedit tamen Card. de Lugo *d. dub. 33. num. 5.* quòd possit Episcopus absque peccato repeterè ordinationem prædictam sub conditio-
ne ad majorem quietem, & securitatem ordinati; quod etiam scribit Gobatus *d. tract. 8. num. 209.* à studiosis legendus. Bissus tamen *d. Verb. Materia Sacram. num. 107. §. 102.* ita concludit: *Proba-
bilissimum puto, esse validam, imò etiam licitam ordinationem, licet forma profe-
ratur ante, vel post contactum, dummo-
dò tamen inter contactum, & formæ prolationem, mora temporis non interce-
dat, ut moraliter Materia, & Forma videantur conjunctæ.* Basseus *Verb. Ordo num. 9.*

Circa verò Formam duæ notandæ sunt difficultates in hac ordinatione Presbyteri. Una est, an sit reputanda va-
lida, si Episcopus ita dicat: *Accipe po-
testatem offerre sacrificium in Ecclesia Dei &c.* Hanc promovet Nicolius in *fosc. Verb. Ordo num. 1.* & circa eam plura disserit; sed resolvit, ordinationem esse validam ex plurium Theolo-
gorum consensu, quia error in latinitate non mutat sensum, & non vitiat formam. *cap. Retulerunt, 86. de Consecr. dist. 4.* Altera difficultas est, quid dicendum; si Episcopus Manum imposuisset super caput inaugurandi Presbyteri; sed cum difficulter ob oculorum imperfectionem legere posset verba formæ, Sacerdos unus Assistens eam alta voce protulisset, dicendo: *Accipe Spi-
ritum Sanctum, quorum remisisti peccata &c.* Respondet, nullam fuisse hanc ordinationem Diana Coordinatus *tom. 1. tract. 1. resol. 66. §. 3.* desumpta ex veteri *part. 5. tract. 3. resol. 26.* sed nullum citat Auctorem. Porro ita legitur decifum in *cap. Ex Epistola, & in cap. Quo-*

Quorundam, 23. *diff.* Ea ratione, quia sicut Materia est porrigenda per ipsum Episcopum, ut probatum est supra num. 17. ita Verba formæ sunt ab eodem Episcopo proferenda.

Corollarii loco referendus est casus, quem contigisse in sua patria narrat Gobatus *d. tract. 8. num. 119.* videlicet de quodam Diacono ad Presbyteratus Ordinem ascendente: qui in actu Sacræ Ordinationis cum aliis pluribus, post contactum Calicis cum vino, & Patenæ cum Hostia ab Episcopo sibi porrectorum, gravibus corporis doloribus correptus, finem sacræ actionis non valens expectare, ab Ecclesia discessit, antequam ultimam impositionem Manuum cum forma *Accipe Spiritum Sanctum &c.* ab ordinatore reciperet. Ex hoc casu non ficto, sed facto, colligit Gobatus ubi *supr. ac num. 120. & seqq.* notabilia infrascripta. 1. Quod si sic Semiordinatus Missam deinde celebrasset, validè Eucharistiam, consecisset, & obtulisset. 2. Sic celebrando non peccasset de Jure Divino, quia potestas consecrandi, & offerendi non pendet à potestate dimittendi peccata, quam non habebat; sed peccasset de Jure Ecclesiastico, quia prius supplendum erat id, quod omiserat in ordinatione juxta textum in *cap. Pastoralis, de Sacram. non reitteran.* 3. Mortalissimè peccasset, si aliquem absolvisset à peccatis, quia probabilior opinio est, quod tunc conferatur potestas absolendi à peccatis, quando Episcopus Manus imponendo dicit: *Accipe Spiritum Sanctum, cui remisero peccata &c.* ut ostendimus supra in antecedenti Decif. XXXII numer. 39. & 40. 4. Idcirco obligatum fuisse antedictum Semipresbyterum petere supplementum suæ ordinationis; quod illi potuisset impertiri vel eodem die Sabbatina quator temporum, vel Dominica sequenti; nam ordinatio illa Sabbatina de jure, si iusta causa subsit, protrahi potest ad sequentem diem Dominicum, etiam non servato jejunio, quia illa Manuum impositio cum forma *Accipe Spiritum Sanctum &c.* regulariter fit in Missa

ab Episcopo post sumptam Calicis ablationem, & sic fracto naturali jejunio. 5. Quod si ordinandus ille passus esset deliquium tempore ordinationis post traditionem Calicis cum Patena, & perdurasset in illo usque dum Episcopus faceret aliis ordinandis impositionem Manuum, & eis daret potestatem absolvendi, potuisset ipsemet Episcopus imponere Manus, & eamdem potestatem impertiri huic Ordinando in deliquio, & extra mentem existenti; siquidem perdurabat in eo voluntas suscipiendi integrum Presbyteratus Ordinem; & propositum obtinendi hanc potestatem absolvendi fideles à peccatis per impositionem Manuum Episcopi Ordinantis cum antedicta forma *Accipe Spiritum Sanctum, cui remisero peccata remittuntur eis, &c.* Hæc omnia etsi diffusè ponit Gobatus ibidem; quæ hic volui summatim referre circa prædictum Casum, qui sicut olim accidit, ita potest in posterum evenire.

DECISIO XXXIV.

ARGUMENTUM.

Sex Presbyterorum Officia recensentur, quæ sunt Eucharistiam consecrare, & Deo offerre, ac fidelibus ministrare. Pœnitentes subditos à peccatis absolvere. Baptismi, ac Extremæ Unctionis Sacramenta præbere. Populum erudire in Lege Dei, ac benedicere. Ad quodcunque horum Ministeriorum plures observationes utilissimæ norantur; & eruditiones scitu dignæ, ac curiosæ traduntur.

SUMMARIUM.

- 1 Officia Presbyterorum propria sunt sex. Et quæ?
- 2 Eucharistiam consecrare, & Deo offer-

- offerre spectat ad Sacerdotes.
- 3 Missa olim à pluribus Sacerdotibus simul celebrabatur.
 - 4 Presbyteri, ac Episcopi in eorum consecratione concelebrant cum Pontifice eos ordinante.
 - 5 Græci Presbyteri multi simul eandem Missam celebrant.
 - 6 Calix, & Patena olim delati à Presbyteris itinerantibus.
 - 7 Olea Sancta, & Eucharistiam portabant secum Sacerdotes in itinere. Et cur?
 - 8 Hostia consecrata olim noviter ordinatis dabatur ad manducandum infra 40. dies.
 - 9 Mysterium prædictæ delationis, & manducationis Hostiæ.
 - 10 Sacerdotes raro celebrantes an peccent mortaliter?
 - 11 Celebranda est Missa frequenter orationes undecim.
 - 12 Sacerdoti an liceat Laici Regularis statum assumere?
 - 13 S. Maurilii Episcopi Historiæ, qui hortulanum se fecit.
 - 14 Sacerdotes tribus in casibus tenentur celebrare sub pœna peccati mortalis. Et qui sint?
 - 15 Sacerdos in die festo, si nullus sit alius, qui Missam dicat, tenetur ipse celebrare.
 - 16 Sacerdos celebrans in die festo satisfacit Præcepto de audienda Missa.
 - 17 Sacerdos in Paschate si deficiat Eucharistia pro communione populi tenetur celebrare.
 - 18 Sacerdos deficiente Sacro Viatico tenetur celebrare pro moribundo communicando.
 - 19 Absolvere à peccatis est Sacerdotis officium.
 - 20 Jurisdictio est necessaria Sacerdoti, ut absolvat à peccatis.
 - 21 Mortis in articulo quilibet Sacerdos absolvit à peccatis, etiam reservatis.
 - 22 Excommunicati Sacerdotes non absolvent pœnitentes, quamvis in articulo mortis constitutos.
 - 23 Baptizare est proprium Sacerdotis officium.
 - 24 Baptizare non licet absque licentia Parochi extra necessitatem. Et cur?
 - 25 Baptizans alienum Parochianum peccat, sed nullam incurrit censuram.
 - 26 Diaconus verò incurrit irregularitatem.
 - 27 Missionarii officium inter infideles nemo assumere potest sine licentia Papæ.
 - 28 Baptizans si sit in mortali, an peccet mortaliter.
 - 29 Baptismus an sit dandus cum periculo vitæ Sacerdotis? Vel cum periculo peccandi mortaliter.
 - 30 Baptizandus an sit infans moribundus, vel adultus absolvendus?
 - 31 Extremam Unctionem ministrare spectat ad Sacerdotem.
 - 32 Sacerdotum genera quinque circa Extremæ Unctionis ministerium.
 - 33 Parochiales functiones quatuor, quæ à solis Parochis fiunt.
 - 34 Regulares quibus infirmis possint dare Extremam Unctionem?
 - 35 Prædicare, & docere est officium Presbyterorum.
 - 36 Sed præcipuè Episcoporum ex Jure Divino.
 - 37 Presbyteri sunt successores 72. discipulorum.
 - 38 Parochis inest in actu jus prædicandi; aliis Sacerdotibus tantum in potentia.
 - 39 Clericis inferioribus potest Episcopus demandare Jus prædicandi.
 - 40 Laicis an dari possit facultas prædicandi.
 - 41 Benedicere populum, ac res quasunque est officium Presbyterorum.
 - 42 Benedictionum varia genera. Remissivè.
 - 43 Formæ Sacramentorum Baptismi, Pœnitentiæ, ac Extremæ Unctionis ab omni Sacerdote sciendæ.
 - 44 Georgius Cornelius, & Gregorius Cardin. Barbadiæ Episcopi Patavini laudati.

AD perfectam Ordinis Presbyteratus explicationem restat, ut quæ sint officia propria Sacerdotum declaremus. Hæc autem sunt sex præcipua, de Jure Divino eis competentia. Videlicet:

1. Eucharistiam consecrare, illamque Deo in Sacrificium offerre, ac fidelibus elargiri.
2. Absolvere pœnitentes sibi subditos à peccatis.
3. Baptismi Sacramentum ministrare.
4. Sacramentum pariter Extremæ Unionis exhibere.
5. Populum docere, ac Verbum Dei prædicare.
6. Benedictionem tum personis, tum rebus impendere.

Primum itaque Presbyterorum officium est Eucharistiam consecrare, eamque sub utraque specie consecratam Deo in Sacrificium offerre, ac sub specie Panis fidelibus elargiri. Hoc probatur.

1. Ex cap. 1. §. Una verò. De Summa Trinit. & fide Cathol. in quo Innocentius III. cum Concilio Lateranensi definivit, in Ecclesia Catholica esse Sacramentum, & Sacrificium Eucharisticum, subdens: *Et hoc utique Sacramentum nemo potest conficere nisi Sacerdos, qui ritè fuerit ordinatus secundum claves Ecclesiæ, quas ipse concessit Apostolis, eorumque Successoribus JESUS CHRISTUS*. II. Ex Concilio Florentino, in quo Eugenius IV. circa Concordiam Armenorum in §. 12. cum dixisset: *Tertium esse Eucharistiæ Sacramentum, cujus Materia est panis triticeus, & vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet*: post relatas auctoritates ejusdem mixtionis Aquæ subdit: *Forma hujus Sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficitur Sacramentum; Sacerdos enim in persona Christi loquens hoc conficit Sacramentum*. III. ex Concilio Tridentino sess. 22. cap. 1. ubi cum declarasset, Christum Dominum in ultima Cœna instituisse Eucharistiæ Sacramentum tanquam Sacerdotem secundum Ordinem Melchisedech constitutum, adjun-

xit, quod ipse Corpus, & Sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulit, ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc novi Testamenti Sacerdotes constituēbat, ut sumerent, tradidit, & eisdem, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit per hæc verba: *Hoc facite in meam commemorationem*. Et subinde in eadem sess. 22. can. 2. ita Concilium pronuntiavit: *Si quis dixerit illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem, Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes, aut non ordinasse, ut ipsi, alique Sacerdotes offerrent Corpus, & Sanguinem suum, Anathema sit*. Ergo ex divina institutione competit Sacerdoti per se offerre, ac consecrare Corpus, & Sanguinem Christi. IV. Hinc in cap. Perleſt. 25. dist. dicitur: *Ad Presbyterum pertinet Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini in Altario Det conficere*. Nam, ut ait S. Augustinus in cap. Extra Catholicam 1. q. 1. *Extra Catholicam Ecclesiam non est locus veri Sacrificii*. V. Probatur, hoc officium consecrandi, & sacrificandi Corpus, & Sanguinem Domini Presbyteris competere de Jure Divino, quia ab iisdem non potest penitus auferri; licet enim ob delicta possint degradari, ac omni Clericali Privilegio exui, potestate tamen verè consecrandi, & offerendi non valent privari. cap. Degradatio, de Pœnis in 6. Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 6. num. 187. Barbosa de Offic. & Pot. Episc. alleg. 110. num. 5. & hoc idem habent mea Erotemata cap. 153. numer. 3. VI. Tandem probatur, hoc officium esse à Deo, quia ille dat potestatem, qui potest efficere potestatis effectus. Sed solus Deus efficere potest, ut ad prolationem Verborum consecrationis panis, ac vini ex ore Sacerdotis prodeuntium transubstantietur utraque species in Carnem, & Sanguinem Domini: Ergo officium hoc Sacerdotale est à Deo. Idem Emin. Card. de Lauræa d. disp. 6. num. 188. Quod autem dispensare Eucharistiam fidelibus, & eos communicare sit officium Sacerdotis,

fatris probatur ex praxi Ecclesiæ, & ex
Hymno in festo Corporis Christi:

*Sic Sacrificium istud instituit,
Cujus officium committi voluit:
Solis Presbyteris, quibus sic congruit,
Ut sumant, & dent cæteris.*

Porro circa hoc primum Presbyterorum officium sequentes observationes sunt notandæ. Prima est, quod antiquitus multi Presbyteri simul unam, & eandem Missam celebrabant; & præcipue plures Canonici unâ cum Episcopo, & plures Cardinales simul cum Pontifice Romano; ut ex antiquis monumentis, ac Ritualibus demonstrat Morinus de *Sacr. Ordinatio. part. 3. Exercit. 8. cap. 1.* per totum; & præcipue ex Innocentio III. *lib. 4. de Sacrificio Missæ cap. 25.* Ex Apostolorum *can. 9.* ex S. Clementis Apostolicarum Constitucionum *lib. 8. cap. 11. 12. & 13.* & ex aliis Conciliis multis, ex qua pluritate concelebrantium simul duo dicit: Unum scilicet, quod adstant in Altari ad latera Episcopi, qui medius erat inter illos, & cum ipsis recitabat quidquid in Missali dicendum est in celebratione Missæ tam alta, quam secreta voce; adeo ut omnes simul proferebant consecrationis verba super Hostiam, & Calicem, nunquam genuflectebant, neque ad Communionem; illam enim inclinati tantummodo aliquantulum de manu principalis celebrantis accipiebant. Alterum est, quod post sumptam Communionem Hostiæ, accedebant ad Calicem in Altari stantem, & ex eo Sanguinem cum fistula hauriebant. Verum quia ex hac forma simul eandem Missam celebrandi plures oriebantur difficultates, & scrupuli circa consecrationem, de quibus disputant Scholastici. S. Thomas in *4. dist. 13. q. 1. art. 2. ad questuncul. 2.* & in Summa *3. p. q. 82. art. 2.* Richardus, Paludanus, & Capreolus in *4. d. dist. 13.* Gabriel Biel *sect. 6. in Can. Missæ.* Victoria in Summa *num. 88.* Henriquez *lib. 8. de Euchar. cap. 18.* & alii citati ab eodem Morino *d. p. 3. Exercit. 8. cap. 1. num. 6.* idcirco hunc modum, & hunc ritum concele-

brandi Ecclesia abrogavit; illumque retinuit, ac servavit tantummodo in ordinatione Presbyterorum, & in consecratione Episcoporum; cum hoc tamen discrimine, quod Presbyteri, dum ordinantur, adstant Sacrificio genuflexi, & diffiti ab Altare, sicque dispositi omnia legunt in Missali suo sicut Episcopus eos ordinans, pronunciando omnes simul totum Canonem, & verba solemnium consecrationis; tempore autem Communionis, eam genuflexi sub una specie, Laico more, de manu ejusdem ordinantis recipiunt. Episcopi verò cum consecrantur, eorum consecratione peracta, stant ad Altare penes consecrantem, & unâ cum ipso omnia in Altari peragunt; eumque ventum est ad Communionem Sanctissimi Corporis, ac Sanguinis Domini; illud recipiunt reverenter inclinati, non genuflexi de manu Episcopi consecrantis, qui illos communicat cum parte unicâ Hostiæ in ea Missa consecratæ; & sumpta per eum parte Sanguinis Domini, porrigit Calicem iisdem Episcopis noviter consecratis, ut ex eodem reliquum Sanguinis sumant. His peractis omnes simul orationes juxta Missale dicendas recitant, & Missam complent, ut latius præscribitur in Pontificali Romano sub Rubrica de *Consecratione Episcoporum.* Exceptis duobus his casibus Ecclesia Latina non permittit, ut plures Sacerdotes simul eandem Missam concelebrant. In Ecclesia autem Græca prædictus mos adhuc integer servatur, teste eodem Morino *d. cap. 1. num. 7.* ubi hæc scribit: *Cum apud Græcos in aliqua Ecclesia multi sunt Presbyteri, omnes simul ordinariè Missam celebrant; & eorum aliquis deputatur, cui primariò celebratio incumbit. Huic veluti principali celebranti nonnulla de consuetudine dicenda competunt, ut apud nos in Capitulis, ac Monasteriis Hebdomadario; Aliis quoque Presbyteris nonnulla alia; quæ cum apud eos statuta sint, & ordinaria, unusquisque dato primo mandato, quæ sibi sunt agenda statim recognoscit. Si adfuerit Episcopus, vel Protopapas, & celebrare*

voluerint, principales sunt celebrantes.
Hæc Morinus de Ritu Græcorum.

Secunda observatio concernens Presbyterorum officium circa consecrationem, & oblationem Eucharistiæ est, quod antiquitus Presbyteri iter agentes deferebant secum Calicem, & Patenam, ut ubicunque sisterent, suum possent ministerium adimplere, Eucharistiæ consecrando, & Sacrificium offerendo, ut observat Joannes Mabillon Monachus Ordinis S. Benedicti Congregationis S. Mauri in *Liturgia Gallicana lib. 1. cap. 7. n. 8.* ubi narrat id, quod scriptum reliquit S. Gregorius Turonensis (qui florebat tempore S. Gregorii Papæ Anno 600.) in *Lib. de Gloria Confessor. cap. 22.* de Maximo Abbate his verbis: *Occulere, quod erat, cupiens apud Insulam barbaram Monasterii Lugdunensis peregrinari expetiit: manifestatus autem & ibi, ad Patriam (idest ad Pagum Turonicum) redire disposuit. Denique dum Ararum fluvium transire cuperet, nave impleta demergitur, ac ipse Sacerdos pelago operitur, habens ad collum cum Evangeliorum libro Ministerium Quotidianum, idest Patenulam parvulam cum Calice.* Deinde subdit ibidem Mabillon, tempore Sancti Bonifacii Archiepiscopi Moguntini Anno Domini circiter 750. statutum fuisse: *Ut Presbyteri sine Sacro Chrismate, & Oleo benedicto, & Sacra Eucharistia alicubi non proficiantur, nempe ut ad officium suum statim inveniantur parati.* Hoc autem potuit esse hujus Decreti motivum; ut eo tempore, quo fides Christiana prædicabatur per inferiores partes Germaniæ, & ipse S. Bonifacius summo zelo, ac labore eam invehebat in gentes Septentrionales, parati forent Presbyteri regiones illas circumlustrantes ministrare Sacramentum Baptismi credentibus populis, in cuius ministratioe adhibebatur Oleum Cathecumenorum, & Sacrum Chrisma, sicut & nunc fit; ac etiam iisdem baptizatis statim Sacram Eucharistiæ præberent, ut antiquitus erat in usu; de quo testimonia studiosus Lector videat in meis

Decisionibus de Baptismo Decif. 48. num. 8.

Tertia observatio edocet nos alium Ritus, quem observabat antiquitus Ecclesia tam Latina, quàm Græca in consecratione Episcoporum, ac in Presbyterorum ordinatione, quem refert Morinus *d. part. 3. de Sac. Ord. Exercit. 8. cap. 2. per tot.* Ritus iste erat traditio unius integræ Hostiæ, quam Pontifex consecrator, seu Ordinator post Communionem faciebat, & Episcopis consecratis, & Presbyteris ordinatis, ad hoc ut illam spatio quadraginta dierum reverenter consumerent; quotidie parum quid ex ea degustantes, statim post susceptam Communionem in Missis, quas jugiter iisdem diebus quadraginta erant celebraturi. Testes hujuscemodi Ritus allegat Morinus Ordinem Romanum Editum; diversos Rituales antiquos per eum impressos *part. 2. ad pag. 209. usque 281.* Albinum Alcuinum, qui vivebat Anno 780. in *lib. de Divinis offic. cap. Qualiter Episcopus ordinetur de Ecclesia Romana*, ac S. Fulbertum Episcopum Carnotensem, scribentem Anno 1018. in *Epist. 2. ad Finardum*, qui de hoc Ritu differens, narrat, suo tempore Neomyssam quemdam post nonnullos dies intra numerum quadragenarium ex incuria residuum Sacræ Hostiæ perdidisse, his verbis: *Porrò nostro tempore quidam inter ceteros ad Sacerdotalem gradum admisus, Hostiam quoque sicut & alii de manu Episcopi suscepit, quam in pergamenæ in hos usus parato involutam, quotidianæ celebratione solvebat, & portunculam parvam, juxta instantium dierum numerum computatam, sumebat. Accidit verò ut quadam die, expletis Mysteriis, dum vestimenta cum syndone Altaris incautiùs colligeret, immemor Hostiæ Sacræ, diligentiam nequaquam adhibens, Thesaurum celestem infelix amitteret. Veniens ad diversorium, quæque necessaria curat; transigitur dies in crastinum. Repetita celebratione Frater ille instante hora communicandi, Hostiam sanctam non inventiens, turbatus nimium, & consternatus, sursum.*

sum deorsum cursitans nec etiam signum aliquod invenire potuit. Audiens Episcopus ex negligentia Fratris ortum periculum, omnibus in commune Fratribus unius reatum penitendum instituit. Ipsum verò Fratrem archiepiscopi penitentie disciplina corrigendum proposuit. Hucusque S. Fulbertus. Utinam nostris temporibus non reperirentur Presbyteri diligentiam debitam erga sacratas species, dum litant, non adhibentes. Scio, aliquando post Missam aliquorum, qui sic solliciti, ac perfunctorie celebrant; ut solam fugam ab Altari videantur exquirere; repertam esse in Calice particulam Sacratæ Hostiæ ob incuriam ibi derelictam, & non parum vini, ablutionis digitorum, ne dicam Sanguinis Domini. Forsan ob hanc causam, & irreverentiam multorum erga illam Hostiam Sacram, Ecclesia Latina prædictum Riturum abrogavit quadringentis ab hinc circiter Annis. Non erat sine mystica significatione Ritus ille, ut demonstrat Morinus d. part. 3. Exercit. 8. cap. 2. n. 3. ait enim ibi, quod & Manna per quadraginta annos cœlitus Israelitico populo concessum figurabat; & quod magis veritati, & fidei nostræ mysteriis arridet, quotidianam conversationem, quam per dies quadraginta habuerunt Apostoli, ac discipuli Redemptoris Nostri JESU CHRISTI post ejus Resurrectionem usque ad Ascensionem repræsentabat. In Ecclesia Græca ritum eundem adhuc vigere opinatur Morinus d. cap. 2. num. 5. ex Ritualibus, & Eucharistologiis, de ipso mentionem facientibus in ordinatione Presbyterorum; notat tamen non esse summæ antiquitatis, quia neque S. Clemens Papa, neque S. Dionysius Areopagita de ipso meminerunt.

Quarta observatio concernens primum Sacerdotis officium consecrandi, & offerendi Eucharistiam versatur circa frequentiam in celebrando, quam omnis Sacerdos exercere debet. Plura sunt argumenta, quæ demonstrant Sacerdotali characterē insignitos non desides ef-

se debere in celebranda Missa; ac proinde mortaliter etiam peccare eos, qui nimium abstinent ab Altari, & ab hoc celebrandi, ac sacrificandi ministerio. I. Quia Sacerdos ita dicitur à sacrificando, ut ait S. Isidorus libr. 7. Origin. cap. 12. unde non meretur nomen Sacerdotis, qui desinit sacrificare. II. Quia abstinens à sacrificio defraudat Cœlum, Terram, ac animas Purgatorii multis illis bonis, quæ memorat Ven Beda in aureis illis Verbis relatis à S. Bonaventura de Præparat. ad Miss. cap. 5. à Gabriele Biel in Can. Missæ lect. 87. & positis sub Sacerdotum oculis in Tabella Sacristiæ Præparat. Sacerdot. ad Missam; nempe: Sacerdos non legitime impeditus Missæ celebrationem omittens, quantum in ipso est, privat Sanctissimam TRINITATEM laude, & gloria; Angelos lætitia, peccatores veniam, justos auxilio, & gratia; existentes in Purgatorio subsidio, & refrigerio, Ecclesiam ipsam ingenti CHRISTI beneficio, & se ipsum medicina, & remedio. III. Quia qui Missam quotidie celebrare negligunt, se subjiciunt punitioni à Deo Israelitis Phasæ non celebrantibus comminatæ Num. 9. 13. in illis verbis, quæ S. Bonaventura, ubi supra, applicat Sacerdotibus non celebrantibus: Si quis autem & mundus est, & in itinere non fuerit (id est non legitime impeditus) & non fecerit Phasæ (intelligamus Missam) exterminabitur anima illa de populis suis, quia Sacrificium Domino non obtulit tempore suo. IV. Quia juxta S. Hieronymum lib. 3. advers. Pelag. Missa semper vocata fuit quotidianum Corporis Christi Sacrificium; quia quotidie Sacerdotes debent eam facere, & Christi Corpus Sacrosanctum immolare. V. Quia Sacerdotes non celebrantes similes sunt servo, qui talentum à Domino suo acceptum tenet absconditum, ac infructuosum; gratiam sibi à Deo in ordinatione concessam inutilem, ac vacuam fructu faciens, unde dicebat Apostolus 2. Cor. 6. 1. Exhortamur vos (Sacerdotes) ne in vacuum gratiam Dei accipiat. VI. Quia sicut indicium Præ-

destinationis est frequenter. Eucharistiam, ita signum reprobationis est ab ejus consecratione, & immolatione abstinere; ideoque S. Hyppolitus Martyr in *Orat. de Consum. Mundi*, introducit Judicem æternum sic ad sacros suos Ministros loquentem: *Venite Pontifices, ac Sacerdotes, qui purè mihi Sacrificium die, nocteque obtulistis, ac pretiosum Corpus, & Sanguinem meum quotidie immolastis*. E contra de non sacrificantibus nota est lamentatio Domini in Malachia Propheta 2. 6. *O Sacerdotes, qui despiciatis nomen meum*. Quibus respondentibus: *In quo despeximus?* subdit, *In eo, quod dicitis, Mensa Dei despecta est*. VII. Quia, qui ab Altari abest, & rarò celebrat, sic facit, ut majori cum libertate cupiditatibus aut carnis, aut mundi inserviat. Ponderatione digna sunt verba Illustrissimi Sperelli Episcopi Eugubini in *Parænesi Teleturgica* cap. 61. §. 1. num. 4. quæ sunt ista: *Il Sacerdote, che non è frequente nel celebrare, dà grande indicio di stare coll' anima poco disposta, e di esser applicato alla sensualità, ovvero a' mondani affetti assai più, che al suo grado convenga, ovvero di volere con più libertà peccare. Imperciocchè (notetur) il Cuor nostro creato per amare, non può stare senza amore, nè senza qualche particolare diletto: onde se nelle cose spirituali non prende gusto, è forza, che lo pigli nelle profane*. Et prosequitur id demonstrando Parabola filii prodigi, qui cupiebat se nutrire filiquis, quas porci manducabant, quando in domo Patris ejus tot mercenarii abundabant panibus. Utinam Mystæ similes eidem filio Prodigii non reperirentur. VIII. Quia est excusatio frivola abstinere à Sacrificio Missæ ex eo, quòd Sacerdos se reputet indignum; nam ait S. Augustinus *serm. 28. de Verb. Domini*: *Sic vive, ut quotidie merearis accipere. Qui non meretur quotidie accipere, non merebitur post annum accipere*. Et idem Sanctus *serm. 57. de Temp.* addit: *Hoc est reatum congregare, & devitare remedium. Qui vultus habent, medicinam requi-*

runt. In eundem sensum agebat S. Ambrosius in *Orat. ante Missam*: *Grave est, quòd ad Mensam tuam mundo corde, & manibus innocentibus non venimus; sed gravius est, si dum peccata metuimus, Sacrificium non reddamus*. Referenda hic sunt etiam verba ejusdem Illustrissimi Episcopi Sperelli ubi *prox. cap. 63. num. 2. Lo stesso Christo Signore Nostro rivelò à Santa Brigida (presso il Blosio in Monil. Spirit. cap. 6.) che non gradiva il zelo d'una Monaca, che con buon fine esortava le altre ad andare più riguardevoli, à titolo di riverenza, nel cibarsi troppo spesso di questo nettare Divino*. IX. Quia S. Jo: Chrysostomus Sacerdotibus quotidie devotè celebrantibus promittebat felicem exitum ad æternam vitam, ita scribens in *Homil. 24. super 1. Epist. ad Corinth.* *Si hinc migrabimus hoc sacrificio muniti, maxima cum fiducia sanctum ascendemus Vestibulum, tanquam aurei quibusdam armis undique contecti*. Et quid futura commemoro? nam, dum in hac vita sumus, ut terra nobis Cælum sit, facit hoc Mysterium. X. Quia plura sunt Concilia, & innumeris textus Juris Canonici, à quibus negligentia Sacerdotum in officio hoc consecrandi, & offerendi Eucharistiam reprobatur; quos congerit González in *Commentar. ad cap. Dolentes 9. de Celebrat. Missar.* in quo Summus Pontifex Innocentius III. ita loquitur: *Dolentes referimus, quòd &c. sunt & alii, qui Missarum solemnia vix celebrant in anno: idcirco Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 14. de Ref. ita decrevit. Curet Episcopus, ut ii (idest simplices Presbyteri) saltem diebus Dominicis, & Festis solemnibus; si autem curam habeant animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisficiant, Missas celebrent*. Ut latè probando differit idem Illustriss. Sperellus in *dd. cap. 61. 62. & 63.* in cujus fine concludit, hanc obligationem frequenter consecrandi, & litandi Eucharistiam eo magis afficere Episcopos, ac Prælatos, & allegat verba Arnobii in *Psal. 100.* ita dicentis: *Episcopus quotidie seipsum ita Corpori Christi associare debet, ut corpus*

corpus ejus Corpori Christi admixtum, unum corpus secundum Apostolum fiat. XI. tandem, quia ex communi, & probatissima Theologorum, ac Canonistarum sententia, Sacerdotes ignavi, ac socordes in Missæ celebratione, & ab ea nimium abstinentes, peccant mortaliter, ut tenent S. Thomas in 4. dist. 13. q. 1. art. 2. Valentia in 3. part. de Eucharistia q. 10. Teophilus tom. 16. in Heterocl. sect. 1. in princ. Vasquez in d. 3. part. disp. 232. cap. 1. Saulay in Panoptia Sacerdot. part. 2. lib. 1. cap. 1. 2. & 3. Barbosa, ac Fagnanus in cit. cap. Dolentes; à num. 12. & seqq. de Celebr. Missar. quos ego allegavi in meis Decisionibus de Sacrificio Missæ Decis. 33. num. 14. & 15. ubi de hoc Presbyterorum debito, & officio egi, petens, ut tam ab ipsis, quam à Pontificibus legatur perpulchra exhortatio, & nervosa Concio Jo: Pauli Olivæ Soc. JESU Præpositi Generalis, inter suas habitas in Palatio Apostolico part. 2. Conc. 13. quarum volumen Politissimum Speculum Prælatorum appellatur à Gobato in Theol. Exper. tract. 3. num. 482. adhærente pariter supradictæ Theologorum sententiæ.

72 Sed hic interrogabit aliquis. Est ne licitum alicui Sacerdoti meditati reliquum vitæ suæ in vera humilitate consumere, deposita veste Clericali, simulare se Laicum, & instare apud aliquam Religionem, se recipi in illam, ut inter Laicos fratres eidem deservire, ac penitentiam facere possit? Difficilis interpellatio non admittens facile responsum. Si dixerimus, *licere*; concedimus, hunc Sacerdotem, toto vitæ suo cursu à recitatione Divini officii, & à celebratione Missarum posse abstinere in perpetuum, contra omnia argumenta supra adducta de intrinseca Presbyterorum obligatione frequenter sacrificandi. Si dixerimus, *non licere*; obstabit huic negativæ exemplum tum S. Paulini Episcopi Nolani, tum S. Maurilii, Episcopi Andegavensis; uterque enim dimisso Episcopali officio, incognitus apud Barbaros officium hortulanorum

per longum tempus exercuit, ut de primo narrat Breviarum Romanum die 22. Junii; & de secundo Fortunatus Monachus Scriptor antiquus; à quo historiam acceptam Surius transcripsit tom. 5. die 13. Sep. embris; referens, quod idem Sanctus Maurilius ob talem qualem ejus negligentiam in Confirmando puero moribundo, qui obiit sine Confirmationis Sacramento, post multas lachrymas reputans se indignum Episcopali honore, occultè discessit à Patria, claves Episcopii projecit in mare, dicens: *Nisi has iterum claves videre me-ruero; Patriam, Urbemque nunquam repetam, quam fugio*; septemque annos egit hortulanum Viri Principis; quibus exactis fuit repertus à suis, & paulò post inventæ in exenterato pisce sunt claves; & sic Andegavum rediit. En duo Sacerdotes, ac Episcopi, quorum unus motivo charitatis, alter penitentiae simularunt characterem Sacrum, quem habebant, & à sacrificando cessarunt.

Interpellatus, ac consultus de hoc casu in actu pratico Gobatus, etsi Theologus eximius ingenuè fateretur, tract. 3. numer. 484. nescivisse quam opinionem eligeret, utraque enim affirmativa, & negativa suos scopulos habet. Illa supradictorum, ac aliorum Sanctorum exempla; hæc inconvenientia multa; nam laudabile non est decipere Superiores Religionis, deserere habitum, & coronam Clericalem, privare seipsum potestate sacrificandi, & Horas Canonicas persolvendi; ideò concludit, antedictum Presbyterum esse dissuadendum à tali proposito; & à meditato Laicali statu retrahendum, nisi urgentissima motiva haberet, sapientum, ac prudentum Virorum judicio approbanda pro supra exposito ingressu in Religionem exequendo, ut diffusè scribit Gobatus ubi supra usque ad num. 486. quem satis est insinuassee, ut ad eum studiosi possint recurrere, si quis fortè Sacerdos vel bono, vel malo spiritu ductus de hac resolutione peteret consilium.

Quinta, & postrema observatio circa of-

ea officium, ac debitum Presbyterorum conferendi, ac offerendi Eucharistiam est, eisdem tribus in casibus obligatos esse sacrificium offerre, ac litare sub

14 poena peccati mortalis. Primus est, si in die festo nullus alius Sacerdos sit, qui celebret Missam, adeo ut, qui est hoc caractere insignitus, sed raro, aut nunquam celebrat, nisi sacrificet, non habeat unde Missam audiat, nec aliter possit præcepto de audiendo Sacro in die

15 festo satisfacere. Ita Bassæus in *Florib. Theol. Moral. tom. 2. Verb. Missa 3. n. 3.* Navarrus in *Manual. cap. 13. num. 5. in fin.* Nugnus in 3. part. q. 83. art. 6. concl. 6. Leander de *Sacramentis part. 1. in ord. 6. tract. 8. disp. 3. q. 43.* & Gobatus in cit. tract. 3. num. 487. necnon tract. 5. à num. 40. & seqq. ubi promovet varia dubia; præcipue quid agendum, si talis Sacerdos esset in peccato mortali, & non adesset Confessarius? quo casu, etsi satis esse videatur actum contritionis elicere, & celebrare, ait, n. 44. *Omittat Sacrum; debet quippe Præceptum humanum, quale est de sacro audiendo, cedere divino, quate est de non celebrando, nisi præmissa omologesi noxæ mortalis, contractæ post ultimam confessionem.* Allegat hujus opinionis assertores Suarezium tom. 3. in 3. part. disp. 66. sect. 4. *Vers. Major difficultas.* Bassæum, Nugnum, Sotum, & alios, qui ulterius demonstrant, celebrantem in die festo æqualiter, imò melius satisfacere præcepto de audiendo sacro per suam celebrationem, quia seipsum devotius audit, quam alienum sacrificantem. Secundus casus est, si tempore Paschali desit Parochus, & Eucharistiæ Sacramentum non habeatur pro Communionem Paschali facienda; tunc enim tenetur sub mortali Sacerdos, etsi solitus non litare, Missam dicere, ac se communicare. Gobatus d. tract. 3. n. 487. Tertius quoque casus est, si fortè fidelis aliquis moribundus esset, & Parochus deficeret, qui illi Sacramenta ministraret; siquidem Sacerdos simplex ibi præsens non solum obligatus esset sub mortali excipere confessionem il-

lius moribundi, & eum absolvere; sed etiam Sacrum Viaticum ipsi præbere; ad quem effectum deficientibus speciebus Eucharistiæ, & extante Ecclesia 18 cum Altari, deberet celebrare Missam ad effectum consecrandi Eucharistiam, & illam pro Viatico eidem moribundo dare; quod si facere renueret, peccaret mortaliter contra charitatem ex his, quæ probavimus in Decisionibus de *Ven. Eucharistiæ Sacramento*, de obligatione Parochi celebrandi etsi non jejunii, pro moribundo communicando Decis. 3. num. 7. ubi DD. relati à Diana Coordinato tom. 2. tract. 1. resolut. 130. 131. & 132. & ex his, quæ docuimus in Decis. 72. de *Extrem. Undi. num. 5.* de debito cuiuscunque Presbyteri ministrandi Extremam Unionem moribundo, qui alia Sacramenta non potest recipere; eadem enim ratio viget, imò magis urget pro dando Sacro Viatico, si Parochus desit, & moribundus alia Sacramenta percipere non valeat. Nemo est, qui excusaret Sacerdotem hunc à peccato mortali, si ob solam ignaviam recusaret sacrificare, & permittere mori infirmum absque Sacro Viatico. Hæc de primo officio, ac ministerio proprio Sacerdotum.

Secundum Sacerdotis officium est absolvere à peccatis poenitentem subditum contentem; & hoc eidem competit 19 jure divino juxta illa Verba Christi Domini ad Apostolos *Joan. 20. 23. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c.* quæ profert ejusdem Christi nomine Episcopus in ordinatione Presbyterorum, ut probatum est supra Decis. 32. num. 51. quando iisdem hanc potestatem confert; & ideo Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 5. ait: *Christum ascensurum in cælum reliquisse Sacerdotes sui ipsius Vicarios, Præsides, ac Judices, ad quos omnia mortalia crimina deferentur, in quæ Christi fideles ceciderint, qui potestate clavium remissionis, aut retentionis sententiam pronuncient.* Idem semper censuit, & docuit Ecclesia, ut videre est in cap. *Presbyter. 26. q. 6. in cap. Tempo-*

Tempora, 26. q. 7. in cap. *Mensuram de Pœnit. dist. 1.* & plenius in cap. *Qui vult. cap. Sacerdos*, & cap. *Placuit, de Pœnit. dist. 6.*

20 Dicitur autem Pœnitentem subditum, tum quia ex vi Ordinis Sacerdos non habet Jurisdictionem, quæ requiritur ad absolvendum; siquidem absolutio à peccatis est actus judicialis, qui in solos subditos exercetur, ut ostendimus in nostris Decisionibus *De Pœnitentia Decif. 137. num. 7.* & docent Salmanticenses eod. tract. 6. cap. 11. num. 5. ac Emin. Card. de Lauræa de *Sacram. Pœnit. disp. 18. art. 7.* tum etiam quia Sacerdotes habentes Jurisdictionem vel ordinariam, vel delegatam in pœnitentes, non possunt eos absolvere à casibus reservatis Papæ, seu Episcopo, nisi habeant delegationem à reservante. Concil. Trident. d. sess. 14. cap. 8. Idem Eminent. Card. de Lauræa de *Sacram. Ordinis disp. 6. art. 5. num. 192.* ubi in confirmationem hujus potestatis ex Jure divino competentis Presbyteris subdit: *Absolutio est pars Sacramenti. Ergo potestas absolvendi non est ab homine; sed à Deo, qui facit effectum Sacramenti, scilicet gratiam, & remissionem peccatorum ex opere operato; & ideo omnis Sacerdos sive bonus, sive malus effectum hunc producit. cap. Intra Catholicam, & cap. Dominus, 1. q. 1. cap. Sciscitantibus, 15. q. 8.*

21 Unica autem observatio est faciendi circa hoc secundum Presbyterorum officium, sed necessaria, scitu digna, ac memoriæ commendanda; videlicet, quod quamvis Concilium Tridentinum sess. 14. de *Sacram. Pœnit. cap. 7.* dicat, in Ecclesia Dei semper custoditum fuisse, ut nulla sit reservatio (calum) in articulo mortis: atque adeo omnes Sacerdotes quolibet pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possent: nihilominus hæc facultas semper concessa omnibus Sacerdotibus pro articulo mortis restricta est ad Sacerdotes non excommunicatos, ac publicè denunciatos; quandoquidem Sacerdotes ab Ecclesia præcisi per publicam excommuni-

cationem non possunt quemvis Pœnitentem absolvere etsi in periculo mortis constitutum; ut plenè demonstravimus in iisdem nostris Decisionibus *de Pœnitentia Decif. 45. num. 2.* ubi rejecta opinione Comitoli, Laymani, ac aliorum contrarium docentium, ostendimus, opinionem hanc esse omninò tenendam cum S. Thoma in 3. p. q. 82. art. 7. cum Abbate in cap. *Cum Clericis. De Ordinatis ab Episcopo qui renunc.* & cum Fagnano in cap. *Non est vobis. De Sponsal.* ubi testatur, verba supradicta Tridentini Concilii esse intelligenda de Sacerdotibus viventibus in unitate Ecclesiæ; prout respondit Sacra Congregatio Cardinalium ejusdem Trident. Concil. Interpretum Episcopo Valentino; prout sequitur: *Episcopus Valentinus petit declarari, Utrum Pœnitentem in articulo mortis constitutum possit in casibus reservatis absolvere quilibet Sacerdos, etiam excommunicatus, & denunciatus?* Sacra Congregatio censuit Non posse; quia communis opinio videtur illa, quod tales excommunicati non possint etiam in hoc casu necessitatis. Magist. Sent. in 4. dist. 19. D. S. Thomas, Durand. Capreol. Turnien. Antonin. Richard. Alex. & alii; licet contra teneant Paludan. Sylvest. Medina, & alii. Nec obstat cap. 7. sess. 14. Concil. Trident. de Casibus reserv. quia debet intelligi de omnibus Sacerdotibus in unitate Ecclesiæ viventibus. Ita in Registr. ejusdem Sacra Congr. Concilii; & eam refert Nicolius in *Lucubr. Canon. lib. 5. tit. 19. num. 43. Vers. Proculus.*

Tertium Sacerdotis officium de Jure divino sibi competens est baptizare. Hoc probatur, quia Christus Dominus Apostolis jam consecratis Sacerdotibus dixit: *Docete omnes gentes baptizantes eos* 23 *Eccl. Matth. ult. 20.* Hinc in lib. 3. Constit. Apostolicar. S. Clementis cap. ult. dicitur: *Presbyter quidem doceat, offerat, baptizet.* Et in Jure Canonico hoc idem sæpe enunciatur, prout in cap. *Constat 19. de Consecr. dist. 2.* ubi sic: *Constat Baptisma à solis Sacerdotibus esse tractandum, & in cap. Presbyteris 119.*

de Consecr. ead. dist. 4. Presbyteris (seu extra Episcopum, seu presente Episcopo baptizant,) chrismate baptizatos ungere licet. qua de causa, ut dictum est supra num. 7. ipsi portabant secum in itinere Olea Sacra, & Eucharistiam. Nec obstat, quod etiam Diaconi, & alii Clerici possint baptizare; imò in casu necessitatis etiam Laici. cap. In necessitate, & cap. Sancitum. de Consecr. d. dist. 4. Quia hoc tantummodò probat, quod quando Christus dedit hanc potestatem Apostolis Sacerdotibus, illam eis non dedit privativè quò ad alios; siquidem congruenter voluit, quod Sacerdotes baptizarent ex officio, reliqui verò fideles in solo casu necessitatis, Sacerdotibus deficientibus, cum baptismus sit simpliciter necessarius, nec possit in pueris suppleri per votum, ut bene advertit Emin. Card. de Lauræa d. disp. 6. de Sacram. Ord. num. 195. & Gobatus in sua Theolog. Experum. tract. 2. num. 128. Porro circa exercitium hujus officii nonnullæ observationes sunt notandæ.

Prima observatio sit, quod licet actus baptizandi non sit actus Jurisdictionis, nihilominus exerceri non potest (excepto casu necessitatis) nisi de licentia aut Papæ, aut Episcopii, aut Parochi; ea ratione quia per baptismum baptizatus recipitur in collegium Ecclesiæ militantis; recipere autem aliquem in collegium non spectat ad omnes; sed ad Præfides, & Gubernatores sive supremos, sive inferiores ad ejusdem Collegii gubernium deputatos, ut differit Scotus in 4 dist. 6. q. 2. & ex eo Gobatus d. tract. 2. num. 130. & seqq. ubi num. 132. advertit, quod Sacerdos baptizans aliquem puerum sine licentia Parochi illius peccaret mortaliter; idemque docet Layman lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 2. quod repetit Gobatus ubi prox. num. 134. docens, quod nullam sic baptizans incurreret censuram, aut irregularitatem, quia in toto Jure Canonico non reperitur aliquod decretum contra Presbyterum baptizantem pueros alienæ Parochiæ; sed solum contra Diaconum, qui absque Parochi commissione solemniter baptizaret;

hic enim incurrit irregularitatem. cap. 1. De Clerico non Ordin. ministr. ut notant Suarez de Baptism. disp. 31. sect. 4. Valquez eod. tract. disp. 147. cap. 4. & Gobatus d. tract. 2. num. 140. subdens, nisi eum excuset ignorantia.

Secunda observatio est, quod si quis Sacerdos existat in Turcia, India, aliisvè locis, in quibus nulli Episcopi, nullivè curatores animarum præpositi existant; nemo licitè assumet jus, officiumque baptizandi, nisi habeat mediâtè, vel immediâtè potestatem à Supremo universi Orbis Pastore Christi Vicario, ut ex doctrina Suarezii d. disp. 31. sect. 4. firmat Gobatus eod. tract. 2. num. 131. allegans verba Apostoli Pauli ad Rom. 10. Quomodo prædicabunt, si non mittantur? Quæ huic observationi ipse ea applicat dicens: *Applico, & dico; Quomodo baptizabunt (ex officio) si non mittantur?*

Tertia observatio est, quod Sacerdos solemniter baptizans, si sit in statu peccati mortalis, delinquit mortaliter; eò quod fiat gravis injuria Redemptori; si ejus Minister in tam pravo statu conficiat ex officio, ad quod ordinatus est, hoc Sacramentum; quamvis alii, qui Sacerdotes non sunt, baptizantes in casu necessitatis, non contrahant novum peccatum, etsi reperiantur ipsi in mortali, ut ex doctrina S. Thomæ 3. p. q. 64. art. 6. ad 3. notat Gobatus d. tract. 2. num. 149. adjungens num. 150. satis esse prædicto Sacerdoti conscio culpæ mortalis, si eliciat actum contritionis, antequam proferat formam Baptismi. At de hac quæstione videndæ sunt nostræ Decisiones de Baptismo Decis. 34. num. 4. ubi plenè.

Quarta observatio est, quod quemadmodum omnis Christianus tenetur in casu necessitatis baptizare puerum moribundum etiam cum periculo propriæ vitæ. Sylvester Verb. Bellum. 2. q. 4. Navarrus in Man. cap. 24. num. 9. Bonacina de Legibus disp. 3. q. 4. punct. 4. ita multò magis hæc obligatio afficit Sacerdotem, ex his, quæ profusè allegavimus in nostris Decisionibus de Extrema Unct.

*Unct. Decis. 72. num. 5. & seqq. & num. 13. ubi DD. ita sentientes cumulantur. Quod si quis petat, an Sacerdos teneatur baptizare infantulum periclitantem, si praevideat, sibi imminere periculum peccandi mortaliter? Puta, si infantulus ille sit in domo lascivientium mulierum, quarum aliqua provocatura sit eundem baptizantem ad illicita secum committenda? Respondent Jo. Sancius in *Selectis. disp. 10. num. 9.* & Gobatus *d. tract. 2. num. 137.* teneri baptizare; quia praedictum periculum, si vult, potest evitare, aufugiendo ab illa domo statim collato baptismo, ut aufugit Sanctus Philippus Neri, dum in viriditate vocatus ad audiendam confessionem mulieris fingentis se morti proximae, cognovit, eandem turpia flagitare ab ipso, Baccius in *ejus vita lib. 2. cap. 13. num. 6.* Vel eandem inhonestam mulierem à se fugando, prout Angelicus Doctor adhuc juvenis fugavit titione mulieres suam virginitatem labefactare conantes, ut in Breviario Romano legitur in ejus festo.*

Quinta tandem observatio circa hoc officium baptizandi incumbens Presbyteris concernit perpulchram illam difficultatem, quam proponit Gobatus *eod. tract. 2. num. 235.* his verbis: *Quid aget Sacerdos, si eodem plane tempore vocetur ad baptizandum infantem, & ad absolvendum hominem è tecto lapsum, quorum alteruter certò morietur sine Sacramento, si postponatur alteri?* Respondet Gobatus, ita: *Curet infantem baptizari per Laicum, & advolet ad lapsum. Quod si nemo sit, qui videatur rectè baptizaturus, praeferat infantem viro, quia ubi difficultas occurrit, semper accipiendum est illud, quod habet minus de periculo, ut ait Angelicus Doctor 3. p. q. 83. art. 6. ad 2.* Et minus periculum videtur esse salutis animae in homine adulto, qui per actum contritionis potest salvari, quam in infante, qui sine baptismo prorsus periclitatur. Hæc de tertio Presbyterorum officio.

Quartum Sacerdotis ministerium de Jure Divino ei competens, est Sacra-

mentum Extremæ Unctionis infirmis præbere. Probatur tum ex eo, quod cum sit Sacramentum à Christo Domino institutum, non potest ministrari ab eo, qui Charactere Sacerdotali non est insignitus; idcirco ait Jacobus Apostolus *cap. 5. Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* Quapropter praxis Ecclesiae demonstrat, solos Presbyteros esse hujus Sacramenti Ministros, & hoc idem semper fuit ab eadem Ecclesia statutum, ut videre est in *cap. Illud superfluum. dist. 95. in cap. Quæritur. De Verb. signific. & in Concilio Tridentino sess. 14. cap. 3. de Sacram. Extrem. Unct.* necnon ibidem in *can. 4. de eod. Sacram.* ubi sic statuitur: *Si quis dixerit Presbyteros Ecclesiae, quos beatus Jacobus adducendos esse ad infirmum: inungendum hortatur, non esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed etate seniores in quavis Communitate; ob idque proprium Extremæ Unctionis ministerium non esse solum Sacerdotem, Anathema sit.*

Unica, sed præcipua circa hoc officium notanda est observatio: videlicet, etsi omnibus Presbyteris competat facultas ministrandi Extremæ Unctionis Sacramentum; non omnibus indiscriminatim esse licitum illud ministrare; sed illis tantum, quibus cura animarum commissa est, vel à Pastoribus animarum delegata est facultas, necessitatis casu semper excepto. Igitur quinque sunt genera Sacerdotum habentium facultatem ministrandi Extremam Unctionem. I. Episcopi in eorum tota Diocesi, quia eminenter in eis residet cura animarum *cap. Quicumque. 10. q. 1. d. cap. Superfluum. dist. 95. Pax Jordanus. tom. 1. lib. 3. tit. 5. num. 1. & 2.* II. Prima Dignitas Capituli Ecclesiae Cathedralis respectu Episcopi graviter ægrotantis, ad illam enim spectat ipsum Oleo Sacro infirmorum ungere, ac Viaticum præbere, ut præcipitur in *Cærimon. Episcoporum. lib. 2. cap. 38. & notant Bauldry part. 5. ad d. lib. 2.*

cap. 38. atque Castaldus in *Praxi Cærem.* lib. 1. sect. 10. cap. 12. num. 3. III. Parochi respectu gravi morbo laborantium in sua Parochia; siquidem quatuor sunt officia Parochialia, quæ uique in præsentem diem servantur Parochis illæsa, ministratio Viatici Sacri, Extremæ Unctionis, assistentia cum sua Cruce ad sepulturam, & ad celebrationem Matrimoniorum degentium in eorum Parochia. Hæc descripta habentur in Rituali Romano, & quotidie videntur in praxi; adeo ut si in his quatuor ministeriis sint desides, possint graviter ab Episcopo puniri, ut latè ostendi in meis Decisionibus de *Extrema Unct.* Decis. 71. à num. 14. & seqq. ubi etiam disputavi, an Parochi tempore Pestis obligati sint cum periculo propriæ vitæ Extremam Unctionem peste infectis ministrare. IV. Regulares erga ægrotantes in eorum Monasteriis, siquidem vel Prælati eorundem, vel Deputati ad curam animarum in iisdem Monasteriis degentium, siue sint Professi, siue Novitii, siue Famuli, siue Hospites, casu quo graviter ægrotent, obligati sunt præter alia Sacramenta, etiam Extremam Unctionem dare. Tamburin. de *Jure Abbatis.* tom. 2. disp. 7. Quæst. 7. Lezana tom. 3. Verb. *Extrema Unctio* num. 4. & Pellizzarius in *Man. Regul.* tom. 1. tract. 3. cap. 6. num. 2. V. Regulares respectu Laicorum degentium in alienis Parochiis; nam hi in casu necessitatis, idest Parocho absente, vel injustè renuente, possunt Sacramentum Extremæ Unctionis infirmis præbere; sed extra hunc casum nequaquam; quod si præsumant eosdem alienos Parochianos inungere, incurrunt Excommunicationem Summo Pontifici reservatam per *Clem. 1. de Privileg.* ut ostendi in prædicta Decis. 71. à num. 23. usque in fin. ubi docui, qualiter, & quando Regulares possint dare Extremam Unctionem alumnis sæcularibus in eorum Collegiis studiorum causa degentibus.

Quintum Presbyterorum officium est populum docere, ac Verbum Dei præ-

dicare; juxta id quod legitur in *Concilio Toletano IV. cap. 24.* relato in cap. 1. dist. 38. Ignorantia mater cunctorum errorum maxime in Sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium in populis susceperunt. Et paulò infra: Sciunt igitur Sacerdotes Scripturas sanctas, & canones, ut omne opus eorum in prædicatione, & doctrina consistat. Et consonat id, quod scriptum est in *Malach. 2. 7.* Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore ejus. Porro statim objiciet Lector, officium prædicandi, atque docendi nonnè proprium, ac propriissimum Episcopi est? Nonnè dixit Dominus Apostolis, quorum Successores sunt Episcopi. *Matth. 28. 19.* Euntes docete omnes gentes. Et *Marc. 16. 15.* Prædicare Evangelium omni creature? Nonnè Apostolus Paulus monens Timotheum suum Episcopum ait eidem: Prædica Verbum, instat, opportunè, importunè &c. *2. Timoth. 4. 2.* Nonnè S. Clemens Divi Petri discipulus lib. 2. *Constit. Apost.* cap. 30. notavit: Episcopos Verbi minister est, scientiæ custos, & Magister? Et pluribus aliis auctoritatibus omissis, nonnè Concilium Tridentinum sess. 5. de *Ref. cap. 2.* ita loquitur: Quia verò Christianæ Reipublicæ non minùs necessaria est prædicatione Evangelii, quàm lectio; & hoc est præcipuum Episcoporum munus, statuit, & decrevit eadem Sancta Synodus, omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & omnes alios Ecclesiarum Prælatos teneri per seipsos, si legitime impediri non fuerint, ad prædicandum Sanctum JESU CHRISTI Evangelium. Hinc in consecratione Episcoporum liber Evangelii imponitur super eorum caput; de qua impositione plura disserit Morinus de *Sacr. Ord. part. 3. Exerc. 2. cap. 1.* & nos infra Decis. 36.

Respondetur huic objectioni, quatuor genera personarum considerari in Jure Canonico quò ad munus Prædicandi, ac docendi fideles Evangelium, ac Legem Dei; nempe Episcopi, Presbyteri, Clerici his inferiores, atque Laici. Primis duobus generibus, Episcopis

pis scilicet, ac Presbyteris competit ex officio, ac ex Jure Divino prædicare, & docere; siquidem id à Christo Domino injunctum est Apostolis, in quorum locum succedunt Episcopi; nec non septuaginta duobus discipulis, quos idem Dominus elegit coadjutores Apostolorum; & quibus hoc officium tribuit, juxta id, quod scriptum est in *Luc. cap. 10. n. 1. Post hæc autem designavit Dominus, & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem, & locum, quod erat ipse venturus: & dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci; rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.* Horum itaque discipulorum Successores sunt

37 Presbyteri, ut habetur in *cap. In novo, 21. diff. in fine, ibi: electi sunt LXXII. discipuli, quorum typum gerunt Presbyteri, atque in eorum locum sunt constituti in Ecclesia.* Sicut igitur Episcopis competit ex officio, & de Jure Divino prædicare, ac docere, ut demonstrat Barbosa de Offic. & potest. Episc. tit. 2. gloss. 10. & Frances de Eccles. Cathedral. cap. 18. per totum; ita ex eodem Jure Divino, ac ex officio spectat ad Presbyteros munus prædicandi, ac docendi, ut probat Gonzalez in Comment. ad cap. Cum ex injuncto, de Heretic. num. 10. ita tamen ut hoc munus insit iisdem in potentia, sed in actu practico restrictum sit ad Parochos, & alios Sacerdotes curam animarum gerentes, ut ex pluribus decretis Concilii Tridentini docet Barbosa de Parocho, cap. 14. ubi num. 5. advertit, quod quando ipse Parochus vult per seipsum etiam in Quadragesima prædicare, non potest obligari ad recipiendos Prædicatores Regulares, quos Episcopus tunc mittere solet, ut declarasse testatur Sac. Congregationem Concilii.

Quò verò ad tertium genus, nempe quò ad Clericos Presbyteris inferiores, his possunt Episcopi delegare facultatem prædicandi, ac docendi populum Legem Dei, si pii, ac docti sint, præcipuè si sint Levitæ, & in Diaconatus Ordi-

ne constituti. *cap. Perlectis 25. diff. cap. In sanctas, 92. diff. prout fecerunt SS. Apostoli, qui hujusmodi licentiam concesserunt Beato Levitæ Stephano. Act. 7. & Philippo Diacono Act. 8. Vers. 5. & de S. Gregorio Magno scribit Joannes Diaconus in ejus Vita libr. 1. cap. 41. quòd dum esset in Diaconatus Ordine sermonem ad plebem habuit; idque latius demonstrant Emin. Card. Turriscremata in cap. Adicimus, 16. qu. 1. Valquez 3. p. in disp. 136. cap. 8. n. 89. Et Gonzalez in Comment. in cap. Inter Cetera num. 5. De offic. Ordin. Quòd si sint Clerici constituti in minoribus quamvis Cajetanus in D. Thom. 3. p. qu. 64. art. 6. Vers. Hanc doctrinam, asserat, his non posse Episcopum dare facultatem prædicandi, contraria tamen opinio verior est, & communior, quam tuetur Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 13. num. 19. & Narbona de Etate Anno 30. qu. 8. & idèd etiam his Clericis virtute, ac Litteris pollentibus potest Episcopus demandare prædicationem.*

Circa quartum verò genus, nempe Laicos, regula generalis est, quòd istis non licet prædicare in Ecclesiis, neque 40 disputare potissimum de rebus fidei. *cap. Cum ex injuncto, 12. de Heretic. & ibi Gonzalez num. 6. allegans textus concordantes in cap. Mulier 23. diff. in cap. Excommunicamus. §. Quia verò, & in cap. Sicut in uno, de Heretic. & in cap. 2. §. Inhibemus, eod. tit. in 6. quamvis ostendat, aliquando in primitiva Ecclesia ob penuriam Presbyterorum demandatam fuisse prædicationem etiam Laicis viris; ita tamen ut ea uterentur ad erudiendos Catechumenos, non autem ut publice ex pulpito in Ecclesia prædicarent; pro ut etiam demonstrat Hallier. de Hierarch. Jurisd. lib. 1. cap. 7. nec dissentit Praxis nostrorum temporum, quæ admittit, imò rogat & advocat Viros Laicos ad docendos pueros diebus festis doctrinam Christianam; ac etiam devotas, ac pias mulieres ad erudiendas puellas in illa.*

Sextum denique officium Presbyterorum est benedictionem tum personis tum

tum rebus impendere *cap. Didicimus. 6. de Consecr. dist. 2.* & in hujus ministerii testificationem, dum Presbyteri ordinantur, eorum manus unguntur Oleo Sacro ab Episcopo dicente; *Consecrentur manus istæ &c. ut quæcunque benedixerint, benedicta sint, & quæcunque sanctificaverint, sanctificentur.* Cæterum cum varia sint genera benedictionum, quarum aliquæ ad solum Papam spectant, aliæ ad solos Episcopos, aliæ ad Abbates, & aliæ ad Presbyteros, ut plenè ostendi in meis Decisionibus *De Sacrificio Missæ Decis. 42.* loquendo nunc de illis, quæ propriæ sunt Presbyterorum, fatis sit notare, quòd præter benedictionem, quam Sacerdos dat populo in fine Missæ ex proprio officio ut *ex cap. Missas, 64. & cap. Cum ad celebrandas, 65. de Consecr. dist. 1.* reliquæ omnes benedictiones bifariam dividuntur, aliæ enim dari possunt tantummodò à Parochis, & sunt illæ, quæ leguntur repositæ in Rituali Romano; aliæ verò sunt, quæ à quocunque Sacerdote, etiam Regulari possunt elargiri, quales sunt omnes benedictiones candelarum, Palmarum, ovorum, aliorumve comestibilium, quæ sunt collocatæ in Missali Romano, ut differui in *d. tract. de Sacrificio Missæ Decis. 42. à num. 75. & seqq.* ubi pro cognitione benedictionum, & controversiarum inter Parochos, ac Regulares emergentium Lectorem adire non pigeat.

Corolarii loco hæc generalis observatio notanda est, quæ respicit omnes initiatos Ordine Presbyteratus; eos scilicet obligatos esse inter cætera scire perfectè omnium Sacramentorum formas; *ut in casibus occurrentibus, in quibus Parochi non reperiantur, possint ipsi eadem Sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, ac Extremæ Unctionis ministrare.* Ita tenent gravissimi Theologi apud Gobatum *tract. 8. num. 381. & 382.* Hæc assertio fundatur in Concilio Tridentino, à quo *sess. 23. de Ref. cap. 14.* præcipitur, quòd illi tantum promoveantur ad Ordinem Presbyteratus, *Qui ad populum docendum ea, quæ scire omnibus,*

necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur. Utinam nullus Sacerdos hoc Conciliare Decretum ignoraret; sed ter, & quater Utinam, nullus Antistes ipsum negligeret. Celebrantium inscitiam deplorat Bissus in *Verb. Presbyteratus ordo num. 201. §. 8. pag. 309.* sed magis dolendum de Episcopis, qui ignaros promovent ad hunc sublimem Presbyteratus gradum; vel suæ obligationis obliti, vel ab Examinatoribus, quos adhibent, decepti. Immortalis gloriæ, & laudis digni sunt Illustrissimus, ac Reverendissimus q. Georgius Cornelius, atque Eminentissimus Gregorius Cardinalis Barbadicus, unus post alium Patavini Antistites, quibus mihi contigit per annos quadraginta in examine Ordinandorum assistere; nullum enim ad Ordines Sacros, ac præcipuè ad Sacerdotium admittebant, qui præter morum probatissimam probitatem, perfectam Sacramentorum scientiam, censurarum cognitionem, ac Decalogi intelligentiam non haberent.

DECISIO XXXV.

ARGUMENTUM.

Relatis decem cognominibus ad Episcopos spectantibus, eorumque mysticis significationibus adductis, ostenditur, Dignitatem, ac Jurisdictionem Episcopalem super Presbyteros esse de Jure Divino. Referuntur verba S. Hieronymi in *cap. Olim. dist. 95.* contrarium affirmantia: sed ea non esse sancti Hieronymi, sed hæreticorum demonstratur: ac esto fuerint ejusdem Sancti, eruditis interpretationibus ita declarantur, ut non negent, Episcoporum majoritatem à Christo emanare. Tandem circa Quæsitum, Ubi, & quando Apo-

stoli sint à Christo ordinati Episcopi? variae SS. Patrum opiniones enarrantur.

SUMMARIUM.

- 1 Episcoporum nomina, seu cognomina undecim.
- 2 Annonæ Praefecti dicebantur Episcopi, & cur?
- 3 Episcopi omnes quare olim appellarentur Apostoli?
- 4 Sanctissimus nunc solus Papa vocatur.
- 5 Papæ nomen quid significet?
- 6 Pontificis nomen cur competat Episcopis? ac etiam Antistitis? & Praefulis? ac Pastoris?
- 7 Ordinarii nomen quas personas significet?
- 8 Diœcesani, & Diœcesis vocabula quid denotent?
- 9 Episcopalis Dignitas est instituta de Jure Divino. De hoc probationes, & argumenta decem.
- 10 Apostoli consecrati sunt Episcopi à Christo.
- 11 Episcopi plurimi fuerunt consecrati ab Apostolis.
- 12 Aerii hæresis, quod Episcopatus non sit de Jure Divino; ac Vviclefii, & Calvinii.
- 13 S. Hieronymi Verba, quod Episcopatus non sit de Jure Divino, quomodo intelligenda?
- 14 S. Hieronymi asserta verba non sunt ejus, sed hæreticorum.
- 15 S. Hieronymi plura loca, quod Episcopi sunt de Jure Divino.
- 16 Apostolatus, & Episcopatus idem sunt.
- 17 Bellarmini Cardinalis observationes super opera S. Hieronymi ab hæreticis corrupta.
- 18 Hæreticorum proprium est adulterare scripturas.
- 19 Doctoribus antiquis valdè deferendum.
- 20 S. Hieronymus in disputationibus ute-

batur hyperbolis, ac amplificationibus Rhetoricis.

- 21 Nomina Episcoporum, & Presbyterorum erant inter ipsos communia in initio Ecclesiæ.
- 22 Episcopalis Jurisdictio olim communicata Presbyteris.
- 23 Episcopi in initio Ecclesiæ humiles, deinde fastosi.
- 24 Episcopalis Jurisdictionis actus, id est exercitium super Presbyteros dici potest ex consuetudine. Et cur?
- 25 Christi facta non omnia notata ab Evangelistis.
- 26 Apostoli an à Christo ordinati Episcopi in ultima Cæna.
- 27 Vel post Resurrectionem ejus?
- 28 Vel in die Pentecostes?
- 29 Petrus an solus sit ordinatus à Christo Episcopus?

Completa Presbyteratus Ordinis explicatione, congruit, ut nonnulla de Episcopatu, ac de Episcopali dignitate differamus; & quamvis tam Theologi, quàm Canonistæ multa tractent, ac disputent de Episcopis, & non pauci de iisdem integros codices faciant; nos ad nostrorum studentium compendiosam instructionem videbimus.

- 1 Quot, & Quibus nominibus vocentur Episcopi?
- 2 Quo jure sit instituta Dignitas Episcopalis?
- 3 Quomodo sit intelligendus S. Hieronymus circa hoc quæsitum?
- 4 Ubi, & quando Apostoli sint consecrati Episcopi?

Quò ad Primum: Quia Episcopi officium latissimè patet, ac illius dignitas summa est in Ecclesia Dei, hinc factum est, ut hujusmodi officium, ac dignitatem obtinens pluribus titulis, ac nominibus decoraretur. Et quidem I. vocantur Episcopi; quod vocabulum græcum est significans superintendens, & ideo apud Gentiles illi vocabantur Episcopi, qui deputabantur superintendentes annonæ, ac provisioni panis, aliorumque victualium, ut legitur in 1. 2. S. Tecenarchæ, ff.

de Mu-

de Muner. & Honor. juxta quem sen-
sum Cicero ait de se ad Attic. Epist. 10.
2. lib. 7. Vult enim me Pompejus esse, quem
tota hæc Campania, & maritima ora
habeat Episcopum: ideoque Episcopi
sunt sic nominati, quia curare debent,
ne cibus Verbi Dei, ac Sacramentorum
desit populo fideli. Concordat Latina
interpretatio, quæ ait idem esse Episco-
pum, ac Speculatorem. cap. Cleros. §.
Episcopus dist. 21. ac etiam Superinten-
dentem. cap. Qui Episcopatum, 8. q. 1.
ea ratione, quia præcipuum Episcopi
munus est, gregis sibi crediti vitam,
morefque explorare, atque salutem ani-
marum invigilare, ac superintendere,
ut observat Jordanus tom. 1. Prælud. 1.
num. 4. & 5. & Cornelius à Lapide Com-
ment. in 1. Epist. ad Timoth. cap. 3. Vers.
1. sic scribens: Nomen Episcopi est ope-
ris, non honoris; Episcopus enim est su-
perintendens, qui curam aliorum gerit,
subitque onus, & laborem docendi, &
regendi populum. II. Episcopi in primi-
tiva Ecclesia vocabantur Apostoli, tum
3 quia Apostolorum successores sunt, tum
etiam quia eorundem officium exer-
cent in prædicando Evangelium. Hinc
Divus Paulus in Epist. ad Philippenses
cap. 2. Vers. 25. sic nominat eorundem
Episcopum Epaphroditum: Necessa-
rium, inquit, existimavi, Epaphrodi-
tum fratrem, & cooperatorem, & com-
milionem meum, vestrum autem Apo-
stolum, & ministrum necessitatis meæ
mittere ad vos. Prout etiam in Epist. ad
Rom. cap. 16. Vers. 7. ait: Salutate An-
dronicum, & Juliam cognatos, & con-
captivos meos, qui sunt nobiles in Apo-
stolis. Nec non in 2. ad Corinth. 8. 23.
Sive pro Tito, qui est socius meus, &
in vos adiutor: sive fratres nostri Apo-
stoli Ecclesiarum: his enim omnibus in
loc. per verbum Apostoli intelligebat
Divus Paulus Episcopos, quales erant
illi, quos nominabat, ut probat Emin.
Card. Baronius ad Ann. 58. num. 8. &
Jordanus d. Prælud. 1. n. 10. III. Epi-
scopi nuncupabantur Summi Sacerdo-
tes; ut legitur in cap. ult. 39. dist. in cap.
Vendentes, 12. qu. 1. in cap. Manus, de

Consecr. dist. 1. in cap. 1. §. Per frontis,
de Sacr. Unct. & alibi frequenter, ut no-
tant Azotius part. 2. lib. 3. cap. 27. q. 1.
& Barbosa de Episc. cap. 2. num. 3. talis
autem nomenclatura fundatur in eo,
quod Episcopatus est major omnium
Ordinum in Ecclesia Dei. cap. 1. de Pri-
vil. cap. penult. de Præben. Glossa in
Proœmio Sexti Verb. Episcopus. cap.
Quia periculosum, de Sent. Excom. in 6.
quod prosequitur demonstrare Chassa-
neus in Cathal. glor. Mundi part. 4. con-
sider. 25. IV. Episcopi olim vocabantur
Sanctissimi, ut in Auben. de Sanctis
Episc. in rubro, & in nigro. Clem. 1.
§. Nec super, de Penit. Et hoc, quia
locum, & officium tenent alios sanctifi-
candi, & ad insinuandam Sanctitatem,
qua illos præditos esse oportet. Jorda-
nus d. Prælud. 1. num. 14. ubi subdit ex
Card. Baronio ad Annum 260. num. 22.
quod etiam Imperatores Gentiles voca-
bantur Sanctissimi ob obligationem ju-
stæ vivendi, quæ illis incumberebat. Ho-
die tamen solus Papa vocatur Sanctis-
simus in signum specialis prærogativæ,
& præminentiae tamquam Episcopus
Episcoporum, & supremum Ecclesiæ
caput. Glossa in Extravag. Unam San-
ctam. Verb. itaque, de Major. & Obed.
V. Solebat antiquitus omnis Episcopus
vocari Papa; nam hæc vox Papa si-
gnificat Patrem, & Episcopi reputan-
tur Patres omnium de sua Diocesi, ut
notat Emin. Card. Baron. ad Martirol. 5
Rom. die 10. Januarii: Gavantus in
Rubric. Missal. part. 2. tit. 8. n. 2. & Jor-
danus d. Prælud. 1. n. 17. ubi advertit,
quod tractu temporis cum ex hac deno-
minatione non pauca scandala orien-
tur, Gregorius Papa VII. ad ea remo-
venda Anno 1073. in Concilio Roma-
no sancivit, Unicum esse debere in tota
Christianæ Republica Papæ nomen, ne-
que licere cuicumque seipsum, aut alios
præter ipsum Romanum Pontificem, tali
nomine decorare. VI. Episcopus etiam
nunc appellatur Pontifex, & sic officia
Sanctorum Episcoporum dicuntur de
communi Confessorum Pontificum. Sic
autem appellatur, quasi Pontem, &
viam

vlam faciens ovibus suis ad æternam salutem. *cap. Pontifices*, 7. q. 1. *cap. Mefana*. De elect. & *cap. Quia periculosum*. De sent. excommunic. VII. Dicitur etiam *Antistes*. *cap. Cleros*. Verb. *Antistes* 21. dist. eo quòd ante alios stet loco, moribus, scientia, & reliquis virtutibus, quibus ornatus esse debet ad ritè præsidendum. Vel quia debet stare ante, idest contra hæreticos, & cæteros Christiani nominis hostes, ac diabolum ipsum. Glossa in *Clem. 2. Verb. Antistes*, de Sepultur. Barbosa de Episc. part. 1. cap. 2. num. 6. ubi alii DD. VIII. solet Episcopus appellari Præsul à præsidendo, cùm ei debeatur primus locus in Choro, in Capitulo, in Processionibus, ac aliis sessionibus publicis, ut statutum legitur in *Concil. Trid. sess. 25. de Ref. cap. 6. IX.* Dicitur *Pastor* ab officio pascendi oves suas, idest animas sibi concreditas, quos agnoscere debet, Verbiq; divini prædicatione, Sacramentorum administratione, & omnium bonorum operum exemplo nutrire, ac etiam pauperes eleemosynis sustentare. *cap. Sciscitaris*, 2. q. 1. *Concil. Trid. de Ref. sess. 6. cap. 1. ac sess. 23. cap. 1.* Sotus de Just. & Jure libr. 10. q. 3. art. 1. & hac de causa in Episcopi consecratione traditur ei baculus. *cap. Unico in fin. de sacr. Unct.* Jordanus d. *Præhud. 1. num. 21.* X. Episcopus nuncupatur *Ordinarius*. *cap. 1. de Offic. Ord. in 6.* quamvis hæc nuncupatio comprehendat etiam

7 Prælatos inferiores habentes Jurisdictionem quasi Episcopa em cum populo, ac Territorio separato. Gloss. in d. *cap. 1. Verb. locorum*, & in *cap. Quamquam*. Verb. *loci ordinario*, & ibi Abbas de Usuris in 6. imò etiam Vicarium Episcopi venire sub nomine ordinarii docet Gratian. *discept. for. cap. 38. num. 12.* XI. Vocatur etiam Episcopus *Diæcesanus*, ut in *cap. 1. De Jurepatr. in 6. in Clem. 1. de Vit. & honest. Cleric.* & alibi sæpè; propter Diæcesim, quæ unicuique Episcopo assignata est ad gubernandum. Diæcesis enim est Parochia Episcopi. Glossa in *cap. Statutum*. §. cum verò. Verb. de sua. De Rescript. in 6.

Gonzalez Comment. in *cap. Sicut nobis*. 9. num. 1. de Testib. tom. 2. pag. 306. ubi ita: Nota, Diæcesanos Episcopo subiectos appellari Parochianos, imò & Diæcesim ipsam dici Parochiam, per plura enim sæcula Ecclesiæ Episcopatus, seu Diæceses dicebantur Parochia, & Episcopi Parochi, *can. 34. & 35 Apostol.* Jordanus ubi supra *Præhud. 1. num. 28.* & seqq. ubi prosequitur in referendis pluribus aliis nominibus, & titulis, quibus in Jure, & in Historiis sacris appellantur Episcopi in obsequium, & venerationem eorundem, ob extimiam Sanctitatem vitæ, quam antiquitus profitebantur; quos quidem titulos ibidem studiosi videre poterunt.

Quòd ad secundum. Dignitas Episcopalis instituta est in Ecclesia Jure Divino, non autem jure humano; ut demonstrat Emin. Card. de Lauræa de *Sacram. Ord. disp. 7. num. 8.* & probatur sequentibus fundamentis. I. Ex Scriptura *Sacra Act. 20. 20.* ubi Divus Paulus exhortationem faciens Episcopis coram se convocatis, ait: *Attendite Vobis, & universo Gregi, in quo Spiritus Sanctus posuit vos Episcopos regere Ecclesiam Dei.* II. Ex lib. 8. *Constit. Apostol. 5. Clem. cap. ult.* in quo Apostoli sic loquuti sunt: *Etenim si non esset aliqua lex posita, & aliquod discrimen Ordinum, satis erat uno nomine affectos omnia ista ministeria perficere.* Verùm cùm à Deo consequentiam rerum didicerimus, Episcopis quidem assignavimus, & attribuimus, quæ ad Principatum Sacerdotii pertinent: Presbyteris verò quæ ad Sacerdotium; deindè Diaconis quæ ad ministrandum utrisque, ut purè, & cassè fiant, quæ ad Religionem pertinent. Ergo Episcopalis Dignitas à Christo Domino instituta fuit, & de ea edocti Apostoli ab eodem Christo atque ornati, alios Episcopos consecrare cœperunt pro dilatazione Ecclesiæ, prout etiam alios Sacerdotes, ac inferiores ministros. Ideò paulò post subdunt ibidem: *Nos verò post Assumptionem ejus offerentes, ut idem constituit, Sacrificium mundum, & incruentum, elegimus Episcopos,*

pos, Presbyteros, & Diaconos septem
 etc. III. Ex Epistolis S. Ignatii Mar-
 tyris discipuli Apostolorum, per eum
 scriptis ad Trallianos, ad Magnesia-
 nos, ad Philadelphenses, ad Smyr-
 nenses, & ad Tarsenses; in quibus om-
 nibus sanctus ille obtestatur, Episcopos
 esse reverendos, ac obediendum eis tan-
 quam à Deo constitutis ad regimen Ec-
 clesiarum; & earundem Epistolarum
 verba refert Morinus de *Sacris Ordin.*
part. 3. Exerc. 3. cap. 3. à num. 7. & seqq.
 IV. Facit testimonium S. Sixti Papæ
 Primi, qui fuit ad Apostolicam Sedem
 proventus Anno 132. ipse enim in *Epist.*
2. quæ legitur in tom. 1. *Concilior. pag.*
mibi 323. ita dicit: *Episcopi ordinantur*
Domino primitus sunt constituti. V.
 Concordat illud S. Anacleti, qui præ-
 cessit S. Sixtum in Papatu Annos 30.
 Sic enim ait in *Epist. 3. Decretali.* exi-
 stente in eod. tom. 1. *pag. 308.* *Sacerdo-*
tum ordo bipartitus est, & sicut Domi-
nus illum constituit, à nullo debet pertur-
bari. Scitis autem à Domino Apostolos
 esse electos, & constitutos, & postea per
 diversas Provincias ad prædicandum
 dispersos. Cum verò Messis cœpisset cre-
 scere, videns paucos esse Operarios, ad
 eorum adjumentum septuaginta duos
 eligi præcepit discipulos. Episcopi verò
 Domini Apostolorum: Presbyteri quoque
 septuaginta duorum discipulorum locum
 tenent. Et paulò infra: *Amplius quàm*
isti duo ordines nec nobis à Deo collati
sunt, nec Apostoli docuerunt. Ergo si-
 cut Christus Dominus instituit Ordinem
 Sacerdotalem; sic etiam ipse insti-
 tuit Ordinem Episcopalem. VI. Idem
 innuit Eusebius Papa, qui sedebat An-
 no 309. in *Epist. 2.* in eodem tom. 1. *Con-*
cilior. pag. 461. in illis verbis: *Dei ergò*
ordinationem accusat, qui Episcopos ac-
cusat. Scilicet quia Episcoporum ordina-
 tio est à Deo. VII. Quia sicut omnia Sa-
 cramenta sunt de Jure Divino, & à Chri-
 sto Domino instituta; ita Ministri ad
 eadem Sacramenta conferenda sunt eo-
 dem Jure, & ab eodem Christo depu-
 tati. Suarez in 3. p. D. Thom. tom. 4. de
Sacram. Pœnit. disp. 25. sect. 1. num. 4.

Sed Sacramentorum Confirmationis,
 & Ordinis Ministri ordinarii sunt Epi-
 scopi. Ergo sunt Jure divino, & à Chri-
 sto Domino instituti. VIII. Quia Chri-
 stus Dominus constituit in Ecclesia sua
 regimen Monarchicum, ad cujus per-
 fectionem requiritur non solum ut exi-
 stat unum caput, & unus Monarcha,
 sed etiam, ut alii sint Principes sub il-
 lo, veluti fundamenta, & nervi ejus
 pro bono gubernio animarum. Idem
 Suarez d. *sect. 1. num. 8.* Sed Episcopi
 sunt Principes in Ecclesia, & coadjuto-
 res in ejus spiritali regimine dati Su-
 premo Monarchæ, qui est Romanus
 Pontifex, Divi Petri Successor. Ergo
 sicut hic fuit à Christo deputatus ejus
 Vicarius, ita Episcopi ab eodem Chri-
 sto Domino in adjutorium ejusdem Ro-
 mani Pontificis sortiti sunt deputatio-
 nem. IX. Hinc Concilium Tridenti-
 num hanc veritatem firmavit *sess. 23. de*
Sacram. Ord. can. 6. his verbis: *Si quis*
dixerit in Ecclesia Catholica non esse
Hierarchiam Divina ordinatione insti-
tutam, quæ constat ex Episcopis, Pres-
bysteris, & Ministris, Anathema sit. Er-
 go est de fide, quòd Dignitas Episcopalis
 est de Jure Divino, & ordinata, ac insti-
 tuta à Christo, ut latè demonstrat Fa-
 gnanus in *cap. Cum contingat num. 76.*
De Ætate, & Qual. X. Confirmatur
 ex eo, quòd omnes Apostoli eadem di-
 gnitate Episcopali fuerunt initiati à Chri-
 sto; & ab ipso consecrati Episcopi, ut ii-
 dem testantur in *libr. 8. Constit. Apostol.*
cap. ult. col. ult. in illis verbis: *A Moyse*
namque, qui fuit Deo charissimus, con-
stituti sunt Pontifices, sacerdotes, &
Levitæ: à Christo autem Salvatore no-
stro nos tredecim Apostoli. Et hoc idem
 sentit S. Augustinus in *22. Novi, &*
Vet. Testam. q. 97. dicens: *Ipse enim*
(Christus) priusquam in Cælos ascen-
deret, imponens nomen Apostolis Ordina-
vit in Episcopos. Idcirco Dignitas
 hæc Episcopalis provenit à Jure Divino
 per Christum in Apostolos, & ab Apo-
 stolis in Episcopos, qui in eorundem
 Apostolorum locum successerunt, ac
 succedunt, prout loquitur Concilium
 Tri-

Tridentinum d. sess. 23. de Sacr. Ord. cap. 4. ita definiens: Proinde Sacrosancta Synodus declarat, præter cæteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc Hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere; & positos, sicut idem Apostolus ait, à Spiritu Sancto, regere Ecclesiam Dei. Est autem hæc communis doctrina Theologorum, ac Canonistarum, tam veterum, quam modernorum, ut videre est apud S. Bonaventuram, Albertum Magnum, Richardum, Durandum, & alios in 4. dist. 19. & Cajetan. tom. 1. tract. 1. de Pot. Papæ cap. 19. Card. de Turrecrem. in Summa libr. 5. cap. 54. Abb. in cap. Tua nobis. num. 11. & 12. de Confirm. utili, vel inutili. Covaruv. in Reg. Possessor. part. 2. §. 9 n. 6. Emin. Card. Bellarmin. libr. 4. de Romano Pontif. cap. 25. Baron. ad Annum Christi 58. ac De Lauræa de Sacram. Ord. d. disp. 7. à num. 64. & seqq. & plures, quos citat, & sequitur tum Barbosa de Pot. Episc. tit. 1. num. 8. tum Pax Jordanus tom. 1. Prælod. 3 num. 4. præter alios Sanctos Patres, ac Doctores, quos cumulat Morinus de Sacris Ordin. d. part. 3. Exercit. 3. cap. 3. ubi inter cætera argumenta ponit consecrationem Episcoporum plurimorum ab Apostolis factam, subdens num. 6. in fine hæc verba: Denique longum Catalogum Episcoporum ab Apostolis Ordinatorum texit S. Clemens Apostolorum discipulus lib. 7. Constit. cap. 48. in quo alii plurimi cum jam enumeratis inseruntur. Quis hæc Apostolos fecisse Christo non jubente suspicabitur?

Ex his explosa remanet hæresis illa, quam excogitavit Sæculo quarto Aërius Presbyter in Asia minori, discipulus Eustatii Hæresarchæ, de quo ita scriptum reliquit Emin. Card. Baronius ad Annum Christi LVIII. num. 4. Aërius hæresarcha, (ut de eo tradit Epiphanius Hæresis 75.) homo procax, eo quod non esset creatus Episcopus, sed Presbyter semel ordinatus semper in ea functione permanserit, dicere non est veritus, nihil prorsus inter Episcopum, ac Pres-

byterum interesse. Et de eodem Aërio eandem hæreticalem assertionem refert Salles de S. Inquisit. lib. 3. cap. 8. Regul. 236. num. 129. ejusdem meminerunt etiam Alphonfus à Castro Verb. Episcopus Hæres. 1. Sander. Hæres. 69. & Prateolus Verb. Aëriani. Hanc Aërii hæreticalem doctrinam amplexi fuerunt subsequentibus sæculis Wicleff, & Calvinus, ut notat Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 7. num. 15. prædicti enim Novatores conati sunt Episcopalem dignitatem destruere, & Hierarchicum Ordinem à Christo Domino in Ecclesia ordinatum, & ab Apostolis in ea relictum evertere.

Quo ad Tertium. Contra hucusque dicta, & deducta circa Dignitatem Episcopalem, quod nempe sit de Jure Divino, & quod Episcopus ex divina institutione sit major Presbyteris, & horum sit Superior, graviter obstant verba Sancti Hieronymi in cap. 1. Epist. ad Titum, relata per Gratianum in cap. 13. Olim. dist. 95. quæ sunt hujusmodi: Olim idem erat Presbyter, ac Episcopus, & antequam diaboli instructu schismata in Religionem fierent, & diceretur in populis, Ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephe, communi Presbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur. Postquam verò unusquisque eos, quos baptizaverat, suos putabat esse, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur cæteris, ad quem omnis Ecclesiæ cura pertineret, & schismatum semina tollerentur. Ex paulò post: Sicut ergo Presbyteri sciunt, se ex Ecclesiæ consuetudine ei, qui sibi propositus fuerit, esse subiectos; ita Episcopi noverint, se magis consuetudine quam dispositionis Dominica veritate Presbyteris esse majores, & in commune debere Ecclesiam regere. Si igitur in primitiva Ecclesia idem erat Presbyter, ac Episcopus; & postquam oritæ cæperunt Schismata, in toto Orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur cæteris, Episcopi non sunt majores, ac Superiores Presbyterorum de Jure Divino, sed ex constitutione

Sf. 2. huma-

humana . Prout etiam , si Presbyteri scire debent , se ex Ecclesiæ consuetudine ei , qui sibi præpositus fuerit , esse subiectos , ac Episcopi nosse , se magis consuetudine , quàm dispositionis Dominicæ veritate Presbyteris esse majores ; Dignitas Episcopalis non est à Christo Domino instituta ; & Jurisdictio , quam Episcopi habent super Presbyteros , non est ex institutione divina , sed ex Ecclesiastica constitutione .

Pro resolutione hujus difficultatis , quam Emin. Card. de Lauræa d. disp. 7. num. 14. molestam appellat ; reperio apud DD. responsiones quinque .

- 14 Prima est , quòd supradicta verba relata in d. cap. Olim. dist. 95. & desumpta ex Commentario S. Hieronymi in cap. 1. Epistolæ ad Titum , non sunt verba S. Hieronymi , sed hæreticorum in eodem Commentario inserta , ad everendam Episcopalem Dignitatem , ac Superioritatem in simplices Presbyteros . Probatur hæc responsio sequentibus conjecturis , ac argumentis . Primò , quia pluribus in locis Sanctus Hieronymus professus est , Episcopos esse successores Apostolorum , & per consequens à Deo institutos , ac ex Divina ordinatione Superioritatem super Presbyteros obtinere . Ita ipse scribit in
- 15 Epist. 85. ad Evagrium , prout etiam in Epist. 54. ad Marcellam ibi : Apud nos Apostolorum locum Episcopi tenent : nec non Epist. 1. ad Heliodorum ibi . Absit , ut de his (Episcopis) quidquam sinistrum loquar , qui Apostolico gradu succedentes , Christi Corpus sacro ore consciunt . Si igitur Episcopi sunt Apostolorum Successores , sunt instituti à Christo Domino , nam omnes Apostoli ab eo fuerunt ordinati Episcopi , & idem est Apostolatus , ac Episcopatus , ut innuit
- 16 Princeps Apostolorum Petrus , dum inter fratres centum viginti loquens de eligendo altero Apostolo in locum Judæ , allegavit verba Psalmi 108. Et Episcopatum ejus accipiat alter . De præminentia autem , eorundem Episcoporum super Presbyteros testatur idem S. Hieronymus etiam in exordio

Ecclesiæ , dum in eadem Epist. 85. ad Evagrium ait : Nam & Alexandriæ à Marco Evangelista usque ad Heracleam , & Dionysium Episcopos , Presbyteri semper unum ex se electum in excelsiori gradu collocatum Episcopum nominant ; quomodo si exercitus Imperatorem faciat . Ulterius ipsemet S. Hieronymus in Comment. advers. Luciferianos demonstrat , manuum impositionem , id est Sacramenti confirmationem concessam esse Episcopis de Jure Divino ; interdictam autem Presbyteris ; & hoc in primo Ecclesiæ principio , qua de causa ad Samaritanos à Philippo baptizatos , miserunt Apostoli Petrum , atque Joannem , ut eis manus imponerent , id est Sacro Chrismate confirmarent , & sic reciperent Spiritum Sanctum , ut legitur Act. 8. ab iisdem Petro , atque Joanne tanquam Episcopis . Tandem ipsemet S. Hieronymus in eadem Epist. 58. ad Euagr. in fine , & in Epist. 2. ad Nepotianum scribit , quòd sicut ab Aaron cæteri Sacerdotes differebant , ita in Ecclesia Presbyteri differunt eodem gradu ab Episcopis . Propterea cum tot in locis S. Hieronymus asseveret Episcopos Apostolorum esse Successores , & sic à Christo institutos , ac eosdem Episcopos obtinuisse præminentiam , superioritatem , ac Jurisdictionem super Presbyteros in ipsissimis Ecclesiæ incunabulis , quomodo esse potest , quòd in Comment. cap. 1. Epist. ad Titum scripserit , quod in primitiva Ecclesia idem erat Presbyter , ac Episcopus ? necnon quod Episcopi magis consuetudine , quàm dispositionis Dominicæ veritate Presbyteri sint majores ? Credendum est itaque hæc verba ibi inserta esse ab Hæreticis , ut nomine , ac auctoritate S. Hieronymi , eorum doctrinam impugnantem Episcoporum dignitatem , ac Jurisdictionem , tutarent , atque fulcirent . Secundò hæc responsio probatur ex observationibus , quas facit Emin. Card. Bellarminus in tract. de Scriptorib. Eccles. super opera S. Hieronymi . Siquidem ibi in observat. ad tom. 8. ipse Cardinalis Bellarminus ita scribit : Commentaria (S. Hieronymi)

ronymi) in omnes Epistolas (Pauli) non solum non sunt Hieronymi, sed quod magis mirum est, Pelagii Heresiarchæ sunt. Nam S. Augustinus lib. 3. de Peccator. meritis, & remiss. cap. 1. dicit, se legisse Commentaria Pelagii brevia in omnes Epistolas Pauli, & infra cap. 12. allegat quædam ex Commentario in cap. 7. 1. ad Corinthios, quæ in his Commentariis inveniuntur. Vide Auctorem horum Commentariorum in cap. 5. 6. 7. 8. & 11. ad Romanos: item 1. Corinth. 4. Philipens. 1. & 3. & in cap. 6. 1. ad Timoth. & in vniuersis sententias manifestè Pelagianas. Quare si in Commentariis, quæ attribuantur S. Hieronymo, reperiuntur commentaria Pelagii, relata per S. Augustinum, atque malè olent commentaria prædicta, & convincuntur promanare ab hæreticis Pelagianis sub nomine ejusdem S. Hieronymi, non est incongruum asserere etiam Commentarium in Epist. 1. ad Titum, non esse S. Hieronymi, sed hæreticorum Arianorum, qui odio habebant Episcopalem gradum, & impugnabant Episcoporum superioritatem, ac Jurisdictionem in Presbyteros. Tertiò corroboratur hæc responsio ex eo, quod proprium est hæreticorum adulterare Scripturam Sacram, & Scripturas Sanctorum Patrum, ut observat Cornelius à Lapide in Commentar. in Apocalyps. S. Joan. cap. 22. Vers. 19. ubi allegat Tertullianum lib. de Carne Christi cap. 4. quo loci ipse appellavit Marcionem heresiarcham Comestorem, sive Murem Ponticum ex eo, quia erat oriundus ex Ponto, & Scripturas adulterabat. Quartò firmatur ex opinione Scoti, qui reputavit, verba antedicta S. Hieronymi in Comment. Epist. ad Titum non esse S. Hieronymi, ut advertit Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 7. de Sacram. Ord. num. 14. & num. 55. certum est autem in Jure, quòd opinio Doctoris legentis in Cathedra facit auctoritatem. Cabal. resol. 287. num. 85. Franchus decis. 260. n. 5. & 6. ac Rota Romana decis. 438. num. 12. part. 9. recent. potissimum si Doctor sit antiquus, qualis est subtilissimus

Scotus, qui floruit Anno 1300. unde ejus dictis valdè est deferendum ex traditis per Fagnanum in cap. Cum certum, num. 7. de Major. & Obed. Sed estò, quòd verba antedicta prolata fuerint à S. Hieronymo, sit

Secunda responsio, quam pro defensione S. Hieronymi ponit Morinus de Sac. Ordin. part. 3. Exercit. 3. cap. 3. n. 21. videlicet, ea verba prolata esse à Sancto Doctore in fervore disputationis quasi per hyperbolam, & Rethoricam amplificationem, non autem ut verè, ac propriè vellet affirmare, quòd olim idem esset Presbyter, & Episcopus; & quòd Episcopi magis consuetudine, quàm dispositionis Dominicæ veritate Presbyteris essent majores, cum jam pluries ipse S. Hieronymus (ut supra demonstratum est) fassus esset majoritatem Episcoporum tum quò ad Ordinem, tum quò ad Jurisdictionem super Presbyteros. Causam autem excitati fervoris, ac amplificationis Rethoricæ in S. Hieronymo refert Morinus ibidem his verbis: *Scopus, ac propositum illi erat Diaconorum, præsertim Romanorum, superbiam retundere, qui non modò se Presbyteris æquabant, sed etiam præferebant. Hoc ut præstet, Presbyteros quibus potest argumentis Episcopis exæquat, ut intelligerent Diaconi, illi cum se pares Presbyteris faciunt, aut etiam Superiores, se quoque Episcopis exæquare, aut etiam præferre. Notissimum autem est omnibus in S. Hieronymi lectione versatis, eum in disputationis fervore Rethoricis amplificationibus, & Hyperbolis plurimum indulgere. Quare cum tantum ex dictis colligere debuisset S. Hieronymus consuetudine Ecclesiastica, non solum dispositione divina Presbyteros esse Episcopis inferiores, ex animi contententis calore illud MAGIS insuper addidit. Idcirco non fuit intentio S. Doctoris negare majoritatem Episcoporum competentem de Jure Divino supra Presbyteros; sed eandem à consuetudine invecram, & roboratam ipsi consuetudini etiam tribuere.*

Tertia responsio est, quam pro defensione, ac declaratione S. Hieronymi

mi tradit Emin. Card. Baronius *ad Annum Christi* 58. à n. 4. & *seqq.* ubi ostendit Sanctum Doctorem ita esse locutum ob analogiam propter nomina Episcoporum, ac Presbyterorum, quæ communia erant in exordio Ecclesiæ, ac reciproca tum Episcopis, tum Presbyteris; siquidem frequenter Episcopi vocabantur Presbyteri, ac Seniores; & vice versa Presbyteri, non solum dicebantur Seniores, sed etiam vocabantur Episcopi, scilicet superintendentes, ob curam animarum, quibus superintendebant; qua de causa in eodem exordio Ecclesiæ Presbyteri non solum participabant de nomine Episcoporum, sed etiam de eorum auctoritate, ac majoritate in regimine Ecclesiarum; sed tractu temporis intumescuntibus Presbyteris, & quod sibi permittebatur de Jurisdictione Episcopali, & de superioritate ex sola indulgentia Episcoporum, tanquam jure proprio prætendentibus, ac usurpantibus, spoliati fuerunt, tum nomine, tum exercitio Auctoritatis Episcopalis; & sic factum est consuetudine (ut loquitur S. Hieronymus) quod Presbyteri essent inferiores Episcopis; Episcopi verò evaderent Presbyteris superiores; etsi ex dispositione divina Episcopi semper tales fuerint ab initio. Communicationem nominum inter Episcopos, & Presbyteros probat Emin. Cardinalis Baronius ex initio Epistolæ Divi Pauli ad Philippenses, ubi ait: *Paulus, & Timotheus servi Jesu Christi omnibus Sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philippis cum Episcopis, & Diaconis*: ubi verbo illo *Episcopis* intellexit etiam Presbyteros, nam in eadem Civitate esse non poterat nisi Episcopus unus; tunc autem simul Presbyteri vocabantur Episcopi. Similiter h. c. idem probat *ex Act.* 20. ubi idem Apostolus Paulus alloquens, & exhortans Presbyteros Ephesinæ Ecclesiæ ait ad illos: *Attendite vobis, & universo gregi, in quo Vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos pascere Ecclesiam Dei*. Concor-dat cum his Epistola 1. ad Timotheum 3. in qua monitiones Apostoli Pauli di-

riguntur ad Episcopos, ac Diaconos; & nullum verbum fit de Presbyteris; quia hi comprehendebantur sub nomine Episcoporum. Vice versa Episcopi in eodem Ecclesiæ exordio gloriabantur nomine Seniorum, idest Presbyterorum, & seipsos planè Presbyteros vocabant. Sic Divus Petrus Episcoporum caput, ac omnium primus 1. *Epist.* 5. ait: *Seniores ergo qui in vobis sunt obsecro consensite, idest simul cum vobis, & unà cum vobis ego Presbyter*. Sic S. Joannes Apostolus, & Evangelista in *Epist.* 2. & 3. in princ. vocat se *Seniorem*, idest Presbyterum, ob eandem nominum reciprocam communicationem, quamvis & ipse esset Episcopus.

Porro quòd consueverint primitivi Episcopi, imò ipsi quoque Apostoli indulgere Presbyteris, ut secum in Jurisdictione Episcopali communicarent, & simul cum ipsis illam exercerent, deprehenditur manifestè *ex Act.* 15. 6. ubi exorta difficultate, An gentiles ad fidem conversi essent circumcidendi? *Convenerunt Apostoli, & Seniores videre de verbo hoc*: scilicet Episcopi, quales erant Apostoli, & Seniores, idest Presbyteri, qui Presbyteri de eorum Apostolorum indulgentia, ac permissione, votum in Concilio dederunt; & capta resolutione, quòd non; scripserunt Epistolam ad Ecclesias, quæ d. *Act.* 15. 23. ita concepta fuit: *Apostoli, & Seniores fratres his, qui sunt Antiachæ, & Syriæ, & Ciliciæ fratribus ex gentibus salutem*. Rursusque *Act.* 16. 4. dicitur, quòd Paulus, & Sila pertransibant civitates, & tradebant eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis, & Senioribus, qui erant Hierosolymis, idest ab Episcopis, & Presbyteris; hi enim (ut pluries dictum est) unà cum Episcopis de Jurisdictione Episcopali participabant, & in Conciliis confidentes votum decisivum habebant. Hæc nomen, atque Jurisdictionis participatio perduravit, usque dum Presbyteri humiles, sancti, ac modesti fuerunt: At ubi cœperunt superbire, cum Episcopis disputare, & contendere, & schisma-

ta in

ta in plebibus causare, Episcopi ad se ipsos traxerunt nomen, totamque Jurisdictionem suam, & coegerunt Presbyteros remanere in eorum subjectione; & in eisdem Superioritatem ex proprio character Episcopali sibi competentem exercere decreverunt; & ad hanc mutatam regiminis formam respiciens S. Hieronymus protulit illa verba, quod *magis consuetudine, quam dispositionis Dominicæ veritate Episcopi essent Presbyteris majores*. Ita Emin. Baronius longo tamen sermone d. Anno 58. à n. 9. & seqq. & ibidem Spondanus, ac Raynaldus ipsius Summatore.

23 Quarra responsio desumitur ex scriptis per Emin. Card. de Lauræa d. disp. 7. de Sacram. Ordin. num. 55. ubi cum plura cumlasset ex DD. placitis ad declarationem verborum S. Hieronymi, ipse illa referenda sentit ad consuetudinem, seu abusum Episcoporum, qui cum fastu, ac superbia viventes, Presbyteros sibi subditos pessundant, obliti Apostolici præcepti, de quo 1. Petr. 5. 2. & 3. *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei: non ut dominantes in clero, sed forma facti gregis ex animo*. Aded ut S. Hieronymi mens, seu intentio non fuerit asserere, quod dignitas, ac Jurisdictio Episcopalis super Presbyteros sit ex consuetudine, & non ex divina dispositione; sed quod consuetudo introduxerit in Episcopis fastum, ac elationem in gubernio Ecclesiarum, & in dominandis Presbyteris sibi subditis, quos in primitiva Ecclesia Episcopi summa charitate, ac benignitate tractabant. Ecce verba Emin. Cardin. de Lauræa. *Clarè patet, quod S. Hieronymus invenitur contra Episcopos fastu dominationis elatos, Presbyteros floccipendentes, idè eis objicit priscorum humilitatem Episcoporum, qui omnia cum Presbyterorum consilio faciebant, deinde sibi solis relictum est, ut regant*.

24 Quinta tandem responsio est illa, quam ponit Cornelius à Lapide *Comment. in Epist. ad Titum, cap. 1. Vers. 5.* ubi distinguit actum Jurisdictionis Episcopalis à potentia, & ostendit poten-

tiam, dignitatem, ac Jurisdictionem Episcoporum supra Presbyteros esse ex divina dispositione; sed actum, idest exercitium ejusdem Episcopalis potentia, ac superioritatis esse à consuetudine, quia in initio Ecclesiæ (ut ostensum est supra in tertia responsione) conviventibus Episcopis Presbyteri simul cum ipsis, spiritu, & zelo magis, quam hierarchico ordine regebant Ecclesias; at cum orirentur schismata ob superbiam Presbyterorum, Episcopi suum Primatum resumentes, illum actualiter per seipsos exercere voluerunt. Ecce prædicti à Lapide verba: *Certum enim est non tantum consuetudine, sed & jure Divino Episcopos Presbyteris esse majores, tum potestate Ordinis, tum potestate Jurisdictionis; quod ipsum docet S. Hieronymus Epist. ad Heliodor. & ad Marcellam*. Apud nos, inquit, Apostolorum locum Episcopi tenent, atque Apostoli majores erant, ex Christi vocatione, & institutione 72. discipulis; Ergo pariter & Episcopi Presbyteris ex Christi institutione majores sunt. Quod ergo hic dicit Hieronymus: *Magis consuetudine, quam divina institutione Episcopos Presbyteris esse majores, intellige non de ipsa Episcoporum potestate, & auctoritate; sed de usu, & exercitio potestatis*. Christus enim non instituit de facto distinctionem hierarchici Ordinis, & jurisdictionis, itaut illam in actum, & exercitium deduceret; sed permisit, ut quamdiu duraret primus ille Zelus, communi omnium labere, & spiritu regerentur Ecclesie: illo autem refrigerante, voluit, ut Apostoli distinctionem hanc, & Jurisdictionem à se Episcopis datam in praxim, & usum redigerent. Hucusque Cornelius à Lapide, qui ulterius allegat confirmationem S. Hieronymi dicentis, Presbyteros esse datos in adjutorium Episcopi, sicut septuaginta seniores electos à Moyse in levamen sui ipsius; atque certum est Moysen fuisse majorem illdem 70. viris; & sic etiam Episcopum de jure Divino esse majorem Presbyteris. Eligat studiosus Lector ex his quinque responsionibus

nibus illam, quæ sibi magis placet, prima mihi plus arridet.

Quò ad Quartum. Cùm pluries dictum sit, Apostolos omnes fuisse Episcopali dignitate à Christo decoratos, & ab eodem ordinatos Episcopos; petet, & requirit aliquis ubi, & quando fuerint Apostoli ordinati Episcopi à Christo Domino? Huic instantiæ est respondendum à Sacris Evangelistis non esse notata omnia, quæ à Christo Domino facta sunt, ut legitur *Joan. 21. 25.* idcirco quatuor sunt diversæ Theologorum, ac SS. Patrum de hac re opiniones. Prima est, quòd Apostoli sint ordinati Episcopi à Christo Domino, in ultima Cæna, statim ac fecerat eos Sacerdotes. Hanc opinionem tenet ex Canonistis Emanuel Gonzalez in *Comment. in cap. Transmissam. 15. De electione, & electi potest. num. 1. tom. 1.* & ex Theologis Emin. Card. de Lauræa d. disp. 7. num. 72. qui ibi ita loquitur, ac rationem reddit, dicens: *At mihi videtur verisimile, quòd in eadem Cæna (Christus) ordinavit eos (Apostolos) Episcopos; & consequenter tunc talem ordinationem instituit. Ratio est, quia ut diximus de Confirmatione disp. 1. num. 97. cum. S. Fabiano Papa Epist. 2. ad Episcopos Orientales, in cæna Christus docuit Apostolos consecrare Chrismâ; hoc autem est munus proprium Episcoporum. Sicut ergò tunc dicimus eos factos Sacerdotes, quia & consecrare, & sacrificare eos docuit, materiamque, & formam insinnavit; ita quia tunc docuit facere Chrismâ, tunc eos fecit Episcopos, & formam, ac materiam, quibus alii erant ordinandi instituit.*

Secunda opinio est S. Jo: Chrysostomi, Cyrilli, Theophylati, ac Rupertii, quos citat Cornelius à Lapide *Comment. in Joan. cap. 20. Vers. 21.* nec non in *Act. Apostol. cap. 2. Vers. 3.* quòd scilicet Christus Dominus ordinavit Apostolos Episcopos post Resurrectionem suam, quando dixit eis iterum, *Pax vobis: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Quare Cornelius à Lapide d. cap. 2. Vers. 3. propè finem subdit:

Verius est, eos creatos esse Episcopos ab ipso Christo post Resurrectionem, cum eis dixit Jo: 20. 21. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Hisce enim verbis eos creavit suos Vicarios, orbisque Doctores, ac consequenter suum officium, & auctoritatem, puta omnem potestatem Ecclesiasticam eis communicavit, ac proinde eos creavit Episcopos, ut ibidem asserunt S. Cyrillus, Chrysostomus, Theophylatus, Rupertus, & alii. Hoc idem docet Barradas in Concord. Evangel. tom. 4. lib. 3. cap. 6. col. 3.

Tertia opinio est Francisci Turriani, qui in *Explanatione Constitut. Apostol. S. Clementis lib. 6. cap. 12.* ex Ammonio, Theophane, Damiano, & aliis, tenet Apostolos fuisse ordinatos Episcopos in die Pentecostes, quando Spiritus Sanctus sedit in forma linguarum super capita eorum; & ideò ait Ammonius Alexandrinus, *quia tunc Apostoli ordinabantur Magistri orbis, ordinationis hujusmodi fit in capite & merito super caput receperunt linguas, & ante alia chrismata acceperunt charisma linguarum.* Post quæ verba subdit Turrianus d. cap. 12. col. 3. *Ammonius videtur planè interpretari linguas illas, quæ super capita apparuerunt, fuisse instar libri aperti, qui secundum Apostolicam traditionem imponitur super caput ejus, qui ordinatur Episcopus. Confirmat hanc opinionem Turrianus auctoritate etiam S. Hieronymi in Dialogo contra Luciferianos, qui idcirco ait Apostolos esse creatos Episcopos in die Pentecostes per receptionem Spiritus Sancti, quia tunc receperunt potestatem dandi cæteris fidelibus Spiritum Sanctum per manuum impositionem, scilicet ministrando Sacramenta Confirmationis, & Ordinis, quorum Ministri ordinarii sunt Episcopi. Porro Cornelius à Lapide secundæ opinionis sectator ad hanc rationem ita respondet: Verum ad hoc dici potest, Apostolos potestatem hanc tunc accepisse in actu secundo, cum eam prius accepissent in actu primo: nam non congruebat eos hac potestate uti in actu secundo, antequam*

quam ipsi Spiritus Sancti plenitudinem in Pentecoste receperunt: tunc enim ipsi in gratia confirmati cœperunt confirmare, & ordinare alios.

- 29 Quarta demum opinio est illa, quam ex Card. Turcremata amplexus est Eminent. Card. Bellarminus lib. 1. de Romano Pontif. cap. 24. videlicet solum Petrum ordinatum fuisse Episcopum à Christo; cæteros verò Apostolos ordinatos esse Episcopos à Sancto Petro. Sed hæc opinio minimè placet Suarezio, qui in tract. de Fide disp. 10. sect. 1. num. 8. probabilius opinatur, omnes Apostolos ab ipso Christo ordinatos fuisse Episcopos, etsi de loco, & tempore hujus ordinationis mentio non habeatur apud Evangelistas, & allegat ad sui favorem S. Augustinum in QQ. novi, & veteris Testamenti q. 96. dicentem: *Christus enim priusquam in cælos ascenderet imponens nomen Apostolis ordinavit in Episcopos, quod etiam notatum fuit supra num. 10.*

DECISIO XXXVI.

ARGUMENTUM.

Prænotatis præcipuis Ritibus, qui adhibentur in consecrando Episcopo. Quæritur, Quænam sit Materia, & Forma Episcopalis Ordinationis? Referuntur octo diversæ opiniones Doctorum cum earum fundamentis, rationibus, objectionibus, ac resolutionibus. Quæstio relinquatur indecisa, & ponuntur novem Indumentorum Episcopaliæ mysticæ significationes.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopatus Ordo an sit Sacramentum, & distinctus à Sacerdotio?
- 2 Ritibus, & Functionibus principales in consecrando Episcopo referuntur.
- 3 Materia, & Forma ordinationis E-

piscopalis quænam sit? Opiniones octo.

- 4 Manuum impositio super caput consecrandi, quod sit sola materia: Forma Accipe Spiritum Sanctum: Opinio prima. Rationes 4. pro ea.
- 5 Rationes contra illam. Responsio ad ipsas.
- 6 Unctionem Manuum esse Materiam consecrationis Episcopi.
- 7 Cap. Cùm venisset. De Sac. Unct. declaratio.
- 8 Bracarensis Ecclesia ubi sit?
- 9 Ordinatio est omnino nulla si vera Materia omittatur.
- 10 Unctio non adhibetur à Græcis in consecrando Episcopo.
- 11 Materie, ac Formæ duæ partiales referuntur juxta Tertiam opinionem.
- 12 Impositio Libri Evangeliorum super caput consecrandi est Materia partialis. Pro ea Rationes sex.
- 13 Secunda Materia partialis Impositio manuum.
- 14 Alcuini, & Amalarii contradictio impositioni Libri Evangeliorum supradictæ.
- 15 Hugonis Menardi comprobatio supradictæ duplicis Materie.
- 16 Unctio cum chrismate est Materia Consecrationis Episcopi.
- 17 Libri Evangeliorum traditio ad tangendum Materia ejusdem Consecrationis censetur: Rationes quatuor.
- 18 Prædicatio est præcipuum munus Episcopi.
- 19 Objecta duo contra Materiam traditionis dicti Libri.
- 20 Eorum resolutio.
- 21 Martinus Fornarius tres materias ponit in ordinando Episcopo. Et quæ?
- 22 Isamberti, & aliorum alias tres materias requirentium.
- 23 Gasparis Ivenim ærissima opinio de iisdem Materiis.
- 24 Græci non tradunt Baculum, neque Annulum in ordinatione Episcopi.

25 *Functiones omnes in ordinando Episcopo habent Materiae, ac Formae energiam.*

26 *Episcopatum indumentorum mysticae significationes.*

QUAMVIS magna sit altercatio inter Canonistas, ac Scotistas ex una; & inter Thomistas ex altera parte, Utrum Episcopatus sit Sacramentum, & Ordo distinctus à Sacerdotio? id negantibus Thomistis, sed nervosè affirmantibus Scotistis, ac Canonistis, quorum rationes, argumenta, & fundamenta nos retulimus supra Decis. III. à num. 21. & seqq. Nihilominus cum utriusque sententiae conciliatores dicant Sacerdotium in genere sumptum continere sub se duas species, simplicem scilicet Presbyteratum, & Episcopatum; ac utrumque esse Sacramentum, atque ordinem, ut notavimus d. Decis. III. num. 31. præcipuè ex doctrina Eminent. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 4. num. 57. quod latè prosequitur Diana part. 12. tract. 1. à resol. 8. & seqq. quæ in ejus opere Coordinato coexistunt tom. 4. tract. 8. d. resol. 8. & seqq. nec non Emanuel Gonzalez Comment. in cap. Nec Episcopus. 6. De Tempor. Ordin. num. 4. sequitur ex his Episcopatum quocunque modo sumptum verè, & propriè esse Sacramentum Ordinis, & sic in ejus collatione opus esse Materia, & Forma; quare in præsentì inquirendum venit, quænam sit Materia, ac Forma in consecratione Episcoporum? circa quam Diana Coordinatus ubi supra resol. 12. ait, *Fateor in nullo Sacramento tantas irricas, & anfractus inveniri, ac diversitates opinionum, ut in consecratione Episcopali.*

Pro clariori intelligentia dicendorum notandæ sunt functiones, ac Ritus principales, quibus utitur Ecclesia Romana in consecratione Episcoporum, & quos summam referunt Gobatus in Theol. Exper. tract. 8. num. 139. & Diana Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resol. 12. quæ in Veteri ejus opere stat in part. 12. tract. 1. resol. pariter 12. & sunt sequen-

tes. Quando Episcopus consecratur, ad sunt tres Episcopi, quorum Unus vocatur *Consecrator*, duo alii dicuntur *Assistentes*, & hoc modo incipiunt consecrationem. I. Consecrator, accepto libro Evangeliorum, illum apertum, adjuvantibus Episcopis Assistentibus, nihil dicens imponit super cervicem, & scapulas electi consecrandi. II. Consecrator, & Assistentes Episcopi ambabus manibus caput consecrandi tangunt dicentes: *Accipe Spiritum Sanctum*. III. Consecrator pollicem suum dexterum intingit in Sanctum Chrisma, & caput Electi inungit, formans primò Signum Crucis per totam Coronam, deindè reliquum Coronæ iniendo, dicens: *Ungatur, & consecratur caput tuum cœlesti benedictione in ordine Pontificali*: & mox producens manu dextera tertio Signum Crucis super caput electi, dicit: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. IV. Consecrator Chrismate inungit ambas manus simul junctas Electi dicens: *Ungantur manus istæ de Oleo Sanctificationis, & Chrismate Sanctificationis, sicut unxit Samuel David Regem, & Prophetam, ita ungantur, & consecrentur*. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. V. Consecrator benedicit Baculum Pastoralem, & benedictum tradit Electo in manus dicens: *Accipe Baculum Pastoralis Officii, ut sis in corrigendis vitiis piè serviens, judicium sine ira tenens; in fovendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate severitatis censuram non deferens*. VI. Idem Consecrator benedicit Annulum, aspersumque aqua lustrali immittit in digitum Annularem manus dexterae ejusdem Consecrati dicens: *Accipe Annulum fidei, scilicet signaculum quatenus Sponsam Dei, Sanctam videlicet Ecclesiam, intemerata Fide ornatus libere custodias, Amen*. VII. Consecrator accipit Librum Evangeliorum de scapulis consecrati, & adjuvantibus Episcopis Assistentibus tradit eum clausum Consecrato tangenti illum sine apositione manuum, dicens: *Accipe Evangelium, & vade, prædica populo*

populo commisso; potens est enim Deus, ut augeat gratiam tuam; qui vivit, & regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia secula seculorum. Amen. VIII. Idem Consecrator recipit Consecratum ad osculum pacis; similiter & Assistentes Episcopi, dicentes ipsi Consecrato: Pax tibi. Et ipse respondet singulis. Et cum Spiritu tuo.

IX. Consecrator benedicit Mitram, & aqua lustrali aspergit, deinde adjuvantibus Episcopis Assistentibus illam imponit capiti consecrati, dicens: *Imponimus, Domine, capiti huius Antistitis, & Agonistæ tui galeam munitiois, & salutis, quatenus decorata facie, & armato capite cornibus utriusque Testamenti terribilis appareat adversariis veritatis*. X. Tandem Consecrator Chirothecas eadem ratione imponit manibus Consecrati dicens: *Circumda, Domine, manus huius Ministri tui munitia novi hominis, qui de Cælo descendit*.

Hæ sunt præcipuæ functiones, quæ adhibentur in consecratione Episcoporum; circa quas disputant Theologi, ac Canonistæ, Utrum omnes seu earum aliquæ tantum sint de essentia Consecrationis; & quænam verè, & propriè dici debeant Materia, ac Forma eiusdem Episcopalis Consecrationis? Idcirco in hac disputatione reperio opiniones numero Octo; Et sunt sequentes.

Prima opinio tenet, unicam esse Materiam in consecrando Episcopo, scilicet impositionem Manuum, quam facit Consecrator super caput consecrandi, & post eum quam faciunt alii duo Episcopi Assistentes; Formam verò verba illa, quam in dicta impositione Manuum singuli proferunt, nempe *Accipe Spiritum Sanctum*, ut notatum est supra in functione secunda. Ita docent Emin. Card. Bellarminus lib. 1. de Sacram. Ord. cap. 9. Vasquez disp. 140 cap. 5. num. 58. Layman de Sacram. Ord. cap. 5. Gerunda de Episcopo tom. 2. lib. 8. disp. 9. cap. 2. num. 3. Sanchez in Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 15. num. 6. & alii plures, quos citat, & sequitur Diana d. pari. 12. tract. 1. resol.

16. & resol. 18. quæ itidem in Coordinato habentur tom. 4. tract. 8. resol. 16. & 18. Probant hi Doctores hanc eorum opinionem: Primò ex verbis Divi Pauli 1. ad Timoth. 4. 14. idest: *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam, cum impositione manuum Presbyterii*; idest Episcoporum Assistentium Episcopo Consecratori, imponentium manus una cum illo super caput consecrandi in Episcopum, ut declarat ibidem Cornelius à Lapide, qui hanc eandem sequitur opinionem; & hoc idem repetit Apostolus 2. Timoth. 1. 6. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum*; fuerat enim ab ipso Apostolo Paulo consecratus Episcopus Timotheus. Secundò id probant, quia per manuum impositionem super caput Episcopi consecrandi, cum illorum verborum prolatione *Accipe Spiritum Sanctum* significatur plenitudo Divinæ gratiæ, ac potestatis, quæ tunc infunditur à Deo in ipsum. Tertiò, quia Concilium Antiochenum sub Julio Papa primo, qui sedere cœpit Anno 337. loquens de consecratione Episcoporum eam refert ad manuum impositionem dicens can. 10. *Qui in Villis, & Vicis constituti sunt Chorepiscopi, & tamen manus impositionem ab Episcopis susceperunt, & ut Episcopi sunt consecrati* &c. prout etiam can. 17. *Si quis Episcopus per manus impositionem Episcopatum acceperit, & præesse populo constitutus, ministerium subire neglexerit* &c. Quartò, quia eandem manuum impositionem esse consecrationem Episcopalem, dicunt S. Ambrosius lib. de Sacerdotali Dignitate cap. 5. & S. Hieronymus in cap. 51. Isaie & alii, ut notat Diana Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resol. 16. §. 1. Et ideo huic opinioni adhærent etiam Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 9. num. 56. ita scribens: Et nota, quòd impositio illa manuum trium Episcoporum est materia, qua Episcopus consecratur; illa autem verba, *Accipe Spiritum Sanctum*, forma sunt huius Sacramenti.

Verum huic opinioni contradicit Fagnanus in cap. *Requisivit. De Ordinatio*. ab Episc. num 57. ubi in fine ait: *Manuum impositionem in Sacra Ordinatione non esse materiam essentialem, sed traditionem Instrumenti, videtur non obscure definitum à Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. in §. Sextum Sacramentum, ut dixi latissime in cap. fin. de Sacram. non iterum ea scilicet ratione, quia ibi Concilium Florentinum docet, materiam Sacramentorum esse illud, per cujus traditionem confertur Ordo. At per manuum impositionem nihil traditur tangendum consecrando in Episcopum. Nihilominus Morinus quoque part. 3. Exercit. 2. cap. 1. num. 2. hanc eandem primam opinionem amplectitur, subdens; In materia Episcopatus omnes video convenire Latinos, & Græcos. Latini Scholastici disertè; Græci verò, qui his verbis uti non solent, consequenter; omnes enim manus Episcoporum impositionem adhibent, ut planè necessariam; quam solum agnoscunt Patres omnes, Ritualesque omnes antiqui, tam Græci, quam Latini. Sed gratis asserit, omnes Scholasticos convenire circa materiam Episcopatus, cum sint omnino discordes, ac in tot partes divisi, ut ex sequentibus opinionibus. Igitur*

Secunda opinio est Francisci Sylvii Professoris Regii in Academia Duacena, quem refert Diana Coordinatus dict. tom. 4. tract. 8. resolut. 113. §. 1. ipse enim in 3. part. D. Thom. qu. 40. art. 5. concl. 2. asserit, Unicam esse Materiam in consecratione Episcopi, nempe Unctionem manuum ejus, quam Sacro Chrismate facit Consecrator; Formam verò esse Verba, quæ tunc idem Consecrator profert, nempe *Ungantur manus istæ &c.* ut notavimus supra in quarta functione. Dux sunt rationes fundamentales hujus opinionis. Una, quod in omnibus functionibus, quæ sunt in actu consecrationis Episcopalis usque ad manuum supradictam Chrismaticam Unctionem, ille, qui consecratur, in Pontificali Romano semper

nominatur, & dicitur *Electus*: sed postquam facta est hæc unctio manuum, & prolata illa verba *Ungantur manus istæ &c.* appellatur *Consecratus*. Altera ratio est, quod ex principiis omnium Scholasticorum, & Canonistarum, illa dicitur, & est materia, ac forma Sacramenti, per quas denotatur virtus, atque potestas, quam confert Sacramentum; nec non officium principale ab eodem Sacramento proveniens in suscipiente. Porro præcipua Episcopi consecrati potestas, ac officium in his, quæ pendent ab Ordine, consistit in ejus manibus, quatenus per eas ipse ordinat Clericos in minoribus, & majoribus ordinibus; ministrat Confirmationis Sacramentum; consecrat Ecclesias, & Calices, nec non Altaria tam fixa, quam portatilia; quæ omnia fieri non possunt ab eo, qui non est Episcopali Ordine insignitus. Ergo consecrationis Episcopalis materia, & forma sunt Unctio manuum Electi Episcopi consecrandi, & Verba, quæ tunc à Consecratore proferuntur, *Ungantur manus istæ &c.* Tertia rationem innuunt alii desumptam ex cap. *Cum venisset, de Sacra Unctione*, in quo cum Græcus Episcopus Bracarensis narrasset Innocentio III. Summo Pontifici, se in sua consecratione non recepisse Unctionem Sacram capitis, ac manuum, Papa ita rescripsit: *Nos, quod illi defuerat, mandavimus suppleri, facientes caput ejus, & manus per Episcopum Albanensem, Assistentibus et duobus Episcopis secundum morem Ecclesiasticum, Sacro Chrismate deliniri.* Ergo, inquiunt hujus opinionis professores, unctio Sacra est materia propria Consecrationis Episcopalis.

Cæteram contrariam respondet tum Emanuel Gonzalez, tum Fagnanus in suis Comment. ad d. cap. *Cum venisset*. In primis advertit Gonzalez ibidem mendosè legi in dicto textu, quod ille Græcus Episcopus fuerit Bracarensis; nam Bracarensis Ecclesia non est in Græcia, sed in Lusitania; & ideo leg-

gendum esse, ait, *Episcopus Brandicuberenfis*, qui ut Legatus Regis Bulgarorum Romam venerat pro unione Ecclesiæ Græcæ cum Latina, ut narrat Emin. Card. Baronius, & ex eo Spondanus *ad Annum Christi 1204. num. 12.* sic enim legitur in gestis Innocentii III. Ulterius dicit Emanuel Gonzalez, atque etiam Fagnanus, quod ex illo cap. *Cum venisset*, desumitur, Unctionem manuum non esse materiam consecrationis Episcopalis; quia si talis esset, Papa decrevisset, ut ille Episcopus Brandicuberenfis de novo integrè consecraretur in Episcopum, non autem quod illi defuerat, mandasset suppleri; siquidem quæ in ordinatione de substantia ordinis sunt, si fuerunt ommissa, non sunt supplenda, sed totum est ex integro iterandum, ac si nihil actum fuisset. cap. *Nihil. 7. q. 1. cap. Revera, de Consecr. dist. 2. cap. Chorepiscopi. cap. Quamvis, & cap. Presbyteri, 68. dist.* adeo ut supplere dicantur tantummodò ea, quæ sunt de solemnitate Ordinis, cap. *fin. de Sacram. non iteran.* Unde Fagnanus *in d. cap. Cum venisset, de Sacra Unctione num. 50.* ita firmat: *Certum est enim in materia, & forma Sacramentorum per remissionem partis totum infici Sacramentum, nec satis esse supplere omissum, sed ex integro esse iterandum, ac si nihil actum esset, secundum Divum Thomam in 4. dist. 13. q. 1. art. 3. & tradit hic Hostiensis n. 3. cum quo transeunt Jo. Andr. Butr. & alii communiter.* Sed etiam Morinus de *Sac. Ord. d. part. 3. Exerct. 6. cap. 1.* alruit, Unctionem prædictam non posse dici de substantia Episcopalis consecrationis ex eo, quia Græci eam nec adhibent, nec unquam adhibuerunt in consecrandis Episcopis, ut ibi nervosè probat, quapropter si illa esset substantialis, dicendum foret, Orientalem Ecclesiam nunquam habuisse veros Episcopos, eum nunquam usa fuerit Unctione prædicta in Episcopis Græcis consecrandis. Quamvis hæc consequentia, quam facit Morinus, facilè evacuetur ea doctrina ejusdem Gonzalez *in cit. cap.*

Cum venisset, de Sacra Unct. num. 3. ubi repetit communem illam Theologorum, ac Canonistarum assertionem, quam nos quoque retulimus *supra Decis. VII. num. 27.* videlicet, Christum Dominum non instituisse in individuo Materias, & Formas Sacramenti Ordinis, sed in genere tantum; imponens Apostolis, ut tales essent, à quibus deprehendi possent virtus, & effectus Ordinum, relinquens iisdem Apostolis, atque Ecclesiæ libertatem, ut pro varietate locorum, ac temporum easdem Materias, & Formas præstinerent. Idcirco ex hac libertate evenisse potuerit, ut Ecclesia Latina pro Materia, ac Forma Episcopalis consecrationis determinaverit Unctionem Manuum electi Episcopi, cum illis verbis *Ungatur manus iste &c.* At in Ecclesia Græca diversa materia, & forma sit statuta; ex quibus omnibus sussistere videtur hæc secunda opinio, quod in Consecratione Episcoporum Essentialis materia sit antedicta Chrismatica manuum Unctio; forma verò præenarrata verba.

Tertia Opinio est illa, quam ex Fumo, S. Antonino, & aliis adducit, & sequitur Pater Dicastillus de *Sacram. tom. 1. tract. 1. disp. 2. dub. 9. n. 126.* relatus à Diana *d. part. 12. tract. 1. resol. 13.* reposita in *Coordinato dist. tom. 4. tract. 8. resolut. 15.* videlicet, duas esse I 11
partiales materias, ac formas-essenciales Consecrationis Episcopalis. Unam nempe Impositionem Libri Evangeliorum super caput, & scapulas consecrandi, & alteram impositionem manuum super ejus caput, quam deinde faciunt Consecrator Episcopus, & duo Episcopi Assistentes, proferentes ea verba *Accipe Spiritum Sanctum*; ut innuimus in principio hujus Decisionis in functione prima, ac secunda. Hanc eandem opinionem tenet Emin. Card. de Lauræa de *Sacram. Ord. disp. 6. art. 6. num. 74.* ubi sic loquitur: *Dico primò: Materia adæquata, & totalis Ordinationis Episcopi est impositio Libri Evangeliorum super caput Ordinati, & manuum im-*

impositio super caput ejusdem. Ac subinde num. 82. Dico secundò: Forma Ordinationis Episcopalis consistit in verbis, quæ dicit ordinans, cum imponit manus, scilicet. Accipe Spiritum Sanctum, & aliis, quæ dicit, dum tradit Evangeliorum librum, Accipe Evangelium, vade, & prædica populo tibi commissio.

12. Probatur autem hæc opinio quòd ad Materiam primam partialem, idest impositionem Libri Evangeliorum super caput consecrandi I. ex lib. 8. *Constitut. Apostolic. S. Clementis cap. 4.* ubi ex persona S. Petri de hac Episcopali Ordinatione ita præcipitur: *Unus ex primis Episcopis cum duobus aliis prope Altare, & reliquis Episcopis, & Presbyteris sacitè precatorem facientibus* & *Diaconis aperta. Evangelia super caput ejus, qui ordinatur tenentibus, in hunc modum precetur; Here Domine Deus &c.* II. Ex Concilio Carthaginensi 4. cap. 2. dicente: *Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi ponant, & teneant Evangeliorum codicem super caput, & cervicem ejus; & uno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput ejus tangant.* III. Ex S. Anacleti Papæ, qui vixit usque ad annum 110. *Epist. 3.* sic loquentis de Episcopis ordinandis, ac ordinantibus: *Qui simul convenientes scrutinium diligenter agant, jejuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus cum sanctis Evangelis, quæ prædicaturæ sunt imponentes, Dominica die, hora tertia orantes, & hoc ritu celebrent Ordinationem.* IV. Ex verbis S. Jo: Chrysostomi, qui in Oratione, qua probat, Unum esse novi, & veteris Testamenti Legislatorem, & quem refert Morinus d. part. 3. *Exercit. 2. cap. 1. num. 3.* ita dixerit: *Propterea & in Ecclesia, in Ordinationibus Episcoporum, Evangelium Christi capiti eorum imponitur, ut discat qui per impositionem manuum ordinatur, se veram Evangelii Tiaram accipere.* V. Quia per hanc materiam, & ejus, nempe Libri Evangeliorum traditionem, innuitur præcipuum Episcopi munus, quod est prædi-

care populo; prout per impositionem manuum super caput ejus, quam faciunt Episcopi, dicentes: *Accipe Spiritum Sanctum,* demonstratur gratia sanctificans, quæ in hac consecratione ipsi consecrato confertur. VI. Tandem, quia utraque Ecclesia Latina, & Græca semper adhibuit hanc impositionem Libri Evangeliorum super caput Episcopi consecrandi; & sic servat Romana Ecclesia, ut constat tum ex Pontificali Romano hodierno, tum ex Ritualibus antiquis Græcis, & Latinis, quos posuit idem Morinus in citato suo opere *de Sacris Ordinat. part. 2. à pag. 15. & seqq. & præcipue pag. 101.* ubi in ordinatione Episcoporum, in Eucharistia Græco antiquo ita legitur: *Deinde assumitur ordinandus ab Episcopis, & introducitur cum iis in sanctum Altare ante sanctam Mensam, & statim flectit genu coram Episcopis. Eorum vero unus accepto Evangelio, eoque aperto confestim ponit illud super caput ejus faciei obversum; alii autem Episcopi illud tenent hinc, & illinc. Postea dicit illi Episcopus. Suffragio, & approbatione Dei amantissimorum Presbyterorum, & Clericorum Civitatis N. Divina gratia, quæ infirma semper curat, & deficientia supplet, promoveat Deo amantissimum Sacerdotem, & Electum N. in Episcopum, & Præsidentem à Deo conservatæ Urbis N. Oremus igitur pro eo, ut veniat super ipsum gratia Sanctissimi Spiritus. Dicuntque Sacerdotes ter Kyrie eleison. Tenentibus autem Episcopis Evangelium, Episcopus ordinans tria Crucis signa facit super caput Ordinandi, benedicens ei in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Impositaque manu super caput ejus sic precatur:*
ORATIO Here Domine &c. Apparet ex hac formula consecrandi Episcopi inter Græcos adhiberi utramque materiam, impositionem scilicet Libri Evangeliorum, ac manus Episcopi Consecratoris super caput Episcopi consecrandi: Formam verò consistere in illis deprecatis verbis, quibus utuntur

tur Græci, *Divina gratia &c. & Oremus pro eo, ut veniat super ipsum gratia Sanctissimi Spiritus &c.* ut scribit Petrus Arcudius Corcyreus, quem citat Morinus d. part. 3. Exercit. 2. cap. 3. et si ibi eum impugnet.

13 Altera materia partialis, quam præter Libri Evangeliorum supradictorum impositionem super caput consecrandi in Episcopum) requirit hæc tertia opinio, est impositio Manuum super caput ejusdem consecrandi, quæ fit ab Episcopis Consecratore, & Assistentibus proferentibus verba formalia. *Accipe Spiritum Sanctum*; & de essentia ejusdem Manuum impositionis, & de ejus necessitate, ac praxi antiquissima Ecclesiæ adduximus fundamenta, atque testimonia supra in prima opinione; quæ hic censentur repetita pro probatione hujus secundæ partialis materiæ.

14 Porro Morinus proferbit hanc opinionem tertiam, & impugnat dictam materiam impositionis Codicis Evangelii super caput, & scapulas Episcopi ordinandi incit. part. 3. de Sacram. Ord. Exercit. 2. cap. 1. num. 5. ubi adducit Alcuinum Anglum Bedæ discipulum, qui scribebat Anno 780. & Amalarium, qui vivebat Anno. 830. eandem impositionem Evangeliorum Libri impugnantes. Alcuinus in lib. de Divin. offic. in titulo, *Qualiter Episcopus ordinetur* sic scribit: *Illud verò, quod duo Episcopi tenent codicem Evangeliorum super caput, & uno fundente super eum benedictionem, reliqui, qui adsunt Episcopi, manibus suis super caput ejus tangunt, non reperitur in auctoritate veteri, neque nova, sed neque in Romana traditione.* Amalarium verò in lib. 2. de offic. Eccles. cap. 14. ita habet: *Dicit libellus (idest Liber Pontificalis, seu Ritualis) secundum cujus ordinem celebratur Ordinatio apud quosdam, ut duo Episcopi teneant Evangelium super caput ejus, quod neque vetus auctoritas intimet, neque canonica auctoritas.* Hi tamen Scriptores nihil probant contra dictam primam partialem materiam, cum de ea constet ex Concilio Carthaginensi 4.

ex S. Anacleto Papa, ex S. Jo: Chrysostomo, & ex multiplicibus Ritualibus Latinis, quos ponit ipse Morinus part. 2. à pag. 217. & sequentibus; qui scripti erant per ducentos, ac trecentos Annos ante Alcuinum ac Amalarium; in quibus omnibus fit expressa mentio de imponendo Evangeliorum Codice super caput ejusdem consecrandi per Episcopos Consecrantes, & de tangendo ejus capite, per eorum manuum impositionem super illud, ut videre est in ipso Morino de Sacram. Ord. part. 2. pag. 218. 222. 225. 234. 250. 265. 275. & 280. quare dicendum est de Alcuino, & Amalarium illud adagium vulgare: *Quandoque bonus dormitat Homerus*: ut cecinit Horatius.

Sed audiamus Hugonem Menardum in Libr. Sacramentor. S. Gregorii Papæ part. 2. pag. 304. sic de hac utraque partiali materia loquentem: *Ritus imponendi Libri Evangeliorum super caput Episcopi, cum ordinatur, est antiquissimus, de quo agit S. Dionysius cap. 5. Eccles. Hierar. Pontifex, qui ad initiationem Pontificiam accedit, utroque genu flexo ante Altare supra caput habet eloquia divina, manumque Pontificiam.* Notet Lector, & videat utramque partialem materiam. Sequitur Menardus: *Per eloquia divina ibi facile intelligitur Evangelium, ut clarum est ex multis locis Georgii Pachymæ in Paraphrasi hujus capituli.* Et deinde relatis verbis S. Jo: Chrysostomi per nos etiam supra transcriptis, subdit: *Petrus Damianus serm. 1. de Dedicatione ait: Ponitur & Evangelica pagina super caput illius recumbentis, ut verbo vite sentiat excedere rationem, & oculi ejus deficiant in eloquium Domini.* Tandem subdit Menardus ibidem: *Idem videre licet in Concilio citato Carthaginensi IV. & in Sacramentariis, & ordinibus supracitatis, atque etiam in Euchologio Græcorum, ibi. Aperit Evangelium Pontifex, & imponit capiti, & cervici illius, qui ordinatur; aliis Pontificibus simul unà tangentibus.* Remanet itaque evacuata contradictio Alcuini, & Amalarii, & revo-

revocata, ac incisa proscriptio hujus Tertie Opinionis, minus legitime facta per Morinum.

Quarta opinio est Guilielmi Merceri Professoris Regii in Academia Lovanienti, quem refert Diana Coordinatus *d. tom. 4. tract. 8. resol. 13. §. 2.* ipse enim Mercerus in *tract. de Sacram. q. 4. art. 3.* opinatur duas esse materias, videlicet impositionem Manuum, quam faciunt Episcopi consecrantes super caput consecrandi cum illis verbis vim
 16 Formæ habentibus: *Accipe Spiritum Sanctum*: & Chismaticam Unctionem tum capitis, tum manuum ejusdem consecrandi, cum formalibus verbis *Ungantur manus istæ*. Rationes, ac fundamenta hujuscemodi duplicis materiæ, & Formæ sunt eadem, quas enarravimus supra in prima, & secunda opinione; siquidem hæc opinio quarta in hoc solum distat ab illis, quod hæc duabus materiis, & formis simul junctis indigere facit Episcopalem Consecrationem; prima autem, ac secunda opinio unam tantum earum asserit sufficere.

Quinta opinio est Francisci Hallieri pariter Professoris Regii in Academia Sorbonica, qui in *tract. de Sacris Electionib. part. 2. sect. 7. cap. 2. §. 13. num. 29.* docet, has duas Materias, & Formas esse de essentia consecrationis Episcopalis, nempe impositionem Manuum cum verbis: *Accipe Spiritum Sanctum*, de qua supra; & traditionem Libri clausi
 17 Evangeliorum, quam Episcopus Consecrator facit electo, quem consecrat, post unctionem manuum ejusdem, cum illis verbis, *Accipe Evangelium*, & *vade, prædica populo tibi commissio* &c. ut notavimus ab initio hujus Decisionis in functione VII. sub num. 2. Primæ materiæ impositionis Manuum fundamenta, satis explicata sunt supra in prima opinione. Secundæ verò materiæ, quæ noviter hic recensetur, traditionis scilicet libri clausi Evangeliorum tangendi ab eo, qui consecratur, secundum eundem Hallierium sunt sequentia. Primò, quia Concilium Flo-

rentinum definivit, Materiam Sacramenti Ordinis esse rem illam, quæ tangenda traditur ordinato. At hic Liber clausus Evangeliorum traditur tangendus Electo, qui consecratur. Secundò, quia Pontificale Romanum ante traditionem Libri Evangeliorum clausi vocat semper eum, qui consecratur, *Electum*; ac post hujusmodi Libri traditionem statim nominat ipsum *Consecratum*. Tertiò, quia illa est Materia, & Forma Sacramenti Ordinis, per quas demonstratur præcipuum munus ordinati. Sed dum traditur Episcopo Liber Evangeliorum tangendus, & ei dicitur, *Vade, & prædica populo* &c. innuitur principale ejusdem Episcopi munus, quod est prædicare Evangelium, de quo munere, & obligatione strictissima
 18 differit Jordanus *tom. 1. lib. 6. tit. 1. per tot.* & nos loquemur infra *Decif. XXXVIII.* Quartò, quia non est major ratio, cur porrectio Calicis cum vino, & Patenæ cum pane sit materia Presbyteratus; & in aliis ordinibus tactus suorum instrumentorum; quam porrectio Libri Evangeliorum tangendi in ordine Episcopatus. Et ex his concludit Hallier, hanc suam opinionem esse probabilissimam.

Contra illam tamen ipsemet objicit duo. *Unum*, quòd dicta traditio Libri Evangeliorum non videtur esse posse materia, quia non fit ab omnibus tribus Episcopis consecrantibus, sed ab
 19 uno solo, à quo etiam solo proferuntur illa verba *Vade, & prædica populo* &c. quæ vim formæ dicuntur habere. *Alterum*, quòd per impositionem Manuum, quam faciunt omnes tres Episcopi Consecrantes super caput consecrandi, dicentes: *Accipe Spiritum Sanctum*, gratia confertur, & imprimitur character ex Concilio Tridentino *sess. 23. de Sacram. Ord. can. 4.* Sed Sacramentum non producit gratiam, neque imprimi characterem, nisi sit perfectum. Ergo Ordinatio Episcopi perficitur in illa impositione manuum; & per consequens traditio Libri Evangeliorum, quæ fit posteriùs, non potest esse Materia

teria Episcopalis ordinationis. Quod si dicatur, etiam hanc Libri traditionem producere gratiam, & imprimere characterem; est dicere absurdum, cum gratia semel producatur, & semel character imprimatur.

Nihilominus respondet ipse Hallier ad primum objectum, quod traditio Libri Evangeliorum sit à principali Episcopo Consecratore nomine etiam aliorum deorum Assistentium; quod satis est; siquidem ipse solus habet in se jus totius ordinationis, ac consecrationis Episcopalis validè perficiendæ. Respondet ad secundum, dici posse, quod gratia non producatur, nisi in traditione Libri Evangeliorum tanquam materia partiali, etsi ob brevitatem temporis inter applicationem utriusque materiæ, effectus Sacramenti tribuatur primæ materiæ partiali; prout in Baptismo, qui fit per trinam immersionem, non ultimæ tantum immersioni, verum etiam primæ tribuitur gratia Baptismalis, quamvis non nisi post ultimam producta sit. Vel etiam dici posse, quod in impositione manuum conferatur gratia; in traditione autem Libri imprimatur character Episcopalis (sive novus sit, sive extenso Presbyteralis) sicut in communione sub utraque specie partiales gratiæ effectus conceduntur; & in pluribus Unctionibus, quæ in Extrema Unctione adhibentur, peculiariora auxilia adversus peculiariora vitia, quæ sensibus insident, gratiosè donantur. Et hæc de quinta opinione.

Sexta opinio est Martini Fornarii in additione ad Summam Toleti *De Sacram. Ordinis cap. 2. sub num. 1.* ubi requirit tres materias, ac formas partiales in ordinando, & consecrando Episcopo, videlicet, impositionem manuum super ejus caput; Unctionem cum chrismate ejusdem capitis, & Traditionem Libri Evangeliorum; verbaque solita proferri in hac triplici materia esse formam; addens quod in prima materia imprimatur character Episcopalis, & in reliquis duabus extenditur, & perficitur. Eundem Fornarium ita opinantem refert Diana *part. 12. tract. 1. re-*

sol. 13. quæ collocata est in Coordinati operis *tom. 4. tract. 8. resol. 13.*

Septima opinio est illa, quam ponunt Nicolaus Iſambertus in *3. part. D. Thom. tom. 3. de Sacram. Ord. disp. 3. art. 4.* Ludovicus Abelly in *Medulla Theologica tom. 2. cap. 7. de Sacram. Ord. sect. 2.* & Jo: Pontius in *Cursu Theologico disp. 48. q. 2. conclus. 8. num. 15.* ubi concorditer docent in hac Episcopali Ordinatione tres esse materias partiales; Impositionem manuum super caput Episcopi ordinandi, quam faciunt tres Episcopi ordinatores; Unctionem capitis, & manuum electi Episcopi, qui ordinatur; & Traditionem Baculi Pastoralis, Annuli, ac Libri Evangeliorum. His correspondent tres formæ partiales, quæ consistunt in Verbis, quæ proferuntur ab Episcopo Consecratore, & ab assistentibus, dum prædictæ materiæ exhibentur. Rationem non reddunt supracitati Auctores pro his materiis, & formis; sed ex jam dictis facile est eas depromere; & sunt, mylticæ significationes officii, auctoritatis, ac potestatis Episcopalis, quam consecratus consequitur in illa ordinatione.

Octava demum opinio, quam novissimè reperio, est Gasparis Ivenim Presbyteri Oratorii Gallicani, qui in suo Commentario Historico, ac Dogmatico de Sacramentis *tom. 2. Dissert. 9. q. 1. cap. 3.* ita concludit: *Materia Episcopatus non est posita in traditione Annuli, aut Baculi Pastoralis, neque in impositione Libri Evangeliorum super caput Ordinandi, neque in Unctione, sed in sola Impositione manuum.* His verbis Auctor iste intendit destruere omnes supra allegatas alias opiniones, prima excepta, quam amplectitur, adhærens Joanni Morino ejusdem primæ opinionis sectatori, cujus ipse Ivenim est commensalis, ac discipulus, degens in eadem domo Oratorii Gallicani. Negativas suæ opinionis Ivenim conatur probare ex non usu Ecclesiæ Græcæ, quæ non tradit Baculum, neque Annulum in ordinatione Episcoporum; neque adhibet Unctionem; & de iisdem cæremoniis

niis plures Rituales Latini antiquissimi mentionem non faciunt, & de sola manuum impositione Pontificales Libri, ac Conciliorum Canones in Episcoporum consecratione sunt loquuti. Ceterum cum hæc omnia objecta desumpta sint à Morino; & jam supra ostensum sit, ea non subsistere, cum ferè de omnibus materiis, quas iste Auctor negat, habeantur SS. Patrum, qui Apostolorum fuerunt discipuli, documenta, superfluum est de iisdem amplius disputare; & satis esse debet, hanc ultimam, & notissimam opinionem retulisse.

His ita congestis expectabit forsan Studiosus Lector, ex octo opinionibus quænam sit, quam magis probabilem dicamus, & cui adherere velimus? At humilitati nostræ minimè convenit, rem inter tot, ac tales eximios Doctores, ac Magistros incertam decidere, & idè fatis est nobis fundamenta uniuscujusque opinionis allegasse; atque objecta, quæ in unaquaque fieri possunt, retulisse, ac resolvisse. Unum non omittam dicere; nempe omnes functiones, quæ adhibentur in Episcopali consecratione, habere mysticas, ac profundas significationes Officii, Dignitatis, ac Potestatis Episcopalis, aded ut earum singulæ non solum Sacrarum Cæremoniarum, sed etiam materiæ Sacramentalis energiam possint habere, quibus verba concomitantia vim formæ subministrant. Quod si quis cupiat, prædictos sensus mysticos scire, legat Dianam, illos ex approbatis Auctoribus colligentem, ac referentem *d. part. 12. tract. 1. à resol. 113. usque ad resol. 124.* quæ nunc leguntur in Coordinati operis *d. tom. 4. tract. 8. à d. resol. 113. & seqq.* Et ne harum Decisionum Cleri Patavini studiosi omni prorsus careant notitia eorundem mysticorum sensuum; compendium ipsorum in eodem Diana Coordinato *d. tom. 4. tract. 8. resol. 124. §. 6.* existens, placuit mihi hic transcribere; & est hujusmodi.

Scias, amice Lector, divinum ingenium Sancti Præceptoris Divi Thomæ
26 paucis verbis omnia à nobis superius di-

ta complecti in Addit. ad 3. p. q. 40. art. 7. in corpore, ubi docet, Episcopum habere supra sacerdotem novem vestimenta; quæ sunt Caligæ, Sandalia, Succinctorium, Tunica, Dalmatica, Mitra, Chirothecæ, Annulus, & Baculus; quia novem sunt, quæ ipse super sacerdotes potest; scilicet Clericos ordinare, Virgines benedicere, Basilicas dedicare, Vestes, & Vasa consecrare, Clericos, deponere, Synodos celebrare, Chrisma conficere, Sacramentum Confirmationis ministrare, ac Verbum Dei prædicare, populumque in lege Dei instruere. Vel per Caligas significatur relictudo gressuum: per Sandalia, quæ pedes tegunt, contemptus terrenorum: per Succinctorium, quo Stola ligatur cum Alba, amor honestatis: per Tunicam perseverantia, quia Iosephum Tunicam tolarem habuisse legitur, quasi descendente usque ad talos, per quos significatur extremitas vitæ: per Dalmaticas largitas in operibus misericordie: per Chirothecas cautela in opere: per Mitram scientia utriusque Testamenti, unde & duo cornua habet: per Baculum cura Pastorali, quæ debet colligere vagos, quod significat curvatus in capite Baculi; sustentare infirmos, quod ipse stipes Baculi signat; & pungere lentos, quod significat stimulus in pede Baculi: per Annulum Sacramenta fidei, quæ Ecclesia desponsatur Christo; Episcopi enim sunt in Ecclesia loco Christi.

Subdit postea Diana *ibid. §. 7.* quod antiquitas horum Pontificalium ornamentorum clarè constat ex S. Bernardo *Epist. 42. circa fin.* ubi inter ornamenta Episcopalia numerat Mitram, Annulum, & Sandalia. Idem faciunt Innocentius III. *libr. 2. Myst. Missæ cap. 41.* ac *libr. 1. de Divin. Offic. cap. 24.* & alii de rebus Ecclesiasticis Scriptores. Deinde concludit per hæc verba à Prælati, & Episcopis notanda: *Hæc omnia minutatim, & latè explicare volui circa mysticam interpretationem Rituum, qui in consecratione Episcopali ministrantur; nam dubito, aliquos Episcopos illos tantum materialiter adhibere, non autem*
fœ-

formaliter, intelligendo videlicet quid ex illis Ritibus adhibendis mysticè significetur.

DECISIO XXXVII.

ARGUMENTUM.

Narrantur causæ, ob quas antiquitus plurimi Episcopi interessebant Consecrationi novi electi in Episcopum. Et quoniam nunc tres Episcopi interveniunt, examinatur illa difficilis Quæstio, An hic numerus Ternarius sit de Jure Divino, ac de necessitate Sacramenti? Referuntur tres opiniones, & earum fundamenta. Concluditur, esse de solemnitate, ac de Præcepto Ecclesiæ, circa quod Papa dispensare potest, prout pluries dispensavit. Tandem ostenditur, Consecrationem Episcopi non posse simplici Presbytero de-
mandari.

SUMMARIUM.

1. Numerus plurium Episcoporum cur requiratur in consecratione Episcopali?
2. Metropolitanus olim consecrandus erat ab omnibus Episcopis suæ Provinciæ.
3. Petrus Bogdanus Archiepiscopus Scupie hospitatus in Episcopo Patavino Anno 1683. Ejus laudes.
4. Episcopi olim consecrabantur ab omnibus comprovincialibus suis.
5. Otto, ac duodecim Episcopi olim alium consecrabant.
6. S. Cornelius Papa à sexdecim Episcopis consecratus. Alii à majori numero.
7. Tres saltem Episcopi debent alium Episcopum ordinare. S. Anacle-
8. Pontificale Romanum habet legis Auctoritatem.
9. Episcopus an ordinandus à tribus Episcopis de Jure Divino? Pro affirmativa textus.
10. S. Jacobus ordinatus Episcopus Jerosolymitanus à tribus Apostolis.
11. DD. tenentes Episcopum esse ordinandum à tribus de Jure Divino.
12. Quod tantum de Præcepto Ecclesiæ; textus & Rationes.
13. Evagrius, & Siderius consecrati Episcopi ab uno tantum.
14. Pelagius Papa I. consecratus à duobus.
15. S. Jacobus fuit deputatus Episcopus, non consecratus à tribus Apostolis. Ratio fortissima.
16. Chorepiscopi, qui erant simplices Sacerdotes, invalide munia Episcoporum exercebant.
17. Armeniarum Episcopi irrita ordinatio facta à duobus tantum Episcopis, quo ad executionem.
18. Chorepiscopi alii erant Episcopi, alii simplices Presbyteri.
19. Christus reliquit facultatem Ecclesiæ circa numerum Ministrorum in ordinandis Episcopis dispensandi.
20. Dispensationes Papales circa numerum Episcoporum in consecrandis Episcopis.
21. S. Gregorius Papa an dispensaverit cum S. Augustino Episcopo Cantuariæ, ut solus consecraret Episcopos?
22. Canonistarum opinio circa numerum Episcoporum consecrantium alium Episcopum.
23. Clausula dispensationis pro consecratione Episcoporum in Indiis.
24. Gregorii XIII. dispensatio pro consecratione Patriarchæ Æthiopiæ.
25. Alia pro Episcopo Usselen. in Sardinia.
26. Alia pro Episcopo Provinciæ Paraguariensis 1657.
27. Alia Anno 1663. pro Regno Ma-

labarico in Indiis.

28. *Papa an possit committere simplici Presbytero, ut consecret Episcopum?*
 29. *Papa si dicat alicui esse Episcopus, an sit ordinatus?*

QUoniam inter essentialia cujuscunque Sacramenti, præter Materiam, & Formam, recensetur Minister; & ordinatio Episcopi Sacramentum ordinis est ex deductis supra in antecedenti Decis. XXXVI. num. 1. idcirco, post relatam Materiam, & Formam Episcopalis Ordinationis, agendum est de numero Ministrorum necessario in ea conferenda; cum enim omnes Ordines Sacri à solo Episcopo conferantur, Episcopatus Ordo, qui omnium ordinum supremus est, non ab uno solo, sed à pluribus Episcopis simul convenientibus, in obsequium excellæ hujus Dignitatis, est conferendus; quare in præsentia tria sunt examinanda, & videnda.

1. A quot Episcopis sit Episcopus consecrandus?
2. An trium Episcoporum numerus in Episcopali ordinatione sit de Jure Divino, & de necessitate Sacramenti?
3. An ex commissione Papæ possint simplices Presbyteri ordinare Episcopum?

Quo ad Primum. Præmittere oportet, varios reperiri Canones diversis temporibus ab Ecclesia confectos, ut plures Episcopi simul interessent in peragenda Episcopali consecratione; & hoc tum in reverentiam sublimis hujus Dignitatis, requirentis magnam venerationem, quæ resultat ex pluralitate Ministrorum illam conferentium, tum ad majorem cautelam probitatis, morumque sanctitatis promovendi ad Episcopatum, ac præcipue ejus orthodoxæ fidei; difficilius siquidem est ordinari aliquem hæreticum in Episcopum, ubi major numerus ordinantium intervenire debeat, quàm si ab uno solo ordinatio ejus sit peragenda, ut bene disserit

Emanuel Gonzalez in *Comment. ad cap. Nec Episcopus*, sub num. 6. de *Tempor. Ordin. tom. 1. pag. 339.* ubi auctoritates, ac dicta Summorum Pontificum, Conciliorumque de his motivis cumulat, nec non Emin. Card. de Lauræa de *Sacram. Ordinis disp. 8. num. 79.* sic dicens: *Ex Ecclesiæ præcepto plures tribus Episcopis olim fuerunt requisiti, ut consuleretur indemnitati, & utilitati populorum, ac reverentiæ Catholicæ Fidei; facile enim fuit præcis temporibus, ut si ab uno, duobus, vel tribus tantum facienda esset Ordinatio, ordinandus hæreticus tres hæreticos Ordinatos inveniret. At difficilior erat invenire octo, decem, aut duodecim, qui malè sentientes concurrerent ad ordinandum perversum.*

Igitur antiquitus statutum erat, ut Metropolitanus esset ordinandus, ac consecrandus ab omnibus Episcopis comprovincialibus, ut legitur in *cap. Quia per ambitiones* 64. dist. in quo Gelasius Papa Anno 492. ita præcipit Episcopis per Dardaniam constitutis: (Dardania erat pars Mœsiæ Superioris, nunc Hungariæ, cujus principalis Civitas erat Scupia ultra Taurunum, jacens sub tyrannide Turcarum à qua aufugiens Illustrissimus, ac Reverendissimus Petrus Bogdanus Archiepiscopus Scupensis Anno 1683. venit Patavium, & per menses octo hospitatus est in hoc Episcopio Patavino, in quo tunc ego Auditoris Generalis munus exercebam, & ejusdem Archiepiscopi pietatem, virtutes, ac labores in regimine Christianorum viventium in illa antiquæ Dardaniæ Provincia didici, admiratus, ac veneratus fui. Ipse, liberata Vienna ab obsidione Turcica, reversus est in Patriam.) Gelasius itaque in *cit. cap. Quia per ambitiones*, ita præcipit: *Decernentes, sicut vetus consuetudo deposcit, unanimiter statutis Antistites, & vicissim, si Metropolitanus humanæ conditionis sorte decesserit à comprovincialibus Episcopis, sicut forma transmissit, sacrari modis omnibus censeatis.* Hoc idem injunctum fuit circa ordinationem uniuscujusque Episcopi, ut scilicet ea esset facienda ab omnibus comprovinciali-

cialibus Episcopis, ut habetur *in cap. 1. ead. dist. 64.* sumpto ex Concilio Niceno I. *cap. 4. Anno 325.* ibi: *Episcopi ab omnibus, qui sunt in Provincia, debent ordinari:* prout etiam *ex cap. 2. d. dist. 64.* quod est S. Anacleti Papæ ad *Episcopos Italiæ Epist. 2. Anno 103.* *Ordinationes Episcoporum Auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint Provincia, Episcopis sunt celebrandæ.* Et quoniam vel ob dissensionem, vel ob alias causas non de facili congregari poterant omnes Episcopi de eadem Provincia ad novum Episcopum initiandum, & consecrandum, decretum fuit in Concilio Arelateni I. *can. 21.* (quod citat Cabafutius in *Notitia Concil. sæcul. 4. ad Concil. Nicen. IV. n. 2.*) *Ut qui Episcopum consecrat, septem alios secum assumat Episcopos;* adeo ut octo forent, qui consecrationem peragerent. Et in Concilio Africano *cap. 16.* quod allegat Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 8. num. 67.* præceptum fuit quod à duodecim saltem Episcopis ordinetur Episcopus. Imò, quod magis est, teste Hallerio *de Sacr. Electionib. part. 2. cap. 2. artic. 1. §. 1. num. 9.* (quem adducit Diana *Coordinatus tom. 4. tract. 8. res. sol. 34.*) S. Cornelius Papa à sexdecim Episcopis, qui tunc Romæ reperiebantur, fuit ordinatus: & Nectarius Constantinopolitanus Episcopus à centum quinquaginta Episcopis, qui tunc Constantinopoli aderant, consecratus, & initiatus fuit; cumque eo defuncto, electus fuisset in ejus locum S. Joannes Chrysostomus, quod ejus ordinatio celebrior esset, convocata Episcoporum Synodo, cui etiam Theophilus Alexandrinus interfuit, ab eadem peracta fuit, & cunctis Episcopis Assistentibus fuit ordinatus. Ex his manifestè intelligitur apud antiquos Patres celebratam fuisse ordinationem Episcoporum cum interressentia plurium, videlicet vel octo vel duodecim, vel sexdecim, vel majoris numeri Consecrantium ob motiva superius relata.

Porro prædictus multiplex numerus requirebatur ad melius esse, non autem

ex necessitate; siquidem ex praxi universalis Ecclesiæ, ab ejus initio servata, & ex Sacrorum Canonum tenore firmatum, & custoditum fuit pro regula, quod saltem tres Episcopi interessent ordinationi, & consecrationi novi Episcopi electi, ut patet ex juribus sequentibus. I. *Ex cap. Porro dist. 66.* & sunt verba S. Anacleti Papæ, qui Sedem Apostolicam ascendit Anno 103 *in Epist. 2. ad Episc. Italiæ,* & ita scripsit: *Porro & Hierosolymorum primus Archiepiscopus Beatus Jacobus, qui iustus dicebatur, & secundum carnem Domini nuncupatus est frater, à Petro, Jacobo, & Joanne Apostolis est ordinatus: successoribus videlicet suis dantibus formam, ut non minus, quam à tribus Episcopis, reliquisque omnibus assensum præbentibus ullatenus Episcopus ordinetur; & communi voto Ordinatio celebretur.* II. *Ex cap. Comprovinciales, dist. 64.* desumptum ex Epistola ad Episcopos Galliæ S. Aniceti Papæ creati Anno 167. sic præcipientis: *Comprovinciales Episcopi, si necesse fuerit, cæteris consentientibus, à tribus jussu Archiepiscopi consecrari possunt Episcopi.* III. *Ex Concilio Arelateni celebrato Anno 314. in quo cap. 21.* ita fuit statutum: *De his, qui usurpant sibi, quod soli debeant Episcopum ordinare, placuit, ut nullus hoc sibi præsumat, nisi assumptis secum aliis septem Episcopis. Si tamen non potuerint septem, sine TRIBUS FRATRIBUS non audeant ordinare.* IV. *Ex Concilio Niceno I. habito Anno 325. in quo cap. 4.* sic legitur, & habetur *in cap. 1. dist. 64.* *Episcopi ab omnibus, qui sunt in Provincia sua debent ordinari. Si verò hoc difficile fuerit, vel aliqua urgente necessitate, vel itineris longitudine, certè TRES EPISCOPi debent in unum congregari, itaut etiam cæterorum, qui absentes sunt, consensum in Litteris teneant, & ita faciant Ordinationem.* V. *Ex Concilio Carthaginensi 2. congregato Anno 390. in quo cap. 12.* quod refertur à Gratiano *in cap. Placet, dist. 65.* sic jubetur: *Si autem necessitas fuerit, TRES*

TRES EPISCOPI, in quocunque loco sint, cum Primatis præcepto ordinare debeant Episcopum. VI. Ex S. Damaso Papa electo Anno 367. in cuius Epistola 4. ad Episcopos Africæ, relata in cap. Chorepiscopi, dist. 68. hæc habentur: Quod autem Episcopi non sint, qui minus, quam à TRIBUS sunt ordinati EPISCOPIS, omnibus patet: quoniam ut bene nostis, prohibitum à Sanctis est Patribus, ut qui ab uno, vel à duobus sunt ordinati Episcopis, nec nominentur Episcopi. VII. ex Concilio Romano celebrato sub S. Martino Papa Anno 650. de quo in cap. Episcopum dist. 68. ubi ita: Episcopum oportet maximè quidem ab omni Concilio constitui. Sed si hoc pro necessitate, aut pro longinquitate itineris difficile fuerit, ex omnibus TRES eligantur, & omnium præsentium, & absentium subscriptiones teneantur, & sic postea Ordinatio fiat. Plures alios Conciliares Canones, Decreta Pontificum, ac dicta SS. Patrum cumulant ex Theologis Emin. Card. de Lauræa d. disput. 8. de Sacram. Ordinis num. 66. & ex Canonistis Gonzalez in cit. Comment. ad cap. Nec Episcopos, 6. de Temp. Ordin. num. 2. ubi innumeros alios DD. congregat, hanc Regulam (ut Episcopus ordinari, ac consecrari debeat saltem à tribus Episcopis) firmantes; quibus ego addo Fagnanum in cap. Requisivit, num. 86. de Ordin. ab Episcopo &c. necnon in cit. cap. Nec Episcopi à numer. 1. & seqq. de Temp. Ordin. ubi plene de hoc numero ternario. Item Pacem Jordanum tom. 1. lib. 5. tit. 2. à num. 15. & seqq. ac doctissimos Salmaticenses de Sacram. Ordinis tract. 8. cap. 4. dub. 1. qui omnes demonstrant, necessariam esse interessentiam trium Episcoporum ad ordinandum, & consecrandum novum Episcopum; & patet ex Pontificali Romano in tit. de Consecrat. Electi in Episcopum; qui quidem Liber Pontificalis habet legis auctoritatem, ut probat idem Fagnanus in cap. Presbyter. num. 41. de Sacram. non iteran. tom. 2.

Quo ad secundum. Satis ardua, &

difficilis est Quæstio. Utrum numerus trium Episcoporum in novo Episcopo consecrando sit de Jure Divino, vel de Jure Ecclesiastico? Quod est querere, An ipse ternarius numerus sit de necessitate Sacramenti? vel tantum de necessitate Præcepti? Circa hanc quæstionem reperio tres opiniones. Prima tenet, 9. quod prædictus ternarius Episcoporum numerus sit de Jure Divino, ac de necessitate Sacramenti, aded ut si unus tantum, vel duo Episcopi intersint consecrationi, ea sit nulla, irrita, & invalida ex sequentibus fundamentis. I. Ex Epistola Decretali S. Aniceti Papæ electi Anno 167. qui scribens ad Gallias Episcopos, ut haberetur in Primo tom. Concilior. pag. mihi 331. ita loquitur: De Ordinationibus verò Episcoporum, super quibus nos consulere voluistis, olim in Sancti Prædecessoris nostri Anacleti ordinationibus quædam jam decreta reperimus. Scimus beatissimum Jacobum, qui dicebatur Justus, qui etiam secundum carnem frater Domini nuncupatus est, à Petro, Jacobo, & Joanne Apostolis, Hierosolymorum Episcopum esse ordinatum. Si autem non minus, quam à tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus: patet profecto, eos formam, INSTITUENTE DOMINO, tradidisse, non minus, quam à tribus Episcopis, Episcopum ordinari debere. Si igitur, instituyente Domino, S. Jacobus fuit ordinatus à tribus Apostolis, qui hanc formam, & hunc numerum ternarium servandum esse à Christo Domino receperunt; sequitur eandem formam, & eundem numerum esse de Jure Divino, ac de necessitate Sacramenti; itaut eodem ternario numero Episcoporum deficiente, consecratio novi Episcopi sit nulla, irrita, & invalida. II. Ex verbis S. Damasi Papæ relatis supra sub num. 7. quæ leguntur in cap. Chorepiscopi, dist. 68. videlicet: Quod autem Episcopi non sint, qui minus, quam à tribus sunt ordinati Episcopis, omnibus patet. III. Ex Concilio Regiense habito tempore Sixti Tertii Anno 439. quod

quod est in *Concilior. tom. 2. pag. 13.* in quo ita statutum: Itaque ordinationem, quam Canones irritam definiunt, nos quoque vacuandam esse censuimus, in qua prætermissa trium (Episcoporum) præsentia, nec expensis provinciarum Litteris, Metropolitani quoque voluntate neglecta, prorsus nihil, quod Episcopum faceret, ostensum est. IV. Ex Epistola Decretali Joannis Papæ Tertii, ad Sedem Apostolicam promoti Anno 560. quæ habetur in *Concilior. tom. 2. pag. 814.* in ea enim ita loquitur: Omnia quoque maxima Concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus, quam à tribus Episcopis, auctoritate etiam Metropolitani, fuerit factus Episcopus: ideoque illos, quos Chorepiscopos vocatis, quia ab uno, ut audivimus, sunt Episcopo, Episcopos non esse, nec aliquid de Pontificati privilegio agere debere, perspicuum est. En igitur expressè, quod numerus trium Episcoporum in ordinatione, & Consecratione novi Episcopi est de Jure Divino, & de necessitate Sacramenti, quia, ut ait hic Papa, qui ordinati sunt ab uno, vel minus, quam à tribus Episcopis, non sunt Episcopi: scilicet quia eorum ordinatio est invalida, irrita, & nulla.

Præterea plura aliorum Conciliorum decreta pro hac opinione allegantur à Vasquez *disp. 243. cap. 6.* quem tamquam hujus opinionis defensores citat Diana *Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resol. 28.* desumpta ex veteri *part. 12. tract. 1.* ubi asserit ejusdem opinionis esse ex Theologis Eminent. Cardin. Bellarminum de *Notis Eccles. cap. 8.* Coninch. *disp. 20. dub. 9.* Marchinum de *Ordine part. 2. cap. 12. num. 4.* Isambertum in *3. part. de Sacram. Ord. disp. 6. art. 1. propos. ult.* & alios multos: & ex Canonistis Glossa in *cod. Nec Episcopi, de Temp. Ord.* & cum ea Hugo, Archidiaconus, & Abbas Panormitanus *ibidem* hoc idem sentientes. Quibus ad stipulari videtur Morinus de *Sacris Ordinatis. part. 3. Exercit. 4. cap. 2. à numer. 5. & seqq.* in quibus refert varia Summorum Ponti-

ficum rescripta, quod Chorepiscopi, qui à tribus Episcopis ordinati non fuerunt, sed ab uno solo, non essent Episcopi; & præcipue Leonis Papæ Tertii, qui Anno 800. ad Episcopos Gallicæ, ac Germaniæ respondit, Nullum fore Presbyterum, vel Diaconum, aut Subdiaconum ab eis (Chorepiscopis) ordinatum, nec Ecclesiam ab eis dedicatam, nec Virginem consecratam, nec quemquam Confirmatum; neque quicquam quod de Episcopali ministerio præsumpsere esse peractum: sed quidquid ex his ab eis illicitè erat præsumptum, omnia à Canonicè ordinatis Episcopis debere ritè peragi, & in meliorem statum reformari. Ob eam scilicet rationem, quia prædicti Chorepiscopi consecrationem obtinuerant ab uno tantum Episcopo, & non à tribus; & ita eorum consecratio remanserat nulla, & invalida; & omnes actus Episcopales per eos gesti, spectantes ad ordinem, & Characterem Episcopalem, pariter fuerunt irriti, invalidi, & nulli.

Secunda opinio tenet ternarium Episcoporum numerum, in novo Episcopo initiando, esse tantum de necessitate Præcepti, & ab Ecclesia statutum ex sequentibus fundamentis. I. Ex primo Canone Apostolorum ita jubente: *Episcopus à duobus, vel tribus Episcopis ordinetur.* Ergo si etiam à duobus, non est de Jure Divino, quod ordinetur à tribus. II. Ex *lib. 3. Constitut. Apostol. cap. 20.* ubi sic: *Jubemus autem, ut à tribus Episcopis ordinetur, & ut minimum à duobus.* III. Ex earundem Constitutionum Apostolicarum *lib. 8. cap. 27.* ubi ita: *Ego Simon Cananeus constituo; à quot Episcopis debeat ordinari Episcopus; scilicet à duobus, vel tribus Episcopis.* Sin verò aliquis ab uno Episcopo ordinatus fuerit, tum is, qui ordinatus est, tum is, qui eum ordinavit, doponatur. Quod si necessitas coegerit ab uno ordinari, quod propter persecutionem, aut aliam causam plures adesse non possint, offeratur decretum commissionis plurium Episcoporum. Ergo Præceptum Ecclesiasticum est, quod

quòd Episcopus ordinetur, & consecratur à tribus, cùm etiam à duobus tantum, imò ab uno solo permittatur ordinari. IV. Ex S. Dionysio in *Hierar. Eccles.* quem citat Cabasutius in *Notitia Concil. Sæculo 4. ad Concil. Nicen. can. 4. num. 5.* his verbis: *Dionysius item in Hierarchia Ecclesiastica describens Episcopi augurandi ritum, meminit unius duntaxat consecrantis Episcopi.* V. Ex evidenti ratione, ab Apostolis per universum orbem divisus, necessitatem habentibus de per se Episcopos ordinare, ut considerat Cabasutius *d. num. 5.* ita dicens: *Idque amplius inde confirmatur, quòd vix, ac nec vix quidem fieri plerumque poterat, ut Apostoli terrarum orbem ad evangelizandum peragran-tes, novasque in Provinciis, ad quas accedebant, fundantes Ecclesias, copiam semper haberent Episcoporum, quos vel passim novis Ecclesiis præficerent, aut quorum opera novos ordinarent.* Hanc eandem rationem tanquam fortissimam notant etiam Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 4. num. 4.* Et equidem, quòd S. Paulus ordinaverit solus S. Timotheum Episcopum Ephesinum, legimus in Breviario Romano *die 24. Januarii* ibi: *Cùm igitur ambo Epbesum venissent: ibi ordinatus est Episcopus ab Apostolo.* Et de S. Polycarpo ait S. Hieronymus de *Scriptor. Eccles.* ita: *Polycarpus, Joannis Apostoli discipulus, & ab eo Smyrnæ Episcopus ordinatus, ut in eodem Breviario die 26. Januarii.* VI. Exemplo Evagrii Episcopi Antiocheni ab uno tantum Episcopo consecrati, cujus tamen Ordinationem Innocentius Papa I. electus Anno 402. validam pronunciavit, ut narrat idem Cabasutius ubi supra *d. num. 4.* his verbis: *Innocentius Papa Epist. 22. ad Bonifacium dissentionem composuit Ecclesie Antiochenæ, quam duo primùm regebant Episcopi, mandavitque illos, qui fuerant ab Evagrìo ordinati, cum suis recipi in eundem gradibus, & honoribus.* Et tamen cerè constabat, Evagrium contra Ecclesie normam fuisse à solo Paulino Episcopo consecratum Epi-

scopum, ut fides facit Theodoricus *lib. 5. Hist. Eccles. cap. 23.* Hanc eandem narrationem licet conspiciere in Analibus Eminent. Card. Baronii *ad Annum 408. à num. 33. & seqq. VII.* Ex facto Siderii Episcopi Palebiscæ; qui, ut narrat Synæsius *Epist. 67. ad Theophilum Alexandrinum,* & ut refert Cabasutius *ad d. Conc. Nicen. can. 4. num. 2. & 4.* consecratus fuerat Episcopus à solo Episcopo Cyrenensi Philone; id tamen non obstitit, quominus magnus Athanasius absque nova consecratione cum eo dispensaverit, & ad regimen admoverit Ecclesiæ. VIII. Ex consecratione Pelagii Papæ primi, qui, ut scribit Anastasius Bibliothecarius in ejus vita, cùm esset electus Summus Pontifex Anno 555. & nondum caractere Episcopali insignitus foret, deficientibus Episcopis, ordinatus, & consecratus fuit Episcopus à Joanne Episcopo Perusino, & Bonoso Episcopo Ferentino, ac Presbytero quodam Andræa de Ostiis, ut ex Card. Baronio Anno 556. transcribit Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 8. de Sacram. Ord. num. 71.* necnon Jordānus *d. libr. 5. tit. 1. num. 28.* Quare ex his fundamentis, ac exemplis hanc opinionem amplexi sunt Valentia *tom. 4. disp. 9. quæst. 3. punct. 2.* Layman *lib. 8. tract. 9. cap. 5. num. 1.* Ugo-
linus de Pot. *Episc. cap. 2. num. 5.* & alii, quos citat Diana *Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resolut. 27. & resolut. 29.* ubi & ipse huic adhæret Sententiæ, & eam aliis rationibus confirmat: quam pariter tuentur Salmanticenses *de Sacram. Ord. tract. 8. cap. 4. num. 8.* ubi plurimos alios DD. ita sentientes cumulant, & inter alias rationes, has etiam considerant, quòd in Pontificali Romano unus ex tribus Episcopis consecrantibus vocatur *Consecrator*, reliqui duo *Assistentes*, ad denotandum, quòd ille sufficit ad validitatem consecrationis; alii duo exiguntur ex solemnitate; aliàs omnes dicerentur *Consecratores*. Item quia in aliis Sacramentis unus tantum Minister requiritur. Ergo unus sufficit etiam in ordinando, ac consecrando Epi-

do Episcopo. Nec subsistere dicunt argumenta, seu fundamenta Primæ contrariæ opinionis: Respondent enim

Ad Primum quoddam illa ordinatio S. Jacobi Minoris in Episcopum Hierosolymitanum facta à SS. Apostolis Petro, 15 Jacobo Majore, ac Joanne, fuit simplex deputatio, seu intronizatio, ut ait Glossa in cap. Porro dist. 66. non autem ordinatio, seu consecratio in Episcopum; siquidem omnes Apostoli consecrati fuerant Episcopi à Christo Domino, ut probavimus supra Decis. 33. num. 10. & à num. 26. & seqq. cumque Sanctus Jacobus Minor, seu Alpheus esset Apostolus, erat quoque Episcopus consecratus, & sic iterum non poterat consecrari; ut bene advertit Tirinus in Proemio ad Epist. Canonicam ejusdem S. Jacobi; ac Vaira in suo erudito Libro De Oecumenica Papæ Potestate cap. 10. §. 1. in fine. Ideo SS. Anacletus, & Anicetus sunt intelligendi de ordinatione, idest de deputatione, & assignatione Cathedræ Urbis Hierosolymæ, quæ facta fuit eidem Sancto Jacobo, qui prius erat Episcopus titularis, sine particulari Ecclesia, vel Cathedra. Igitur tres Apostoli Petrus, Jacobus, ac Joannes eum intronizaverunt, ut Jurisdictionem reciperet, ac illam Ecclesiam regeret; & sic dederunt formam ex præcepto Christi eligendi, consecrandi, ac deputandi Episcopum saltem per tres alios Episcopos quod ad solemnitatem, non quod ad necessitatem Sacramenti, seu consecrationis Episcopalis, quæ valide fieri potest etiam ab uno tantum Episcopo, ut ex Canone Apostolorum, & ex Apostolicis Constitutionibus supra relatis; quod communiter docent DD. & novissime Salmanticenses tract. 8. cap. 4. num. 9. Cabasutius d. Sacul. IV. ad Concil. Nicæni can. 4. num. 2. & 3. Gonzalez ad Comm. d. cap. Nec Episcopi, num. 5. de Tempor. Ord. Eminent. Card. de Lauræa d. disp. 8. de Sacram. Ord. à num. 82. & seqq. ac etiam Morinus d. part. 3. Exercit. 4. cap. 2. num. 14. Ex his remanet explosa doctrina Fagnani in cap. Requisivit, num. 86. de

Ordinat. ab Episc. & in cap. 1. de offic. Ordin. docentis, solum Petrum fuisse ordinatum Episcopum à Christo, cæteros verò Apostolos ab ipso Petro fuisse consecratos, & ad ordinem Episcopalem promotos; quia veritas est, quod omnes Apostoli fuerunt à Christo Domino consecrati Episcopi.

Ad Secundum fundamentum verborum Sancti Damasi respondent, quod S. Pontifex invehit contra Chorepiscopos, qui erant simplices Sacerdotes, & intendit demonstrare illos non potuisse 16 exercere munia Episcopalia ob tria motiva, ut bene disserit Morinus d. cap. 2. num. 6. videlicet, quia non erant successores Apostolorum, sed discipulorum 70. quia instituti erant in pagis, ac villis, non autem in Civitatibus; & quia erant ordinati ab uno solo Episcopo, ac per consequens erant simplices Presbyteri, non autem Episcopi, nam Episcopi ex praxi antiqua, ac universali Ecclesiæ ordinantur à tribus Episcopis. Igitur Sanctus Damasus noluit dicere, esse invalidam ordinationem Episcopi, si fieret ab uno tantum Episcopo; quia de hac questione non scribebat, ut notant DD. supra citati, & alii, quos colligit Diana Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resol. 27. sed inhucere volebat Sanctus Pontifex, quod Chorepiscopi, præter alias causas reputari non poterant Episcopi, nam non erant à tribus Episcopis consecrati.

Ad Tertium respondent, quod Concilium Regiense dicens irritam ordinationem Episcopi factam ab uno, vel duobus Episcopis tantum, intelligit eam irritam quo ad executionem, non autem quo ad validitatem Sacramenti. Id manifestè deprehenditur ex causa, ob quam factum fuit prædictum Decretum 17 in eo Concilio: siquidem agitata fuit causa Armentarii Episcopi Ebroduni (Ebrodunum est Urbs Delphinatus juxta Druentiam fluvium, vulgò Ambrun) qui quidem Armentarius susceperat Episcopalem consecrationem à duobus tantum Episcopis, & absque consensu Metropolitani; & ideo decla-

rata fuit ejus ordinatio irrita, sed quò ad exercitium Episcopalis ordinis, cum suspensione à functionibus Episcopalibus; non autem quò ad characterem, & essentiam ordinationis: nam, ut notat Cabasutius *d. Sæcul. 4. ad Concil. Nicen. can. 4. num. 4. in fin. Synodus Regiensis cum præfato Armentario dispensavit, ut baptizatos, seu Neophytos confirmaret; & Clericis ab eo ordinatis permisit, dummodò alioquin idonei, & inculpate vitæ judicentur, in ordinum suorum ministerio retineri.* Hoc idem observat, ac scribit Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 8. de Sac. Ord. num. 70.*

Ad Quartum tandem argumentum, & ad Epistolas Joannis Tertii, ac Leonis Tertii Summorum Pontificum, in quibus declarant invalidas quasunque functiones Episcopales factas à Chorepiscopis, & dicunt eos non fuisse Episcopos tanquam ab uno solo ordinatos, responderetur, has declarationes esse intelligendas de Chorepiscopis, qui erant simplices Presbyteri, ut supra dictum est, & sibi arrogabant munia quæque Episcopalia, etiam collationem ordinum majorum; secus autem de Chorepiscopis, qui validè fuerant ad Ordinem Episcopalem promoti, ac consecrati. Legatur *Decisio nostra XIV. à num. 25. usque in fin. in hoc tractatu de Sacramento Ordinis*, ubi ostendimus, duas species fuisse Chorepiscoporum; & alios extitisse veros Episcopos, alios autem simplices Presbyteros; & quia hi usurpabant sibi functiones Episcopales ex arrogantia, idcirco easdem irritas, nullas, & invalidas dixerunt tum Summi Pontifices, tum Concilia plurima; sed nunquam affirmare voluerunt, invalidas, & nullas esse consecrationes Episcoporum, qui ab uno, vel à duobus Episcopis tantum erant consecrati, nisi habita relatione ad executionem; illi enim erant suspensi à functionibus Episcopalibus ipso jure tanquam consecrati contra tenorem Sacrorum Canonum, ut bene advertit Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 8. num. 81. & num. 87.* nec non Emanuel Gonzalez in *cit. cap. Nec Episcopus 6. de Tempor. Ordinatio. n. 7.* Hæc de secunda

opinione, quæ communior, verior, ac magis recepta est apud Doctores.

Tertia tamen non deest opinio, quæ concordat cum secunda, sed addit, consecrationem Episcopi factam ab uno tantum, vel à duobus tantum Consecratoribus esse validam, si interveniat dispensatio Summi Pontificis, ea ratione quia cum hac circumstantia, & permissione Christus Dominus instituit Ministerium consecrationis Episcopalis ternarium numerum Episcoporum; relinquens potestatem Vicario suo dispensandi circa hunc numerum pro temporum, ac locorum conditione; adinstar Sacramenti Confirmationis, in quo Minister ordinarius est Episcopus, sed relicta est facultas Summo Pontifici in casu necessitatis deputandi etiam simplicem Presbyterum in ministerium ejusdem Sacramenti, ut latè probavimus in nostris Decisionibus *De Sacramento Confirmationis Decif. 57. num. 4.* Hinc Diana Coordinatus *d. tom. 4. tract. 8. resol. 30. §. 2.* ita scribit: *Dicendum est igitur, quòd Christus Dominus ita instituit hoc Sacramentum (Ordinationis Episcopalis) ut voluerit esse de substantia, & necessitate illius fieri à tribus Episcopis quando ita fieri possit: quando autem non, ut fieret à duobus, vel ab uno solo Episcopo ex commissione, aut determinatione Ecclesiæ, vel Summi Pontificis.* Hoc idem astruit Cabasutius *d. Sæculo IV. ad Concil. Nicen. can. 4. num. 3.* his verbis: *Illustris est Quæstio, sine de necessitate Sacramenti, an verò de sola Præcepti necessitate, ut tres hic interveniant Episcopi? Tres ventilantur in hac re Theologorum Sententiæ. Opinantur alii esse id quidem de Sacramenti necessitate, non quidem absolute, sed hac restrictione, si non fuerit ab Ecclesiæ suprema potestate dispensatum, ut secus fiat. Quo etiam modo plerique, docent, esse de Sacramenti Confirmationis necessitate, ut ab Episcopo administretur: si tamen accesserit vel Romani Papæ, vel Concilii Generalis dispensatio, posse simplicem Sacerdotem illius esse ministrum.* Concordant in hac opinio-
ne

ne referenda Salmanticensis in *cit. tract. 8. cap. 4. n. 4.* nec non Eminent. Card. de Lauræa *d. disp. 8. de Sacram. Ord. num. 72. & num. 85.* & ad hanc opinionem probandam allegantur infrascriptæ Pontificiæ dispensationes.

Prima est illa Innocentii Papæ I. qui dispensavit cum Evagrio Episcopo Antiocheno, promoti ad illam sedem, idest consecrato ab uno tantum Episcopo, ut notatum est supra *num. 13.*

Secunda est illa Sancti Gregorii Papæ, qui dispensativè concessit Sancto Augustino Anglorum Apostolo, ut posset solus consecrare Episcopos in Anglia, donec in ipsa plures essent Episcopi constituti, quos non esset difficile vocare ad interessendum consecrationi aliorum. Ab initio enim illius nobilissimæ Anglicanæ Nationis non erat facile vocare ex Gallia Episcopos, qui mare transmeantes intervenirent tres, vel amplius ad Episcopos ordinandos. Ita testantur DD. quos citat, & sequitur Diana Coordinatus *d. tom. 4. tract. 8. resol. 29. & resol. 30.* in qua tamen §. 1. refert, Palaum *tom. 4. tract. 27. punct. 14. num. 13.* ac etiam Coninchum *disp. 20. dub. 9. num. 92.* negantes dictam Sancti Gregorii dispensationem, imò asserentes, contrarium fuisse responsum à Sancto Pontifice, dum eum de hac re Sanctus Augustinus prædictus interrogaret; & equidem verba Sancti Gregorii Magni in *Registr. Epist. libr. 12. ad undecim Interrogationes Augustini Cantuariensis Archiepiscopi cap. 8.* hæc in meo Codice sunt. *Et equidem etiam in Anglorum Ecclesia, in qua adhuc solus tu Episcopus inveniris, ordinare Episcopum non aliter nisi cum Episcopis petes.* At Codex Emin. Card. de Lauræa, ut ipse refert *d. disp. 8. num. 87.* habet hæc verba: *Ordinare Episcopum non aliter, nisi sine Episcopis potes.* Et idem hic Eminentissimus Auctor tenet Sanctum Gregorium tunc dispensasse; quia ex subsequenter verbis innuit ipse Summus Pontifex; quod si ex Gallia Episcopi advenerint, vel si in Anglia non multum distantes fuerint constituti; eo tempore, ac deinceps tres erant Episco-

pi adhibendi in alio Episcopo consecrando. Ipsi quoque Salmanticensis stant pro supradicta Gregoriana dispensatione; adjunct enim *d. tract. 8. cap. 4. num. 4.* Et hoc factum esse à Gregorio cum Augustino Episcopo Cantuariensi testantur communiter Doctores, quem misit in Angliam prædicare, & ei commisit potestatem Episcopos ordinandi, vel à se solum, si non adesset alius; vel à se, & ab alio, si forte interfuisset propter penuriam illorum in illo Regno.

Tertia dispensatio est S. Pii Quinti, de qua mentionem facit Illustrissimus Fagnanus in *cap. Nec Episcopi De Tempor. Ordinatio num. 9.* ubi hæc habet: *In libris publicis Sacræ Congregationis Concilii hæc reperi adnotata manu bon. mem. Cardinalis Alciati illius Præfati ad sess. 7. cap. 9. Consecratio Episcopi necessariò faciendæ est à tribus Episcopis.* 22. *cap. Porrò. 66. dist. & est de substantia, adeò ut à paucioribus facta consecratio non teneat.* DD. in *cap. Nec Episcopi De Temp. Ord.* Possent tamen Papa immutare hanc formam tanquam traditam ab Apostolis. Archid. *d. cap. Porrò, & Gemini quia non est forma Juris Divini. Præposit. & Cardin. d. cap. Porrò. Expressius in cap. Archiepiscopus 66. dist. Item Papa solus ordinando videtur dispensare sub tali forma: Card. & Præposit. d. cap. Porrò. Sed si in Provincia non adsunt tot Episcopi, accendendi sunt ex vicina Provincia, cap. Si forte 65. dist. Quod arguit in casu necessitatis non esse adhibendos Abbates, sed tantum Episcopos ex vicinia. Idque sentit Abbas in *cap. Nec Episcopi. De Temp. Ord.* Consequitur tamen in Curia dispensari, & major pars Theologorum, qui consulti fuerunt, sic responderunt faciendum. Et ita Pius Quintus dispensavit. Hæc ibi. Deinde subdit ibidem & hæc verba: *Hodie in Litteris pro consecratione* 23. *Episcoporum in Indiis apponitur clausula infrascripta; videlicet: Tibi Presbytero N. ut à quocunque malueris Catholico Antistite, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habente, accitis, & in hoc illi assentientibus duobus, vel tri-**

bus Dignitatibus, munus consecrationis recipere valeas &c. Omnia verba hæc volui transcribere, quia compendiosè continent doctrinam antiquorum Canonistarum circa numerum Episcoporum in consecratione novi Episcopi.

Quarta dispensatio est Gregorii Papæ XIII. de qua sic testatur Diana Coordinatus d. tom. 4. tract. 8. resol. 31. §. 1. Item Gregorius XIII. eandem facultatem concessit Patriarchæ Ethiopie, qui erat
24 è Societate JESU, teste Henriquez libr. 19. de Ordine cap. 24. ubi testatur, idem factum fuisse sæpè in India, & Japonia. Hoc idem referunt Machadus, Leander, Martinon, & alii apud eundem Dianam, quibus ego addo Cabasutium ad d. Concil. Nicer. can. 4. num. 5. & Emin. Card. de Lauræa in cit. disp. 8. de Sac. Ord. num. 74.

Quinta est illa, quæ concessa fuit Anno 1601. Episcopo Usselen. in Sardinia, de qua ita refert Barbosa in Summa Apostol. Decis. Verbo Consecratio n. 2. Consecratio Episcopi, ut possit fieri
25 à duobus Episcopis, & ab alio in dignitate Ecclesiastica constituto concessum fuit Electo Usselen. in Sardinia propter paucitatem Prælatorum in dicta Insula. Sacra Congr. Rit. in Usselen. 2. Octobr. 1601.

Sexta est, quæ emanavit Anno 1657. sub Alexandro Papa VII. & legitur apud Emin. Card. de Lauræa d. disp. 8. num. 77. expressa his verbis: Cum Episcopus Civitatis, quæ dicitur Assumpta
26 Provinciæ Paraquariensis, deputatus, seu electus Episcopus petisset à Sede Apostolica dispensationem, ut ab uno Episcopo cum duobus Assistentibus de Capitulo Canonicis (sicut aliàs à Sede concedi solitum fuit pro iis partibus) consecrari, seu ordinari posset; & post longum temporis spatium, in quo quidem Papa id concesserat, & Litteræ fuerant expeditæ, sed ad præfati Episcopi notitiam certam non devenerat, id fuisse concessum; tamen ipse præsumens de concessione, absque Litteris Apostolicis de eadem facultate, se ab Episcopo Tucmanensi ordinari curavit, Assistentibus duo-

bus Capituli Canonicis. Quo peracto possessionem etiam Episcopatus cepit. Postea verò timens de invaliditate possessionis, & consecrationis, recurrens ad S. Congregationem Concilii, imò veriùs ad Sanctam Sedem, dubium exposuit, & quatenus opus esset, validitatem petiit.

Ideo Sacra Congregatio die prima Septembris 1657. respondit, Possessionem non fuisse legitimam. Die verò 15. Decembris 1657. ad secundum de Consecratione dubium, sic respondit: Supradictam Consecrationem Episcopi Paraquariensis quantum spectat ad Sacramentum, & impressionem characteris fuisse validam. Quantum verò spectat ad licitam executionem ordinis fuisse irritam, & inanem; & Episcopum ita consecratum, & respectivè consecrantem indigere absolutione, & dispensatione, quas illis esse concedendas eadem Sacra Congregatio censuit, si Sanctissimo Domino Nostro placuerit. Qui die 6. Februarii 1658. audita relatione cum rationibus, paterna benignitate iussit, absolutionem, & dispensationem prædictis Episcopis concedi per Litteras Apostolicas in forma Brevis. Subdit deinde Emin. Card. de Lauræa, quòd non valet dicere, quòd illius Episcopi Paraquariensis Consecratio fuerit valida, eo quòd jam erat facta dispensatio, licet ad ejus certam notitiam non pervenisset. Nam respondetur, si dispensatio non nota fecisset validam ordinationem, & Consecrationem, fecisset etiam licitam executionem, quæ etiam in dispensatione fundabatur. Ergo cum hæc non fuerit licita ex defectu dispensationis ignotæ, hæc non potuit influere invaliditatem.

Septima dispensatio illa est, quam suggerunt Salmanticenses sequutam Anno 1663. in Regno Malabarico Indiarum Orientalium, & eam narrant in d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 4. n. 4. his verbis: 27 Novissimè dispensatum fuit sub Alexandro VII. 1663. 31. Januarii. Siquidem Illustrissimus D. Josephus à S. Maria ex Ordine nostro Carmelitarum Discalceatorum Episcopus quondam Hierapolitanus, & modò Calabriæ delegatus in Re-

in Regna Malabarica Indiarum Orienta-
lium, ut maximam Cleri, & Christiani-
tatis Serrane partem ad Ecclesiæ Ca-
tholicæ unionem reduceret; tandem la-
boribus emensis innumeris, Auctoritate
Apostolica, deposito & excommunicato
intruso Schismatico Episcopo, se solo,
Assistentibus dumtaxat duobus Presbyte-
ris Lusitanis, sed tam Christianorum,
quàm Schismaticorum, & Gentilium
multitudine infinita, in civitate Catur-
re, consecravit in Episcopum de Mega-
ra Parochum quemdam D. Alexandrum
de Campo. Ita Salmanticenses. Et ex
his omnibus liquidò apparet, frequen-
tari dispensationes à Sede Apostolica
pro locis, in quibus rarissimi sunt Epi-
scopi, ut horum unus tantum, cum
assistentia duorum Presbyterorum in
dignitate constitutorum, procedere pos-
sit ad validam, & licitam consecratio-
nem Episcopalem, undè remanet com-
probata eò magis secunda opinio, quòd
numerus trium Episcoporum non sit de
Jure Divino, neque de necessitate Sa-
cramenti, sed de necessitate Præcepti,
ac de solemnitate; & per consequens
requiri Apostolicam dispensationem ad
reddendam licitam consecrationem Epi-
scopi, quæ facienda sit ab uno solo; et si
aliàs quò ad characterem, & Sacramen-
tum valida sit, ac subsistat.

Quò ad Tertium: disputant DD. an
Papa possit committere simplici Sacer-
doti, ut ordinet, & consecret Episco-
pum? Et quamvis Paludanus in 4. dist.
7. q. 4. artic. 3. affirmet, contrarium ta-
men tenet Durandus, Capreolus, &
alii relati à Diana. Coordinato d. tom. 4.
tract. 8. resol. 25. ubi sic concludit: Di-
cendum itaque est, non posse Romanum
Pontificem delegare Presbyteris, ut Epi-
scopum consecrent, quia divino jure
Episcopus Presbytero superior est, &
Ordinis potestatem habet, qua caret
Presbyter. Ergo eam potestatem Ordinis
Presbyter dare non potest, quippe qui
eam non habet; sicut nec Diaconos potest
etiam Summi Pontificis mandato, vel
auctoritate Presbyterum consecrare.
Hanc eandem responfionem dant Azorius

part. 2. lib. 3. cap. 30. q. 4. Palaus tom. 4.
tract. 27. punct. 14. n. 12. Valquez disp.
243. cap. 4. n. 42. & cap. 6. in princ. Et
Bernal de Sacram. disp. 49. sect. 3. n. 2.

Similiter petunt, An si Pontifex di-
ceret alicui, Esto, Verbi gratia, Epi-
scopus Ferrariensis, talis esset verè Epi-
scopus? Et quamvis asserere videantur
nonnulli Canonistæ, quos allegat Dia-
na Coordinatus d. tract. 8. resol. 26. ipse
tamen negat, quia Ordines Sacri con-
ferri non possunt nisi per materias, &
formas à Christo institutas; & quò ad
Canonistarum dicta, respondet, esse in-
telligenda de electione, ac deputatione
circa actus Jurisdictionis, quam solo
verbo Papa potest concedere; secùs
quò ad characterem, & Ordinem Epi-
scopalem.

DECISIO XXXVIII.

ARGUMENTUM.

Referuntur principaliora Officia
Episcoporum, sub tribus ca-
pitibus collecta; quatenus alia
sunt Spiritualia, alia Pasto-
ralia, & alia Jurisdictionalia.
Ad eadem adimplenda Episco-
pos esse strictissimè obligatos;
ex iustitia ostenditur; & ex
his, valdè periculosum esse sta-
tum Episcopalem, concluditur.

SUMMARIUM.

- 1 Officia Episcopalia sunt vel Spiri-
tualia, vel Pastoralia, vel Juris-
dictionalia.
- 2 Sacramenta omnia potest Episcopus
ministrare.
- 3 Sanctionialium consecratio à quo?
& quomodo facienda?
- 4 Basilicas, Altaria, ac Vasa Sacra
consecrare spectat ad Episco-
pum.
- 5 Abbates Casinenses benedicunt Pa-
ramenta, Calices, & Campanas,
sed pro suis Ecclesiis tantum.

- 6 *Benedicere populum est munus Episcopi.*
- 7 *Irregularis fit Episcopus, si censura irretitus populum per viam benedicat.*
- 8 *Indulgentias concedit Episcopus. Quomodo, & Quando?*
- 9 *Episcopalis status est perfectionis acquisitæ.*
- 10 *Virtutes morales necessariae in Episcopo.*
- 11 *Prædicare est proprium officium Episcopi.*
- 12 *Residere debent Episcopi in sua Diœcesi.*
- 13 *Visitare Diœcesim quando teneantur Episcopi?*
- 14 *Tria ab Episcopis cavenda in Visitatione. Et quæ?*
- 15 *Gregorii Card. Barbadii Episcopi Patavini frugalitas mensæ, & tenuitas Procurationis in Visitationibus.*
- 16 *Eleemosynas facere est præcipua Episcoporum obligatio.*
- 17 *Synodi Diœcesanæ annua celebratio, est de Præcepto.*
- 18 *Monialium clausura ab Episcopis custodienda.*
- 19 *Voluntas Puellarum Deo dicandarum ab Episcopis exploranda.*
- 20 *Moniales in exemptas quam Jurisdictionem habeant Episcopi?*
- 21 *Ecclesiarum cultus ab Episcopis custodiendus.*
- 22 *Beneficia per Episcopos magis dignis conferenda.*
- 23 *Doctrinam Christianam ut pueri doceantur, Episcopi satagant.*
- 24 *Clericorum mores ab Episcopis indagandi.*
- 25 *Peccata populorum, ac inconfessos tenetur Episcopus corrigere.*
- 26 *Jurisdicctio Episcoporum pro foro interno.*
- 27 *Pœnitentiæ Sacramentum olim Episcopi ministrabant.*
- 28 *Abolvere à peccatis nullus potest sine approbatione Episcopi.*
- 29 *Regulares Confessarii ab Episcopis approbandi.*
- 30 *Regulares subjiciuntur Episcopis in casibus 47.*
- 31 *Jurisdicctio Episcopalis pro foro externo ab hæreticis impugnata, competit Episcopis de Jure Divino.*
- 32 *Ministros idoneos si Episcopi non deputent in eorum Curiis, peccant mortaliter, & tenentur ad restitutionem.*
- 33 *Censuræ sobriè fulminandæ ab Episcopis.*
- 34 *Officia Episcoporum Jurisdictionalia plura remissivè.*
- 35 *Episcoporum status valdè periculosus.*

QUoniam ad cognoscendam Dignitatis Episcopalis celsitudinem, & ad ejusdem characteris fastigium demonstrandum, Episcopalia munera sunt inspicienda; ac officia, à quorum excellentia Dignitas hæc radios fulgoris recipit: ideò in præsentī Decisione colligenda, ac referenda veniunt ea omnia, quæ sunt propria Episcoporum, compendiosè tamen, cum sint multiplicita. Ideirco omnia munera, & officia ad Episcopos spectantia ad tria capita reducuntur, quatenus alia sunt Spiritualia, alia Pastoralia, & alia Jurisdictionalia.

Spiritualia officia, quæ ab Episcopis sunt exequenda, sunt sequentia. I. Omnia Sacramenta ministrare, quæ à simplicibus Presbyteris ministrantur; ipse enim Episcopus est etiam Presbyter, & ideò ea, quæ Presbyter facit, multò magis ab Episcopo fieri possunt. *cap. Electionem. dist. 80.* & sic potest baptizare, Eucharistiam, & Extremam Unionem dare, ac à peccatis abolvere. *cap. Illud superfluum. dist. 95.* Eminent. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 7. à num. 95. & seqq. II. Conficere Sacrum Chrisma in die Jovis majoris Hebdomadæ. *cap. Perleclis. dist. 25.* & habetur in *Libr. 7. Constit. Apostol. cap. 42. in Concilio primo Romano sub S. Sylvestro cap. 5. & in Concil. Carthaginen. 2. cap. 3. & Carthaginen. 3. cap. 36. III. Confirmationis Sacramentum suo populo.*

pulo ministrare. *cap. Omnes. cap. Manus. cum seqq. de Consecr. dist. 5.* Novissimè Concilium Tridentinum *sess. 23. cap. 4. & can. 7. IV.* Ordines omnes conferre, ordinando scilicet Clericos tum in minoribus, tum in majoribus; ac etiam alios Episcopos. *cap. Ordinationes. dist. 64. cap. Reliqui. & cap. Episcopus. dist. 67. cap. Illud. cap. de Aliena. & cap. Si quis. dist. 71.* Concil. Tridentinum *in cit. sess. 23. cap. 4. V.* Consecrare Virgines. *cap. Perlectis dist. 25. cap. Devotis. cap. Placuit. cap. Virgines. 20. q. 1. cap. Presbyter. 26. q. 6.* Jordanus *tom. 1. lib. 3. tit. 5.* ubi ponit requisita per sacros Canones pro sacris Virginibus consecrandis, advertens *sub num. 28.* quòd juxta Pontificale Romanum hujusmodi consecratio in Ecclesia exteriori esset facienda; at ex decretis Sacræ Congregationis, non amplius permittitur Monialibus consecrandis exire ad hunc effectum de Clausura, sed ad fenestellam recipere consecrationem debent. Subdit tamen Barbosa *de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 44. num. 21.* quòd non est amplius in usu hæc Virginum consecratio; sed non reddit causam; quam praxis nostrorum temporum illam fore demonstrat, evitacionem scilicet expensarum, de quibus parentes Monialium dolebant; & idèò nunc eodem tempore, quo ipsæ profitentur, donantur, ac decorantur Velo nigro, & deservit loco Consecrationis solemnis, de qua supra. VI. Episcoporum officium est consecrare Basilicas, Altaria, & Vasa Sacra, in quibus consecrationibus Sacrum Chrisma adhibetur. *cap. Tabernaculum. cap. Omnes Basilicæ. cap. Nemo Ecclesiam, & cap. Nullus Presbyter. De Consecrat. dist. 1. cap. Aqua. De Consecrat. Eccles. cap. Ad hæc cod. tit. & cap. Unic. de Sacr. Unct. in fin.* His proxima est benedictio Corporalium, Sacerdotalium Paramentorum, atque Mapparum pro Altaribus; hæc enim omnia benedicuntur ab Episcopis, sed non censentur esse adèò ab Episcopali caractere dependentia; siquidem ex Privilegio Apostolico etiam Abba-

tes has benedictiones impertiunt; ut legitur in pluribus Constitutionibus Summorum Pontificum collectis in Bullario Casinensi *tom. 1. Verb. Paramenta Ecclesiastica*; & dixi in meis Decisionibus de Sacrificio Missæ *Decif. 42. num. 78.* ubi notavi, eosdem Abbates etiam Calices, Patenas, & Campanas posse benedicere, seu consecrare, etsi cum unctione Sacri Chrismatismis, vigore suorum Privilegiorum, sed tantummodò pro usu suarum Ecclesiarum, ex Decretis, & Declarationibus Sacræ Congregationis cumalatis per Lezanam *tom. 3. Verb. Benedictio num. 7.* per Gavantum *in Rubric. Missali part. 4. tit. 19. num. 22.* & in Manuali Episcoporum *Verb. Abbas n. 29. & 30.* per Nicolium *in Flosculis cod. Verb. num. 5.* & per Lantuscum *in Theatr. Regular. Verb. Benedictio num. 2.* ubi ait, cautè esse legendos Auctores, qui extendunt hanc facultatem Abbatum ad Paramenta, Vasa, & Campanas aliarum Ecclesiarum, quales sunt Alcan. Tamburin. *de Jure Abbat. disp. 23. ques. 13. tom. 1.* & Quartus *de Benediction. tit. 1. sect. 4. dub. 6.* VII. Officium, ac munus Episcoporum est benedicere Populum in tota sua Diocesi, tam per benedictionem solemnem per illa verba: *Sit nomen Domini benedictum*; quam per benedictionem ordinariam, signum Crucis facientes dextera elevata, ac extensa super sibi occurrentes, ac genuflectentes per viam. Glossa *in Clem. Archiepiscopo. De Privileg.* & ibi Vitalin. ac DD. Barbosa *de Potest. Episc. part. 3. alleg. 105. n. 66.* & Paulus Squillant. *de Obl. & Priv. l. Episc. part. 3. cap. 40. num. 15. & 16.* ubi advertit, non posse Episcopum benedicere Populum per viam tempore Interdicti, vel si nondum esset consecratus, aut si fortè esset aliqua censura irretitus; nam sic benedicens incurreret in Irregularitatem ea ratione, quia prædicta benedictio est actus Ordinis Episcopalis. Suarez *de Censuris disp. 12. sect. 2. num. 21.* Gavantus *in Man. Verb. Benedictio num. 20.* VIII. Officium proprium Episcopi est concedere Indulgentias Populo suo,

8 suo, limitatas tamen à Jure Canonico; videlicet unius anni in dedicatione Ecclesiæ, in anniversario autem dedicationis quadraginta dierum; prout etiam dierum quadraginta Indulgentiam concedit quoties celebrat solemniter, vel prædicat, vel visitat aliquam Parochiam, nisi esset Episcopus Cardinalis; tunc enim concedere potest Indulgentiam centum dierum. *cap. Cum ex eo, de Pœnitent. & Remiss.* Ugolinus de *Pœnit. Episc. cap. 41. §. 1.* Squillant. *dict. part. 3. c. 5. n. 1. & 2.* notans, quod hæc potestas censetur potius Jurisdictionis Episcopalis, quàm Ordinis, nam posset Episcopus, etsi nondum Sacerdos, aut non consecratus Indulgentiam concedere, dummodò sit electus, & confirmatus juxta Glossam communiter receptam in *cap. Transmissa, de Elect. & Azorium part. 2. lib. 3. cap. 54. q. 1.* Volui tamen ego eam hic annexere tanquam functionem merè spirituales, ac sacram; cum per eam peccata venialia deleantur, ut scripti in meis Decisionibus de sacramentis in genere &c. *Decif. 20. num. 1.*

9 Pastoralia officia sunt sequentia. I. Sanctitas vitæ, quam omni studio debet Episcopus in seipso custodire, ac servare; cum status Episcopalis non sit status perfectionis Christianæ acquirendæ, sed jam acquisitæ, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 184. art. 7. & ideò tanquam Pastor debet in omnibus actionibus suis bonum exemplum dare iis, quibus Episcopus præest, juxta illud Apostoli Pauli ad Titum, idest *In omnibus teipsum præbe exemplum bonorum operum.* Ut autem sit perfectus, cavere debet Episcopus à superbia, ab iracundia, à crapula, & à vinolentia, à litigiositate, à cupiditate, & se exhibere semper, ubique, & cum omnibus humilem, benignum, sobrium, modestum, ac pudicum, juxta id, quod scriptum reliquit Sanctus Gregorius Papa, & legitur in *cap. Nos, qui præsumus, dist. 40.* videlicet: *Nos, qui præsumus, non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debemus; & de prædi-*

ctis omnibus virtutibus, quibus fulgere debet Episcopus late differunt Barbosa de *Offic. & Pœnit. Episc. part. 1. à tit. 1. & seq.* nec non Jordanus *tom. 1. lib. 1.* per titulos plurimos, quos utinam legerent, qui hac detinentur obligatione; sed ut ajunt Eminent. Card. Bellarminus, Genueus, ac Miranda apud Squillantem ubi *supr. part. 1. cap. 4. num. 4.* *Non omnes capiunt verbum istud.* II. Officium Episcopi, & quidem præcipuum est prædicare Populo suo verbum Dei; sunt enim Episcopi successores Apostolorum, quibus Dominus dixit *Matth. ult. Euntes docete omnes gentes;* & in eorum consecratione Liber Evangeliorum ponitur super eorum caput, ac scapulas, ut sciant inter Pastoralia officia Episcoporum præcipuum esse Prædicationem. Pax Jordanus *d. tom. 1. lib. 6. tit. 1. num. 3.* ubi inquit: *Quid enim aliud designat liber, tangendo cervicem, nisi studium; & scapulas, nisi onus portandi ipsum Evangelium? Quæ per verba Vade &c. manifestè declarantur.* Hoc idem prosequitur Squillantes de *Obligat. Episcoporum. dict. part. 1. cap. 7.* cumulans plurimos Canones hanc obligationem Episcopis inculcantes, ac novissimè Concilium Tridentinum *sess. 5. de Ref. cap. 2.* sic præcipiens: *Quia verò Christianæ Reipublicæ non minus necessaria est Prædicatio Evangelii, quàm lectio; & hoc est præcipuum Episcoporum munus, statuit, & decrevit eadem Sancta Synodus, omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & omnes alios Ecclesiarum Prælatos teneri per seipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum JESU CHRISTI Evangelium.* Quare non immeritò quærent Doctores, an satis sit, si Episcopi huic obligationi per alios satisfaciant? Et respondet Squillantes ubi *supra*: quòd Concilium dicit: *per se ipsos,* ergo non per alios. Item quòd Christus Dominus dixit Petro: *Pasce oves meas;* non autem: *Cura, ut alii pascant oves meas;* & ideò deslet hanc omissionem Prædicationis in Episcopis Divus Bernardus, quem refert Alvarius Pelagius de *Plan-*

de *Placitu Ecclesie lib. 1. cap. 69. III.* Episcoporum officium est residere personaliter in propria Diocesi, ut strictè
 12 eis præcipit Concilium Tridentinum *sess. 6. de Ref. cap. 1.* pro cuius executione Pius IV. publicavit Constitutionem *Incipien. In suprema &c. Anno 1564.* quæ legitur impressa in calce ejusdem Concilii; & quoniam non pauci Episcopi tempore Urbani VIII. in hoc munere adimplendo contumaces erant, severam aliam edidit Bullam *Anno 1634.* per quam irresidentes gravibus plectuntur pœnis, & declarantur obnoxii ad fructuum restitutionem, ut plenè scribit Garzias de *Benefic. part. 3. cap. 2. num. 16.* & de eadem Bulla disserit Illustrissimus Baptaglinus in *Annalib. Sacerdotii, & Imperii ad d. Annum 1634. num. 6. IV.* Eorundem Episcoporum officium Pastorale est Diocesim suam visitare singulis annis, nisi Diocesis sit adeò ampla, ut unius anni spatium tota visitari non possit; quia tunc saltem biennio visitatio illius compleri debet, aliàs graviter peccarent juxtà textum in *cap. Dецernimus, & in cap. Episcopum, 10. q. 3.* nec non Tridentinum Concilium *sess. 24. cap. 3. de Reform. & Genuens. in Manual. cap. 34.* Porro tria sunt cavenda ab Episcopis in exercitio hujus officii. Unum, ne aliquid accipiant à Visitatis præter procuracionem. *cap. 1. & cap. Exigit. de Censib. in 6. Trid. Concilium d. sess. 24. cap. 3.* Alterum, quòd Procuratio sit moderata, itaut non permittant, cibaria delicata, & magnis expensis perquisita sibi præparari; est enim non parvum piaculum coram Deo, ut pauperes visitati, qui pane hordeaceo, ac fabis sunt contenti, conquirere debeant suis expensis magnos, ac delicatos pisces, eosque multiplices, ab Episcopo, ejusque curialibus devorandos. Tertium, ne secum ducant Episcopi personas inutiles; sed illas tantum, quæ necessariæ sunt in ipsa Visitatione bene exequenda. Sanè in his tribus cautionibus attentissimus semper fuit Emin. Cardinalis Gregorius Barbadicus S. M.

Episcopus Patavinus, qui volebat mensam ita parcam, ut computatis omnibus expensis pro se, ministris, ac Missionariis cibandis, sæpè sæpius illæ non excederet scutum unum cum dimidio; ut ego frequenter vidi; & colligi potest ex Epistola Encyclica per me de mandato Eminentissimæ Sææ conscripta ad omnes Parochos pro frugalitate mensæ, ac victus in Visitatione *die 20. Septembris 1664.* quæ legitur impressa in Libro Litterarum Pastoralium ejusdem q. Emin. Cardinalis Episcopi; qui ulterius nolebat secum ducere in Visitatione familiares suos Laicos, sed Ecclesiasticos tantum, Capellanorum, ac Notariorum vicem supplentes. V. Principale Episcoporum officium est elemosynas de redditibus Episcopatum suorum facere, & iisdem egenos, ac
 16 pauperes alere, & nutrire. Scio, molestum esse pluribus Prælati hoc officium; sed, ne se ipsos decipiant, legant *cap. Quatuor, 12. q. 2. cap. Gloria Episcopi, ead. causa, & quæst. & audiant S. Bernardum lib. 3. de Consider. & in Epist. 2. ad Fulconem* ita scribentem: *Quidquid præter necessarium victum, & vestitum de Altari retines, tuum non est, Rapina est, Sacrilegium est; & quod uni dico, omnibus dico.* Et Divum Gregorium Magnum *lib. 2. Epist. 2.* sic exclamantem: *O Pastor, non largiris tua, sed aliena. Quid ergo mirum, si tota die lustrent domum Episcopi pauperes, cum sit ea domus dispensationis rerum ipsorum? Possunt enim vociferari ad valvas, imò ad secretum cubiculum dicentes, da nobis nostra: alioquin contra te vociferabimur ad Dominum rerum tuarum dispensationi commissarum, dicentes, Domine, non vult nobis dare, quæ illi, ut nobis dentur, dedisti.* Plura aliorum SS. Patrum dicta, & SS. Canonum præcepta circa hanc Episcoporum obligationem cumulant Genuensis in *Manuali cap. 48.* Franc. Leo *part. 1. cap. 15. num. 10.* & Squillant. *ubi supr. part. 1. cap. 7.* qui *num. 7.* notat Navarrum de *Reddit. Eccles. q. 1. Monit. 21.* & alios DD. apud Lessium de *Just. & Jur. lib. 2. cap. 4.*

- dub. 6. num. 4. sentire, quod Episcopus, qui de superfluis redditibus non facit eleemosynam, peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem; ea ratione, quia est simplex dispensator eorumdem reddituum, & ad dispensandum pauperibus quidquid est ultra honestam sui ipsius, ac familiæ sustentationem, tenetur ex iustitia. Satis erit legere, & attentè considerare Tridentinum Concilium sess. 25. de Ref. cap. 1. VI. Officium Episcopale est, singulis annis Synodum Diocesanam celebrare. cap. Abbates. 18. q. 11. Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 4. de Reform. & hanc
- 17 celebrationem esse de præcepto ex declaratione Sac. Congregationis Concilii testatur Gavantus in *Praxi Dioces. Synod. cap. 1. §. 1. num. 6.* Massobrius in eod. tract. cap. 2. dub. 3. & Franc. Leo part. 1. cap. 9. num. 11. VII. Est custodire inviolatam clausuram Monialium in omnibus Monasteriis subiectis Episcopo ordinaria ejus auctoritate; in exemptis autem tanquam sibi à Sede Apostolica delegata. cap. Periculoso, & cap. Quoniam. De statu Regular. Concil. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 5. Bulla S. Pii V. de Anno 1566. Incipien. *Pastoralis officii &c.* & alia Gregorii XIII. quæ incipit: *Deo Sacris &c.* de Anno 1572. quas refert Quaranta in *Summa Bullar. Verb. Monasteria Monialium.* VIII. Officium antecedenti connexum Episcoporum est, explorandi Virginum Deo dicandarum voluntatem, An sit libera, vel coacta? non solum antequam habitum Monasticum suscipiant, sed etiam priusquam professionem faciant, ut præcipit Concil. Trid. d. sess. 25. de Regular. cap. 17. etiam si Monasteria sint subiecta Regularibus; cum quorum Superioribus debet etiam Episcopus per se, vel per Vicarium suum interesse, ac præsidere electionibus Abbatissarum juxta Constitutionem Gregorii XV. de Exempt. Privil. & declarationem S. Congreg. Concil. quam ponit Tamburin. de Jure
- 20 Abbatiss. disp. 15. quæst. 7. sub num. 51. Prout etiam approbandi Confessarii tam ordinarios, quàm extraordinarios, quos Superiores Regulares eligunt pro audiendis confessionibus earumdem Monialium sibi ipsis subiectarum; ut est statutum in eadem Gregoriana Constitutione, & declarationibus ipsiusmet Sacre Congregationis Concilii, de quibus easdem referentes testantur Cespedes cap. 23. dub. 345. Pellizzarius de Monialib. cap. 10. sect. 5. num. 259. & Squillant. part. 3. cap. 40. à num. 30. & seqq. novissimè ex Constitutione Clementis Papæ X. diei 20. Maii 1670. quam ego retuli in meis Decisionibus de Sacram. Pœnit. Decif. 38. num. 32. IX. Officium Episcopis incumbens est vigilare circa venerationem, & reverentiam Ecclesiarum, & pertinentia ad cultum Divinum, & officium persolvendum in Ecclesiis, aliàs ipsi peccant. Clem. 1. de Celebr. Missar. Bulla S. Pii V. de Officio Divino in princ. Breviar. ac Missalis. Et ideo solliciti esse debent, ne in Ecclesiis fiant Musicæ lascivæ, colloquia, deambulationes; prout etiam ne debitis Horis omittatur recitatio Horarum Canonicarum juxta Ritum ab Apostolica Sede approbatum. cap. Non oportet, cap. nulli, dist. 42. & de Consecr. dist. 1. Concil. Trid. sess. 22. in Decreto de observ. vel vitan. in celebrat. Missar. & de his agunt Novarius part. 2. in tit. de Eccles. Venerat. Quaranta in Verb. Reverentia Eccles. & Squillantes part. 1. cap. 14. per totum. X. Pastorale officium Episcoporum est conferre Clericis benemeritis beneficia Ecclesiastica. Hoc officium in oculis hominum est speciosum, ac delectabile; quia per ipsum Prælati genio suo, instantiisque parentum, ac amicorum indulgent, conferentes pro libito eadem beneficia. Sed coram Deo est summopere tremendum, atque periculosum; quia Episcopi obligati sunt sub pœna peccati mortalis dare beneficia, non ad eorum arbitrium cuicumque personæ, sed tantum Clericis dignis, ut probat Sotus de Just. & Jur. libr. 3. q. 6. art. 2. concl. 7. ea ratione, quia Episcopi non sunt domini beneficiorum, sed simplices dispensatores; & ideo ea distribuere debent majora merita ha-

ea habentibus. S. Thomas 2. 2. q. 63. art. 2. & magis dignis, aliàs peccant mortaliter contra Justiciam distributivam; & secundum tutiorem opinionem tenentur ad restitutionem; ut pluribus DD. allegatis demonstrat Diana Coordinatus tom. 3. tract. 3. resol. 101. & tom. 8. tract. 7. resol. 54. quibus adhæret Emin. Card. de Lauræa tom. 2. in 3. Libr. Sent. disp. 24. num. 286. ubi solidissimis rationibus hanc obligationem Prælatorum dandi Clericis magis dignis beneficia, probat; & restituendi dignioribus, si eos omittant, ut scripsi in meis Decisionibus Miscellaneis Decis. 85 num. 13. & 14. Digniores autem sunt, qui magis Litterati habentur, vel qui magis laborant, aut laborarunt in servitio Ecclesiæ, vel qui sunt magis pauperes; vel qui sunt de Diocesi respectu exteriorum. Ugolinus de Offic. Episc. cap. 58. §. 8. Genuens. in Praxi cap. 66. & in Manuali Pastor. cap. 37. & 38. latè Squillantes d. part. 1. de Oblig. Episc. cap. 15. ubi Syrtès notat hujus Oceani, in quas, ut plurimum, Prælati impingunt, & naufragant. XI. Episcoporum officium est invigilare, ut pueri doceantur doctrinam Christianam tum à Parochis, tum ab aliis piis hominibus. Concil. Trid. sess. 24. de Ref. cap. 4. Bolla S. Pii V. Incipien. Ex debito Pastoralis officii, d. et 6. Octobris 1572. quam refert Jordanus tom. 1. lib. 6. tit. 2. ubi de hac Pastoralis obligatione plenè differit; & num. 14. ita scribit: *Episcopus debet frequenter invisere scholas ipsas (Doctrinæ Christianæ) & tam docentes, quàm discentes ad egregiam hujusmodi provinciam omnibus studiis inflammare. Grandiores merito apud Deum, & homines; ac indulgentiis, de quibus supra, suis, etiam dierum 40. per singulas vices studeat allicere. Puerulos verò munusculis, & donariis ad conveniendum, & addiscendum trahat. Doceat ipse per se; affabiliter, humaniterque cum omnibus, præsertim pueris, & pauperibus se gerat. Præsentia enim Pastoris operarios, & pueros mirificè excitat ad concursum, & ad opus; ac reliquos fideles magnopere ædi-*

ficat. XII. Officium concernit Episcoporum vigilantiam circa vitam, & honestatem Clericorum: Clem. 1. De Vita, & Honest. Cleric. Concil. Trid. sess. 22. de Ref. cap. 1. & idè Antistites in hac vigilantia desides peccare mortaliter ait Genuensis in Manuali cap. 96. & præcipuè curare debent, ut Clerici magistros habeant, à quibus in lingua Latina, & in Sacris Litteris erudiantur: cap. fin. de Magistris. Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 13. num. 48. XIII. Et quidem necessarium Episcopi officium est corrigere peccata subditorum, & omni diligentia procurare salutem animarum; scandala, ac peccata tollere; præsertim inconfessos, & contumaces circa præceptum Confessionis, & Communionis. Paschalis ad emendationem reducere. Sylvester Verb. Correctio q. 4. ubi ex doctrina S. Thomæ probat, Prælatos ad hanc correctionem faciendam, & emendationem procurandam teneri ex justitia; unde qui in hoc officio deficiunt, peccant mortaliter, &, ut ait S. Augustinus relatus in cap. Nemo. dist. 83. non merentur nomen Episcopi, sed canis; & hanc Prælatorum incuriam deplorat Alvarus Pelágus de Plandiu Ecclesiæ lib. 1. cap. 69. Plurima sunt alia officia Episcoporum, & quidem notatu digna, quæ refert Squillantes d. part. 1. per capita XLVII. sed pro præsentis instituti supra relata sufficiant, tanquam principaliora.

Jurisdictionalia tandem eorum officia præcipua sunt sequentia. I. Quilibet Episcopus in sua Diocesi habet Jurisdictionem pro foro interno super omnes suos subditos, itaut si ipse sit Sacerdos possit immediatè ministrare iisdem Sacramentum Pœnitentiæ, & eosdem à peccatis absolvere. S. Thomas in 4. dist. 19. q. 1. art. 3. nec non dist. 20 q. 1. art. 4. Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 7. num. 120. Jordanus d. tom. 1. lib. 3. tit. 4. num. 3. ubi notat, quantam navarent operam, & essent solliciti Episcopi prius temporibus in audiendis suorum populorum confessionibus; de Jure enim proprium officium Episcoporum est confes-

- fessiones audire . II. Eorumdem officium est alios Sacerdotes deputare, qui præter Parochos easdem populorum Confessiones Sacramentales excipiant, Jurisdictionem, ac facultatem absolvendi illos delegando; nullus enim Sacerdos Pœnitentiæ Sacramentum ministrare potest (excepto mortis articulo) nisi aut Parochiale beneficium obtineat, aut sit ab Episcopo approbatus, juxta notabile decretum Concilii Tridentini in sess. 23. de Ref. cap. 15. de quo nos latè scripsimus in iisdem nostris Decisionibus de Sacram. Pœnit. Decis. 37. per totam, ubi ostendimus qualiter, & quando præmittendum sit examen pro dicta approbatione concedenda, & Jurisdictione ad absolvendum deleganda. III. Officium versatur circa approbationem Regularium, ut ipsi possint
- 29 Laicorum Confessiones Sacramentales audire, & eos absolvere; circa quos Regulares Confessarios, etsi plures agitantur quæstiones à Theologis, concernentes Jurisdictionem, qua ipsi absolvent prædictos Laicos, quas ego recensui, & elucidavi in eodem tractatu de Sacram. Pœnit. decis. 38. nihilominus hodie omnia Privilegia Regularium revocata sunt quò ad prædictas Laicorum Confessiones Sacramentales audiendas; & omnes egent approbatione Episcopi, sine qua nemo potest illas audire juxta Bullam Urbani Octavi diei 12. Septembris 1628. Incipien. Cum sicut acceperimus, & tenentur subire examen, si eos Episcopus velit quò ad scientiam examinare. Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Pœnit. disp. 20. num. 153. Fagnanus in cap. Quia propter S. Illud autem num. 7. de Elect. Novissimè Pignatellus tom. 7. consult. 8. num. 29. & tom. 10. consult. 93. num. 10. IV. Episcoporum officium Jurisdictionale se extendit super eosdem
- 30 Regulares exemptos in casibus 47. quos cumulat Jordanus tom. 2. lib. 7. tit. 14. à num. 1. usque in finem; ibi à studioso Lectore videndis. V. Officium eorumdem Episcoporum consistit in exercitio Jurisdictionis in foro externo tam in
- 31 causis civilibus, quàm in criminalibus

circa personas suo foro subjectas; & in casibus ad eorum Tribunal spectantibus. Emin. Card. de Lauræa d. disp. 7. de Sacram. Ord. à num. 126. & seqq. ubi advertit officium hoc, & hanc Jurisdictionem Episcopalem antiquitus impugnatum fuisse ab hæreticis Etianis, Antidiaphoristis; à Petro de Cugneris, Consiliario Regio Parisiensi; à Marsilio de Padua; ac ultimò à Lutheranis, & Calvinistis, qui omnes conati sunt spoliare Episcopos jurisdictione fori externi, & eos similes simplicibus Sacerdotibus constituere, ut legitur apud Salellem lib. 3. cap. 14. Reg. 267. num. 17. & cap. 16. Reg. 283. num. 181. itaut nullatenus possent Episcopi suorum populorum publica flagitia, aut scandala in foro externo corrigere, punire, ac emendare. Hanc Jurisdictionem competere Episcopis tam de Jure Divino, quàm de Jure Ecclesiastico optimè probat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 7. à num. 127. & seqq. tum ex Scriptura Sacra, tum ex Conciliis, ac Summorum Pontificum decretis; tum etiam ex praxi Annorum 1700. in quibus omnes Episcopi in facinora manifesta suorum Diœcesanorum semper advertunt multæ, ac censuris, prout meliùs sunt arbitrati expedire ad redigendos errantes in viam æternæ salutis; quod docet etiam Squillantes d. tract. de Obligat. & Privil. Episcop. part. 1. cap. 26. & part. 3. c. 27. & 28. ubi Canones, & Doctores.

Porrò duo notabilia dicunt Theologi, ac Canonistæ circa hoc officium, atque Jurisdictionem Episcopalem pro foro externo. Unum est, quòd Episcopus obligatus est deputare ministros scientia, ac probitate conspicuos pro causis audiendis, & negotiis expediendis in foro suo externo; siquidem si deputet ignorantes, aut pravos, ipse reus erit peccati mortalis. Cajetan. in Summa Verb. Episcoporum peccata. Toletus lib. 5. cap. 4. ac Genuensis in Manuali cap. 41. qui addit etiam, quòd ipse Episcopus tenebitur ad restitutionem damnorum, quæ Diœcesani sentirent, vel ob inficiam, vel ob malitiam Ministrorum Curiae.

Curiae Episcopalis, quod etiam notant Innocent. in cap. *Ad hæc*, de Offic. Archidiacon. & Piafecijs part. 2. cap. 4. art. 1. num. 15. Alterum notabile est, quod in fulminandis censuris Episcopi debent procedere sobriè, & magna cum circumspectione; itaut ad eas non deveniant, nisi in subsidium, & præmissis semper opportunis, ac reiteratis monitionibus. cap. *Sacro*. cap. *Statuimus*. cap. *Romana*, & cap. *Constitutionem*, & ibi Glossa, de Sent. Excom. in 6. & hoc idem demonstrat Thesaurus de Pœnis Ecclesiasticis part. 2. Verb. *Censuræ* cap. 1. & 2. à studiosis legendus.

Sunt alia, & quidem non pauca Episcoporum Jurisdictionalia officia, tum circa Ecclesiarum ædificationem, tum circa Beneficiorum vel Unionem, vel Dismembrationem, prout etiam circa decernendas Processiones publicas, aut observantiam dierum festorum, de quibus amplè tractant Squillantes d. libr. de Oblig. & Privileg. Episcop. part. 1. & part. 3. atque Jordanus tom. 1. de Re Sacra; Sed hucusque narrata fatis videntur ad ostendendum Episcopis, esse quidem sublimem eorum dignitatem, at eorum statum valdè periculosum; & idcirco Divus Gregorius Nazianzenus Libr. 3. de Sacerdotio agebat: Quod nemo sapiens, læto animo, creatur Episcopus: & Franciscus Petrarcha Lib. 1. de Remed. utriusque fortunæ Dial. 170. exclamat: O vertigo morum pessima! Ad quod olim consueverant, ut deberent cogi homines; nunc inde retrahi non possunt.

DECISIO XXXIX.

ARGUMENTUM.

Septem recensentur Libri, quibus Eminentissimus S. M. Gregorius Cardinalis Barbadicus Episcopus Patavinus pro bene adimplendis antedictis Officiis, ac pro recto Regimine Animarum suæ Diocesis, attentè studebat.

Fructus quoque uberrimi ex eorum studio provenientes enunciantur.

SUMMARIUM.

- 1 Libri septem S. M. Card. Gregorii Barbadicus Episcopi Patavini pro bono regimine sui Episcopatus.
- 2 Liber status Animarum quid contineret?
- 3 Parochi Diocesis Patavinae quot sint?
- 4 Adulti plurimi nondum communicant ex incuria Parochorum.
- 5 Libellus pro instruendis pueris noviter communicandis.
- 6 Signum à Parochis in Communione Paschali dandum, & recolligendum.
- 7 Pueri ab anno quarto usque ad decimum sextum discere debent Doctrinam Christianam à Parochis.
- 8 Formula descriptionis status Animarum Diocesis Patavinae.
- 9 Inconfessi in Paschate quomodo monendi?
- 10 Parochi gratiosa comminatio suis Parochianis ne omitterent Communionem Paschalem.
- 11 Liberalitas Parochi in Pauperes facit eum laudabilem.
- 12 Doctrinæ Christianæ Liber. Zelus erga illam Eminentissimi Barbadicus Episcopi.
- 13 Relatio mensura Scholarum Doctrinæ Christianæ.
- 14 Relatio totius Cleri Paduani.
- 15 Confessariorum status, scientia, capacitas.
- 16 Martyrii species onus examinandi Confessarios.
- 17 Confessarii non ultra Annum approbantur Patavii.
- 18 Confessarii nec docti, nec indocti omnino quomodo approbati?
- 19 Casuum Conscientiæ, ac Prudentiæ annualis propositio.
- 20 Responsa Confessariorum observata, ac notata.

- 21 *Coadjutores Auctoritas in scribendis libris boni regiminis, ac discipline, & studii Cleri Paduani.*
- 22 *Fori Episcopalis contentiosi Congregatio.*
- 23 *Rerum Economicarum Episcopatum Liber, ac Congregatio.*
- 24 *Franciscus Forzadura Nobilis Pat. laudatus.*
- 25 *Bonifacius Comes Borromeus Nob. Pat. laudatus.*
- 26 *Nicolaus Comes de Frascati Nob. Pat. laudatus.*
- 27 *Utilitates ex registro status Animarum.*
- 28 *Correctio fraterna an sit actus Justitiæ, vel Charitatis?*
- 29 *Episcopus peccat, si Parochos negligentes non excitet.*
- 30 *Ordines, ac Beneficia Litteratis Clericis danda.*
- 31 *Ignorantia Confessoriorum causat duo mala. Et quæ?*
- 32 *Ministrorum Episcopatum infestitia, vel negligentia aggravat animam Episcopi.*
- 33 *Elemosynas si Episcopus non facit, non est Episcopus.*

IN exequendis omnibus officiis, ac obligationibus Episcopalibus, in præterita Decisione enarratis, summa semper fuit sollicitudo Eminentissimi, ac Reverendissimi, sanctæ memoriæ Gregorii Cardinalis Barbadii hujus Urbis Antenoreæ ab Anno 1664. usque ad Annum 1697. Antistitis exemplarissimi, ac Heri mei Humanissimi: quapropter non inutile erit tum Prælatorum Ministris, tum Prælati ipsis, eandem sollicitudinem profitentibus, ac præsentis Decisionsculas benigne legere dignantibus, referre in præsentibus Libros septem, quos pro bono regimine sui Episcopatus prædictus Eminentissimus Præsul frequenter propriis oculis lustrare solebat, ut statum totius Diocesis, nec non, ut ipse piè effabatur, propriæ conscientiæ, unico intuitu, cognosceret. Septem igitur Libros Eminentia sua habebat, in quibus ea omnia, quæ ad

Pastorale munus principaliter pertinent, notabantur. Hi erant

- 1 Liber status Animarum sibi subditarum.
- 2 Liber status Doctrinæ Christianæ.
- 3 Liber status totius Cleri Paduani.
- 4 Liber examinum Confessoriorum.
- 5 Liber studii Casuum conscientiæ, ac Prudentiæ.
- 6 Liber causarum Civilium, ac Criminalium in suo Tribunali vententium.
- 7 Liber Rerum Economicarum, ac Reddituum Episcopatus.

Primus itaque Liber continebat statum Animarum tum Civitatis, tum Diocesis Patavinæ, antedicto Eminentissimo, ac Reverendissimo Præsuli subditarum. Siquidem cum in Civitate Paduæ reperiantur Parochi sex & triginta, in tota autem Diocesi extra Civitatem tercenti, & quatuordecim; sicque omnes Parochi, atque Curati animarum in hoc Episcopatu sint tercenti, & quinquaginta; consuevit Eminentissimus Cardinalis Barbadius eorum Episcopus in principio Quadragesimæ, singulis annis, ad ipsos omnes per litteras Encyclicas scribere, & iisdem injungere, ut diligentem descriptionem omnium habitantium in suis Parochiis facerent, ætatem singulorum notantes; itaut intueri in ea posset Eminentia sua, quinam apti sint ad Sanctissimam Communionem Eucharisticam in Paschate recipiendam, & qui nondum ad annos discretionis advenierint, ipsamque descriptionem statim post Octavam Paschatis ad Auditorem suum (qualis ego eram) fideliter transmitterent, prout ex tenore earundem Litterarum Encyclicarum constat, quæ leguntur impressæ in Libro *Epistolarum Pastoralium, ac Edictorum* ejusdem Præsulis Eminentissimi. Et quoniam in Visitationibus per eundem Emin. Cardinalem Episcopum, primis sui Regiminis annis, factis, repertum fuerit, ex incuria diversorum Parochorum, plures utriusque sexus adultos pervenisse ad decimum sextum annum ætatis.

ætatis eorum, ac ultra, & nondum admissos fuisse ad Sacram Synaxim, in prædictis Litteris specificè injungebatur omnibus Parochis, ut seligerent pueros, ac puellas annos discretionis attingentes, illosque per plures dies instruerent, quid credendum circa Eucharistiæ Sacramentum, & quid faciendum pro devota ejus sumptione, juxta libellum ad hunc effectum compositum existentem in prædicto Libro *Epistolarum Pastoralium* pag. 38. & eos, quos capaces discernere, in Paschate communicarent, ac eorum numerum distinctè referrent. Et quoniam ad ea devenimus tempora, in quibus refrigescit charitas Christianorum; & multi sunt, qui non verentur non adimplere Ecclesiæ præceptum Confessionis, & Communionis annuæ, de quo *in cap. Omnis utriusque sexus. De Pœnit. & Remiss.* in iisdem Epistolis Encyclicis mandabatur expressè omnibus Parochis, ut diligenter adverterent, ne aliquis ex eorum Parochianis prædictum præceptum violarent, & ad hunc effectum signum inalterabile communicantibus darent, & infra octavam ab iisdem repeterent; & si quos contumaces, ac inconfessos reperissent, Eminentiae suæ notificarent, ut opportunis monitionibus, ac remediis eorundem spirituali salutis posset consulere. Tandem & illud in iisdem Litteris præcipiebatur Parochis, ut notam particularem facerent puerorum, ac puellarum, quibus Doctrina Christiana venit exponenda, habentibus scilicet sufficientem capacitatem, quæ præsumitur ab anno quarto, in quo saltem

7 Orationem Dominicalem, Salutationem Angelicam, & Apostolorum Symbolum memoriter discere solent, usque ad annum decimum sextum; & eorundem numerum pariter referrent, ad cognoscendum, An diebus Dominicis omnes frequentent Scholam ejusdem Doctrinæ Christianæ.

Igitur juxta hæc omnia commissio-
num capita Parochi omnes post octavam Paschatis rescribent vel Eminenti-
ssimo Præfuli, vel mihi Auditori

suo; & ego formabam primum status
Animarum Librum, in quo omnes Paro-
chiæ notatæ erant per Alphabetum tum
Civitatis, tum Diocesis; & ad unam-
quamque earum hæc erat descriptio.

In Padova. Nella Parochia del R. D.
Francesco Lazari Dottore Mansiona-
rio Curato della Cattedrale. Anime
da Comunione num. 439
Inferiori non ancora atte à Communi-
care num. 128

In tutte num. 567
Instruite, e Comunicate da nuovo nu-
mer. 8
Atte alla Dottrina Christiana num. 110
Inconfessi num. 5

Nella Diocesi. Nella Parrocchia, e Vil-
la di Abano, Arciprete il Signor D.
Carlo Alessi Vicario Foraneo. Anime
da Comunione num. 1137
Inferiori non atte à comunicare n. 675

In tutte num. 1812
Instruite, e comunicare da nuovo nu-
mer. 33
Atte alla Dottrina Christiana num. 368
Inconfessi num. 3

Ubi verò reperiebantur inconfessi,
qui in Diocesi erant pauci, in Civitate
autem plurimi; vocabantur Parochi
Urbani ad præsentiam Eminentissimi
Præfuli, & facta circa qualitate in-
confessorum, & causas, ob quas erant
à Sacramentis alieni, consultatione
firmabatur modus eos monendi, adju-
vandi, & ad pœnitentiam redigendi,
magno semper cum fructu Animarum.
At circa inconfessos in Diocesi expe-
diebantur Litteræ Pastorales, quarum
exempla plurima habentur impressa *in*
cod. libro, tum ad proprios eorum Pa-
rochos, tum ad eorundem Vicarios
Foraneos, qui omnes vocabant ad se
prædictos contumaces, & Dei gratia
præveniente, ac cooperante non absque
multo labore, illos ad bonam frugem
redigebant; & de eorundem conver-
sione statim Eminentiae suæ noticiam
dabant, quam in ipso Status Anima-
rum Libro ego inferebam. Hic itaque
erat

erat primus Liber, quem frequenter Eminentissimus Antistes legebat, revolvebat, ac observabat; ex eo enim certior fiebat, an plures, an pauci, an nullus esset in Parochiis, à quibus omiffa fuisset Confessio, ac Communio Paschalis.

10 Nec tacenda venit gratiosa responsio, quam nonnullis ab hinc annis dedit mihi unus ex Parochis extra Civitatem, dum ex commissione Eminentissimi Præfulis illum interrogassem, An in ejus Parochia esset aliquis inconfessus? Factum tale fuit. Denunciatum fuerat Eminentię suæ in tali Parochia, extra Urbem, rusticum quemdam esse inconfessum. Voluit Eminentissimus Episcopus videre relationem illius Parochi à me registratam in Libro prædicto Status Animarum, in qua notatum erat, nullum esse inconfessum. Eminentia sua dixit, relatio non est vera, scio enim à pia persona, unum ibi esse inconfessum. Vocetur Parochus ille, & de negligentia, seu mendacio redarguatur. Vocavi illum per litteras. Statim venit ad me; erat enim Vir igneus, sollicitus, & ardens in suis actionibus. Petiit, ad quid se esse vocatum? Dixi; dolet Eminentissimus, quòd in relatione status Animarum tuæ Parochiæ dixeris, nullum esse inconfessum; & nunc delatum est Eminentię suæ, unum reperiri. Respondit: ita, ut delatum est, esse non potest; quia si quis esset inconfessus in mea Parochia, ego scivissem, & scripvissem. At nescio aliquem esse talem, & esse non potest; Siquidem (hæc sunt ejus verba) in Quadragesima, dum intra Missarum solemniam hortor rusticos Parochianos meos ad confitendum, & communicandum in Paschate, protestor iisdem jurejurando, quòd si quis Præceptum Ecclesiæ non adimpleverit, & mandatis Eminentissimi Cardinalis Episcopi non obediverit; baculo eum ego ipse severe verberabo; quia malè viventes sub mea Cura non sum permixsurus. Ideò (subjunxit) manifestetur mihi nomen, & cognomen asserti hujus Inconfessi. Dixi, est N. N.

Respondit, non est de mea Parochia homo iste; sed de Parochia mea convicina. Stupebam, replicavit, quòd in mea esset aliquis inconfessus. Sciunt rustici Parochiani mei, verbera, quæ illis comminor, casu quo non recipiant Sacramenta in Paschate, certò me illis datum. Retuli hæc omnia Eminentissimo Præfuli, qui à risu se continere non potuit. Reperit, illum dixisse veritatem, & vocato alio proprio Parocho prædicti inconfessi, actum fuit de ejus emendatione. In visitatione subsequenta Parochialis Villæ antedicti Sacerdotis minantis verbera, credebatur Eminentissimus Episcopus audire querelas multas Parochianorum contra illum. Sed in Inquisitione generali, ac examine plurium rusticorum illius Villæ per me factò, comperi, omnes ipsum laudantes, ac benedicentes. Causa erat, quia licet in exigenda obedientia esset ferox, ac minax, attamen erga pauperes erat liberalissimus, & versùs infirmos tenerimus; adeò ut quisquis ad illum accederet, petens aut panem, aut vinum, aut obsonium pro aliquo infirmo, vel paupere, promptè dabat quidquid habebat. Hæc cum audisset Eminentia sua in illa visitatione, dixit: Ecce quàm verum, quòd *Charitas operit multitudinem peccatorum*. Hæc de primo Libro status Animarum.

Secundus Liber continebat statum Doctrinæ Christianæ. Est incredibile dictum, quantum semper fateretur, & sollicitus fuerit prælaudatus Eminentissimus Cardinalis Barbadius Episcopus Patavinus in promovendis, adjuvandis, & conservandis Scholis Doctrinæ Christianæ; ut in eis pueri, ac puellæ 12 edocerentur Mysteria fidei, & ea, quæ ad æternam salutem consequendam sunt necessariò faciendæ. Siquidem in Civitate auxit numerum Scholarum, aggregavit plurimos pios, ac doctos Viros Laicos confraternitati ejusdem Doctrinæ Christianæ; confecit novas, easque utilissimas Regulas pro bona directione omnium Operariorum in eadem Christiana Doctrina; distinguit terminos viarum,

viarum, per quas Piscatores cum Crucenantes Litanias transfrent piscantes pueros vagabundos, ac eos ad Ecclesiam, in qua Doctrina Christiana explicatur, conducerent, ut videre est in Edicto diei 3. Januarii 1689. impresso in d. libr. *Epist. ejus Pastoral. pag. 169. & seqq.* ubi prædictæ Regulæ continentur. In eadem Civitate, Eminentia sua abstinens à prandio, audito signo Campanæ majoris Ecclesiæ Cathedralis vocantis omnes ad Doctrinam Christianam, egrediebatur statim ab Episcopo cum familiaribus suis, sive in hyeme, sive in æstu, & visitabat plures earundem Scholarum, in quibus, & Parochorum, & Clericorum, aliorumque piorum hominum sollicitudinem mirabatur, & puerorum numerum attendebat, disputationesque eorumdem auscultabat; ac frequentes Congregationes super felici progressu ejusdem operis Doctrinæ Christianæ tenebat; sicque omnes ad illud piè prosequendum inflammabat. In Diocesi autem, dum illam visitabat, scopus principalis Eminentiae suæ erat, indagare an Parochi in docendos pueros, ac puellas Doctrinam Christianam essent diligentes? An coadjutores Laicos haberent? An distinctio servaretur præordinata Classium? Et convocatis omnibus pueris, ac Magistris in eas, sedebat inter illos, audiens, interrogans, explicans, docens, ac demonstrans summa cum benignitate modum faciliorem erudiendi eosdem pueros, ac puellas in ipsa Christiana Doctrina; & ubi parvum reperiēbat numerum operariorum, efficaciter hortabatur populum, ut confraternitatem Doctrinæ Christianæ amplecteretur; & plurimos adscribebat eidem pio operi Operarios.

Igitur singulis mensibus omnes Vicarii Foranei per Diocesim colligebant relationes infrascriptas Doctrinæ Christianæ ab omnibus Parochis sub eorum Vicariatu existentibus, & eas ad me tanquam Auditorem Eminentiae suæ, ac ad eas recipiendas deputatum transmittēbant, tenoris sequentis. Videlicet:

Relatione della Dottrina Christiana

insegnata nella Chiesa Archipresbyterale di S. Michele della Villa di Torre.

Domenica 6. Aprile 1680.

13

Figliuoli

Figliuole

<i>Prima Classe</i>	<i>num. 20</i>	<i>num. 34</i>
<i>Seconda Classe</i>	<i>num. 28</i>	<i>num. 30</i>
<i>Terza Classe</i>	<i>num. 42</i>	<i>num. 40</i>
<i>Quarta Classe</i>	<i>num. 30</i>	<i>num. 26</i>
<i>Quinta Classe</i>	<i>num. 33</i>	<i>num. 36</i>
<i>Sesta Classe</i>	<i>num. 30</i>	<i>num. 22</i>

In tutti num. 183. In tutte n. 188

Figliuoli num. 183

Figliuole num. 188

In tutti num. 371

L' Arciprete è stato.

Sacerdoti num. 2

Operarii num. 38 Operarie num. 40

Chierici non ve ne sono.

Consimilis relatio fiebat in quocunque alio Dominico die ejusdem mensis; & omnes simul mensuratum ad me mittebantur ab omnibus Vicariis Foraneis, tum eorum Ecclesiæ, tum aliarum Ecclesiarum sui Vicariatus. Ego autem in Libro status Doctrinæ Christianæ, in quo erant adnotatæ omnes Ecclesiæ Parochiales cum numero Animarum, quæ erant aptæ ad Doctrinam Christianam ediscendam, registrabam easdem relationes, & numerum Animarum, quæ interfuerant eidem Christianæ Doctrinæ, necnon numerum Operariorum. Quapropter Eminentissimus Episcopus quodcumque aperiebat hunc Librum, unico intuitu videbat, & cognoscebat, ut bene, vel malè, an laudabiliter, vel negligenter procederet hoc opus docendi pueros, & puellas Doctrinam Christianam; & secundum augmentum, vel decrementum ejusdem operis expediebantur Litteræ, ab Eminentia sua subscriptæ, commendantes diligentiam, vel reprehendentes negligentiam, si quæ reperta esset, Parochorum; & iisdem infallibiliter singulis mensibus de hoc opere Eminentissimus Cardinalis Præsul rescribebat. Hæc de secundo Libro.

Tertius Liber complectebatur statum totius Cleri Paduani. Quandoquidem

Zz

Emi.

14 Eminentia sua ab initio adventus sui ad hunc Episcopatum requisivit à Parochiis Civitatis, tum Diœcesis relationem fidelem omnium Sacerdotum, atque Clericorum degentium sub eorum Parochiis; idest nomen, cognomen, ætatem, studia, exercitia, & occupationes uniuscujusque; & de his omnibus formatus fuit Liber, & in eo per alphabetum registratæ relationes prædictæ; at verius conscriptæ in anima Eminentie suæ; jugiter enim reflectebat ad quemquam illorum; & quotiescunque Parochi sive ex Civitate, sive ex Diœcesi accedebant ad præsentiam ejusdem Eminentie, inter cætera interrogabat eos de vita, & moribus Sacerdotum, & Clericorum intra confines suarum Parochiarum commorantium; eosque adjurabat, ut sollicita attentione rimarentur, si quis contra bonos mores aliquid committeret, & sibi secretò nunciarent. Hinc adeò cognoscebat omnes, eorumque qualitates, ut & in concursibus Sacerdotum ad beneficia, & Clericorum ad ordines, sciret, quanta uniuscujusque essent merita, aut demerita; & quos beneficere, aut repellere oporteret.

Quartus Liber concernebat examina Confessariorum. Hic in duos erat Tomos divisus, primus pro Sæcularibus, 15 secundus pro Regularibus, qui ad confessiones Sacramentales audiendas approbabantur. Hoc onus examinandi, & approbandi prædictos Confessarios injunctum fuit pusillitati, & humilitati meæ, tum à gloriosa memoria Illustrissimi, ac Reverendissimi Georgii Cornelli, qui fuit Prædecessor Episcopus Eminentissimi Cardinalis Barbadiçi, & obiit anno 1663. tum ab hac Eminentia, quæ ad hunc Episcopatum venit anno 1664. illumque ministravit usque ad annum 1697. Ingenuè fateor, 16 ponderosissimum me subiisse onus, quod frequenter martyrium vocabam; nimium enim experiebar dolorem, repens in examine Sacerdotes utriusque gradus, sic ignaros Theologiæ Moralis, ut nequaquam potuerim illos approbare ad Confessiones audiendas. Non

infior, plurimos, ac ingentis numeri haberi Confessarios Sæculares, & Regulares, tam Monachos, quàm Mendicantes in hac Diœcesi, doctrina, prudentia, ac experientia insignes, quos mihi honor, & delectatio erat admittere ad confessiones audiendas ad Annum, 17 juxta firmatam consuetudinem ad hoc limitatum tempus eos approbandi post famosam illam litem, de hac re, quam passus fuit, sed victor evasit prælaudatus Illustrissimus, ac Reverendissimus Antistes Cornelius Anno 1654. & de qua mentionem feci in meis Decisionibus de Sacramento Pœnitentiæ Decis. 38. num. 19. & 20. At è contra tot sunt Capellani Curati ex alienis Diœcesibus ad hanc Patavinam confluentes, & tot Regulares, qui in eorum Ecclesiis petunt ad audiendas confessiones Laicorum approbari, ut nulla dies transiret sine examine Confessariorum; & hac de causa formare cœpi *Erotemata* mea super universa Theologia Morali, quæ postea ad instantiam amicorum bis data sunt typis, & studiosis facta sunt utilia, & grata.

Horum itaque Capellanorum, nec non Regularium inferioris gradus plurimi reperiebantur, quos nec iustitia permittebat eos ad annum approbare, nec charitas patiebatur, illos penitus à confessionibus audiendis excludere. Quapropter hoc utebar temperamento, 18 admittens ipsos ad tres, vel quatuor, vel sex menses tantum, sed cum obligatione se melius instruendi in illis materiis, in quibus, dum examinarentur, cognoscebantur minus edocti; & hæc obligatio scribebatur in Libro status Confessariorum ita: 1686. 2. Aprilis R. D. Urbanus Guerrucius Abbatia Sancti Angeli in Regno, Capellanus in Villa Campinogaria approbatus ad Confessiones ad sex menses. Sed studeat libro 3. & 4. Toleti, super quibus iterum examinabitur. Hoc idem servabatur cum Regularibus; cumque hi, & alii, completo tempore mandati, revertebantur pro illius confirmatione, iterum examinabantur juxta eis impositum studium;

dum; in quo si eos profecisse cognoveram, novam concedebam prorogationem; sin minus eos licentiam. Hunc Librum frequenter Eminentissimus Præful invisebat, & observabat, quot, & quales essent Confessarii Sæculares, & Regulares populi Eminentia suæ subiecti Sacramentales Confessiones audientes. Porro

19 Quintus Liber studii Casuum Conscientiæ, ac Prudentiæ valde influebat in erudiendis Confessariis ad tempus limitatum approbatis, præter studium, in quo exercebantur omnes Archipresbyteri, ac Parochi perpetui. In initio cuiuscunque anni de mandato Eminentissimi Cardinalis Barbadi Præfulis transmittabantur tot folia impressa cum casibus conscientiæ, prudentiæ, atque omnibus Vicariis Foraneis per Diocesim, quot erant Parochi, & Confessarii eorum Vicariatus subiecti. Qui casus concernebant integrum aliquem tractatum Theologiæ Moralis, ac Prudentialis cum suis quæsitis; & distincti erant de mense in mensem, ad hoc ut omnes tam Parochi, quàm Capellani Confessarii iisdem studerent, & suam opinionem in scriptis ponerent; quam postea in Congregatione mensura, à Vicario Foraneo convocanda in Ecclesiis Parochialibus sui Vicariatus per turnum, omnes disputando discuterent, & post discussionem eidem Vicario, subscriptam proprio uniuscujusque nomine, traderent, mihi Auditori Eminentia suæ transmittendam. Singulis igitur mensibus recipiebam à quadragintaquatuor Vicariis Foraneis, & ab eorum singulis Litteras, secum habentes studiosa responsa omnium Parochorum, & Capellanorum, Confessiones Sacramentales audientium in Diocesi hac Patavina, ad Quæsitæ, & Casus Conscientiæ, ac prudentiæ, iisdem, ut supra, discutiendos in principio anni datos; quæ quidem responsa à me legebantur, & observabantur, & in Libro huius studii, in quo notati erant omnes Parochi, ac Capellani eorum notabatur ita: *Mense Januario Parochus N. N. satisfecit,*

respondendo: Optimè: vel, mediocriter: sive debilitè, prout erant merita responsi. Idem servabatur, ac notabatur ad nomina quorumcunque Capellanorum sic: N. N. Capellanus Confessarius in supradicta Parochiali satisfecit, & respondit optimè: seu mediocriter: vel debilitè: Ex qua diligenti observatione, & annotatione major habebatur certitudo studii, sufficientiæ, capacitatiq; Confessariorum; ac ex huiusmodi Libri inspectione ipsemet Eminentissimus, ac Reverendissimus Cardinalis Episcopus non leve reportabat animi sui oblectamentum.

Sed dicer aliquis mihi hæc facienti, ac scribenti, quomodo hæc omnia solus homo adimplere poteris; & hos quinque libros exarare? Respondeo, coadjutores habuisse diversos eruditos Clericos, Seminarii Eminentia suæ Alumnos, qui post completum humanarum Litterarum, ac Theologiæ Scho- 21 lasticæ cursum, habitabant in Episcopio, & mihi inserviebant in his exarandis libris, ac registris faciendis, inter quos R. D. Paulus Adami Sacræ Theologiæ Doctor, nunc Canonicus in Collegiata Ecclesia Plebis Sacci. R. D. Jacobus Viortus pariter Doctor Theologus Collegiatus in hoc Sacro Theologorum Collegio Patavino, & Canonicus Concordiensis supernumerarius. R. D. Alexander Gritti Juris Utriusque Doctor, nunc Rector Parochialis Ecclesiæ Villæ Ararum, nec non R. D. Adamus Pivati pariter Doctor Juris Utriusque, in præsentī Parochus Ecclesiæ Sancti Bartholomæi huius Civitatis, & nonnulli alii eruditi Juvenes, quibus omnibus Eminentissimus Præful beneficia contulit, in remunerationem servitii per eos mihi in conscribendis prædictis Libris fructuosè præstiti. Occasione autem responsorum, de quibus supra, factum est, ut Decisiones Casuum Conscientiæ, ac Prudentiæ cœperim extendere, ex doctrinis, rationibus, ac Auctoritatibus per Parochos, & Capellanos Confessarios allegatis; quas Decisiones Eminentia sua

Anno 1681., ac fequentibus voluit typis dari ad publicam utilitatem, & commodum ſtudentiura, qui gratulabundi eas receperunt, & uſque in præſentem diem lætanter excipiunt.

22 Sextus Liber erat ſtatus Cauſarum Civilium, ac Criminalium in Tribunali huius Patavini Episcopatus vertentium. Huius Libri cuſtos, ac ſcriptor erat Cancellarius Episcopalis; ſiquidem ſemel in hebdomada habebatur Congregatio Fori contentioſi coram Eminentiſſimo Episcopo, in qua interveniebant Vicarius Generalis, duo Auditores, Vicarius Monialium, Advocatus Fiſcalis, & Aſſeſſores duo Theologi, ac Juris Utriuſque Doctores; & in ea referebantur cauſæ in foro vertentes, expeditioni proximæ; ut earum difficultates ſolverentur, & firmaretur methodus aut in ordine procedendi, aut in meritis iudicandi, ac eas decidendi. Notabat Cancellarius quidquid reſolutum erat ab ipsis Congregatis, & ex hoc Libro Eminentia ſua duas reportabat utilitates. Una, quod negotia, & cauſæ expediebantur, neque permittebantur in longum trahi. Altera, quod in ejus Tribunali colebatur Juſtitia, quæ perire non poterat, attento ſtudio, probitate, & conſultatione tot ſapientum, & multiplicium Miniſtrorum.

23 Septimus tandem Liber erat Rerum Œconomicarum, ac Reddituum Episcopatus, quem ſcribebat, ac cuſtodiebat Notarius, vocatus *Computiſta Facſoria*. Notabantur in hoc libro reſolutiones omnes, quæ capiebantur in Congregatione Œconomica, in quacunque hebdomada ſemel convocata. In hac Congregatione interveniebant, præter Eminentiſſimum Antiſtitem, (quando majora negotia eum non diſtrahebant) ejus Vicarius Generalis, nec non ejus Auditor, tres Laici Cives Nobiles Patavini, Præſectus, aliàs Factor Generalis, reddituum Episcopaliū, ac prædictus Notarius, ſeu Computiſta, & Scriba. Primus prædictorum Nobilium Laicorum erat Illuſtriſſimus Dominus

Franciſcus Forzadura Juris utriuſque Doctor, cujus Familiam antiqua Nobilitas, pluralitas Equitum Melitenſium, 24 multitudo Sapientum Aſſeſſorum apud Patritios Venetos in Regimine Civitatum, ac opum copia reddunt conſpicuam, ſed ejus perſonam venerabilem faciebant primaria Civitatis munera laudabiliter exercita, prudentiæ, ac intelligentiæ præclara facinora, at poſtiſſimum Pietatis in Deum, ac æternæ ſalutis ſtudio, cujus cauſa per triennium ante mortem, divitiis, ac honoribus ſponte renuncians, ſeceſſit in ſolitudinem campanæ Baſſanenſis, ubi propriam Domum, ac Oratorium Sacrum poſſidebat; ibique ſpiritualibus Lectionibus, atque Meditationibus vacans ſanctè in Domino quievit. Secundus ex prædictis Nobilibus Viris erat Comes Bonifacius Borromeus, Divo 25 Carolo Mediolanenſi Pontifici, & ſanguine, & devotione conjunctus. Hic adoleſcens in Aula Sereniſſimi Ferdinandi Archiducis Auſtriæ educatus, & nobiliores edoctus virtutes, domum reverſus, prudentia, ac probitate eximius, primis hujus Patriæ ſunctis honoribus, ob has animi prærogativas ab Eminentiſſimo Præſule dilectus, fuit ad hanc Congregationem deputatus, & in ſuæ teſtimonium dilectionis, majori, ex tribus ejus filiis Laurea Doctoratus inſignitus, pinguem contulit in hac Eccleſia Cathedrali Canonicatum. Tertius 26 erat Comes Nicolaus de Fraſcati, Progenitorum nobilitate, probitate, ac doctrina celebris; qui iſdem prærogativis, aliſque Chriſtianis virtutibus, quibus incedit ornatus, celebris; in Collegio DD. Philoſophorum hujus celeberrimi Patavini Gymnaſii cooptatus, ac inter Decuriones Urbis non ſemel aſſumptus, pariter huic Episcopali Congregationi fuit per Eminentiſſimum Antiſtitem adſcriptus. Hi igitur tres nobiliſſimi Cives, unà cum præcitatæ Episcopaliſus Miniſtris, res œconomicas Eminentiae ſuæ dirigeabant, & quidquid ad redditus annuos Episcopatus exigendos, ſartos, teſtoſque ſervandos, cogno-

cognoscebant expedire, ordinabant, decernebant, ac terminabant; eorumque mandata, decreta, ac terminationes in hoc Libro Notarius Computista scribebat, & juxta id, quod scriptum erat, Factor Generalis, ac alii subordinati Actores Episcopales operabantur.

Erant autem multiplices, hique salutares effectus, quos Eminentissimus Præsul Barbadius ex prædictis septem Libris colligebat. Siquidem ex Libro

27 status Animarum cognoscebat, quos Laicos obligatus esset monere, & corrigere, qui inconfessi erant, ac in peccatis vivebant; correctio enim fraternitatis, quæ in privatis personis est actus

28 charitatis, in Episcopo est actus justitiæ; quam si negligat, vel omittat, peccat mortaliter. Sylvester in Verb. Correctio, ubi S. Thom. qu. 4. & præcipue contra Concubinos, aut inimicitias nutriendas, circa quos Episcopus sollicitè tenetur agere, & operari, ut illi emendentur, & hi ad pacem reducantur, aliàs ipse est reus culpæ gravis. Glossa in cap. Unum. Verb. Neglexerint, dist. 25. cap. Præcipimus. cap. Studendum, dist. 90. Barbosa de Jur. Eccl. Univ. lib. 1. cap. 11. num. 82. Concil. Trident. sess. 25. de Ref. cap. 14. Bulla S. Pii V. Incipit: Cum primum, de Anno 1665. de qua Garzias de Benefic. part. 11. cap. 10. n. 188. Ex Libro Status Doctrinæ Christianæ sciebat, an Parochi essent solliciti in ea plebibus suis exponenda, ad quam expositionem sedulam tenentur sub mortali. Barbosa allegat. 76. num. 39. Emanuel Sà Verb. Parochus num 5. Cumque Episcopus sit primus Parochus in tota Diocesi, immunis esse non potest à peccato, si circa hanc obligationem aliorum Parochorum non sit vigil. cap. Quæcunque, 10. q. 1. cap. Præcipimus, 12. q. 1. Ex Libro status totius Cleri, morum, ac studiorum Clerici cujuscunque, deprehendebat, quos ad ordines promovere deberet, & quos repellere; quibus beneficia elargiri, & quibus denegare; cum strictissimè teneatur Episcopus hanc utramque observationem facere, &

obligationem, quæ ex justitia est, adimplere sub gravi culpa. cap. Præcipimus, dist. 34. cap. Illiteratos, dist. 36. cap. Licet ergo, 8. qu. 1. cap. Nihil. De Elect. Sayrus de Censuris lib. 6. cap. 13. n. 8. Ex Libro examinum Confessariorum tuebatur seipsum Eminentissimus Antistes à duobus illis periculis, de quibus summopere expavebat, scilicet de aggravanda conscientia sua peccato lethali, si Sacerdotes ignorantes præficerentur confessionibus populorum audiendis, & de nullitate absolutionis, quam ipsi iisdem impertirent; prout de utroque periculo testatur Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Pœnit. disp. 20. num. 28. & num. 53. cujus ponderosa verba retuli in Decisionibus meis Miscellaneis Decif. 125. num. 5. Augebatur autem hæc securitas in Eminentissimo Præsule, dum revolveret Librum studii casuum conscientiæ, ac prudentiæ; in quo intuebatur tum Parochorum, tum Capellanorum solertiam in eis resolvendis, quæ eorumdem studii erat irrefragabile testimonium. Eandem conscientiam securitatem fovebat in Eminentia sua Liber causarum civilium, ac criminalium in suo Tribunali pendentium; quandoquidem tenentur Episcopi Deo rationem reddere, & suis subditis damna, & interesse compensare, resultantia tum ex incitia, tum ex negligentia Ministrorum, quos ad easdem

32 causas deputant judicandas, si tardè, vel malè eas expediant. Innocent. in cap. Ad hæc, de Offic. Archid. Genuensis in Man. cap. 41. Piascius part. 2. cap. 4. art. 1. num. 15. cumque singulis hebdomadis ageretur in Congregatione de harum causarum expeditione, ordo, & meritum earumdem stabat in tuto. Tandem ex Libro Rerum Economicarum, & adfistens Virorum Nobilium, ac prudentum, de quibus supra, certus fiebat Prælatus de defensione, ac conservatione reddituum Episcopatus, sibi ex præcepto incumbente. cap. Augustino, 12. q. 2. cap. Conventior, 31. q. 8. ac ulterius (quod sibi manebat alta mente repositum) uberius

res poffe facere Eleemofynas, quo major erat eorundem reddituum exactio: ſciebat enim, & ſæpè ſecum ruminabat verba S. Gregorii Papæ relata *in cap. Fratrem noſtrum, diſt. 86.* Oportet ſcilicet, quòd Epifcopus non ſibi credat ſolam lectionem, & orationem ſufficere, ut remotus ſtudeat ſedere, & de manu minimè fructificare. Largam manum habeat; neceſſitatem patientibus ſuccurrat, alienam inopiam ſuam credat: quia ſi hæc non habet, vacuum Epifcopi nomen tenet. Eminentiffimi Barbadii S. M. Patavini Antiſtiſtis liberalitas erga pauperes, & inopes nota eſt toti Urbi, ac Orbi. Libri Epifcopatus, in quibus ejus eleemofynæ notatæ reperiuntur, teſtantur, eas excedere ſummam centum millia Ducatorum. Jure comparandus venit ſanctis illis Præſulibus, quos Genuenſis recenſet *in Manuali cap. 18.*

DECISIO XL.

ARGUMENTUM.

De Subjecto Sacramenti Ordinis diſſeritur in hac Deciſione; quæ docet, eum eſſe Virum quinque qualitatibus præditum, nempe Maſculum, baptizatum, ac confirmatum, in legitima ætate conſtitutum, bonis moribus, litteris, intentione ſerviendi Deo ornatum, atque à canonicis impedimentis immunem. Plura curioſa dubia reſolvuntur: præcipuè An Fœminæ, ac Pueri infantes validè poſſint ordinari? Tandem recenſentur impedimenta 40. è Sacris Canonibus collecta, quorum aliquo detenti non debent ordinari.

SUMMARIUM.

- 1 Qualitates quinque neceſſariæ in Ordinandis. Et quæ?
- 2 Baptizatus ſi quis non eſt, invalidè ordinatur.
- 3 Fœminæ an poſſint validè ordinari? & num. 7.
- 4 Fœminæ multæ Prophetiſſæ.
- 5 Fœmina Joanna Papiſſa. Et num. 10.
- 6 Fœminæ in Mengrelia audientes Confeſſiones, & miniſtrantes Sacramenta.
- 7 Heretici, qui docuerunt, Fœminas poſſe ordinari.
- 8 Fœminarum conditio eſt, ut ſint ſubditæ viris.
- 9 Prophetiæ dono cur fœminæ ſint capaces?
- 10 Joannes Papa VIII. cur dictus Papiſſa?
- 11 Fœminis an prima Tondura, & Minores ordines dari poſſint ex diſpenſatione Papæ?
- 12 Hermaphroditi quando poſſint ordinari?
- 13 Ætas in ordinandis de Jure antiquo: Item de Jure novo.
- 14 Minores ordines in qua ætate poſſint conferri?
- 15 Ætas pro majoribus ordinibus ſuſcipiendis; & pro Epifcopatu, ac Papatu.
- 16 Ordinari an quis poſſit ante aliquas horas complementi Anni?
- 17 Biſſextus dies an computandus pro complemento Anni?
- 18 Regularium Privilegia revocata quo ad ætatem pro ordinandis.
- 19 Ordinatus ante legitimam ætatem quas pœnas incurrat?
- 20 Infans an validè poſſit ordinari etiam in Sacris?
- 21 Epifcoporum ordinantium pueros ante legitimam ætatem, pœnæ.
- 22 Mores quales requirantur in ordinandis?
- 23 Inquiſitio faciendæ per Prælatos de moribus ordinandorum.

- 24 *Scientia in ordinandis quæ, & quanta esse debeat?*
- 25 *Episcopi peccant mortaliter ordinando ignorantes; & remanent suspensi à collatione ordinum.*
- 26 *Regulares egent minori scientia pro ordinibus. Ac etiam Cantores, & alii ut hic.*
- 27 *Illiteratus ordinatus an sit Irregularis?*
- 28 *Intentio recta pro ordinibus suscipiendis quæ sit?*
- 29 *Clericus in minoribus ducens Uxorem an peccet?*
- 30 *Subdiaconus, ac Diaconus nolentes ascendere ad sacerdotium an peccent?*
- 31 *Impedimenta Canonica quæ obstant, ne ordines recipiantur.*
- 32 *Eunuchi, & Castrati an possint ordinari?*
- 33 *Simoniam pro ordinibus committentium pœnæ.*
- 34 *Ordines quibus temporibus conferendi?*
- 35 *Interstitia servanda ab ordinandis?*
- 36 *Ordinari ab Episcopis Hæreticis, Schismaticis, vel Excommunicatis sunt ipso Jure suspensi.*
- 37 *Ultramontani, Galli, Hispani quando sint ordinandi in Italia?*
- 38 *Græci non sunt ordinandi ab Episcopo Latino. Neque è contra.*
- 39 *Effectus Ordinis duo. Gratia, & Character.*

ExPLICITIS omnibus, quæ ad personam Ministri Sacramenti Ordinis, qui est Episcopus, & ad ejus officium Pastorale pertinent; opus est transire ad subiectum hujus Sacramenti, & declarare, quænam personæ possint ad Ordines promoveri, ac quibus qualitatibus eas conveniat esse ornatas, ut validè, ac licitè ordinentur. Igitur quinque qualitates concurrere debent in ordinandis; quarum quatuor sunt affirmativæ, quinta autem negativa. Videlicet:

a Ut ordinandus sit homo Christia-

nus, Confirmatus, & habeat sexum virilem.

2 Ut sit constitutus in debita ætate.

3 Ut bonis moribus, ac Litteris sit imbutus.

4 Ut recta intentione sit præditus.

5 Ut nullum habeat Canonicum impedimentum.

Quo ad Primam Qualitatem. Debet in primis, qui petit Ordinis Sacramentum, esse Christianus, id est baptizatus; nam sine Baptismo nullum potest recipi Sacramentum, & eo minùs Ordines; & invalida esset Ordinatio, si ad eam admitteretur non baptizatus, *cap. si Presbyter, l. q. 1. cap. Pastoralis, de Sacram. non iteran.* Item debet etiam esse Confirmatus. Concil. Trident. *sess. 23. de Ref. cap. 4.* etsi non confirmatus validè ordinaretur, sed supplenda esset Confirmatio, *d. cap. Pastoralis.* Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 5. ref. 100.* & Emin. Card. de Lauræa *de Sacram. Ord. disp. 9. num. 57.* At fas est, ut ipse ordinandus inter cætera sexum habeat virilem. S. Thomas *in 4. sent. dist. 25. q. 2. art. 1.* Scotus *ibid. l. hic breviter*, ac S. Bonaventura *p. 3. q. 1.*

Hujus occasione qualitatibus disputant Scholastici, an Fœminæ adeò sint incapaces Sacramenti Ordinis, ut si de facto ordinarentur, non essent validè ordinatæ, neque reciperent characterem? Et prima facie videbatur dicendum, quòd characterem reciperent, & quòd essent validè ordinatæ. Primò, quia majus est officium prophetandi, quàm officium offerendi, & sacrificandi. S. Thomas *in 3. p. qu. 39. art. 1. ad primum.* Sed multæ Fœminæ fuerunt Prophetissæ tum in Lege veteri, ut de Maria sorore Moysis *Num. 12.* tum in Evangelio, ut de Anna Phanuelis filia. *Luc. 2.* & de aliis Sanctis Virginibus, ut de S. Elisabeth Abbatisa Monasterii Sco-naugiensis, de S. Hildegarde, Geltrude, Metilde, & aliis, quas commemorat Petrus Antonius Tornamira in sua Historia Monastica S. Benedicti Abbatibus,

tis, *Libr. 3. cap. 2. §. 8.* præter plurimas Sanctas, quas spiritu Prophetiæ dotatas fuisse legimus in Romano Breviario. Ergo si quod majus est, competit fœminis, iisdem etiam quod minus censetur potest convenire, juxta regulam in *cap. Si Paulus, 32. quæst. 5. cap. Quilibet, dist. 40.* Secundò, quia olim in Ecclesia ordinabantur Diaconissæ, & erant Subdiaconissæ, Presbyteræ, & Episcopæ. *cap. Mulieres, 32. dist. cap. Diaconissam, 27. quæst. 1.* Tertio, quia multi Historici referunt, Joannam fœminam Anglicanam assumptam fuisse ad Papatum, & se nominasse Joannem Papam VIII. ut videre est apud Philbertum *tract. 1. part. 4. cap. 1. numer. 19.* Leandr. *tract. 6. disput. 3. quæst. 2.* & Salmanticenses de *Sacram. Ordin. tract. 8. cap. 5. num. 3.* Quarto, quia Mulieres in Regione Mengrelia, quæ est antiqua Colchis, Anno 1614. reperiuntur à Missionariis Apostolicis audire Sacramentales Confessiones, & alia Sacramenta Ecclesiæ ministrare, ut novissimè legitur in Annalibus Sacerdotii, & Imperii, erudita calamo conscriptis, etsi vulgari Idiomate, per Illustrissimum Baptaglinum Episcopum Nucerinum d. Anno 1614. num. 28. Quintò, quia apud Deum non datur distinctio personarum, neque conditionis, neque sexus, sed omnes homines masculi, & fœminæ conditi sunt ob æternam salutem, capacesque facti sunt Sacramentorum, teste Apostolo ad *Galat. 3.* ibi: *Non est servus, neque liber, non est masculus, neque fœmina.* Ergo etiam fœminæ possunt sumere Sacramentum Ordinis.

His tamen non obstantibus dicendum est, sexum fœmineum non esse capacem Sacramenti Ordinis, & si de facto mulier ordinaretur, invalida esset ordinatio; & contrarium asserere hæresis foret, quam professi sunt olim Cataphrygæ, Peputiani, & alii, inter quos Wiclefus, & ejus discipuli, qui omnes errorum sordes

congregarunt, & docuerunt, etiam mulieres baptizatas ad Sacerdotii ordinem posse assumi, ut scribit Valdensis *Libr. de Sacram. cap. 59.* Hunc pariter errorem disseminarunt Hæretici Marcostiani, Quintiliani, ac Coliridiani, asserentes, etiam fœminas esse capaces Sacerdotii, & Prælaturæ, ut notat Emin. Card. de Lauræa de *Sacram. Ord. disp. 9. numer. 2.* Idcirco est de fide, quòd mulieres non sunt capaces Sacramenti Ordinis, quia Christus Dominus in ultima Cœna solos Viros, idest Apostolos ordinavit; & iisdem Apostolis facultatem remittendi peccata commisit *Joan. 20.* nec legitur, ipsum aut Sanctissimæ Virgini MARIÆ Matri suæ, aut aliis Mulieribus, sibi sanguine, charitateve conjunctis, talem dignitatem concessisse. Ergo signum est, fœmineum sexum illius esse incapacem ex institutione Christi. Ratio autem rationis est, quia Sacramentum Ordinis est signum practicum, & ideo obtinere debet non solum productionem rei, sed etiam significationem illius; quemadmodum in Extrema Unctione requiritur, quòd ungendus sit infirmus, ut significetur necessitas curationis. At in fœmineo sexu non potest significari superioritas gradus, quam importat character Ordinis, eò quòd Mulier statum subjectionis ex natura sua sortita est, juxta illud *Genes. 3. sub viri potestate eris*, ut bene docet S. Thomas 3. p. *quæst. 39. art. 1.* quapropter, si Mulier esset capax ordinum, posset in Ecclesia prædicare, docere, imò ad Episcopatum ascendere, & sic aliis præesse; quæ omnia prohibita sunt mulieribus. *cap. Mulier, dist. 23. cap. Mulier, de Consecr. dist. 4. cap. Nova quedam: De Pœnitent. & Remiss. juxta id, quod ait Apostolus 1. Timoth. 2. Mulierem in Ecclesia docere non permitto; nec dominari in virum.* Hoc idem latius demonstrant Salmanticenses *dist. tract. 8. cap. 5. à numer. 7 & seqq. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 9. à num. 3.*

à hum. 3. addentes, quod si secus esset, Ecclesia in tot sæculis ordinasset, ac ad Sacerdotium promovisset aliquas ex tot sanctis Mulieribus, quæ in ea floruerunt; quod nunquam reperitur factum fuisse.

- Neque obstant argumenta contraria. Non primùm, ad quod respondet S. Thomas d. part. 3. quæst. 39. dicens art. 1. quoddam Prophetia non est Sacramentum, sed Dei donum, unde ibi non exigitur significatio, sed solum res; & quia secundum rem in his, quæ sunt animæ, mulier non differt à viro, cum quandoque mulier invenitur melior quantum ad animam multis viris, idè donum Prophetiæ potest recipere, sed non Ordinis Sacramentum. Ad Secundum respondetur, Diaconissas non fuisse promotas ad Sacramentum Ordinis, sed ad simplicem benedictionem, ut exercere possent illos charitatis actus, quos magis scæminas, quàm Clericos decebant, ut latè exposuimus supra Decif. XXXI. ubi etiam diximus Presbyteras, Episcopas, & alias hujusmodi fuisse uxores Presbyterorum, seu Episcoporum, qui de earum consensu Ordines Sacros suscipiebant, & ipsæ votum emittebant continentiæ. Ad Tertium respondent Emin. Cardinales Bellarminus libr. 3. de Pontif. Rom. cap. 24. Baronius ad Annum Christi 853. & Philibert. d. tract. 1. part. 4. cap. 1. n. 27. rem illam esse fabulosam; & inde processisse, quoddam ille Pontifex nimis destitutus erat fortitudine, constantia, ac prudentia in regimine Pontificatus, pro ut exemplis comprobatur novissimè Palatius in Gestis Pontific. Romanor. tom. 2. in Joannis Papæ VIII. vita; ob quas ejus frigiditates in operando communiter vocabatur Papisia. Idem notant Barbosa de Jure Eccles. Univ. libr. 1. cap. 1. num. 81. & 82. Nicolius in Flosculis Verb. Papa, & Salmanticensis d. cap. 5. num. 12. addentes. Esto tamen, quoddam illa Historia fuisset vera, prædicta asserta Joannæ non fuisset verus Pontifex, cum præcedere debeat in eo tum Episcopatus, tum Presbyte-

ratus, cujus omninò incapax est Fœmina; cui neque minores Ordines, neque prima Tonsura potest conferri ex dispensatione Papæ, ut advertunt Sanchez Confilior. libr. 7. cap. 8. num. 3. & Valquez tom. 3. in 3. part. disp. 245. cap. 2. & alii apud eisdem Salmanticensis d. cap. 15. num. 13. ubi confutant nonnullos DD. secus scribentes. Ad Quartum respondetur, non esse mirum quoddam in Mingrelia, quæ est pars Ecclesiæ Orientalis poenes mare nigrum, prævaluerit ille error circa mulieres, cum alii plures errores foveant, etiam circa Baptismum, ut legitur in iisdem Annalibus. Ad Quintum respondetur, non esse distinctionem coram Deo circa salutem æternam, secus quò ad Sacramentum Ordinis suscipiendum, sacrificandum, & à peccatis absolvendum. Quoddam si quis petat, An Hermaphroditum possint validè, & licitè ordinari? Pro validitate videant meas Decisiones De Sacram. Pœnitentiæ Decif. 43. in qua plenè hanc materiam tractavi, & sub num. 19. dixi, quoddam quando prævalet sexus masculinus validè possent ordinari, quoddam docent etiam Salmanticensis d. tract. 8. cap. 5. num. 14. 15. & 16. Nota ly Validè, quia licitè nunquam possunt ad ordines promoveri, si nota sit duplicitas sexus, siquidem sunt irregulares. S. Antonius 3. part. tit. 28. cap. 6. §. 5. Sylvester Verb. Hermaphroditus, & novissimè Emin. Card. de Lauræa d. disp. 9. num. 13.

Quoddam ad Secundam qualitatem promovendorum ad ordines, hæc consistit in eo, quoddam hi habeant legitimam ætatem; circa quam etsi antiquis temporibus diversa emanaverint decreta Conciliorum, videlicet quoddam Subdiaconi non ordinarentur, nisi haberent Annos 18. Clem. Unic. De ætate, Ord. & Qual. persc. deindè Annos 20. cap. Subdiaconus, dist. 77. Diaconi verò non promoverentur ad hunc ordinem, nisi haberent Annos 25. cap. in veteri, ead. dist. 77. Sacerdotes autem non fierent, nisi habentes Annos 30. cap. Si quis triginta, il. 1. cap. Nemo. cap. Presbyter.

cap. fin. dist. 78. Episcopi in ætate Annorum 30. *cap. Episcopus, dist. 77. & dist. 78.* per omnes textus *& cap. Cum in cunctis. De Elect.* Nunc verò ad cognoscendam ætatem ordinandorum attendenda est dispositio Concilii Tridentini, quæ habetur *sess. 23. de Ref. cap. 4. & cap. 12.* & est huiusmodi. Prima Tonsura non detur ante usum rationis, qui præsumitur in ætate annorum septem. Pro minoribus ordinibus nulla est ætas

14 diffinita, ideò pro arbitrio Episcopi possunt conferri ab anno septimo usque ad annum 14. & deinceps, juxta habilitatem, & capacitatem puerorum, qui possulant promoveri. Sotus in 4. *dist. 25. q. 1. art. 2.* Trullench. *libr. 6. cap. unic. dub. 10.* Aversa *de Ordine q. 3. sect. 8.* & alii, quos allegant, & sequuntur ipsi Salmanticenses *d. cap. 5. num. 29.* & quibus conformis est Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 9. num. 27.* Ad majores ordines idem Trid. Concilium *d. sess. 23. de Ref. cap. 12.* pro Subdiaconatu assignat Annum 22. inceptum; pro Diaconatu Annum 23. pro Sacerdotio Annum 25. pariter inceptos. Ad Episcopatum Annum 30. idem ad Cardinalatum, etsi pro utroque Papa possit dispensare. Ad Summum Pontificatum nulla est ætas in jure assignata. Ita Salmanticenses *d. cap. 5. num. 30.* Et Emin. Card. de Lauræa *num. 35.* ubi notat, fuisse dispensatum cum S. Ludovico Tholosano Ordinis Fratrum Minorum, filio Regis Siciliæ, ut posset consecrari Episcopus in ætate 23. Annorum.

16 Porro circa hanc præfinitam ætatem pro ordinibus plura dubia tractant DD. Unum est, an qui in die Sabbati quatuor temporum compleret Annum 24. & inciperet Annum 25. hora Vespertina, puta hora 22. posset hora 15. vel 16. Matutina ordinari in Presbyteratu? Et respondent Affirmativè, quia parùm pro nihilo reputatur, & in favorabilibus dies inceptus habetur pro completo. DD. quos citat, & sequitur Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 5. resol. 103. resol. 104. & resol. 105.* nec non Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 3. num. 31.* Ipse tamen

Diana allegat etiam Theologos tenentes contrarium. Alterum dubium est, An ad complementum Annorum pro ordinibus suscipiendis sit computandus dies bissextus in Anno bissextili? Circa quod 17 alii asserunt, alii negant, ut videre est apud Barbosam *de Episc. alleg. 101. num. 13.* Narbonam *de Ætate Ann. 25. q. 55. num. 6.* Sed tutior est opinio, quòd sit computandus tam pro ordinibus suscipiendis, quàm pro Professione Religiosa faciendi. Sanchez *de Matrim. libr. 2. disp. 24. num. 22.* Bonacina, Leander, Philibertus, & alii, quibus citatis adhærent Salmanticenses *d. cap. 5. num. 33.* Tertium dubium est, An Regulares habeant aliquod Privilegium, quo possint ordinari ante tempus, & Annos à Concilio Tridentino præscriptos? Multi multa dicunt, allegantes Privilegium Innocentii VIII. concessum Fratribus Minoribus, ut Generales, & Provinciales eorum, ex justa causa possint dispensare cum suis subditis, ut post 22. Annum ad Sacerdotium admittantur. Sed 18 dicendum est, etiam Regulares esse debere in ætate à Tridentino Concilio requisita, cum in *sess. 23. de Ref. cap. 12.* præcipiat ita: *Regulares quoque, nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur; privilegiis quibuscunque quò ad hoc penitus exclusis.* Et ita docent, pluribus pro hac opinione allegatis, iidem Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 5. num. 37.* qui *num. 39.* advertunt, quòd qui scienter reciperet ordinem ante legitimam ætatem, incurreret suspensionem ipso jure, à qua non esset liberatus completa postea ipsa ætate, sed ege- 19 ret dispensatione Papæ, nisi hæc suspensio esset omninò occulta, à qua posset dispensare Episcopus vigore Trident. Concil. *sess. 24. de Ref. cap. 6.* at si exerceret ordinem ante dispensationem fieret Irregularis à solo Papa dispensandus. Quòd si ante ætatem ordinaretur ex ignorantia inculpabili, esset quidem suspensus, sed adveniente ætatis complemento posset absque dispensatione ordinem exercere; quem etiam si exercuisset ante completam ætatem, minimè factus esset

effet Irregularis. Ita DD. Salmanticenses *d. num. 39.* & ibi etiam Diana Coordinatus, Trullench, Aversa, & alii. *Quartum* dubium est, An puer ante ulum rationis possit validè promoveri ad Ordines etiam Sacros? & quod magis est etiam ad Episcopatum? Circa quam dubitationem etsi plura sint argumenta fortissima pro negativa opinione, quæ referuntur à Salmanticensibus *d. tract. 8. cap. 5. à num. 17. & seqq.* Nihilominus omnes Scholastici utriusque Scholæ amplectuntur affirmativam, quam docuerunt, & tenuerunt S. Thomas *in 4. dist. 25. q. 2. art. 1.* nec non *in 3. p. q. 39. art. 2.* Scotus, S. Bonaventura *in 4. dist. 25. Sanchez tom. 2. Confil. libr. 7. cap. 3. dub. 32. num. 3.* alios DD. cumulant, quibus adhæret etiam Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 9. art. 2.* Ratio est, quia ut docet S. Thomas *ubi supra*, Sacramenta, quæ imprimunt characterem, non petunt ex necessitate consensum ipsius recipientis, ut patet in Baptismo, & in Confirmatione, & idè idem in Ordine. Ulteriùs hæc Sacramenta imprimunt characterem conferunt potestatem, seu potentiam ad actum: sed potentia debet semper actum præcedere. Ergo, quamvis pueri pro illo statu carentiæ usus rationis non possint habere actum Ordinis, possunt potentia, seu caractere potiri; sicut pro tunc habent potentiam intellectus, & voluntatis humanæ, quamvis actus voluntatis, & intellectus elicere nequeant humanos. Tum denique, quia in his Sacramentis non requiritur, quòd agat, qui illa recipit, quia actus illius non sunt necessarij ad Sacramentum, sed quòd patiat, & recipiat; & idè quamvis non possit Minister conferens Ordines absque intentione debita illos conferre, quia agit, & se habet ut Agens; parvulus tamen absque illa potest ea recipere, quia se habet ut patiens, & ut recipiens. Hæc, & alia rationes videri possunt à studiosis apud Salmanticenses *d. tract. 8. cap. 5. dub. 2.* nec non apud Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 9. art. 2. per totum*, qui de hoc dubio diffusè differunt, etsi merè speculativo, quia

prohibitum est illud ad actum deducere 21 à Jure Canonico, ut legitur *in cap. fin. de Tempor. Ordin. in 6.* & Episcopus, qui infantem ordinaret ante septennium, incurreret suspensionem à collatione ordinum per annum, quos si interim conferret, fieret irregularis à solo Papa absolvendus, & dispensandus, ut ostendit Thesaurus de Pœnis Eccl. *part. 2. Verb. Ordines, cap. 1. num. 5.* & ibi Theologi, ac Canonistæ.

Quòd ad Tertiam Qualitatem promovendorum ad ordines, hæc versatur circa mores, ac studium eorundem, adeò ut ii sint præditi bonis moribus, ac Literis; & equidem quòd ad mores non sufficit, ut sint absque peccato mortali, 22 prout requiritur in aliis Sacramentis suscipiendis, sed quòd sint dediti virtutibus Christianis, castitati, sobrietati, pietati, & humilitati; ac vitia abhorreant, & ab illis sint alieni; & circa hanc probitatem indagandam solliciti esse debent Prælati Superiores, ad quos spectat Clericos ordinare, vel, ut ab aliis ordinentur, ipsis dimissorias Litteras concedere, ut decernit Concil. Trident. *sess. 23. de Ref. cap. 3.* quòd si in hac indagatione deficient, & promoveant indignos, pravisque moribus depravatos, peccant mortaliter, ut docet S. Thomas *in 4. dist. 24. q. 1. art. 3. quæstione 4.*

Ex his deducitur, non sufficere, quòd Prælati Superiori Ordinandorum nesciat, eos esse malæ vitæ, vel depravatorum morum; sed debet inquirere, ac se certum reddere de probitate eorundem. *cap. Nullus, dist. 24.* in qua inquisitione facienda servare tenetur ea, quæ præscripta sunt ab eodem Concilio Tridentino *sess. 23. de Ref. cap. 5.* ut notant Sanchez, Trullench, & alii apud Salmanticenses *d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 5. à num. 40. & seqq.* & novissimè Thesaurus de Pœnis Eccles. *d. Verb. Ordines cap. 4. & seqq.* ubi Canones allegat decernentes pœnas, ac censuras tam contra Episcopos, qui conferunt ordines indignis, quàm istis eisdem ordines recipientibus. Ecce

quàm grandis est obligatio Episcopo-
rum.

Uterius requiritur scientia in ordi-
nandis, & quòd sint præditi Litteris,
24 vel magis, vel minùs juxta diversitatem
ordinum. Pro prima Tonsura exigit
Concil. Trident. d. sess. 23. cap. 4. de Ref.
ut sit in rudimentis Fidei instructus, &
sciat legere, ac scribere vulgari idioma-
te, non Latino ex necessitate, ut latè
probat Sanchez tom. 2. *Consl. libr. 7. cap.*
3. dub. 45. num. 10. Pro minoribus Ordi-
nibus requirit, ut ordinandus saltem La-
tinam linguam intelligat, aitenim Con-
cil. Trident. d. sess. 23. cap. 11. *Minores*
Ordines iis, qui saltem linguam Lati-
nam intelligant, per temporum interstia,
nisi aliud Episcopo magis expedire
videretur, conferantur. Quorum occa-
sione verborum quærent DD. utrùm
Episcopus habeat arbitrium ordinandi
Juvenem, qui nesciat linguam Lati-
nam, si tamen sit bonæ indolis, & pro-
ætate docilis, qui suo tempore discere
eam possit? Affirmant Menochius de
Arbitr. Judic. casu 425. num. 56. & DD.
apud Sanchez d. dub. 45. num. 13. sed
ipse negat, num. 14. opinans, quòd Con-
cilium in d. cap. 11. det arbitrium Epi-
scopo tantummodò circa interstitia, non
autem circa non intelligentiam linguæ
Latinæ. Ad Subdiaconatum, & Dia-
conatum petit Concil. Trident. d. sess. 23.
cap. 12. ut promovendi sciant linguam
Latinam, qua id, quod legunt, intelli-
gant, & quòd sint instructi in his, quæ
ad illum ordinem pertinent; undè fit,
quòd non est conferendum beneficium
nescienti recitare Horas Canonicas, ut
notant Sanchez ubi supra num. 6. & Sal-
manticenses num. 44. Ad Sacerdotium,
præter dicta exigit Concilium d. sess. 23.
cap. 14. & 15. ut sciant, quæ ad essen-
tiam Sacrificii spectant, & ad alia Sa-
cramenta Baptismi, Extremæ Unctio-
nis, & Pœnitentiæ, videlicet eorum
Materias, Formas, & suscipientium
animæ dispositionem, ees in hac scien-
tia pares esse non debeant cum Parochis
ipsis, ut volunt Aversa quæst. 3. sect. 8.
Philibertus tract. 1. part. 5. cap. 1. n. 12.

& Salmanticenses d. cap. 5. num. 44. Ad
Episcopatum autem requiritur scientia
utriusque Testamenti, & quòd promo-
vendus ad illum Doctor sit in jure Ca-
nonico, vel in Theologia; & habilis
omniò ad docendum populos, ac præ-
dicandum Evangelium. Concil. Triden-
sess. 22. de Refor. cap. 2.

Ex his omnes Doctores deducunt,
quòd Episcopus peccat mortaliter, qui
ordinat idiotas, seu nescientes ea, quæ 25
à Concilio decernuntur, quia defecit in re
gravissima, qualis est, idoneos Ecclesiæ
Ministros assignare; & ulterius si con-
ferat primam Tonsuram illiterato incur-
rit ipso facto suspensionem per annum à
collatione primæ Tonsuræ. cap. fin. de
Tempor. Ordin. in 6. At si ordinet Sacer-
dotem illiteratum, ipse Episcopus reman-
et suspensus in perpetuum à collatione
Ordinum per text. in cap. Si quis Episcopi,
1. quæst. 1. Thesaurus de Pœnis d.
part. 2. Verb. Ordines cap. 9. num. 3. ubi
DD. citat disputantes, an dicta suspen-
sio sit latæ, vel ferendæ sententiæ? ibi
ab Episcopis legendus. Concordant Sal-
manticenses d. cap. 5. num. 46. addentes 26
num. 47. quòd in Regularibus ordinandis
minor scientia requiritur, quam in Cle-
rico sæculari; prout etiam in Sacristis,
Cantoribus, & aliis in divinis Officiis
versatis, ut notant DD. quos ibi allegant
Salmanticenses, & Barbosa de Episc.
alleg. 46. num. 14. Tandem non igno-
randum, quæstionem esse inter Schola- 27
sticos, An illiteratus promotus ad ordi-
nes sit irregularis, adeò ut eos exercere
non possit absque Pontificia dispensatio-
ne? Et cùm alii DD. affirmet, alii ne-
gent; Salmanticenses d. cap. 5. num. 49.
media via properantes dicunt, si sit peni-
tens illiteratus, ita ut nihil sciat de lingua
Latina, erit utique irregularis, egens di-
spensatione; at si aliquantulum sit instru-
ctus in lingua Latina, quamvis peccave-
rit in susceptione ordinum, eos tamen abs-
que peccato poterit exercere.

Quò ad Quartam qualitatem ordinan-
dorum; requiritur, ut qui ad Ordines
accedunt, recta sint intentione præditi,
idest ut intendant in iisdem ordinibus 28
per-

permanere, ac Deo jugiter servire. Idcirco magnum est diffidium inter DD. an sit lethale peccatum recipere Tonsuram, aut Minores Ordines animo permanendi, & deservendi in eis tantummodo ad tempus, ad persolvendum Beneficiis, vel Privilegiis Ecclesiasticis, & postea uxorem ducendi? Et quamvis multi negent, quos citant Salmanticenses *d. tract. 3. cap. 3. n. 55.* tamen plurimi affirmant, & horum opinio est securior, ut iidem Salmanticenses ajunt, quia accedere ad statum Clericalem animo eum relinquendi, est irridere illum, & ita sentiunt etiam Bannez *2. 2. quest. 12. art. 1. concl. ult. Ledesma dub. 5. conclus. 2. Molfesius in Summa tract. 2. cap. 17. num. 1. & Philibertus part. 8. cap. 1. num. 9.* Et hoc idem affirmant de illis, qui primam Tonsuram acciperent, causa declinandi forum sæculare, & exemptionibus Clericorum uti ad tempus, ut latè demonstrant iidem Salmanticenses *d. cap. 5. punct. 3. per totum;* ubi tamen excusant à mortali Clericum in minoribus constitutum, qui ex aliqua iusta causa uxorem duxerit, puta ad evitandam incontinentiam, vel ad successionem familiæ propagandam; prout etiam affirmant non peccare illum, qui Ordines minores, vel Subdiaconatum, aut

30 Diaconatum recipit animo ibi permanendi, & non ascendendi ad alios; sed ministrandi debitè in Ordine suscepto, & in eo perseverandi, nisi ratione alicujus beneficii altioris gradus contingat se promoveri; ea ratione, quia omnes Ordines per se sunt quidam gradus, in quibus sistere licet, ministrando in ipsis, ac Domino serviendo; id quod fecisse legitur Sanctus Franciscus, qui ab Ordine Diaconatus ad Presbyteratum noluit ascendere. Ita Salmanticenses *d. cap. 5. n. 52.* At faxit Deus, ut quod fecit ille Sanctus motivo profundæ humilitatis, sit ejusdem meriti, in multis Clericis id exequentibus motivo excelsæ ignaviæ, vel mundanæ libertatis.

Quò ad Quintam, & ultimam Qualitatem ordinandorum, hæc est negativa, videlicet, quòd nullum habeant Cano-

nium impedimentum; & quoniam plurima sunt impedimenta Canonica, referemus hic principaliora, ut ea Studiosi summam videant, ac Prælati unico intuitu deprehendere possint, quæ personæ sint ad ordines admittendæ, & quæ ab iisdem repellendæ. Igitur admittendi non sunt, sed omninò ab ordinibus repellendi veniunt omnes sequentes. I. Excommunicati excommunicatione majori. *cap. Cum illorum, de Sentent. Excommunic.* II. Qui aliqua suspensione sunt affecti. Concilium Trident. *sess. 14. de Reformat. cap. 1.* III. Qui Interdicto Ecclesiastico sunt adstricti. *cap. Alma Mater, de Sentent. Excommunic. in 6.* IV. Qui laborant infamia. *cap. Infames, 6. quest. 1.* V. Qui aliqua irregularitate detinentur. Concilium Trident. *d. sess. 14. cap. 7.* VI. Qui in examine per Episcopum faciendo non reperiuntur habere sufficientem scientiam, ut dictum est supra *n. 24. cap. Illiteratus, dist. 36. cap. fin. de Temp. Ord. in 6.* Concilium Trident. *sess. 23. de Reformat. cap. 4. & cap. 11.* VII. Qui libertate non gaudent, sed sunt servi, vel mancipia alterius. *cap. Nullus. cap. Nulli. cap. Magnus, & cap. de Servorum, dist. 34. cap. 1. & cap. Consuluit, de Servis non ordin.* VIII. Qui obligati sunt ad publica rationia, vel ad aliquod onus personale. Concil. Carthag. *1. cap. 8. cap. Si quis obligatus est, dist. 34.* IX. Qui sunt spontè Castrati, vel facti Eunuchi. *cap. Si quis. cap. Hi, qui se, dist. 55.* Dicitur spontè, quia ordinari non prohibentur, qui castrati sunt in cunabulis. *cap. Ex parte, de Corp. vitiat. vel per insidias hostium.* Concil. Nicen. *1. can. 1.* vel à Medicis ob infirmitatem. *cap. Si quis pro egritudine, & cap. Eunuchus, dist. 55.* X. Non possunt ordinari, qui legitimos non habent natales. *cap. 1. & cap. Litteras, de Filiis Presbyt. nisi fiant Religiosi, cap. 1. eod. tit.* XI. Neque Hæretici, vel qui veniunt de Hæresi. Concil. Nicen. *1. can. 10.* Innocentius IV. *Conss. 18. Noverrit.* Paulus IV. *Consut. 19. Cum ex Apostolatus.* XII. Neque qui rebaptizati sunt. *cap. Qui in qualibet, 1. quest. 7.*

XIII. Ne-

XIII. Neque Dæmoniacy, five Energu-
meni, donec liberentur. *cap. Communi-
ter. cap. Clerici. cap. Usque adeò, dist.*
33. XIV. Neque Publici Pœnitentes,
idest illi, qui propter publica crimina,
& scandalosos excessus coacti sunt agere
publicam pœnitentiam (quæ nunc uti-
nam esset in usu) *cap. Maritum, dist. 33.*
cap. Ex Pœnitentibus, & cap. Placuit,
dist. 50. XV. Neque qui nullius Ecclesiæ
servitio est addictus, seu cui debeat in-
servire. Concil. Trident. *d. sess. 23. de*
Refor. cap. 16. XVI. Neque qui Simo-
niacy sunt, & tentarunt per oblationem
pecuniæ promoveri ad Ordines, & for-
san ad minores promoti per Simoniam
33 fuerunt. *cap. Maritum, & cap. Com-
muniter, dist. 33. cap. Præcipimus, dist.*
34. sunt enim Excommunicati, suspensi,
& interdicti tam ordinans, quàm ordi-
nati, & de gravissimis pœnis ob Simo-
niam in collatione Ordinum, & quot
modis ea committatur videndus est The-
saurus de Pœnis Eccles. *d. part. 2. Verb.*
Simonia cap. 9. per tot. XVII. Neque
possunt ad Ordines promoveri, qui sunt
Bigami, idest qui duas Uxores, aut unam
Viduam habuerunt. *cap. Si quis Viduam,*
dist. 34. cap. Quicumque il 2. dist. 50. cap.
de Bigamis, de Bigam. non ordin.
XVIII. Neque qui corpore sunt vitiati,
Gibbosi, Nani, Claudi deformiter, ni-
si aliud arbitretur Episcopus circa par-
vum vitium, vel deformitatem. *cap.*
Priscis, dist. 55. XIX. Neque Liberti,
si eorum Domini sint vivi, nisi eorum
accedat consensus. *cap. Præcipimus,*
dist. 34. XX. Si sint criminosi. *cap. Ex*
tenore, de Tempor. Ordin. XXI. Si sint
Usurarii, *cap. de Petro, dist. 47.* XXII.
Si sint vindicativi. Concil. Carthaginen.
4. *cap. 67.* XXIII. Si sint accusati crimi-
naliter causa, ipsa criminali pendente,
cap. fin. de Testib. XXIV. Si quis solitus
fuerit habere Concubinam, vel Mere-
tricem, *d. cap. Maritum, dist. 33. d. cap.*
Præcipimus, dist. 34. d. cap. Priscis,
dist. 55. XXV. Si quis sit Maledicus,
Blasphemator, aut lubricæ linguæ. *cap.*
Clericus maledicus, dist. 46. XXVI. Ne-
que si sit Scurra, Jocolator, Comædus,

seu Histrio. Concil. Toletan. *17. cap. 23.*
XXVII. Prohibentur etiam ordinari,
qui milites fuerunt, & de militia rever-
tuntur. *cap. Si quis post, dist. 50. cap.*
Aliquantos, dist. 51. XXVIII. Item
qui Seditiosi habentur. *cap. Seditiona-
rios, dist. 46.* XXIX. Item qui ad alie-
num Episcopum accedunt sine Litteris
dimissorialibus sui Ordinarii. *cap. De*
aliena, dist. 71. cap. Si qui Clerici, 1.
quæst. 1. Concil. Trid. sess. 6. de Reform.
cap. 5. & d. sess. 23. de Reform. cap. 8.
XXX. Neque qui volunt ad Sacros Or-
dines promoveri, & non habent suffi-
cientem titulum, vel Beneficii, vel Pen-
sionis, vel Patrimonii ex Concilio Tri-
dentino. *sess. 21. de Reform. cap. 2. de quo*
titulo triplici fuxè egimus supra Decif.
XXXIII. XXXI. Neque inter Lati-
nos, qui ad Sacros Ordines aspirat, &
non intendit castitatem servare. *cap.*
Conjugatus, de Convers. Conjugat. cap.
Unico. Extravag. Joan. XXII. de Vo-
to. Concil. Trident. sess. 22. de Reform.
cap. 13. Et nostra Decifio XXVII. hu-
jus tractatus de Sacramento Ordinis.
XXXII. Qui pro Sacris Ordinibus susci-
piendis non expectant quatuor anni tem-
pora, aut Sabbatum ante Dominicam
Passionis, vel ante Dominicam Resur-
rectionis, *cap. fin. dist. 55. & cap. 1. de*
Tempor. Ordin. Porro Episcopi sunt ordi-
nandi die Dominico. *cap. Ordinationes,*
& cap. Quod à Patribus, dist. 75. Ordines
autem minores etiam in quolibet Festo
die conferri possunt. *cap. Quando, dist.*
75. cap. De eo autem, de Tempor. Ordin.
XXXIII. Neque possunt Clerici ordina-
ri nisi post transactum annum ab ultimo
Ordine suscepto; quia interstitia sunt
servanda, nisi Episcopus ex justa causa
super eis dispenset. Concil. Tridentin.
sess. 23. de Reform. cap. 11. & cap. 13. ita
tamen, ut nequeat Episcopus eadem die
duos Ordines Sacros conferre. *cap. Lit-*
teras vestras, & cap. Dilectus, de Tem-
por. Ordin. Concil. Trident. *d. sess. 23.*
cap. 13. & debeat celebrare eorumdem
ordinationes hora die tertia. *cap. Ordina-*
tionem, dist. 75. XXXIV. Item non
possunt conferri Ordines ab Episcopo ni-
si in

- si in sua Diœcesi, vel in aliena de expressa licentia Diœcesani. Concil. Trident. *dist. sess. 23. de Reformat. cap. 8. XXXV.* Neque ab Episcopo non habente Communionem cum Apostolica Sede, & ejus gratiam; idcirco qui se faciunt ad Ordines promoveri ab Episcopis Hæreticis, vel Schismaticis, vel Excommunicatis, etsi validè ordinentur, si adhibeant veram materiam, formam, & intentionem, tamen ab exercitio Ordinum sunt ipso jure suspensi. *cap. Arianos. cap. Nos. cap. Excommunicati. cap. Per illicitam, 1. quæst. 1. Clemens VIII. in Constitutione 34. incipien. Sanctissimus. §. 4. XXXVI.* Ultramontani ordinari non possunt ab Episcopo Italo sine licentia Papæ, vel sui Episcopi assignantis causam, quare non ordinavit. *cap. 1. de Tempor. Ordin. in*
- 37 6. Imò Galli, neque Hispani ab Episcopis Italici sunt ordinandi absque Litteris dimissoriis proprii Episcopi recognitis à Nuncio Papæ, & examinatis Romæ à Vicario ejusdem Papæ sub suspensionis pœna, de qua in *Constit. 33. Urbani VIII. Incipien. Secretis &c. XXXVII.*
- 38 Græci non possunt ordinari ab Episcopo Latino; neque Latini ab Episcopo Græco sub pœna suspensionis ab executione ordinum. *cap. Cum secundum, & cap. Verò quod translationem, de Tempor. Ordin. XXXVIII.* Pariter Ordines non sunt fumendi per saltum, sed gradatim, ut docuimus supra in *Decis. 4. XXXIX.* Ad Ordines suscipiendos acce-

dere non possunt, quicunque laborant aliqua Irregularitate ex defectu non solum corporis, sed etiam animæ; & tales sunt Neophiti in ætate adulta baptizati. *cap. Neophitus, dist. 6. Lunatici, Epileptici, ac perpetuò amentes. Mastrius in Theol. Moral. disp. 13. num. 168. ac Lepra, vel morbo Gallico laborantes. cap. Tua nos, de Cleric. ægrot. XL.* Neque illi, qui dicuntur Irregulares ex defectu lenitatis, & sunt omnes cooperantes ad homicidium justum, nempe Judices, Notarii, Accusatores, ac Testes, *cap. 1. dist. 31. cap. 3. Ne Clerici, vel Monach. cap. 3. de Homicid. in 6. nec non Chirurghi, qui abscindunt, vel urunt membra; etsi secus sit de Medicis Physicis. cap. Ad aures, de Ætate, & Qualit. Hæc omnia sunt principaliora impedimenta scitu digna, quorum respectu denegandi sunt Ordines petentibus illos, ut fusiùs disserunt tum Scholastici Theologi, ac Summistæ, tum etiam Canonistæ omnes in disputationibus, & tractatibus de Sacramento Ordinis.*

Corollarii loco advertendi sunt Studiosi, quòd hic essent exponendi effectus hujus Sacramenti, qui sunt duo, Gratia, & Character, sed quoniam de iisdem egimus in nostris Decisionibus de Sacramento in genere; *Decis. 17. ubi de Gratia; & Decis. 19. in qua de Characterè; idèò illas adire iidem Studiosi non dedignantur; ex his enim hujus Tractatus fit*

F I N I S.

INDEX

INDEX VERBORUM, AC RERUM NOTABILIUM,

In hoc Tractatu de Sacramento Ordinis.

A

Abates an conferant Ordines minores? Decis. 6. num. 12.

Abates Casinenses, quando coeperint uti Chirothecis in Missa solemn?

Decis. 9. num. 5.

Abates benedictini conferunt Tonsuram. Decis. 11. n. 20.

Abates Presbyteri ordinant suos Monachos in minoribus. Decis. 14. num. 2. & 3.

Abates alii Sæculares, alii Regulares Decis. 15. n. 3. & 6. Ut ordines conferant, debent habere tria requisita num. 7. Tria sunt jura, quæ dant eis facultatem ordinandi. num. 11. Sed est restricta ad solos subditos Regulares. n. 15. & 17. Non ordinant extraneos cum dimissoriis Episcoporum. num. 19. & seqq. Si de facto eos ordinant, an valide ordinent? num. 32. & seqq. Finito regimine an possint ordinare suos Monachos. n. 35.

Abates habentes Territorium separatim an possint ordinare suos subditos sæculares, & dare eis Dimissorias? Decis. 15. n. 36. 37. 38.

Abbas Montis Casini, & alii Abates Casinenses dant dimissorias ad ordines clericis sæcularibus sibi subditis. Decis. 15. num. 39. Item Nonantulæ, ac Vangadicæ. n. 40. 41. 42.

Abbatis nomen quid significet? Decis. 15. num. 1. Convenit omni Superiori Collegiorum. n. 2.

Abates olim non ordinabantur ultra Diaconatum; ideo non conferebant ordines minores. Decis. 16. num. 7. & 8.

Abates Casinenses benedicunt Paramenta, Calices, & Campanas; sed pro suis Ecclesiis tantum. Decis. 38. num. 5.

Abbatia Corbejenfis ditissima, & ubi sit? Decis. 17. n. 21.

Abbatia Montis Crucium, ac Cortoroduli unita est Seminario Patavino. Decis. 28. n. 30.

Absolvendi à peccatis potestas an detur in sola traditione Calicis, ac Patenæ, dum ordinatur Sacerdos? Decis. 31. num. 23. & seqq. Dari non potest non valenti consecrare Eucharistiam. num. 49. Nec exerceri sine approbatione Episcopi. Decis. 38. n. 28.

Abusus non debent abolere præcepta Ecclesiæ. Decis. 4. num. 20. plurimi contra reverentiam Ecclesiarum. Decis. 17. n. 32.

Acceptio rei in civilibus fit moraliter. Decis. 8. n. 23.

Accipe Verbum requirit tactum physicum. Decis. 8. n. 29.

Acolythatus Ordo An semper fuerit in Ecclesia? Decis. 20. n. 1. Quænam sit ejus materia, & forma? n. 17. & 18.

Acolythi Etymologia. Decis. 20. n. 1. & seqq. Character in eo quando imprimatur? n. 19. Ejus officia quæ? n. 20. & seqq. An peccet serviens in mortali? n. 23. Antiquitus dicebatur Deputatus, ac Ceroferarius. Decis. 3. num. 43. An essent in primitiva Ecclesia? Decis. 6. n. 15. & 43.

Actio sacra, quæ fit cum materia, & forma irreiterabiliter, est Sacramentum. Decis. 2. n. 17.

Adulti plurimi, qui non communicant ob incuriam Parochorum. Decis. 39. num. 4.

Aerei, & Wicleffi error, quod Ordo Presby-

- Presbyteralis idem esset ac Episcopalis. Decif. 16. n. 36. & Decif. 35. n. 12.
- Ætas pro recipiendis Ordinibus quæ, & qualis, ac quomodo attendenda? Decif. 40. num. 13. 14. & 15.
- Albertus Magnus factus Episcopus Ratibonensis Anno 1265. Decif. 22. n. 6.
- Albigenes hæretici aiebant, bonos Sacerdotes consecrare Eucharistiam, malos nequaquam. Decif. 32. num. 7.
- Albini Alcuini attestatio de traditione Calicis, ac Patenæ in ordinando Sacerdote Anno 780. Decif. 32. num. 29. Ejus opinio circa materiam in ordinando Episcopo. Decif. 36. num. 14.
- Alexandri Magni reverentia erga Pontificem Judæorum. Decif. 5. num. 9.
- B. Amadei Lusitani Reformatoris Ordinis S. Francisci Laudes. Decif. 30. n. 11.
- Ambiani Civitas ubi sit? Decif. 17. n. 23.
- Ambonis vox quid significet? Decif. 10. num. 20.
- S. Ambrosius promotus primùm ad minores Ordines, deindè ad majores. Decif. 1. num. 10. Ejus charitas erga obfessos. Decif. 19. num. 39.
- Amodeæ Blondæ apparitio septem Angelorum in forma humana. Decif. 19. num. 15.
- S. Amphilocheus ab Angelis ordinatus. Decif. 13. num. 24.
- SS. Anacleti, & Damasi dictum difficile de Ordinibus. Decif. 6. num. 8.
- Anathema est negare existentiam Ordinum minorum, ac majorum in Ecclesia. Decif. 1. num. 19.
- Angeli an possint esse Ministri Sacramentorum? Decif. 13. n. 1. Ad septem custodienda deputantur, & quæ? n. 3. Transportarunt Domum Sanctam Lauretanam, ac alia Sacella. n. 4 & 5. Eorum custodiæ varia Exempla. num. 6. 7. 8. 9.
- An possint ordines conferre? n. 11. & 19. Quomodo loquantur? n. 14. Eorum zelus pro salute hominum. n. 15. An possint fulminare censuras? n. 17. Ex speciali commissione Dei possunt Sacramenta ministrare. num. 25.
- Angeli, & Animæ beatæ quomodo ad invicem loquantur? Decif. 18. n. 34.
- Angeli plures possunt esse in eodem loco, & quomodo? Decif. 19. n. 10. Boni cur non obsideant corpora humana? n. 13.
- Quomodo loquebantur Pontifici Hebræorum in Sancta Sanctorum? n. 14.
- Angelorum novem Chori. Decif. 3. n. 3.
- Sunt similes Sacerdotibus, ac S. Joanni Baptista. Decif. 5. num. 21. Eorum septem adstantium coram Deo nomina. Decif. 30. num. 10.
- Angelus qui portabat Uvas acerbas, maturas, & marcidas recitanti Officium. Decif. 26. num. 10.
- S. Aniceti Papæ de Tonsura Ecclesiastica Anno 167. Decif. 10. num. 12.
- Aniciensis Civitas ubi sit? Decif. 29. num. 17.
- S. Anthimus suscepit prius Ordines minores, deindè majores. Decif. 1. n. 9.
- Antiocheni Concilii Canon circa facultatem Chorepiscoporum quo ad Ordines. Decif. 18. n. 16.
- S. Antonini Archiepiscopi opinio circa materiam Ordinis Subdiaconatus. Decif. 22. num. 9.
- Antonius Foresti Societatis Jesu laudatus. Decif. 1. num. 13.
- Anxietas in rebus temporalibus an sit prohibita de præcepto, vel de consilio? Decif. 27. num. 18.
- Apollo, de quo 1. Cor. 1. quisnam esset? Decif. 7. num. 8.
- S. Apollonii Lectoris cum S. Philemone Martyre jucundus eventus. Decif. 18. num. 44.
- Apostolatus, & Episcopatus idem sunt. Decif. 35. num. 16.
- Apostolorum, ac Discipulorum Christi differentia. Decif. 12. num. 4.
- Apostolorum Canones an sint indubie auctoritatis? Decif. 21. num. 6.
- Apostoli instituerunt Horas Canonicas. Decif. 25. n. 23. Fuerunt à Christo ordinati Episcopi. Decif. 35. n. 10. At ubi, & quando? num. 26. & seqq.
- Apostolicarum Constitutionum Libris an standum in omnibus. Decif. 14. n. 20.
- Apostolicæ Traditiones aliæ sunt circa Fidem, aliæ circa mores: aliæ scriptæ, aliæ traditæ: omnes observandæ. Decif. 26. n. 25. Decif. 2. num. 9.
- Apostolicum Præceptum ex traditione

- habitus est origo obligationis recitandi Breviarium. Decif. 26. num. 24.
- Aquila, & Priscilla hospites S. Pauli Apostoli quinam essent. Decif. 10. n. 8.
- Archidiaconi nomen quid significet? Decif. 30. num. 24. De Jure est prima Dignitas. num. 25. Paduæ, ac in Plebe Sacci est secunda. num. 28. Ejus officia, & circa ea consuetudo attendenda. num. 26. 27.
- Archipresbyteratus Patavinus, ac Plebis Sacci est prima Dignitas. Decif. 30. num. 29.
- Arcudii Corcyrei Græci liber, ac opinio circa materias Ordinum. Decif. 7. n. 13. & 24. Ejusdem sensus circa ordinem Diaconissarum. Decif. 31. n. 34.
- Argumentum non valet de contractibus ad Sacramenta. Decif. 8. n. 31. Valet ab Etymologia vocabuli. Decif. 25. n. 14.
- Armentarii Episcopi ordinatio facta à duobus tantum Episcopis quomodo dicatur irrita? Decif. 37. num. 17.
- Asianus Presbyter degradatus, quia falsa scripserat de S. Paulo, ac de S. Thecla. Decif. 2. num. 24.
- Astomi qui sint? & ubi sint? Decif. 8. num. 7.
- Atria Templi Salomonis, quæ, & quot essent? Decif. 17. num. 6. A quibus custodirentur? num. 7.
- Auditus quantæ utilitatis sit in homine? Decif. 8. num. 3.
- S. Augustini charitas erga obsessos. Decif. 19. num. 39.
- Aut est particula, quæ diversificat. Decif. 11. num. 13.
- Auxilii Auctoris antiqui scripta ad favorem Formosi Papæ. Decif. 12. n. 38.

B

- B**aldi pulchrum dictum de reverentia debita consuetudini. Decif. 26. numer. 20.
- Balsamonis auctoris Græci verba de ordine Diaconissarum. Decif. 31. n. 31.
- Baptismus dabatur antiquitus per trinam immersionem totius corporis in Aqua. Decif. 31. num. 38.
- Baptizare solemniter quando Diaconus possit? Decif. 30. n. 33. Est officium proprium Sacerdotis. Decif. 34. n. 23.
- Est necessaria licentia Parochi extra necessitatem. n. 24. sine illa peccaret baptizans; sed nullam incurreret censuram. n. 25. Diaconus verò fieret Irregularis. num. 26.
- Baptizare an liceat in mortali? Decif. 34. num. 28. An quis debeat cum periculo vitæ, vel peccandi mortaliter? n. 29. & 30.
- Baptizatus qui non est, ordinari non potest. Decif. 40. num. 2.
- Basileense Concilium in quibus decretis sit reprobatum? Decif. 26. n. 6.
- Bellarmini Cardinalis observationes super opera sancti Hieronymi corrupta ab Hæreticis. Decif. 35. num. 17.
- Bellovacensis Civitas ubi sit? Decif. 29. num. 17.
- Benedicere panem, & novos fructus est officium Lectorum. Decif. 18. n. 48. At benedicere res, ac personas est proprium Sacerdotum. Decif. 32. num. 44. & Decif. 34. num. 41. & 42. Populum verò benedicere per viam est officium Episcopi. Decif. 38. num. 6.
- Benedictiones antiquitus quomodo dabantur? Decif. 23. num. 7.
- SS. Benedictus Abbas, Maurus, ac Placidus quibus ordinibus fuerint initiati? Decif. 14. n. 22. & Decif. 30. n. 23.
- Beneficii pro ordine sacrosumentando requisita quatuor. Decif. 28. n. 14. Quomodo resignari possit? n. 16. Insufficiens si sit, potest eiungi Patrimonium. n. 18.
- Beneficia per Episcopos magis dignis sunt conferenda, aliàs mortaliter peccant contra justitiam. Decif. 38. n. 22.
- S. Benignus portabat Tonfuram manifestam etiam tempore persecutionum. Decif. 10. num. 15.
- Bibliotheca Cardinalis Barberini laudata. Decif. 23. n. 9. Pariter illa Monasterii S. Justinæ de Padua. Decif. 31. n. 22.
- Bissexus annus quomodo sit computandus pro ætate requisita ad ordines? Decif. 40. num. 17.
- Bonifacii Papæ VIII. Constitutio circa Episcopos, à quibus quis poterat ordinari. Decif. 12. num. 42.
- Bonifacius Comes Borromeus Patavinus laudatus. Decif. 39. num. 25.

- Braccarenſis Eccleſia ubi ſit? Decif. 36. num. 8.
- Breviarium Horarum Canoniarum à quibus compoſitum? Decif. 25. n. 25.
- A quibus Summis Pontificibus reformatum? num. 28. 29. 30. Quinam ſint obligati ad recitationem Breviarii? num. 31. & ſeqq. Qui excuſentur ab illa? n. 35. & ſeqq. Quæ pœnæ in non recitantes. num. 37. & 39.
- Breviarium diverſi ritus quando liceat recitare? Decif. 26. num. 5.
- Bulla Innocentii VIII. obligans Græcos conferre omnes quatuor minores Ordines. Decif. 3. num. 46.
- C.
- C**abaſutii ſententia circa omiſſionem trium ordinum minorum, quam faciunt Græci. Decif. 18. n. 19. Ejuſdem conſuſio de ſeptem ordinibus. Decif. 21. num. 15.
- S. Cæli Papæ decretum Anno 283. circa minores, ac majores Ordines. Decif. 1. n. 12. Quòd ſcilicet gradatim ſumerentur. Decif. 4. n. 17. & Decif. 11. n. 3.
- Calix, & Patena in ordinatione Subdiaconi an debeant eſſe conſecrati? Decif. 22. num. 29. & an in ordinatione Presbyteri? Decif. 33. num. 1.
- Calix vacuus, & Patena ſine hoſtia an ſint materia ſufficiens Ordinis Presbyteratus? Decif. 33. n. 2. Et quid ſi deſit tantum Hoſtia, vel tantum Vinum? n. 3. An ſint tangendi Calix, & Patena ſimul? n. 10. & an tactu Phyſico? n. 13. Et an porrigendi ab Epſcopo? n. 15. Et quo tempore? n. 19.
- Calvinus hæreſiarcha negabat Ordines minores. Decif. 1. num. 11.
- Cancelli ponendi ſunt ante gradus Altarium. Decif. 17. num. 34.
- Candelabri aurei à Moſe facti materia, forma, ornamenta, altitudo, baſis, ac myſtica ſignificatio. Decif. 20. n. 5. & ſeqq.
- Candelabra aurea ſeptem facta à Salomone. Decif. 20. n. 12. An ablata à Nabuchodonofor? num. 13.
- Candelæ de cera cur non adhibebantur ab Hébræis? & cur adhibita ab Eccleſia? Decif. 20. n. 14. & 16.
- Canones nominant Primam Tonſuram Ordinem Clericalem. Decif. 3. n. 6. & 9.
- Canonis privilegio gaudet habens primam Tonſuram. Decif. 3. n. 14.
- Canoniffæ docent novem eſſe Ordines. Decif. 3. n. 2. Nam Tonſuram ajunt eſſe Ordinem. Decif. 11. n. 19. Quot Epſcopos requirant in conſecrando Epſcopo? Decif. 37. num. 22.
- Cantare in Eccleſia ſpectat ad Lectores. Decif. 18. num. 45. & 46.
- Capillos longos clerici deferentes peccant mortaliter. Decif. 10. num. 27.
- Capitulum intra annum dat dimiſſorias pro Tonſura. Decif. 11. n. 17.
- Capitula Decreti, ac Decretalium declarata. Videlicet:
- Cap. Daibertus 1. q. 7. in Decif. 12. num. 15.
- Cap. A multis, de Etat. & Qualit. in Decif. 21. num. 28.
- Cap. 1. De Sacram. non iterant. Decif. 29. num. 28.
- Cap. Presbyter. eod. tit. ibidem num. 29. & Decif. 32. num. 27.
- Cap. Cum veniſſet, de Sacr. Unſ. Decif. 36. num. 7.
- P. Cardenas doctrina de Tactu Phyſico in Ordinibus. Decif. 8. num. 37.
- Cardinalatus an ſit Ordo? Decif. 3. num. 34.
- Cardinalis Barberini Bibliotheca laudata. Decif. 23. num. 9.
- Cardinalium S. R. E. numerus, diſtinctio, origo, officia, obligationes, & Congregationes. Decif. 30. à num. 3. uſque ad 22.
- Cardinalis M. Antonius Barbadicus fuit Canonicus Patavinus Anno 1673. Decif. 4. num. 22.
- Cardinales Presbyteri conferunt Tonſuram, & minores Ordines. Decif. 14. num. 7. & Decif. 15. n. 10.
- Cardinales Diaconi ſolemnnem dant benedictionem. Decif. 14. num. 23. Sed non conferunt Ordines, neque Tonſuram. Decif. 16. num. 6.
- Cardinalis Gregorii Barbadii Epſcopi Patavini Libri Septem pro bono Regimine ſui Epſcopatus. Decif. 39. per totam; ubi eorum fructus, & ſtudium.

- Carlomanus filius Regis Franciæ factus Clericus, & Diaconus. Decis. 29. n. 18.
 S. Caroli præceptum ad Subdiaconos de recitando Officio. Decis. 26. n. 27.
 Carolstadii hæretici vita, ac mors infelicissima. Decis. 27. num. 60.
 Carthaginensis Concilii IV. correctio circa materiam Acolythatus. Decis. 9. num. 15.
 Castitas habentibus Ordines Sacros cur sit imposita? Decis. 6. num. 40. Et Decis. 27. num. 21. An sit introducta de Jure Divino? Decis. 27. num. 5. Vel de Jure Ecclesiastico? num. 14. Fuit ab initio Ecclesiæ, & præcepta ab Apostolis. num. 22. & 23.
 Castitatis ordinatorum in Sacris testimonia in omnibus transactis sæculis. Decis. 27. à num. 24. & seqq. An consistat in Voto, vel Præcepto? num. 61. & seqq. Ad eam Subdiaconi non tenentur in tribus casibus; & qui sint? d. Decis. 27. num. 65.
 Castra sic dicta à castimonia Militum. Decis. 27. num. 7.
 Casula Græcorum Sacerdotum qualis sit? Decis. 23. num. 18.
 Casuum conscientię studium, quod totus Clerus Patavinus faciebat sub Cardin. Barbadico Episcopo. Decis. 39. num. 19. Ejusdem studii registrum in Libro Eminentię suæ. ibid.
 S. Catharina Virgo Senensis à Christo communicata. Decis. 13. num. 29.
 Catechismus ante Baptismum est quid Sacramentale. Decis. 6. n. 10.
 Catechismus Liber Romanus quid doceat de Tonsura? Decis. 11. n. 18.
 Catechumenæ olim docebantur articulos fidei à Diaconissis. Decis. 31. n. 37.
 Causa per effectus cognoscitur. Decis. 11. num. 35.
 Causæ quatuor excusant à recitatione Breviarii; & quæ sint? Decis. 26. num. 29.
 Cenchri, de quo Rom. 16. 1. quisnam esset locus? Decis. 31. num. 17.
 Censuras Angeli an possint fulminare? Decis. 13. num. 17.
 Censuræ sobriæ sunt fulminandæ ab Episcopis. Decis. 38. num. 33.
 Censuris irretiti an teneantur recitare Horas Canonicas? Decis. 26. n. 37.
 Ceremoniarum Magistri diligentia in ordinationibus sacris. Decis. 33. n. 6.
 Ceroferarii idem sunt ac Acolythi. Decis. 20. num. 3.
 Character quando imprimatur in ordinatione Acolythi. Decis. 20. n. 19. Et in ordinatione Presbyteri? Decis. 32. num. 17.
 Charitas erga proximum quando excuset à recitatione Breviarii? Decis. 26. num. 34.
 Chirothecæ unde dictæ? Et quibus convenient? Decis. 9. num. 2. & 3. Eis utuntur in Missa solemni Episcopi, ac Abbates Casinenses. num. 4. & 5. DEIPARÆ, ac S. Ubaldi ubi afferuntur? n. 6. & seqq. Ferreæ, quibus utebantur Milites; & qua Christus percussus alapa. num. 9.
 Chorepiscopatus dignitas olim quænam esset, & qui Chorepiscopi? Decis. 14. num. 25. & 27. An possent conferre Ordines, tum minores, tum Sacros? ibidem. Et num. 31. & 33. Decis. 37. num. 16. & 18. Item Decis. 16. num. 14. & Decis. 21. num. 30. Cur aboliti ab Ecclesia? Decis. 6. num. 39.
 Choro addictus non satisfacit, si solus recitet, & multo minus si ibi stans nihil recitet. Decis. 25. num. 7.
 Christiani omnes cur vocentur Sacerdotes? Decis. 1. num. 15.
 CHRISTUS cur Sacerdos secundum ordinem Melchisedech? Decis. 1. n. 2. Qualiter instituerit materias Ordinum? Decis. 6. num. 36. & Decis. 7. num. 5. num. 27. & 29. Reliquit potestatem Papæ deputandi ministros alios præter Episcopos pro Sacramentis Confirmationis, & Ordinis. Decis. 14. num. 18. & Decis. 37. num. 19.
 CHRISTUS an sibi capillos totonderit? Decis. 10. n. 30. Quomodo dicatur Luc. 4. 17. explicuisse Librum? Decis. 18. num. 26. Ejus sapientiam offendit, qui negat, omnes ordines esse ab eo institutos. Decis. 21. num. 22. Ejus facta non omnia scripta ab Evangelistis. Decis. 35. num. 25. Quæ sit locus

- entus Apostolis per dies 40. post suam Resurrectionem? Decif. 21. n. 25.
- Cisterciensium Privilegium de Ordinibus Sacris conferendis per eorum Abbates non probatur esse verum. Decif. 16. num. 28.
- Civitates subditæ non faciunt legem, sed consuetudinem. Decif. 26. n. 23.
- Clausula dispensationis pro consecratione Episcoporum in Indiis. Decif. 37. num. 23.
- Clementis VIII. Decretum de reiterandis Ordinibus ob materiam non porrectam ab Episcopo. Decif. 9. n. 16.
- S. Clementis Papæ Constitutiones nihil habent de Ostriariis, Exorcistis, & Acolythis. Decif. 18. n. 12.
- Clericalis Tonsura erat in initio Ecclesiæ. Decif. 10. num. 24. Eadem appellatur Ordo. Decif. 11. n. 26.
- Clerici non confirmati an possint ordinari? Decif. 3. n. 11. Sunt excelliores omni Laico. Decif. 5. num. 6. Contrahentes Matrimonium retinent characterem. Decif. 6. n. 41. Eorum Tonsuræ quæ sit forma? Decif. 10. n. 26. Eorum mores ab Episcopis indagandi. Decif. 38. n. 24. Qui sint arcendi ab ulteriori ordinatione? Decif. 40. à n. 29. & seqq.
- Coadjutores Auctoris in conscribendis libris boni Regiminis Episcopatus Patavini. Decif. 39. n. 21.
- Coadjutoris ad titulum an quis possit in sacris ordinari. Decif. 28. n. 17.
- Collegiatæ Ecclesiæ Patavinæ, in quibus non recitatur amplius Officium Divinum in Choro. Decif. 25. n. 16.
- Columba super caput S. Joannis Chrysostomi, dum ordinaretur Sacerdos. Decif. 5. n. 17.
- Comæ nutritio in Clericis est quædam species hæresis. Decif. 10. n. 28.
- Commendæ Abbatiarum quando cœperint? Decif. 15. n. 5.
- Communicatio in divinis cum notoriis Excommunicatis sub quibus pœnis prohibita? Decif. 12. n. 23. & 24.
- Communicatio Privilegiorum sit inter Regulares. Decif. 15. n. 13.
- Concilia, quæ declararunt, Ordinem esse verum Sacramentum. Decif. 2. n. 18.
- & 19. Confirmata à Summo Pontifice sunt infallibilis veritatis. num. 20. & Decif. 7. n. 16. Quæ loquantur de numero Ordinum septenario. Decif. 3. num. 38. Confirmata à Papa dicuntur Papalia. Decif. 14. n. 34.
- Concilio Tridentini dispositio circa Abbates quo ad dandos Ordines. Decif. 15. num. 14.
- Conciliorum generalium Auctoritas eadem cum Evangelio. Decif. 21. n. 21.
- Concistorium Papale quid sit? & quotuplex? Decif. 30. n. 19.
- Confessariorum examen, & eorundem studii observatio sub Card. Barbadico Episcopo Patavino. Decif. 39. n. 15. & seq.
- Confessio Sacramentalis an præmittenda ab ordinandis? Decif. 6. n. 4.
- Confirmati an esse debeant, qui accedunt ad Ordines? Decif. 3. num. 10. & Decif. 11. n. 30.
- Confirmationis Sacramentum potest Presbyter ministrare ex delegatione Papæ. Decif. 14. n. 10.
- S. Congregationis Decreta circa facultatem Abbatum prius datam, deinde revocatam ordinandi externos cum dimissoriis suorum Episcoporum. Decif. 15. n. 23. 29. & 33. Ejus Decreta habent vim Legis. ibid. n. 31.
- Congregationes Cardinalitæ in Alma Urbe quæ? & quot? Decif. 30. n. 20.
- Consecratio Episcopi an sit Sacramentum? Decif. 3. n. 27. Facta præter formam ab Ecclesia præscriptam est nulla. Decif. 12. n. 16. Necessaria est in Episcopo, ut valide ordinet. ibid. n. 6.
- Constitutio Martini V. circa Excommunicatos vitandos, vel non, recepta est in toto Orbe. Decif. 12. num. 20. & 25.
- Bonifacii VIII. de suscipiendis ordinibus vel ab Episcopo originis, vel domicilii, vel beneficii. ibid. num. 42. Innocentii XII. de Anno 1694. illam corrigens, & novam formam statuens circa susceptionem Ordinum ab uno ex dictis tribus Episcopis. num. 45.
- Constitutio S. Pii V. ne egeni quærent eleemosynam per Ecclesias. Decif. 17. num. 36.

- Constitutiones Apostolicæ scriptæ à S. Clemente Papa, an sint formatæ ab Apostolis? Earum antiquitas, & legitimitas? Decis. 23. n. 2. 3. & 4. Quas objectiones patiantur? Decis. 31. n. 32.
- Consuetudo Canonorum non recitandi Officium in Choro cum Choro est abusus, nec salvare potest eorum conscientias. Decis. 25. num. 8.
- Consuetudo universalis an obliget Subdiaconos ad recitandum Divinum Officium? Decis. 26. num. 7. Eadem probatur per omnia transacta sæcula. ibid. num. 9.
- Consuetudo à quibus possit introduci, & cum quibus circumstantiis? Decis. 26. num. 22. Obligat sub mortali ad recitandum Divinum Officium tum ordinatos in sacris, tum Regulares professos. Decis. 25. num. 44. & 45.
- Continentiæ lex semper fuit annexa Subdiaconatui. Decis. 21. num. 27.
- Contritio præmittenda ab ordinandis, si confiteri non potuerint mortalia. Decis. 6. num. 33.
- Conversi in Religionibus, etsi Laici, gaudent Privilegio Fori, & Canonis. Decis. 3. num. 19.
- Cornelii Mussii Episcopi Bituntini Decretum de publica, ac privata Officii recitatione. Decis. 26. num. 18.
- S. Cornelius Papa à sexdecim Episcopis fuit consecratus Episcopus. Decis. 37. num. 6.
- Corporalia, Pallæ, & Purificatoria quando à Laicis tangi non possint? Decis. 24. num. 21. Ea ablueri spectat ad Subdiaconos. ibid. num. 23.
- Correctio Fraternalis an sit Actus Justitiæ, vel Charitatis? Item eorum, qui in Paschate erant inconfessi, quomodo fiebat sub regimine Cardinalis Episcopi Patavini Gregorii Barbadici? Decis. 39. num. 28.
- Crux in Processionibus quando deferatur à Subdiacono, & quando non? Decis. 24. num. 31. & 35. Ejus delatio Ritus antiquissimus. num. 32.
- Crucis Christi etymon, & materia. Decis. 24. n. 33. Æthiopum devotio erga illam. n. 34. Ea deferretur à Regularibus in Processionibus testa velo. n. 36. Illa Cathedralis Patavinæ ornatur amplissimo Vexillo serico rubeo. n. 37. Ejus signum aliter faciunt Græci à Latinis. num. 38.
- D.
- S** Damasi Papæ dictum difficile de Ordinibus. Decis. 6. num. 8.
- Debet est Verbum importans necessitatem. Decis. 26. num. 13.
- Definitio Sacramenti Ordinis S. Thomæ, Scoti, & aliorum. Decis. 5. n. 1. 2. 4.
- Degradatio an detur à Prima Tonsura? Decis. 3. n. 7. nec non Decis. 11. n. 23. & 24. etiam in primitiva Ecclesia erat in usu. Decis. 2. n. 23.
- Degradatus Presbyter si Missam celebraret, validè consecraret. Decis. 2. n. 22.
- Delictum promoti ad ordinem per saltum si sit publicum, & in eo ministraverit, recurrendum est ad Datariam Papæ pro absolutione, & dispensatione, ut possit obtinere ordines omisos, ac in obtentis ministrare. Decis. 4. n. 34.
- Dæmones an per remedia naturalia ejici possint è corporibus obsessis? Decis. 19. num. 30.
- Determinatio una respiciens plura determinabilia, ea æquè determinat. Decis. 21. num. 19.
- Deus potest facere Angelos ministros Sacramentorum. Decis. 13. num. 19.
- Diabolus quomodo stet in corpore humano? Decis. 19. num. 6. & 7. Stat simul cum Anima, sed non ingreditur Animæ essentiam. num. 11. & 12. Permittitur à Deo obsidere homines ob eorum peccata. num. 24. ubi exempla.
- Diaconatus, & Subdiaconatus sunt vera Sacramenta. Decis. 6. n. 24. An possint conferri à simplici Presbytero? Decis. 16. n. 21. 22. & 27.
- Diaconatus Ordo semper fuit in Ecclesia, & est verum Sacramentum. Decis. 29. n. 1. & 4. De ejus materia, & forma opinioniones quinque. num. 5. Ea est duplex, Traditio Libri Evangeliorum, ac Manuum impositio. num. 24. & 32.
- Diaconicum quid sit apud Græcos? Decis. 23. n. 11.
- Diaconi græcè, Levitæ hebraicè, Ministri

- stri latinè dicuntur. Decis. 30. num. 1. Alii Maximi, alii Majores, alii Inferiores. num. 2. Inferiorum officia quæ sint? num. 30. & 34.
- Diaconi Cardinales olim septem tantum; nunc quatuordecim. Decis. 30. à n. 4. & seqq. Quæ ejus officia antiquitus, ac in præsentia? n. 16. & 18. An possint solemniter benedicere populo? n. 22.
- Diaconi ordinati ab Apostolis quodnam haberent officium? Decis. 6. num. 7. Olim Evangelium recitabant, & Communionem populi in Missa faciebant. Decis. 16. n. 20. & Decis. 29. num. 15. Ministeria minorum Ordinum exercebant. Decis. 6. n. 44.
- Diaconus si omisso Presbyteratu fiat Episcopus, An possit ordinare Diaconos? Decis. 4. num. 5. Olim quæ essent Diaconis prohibita? Decis. 14. n. 21.
- Diaconissæ quænam essent in primis sæculis decem Ecclesiæ? Decis. 31. n. 14. Earum origo tempore Apostolorum. num. 15. & 18. Ipsarum Ordinationis Formulæ. num. 23. & seq. Els dabatur Stola, Velum, & Annulus. num. 26. An reciperent Ordinis Sacramentum? num. 28. & seqq. Earumdem officia, ac ministeria octo, Et quæ? num. 35. & seqq. Cur extinctæ, & quando? n. 45. & 46. Stola portabant. Decis. 23. num. 27.
- Dianæ opinio circa Episcopatum an sit Ordo? Decis. 3. num. 32. Ejus resolutiones nunc inutiles circa Episcopos vel originis, vel domicilii, vel beneficii pro recipiendis ordinibus, attentata moderna Constitutione Innoc. XII. Decis. 12. num. 45. & 49. Ejusdem opinio singularis, quod non Presbyter possit esse Minister Sacramenti Ordinis. Decis. 16. num. 3. & 5.
- Distinctio similiter quid significet? Decis. 17. num. 16.
- Differentia inter ordinatos per saltum ignoranter, vel scienter. Decis. 4. n. 30. Item inter ordinationes Ecclesiæ Latinæ, & Græcæ. Decis. 7. num. 14. Et inter potestatem Episcoporum, ac Abbatum quo ad collationem Ordinum. Decis. 15. num. 8.
- Dimissorias ad Ordines quando possint Abbates concedere etiam suis subditis sæcularibus? Decis. 15. n. 42.
- Discrepantia Ecclesiæ Latinæ, & Græcæ circa Ordinationes quomodo concilietur? Decis. 7. n. 26.
- Dispensare potest Episcopus ab irregularitate in delictis occultis, homicidio excepto. Decis. 4. num. 32. Quis à recitatione Officii? Decis. 26. n. 36.
- Dispensationes Papales plurimæ circa numerum Episcoporum in consecratione novi Episcopi. Decis. 37. à n. 20. & seqq. Dispositionis necessariæ de statu ad statum exempla. Decis. 11. n. 9.
- Dissidium inter DD. an omnes Ordines sint Sacramenta? Decis. 6. n. 17.
- Doctores, qui se retractarunt, quod Abbates possint ordinare non subditos. Decis. 15. num. 30. Antiquis valdè est deferendum. Decis. 35. num. 19. Eorum varia opinio, An à tribus Episcopis sit Episcopus consecrandus de Jure Divino? Decis. 37. n. 11. & 12.
- Doctrinam Christianam ut pueri discant, debent Episcopi satagere. Decis. 38. n. 23. Ejusdem Liber, ac summus zelus q. Cardin. Barbadii Episcopi Patavini. Decis. 39. n. 12. & 13.
- Dominii Veneti unus est Principatus, licet plures sint Magistratus. Decis. 6. num. 29.
- Dominii, ac Possessionis differentia. Decis. 8. n. 34.
- Durandus factus Episcopus Aniciensis anno 1320 Decis. 22. num. 7. & Decis. 29. num. 14.

E

- Ecclesia Catholica regitur tum Scripturis Sacris, tum Traditionibus Apostolicis. Decis. 1. n. 16.
- Ecclesia Romana est custos Traditionum Apostolicarum, & ejus doctrinam tenentur sequi aliæ Ecclesiæ. Decis. 2. n. 10. & 11. Errare non potest in Fide, nec circa Sacramenta. Decis. 7. n. 33. Est enim Magistra veritatis. Decis. 14. n. 16. Habet à Christo facultatem mutandi Materias Ordinum. Decis. 32. n. 58.
- Ecclesiarum Cultus ab Episcopis custodiendus. Decis. 38. num. 21.

- S. Edmundus cum esset simplex Presbyter Divinum Officium recitabat. Decis. 26. num. 16.
- Effectus Sacramenti Ordinis duo, Gratia, & Character. Decis. 40. n. 39. Primæ Tonsuræ plurimi. Et qui? Decis. 11. num. 34.
- Egenos stipem quærere per Ecclesias tempore Missæ est abusus à S. Pio V. prohibitus. Decis. 17. n. 35. & 36.
- Eleemosynarum certarum ad Titulum an Clerici possint in sacris ordinari? Decis. 28. n. 31.
- Eleemosynas facere est præcipua Episcoporum obligatio. Decis. 38. n. 16. & Decis. 39. n. 33.
- Elias Cretensis quot Ordines nominet? Decis. 18. n. 7.
- Emerita Urbs Lusitanæ olim Metropolitica. Ejus prærogativæ, & destructio. Decis. 14. n. 6.
- Endymionis somnum dormire quid significet? Decis. 14. n. 32.
- Energima quid sit? Decis. 19. n. 3.
- Energumeni unde dicantur? Decis. 19. n. 2. Multi non veri, sed ficti. n. 16. Signa pro eis cognoscendis. num. 17. Eorum adjuratio olim duplex. num. 35. An eis daretur Eucharistia? n. 36.
- S. Epiphaniî testimonium circa quatuor minores Ordines. Decis. 18. n. 15.
- Episcopalis Dignitas quod sit instituta de Jure Divino, probationes. Decis. 35. num. 9. Ejusdem Jurisdictio olim communicata Presbyteris. n. 32.
- Episcopalis Ordinationis Ritus. Decis. 36. num. 2. Quænam sit ejus essentialis Materia, ac Forma? Opiniones octo. num. 3. & seqq. usque in finem, ubi omnes referuntur. Quot Episcopi in ea peragenda debeant intervenire? Decis. 37. num. 9.
- Episcopaliū indumentorum mysticæ significationes. Decis. 36. n. 26.
- Episcopaliū ministrorum incititia aggravat animam Episcopi. Decis. 39. n. 32.
- Episcopatus Ordo an sit Sacramentum? Decis. 6. num. 16. nec non 20. & 23. An possit conferri Laico? Decis. 3. n. 22. Utrum sit Ordo distinctus à Presbyteratu? Decis. 36. num. 1.
- Episcopæ, Presbyteræ, Diaconæ, Subdiaconæ quænam olim essent? Decis. 31. num. 12.
- Episcoporum cognomina undecim. Decis. 35. à num. 1. & seqq. Eorum status quàm periculosus. Decis. 38. num. 35. Est perfectior Religioforum. Decis. 27. num. 12.
- Episcopus semel consecratus amplius consecrari non potest. Decis. 3. num. 26. A quot Episcopis olim consecrabatur, & nunc à quot consecrandus? Decis. 37. num. 4. & 9. Consecrari non potest nisi sit Sacerdos. Decis. 4. n. 2. An validè conferat Ordines, quos ipse non habet? num. 6. Utrum possit dispensare ab irregularitatibus? num. 32. & 33. Eorum præcipua officia quæ sint? Decis. 38. per totam.
- Episcopus Fundanus tentatus à diabolo erga quemdam Sanctimonialem. Decis. 8. num. 17.
- Episcopus jure ordinario confert primam Tonsuram, & Ordines. Decis. 11. n. 29. Decis. 12. Quot requiruntur in ipso, ut validè, & licitè ordinet? Decis. 12. num. 9. & seqq. Titularis quando possit ordinare? Decis. 15. n. 21.
- Episcopus graviter peccat, si Parochos negligentes non excitet in eorum officio. Decis. 39. num. 29. Item si Clericos ignorantes ordinet. Decis. 40. num. 21. & 25.
- Epistola in Missa olim non cantabatur à Subdiacono, sed à Lectore. Decis. 22. num. 25.
- Epitrachelium Græcorum quid sit? Decis. 23. num. 19.
- Errare in fide Ecclesia Romana non potest, nec circa Sacramenta. Decis. 7. num. 33.
- Errori proximum est asserere, non Sacerdotem posse Ordines conferre. Decis. 16. num. 2.
- Error probatur, eam ostenditur, rem se aliter habere. Decis. 32. n. 56.
- Essentia Sacramenti Ordinis in quo consistat? Decis. 5. n. 5.
- Ettam augmentat id, quod prius non erat dictum. Decis. 11. n. 14.
- Evagrius, & Syderius consecrati sunt Epi-

Episcopi ab uno tantum. Decif. 38. n. 13.
Evangeliorum Libri traditio in Ordine
 Diaconatus antiquissima. Decif. 29. n.
 11. & 32. Est ejus materia. n. 24. una
 cum impositione manuum. n. 33.

Eucharistia antiquitus ministrabatur à
 Diaconis. Decif. 6. n. 37. Pluries data
 ab Angelis. Decif. 13. n. 27. In ejus ob-
 sequium septem ordines sunt à Christo
 instituti. Decif. 21. num. 24.

Euchologia Græca de quot, & quibus
 Ordinibus mentionem faciant? Decif.
 18. num. 3.

Eunuchi an possint ordinari? Decif. 40.
 num. 32.

Excommunicati notorii, etsi non denun-
 ciati, sunt vitandi. Decif. 12. num. 21.
 Non possunt absolvere poenitentes ne-
 que in articulo mortis. Decif. 34. num.
 22. Ab ordinibus sunt arcendi. Decif.
 40. num. 31.

Exedræ in Atriis Templi Salomonis quid
 essent? Et quis earum custodes? Decif.
 17. num. 8. & 9.

Exempla Ordinatorum per saltum. De-
 cif. 4. n. 11. Sanctorum deferentium
 Ecclesiasticam Tonsuram. Decif. 10.
 num. 13.

Exorcistatus Ordo semper fuit in Eccle-
 sia; & hujus nominis significatio. De-
 cif. 19. n. 1. & 32. An esset apud He-
 bræos? n. 29. Quænam sit Materia, &
 Forma hujus Ordinis? num. 33. Quod
 officium? num. 34.

Exorcistæ an egeant licentia Episcopi ad
 exorcizandum? Decif. 19. n. 42. Uti
 debent Rituali Romano; & ab octo
 cavere. num. 43. & 46.

Exorcizare an possint, qui non sunt Exor-
 cistæ? Decif. 19. num. 41.

Expressum censetur, quod virtualiter
 inest. Decif. 4. num. 19.

Exteri ab Abbatibus non ordinantur, etsi
 habeant Dimissorias suorum Ordina-
 riorum. Decif. 15. num. 26.

Extrema Unctio ministrata ab Angelis.
 Decif. 13. num. 22.

F

Factum à Papa satis probatur bene fa-
 ctum, quia ab eo factum. Decif. 14.
 num. 17.

Facta uniuscujusque quomodo ab omnibus
 videbuntur in die Judicii? Decif. 18.
 num. 33.

Fagnani opinio circa Clericos externos or-
 dinandos ab Abbatibus. Decif. 15.
 num. 25.

Favori pro se introducto quilibet renun-
 ciare potest. Decif. 15. num. 20.

Flabellum, quod Diaconi Græci movent
 in Missa, quid sit? Decif. 30. num. 38.
 Illius Mystica significatio, & usus apud
 Maronitas. num. 39 & 40.

Florentini Concilii Decretum de Mate-
 ria, & Forma Ordinum. Decif. 7. n.
 15. & Decif. 29. num. 25. Ejus doctrina
 infallibilis. ibid. num. 34.

Fœminæ an possint valide suscipere Or-
 dines, tam minores, quàm sacros? Ar-
 gumenta pro affirmativa. Decif. 40. à
 n. 3. & seqq. pro negativa. n. 7. 8. 11.

Fori Episcopalis contentiosi Congregatio
 sub q. Card. Barbado Episcopo Pata-
 vino. Decif. 39. num. 22.

Forma Ordinum in quibus consistat? De-
 cif. 5. num. 13. Apud Latinos imperati-
 va; apud Græcos deprecativa. Decif. 7.
 num. 4. & 11. An possit mutari ab Ec-
 clesia? n. 34. Debet Virtutem Sacra-
 mentorum innuere. Decif. 29. num. 30.
 Si ab alio, quàm ab ordinante, profe-
 ratur, irrita est ordinatio. Decif. 33. n.
 22. Uniuscujusque Ordinis quænam
 sit? Vide in nomine eorundem om-
 nium Ordinum.

Formæ Sacramentorum Baptismi, Pœ-
 nitentiæ, ac Extremæ Unctionis sunt
 ab omni Sacerdote sciendæ. Decif. 34.
 num. 43.

Formosi Papæ Historia lacrymabilis.
 Decif. 12. num. 28.

Formula descriptionis status Animarum
 Diœcesis Patavinæ. Decif. 39. n. 8.

S. Franciscus Angelo præferendum esse
 Clericum dicebat. Decif. 5. num. 10.
 Pro humilitate noluit ordinari Sacer-
 dos. Decif. 40. num. 30. Ejus Fratres in
 India ex dispensatione Papæ conferunt
 Ordines sacros, etsi non sint Episcopi.
 Decif. 16. num. 26.

Franciscus Forziadura Nob. Pat. Lauda-
 tus. Decif. 39. num. 24.

Ccc

Frau-

Fraudes plurimas, quas faciebant Clerici in recipiendis ordinibus à non suis Episcopis, abstulit Innocentius XII. Constitutione sua de Anno 1694. Decis. 12. num. 44. & 46.

Functiones omnium Ordinum restituendæ in Ecclesia. Decis. 11. n. 15. Quæ adhibentur in consecrando Episcopo habent energiam Materiæ, & Formæ. Decis. 36. num. 25.

Fundanus Episcopus tentatus à Diabolo cum Sanctimoniali. Decis. 8. n. 17.

Gabriels Metropolitæ Philadelphię dictum de materia Ordinum. Decis. 29. num. 20.

Gasparis Ivenim opinio reprobata circa Ecclesiasticam Tonsuram antiquorum temporum. Decis. 10. num. 16. Eiusdem opinio circa plures materias in consecratione Episcoporum. Decis. 36. num. 23.

Georgius Cornelius Episcopus Patavinus Senior Laudatus. Decis. 15. n. 41. Item Decis. 34. num. 44.

Gloria Patri &c. quis ordinavit dicendum in fine cujuslibet Psalmi? Decis. 25. num. 26.

Glossæ opinio prævalet aliis Doctoribus. Decis. 16. num. 23.

Gratia sanctificans confertur per Sacramentum Ordinis. Decis. 2. n. 15. Et in quocunque Ordine. Decis. 40. num. 39. etiam in prima Tonsura. Decis. 11. n. 28. Provenit immediate à Christo. Decis. 7. n. 9. In Diaconatu an conferatur in traditione Libri, vel impositione Manuum? Decis. 29. num. 9. & 37.

Græcanica Formula antiquissima ordinandi Subdiaconos. Decis. 23. n. 10.

Græcorum opinio circa numerum Ordinum. Decis. 3. num. 40. Ipsi omittunt tres ordines minores, idèd reprehensi. ibid. n. 41. & 42. Cur conferant Ordines Sacros sine Materia, & cum Forma deprecative? Decis. 7. num. 10. & seqq. ac num. 21. & 28. Decis. 23. n. 1. & Decis. 32. num. 26.

Græci Sacerdotes cur comam nutriant? Decis. 10. num. 32. Ostiariatum, ac Acolythatum unitos esse ajunt Lecto-

ratui, quem solum conferunt ex minoribus. Decis. 18. num. 2. & num. 50. Ungunt Oleo Sancto Energumenos. Decis. 19. num. 38. Quibus Ceremoniis deferant Panem, & Vinum ad Altare in Missa. Decis. 21. num. 33. Vocant Subdiaconatum Ordinem minorem. ibid. num. 34. Quot, & quibus Indumentis utantur in Missa. Decis. 23. n. 13. & seqq. Utuntur uxoribus ante Ordinem sacrum acceptis. Decis. 27. n. 17. & Decis. 31. n. 13. Cur à Deo puniti, atque sub tyrannide Turcarum redacti? ibid. num. 52.

Græcus Episcopus Romæ alitur à Papa pro recta Ordinum collatione. Decis. 29. num. 21. & seqq. Dum consecratur non recipit Annulum, nec Baculum. Decis. 36. num. 24. Ab eo non ordinantur Clerici Latini; & hi ab Episcopo Græco ordinari non possunt. Decis. 40. num. 38.

S. Gregorii Magni remedium contra Subdiaconos Uxoratos. Decis. 27. num. 45. & 46. Dispenratio, ut in Anglia Episcopus consecraretur ab uno Episcopo tantum. Decis. 37. num. 21.

Gregorius Papa VII. prohibuit Matutina brevia per annum. Decis. 25. n. 27.

Gregorii XIII. dispensatio, ut Patriarcha Æthiopię ab uno tantum Episcopo consecraretur. Decis. 37. num. 24.

Gregorii Cardinalis Barbadiçi Episcopi Patavini eximia charitas erga Clericum pauperem. Decis. 28. n. 22. Eiusdem attentio in examinandis Clericis pro Ordinibus. Decis. 34. num. 44. Ipsi frugalitas in mensa; & tenuitas Procurationis in Visitatione Diœcesis. Decis. 38. n. 15. Libri ejus septem, quibus studebat pro bono Regimine sui Episcopatus. Decis. 39. per totam.

Gustus utilitas, necessitas, ac officium in homine. Decis. 8. num. 8.

H

Hebręi antiquitus comam nutriebant. Decis. 10. num. 31. Habebant Exorcistas suos. Decis. 19. num. 29.

Hebraici Sacerdotes an essent obligati ad Castitatem? Decis. 27. num. 13. Discrimina inter illos, & Sacerdotes Legis

gis Evangelicæ. Decif. 32. num. 4.
 Hærefiarchæ Sæculi XVI. qui impugna-
 runt cœlibatum Clericorum. Decif. 27.
 num. 57.
 Hæretici ipsi continentur, quod Ecclesia
 non erravit per primos quingentos
 Annos. Decif. 3. n. 48: Ordinationes
 Clericorum ab eis factæ an sint validæ?
 Decif. 12. n. 17. Beneficia Ecclesiastica
 ab ipsis impugnata. Decif. 28. n. 2.
 Ac Sacerdotium legis gratiæ. Decif.
 32. num. 5: Illorum proprium est adul-
 terare Scripturas. Decif. 35. num. 18.
 Neque ipsi, neque eorum filii sunt ordi-
 nandi. Decif. 40. num. 7.
 Hermaphroditi an sint capaces Ordinum?
 Decif. 40. num. 12.
 Hierarchiæ cœlesti debet terrestri con-
 formari. Decif. 3. num. 4. & Decif. 11.
 num. 33.
 S. Hieronymi auctoritas de impositione
 manuum in ordine Subdiaconatus. Decif.
 29. n. 36. Ejus Verba, quod Episco-
 patus non sit de Jure Divino, quomo-
 do intelligenda? Decif. 35. à num. 13.
 & seqq. In calore disputationum uteba-
 tur hyperbolis, & Rethoricis amplifi-
 cationibus. ibid. num. 20.
 Historiæ Presbyterorum ordinatorum si-
 ne eorum consensu. Decif. 32. n. 27.
 Hominibus data est à Christo potestas Sa-
 cramentorum. Decif. 13. num. 12.
 Honores etiam de Jure Civili gradatim
 conferebantur. Decif. 4. num. 9.
 Horis distinctis olim recitabatur totum
 Divinum Officium. Decif. 17. n. 26.
 Horologia antiquorum qualia essent? De-
 cif. 17. n. 27. Hydraulica quæ? & à quo
 inventa? ibid. num. 28.
 Hosti Cardinalis opinio de Unctione ma-
 num Presbyterorum in eorum ordi-
 natione. Decif. 32. num. 45.
 Hostia stans in Patena an sit tangenda ab
 ordinando Presbytero. Decif. 33. n. 14.
 Hostia consecrata olim dabatur noviter
 ordinatis Presbyteris, ut eam consume-
 rent spatio 40. dierum. Et ob quale
 mysterium? Decif. 34. num. 8. & 9.
 Hugonis Menardi comprobatio de dupli-
 ci materia in ordine Episcopatus. De-
 cif. 36. num. 15.

Husitani hæretici negant potestatem Sa-
 cerdotalem. Decif. 32. num. 8.
 Hysterologia est figura narrans prius quod
 contigit posterius. Decif. 18. n. 25.

I.

S Iacobus Apostolus an fuerit ordina-
 tus Episcopus Jerosolymitanus à
 tribus Apostolis? Decif. 37. num. 10.
 vera opinio. num. 15.

Idioma Latinum quinto sæculo erat bar-
 barum valdè. Decif. 17. num. 20.

S. Ignatius Martyr nominat Ostiarios,
 Exorcistas, & Acolythos. Decif. 18.
 num. 13.

S. Ignatii Loyolæ remedium pro scrupu-
 lis in recitatione Officii. Decif. 26.
 num. 31.

Ignorantia ordinati ab Episcopo notoriè
 censurato, non excusat eum à suspen-
 sione. Decif. 12. num. 27. Confessario-
 rum causat duo mala; & quæ? Decif.
 39. num. 31.

Illiterati non sunt ad Ordines admitten-
 di. Decif. 40. num. 27.

Impedimenta Canonica 40. quæ obstant,
 ne Ordines recipiantur. Et quæ sint?
 Decif. 40. num. 31. & seqq.

Impotentia tum physica, tum moralis
 excusans à recitatione Breviarii quæ-
 nam sit? Decif. 26. n. 30. Casus multi
 prædictæ impotentiae relati. n. 32.

Imprecationibus parentum sæpè filii obsi-
 dentur à Diabolo. Decif. 19. n. 26.

Inconfessi in Paschate quomodo ab Epi-
 scopo monendi? Decif. 39. n. 9.

Indulgentiæ quomodo, & quando conce-
 dantur ab Episcopo? Decif. 38. n. 8.

Indumentorum Episcopaliū mysticæ si-
 gnificationes. Decif. 36. n. 26.

Infantibus Græci tondent capillos in Ba-
 ptismo. Decif. 10. n. 18. Hi an possint
 ordinibus tam minoribus, quàm Sacris
 insigniri? Decif. 40. num. 20.

Innocentius Papa VIII. utrum concesserit
 Abbatibus Cisterciensibus Privile-
 gium conferendi Ordines Sacros? De-
 cif. 16. num. 18. & seqq.

Inquisitio exactissima facienda ab Episco-
 pis circa vitam, & mores ordinando-
 rum. Decif. 40. num. 23.

Intentio in ordinato revertendi ad sæcu-
 lum.

Ccc. 2. lum.

- lum an sit peccaminosa. Decif. 40. num. 28.
- S. Joannis Baptistæ sanguis liquefcens in ampulla, dum coram illo celebratur Missa in Ecclesia Monialium Eremitarum Neapoli. Decif. 5. num. 22.
- S. Joannis Damasceni testimonium de numero Ordinum apud Græcos. Decif. 18. num. 8.
- Joannis Papæ VIII. indignatio contra Formosum Prædecessorem suum. Decif. 12. n. 29. cur fuerit vocatus Papissa? ibid. n. 30. & Decif. 40. num. 10.
- B. Jordani Generalis Ordinis Prædicatorum dictum, de neque leviter tangendis mulieribus. Decif. 8. num. 18.
- Joseph Hebræus cur vocatus Nazaræus? Decif. 10. num. 5.
- S. Irenæus Martyr cur Romam venerit? Decif. 2. num. 12.
- Irregulares fiunt ordinati ab Episcopis Schismaticis, si celebrent. Decif. 12. n. 14. Et qui non habentes Subdiaconatum cantant Epistolam cum Manipulo. Decif. 22. num. 19.
- Irregularis fit Episcopus, si censuris irrititus populum benedicat per viam. Decif. 38. num. 7.
- Isamberti opinio circa Materias consecrationis Episcopalis. Decif. 36. n. 22.
- Ischira, & Collutus quinam fuerint? Decif. 32. num. 53.
- S. Isidorus quo tempore factus sit Episcopus Hispalensis? Decif. 14. n. 26.
- Itinerantes non excusantur à recitatione Breviarii. Decif. 26. num. 15.
- Judas Iscariotes an fuerit ordinatus Sacerdos? Decif. 32. num. 20.
- Judicia Dei imperferutabilia circa Eneugumenos. Decif. 19. num. 27.
- Jurisdicctio est necessaria Sacerdoti, ut absolvat à peccatis. Decif. 34. num. 20.
- Jurisdicctio Episcopalis alia pro foro interno, alia pro externo. Decif. 38. n. 26. 31. & 34.
- Jus Canonicum ostendit existentiam Ordinum minorum, & majorum. Decif. 1. num. 6.
- Justinianus Imperator nihil loquitur de Ostiariis, Exorcistis, & Acolythis. Decif. 18. num. 11.
- Justitia ut genus est Virtus Cardinalis habens sub se varias species aliarum virtutum. Et quæ? Decif. 6. num. 31.
- L
- Læicus an possit consecrari Episcopus? Decif. 4. num. 4.
- Laici olim conferebant sibi, & aliis Primam Tonsuram. Decif. 16. n. 9.
- Laicorum adhæsiō Altari, dum celebratur Missa, abusus tollendus. Decif. 17. num. 33.
- Laodicensis Synodus nominat Ostiarios, Exorcistas, & Acolythos. Decif. 18. num. 14.
- Latina Ecclesia cur permittat Ordinationes Græcas sine traditione Materiæ? Decif. 7. num. 30.
- Lauretana Domus quando ab Angelis sit ex Oriente transportata? Decif. 13. num. 4.
- Lectoratus Ordinis quæ sit Materia, & Forma in Ecclesia Latina? Decif. 18. num. 20. ac num. 39. Quæ in Ecclesia Græca? num. 40. Hujus Ordinis officia quatuor. num. 42. & seqq. Huic annexos esse Ostiariatum, & Acolythatum Græci ajunt. num. 50.
- Lectores an possint prædicare? Decif. 18. n. 43. Cur aliquando nominati Cantores, ac Notarii? num. 46.
- Lectorum Sanctorum Historiæ. Decif. 18. n. 44. & 47. Olim erat gradus conspicuus. Decif. 4. num. 23.
- Leonis Papæ Noni nominatio septem Ordinum. Decif. 11. num. 4.
- Levitarum Hebræorum alii erant Cantores, alii Judices, alii Ostiarii. Decif. 17. num. 2.
- Lex nova est intelligenda juxta interpretationem legis antiquæ. Decif. 4. num. 31. Posterior derogat priori. Decif. 12. num. 22.
- Liberalitas Parochi in pauperes facit eum laudabile. Decif. 39. n. 11.
- Libri de reverentia Ecclesiarum ab Ecclesiasticis legendi. Decif. 17. n. 37.
- Libri Sacri alii sunt Protocanonici, alii Deuterocanonici. Decif. 18. n. 21.
- Libri antiquorum erant convolvibiles ad cylindrum. Decif. 18. num. 23. Cur dicebantur scripti intus, & foris? num.

- num. 24. Alii Reales, alii Metaphorici. num. 27. Hi quinam essent? Et quis Liber Vitæ? num. 29. & 31. Et qui Liber Judicii, & Liber mortis? num. 32. atque 36.
- Libri Sacri an omnes sint Materia Ordinis Lectoratus? Decis. 18. n. 37. & 38.
- Libri septem, quibus studebat Card. Gregorius Barbadius Episcopus Patavinus pro bono regimine Diœcesis. Decis. 39. per totam.
- Litteratis Clericis dandi sunt Ordines, ac beneficia. Decis. 39. n. 30.
- Locutio Angelorum cum hominibus multiplex. Et quæ? Decis. 13. n. 20.
- Lotio manuum celebrantis, ac etiam Corporalium necessaria sub pœna peccati. Decis. 22. n. 11.
- Lucernæ in Candelabro Mosayco quæ, & quales essent? Decis. 20. n. 8. & 9.
- Ludificatio videtur dare minores Ordines, ei qui non est ministraturus in ipsis. Decis. 4. n. 14.
- S. Ludgeri recitantis officium devotio. Decis. 26. n. 14.
- Lumina cur portentur ab Acolythis? Decis. 20. num. 21.
- Lutheri error, quod omnes baptizati sint Sacerdotes. Decis. 1. n. 18. Negabat in Episcopis esse potestatem conferendi Ordines. Decis. 12. n. 3. Aiebat non solum Angelos, sed etiam diabolum posse ministrare Sacramenta. Decis. 13. n. 18. Ejus absentis mors manifestata ab Energumenis. Decis. 19. n. 18. Ejus Uxor Monialis osculabatur à suis discipulis. Decis. 27. n. 58. Dicebat, Ecclesias non posse possidere bona temporalia. Decis. 28. n. 5. Ac Sacerdotes consecrare, aut absolvere non posse. Decis. 32. n. 9.

M

- M**anipulus an sit Materia Subdiaconatus? Decis. 22. n. 18. Olim quid esset? Et qualis usus ejus in Missa? ibid. num. 20.
- Manipulos duos adhibent Græci in Missa. Decis. 23. n. 20.
- Manus hominis cæteris sensibus præcellunt. Earum laudes. Decis. 8. n. 10. 11. & 12.

- Manu cooperta velo, vel cotta, an sufficiat tangere materiam Ordinum in ordinatione. Decis. 9. n. 10.
- Manuum impositio apud Apostolos quid esset? Decis. 2. num. 16. & Decis. 7. num. 23. An facienda in Ordinatione Subdiaconi? Decis. 23. num. 5. & 6. An sit materia Diaconatus? Decis. 29. num. 6. Quot sunt genera impositionis manuum? Decis. 31. num. 29. Est materia partialis Ordinis Presbyteratus. Decis. 32. n. 37. & 40.
- Maphorium est Velum Sacrum Monialium. Decis. 23. n. 26.
- Marcus Antonius Cardinalis Barbadius fuit Canonicus Patavinus Anno 1673. Decis. 4. n. 22.
- Margaritæ Diomiræ Vita mirabilis impressa Anno 1704. Decis. 19. n. 4.
- Marinus Pâpa restituit Formosum ad suum Episcopatum. Decis. 12. n. 35.
- Maronitarum Flabella, & eorum usus in Missa. Decis. 30. n. 40.
- Marsilii Paduani hæretici error, & odium contra bona temporalia Ecclesiarum. Decis. 28. n. 3.
- S. Marthæ Virginis vita Monastica. Decis. 31. n. 3.
- S. Martina V. & M. Romana fuit Diaconissa. Decis. 31. n. 19.
- S. Martini Episcopi charitas erga obsessos. Decis. 19. n. 39.
- Martinus Fornarius tres Materias ponit in consecratione Episcopi; & quæ sint? Decis. 36. n. 21.
- Martyrum gesta colligere Romæ olim spectabat ad Subdiaconos. Decis. 24. num. 3.
- Martyrii species est onus examinandi Confessarios. Decis. 39. n. 16.
- Mastrii doctrina circa Materiam, & Formam Diaconatus. Decis. 29. n. 31.
- Materia, ac Forma Ordinum, Quæ? Decis. 5. num. 14. Variabilis est à Christo instituta. Decis. 6. num. 6. quia ab eo fuit in genere designata. ibid. n. 36. & Decis. 7. num. 27. & Decis. 22. n. 28. Alia est remota, alia proxima. d. Decis. 7. num. 3. Ejus congruentia in ordinibus. ibid. num. 19. & 20. An possit mutari ab Ecclesia? num. 34. Quænam sit.

- fit in Sacramento Matrimonii? Decif. 8. num. 25.
- Materia Ordinum, an tota fit tangenda? Et utraque manu? Et quo tempore? Decif. 9. num. 11. & feqq.
- Materia, & Forma Oſtiarius quænam fit? Decif. 17. num. 17. Quæ Lectoratus? Decif. 18. num. 37. Quæ Exorciftatus? Decif. 19. num. 33. Quæ Acolythatus? Decif. 20. num. 17. Quæ Subdiaconatus? Decif. 22. num. 1. & feqq. Quæ Diaconatus? Decif. 29. num. 5. cum feqq. Quæ Presbyteratus? Decif. 22. num. 13. Et Quæ consecrationis Episcopalis? Decif. 36. à num. 3. & feqq.
- Materiæ, ac Formæ Ordinum cur non fuerint scriptæ in principio Ecclesiæ? Decif. 32. num. 41. Sunt applicandæ ab ordinante proferente formam. Decif. 33. num. 17. In eis non requiritur ſimultas Mathematica, ſed Moralis. ibid. n. 20.
- Matrimonium nunquam fuit prohibitum ordinatis in minoribus. Decif. 27. n. 2. Sed utique ordinatis in Sacris; ſed illis facit vacare beneficia. ibid. n. 3. & 4. Ejus prohibitio, ſi ſint in ſacris, venit ab Apoſtolis. ibid. num. 23.
- Matronæ multæ docent Doctrinam Chriſtianam puellas Venetiis, ac Patavii. Decif. 31. num. 47.
- S. Maurilii Episcopi Hiſtoria, qui ſe hortulanum fecit. Decif. 34. n. 13.
- S. Maurus Abbas contentus fuit ordine Diaconatus. Decif. 30. n. 23.
- Mediolani adhuc extat quædam ſpecies Diaconiſſarum. Decif. 31. n. 48.
- Mel cur erat prohibitum in Sacrificiis Hebræorum? Decif. 20. n. 15.
- Melancholia, & Aſtrorum influxus quos effectus poſſint in homines operari? Decif. 19. num. 8.
- Melchiadis Imperatoris obſequium erga Eccleſiaſticos. Decif. 5. n. 8.
- Menſæ, ſeu Tabulæ ligneæ, ſuper qua Chriſtus inſtituit Euchariſtiam, deſcriptio, ac conſervatio. Decif. 30. n. 17.
- Menſæ tempore Apoſtolorum duplices, aliæ Sacræ, aliæ profanæ. d. Decif. 30. num. 31.
- Metaphraſtes nominat unum minorem ordinem, & tres Sacros. Decif. 18. n. 9.
- Metropolitanus olim conſecrabatur ab omnibus Episcopis ſuæ Provinciæ. Decif. 37. num. 2.
- Metus gravis eximit à recitatione Breviarii. Decif. 26. n. 35.
- S. Michael Archangelus conſecravit Eccleſiam in monte Gargano. Decif. 13. num. 23.
- Militibus debita ſunt eorum ſtipendia. Decif. 28. n. 6.
- Minifter Primæ Tonſuræ, ac aliorum Ordinum jure ordinario eſt Episcopus. Decif. 12. num. 1. & 2. Quia talis eſt inſtitutus à Chriſto. Decif. 14. num. 11.
- Ex Privilegio an poſſit eſſe, qui non eſt Sacerdos? Decif. 16. n. 1. & 11.
- Miniſtros idoneos ſi Episcopi non eligant pro ſuo foro exercendo, peccant mortaliter. Decif. 38. n. 32. Eorum ignorantia, & inſcitia aggravat animam Episcopi. Decif. 39. n. 32.
- Minores ordines an ſint dandi iis, qui illos nolunt exercere. Decif. 4. num. 13. & feqq. Omnes quatuor erant etiam in primitiva Eccleſia. Decif. 6. num. 42.
- An poſſint conſerri extra Miſſam? Decif. 20. n. 24.
- Miſſa an celebrari poſſit cum ſola ſpecie Panis, & ſine Vino? Decif. 33. n. 4. & 9.
- Miſſa olim à pluribus Sacerdotibus ſimul eadem celebrabatur. Decif. 34. num. 3.
- Nunc Presbyteri, ac Episcopi in eorum conſecratione ſimul concelebrant. ibid. num. 4.
- Miſſa eſt celebranda frequenter obrationes undecim. Decif. 34. n. 11.
- Miſſionarii officium inter infideles nemo poteſt aſſumere ſine licentia Papæ. Decif. 34. n. 27.
- Monachi qua forma portent Tonſuram? Decif. 10. num. 21. & 25. Caſinenſes prædicarunt Fidem in Anglia Anno 596. Decif. 29. n. 12.
- Monasteria ab Angelis cuſtodiuntur. Decif. 13. n. 10.
- Monialium antiquiſſima reſciffio capillorum. Decif. 10. n. 22.
- Monialis à Diabolo ſcientiis imbuta; & à

- & à B. Joanne à Cruce liberata. Decif. 19. num. 20.
- Moniales an sint obligatæ recitare quotidie Divinum Officium? Decif. 25. n. 41. & 43. Earum clausura ab Episcopis custodienda, etiam si sint exemptæ. Decif. 38. n. 18. & 20.
- Mores Clericorum diligenter ab Episcopis sunt indagandi. Decif. 38. num. 24. & Decif. 40. n. 22.
- Morinus quomodo excuset Græcos ab ommissione trium minorum Ordinum? Decif. 18. n. 18. Equivocat circa tempora Ritualium antiquorum. Decif. 32. n. 35. Quid sentiat de Materia, ac Forma Presbyteratus? ibid. n. 60.
- Mortis in articulo quilibet Sacerdos absolvit à peccatis, etiam reservatis. Decif. 34. n. 21.
- Moyfes cur aspersit sanguine Librum legis? Decif. 18. n. 28.
- Mulierum manus non tangendæ. Decif. 8. num. 16. Deo dedicatarum olim genera quatuor. Decif. 31. num. 1. Non sunt capaces ordinum. ibid. n. 30. & 38. In Ecclesiis debent stare separatæ à viris. num. 36. Olim dum adultæ baptizarentur à Diaconissis spoliabantur, & vestiebantur. ibid. n. 39.
- Mysteria tria in Tonsura Clericorum. Decif. 10. n. 3.
- Mysteria Fidei fundantur in Scriptura Sacra; ac in traditione Apostolica. Decif. 21. n. 16.

N

- N** Avibus cur imponatur nomen Sanctorum? Decif. 13. num. 2.
- Nathinæi in Lege Moysæ figurabant Subdiaconos. Decif. 21. n. 4.
- Nazaræi quale votum faciebant? Decif. 10. num. 4. His clerici sunt similes. num. 6. S. Paulus Apostolus eorum votum fecerat. n. 7.
- Nazarææ mulieres an essent? d. Decif. 10. n. 9.
- Nicetæ Scriptoris antiqui testimonium de numero Ordinum. Decif. 18. n. 5.
- S. Niceti Episcopi rigor circa sensum Tactus. Decif. 8. n. 19.
- S. Nicetius natus cum clericali Tonsura. Decif. 10. num. 14.

- Nicolaitarum Hæresis erat, quotidie luxuriæ vacandum. Decif. 27. n. 19.
- Nicolaus primus Diaconus Uxoris suæ usum volebat. d. Decif. 27. num. 6. & 19.
- Nicolaus Comes de Frascatis Nobilis Patavinus laudatus. Decif. 39. n. 26.
- Nocturnum, impositum per Episcopos recitandum ab ordinatis, an sit de Præcepto? Decif. 26. n. 39.
- Nomen JESU energumeni abhorrent. Decif. 19. n. 23.
- Nomine Episcoporum, ac Presbyterorum erant inter eos olim communia. Decif. 35. n. 21.
- Nonantulæ, ac Vangadicæ Abbates dant Dimissorias ad Ordines subditis suis etiam sæcularibus. Decif. 15. n. 40.
- Norvegis an fuerit concessum à Papa celebrare Missam sine Vino? Decif. 33. num. 5.
- Notarii septem deputati Romæ à S. Clemente Papa pro scribendis gestis Martyrum. Decif. 24. n. 4.
- Novitii an ab Abbatibus possint ordinari? Decif. 15. n. 18.
- Numerus trium Episcoporum in consecratione novi Episcopi, an sit de Jure Divino; vel de præcepto Ecclesiæ? Decif. 37. n. 1. & n. 11. ac 12.
- Nuncii Apostolici olim erant Subdiaconi; nunc omnes sunt ordinati Episcopi. Decif. 24. num. 5. & 6.

O

- O** blationes in Missa factæ à fidelibus usque ad Annum MCC. Decif. 24. n. 9. Aliæ erant pro Sacrificio, aliæ pro Ministris. ibid. n. 10. Adhuc sunt in Gallia, ac Mediolani in Missis solemnibus. num. 12. (Eas recipiebant Subdiaconi. num. 11.)
- Octo, ac plures Episcopi olim alium consecrabant. Decif. 37. n. 5.
- Odoratus humani nobilitas, ac utilitas. Decif. 8. n. 6.
- Œconomiarum Rerum liber, ac Congregatio sub Card. Barbado Episcopo Patavino. Decif. 36. n. 23.
- Offerri pro Offerre an vitiet formam Presbyteratus? Decif. 33. n. 21.
- Officia Ostiariorum. Decif. 21. Lectorum.

- rum. Decif. 18. Exorcistarum. Decif. 19. Acolythorum. Decif. 20. Subdiaconorum. Decif. 24. Diaconorum. Decif. 30. Diaconissarum. Decif. 31. Presbyterorum. Decif. 34. Episcoporum. Decif. 38. in quibus omnibus omnia, quæ ad singulos spectant, recensentur.
- Officium Divinum olim cantabatur à Laicis unâ cum Clericis. Decif. 11. n. 6.
- Officium Divinum quid sit? & qua voce recitandum. Decif. 25. à num. 2. & seqq. Obligatio ad illud an sit de Jure Divino? num. 11. vel humano? num. 15. & 19. A quo institutum, ac reformatum? num. 23. & 28. ac seqq. Ad illius recitationem quinam sint obligati? num. 21. Quæ causæ excusent ab illa? num. 35. Sub qua pœna sit quotidie recitandum? à num. 37. usque in finem.
- Olea Sancta, ac Eucharistiam olim secum portabant Presbyteri, & cur? Decif. 34. num. 7.
- Omnes Ordines an sint Sacramenta? Decif. 6. num. 1. & seqq. ubi opiniones DD.
- Omnis Christi actio debet esse nostra instructio. Decif. 10. n. 29.
- Omophorium quid sit? Decif. 18. n. 41. & Decif. 23. n. 24.
- Orare tenentur omnes fideles ex præcepto Divino, ac naturali. Decif. 25. num. 13.
- Oratio Vocalis duplex, publica, ac privata. d. Decif. 25. n. 3.
- Orarium quid sit? & quomodo portetur à Diaconis Græcis? Decif. 23. n. 17.
- Ordinare plura significat. Decif. 1. n. 1. & seqq.
- Ordinatio omnis in Ecclesia est à Christo. Decif. 1. num. 14. Ideo est Sacramentum. Decif. 2. num. 13. Per saltum est valida, sed illicita. Decif. 4. num. 8. Si vera materia omittatur, est omnino nulla. Decif. 36. num. 9. Diaconissarum erat Simplex benedictio. Decif. 31. num. 33. Significat aliquando collationem Dignitatum. Decif. 12. n. 34.
- Ordinati absque prima Tonsura an te-
- neantur eam accipere? Decif. 3. n. 12. Ab Episcopo hæretico validè sunt ordinati, sed sunt suspensi. num. 25. Absque Confirmatione an peccaverint? Decif. 4. n. 27. Per saltum si ministrent, sunt irregulares. n. 29.
- Ordines semper fuerunt in Ecclesia tam minores, quàm majores, etiam tempore Apostolorum. Decif. 1. per totam. Sunt verè Sacramentum. Decif. 2. De eorum numero quinque DD. opiniones Canonistæ ajunt, eos esse novem, Scotistæ esse octo, Thomistæ esse septem. Decif. 3. per totam. An recipiantur validè superiores ordines, si inferiorum aliquis omittatur? Decif. 4. Et quis dispenset super hac omissionem. ibid. n. 33.
- Ordinis definitiones tres. Decif. 5. à num. 1. & seqq. in eo conferendo concurrunt quinque genera causarum; & Quæ? num. 12. & seqq. An singuli ordines sint Sacramentum? DD. dissensio. Decif. 6. per totam. Non sunt septem Sacramenta distincta, sunt unum collectivè. ibid. num. 28. Eorum Materiæ, ac Formæ sunt institutæ à Christo. Decif. 7. à num. 1. & seqq. Cur à Græcis conferantur sine traditione materiæ? ibid. num. 10. & seqq.
- Ordinum quis sit Minister? Decif. 12. n. 1. Alius ordinario Jure, alius ex Privilegio. num. 2. Olim, quis esset ordinarius pro ordinibus conferendis? n. 41. Hodie servanda Constitutio Innocentii Papæ XII. de Anno 1694. ibid. n. 45. Angeli, aut Beati an possint ordines conferre? Decif. 13. An simplices Presbyteri ex commissione Papæ? Decif. 14. n. 1. & seqq.
- Ordinum minorum collatio quo jure spectet ad Abbates? Decif. 15. num. 11. quibus personis possint eos conferre? ibid. n. 15. An novitiis suorum Monasteriorum? num. 18. An exteris venientibus cum dimissoriis suorum Ordinariorum? num. 19. & n. 23. & 29. An validè ordinent alienos? num. 32. An finito officio possint ordines dare Monachis ejusdem Monasterii? n. 35. An

- An dent dīmissorias subditis suis tam Regularibus, quàm sæcularibus? à num. 36. & seqq.
- Ordinum minorum collatio an possit à Papa demandari Clericis non Presbyteris? Decif. 16. num. 1. & seqq. An Presbyteris, ut conferant tres majores? ibid. num. 12. & num. 33.
- Ordinum subjectum est vir Christianus. Decif. 40. in principio. Fœmina, ac Infantes an sint capaces ordinum? ibid. num. 3 & 20.
- Ordinum effectus duo, Gratia, & Character. Decif. 40. num. 39.
- Organi vox tremula cur sonetur in Missa ad elevationem Hostiæ? Decif. 30. num. 41.
- Orientalis Ecclesia sola manuum impositione ordinat Diaconos. Decif. 29. num. 19.
- Ostii Ecclesiæ tactus in ordinatione Ostiariorum erat in usu Anno 900. Decif. 17. num. 29.

P

- Pallium Episcopale Græcorum in quo differat ab illo Latinorum. Decif. 23. num. 22. Metropolitanorum descriptio. num. 23.
- Pallium Episcopale quid significet? Decif. 23. num. 25.
- Papa respondens è Cathedra errare non potest. Decif. 7. num. 17. Excommunicari, vel censuris affici non potest. Decif. 12. num. 36. Redargui non potest, nisi de hæresi, aut de Simonia. num. 39. Delegare potest collationem Ordinum. Decif. 14. num. 15. 19. & 24. non dispensat, sed commutat Officium Divinum. Decif. 25. num. 20. Non dispensat contra Jus Divinum. Decif. 27. num. 15. An possit committere simplici Presbytero, ut consecret Episcopum? Decif. 37. num. 28. An si dicat alicui, Esto Episcopus, sit ordinatus? ibid. num. 29.
- Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus an sint Ordines? Decif. 3. num. 34.
- Paphnutii instantia in Concilio Nicæno contra castitatem clericorum est fabulosa. Decif. 27. num. 33.
- Parochi olim habebant jus dandi primam

- Tonsuram. Decif. 14. num. 5. Quando possint cœnare, & omittere recitationem Officii? Decif. 26. num. 33. Habent Jus prædicandi in actu, alii Sacerdotes in potentia. Decif. 34. num. 38. Quæ sint functiones ab ipsis tantum faciendæ? ibid. num. 33.
- Parvuli an possint validè ordinari? Decif. 8. num. 24.
- Patavinæ Diœcesis Parochi sunt plurimi Theologi, ac Canonistæ. Decif. 11. num. 1. Quot sint beneficiati in ea? Decif. 15. num. 4.
- Patena S. Petri Chrysologi in Ecclesia Imolensi. Decif. 24. num. 27.
- Patenam velo obvolutam cur teneat Subdiaconus in Missa solemnī? Decif. 24. num. 26. & 28. Et cur non in Missa Defunctorum? num. 29. Cum ea non est danda Pax populo; neque est ponenda sub mento communicantium. ibid. num. 30.
- Pater noster olim ab aliquibus omittebatur in officio. Decif. 26. num. 12.
- Patrimonia pro Sacris Ordinibus quæ, & qualia esse debeant. Decif. 28. num. 15. & 24. An renunciari possint sine licentia Episcopi? d. Decif. 28. num. 27.
- S. Paulus Apostolus votum Nazaræorum fecit. Decif. 10. num. 7. Semper fuit castus, ac innuptus. Decif. 27. num. 10.
- Pauli Samosateni, & Zenobiæ Historia. Decif. 32. num. 6.
- Paupertas non est Episcopis injecta. Decif. 27. num. 20.
- Pax in Missa dari non debet cum Patena. Decif. 24. num. 30.
- Peccata electorum an sint ab omnibus videnda in die Judicii? Decif. 18. num. 35. Populorum tenetur Episcopus corrigere. Decif. 38. num. 25.
- Pelagius Papa I. consecratus à duobus Episcopis tantum. Decif. 37. n. 14.
- Pensionarii non ordinati in Sacris tenentur quotidie recitare Officium parvum B. M. V. Decif. 25. num. 38.
- Pensio potest servire pro titulo ad Sacros Ordines. Decif. 28. num. 19. An ab Episcopo imponi possit super beneficiis?

- ciis? *ibid.* num. 20. A paucis promptè solvitur. num. 21.
- S. Petrus Apostolus à gentilibus tonsus in contemptum Christi. Decis. 10. n. 10. Anno 610. consecravit Ecclesiam Londini. Decis. 13. num. 31. Ipse fuit uxoratus, non etiam alii Apostoli. Decis. 27. num. 11. An ipse solus fuerit consecratus Episcopus à Christo? Decis. 35. num. 29.
- Petrus Paludanus factus fuit Patriarcha Jerosolymitanus Anno 1330. Decis. 22. num. 8.
- Petrus Bogdanus Archiepiscopus Scupiae hospitatus in Episcopatu Paduae Anno 1683. Ejus laudes. Decis. 37. n. 3.
- Phœbe*, de qua in *Epist. ad Rom.* 16. 1. quænam esset? Decis. 31. num. 16.
- Phelonium quid sit? Et quid Omophorium? Decis. 18. num. 41.
- Phenolion, seu Camision quid sit; & quotuplex? Decis. 23. num. 15.
- Philadelphienſis Metropolitæ attestatio de Usu instrumentorum in ordinationibus apud Græcos. Decis. 7. n. 22.
- S. Philemon Martyr baptizatus à Christo. Decis. 13. num. 28.
- S. Philemonis alterius Martyris jucundus eventus cum S. Apollonio Lectore. Decis. 18. num. 44.
- S. Philippus Neri usque ad ultimam diem vitæ suæ pensum Officii solvit. Decis. 26. num. 17.
- Philosophi plures negantes dari Energumēnos. Decis. 19. num. 5.
- Pictavii Civitas ubi sit? & qualis sit? Decis. 17. num. 19.
- S. Pii V. Constitutio, ne egeni quærant eleemosynas per Ecclesias. Decis. 17. n. 36. Alia de restitutione fructuum à beneficiatis non recitantibus Divinum Officium. Decis. 25. num. 37.
- S. Placidus Abbas solo Diaconatu fuit insignitus. Decis. 30. num. 23.
- Polluta Ecclesia polluitur etiam Cœmeterium ei contiguum. Decis. 33. num. 11.
- Pœnitentes publici censentur irregulares. Decis. 17. num. 39.
- Pœnitentiæ Vox apud Græcos significat reverentiam. Decis. 23. num. 28.
- Pœnitentiæ Sacramentum ab Episcopis olim ministrabatur. Decis. 38. num. 27.
- Pontificale Romanum nominat primam Tonsuram ordinem. Decis. 11. n. 27. Ejus Verba circa Ordinem Diaconatus. Decis. 29. num. 26. Habet vim legis. num. 27. & Decis. 37. num. 8.
- Pontifices Romani non leguntur conqueſti de Græca trium Ordinum omiſſione. Decis. 18. num. 6.
- Portæ Templi Salomonici quot essent? Decis. 17. num. 3.
- Potestas Sacerdotalis negata ab Hussitanis, atque Lutheranis. Decis. 32. num. 8.
- Psalmus *Exurgat Deus &c.* terribilis est contradæmones. Decis. 19. n. 44.
- Psalmorum alternæ recitationis in Choro quis Auctor? Decis. 25. n. 24. Omnes olim memoriter à Clericis retenti. Decis. 26. num. 11.
- Præceptum Ecclesiæ de tangenda materia in ordinatione. Decis. 8. num. 27.
- Naturale res Sanctæ tractare. Decis. 24. num. 40.
- Prædicare, ac docere est officium Episcoporum, ac Parochorum principale. Decis. 34. num. 35. & 36. An possint alii clerici? num. 39. An laici? num. 40.
- Prædicatio est præcipuum munus Episcoporum. Decis. 36. num. 18. & Decis. 38. num. 11.
- Prælati Regulares an dispensent Profefſos non ordinatos ab officio? Decis. 25. num. 47.
- Præpositus Roveretti degradatus à S. Carolo Borromeo. Decis. 2. num. 25.
- Presbyteratus ordinem esse Sacramentum est de fide. Decis. 6. num. 22. & Decis. 32. num. 12. De ejus Materia, & Forma opiniones quatuor. Et quæ? d. Decis. 32. à num. 13. & seqq. usque in finem.
- Presbyteris an possit committi collatio Ordinum minorum? Decis. 14. num. 1. & 13. Ac etiam majorum? Decis. 16. num. 17. Sub eorum nomine comprehenduntur etiam Diaconi, & Subdiaconi. Decis. 26. num. 4.

Presbyterorum nominis significatio. Decis. 32. n. 1. & seqq. An ipsi in sua ordinatione consecrent Eucharistiam unâ cum Episcopo? ibid. num. 18. An inviti ordinari possint? num. 27. Eorum potestas duplex. Et quæ? num. 39. An possint aliis conferre Presbyteratum de commissione Papæ? num. 52. & Decis. 16. num. 33. An sint bene ordinati, si tangerent tantum unam ex duabus speciebus Panis, & Vini? Decis. 32. num. 7. Quid si omisissent præcedentes Ordines? Decis. 4. num. 7.

Præstimonium quid sint? Et an serviant pro Titulo ad Ordines Sacros? Decis. 28. num. 23.

Prima Tonsura. An sit Ordo? & imprimat characterem? Decis. 3. num. 5. & 15. 17. ac 18. Nec non Decis. 11. per totam. Quis eam possit conferre? Decis. 13. Decis. 14. Decis. 15. & Decis. 16.

Primicerius S. Marci Venetiarum confert primam Tonsuram, & quatuor minores Ordines ex Privilegio Alexandri Papæ VIII. Decis. 14. num. 8. An possit ordinare externos cum dimissiois suorum Ordinariorum. Decis. 15. num. 34. Privilegium prædictum ibid. num. 43.

Privilegia Casinensium Abbatum pro collatione Ordinum. Decis. 15. num. 12. Horum communicatio. num. 13. **Primicerii S. Marci Venetiarum.** num. 43. Pro collatione Ordinum majorum omnia sunt à Concilio Tridentino revocata. Decis. 16. num. 32. Ea qui asserit habere, tenetur monstrare. ibid. num. 29.

Professi non ordinati in Sacris, ac Moniales an extra chorum teneantur Officium recitare? Decis. 25. num. 43.

Professio invalida an censeatur ratificata per susceptionem Ordinis Sacri ad titulum paupertatis? Decis. 28. num. 35. & 36.

Prophetiæ donum etiam mulieribus datur. Decis. 40. num. 9.

Propositio damnata, in Sacramentis posse sequi opinionem probabilem. Decis. 8. num. 35.

Psalmodia quando cœperit in Ecclesia?

Decis. 25. num. 21.

Puella, quæ obfessa nihil comedit per dies 82. Decis. 19. num. 22.

Pueri Græci dum Ecclesiæ offeruntur, detondentur. Decis. 10. n. 19.

Pueri ab Anno 4. usque ad 16. discere debent Doctrinam Christianam à Parochis. Decis. 39. num. 7.

Purificationem in Missa solemniter celebrans recipit à Subdiacono. Decis. 22. num. 12.

Purificatoria tangere est illicitum. Decis. 24. num. 22.

Qualitates eorum, qui sunt admittendi ad Ordines. Decis. 40. num. 1. & seqq.

Quæstio ardua, de differentia Ecclesiæ Latinæ, ac Græcæ in sacris Ordinationibus. Decis. 7. num. 14.

Quinisextæ Synodi Trullanæ decretum pro usu Uxorum, concessio Græcis etiam Ordines Sacros suscipientibus de Anno 692. Decis. 27. num. 49. Eadem Synodus non fuit Œcumenica, sed erratica. ibid. num. 50. Ejus canones non fuerunt approbati ab Apostolica Sede, imò ab ipsa rejecti, & à tribus Patriarchis Orientalibus. num. 51.

Qui per alium facit, per seipsum facere videtur. Decis. 33. num. 16.

Rationis congruitas probat existentiam majorum, & minorum Ordinum in Ecclesia. Decis. 1. num. 7.

Regulares an teneantur nocte surgere ad Matutinum? Decis. 25. num. 42. Ordinantur ad Ordines Sacros ad titulum Paupertatis. Decis. 28. num. 32. Anscentes professionem suam esse nullam, & sic Ordinem Sacrum suscipientes, sint suspensi à Divinis? ibid. num. 33. & 34.

Regulares quando possint sæcularibus dare Extremam Unionem? Decis. 34. num. 34. Pro confessionibus Laicorum audiendis sunt per Episcopos approbandi. Decis. 38. num. 29. Et pro ordinibus suscipiendis, in eis tamen non exigitur tanta scientia. Decis. 40. num. 2.

- num. 26. Subjiciantur Episcopo in casibus 47. Decif. 38. num. 30. ubi remissivè.
- Relatio Menstrua Doctrinæ Christianæ, quam faciebant omnes Parochi Card. Barbado Episcopo Patavino. Decif. 39. num. 13. & 14.
- Religiosi Professi utriusque sexus obligati sunt quotidie recitare Breviarium. Decif. 25. num. 40.
- Reliquiæ Sanctorum potentes sunt ad expellendum Diabolum. Decif. 19. num. 45.
- Remediis naturalibus an Dæmones expelli possint è corporibus humanis? Decif. 19. num. 28. ubi exempla.
- S. Remigius dum consecraretur Episcopus radio cœlesti fuit tactus. Decif. 5. num. 20.
- Requisita tria in Episcopo, ut validè, ac licitè ordinet clericos. Decif. 12. num. 9.
- Rerum Economicarum Episcopatus Paduæ Liber, ac Congregatio sub Cardin. Barbado Episcopo. Decif. 39. num. 23.
- Residere debent Episcopi in sua Diœcesi. Decif. 38. num. 12.
- Responsa Confessariorum omnium observata, ac notata sub Cardin. Barbado Episcopo Patavino. Decif. 39. num. 20.
- Restitutio fructuum ob omissionem officii obligat in conscientia. Decif. 25. num. 39. Quomodo sit facienda? Decif. 26. num. 38.
- Ritualia antiqua Græcorum continebant Ordines minores. Decif. 3. num. 44. In eis non habetur materia in collatione Ordinum. Decif. 7. num. 12. Latinorum antiquissima habent ipsam Materiam. Decif. 17. num. 18. Quæ ponant Materiam Presbyteratus, & quæ non? Decif. 32. à num. 31. & seqq. Circa eorum tempora probabilis æquivocatio Morini. ibid. num. 35.
- Rodradi scriptoris antiqui Vita. Decif. 17. num. 22. & seqq.
- Romana Ecclesia est custos Apostolicarum Traditionum. Decif. 2. n. 10.
- Romani Gentiles ascendebant per gradus ad honores Reipublicæ. Decif. 4. n. 10. Cur dicti PP. conscripti. Decif. 18. num. 30.
- Romani Pontificis infallibilitas in rebus Fidei, ac in Sacramentis. Decif. 12. num. 32. Ab eo tenetur Romæ Episcopus Græcus, qui ordinet Ritu Græco. Decif. 7. num. 25.
- Rotæ Romanæ opinio, An Tonsura sit Ordo? Decif. 11. num. 36. Eiusdem, An Abbates possint ordinare clericos non sibi subditos venientes cum Dimissoriis suorum Episcoporum? Decif. 15. num. 27.
- S.
- Sacellum cum Imagine Deiparæ ab Angelis aliò delatum. Decif. 13. num. 5. Aliud consecratum à Christo. ibid. num. 30.
- Sacerdos qui non est, consecrari non potest Episcopus. Decif. 3. num. 33. & Decif. 4. num. 3.
- Sacerdotis Dignitas, & Excellentia. Decif. 8. num. 13. Mysticè tales appellantur omnes Christiani. Decif. 1. num. 17.
- Sacerdotium verè est Sacramentum. Decif. 6. num. 18. Fuit in omni Legge. Decif. 32. num. 10. in Lege gratiæ est à Christo institutum. ibid. num. 11.
- Sacerdotum obligatio sæpè celebrandi. Decif. 34. à num. 10. & seqq. An eis liceat statum laicalem sumere? num. 12. Quando sub mortali teneantur celebrare? num. 14. & seqq. Eorum potestas duplex, consecrare & absolvere à peccatis. num. 19. Excommunicati si sint, non possunt absolvere neque in articulo mortis. ibid. num. 22.
- Sacramentum Ecclesiæ est ordinatio Clericorum. Decif. 2. num. 13. Cur ipsa non dividatur in septem Sacramenta? Decif. 6. num. 28. Consideratur in genere, & in specie. ibid. num. 30.
- Sacramenta omnia à Christo instituta, & cur? Decif. 7. num. 7. Ordinis confertur in tactu Physico materiæ. Decif. 8. num. 30.
- Sacraria duo apud antiquos. Et quæ? Decif. 21. num. 31.

- Sagium Urbs Galliæ Celticæ. Decif. 9. n. 17. & Decif. 33. n. 18.
- Salomonis Ministrorum gradus plurimi. Decif. 1. n. 8.
- Sanctorum Corpora plurima requiescentia in Ecclesiis S. Georgii Majoris Venetiarum, S. Justinæ de Padua, SS. Nazarii, & Celsi de Verona, & S. Felicis de Vicentia Congregationis Casineensis, vide in *Epist. Dedicatoria* hujus operis.
- Sanctorum Reliquiæ potentes sunt ad expellendum diabolum. Decif. 19. num. 45.
- Sapientiam Christi offendit, qui negat, omnes ordines esse ab eo institutos. Decif. 21. n. 22.
- Saracenorum tyrannis in Christianos sæculo quinto, & Sexto. Decif. 14. n. 30.
- Scientia quæ, & quanta requiratur in ordinandis? Decif. 40. n. 24.
- Schisma quid significet? Decif. 12. n. 11.
- Schismatici quinam dicantur? Decif. 12. num. 12. Hi omnes sunt Excommunicati. n. 13.
- Schismatici Episcopi an validè ordinent? Decif. 12. n. 10.
- Scotistæ docent contra Thomistas Episcopatum esse verum Ordinem. Decif. 3. num. 21. Quomodo concordentur simul? n. 31.
- Scriptores antiqui non omnia à Sanctis gesta narrarunt. Decif. 4. n. 18.
- Scriptura sine die, & Anno; ac sine nomine Auctoris, nihil probat. Decif. 32. num. 55.
- Scrupulosi in officii recitatione an ad eam obligandi? Remedium S. Ignatii Loyolæ. Decif. 26. n. 31.
- Seminarii ad Titulum an quis possit in Sacris Ordinari? Decif. 28. n. 28.
- Seminarium Patavinum suos Alumnos promovet ad Sacros Ordines. Et cur? d. Decif. 28. n. 29.
- Sempresbyter quis sit? & an possit celebrare Missam? Decif. 33. n. 23.
- Sensibilia formant Sacramentum. Decif. 13. n. 13.
- Sensuum quinque exteriorum hominis quis sit dignior? Decif. 8. n. 2.
- S. Sequanus fuit. Tonsura insignitus à simplici Presbytero. Decif. 14. num. 4.
- Septenarius Ordinum numerus apud SS. Patres reperitur nominatus. Decif. 3. num. 39.
- Siderius consecratus Episcopus ab uno Episcopo tantum. Decif. 37. n. 13.
- Signa cœlestia in electione SS. Pontificum Fabiani, Gregorii, ac Athanasii. Decif. 5. n. 19.
- Signum à Parochis in Communione Paschali dandum, ac repetendum à communicatis. Decif. 39. n. 6.
- Simeonis Archiepiscopi Thessalonicensis formula pro ordinandis Subdiaconis. Decif. 23. n. 30. Quo tempore vixerit, ac scripserit? ibid. n. 31.
- Simonia an sit promovere aliquem ad Ordines ob lucrum temporale? Decif. 5. n. 3.
- Simoniaci incapaces Ordinum. Decif. 40. n. 33. ubi pœnæ.
- Simultas Mathematica materiæ, ac formæ non requiritur in Sacramentis, sed Moralibus. Decif. 33. n. 20.
- Sollicitudo Ordinantium, ut ordinati tangant physice materiam. Decif. 8. num. 28.
- Spirituum in obsessis dicta, ut plurimum, fallacia. Decif. 19. n. 9.
- S. Stephano Regi Hungariæ concessa fuit Jurisdictio Papalis. Decif. 3. n. 23.
- Stephani Papæ VII. crudelitas, & odium in Formosum Papam ejus Prædecessorem. Decif. 12. n. 31. & seqq.
- Sticharium quid sit? Decif. 23. n. 16.
- Stola an sit Materia Diaconatus? Decif. 29. n. 40. An Diaconus sine illa cantans Evangelium peccet? n. 41. Dabatur Diaconissis in earum ordinatione. Decif. 31. n. 26.
- Subdiaconatus Ordo existerat in primitiva Ecclesia. Decif. 21. à n. 6. & seqq.
- Fuit à Christo institutus, & ideo est Sacramentum. ibid. num. 5. & 17. Et inter majores ordines collocatus. num. 26. & seqq. De ejus materia, ac forma opiniones quinque. Decif. 22. à num. 1. & seqq. Quomodo à Græcis conferatur? Decif. 23. per totam.
- Subdiaconorum Officia quæ, & quot sint? Decif. 24. per totam. An peccent mortaliter illa exercentes in mortali? ibid. num. 39.

num. 39. Eorundem duæ præcipuæ obligationes, Recitatio quotidiana Divini Officii, & observatio castitatis. De prima in Decis. 25. & Decis. 26. ubi plurima scitu digna. De secunda in Decis. 27. in qua plene de eorum Voto castè vivendi, ac de Græcorum incontinentia. Quibus in casibus Subdiaconi Latini non teneantur servare castitatem? d. Decis. 27. n. 65.

Subdiaconi non ordinandi nisi habeant titulum ad honestè vivendum. Decis. 28. n. 1. Hic in Clericis Sæcularibus est triplex, Beneficium, Pensio, ac Patrimonium. d. Decis. 28. à n. 2. & seqq. In Regularibus Professis est Paupertas religiosa. ibid. n. 32.

Subrogatum sapit naturam ejus, in cuius locum est subrogatum. Decis. 22. num. 21.

Sumptum de sumpto non probat. Decis. 16. n. 31.

Surdi à nativitate remanent semper muti. Decis. 8. n. 4.

Suspensio à Divinis contra ordinatos per saltum. Decis. 4. num. 25. & contra omittentes primam Tonsuram. ibid. num. 26.

Suspensus à collatione Ordinum an sit Episcopus dans primam Tonsuram non subdito? Decis. 11. n. 16.

Synodi loquentes de obligatione recitandi Divinum Officium post susceptum Ordinem sacrum. Decis. 26. num. 19. & 28.

Synodum annuatim celebrare Episcopi tenentur. Decis. 38. n. 17.

T

TAbernas intrare non debent ordinati. Decis. 11. n. 22.

Tactus an sit dignus Laude? Decis. 8. numer. 9. Summoperè custodiendus. num. 14. Duplex est, Physicus, ac Moralit. num. 20. Quomam tangenda sit materia in ordinibus? num. 22. num. 27. & 36.

Tactus materiæ an manu nuda sit faciendus? Decis. 9. n. 1. Et quo tempore? num. 11.

Tangere solum Calicem, vel solam Patenam an sufficiat in Presbyteratu?

Decis. 32. num. 10. Quomodo hanc, & illum eodem tempore? num. 12. & 13. Utrum tactu Physico? ibid. An ante, vel post prolatam ab Episcopo formam? num. 19.

Talenti unius, ac minæ quale esset pondus? Decis. 20. n. 6.

Templorum in primitiva Ecclesia partes. Decis. 23. n. 12.

Testibus duobus affirmantibus magis creditur, quàm mille negantibus. Decis. 32. n. 30.

S. Theodorus ordinatus primùm Lector, deinde in tribus sacris. Decis. 18. num. 10.

Theologi Itali, & Galli docent, posse Ecclesiam mutare materias Ordinum. Decis. 32. n. 39.

Theosebia Uxor S. Gregorii Nisseni facta est Diaconissa. Decis. 31. n. 20.

S. Thomæ Apostoli annua apparitio, ac S. Eucharistiæ distributio. Decis. 13. num. 32.

Thomistæ negant Episcopatum esse Ordinem de per se, ac distinctum à Presbyteratu. Decis. 3. num. 29. Quomodo concordentur cum Scotistis? ibid. num. 31. Itaut verum sit asserere, ordines esse tantum septem? n. 35.

Tituli, idest Laudes, quibus Clerici à SS. Patribus decorantur. Decis. 5. n. 11.

Tituli quatuor pro promovendis Clericis sæcularibus ad Sacros Ordines. Decis. 28. per totam, videlicet Beneficium Ecclesiasticum, Pensio, Patrimonium, & Professio Religiosa. ibid. num. 13. Circa eos omnes quidquid disputari potest, vide à n. 14. & seqq.

Toga est Vestis Talaris dicta *Himation*, Nigra, & Manicata. Decis. 23. num. 14.

Tonsura Ecclesiastica quid sit, & quot requirantur ad eam? Decis. 10. num. 1. & 2. Ejus Mysteria? num. 3. Antiquitas? num. 11. Quot ejus species? num. 17. Quæ forma in Clericis sæcularibus, & quæ in Monachis? num. 25. & 26. An peccent mortaliter Clerici eam non deferentes? num. 27. & seq. Cur eam Græci non servant? num. 32.

Ton-

Tonsura prima An sit Ordo? Canonistæ affirmant, negant Theologi, utrorum argumenta. Decis. 11. à num. 2. & seqq. An habeat Materiam, & Formam? ibid. num. 25. An omissa ab ordinato sit per eum repetenda? num. 32. Ejus effectus. n. 34.

Tonsuratus non est amplius Laicus, & est capax Ecclesiasticæ Jurisdictionis. Decis. 3. num. 13. Non Christum est male Tonsuratus. Decis. 11. n. 31.

Traditio Apostolica quid sit? Decis. 2. n. 8. Servanda est æquè, ac Scriptura sacra. num. 9. Ecclesia Romana Traditionum Apostolicarum fidelis custos. num. 10.

Traditio Apostolica est, omnes ordines esse à Christo institutos. Decis. 6. n. 35.

Traditiones Apostolicæ tum quoad Fidem, tum quoad mores aliæ scriptæ, aliæ non scriptæ. Decis. 26. n. 25. De materia Presbyteratus qualis habeatur? Decis. 32. n. 37.

Tres saltem Episcopi debent alium consecrare. Decis. 37. n. 7.

Tria ab Episcopis cavenda in Visitatione Diœcesis. Et quæ? Decis. 38. num. 14.

Tridentinum Concilium noluit diffinire, An Tonsura sit Ordo. Decis. 11. num. 37. Ejus Decretum de Libris Canonicis. Decis. 18. n. 22.

P. Thyrsi Gonzalez Societ. Jesu opinio, quòd Tactus physicus materiæ sit in ordinibus de necessitate ad ordinis essentiam. Decis. 8. num. 38.

V

Valentiniani Imperatoris dictum circa electionem Episcopi. Decis. 5. num. 7.

Vagandiciæ Abbas dat dimissorias etiam Clericis sæcularibus sibi subditis ad Ordines. Decis. 15. n. 40.

Variatio an licita de Episcopo ad Episcopum pro ordinibus suscipiendis? Decis. 12. n. 43.

Vasa sacra Subdiaconi tangunt. Decis. 21. n. 32.

Vasa laica an sint apta materia pro ordine Subdiaconatus? Decis. 22. n. 30.

S. Ubaldi Episcopi Chirotheca ubi assertetur? Decis. 9. n. 6.

Vela sex, quæ dabantur mulieribus, quæ se Deo dedicabant. Decis. 31. n. 5. Nempe Probationis, Professionis, Consecrationis, Prælationis, Conversionis, & Ordinationis, ibid. num. 6. & seqq. ubi de omnibus.

Veniales ob culpas aliquando diabolus intrat in hominem. Decis. 19. n. 25.

Venus cur dicatur adulterata cum Marte? Decis. 27. n. 8.

Vestales Virgines Romanæ capillos sibi rescindebant. Decis. 10. n. 23.

Vestes Sacræ cur adhibeantur in Missa. Decis. 22. num. 14. An sine illis celebrandum? num. 15. Earum usus introductus ab Apostolis. num. 16. Quando cœperint Subdiaconi induere illas? num. 17.

Vestium Sacrarum quibus Græci utuntur in ministeriis Ecclesiæ, relatio ac descriptio. Decis. 23. à num. 13. & seqq.

Vicario Episcopali non delegatur ordinatio Clericorum. Decis. 3. n. 28.

Victoria Theologus quid dicat de Privilegiis Innocentii VIII. ad Abbates Cistercienses? Decis. 16. n. 30.

Viduae in initio Ecclesiæ dedicabant se Deo cum Voto castitatis. Decis. 31. num. 4.

Vinum consecrare sine mixtione aquæ non licet. Decis. 24. n. 17.

Virgines Sanctimoniales cœperunt esse tempore Apostolorum. Decis. 31. n. 2.

Virtutes Morales necessariæ in Episcopo. Decis. 38. n. 10.

Vitio cœlestis habita in Missa à S. Joanne Chrysostomo post consecrationem. Decis. 5. n. 18.

Visitare Diœcesim quando teneantur Episcopi. Decis. 38. n. 13.

Virus quàm utilis, ac necessarius in homine? Decis. 8. num. 5. Ejus sensus Laudes. ibid.

Ultramontani non sunt ab Episcopis Italici ordinandi. Decis. 40. n. 37.

Unctio manuum aliquando facta Diaconis in eorum Ordinatione. Decis. 29. num. 43. Sacerdotum, dum ordinantur

- nantur antiquissima. Decis. 32. num. 42. & seqq. ubi An sit materia essentialis Sacerdotalis Ordinis?
- Unctionem Extremam ministrare spectat ad Sacerdotes. Decis. 34. n. 31.
- Ungere manus Episcoporum cum Chrismate, dum consecrantur; an spectet ad materiam consecrationis eorum? Decis. 36. n. 6. Græci talem manuum Unctionem non faciunt. ibid. num. 10.
- Ungere manus, & caput Episcopi cum Chrismate est materia partialis consecrationis ipsius. d. Decis. 36. n. 16.
- Voce tantum Apostoli docuerunt, omnes Ordines esse à Christo institutos; prout etiam fecerunt de aliis mysteriis. Decis. 2. n. 5. & 7.
- Voces inconditæ, & ululatus signa sunt Energumenismi. Decis. 19. n. 21.
- Vox *Pœnitentia* apud Græcos aliquando significat *reverentiam*. Decis. 23. num. 28.
- Vox quanta esse debeat in recitatione Officii Divini? Decis. 25. n. 5.
- Voluntas puellarum Deo dedicandarum ab Episcopo exploranda. Decis. 38. num. 19.
- Votum castitatis in Ordinibus Sacris est solemne, impediens, ac dirimens Matrimonium. Decis. 27. n. 56.
- Urbani Papæ II. dictum difficile circa Ordines. Decis. 6. n. 5. & 35.
- Urceoli cum aqua, ac manutergii Traditio est materia Subdiaconatus. Decis. 22. n. 10.
- Ursicini Presbyteri exemplum de castitate Clericali. Decis. 27. n. 44.
- Uusus antiquissimus, ac primitivæ Ecclesiæ conferendi Ordines minores. Decis. 6. n. 26.
- Utilitates, quæ resultant ex registro status Animarum tum apud Parochos, tum apud Episcopos. Decis. 39. num. 27.
- Wicleffi Hæretici error, quod eadem esset potestas Sacerdotum, ac Episcoporum. Decis. 16. num. 34. Item esse illicitum Ecclesiasticis Viris possidere bona temporalia. Decis. 28. n. 4.
- Uxores cur permissæ Militibus Imperialibus contra Turcas Anno 1684. Decis. 27. num. 9. Aliquando permissæ Subdiaconis, ac Diaconis, & cur? ibid. num. 16.
- Uxores eorum, qui ascendebant ad Ordines Sacros, promittebant, & volebant perpetuam castitatem. Decis. 31. num. 11.
- Uxorem si ducat Clericus in minoribus an peccet? Decis. 40. num. 29.

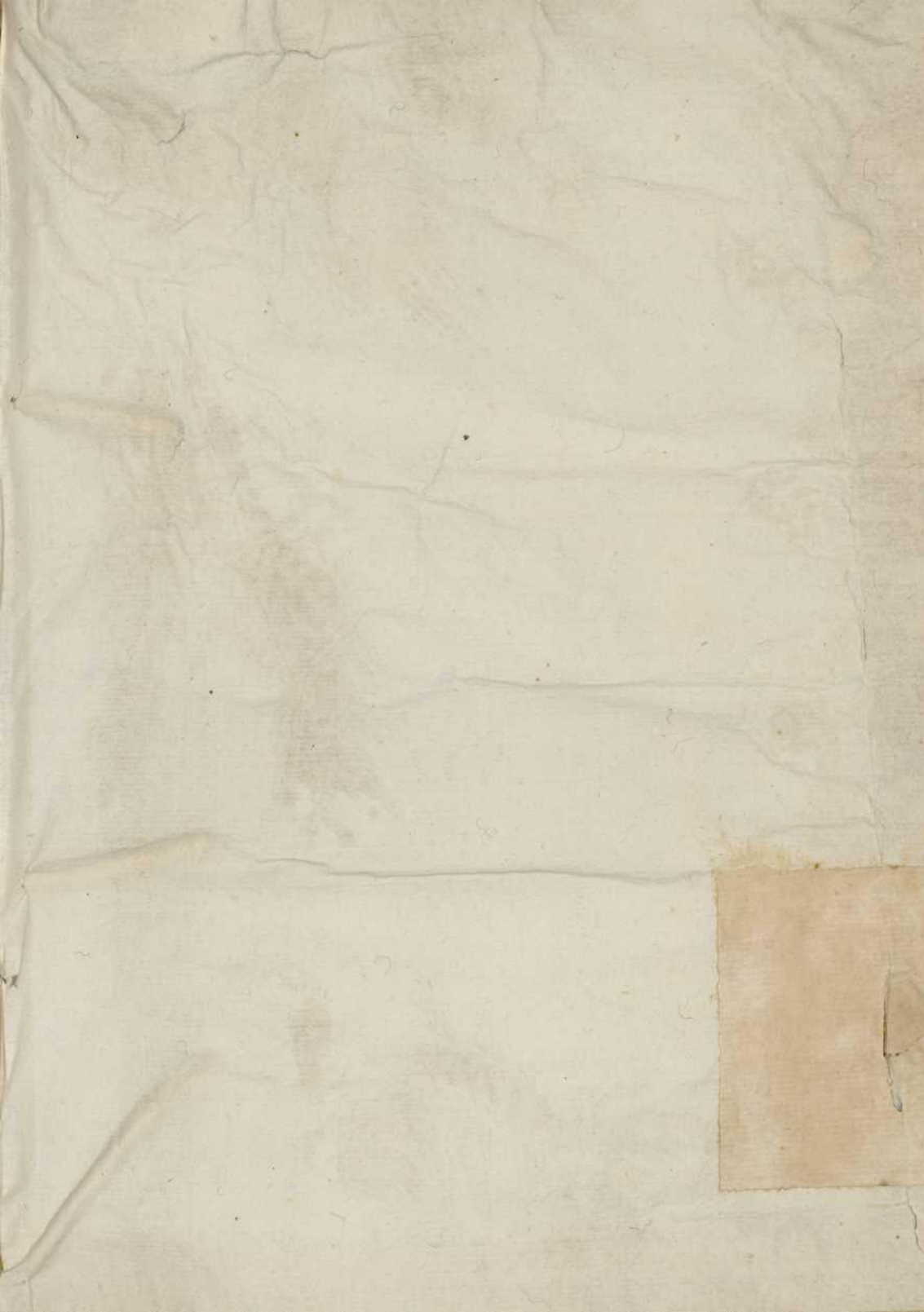
Z

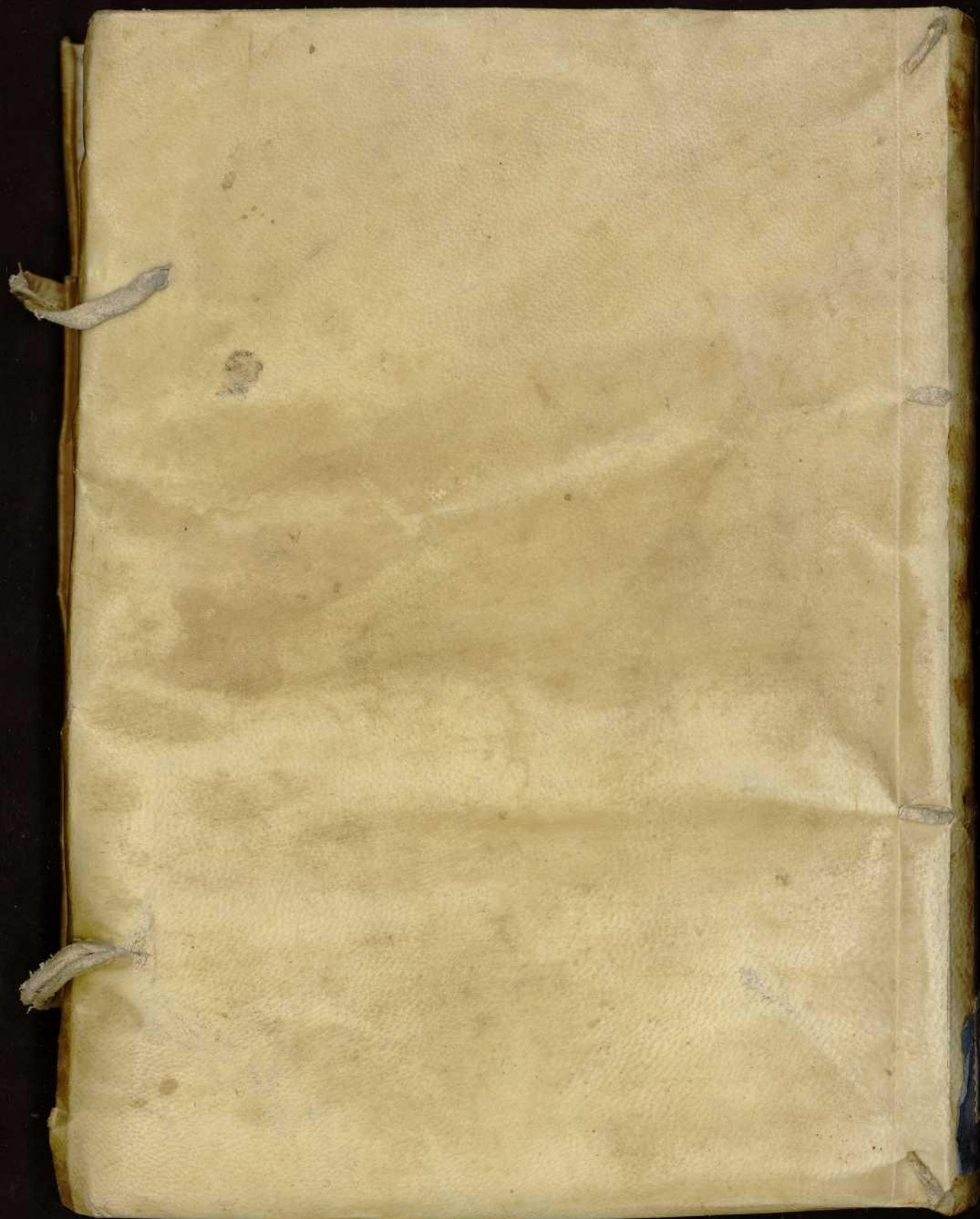
- Zenobiæ, ac Pauli Samosatani Historia. Decis. 32. n. 6.
- Zizania hæresum in medio tritici Evangelicæ doctrinæ cœpit esse in initio Ecclesiæ. Decis. 4. num. 24.

F I N I S.

Slent. Top.

Est. 33

Tao 3^a

Núm. 13

INCUNABULA

2625

3426